

Dios ã jáap naáwát tólih

**El Nuevo Testamento
en cacua**

LA LIGA BÍBLICA

El Nuevo Testamento
en el idioma cacua de
Colombia, S.A.

Primera edición, 2004
Segunda edición, 2008

Publicado por
© La Liga Bíblica

Usted es libre de copiar, distribuir y comunicar públicamente la obra bajo las condiciones siguientes:

- Reconocimiento. Debe reconocer los créditos de la Liga Bíblica (pero no de una manera que sugiera que tiene su apoyo o apoyan el uso que hace de su obra).
- No comercial. No puede utilizar esta obra para fines comerciales.
- Sin obras derivadas. No se puede alterar, transformar o generar una obra derivada a partir de esta obra.

ÍNDICE

De los libros del Nuevo Testamento

<i>Titulo</i>	<i>Abreviatura</i>	<i>Página</i>
San Mateo.....	Mt.....	1
San Marcos.....	Mr.....	68
San Lucas.....	Lc.....	109
San Juan.....	Jn.....	178
Los Hechos.....	Hch.....	228
Romanos.....	Ro.....	287
1 Corintios.....	1Co.....	316
2 Corintios.....	2Co.....	344
Gálatas.....	Gá.....	365
Efesios.....	Ef.....	377
Filipenses.....	Fil.....	387
Colosenses.....	Col.....	394
1 Tesalonicenses.....	1Ts.....	401
2 Tesalonicenses.....	2Ts.....	408
1 Timoteo.....	1Ti.....	412
2 Timoteo.....	2Ti.....	420
Tito.....	Tit.....	426
Filemón.....	Flm.....	430
Hebreos.....	He.....	432
Santiago.....	Stg.....	454
1 Pedro.....	1P.....	462
2 Pedro.....	2P.....	470
1 Juan.....	1Jn.....	475
2 Juan.....	2Jn.....	481
3 Juan.....	3Jn.....	483
Judas.....	Jud.....	485
Apocalipsis.....	Ap.....	488
Naáwátnadih jwī bid juyát pínah.....		518

SAN MATEO

Mateo ā daacátjidih jwī tūi beh joyát pínah naáwát

¿**Déhe tigaá daacniiji?** Jesús ā bohéniji Mateo nin núodih át daacáp wut jī. Caán Romadih bóo maáh dinero ā wúbh wúhat túttni jumna, Jesús caandíh “Júúwá”, ā niijichah joinít, áih tewatdih cádahnit Jesúsjeéh át bejep wut jī. Marcos, Lucasbut daácna, nin Mateodih “Leví” it niijíp wut jī.

¿**Detdih át daáci?** Nin núodih Griego wéheatjīh daácna, Griego wéhenit judíowādih át daacáp wut jī. Judíowā ī nwo Abraham wútdih jwíih naóhna, Jesús ā nwowā ī wútnadih ā naáwát dih ennit, judíowādih ā daacátjidih jwī jéihna caá.

¿**Dedmant, débólih cah, át daáci?** Chah dawá jéihnit “Judea baácboó jumna, nin núodih át daacáp wut jī”, ī niij jenah joiná caá. Bitá jéihnitboó “Siria baácndih bóo Antioquia tútchiboó jumna, át daacáp wut jī”, ī niij jenah joiná caá. Biquína jéihnit “Jópchi 50 dée (Jesús ā wunat túttimah 17 jópchi túttimah dée) át daacáp wut jī”, ī niij jenah joiná caá. Bitaboó “Jópchi 58—62 dée (Jesús ā wunat túttimah 25—29 jópchi túttimah dée) át daacáp wut jī”, ī niij jenah joiná caá. Bitaboó “Jópchi 70 dée (Jesús ā wunat túttimah 37 jópchi túttimah dée) át daacáp wut jī”, ī niij jenah joiná caá.

¿**Dedé pínah tigaá át daáci?** Dios ā wahni Cristo, judíowā ī páini, Jesús ā jumatdih Mateo queétdih át jéihyaáhip wut jī. Páant tigaá jon játih moón Dios naáwát dih naóh yapanit ī daacátji pah bíic yoobó Jesús ā yapatjidih dawá láa Mateo át naáwáp wut jī. Moisés ā daacniiji tólihna (Génesis, Éxodo, Levítico, Números, Deuteronomio) cinco ā jumat pah muntih, Jesús cinco ā bohéatdihbut Mateo át daacáp wut jī: Caps. 5—7; Cap. 10; Cap. 13; Cap. 18; Caps. 24—25. Pánih daácna, Jesús jáap Moisés panihni jumna, Moisésji chah ā jumatdihbut át júutup wut jī.

San Mateo ded pah ā jumat:

1. Jesús ā cáac jumat, wébít ā jumatji (1.1—2.23)
2. Jesús ā teo jwíihatji (3.1—4.25)
3. Jesús jeé ñaj yacapboó jumnit ā bohéatji (5.1—7.29)
4. Jesús cáacwādih ā teo wáacatji (8.1—9.38)
5. Jesús ā bohénitdih ā wahat pínah játih queétdih ā bohéatji (10.1—11.1)
6. Jesús Galilea baácndih jibni caanjīh moondíh ā teo wáacatji (11.2—12.50)
7. Jesús siete ā jenah joyátjīh ā bohéatji (13.1-52)
8. Jesús Galilea baácmant bejnit, bíih baácndih moondíh ā teo wáacatji (13.53—17.27)
9. Ded pah áihwā ī jumat pínahdih Jesús ā bohéatji (18.1-35)
10. Jesús Judea baác, Perea baácndih jibnit, caanjīh moondíh ā teo wáacatji (19.1—23.39)
11. Ded pah péeni yeó jáapna ā jumat pínahdih Jesús ā bohéatji (24.1—25.46)
12. Jesús ā wun wúhat, ā jwúub boo pud júúwátji (26.1—28.20)

Dios wúúh, Jesucristo,
ā nwowáji ī wútna
(Lc 3.23-38)

1 ¹Weém, Mateo, ded pah Jesucristo ā jumatjidih wā daácna caá. Jesucristo ā nwowáji ī wútnadih wā jwíih naóhhipna caá. Ā nwoji jon játih bóo David wú

jumni át jumup wut jī. Caán ā jumat pínah játih ā nwoji Abraham wú jumnibut át jumup wut jī.

² Abraham Isaac íp
át jumup wut jī.
Isaacboó Jacob íp
át jumup wut jī.
Jacobboó Judá ā déewájih

- ĩ fip ãt jumup wut jĩ.
 3 Judáboó ã weh chénewã
 ãt jumup wut jĩ.
 Fares, Zara ãt wüt jumup wut jĩ. Ì fín
 Tamar
 mit wüt jumup wut jĩ.
 Faresboó Esrom fip
 ãt jumup wut jĩ.
 Esromboó Aram fip
 ãt jumup wut jĩ.
 4 Aramboó Aminadab fip
 ãt jumup wut jĩ.
 Aminadabboó Naasón fip
 ãt jumup wut jĩ.
 Naasónboó Salmón fip
 ãt jumup wut jĩ.
 5 Salmónboó Booz fip
 ãt jumup wut jĩ. ã fín Rahab
 mit wüt jumup wut jĩ.
 Boozboó Obed fip
 ãt jumup wut jĩ. ã fín Rut
 mit wüt jumup wut jĩ.
 Obedboó Isaí fip
 ãt jumup wut jĩ.
 6 Isaíboó David fip
 ãt jumup wut jĩ.
 David wut jĩ judíowã
 ã chah maáh
 ãt jumup wut jĩ.
 Davidboó Urías wüt jumnji áadih
 jwúb áa jummat túttimah,
 Salomóndih
 ãt weh jumup wut jĩ.*
 7 Salomónboó Roboam fip
 ãt jumup wut jĩ.
 Roboamboó Abías fip
 ãt jumup wut jĩ.
 Abíasboó Asa fip
 ãt jumup wut jĩ.
 8 Asaboó Josafat fip
 ãt jumup wut jĩ.
 Josafatboó Joram fip
 ãt jumup wut jĩ.
 Joramboó Uzías fip
 ãt jumup wut jĩ.
 9 Uzíasboó Jotam fip
 ãt jumup wut jĩ.
 Jotamboó Acáz fip
 ãt jumup wut jĩ.
 Acázboó Ezequías fip
 ãt jumup wut jĩ.
 10 Ezequíasboó Manasés fip
 ãt jumup wut jĩ.
 Manasésboó Amón fip
 ãt jumup wut jĩ.
 Amónboó Josías fip
 ãt jumup wut jĩ.
 11 Josíasboó Jeconías ã déewājih ã fip
 ãt jumup wut jĩ.
 Queét jum láa Israel baácdih
 moondíh míc mao yap yohnit,
 Babilonia baácdih moónboó
 queédih íih baácna ãt ub bejep
 wut jĩ.*
 12 Babilonia baácna ã juibíát túttimah,
 Jeconíasboó Salatiel dih
 ãt weh jumup wut jĩ.
 Salatielboó Zorobabel fip
 ãt jumup wut jĩ.
 13 Zorobabelboó Abiud fip
 ãt jumup wut jĩ.
 Abiudboó Eliaquim fip
 ãt jumup wut jĩ.
 Eliaquimboó Azor fip
 ãt jumup wut jĩ.
 14 Azorboó Zadoc fip
 ãt jumup wut jĩ.
 Zadocboó Aquim fip
 ãt jumup wut jĩ.
 Aquimboó Eliud fip
 ãt jumup wut jĩ.
 15 Eliudboó Eleazar fip
 ãt jumup wut jĩ.
 Eleazarboó Matán fip
 ãt jumup wut jĩ.
 Matánboó Jacob fip
 ãt jumup wut jĩ.
 16 Jacobboó José fip
 ãt jumup wut jĩ.
 Joséboó María áa
 ãt jumup wut jĩ.
 Maríaboó Jesús fín
 mit jumup wut jĩ.
 Jesúsboó Dios ã wahni Cristo ã niijní
 ãt jumup wut jĩ.
 17 Abrahamjidih jwí jenah jwíhichah,
 péú Davidji jum láa jwí jenah
 péanachah, nihát ã juimenájih
 jumna, catorce poómp ãt jumup
 wut jĩ.

Davidjidih jwī jwúub jenah
jwíhichah, púú Babilonia
baácna judíowādih ī ub bej láa
jwī jenah péanachah, nihāt ī
juimenájih jumna, catorce
poómp it jwúub jumup wut jī.
Babilonia baácna ī juibí láa jwī
jwúub jenah jwíhichah, púú
Cristo ā cáac jum láa jwī jenah
péanachah, nihāt ī juimenájih
jumna, catorce poómp it jwúub
jumup wut jī, páant muntih.

Jesucristo ā cáac jumāt

(Lc 2.1-7)

¹⁸Nin pah Jesucristo āt cáac jumup wut
jī. Ā ín Mariaboó Joséjih téihya chéonih
pínah mit jumup wut jī. Ī téihya chéwat
pínah játih Túini Espíritu ā wēpatjih
caántdih ā wúhdanachah, mit wudu
jumup wut jī.* ¹⁹Páant mi wudu
jumuchah jéihna, Joséboó yoo bópdih
chájni jumna, cáacwā ī encáhjeh,
caántdih yohat túat áti h chájap wut yuh
jī. ²⁰Pánih jenah jóí ūonit, ā oo
júmuchah, Dioíh ángelboó caandíh
jígohnit, “José, Davidji juima, Túini
Espírituboó ā teo wáacatjih María mi
wudu jumna caá. Pánihna, tíccanjeh
caántjih ma téihya chéwéé. ²¹Caánt newé
weépdih mi túuhbipna caá. Caanjéh tígaa
áih cáacwā iiguípna bejnit déejidih túi
ubni ā jumbipna caá. Páant cáacwādih
túi ubni pínah ā jumuchah, Jesús ma wūt
búúhdúp”, ángel Josédih āt niijíp wut
jī.*

²²Jon játih Dios naáwát dih naóh
yapani nin ā daacátji pahjeh āt yapap
wut jī:

²³“Jáap wili wébít bid juiníh newé
weépdih mi túuhbipna caá.
Caandíh ‘Emanuel’, ī niijbípna
caá”, āt niij daacáp tajī. (Is 7.14)

“Emanuel”, niijná, “Dios jwíjeéh ā jumna
caá”, niij naóhna it chájap wut jī.

²⁴Dioíh ángel caandíh ā naáwát
túttimah, ā niiját pahjeh José Maríadih
āt téihya chéwep wut jī. ²⁵Obohjeéhtih,
mi weh jumāt pínah játih, José mijeéh āt
jumcap wut jī. Pánihna, caánt mi weép

jumāt túttimah, Joséboó mi wúúhdih
Jesús āt wūt búúhdúp wut jī.*

Yeó aáb jūúwúpmant moón Jesús dih enedih ī juyát

2¹Herodes Judea baác dih moón ī
maáh jum láa, caán baác dih jumni
Belén tútchidih Jesús āt cáac jumup wut
jī. Ā cáac jumāt túttimah, cúiwādih
bohénit yeó aáb jūúwúpmant moón
jūóhnit, Jerusalén tútchina it juyúp wut
jī. ²Pánih juinít, caanjíh moondíh nin
pah it niij úúbh joyóp wut jī:

—¿Judíowā ī chah maáh pínah dedjih
tígaa ā cáac jumāt? Yeó aáb jūúwúpmant
jumna, chah iigni cúí ā jáap jígohochah
enna, ‘Maáh ā cáac jumna caá’, jwī niij
jéihyep jī. Páant ā jígohochah enna,
caandíh weñedih jūóhna caá jwī chájap,
cúiwādih bohénit it niijíp wut jī.

³Páant, ī úúbh joyát doonádih joinít,
Herodesboó búdí āt jenah joyóp wut jī.
Nihat Jerusalén tútchidih moonbút bíic
yoo bó búdí it jenah joyóp wut jī.

⁴Pánihna, Herodesboó sacerdotewā ī
maáta, Moisés ā wutjatjidih bohénitdihbut
āt bid wáacap wut jī. Páant ī míic wáac
juí beedéchah ennit, queétdih nin pah āt
niij úúbh joyóp wut jī:

—¿Dedboo tígaa Cristo ā cáac jumāt
pínahdih Dios naáwát dih naóh yapanit it
niij daac jí? āt niijíp wut jī.

⁵—Judea baácboó jumni Belén
túttchidih Cristo ā cáac jumbipna caá. Nin
pah Dios naáwát dih naóh yapani āt niij
daacáp tajī:

⁶‘Judea baácboó jumni Belén
túttchimant judíowādih wutni
pínah ā jūóhbipna caá. Caán
queétdih túi en daoní ā
jumbipna caá. Pánihna,
Belénboó ā cáac jumni pínah
túttchi ā jumuchah, oboh jumni
túttchi nihcan caá’, āt niij daacáp
tajī, (Mi 5.2)

Herodesdih it niijíp wut jī.

⁷Páant ī niiját túttimah, cáac wihchah,
yeó aáb jūúwúpmant moondíh Herodes
āt jwúub bid bojop wut jī. Ā pebh ī
juibínachah ennit, débólih caán cúí ā

Ƶwíh jígohatjidih queétdih át wúbh joyóƵ wut jī. Páant ā wúbh joyóchah, caán cáidih ī Ƶwíh enatjidih ít naáwáp wut jī. ⁸Páant ī naáwát túttimah, Belén tútchina wahna, Herodes queétdih nin pah át niijíp wut jī:

—Caandíh ñi túi bidbi Ƶwúhuá. Bid Ƶuinít, weemdíh naáwádih ñi Ƶwúub Ƶúúwá, weembút caandíh weñedih wá bejat pínah niijná, át niijíp wut yuh jī.

⁹Páant ā niijíchah joinít, queéť ít bejep wut jī. Páant ī bejehah, yeó aáb Ƶúúwúpmant ī Ƶwíh enni cáijeh muntih queétdih át Ƶwúub waáwáp wut jī. Pánihna, wébít ā Ƶumni muú cháh pohba caán cúí át chāwáp wut jī. ¹⁰Páant ā chāwáchah ennit, búdí ít weñep wut jī. ¹¹Pánihna, wébít ā Ƶumni muúdíh waád Ƶuibínit, caandíh beh wili bícdih ít enep wut jī. Pánih ennit, wébít dih weína, bódiha ít caj yoh ñajap wut jī. Pánih wēi péanit, ī ub Ƶúóhni paihnadih wátnit, búdí jíh Ƶumni oro, túi chej Ƶumni cáwat pínah, mirra wút Ƶumni chej Ƶumnidihbut caandíh ít wúhup wut jī. ¹²Caandíh wúh péanit, úwudih ít bejep wut jī. Pánih úonit, ī oo Ƶúmuchah, Dios queétdih nin pah át niij naáwáp wut jī: “Herodes pebhboó ñi Ƶwúub bejca bojóó”, át niijíp wut jī. Páant ā niijíchah joinít Ƶi áanit, íh baácna Ƶwúub bejna, bíh namáboó ít bejep wut jī.

**Joséwá Jesúsdi h Egipto baácboó
ī numah Ƶwei béjat**

¹³Páant ī Ƶwúub bejat túttimah, José Ƶwuh ā Ƶwúub oo Ƶúmuchah, Dioíh ángel caandíhbut nin pah át niij naáwáp wut jī: “Ma Ƶáa bojóó. Bainídih ī mawat pínah niijná, Herodes áih soldadowádi h wahna caá ā chájap. Pánihna, bainídih, ā índihbut Egipto baácboó waícanjeh ma numah Ƶwei béjeé. Caanna wá niiját pah bóo ñi Ƶum Ƶwúhuá”, ángel Josédi h át niijíp wut jī.

¹⁴Páant ā niijíchah joinít, cheijeh Ƶáanit, Egipto baácna bainídih ā ín bícdih José át numah Ƶwei béjep wut jī. ¹⁵Caán Egipto baácna Ƶuibínit, Herodes ā báadh Ƶwuhat pah bóo caánboó ít Ƶum

Ƶwuhup wut jī. Páant Jesús ā yapachah, Dios naáwát di h naóh yapani nin ā daacátji pah át yapap wut jī: “Egipto baácboó Ƶumni wá wúúh di h wá bid bojbi pna caá’, Dios ā niijíp be”, át niij daacáp tají.*

**Herodes neoná weépdih
ā mawat tútut**

¹⁶Cúiwá di h bohénit bíh namáboó ī Ƶwúub bejat dooná di h joinít, Herodesboó búdí át íjíp wut jī. Pánih íjnit, Belén tútchidih moón neoná weépdih, caán tútchi Ƶwéej di h moondíhbut át mawat tútut wut jī. Cúiwá di h bohénit débóli h caán cúí ā Ƶwíh jígohatjidih ī naáwáchah joinít Ƶi Herodes ā mawíhni boó chéne Ƶópchi dée ā bíbohadi h át Ƶéihyep wut jī. Pánih Ƶéihna, chéne Ƶópchi nump bíbohni h ni hat neoná weépdih át mao yohat tútut wut jī. ¹⁷Páant ā mawat tútutuchah, Dios naáwát di h naóh yapani Jeremías ā daacátji pah át yapap wut jī.

¹⁸“Ramá wút Ƶumni tútchidih moón búdí ñaacátdih ī joiná caá. Búdí jígahni t, ī ñaac Ƶuñát búdí ā yána caá. Raquel mi Ƶuimená yaádh, Ƶudíowá ī weha mána yaádh, ī weh di h ī mao yohochah ennit, búdí ī ñaac Ƶuiná caá. Í weh ī wihcat di h enna, ī jígahat ā yaicán niít”, át niij daacáp tají. (Jer 31.15)

**Joséwá Egipto baácman t
ī Ƶwúub Ƶúúwát**

¹⁹Herodes ā wunat túttimah, Joséwá Egipto baácboó páantjeh ít Ƶum Ƶwuhup wut jī. Pánih Ƶumni t, bíc chei José ā oo Ƶúmuchah, Dioíh ángel caandíh jígohni t, nin pah át Ƶwúub niij naáwáp wut jī: ²⁰“Wébít di h mawíhni tji maátaboó ī wun beedáh bejep be. Pánihna, caandíh ā ínjih Israel baácboó ma numah Ƶwúub bejeé, páant muntih”, át niijíp wut jī.

²¹Páant ā niiját túttimah, Ƶáanit, wébít di h ā ín bícdih Israel baácboó át numah Ƶwúub bejep wut yuh jī. ²²Obohjeéhtih, Herodes ā buúdat túttimah, ā wúúh Arquelao boó Judea

baácdih moondíh át jwáub túut núum maáh waadáp wut jī. Páant ā jumát doonádih joinít, José caanná ā jwáub bejat pínahdih át úum jenah joyóp wut jī. Pánih úum jenah joinít, ā jwáub oo jumuchah, Dios caandíh Judea baácbóó át chāwát túutcap wut jī. Páant ā chāwát túutcah joinít, Judea baácdih yap bejnit, púú Galilea baácna ít juibínap wut jī. ²³Pánihna, caanná juibínitjī, Nazaret wút jumni tútchibóó ít jumup wut jī. Caanná ít jumuchah, Dios naáwátdíh naóh yapanit ít daacátjī pah Jesús át jumup wut jī. “ ‘Nazaret tútchidih bóo caá’, cáacwā Dios ā wahnidih ít niijbípna caá”, ít niij daacáp tajī.*

Juan Daabáni cáacwādhī ā bohéat

(Mr 1.1-8; Lc 3.1-9,15-17; Jn 1.19-28)

3 ¹Dawá jópchi túttimah, Juan Daabáni cáacwādhī daabána át chājap wut jī. Judea baácdih muú wihcapboó ā pebhna juibínitdih Dios naáwátdíh át bohé jwíhip wut jī. ²Nin pah queédih át niij naáwáp wut jī: “iNi yéej chājatdih cádahnit, túiniboodíh ní túut núumú! Nihat baácdih moondíh Dios ā maáh jumadíh ā júutat pínah bahnijeh ā judhna caá”, át niijjíp wut jī.*

³Jon játih Dios naáwátdíh naóh yapani Isaíasboó Juan ā bohéat pínahdih nin pah át niij daacáp tajī:

“Muú wihcapboó nin pah ā niij náac bohébična caá: ‘Jwí Maáh ā júúwát pínah játih ní yéej chājatdih cádahnit, túiniboodíh túut núumní, caandíh ní túi pánaá’, ā niijbípna caá”, Isaías át niij daacáp tajī. (Is 40.3)

⁴Juaníh yégueh chóo camello wút jumni nuúp yoócjīh nóomnit, ít yacni chóo wut jī. Áih júyáát tóp momo jiwi chóo tóp wut jī. Wúúc joowádhī jeémpnit, belo macdihbut ápi déebep wut jī.* ⁵Jerusalén tútchimant, nihat Judea baácmant, Jordán muj jwéejmantbut dawá caandíh joyódih ípi juibínap wut jī. ⁶Pánih juibínit, ā bohénachah joinít, ít yéej chājatdih Diosdih ípi naáwáp wut jī.

Páant ít naáwáchah joinít, Jordán mujboó Juan queédih át daabánap wut jī.

⁷Dawá fariseowā, saduceowābut daabáat tútudih ít juibínachah ennit, Juan queédih nin pah át jíponih niijjíp wut jī: “iMaíwā panihnit yeejépwā jumna, peéh chājat pínahdih úum jweífíhnitjeh caá! Obohjeéhtih, yeéb ní yéej chājatdih ní cádahíhcat jíib Dios yeebdíh ā peéh chājachah, ní jéih jweicán níit.* ⁸Yéej chājatdih yoobópdih cádahnit, túiniboodíh chājat caá yeebdíh náahap.

⁹Nin pah ní niij jenah joicá bojoó: ‘Jon játih bóo Abraham jwít judíowā jwí nuó át jumup wut jī. Pánihna, ā juimená jumna, Dioíhwā caá jwí jumup’, ní niij jenah joicá bojoó. Yeebdíh nin pah wā niijná caá: Abraham juimená ní jumuchah yuhna, dedé pínah nihcan caá. Diosboó nin jee dáhnadih túut núumní, Abraham juimená pínahdih ā jéih chājna caá. Abraham juimená ní jumát nin oboh jumni jee dáhna ā nihat pahjeh tígáa.*

¹⁰Nin pah ā jumna caá: Yeéb máa nah panihni ní jumuchah, Diosboó máa nahdih tib yohni panihni caá ā jumup. Yeejéj dahna quehndih tib yoh bojnit, áih náatnadihbut ā pud yohbipna caá. Tib yoh péanit, caan náhdih, áih náatnadihbut ā cáo yohbipna caá. Páant ā cáwat pah caandíh jepahcannitdih iiguípna ā wahbipna caá.* ¹¹Wā túttimah júóhni wā chah wépnī caá. Páant ā jumuchah jenah joinít, ‘Weém oboh jumni caá’, wā niij jenah joiná caá. Pánihna, ní yéej chājatdih cádahnit, túiniboodíh ní túut núumúchah, yeebdíh wā daabána caá. Páant wā daabáat panihni, caánboó yeebdíh Túini Espiritu ā wépatdih búdí ā wúhbična caá. Caán ā wépat tuú ligát panihniijīh ní yéejatdih cáwat pah ā chājbična caá, jwáub yéej chājihatdih ní jenah joicát pínah niijná. ¹²Trigo teoni panihni caá. Áih chóonadhī caóh caj péanit, caán túibna yoobátdihjeh wuh wúhboó jái yacnit, áih muúboó ā ámohbična caá. Obohjeéhtih, ā caóh cajni chóonaboodíh ā cáo yohbipna caá. Páant ā chājat pah wā túttimah júóhni

* 2.23 Mr 1.24; Lc 2.39; Jn 1.45 * 3.2 Mt 4.17; Mr 1.15 * 3.4 2R 1.8 * 3.7 Mt 12.34; 23.33
* 3.9 Jn 8.33 * 3.10 Mt 7.19

caandíh jepahnitdih ā tūi ũbbipna caá. Obohjeéhtih, caandíh jepahcannitboodíh iiguípna ā wahbipna caá. Caán iigát dedé ā noón dubcan níit”, Juan āt niijíp wut jī.

Juan Jesúsdih ā daabáát

(Mr 1.9-11; Lc 3.21-22)

¹³Túttimah, Jesús Galilea baáboó jumniji bejni, Juandih ā daabáát túttat tútt niijná, Jordán mujna āt dei juibínap wut jī. ¹⁴Obohjeéhtih, daabááhcan, nin pah Juan caandíh āt niij jepahap wut jī:

—Meémboó chah wēpni jumna, weémboodíh ma daabána āta tūi tagaá. Meemdíh daabáni pínah nihcan caá, Juan Jesúsdih āt niijíp wut jī.

¹⁵—Páant niijcánjeh, weemdíh ma daabánaá. Pánih daabánit, Dios áihwādih ā chājat túttat pahjeh tigaá jwī chājbip. Páant jwī chājachah ennit, cáacwāboó Dios ā wahni wā jumatdih ī jéihbipna caá, Jesús āt niijíp wut jī.

—Caán láa bácah, ā tūimi nacaá, Juan āt niij jepahap wut jī.

¹⁶Páant niij jepahnit, Jesúsdih āt daabánap wut jī. Á daabá péanachah, Jesús mujna nūhniji āt aab nūhup wut jī. Pánih aab nūhnitjeh, Jesús ā enechah, jeá āt jéweah bejep wut jī. Páant ā jéweah bejehchah, jop pah jígozni Túini Espiritu jeámant dei jūóhni, caandíh āt juí jaamáp wut jī. ¹⁷Páant ā juí jaamáchah, “Nin wā wūúh, wā oini caá. Caandíh bádí wā wēina caá”, Dios jeámant āt niijíp wut jī.*

Nemépwā ī maáh Jesúsdih ā yéejáihat

(Mr 1.12-13; Lc 4.1-13)

4 ¹Páant ā daabáát túttimah, Túini Espiritu Jesúsdih muú wihcapboó āt numah bejep wut jī, nemépwā ī maáh, Satanás, caandíh yeejép ā wutat pínah niijná.*

²Caánboó jumna, Diosdih tūi ũbát tútt niijná, cuarenta yeó jáap āt jeémpcap wut jī. Pánih jeémpcan, Jesús nūgúp wunna āt chājap wut jī. ³Páant ā nūgúp wunuchah enna, Satanásboó ā pebhna juibínit,

—Meém Dios wūúh jumna, nin jee dáhnadih ‘Pan dahna ma jumúú’, ma niijí, āt niijíp wut yuh jī.

⁴—Páant wā chājcan níit. Dios naáwátidih naóh yapani nin pah āt niij daacáp tajī:

‘Jeémátidihjeh pohba ī jeéméchah, cáacwāih caolih tūi booni panihni ā jumcan níit. Íih caolih tūi booni ā jumat pínah niijná, Dios naáwátidih tūi joyát caá náahap’, āt niij daacáp tajī,

(Dt 8.3)

Jesús Satanásdih āt niij jepahap wut jī.

⁵Páant ā niij jepahat túttimah, Jerusalén, “Dioíh tútchi”, ī niijní tútchina Satanás Jesúsdih āt numah bejep wut jī. Caanná numah juibínit, Dioíh muú chah jap bóo jumni waolí beo nah yapatboó Jesúsdih āt nūhat túttup wut jī. ⁶Pánih nūhat túttit, nin pah āt niij naáwáp wut yuh jī:

—Meém Dios wūúh jumna, meemdíh ā wapat pínahdih júttat tútt niijná, ninmant ma nāap jéen bejeé. Davidji nin pah ā niij daacátjidih ma tūi náhninaá:

‘Dios áih ángelwādih meemdíh ā en dawát túttbipna caá. Pánihna, queét meemdíh ī jípónih teobipna caá, jee dáhbóo míih jítcha ā buug lájcat pínah niijná’, āt niij daacáp tajī,

(Sal 91.11-12)

Satanás Jesúsdih āt niijíp wut jī.

⁷—Páant wā chājcan níit. Dios naáwátidih bíh naóh yapani nin pah āt niij daacáp tajī:

‘Ní Maáh Dios ā niijátjidih “¿Yoobópdih níit?” niij jéihíhna, caandíh ní chājat túttca bojoó’, āt niij daacáp tajī, (Dt 6.16)

Jesús caandíh āt niij jepahap wut jī.

⁸Páant ā niij jepahat túttimah, jap bóo jeená Jesúsdih Satanás āt numah pūuh laab béjep wut jī. Caán jeejína pūuh laab juibínit, nihat cáacwā ī jumat yoobó Jesúsdih āt júttup wut jī. Dawá íih bí déedihbut āt júttup wut jī. ⁹Pánih júttit, nin pah caandíh āt niijíp wut yuh jī:

—Wā pebh bódicha caj yoh ñajnit, weemdíh ma weñeé. Páant ma weñechah, nihát nin tútchina ā jumatdihbut meémboodíh wā wūhbiṗna caá, Jesúsdiḥ āt niijíṗ wut jī.

¹⁰—Satanás, weemdíh ma cádah bejeé. Dios naáwátđih naóh yapani nin pah āt niij daacáp tajī:

‘Ma Maáh Diosdihjeh wēinit, ā wutatđih ma jepahaá’, āt niij daacáp tajī, (Dt 6.13)

Jesús Satanásdiḥ āt niij jepahap wut jī.

¹¹Páant ā niijíchah joinít, Satanás caandíh āt cádahap wut jī. Páant ā cádahat túttimah, Dioíh ángelwāboó Jesús pebh juibínit, caandíh ít teo wáacap wut jī.

Galilea baácdih moondíh

Jesús ā bohé jwíihat

(Mr 1.14-15; Lc 4.14-15)

¹²Túttimah, Juandih nemat muáboó í nemat doonáđih joinít, Jesús Galilea baácna āt jwáub bejep wut jī.* ¹³Caanjíh jumniṗi Nazaret tútchimant bejnit, Capernaum tútchina āt juibínap wut jī. Caán tútchi Galilea ím jwéedíh Zabulón, Neftalí í juimenáíh baácji jumni tútchi āt jumup wut jī. Caanná juibínit, Jesús āt jumup wut jī.* ¹⁴Páant ā jumuchah, Dios naáwátđih naóh yapani Isaías nin ā daacátji pah Jesús āt yapap wut jī:

¹⁵“Zabulón, Neftalí í juimenáíh baácji, Jordán muj conanaamánt, ím pebh, Galilea wūt jumni baácdih dawá judíowā nihcannit í jumna caá.

¹⁶Caanjíh moón dupénapboó jumnit panihnit Diosdiḥ ít jéih jwuhcap taga. Pániḥ jéihcan, iiguíṗna bejnit déeji ít jumup taga. Obohjeéhtih, Dios ā wahni, yeh iigát panihni, ā túi chājatđih júutnit, queéđih caandíh āt jéihyanap taga buca”, Isaías āt niij daacáp tajī. (Is 9.1-2)

¹⁷Caanná jumna, nin pah Jesús āt niij naóh bohé jwíihap wut jī: “Nihat baácdih moondíh Dios ā maáh jumatiḥ ā júutat

pínah bahniḥ ā júdhna caá. Pániḥna, ñi yéej chājatđih cádahnit, túiniboodíh ñi túut nuumú”, āt niijíṗ wut jī.*

Queéj júut maonitđih ájeéḥ

Jesús ā bejat túutat

(Mr 1.16-20; Lc 5.1-11)

¹⁸Túttimah, Galilea ímna dei juibí, púud bejnit, Simón, ā úud Andrésjīh queéj júut maona, íih ñuodíh í yoh báhanachah, Jesús queéđih āt enep wut jī. Simónboó Pedro í niijná āt jumup wut jī. Pániḥ ennit, nin pah queéđih āt niijíṗ wut jī:

¹⁹—Weemdíh ñi pej jum júúwá. Páant ñi júúwúchah, yeebdíh wā bohébiṗna caá. Páant wā bohénachah joinít, queejwáđih ñi bidat pah, cáacwāboodíh bidnit, wíih doonáđih ñi naóhbiṗna caá, weemdíh jepahna, wíihwā í jumat pínah niijná, āt niijíṗ wut jī.

²⁰Páant ā niijíchah joinítjeh, íih ñuonáđih cádahnit, Jesúsjeéḥ ít bejep wut jī.

²¹Pániḥ chibít yúup queéđih numah bejnit, Santiago ā úud Juandihbut Jesús āt enep wut jī. Queéť í íip Zebedeo bíicđih íih jāáj chóodih cháudnit, íih ñuonáđih ámohna ít chājap wut jī. Pániḥ ennit, queéť chénewáđihbut āt bid bojop wut jī, caandíh í pej jumat pínah niijná. ²²Páant ā bid bojochah joiná, queéťbut bíicmantjeh nihát í tewatđih, í ípdiḥbut cádahnit, Jesúsjeéḥ ít bejep wut jī.

Dawá cáacwáđih Jesús ā bohéát

(Lc 6.17-19)

²³Pániḥna, nihát Galilea baácdih moondíh Jesús ā bohénitđih āt numah bohé jibip wut jī. Jwíit judíowā jwí míc wáacat muná jumat pah waadnit, Dios ā maáh jumat túini doonáđih āt bohénap wut jī. Pániḥ bohéna, det wunnitdihbut āt boonap wut jī.* ²⁴Páant ā chājat doonáđih nihát Siria baácdih moonbát ít joyóp wut jī. Pániḥ joinít, dawá mácaḥ wunat jumnit, búdí tubanit, nemép caolíh jumnit, wáá wunat jumnit, jéih wúlicannitdihbut ít ub juibínap wut jī.

* 4.12 Mt 14.3; Mr 6.17; Lc 3.19-20 * 4.13 Jn 2.12 * 4.17 Mt 3.2 * 4.23 Mt 9.35; Mr 1.39

Nihat i ub juibínitdih Jesús át booanap wut jī. ²⁵Páant ā chājat doonádih joinít, Galilea baácdih moón, Diez Tútchinadih moón, Jerusalén tútchidih moón, Judea baácdih moón, Jordán muj conanaamánt moonbút dawá caandíh ít pée bejep wut jī.

**Jeé ñaj yacapboó ded pah
jumnitdih Dios ā wēi enatdih
Jesús ā bohéat
(Lc 6.20-23)**

5 ¹Dawá ā pebh i juibínachah ennit, jeé ñaj yacapboó púuh laáb juibínit, Jesús caanjíh át chūudup wut jī. Páant ā chūuduchah, ā bohénitbut ā pebhna ít juibínap wut jī. ²Páant i juibínachah ennit, queétdih bohéna, nin pah át nij naóh jwíhip wut jī:

³ “Det moh yéejnit panihnit Dios ā teo wáacatdih bidnitdih Dios ā wēi enna caá. Pánih wēi ennit, queétdih ā teo wáacipna caá, Dios ā maáh jumupboó i túi jumat pínah niijná.

⁴ “Det i yéejatdih jíghnit, bita i yéejatdihbut jíghnitdih Dios ā wēi enna caá. Pánih wēi ennit, queétdih túi teo wáacnit, i yéejatdih ā yohochah, i jíghat ā yaibípna caá.*

⁵ “Det bitadih yap yohcanjeh teo wáacnitdih Dios ā wēi enna caá. Pánih wēi ennit, nin baác jáap ā jumuchah, queétdih maáta pínah ā waadábipna caá.*

⁶ “Det nuggúp wun babhbíhnit panihnit yoobópdih chājat pínahdih bidnitdih Dios ā wēi enna caá. Pánih wēi ennit, Dios queétdih ā teo wáacipna caá, caandíh i túi jepahat pínah niijná.*

⁷ “Det bitadih jíghat en teo wáacnitdih Dios ā wēi enna caá. Pánih wēi ennit, Diosbut queétdih ā jíghat en teo wáacipna caá.

⁸ “Det Diosdihjeh bidnit, yoobópdih jenah joinítidih Dios ā wēi enna

caá. Pánih wēi ennit, ā teo wáacachah, Diosdih i enbipna caá.*

⁹ “Det bitadih míc jūihñat túutcan, túi biícdih chājat túutnitdih Dios ā wēi enna caá. Pánih wēi ennit, ‘Wā weh caá’, queétdih ā niijbípna caá.*

¹⁰ “Det Dios ā náahat pah i chājat jíib bitaboó queétdih yeejép i chājachah yuhna, caandíh cádahcannitdih Dios ā wēi enna caá. Pánih wēi ennit, ā teo wáacachah, Dios ā maáh jumupboó i jumbipna caá.*

¹¹ “Wúihwā ñi jumat jíib bita yeebdíh i jūihñuchah, yeejép i chājachah, i yee naóh yacachah, yeebdíh wēi ennit, wā teo wáacipna caá.* ¹²Dios naáwátidih naóh yapanitjidih biíc yoobó yeejép ítát chāj waawáp tajī. Pánihna, queétdih i chājatji pahjeh bita yeebdíhbut yeejép i chājipna caá. Obohjeéhtih, jeáboó ñi juibínachah, Dios yeebdíh búdí ā túi chājipna caá. Páant ā túi chājat pínahdih jéihnit, bita yeebdíh yeejép i chājachah yuhna, ñi túi weñéé”, Jesús queétdih át niijp wut jī.*

**Núumni, jiiát panihnit
Jesúihwā i jumat
(Mr 9.50; Lc 14.34-35)**

¹³ “Yeéb nin baáboó jumna, núumni panihni ñi jumna caá. Núumnijíh ñipí buiná caá, jeémát ā nuñat pínah niijná. Pánihat pah yeéb wíhwbáboó nihat bitajeéh jumna, queétdih ñi túi teo wáacna caá, i túi jumat pínah niijná. Obohjeéhtih, núumni ā buyát beedéchah, ñi jéih jwúub buyácan caá. Páant ā buicáh, caandíh yohatjeh caá náahap. Pánih yohnidih cáacwā jéihcanjeh, i wid chūibipna caá. Pánihat dée pah yeéb Diosdih cádahna, bitadih teo wáacat dée wihcan, buicánni núumni panihni ñita jum tagaá.*

¹⁴ “Yeéb nin baáboó jumna, jiiát panihni ñi jumna caá. Chei namáboó ñi jii béjat pah, ñi túi chājachah ennit,

bitabut biíc yoobó Dioíh namáboó ī jéih bejna caá. Jeejíh jumni tútchidih dedé jāhat wihcah, nihat cáacwā ī túi enat pah, yeéb nī túi chājatdihbut nihat ī túi enna caá.* ¹⁵Jiát dahdih jiniít, pamap dahjīh cáacwā īpí páah jwejcan caá. Obohjeéhtih, caandíh japboó īpí jí cáagna caá, nihat muú díftboó jumnit ī túi enat pínah niijná.* ¹⁶Pánihna, caán japboó cáagni jiiát dah panihni jumna, yeebbút bitadih nī túi chājaá. Páant nī túi chājachah ennit, nī íp jeámant bóodih cáacwā ī wēi naóhhipna caá”, queétdih Jesús át niijp wut jí.*

Moisés ā wutatjí

¹⁷“Nindihbut yeebdíh wā jéihyaat túttna caá: Moisés ā wutatjidih, Dios naáwátidih naóh yapanit ī daacátjidihbut yohodih wā jūóhcan beé. Queét ī daacátjidih yoobópdih cáacwādih jéihyanit, ī niijátjí pah biíc yoobó chājat túut niijná, wā jūúwúp be. ¹⁸Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Péeni yeó jāap játih, Moisés ā wutatjí ā buecán níit. Nihat ā daacátjí pah ā yap beedáat pínah játih, nin baác, jeábut ā buecán níit.* ¹⁹Ded biíc wutatdíh yap yohna, ‘Dedé pínah nihcan caá’, niijní, bitadihbut yap yohat túutni, Dios ā maáh jumupboó oboh jumni ā jumbipna caá. Obohjeéhtih, ded ā wutatdih túi jepahna, bitadihbut jepahat túutni, Dios ā maáh jumupboó maáh ā jumbipna caá. ²⁰Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Moisés ā wutatjidih bohénit, fariseowábut ‘Dios ā wutatdih jwí túi jepah beedána caá’, niijná yuhna, ī túi chājcan caá. Pánihna, Dios ā wutatdih yeébbóodih queét chah túi jepahat caá náahap. Pánih jepahcan, Dios ā maáh jumupboó nī juibícan níit”, Jesús queétdih át niijp wut jí.

Íijat

(Lc 12.57-59)

²¹“Nī nuowādih nin pah ī níj naóh bohéatjidih yeebbút nīit joijí tagaá: ‘Cáacwādih nī mao yohca bojoó. Ded cáacdih mao yohnidih peéh chājat ā

jumbipna caá’, ī niijátjidih nīit joijí tagaá.* ²²Obohjeéhtih, weémboó nin pah yeebdíh wā naóhna caá: Ded biíhdih íjina, cáacdih mao yohnidih ī peéh chājat pah, caandíhbut peéh chājat ā jumbipna caá. Ded biíhdih jūihna ‘Meém jenah joicánni caá’, ā niijátjí jūib, peéh chājat túutnit pehbboó ī ub bejbipna caá. ‘Meém yeejépahca caá’, niijní iiguípna bejni pínah ā jumna caá.

²³“Diosdih weéndih juibína, sacerdotidih nuúpdih nī mao wūhat túutat pínah játihbitjeh, bih yeebdíh ā íijatdih náhninit, nin pah nī chājaá: ²⁴Nī wūhni pínah nuúpdih jwej jwuhnit, ā pebhna jwúub bej, nī míic ámooho. ‘Páant wā chājatjidih wā jíghana caá. Chéneji wā jwúub chājcan níit, páant muntih. Pánihna, weemdíh ma íj jenah joyátidih ma cádahaá’, nī niijí. Páant nī míic ámoah wéttimah, Dioíh muunná caandih weéndih ma jwúub bejeé, buca.

²⁵“Biíhdih ma jūib buadátidih bidnit, cáacwādih peéh chājat túutni maáh pebhna naóh yacadih meemdíh ā ub bejchah, ájeéh íjcanjeh ma bejeé. Peéh chājat túutni pehbboó nī juibíat pínah játih, meemdíh ā naóh yaccat pínah niijná, caanjíh nī míic ámooho. Páant nī chājcah nihna, yeebdíh āta naóh yac tagaá. Páant ā naóh yacachah joinít, peéh chājat túutniiboó meemdíh nemat muúboó āta nemat túut tagaá. ²⁶Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Caán nemat muúboó nī jūib chāj beedáat pah bóo nī jum jwuhbipna caá. Caán jūib chājat túutnidih jūib chāj péanit, nī bacbipna caá”, Jesús queétdih át niijp wut jí.

Bitá weha mánajīh yeejép chājcat

²⁷“Nī nuowādih nin pah ī níj naóh bohéatjidih yeebbút nīit joijí tagaá: ‘Bitá weha mánajīh yeejép nī chājca bojoó’, ī niijátjidih nīit joijí tagaá.* ²⁸Obohjeéhtih, weémboó yeebdíh nin pah wā naóhna caá: Ded yad wilijih yeejép chājcan yuhna, caándtih en nīnahnitjeh, yeejép átát chāj péanap taga. Pánihna,

* 5.14 Jn 8.12; 9.5 * 5.15 Mr 4.21; Lc 8.16; 11.33 * 5.16 1P 2.12 * 5.18 Lc 16.17

* 5.21 Ex 20.13; Dt 5.17 * 5.27 Ex 20.14; Dt 5.18

yaddihbut biíc yoobó muntih ā yapna caá.

²⁹“Ma jéihyepmant bóo quíibjìh en ñinahnit, yeejép chājna, caan dáhdih wáat yohat pah, caán yéej chājatdih ma cádaahá. Caandíh cádahcan, iiguípna mata bej tagaá. Míih quíib dahdih ma wáat yohochah, caan dáhjuh āta buud tágaá. Obohjeéhtih, chénat pah dahjìh iiguípna bejna, chah yeejép pohba mata yap tagaá. Pánihna, en ñinahnit, yeejép chājatdih cádahat caá náahap.”

³⁰“Míih jéihyepmant bóo téihyājìh yeejép chājna, caán téihyādih ma dúuc bóod yohat pah, caán yéej chājatdih ma cádaahá. Caandíh cádahcan, iiguípna mata bej tagaá. Míih téihyādih ma yohochah, caán téihyājeh āta buud tágaá. Obohjeéhtih, chénat pah téihyājìh iiguípna bejna, chah yeejép pohba mata yap tagaá. Pánihna, yéej chājatdih cádahat caá náahap”, Jesús queétdih āt niijíp wut jì.*

Yaddih yohcat

(Mt 19.7-9; Mr 10.11-12; Lc 16.18)

³¹“Ñi ñuwādih nin pah ī niij naóh bohéátjìdih yeebbút ñit joijí tagaá: ‘Yaddih yohíhna, ñi yohat pínah papélahdih wūhnit, caántdih ñi jéih yohna caá’, it niijíp wut yuh jì.*

³²Obohjeéhtih, weémboó nin pah yeebdíh wā naóhna caá: Ájeéh bóli bíh newéjìh yeejép mi chājat jíbjuh, newé caántdih ā jéih yohna caá. Páant mi chājcah yuhna, ā yohat túttimah, bíhjuh mi jwúub áa jumna, caanjíh yeejép mita chāj tagaá. Pánihna, det yohnitjìh jwúub áa jumna, yeejép ī chājna caá”, Jesús āt niijíp wut jì.*

Ded pah yoobópdih jwí naawát pínah

³³“Jon jātìh moondíh nin pah ī niij naóh bohéátjìdih yeebbút ñit joijí tagaá: ‘Dios ā enechah, wā niiját pah wā chājbpina caá. Páant wā chājcah, weemdíh ā peéh chāja naáh”, niijnít, ñi

niiját pahjuh chājat caá náahap’, it niijíp wut jì.* ³⁴Obohjeéhtih, yeebboó ñi niiját pah chājìhcan, Dios ā wütjìh niijcánjuh, ‘weemdíh peéh chājna’, niijná, bíh wütjìhjuh ñipí niijná caá. Yoobópdih nin pah yeebdíh wā naóhna caá: ‘Jeá túini ā jumat pah, wā niiját biíc yoobó wā chājbpina caá’, ñipí niijná caá.

Obohjeéhtih, ‘jeá’, niijná yuhna, Dios ā maáh jumupboó ā jumuchah, ā wütìdih niiját pahjuh muntih niijná caá ñi chājav.

³⁵“Nin baác túini ā jumat pah, wā niiját biíc yoobó wā chājbpina caá’, ñipí niijná caá. Obohjeéhtih, ‘baác’, niijná yuhna, nin baácìdih moondíh Dios maáh ā jumuchah, ā wütìdih niiját pahjuh muntih niijná caá ñi chājav. ‘Jerusalén tútchi túini ā jumat pah, wā niiját biíc yoobó wā chājbpina caá’, ñipí niijná caá.

Obohjeéhtih, Jerusalén jwí Maáh chah wēpni ā ñioni, caandíh jwí weñat pínah tútchi, oboh jumni tútchi nihcah, biíc yoobó muntih niijná caá ñi chājav.*

³⁶“Wā báadhna, wā niiját pah yoobópdih wā chājbpina caá’, ñi niijícah, biíc yoobó ā túican caá. Diosjuh yeebdíh ā jéih báadhdat túutna caá. Caanjéh ñíh waó yoócdih jéih baabána, ā jéih jwúub eyana caá. Yeéb áihwā jumna, ñíh bácahjíh niijná yuhna, áh wütjìh niiját pahjuh muntih niijná caá ñi chājav.

³⁷Obohjeéhtih, nin pahjuh ñi niijí: ‘Páant wā chājbpina caá’, niij, ‘Páant wā chājcan niit’, ñi niijí. Chah dawá jacna ñi niijícah, ā túican caá”, Jesús āt niijíp wut jì.

Jwí peéh chāj jwúubacat

(Lc 6.27-36)

³⁸“Ñi ñuwādih nin pah ī niij naóh bohéátjìdih yeebbút ñit joijí tagaá. ‘Bíh míih quíib dahdih ā búuh mawat pahjuh, meembút caandíh búuh mao jwúubanaá. Míih maó doóbhdih ā daj mawat pahjuh, meembút caandíh daj mao jwúubanaá’, it niijíp wut jì.* ³⁹Obohjeéhtih, weémboó nin pah yeebdíh wā naóhna caá: Meemdíh yeejép chājndih yeejép ma

* 5.29 Mt 18.9; Mr 9.47 * 5.30 Mt 18.8; Mr 9.43 * 5.31 Dt 24.1-4; Mt 19.7; Mr 10.4

* 5.32 Mt 19.9; Mr 10.11-12; Lc 16.18; 1Co 7.10-11 * 5.33 Lv 19.12; Nm 30.2; Dt 23.21

* 5.34-35 Sal 48.2; Is 66.1; Mt 23.22; Stg 5.12 * 5.38 Ex 21.24; Lv 24.20; Dt 19.21

chāj jwúbaca bojoó. Ded meemdih íjnit, míh jéihyepmant bóo péo tíubdih ā mawachah, biámantbut ma júutú, mawíhna, ā jwúb mawat pínah niijná.*
 40Bíhboó ded pah ma chājatji jíb meemdih ā naóh yacachah, peéh chājat túttniboó míh camisadih meemdih naóh yacnidih ā wūhat tútuchah, caandih wūhnit, ma duoní jih bóo chóodihbut ma wūhuú. 41Bíhboó áih bíf déedih namá tacdih meemdih ā duo wáhat tútuchah, meémboó ā juibíat pínahna ma duo wáhaá. 42Ded ā náahatdih meemdih ā úbúchah, ma wūhuú. Bíh meemdih ā waíhichah, caandih ma wayaá”, Jesús át niijíp wut jī.

Jwiít dih eníhcannitdih

Jesús ā oyat tútat

(Lc 6.27-28,32-36)

43“Ní nūowādih nin pah ī níj naóh bohéatjidih yeebbút nít joijí tagaá: ‘Níjeéh jumnitdih nī oyoó. Obohjeéhtih, yeebdih eníhcannitdih eníhcac caá náahap’, it niijíp wut jī.* 44Obohjeéhtih, weémboó nin pah yeebdih wā naóhna caá: Yeebdih eníhcannitdih oinit, nī túi chājaá. Det yeebdih yeejép ī chājachah, Diosdih nī úbú, queétdih ā túi chājat pínah niijná. 45Pánih chājna, jwí íp jeámant bóo ā weh nī jumbipna caá. Diosboó nihat cáacwādih bífc yoobó ā túi chājna caá. Yeejépwadih, túinitdihbut yeó ā túi chāhat túutna caá. Á wutatdih jepahnitdih, jepahcannitdihbut mah ā buugát túutna caá. Cáacwādih bífc yoobó Dios ā túi chājat pah, yeebbút bífc yoobó nī túi chājaá. 46Yeebdih oinitdihjeh nī oi jwúubanachah, dedé pínah nihcan caá. Romano maáta ī úbát túutni dinerodih úbhntiboó tubit yéejnit jumna yuhna, páant ī chājna caá. Obohjeéhtih, yeéb wíhwháboó nihatdih oinit, bífc yoobó teo wáacac caá náahap. 47Yeéb nī déewādihjeh mífc jwááhnit, nī wēi naóh úbúchah, dedé pínah nihcan caá. Diosdih jéihcannit yuhna, bífc yoobó ī chājna caá. Obohjeéhtih, yeébbóo nihatdih nī túi wēi jwáá. 48Jeámant bóo

jwí íp nihatdih túi chājni ā jumap pah, ā weh jumna, bífc yoobó yeebbút nihatdih túi chājnit nī jumú”, Jesús át niijíp wut jī.*

Ded pah caá jwí túi chājat

6¹“Dios túinidih ā chājat tútuchah jepahnit, ‘iNí eneé! Dios ā wutat pah wā túi chājna caá’, bitadih nī niijcá bojoó. Pánih bita ī wēi enat pínahdihjeh bidna, ī wēi naáwátjeh nī túi chājat jíb wáat jumna caá. Dios jeámant bóo yeebdih ā wūhcan níit.*

2“Moh yéejnitdih teo wáacna, bitadih nī júutca bojoó. Túi chājnit pah jígohnitboó nihat ī wēi enatdih bidna, ded pah ī chājat pah nī chājca bojoó. Queét namánaboó jumnitdih, jwiít judiowā jwí mífc wáacac mūnaboó jumnitdihbut ípí wūhna caá, dawá queétdih ennit, ī wēi naáwát pínah niijná. Queétdih ī wēi naáwáchah, ī túi chājatji jíb dée ī bíbohna caá. Diosboó ī túi chājatji jíb queétdih ā jwúb wūhcan níit. 3Obohjeéhtih, moh yéejnitdih teo wáacna, bíh ma chéen yoobát ā jumuchah yuhna, caandih júutcanjeh, ma wūhuú. 4Páant moh yéejnitdih nī teo wáacachah, cáacwā ī encah yuhna, Diosboó ā enna caá. Pánih enna, caanjéh nī túi chājatji jíb yeebdih ā wūhhipna caá”, Jesús át niijíp wut jī.

Ded pah caá jwí úbát

(Lc 11.2-4)

5“Diosdih úbhna, túi chājnit pah jígohnitboó nihat ī wēi enatdih bidna, ī úbát pah yeébbóo nī úbhca bojoó. Queétoó úbhna, jwiít judiowā jwí mífc wáacac mūnaboó, namánaboobút nūhnit, Diosdih ī úbhna caá, dawá queétdih ennit, ī wēi naáwát pínah niijná. Páant cáacwā ī wēi enatjeh caá ī úbát jíb dée.* 6Obohjeéhtih, yeébbóo Diosdih úbát túut niijná, níih tólihboó nī nem waad béjeé. Pánih nem waad béjnit, jwí íp jwí jéih enca naáhdih nī úbú. Pánihna, cáacwā ī encah yuhna, jwí ípboó yeebdih ennit, ā túi joibipna caá.

* 5.39 Lm 3.30 * 5.43 Lv 19.18 * 5.48 Lv 11.44-45; 19.2; Dt 18.13 * 6.1 Mt 23.5

* 6.5 Lc 18.10-14

Pánih joinít, ñi uúbúchah, yeebdíh ã túi teo wáacbipna caá.

⁷“Dawá láa nin jacnajíhjuh wá uúbúchah, Dios weemdíh ã túi jepahbipna caá’, caandíh jéihcannitboó í níj jenah joiná yuh caá. ⁸Pánihna, queét í uúbát pah ñi uúbhca bojoó. Obohjeéhtih, ñi uúbát pínah játih, jwí ípboó ded pah ñi náahatdih ã jéihna caá. ⁹Pánihna, yeebboó nin pah jwí ípdih ñi níj uúbá:

‘Paá, meém jeáboó jumni, chah túini ma jumuchah, meemdíh jwí wéina caá. Ma wūt chah yáaat caá jwiít jwí náahna caá.

¹⁰ Nihat meém maáh ma jumatdih jéihnit, í jepaha naáh. Ma wutuchah, jeáboó jumnit í túi jepahat pah, nin baácdih moonbút í jepaha naáh.

¹¹ Yeó jáap jummat pah jwí jeémát pínahdih ma wūhú.*

¹² Bitá jwiítidih í yéej chājatdih jwí yohat pah, meembút jwí yéej chājatdih ma yohoó.

¹³ Nemépwā í maáh jwiítidih ã yéejaihichah, ma teo wáacá, jwí yéej chājcat pínah níjná. Páant jwí uúbúchah, meém jwí Maáh chah wēpni jumna, ma jéih jepahna caá. Páant ma jumuchah, yeó jáap jummat pah nihat meemdíh í wēi naáwát caá náahap. Páant tíí ã jumna nah’,

Diosdih ñi níj uúbá.

¹⁴“Bitá yeebdíh í yéej chājatdih ñi yohochah ennit, jwí íp jeáboó jumribut yeé ñi yéej chājatdih ã yohbipna caá.

¹⁵Obohjeéhtih, bitá yeebdíh í yéej chājatdih ñi yohcah, jwí ípbut ñi yéej chājatdih ã yohcan níít”, Jesús át níjíp wut jí.*

**Ded pah caá jeémp jwuhcan
jwí uúbát**

¹⁶“Diosdih túi uúbát túut níjná, jeémp jwuhcan, jígahnit pah ñi jígochca bojoó. Páant tigaá túi chājnit pah jígohnitboó ípí chājap. Cáacwā queétdih í wēi naáwátidih bidna, queét íih móotdih

jígahni pah í chājna caá. Páant í chājachah, jeémp jwuhcannit í jumatdih nihat ennit, ‘Queét túinit caá’, í níj wéina caá. Yoobópdih yeebdíh wá naóhna caá: Cáacwā queétdih í wēi naáwátjeh í jeémp jwuhcat jíib dée ã jumna caá. Diosboó queétdih ã wēi naóhcan níít. Queét í chājat pah ñi chājca bojoó. ¹⁷Obohjeéhtih, yeebboó jeémp jwuhcan, níih móotdih túi chocnit, yeó jáap jummat pah ñi túi míc ámohat pah ñi chājaa. ¹⁸Yeé ñi chājachah, ñi jeémp jwuhcatdih cáacwā í jéihcah yuhna, jwí ípboó ã jéihbipna caá. Jwí íp, jwí jéih enca naáh, níjeéh jumnit, jeémp jwuhcanjeh, ñi uúbúchah, ã enbipna caá. Pánih ennit, ded pah jeémp jwuhcan, ñi uúbát jíib yeebdíh ã túi chājibipna caá”, Jesús át níjíp wut jí.

**Jeáboó búdí jíib jumni
panihnidih jwí bíbohah
(Lc 12.33-34)**

¹⁹“Nin baácbóo jum jwuhna, ‘Wíih pínahjeh caá’, níj jenah joinít, bíf déedih dawá ñi ub ámohca bojoó. Nin baácbóo jumni ã moopáh bejbipna caá. Bíh moópcannidih bitaboó í ñuumbípna caá. Pánihna, nin baácdih bóo bíf dée bæudní pínahjeh ã jumuchah, caandíh ñi en ñinahca bojoó.* ²⁰Obohjeéhtih, bíf déedih ñi en ñinahat pah Dios ã weñat pínahdih túi jenah joí chājnit, búdí jíib jumni panihnidih jeáboó ñi bíbohípna caá. Caán ñi bíbohnoó ã moópcan níít. Ñuumnít í jéih ub bejcan níít. Pánihna, caanná ñi bíbohah pínah ã bæudcán níít. ²¹Dios pebhboó níih búdí jíib jumni panihni ã jumuchah jéihnit, Dios ã weñat pínahdih ñi túi jenah joibípna caá. Obohjeéhtih, nin baácbóojéh níih búdí jíib jumnidih bíbohnit, ñi weñat pínahdihjeh ñi jenah joibípna caá”, Jesús át níjíp wut jí.

**Ded pah jwí jenah joyátidih
jwí chājat
(Lc 11.34-36)**

²²“Jiát ã túi yeh iiguichah, jwí túi jéih enat pah, Dios ã weñat pínahdih túi

jenah joinít, túinidih ñi chājbiḡna caá. Ded pah ñi jenah joyátidihjeh ñi chājbiḡna caá. Túinidih jenah joinít, túinidih ñi chājbiḡna caá. ²³Obohjeéhtih, túicannidih jenah joinít, yeejépdih ñi chājbiḡna caá. Páant yeejépdih ñi jenah joyóchah, túbít yeejép ñi chājat ā jumbiḡna caá”, Jesús āt niijíp wut jī.

**Dinerodih búdí bidna,
Diosboodíh ñi jéih bidcat**
(Lc 16.13)

²⁴“Ded Diosdih oini ā weñat pínahdih chājna, túbít pohba dinerodih ā jenah joicán níít. Obohjeéhtih, ded dinerodihjeh búdí jenah joiníboó Diosboodíh ā oican caá. Dinerojihjeh wēini jumna, Diosboodíh ā náahcan níít. Pánihna, Diosdih, dinerodihbut bíic yoobó ñi jéih bidcan caá”, Jesús āt niijíp wut jī.

Dios ā wehdih ā túi en dawát
(Lc 12.22-31)

²⁵“Nin pah yeebdíh wā jwúb naóhna caá: Ñi jeémát pínah, ñi babhbat pínah, ñi dawát pínah yéguenadihbut ñi náhni dahwaca bojóó. Obohjeéhtih, caandíh bidat chah Diosjeéh ñi túi jummat pínahboodíh ñi bidíí. Páant ñi bidichah, caán yeebdíh oina, ñi jeémát pínah, ñi dawát pínahdihbut ā wūhbiḡna caá, ñi túi jummat pínah niijná. ²⁶Jwébehwādih ded pah Dios ā en dawátidih ñi jenah joyoó. Queét wápchi wiḡcan, jeémát ī ámohat muunádihbut ī bíbohcah yuhna, jwī ípboó queétdih túi en daoná, ī jeémát pínahdih āpí wūhna caá. iObohjeéhtih, jwébehwādih ā oyat chah yeebboodíh Dios ā oina caá! Pánih oinit, yeebdíhbut ā túi en daobíḡna caá.

²⁷Nindih ñi túi jenah joyoó: Búdí náhni dahwana yuhna, ñi wunat pínah yeó jáapdih ñi jéih túut nuumcán níít. Pánihna, búdí ñi jenah joyát dedé pínah niḡcan caá.

²⁸“Ñi dawát pínah yéguenadihbut búdí ñi jenah joicá bojóó. Jiadih bóo cháanadih ñi túi jenah joyoó. Caán cháana behna, ā túi jíghat pínahdih āpí

teocan caá. ²⁹Pánih teocan yuhna, maáh Salomónji áih túini yéguéh chóodih duonít, ā túi jíghat chah cháanaboó ā túi jíghna caá. * ³⁰Caán cháanadih Diosboó ā túi jíghat túutna caá. Obohjeéhtih, caán cháanaboó buu déedih jum, cheibit déedih ā diib téh bejna caá. Páant ā diib téhechah, cáacwā ípí cao yuhna caá. Páant maátcanjeh ā jumuchah yuhna, Dios caán cháanadih túi jíghni ā chājna caá. Caán cháanadih túini yéguéh dée pah ā wūhat chah yeebboodíh Dios yéguéhdiḡ ā wūhbiḡna caá. Pánihna, caandíh búdí jenah joicánjeh, Diosboodíh ñi túi jenah joyoó. ³¹Ñi jeémát pínah, ñi babhbat pínah, ñi dawát pínahdihbut búdí ñi jenah joicá bojóó. ³²Diosdih jéihcannitboó bíí déedih túbít ípí jenah joiná caá. Obohjeéhtih, jwī íp jeáboó jumni, ñi jeémát pínah, ñi dawát pínahdihbut ded pah yeebdíh judhdadidih ā jéihna caá. Pánih jéihna, yeebdíh ā teo wáacat pínahdih ñi túi jenah joyoó. ³³Bíí déedih ñi bidat chah, Dios ā maáh jummatdih bidnit, caandíh ñi túi jepahaá. Pánih jepahnit, áih túini doonádih bitadih ñi naáwá, queétdih caandíh ī jepahat pínah niijná. Páant ñi chājachah, Diosboó niḡat ñi náahatdih ā wūhbiḡna caá. ³⁴Cheibit dedé ā yapat pínahdih búdí ñi jenah joicá bojóó. Cheibit yeejép ñi yapachah, Dios yeebdíh ā teo wáacbiḡna caá. Buu ded pah ñi chājatdihjeh jenah joyát caá náahap. Bíih yeó jáapdih bóo pínahdih túbít ñi jenah joicá bojóó. Dios yeebdíh en daonít, ā túi teo wáacbiḡna caá”, Jesús āt niijíp wut jī.*

**“Yeejépwā caá”,
bitadih níj jūihcat**
(Lc 6.37-38,41-42)

7 ¹“Meém yeejép caá”, bitadih ñi niijcá bojóó. Páant ñi niijcáh, Dios yeebdíhbut ‘Meém yeejép caá’, ā niijcán níít. ²Bitadih ‘Ápí túi chājcan caá’, ñi níj enat pah, Diosboó yeebdíhbut bíic yoobó ā níj enbiḡna caá. * ³Nin pah yeéb ñipí chājna caá: Ñi déedih bainí quíib becát ā jumuchah, caanbítdih ñi túi enna caá. Caán bainí oj ā jumuchah yuhna, ñi enat

pah, ñi dée ā yéej chājatbitdih ñipí enna caá. Obohjeéhtih, yeebdíh búdí quíib becát ā jumuchah yuhna, caandíh ñi encan caá. Caandíh ñi encat pah, búdí yeejép chājna yuhna, ñi enah bojna caá. ¿Dépanih tigaá páant ñi chāj? ⁴Yeebdíh búdí quíib becát panihni ā jumuchah yuhna, ‘Némé, ma quíib becát dih weémboó meemdíh wā póoj yohbipna caá’, ñipí niijná caá. Pánihat pah, búdí yeej chājnit jumna yuhna, ‘Némé, tubit yeejép chājna caá ma chājap. Caandíh ma cádaaha’, ñipí niijná caá. ¿Dépanih tigaá yeéb yeejép chājnit jumna yuhna, búdí ñi yéej chājatdih jenah joicánjeh, bita bainí ī yéej chājatdihjeh ñi jenah joí? ⁵Páant niijnít, túinit pah jíghohnit ī chājat pahjeh muntih yeebbút bíic yoobó ñi chājna caá. Yeebdíh búdí quíib becát panihnidih ñi jwíih póoj yohat pah, ñi yéej chājatdih jwíih cádahat caá náahap. Páant ñi cádahat túttimah, ñi déeíh bainí quíib becát panihnidih túi jéih enna, ñi jéih póoj yohat pah, ā yéej chājatdih ñi jéih cádahat túutbipna caá.

⁶“Mujjiowá panihnit yeejépwā Diosdih náahcannitdih áih túini doonádih ñi naóhca bojoó. Páant ñi naáwáchah, caandíh joí íjnit, yeebdíh tubit yeejép ita chāj taga. Momo muuwā panihnit, íi náah chājnitdih Diosíh túini doonádih ñi naóhca bojoó. Queétdih ñi naáwáchah, joíhcan, búdí jíib jumni jeé túbndih momo muuwā bepédih ī wid chuñat pah, caán túini doonádih ita yoh tagaá”, Jesús át niijp wut jí.

Diosdih jwí uúbúchah, ā jepahat

(Lc 6.31; 11.9-13)

⁷“Diosdih uúbhna, ñi uúbh cádahca bojoó. Páant ñi uúbúchah, ded pah ñi uúbát dih Dios yeebdíh ā wúh bípna caá. Ded pah ñi náahatdih bidnit, ñi bid cádahcah, ded pah ñi bidatdih yeebdíh ā wúh bípna caá. Jéc panihnidih wúúmp mao cádahcah, Dios ā wátbipna caá. ⁸Det Diosdih túi uúbhnit, ī uúbátjídih ī bíboh bípna caá. Det Diosdih bidnit, caandíh ī jwááh bípna

caá. Det ī wúúmp mawachah joinít, jéc panihnidih Dios queétdih ā wátbipna caá. Pánihna, yeó jáap jumat pah Diosdih ñi uúbúchah, yeebdíh ā jepah bípna caá.*

⁹“¿Pan dahdíh ñi wúúh yeebdíh ā uúbúchah joinít, jee dáhbóodíh caandíh ñita wúh taniít? Ñita wúhcan tagaá. ¹⁰¿Queejdíh ā uúbúchah, bucdih ñita wúh taniít? Ñita wúhcan tagaá. ¹¹Yeéb yéejnit jumna yuhna, ñi wehdih túinidih ñipí wúhna caá. Pánihna, ñi íp Diosboó yéejcanni jumna, túini ñi wúhat chah caandíh uúbhntidih ā wúh bípna caá.*

¹²“Bita yeebdíh ī túi chājat pínahdih ñi náahat pah, yeebbút bitadih ñi túi chājaá. Queét yeebdíh ī túi chājchah yuhna, yeéboó queétdih ñi túi chājaá. Páant tigaá Moisés ā wutatji, Dios naáwát dih naóh yapanit ī daacátjibut ā niijp”, Jesús queétdih át niijp wut jí.*

Bainí jéc naáwát

(Lc 13.24)

¹³“Jeáboó bejihna, Diosdih túi jenah joinít, ñi jepahaá. Pánih jepahnit, ā weñat pínahdihjeh ñi chāj bípna caá. Pánih chājnit, bainí jéc panihni ā jumuchah yuhna, ā pebhna bejni bainí namádih ñi jéih náan bejbipna caá. Obohjeéhtih búdí jéc dih waadnit, búdí namádih ñi bejchah, dedé buwat ā wihcan níit. Páant ā buocah, dawá jenah joicánjeh iiguípna bejni namádih bejna, buadnit ī jumbipna caá.

¹⁴Obohjeéhtih, bainí jéc dih waadná, bainí namáboó ñi náan bejchah, túi jenah joyát caá náahap. Pánihat pah, Dios pehbóó yeéb ñi bejhichah, ā buwachah yuhna, caandíh túi jenah joinít jumna, ñi jéih buujábipna caá. Pánih náan bejna, Dios pehbóó juibínit, páantjeh ájeéh ñi túi jumbipna caá. Obohjeéhtih, daocánnit túi jenah joinítjeh caán namáboó ī jéih náan bejbipna caá”, Jesús át niijp wut jí.*

**Cáacwā ded pah ī chājatdih ennit,
ded pah ī jumatdih jwī jéihyat**
(Lc 6.43-44)

15“Ni túi chāja chaáh. ‘Dios naáwátdih naóh yapani caá’, niŋ yeenitdih ni joyáh bojóo. Queét túinit pah jígohna yuhna, ī jenah joyátboó yeejép ā jumuchah, yeebdíh ī yéejahbipna caá. 16Queétdih beh enat túut niijná, ded pah ī chājatdih ni túi eneé. Yeejép ī chājachah enna, yeejépwā ī jumatdih ni jéihbipna caá. Ī túi chājachah enna, túinit ī jumatdih ni jéihbipna caá. Nin pah caá ā jumup: Ded óot nah iguíh pihana āpí quehcan caá. Mai bab nahbut bab dahna āpí quehcan caá. 17Túini nah túini dahna ā quehna caá. Obohjeéhtih, yeejép nahboó yeejép dahna ā quehna caá. 18Túini nah yeejép dahna ā quehcan, yeejép nahbut túini dahna āpí quehcan caá. 19Yeejép dahna quehni nahdih tib yohnit, cáacwā ĩpí cáo yohna caá. Pánihat dée det yeejép chājnitdih Dios ā yohbipna caá.* 20‘Dios naáwátdih naóh yapani wā jumna caá’, niŋ yeenitdih nin pah ni beh enbipna caá: Ded pah ī chājatdih enna, yeenit ī jumatdih ni jéihbipna caá”, Jesús āt niijíp wut jī.*

“Meemdíh wā jéihcan caá”,

Jesús ā niiját
(Lc 13.25-27)

21“Dawá weemdíh ‘Maá’, niijnít jumna yuhna, jeáboó ī jaibican niít. Wā ĩp jeáboó jumni ā weñat pínahdih chājnitjeh ā maáh jumupna ī jaibibipna caá. 22Péeni yeó jáapnadih wā ĩp ā maáh jumupna waádihnit, dawá weemdíh jepahcannitjibut nin pah ī niijbípna yuh caá: ‘Maá, ma wēpatjīh ma naáwátdih jwiít jwī naóh yapanap jī. Ma wēpatjīh nemépwādh jwī bacat túutup jī. Cáacwājeh ī jéih chājca naáhdih ma wēpatjīh jwī chāj júutup jī’, ī niijbípna yuh caá. 23Obohjeéhtih, ‘Yeebdíh wā jéihcan caá! Yeejép chājnitjeh ni jumna caá! Pánih jumnit, wā pebhna ni waád jūóhca bojóo’, queétdih wā niŋ jepahbipna caá”, Jesús āt niijíp wut jī.*

Chéne muú teonit naáwát
(Lc 6.47-49)

24“Ded wā bohéátdih jói jepahna, muú chāj pooni panihni ā jumna caá. Túi jenah joini jwumúp baácdih numah baád waadánit, áih jagápdih ā tái dodhdop be. 25Caán muúdh ā péaat túttimah, búdí mah jūóh, muj búdí daab béj, búdí johlitbut ā jūúwúp be. Páant tubit ā johochah yuhna, caán muú numah dodhni jumna, ā áaccap be. 26Obohjeéhtih, ded wā bohéátdih joiná yuhna, jepahcan, túi jenah joicánni muú chājni panihni caá ā jumup. Caánboó óonjihbitjeh baád waadánit, áih jagápdih ā dodhdop be. 27Caán muúdh ā péaat túttimah, mah búdí jūóh, muj daab béj, búdí johlitbut ā jūúwúp be. Pánih búdí ā johochah, caán muú áacna, búdí ā yáanap be”, Jesús āt niijíp wut jī. 28Páant ā niŋ naáwáchah joiná, cáacwā ĩt jói wáhi bejep wut jī. 29“Caán tái jéihni pah jwiítidih ā niŋ bohéna caá. Moisés ā wutatjídih bohénit páant ĩpí niŋ bohécan caá. Pánih bohéna, caánboó yoobópdih tigaá maáh ā jumup”, ĩt míc niijíp wut jī.*

Bácah moópnidih ā booaat

(Mr 1.40-45; Lc 5.12-16)

8 Páant niŋ naóh bohé péanit, Jesús jeé ñaj yacapboó chūudniji ā bohénitdih āt numah dei bejep wut jī. Ā dei bejehah ennit, dawá ájeéh ĩ pée bejep wut jī. 2Páant ĩ bejehah, bácah moópni jwááhnit, bódhica caj yoh ñajnit, nin pah āt niijíp wut jī:

—Maá, ma booaíhna, weemdíh ma jéih booana caá, Jesúsdh āt niijíp wut jī.

³—**¡Júu!** Wéinit meemdíh wā booana caá, caandíh teo jáhanit, āt niijíp wut jī.

Páant Jesús ā niijíchahjeh, ā moopát āt ñumáh bejep wut jī.

⁴—Meemdíh wā booaatjídih bitadih ma naóhca bojóo. Pánih naóhcan, sacerdotedihjeh naáwádh ma bejeé. Caanná jaibínit, míh bácah ā ñumátjídih ma júutú. Moisés ā wutatji pah sacerdotewā ĩ cáo wúhat pínah

niijná, chéne jopwādh ma wūhuú, Dios meemdh̄ ā booaatjidih ī jéihyat pínah niijná. Túttimah, ma déewājeéh ma jwúub jumuchah, ā túibipna caá,* Jesús caandh̄ āt wēp niijp wut jī.

Soldadowā ī maáhdih teo wūhndih Jesús ā booaat

(Lc 7.1-10)

⁵Túttimah, Jesús Capernaum tútchina ā juibínachah, Romano cien soldadowā ī maáh ā pebh juibínit, nin pah caandh̄ āt niijp wut jī:

⁶—Maá, weemdh̄ ma teo wáaca. Weemdh̄ teo wūhni búdí wūna, wíh muúboó ā lajna caá. Áih bácah jwioní ā jumuchah, búdí tubanit, ā jéih bejcan caá, Jesúsdh̄ āt niijp wut jī.

⁷—Caandh̄ boaanadh̄ wā bejmi caá, Jesús caandh̄ āt niij jepahap wut jī.

⁸⁻⁹—Obohjeéhtih, Maá, wíh muúná ma bejcah, ā túimi nacaá. Weem cháh wēpni ma jumuchah, ‘Wíh muúdh̄ ma waád jūúwú’, niijní dée nihcan caá. Ma naáwáchahjeh, weemdh̄ teo wūhni ā boobipna caá. Wā chah jumnit bita maáta weemdh̄ ī wutna caá. Weembút soldadowādh̄ wutni caá. Bícdih ‘Ma bejeé’, wā niijchah, āpí bejna caá. Bíhdih ‘Ma jūúwú’, wā niijchah, āpí jūóhna caá. ‘Nindih ma chājaá’, wā niijchah, páant ā chājna caá. Weém wutni jumna, meembút wutni ma jumadh̄ wā jéihna caá. Ma wutat pahjeh weemdh̄ teo wūhni ā boobipna caá, soldadowā ī maáh Jesúsdh̄ āt niijp wut jī.

¹⁰Páant ā niijchah joí wēinit, Jesús ájeéh péenitdh̄ nin pah āt niijp wut jī:
—Yoobópdih yeebdh̄ wā naóhna caá. Nin soldadowā ī maáh judío nihcan yuhna, Diosdh̄ ā túi jenah joiná caá. Caandh̄ teo wūhndih wā booaat pínadh̄ āt jéihyep taga. Weemdh̄ caán ā túi jenah joyát pah, ded judío bíc yoobó jenah joinídh̄ wā en jwuhcan caá.
¹¹Yeebdh̄ wā naóhna caá. Péeni láa bita judíowā nihcannit, nihát baácdih moón Diosdh̄ túi jenah joinít, jeáboó Dios ā maáh jumapna dawá ī juibíipna caá.

Caanná jumnit, Abraham, Isaac, Jacob bícdih ī jeémpbipna caá.* ¹²Obohjeéhtih, judíowā Dios ā maáh jumapna bejnit déejidih, yeejép dupúnapboó ā wahbipna caá. Caanná ā wahnitboó búdí jígahnit, íih maodh̄ ī néeh cháac juibíipna caá, Jesús āt niijp wut jī.*

¹³Páant queétdih niij péanit, soldadowā ī maáhdih nin pah āt jwúub niijp wut jī:

—Míh muúná ma jwúub bejeé. Meemdh̄ teo wūhni booni ā jumna caá. ‘Jesús caandh̄ ā boobipna caá’, ma niij jenah joyát pahjeh ā yapna caá, Jesús caandh̄ āt niijp wut jī.

Páant ā niijchahjeh, áih muúboó jumni caandh̄ teo wūhni āt boonap wut jī.

Pedro chudhdih Jesús ā booaat

(Mr 1.29-31; Lc 4.38-39)

¹⁴Páant niij péanit, Jesús ā bohénitdh̄ āt jwúub numah bejep wut jī, páant muntih. Pánih bejna, Pedroh̄ muúná juibínit, it waad béjep wut jī. Pánih waad béjnit, Pedro chudh búdí pahat wūna, mi nájat chóoboó mi nájachah, Jesús āt enep wut jī. ¹⁵Pánih ennit, míh téihyadh̄ ā teo jáhanachahjeh, pahat āt dáucah bejep wut jī. Páant ā dáucachah joinít, caántboó nah nūhnit, Jesúsdh̄ jeémát mit wūhup wut jī.

Dawá wunnitdh̄ Jesús ā booaat

(Mr 1.32-34; Lc 4.40-41)

¹⁶Tōo nāh jūúwáchah, dawá nemép caolih jumnitdh̄ ī chéenwā Jesús ā jumni muú jóocmant it ub juibínap wut jī. Páant ī ub juibínachah ennit, Jesús wā it bac bejep wut jī. Pánih bac bejnit, Jesúsboó nemép wādh̄ ā bac bejat túutuchahjeh, cáacwáih bácahmant it bac bejep wut jī. Bitá tubáp chūúhndihbut Jesús āt booa beedánap wut jī. ¹⁷Páant ā chājachah, Dios naáwátidih naóh yapani Isafas ā niijátji pah āt yapap wut jī. “Jwí tubáp chūúátidih, jwí wunatdh̄but jígah ennit, āt boonap taga”, Isafas āt niij daacáp tají.*

Biquína Jesúsdiĥ ī péefhat

(Lc 9.57-62)

¹⁸Dawá Jesús pebh ī juí ñuhuchah ennit, Jesús ā bohénitdih nin pah āt niijíp wut jī:

—Chóbe conanaáboó jwī chúuh bejjih, āt niijíp wut jī.

¹⁹Páant niijnít, jélitna ī dei bejehah, Moisés ā wutatjidih bohéni Jesúsdiĥ jwááhnit, nin pah āt niijíp wut jī:

—Bohéni, deyoób ma bejehah, weembút majeéh wā bejmi caá, āt niijíp wut jī.

²⁰—Jia mujjiowá íih muú pínah íitnadih ī bíbohna caá. Jwébehwābūt íih yécanadiĥ ī bíbohna caá. Obohjeéhtih, weémboó niĥat cáacwā úud jehé, wíih muujéh pohba wā bíbohcan caá. Pánihna, wājeéh ma jūúwáchah, búdí buwat meemdíhbut ā jum̄bipna caá, Jesús caandíh āt niijíp jepahap wut jī.

²¹Páant ā niijíchah joinít, bífh jwuh nin pah āt niijíp wut jī:

—Maá, majeéh weembút wā bejmi caá. Obohjeéhtih, wā bejat pínah játih wā íip ā wunuchah, áih bácahdih wā yohat pínah niijná, ‘Ma chāo jwúhuú’, weemdíh ma niijí. Á wunuchah yoh péanit, majeéh wā bejbipna caá, āt niijíp wut jī.

²²—Weemdíh náahcannit wunnit panihnit jum̄na, queétoó wunnitdih ī yoho naáh. Obohjeéhtih, meémboó wājeéh jum̄ni pínah buu ma jūúwá, Jesús caandíh āt niijíp wut yuh jī.

Búdí johlit nolihatdihbut ā yayáat

(Mr 4.35-41; Lc 8.22-25)

²³Páant niijí péanit, jélitboó dei juibínit, búdí jāáj chóodih ā bohénitdih āt numah waadáp wut jī. ²⁴Íim̄dih ī chúuh bejehah, Jesúsboó āt úwah bejep wut jī. Pánihna, íim̄ tac yoób ī buug lájachah pohba, Jesús ā úwat pónih, búdí johlit āt jūúwáp wut jī. Páant búdí nolihat ā jum̄uchah, ít daábfihp wut jī.

²⁵—iMaá, jwiítđih ma teo wáacá! iDaabná caá jwī chājap! ít niijí wucup wut jī.

²⁶Páant ī niijí wucuchah, jáanit, Jesús queétdih nin pah āt niijíp wut jī:

—¿Dépanih tiguaá búdí ñi úum? Weemdíh téi jenah joiná, ñita úumcan tagaá, āt niijíp wut jī.

Páant niijnít, ñah ñuhnit, johlit, nolihatdihbut jūihnit, “Ma yayaá”, āt niijíp wut jī. Páant ā niijíchahjeh, johlit nolihatbut bícmantjeh āt yayáh bejep wut jī. ²⁷Páant ā yapachah, en wáhi bejnit, queétjeh nin pah ít míic niijíp wut jī:

—¿Dedé cáac tiguaá nin? Á naáwáchahjeh, johlit, nolihatbut ā yayáh bejna caá, ít niijíp wut jī.

Gadara baácdih moón nemép caolih jum̄nitdih Jesús ā booaat

(Mr 5.1-20; Lc 8.26-39)

²⁸Páant ā yapat túttimah, Gadara baácna ít chúuh juibínap wut jī. Caanná ī chúuh juibínachah, chéne neoná cáac yohopmant Jesúsdiĥ ít jwááh dei jūúwáp wut jī. Queét nemép caolih jum̄nit, tubit tac behnit ī jum̄uchah, caanná cáacwā ípí bejcap wut jī. ²⁹Pánihna, Jesúsdiĥ jwááh dei juibínit, nin pah ít niijí ñaacáp wut jī:

—¿Meém Dios wúúh, dépanih chājadiĥ jūóh tiguaá ma chāj? ¿Dios ā peéh chājat pínah ā judh jwuhuchah yuhna, játih jwiítđih peéh chājadiĥ jūóhnit beé ma chājap? ít niijíp wut jī.

³⁰Yuúpbit dawá momo muuwā bid jeémpna ít chājap wut jī. ³¹Pánihna, queétdih ennit, nemépwā nin pah Jesúsdiĥ ít niijíp wut jī:

—Jwiítđih bacat tútutna, cot muuwādiĥ ma waadát tútutá, ít niijíp wut jī.

³²—Júu, caán láa bácah ñi bejeé, Jesús queétdih āt niijíp wut jī.

Páant ā niijíchahjeh, queét cáacwáih bácahmant bacnit, muuwādiĥ nemépwā ít waadáp wut jī. Páant ī waadáchah, wépép ñáo dei bej, íim̄na buúg báah bejnit, muuwā ít chíic wun beedáh bejep wut jī.

³³Páant ī yapachah enna, búdí úumnit, queét muuwājidiĥ en daonítboó íih tútchina ít ñáo jweí jwúub bejep wut jī. Pánih ñáo jwúub juibínit, muuwā ded pah ī yapatjidih, nemép caolih jum̄nitdihbut ded pah Jesús ā booaatjidih ít naóh peetép wut jī. ³⁴Páant ī naáwáchah joinít, niĥat caán tútchidiĥ

moón Jesúsdiñ enedih ït bejep wut jï. Pánih juibínit, caandíh náahcan, ïih baácmanñ Jesúswádih ït jwúub bejat tútutap wut jï.

Jéih yoocannidih Jesús á booaat

(Mr 2.1-12; Lc 5.17-26)

9¹Páant ï jwúub bejat tútutachah joinít, ïih jááj chóona waadnít, Jesús wá ït jwúub chúuh bejep wut jï. Pánih chúuh bejnit, Jesús ápi juibíni tútchina ït jwúub juibínap wut jï.

²Caanná ï juibínachah, caanjíh moón jéih yoocannidih á ñajat chójih Jesús pebhna ït beo juibínap wut jï. “Jesús nindih á jéih booaipna caá”, ït níj jenah joyóp wut jï. Páant ï níj jenah joyátdih jéihnit, jéih yoocannidih nin pah Jesús átt níjíp wut jï:

—Ma weñeé. Ma yéejatdih meemdíh wá yohna caá, átt níjíp wut jï.

³Páant á níjíchah joinít, biquína Moisés á wutatjidih bohénit nin pah ït níj jenah joyóp wut yah jï: “Diosjeh yéejatdih á jéih yohna caá. Nin cáacjeh jumna yuhna, páant niijná, ‘Dios wá jumna caá’, níj yeena caá á chájap”, ït níj jenah joyóp wut jï. ⁴Páant ï níj jenah joyátdih jéihnit, nin pah Jesús queétdih átt níjíp wut jï:

—¿Dépanih tigaá páant yeejép ñi jenah joí? ⁵Ma yéejatdih wá yohna caá’, wá níjíchah joinít, weemdíh jéihcan yuhna, ‘Yeeni caá’, ñi níj jenah joiná caá. Obohjeéhtih, ‘Ñah ñuhnit, ma yáac chái bejeé’, wá níjíchah, caán á bejchah ennit, wá níj átt yoobópdiñ á jummatdih ñi jéihbipna caá. Pánih jéihna, yéejat yohat wépat wá bíbohathdihbut ñi jéihbipna caá. ⁶Weém niñat cáacwá úud jeñé, nin baácdih moondíh jéih boaanit, ï yéej chájatdihbut wá jéih yohna caá. Pánih tibeé Dios weemdíh á wah deyanap jï, cáacwá ï yéejatdih wá yohat pínah niijná. Pánihna, caán wépatdih wá bíbohathdih yeéb ñi jéihyat pínah niijná, nin pah wá cháj júutbipna caá, átt níjíp wut jï.

Páant níj péanit, jéih yoocannidih nin pah átt níjíp wut jï:

—Ma ñah ñuhúú. Ma ñajat chóodih ubnit, míih muúboó ma jwúub bejeé, átt níjíp wut jï.

⁷Páant á níjíchah joinít, jéih yoocanniji ñah ñuhnit, áih muúboó átt jwúub bejep wut jï. ⁸Páant á booaachah ennit, cáacwá ït en wáhi bejep wut jï. Pánih en wáhi bejnit, Dios Jesúsdiñ búdí wépat á wáhatdih jéihnit, Diosdiñ búdí ït wéi naáwáp wut jï.

Jesús Mateodih á júúwát tútat

(Mr 2.13-17; Lc 5.27-32)

⁹Pánih booa péaniji caán muumánt bac bejnit, Jesús á bohénitdih átt jwúub numah jib bejep wut jï. Pánih bejnit, caanmánt júóhñit, weém Mateo pebh ï júyúp jï. Romanowá ï maáta ï úúbat tútuni dinerodih úúbh wáhi wá jumap jï. Pánihna, caán láa wíih tewat tólihboó wá chúudup jï. Caanjíh wá chúuduchah ennit, nin pah weemdíh Jesús á níjíp jï:

—Wájeéh ma péé júúwá, á níjíp jï.

Páant á níjíchah joinítjeh, ñah ñuhnit, ájeéh wá bejep jï.

¹⁰Táttimah, Jesús wádih wíih muúboó numah jeémédih wá bejep jï. Weém páh dawá dinerodih úúbh wáhiñitdih, bita “Yeejépwá caá”, ï niñitdihbut wá numah jeémép jï. ¹¹Páant queét bíícdih jwí jeéméchah ennit, biquína fariseowá jwiít Jesús á bohénitdih nin pah ï níj júihñup jï:

—¿Dépanih tigaá ñíh bohéni dinerodih úúbh wáhiñit, yeejép cháñnit bíícdih á jeémp? ï níjíp jï.*

¹²⁻¹³Páant ï níjíchah joinít, Jesúsboó queét fariseowádih nin pah á níj jepahap jï:

—Tubúp chúúhcannit coñidih ípí bidcan caá. Wunnitjeh caá caandíh ï bidíp. Pánihat pah ‘Weém yéejat wihcanni caá’, níj jenah joinít, teo wáacni pínahdih ípí bidcan caá. Obohjeéhtih, ‘Wá yéejatdih jígahñit, wá tút nuómíhna caá’, níj jenah joinít caá teo wáacni pínahdih ï bidíp. ‘Jwiít yeejépwá caá’, níj jenah joinítidihjeh teo wáacadih wá júúwáp be, ï yéej chájatdih cádahñit, táiniboodíh ï tút numát

* 9.10-11 Lc 15.1-2

pínah niijná. Dios naáwátidih naóh yapani ā niŋ daacátjidih yeebdíh jéihyat caá náahap. ‘ “Nuñúpwādih ñi mao cáo wúhatdih weém wā náahcan caá.

Obohjeéhtih, bitadih ñi jígah en teo wáacatdih caá yeebdíh wā náah yacap”, Dios ā niijná caá’, āt niŋ daacáp tajī.* Caán ded pah ā daacátjidih jéihyat túut niijná, ñi jwúub bohénaá. Caán ā daacátji pah, jígah ennit, weém cáacwādih teo wáacatdih wā jūúwúp be, ā niijíp jī.

Jeémp jwuhcatdih Jesúsdiŋ

ī uúbh joyát

(Mr 2.18-22; Lc 5.33-39)

¹⁴Túttimah, Juan Daabáni ā bohénitboó jwī pebh juínít, nin pah Jesúsdiŋ ī niŋ uúbh joyóp jī:

—Jwiít Juan ā bohénit, jwī nuowā ī wutat pah jwīpī jeémp jwuhcan caá. Fariseowābut biíc yoobó ipī chájna caá. ¿Dépanih tigaá ma bohénitboó páantjeh ī jeémp? Jesúsdiŋ ī niijíp jī.

¹⁵—Nin pah caá ā jumup: Téihya chéoni ā numah jeémpnit biícidih ā jum jwuhchah, jígahcan, ipī túi wēi jeémpna caá. Obohjeéhtih, caán téihya chéonidih bita ī ub bejat túttimah, jígahnit, ita jeémp jwuhcan tagaá. Weém caán téihya chéoni panihni wā jumna caá. Pánihat pah tigaá wā bohénit wajeéh jumna, wēinit, páantjeh ī jeémpna caá. Obohjeéhtih, bita weemdíh ī ub bejat túttimah, wā bohénitjeéh wā wihcah, caán láa jígahnit, ī jeémp jwuhcan níit, Jesús queétdih ā niijíp jī.

¹⁶Pánihna, ded pah jwī nuowā ī wutatji áih jáap bohéátjīh fariseowā ī widíhichah enna, Jesús queétdih nin pah ā jwúub niŋ bohénap jī: “Jáap yégueh chóo chocca naáh chóojīh máa yégueh chóodih nah wai búudhdad ā náahcan caá. Páant ñi chājachah nihna, caandíh ñi chocat túttimah, jínt bejna, máa chóodih chah āta yewa tagaá. Páant tigaá jwī nuowā ī naáwátjidih wíih jáap bohéátjīh wid naóhcat caá náahap. ¹⁷Pánihat dée, pah jwuhcanni iguíh macdih nuñúpwá chóojīh ī chājnjī máa wuh wúhdih yáacat ā náahcan caá. Páant ñi yáacachah nihna,

iguíh mac pahna, máa wuh wúh jéih yúuhcan, āta yewah bej tagaá. Páant ā yewechah, chénat pah āta búud tagaá. Pánihna, jáap macdih, jáap wuh wúhboó yáacat caá náahap. Páant ñi yáacachah, iguíh mac, caandíh yáacni chóobut ā túi jumnipna caá. Pánihat pah, wíih jáap bohéát jwī nuowā ī naáwátjijīh wid naóhcat caá náahap”, ā niijíp jī.

Áih yégueh chóodih juí, teonih, Jairo nuumdíhbat Jesús ā booaat

(Mr 5.21-43; Lc 8.40-56)

¹⁸Wíih muéboó páantjeh jwī jumuchah, jwiít judíowā jwī míic wáacat muudíh en daonít ī maáh ā waád juyúp jī. Waád juínít, Jesús pebh bódicha caj yoh ñajnit, nin pah ā niijíp jī:

—Wā nuúm jáantjeh mi wunah bejep be. Obohjeéhtih, caántdih ma teo jáha booaat túut niijná, wajeéh ma jūúwú. Páant ma teo jáhanachah, mi jwúub boobipna caá, Jesúsdiŋ ā niijíp jī.

¹⁹Páant ā niijíchah joinít, Jesús wíih muéboó jeémp chúdnjī, ñah ñuhnit, ájeéh ā bac bejep jī. Jwiít ā bohénitbut íjeéh jwī bejep jī. ²⁰⁻²¹Pánih bejnit, namádih jwī bejchah, cáacwā cātíh bíh wilí wunnih mit jumup tajī. Caánt doce jópchi mácanihat panihat wunnih, “Jesúh yégueh chóodihjeh juibí teona, wā boobipna caá”, mit niŋ jenah joyóp wut jī. Páant niŋ jenah joinít, Jesús táahmant jūóhnit, áih yégueh chóo yapatbitdih mit juí tewep tajī. ²²Páant mi juí tewatdih jéihna, tac páud ennit, Jesús caántdih nin pah ā niijíp jī:

—Nuúmú, ma weñeé. Weemdíh túi jenah joinít, ma boona caá, ā niijíp jī.

Páant ā niijíchahjeh, mit boonap tajī.

²³Túttimah, jwiít Jesús biícidih maálh muuná jwī waád juibínap jī. Pánih waád juibínit, chíó póojnitdih, dawá ñaac jūínitdihbut jwī enep jī. ²⁴Páant ī juñúchah ennit, Jesús queétdih nin pah ā niijíp jī:

—Yeéb ñi bac bejeé. Mi wuncan caá. Ũona caá mi chájap, ā niijíp jī.

Páant ā niijíchah joinít, “Níh yána caá ā chájap”, niijnít, cáacwā caandíh ī

dehwep jī. ²⁵Pánihna, queét ī bac bejat túttimah, wunnih pebhna waad béjnit, miíh téihyadih Jesús át tewep wut jī. Páant ā teweçahjeh, boonit, mit ñah ñuhup wut jī. ²⁶Jóocmant ñuhnit caántdih ā booaat doonádih joinít, caán tútchidih moondíh ít naóh peetép tajī.

Chénewā jéih encannitdih

Jesús ā booaat

²⁷Caanjíh jumnitji jwáub jibidih jwí bejehah, chénewā jéih encannit neoná jwíftdih pée bejnit, nin pah ī níj ej ñaacáp jī:

—iDavid jumma, Dios ā wahni, jwíftdih ma jígh eneé! ī níjíp jī.

²⁸Páant ī níj ej ñaacáchah, jwíft Jesús bífcdih bíh muúboó jwí waad béjep jī. Páant jwí waad béjehah, queét jéih encannitbut ī ñuún waád juyúp jī. Páant ī waád juyúchah ennit, Jesús queétdih nin pah ā níjíp jī:

—Jwíftdih ā jéih booami nacaá', çweemdíh ñi níj jenah joí níft? ā níjíp jī.

—Páant tigaá jwí níj jenah joyóp, caandíh ī níj jepahap jī.

²⁹Páant ī níj jepahachah joinít, íh quífbidih teo jáhanit, nin pah ā níjíp jī:

—Páant ā chájipna caá', ñi níj jenah joyát pahjeh tigaá wā chájip, ā níjíp jī.

³⁰Páant ā níjíchahjeh, ī jéih enep jī, buca. Pánih booanit, Jesús nin pah queétdih ā jwáub níjíp jī:

—Weém buutéh yebdíh wā booaatdih bitadih ñi naóhca bojoó, ā níjíp jī.

³¹Páant ā níjíchah yuhna, bac bejnit, queétdih ded pah ā booaatjidih nihat pehbboó ít naóh peetép tajī.

Jéih wéhecannidih Jesús ā booaat

³²Páant ī bac bejehah, Jesús pebh nemép jumnidih bita ī ñahwat ub waád juyúp jī. Caán nemép caandíh át jéih wéheat tútcap tajī. ³³Páant ī ub juyúchah ennit, Jesús nemépdih ā bacat tútup jī. Páant ā bacat tútuchahjeh, jéih wéhecanniji ā jwáub wéhenap jī. Caandíh ennit, nihat ī en wáhi bejep jī.

—iNin pah yapatdih nihat jwíft Israel baácdih moón jwípi encan jī! ī míc níjíp jī.

³⁴Obohjeéhtih, fariseowā mácah ī míc níj wéhenap jī.

—Nemépwā ī maáh ā wépatjíh caá nemépwádih ā bacat tútup, ī míc níjíp jī.*

Jesús cáacwádih ā jígh enat

³⁵Pánihat túttimah, nihat botoni tútchina, dahwani tútchinadibut bohé jibidih bejna, Jesús jwíftdih ā numah bejep jī. Tútchina yoobó naóh jib bejna, jwíft judíowā jwí míc wáacat muúná waadní, Jesús ápi bohénap jī. Dios ā maáh jummat túini doonádih naóhnit, nihat caanjíh moón tubúp chūúhnitdibut ápi booanap jī.* ³⁶Pánih bejna, dawá cáacwā owejawádih en daoní wihcat pah yeejéy yapnit, moh yéejnit ī jumuchah ennit, Jesús queétdih búdí át jígh enep jī.* ³⁷Pánih jígh ennit, jwíft ā bohénitdih nin pah ā níjíp jī:

—Jóo dajat láa búdí tewat ā jumuchah yuhna, teonitboó daocánnitjeh ī jumna caá. Pánihat pah, túini doonádih joinít pínah dawá ī jumuchah yuhna, queétdih naóhnit pínahboó daocánnitjeh ī jumna caá. ³⁸Pánihna, túini doonádih chah dawá bohénitdih ā wahat pínah níjíná, Diosdih ñi úbú, ā níjíp jī.*

Jesús doce ā naáwát túttnit pínah ī wútna

(Mr 3.13-19; Lc 6.12-16)

10 ¹Túttimah, jwíft doce ā bohénitdih bid bojnit, nemépwádih bacaat pínah wépat, nihat wunnitdih booaat pínah wépatdibut jwíftdih ā wáuhap jī.

²Nin caá jwíft Jesús ā bohénit, ā naáwát túttnit pínah jwí wút: Simón ā jumup jī. Caandíh Pedro Jesús ā wút búudhdup jī. Á úud Andrésbut ā jumup jī. Santiago, ā úud Juanjíhbut ī jumup jī. Queét chénewā Zebedeo weh ī jumup jī. ³Felipe, Bartolomé, Tomás, weém Mateobut jwí jumup jī. Weémboó

* 9.34 Mt 10.25; 12.24; Mr 3.22; Lc 11.15 * 9.35 Mt 4.23; Mr 1.39; Lc 4.44 * 9.36 Nm 27.17; 1R 22.17; 2Cr 18.16; Jer 50.6-7; Ez 34.5 Zac 10.2; Mr 6.34 * 9.37-38 Lc 10.2

Romanowā ī maáta ī uúbát tútuni dinerodih uúbh wāhni wā jumup jī. Bífh Santiago, Alfeo wūúhbut ā jumup jī. Tadeo, Lebo ī níj wūt búudhribut ā jumup jī. ⁴Bífh Simón, Celote wūt jumni poómpdih bóobut ā jumup jī. Judas Iscariote, Jesúsdihi enihcannitdih duó wáini pínahbut ā jumup jī.

Jesús doce ā bohénitdih ā wahat

(Mr 6.7-13; Lc 9.1-6)

⁵Jwiít doce ā bohénitdih ā wēpatdih wūh, bífh tútchinaboó wahna, ded pah jwí chājat pínahdih nin pah Jesús jwiítidih ā níj naáwáp jī: “Judíowā nihcannit pebhna ní bejca bojoó. Samaria baácboobát ní bejca bojoó. ⁶Diosdih jéihcannit jumna, buudnít ovejawā panihnit ī jumuchah, judíowā pebhboojéh ní bejeé. ⁷Dios maáh ā jumadidih ā júutat pínah bahnijeh ā judhna caá’, queétdih ní níj naáwá. ⁸Pánih naóhna, bácah moópnit, dawá tubúp chūúhnit, wunah bejnitdihbut ní booanaá. Nemép caolih jumnitíh bácahmant nemépwādidih ní bacanaá. Páant ní chājat pínah wēpatdih yeebdíh wā wūhna caá. Jíib náahcanjeh yeebdíh wā wūhat pah muntih, yeebbút bíic yoobó jíib náahcanjeh cáacwādidih ní teo wáaca.

⁹“Pánih bejna, dinerodih ní ub bejca bojoó. ¹⁰Wah wūúh, tút nuumát pínah camisa, zapatos ub bejcan, íoh cajat nahdihbut ní ub bejca bojoó. Ní dúwát chóojeh ní duo béjeé. Ní bohénit pínahboó yeebdíh ī numah jeémpbipna caá. Ní duoní chóa ā moopóchah, queétoó ní tút nuumát pínah chóodihbut ī wūhbiipna caá. Queétdih ní teo wáacat jíib, páant caá yeebdíh ī chājbiipna caá.*

¹¹“Caán tútchina juibínit, caán tútchidih jum jwuhna, yeebdíh wēi jwāáhnitíh muudíhjih ní chāo jwūhú. ¹²Íih muuná waad béjnit, ‘Dios ā túyat níjeéh ā jumū naáh’, caán muudíh moondíh ní níj. ¹³Páant ní níjíchah, túinit ī jumat jíib, Dios ā túyat íjeéh ā

jumbipna caá. Obohjeéhtih, táicannit ī jumuchah, páant ní níjíchah yuhna, Dios ā túyat íjeéh ā wihcan níit. ¹⁴Yeebdíh náahcan, ī jóíhcah, caán muumánt ní bac bejeé. Bac bejnit, queétdih Dios ā yohat pínahdih júutat tút níjina, níih zapatosdih too dugnit, caán jumni becchídih ní péoh mao yoh jéenanaá. Pánihna, caán tútchidih moón yeebdíh ī náahcah, bíic yoobó muntih queétdihbut ní chāj júutú.* ¹⁵Yoobópdihi yeebdíh wā naóhna caá. Peéh chājni yeó jáapdihi Sodoma tútchidih moón, Gomorra tútchidih moondíhbut Dios búdí ā peéh chājbiipna caá.* Obohjeéhtih, queétdih ā peéh chājat chah, yeebdíh náahcannitboodíh ā peéh chājbiipna caá”, jwiítidih ā níjip jī.*

**Jesúsíhwādidih bita yeejép
ī chājat pínah**

¹⁶“íWeemdíh ní túi joyoó! Yeéb ovejawā panihnitdih jiwá panihnit pebhboó wā wahna caá. Pánihna, jopwā pah tac behcannit, maiwā pah ní túi yap náhninaá.* ¹⁷íNí túi chāja chaáh! Yeebdíh enihcannit ní maátadih ī wūhbiipna caá. Jwiít judíowā jwí míic wáacat muúboó waadnít, yeebdíh ī pūibiipna caá. ¹⁸Wííhwa ní jumat jíib, caán tútchinadih moón ī maáta pebhna, chah wēpnit maáta pebhna but yeebdíh ī ub bejbiipna caá. Caanná ī ub bejchah, queét maátadih, judíowā nihcannit maátadihbut wíih túini doonádih ní naóhbiipna caá. ¹⁹Páant maátadih ī wūhuchah, ‘Ded pah wā níjít pínahdih wā jéihcan níit’, ní níj jengah joicá bojoó. Yeebdíh ī uúbh joyóchahjih, ní níjít pínahdih Dios yeebdíh ā jéihyabiipna caá. ²⁰Páant ā jéihyanachah, queétdih jepahna, yeéb ní jengah joyátjihjih ní jepahcan níit. Dios jwí íp ā jengah joyátidih Túini Espírituboó yeebdíh ā naáwát túutbiipna caá.*

²¹“Caán láa, det wííhwa ī jumat jíib, bíic weh jumna yuhna, maátadih naóh yacnit, ā déedih ā mao yohat túutbiipna caá. Í mána ī wehdih, í wehboó ī

* 10.10 1Co 9.14; 1Ti 5.18 * 10.14 Hch 13.51 * 10.15 Gn 19.24-28; Mt 11.24

* 10.7-15 Lc 10.4-12 * 10.16 Lc 10.3 * 10.17-20 Mr 13.9-11; Lc 12.11-12; 21.12-15

mánadihbut ī mao yohat túutbipna caá.*

²²Pánihna, yeéb wíhwā ñi jumat jíib, nihat yeebdíh ī eníhcan níit. Páant ī eníhcah, yeebdíh yeejép ī chājachah yuhna, weemdíh páantjeh ñi cádahcah, yeebdíh wā túi ubbipna caá, wā íp pehbóo ñi túi jumat pínah níijná.*

²³Wíih túini doonádih ñi naáwát jíib, bíic tútchidih moón yeebdíh ī yéej chājachah, bíih tútchina jwei béjnit, caanjíh moondíhbut ñi naáwá. Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Nihat Israel baácboó jumni tútchinadih moondíh ñi naóh beedáát pínah jíitih, weém nihat cáacwā úd jeñé nin baácboó wā jwúb dei jüóhbipna caá.

²⁴“Jáap jéihni caandíh bohéni chah nihcan caá. Bíic yoobó teo wühnibut ā maáh chah nihcan caá.* ²⁵“Ded pah weemdíh bohénidih ā yapat pah muntih weemdíhbut ā yapbipna caá’, jáap jéihnidih níj jengah joyát caá náahap. Teo wühnibut ‘Ded pah wā maáhdih ā yapat pah muntih weemdíhbut ā yapbipna caá’, níj jengah joyát caá náahap. Obohjeéhtih, ‘Wā maáh chah jumna, caandíh yeejép ā yapat pah weémboodíh ā yapcan níit’, níj jengah joicát caá náahap. Weém muú mínah panihni, yeéboó wā pebh moon pánihnit ñi jumna caá. Pánihna, cáacwā weemdíh ‘Beelzebú caá’, níijná, yeéb wíhwādihtibut bíic yoobó yeejép ī níjbipna caá”, Jesús jwiútdih ā níjíp jī.*

¿Deddih tigaá úumat náah?

(Lc 12.2-7)

²⁶“Buu láa cáacwādih wíih túini doonádih ñi naáwáchah yuhna, joíhcan, bita ī encah, yeebdíh yeejép ī chājipna caá. Pánih yeejép ī bih chājachah yuhna, túttimah nihát ī túi jéihbipna caá. Yeebdíh yeejép chājnitdih ñi úumca bojóo.* ²⁷Pánihna, buu ded pah yeebdíhjih wā bohéatdih túttimah dawá cáacwā cátih úumcanjeh ñi naáwá.

²⁸Cáacwā yeebdíh maona, níih bácahdihjih ī mao yohna caá. Obohjeéhtih, níih caolihdih ī jéih maocan

caá. Pánihna, det yeebdíh mao yohíhnitdih ñi úumca bojóo. Obohjeéhtih, Diosboodíh caá úumat náahap. Caanjéh tigaá níih bácahdih, níih caolihdihbut iiguípna ā jéih yohna caá.

²⁹“Chéne jwébehwābit bainfbjtjeh ī jíib jumuchah yuhna, bíicbitdih Dios ā buúdácan caá. Dios ā wutcah, caanbít ā wuncan níit. ³⁰Níih waó yoócnadih Dios jengah en beedáni jumna, ded pah ñi jumadidibut ā túi jéih beedána caá. Pánih jéih beedána, yeebdíh ā túi jéih en daoná caá. ³¹Jwébehwādih ā oyat chah, yeébbodíh ā oina caá. Pánih oinit, ā en dawátidih jéihna, ñi náhni dahwaca bojóo”, Jesús ā níjíp jī.

“Weém Jesúh caá”,

úumcanjeh, níjít

(Lc 12.8-9)

³²“‘Weém Jesúh caá’, ded bitadidih ā níjíchah, weembút caandíh ‘Caán wíih caá’, wā íp jeáboó jumnidih wā níjbipna caá. ³³Obohjeéhtih, ded wíih jumna yuhna, ‘Weém Jesúh nihcan caá’, bitadidih ā níjíchah, ‘Caán wíih nihcan caá’, weembút wā ípdih wā níjbipna caá”, Jesús ā níjíp jī.*

Jesús cáacwādih chéne poómp

ā chājat

(Lc 12.51-53; 14.26-27)

³⁴“¿Ded pah tigaá yeéb weemdíh ñi níj jengah jóf? ‘Áih doonádih joinít, nihát cáacwā túi bíicdih ī jumbipna caá’, ¿ñi níj jengah jóf níit? Obohjeéhtih, pánihcan caá. Cáacwā wā bohéatdih ī joyát túttimah, biquína wā naáwátidih ī túi wēi joyóchah, bitaboó caandíh jepahcan, queétdih ī en jüihbipna caá. ³⁵Biquína behnit wā naáwátidih ī túi joyát jíib ī weh queétdih ī eníhcan níit. Behnit yaádh wā naáwátidih ī túi joyát jíib ī weh yatá queétdih ī eníhcan níit. Í chudhna yaádh wā bohéatdih ī túi joyát jíib, ī weh áana yaádh queétdih ī eníhcan níit. ³⁶Ded weemdíh jepahnidih ā déewā yoobát ī eníhbican nacaá.*

* 10.21 Mr 13.12; Lc 21.16 * 10.22 Mt 24.9,13; Mr 13.13; Lc 21.17 * 10.24 Lc 6.40;

Jn 13.16; 15.20 * 10.25 Mt 9.34; 12.24; Mr 3.22; Lc 11.15 * 10.26 Mr 4.22; Lc 8.17

* 10.33 2Ti 2.12 * 10.35-36 Mi 7.6

³⁷“Ded weemdih ã oyat chah ã mánadih, ã wehdih oina, wíih nihcan níít.
³⁸Pánihna, cruzboó wúnna, yeejép wá yapat pínah pah, ded wíih ã jumat jíib yeejép ã yapbipna caá. Pánih yeejép yapatdih úmmit, jweiná, wíih nihcan níít.* ³⁹Ded weemdih túi jenah joicán, bíí déedih en ñinahnit, ã náahatdihjeh chājna, iiguípna ã bejbipna caá. Obohjeéhtih, ded áih pínahdih jenah joicánjeh, wá weñat pínahdih chājniboó páantjeh wájeéh ã túi jumbipna caá”, Jesús ã niijíp jī.*

Jwiít dih jíib wáhat panihni

(Mr 9.41)

⁴⁰“Det yeéb wíihwádih túi náahna, weemdihbut ã náahna caá. Pánihna, weemdih túi náahni weemdih wahnidihbut ã náahna caá.* ⁴¹Dios naáwát dih naóh yapani ã tawat jíib Dios caandíh ã túi chājipna caá. Á naáwát dih naóh yapani ã jumuchah enna, ded caandíh túi náahna, naóh yapanidih ã túi chājat pah Dios caandíhbut bíic yoobó ã túi chājipna caá. Ded túini ã jumat jíib, Dios caandíh ã túi chājipna caá. Túini ã jumuchah ennit, bíihboó caandíh túi náahna, túinidih Dios ã túi chājat pah, caandíh náahnidihbut bíic yoobó ã túi chājipna caá. ⁴²Ded wíih moh yéejni ã jumuchah enna, caandíh ã babhbat pínah, bainí mahjeh ã wáhuchah yahna, ã teo wáacatbit jíib, Dios caandíhbut ã túi chājipna caá”, Jesús jwiít dih ã niijíp jī.

Juan Daabáni ã wábh joyát tútat

(Lc 7.18-35)

11 ¹Páant jwiít ã bohénitdih ã naóh péaat túttimah, caán baácdih bóo tútchinadih moondíh Jesús áih túini doonádih bohénadih ã bejep jī. Jwiítbut bíih tútchinadih moondíh bohénadih jwí bejep jī. ²Pánih bejnitji jwí jwáub juyáchah, Jesús ded pah ã chājat doonádih Juan Daabáni nemat muúboó jumni át joyóp tají. Pánih joiníji ã bohénitdih Jesús pebhna át wahap tají, caandíh ã wábh joí enat pínah niijná.

³Páant ã wahachah, jwí pebh jwinít, nin pah Jesús dih ã níj wábh joyóp jī:

—Juan jwiít dih nin pah ã níj wábh joí enat túttup be: “Wá túttimah bíih ã jwóhbipna caá”, ¿wá niijná níít meém? ¿Wá niijná ma nihcah, bíihdih páñat náah níít?” ã niijíp be, Jesús dih ã niijíp jī.

⁴Páant ã níj wábh joyóchah joinít, Jesús queétdih nin pah ã níj jepahap jī:

—Buu ded pah ñi joyátji, ñi enatjidihbut Juandih nin pah níj naáwádih ñi bejeé: ⁵“Jéih encannitji, jéih joicánnitji, jéih bejcanitjidihbut ã booana beé. Báčah moópnitji, wunah bejnitjidih yuh buca ã booana beé.* Moh yéejnitdih ã túi ubat pínah doonádihbut naóhna ã chājat be.* ⁶Pánihna, “Ded weemdih túi jenah joí cádahcannidih Dios ã wéi enna caá”, Jesús ã niijíp be’, Juandih níj naáwádih ñi bejeé, ã niijíp jī.

⁷Páant ã niijíchah joinít, Juandih naáwádih ã jwáub bejep jī. Páant ã jwáub bejchah, Juan ded pah ã jumatdih dawá jwíjeéh péenitdih Jesús nin pah ã níj naáwáp jī: “¿Dedédih enedih bej tigaá ñipí chāj, muú wihcapboó bejna? ¿Jiwi jeémp yílip déedih johlit ã joh jwejni panihnidih enedih ñi bejnit beé? Obohjeéhtih, Juan pánihcan beé. Det biáboó ã naáwáchah yahna, caánboó jweéhcanejeh, yoobóp dih ápi naáwáp wut jī. ⁸Pánih jumnidih bidcan, ¿túini yégueh duonídih enedih ñi bejnit beé? Obohjeéhtih, túini yégueh duonít maátaíh muúboó ipí jumna caá. Juanboó queét pah nihcan beé. ⁹Pánih jumnidihbut bidcan, ¿Dios naáwát dih naóh yapanidih enedih bejnit beé ñi chāj? Páant tigaá Juan ã jumup. Bitá naóh yapanit chah ã jumna caá. ¹⁰Juan ã jwíih naóh waáwát pínahdih jon játih Dios naáwát dih naóh yapani nin pah át níj naóh daacáp tají:

‘Á wáwhdih Dios nin pah ã niijíp be:

“Ma játih wá naáwát dih naóh waóhni pínahdih wá wahbipna caá, meémboó ma naáwáchah joinít, cáacwá ã jepahat pínah

* 10.38 Mt 16.24; Mr 8.34; Lc 9.23; Jn 12.24 * 10.39 Mt 16.25; Mr 8.35; Lc 9.24; 17.33; Jn 12.25 * 10.40 Mr 9.37; Lc 9.48; 10.16; Jn 13.20 * 11.5 Is 35.5-6 * 11.5 Is 61.1

niijná”, Dios ã niijíp be’, ãt niij
daacáp tají. (Mal 3.1)

¹¹Yoobópdih yeebdíh wã naóhna caá. Nihat bita chah Juan Daabáni ã jumna caá. Obohjeéhtih, páant ã jumuchah yuhna, Dios ã maáh jumupna ded oboh jumniboó Juan chah ã jumbipna caá.

¹²“Juan ã bohé jwíih láa buu láana, Dios ã maáh jumupboó dawá í waadát pínahdih búdí í bidna caá. Pánih bidna, Diosdih túi jenah joiní, yeó jáap jumat pah chah dawá waadná caá í chájap. Obohjeéhtih, bitaboó páant í waadát dih íjnit, queétdih í jáhna yuh caá. ¹³Juan ã jüúwát pínah játih, nihat Dios naawát dih naóh yapanitboó daácna, Moisésbut daácna, Dios ã maáh jummat pínahdih ít naóh daacáp tají. Juanbut caandíh jeh muntih ã naóh bohénap be.* ¹⁴“Dios ã wahní ã jüúwát pínah játih, Elías panihní ã jüóhhipna caá’, jon játih í niijní tígaa Juan ã jumup. Pánihna, ‘Yoobópdih tígaa Juan í niijní Elías panihní ã jumup’, yeebdíh niij jenah joyát caá náahap.* ¹⁵iDed molít jumna, ã túi joyó naáh!

¹⁶“Buu láa moón weemdíh jepahcannit nin pah ñi jumna caá: Yoahdih tfohnit wébít pah caá ñi jumup. Tíoh chúndnit, nin pah ípí niij míc jüihna caá: ¹⁷‘Jwí pelat póoj tíhwichah yuhna, yeéboó ñi búudíhcan beé. Wunnitdih jwí jüí tíhwichah yuhna, ñi jüí waaquíhcan beé’, í niij míc jüihna caá. ¹⁸Páant í chájat pah, yeebbút bíc yoobó ñipí chájna caá. Juan Daabáni cáacwájeéh jeémpcan, poonidihbut ápí babhcap jí. Páant ã chájcah enna, ‘Nemép caolih jumni caá’, niij jüihnit, ã bohéatdih ñi joíhcap jí. ¹⁹Obohjeéhtih, weém, nihat cáacwá úud jeéné, cáacwájeéh jeémpnit, wápí babhna caá. Páant wã chájachah ennít, ‘Eneé. Nin búdí jeémpni, babh máihni caá ã jumup. Romanowá í uébat túutni núodih uúbh wühnit, yeejép chájnit bícdih ápí pej jumna caá’, niij jüihnit, weemdíhbut ñi jepahcan caá. Páant niij jüihna, wébít pah caá ñi jumup.

Obohjeéhtih, ded pah Dios ã wutat pah wã túi chájachah enna, ã jenah joyát yoobópdih ã jumatdih ñi jéihbipna caá”, Jesús queétdih ã niijíp jí.

Biíh tútchinadih moón í jepahcat
(Lc 10.13-15)

²⁰Túttimah, biíh tútchinadih moón caandíh í jepahcatjí jüib, Jesús queétdih ã jüihñup jí. Caán tútchinadih moón biíh tútchina chah Dios ã wépatjih Jesús ã cháj júutup yuh jí. Páant ã cháj júutuchah yuhna, í yéejatdih í cádahcap jí. Páant í cádahcatjí jüib nin pah queétdih ã niij jüihñup jí:

²¹“iCorazín tútchidih moón yeejép ñi yapbipna caá! iBetsaida tútchidih moonbút yeejép ñi yapbipna caá! Níih tútchinadih Dios ã wépatjih búdí wã cháj júutup yuh be. Páant ã wépatjih wã cháj júutuchah enna, Tiro tútchidih moón, Sidón tútchidih moonbút í yéejatdih cádahnit, túiniboodíh íta túut nuum tágaa. Jígahna dúwát chóo dñonít, í jígahatdih júutna, tuu jóóhjih íta míc waáh tagaa.* ²²Nin pah yoobópdih yeebdíh wã naóhna caá: Peéh chájat yeó jáapdih Dios Tiro tútchidih moón, Sidón tútchidih moondíhbut ã peéh chájat chah yeébbóodíh búdí ã peéh chájipna caá. ²³Yeebbút Capernaum tútchidih moón, ‘Jwiít chah jumnit jwí jumna caá’, çñi míc niij jenah joí níit? Páant niij jenah joiná yuhna, oboh jumnit ñi jumbipna caá.* Níih tútchidih Dios ã wépatjih dawá láa wã cháj júutuchah yuhna, yeéb weemdíh ñi jepahcap be. Sodoma tútchidih Dios ã wépatjih páant wã cháj júutuchah nihna, caán tútchidih moón í yéejatdih íta cádah tagaa. Páant í cádahachah, caán tútchi páantjeh áta jum tagaa.* ²⁴Yeebdíh yoobópdih wã naóhna caá. Peéh chájat yeó jáapdih Dios Sodoma tútchidih moondíh ã peéh chájat chah yeébbóodíh búdí ã peéh chájipna caá”, Jesús ã niijíp jí.*

* 11.12-13 Lc 16.16 * 11.14 Mal 4.5; Mt 17.10-13; Mr 9.11-13 * 11.21 Is 23.1-18; Ez 26.1—28.6; Jl 3.4-8; Am 1.9-10; Zac 9.2-4 * 11.23 Is 14.13-15 * 11.23 Gn 19.24-28
* 11.24 Mt 10.15; Lc 10.12

“Wā pebh ñi choó jūúwá”,

Jesús ā niiját

(Lc 10.21-22)

²⁵Caán láa nin pah Jesús jwí ípdih ā niíf uúbúp jī: “Paá, meém nihat baácdih moón, nihat jeádih moondíhbut ī maáh ma jumuchah, meemdíh búdí wā wēina caá. ‘Jwiít túi jéihnit caá’, niijnít dih wā bohéatdih ma beh joyát tútcap be. Obohjeéhtih, jéih jwuhcannitboodíh mapí beh joyána caá. Páant ma chājachah, ‘Túina caá, Paá’, meemdíh wā niijná caá. ²⁶Páant tigaá, Paá, mapí wēi chājap”, ā niijíp jī.

²⁷Páant niíf uúbh péanit, cáacwāboodíh nin pah Jesús ā niíf naáwáp jī: “Dios wā íp nihat ā wēpat bíic yoobó weemdíhbut ā wūhup be.* Ded pah wā jumatdih wā ípjuh caá ā jéihyep. Bíh jéihni wihcan caá. Pánihna, ded pah wā íp ā jumatdihbut weemjéh caá wā jéihyep. Det wā ñonitdihbut wápí bohéna caá. Jwiítjuh caá caandíh jwí jéihyep.* ²⁸Yeéb nihat teo wēejní, chodóp ðonít panihnit wā pebh ñi jūúwá. Páant ñi jūúwáchah, yeebdíh wā chooát tútbitpna caá. ²⁹Weém bícdih túi bejnit, wā naáwát dih jenah joinít, ñi wēi jepahaá. Weém cáacwádih jígah ennit, oboh jumni pah queétdih túi teo wáacni wā jumna caá. Páant wā jumatdih en yacnit, wā naáwát dih túi jenah joiná, túi choonít panihnit ñi jumbipna caá.* ³⁰Pánih choonít jumna, wā weñat pínahdih ñi chājachah, yeebdíh ā buocan níit. Búdí chodat panihnidih ðuwát tútcan, ñi buujáca naáhdih yeebdíh wā wutcan níit”, ā niijíp jī.

Chooát yeó jáapdih Jesús ā bohénit trigodih ī úuc jeémát

(Mr 2.23-28; Lc 6.1-5)

12 ¹Bíh chooát yeó jáapdih Jesús jwiít dih bohé bejna, trigo wáapdih ā numah chóop yap bejep jī. Pánih bejna, jwiít ā bohénit nuugúp wunna, trigodih jwí úuc jeémát jī.* ²Páant jwí úucuchah enna, jwiijeéh

bejnit fariseowā íjnit, Jesús dih nin pah ī niíf jéihñup jī:

—Jwiít dih ma joi jwúhuá. ¿Dépanih tigaá jwí chooát yeó jáapdih yuhna, ma bohénit ī teo? Pánih teona, Dios ā wutatdih yap yohna caá ī chājap, ī niijíp jī.

³⁻⁴Páant ī niijíchah joinít, “Wā bohénit ī yap yohcan caá”, niiját tút niijná, Jesús queét fariseowádih nin pah ā niíf bóod chuñup jī:

—Davidji ā pej jumnitjih nuugúp wunna, Dioíh muuná waadnit, sacerdotewā Diosdih ī wūhnihi pandih ít jeémép wut jī. Obohjeéhtih, caán pan sacerdotewájeh ī jeémát pínah át jumup wut jī. Dios wutna, bitadih caán pandih át jeémát tútcap wut jī. ¿Davidwā páant ī chājatjidih Dios naáwát dih ī daácni núodih ñi bohécannit jíí? Caán pandih ī jeéméchah yuhna, ‘Ñi túi chājcan beé’, Diosboó át niijcáp wut jī. Pánihat pah, buu nin trigodih úuc jeémpna, wā bohénitbut Diosdih ī yap yohcan caá.* ⁵Nindihbut ñi náhninaá: Dioíh muúboó teonit sacerdotewā jwí chooát yeó jáapdih ípí choocán caá. Páant ī choocán yuhna, Dios ā wutatdih yap yohnit nihcan caá. ¿Páant Moisés ā wutatjidih ñi bohécannit jíí? ⁶Yeebdíh nin pah niíf naóhna caá wā chājap: Dioíh muudíh wēina, caán muúboó teonit ī choocáh enna yuhna, ‘Á túina caá’, ñipí niijná caá. Obohjeéhtih, caán muudíh ñi weñat chah weémboodíh weñat caá náahap. ⁷Dios naáwát nin pah ā niijná caá: ‘Nuñúpwádih mao cáo wūhat wā náahcan caá. Obohjeéhtih, bitaboodíh ñi jígah en teo wáacat caá wā náahap’, Dios ā niijná caá.* Páant ā niijátjidih beh joiná nihna, wā bohénitdih ñita jūihcan tagaá. Queét caandíh úuc jeémpna, yap yohna ī chājcan caá. Pánihna, queétdih ñi jūihñat ā táican caá. ⁸Nihat cáacwā úud jeñé, weemjéh tigaá chooát yeó jáapdih cáacwā ded pah ī chājat pínahdih wutni wā jumna caá, Jesús ā niijíp jī.

* 11.27 Jn 3.35 * 11.27 Jn 1.18; 10.15 * 11.28-29 Is 30.15; Jer 6.16 * 12.1 Dt 23.25
* 12.3-4 1s 21.1-6; Lv 24.9 * 12.5 Nm 28.9-10 * 12.7 Os 6.6; Mt 9.13

Téihya ághahnidih Jesús ā booaat*(Mr 3.1-6; Lc 6.6-11)*

⁹Páant níj péa, bejnit, jwī míc wáacat muuná jwiítidih Jesús ā numah waád juibínap jī. ¹⁰Caanjíh téihya ághahni ā jumup jī. Pánihna, fariseowāboó Jesúsdih naóh yacat túut niijná, caandíh nin pah ī níj wúbh joyóp jī:

—¿Ma jenah joyóchah, jwī chooát yeó jáapdih Dios ā booaat túut níit? ī niijíp jī.

¹¹—¿Níh oveja íitboó ā buug yácachah ennit, nita jwúub ubcan taniit?*

¹²Obohjeéhtih, oveja chah caá cáacboó ā jíib jumup. Pánihna, chooát yeó jáapdih yuhna, cáacwādih Dios ā teo wáacat túutna caá, Jesús queétdih ā niijíp jī.

¹³Páant níj péanit, caán téihya ághahnidih nin pah ā níj wutap jī:

—Míih téihyadih ma yoo dūwuú, ā niijíp jī.

Páant ā niijíchah joinít, áih téihyadih ā yoo dūwúp jī. Páant ā yoo dūwúchahjeh, áih téihya ā týyah bejep jī. ¹⁴Páant Jesús ā boanachah ennit, fariseowā ī íj bac bejep jī. Pánih íj bac bejnit, ded pah Jesúsdih ī mao yohat túutat túut niijná, ít míc wéhenap wut jī.

Jesús ded pah ā jumat pínahdih Isaías ā daacátji

¹⁵Pánihna, fariseowā caandíh ī mao yohíhatdih jéihna, Jesús jwiítidih bíaboó ā numah bejep jī. Páant jwī bejehah ennit, dawá jwiítidih ī péenap jī. Páant ī péenachah, nihat ī ub júóhniit wunnitdih Jesús ā boanap jī. ¹⁶Pánih boonit, ded pah ā chājatdih bitadilh ā naáwát túutcap jī. ¹⁷Queétdih booana, jon Játih Isaías nin pah ā daacátji bíic yoobó ā chājap jī:

¹⁸“Dios nin pah ā niijná caá: ‘Nin wā wahni, wā oini, weemdíh ā túi teo wúhuchah, búdí wā wéina caá. Caandíh Túini Espíritudih wā wúhbipna caá, wā wépat bic yoobó caanbút ā bíbohah pínah niijná. Pánih jumnit, yoobópdih wā chājat doonádih nihat baácdih moondíh ā naóhbipna caá.

¹⁹Pánih naóhna, míc júihcan, bitadilh íjacan, túinijeh ā naóhbipna caá.

²⁰Moh yéejnit panihnitdih júihcanjeh, ā túi teo wáacipna caá. Bitá jígahnitdihbut ā weñabipna caá. Pánih jumna, cáacwā ī míc yéej chājatdih ámohnit, túinijeh ā chājat túutbipna caá.

²¹Áih táini doonádih joinít, nihat baácdih moón caandíh ī túi jepahbipna caá. Páant ī túi jepahachah, queétdih ájeéh ā túi jumat túutbipna caá’, Dios ā niijná caá”, Isaías át níj daacáp tajī. *(Is 42.1-4)*

“Nemép ā wépatjīh Jesús ā booana caá”, ī niiját*(Mr 3.20-30; Lc 11.14-23; 12.10)*

²²Bíih yeó jáap nemép jumnidih jwī pebhna cáacwā ī ub juyúp jī. Nemépwā caandíh enat túutcan, ít wéheat túutcap tajī. Páant ī ub juyúchah, Jesús caandíh ā boanap jī. Páant ā boanachahjeh, ennit, ā wéhenap jī. ²³Pánihatdih ennit, nihat ī wáhi bejep jī. Pánih wáhiniit, “¿Nin David juima, Dios ā wahni, jwī maáh pínahna níit?” ī míc níj wúbh joyóp jī.

²⁴Obohjeéhtih, páant ī niijíchah joinít, fariseowāboó nin pah ī niijíp jī: “Nihcan caá. Nemépwā ī maáh Beelzebú ā wépatjīhjah caá nemépwādih ā bacanap”, ī míc niijíp jī.*

²⁵Páant ī níj jenah joyátdih jéihnit, Jesús queétdih nin pah ā níj naáwáp jī: “Det bíic baácdih moonjéh yuhna, míc maona, íta wun beedáh bej tagaá. Det tútchidih moón bíicwā yuhna, míc maona, queétdih íta jweí peét bej tagaá. ²⁶Pánihna, Satanás, nemépwā ī maáh áihwādih ā bacanachah, bíic yoobó muntih áta yap tagaá. ²⁷Obohjeéhtih, ‘nemépwādih bacanit, ī maáh ā wépatjīh ā watna caá’, nī niiját yoobópdih ā jumuchah nihna, níjeéh jumnitboó ídéhé ā wépatjīh tigaá ípí baca? Páant ī bacanachah ennit, ‘Í túi chājna caá’, nīpí niijná caá. Pánihna, weém páant wā

bacanachah ennit, ‘Á túi chājcan caá’, ñi jéih niijcán caá. ²⁸Dios ā wēpatjīh nemépwādhīh wā bacanachah, Dios ā maáh wēpat ñi cāthī ā jumna caá.

²⁹“Nin pahbūt ā jumna caá: Wēpép newéih mūná ded nuúmīhna yuhna, ā jéih waadcán caá. Obohjeéhtih, caandīh chéo péanit, áih bií déedih ā jéih ūbna caá”, Jesús á niijíp jī. Páant niijná, nin pah níj naóhna át chājap wut jī: Nemépwā ī maáh wēpép ā jumuchah yuhna, Jesúsboó caandīh chah wēpni jumna, ā jéih yap yohna caá.

³⁰“Ded wājeéh teocanni, weemdīh en jūihni, nemépwā ī maáhjeéh ā jumna caá. Pánih jumna, weemdīh jepahīhndih ñūn yóhna caá ā chājap.*

³¹⁻³²“Nin pah yoobópdih yeebdīh wā naóhna caá: Det yéej chājna, Diosdih yeejép wéhena yuhna, ī jwúub túut nuumúchah, Dios ī yéejatdih ā yohbipna caá. Det weém nihat cáacwā úud jeñédihbut yeejép wéhenit, ī túut nuumúchah, yeejép ī wéheatjidih Dios ā yohbipna caá. Obohjeéhtih, det Túini Espirituboodīh yeejép ī wéhenachah, ī yéejatdih ā yohcan níit. Páant ī yéej chājatdih quíib buadcán, Dios queétdih iiguípa ā wahbipna caá”, Jesús queétdih ā niijíp jī.*

Máa quehe ded pah ā jumat naáwát
(Lc 6.43-45)

³³“Ded máa nah túini dahna ā quehechah ennit, túini nah ā jumatdih ñi jéihna caá. Obohjeéhtih, biíh nah túicanni ā quehechah ennit, caan náh yeejép ā jumatdih ñi jéihna caá. Pánihat pah, cáac ded pah ā jumatdih jéihīhna, ā chājatdih enat caá náahap.* ³⁴Yeéb maiwā panihnit tūbit yeejépwā jumna, yoobópdih ñi wéhecan caá.* Cáacwā ded pah ī jenah joyát pah biíc yoobó ípí wéhena caá.* ³⁵Pánih jumna, ded túi jenah joiní apí túi wéhena caá. Obohjeéhtih, ded yeejép jenah joiníboó yeejép apí wéhena caá. ³⁶Pánihna, Dios ā peéh chāj láa ded yeejép wéhenidih ā

peéh chājbiipna caá. ³⁷Túi wéhenidih ‘Meém túini caá’, Dios ā niijbipna caá. Obohjeéhtih, yeejép wéheniboodīh ‘Meemdīh peéh chājat ā náahna caá’, ā niijbipna caá”, Jesús queétdih ā niijíp jī.

Jwiít cáacwā jwí jéih
chājca naáhdih
Jesúsdih ī chāj júutat túutat
(Mr 8.12; Lc 11.29-32)

³⁸Biíh láa muú díitboó jwí jumuchah, biquína fariseowā, Moisés ā wutatjidih bohénitjīh waad junít, nin pah Jesúsdih ī niijíp yuh jī:

—Bohéní, jwiít cáacwā jwí jéih chājca naáhdih ma chāj júutú, meém Dios ā wahni yoobópdih ma jumatdih jwí jéihyat pínah niijná, ī niijíp jī.*

³⁹Páant ī niijíchah joinít, Jesús queét maátadih nin pah ā níj jepahap jī:

—Yeéb yeejépwā Diosdih náahcannit ñi jumna caá. Pánihnit jumna, Dios ā wēpatjīh ñipí chāj júutat túutna yuh caá. Obohjeéhtih, yeebdīh páant wā chāj júutcan níit. Dios naáwátidih naóh yapani Jonásjidih Dios ā wēp chājat pah muntih weemdīhbut chājnit, ā wēpat yeebdīh ā júutbipna caá. Páant bóojeh ā wēpat júutat ā jumbipna caá.* ⁴⁰Pánihna, Jonásjidih búdí queéj ā jeéméchah, biíc peihcanni yeó jáap áih wudah díitboó át jumup wut jī. Pánihat pah weém nihat cáacwā úud jeñéboó wūnnit, jeé íitboó ī yohat túttimah, biíc peihcanni yeó jáap caánboó wā jumbipna caá. Pánihat túttimah, wā jwúub boo pud jūúwúchah, Jonás ā yapatjidih náhnit, Dios ā wēpatdih ñi jéihbipna caá.* ⁴¹Jonás Nínive tútchidih moonjidih Dios queétdih ā peéh chājat pínah doonádih ā naáwáchah, ī yéejatdih cádahnit, it túut nuúm beedép wut jī. Pánihna, cáacwādhīh ā peéh chājat yeó jáapdih queét Nínive tútchidih moondíh Dios ā peéh chājcan níit. Obohjeéhtih, Jonásji chah caá weém wā jumup. Páant wā jumuchah yuhna, yeébbó weemdīh ñi jepahcan caá. Páant ñi jepahcat jūib Dios yeebdīh búdí ā peéh

* 12.30 Mr 9.40 * 12.31-32 Lc 12.10 * 12.33 Mt 7.20; Lc 6.44 * 12.34 Mt 3.7; 23.33; Lc 3.7 * 12.34 Mt 15.18; Lc 6.45 * 12.38 Mt 16.1; Mr 8.11; Lc 11.16 * 12.39 Mt 16.4; Mr 8.12 * 12.40 Jon 1.17

chāj bipna caá. * 42Chóop yapapboó jumni baác dih moón ī maáh wili maáh Salomón tūi jéihni ā jummat doonádih joinít, ā naáwát dih joyát túut niijná, yuúp mant mit jūúwúp wut jī. Obohjeéhtih, caán tūi jéihni ā jummat chah weémboó wā jumna caá. Páant wā jumuchah yuhna, yeébbóo weem dih nī joíhcan caá. Páant nī joíhcat jīib cáacwā dih ā peéh chājat yeó jáap dih Dios yeeb dih búdí ā peéh chāj bipna caá, Jesús ā niijíp jī.*

**Bacaniji nemép ded pah
ā jwúub waadát
(Lc 11.24-26)**

43“Nemép ī bacaniji, muú wihcapboó jibna, ā jummat pínah bíh muú pánihni dih ā táoh bidna caá. Pánih bidna yuhna, ā jéih bid juicán caá. 44Pánih bid juicán, ‘Weem dih ī bacaniji muúná wā jwúub bejbipna caá, páant muntih’, ā míic níj jengah joiná caá. Páant níj jengah joinít, ā jwúub juí enechah, áih muújí tūi tóodh ámohni panihni ā jumna caá. Caán cáacboó ā túut nuumcáh, áih jēc páantjeh pāa lajni panihni ā jumna caá. 45Páant ā jumuchah ennít, nemépboó bita siete ā chéénwā chah yeejép wutnit dih bid wáacnit, queé dih ā numah waadná caá. Páant yeejép ī wutuchah, ī waadní cáac chah yeejép chājni ā jumbipna caá. Pánihat dée pah yeéb yeejép wā dih ā yapbipna caá”, Jesús cáacwā dih ā niijíp jī.

**Jesús ā déewā caandih ī bidat
(Mr 3.31-35; Lc 8.19-21)**

46Páant Jesús queé dih ā naáwát pónih, caandih míic wéheat túut niijná, ā íin ā úudwā bícdih jóocmant it juyúp wut jī. 47Páant ī juyúchah ennít, jwijééh jumni Jesús dih nin pah ā niijíp jī:

—iMa eneé! Meem dih míic wéheat túut niijná, ma íin ma úudwā bícdih jóocmant ī páina caá, ā niijíp jī.

48—Ma niiját túina caá. Obohjeéhtih, ¿Dedh tigaá wā íin? ¿Det tigaá wā úudwā? ā niijíp jī.

49Páant niijnít, jwiít ā bohénit dih júttnit, nin pah ā niijíp jī:

—Nit caá wā íin, wā úudwā panihnit. 50Det wā íip Dios ā náahat pah chājnitjeh wā úud, wā jwan, wā íin panihnit ī jumna caá, ā niijíp jī.

**Waáh momni naáwát
(Mr 4.1-9; Lc 8.4-8)**

13 1Caán yeó jáapjeh muntih Jesús muú díitboó jumni ā bac bejep jī. Pánih bac bejnit, íim jwéejna jwiít dih ā numah dei bejep jī. Pánih dei bej, caanná juibínit, jwí cháudup jī. 2Páant jwí cháuduchah ennít, dawá cáacwā ā pebh míic wáac juyúchah, búdí jááj chóodih waadní, ā cháudup jī. Jwiítboó bita bícdih jwí nuhup jī.* 3Á jengah joyátjeh queé dih bohéna, nin pah ā níj naáwáp jī:

“Bíic newé, waáh momodih ā bejep be. 4Páant ā waáh bojochah, biquí tíibna namádih ā buug nájap yuh be. Obohjeéhtih, waicanjeh jūóhnit, jwéebhā caán tíibnadih ī jeémp beedánap be. 5Bíih tíibna jeejéh yewéni baác jumupboó ā buug nájap be. Pánih buug nájnit, waicanjeh ā chíih jūúwúp yuh be. 6Pánih chíihna yuhna, yeó tubit ā cháhachah, nēh bainjeh jumna, ā diib téhah bejep be. 7Bíih tíibna nemép óot cātíh ā buug nájap be. Pánih buug nájnit, ā chíihichah, caán nemép óotnaboó caandih ā chíih yap bejchah, momniboó mánahnit, ā wunah bejep be. 8Obohjeéhtih, bíih tíibna túini baácboó ā buug nájap be. Pánih buug nájna, chíihnit, ā túi quehep be. Pánihna, caánboó chíihni biquí wawánadih cien tíibna, bíih wawánadih sesenta tíibna, bíih wawánadih treinta tíibna ā jumup be. 9iDed molít jumna, ā tūi joyó naáh!” queé dih ā niijíp jī.

**Á bohénit beh joicán,
Jesús dih ī uúbh joyát
(Mr 4.10-12; Lc 8.9-10)**

10Páant ā niiját túttimah, jwiít ā bohénit ā bohéat dih beh joicán, ā pebhna juibínit, nin pah jwí níj uúbh joyóp jī:

—¿Dépanih tigaá cáacwādih bohéna, ma jenah joiní naáwátjihjeh mapí bohé? jwí niijíp jī.

¹¹Páant jwí niijíchah joinít, Jesús nin pah jwiítidih ā niíf jephahp jī:

—Dios jwí maáh yoobát jumna, nihát cáacwādih ā teo wáacat pínah dooná, jwí déewā jon játih moondih ā jéihya jwuhca naáh doonádih buu yeéb wā bohénitdih Dios ā jéihyaat túutna caá. Obohjeéhtih, bitadih páantjeh ā jéihya jwuhcan caá. ¹²Det caán doonádih túi joinítidih chah ā jéihyabipna caá. Obohjeéhtih, det túi joicánnitboodih bainí ī jéihyatdih ā déuc wáyat pah ā chājipna caá.*

¹³Cáacwā quíib wihcannit dée, ded pah ī enatdih ī beh encan caá. Molít wihcannit dée, ī joiná yuhna, ī jéih beh joicán caá. Páant ī jummatdih jéihna, wā jenah joiní naáwátjihjeh queétdih wā bohéna caá. ¹⁴Jon játih Isaías ā daacátji pah caá ī jumup.

‘Nin pah caá Dios ā niijíp: “Wā naáwátidih maatápdih joiná yuhna, caandíh ní beh joicán niít. Ded pah wā chājatdih enna yuhna, ní beh encan niít.

¹⁵Ded pah wā naáwát, wā chājatdihbut jéihíhcannitjeh ní jumna caá. Pánih jumnit, weemdíh joífcan, níih molítidih ní nem teona caá. Wā chājatdih eníhcan, ní quíib ũona caá. Páant ní chājcan nihna, túi enna, túi joiná, túi beh joinít níta jum tagaá. Pánih túi beh joinít jumna, túut nuumnít, weemdíh níta bid tagaá. Páant weemdíh ní bidichah, ní yéejatdih yohnit, yeéb iiguípna ní bejat déedih wāta túi ũb tagaá”, Dios ā niijná caá’, Isaías āt niíf daacáp tajī.

(Is 6.9-10)

¹⁶“Obohjeéhtih, yeéb wā bohénitboó jéihíhnit jumna, ennit, ní beh enna caá. Joinít, ní beh joiná caá. Páant ní jumuchah, Dios yeebdíh ā wēi enna caá.

¹⁷Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Buu ní enatdih jon játih moón Diofhwā, Dios naáwátidih naóh yapanitbut búdí

enihna yuhna, ī encap jī. Buu ní joyátidihbut búdí joífihna yuhna, ī joicáp jī”, Jesús jwiítidih ā niijíp jī.*

**Waáh momni naáwátidih
Jesús ā beh joyáat**

(Mr 4.13-20; Lc 8.11-15)

¹⁸“Waáh momni naáwátidih beh joyát túut niijná, nindih wā naáwáchah, ní túi joyoó. ¹⁹Wíih túini dooná naóhni waáh momni panihni caá. Biquína joinít namáboó buug nájni panihni ī jumna caá. Caandíh joiná yuhna, beh joicán, ī jephahcan caá. Pánihna, caandíh ī joyát túttimahbitjeh, nemépboó jūóhnit, jwébehwā caán tíbnadih ī jeémát pahjeh, queét ī joyátjidih ā quíib buudána caá.

²⁰Bitá joinítboó, jeejéh yewéni baácdih buug nájni panihni ī jumna caá. Caandíh joinít, búdí ī wēi jwuhna yuh caá.

²¹Obohjeéhtih, wēi joiná yuhna, nēh jáap bejni panihni ī jumna caá. Pánihna, yeejép ā yapachah, wíihwā ī jumát júb bita queétdih ī yéej chājachah, waicanjeh wíih túini doonádih ī cádahna caá. ²²Bitá joinítboó nemép óotna cātíh buug nájni panihni ī jumna caá. Caandíh joinít, ī jephahna yuh caá. Obohjeéhtih, nin baácdih bóodih búdí jenah joinít, bí déedihbut búdí ī bidna caá. Páant ī jenah joyóchah, ī joiní túini dooná pácahi panihni íih caolihboó ā jéih behcan caá. Pánihna, caandíh jenah joicán, táiniboodíh ī jéih chājcan caá.

²³Obohjeéhtih, bitaboó wíih túini doonádih joinít, túini baáboó buug nájni panihni ī jumna caá. Caandíh joiná, túi beh joinít, ī túi jephahna caá. Pánih jephahnit jumna, Dios ā náahat pahjeh ī túi chājna caá. Biquína, cien tíbna ā quehat pah, chah túini yoobát ī chājna caá. Bitá, sesenta tíbna ā quehat pah, túini ī chājna caá. Bitaboó, treinta tíbna ā quehat pah, nump túini ī chājna caá”, Jesús jwiítidih ā niijíp jī.

**Trigo cātíh yeejép yílip
ā chíihat naáwát**

²⁴“Dios ā maáh jummat nin pah ā jumna caá: Wápchi mínah áih wápchiboó

trigodih ã momop yuh be. ²⁵Obohjeéhtih, caán, nihat ájeéh moonbút ï úwat pónih, caandíh eníhcanniboó áih wápchina jwinít, ã momatji cátfh yeejép ylipdih ã momop be. Mom péanit, ã bejep be. ²⁶Túttimah, trigo chíhñit, ã jáap quehe jüúwúchah, yeejép ylip ã jumatdihbut teo wúhñit ï enep be. ²⁷Pánih ennit, wápchi mínah pebhna juibínit, nin pah ï níj úúbh joyóp be: ‘¿Maá, trigodihjeh ma momochah yuhna, dépanih tigaá míh wápchidih yeejép ylipbut ã chíh?’ ï níjíp be. ²⁸‘Weemdíh eníhcanni caandíh át momop taga’, ã níj jepahap be. ‘¿Caán jáoni ylipdih jwí wui yóh jíh?’ ï níj úúbh joyóp be. ²⁹‘Ñi wui yóhca bojó. Caandíh wuiná, trigodihbut ñita wui yóh tagaá. ³⁰Trigo ylip bícdih ã beh jwuhna naáh. Caán trigo ã behechah, yeebdíh nin pah wã níjbípna caá: “Yeejép ylipdih ñi jwíh wuyúá. Pánih wuí, nah chéó péanit, caandíh ñi cáo yohoó. Pánih cáo péanit, trigoboodíh ñi bóod úbuá. Pánih bóod úb beedánit, caandíh wã ámohat muuná ñi ámohoó”, wã níjbípna caá’, caandíh teo wúhñitdih wápchi mínah ã níjíp be”, Jesús ã níjíp jí.

Mostaza tíib naáwát

(Mr 4.32; Lc 13.18-19)

³¹⁻³²“Dios ã maáh jummat nin pahbut ã jumna caá: Mostaza tíib cáo túbih pah bóo ã jumna caá. Pánih bainí túbih jumna yuhna, caandíh ï momochah, chíhñna, ã túi behna caá. Páant ã behechah, áih cácanaboó dawá jwébehwá ípí jaamná caá. Pánihat pah tigaá Dios ã maáh jummat. Áihwá daocánnit jwíh jumnitji, túttimah ï dao béjbipna caá”, Jesús ã níjíp jí.

Pan paááni naáwát

(Lc 13.20-21)

³³“Dios ã maáh jummat pan paááni panihni ã jumna caá. Pandih chájíhna, yad wili trigo ojdih pamapdih yacnit, mahjíh wid, caandíh paááni pínahdihbut mipí túi widna caá. Pánihna, nihat mi widniji ã túi paabípna caá. Pánihat pah tigaá Dios ã maáh jummat doonádih joinít, cáacwá ï túut nuumbípna caá. Queét joinítboó bitadih ï jwúub naáwáchah,

dawá joinít, queétbut ï túut nuumbípna caá”, Jesús jwiítidih ã níjíp jí.

**Jesús ã jenah joinít
naáwátnejihjeh cáacwādih
ã bohéat**

(Mr 4.32-34)

³⁴Cáacwādih bohéna, ã jenah joinít naáwátjijeh Jesús ápí bohénap jí.

³⁵Pánih bohéna, Dios naáwátidih naóh yapani nin ã daacátji pahjeh bíic yoobó ápí bohénap jí:

“Nin pah Dios ã níjíná caá: ‘Wã jenah joinít naáwátjijeh wã bohébiipna caá. Nin baácđih wã chájat túttimah, cáacwādih wã naóh jwuhca naáhdih wã naóhbipna caá’, ã níjíná caá”, át níj daacáp taji. (Sal 78.2)

**Trigo cátfh yeejép ylip naáwátidih
ã beh joyáat**

³⁶Pánih naóh péanit, jááj chóodih chúudniji aáb jüóhñit, caandíh joinítidih “Jwí bejna caá”, níjínit, muuná Jesús jwiítidih ã numah jwúub aab béjep jí. Pánih muuná aáb juibínit, jwiít caandíh nin pah jwí níjíp jí:

—Trigo cátfh yeejép ylip chíhat naáwátjijeh ma bohénachah, jwí beh joicán beé. Pánihna, jwiítidih ma jéihya naáwá, jwí níjíp jí.

³⁷Páant jwí níjíchah joinít, Jesús nin pah ã níj jepahap jí:

—Weém, nihat cáacwá úud jeñé, wápchi mínah panihni caá. Weém Dios ã wahni jumna, trigodih momni panihni wã jumna caá. ³⁸Nin baác wápchi panihni, Diosdih jepahnit trigo panihnit ï jumna caá. Obohjeéhtih, nemépwá ï maáhdih jepahnitboó trigo cátfh chíhñi yeejép ylip panihni ï jumna caá.

³⁹Nemépwá ï maáh wápchi mínahdih eníhcanni yeejép ylipdih momni panihni caá. Caán trigo ã behechah, ï bóod úb láa, péeni yeó jáap panihni caá. Ángelwá caán trigodih yeejép ylipdihbut bóod úbnit panihnit ï jumna caá. ⁴⁰Trigodih úbnit, yeejép ylipbóodíh ï wuí cáwat pah péeni yeó jáapdih nemépíhwādih iigúipboó ï yohbipna caá. ⁴¹Weém nihat cáacwá úud jeñé, wíh ángelwādih nin

baáčboó wā wahbipna caá, wíih cáacwā cātfh yeejép chājnit, yéej chājat tūtutnidihbut ī ub bejat pínah niijná.

⁴²Pánih ub bejnit, queétdih iiguípboó ī yohbipna caá. Caán iiguípboó jumna, jígahnit, queétjeh ī míic néeh cháac jüibípna caá. ⁴³Diofhwāboó jwī íip Dios biíc dih ā maáh jumupboó ī jumbipna caá. Caanjíh jumna, yeo páh túi yeh iigni panihnit, maáta ī jumbipna caá. * iDed molít jumna, ā túi joyó naáh! Jesús jwiít dih ā niijíp jī.

Búdí jíib jumnidih bihni naáwát

⁴⁴“Dios ā maáh jummat wápchiboó búdí jíib jumnidih ī baad bíhni jī panihni ā jumna caá. Bíc newé caán wápchi mínahdih teo wūhna, caán búdí jíib jumnidih bid junít, búdí wēina, ā jwúub bihip be, páant muntih. Pánihna, caandíh búdí náahna, áih bíí déedih jíib chāj beedánit, caán jíibjīh wápchidih ā jíib chājap be. ‘Buu caán wápchi wíih ā jumuchah, caánboó wā bid juníjibut wíihjeh ā jumna caá’, wēinit, ā míic niijíp be. Dios ā maáh jumupboó nī waadát pínah caán búdí jíib jumni panihni ā jumna caá”, Jesús ā niijíp jī.

Búdí jíib jumni perla wūt jumni naáwát

⁴⁵“Dios ā maáh jummat nin panihnit ub jumna caá. Búdí jíib jumni jeé tíib dée perlas wūt jumni tíibnadh jíib chājniboó chah jíib jumni perlas tíibnadh nihah pehbboó ā bid bejep be. ⁴⁶Chah búdí jíib jumni tíibdih bid junít, caandíh jíib chājíhna, nihah áih bíí déedih jíib chāj wūhdih ā bejep be. Pánih jíib chāj wūh beedánit, caán búdí jíib jumni tíibdih ā jíib chājap be. Caán tíibdih búdí ā náahat pah, Dios ā maáh jumupboó waadát pínahdih chah bidat caá náahap”, Jesús ā niijíp jī.

Ñuó naáwát

⁴⁷“Dios ā maáh jummat nin pahbut ā jumna caá. Cáacwā queejwádh jút maona, ñuodíh ī yoh báahanachah, queejwá jummat yoobó ípí chūúhna caá.

⁴⁸Páant dawá ī chūúúchah, nihah queejwádh íim jwéejna ub náan juibínit, táinitdihjeh ī níona caá. Pánih níonit, íih wūhnaboó ípí mao yacna caá.

Oboheéhtih, jeémca naáhwaabodíh ípí yohna caá. ⁴⁹⁻⁵⁰Pánihat pah, péeni yeo jáapdih ángelwāboó cáacwádh ī níobipna caá. Yeejépwádh níonit, iiguípna ī yohbipna caá. Caán iiguípboó jumna, jígahnit, queétjeh ī míic néeh cháac jüibípna caá”, Jesús jwiít dih ā niijíp jī.

Máa bohéat, jáap bohéat

⁵¹Páant níj péanit, Jesús jwiít dih nin pah ā níj wúbh joyóp jī:

—¿Butéh wā bohéatdih nī beh joinít beé? ā niijíp jī.

—Jwī beh joiná beé, caandíh jwī níj jepahap jī.

⁵²Páant jwī níj jepahachah joinít, jwiít dih nin pah ā jwúub níj naáwáp jī:

—Det Moisés ā wutatjidih bohénit Dios ā maáh jummatdihbut bohéna, máadh, jáapdihbut cáacwádh ī jéih bohéna caá. Queéat bohénit muú mínah panihnit caá ī jumup. Caán, bitadh teo wáacat tūtut niijná, áih muudíh jumni táinidih ub bacanit, jáapdih, máadhbut queétdih ā jéih wūhna caá, Jesús jwiít dih ā niijíp jī.

Nazaret tátchiboó ī bejat

(Mr 6.1-6; Lc 4.16-30)

⁵³Páant ā jenah joiní naáwátanjíh bohé péanit, Jesús jwiít dih ā numah bejep jī.

⁵⁴Pánih bejnit, ā behni tátchina jwī juibínap jī. Caanná juibínit, jwiít judíowā jwī míic wáacat muuná waadnít, caanjíh jumnitdih ā bohénap jī. Páant ā bohénachah joiná, joí wúhi bejnit, nin pah ī míic níj wúbh joyóp jī:

—¿Dedmant tigaá nin bohéatdih át joí? ¿Dépanih tigaá ā túi jéih beedá? Dios ā wēpatjīh jwiít cáacwā jwī chājca naáhdih ápí chájna caá. ⁵⁵¿Nin máa teoni wúúh nihcan níit? ¿Á íin María nihcan níit? ¿Santiago, José, Simón, Judas, ā úudwā nihcan níit? ⁵⁶¿Yad jupuna yaádh nin tátchidih jwíjeéh jumnit nihcan níit? Pánihna, jwiít jwī jummat pahjeh jumni

tigaá ã jumup. ¿Pánih jumna yuhna, nin bohéatdih dee tígaa át joí? ĩ niijíp jí.

⁵⁷Páant niij jenah joinít, íjna, caandíh ĩ náahcap jí. Páant ĩ náahcatdih enna, nin pah queétdih Jesús ã niijíp jí:

—Dios naáwátdih naóh yapanidih bita ípí wēi joiná caá. Páant ĩ wēi joyóchah yuhna, áih tátchidih moón, ã déewáboó caandíh ípí joífhcan caá. Pánihna, ninjih wá behechah ennitji, weemdíh ĩi joífhcan caá, ã niijíp jí.*

⁵⁸Caandíh ĩ joífhcan enna, caán tátchidih Dios ã wēpatjih daocánni láajeh Jesús ã cháj júutup jí.

Juan Daabáni ã wunat

(Mr 6.14-29; Lc 9.7-9)

14 ¹Caán láa Herodes, Galilea baácdih moón ĩ maáh, Jesús ded pah ã chájat doonádih át joyóp wut jí. ²Pánih joinít, caandíh teo wáhnitdih nin pah át niijíp wut yuh jí: “Wá maoniji Juan Daabáni át jwúb boo pud jüh tagaá. Pánih jwúb booni jumna, jwiít cáacwá jwí jéih chájca naáhdih át chájap taga”, át niijíp wut jí. Jesúsdi “Juan tigaá”, át niij jenah joyóp wut yuh jí.

³⁻⁵Juandih ã mao yohat tútat pínah játih, Herodes ã úud Felipe áadih át bíbohop wut jí. Páant ã chájat doonádih joiná, Juan Daabáni Herodesdih nin pah át niij jühñup wut jí: “Ma úud áadih dúuc wái áa jumna, Dios ã wutatdih yap yohna caá ma chájap”, át niijíp wut jí.*

Páant ã niiját jíib Herodes caandíh át mao yohíhip wut yuh jí. Obohjeéhtih, “Juan Dios naáwátdih naóh yapani ã jumna caá’, judíowá ĩ niij jenah joiná caá. Pánihna, caandíh wá mao yohat tútuchah, queét weemdíh ita íj tagaá”, niij jenah joinít, queétdih át úumup wut jí. Pánih úumna, Juandih mao yohcanjeh, caandíh teonit, chéwat tútnit, nemat muúboó át nemat tútup wut jí. Yad Herodías mi wutuchah joinít, páant át chájap wut jí.* ⁶Pánihat túttimah, Herodes ã cáac jumni yeó jáapjidih náhnit, numah jeémát át chájap wut jí. Pánih chájnit, caanjíh jumnit ĩ enechah, ã aá nuúm mit eo júutup wut jí. Páant mi

eo júutuchah enna, Herodesboó búdí át weñep wut jí. Pánih wēinit, caántdih nin pah át niijíp wut jí:

⁷—Dios ã enechah, meemdíh yoobópdih wá naóhna caá. Dedé ma náhatdih weemdíh ma wúbúchah, meemdíh wá wühbipna caá, caántdih át niijíp wut jí.

⁸Páant ã niijíchah joinít, mi íin ded pah mi niiját tútat pahjeh Herodesdih mit jepahap wut jí.

—Juan Daabánih wao dáhdih dúuc bóodat tútú. Pánih péanit, pamapjih áih wao dáhdih cáagnit, weemdíh ma wühú, caán ã wunatdih wá jéihyat pínah niijná, mit niijíp wut jí.

⁹Páant mi niijíchah joinít, Herodes búdí át jígahap wut yuh jí. Obohjeéhtih, caanjíh míic wáacnitdih tícnit, “Meemdíh wá wühcan níit”, caántdih át jéih niijcáp wut jí. ¹⁰Pánihna, Juaníh wao dáhdih át dúuc bóodat tútup wut jí, buca. ¹¹Pánih péanit, pamapjih áih wao dáhdih cáagnit, it ub jühwup wut jí. Pánih ub jühñit, Herodías nuemdíh ĩ wühuchah, caántboó mi íindih mit teo yapanap wut jí.

¹²Páant ĩ chájat túttimah, Juan ã bohénitji jühñit, áih báchajidih ubnit, cáac yohop íitboó it yohop wut jí. Pánih yoh péanit, queét jünit, Jesúsdi naáwádih ĩ juyup jí.

Cinco mil cáacwádih

Jesús jeémát ã wühat

(Mr 6.30-44; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

¹³Páant ĩ niijni doonádih joí péanit, jááj chóona waadnit, cáac wihcapboó Jesús jwiítdih ã numah chúh bejep jí. Jwiít Jesús bícdih jwí chúh bejat doonádih joinít, caandíh jwááat tút niijná, dawá íih tátchinamant jühñit, fim jwéejmant it púud bejep tají. ¹⁴Jwiít jwí chúh juibíat pínah játih, queét itat juibínaj tají. Pánihna, dawá cáacwá ĩ pánachah ennit, Jesús queétdih át jígah enep jí. Pánih jígah enna, ĩ ub jühñit wunnitdih ã boanap jí. ¹⁵Cheyeh jumuchah, jwiít ã bohénit caandíh nin pah jwí niijíp yuh jí:

—Cheyeh caá. Nin pehbhit tátxhi wihcan caá. Pánihna, queétdih yúupbit jumni tátxchina ma wahaá, jeémátdih í jíib chájat pínah níijná, jwí níijíp jī.

¹⁶—Í bejca bojo naáh. Yeebjéh queét í jeémát pínahdih ní wúhuá, Jesús jwiíttdih á níj jepahap jī.

¹⁷—Obohjeéhtih, bíjcíjh bóo téihya botoni pan dahna, chéne queejwábitdihjeh jwí bíbohna caá, jwí níijíp jī.

¹⁸—Caán ní bíbohndih weemdíh ní ub jūúwá, á níijíp jī.

¹⁹Páant á níijíchah joinít, ub jūóhnt, caandíh jwí wúhup jī. Páant jwí wúhat túttimah, ylipboó cáacwádhíh á chúdat túttup jī. Páant í chúduchah, bíjcíjh bóo téihya pan dahna chéne queejwádhíhbut ubnit, chéi ennit, “Táina caá, Paá”, Diosdih á níijíp jī. Páant níj péanit, pan dahna, queejwá bícdih jwiíttdih á daj wúhup jī. Páant á daj wúhuchah, jwiítboó nihát cáacwádhíh jwí pāáap jī.

²⁰Páant jwí pāáachah, nihát í túi jeémp wud jumup jī. Pánihna, í judh jeémpnidih doce wuhna jwí ub yac yáwanap jī.

²¹Caandíh jeémpnit neonádhíh jwí jenah enechah, cinco mil í jumup jī. Yaádh, í wehbut í jeémép jī.

**Jesús íimjih á yáac chūi bejat,
Pedrobat á bejat**

(Mr 6.45-52; Jn 6.16-21)

²²Páant jwí jeémp péanachah, jwiít á bohénitdih Jesús á chúuh bej páñat túttup jī. Pánih chúuh bejat túttnit, cáacwádhíhbut íih tátxchina át jwúub bejat túttup wut jī. ²³Pánih wah péanit, á ípdih úbát túut níijná, jeéboó át páuh laab béjep wut jī. Pánih páuh laab béjnit, tóo náh jūúwúchah, bíjcíjh caánboó át jum jwuhup tajī. ²⁴Caánboó Jesús á jumát pónih, íim tac yoób jwiítboó jwí búug lájachah, jwí wawápmant johlit, nolihatbut búdí á jūúwúchah, maatápdih meenná yuhna, jwí jéih bejcap jī. ²⁵Pánihna, johlit páantjeh búdí á johochah, baáb aabá bojat pínah játih, Jesús jwí pebhna íimjih á yáac chūi jūúwép jī. ²⁶Jwí pebhna á jūúwúchah ennit, búdí jwí úumup jī.

—íCáaquíh dadah caá! jwí níj náacáp yuh jī.

²⁷Páant jwí úumuchah ennit, Jesúsboó jwiíttdih nin pah á níijíp jī:

—íWeemjéh tigaá! íWeemdíh ní en úumca bojoó! á níijíp jī.

²⁸Páant á níijíchah joinít, Pedroboó caandíh nin pah á níijíp jī:

—Maá, yoobópdih meemjéh jumna, íimjih weemdíhbut ma pebhna ma yáac chūi bejat túttú, á níijíp jī.

²⁹—Ma jūúwá, Jesús á níj jepahap jī.

Páant á níijíchah joinít, Pedro jááj chóodih jumni íimjih dei náhnt, Jesús pebhna á yáac chūi bejep yuh jī.

³⁰Obohjeéhtih, johlit nolihatbut búdí á jumuchah enna, át úumup jī. Pánih úumna, daab béjnajeh, Jesúsdih nin pah á níj ejep jī:

—íMaá, weemdíh ma teo wáacá! á níijíp jī.

³¹Páant á níijíchahjeh, áih téihyadhíh teonit, Jesús caandíh á wái náhanap jī.

—íBainíjh wá wépatdih ma jenah joiná caá! ¿Dépanih tigaá weemdíh ma táí jenah joicán? Pedrodih á níijíp jī.

³²Páant á níjít táttimahjeh, jááj chóona queét í waadáp jī. Páant í waadáchahjeh, johlit á yayáh bejep jī.

³³Páant á yapachah ennit, jwiít á bohénit Jesúsdih jwí wéi naáwáp jī.

—íYoobópdih meém Dios wúuh tigaá ma jumup! jwí níijíp jī.

**Genesaret baácdih moón
wunnitdih Jesús á booaat**
(Mr 6.53-56)

³⁴Pánih íimdih chúuh bejnit, Genesaret wút jumni baácna jwí chúuh juibínap jī.

³⁵Páant jwí juibínachah, caán baácdih moón Jesúsdih beh ennit, caán tátxchinadih moondíh á juyát doonádhíh ít wahap tajī. Pánihna, caán doonádhíh joinít, dawá í chéenwá tubúp chūúhntdih Jesús pebhna í ub juyúp jī. Pánih ub joinít, nin pah Jesúsdih í níijíp jī:

³⁶—Míih yégueh chóodihjeh nit wunnitdih ma tewat túttú, í níijíp jī. Pánihna, áih yégueh chóodih teonit pah moonjéh í boonap jī.

Cáacwā ded pah ī míic yéejaat

(Mr 7.1-23)

15 ¹Táttimah, Jerusalén tútchidih moón fariseowā, Moisés ā wutatjidih bohénit bíicdih, Jesús pebhna jwinít, caandíh nin pah ī níj úúbh joyóp jī:

²—¿Dépanih tigaá ma bohénitboó jwī nuowā ī wutatji pah ī chājcan? Jwiít jwípí téih chocat pah, queét ī jeémát pínah játih ī téih choccan caá, ī niijp yuh jī.

³Páant ī niijíchah joinít, Jesús nin pah queétdih ā níj úúbh joí jwáubanap jī:

—¿Yeebboó dépanih tigaá Dios ā wutatdih jepahcan, jwī nuowā ī wutatboodíhjih ní jepah? ⁴Nin pah caá Dios ā wutap: ‘Ní mánadih túi wēinit, ní teo wáacá.* Pánihna, ded ā mánadih yeejép ā niijíchah, cáacdi h mao yohnidih peéh chājat pah muntih caandíhbut peéh chājat ā jumbipna caá’, Dios āt niijp taji.* ⁵Obohjeéhtih, páant ā niijíchah yuhna, yeebboó ded ā mánadih teo wáaquíhndih nin pah caá nípi níj wutap: ‘Ma mánadih teo wáaccanjeh, caán dinerodih Diosboodíh ma wúhuú’, nípi níj wutna caá. ⁶Pánih wutna, ā mánadih ní túi chājat tútcan caá. Pánih chājat tútcan, Dios ā wutatdih jepahat tútcanjih, jwī nuowā ī wutatjiboodíh caá ní jepahat tútup. ⁷Jwiít túinit caá’, niijná yuhna, cáacwā ī encapboó yeeb yeejép chājnit caá. Dios naáwátdih naóh yapani Isaiásji ded pah ní jummatdih yoobópdih āt níj daacáp taji:

⁸ ‘Dios nin pah ā niijná caá: “Nit weemdíh túi wēi naóhna yuhna, yoobópdih ī jepahcan caá.

⁹ Pánihna, weemdíh ī wēi naáwát dedé pínah nihcan caá. Í jenah joyátjeh wutnit, ‘Nin pah caá Dios ā wutat’, ī níj yee naóh bohéna caá”, Dios ā niijná caá’, Isaiás āt níj daacáp taji,

(Is 29.13)

Jesús ā niijp jī.

¹⁰Páant níj péanit, caanjíh jumnitdih ā pebhna jéúwát túttnit, queétdih nin pah ā níj bohénap jī:

—Nin wā naáwátdih ní túi joyoó.

¹¹Dios ā enechah, ní jeémát yeebdíh ā yeejacan caá. Obohjeéhtih, ded pah ní niijátboó yeebdíh ā yeejana caá, ā niijp jī.

¹²Páant ā niiját túttimah, jwiítboó caandíh nin pah jwī niijp jī:

—Páant ma niijíchah joinít, queét fariseowā búdí ī íjna beé, jwī niijp jī.

¹³—Obohjeéhtih, queét fariseowā wā íp Dios ā momca naáh panihnit ī jumuchah, queétdih ā yoh beedábipna caá. ¹⁴Pánihna, queétdih páantjeh ní enah bojoó. Queét jéih encannit pah Diosdih ī jéihcan caá. Pánih jéihcan yuhna, bita jéih encannit panihnitdihbut ī bohéna yuh caá. Pánih jéih encannit míic jumna, ítdih ī buug yácat pah, queét nihát iiguírna ī bejbipna caá, jwiítidih ā níj jepahap jī.*

¹⁵Páant ā niijíchah joinít, Pedroboó nin pah ā niijp jī:

—Jwiítidih ma naáwátjidih ma jéihyanaá, ā niijp jī.

¹⁶—¿Yeebbát páantjeh ní beh joi jwáhcan níit? ¹⁷Dedé ní jeémátji níih wudah díitboó jumnijidih nípi jont yohna caá. Caán níih caolihdih, ní jenah joyátidihbut chéuhcan, Dios ā enechah, yeebdíh ā jéih yeejacan caá.

¹⁸Obohjeéhtih, ded pah yeejép ní jenah joyát pah ní niijíchah, caán caá Dios ā enechah, yeebdíh ā yeejanap.* ¹⁹Nindih ní túi náhninaá: Yeejép chājat, mao yohat, ní áa nihcannitjeh yeejép chājat, nuumát, yeeat, yeejép míic niiját pínahdihbut nípi jenah joiná caá. ²⁰Páant ní jenah joyátjeh caá, Dios ā enechah, yeebdíh ā yeejanap. Obohjeéhtih, ní téih chocochah, ní chocchabut yeebdíh bíic yoobó ā enna caá, ā niijp jī.

Judío nihcannih Jesúsdi h

mi jepahat

(Mr 7.24-30)

²¹Páant níj bohé péanit, Jesús Tiro tútchi, Sidón tútchi jumni baácna jwiítidih

ã numah bejep jī. ²²Caanná jwī juibínachah, caán baácdih bóli Jesús pebh jwinít, nin pah mi níj ñaacáp jī:
—iDavid jaíma, Dios ã wahni, weemdíh ma jígah eneé! iWá numdéh nemép jumna, caántdih búdí ã moh yéejana caá! mi níjíp jī.

²³Páant mi níjíchah joiná yuhna, caántdih ã jepah jwuhcap jī. Páant ã jepahcatdih enna, jwiít ã bohénitboó caandéh nin pah jwī níjíp jī:

—Páantjeh jwiítidih mi ñaac péenachah, ma jwáub bejat tútutú, jwī níjíp jī.

²⁴—Judíowá buédnít ovejawá panihnit í jumuchah ennit, queétdihjeh teo wáacat náahna, Dios weemdíh ã wahap jī, Jesús jwiítidih ã níjíp jī.

²⁵Páant ã níjíchah joinít, caánt judío nihcannihboó ã pebh bódiha caj yoh ñajnit, nin pah mi níjíp jī:

—iMaá, weemdíh ma teo wáacá! mi níjíp jī.

²⁶—Wébit í jeémát pínahdih ubnit, íih mujjiowádih jwī wühuchah, ã túican caá. Pánihat pah judíowá í jeémát panihnidih bih baácdih moondih wá wühuchah, ã túican caá, Jesús caántdih ã níjíp jī.

²⁷—Ma níjít yooópdihi tigaá, Maá. Oboghjeéhtih, queét í jeémp jéenanidih mujjiowá ípí jeémpna caá, mi níj jepahap jī.

²⁸—Meéamboó weemdíh túi jenah joiníh ma jumuchah, ma níjít pah wá chájna caá, Jesús caántdih ã níjíp jī.

Páant ã níjíchahjeh, mi num mit boonap wut jī.

Jesús dawá cáacwādih ã booaat

²⁹Pánihat túttimah, Jesús jwiítidih caanmánt Galilea íim jwéejna ã numah dei bejep jī. Caanná dei juibínit, íim jwéejdih jumni jeená ã numah púuh laab béjep jī. Pánih púuh laáb juibínit, bícdih jwī chúudup jī. ³⁰Páant jwī chúuduchah enna, dawá cáacwá Jesús pebhna ít jüwúp tají. Pánih jüöhna, í chéenwá wunnitdih í jwí jwejep jī. Queét nihát mácah wunat jumnit í jumup jī. Jéih bejcanit, jéih encannit, téihya jítcha wihcannit, jéih wéhecannit, dawá bih wunat jumnitbut í jumup jī. Páant í jumuchah ennit, Jesús queét nihatdih ã

boonap jī. ³¹Páant ã boonachah, jéih wéhecannitjī í wéhenachah joinít, téihya jítcha wihcannitjī téihya jítcha í jumuchah ennit, jéih bejcanitjī í bejchah ennit, jéih encannitjī í enechah ennit, cáacwáboó búdí í en wáhi bejep jī. Pánih en wáhi bejnit, “Jwiít judíowá jwípí wéini Dios búdí ã wépatjīh jwiítidih ã túi teo wáacna caá”, í níj wéi naáwáp jī.

Cuatro mil cáacwādih

Jesús jeémát ã wúhat

(Mr 8.1-10)

³²Pánih booa péanit, Jesús jwiítidih ã pebh jüwát tútutit, nin pah ã níjíp jī:

—Queét jwíjeéh bíc peihcanni yeó jáap í jumuchah, íih jeémát ã beedná nacaá. Pánih jeémát wihcannit í jumuchah, queétdih búdí wá jígah enna caá. ‘Queét numgúp wun buégná’ níjíná, queétdih íih munáboó wá jwáub bejat tútutcan nit, ã níjíp jī.

³³—¿Oboghjeéhtih, ninjih tútchi wihcapboó jumna, queét dawá í jumuchah, dedboo tígáá í jeémát pínahdih jwī jíib cháj bí? Jesúsdihi jwī níj wábh joyóp jī.

³⁴—¿Débóí pan tigaá ñi bíboh? Jesús ã níjíp jī.

—Siete pan dahna, daocánni queejwábit, páant bóojeh jwí bíbohna caá, caandíh jwī níj jepahap jī.

³⁵Páant jwī níjíchah, Jesús cáacwādih ã chúdat tútutup jī. ³⁶Páant í chúdat túttimah, Jesús caán siete pan dahna, queejwábit bícdih ubnit, “Túina caá, Paá”, Diosdihi níj péa, jwiítidih ã daj wühup jī, cáacwādih jwī pááat pínah níjíná. ³⁷Páant queétdih jwī pááat túttimah, í túi jeémp wud jumup jī. Páant í jeémp péanachah, í judh jeémpnidih ubnit, siete wúhdih jwí ub yac yáwanap jī. ³⁸Caandíh jeémpnit neonádihjeh jwí jenah enechah, cuatro mil í jumup jī. Yaádh, í wehbut í jumup jī. ³⁹Páant í jeémp péanachah, Jesús queétdih íih munáboó ã jwáub bejat tútutup jī. Pánih wah péanit, jááj chóodih waadnít, Mágdala tútchi jumni baácna jwiítidih ã numah chúh bejep jī.

Fariseowā, saduceowābut Dios ā wēpatjih Jesúsdih ī chājat tūtat
(Mr 8.11-13; Lc 12.54-56)

16 ¹Bífh láa fariseowā, saduceowā bífcđih Jesús pebhna ī juibínap jī. Cáacwā ī jéih chājca naáhdih Jesúsdih ī chājat tūtat yuh jī, ā jepahcah, “Dios ā wahni nihcan caá”, niiját tūtat niijná.* ²Páant ī wutuchah joinít, Jesús queéđdih nin pah ā niijíp jī: “Yeó ā buug yácna, jeá đũni ā jumuchah enna, ‘Cheibit túi jóbohni yeó jáap ā jumbipna caá’, ñipí niijná caá. ³Baáb jéenna, mah tólihna đũni ā jumuchah enna, ‘Mah yeó jáap ā jumbipna caá’, ñipí niijná caá. Ded pah jeá ā jumatdih tái beh enna yuhna, Dios ā wēpatjih wā chāj jútatboodfh ñi beh encan caá. ⁴Buu láa moón yeejépwā, Diosdih náahcannit, Dios ā wēpatjih wā chājatdih ī eníhna yuh caá.* Obohjeéhtih, Dios naáwátđih naóh yapani Jonás ded pah ā yapatjídih ñitát jéihjip taga.* Pánihna, Dios ā wēpatjih caandíh ā chājatji pahjeh muntih ā jwúub chājipna caá, weém ā wahni wā jumatdih ñi jéihyat pínah niijná”, ā niijíp jī.

Páant niij péanit, jwiítđih ā jwúub ñamah bejep jī.

Fariseowā, saduceowā yeejép ī bohéat
(Mr 8.14-21)

⁵Pánih bejnit, ímdih chúuh bejna, jwí jeémát pínah pandih ubat jwít quíbh buudúp tají. ⁶Páant jwí chúuh bejchah, Jesús jwiítđih nin pah ā niijíp jī:

—iÑi túi chāja chaáh! Fariseowā, saduceowābut ī bohéat pan paáat panihni caá. Páant ī bohéat yeebđfh ā tobohna caá, ā niijíp jī.*

⁷Páant ā niijíchah, joí wúhi bejna, jwiítjeh nin pah jwí míic niijíp jī:

—Pandih jwí ub jūóhcah enna, jwiítđih páant ā niijná caá, jwí míic niijíp jī.

⁸Páant jwí míic niijátđih jéihna, Jesús jwiítđih nin pah ā niij naáwáp jī:

—¿Dépanih tigaá pan ā wihcatdih ñi náhni dahwa? iWā wēpatdih bainíjeh caá ñi jenah joyóp! ⁹¿Páantjeh ñi jéih jwuhcan niít? ¿Cinco mil neoná yaádh bífcđih cinco pandihjeh wā pááátjídih ñi náhnican niít? ¿Í jadh jeémpni doce wuhna ñi ub yac yáwaatjídihbut ñi náhnican niít? ¹⁰¿Buu siete pandih dajnit, cuatro mil neoná yaádh bífcđih wā wūhatdihbut ñi náhnican niít? ¿Débói wuhnadih ñi yáwaatdih ñi náhnican niít? ¹¹Pánihna, ‘pan paáát’, wā niijíchah, ¿dépanih tigaá ñi beh joicán? Páant niijná, pan yoobátđih niijná wā chājcan caá. Fariseowā, saduceowābut ī bohéat pan paáat panihni ā jumuchah, ñi túi chāja chaáh. Í bohéat yeebđfh ā tobohna caá, ā niijíp jī.

¹²Páant ā niij naáwáchahna, jwiít jwí beh joyóp jī buca. “Pan paáát”, niijná, pan yoobátđih niijná ā chājcap jī. Páant niijná, “fariseowā, saduceowābut ī bohéatđih ñi joicá bojóó”, niijná ā chājap jī.

**“Meém Cristo, Dios ā wahni caá”,
Pedro ā niiját**
(Mr 8.27-30; Lc 9.18-21)

¹³Pánih chúuh juibínit, Cesarea Filipo wít jumni tútchina bejni namáboó bejnit, Jesús jwiít ā bohénitdih nin pah ā niij wúbh joyóp jī:

—¿Weém nihat cáacwā úud jeñéđih ded pah tigaá bita ī niij? ā niijíp jī.

¹⁴—Biquína ‘Juan Daabáni nacaá’, niij, bita ‘Elías nacaá’, niij, bita ‘Jeremías, Dios naáwátđih bífh naóh yapani nacaá’, ípí niijná caá, caandíh jwí niij jepahap jī.*

¹⁵—Queéť páant ī niijíchah, ¿yeébbóó ded pah tigaá ñi niij jenah joí? jwiítđih ā niijíp jī.

¹⁶—Meém Cristo, Dios ā wahni caá. Dios báadhni wúuh yoobát caá, Pedroboó ā niij jepahap jī.*

¹⁷—Simón, Jonás wúuh, meemdíh wā wéina caá. Cáacwā meemdíh íť naóhcap taga. Dios wā íip, jeáboó jumnijeh át

* 16.1 Mt 12.38; Lc 11.16 * 16.4 Mt 12.39; Lc 11.29 * 16.4 Jon 1.1—2.10 * 16.6 Lc 12.1

* 16.9 Mt 14.17-21 * 16.10 Mt 15.34-38 * 16.14 Mt 14.1-2; Mr 6.14-15; Lc 9.7-8

* 16.16 Jn 6.68-69

jéihyanap taga. ¹⁸Pánihna, meemdíh nin pah wā niíf naóhna caá: Meém Pedro wūt jumni caá. (Pedro niijná, jee dáh niijná ā chājap jī.) Nin jeejih búde muú wā chājat panihni dawá wíihwā pínahdih wā chājbipna caá. Queét dawá ī jumuchah, nemépwā queétdih jéih yap yohcan, queét iiguípna ī bejcan níft. ¹⁹Dios ā maáh jumupdih bóo llave panihnidih meemdíh wā wūhbiḡna caá. Páant wā wāhni panihnijih, cáacwādiḡ wíih túini doonádiḡ naóhni, weemdíh jepahnitdih Dios ā maáh jumupna wāt waadáat pah ma chājbipna caá. Obohjeéhtih, weemdíh jepahcannitdih nemat pah ma chājbipna caá,* Jesús Pedrodih ā niijíp jī.

²⁰Páant niíf péanit, jwiitboodíh nin pah ā niijíp jī: “Nin Jesús Dios ā wahni Cristo caá’, bitadih ni niíf naóh jwuhca bojó”, ā niijíp jī.

Ā wunat pínahdih Jesús ā naáwát
(Mr 8.31—9.1; Lc 9.22-27)

²¹Páant ā niiját túttimah, Jesús jwiit ā bohénitdih nin pah ā niíf naóh bohé jwíihp jī:

—Buu, Jerusalén tútchiboó weemdíh bejat caá náahap. Caanná jwí juibínachah, jwí maáta, sacerdotewā ī maáta, Moisés ā wutatjidih bohénitbut weemdíh yeejép ī chājbipna caá. Pánih chājnit, weemdíh ī mao yohat túutbipna caá. Páant tiguaá weemdíh yeejép yapat náahap. Obohjeéhtih, páant ī mawachah yuhna, bíc peihcanni yeó jáap túttimah wā jwúub boo pud júóhbiḡna caá, jwiitdih ā niijíp jī.

²²Páant ā niijíchah joinít, Pedroboó Jesúsdiḡ chibít yuúpbit numah bejnit, —iMaá, ma niiját pah yapcan, meemdíh queét ī mao yohca bojo naáh! āt niijíp wut yuh jī.

²³Páant ā niijíchah joinít, Jesús tac púud nūhni,

—Pánih naóhna, Satanás ā náahat pah naóhna caá ma chājap. Cáacwā ī jenah joyátjeh caá ma jenah joyóp. Dios ā jenah joyát nihcan caá. Pánihna, Dios ā

náah yacat pah wā chājat pínahdih ma jāhíhna caá, āt niijíp wut jī.

²⁴Páant niíf péanit, jwiitboodíh nin pah ā niíf naáwáp jī:

—Ded wíih jumíhna, ā weñat pínahdih chājcan, wā náahatboodíh chājat caá náahap. Wíih ā jumat jíib yeejép yapna yuhna, weemdíh páantjeh cádahcat caá náahap.* ²⁵Ded weemdíh jepahcanni, ā weñat pínahdihjeh chājni, iiguípna ā bejbipna caá. Obohjeéhtih, ded weemdíh cádahcanniboó bita caandíh yeejép ī chājachah yuhna, páantjeh wājeéh ā jumipna caá.* ²⁶Cáac nin baáboó jum jwuhna, dawá bíi déedih bíbohna yuhna, Diosdiḡ náahcan, iiguípna bejna, niḡat ā bíbohat dedé pínah nihcan caá. Iiguípboó jumna, ded pah ā jéih jíib chāj baccan níft. ²⁷Weém niḡat cáacwā úud jeñé wā íp ā yeh iigátjih áih ángelwā bícdih nin baáboó jwúub dei júóhni,* niḡat cáacwā ded pah ī chājatjí jíib wā jíib wūhbiḡna caá. Túi chājnitjidih wā túi chājbipna caá. Obohjeéhtih, túi chājcannitjiboodíh wā peéh chājbipna caá.* ²⁸Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Biquína ninjih nūhni ni wunat pínah játih, weém niḡat cáacwā úud jeñé chah maáh wā jumatdih ni enbipna caá, Jesús ā niijíp jī.

Dios ā yeh iigátjih Jesús ā nūhat
(Mr 9.2-13; Lc 9.28-36)

17 ¹Seis yeó jáap túttimah, Pedro, Santiago, ā úud Juan queét bíc peihcannitdihjeh jap bóo jeená Jesús ā numah púuh laab béjep jī. ²Caanná ī púuh laab juibíat túttimah, ī enéchah, ā jígohat āt túut numúp wut jī. Áih móot yeó ā yeh iigát pah yeh íg, áih yéguēhbat bíc yoobó túi baabní āt yeh iiguíp wut jī. ³Páant ā yeh iiguíchahjeh, Moisés, Elásji bícdih Jesús pebh jígohni, caandíh ít míic wéhenap wut jī. ⁴Páant ā yapachah ennit, Pedroboó Jesúsdiḡ nin pah āt niijíp wut yuh jī:

—iMaá, ninjih jwí jumuchah, ā túina caá! Ma náahachah, bíc peihcanni muu

* 16.19 Mt 18.18; Jn 20.23 * 16.24 Mt 10.38; Lc 14.27; Jn 12.24 * 16.25 Mt 10.39; Lc 17.33; Jn 12.25 * 16.27 Mt 25.31 * 16.27 Sal 62.11-12; Pr 24.12; Jer 17.10; Ez 18.30; 33.20; Ro 2.6

dáhna jwī chāj bipna caá. Míih pínah, Moisésh pínah, Elíash pínahdihbut jwī chāj wūh bipna caá, át niijíp wut jī.

⁵Obohjeéhtih, páant ā niijíchahjeh, túi yeh iigní mah pōh panihni queédih át dei juyúp wut jī. Páant ā dei juyúchah, caán chawat yoób nin pah Dios át niijíp wut jī: “Nin wā wūúh wā oini caá. Caandíh búdí wā wēina caá. Pánihna, ā naáwáchah, caandíh ní túi joyoó”, át niijíp wut jī.*

⁶Páant ā niij wéhenachah joinít, úmna, ā bohénit ít páah yoh ñajap wut jī. ⁷Páant í páah yoh ñajachah ennit, Jesús í pebhna juí, queédih teo jáhanit, —Ñi ñah ñuhú. Butéh ní ennidih, ní joinídihbut ní úmca bojoó, át niijíp wut jī.

⁸Páant ā niijíchah joinít, ñah ñuhna, Jesús dihjeh ít enep wut jī. Bita í ennitjiboó ít wihcap wut jī.

⁹Túttimah, jeemánt dei jūóhna, Jesús queédih nin pah át niij wutup wut jī: —Butéh ní enatjidih bitadih ní naóh jwuhca bojoó. Weém, nihat cáacwā úud jeñé, wunniji wā jwúub boo pud jūúwát túttimah, caandíh bitadih ní naáwáchah, ā táibpna caá, át niijíp wut jī.

¹⁰Páant ā niijíchah joinít, queét bíic peihcannit caandíh nin pah ít niij úúbh joí enep wut jī:

—“Dios ā wahní, ā jūúwát pínah játih, Elíasboó ā jūóh bipna caá”, Moisés ā wutatjidih bohénit ípi níij bohéna caá. ¿Dépah níijh tigaá queét páant í níij? ít níij úúbh joyóp wut jī.*

¹¹—Yoobópdih tigaá í níij naáwáp. Elíasdih Dios ā jwíih jūúwát túutup jī, nihatdih ā ámohat pínah niijná. ¹²Páant niijnít, nin pah yeebdíh niijná caá wā chājap. Elías wáat juí péanap be. Páant ā juyúchah yuhna, yeebdíh bohénit caandíh ít beh encap jī. Pánih beh encan, ded pah í náahat pahjeh caandíh ít chājap taga. Páant í chājat pahjeh muntih, weemdíhbut í chāj bipna caá. Páant í chājachah, weém nihat cáacwā úud jeñé, yeejép wā yap bipna caá, Jesús át niijíp wut jī.*

¹³Páant ā níij naáwáchah joinít, “ ‘Elías’, niijná, Juan Daabánidih naóhna caá ā chājap”, niijnít, queét ít beh joyóp wut jī.

**Wáá wunat jumnidih
Jesús ā booaat**

(Mr 9.14-29; Lc 9.37-43)

¹⁴Pánih míic wéhe dei jūóhnit, jeé ñaj deyepboó Jesús bíic peihcannit ā pej jumnit bíicdih ā jwúub dei juyúp jī. Páant í jwúub dei juyúchah, dawá cáacwā cātíh jūóhnit, bíic newé Jesús pebh juínit, ā bódicha caj yoh ñajap jī. Pánih bódicha caj yoh ñajnit, nin pah Jesús dih ā níij naáwáp jī:

¹⁵—Maá, wā wūúhdih ma jígah eneé. Caandíh wáá wunat ā ñahachah, yeejép ápi yapna caá. Dawá láa tuu cúutboó ápi búug cáona caá. Bíih láa mujboó ápi daab yóh bejna caá. ¹⁶Pánihna, caandíh í booaat pínah niijná, ma bohénit pebh caandíh wā ub juyúp yuh be. Obohjeéhtih, queét caandíh í jéih boocap be, ā niijíp jī.

¹⁷Páant ā niijíchah joinít, Jesús nin pah ā niijíp jī:

—Yeéb yeejépwā weemdíh jenah joicánnit ní jumna caá. ¿Débólíh maatápdih tigaá weemdíh túi jenah joicán, ní tac buugábi? Wā pebh caandíh ní ub jūúwá, ā niijíp jī.

¹⁸Páant ā niijíchah joinít, Jesús pebh ā wūúhdih í ub juyúp jī. Páant í ub juyúchah, caandíh wunat túatni nemépdih Jesús ā bacat túutup jī. Páant ā wutuchahjeh, ā bacachah, wunnijiboó ā túi boonap jī.

¹⁹Páant ā yapat túttimah, jwiít ā bohénit míicjeh jumna, Jesús dih nin pah jwí níij úúbh joyóp jī:

—¿Dépanih tigaá jwiítboó caán nemépdih jwí wutuchah yuhna, át baccan? jwí niijíp jī.

²⁰—Wā wépatdih yeebdíh wā wūhuchah yuhna, caandíh náhnican, weemdíh níit túi jenah joicáp taga. Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Mostaza tíbih ā jummat pah, yeéb Dios ā

* 17.5 Gn 22.2; Dt 18.15; Sal 2.7; Is 42.1; Mt 3.17; 12.18; Mr 1.11; Lc 3.22; 2P 1.17-18

* 17.10 Mal 4.5 * 17.12 Mt 11.14

wēpatdih bainjeh ñi túi jenah joiná yuhna, nin pah ñi jéih chājipna caá: Nin jeedíh ‘Conboó ma bejeé’, ñi niijíchah, ā bejbipna caá. Pánih túi jenah joiná, nihatdih ñi jéih chājna caá.*

²¹Obohjeéhtih, pánihini nemépdih ñi bacaat túut niijná, Diosdih búdí wúbát caá náahap. Pánih wúbhna, jeémp jwuhcan, Dios ā wēpatdih chah ñi túi jenah joibípna caá. Pánih chah jenah joinít jumna, pánihnit nemépwádhbut ñi jéih bacat túutbipna caá, jwiítidih Jesús ā niijíp jī.

**Jesús ā wunat pínahdih
ā jwúb naáwát**
(Mr 9.30-32; Lc 9.43-45)

²²Galilea baácboó Jesús bíícdih jwí bejehchah, caán jwiítidih nin pah ā jwúb niij naáwáp jī:

—Weém nihát cáacwā úud jeñédih cáacwā teonít, bitadíh ī wúhbiipna caá.

²³Páant ī wúhat túttimah, queéboó weemdíh ī mao yohbipna caá. Páant ī maoniji bííc peihcanni yeó jáap túttimah, wā jwúb boo pud jūóhbiipna caá, ā niijíp jī.

Páant ā niij naáwáchah joiná, búdí jwí jígahap jī.

**Jesús queejíh jacmant dinerodih
ā bidat túutat**

²⁴Capernaum tútchina jwí juibínachah, Dioíh muúdíh ī en dawát jíib ubnitboó Pedro pebhna juibínit, caandíh nin pah ít niij úúbh joyóp wut jī:

—¿Yeebdíh bohéniboó Dioíh muúdíh en dawát jíib pínahdih ā jíib chājcan níít? ít niijíp wut jī.*

²⁵—Á jíib chājipna caá, Pedro át niij jepahap wut jī.

Páant ā niiját túttimah, jwí jumni muná Pedro ā waadáchah, Jesúsboó caandíh nin pah ā niij úúbh joyóp jī:

—¿Simón, depah tigaá ma niij jenah joí? ¿Nin baácđih moón ī maáta detboodíh tigaá ī jíib ub, ma jenah joyóchah? ¿Íih baácđih moondíh níít? ¿Bíih baácđih moónboodíh níít ī jíib

ubup, ma jenah joyóchah? Pedrodih ā niijíp jī.

²⁶—Bíih baácđih moondíh tigaá ípí jíib ubup, Pedro ā niij jepahap jī.

—Pánihna, maáta íih baácđih moónboodíh ípí jíib ubcan caá. ²⁷Páant ī jíib ubcah yuhna, queéť jíib ubnitdih íjaíhcan, jwí jíib chājipna caá. Íimboó queeť wáyadih ma bejeé. Caán jeémpni queeđíh ubnit, áih jacna dinero júdudih ma bid juibípna caá. Caán júđu jwiít chénewáih jíib pínahdih ubnit, jwí jíib buúdaátidih jíib chājadih ma bejeé, Jesús Pedrodih ā niijíp jī.

**“Déhe tigaá ñi maáh panihni”,
Jesús ā niiját**
(Mr 9.33-37; Lc 9.46-48)

18 ¹Caán láa jwiít ā bohénit Jesús pebh juibínit, nin pah caandíh jwí niij úúbh joyóp jī:

—¿Dios ā maáh jumupboó jwíjeéh jumni déhe tigaá jwí maáh panihni ā jumbi? jwí niijíp jī.*

²Páant jwí niijíchah joinít, Jesús wébítidih jūúwát túutnit, caandíh jwí cātíh ā ñuhát túutup jī. Páant ā ñuhachah, jwiítidih nin pah ā niij naáwáp jī:

³—Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Ñi jenah joyátidih túut nuumnít, wébít oboh jumnit ī jenah joyát pah jenah joinít, Dios ā maáh jumupboó ñi jéih waadbípna caá. Obohjeéhtih, caán dée pah ñi jenah joicán, Dios ā maáh jumupboó ñi jéih waadcán níít.*

⁴Pánihna, det wébít ī jenah joyát pah jenah joinít, Dios ā maáh jumupboó chah wutnit ī jumbipna caá. ⁵Det wíihwā jumna, wā wutat pah bita nin wébít panihnidih wēi jwááhñit, weemdíhbut ī wēi jwááhna caá, Jesús ā niijíp jī.

Jwí yéej chājat túutat ā tobohat
(Mr 9.42-48; Lc 17.1-2)

⁶“Nin wébít panihni weemdíh túi jenah joinídih ded ā yéej chājat túutatjí jíib, Dios caandíh yeejép pohba ā peéh chājipna caá. Pánihna, caandíh ā yéej

* 17.20 Mt 21.21; Mr 11.23; 1Co 13.2 * 17.24 Ex 30.13; 38.26 * 18.1 Lc 22.24

* 18.3 Mr 10.15; Lc 18.17

chājat tútat pínah játih, áih butdih búdí jeé júdujih chéó búudhñit, búdí mujna caandíh ī yohochah, áta túi taga. Páant ī chājachah, caán wébít panihnidih ā yéecajah nihna, Dios páant bóo pohba caandíh áta peéh chājcan taga. ⁷Ded bitadih yéej chājat tútñidih Dios búdí ā peéh chājachah, tubit yeejép ā yapbipna caá. Bitadih yéej chājat tútñit páantjeh ī jumbipna caá. Obohjeéhtih, queétoó yeejép yoobát ī yapbipna caá.

⁸“Míih téihyajih, jíthajih yéej chājna, caandíh ma bóod yohat pah, caán yéej chājatdih ma cádaahaá. Caandíh cádahcan, iiguípna ma bejbipna caá. Caanná iigát ā dubcan níit. Caandíh ma yohochah nihna, caan dáhjuh áta buud tágaá. Meémboó pánihi ní cólóhjuh jumna yuhna, túttimah Diosjeéh ma túi jumbipna caá. Obohjeéhtih, caandíh bóod yohcan nihna, chénat pah dahjih iiguípna ma bejchah, búdí yeejép mata yap tagaá.” ⁹Pánihat pah muntih, míih quíibjih ennit, yéej chājna, caan dáhdih ma wáat yohat pah, caán yéej chājatdih ma cádaahaá. Caandíh cádahcan, iiguípna ma bejbipna caá. Caanná iigát ā dubcan níit. Caan dáhdih ma yohochah nihna, caan dáhjuh áta buud tágaá. Bífcjih quíib wihcan yuhna, túttimah Diosjeéh ma túi jumbipna caá. Obohjeéhtih, míih quíib chénat pah dahjih iiguípna ma bejchah, chah yeejép mata yap tagaá. Pánihna, yéej chājatdih cádahat caá náahap”, Jesús ā níijp jí.”

Buudní oveja naáwát

(Lc 15.3-7)

¹⁰“Nin wébít panihnidih ní en iicá bojoó. Yeebdíh yooópdih wā naóhna caá. Queét wébít dih ded pah ī yapachah Diosdih naáwát tút níjná, queétdih en daonít ángelwā wā íp pebhna ípí bejna caá.” ¹¹Weém nihat cáacwā úud jeñé, nin baácđih moón yeejép chājñit, iiguípna bejñit déedih túi ubudih wā júúwúp jí. ¹²Queét iiguípna bejñit, buudníit ovejawā panihñit ī jumna caá. Pánihñit ī jumuchah, nin wā naáwát dih ní túi jenah

joyoó: Cien ovejawādih bíbohni bíic oveja ā buudúchah ennit, ¿ded pah tigaa ā chājbi, yeéb ní jenah joyóchah? Bitanoventa y nueve ovejawādih ī jeémát yílip jumapboó jweñit, caán buudnídih bididih ā bejbipna caá. ¹³Yooópdih yeebdíh wā naóhna caá. Caán buudnídih ā bid júyúchah, ā jweñit noventa y nuevedih ā weñat chah caán ā bid júiníboodíh ā wéibipna caá. ¹⁴Pánihat pah wā íp jeáboó jumni nin oboh jumni panihni buudníit ī jumadtih ā náah yaccan caá”, Jesús ā níijp jí.

Bitá Jesúsíh wā meemdíh ī yéej chājachah, ded pah chājat

(Lc 17.3)

¹⁵“Ded weemdíh jepahni meemdíh ā yéej chājachah, míic ámohat tút níjná, bita ī joicápboó caandíh míic wéhenadih ma bejeé. Páant ma níijchah jointi, ā jepahachah, ní jwáub míic pej jumbipna caá, páant muntih.” ¹⁶Obohjeéhtih, meemdíh ā jepahcah bácah, Dios ā wutat pah, bita chénewādih ma numah bejeé, queét ī joyóchah, caandíh míic wéheat tút níjná.” ¹⁷Yeéb bíic peihcannitdih ā jepahcah enna, wíihwā nihat ní míic wáacapna caandíh ní numah bejeé, ā yéej chājatdih ma naáwáchah, queét nihat ī joyát pínah níjná. Pánihna, míic wáacnitdihbut ā jepahcah enna, Diosdih náahcan, ā yéejatdih cádahíhcat peéh, caandíh ní pej jum cádaahaá.

¹⁸“Yooópdih yeebdíh wā naóhna caá. Ded ā yéej chājatdih cádahcat jíib, ‘Meém yéejatdih yohcanni ma jumna caá’, yeéb wíihwā ní níijchah, Diosbut caandíh bíic yooob ā níijbipna caá. Ded ‘Wā yéej chājatdih jígahñit, wā cádahna caá’, níjníndih ‘Meém yéejatdih yohni ma jumna caá’, ní níijchah, Diosbut caandíh bíic yooob ā níijbipna caá.”

¹⁹⁻²⁰“Chénewā, bíic peihcannit wíihwā ní míic wáacachah, níjeéh wā jumna caá. Pánihna, det chénewā Diosdih ní úubát pínahdih bíic yooob ní jenah joyóchah, wā íp jeáboó jumni ní úubát pah ā chājbiipna caá”, Jesús júwít dih ā níijp jí.

* 18.8 Mt 5.30 * 18.9 Mt 5.29 * 18.10 Ez 34.16; Lc 9.10 * 18.15 Lc 17.3

* 18.16 Dt 19.15 * 18.18 Mt 16.19; Jn 20.23

²¹Páant Jesús ā niijíchah joiníji Pedro ā pebh juibínit, nin pah caandíh ā niijíp jī: —¿Maá, wā dée dawá láa weemdíh ā yéej chājachah, débóí láa tigaá caán ā yéej chājatdih wā íj cádahbi? ¿Siete láa cádahat ā náah níít? ā niíj úúbh joyóp jī.

²²—iMa joyoó! Bíih meemdíh dawá láa ā yéej chājachah yuhna, siete láajeh íj cádahat ā náahcan caá. Obohjeéhtih, páant ā yéej chājachah yuhna, meémboó caandíh ma jwúub náhnica bojó, Pedrodih Jesús ā niíj jepahap jī.*

Teo wāhni bíih ā jíib buudáát dih ā quíib buudcát naáwát

²³“Bita ī yéej chājatdih quíib buudát dih jenah joinít, nin wā naáwát dih ní tui jenah joyoó: Dios ā maáh jumát nin pah ā jumna caá. Bíic baác dih moón ī maáh ā pebh moón caandíh ī jíib buudánachah, ī jíib buudáát dih ā jíib chāj beedáát tútup be. ²⁴Í jíib buudáát dih ā jenah enechah, bíic caandíh teo wāhni bóó bídí yoobát ā jíib buudánap be. Búdí ā jíib buudáát dih jéihnit, caandíh ā pebh ā bid bojop be. ²⁵Á jéih jíib chājcah enna, ā maáhboó caandíh, yad, ā weh, nihát áih bíí dée bíic dih bitaboodíh ā jíib chājat tútup be, queét ī jíibjīh ā jíib buudáát dih ā jíib chājat tútup niijná. ²⁶Páant ā jíib chājat tútupchah joinít, caán bídí jíib buudániboó ā maáh pebh bó díchah caj yoh nājnit, bídí ā úúbúp be. ‘Maá, weemdíh jígah ennit, ma pái jwuhú. Meemdíh wā jíib buudáát dih wā jíib chāj beedábipna caá’, ā niijíp be. ²⁷Páant ā niíj úúbúchah joinít, caandíh jígah ennit, ‘Weemdíh ma jíib buudáát ā jumna naáh’, ā maáh caandíh ā niijíp be.

²⁸“Páant ā niiját túttimah, bídí jíib buudánijiboó bac bejnit, bíih caán bíic dih ī maáhdih teo wāhni dih ā jwāáap be. Pánih jwāáhnit, caánboodíh bainí ā jíib buudáát dih íjnit, áih bú nahdih jōp teonit, ‘iWeemdíh ma jíib buudáát dih waicanjeh ma jíib chājaá!’ caandíh ā niijíp be. ²⁹Páant ā niijíchah joinít, caán bainí jíib buudániboó ā pebh bó díchah caj yoh nājnit, caandíh bídí ā úúbúp yuh be. ‘Weemdíh jígah ennit,

bainí ma pái jwuhú. Meemdíh wā jíib buudáát dih wā jíib chāj beedábipna caá’, ā niijíp yuh be. ³⁰Obohjeéhtih, páant ā niíj úúbúchah yuhna, caandíh jígah encanjeh, caánboó ā jepahcap be. Pánih jepahcan, caán teo wāhni dih nemat muúboó ā nemat tútup be. Á jíib chāj beedánachahna, caandíh áta baca tagaá.

³¹“Pánihna, bídí jíib buudánijí bainí jíib buudánidih páant ā chājachah enna, íjnit, bita teo wāhni bóó ī maáhdih naóh yacadih ī bejep be. ³²Páant ī naóh yacachah joinít, ī maáh ī naóh yacnidih bid bojnít, nin pah caandíh ā niíj jūihñup be: ‘iMeém yeejép pohba caá! Meém weemdíh bídí ma úúbúchah, “Búdí ma jíib buudáát dih ā jumna naáh”, wā niijíp yuh be. ³³Obohjeéhtih, meemdíh páant wā niijíchah yuhna, bac bejnit, meemdíh bainí jíib buudánidih meémboó mat jígah encap wut be. Ma jíib buudáát dih wā náhnicat pah muntih, caánboó meemdíh ā jíib buudáát dih ma náhnica, áta tui tagaá. ¿Dépanih tibeé caandíh jígah encanjeh, páant ma chāj?’ ā maáh caandíh ā niijíp be. ³⁴Páant niijnít, bídí íjnit, nemat muúboó caandíh ā nemat tútup be. Á jíib chāj beedánachahna, áta baca tagaá.

³⁵“Caan páh tigaá Dios yeebdíh ā chājbipna caá. Yeeb nihát ní déewā yeebdíh yeejép ī chājatjidih ní quíib buudcáh ennit, caánboó yeeb ní yéej chājatjidihbut bíic yooó ā quíib buudcán níít”, Jesús jwiútdih ā niijíp jī.

Í weha mána yaáhdih ī yohcat (Mr 10.1-12; Lc 16.18)

19 ¹Páant niíj naóh péanit, caán Galilea baáboó jumniiji Judea baácna Jesús jwiútdih ā numah bejep jī. Pánih bejnit, caanná juibína, Jordán mujdih chúuh bejnit, conanaamánt jwí juibínap jī. ²Pánih caanná juibínit, jwí jib bejchah, dawá cáacwā jwiútdih ī péenap jī. Páant ī péenachah ennit, íjeéh bejnit wannitdih Jesús ā boanap jī.

³Páant jwí bejchah, jwiútdih jwāáhnit, biquína fariseowā nin pah Jesús dih ī niíj úúbh joyóp jī, ded pah ā

jepahachah joinít, caandíh naóh yacat tútut niijná:

—¿Jwí weha mána yaádhdih jwí yohochah, áta túi taniít? ¿Dios á wutatboó páant níít á chájat tútutur, ma jenah joyóchah? Í nííj uúbh joyóp jī.

⁴—¿Moisés nin pah á nííj daacátjidih ñi bohé jwuhcannit jíí? ‘Dios bíhmah nin baácdih chájni newé yaddihbut át chájap wut jí’, át nííj daacáp taji.*
⁵Páant nííj daácnit, nin pahbut át jwúub nííj daacáp taji: ‘Páant á chájachah, newé á mánadih cádahnit, yadjíh bíícdih á jumbipna caá. Pánih jumna, queét chénewā jumna yuhna, bíic bácah panihnit caá í jumur’, át nííj daacáp taji.* ¿Páant á nííj daacátjidih ñi bohé jwuhcannit jíí? ⁶Páant á daacátji pah queét chénewā jumnitji bíic bácah pah í jumna caá. Pánihna, í téihya chéwechah, Diosjeh tigaá queétdih bíícdih á jumat tútutna caá. Páant bíícdih á chájachah, queéteh í míc cádahcat caá náahap, Jesús queétdih á niijíp jī.

⁷Páant á niijíchah joinít, queét fariseowā nin pah í jwúub nííj uúbh joyóp jī, páant muntih:

—Meém páant ma niijíchah yuhna, Moisésjeh nin pah át nííj daacáp taji: ‘Majeéh bólidih yohíhna, “Meém ma túicat enna, meemdíh wā yohna caá”, nííj daácnit, caántdih ñi wúhú. Páant nííj daác wúhnit, majeéh bólidih ma yohochah, á túina caá’, Moisés át nííj daacáp taji.* ¿Páant ma niijíchah yuhna, Moisésboó dépanih tigaá páant át nííj daácji? Í niijíp yuh jī.

⁸—Ñi nuowā Diosdih í yap yohochah enna, Moisés nin pah át nííj daacáp taji ‘Í weha mánadih yohna, páant tíí í cháj dáhwa naáh’, át nííj daacáp taji. Páant á niijíchah yuhna, bíhmah pohba páant át nihcap taji. ⁹Obohjeéhtih, weémboó yeebdíh nin pah wā naóhna caá: Ded ájeéh bólidih yohna, bíhjih mi yeejép chájcah yuhna, bíh wilidih jwúub áa jumna, caántjih yeejép chájna caá á chájap. Pánihna, á yohnihjidih áa

jumribut caántjih yeejép á chájna caá, Jesús queétdih á niijíp jī.*

¹⁰Páant á niijíchah joinít, jwiít á bohénit caandíh nin pah jwí niijíp jī:

—Páant newé yadjíh í míc yohat á túicah, áa wíhcah áta túi tagaá, jwí niijíp jī.

¹¹—Yeéb ñi niiját pahjeh tigaá á jumur. Dios biquína á ñionitdihjeh á áa jumat tútutca caá. ¹²Biquína neoná yaádhdih náahcannit pínah í cáac jumna caá. Bitadih íih quehli tíibnadih í íib yohochah, yaádhdih náahcannit í jumna caá. Bitaboó Diosdih teo wúhnit jumat tútut niijná, yaádhdih í bidcan caá. Pánihna, ded túi joiní jumna, Diosdih teo wúhat tútut niijná, páant tigaá jumat náahap, Jesús jwiítidih á niijíp jī.

Jesús wébítidih á uúbat
(Mr 10.13-16; Lc 18.15-17)

¹³Páant jwiítidih á naawát túttimah, Jesús queétdih á teo jáha uúbat pínah niijná, cáacwā í wehdih á pebhna í ub juyúp jī. Páant í ub juyúchah ennit, jwiít á bohénitboó queétdih jwí jíponih jūihñur jī.

¹⁴Páant jwí jūihñuchah joinít, Jesús jwiítidih nin pah á niijíp jī:

—Wébít wā pebh í jūúwú naáh. ‘Ñi bejca bojoó’, queétdih ñi niijcá bojoó. ‘Dios wā maáh caá’, niijnít, queét wébít caá túi jenah joinít í jumur. Pánihna, Dios á maáh jumupna waadnítboó nit wébít í jenah joyát pah jenah joinít í jumna caá, á niijíp jī.

¹⁵Páant niijnít, queét wébítidih á teo jáha uúbup jī. Pánih uúbh péanit, jwiítidih á jwúub numah bejep jī.

Dawá bíí dée bíbohni
Jesúsdih á uúbh joyát
(Mr 10.17-31; Lc 18.18-30)

¹⁶Páant jwiítidih á numah bejchah, bíic newé Jesús pebh jwinít, nin pah caandíh á nííj uúbh joyóp jī:

—¿Bohéní, páantjeh Diosjeéh jumíhna, ded pah tigaá táinidih wā chájbi? á niijíp jī.

17—¿Dépanih tigaá túi chājat pínahdih weemdih ma uúbh joí? Diosjeh caá túini. Páantjeh Diosjeéh jumíhna, ā wutat pah ma chājaá, caandih Jesús ā niij jepahap jī.

18—¿Ded wutatdih niij tigaá ma chāj? ā niij jwúub uúbh joyóp jī.

—Cáacwādih ma mao yohca bojoó. Ma áa nihcannijih ma yéej chājca bojoó. Ma nūmca bojoó.* Ma yeeca bojoó. 19Ma nūnadih ma túi chājaá.* Meemjéh ma míc oyat pah bitadibhut ma oyoó.* Nin wutatdih jepahat caá náahap, Jesús caandih ā niij jepahap jī.

20—Caán wutatdih weém wāpí yap yohcan caá. ¿Diosjeéh túi jumat túut niijná, ded panihat tigaá weemdih páantjeh ā judh? Jesúsdiéh ā jwúub niij uúbh joyóp jī.

21—Meém yéejat wihcanni jumíhna, nihat míh bí déedih jíib chāj wūhūdh ma bejeé. Pánih jíib chājnit, nihat ma jíib teonidih moh yéejnitdih ma jwúub wūhūá. Páant ma wūhuchah, nin baácboó ma bíbohātji chah túini míh pínah Dios pebhboó ā jumbipna caá. Pánih queédih wūh péanit, wājeéh ma jūúwú, Jesús caandih ā niijíp yuh jī.

22Obohjeéhtih, páant ā niijchah joinít, dawá bí déedih bíbohni jumna, áih bí déedih jíib chāj wūhíhcan, búdí ā jígahap jī. Pánih jígahnit, jepahcanjeh, ā jwúub bejep jī.

23Páant ā bejchah ennit, Jesús jwiítidih nin pah ā niij naáwáp jī:

—Yoobópdiéh yeebdih wā naóhna caá. Ded dawá bí déedih bíbohni Dios ā maáh jumupboó ā bejíhichah yuhna, caandih ā buona caá. 24Camelloboó awí íitbitdih ā yabac bejíhichah nihna, áta buo tagaá. Pánihat pah, dawá bí déedih bíbohni Dios ā maáh jumupboó ā waádfíhichah yuhna, búdí ā buona caá, ā niijíp jī.*

25Páant ā niijchah, joí wūhi bejnit, nin pah Jesúsdiéh jwí niijíp jī:

—Páant ma niijchah bácah, Dios ā jumupboó ded ā jéih waadcán níít, jwí niijíp jī.

26—Cáacwā ded pah í jenah joyátjéhéh í túi chājíhna yuhna, Dios pebhboó í jéih bejcan níít. Diosjeh caá iiguípna bejnit déedih ā túi ubup. Caanjéh tigaá nihatdih chāj beedáni. Dedé jéihcat pínah caandih ā wihcan caá, jwiítidih ā niijíp jī.

27Páant ā niijchah joinít, Pedroboó caandih nin pah ā niijíp jī:

—Maá, weemdih ma joi jwúhūá. Majeéh péecat túut niijná, jwiítboó nihatdih jwí cádahap jī. ¿Páant jwí chājat jíib, dedédh tigaá jwiítidih ma wūhbi? ā niijíp jī.

28—Yoobópdiéh yeebdih wā naóhna caá. Péeni yeó jáap túttimah, nihat jáap míc ā túut nuumbípna caá. Caán láa weém nihat cáacwā úud jeéné, jeáboó maáh wā jumbipna caá. Páant maáh wā jumuchah, yeéb wā bohénitboó judíowā doce poómpnadih wājeéh wutnit ní jumbipna caá.* 29Ded weemdih teo wūhat túut niijná, áih muá, ā mána, ā déewá, ā weh, áih wápchidih yuh buca ā cádahachah, Diosboó caandih chah ā jwúub wūhípna caá. Pánih cádahnit, weemdih teo wūhnitboó Diosjeéh páantjeh í túi jumbipna caá. 30Obohjeéhtih, nin baácboó dawá maáta panihnitji Dios pebhboó oboh jumnit í jumbipna caá. Nin baácboó dawá oboh jumnitji jeáboó maáta í jumbipna caá, Jesús jwiítidih ā niijíp jī.*

Iguíhadih teonit naáwát

20 1“Dios ā maáh jumat nin pah ā jumna caá: Iguíha mínah cheibitjeh áih iguíhadih teo wūhnit pínahdih bididih ā bejep be. 2Pánih bejnit, jwááhna, queédih nin pah ā niijíp be: ‘Wíih iguíhadih ní teo wūhat jíib jwípí jíib chājat pah yeebdih wā wūhípna caá’, ā niijíp be. Páant ā niijchah joinít, tewedih í bejep be. 3Las nueve dée, jíib chājat tólihna pebhboó ā bejep be. Pánih bejnit, bita caanjíh nūhnitdih ā enep be. 4Pánih ennit, queédihbut nin pah ā niijíp be: ‘Yeebbút wíih iguíhaboó tewedih ní bejeé. Teo cádahat horadih ní tewat jíib wā

* 19.18 Ex 20.13-16; Dt 5.17-20 * 19.19 Ex 20.12; Dt 5.16 * 19.19 Lv 19.18

* 19.23-24 Pr 11.28 * 19.28 Mt 25.31; Lc 22.30 * 19.30 Mt 20.16; Lc 13.30

wāhbiḡna caá', queétdih ā niijíp be.

⁵Páant ā niijíchah joinít, queébtut tewedih ī bejep be. Yeó jáap tac yoób bejna, bita űhñitdih jwāáhnit, bíc yoobó queétdihbut ā niijíp be. Las tres dée bita űhñitdih jwāáhnit, bíc yoobó queétdihbut ā niijíp be. ⁶Las cinco dée bita űhñitdih jwāáhnit, nin pah queétdih ā niij íwábh joyóp be: '¿Dépanihna nihat yeó jáap teocan, űh tigaá űi chāj?' ā niijíp be. ⁷Jwiítidih tewat wutni ā wilhan caá', ī niij jepahap be. Páant ī niijíchah joinít, iguűha mínah queétdih nin pah ā niijíp be: 'Wíih iguűhana bejnit, űi teobi jwuhúá', queétdih ā niijíp be.

⁸"Cheyeh caán iguűha mínah caandíh teo wāhni maáhdíh nin pah ā niijíp be: 'Queét teonitdih jwúwát tútutnit, ī tewat jíib ma wāhúá.* Pée jwinítidih ī tewat jíib ma jwíih wāhúá. Páant queétdih ma wāhat túttimah, ī játih jwinítidih ma wāhúá. Pánih queétdih jíib chāj péa, bita ī játih jwinítidih ma wāhúá. Queétdih wāh péa, bita ī játih jwinítidihbut ma wāhúá. Queétdih wāh péa, waóh jwinítidih ma jíib wāhúá', ā niijíp be. Pánihna, ā niiját pah queétdih ā jíib chājap be. ⁹Las cinco dée tewedih jwinítidih nihat yeó jáap ī tewat jíib pah bóo ā wāhup be. ¹⁰Queét nihat teonitdih bíc yoobó ā wāhup be. Queét waóh tewedih jwinítboó 'Jwiítidih chah ā jíib wāhbiḡna caá', ī niij jenah joyóp yuh be. Obohjeéhtih, queétdihbut bíc yoobó ā wāhup be. ¹¹Queétdih bíc yoobó míc ā jíib chājachah enna, caandíh búdí íjnit, nin pah ī niij jūihñup be: ¹²Jwiítboó nihat yeó jáap, túbit ā chāhachah, búdí jwí tewechah, queét pée jwinítboó bíc horabítjeh ī tewechah yuhna, jwiít nihatdih bíc yoobó ma jíib wāhat, ā túican caá', caandíh ī niijíp be. ¹³Páant ī niij jūihñuchah joinít, nin pah bíc íjeéh jumnidih ā niijíp be: 'Meemdíh wā niijátjí pah tigaá wā jíib chājap. űi tewat jíib wāhñit, meemdíh wā yeecan caá. ¹⁴Ma tewat jíib űbnit, ma bejeé. Weém wā náahat pahjeh queét bainí

teonitdihbut meemdíh wā wāhat bíc yoobó wā jíib wāhup be. ¹⁵Ded pah wíih dinerójih chājna, wíih pínahjeh caá. Weém queét moh yéejnitdih jígah ennit, búdí wā jíib wāhuchah enna, ¿yeébbóo íj níit, páant űi niijíp?' iguűha mínah queétdih ā niijíp be.

¹⁶"Pánihat pah tigaá det waóhñitjí péenit ī jumbiḡna caá. Péenitjíboó waóhñit ī jumbiḡna caá", Jesús jwiítidih ā niijíp jí.*

**Jesús ā wunat pínahdih
ā jwúwá naáwát**

(Mr 10.32-34; Lc 18.31-34)

¹⁷Páant niij péenit, dawá cáacwā jwíjeéh ī péenachah, Jerusalén tútchina bejni namádih jwí bejep jí. Pánih bejna, chibít yuúp jwiítidih numah waóh bejnit, jwiítidihjeh nin pah Jesús ā niij naáwáp jí:

¹⁸—Jerusalén tútchina bejna caá jwí chājap. Caanná jwí juibát túttimah, weém nihat cáacwā úud jeñédih enñcanniboó sacerdotewā ī maátadih, Moisés ā wutatjidih bohénitdihbut ā dúo wáibipna caá. Páant ā dúo wáyachah, weemdíh teonit, ī mawat túutbiḡna caá. ¹⁹Pánih mawat tútutnit, judíowā nihcannitdih ī jwúwá wāh yapabiḡna caá. Queétboó weemdíh deóhñit, ī puñat túttimah, cruzboó ī péoh dodh mao yohbiḡna yuh caá. Obohjeéhtih, bíc peihcanni yeó jáap túttimah, wā íp weemdíh ā jwúwá boobipna caá, ā niijíp jí.

Santiagowā íin Jesúsdiḡ mi úwábat

(Mr 10.35-45)

²⁰Pánihat túttimah, Zebedeo ā weh íinboó mi weh bícdih Jesús pebh jwinít, caandíh úwábat túut niijná, mi bódiḡna caj yoh űajap jí. ²¹Páant mi bódiḡna caj yoh űajachah ennit, Jesús nin pah ā niij úwábh joyóp jí:

—¿Ded pah wā chājatdih tigaá ma náah? ā niijíp jí.

—Maáh waadná, nit chénat pah wā weh meém bícdih ī wutat pínah niijná, bíc ma jéihyepmant bóo bəwámant,

bifhdih wáyámant bóo bawámant ma chéudat túutú, mi niijíp jī.

²²—Ded pah ñi wúbátdih ñi jéihcan caá. Ded wá maáh jumupboó jumíhni, weemdíh yeejép ā yapat pínah, biíc yoobó caandíhbut ā yapachah yuhna, weemdíh cádahcat caá náahap. Pánih cádahcan, wá maáh jumupboó wájeéh ā wutbipna caá. ¿Yeebdíhbut páant yeejép ā yapachah yuhna, ñi cádahbican naniít? mi wehdih Jesús ā niijíp jī.

—Jwí cádahcan níít, í níj jepahap jī.

²³—Yoobópdih yeebdíh wá naóhna caá. Yeejép wá yapat pah yeebbút biíc yoobó ñi yapbipna caá. Obohjeéhtih, wájeéh wutnit pínahdih weémboó wá jéih ñíocan caá. Wá ípboó queétdih átát ñíwip taga, Jesús queétdih ā niijíp jī.

²⁴Páant í níj wúbúchah joinít, jwiít diezboó queétdih jwí íijip jī. ²⁵Páant jwí íijatdih ennit, Jesús jwiít nihatdih ā míic wáacat túutup jī. Páant jwí míic wáacachah, nin pah jwiítidih ā níj naáwáp jī:

—Judíowā nihcannit í maátaboó íih cáacwádhíh tubit wutnit í jummatdih ñi túi jéihna caá. ²⁶Obohjeéhtih, queét wutnit í jummat pah yeéb ñi jumca bojoó. Yeébboó maáta jumíhna, bitadidih túi teo wáacnit ñi jumú. ²⁷Waóhñit jumíhna, teo wáhnit pah jummat caá náahap. ²⁸Weém nihát cáacwā úud jeñéboó cáacwā weemdíh í teo wáacat pínah niijná, nin baáboó wá jūóhcap jī. Obohjeéhtih, cáacwádhíh teo wáacat túut niijná, queét iiguípna í bejat déedih wan wúhúdhíh wá jūáwáp be, Jesús ā niijíp jī.*

Jesús chénewā jéih encannitdih ā booaat

(Mr 10.46-52; Lc 18.35-43)

²⁹Jwiít Jerusalén tátchina bejna, Jericó tátchidih jwí chóop yap bejep jī. Páant jwí chóop yap bejehah, dawá cáacwábut jwiítidih í péenap jī. ³⁰Jericó wáihyat júdu jécidih bac bejnit, chénewā jéih encannit namá jwéjéjdhíh í chéuduchah, jwí enep jī. “Jesús, Nazaret tátchidih bóo caá ā yap bejep”, bita í

niijíchah joinít, nin pah í níj ñaac ejep jī:

—iMaá, David juima, Dios ā wahní jwiítidih ma jíghah en teo wáacá! í niijíp jī.

³¹Páant í níj ñaacáchah joinít, cáacwáboó queétdih jūihñit,

—iPáant bóojeh! Ñi ñaac cádahaa, í niijíp yuh jī.

Obohjeéhtih, páant í níj jūihñuchah yuhna, queétboó joicánjeh, chah í ñaacáp jī:

—iMaá, David juima, Dios ā wahní, jwiítidih ma jíghah en teo wáacá! í niijíp jī.

³²Páant í níj ñaacáchah joinít, Jesús cháó ñáh, ā pebhna jūúwát túutnit, queétdih nin pah ā niijíp jī:

—¿Ded pah wá chájatdih tígaa ñi náah? ā niijíp jī.

³³—Maá, jéih enatdih caá jwí náahap, í niijíp jī.

³⁴Páant í niijíchah joinít, Jesús queétdih jíghah ennit, íih quíibdhíh ā teo jáhanap jī. Páant ā teo jáhanachahjeh, í yoób enep jī, buca. Pánih ennit, caandíh í péenap jī.

Jesús wā Jerusalénna í waadát

(Mr 11.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

21 ¹Jerusalén tátchina tóah juibínit, Olivo wút jumni pácahi jumni jeéboó jwí juibínap jī. Pánih juibí, péuh laab béjna, Betfagé wút jumni tátchibitdih jwí tóah juibínap jī. Caanná juibínit, Jesús chénewā jwíjeéh jumnitdih caán tátchina ā wahap jī. ²Pánih wahnit, nin pah queétdih ā níj wutup jī:

—Con tátchina waadnít, burroma mi wúuh bícdih ñi enbipna caá. Pánih en, queétdih watnit, weemdíh ñi ub jūóh wúhuú. ³Páant ñi ub jūúwáchah ennit, cáacwā yeebdíh í wúbh joyóchah, nin pah ñi níj jepahaá: ‘Jwí maáh queétdih ā náah jwuhup be. Péanit, queétdih ā jwúubabipna caá’, ñi niijí, Jesús ā niijíp jī.

⁴Páant ā yapat pínahdih Dios naáwátdih naóh yapani Zacaríasjī nin pah át níj daacáp tají:

* 20.25-26 Lc 22.25-26 * 20.26-27 Mt 23.11; Mr 9.35; Lc 22.26 * 20.28 Lc 22.27; Jn 13.12-15

⁵ “Jerusalén tátchidih moondíh nin pah ma níj naáwá: ‘Dios weemdíh nin pah ā niiját tātutap be: “Ñi enéé, ñi Maáh ñi pebhna ā jüóhna caá. Caán oboh jumni pah burro wüühjih chüudni ā jüóhbiipa caá”, Jerusalén tátchidih moondíh ma niijí’, weemdíh ā niijíp be”, Zacarías át niijí daacáp tají. (Zac 9.9)

⁶ Jesús ā wahnitboó bejnit, ā niijátjpi pah ít chäjap wut jí. ⁷Burroma, mi wüüh bícdíh í ub juyúchah, jwíih jih bóo yéguehdih too dugnit, burromajih mi wüühjihbut jwí cáagap jí. Páant jwí cáagat túttimah, Jesús caán burro wüühjih ā púuh laáb chüudap jí. ⁸Pánih chüudnit, Jerusalén tátchina jwiítdíh ā numah bejep jí. Páant ā bejehchah ennit, dawá cáacwā íih jih bóo yéguehdih too dugnit, Jesúsdi h wéina, namáboó í jwe j waáwáp jí. Bitaboó í bóodniji táam náonadih ubnit, queébtut Jesúsdi h wéina, namáboó í jwe j waáwáp jí. Páant í jwejniji chóna, náonajih Jesús ā bejep jí. ⁹Páant Jesús ā bejehchah, ā waáwápman moón, ā méimant péenitbut caandíh wéinit, bícdíh nin pah í níj náacáp jí:

—iDavid juima, Dios ā wahní, jwiítdíh ma túi ubúú! iMeém jwí maáh pínahdih búdí jwí wéina caá! í níj wéi náacáp jí.*

¹⁰Pánih bejnit, Jerusalén tátchina jwí waadáchah, caanjíh jumnitboó en wáhi bejnit, nin pah í níj míic úúbh joyóp jí: —éNin déhe tigaá? í niijíp jí.

¹¹—Nin Jesús, Galilea baác, Nazaret tátchidih bóo, Dios naáwát dih naóh yapani caá, bita queétdíh í níj jepahap jí.

Jesús Dioíh maaná ā waadát

(Mr 11.15-19; Lc 19.45-48; Jn 2.12-23)

¹²Jerusalén tátchina waadnit, Dioíh maú jóocmant bóo juúhdíh Jesús jwiítdíh ā numah waad béjep jí. Pánih waad béjnit, caánboó jíib chäjnitdih ā ñuun yóh bacanap jí. Dinerodíh túnt nuumnít í cáagat naanádi h ub yoh áacanit, jopwádi h jíib chäjnitíh chüudat naanádi hbut ā ub yoh áacanap jí. ¹³Pánih

ub yoh áacanit, Jesús nin pah queétdíh ā níj jüihñup jí:

—Dios naáwát dih naóh yapani nin pah át níj daacáp tají: “Wíih muú cáacwā weemdíh í úúbat pínah muú caá”, Dios ā niijíp be’, ít níj daacáp tají.* Obohjeéhtih, cáacwā Diosdih úúbúdi h í juyúchah yuhna, yeéboó queétdíh yeenit, nuumná caá ñi chäjap. Pánih nuumnít, Dioíh maúdi h yéjanit, nuumnít í jumant pínah muú chájna caá ñi chäjap, ā niijíp jí.

¹⁴Páant Dioíh maúdi h Jesús ā jumant pónih, dawá jéih encannit, wúuat nahjíh bejnitbut ā pebhna í juyúp jí. Páant í juyúchah ennit, queétdíh ā boonanap jí. ¹⁵Obohjeéhtih, queétdíh ā boonachah ennit, caanjíh jumnit sacerdotewā í maáta, Moisés ā wutatjidi h bohénitbut Jesúsdi h búdí í íjip jí. Jwíjeéh péenit wébitboó “iDavid juima, Dios ā wahní, jwiítdíh túi ubni pínah, meemdíh búdí jwí wéina caá!” í níj náac cádahchah joiná, chah í íjip jí. ¹⁶Pánih íjnit, Jesúsdi h nin pah í níj jüihñup jí:

—Meemdíh páant í níj náacáchah, éma joicán níit? Páant í niijcá bojo naáh, Jesúsdi h í niijíp jí.

—Wā joiná caá. Obohjeéhtih, Davidjí Dios naáwát dih naóh yapani nin pah ā níj daacátjidi h éyeéboó ñi bohécannit jíí?

‘Wébitdih, bita í túhñitdihbut meém ma wéi naáwát tātutna caá’, Diosdih wéinit, David át níj daacáp tají, (Sal 8.2) Jesús queétdíh ā níj jüihñup jí.

¹⁷Páant níj péenit, queétdíh cádahnit, caán tátchimant Jesús jwiítdíh ā numah bac bejep jí. Pánih bac bejna, Betania tátchidíh juibínit, caan chéi caanjíh jwí úwup jí.

Higuera nahdih Jesús ā wunat tātutap (Mr 11.12-14; 20.26)

¹⁸Cheibit bóo yeó jáapdi h, Betania tátchiboó úonitjí Jerusalén tátchina jwúub bejna, Jesúsboó át nuugúp wunup tají. ¹⁹Pánih nuugúp wunna, namá

juwéjdih lajni higuera nahdih ennit, áih quehedih jeémíhna, caan náh pebh enedih á bejep yuh jī. Obohjeéhtih, caan náhboó quehcan, túini wawájeh pohba á jumup jī. Páant á quehcatdih enna,

—iMa jwúub quehcan níít! caan náhdih á niijíp jī.

Páant á niijíchahjeh, áih núona á diib téhah bejep jī.

²⁰Páant á wanuchah ennit, jwiít á bohénitboó jwī en wúhi bejep jī.

—¿Dépanih tigaá waicanjeh á wanah bej? Jesúsdihi jwī niij úubh joyóp jī.

²¹—Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Dios á wēpatdih túi jenah joiná, nin nahdih wā chājat pahjeh muntih yeebbút ñi jéih chājbična caá. Páant wā chājat chahbut ñi jéih chājbična caá. Con jeedíh ‘Commant bejnit, búdí mujna ma buúg báahá’, ñi niijíchah, ñi wutat pah á yapbična caá.* ²²Diosdih túi jenah joinít, ded pah caandíh ñi úubát pah á chājbična caá, Jesús jwiítidih á niij jepahap jī.

Jesús á wēpat

(Mr 11.27-33; Lc 20.1-8)

²³Páanih bejna, Jerusalén tútchina juibí, Dioíh mæudíh waad béjnit, Jesús cáacwádihi á jwúub bohénap jī. Páant á bohéat pónih, sacerdotewā í maáta, jwiít judiowā jwī maátabut á pebh juinít, nin pah caandíh í niij úubh joyóp jī:

—¿Deíh wēpatjīh tibeé jwīin páant ma chāj? ¿Déhe tibeé meemdíh páant á wut? í niijíp jī.

²⁴—Yeebdíh wā jwíih úubh joibíčna caá. Weemdíh ñi túi jepahachah, weembút yeebdíh wā jepahbična caá.

²⁵Juan Daabánidih ¿déhe tigaá át wutji? ñi jenah joyóchah. ¿Dios át wutjican taniít? ¿Cáacwáboó níít caandíh ít daabáat túutjip? yeéb ñi jenah joyóchah, Jesús queétdih á niij úubh joyóp jī.

Páant á niij úubh joyóchah joinít, queétjeh nin pah ít míic niijíp wut jī: “¿Ded pah tigaá jwī niij jepahbi? ‘Dios caá Juandih át wutjip taga’, jwī niijíchah, ‘Páant á jumuchah yuhna, ¿dépanih tijí caandíh ñi jepahcan?’

jwiítidih á niij jūihbična caá.

²⁶Obohjeéhtih, nitboó ‘Juan Dios naáwátdih naóh yapani yoobát á jumup jī’, í niij jenah joiná caá. Páant í niij jenah joyóchah, ‘Cáacwájeh caandíh ít daabáat túutjip taga’, jwī niij jepahachah, jwiítidih búdí í íjbična caá”, ít míic niijíp wut jī. ²⁷Páanih míic wéhe péanit, nin pah Jesúsdihi í niij jepahap jī:

—Jwiít jwī jéihcan caá, í niijíp jī.

—Caán láa bácah weemdíh wutnidih weembút yeebdíh wā naóhcan níít, Jesús queétdih á niijíp jī.

Biíc newé á weh ded pah í chājat naáwát

²⁸Páant niij péanit, jwī maátadihi Jesús nin pah á jwúub niij naáwáp jī:

—Nin wā naáwátdih ¿ded pah ñi niij jenah joi? Biíc newé chénewā á weh í jumup be. Pánihna, biíc yeó jáap í ípboó weép jeñédih, ‘Wūuhá, buu wíih iguíhaboó tewedih ma bejeé’, á niijíp be. ²⁹‘Wā bejcan caá’, á niij jepahap be. Páant niijná yuhna, jwúub jenah joinít, tewedih á bejep be.

³⁰Túttimah, á úuddihbut biíc yoobó á niijíp be. ‘Wā bejmi caá’, á niij jepahap yuh be. Obohjeéhtih, páant niijná yuhna, á bejcap be. ³¹¿Ded tigaá á ípdih á túi jepah? Jesús queétdih á niijíp jī.

—Weép jeñéboó á túi jepahap be, queét í niij jepahap jī.

—Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Romano maátadihi núo úubh wūhnit, deoh nah jumnit yaádh biícidih yeéb játih Dios á maáh jummatdih í waadná caá. ³²Juan Daabáni cáacwádihi bohénadihi juiná, ded pah ñi túi chājat pínadhi yeebdíh át naáwáp tajī. Páant á naáwáchah yuhna, yeéboó caandíh ñit jepahcap tajī. Obohjeéhtih, queét núo úubh wūhnit, deoh nah jumnit yaádhbut ít túi jepahap tajī. Páant í jepahachah enna yuhna, yeéboó túut nuúmíhcan, ñit jepahcap tajī, Jesús queétdih á niijíp jī.*

**Jiwá iguúhadih yeejép
teo wúhñit naáwát**
(Mr 12.1-12; Lc 20.9-19)

³³“Nin bíñh wā naáwát pínahdih ñi tái joyoó. Bíñ newé jiwá iguúhdih ā momop be. Páñih mom péa, wáñhyat júduudih chāj péa, iguúhdih ī búuh chuñat pínah muudíhbut ā chājap be. Páñih chāj péa, caán iguúhadih ī tái en dawát pínah niijná, jap bóo muudíhbut ā chājap be. Páant nihatdih chāj péa, bitadih en dawát túutnit, biáboó jib jwuhudih ā bejep be.*
³⁴Túttimah, iguúh ei láa, áñh iguúh jíibdih ī wúbát pínah niijná, iguúha mínah caandíh teo wúhñitdih áñh iguúhana ā wah bojop yuh be. ³⁵Obohjeéhtih, caandíh teo wúhñit caanná ī juibínachah, bíñcdih pñi, bíñhdih mao yoh, bíñhdih jeejéh ī yoh mawap be. ³⁶Páñihat túttimah, bita caandíh teo wúhñitdih áñh iguúhaboó ā jwúub wahap be, páant muntih. Chah dawá ā wahachah yuhna, queét en daonít bíñc yoobó muntih queétdihbut yeejép ī chājap be.

³⁷“Túttimah, ‘Wā wúúhdih caá ī jepahmi dée caá’, niijnít, caandíh ā wahap be. ³⁸Páant ā wahachah yuhna, caandíh ennit, en daonítboó nin pah ī míñc niijíp be: ‘Iguúha mínah ā wunat túttimah, nin ā wúúhboó ā túut nuumbípna caá. Páñihna, caandíh jwí mao yohochah, iguúha jwíñh ā jumbipna caá’, queétjeh ī míñc niijíp be. ³⁹Páant niij, ā wúúhdih teonit, iguúhamant ub bac bejnit, ī mao yohop be.

⁴⁰“Páant ī chājat doonádih joinít, iguúha mínahboó áñh iguúhana jwúub juinít, ¿queétdih ded pah tigaá ā chājbi?” Jesús queétdih ā niij wúbh joyóp jī.

⁴¹Páant Jesús ā niijíchah joinít, queét caandíh nin pah ī niij jepahap jī:

—Queét yeejépwardih peéh chājna, ā mao yohat túutbipna caá. Túttimah, bitaboodíh áñh iguúhadih ā en dawát túutbipna caá, áñh iguúhdih caandíh ī tái díñ wáhat pínah niijná, ī niijíp jī.

⁴²Páant ī niijíchah joinít, Jesús nin pah ā jwúub niijíp jī:

—Dios naáwát dih naóh yapani nin pah ā niij daacátjidih ¿yeebboó ñi bohécannit beé?

“Muú teonit táini jee dáhnadih ñíonit, ī náahcanni dahdih ī yohop yuh be. Obohjeéhtih, queét ī yohni dahdihjeh tigaá Dios ā ñíwip. Caandíh ñíonit, áñh muú páñihnidih chājna, caán muudíh ā tái jenah enat túut niijná, choójboó caan dáhdih ā jwíñh jwejep be. Caán jee páñihni Dios ā wahní pínah tigaá. Páant ā chājachah ennit, jwiítboó caandíh búdí jwí wéina caá’, āt niij daacáp tajī. (Sal 118.22-23)

⁴³Páant ā nihah pah tigaá yeebdíh yoobópdih wā naóhna caá. Dios áñhwā pínah yeebdíh ā jwíñh ñíonitjī ñi jumuchah yuhna, weém Dios ā wahnidih ñi náahcah, bita weemdíh tái jepahnit pínahboodíh ā ñíobipna caá, páantjeh ájeéh ī jumat pínah niijná. ⁴⁴Páñihna, weemdíh jepahcannitboó caán jee dáhdih tóoc buugnít panihnit ī jumbipna caá. Weemdíh ī jepahcatjī jíib caán jee dáh ā néehat pah, peéh chājna, iiguípna Dios queétdih ā wahbipna caá, Jesús ā niijíp jī.

⁴⁵Páant ā niijíchah joinít, sacerdotewā ī maáta, fariseowābut “Jwiítidih niijná caá ā chājap”, it niij jéihyep wut jī. ⁴⁶Páant niij jéihnit, caandíh ded pah ī tewat pínahdih it bidip wut yuh jī. Obohjeéhtih, cáacwā caandíh “Dios naáwát dih naóh yapani caá”, ī niij jenah joyóchah jéihnit, queétdih úmna, tewíhna yuhna, it jéih teo jwuhcap wut jī.

**Téihya chéona ā numah
jeémát pínah naáwát**
(Lc 14.15-24)

22 ¹Páant ā niiját túttimah, Jesús nin ā jenah joiní naáwátjñh queétdih ā jwúub niij naóh bohénap jī:

²“Dios ā maáh jumat nin pah caá ā jumup: Maáh wúúh ā téihya chéwat túut chājachah, ā íp ā numah jeémát pínahdih ā chājap be. ³Páñih ámoh péanit, ā numah jeémpnit pínahdih

jūúwát túutna, caandíh teo wūhndih ā wahap yuh be. Obohjeéhtih, caandíh ī jepahcap be. ⁴Túttimah, bita caandíh teo wūhndihbut wahnit, ‘Á numah jeémát pínah momo jiwiwā, ā in débehanitdih mao pūubnít, nihardih ámoh péa, yeebdíh ā jūúwát túutap be’, wā bidnitdih nī niǰ naáwá. ⁵Páant ā wutuchah joinít, ī bejep yuh be, páant muntih. Obohjeéhtih, páant ī niǰichah yuhna, queébtut ī joyáh bojop be. Joyáh bojnít, bíc áih wápchiboó bej, bih ā tewat muúboó ā bejep be. ⁶Bitaboó queét ī naáwáchah joíhcan, yeejép pūinit, queétdih ī mao yohop be. ⁷Páant ī chājat doonádih joinít, búdí íjnit, maáhboó áih soldadowādih ā wahap be, queétdih mao yoh beedánit, íih tútchidihbut ī cáwat pínah niǰná. ⁸Pánihat túttimah, bita caandíh teo wūhndih nin pah ā niǰíp be: ‘Wā wūúh ā téihya chéona numah jeémát pínahdih ámoh péanit, cácwādih wā bidichah yuhna, queét yeejép wā īt jepahcap taga. ⁹Pánihna, tútchi tac yoób jumni juúhna bejnít, det nī jwááhnitdih nī numah jūúwá’, queétdih ā niǰíp be. ¹⁰Páant ā niǰichah joinít, bejna, biquína túi chājnitdih jwááh, bita túi chājcannitdihbut jwááhnit, nihardih ī numah jwúub jūúwáp be. Pánihna, ī maáíh muuná jwúub juibínit, ā numah jeémát tólihdih ī yáwap yuh be.

¹¹“Obohjeéhtih, maáhboó queét juinítidih enedih juiná, téihya chéwechah enna ī dawát chóodih bíc newé ā duocáh, ā enep be. ¹²Pánih ennit, ‘¿Íin wūúá, dépanih tibeé wā dawát túutni yégueh duocán yuhna, ma waád juóh?’ caandíh ā niǰíp be. Páant ā niǰichah joinít, caánboó ā jéih jepahcap be. ¹³Páant ā jepahcah enna, maáh caandíh teo wūhndih nin pah ā niǰíp be: ‘Chéonit, caandíh nī ub bac bejeé. Pánih ub bac bejnít, weemdíh ā jepahcat jíib, dupúnapboó nī yohoó, wā pebh ā jamcat pínah niǰná. Caánboó jumnit, tubit jígahna, íih maonádih néeh chāác juinít ī jumbipna caá’, caandíh teo wūhndih ā niǰíp be.*

¹⁴“Buu wā naáwát pah, dawá cáacwā wíih túini doonádih joiná yuhna, daocánnitjeh ī jepahna caá”, Jesús ā niǰíp jí.

Romano maáta ī uúbat túutni dinero júdu

(Mr 12.13-17; Lc 20.20-26)

¹⁵Páant ā niǰichah joinít, íijna, Dioh muumánt bac bejnít, fariseowá nin pah ít míc niǰ uúbh joyóp wut jí: “¿Ded pah tigaá caandíh jwí niǰ uúbh joibí, mácah ā jepahachah, caandíh naóh yacat túut niǰná?” ít míc niǰíp wut jí. ¹⁶Páant niǰnit, biquína íjeéh jumnit, Herodes ā juimenádih maáh waadáhnitdihbut Jesús pebhna ít wahap tají, Jesúsdi h ī uúbh joyát pínah niǰná. Páant ī wahnitboó waád juinít, nin pah Jesúsdi h ī niǰíp jí:

—Bohéní, yeecanni jumna, Dios ded pah jwiítidih ā chājat túutatdih yoobópdih ma bohéatdih jwí jéihna caá. Ded pah cáacwá ī niǰichah, maáta ī jumuchah yuhna, úmcanjeh yoobópdih mapí naóhna caá. ¹⁷Páant yoobópdih naóhni jumna, ded pah ma jenah joyátidih jwiítidih ma naáwá. ¿Roma baácdi h móon ī maáh César ā uúbat túutni núodih caandíh jwí wūhuchah, ā túi níit? ī niǰ uúbh joyóp yuh jí.

¹⁸Páant ī niǰ uúbh joyóchah, ī yeeatdih jéihnit, nin pah queétdih ā niǰ uúbh joí jwúubanap jí:

—Yeéb yeenit, ¿dépanih tigaá weemdíh mácah nī jepahat túut? ¹⁹Césardi h nī wūhat pínah júdu di h weemdíh nī júutá, ā niǰíp jí.

Páant ā niǰichah joinít, bíc júdu di h caandíh ī júutap jí.

²⁰—¿Caán júdu di h deíh móot, deíh wūt tigaá ā jum? queétdih ā niǰ uúbh joyóp jí.

²¹—Césardi h móot, áih wūtbut ā jumna caá, ī niǰ jepahap jí.

—Caán láa bácah caán júdu Césaríh pínah caá. Pánihna, áih pínah ā jumuchah, caandíh wūhat caá náahap. Obohjeéhtih, Dioh pínah mácah ā

jumuchah, Diosboodih ñi wühuú,
queétdih ã niijóp jī.

²²Páant ã niij jepahachah, ī joí wúhi
bejep jī. Pániñ joí wúhi bejnit, ī bac bejep
jī.

Cáacwā ī jwúub boo pud jūúwát
(Mr 12.18-27; Lc 20.27-40)

²³Páant queét ī bac bejat túttimah,
biquína saduceowā jwuh, Jesúsdiñ uúbh
joyát tútt niijná, caán mñuná muntih ī
waád juyúp jī. Queét saduceowā “Cáacwā
wunna, ī jwúub boo pud jūóhcan niít”,
niijnít ī jumup jī.* ²⁴Pániñ jenah joinít,
nin pah Jesúsdiñ ī niijóp jī:

—Bohéní, nin pah Moisés át niij
bohénap tajī: ‘Weép jeñé weh wihcanjeh
ã wunuchah, ã úudboó weép jeñé áajidih
jwúub áa jumap caá náahap. Pániñna, ã
úudboó áa wih jwuhcanni jumna, éemp
wunnihdiñ ã bíboho naáh, ã úud jeñé
báadhda weh pah ī weh jumap pínah
niijná’, jwiútdih Moisés át niijóp tajī.*
²⁵Biíc weh sietewā ī jumup be. Weép
jeñéboó áa jum, weh wihcanjeh ã wunup
be. Pániñna, ã úudboó weép jeñé áajidih
ã jwúub áa jumup yuh be. Páant áa jumap
túttimah, weép jeñé pahjeh muntih, weh
wihcanjeh caanbút ã wunup be. ²⁶Páant
míicjeh queét niñat ī buúdd beedép be.
²⁷Páant mi weha mána ī wun beedát
túttimah, ī áajibut mi wunup be.
²⁸Pániñna, queét niñat ī áa jumnihji,
niñat cáacwā ī jwúub boo pud
jūúwúchah, ¿ded áa tigaá mi yoób
jumbi? Jesúsdiñ ī niij uúbh joyóp jī.

²⁹Páant ī niijíchah joinít, Jesús
queétdih nin pah ã niij jepahap jī:

—iDios naáwátidih jéihcan, ã
wēpatidihbut jéihcan, yeéboó yoobópdih
jenah joicánnit caá! ³⁰Wunnitji ī jwúub
boo pud jūúwát túttimah, jeáboó jumna,
ángelwā pah áa wihcanni ī jumbipna
caá. ³¹Obohjeéhtih, wunnitji ī boo pud
jūúwát pínahdih yeéb ñi jéihyatdih náah
yacna, nin pah wā naóhna caá.
¿Moisésdiñ Dios nin pah ã niijátidih ñi
encannit jii? ³²Weém Abraham, Isaac,
Jacob ī Maáh caá’, át niij naáwáp wut jī.

Queét ī wunat túttimah yuhna, ‘Í Maáh
caá’, Dios át niijóp wut jī. ‘Í Maáh caá’, ã
niijátidih joinít, báadhnit ī jumapdih jwí
jéihna caá. Dios báadhniñdihjeh maáh ã
jumna caá. Pániñna, ‘Wunnitji ī jwúub
boo pud jūóhcan niít’, niij jenah joiná,
yoobópdih ñi jenah joicán caá, Jesús ã
niijóp jī.*

³³Páant ã niijíchah joinít, niñat cáacwā
ã bohéatdih ī joí wúhi bejep jī.

Chah jenah joyát wutat
(Mr 12.28-34)

³⁴Páant Jesús saduceowádiñ ã túi
jepahachah joinít, fariseowáboó ī míic
wéhenap jī. ³⁵Pániñ míic wéhe péanit,
biíc íjeéh jumni, Moisés ã wutatjidih túi
jéihniñboó caandih nin pah ã niij uúbh
joyóp yuh jī:

³⁶—¿Bohéní, Dios jwiútdih ã wutat
deddih tigaá chah jenah joyát náah? ã
niijóp jī.

³⁷—Nin wutat caá chah ã jumup.
‘Diosdiñ chah jenah joí, túi jepahnit,
wēnit, caandih búdí ñi oyoó’, Moisés át
niij daacáp tajī.* ³⁸Caán wutatji caá
jwíih jumni. ³⁹Caán wutat pahjeh
muntih, nin biíh wutatbut biíc yoobó ã
jumna caá: ‘Meemjéh ma míic oyat pah
muntih, bitadihbut búdí ma oyoó’, át niij
daacáp tajī.* ⁴⁰Pániñna, Diosdiñ oinit,
bitadihbut oinit, Dios ã náahat pah ñi
chājibipna caá. Pániñ chājnit, niñat
Moisés ã wutatjidih, Dios naáwátidih
naóh yapanit ī niijátidihbut ñi túi
jepahbipna caá, Jesús queétdih ã niijóp
jī.*

¿Ded juima tigaá Cristo?
(Mr 12.35-37; Lc 20.41-44)

⁴¹Páant niij péanit, Jesús jwuh caanjih
jumnit fariseowádiñ nin pah ã niij uúbh
joyóp jī:

⁴²—¿Dios ã wahní Cristodiñ ded pah
tigaá ñi jenah joí? ¿Ded juima tigaá?
queétdih ã niijóp jī.

—David juima caá, ī niij jepahap jī.

⁴³—Páant ã jumuchah yuhna, ¿Dépanih
tigaá Túini Espíritu nin pah caandih ã

naáwát tútuchah, Davidjiboó caandíh
‘Maá’, át niijí?

⁴⁴ ‘Wā Maáhdih Dios nin pah ā niijp be:
“Wā jéihyepmant bóo buwámant
ma cháudú. Pánih cháudnit,
nihatdih ma wutuchah,
meemdíh en jüihnitdih wā yap
yohat tútubipna caá”, ā niijp
be’, Davidji át niij daacáp tají.

(*Sal 110.1*)

⁴⁵ Páant niij daacnit, Davidji Cristodih
‘Maá’, át niijp wut jí. Páant ā niijíchah
yuhna, ídépánih tigaá Cristo David jumma
āt jumji? Jesús queédih ā niij úúbh joyóp
jí.

⁴⁶ Páant ā niij naáwáchah joinít, nihat í
jwúub úúbh jóíhna yuhna, í úúbh jóí
cádahap jí.

**Fariseowā, Moisés ā wutatjidih
bohénitbut í táicat**

(*Mr 12.38-40; Lc 11.37-54; 20.45-47*)

23 ¹ Páant niij péanit, caanjíh
jumnitdih, jwiít ā bohénitdihbut
Jesús nin pah ā niij naáwáp jí: ² “Moisés ā
wutatjidih bohénit, fariseowābut caán ā
wutatdih chah túi jéihnit jumna, yeebdíh
í wutna caá. ³ Páant yeebdíh í wutuchah,
í niiját pahjeh chājat caá náahap.
Obohjeéhtih, páant í niij bohéna yuhna,
ípi chājcan caá. Páant í túi chājcatdih
yeebboó ní en yacca bojoó. ⁴ Queét
yeebdíh búdí wái náah jumnidih chājat
túutna, bainíbitjeh ní yapachah ennit,
yeebdíh jíyah encanjeh, ípi peéh chājna
caá. ⁵ Ded pah chājna, cáacwā í wēi enat
pínahdihjeh ípi bidna caá. Dios
naáwátidih í daacni núonabit áih étna
yacnit, íih móot chah, íih muj nahboobút
búdí buwá jumni tópjih ípi nah chéona
caá. Úúbhna dúwát chóona ā yapat
waanadih maátni ípi chājat túutna caá,
queédih ennit, ‘Diosdih túi jepahnit caá’,
niijnít, cáacwā í túi wēi enat pínah
niijná. * ⁶ Numah jeémépboó bejnit,
waáwápna cháudnit, ípi wēina caá. Jwí
míc wácat muúboó bejnit, cáacwā í túi
enepboó ípi cháudna caá. ⁷ Tútchi tacboó
bí déedih jíib chājat juúhna í bejchah,

cáacwā queédih wēinit, muj teonit, ‘Ma
júóh, Bohení’, í niij úúbhchah joinít, ípi
wēina caá.

⁸ “Obohjeéhtih, ‘Bohéní’, yeebboó
cáacwādih ní niiját túutca bojoó.
Weemjéh caá yeebdíh bohéni. Yeeb nihat
bíic yoobó jumna, ‘Bohéní’, cáacwādih ní
niiját túutuchah, ā táican caá. ⁹ Pánihat
pah, cáacwā míicjeh ‘Túini Paá’, ní
niijíchah, ā táican caá. Dios, jeáboó
jumnijeh, ní íp túini yoobát ā jumna caá.
¹⁰ Pánihat pah muntih, yeeb míicjeh
‘Maá’, ní niijcá bojoó. Weém, Dios ā
wahni Cristojeh, ní maáh wā jumna caá.
Pánihna, cáacwā míicjeh páant ní
niijíchah, ā táican caá. ¹¹ Ded maáh
jumíhna, yeebdíh teo wúhni ā jumna
naáh. * ¹² Caanjéh míic maáh waadánidih
Dios oboh jumni ā chājipna caá.
Obohjeéhtih, teo wúhni panihnihoodíh
Dios maáh ā waadábipna caá”, Jesús ā
niijp jí. *

¹³ Páant niij péanit, nin pah fariseowā,
Moisés ā wutatjidih bohénitdihbut Jesús
ā niij júihñup jí:

“Í Yeeb Moisés ā wutatjidih bohénit,
yeeb fariseowābut búdí yeejép ní
yapbipna caá! Túi bohénit pah jumna
yuhna, tubit yee naóhnit caá ní jumup.
Dios ā wutatdih ní yee bohénachah joinít,
Dios ā maáh jumupboó cáacwā í jéih
waadcán caá. Pánih bohénit, yeebjéhbub
waadcán, queét í waadíhichah yuhna,
nípi jáhna caá.

¹⁴ “Í Yeeb Moisés ā wutatjidih bohénit,
yeeb fariseowābut búdí yeejép ní
yapbipna caá! Túi bohénit pah jumna
yuhna, tubit yee naóhnit caá ní jumup.
Diosdih túi maatápdiuh úúbhna yuhna,
éemp wunnitíh munadíh nípi dúuc
wáina caá. Pánih yeenit ní jummat jíib
búdí peéh chājat yeebdíh ā jumipna caá.

¹⁵ “Í Yeeb Moisés ā wutatjidih bohénit,
yeeb fariseowābut búdí yeejép ní
yapbipna caá! Túi bohénit pah jumna
yuhna, tubit yee naóhnit caá ní jumup.
Yúup jib bejnit, dawá cáacwādih nípi
bohéna caá, ní jenah joyát pahjeh í túut
numát pínah niijná. Páant í túut

* 23.5 Nm 15.38; Dt 6.8; Mt 6.1 * 23.11 Mt 20.26-27; Mr 9.35; 10.43-44; Lc 22.26

* 23.12 Pr 29.23; Lc 14.11; 18.14

n̄umúchah, yeejép ñi chājat chah queétdih ñi chājat túttna caá.

¹⁶“iYeéb bohénit, bitadiah waóhna, jéih encannit panihnit ñi jumna caá! Yeena, nin pah ñi níj bohéna yuh caá: ‘ “Dioíh muú túini ā jummat pah, wā niiját biíc yoobó wā chāj bipna caá”, ñi niijíchah yuhna, dedé pínah nihcan caá. Obohjeéhtih, “Dioíh muúdíh jumni oroboó táini ā jummat pah, wā niiját biíc yoobó wā chāj bipna caá”, ñi niijíchah, ñi niijátji pahjeh chājat caá náahap’, ñipí níj bohéna yuh caá. ¹⁷iYeéb jenah joicánnit, jéih encannit panihnit ñi jumna caá! ¿Ded tigaá chah ā jum? ¿Dioíh muú chah níit? ¿Caán muú díitboó jumni oroboó níit chah ā jum? Caán muú díitboó oro jumna, Dioíh caá ā jum. Obohjeéhtih, biíh pehbboó jumna, Dioíh āta nihcan taga. Pánihna, oro chah Dioíh muú ā jumna caá. ¹⁸Yeéb nin pahbut ñipí níj bohéna yuh caá: ‘ “Dioíh muúboó jumni nuúnpdíh mao cáo wúhat naá túini ā jummat pah, wā niiját biíc yoobó wā chāj bipna caá”, ñi niijíchah yuhna, dedé pínah nihcan caá. Obohjeéhtih, “Í mao cáo wúhniiboó túini ā jummat pah, wā niiját biíc yoobó wā chāj bipna caá”, ñi niijíchah, ñi niijátji pah chājat caá náahap’, ñipí níj bohéna yuh caá. ¹⁹iYeéb jéih encannit panihnit ñi jumna caá! ¿Ded tigaá chah ā jum? ¿Diosdih cáo wúhni níit chah ā jum? ¿Caán ñi cáagat naá níit chah ā jum? Caán naajíh ñi cáagna, Diosdih ñi wúhchah, áih pínah caá. Biáboó ñi cáagachah nihna, Diosdih ñi wúhni āta nihcan tagaá. Pánihna, caán ñi cáagat naá caá chah ā jum. ²⁰Páant ā jumuchah, ‘Jwí cáagat naá túini ā jummat pah, wā niijátji biíc yoobó wā chāj bipna caá’, niijnít, caán naá caanjíh ñi cáagnibut ā túyatdih ñi jenah joiná caá. ²¹Pánihat pah, Dioíh muú ā túyatdih jenah joiná, áih muú díitboó jumni ā túyatdihbut ñi jenah joiná caá. ²²Jeá túini ā jummat pah, wā niijátji biíc yoobó wā chāj bipna caá’, niijnít, Dios maáh jumna ā chúudatdihbut jenah joinít, Dios, caanjíh chúudni ā túyatdihbut ñi jenah joiná caá.*

²³“iYeéb Moisés ā wutatjidih bohénit, yeéb fariseowābut búdí yeejép ñi yapbipna caá! Túi bohénit pah jumna yuhna, tubit yee naóhnit caá ñi jum. Dios ā wutatdih jepahna, ded chénat pah téihya chej jumni núonadih bíbohna, biíc núodih Diosdih ñipí wúhna yuh caá.* Obohjeéhtih, pánih wúhna yuhna, biíh ā wutatna chah jenah joyát pínah ā jumuchah yuhna, caandíh ñipí joyáh bojna caá. Cáacwádih túi chājatboodíh ñi jenah joicán caá. Queétdih ñipí jígah en teo wáaccan caá. Ded pah bitadiah ñi niijátji pah ñipí chājcan caá. Pánihna, Dios ā wutat pah, chej jumni núonadih caandíh wúhna, ā túina caá. Obohjeéhtih, biíh ā wutatdihbut jepahat caá náahap. ²⁴iYeéb bitadiah waóhna, jéih encannit panihnit ñi jumna caá! Ñi wutatdih, oboh jumni ā jumuchah yuhna, ñipí jepahna yuh caá. Obohjeéhtih, Dios yoobópdih ā wutatboodíh ñipí jepahcan caá.

²⁵“iYeéb Moisés ā wutatjidih bohénit, yeéb fariseowābut búdí yeejép ñi yapbipna caá! Túi bohénit pah jumna yuhna, tubit yee naóhnit caá ñi jum. Níih pamapnadih, níih babhbat dahnadihbut jii mantjeh ñipí chocna caá, ā túi jígohat pínah niijná. Páant ñi chocochah yuhna, díitboó búdí queé ā jumna caá. Caan pámap jii mantjeh ñi chocat pah, yeebbút biíc yoobó ñi jumna caá. Túi jígohna yuhna, ñi jenah joyát yeejép ā jumna caá. Ñi weñat pínahdihjeh chājnit, tubit en ñinahnitbut ñi jumna caá. ²⁶iYeéb fariseowá jéih encannit panihnit ñi jumna caá! Pánih jumna, ñi jenah joyát dih túut n̄umníit, túiniboodíh ñi chājaá. Pánih chājna, yoobópdih táinit ñi jumbipna caá.

²⁷“iYeéb Moisés ā wutatjidih bohénit, yeéb fariseowābut búdí yeejép ñi yapbipna caá! Túi bohénit pah jumna yuhna, tubit yee naóhnit caá ñi jum. Cáac yohopdih bóo muú dáhnabit túi baabní chítahjíh í ñáini panihnit ñi jumna caá. Cáacwá caán yohopdih í enechah, túi jígohni ā jumna caá. Páant jii mant túini ā jígohochah yuhna, í yohni bácahji ā moopát dih queé í jéih encan

caá.* ²⁸Páant ā nihāt pahjeh mun tigaá yeebdíh cáacwā ī enechah, túinit pah nīpí jíghna yuh caá. Obohjeéhtih, nī jenah joyátboó búdí yeeat jum yapna, yeejép ā jumuchah, moópni dée pah caá nī jumup.

²⁹“IYeéb Moisés ā wutatjidih bohénit, yeéb fariseowābut búdí yeejép nī yapbipna caá! Túi bohénit pah jumna yuhna, tubit yee naóhnit caá nī jumup. Tubit yeenit jumna, Dios naáwátidih naóh yapanitji, túi chājnitjidihbut nī oyatdih júttat túut niijná, queétdih ī yohopjidih ámohnit, túini nīpí chājna yuh caá.

³⁰Pánih chājnit, nin pah nīpí niijná caá: ‘Jon játih jwī nuowā ī chājatji pah jwítboó jwíta chājcan tagaá. Dios naáwátidih naóh yapanitdih wēinit, queétdih jwíta mao yohcan tagaá’, nīpí niijná yuh caá. ³¹Obohjeéhtih, Dios naáwátidih naóh yapanitdih mao yohnit ī juimená jumna, bífc yoobó tigaá nī chājar. ³²Pánihnit ī juimená jumna, nī nuowā ī yéej chājatji pahjeh muntih nī chāj péanaá.

³³“IYeéb maiwā pah yeejépwā nī jumna caá! Pánihna, nī yéej chājatdih nī túut numcátji jíib, Dios yeebdíh peéh chājna, iiguípna ā wahachah, nī jéih jweicán níft.* ³⁴Páant niijná, nin pah níj naóhna caá wā chājar: Dios naáwátidih naóh yapanitdih, bita áih túini doonádih túi jéihnitdih, bita ā naáwátidih bohénit pínahdihbut yeebdíh wā wahbipna caá. Páant wā wahachah yuhna, yeéboó biquínadih cruzboó péoh dodhnit nī mao yohbipna caá. Bitadih nī mífc wáac juyúpboó pūinit, tútchimant bacanit, queétdih mawat túut niijná, nī nuún péebipna caá.

³⁵Pánih chājna, jon játih jumnit túi chājnitjidih ī mawatji jíib yeéboodíhbut Dios ā peéh chājbična caá. Pánihna, túi chājni Abeljidih Caín ā mawatji jíib púúúú Zacaríasjidih nī nuowā ī mawatji jíib tigaá yeéboodíh Dios ā peéh chājbična caá. Caán Zacarías Berequíasji wúúh át jumup tají. Dioíh muú juúhboó jumni nuúúpdih

mao cáo wúhat naa pébh ā jumuchah yuhna, caandíh ít mawap tají.*

³⁶Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Queét nihātíh ī mawatji jíib buu láa moondíhbut Dios ā peéh chājbična caá”, Jesús ā niijp jíi.

Jerusalén tútchidih moondíh

Jesús búdí ā oyat

(Lc 13.34-35)

³⁷Páant níj péanit, caanjíh jumnitdih nin pah ā jwúub níj naáwáp jíi:

“IYeéb Jerusalén tútchidih moondíh búdí wā jíghna caá! Dios naáwátidih naóh yapanitdih maonit, nī pebhna bita ā wah bojnitdihbut jeejéh yohnit, yeéb nīpí maona caá. Nī nuowābut bífc yoobó ít chājar wut jíi. Pánihnit nī jumuchah yuhna, yeebdíh búdí wā oina caá. Pánih oinit, mujbaima mi wehdih mi páamat pah, wā pebh yeebdíh wā jumāt túutna yuh caá. Obohjeéhtih, yeéboó weemdíh nī náahcan caá.*

³⁸Páant nī náahcat peéh, buu níih tútchidih Dios ā wap cádahbipna caá.

³⁹Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Ninboó weemdíh nī jwúub encan níft. Túttimah bóo láa nin baácna wā jwúub dei júúwúchahjeh, weemdíh nī jwúub enbipna caá. Pánih ennit, ‘iDios ā wahni, meemdíh búdí jwí wēina caá!’ nī niijbípna caá”, Jesús queétdih ā niijp jíi.*

Dioíh muúdíh bita ī yohat pínah

(Mr 13.1-2; Lc 21.5-6)

24 ¹Páant níj péanit, Dioíh muumánt Jesús jwítidih ā numah bac bejep jíi. Pánih bac bejnit, Dioíh muúdíh wēi enna, ā túi jíghatdih Jesúsíh jwí naáwáp yuh jíi.

²Obohjeéhtih, páant jwí naáwáchah joint, nin pah jwítidih ā niijp jíi:

—Caandíh ennit, nī túi jenah joyoó. Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Yeebdíh eníhcanitboó nin nī en wēinidih ī boto mao jéna beedábipna caá. Bífc jee dáh bíh dahjih lajni ā wihcan níft, ā niijp jíi.

* 23.27 Hch 23.3 * 23.33 Mt 3.7; 12.34; Lc 3.7

* 23.37 1R 19.10; Jer 2.30 * 23.39 Sal 118.26

* 23.35 Gn 4.8; 2Cr 24.20-21

**Péeni yeó jáap játih ded pah
ā yapat pínah**

(Mr 13.3-23; Lc 17.22-24; 21.7-24)

³Páant níj míc wéhe bejna, Olivo jeená bejni namáboó bejna jwí chājap jī. Pánih bejna, caán jeená púuh laáb juibínit, Jesús ā chūudup jī. Páant ā chūuduchah ennit, jwiitboó ā pebh juibínit, nin pah caandíh jwí níj uúbh joyóp jī:

—Maá, jwiitdih ma naáwá. ¿Débólih tigeá ma níj át pah ā yapbi? ¿Meém ma jwúub dei jūúwát pínah játih, péeni yeó jáap játihbut ded pah ā jwíh yapachah tigeá jwí enbi? jwí níjíp jī.

⁴—Yeéb ní tūi chāja chaáh. Bitā ī yeeatdih ní joicá bojoó. ⁵‘Weém Cristo caá’, níj yeenit, dawá ī jūóhbiḡna caá. Páant ī níj yeenachah joinít, Diosdih cádahna, páant níjnitboodíh dawá ī péebipna caá. ⁶Pebhbit jumnit ī míc mawat, yúup jumnit ī míc mawat doonádihbut ní joibíḡna caá. Pánih joiná yuhna, caandíh búdí ní úm jenah joicá bojoó. Páant ā yapbiḡna caá. Obohjeéhtih, páant ā yapachah yuhna, péeni yeó jáap pínah páantjeh ā judh jwuhbiḡna caá. ⁷Caán láa bíc baácdih moón bíh baácna bejnit, ī míc maobipna caá. Nihat baáboó búdí míc mawat ā jumbiḡna caá. Dawá pebhboó nuúgúp láa, baác méméatbut ā jumbiḡna caá. ⁸Obohjeéhtih, páant ā yapachah yuhna, chah yeejép yapat pínah ā judh jwuhbiḡna caá.

⁹‘Túttimah, bitā yeebdíh teonit, maátadih ī wúhbiḡna caá, yeejép ī chājat pínah, ī mao yohat pínahbut níjíná. Wíihwā ní jumát jíib, nihat baácdih moón yeebdíh ī eníhican nacaá.’ ¹⁰Caán láa, wíihwā jumna yuhna, dawá weemdíh ī cádahbiḡna caá. Pánih cádahnit, bitā wíihwādih eníhican, maátadih ī naóh yacbiḡna caá, queétdih ī peéh chājat pínah níjíná. ¹¹‘Weém Dios naáwátidih naóh yapani wā jumna caá’, níj yeenit dawá ī jumbiḡna caá. Ded pah ī yee naáwáchah joinít, dawá queétdih ī

jepahbiḡna caá. ¹²Caán láa cáacwā chah yeejép ī chājbiḡna caá. Pánih yeejép chājnit, dawá bitadih ī oi cádahbiḡna caá.

¹³Obohjeéhtih, páant yeejép yapna yuhna, ded weemdíh cádahcanniboó wájeéh páantjeh jeáboó ā jumbiḡna caá.* ¹⁴Pánihna, Dios ā maáh jumát doonádih nihat baácdih moondíh naáwát caá náahap. Páant naáwát túttimah, péeni yeó jáap ā jūóhbiḡna caá.

¹⁵‘Bitā ī pāpnidih Diosdih weñat muú díitboó jwejnít, cáacwā caánboodíh weñaat tútutna, caán muú ā túyatdih ī yéjanachah, ní enbiḡna caá. Dios naáwátidih naóh yapani Danielji páant ā yapat pínahdih át daacáp tajī. Caán ā daacátjidih ennit, ní tūi beh joyoó.’

¹⁶Caanjíh yeejép ī pāpni ā jumuchah ennit, Judea baáboó jumnit jeéboó ī jweí púuh laab béje naáh. ¹⁷Caán láa cáacwā tubit yeejép ī yapachah, waícanjeh ī jweí náo púuh laab béje naáh. Ded muú chahmant boó coahboó jumni dei bejna, áih bí déedih ubudih waadacánjeh, yoobópdiḡ ā jweí béje naáh.

¹⁸Wápchiboó jumni áih yéguehnadih ubudih ā jwúub bejca bojo naáh.* ¹⁹Caán láa wudu jumnit, weh túuhnitbut ī jweyéchah, queét yaádhidih chah ā buobipna caá. ²⁰Nin pah Diosdih ní níj uúúbú: ‘Mah noój láa, jwí chooát yeó jáapdiḡbut páant yeejép ā yapca bojo naáh, caán láa jwí jweyát pínah níjíná’, ní níj. ²¹Caán yeó jáapnadih cáacwā tubit yeejép ī yapbiḡna caá. Nin baácdih Dios ā chājat túttimah, cáacwā yeejép yapna yuhna, péeni yeó jáapnadih chah yeejép pohba ī yapbiḡna caá.* Páant yeejép yapat túttimah, bíc yoobó ā jwúub yeejép yapcan níit. ²²Pánihna, tubit yeejép yapat pínah daocánni yeó jáapna Dios ā chājbiḡna caá, ā níonitboó ī jéih buújáat pínah níjíná. Páant ā chājcah nihna, ded áta buújacán tagaá.

²³‘Caán láa det yeebdíh ‘Ní enecé. Nínjīh caá Cristo ā jumup’, ī níjíchah, bitabut ‘Conjīh caá Cristo ā jumup’, ī níjíchah, ní joyáh bojoó. ²⁴Caán láa dawá yeenit ī jumbiḡna caá. ‘Weém

* 24.9 Mt 10.22 * 24.13 Mt 10.22 * 24.15 Dn 9.27; 11.31; 12.11 * 24.17-18 Lc 17.31

* 24.21 Dn 12.1; Ap 7.14

Cristo caá', níj yeenit, 'Weém Dios naáwátidih naóh yapani caá', níj yeenitbut í jumbipna caá. Queét úum náah jumnidih í chāj jútubipna caá, cáacwā í en wúhi bejat pínah níjnā. Páant í chājatdih ennit, Dios ā ñionitboó í yeeatdih joiná, Diosdih cádahnit, queétdihjeh í péeat pínahdih í náahbipna caá. ²⁵Páant ā yapat pínah játih, yeebdíh wāát naóhna caá, caandíh ñi túi jéihyat pínah níjnā. Páant wā naáwátjidih náhninit, yeebdíh yeenitdih ñi joicá bojoó. ²⁶Pánihna, caán láa 'Muú wihcapboó Cristo tigaá ā jumup', det yeebdíh í níjíchah yuhna, caanná enedih ñi beja bojoó. 'Caán muú díftna jumni tólihboó ā jwei ñúhna caá', í níjíchah yuhna, ñi joyáh bojoó. ²⁷Yeó aáb jūúwúpmant ā buug yácapna wedoát ā yeh iigát ā jígohochah, nihat cáacwā í jéih enat pah, weém, nihat cáacwā úud jeñé, wā jwúub dei jūúwúchah, nihat í enbipna caá. ²⁸Jóopwā wunni bácahjidih ā jumatdih jéihnit, caanjíh ípí wáac juná caá. Pánihat pah wíihwā wā jwúub dei jūúwúchah ennit, wā pebh í wáac juibípna caá", Jesús jwiítidih ā níjíp jí. *

**Nihat cáacwā úud jeñé
ā jwúub dei jūúwát**

(Mr 13.24-37; Lc 17.26-30,34-36; 21.25-33)

²⁹"Caán láa cáacwā yeejép í yapat túttimah, yeó, widhbut ā túi yeh iigcán níft. Páant ā túut nuumúchah, jeá ā ménachah, cúiwā í yúug jéen bejbipna caá. ³⁰Páant ā yapachah, weém nihat cáacwā úud jeñé, mah tólihjih wā dei jūóhhipna caá. Búdí wēpatjéh, túi yeh iigní wā jwúub dei jūúwúchah, nihat baácdih moón weemdíh í enbipna caá. Pánih ennit, búdí úumna, í juibípna caá. ³¹Páant wā dei jūúwát pónih, póojat nah búdí ā yáanachah, wíih ángelwādih nihat baácbóó wā wahbipna caá, wā ñionitdih í ub wáacat pínah níjnā. ³²"Higuera nah ded pah ā jumatdih ñi túi náhninaá. Caan náh jáap wawá ā jumuchah ennit, jópchi ā tóah jūúwátidih

ñi jéihna caá. ³³Páant ā jumap pah, nihat wā níjátji bíic yoobó ā yapachah enna, wā jwúub dei jūúwát pínah bahni ā jūdhdadidih ñi jéihbipna caá.

³⁴Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Nihat wā níjátji pah ā yapat pínah játih, caán láa moón í buúdcán níft. ³⁵Nin baác, jeábut ā buúdechah yuhna, wā naáwátboó ā buúdcán níft. Nihat wā níjátji pahjeh wā péabipna caá.

³⁶"Obohjeéhtih, wā jwúub dei jūóhni pínah yeó jáap, horadidibut nihat í jéihcan caá. Cáacwā, ángelwā, weem yúh buca nihat jwí jéihcan caá. Wā íip Diosjeh caá caandíh ā jéihyep.

³⁷"Noé jum láa cáacwā ded pah í jumapji pahjeh mun tigaá wā jwúub dei jūúwúchah, bíic yoobó í jumbipna caá. *

³⁸Pobyit ā jūúwát pínah játih cáacwā jeémp babhnit, téihya chéonit, í wehdih téihya chéwat túutna ít chājap wut jí. Noéboó jááj chóona ā waadáchah, ípí jumap pah, páantjeh ít jumup wut jí.

³⁹Pánih jumna, pobyit ā jūúwúchah, queét nihat í wun beedáát pínahdih ít jéihcap wut jí. Pánihat pah bíic yoobó muntih wā jwúub dei jūúwúchah, cáacwā í jumbipna caá. ⁴⁰Pánih jumnit, chéne neoná íih wápchi pínahdih í tewat pónih, weemdíh jepahnidih ángelwā í ub bejehchah, bíihboó ā chāóbipna caá.

⁴¹Chénewā yaadh bíicdih í tewechah, weemdíh jepahnidih í ub bejehchah, weemdíh jepahcannihboó mi chāóbipna caá.

⁴²"Páant ā yapat pínahdih jenah joinít, weém ñi Maáh wā jwúub dei jūóhni yeó jáap pínahdih jéihcan, yeó jáap jumap pah túi páinit ñi jumú.

⁴³Nin wā naáwátidih ñi túi jenah joyoó: Nuumní dedé hora ā waadát pínahdih jéihna, muú mínahboó áta túi en dao tágaá, ā jéih waadát pínah níjnā.

⁴⁴Pánihat pah weém, nihat cáacwā úud jeñé, ñi jéihcat láa wā jwúub dei jūúwúchah, yeebát bíic yoobó túi páinit jumap caá náahap", Jesús jwiítidih ā níjíp jí. *

* 24.26-27 Lc 17.23-24 * 24.28 Lc 17.37 * 24.29 Is 13.10; 34.4; Ez 32.7; Jl 2.10,31; 3.15; Ap 6.12-13 * 24.30 Dn 7.13; Ap 1.7 * 24.37 Gn 6.5-8 * 24.39 Gn 7.6-24
* 24.43-44 Lc 12.39-40

**Túi teo wühni, túi teo wühcanni
naawát**
(Lc 12.41-48)

⁴⁵“Bíic teo wühni túi jenah joiní, ā maáhdih túi jepahni ā jumup be. Páant ā jumuchah ennit, ā maáh ā bejat pínah játih, nihát bita caandíh teo wühnit ī maáh pínah caandíh ā waadánap be, queét ī jeémát pínahdih yooópdih ā wūhat pínah niijná. Pánih maáh waadá péanit, bíh baáchoó ā bej jwuhup be. ⁴⁶Pánih bejniji áih munná ā jwúub juyúchah, caandíh teo wühni ā wutatji pah ā chájachah ennit, caandíh búdí ā wēibipna caá. ⁴⁷Yooópdih yeebdíh wā naóhna caá. Caandíh wēinit, nihát ā bíbohatdih en daoní maáh ā waadábipna caá. ⁴⁸Obohjeéhtih, bíh caandíh teo wühni túicanni jumna, nin pah āta níj jenah joi tágaá: ‘Wā maáh maatápdih jígohcan, buutéh ā jwúub jüóhcan níit’, níj jenah joinít, ⁴⁹bita teo wühnitdih pūinit, babh máihnit bíicdih āta jeémp babh máih tagaá. ⁵⁰Pánihna, caán ā náhnicanni yeó jáap, ā páicanni horadih ā maáhboó ā jwúub juibípna caá. ⁵¹Pánih juinít, caandíh ā jepahcatji peéh, tubit ā pūibipna caá. Pánih pūi péanit, túi chájnit pah jígohnit bíicdih, iiguípna ā wahbipna caá. Caánboó jumna, tubit jígahnit, maonádih ī míic néeh cháác juibípna caá”, Jesús jwiítidih ā niijíp jí.

**Chénat pah téihya japata yaádh
naawát**

25 ¹“Péeni yeó jáapdih Dios ā maáh jumát nin pah ā jumáipna caá: Chénat pah téihya japata yaádh bíic chei íih jiiát páhanadih ubnit, téihya chéoni pínahdih enat túut niijná, ā jüóhni pínah horadih jéihcanjeh, caandíh pániadih ī bac bejep be.* ²Bíicjih bóo téihya jenah joicánnit yaádh ī jumup be. Bitá bíicjih bóo téihya túi jenah joinít yaádh ī jumup be. ³Pánihna, jenah joicánnit yaádh íih jiiát páhanadihjah pohba ī ubup yuh be. Obohjeéhtih, caán jiiát páhana ā yíi beedát pínahdih jenah joicánjeh, ī jwúub puhwat pínahboodíh ī ub bejcap be. ⁴Bitá

túi jenah joinít yaádhboó íih jiiát páhana ā yíi beedéchah, ī jwúub puhwat pínah yíidihbut ī ubup be. ⁵Téihya chéoni pínah ā jígohcah enna, quíib chei ā jüúwúchah, queét nihát ī úwah bejep be. ⁶Túttimah, chei tac yoób téihya chéoni pínah ā jüúwúchah, ájeéh jüóhni ī wēi ejat ā yáanap be: ‘ÍNi joyoó, téihya chéoni pínah ā jüóhna caá! íCaandíh wēi jwááádih ní jüúwú!’ ī níj wēi ejep be. ⁷Páant ī níj wēi ezechah joiná, túi jenah joinít yaádh íih jiiát páhanadih ī jwúub yíi puhwup be, ā túi iigát pínah niijná. ⁸Obohjeéhtih, jenah joicánnit yaádhboó túi jenah joinítidih nin pah ī níj úbúp yuh be: ‘Jwíih jiiát páhana dabna caá ā chájap. Pánihna, níih yíidih jwiítidihbut ní wúhuú’, ī niijíp yuh be. ⁹Jwíih yíi nihátidih ā juibícan níit. Yíi bíbohniitdih yeebjéh jíib chájadih ní bejeé’, túi jenah joinít queétdih ī níj jepahap be. ¹⁰Páant ī niijíchah joinít, yíi jíib chájadih ī bejep be. Páant ī bejat pónih, téihya chéoni pínahboó ā juyúp be. Páant ā juyúchah ennit, íih jiiát páhanadih jiiínit, túi jenah joinít yaádh caandíh jwááádih ī bejep be. Caandíh jwáááhnit, ā téihya chéona numah jeémátidih jeémát túut niijná, ájeéh ī waad béjep be. Nihat ī waad beedéchah ennit, teo wühnitboó jécdih ī nemep be. ¹¹Páant ī nemat túttimah, jenah joicánnit yaádhboó jwúub juinít, ‘íMaá, jwiítidihbut ma wát jüúwú!’ ī níj ejep yuh be. ¹²Obohjeéhtih, ‘Yeebdíh wā jéihcan caá’, téihya chéoni queét yaádhdih ā níj jepahap be.*

¹³“Yeebbút queét túi jenah joinít yaádh panihnit ní jumú. Wā jwúub dei jüóhni yeó jáapdih, caán horadihbut jéihcan, íih jiiát páhanadih túi ámohni, yíidihbut túi bíbohni, ī pánat pah, yeebbút túi jenah joinít, túinijeh chájnit, weemdíh ní pánaá”, Jesús jwiítidih ā niijíp jí.

Dinero júduna naawát
(Lc 19.11-27)

¹⁴“Dios ā maáh jumát nin pahbut ā jumáipna caá: Bíic newé biáboó jibidih ā bejat pínah játih, caandíh teo wühnitdih ā bid wáacap be. Páant ī wáac juyúchah,

dinero júdunadih queétdih ā wūhup be, ī jīib tewat pínah niijná. ¹⁵Pánih wūhna, bícdih bícjih bóo téihya júdu ā wūhup be. Bíhhdih chéne júdu ā wūhup be. Bíhhoodíh bíc júdujeh ā wūhup be. Pánih wūhna, chah jéihnidih chah ā wūhup be. Pánih queétdih wūh péanit, bíh baáboó jibidih ā bejep be. ¹⁶Páant ā bejat túttimah, bícjih bóo téihya júdu bíbohni jīib chājadih ā bejep be. Pánih jīib chājna, bíh bícjih bóo téihya júdu ā jwúub jīib tewep be. ¹⁷Chéne júdu bíbohniub jīib chājnit, bíh chéne júdu ā jwúub jīib tewep be. ¹⁸Obohjeéhtih, bíc júdu ā wūhniuboó caán júdujih páantjeh ā baad jwéjep be.

¹⁹“Í maáh bejniji maatápdih jígohcan, bíh yeó jāap áih muuná ā jwúub juyúp be. Pánih jwúub jwinít, ded pah ī jīib tewatjidih queétdih ā wūbh joyóp be. ²⁰Páant ā wūbh joyóchah joinít, bícjih bóo téihya júdu ā wūhniji ā jīib tewatjidih ub wūhniit, nin pah ā maáhdih ā niijíp be: ‘Maá, ma enee. Weemdíh bícjih bóo téihya júdu ma wūhnijih jīib chājnit, bíh bícjih bóo téihya júdu wā jwúub jīib tewep be’, ā niijíp be. ²¹‘Ma túi teona beé. Wā náahat pah mat chājap taga. Páant bainí meemdíh wā wūhuchah yuhna, mat túi jīib tewep taga. Páant ma túi tewat jīib, dawá wūh bíí déedih en daoní maáh pínah wā waadábipna caá, wājeéh ma túi weñat pínah niijná’, ā maáh caandíh ā niijíp be. ²²Pánihat túttimah, chéne júdu ā wūhnijiboó ā maáhdih nin pah ā niijíp be: ‘Maá, ma enee. Weemdíh chéne júdu ma wūhnijih jīib teonit, bíh chéne júdu wā jwúub jīib tewep be’, ā maáhdih ā niijíp be. ²³‘Ma túi teona beé. Wā náahat pah mat chājap taga. Páant bainí meemdíh wā wūhuchah yuhna, mat túi jīib tewep taga. Páant ma túi tewat jīib, meemdíh dawá wūh bíí déedih en daoní maáh pínah wā waadábipna caá, wājeéh ma túi weñat pínah niijná’, ā maáh caandíhbut ā niijíp be.

²⁴Pánihat túttimah, bíc júdu ā wūhnijiboó ā maáhdih nin pah ā niijíp

be: ‘Maá, meém úum náah jumni ma jumtadih wā jéihna caá. Meemjéh teocan, bitadih wutnitjeh, ī tewat jīib mapí bíbohna caá. ²⁵Páant ma jumtadih jéihnit, meemdíh úumna, ma wūhni júdujih páantjeh wā baad jwéjep be. Dáa, nin míih pínahdih ma bíbohoó’, ā maáhdih ā niijíp yuh be. ²⁶‘Meém yeejéj tewíhcanni ma jumna caá. Weemjéh teocan, bitadih wutnitjeh ī tewat jīib wā bíbohadih zma jéihnit beé? ²⁷Pánih jéihna, cáacwā íih núo ámhohpoó ma jwejechah, áta túi tagaá. Páant ma jwejechah, chah ā jīib aab béjechah, chah wāta bíboh tagaá’, ā maáh caandíh ā niijíp be. ²⁸Páant caandíh jūih péanit, bitadih nin pah ā niijíp be: ‘Caán ā bíbohni júdujih dúuc wáinit, chénat pah téihya júdu bíbohniubóó ní wūhúú. ²⁹Ded ā bíbohajíh ā túi chājachah ennit, caandíh chah ī wūhuchah, chah búdí bíbohni ā jumbipna caá. Obohjeéhtih, ded bainí bíbohni “Weém wā bíbohcan caá”, niijníubóó ā bíbohadih ī dúuc wáibipna caá.* ³⁰Pánih dúuc wái péanit, caán yabh teonidih ub bac bejnit, dupánapboó ní yohoó. Caaná jumnit, íih maonádih ī míic néeh chāac jūibipna caá’, ī maáh ā niijíp be”, Jesús jwiitdih ā niijíp jí.*

Peéh chājat pínah

³¹“Weém nihat cáacwā úud jeñé, túi yeh iigátíh nihat ángelwā bícdih wā jwúub dei jūóhbipna caá. Pánih jūóhniit, maáh waadná, túi yeh iiguípboó chúudnit, wā wutbipna caá.* ³²Páant wā chúuduchah, ángelwā nihat cáacwādh wā pebhna ī ub jūóhbipna caá, ded pah ī chājatjí jīib wā naáwát pínah niijná. Páant ī ub juyáchah ennit, chéne poómp queétdih wā níobipna caá. Ovejawādh en daoní áih ovejawā cabrawā bícdih ī jumuchah ennit, queétdih ā níwat pahjeh weembút cáacwādh wā níobipna caá. ³³Pánih níona, ovejawā panihnit túinitdih wā jéihyepmant bóo bawámant wā nuhat túutbipna caá. Cabrawā panihnit yéejnitdih wā wáyámant bóo bawámant

wā ñuhat túutbipna caá. ³⁴Pánih ñío péanit, weém nihat cáacwā ī maáh wā jéihyepmant bóo búwámant ñuhnitdih nin pah wā niíf naóhbična caá: ‘Yeéb wā íp ā wēi ennit ñi jūúwú. Nin baácdih ā chāj láa ájeéh wutnit ñi jumat pínahdih jenah jointít, búu láa yeebdíh maáta ā waadána caá. ³⁵Weém wā ñuugúp wunuchah, yeéboó weemdíh jeémát ñi wūhup jī. Weemdíh ā taca jootóchah, babhbat ñi wūhup jī. Ñi pebh wā jib bejehchah, weemdíh jéihcan yuhna, ñi túi wēi jwááap jī. ³⁶Yégueh wihcanni wā jumuchah enna, weemdíh ñi yégueh yacap jī. Tubúp chūúhni wā jumuchah enna, weemdíh ñi en dawáp jī. Nemat muúboó wā jumuchah, weemdíh enedih ñi juyáp jī’, túinitdih wā niijbípna caá.* ³⁷Páant wā niíf naáwáchah jointít, queét weemdíh nin pah ī niíf uúbh joibípna caá: ‘¿Maá, débólih tijí meém ma ñuugúp wunuchah, jeémát jwí wūh? ¿Débólih tijí meemdíh ā taca jootóchah, babhbat jwí wūh? ³⁸¿Débólih tijí meemdíh beh encan yuhna, jwí túi wēi jwááh? ¿Débólih tijí yégueh ma wihcah enna, jwí yégueh yac? ³⁹¿Débólih tijí ma tubúp chūúúchah, meemdíh enedih jwí juibí?’ weemdíh ī niíf uúbh joibípna caá. ⁴⁰Páant ī niíf uúbh joyóchah jointít, weém queétdih nin pah wā niíf jepahbipna caá: ‘Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Nin wíih cáacwájeéh jumni, oboh jumni ā jumuchah yuhna, caandíh yeéb pánih chājna, weemdíh tijí páant ñi chājap’, queétdih wā niijbípna caá.*

⁴¹“Páant túinitdih niíf péanit, wā wáyámant bóo búwámant ñuhnitboodíh nin pah wā niijbípna caá: ‘Dios ā peéh chājnit pínah caá yeéb ñi jumup. Wā pebh chāocánjeh, iiguípna ñi bejeé. Nemépwā ī maáh bícdih caán iiguípboó ī jumat pínahdih Dios ā chājap jī. Pánihna, caandíh jepahnitbut ájeéh ī bejbipna caá. Caánboó jumni iigát ā noón dubcan niít. ⁴²Weém wā ñuugúp wunuchah, yeéboó jeémát ñi wūhcap jī. Weemdíh ā taca jootóchah, babhbat ñi wūhcap jī. ⁴³Weemdíh jéihcannit, wēi jwááhcan,

páantjeh ñi enah bojop jī. Yégueh moh yéejni wā jumuchah enna yuhna, weemdíh ñi yégueh yaccap jī. Wā tubúp chūúúchah, nemat muúboó wā jumuchah, weemdíh ñi en daocáp jī’, yeejépwādih wā niijbípna caá. ⁴⁴Páant wā niijchah jointít, queét weemdíh nin pah ī niíf uúbh joibípna caá: ‘Maá, ma ñuugúp wunuchah, meemdíh ā taca jootóchah, jwí jéihcanni ma jumuchah, yégueh ma moh yéejehah, ma tubúp chūúúchah, nemat muúboó ma jumuchah, ¿débólih tijí jwíitboó meemdíh jwí teo wáaccan?’ weemdíh ī niíf uúbh joibípna caá. ⁴⁵Páant ī niíf uúbh joyóchah jointít, nin pah queétdih wā niíf jepahbipna caá: ‘Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Nin wíih cáacwájeéh jumni, oboh jumnidih yeéb ñi teo wáaccan, weemdíh tijí páant ñi teo wáaccap jī’, queét yeejépwādih wā niijbípna caá.* ⁴⁶Queétdih Dios ā peéh chājachah, iiguípboó páantjeh ī jumbipna caá. Queét túinitboó wā íp bícdih ā pehbhoó páantjeh ī jumbipna caá”, Jesús jwíitdih ā niijp jī.*

Jwíit judiowā jwí maáta

Jesúsdi h ī mawíhat

(Mr 14.1-2; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

26 ¹Páant niíf péanit, nin pah Jesús jwíitdih ā jwúub niíf naáwáp jī: ²—Oveja wūúhdih jwí jeémát yeó jáap, Pascua ī niijní, chéne yeó jáap ā judhdadit ñi jéihna caá. Caán yeó jáapdih weemdíh eníhcannitboó teonit, weém nihat cáacwā úud jeénédh bitadit ñi wūhbična caá, weemdíh cruzboó péoh dodhni ī mao yohat pínah niijná, ā niijp jī.*

³Túttimah, sacerdotewā ī chah maáh, Caifás wūt jumni pebhna bita jwí maáta bícdih it míc wáacap wut jī. ⁴Pánih míc wáacnit, ded pah Jesúsdi h teonit, ī mawat tútat pínahdih nin pah it niíf míc wéhenap wut jī:

⁵—Pascua yeó jáapnadit, dawá cáacwā ī jumuchah, Jesúsdi h jwí tewat tútutuchah, nihat tubit ita íj tagaá. Pánih

íjnít, jwiítdih ita míc mao tagaá.
Pánihna, í encah, jwí tewat túátúp, ít
míc niijíp wut jí.

**Yad wili miíh chej jumniíh
Jesúsdiíh mi puhwat**
(Mr 14.3-9; Jn 12.1-8)

⁶Queét Jerusalén tútchiboó í míc
wéheat pónih, jwiít Betania tútchiboó
jumna, bácah moópnií Simónih muná
jeémpana jwí chájap jí. ⁷Páant jwí
jeéméchah, bíc yad wili táí chej jumni
búdí jíib jumni yí quiítdih mi úb waád
juyúp jí. Caán quiít alabastro í niijní
jeejíh í chájni quiít á jumup jí. Pánihna,
Jesús pebh jwinít, caán yíjíh áih wao
dáhdih mi puhwup jí. ⁸Páant mi
puhwuchah ennit, jwiít á bohénitboó jwí
íjip jí. Pánih íjnít, nin pah jwiítjeh jwí
míc niijíp jí:

—¿Dépanih tigaá nint chej jumni yí
búdí jíib jumnidih páant mi puoh peét?
⁹Caandíh jíib cháj wühnit, mi jíib
teonidih moh yéejnitdih mi wühuchah,
chah áta táí taga, jwí niijíp jí.

¹⁰Páant jwí míc niijíchah joinít, Jesús
jwiítdih nin pah á níj naáwáp jí:

—¿Dépanih tigaá caántdih páant ní níj
júih? Weemdíh caántboó mi táí chájna
caá. ¹¹Moh yéejnit níjeéh páantjeh í
jumbipna caá. Débólih teo wáaquíhna,
queétdih ní jéih teo wáacipna caá.
Obohjeéhtih, weémboó níjeéh nin
baácbó bahnibit wá jum jwuhbipna
caá. ¹²Pánihna, wunníh bácahjidiíh
jwípí puhwat pah, weemdíh chej jumni
yíjíh puohna, wá wunuchah weemdíh í
yohat pínahdih mi ámohna caá.

¹³Yoobópdih yeebdíh wá naóhna caá.
Nihat baácbóo wíh táini doonádh
naóhna, nint buu weemdíh mi
chájatjidiíhbut í naóhbipna caá. Páant í
naáwáchah joinít, caántdih dawá í
náhnibipna caá, Jesús á niijíp jí.

**Judas Jesúsdiíh á duó wáyat
pínahdih á naáwát**
(Mr 14.10-11; Lc 22.3-6)

¹⁴Páant á niijíchah joinít, jwíjeéh
jumni, Judas Iscariote, sacerdotewá í

maáta pebhna bejnit, nin pah át niijíp
wut jí:

¹⁵—Jesús pebhna yeebdíh wá duó
wáyat pínah jíib ídébóo ní wühbi? át
niijíp wut jí.

—Páant jwiítdih ma duó wáyachah,
treinta platajíh í chájnií júdunadih jwí
wühbipna caá, wéinit, ít niijíp wut jí.*

Páant niijnít, Judasdiíh ít jíib chájap
wut jí. ¹⁶Páant í jíib wühnidih úbnit,
Judasboó débólih queétdih á duó wáyat
pínahdih át jenah joyóp taji.

**Jesús á bohénit bícdih
á pée jeémát**

(Mr 14.12-25; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30;
1Co 11.23-26)

¹⁷Paacánni pandih jwí jeémát yeó
jáapna jwíh waadni yeó jáapdih jwiít
Jesúsdiíh nin pah jwí níj wüh joyóp jí:

—¿Ded muúboo tigaá Pascua jeémátdih
jwiítdih ma numah jeémpbi? ¿Dedboo
tigaá jeémát jwí chájbi? jwí niijíp jí.

¹⁸—Jerusalén tútchina ní bejeé. Caanná
juibínit, bíc newédíh jwááhnit, caandíh
nin pah ní niijí: “Wá wunat pínah
bahniíh á júdhna caá. Pánihna, míh
muúboó Pascua jeémátdih wá bohénitdih
wá numah jeémpbipna caá”, Bohéni á
niijná be’, caandíh ní niijí, Jesús jwiítdih
á níj jepahap jí.

¹⁹Páant á niijíchah joinít, biquína
jwíjeéh jumnit í bejep jí. Caanná juibínit,
í jwááhnit newé á waóh bejni muná
waadni, jwiítdih Jesús á numah jeémát
pínahdih ní chájap taji.

²⁰Túttimah, tóo náh júwúchah, Jesús
jwiítdih caán muná numah waadni,
Pascua jeémátdih bícdih jwí jeémép jí.
²¹Páant jwí jeémát pónih, Jesús jwiítdih
nin pah á niijíp jí:

—Yoobópdih yeebdíh wá naóhna caá.
Weemdíh eníhcannitdih duó wáini pínah
ní cáth á jumna caá, á niijíp jí.

²²Páant á niijíchah joinít, búdí jenah
joiná, jwiít nihat biquínajeh caandíh nin
pah jwí níj wüh joyóp jí:

—¿Weém nihcan níít? jwí niijíp jí.

²³—Pandih weém bícdih neéh jeémpni
weemdíh eníhcannitdih duó wáini pínah

ã jumna caá.* ²⁴Páant yeejép wã yapat pínahdih jon játih Dios naáwátidih naóh yapani át daacáp tají. Pánihna, weém nihát cáacwã úud jeñé caán ã daacátji pahjeh yeejép wã yapbipna caá. iObohjeéhtih, weemdíh eníhcannitdíh duó wáiniji yeejép pohba ã yapbipna caá! Caán ã cáac jumcah, chah áta táu tagaá, jwiítidih ã niijíp jí.

²⁵Páant ã niijíchah joinít, Judas, caandíh eníhcannitdíh duó wáini pínah, Jesúsdihi nin pah ã niijíp jí:

—¿Maá, weém nihcan niít? ã niijíp jí.

—Ma niiját pah meemjéh tiguaá, Jesús caandíh ã niij jephap jí.

²⁶Páant ã niiját túttimah, Jesús pandih ubnit, “Túina caá, Paá”, níj, caandíh dajnit, jwiítidih ã wúhup jí.

—Nin pan wíih bácah panihni caá.

Caandíh ñi jeémé, ã niijíp jí.

²⁷Páant níj péanit, jiwá iguúh mac jumni pamapdíh ubnit, “Túina caá, Paá”, niijnít, caandíhbut jwiítidih ã wúhup jí.

—Yeéb nihát nindih ñi babhbaá. ²⁸Nin wíih meép panihni caá. Wíih meépjih í yeejat jíib buadáátidih jíib chájna, dawá cáacwáidih wã wun wúhbiipna caá, Dios bíicdíh í táu jumat pínah niijná.*

²⁹Yeebdíh yoobópdih wã naóhna caá. Nin baáboó jum jwuhna, jiwá iguúh macdíh wã jwúub babhcan niít. Túttimah, wã íp bíicdíh maáh jumnajeh, yeebdíh wã jwúub numah wéi babhbiipna caá, jwiítidih ã niijíp jí.

Pedro ã yeeat pínahdih

Jesús ã naáwát

(Mr 14.26-31; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)

³⁰Páant ã niiját túttimah, jeémp péanit, Diosdih jwí wéi eo péanachah, Jesús jwiítidih Jerusalén tútchimant ã numah bac bejep jí. Pánih bac bejnit, Olivo jeéboó bejni namáidih ã numah bejep jí.

³¹Pánih bejna, nin pah jwiítidih ã níj naáwáp jí:

—Buu cheijeh yeéb nihát úumna, weemdíh ñi cádahbiipna caá. Jon játih Dios naáwátidih naóh yapani nin pah át níj daacáp tají: ‘ ‘Ovejawáidih en

daonídih wã mawachah, nihát ovejawá í jweí peét bejbipna caá”, Dios ã niijná caá’, naóh yapani át níj daacáp tají.* Pánihna, weemdíh ñi cádahat pínahdih wã jéihna caá. ³²Obohjeéhtih, weemdíh í mao yohochah yuhna, Dios weemdíh ã jwúub booaat túttimah, Galilea baácna yeebdíh wã waóh bej páibipna caá, ã niijíp jí.*

³³—Queét nihát í cádahachah yuhna, weémboó wã cádahcan niít, Pedro ã niijíp yuh jí.

³⁴—Yoobópdih meemdíh wã naóhna caá. Búu cheijeh mujbai ã ewat pínah játih bíic peihcanni láa ‘iCaandíh wã jéihcan caá!’ ma níj yeebipna caá, Jesús caandíh ã niijíp jí.

³⁵—Majeéh weemdíhbut í mawachah nihna, weémboó ma niiját pah wã niijcán niít, Pedro chah ã jwúub niijíp jí.

Jwiít nihátbut bíic yoobó jwí niijíp yuh jí.

Getsemaní pácahi jumupboó

Jesús ã úubát

(Mr 14.32-42; Lc 22.39-46)

³⁶Olivo jeená páuh laab béjnit, Getsemaní í niijní pácahi jumupna jwí juibínap jí.

—Conboó Diosdih úubúidih wã bej jwuhuchah, ninjih ñi chúud páñaá, Jesús jwiítidih ã niijíp jí

³⁷Páant níj péanit, Pedrodihi, Zebedeo ã weh chénat pahdihbut yuúpbit ã numah bejep jí. Pánih bejnit, ded pah ã yapat pínahdih búdí jenah joinít, át jígah jwíhip wut jí.

³⁸—Tubít jígahnit, wunni pah caá wã jumup. Pánihna, yeebbút úocanjeh, ninjih ñi úubh páñaá, queétdih át niijíp wut jí.

³⁹Páant níj péanit, chibít yuúpbit bej, baáboó páah yoh ñajnit, “Paá, ma náahna, weemdíh ma wunat túutca bojó. Obohjeéhtih, weém wã wuníhcah yuhna, meémboó páant ma náah yacachah, wã wun wúhbiipna caá”, Jesús Diosdih át niijíp wut jí.

* 26.23 Sal 41.9 * 26.28 Ex 24.8; Jer 31.31-34; Zac 9.11 * 26.31 Zac 13.7

* 26.32 Mt 28.16

⁴⁰Páant níj wábh péanit, Jesús queét biíc peihcannit á bohénit í páñapboó át jwúub juyúp wut jí. Páant á jwúub juí enechah, ũona ít chājap wut jí.

—¿Pedro, biíc horabit ũocanjeh, ma noón páicannit beé? ⁴¹Túi jáanit, Diosdih yeedíh wúbát caá náahap, yéej chājat jenah joyátdih ní yap yohat túut niijná. Túi chājáhna yuhna, jáacan, wúbhcan, páant ní jéih buájacan níit, Jesús queétdih át niijíp wut jí.

⁴²Páant níj péanit, jwúub wúbúdih bejnit, nin pah át niijíp wut jí: “Paá, cáacwádih wá wun wúhat pínahdih ma náah yacachah, wá yeejép yapíhcah yuhna, ma náahat pah weemdíh á yapa naáh”, Diosdih át niijíp wut jí.

⁴³Pánih wúbh péanit, biíc peihcannit páinit pehbóo á jwúub juyúchah, jwúub ũona ít chājap wut jí. Túbít quiib chei jumuchah, ít jwúub ũwah bejep wut jí.

⁴⁴Páant í ũwuchah ennit, jwúub wúbúdih át bejep wut jí. Pánih bejnit, biíc yobóo át wúbúp wut jí. ⁴⁵Pánih wúbh péanit, á bohénit pebhna jwúub juinít, nin pah át niijíp wut jí:

—¿Yeéb páantjeh ũonit, choó níit ní chājap? Páant bóojeh tigaá. Butéh yeejépwa weemdíh tewedih juiná caá í chājap. ⁴⁶Ni jáa bojoó. Chóbe, jwí chéenwá í páñapboó jwí bejjíh. Weemdíh eníhcannitdih duó wáini á juiná caá, queétdih Jesús át niijíp wut jí.

Jesúsdih eníhcannit caandíh í tewat

(Mr 14.43-50; Lc 22.47-53; Jn 18.2-11)

⁴⁷Páant á niijíchahjeh, á bohéniji Judas á juyúp jí. Judasjeéh dawá cáacwábut í juyúp jí. Íibat naaná, máa quiítnadihbut í bíbohóop jí. Sacerdotewá í maáta, bita jwí maátabut queétdih ít wahap tají, Jesúsdih teonit, í pebhna í ub bejat pínah niijná. ⁴⁸Jesús pebhna í júuwát pínah játih, Judasboó queétdih nin pah átát níj jéihya naáwáp wut jí: “Púo tíbdih nomnit, wá wúbhndih ní teweép”, át niijíp wut jí. ⁴⁹Pánihna, jwí pebhna juinít, Judasboó Jesús pebh á juyúp jí.

—¿Ma jum, Bohéní? níj wúbhntih, Jesúsíh púo tíbdih á nomop jí.

⁵⁰Páant á níj wúbúchah enna, Jesús caandíh nin pah á niijíp jí:

—Wá chéen, ma jenah joyátji pah ma chājaá, á niijíp jí.

Páant Judas á wúbúchah ennit, Jesúsdih tewedih júóhntih caandíh í tewep jí.

⁵¹Páant í tewechah ennit, biíc jwíjeéh jumniboó íibat naadíh jwáat wái ubnit, sacerdotewá í maáhdih teo wáhníh moli chóodih á dúuc bóod yohop jí. ⁵²Páant á dúuc bóod yohochah ennit, Jesús caandíh nin pah á niijíp jí:

—Míih íibat naadíh ma jwúub jwejeé. Nihat íibat naajíh míic maonitboó íibat naajíh í wunbipna caá. ⁵³¿Nindih ní jéihcan níit? Wá íp á teo wáacatdih wá wúbúchah, cien mil ángelwádih áta wah taga, weemdíh í ub bejat pínah niijná. ⁵⁴Obohjeéhtih, páant á chājachah, á naáwátidih naóh yapanit í níj daacátji pah áta yapcan tagaá. Pánihna, wá íp weemdíh á náah yacat pah, jon játih í níj daacátji pahjeh tigaá weemdíh yapat náahap, Jesús á niijíp jí.

⁵⁵Páant níj péanit, caandíh tewedih juinítboodíh nin pah á niijíp jí:

—¿Nuumndih tewat pah íibat naaná, máa quiítnadihbut ubnit, weemdíh tewedih ní júóhntih beé? Yeó jáap jummat pah Dioíh muúboó níjeéh wá jumuchah yuhna, weemdíh ní teocap be.* ⁵⁶Obohjeéhtih, Dios naáwátidih naóh yapanit í daacátji pah buu weemdíh yapat á náahna caá, á niijíp jí.

Páant á yapachah enna, jwiít nihat á bohénit jwí jweí peét bejep jí.

Judíowá í maáta Jesúsdih í wúbh joyát

*(Mr 14.53-65; Lc 22.54-55,63-71;
Jn 18.12-14,19-24)*

⁵⁷Jesúsdih teonitboó sacerdotewá í maáh Caifáih muuná ít ub waad béjep wut jí. Jesúsdih naóh yacat túut niijná, áih muúboó jumni míic wáacat tólihboó sacerdotewá í maáh, caandíh nump jumnit maáta, Moisés á wutatjidih bohénit, bita jwí maátabut ít míic wáac

* 26.55 Lc 19.47; 21.37

juibínap wut jī. ⁵⁸Obohjeéhtih, Pedroboó Jesúsdiḥ wuápjeh át en péenap wut jī. Pánihna, sacerdotewā ī maáḥ muú wáihyat júduboojéh át waád juibínap wut jī. Pánih waád juibínit, ded pah Jesúsdiḥ ī chājachah, jéihyat túut niijná, Pedro tuu cúut jwéejdiḥ, muudíḥ wapnit bícdih, át mée chúudup wut jī.

⁵⁹Sacerdotewā ī maáta, niḥat bita maáta bícdih Jesúsdiḥ mao yohat túut niijná, yee naóh yacnit pínahdiḥ īt bidip wut jī. ⁶⁰Obohjeéhtih, dawá yee naóhniḥt ī jumuchah yuhna, chénewā bíc yoobó niijnítidih īt bid juicáp wut jī.

⁶¹Maatápdih ī bidat túttimah, chénewā waád juibínit, nin pah īt niij yee naóh yacap wut yuh jī:

—Caán nin pah ā niijíchah, jwí joyóp be: ‘Dioíḥ muudíḥ wā yoh beedábipna caá. Pánih yohnit, bíc peihcanni yeó jáap túttimah jáap muú wā chāj péabipna caá, páant muntih’, ā niijíp be, īt niijíp wut yuh jī.*

⁶²Páant ī niijíchah joinít, sacerdotewā ī maáḥ ñah ñuhniḥ, Jesúsdiḥ nin pah át niij úúbh joyóp wut jī:

—¿Dépanih tigaá queétdih ma jepahcan? ¿Dedé tibeé ma yéej chāj, meemdíḥ páant ī niij naóh yacachah? át niijíp wut jī.

⁶³Páant ā niijíchah joiná yuhna, Jesús át jepahcap wut jī. Páant ā jepahcah enna, sacerdotewā ī maáḥ nin pah caandíḥ át niij úúbh joyóp wut jī:

—Meemdíḥ wā wutna caá. Dios ā enechah, yoobópdih jwiítdih ma naáwá. ¿Meém Dios wūúh, ā wahni Cristo niít ma jumup? át niijíp wut jī.

⁶⁴—Páant ma niiját yoobópdih tigaá. Yeéb niḥatdiḥ nin pah wā naóhna caá: Weém niḥat cáacwā úud jeñé Chah Wēpni ā jéihyepmant bóo buwámant chúudnit, wā wutuchah, mah tólihjih wā jwúub dei jūúwúchahbut, ñi enbipna caá, Jesús queétdih át niijíp wut jī.*

⁶⁵Páant ā niijíchah joinít, sacerdotewā ī maáḥ búdí át fíjip wut jī. Á fíjat júutna, áih jih bóo yégueh chóodih át yeo wáyap wut jī. Pánih yeo wáina, ájeéh jumnitdih nin pah át niijíp wut jī:

—Nin newé ‘Weém Dios wūúh caá’, ā niij yeenachah, yeéb niḥat ñi joiná beé. Pánihna, bita ī naáwátdih jwí náahcan caá. ⁶⁶¿Yeéboó ded pah tigaá ñi niij jenah joí? queétdih át niijíp wut jī.

—Caandíḥ peéh mao yohat caá náahap, īt niij jepahap wut jī.*

⁶⁷Páant niijnít, Jesúsíḥ móotdih coí jáhanit, téihyajíḥ īt póocop wut jī. Bitabut téihyajíḥ áih móotdih īt mawap wut jī.* ⁶⁸Pánih maonit, nin pah caandíḥ īt niij deoh naáwáp wut jī:

—Dios ā wahni Cristo jumna, ma naáwá ¿déhe tibeé meemdíḥ mao? īt niijíp wut jī.

Pedro ā yeeat

(Mr 14.66-72; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18,25-27)

⁶⁹Páant ī chājat pónih, wáihyat júdu díitna Pedro ā mée chúuduchah, teo wūhniḥ ā pebh juibínit, nin pah mit niij úúbh joyóp wut jī:

—¿Meembút Jesús Galilea baácdih bóojeéh péeni niḥcan niít? mit niijíp wut jī.

⁷⁰—Ájeéh péeni niḥcan caá. ¿Ded pah niij tigaá ma chāj? Pedro caántdih át niij yee jepahap wut jī.

⁷¹Páant niijnítjeh, tuu cúut jwéejmant bejnit, jęcna át jwei béj ñuhup wut jī. Páant caánboó ā jwei ñúhuchah, bífh wili jwuh caandíḥ mit enep wut jī. Pánih ennit, caanjíḥ jumnitdih nin pah mit niijíp wut jī:

—Nin Jesús Nazaret táтчidih bóojeéh jumni caá, mit niijíp wut jī.

⁷²—Dios ā enechah, yoobópdih wā naóhna caá. ¡Ma niijní newédih wā jéihcan caá! Pedro át niijíp wut yuh jī.

⁷³Páant ā niiját túttimah, caanjíḥ ñuhnitboó Pedro pebh bejnit,

—Yoobópdih meém íjeéh péeni mun tigaá. Míih wéheat Galilea baácdih moón ī wéheat pah caá ā jumup. Niḥat caandíḥ pej jum bejnit Galilea baácdih moón ī jumuchah, meembút íjeéh jumni mun tigaá, īt niijíp wut jī.

⁷⁴—Weém yeeni niḥcan caá. Yoobópdih yeebdíḥ wā naóhna caá. ¡Ñi niijníndih weém wā jéihcan caá! Páant

yoobópdih wā naóhcah, iDios weemdih ā peéh chāja naáh! āt niijíp wut yuh jī.

Páant ā niijíchahjeh, mujbai āt ewep wut jī. ⁷⁵Páant ā ewechah joinít, “Mujbai ā ewat pínah jātih, bíc peihcanni láa ‘Caandih wā jéihcan caá’, ma niijbípna caá”, Jesús ā niijátjidih āt náhninap wut jī. Pánih náhnina, bac bejnit, búdí āt juúúp wut jī.

**Maáh Pilato pebhna Jesúsdih
ī ub bejat**

(Mr 15.1; Lc 23.1-2; Jn 18.28-32)

27 ¹Túttimah, baáb jéenechah, sacerdotewā ī maáta, jwiít judíowā jwī maáta bícdih míc wáacnit, Jesúsdih ī mawat tútat pínahdih īt míc wéhenap wut jī. ²Pánih míc wéhe péanit, Jesúsdih chéonit, Maáh Pilato pebhna īt wahap wut jī. Pilato Romano maáta ī maáh waadáni jumna, jwíih baácdih moondih wutni ā jumup jī.

Judas Iscariote ā wunat

³Judas, Jesúsdih enhcannitdih duó wáinijiboó, caandih ī mao yohat pínahdih jéihnit, búdí āt jígahap wut jī. Pánih jígahnit, ī jíib wúhniji treinta júdunadih sacerdotewā ī maáta, jwī maátadihbut āt jwúubaihip wut yuh jī. ⁴Pánih jwúubaihipnit, nin pah queédih āt niijíp wut yuh jī:

—Weém wā táí chājcap be. Yeebdih wā duó wáiniboó yoobópdih yéej chājcanni āt jumup taga, āt niijíp wut jī.

—Meemjéh tigaá páant mat náahap taga. Pánihna, jwíih pínah nihcan, míih pínahjeh caá, īt niij jepahap wut jī.

⁵Páant ī niijíchah joinít, Judasboó ī wúhni júdunadih Dioih muúboó āt yoh waadá bojop wut jī. Pánih yoh waadá péanit, biáboó bejnit, āt míc jöp wái wunup wut jī.

⁶Páant ā yoh waadá bojniji júdunadih ubnit, nin pah sacerdotewā ī maáta īt míc niijíp wut jī:

—Nin júduna, cáacdih mawat náahna, jwī jíib wúhni beé. Páant ā jumuchah, Dioih muúboó jwī jéih jwejcan caá, īt niijíp wut jī.

⁷Páant niij míc wéhe péa, bac bejnit, wáam dah chājniíh bainí baácdih īt jíib chājap wut jī, biámant moón caán tútchina jib joinít ī wunuchah, ī yohat pínah niijná. ⁸Páant ī chājachah, caán baácdih “Meép jumni baác”, jwiít jwípí niijná caá.* ⁹Páant ā yapat pínahdih Dios naáwátidih naóh yapanit Jeremíaswā nin pah īt niij daacáp tají: “Judíowā ī maáta caandih ī mawat pínah jíib treinta platajih ī chājniiji júdunajeh ā jumup jī. ¹⁰Pánihna, caán jíibjih wáam dah chājniíh baácdih Dios weemdih ā wútat pah īt jíib chājap tají”, īt niij daacáp tají.*

Maáh Pilato Jesúsdih ā uúbh joyát
(Mr 15.2-5; Lc 23.3-5; Jn 18.22-28)

¹¹Páant ā chājat pónih, sacerdotewā Jesúsdih ī ub juibínachah ennit, Maáh Pilato caandih nin pah āt niij uúbh joyóp wut jī:

—¿Meém yoobópdih judíowā ī maáh níit? āt niijíp wut jī.

—Ma niiját pah tigaá, Jesús āt niij jepahap wut jī.

¹²Obohjeéhtih, sacerdotewā ī maáta, jwī maáta bícdih caandih ī jwúub naóh yacachah joiná yuhna, Jesús queédih āt jepahcap wut jī. ¹³Páant ā jepahcah enna, Pilatoboó Jesúsdih nin pah āt niijíp wut jī:

—Páant meemdih ī niij naóh yacachah, joiná yuhna, ¿queédih ma jéih jepahcan níit? āt niijíp wut jī. ¹⁴Páant ā niijíchah joiná yuhna, dedé ī naóh yacatdih Jesús āt jepahcap wut jī. Páant ā jepahcah ennit, Maáh Pilato búdí āt joí wúhi bejep wut jī.

Jesúsdih ī mao yohat tútat
(Mr 15.6-20; Lc 23.13-25; Jn 18.38—19.16)

¹⁵Pascua jumát pah Maáh Pilato bíc cáac nemat muúboó jumni, cáacwā ī bacaat tútndih āpí bacanaap wut jī.

¹⁶Caán láa búdí yéej chājni, chah wúw yáani, Barrabás wúw jumni, nemat muúboó āt jumup wut jī. ¹⁷Pánihna, dawá cáacwā ā pebhna ī juibínachah enna, Pilato queédih nin pah āt niij uúbh joyóp wut jī:

—¿Deddih tigaá yeebdíh wā baca wūh bíf? ¿Barrabásdih ñi náah niít? ¿Jesús, Dios ā wahní Cristo ī niijníndih niít ñi náahap? āt niijíp wut jī. ¹⁸Dawá cáacwā Jesúsdihi ī weñechah, sacerdotewā ī maátaboó caandíh tūbit íjna, caandíh īt mawat tūtutp wut jī. Pánihatdih jéihnit, Pilato cáacwādihi páant āt uébh joyóp wut jī.

¹⁹Pilato peéh chājat pínahdih naóhni cháudatdih ā cháudat pónih, ájeéh bóli papélah núojih caandíh nin pah mit niíf daác wahap wut yuh jī: “Buu chei oo júmna, caandíh búdí úum náah jumnidih wā oo júmup be. Caánboó yéej chājcani caá. Pánihna, ma mawat tútca bojó”, mit niijíp wut jī.

²⁰Cáacwā Jesúsdihi ī náahachah yuhna, sacerdotewā ī maáta Barrabásdih bacaat tūtutnit, Jesúsboodíh ā mao yohat tūtut pínah niijná, queétdih īt jac wutup wut jī. ²¹Túttimah, cáacwādihi Pilato nin pah āt jwúub niíf uébh joyóp wut jī:

—¿Deddih tigaá wā bacaat pínahdih ñi náah? āt niijíp wut jī.

—iBarrabásdih ma bacaat tūtutí cáacwā īt niíf jepahap wut jī.

²²—¿Páant ñi niijíchah, Jesús Dios ā wahní Cristo ñi niijníndih ded pah tigaá wā chājbi? āt niijíp wut jī.

—iCaandíh cruzboó péoh dodhnit, ma mao yohat tūtutí nihat īt niíf jepahap wut jī.

²³—¿Dépanihna? ¿Dedé tibeé ā yéejatji? āt niijíp wut jī.

—iCaandíh cruzboó péoh dodhnit, ma mao yohat tūtutí chah īt niíf ñaacáp wut jī.

²⁴Páant ī niíf ñaacáchah joinít, queétdih jéih yap yohcan, chah ī íjjatdihbut enna, mah pamapdihi úbnit, nihat ī enechah, āt téih chocop wut jī. Pánih téih chocnajeh, queétdih nin pah Pilato āt niijíp wut jī:

—Nin newédih yeebjéh tigaá ñi mawat tūtutp. Páant ñi wutat jíib yeebdíhjih peéh chājat ā jumú naáh. Weémbodíh peéh chājat ā wihcan niít, cáacwādihi āt niijíp wut jī.*

²⁵—iCaandíh mawat jíib jwiítdih, jwí jwiimenádihibut caán peéh chājat ā jumú naáh! nihat cáacwā īt niijíp wut jī.

²⁶Páant ī niiját túttimah, ī wutat pah Barrabásdih āt bacaat tūtutp wut jī. Obohjeéhtih, Jesúsboodíh áih soldadowādihi āt ub bejat tūtutp wut jī, caandíh pūinit, cruzboó péoh dodhnit, ī mao yohat pínah niijná.

Soldadowā Jesúsdihi yeejép ī deoh naawát

²⁷Pánih ub bejnit, Pilatoíh muú díftna Jesúsdihi īt ub waad béjep wut jī. Pánih ub waad béjnit, caanjíh wapnit soldadowā Jesús pebh īt ñuh páuda bojop wut jī. ²⁸Pánih ñuhna, Jesúsíh yégueh jih bóo chóodih too dugnit, maáh ā dúwát pah jíghoni dūuni chóodih caandíh īt yacap wut jī. ²⁹Maáh ā dúwát júdu pah chājnit, óot pihdih péeb wao péanit, Jesúsíh wao dáhdih īt yacap wut jī. Maáh ā wépat pah ā jútat pínah máa doóbdih áih jéihyepmant bóo téihyajíh īt tewat tūtutp wut jī. Pánih chāj péanit, maáhdih ípí chājat pah ā pebh īt bóodicha caj yoh ñajap wut jī. Pánih bóodicha caj yoh ñajnit, nin pah caandíh īt niíf dehwep wut jī:

—iMa túi jumúú, judíowā ī maáh! īt niijíp wut jī.

³⁰Páant niíf deoh, caandíh coí jáhana, ā bíbohni máa doóbdih jwúub úbnit, caán doóbhjíh áih wao dáhdih dawá láa īt puñup wut jī. ³¹Pánih deoh naóh péa, ī yacniji yéguehdih īt jwúub yacap wut jī, páant muntih. Pánih yac péa, cruzboó péoh dodhnit, mao yohat tūtut niijná, caandíh īt ub bac bejep wut jī.

Jesúsdihi cruzboó péoh dodhnit, ī mawat

(Mr 15.21-32; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27)

³²ī mao yohat pínah jeéboó ub bejna, Simón, Cirene baácdihi bóodih īt jwááap wut jī. Pánih jwááhnit, caandíh Jesúsíh cruzdih īt bewat tūtutp wut jī.

³³Pánih bejnit, Gólgota wūt jumupna īt jwiibínap wut jī. “Gólgota”, niijná, “Waó

* 27.24 Dt 21.6-9

iidip jeé”, niijná it chājap wut jī. ³⁴Pánih caanná juibínit, bijnijih widnit, ī ub bejni jiwá iguíf macdih Jesúsdih it tóihyop wut yuh jī. Obohjeéhtih, bainí déeb joinítjeh, át babhcap wut jī.

³⁵Caandíh cruzboó it péoh dodhdop wut jī. Pánih péoh dodh péanit, áih yégueh chóojidih “¿Deih tigaá ā jumbi?” míic niijnít, tíhwat júdnabitjīh it yoh tíhwip wut jī.* ³⁶Pánih chāj péanit, pái cháúdnit, caandíh it wapap wut jī, bita caandíh ī ub bejcat pínah niijná. ³⁷JESÚS JUDÍOWĀ Ī MAÁH CAÁ”, bita ī níj daacniji naadíh Jesús wao cháh cruzdih soldadowā it nah péoh búudhdop wut jī.

³⁸Chénewā nūmnítidihbut mao yohat túut niijná, bíh cruznadih Jesús pebh it péoh dodhdop wut jī. Bícdih ā jéihyepmant bóo búwámant, bíhdih ā wáyámant bóo búwámant péoh dodhnit, queét tac yoób Jesúsdih it péoh dodhdop wut jī. ³⁹⁻⁴⁰Cruz pebh en yap bejnit, Jesúsdih nin pah yeejép it níj deoh naáwáp wut jī:

—iEneéh buca! ¿Dioíh mūdíh yohnit, bíic peihcanni yeó jáap túttimah, meém caán mūdíh jwúub chājni pínah níit? Pánihni jumna, Dios wúéh yoobát jumna, wancat túut niijná, caán ī péoh dodhdopmant meemjéh ma dei jūúwá, it niijíp wut jī.*

⁴¹Sacerdotewā Ī maáta, Moisés ā wutatjidih bohénit, jwí maátabut bíic yoobó it deoh naáwáp wut jī.

⁴²—Bitadih túi teo wáacni jumna yuhna, caanjéh ā jéih míic teo wáaccan caá. ‘Judíowā Ī maáh caá’, niijná, caán míicjeh ā dei jūúwúchah enna, caandíh jwí jepahbipna caá. ⁴³‘Weém Dios wúéh caá. Caandíh wā túi jenah joiná caá’, ā niiját jīb, Dios caandíh oina, ā túi ubu naáh, it niijíp wut jī.*

⁴⁴Ájeéh ī péoh dodhnit nūmnítbut bíic yoobó caandíh it deoh naáwáp wut jī.

Jesús ā wunat

(Mr 15.33-41; Lc 8.2-3; 23.44-49; Jn 19.28-30)

⁴⁵Jesús cruzboó Ī péoh dodhni ā nūhuchah, yeó jáap tac yoobó ā dupúáh

bejep jī. Nihat baác dupúniji, bíic peihcanni horas túttimah, ā jwúub baáb jwúub bejep jī, páant mūntih. ⁴⁶Páant ā jwúub baabát pínah játihbit, Jesús nin pah át wép níj náacáp wut jī: “Elí, Elí, ¿lemá sabactani?” niijná, “¿Wíih Dios, wíih Dios, dépanih tigaá weemdíh ma éemp bej?” Jesús át níj náacáp wut jī.*

⁴⁷Páant ā niijíchah joinít, biquína caanjíh nūhnit nin pah it míic niijíp wut jī:

—Dios naáwátidih naóh yapani Elíasjidih bidna caá ā chājap, it niijíp wut jī.

⁴⁸Bíic íjeéh jumni náo ñah bejnit, páab chuí déedih ubnit, bijni jiwá iguíf macdih báah, máa doóbh yapatdih chéu búudh, júat ñahanit, Jesúsdih át wái nomat túutwut wut yuh jī.* ⁴⁹Obohjeéhtih, wái nomat túutnidih bita nin pah it niijíp wut jī:

—iÁ jumna naáh! Elíasji nindih teo wáacadih ā jūúwúchah, jwí en jwuh jīh, it niijíp wut jī.

⁵⁰Páant Ī niiját túttimah, túbit náacnit, Jesús át wunah bejep wut jī. ⁵¹Páant ā wunuchahjeh, Dioíh mūú díitboó Ī jāh yaíhni búdí wáupni chóo yeo dei bejna, chéne chóo pah át chāwáp wut jī.

Pánihat pónih, baác búdí méména, jee dáhna át pah bejep wut jī.* ⁵²Pánihichah, cáacwáih bácahjidih Ī yohopji jeéboó ā búuh bejchah, Diosdih jepahnitji jwúub boo pud júóhnit, dawá it bacap wut jī.

⁵³Pánihna, Jesús ā boo pud júúwát túttimah, Jerusalén tútchina Ī jwúub waad béjchah, dawá queétdih it enep wut jī.

⁵⁴Páant baác méméatdih nihat bíih ā yapachah enna, Jesúsdih wapnit soldadowā Ī maáh, ájeéh jumnitbut búdí úmnit, nin pah it míic niijíp wut jī:

—iYoobópdih nin Dios wúéh tigaá át jumap! it niijíp wut jī.

⁵⁵Chibít yuúpbít dawá yaádhbut Ī en ñuhap wut jī. Queét yaádh jwiít bíicdih Galileamant júóhnit, Jesúsdih teo wáacnitji it jumap wut jī. ⁵⁶Íjeéh jumnit, Mágdala tútchidih bóli María, bíh wili

* 27.35 Sal 22.18 * 27.39-40 Sal 22.7; 109.25; Mt 26.61; Jn 2.19 * 27.43 Sal 22.8

* 27.46 Sal 22.1 * 27.48 Sal 69.21 * 27.51 Ex 26.31-32; 2Cr 3.14

Maríabut mit jumup wut jī. Caánt José, ā úud Santiago ī íin mit jumup wut jī. Biñ wili Zebedeo ā weh íin mit jumup wut jī. Queét bíc peihcannit yaádh ít jumup wut jī.*

Jesúh báhahjidih ā yohat

(Mr 15.42-47; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)

⁵⁷Jesús ā wunat túttimah, caan chéyeh tōo nāh jūúwát pínah játih, José, Arimatea tútchidih bóo, Jesúsdih jepahni, áih báhahjidih ub deyanit, yohat túut níijná, cruzboó át juibínap wut jī. ⁵⁸Caanjíh jumnihi Pilatodih úúbúdh át bejep wut jī. Páant ā úúbúchah joinít, Jesúh báhahjidih Pilato áih soldadowádh caandíh át wúhat túutap wut jī. ⁵⁹Páant ā jepahchah joinít, José cruz jumapna jwúub juibínit, Jesúh báhahjidih ub deya, lino wút jumni quei wíhcanni yégueh chóojih át pinip wut jī. ⁶⁰José ā wunuchah, caandíh ī yohat pínah jeé ítdih átát baadát túutap wut jī. Caán ítdih Jeh Jesúh báhahjidih át yohop wut jī. Páant ā yohat túttimah, caandíh nemat túut níijná, caán ítdih waadápboó búdí jeé júdudih tóo pútú bejnit, caán ítdih át nemep wut jī. Pánih nem péanit, áih munná át jwúub bejep wut jī. ⁶¹Páant ā cháhachah, Mágdala tútchidih bóli María, bíh Maríabut caandíh ā yohatji jeé íit pebh ít en chúudap wut jī.

Jesúh báhahjidih ā yohniji ítdih soldadowā ī wapat

⁶²Ā wunniji yeó jáap, chooát yeó jáap pínah jwípí ámohni yeó jáap ā jumup jī. Túttimah bóo yeó jáapdh sacerdotewā ī maáta, fariseowábut Maáh Pilato pebhna bejnit, nin pah ít níj úúbup wut jī:

⁶³—Maá, caán yeeniboó jwíjeéh jum jwuhna, ‘Wanna, bíc peihcanni yeó jáap túttimah wā jwúub boo pud júóhhipna caá’, ā níjájtdih jwí náhnina caá.* ⁶⁴Pánihna, caandíh ī yohopji jeé ítdih bíh peihcanni yeó jáapna ā nematdh míh soldadowádh ma túi wapat túutú, ā bohénit áih báhahjidih ī nuumcát pínah níijná. Pánih nuumnít, cáacwádh ā boo

pud júúwátdih ít naóh tagaá. Pánih naóhna, Jesús ā jwíh yeeatji chah ī pée yee naáwát áta jum tagaá, Pilatodih ít níjap wut jī.

⁶⁵Páant ī níjíchah joinít, Pilato nin pah át níj jepahap wut jī:

—Biquína soldadowádh numah bejnit, yeebjéh ní jéihyat pah caán ítdih nemnit, queétdih ní túi wapat túutú, Pilato át níjap wut jī. ⁶⁶Páant ā níjíchah joinít, soldadowádh numah bej, caán ítdih José ā nemniji jeé júdudih buujcán nah chéonit, soldadowádh ít wapat túutap wut jī. Pánih chāj péanit, queét maáta ít jwúub bejep wut jī.

Jesús ā boo pud júúwát

(Mr 16.1-8; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)

28 ¹Jwít judíowā jwí chooát yeó jáap túttimah bóo yeó jáap ā baáb jéenechah, Mágdala tútchidih bóli María, bíh wili Maríabut Jesúh báhahdh José ā yohopji jeé íitboó enedih ít bejep wut jī. ²Páant caanná ī juibínachah, Diofh ángel jeámant ā dei júúwúchah, baác búdí át méménap wut jī. Pánih dei júóhni, José ā nemniji jeé júdudih pútú dodhni, caanjíh át chúudap wut jī. ³Caán ángel wedoát pah jígothi ā jumuchah, áih yéguehbut túi yeh iigní át jumup wut jī. ⁴Pánihna, caandíh enna, caán jeé ítdih wapnit soldadowā búdí úumna, méménit, wunnit pah ít buug nájap wut jī. ⁵Caanjíh chúudni ángel queét yaádhdh nin pah át níjap wut jī:

—Íni úumca bojó! Cruzboó ī péoh dodh mao yohniji Jesúsdih ní bidatdh wā jéihna caá. ⁶Obohjeéhtih, ninjīh ā wíhcan caá. Á níjájti pah jáantjeh ā boo pud júúwup be. Á lajapjiboó ní en júúwú. ⁷Caandíh en péanit, waícanjeh ā bohénitjtdih nin pah ní níj náóhbi jwuhú: ‘Jesús át boo pud júúwup tabeé. Galilea baácna yeebdíh waóh bej páina caá ā chájap. Caanná bejnit, caandíh ní enbipna caá’, queétdih ní níj. Páant beé yeebdíh níj naáwádh wā júúwup be, ángel queét yaádhdh át níjap wut jī.

* 27.55-56 Lc 8.2-3 * 27.63 Mt 16.21; 17.23; 20.19; Mr 8.31; 9.31; 10.33-34; Lc 9.22; 18.31-33

⁸Páant ā niijíchah joinít, queét yaádh yohopji jeé ítmant ít náo jwúub bejep wut jī. Pánih náo jwúub bejnit, úmna yuhna, búdí wēnít, ā bohénitjidih naáwádih ít bejep wut jī. ⁹Páant ī bejchah, Jesús jwuh queét yaádh dih át jígohop wut jī.

—¿Ni jūóhca beé? át niijíp wut jī.

Páant ā niijíchah joinít, áih jítcha pebh páah yoh ñajnit, áih wúudih pin teonit, caandíh ít weñep wut jī. ¹⁰Páant ī chājachah enna, queét yaádh dih nin pah át niijíp wut jī:

—Ni úmca bojoó. Wā úudwā panihnitdih nin pah ñi níj naóhbi jwuhúú: ‘Waícanjeh nin tátchimant bacnit, Galilea baácna ñi bejeé. Caánboó Jesús dih ñi jwááh bipna caá’, queétdih ñi niijí, Jesús át niijíp wut jī.

**Wapnit soldadowā ded pah
ī yapatjidih ī naáwát**

¹¹Queét yaádh tátchina ī jwúub bejat pónih, biquína caán ítdih wapnit soldadowāboó sacerdotewā ī maáta pebhna ít bejep wut jī. Í pebhna juibínit, ded pah ī yapatjidih queétdih ít naáwáp wut jī. ¹²Páant ī naáwáchah joinít, caán ā yapatjidih míic wéheat túut niijná, jwí déewā maátadihbut ít míic wáacat túut wut jī. Pánih míic wéhe péanit, queét soldadowādih búdí ít jíib chājap wut jī, ded pah ā yapatjidih yooópdi h ī naóhcat pínah niijná. ¹³Pánih jíib chājnit, nin pah queétdih ít níj wut wut wut jī:

—Bitadih nin pah ñi niijí: ‘Chei jwí úwat pónih, ā bohénitjiboó jūóh nit, áih bácahjidih ít nuumúp tabe’, ñi niijí. ¹⁴Páant ā yapatji doonádih Maáh Pilato ā joyóchah, jwiítboó caandíh jwí ámoh naóh bipna caá, yeebdíh ā peéh chājcat pínah niijná, soldadowādih ít niijíp wut jī.

¹⁵Páant ī niijíchah joinít, ī jíib chājatdih ubnit, ī niijátji pah soldadowā ít naóh peeté p wut jī. Páant ī níj naáwáchah joinítji, buu láabut páantjeh nihát jwí déewā ī yee naáwátjidih ípi jenah joiná yuh caá.

**Jesús ā bohénitjidih ā péé wutat
(Mr 16.14-18; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23)**

¹⁶Queét yaádh tátchina juibínit, Jesús ā niiját túutatji pah jwiít ā bohénitjidih ī naóh yapanap jī. Páant ī naóh yapanachah joinít, jwiít once ā bohénitji Galilea baácna bejnit, Jesús jwiít dih ā bejat túutnji jeená jwí juibínap jī.* ¹⁷Pánih caanná juibínit, Jesús dih ennit, Dios wúuh ā jumatdih jéihna, caandíh jwí weñep jī. Obohjeéhtih, biquína jwíjeéh jumnit “¿Yooópdi h Jesús jeh níit?” ít níj jenah joi jwúuhap tají. ¹⁸Jwí pebh juinít, Jesús nin pah jwiít dih ā niijíp jī:

—Nihat wēpatdih wā íp weemdíh ā wúuhap be. Páant ā wēpat wúhni jumna, nihát jeáboó jumnit, nihát nin baáboó jumnitdihbut wutni wā jumna caá. ¹⁹Pánih wēpni jumna, nin pah yeebdíh wā naóhna caá: Wíih túini doonádih nihát baácdih moondíh ñi túi naáwá, jepahnit, weemdíh ī túi péeat pínah niijná. Páant ī jepahachah ennit, wā íp ā wēpatjīh, wā wēpatjīh, Túini Espiritu ā wēpatjīhbut queétdih ñi daabánaa.* ²⁰Páant ñi daabánitdih ñi túi bohénaá, yeebdíh nihát wā wutatjidih queétdih ī jepahat pínah niijná. Páant ñi chājachah, yeó jáap jumát pah púúú péeni yeó jáapna páantjeh ñijeéh wā jumbipna caá. Páant wā naáwát dih ñi túi náhninaá, Jesús jwiít dih ā niijíp jī.

Páant bóojeh tigaá weém Mateo wā daacát.

SAN MARCOS

Marcos ā daacátjidih jwī tūi beh joyát pínah naáwát

¿Déhe tigaá daácni? “Juan Marcos nin núodih át daacáp wut jī”, nihat jéihnit ī niíf jenah joiná caá. Juan Marcos Jesús ā naáwát túutni Pedro chéen jumna, Jesúfhwādih Pedro ā bohénachah joinít, át daacáp wut jī. Pánihat túttimah, ā daacátjinadih en ámohnit, nin tólihdih át daacáp wut jī. Juan Marcos íinsh muúboó Jesúfhwā ít míc wáacap wut jī. (Hch 12.12) Caandíh jéihnit, “Mííh muúboojéh Jesús ā bohénitdih át péé numah jeémép wut jī”, dawá ī niíf jenah joiná caá. “Pánihna, queét jeémp péanit, Getsemaní pácahina ī bejchah, Marcosbut queétdih át péé bejep wut jī. Caandíhjenh wut soldadowā áih yéguehdih ī tewechah, yégueh wihcanjeh jweiníji wut jī”, ī niíf jenah joiná caá. (Mr 14.51-52) Túttimah, Pablo Bernabéjīh Jerusalén tútchimant Antioquía tútchina ī jwúub bejchah, Juan Marcos, Bernabé jwan wúúhbut, íjeéh át bejep wut jī. (Hch 12.25) Túttimah, queét ī jwíih jib bejchah, Marcosdihbut ī numah bejchah yuhna, Perge tútchiboó queétdih cádahnit, Jerusalénna át jwúub bejep wut jī. (Hch 13.5,13) Túttimah jib bejnit, Pablo Marcosdih ā ub bejíhcah, Bernabé caandíh át numah jib bejep wut jī. (Hch 15.36-39) Dawá jópchi túttimah, Pablo Marcosdih át jwúub wēi enep wut jī. (Col 4.10; Flm 24; 2Ti 4.11)

¿Dedtih át daácji? Dawá jéihnit “Roma tútchidih moón Jesúfhwā judío nihcannitdih nin núodih át daacáp wut jī”, ī niíf jenah joiná caá. Queét judío nihcannit ded pah judíowā ī chājatdih jéihcannit ī jumuchah, Marcos caandíh át naáwáp wut jī. Jesúsdih íjnit, bita ī yeejép chājatjidih dawá láa Marcos át naáwáp wut jī. Pánihna, queét Romadih moón Jesúfhwā bíic yoobó yeejép yapnit, caandíh ī enechah, queétdih át teo wáacap wut jī.

¿Dedmant, débólih cah, át daácji? Dawá jéihnit “Pedrodih ī mawat pínah játih, Roma tútchiboó ā jumuchah, Marcos caandíh pej jumni caanbút Romaboó jumna, nin tólihdih át daacáp wut jī”, ī niíf jenah joiná caá. Biquína jéihnit “Jópchi 50 dée (Jesús ā wunat túttimah 17 jópchi túttimah dée) át daacáp wut jī”, ī niíf jenah joiná caá. Obohjeéhtih, chah dawá jéihnitboó “Jópchi 64—67 (Jesús ā wunat túttimah 31—34 jópchi túttimah) át daacáp wut jī”, ī niíf jenah joiná caá.

¿Dedé pínah tigaá át daácji? Marcos nin núodih daac láa, Roma tútchidih moón Jesúfhwā búdí yeejép ít yapap wut jī. Romadih moón ī maáta Jesúfhwādih yeejép naóh yacnit, dawá queétdih ít mao yohat tútup wut jī. Pánihna, dawá Jesúfhwā bíáboó ít jwei béjep wut jī. “Páant ī yeejép yapatdih jéihna, Jesúsbut búdí yeejép yapni cáacwādih teo wūhni ā jumatdih Marcos cáacwādih át náhniahíp wut jī”, dawá jéihnit ī niíf jenah joiná caá.

San Marcos ded pah ā jumant:

1. Jesús ded pah ā jwíih yapat (1.1-13)
2. Galilea baácboó jibnit, cáacwādih ā teo wáacat (1.14—6.29)
3. Galilea baácmant bíáboó bejnit, ded pah ā chājat (6.30—9.32)
4. Galilea baácna jwúub junít, ded pah ā chājat (9.33-50)
5. Judea baác, Perea baácboó jibnit, ded pah ā chājat (10.1-52)
6. Jesús ā wunat (11.1—15.47)
7. Jesús ā boo pud jūúwát (16.1-20)

Juan Daabáni ā bohé jwíhat*(Mt 3.1-12; Lc 3.1-9,15-17; Jn 1.19-28)*

1 ¹Weém, Marcos, nin tólihjih Dios wúúh Jesucristo, ded pah ā chājatjidih, áih túini doonádihbut wā naóh daácna caá. Juan Daabáni ded pah ā chājat pínahdih Dios naáwátidih naóh yapani Isaiásji āt daacáp tajī. Páant ā niíj daacátji pahjeh tih Jesúh túini dooná āt jwíhip tajī.

²Nin pah Malaquías, Isaiásjih ít niíj daacáp tajī:

“Á wúúhdih Dios nin pah ā niijná caá: ‘Ma játih meemdih naóh waóhni pínahdih wā wahbipna caá.

³Caán naóh waóhni pínah muú wihcapboó nin pah ā niíj náac bohébiipna caá: “Jwī Maáh ā jūúwát pínah játih ñi yéej chājatdih cádahnit, túiniboodíh túut nuumnít, caandíh ñi túi páñaá”, ā niíjbíipna caá’, ā wúúhdih Dios ā niijná caá”, ít niíj daacáp tajī.

(Mal 3.1; Is 40.3)

⁴Juan Daabáni Isaiáswā ī niíj daacátji pah muú wihcapboó jumna, nin pah cáacwádih āt niíj naóh bohénap wut jī: “Ñi yéej chājatdih cádahnit, túiniboodíh ñi túut nuumú. Pánih túut nuumnít, ñi daabáát túutú. Páant ñi chājachah ennit, Dios ñi yéejatdih ā yohbipna caá”, āt niíj wut jī. ⁵Nihat Judea baácidih moón, Jerusalén túchidih moonbút caandíh joyát túut niijná, ā pebhna ít juibínap wut jī. Pánih joinít, Diosdih ī yéejatdih ī naáwáchah, Juan Jordán mujboó queétdih āt daabánap wut jī.

⁶Juaníh yégueh chóo camello wūt jumni nuúup yoócjih nóomnit, ī yacni chóo wut jī. Áih jayáát tōp momo jiwi chóo tōp wut jī. Wúúc joowádih jeémpnit, belo macdihbut ápi déebep wut jī.* ⁷Juan cáacwádih bohéna, nin pah ápi niíj naáwáp wut jī: “Wā túttimah jūóhni wā chah wēpni caá. Páant ā jumuchah jenah joinít, ‘Weém oboh jumni caá’, wā niíj jenah joiná

caá. ⁸Weém yeebdíh mahjihjeh wā daabána caá. Oboheéhtih, wā daabáát panihni caánboó yeebdíh Túini Espiritu ā wēpatdih búdí ā wáhbipna caá”, āt niíj wut jī.

Juan Jesúsdih ā daabáát*(Mt 3.13-17; Lc 3.21-22)*

⁹Juan cáacwádih ā daabánachah, Galilea baác, Nazaret tútchimant Jesús ā pebhna āt juibínap wut jī. Páant ā juibínachah, Juan caandíhbut Jordán mujboó āt daabánap wut jī.

¹⁰Pánih daabá péanachah, Jesús mujna nuhniji āt aab nuhup wut jī. Pánih aab nuhnitjeh, Jesús ā enechah, jeá āt jéweah bejep wut jī. Páant ā jéweah bejchah, jop pah jígozni Túini Espiritu jeámant dei jūóhnit, caandíh āt juí jaamáp wut jī. ¹¹Páant ā juí jaamáchah, “Meém wā wúúh, wā oini caá. Meemdíh búdí wā wéina caá”, Dios jeámant āt niíj wut jī.*

Nemépwā ī maáh Jesúsdih ā yéejaihat*(Mt 4.1-11; Lc 4.1-13)*

¹²Juan caandíh ā daabáát túttimah, Túini Espiritu Jesúsdih muú wihcapboó āt numah bejep wut jī. ¹³Páant ā numah bejchah, caánboó cuarenta yeó jáap Jesús āt jumup wut jī. Páant ā jumuchah, nemépwā ī maáh, Satanás, Jesúsdih átihi yeejép chājat túut wut yuh jī. Pánihna, Jesús muú wihcapboó nuúupwā bíicdih ā jumuchah, ángelwā caandíh ít túi en dawáp wut jī.

Jesús Galilea baácboó ā bohé jwíhat*(Mt 4.12-17; Lc 4.14-15)*

¹⁴Juandih nemat muúboó ī nemat túttimah, Jesús Galilea baácna Dios ā maáh jumant túini doonádih naáwádih āt bejep wut jī: ¹⁵“Nihat baácidih moondíh Dios ā maáh jumantdih ā júutat pínah bahnijeh ā júdhna caá. Pánihna, túini doonádih joinít, ñi yéej chājatdih cádahnit, túiniboodíh ñi túut

nɛmɛ́", cáacwādhīh āpí niīj naóh bohénap wut jī.*

Queéj júut maonitdih ājeéh

Jesús ā bejat tútat

(Mt 4.18-22; Lc 5.1-11)

¹⁶Páant niīj bohé bejna, Galilea fimdih dei juibí, púud bejnit, Simón, ā úud Andrésjīh queéj júut maona, íih ñuodíh ī yoh báhanachah, Jesús át enep wut jī. Pánih ennit, nin pah queédih át niijíp wut jī:

¹⁷—Weemdíh ñi pej jum júúwá. Páant ñi júúwáchah, yebdíh wā bohébiḡna caá. Páant wā bohénachah joinít, queejwádih ñi bidat pah, cáacwāboodíh bidnit, wíih doonádih ñi naóhbiḡna caá, weemdíh jepahna, wíihwā ī jumat pínah niijná, át niijíp wut jī.

¹⁸Páant ā niijíchah joinítjeh, íih ñhonádih cádahnit, Jesúsjeéh it bejep wut jī.

¹⁹Chibít yúup queédih ñumah bejnit, Santiago, ā úud Juandihbut Jesús át enep wut jī. Queét ī íip Zebedeo biícđih íih jááj chóodih chúđnit, íih ñhonádih ámhna it chājap wut jī. ²⁰Pánih ennit, Jesús queédih át bid bojop wut jī. Páant ā bid bojochah joiná, biícđantjeh ī íipđih, caandíh teo wúhñit biícđih jááj chóomant cádahnit, queétbut Jesúsjeéh it bejep wut jī.

**Judíowā ī míic wáacat mǔúboó
nemép caolih jumnidih**

Jesús ā booaat

(Lc 4.31-37)

²¹Túttimah, Jesús wā Capernaum tútchina it bejep wut jī. Caanná juibínit, jwiít judíowā jwí chooát yeó jáapđih Dios naáwáđdih bohéát túut niijná, jwí míic wáacat mǔúboó Jesús wābut it waadáp wut jī. Waadnít, caanjíh míic wáacnitdih Jesús át bohénap wut jī. ²²Pánih bohéna, Moisés ā wutatjđih bohénit chah Jesús át wēp naáwáp wut jī. Páant ā wēp naáwáchah joinít, cáacwāboó it joi ñúhup wut jī.* ²³Cáacwā cáđih nemép caolih jumñibut ñúhñit, nin pah Jesúsđih át niij ñaacáp wut jī.

²⁴—¿Jesús, Nazaret tútchidih bóo, ded pah jwiítđih ma chājbi? ¿Meém jwiítđih bacanadih ma júóhñit beé? ¿Bacanit, jwiítđih ma mao yohmi níit? Meemdíh jwí túi jéihna caá. Meém caá Diofíh Túini, át niijíp wut jī.

²⁵—iÑi laiḡca bojoó! iCaán newémant ñi bac bejeé! Jesús queét nemép wādhīh át niijíp wut jī.

²⁶Páant ā niijíchah joinítjeh, nemép wā caán newéđih tubit méméanit, ñaacna, áih bácaḡmant it bac bejep wut jī.

²⁷Páant ā yapachah ennit, cáacwā búdí it joi ñúhup wut jī.

—¿Ded jáap naáwát tigaá nin? iMaáh yoobát pah ā wēp naóhna caá! iÁ wutuchah joinít, nemép wā yah bāca jepahñit, ī bac bejna caá! queétjeh it míic niijíp wut jī.

²⁸Páant ā chājatji doonádih joinít, waícanjeh Capernaum tútchidih moón, niḡat Galilea baáđđih moonbút it míic naóh peetéḡ wut jī.

Simón chudđih Jesús ā booaat

(Mt 8.14-15; Lc 4.38-39)

²⁹Jwiít judíowā jwí míic wáacat mǔmǔmǔ Jesús wā bac bejnit, Simóníh mǔmǔná it juibínap wut jī. Simón, ā úud Andrésjīh mǔú monó wut jī. Pániḡna, íih mǔmǔná Jesús, Juan, Santiagodihbut, it ñumah waadáp wut jī.

³⁰Simón chudđi búdí pahat wunna, mi ñajat chóoboó mit ñajap wut jī. Jesús wā ī waadáchah, mi wunatđih caandíh it naáwáp wut jī. ³¹Páant ī naáwáchah joinít, Jesús mi pebh juibínit, caántđih át wái pud chúđ jwejep wut jī. Páant ā chājachahjeh, pahat át dúucah bejep wut jī. Páant ā dúucah bejehah, queédih jeémát mit wúhup wut jī.

Dawá wunnitdih ā booaat

(Mt 8.16-17; Lc 4.40-41)

³²Tōo ñáh júúwáchah, dawá Jesús pebh juibínit, wunnitdih, nemép caolih jumñitđihbut it ub juibínap wut jī.

³³Niḡat caán tútchidih moón caán mǔú jēc pebh it wáac juibínap wut jī. ³⁴Dawá

wunnitdih boosit, dawá nemépwādhbut Jesús āt bacat tútutap wut jī. Pānih bacat tútutna, nemépwā caandíh ī jéihyechah, Jesús queétdih āt wéheat tútutap wut jī.

**Jesús Galilea baáčboó
ā bohé jibat
(Lc 4.42-44)**

³⁵Chei buugjéh jáanit, chibít dupú jwuhuchah, cáac wihcapboó Jesús Diosdih wúbádih āt bejep wut jī.

³⁶Túttimah, ā wihcah ennit, Simónwā caandíh īt bid bejep wut jī. ³⁷Pānih bidna, caandíh jwāáhnit, nin pah caandíh īt niijíp wut jī:

—Nihat cáacwā meemdíh bidna beé, ī chājap be, īt niijíp wut jī.

³⁸—Nihat tútchidih moondíh túini doonádih naáwádih wā jūwúwup be. Chóbe ninjéh ché bóo tútchinadih jwī bejat dee caá. Caanjíh jumnitdihbut túini doonádih weemdíh naáwát caá náahap, Jesús queétdih āt niijíp wut jī.

³⁹Pānih bej, nihat Galilea baáčboó jib, jwiít judíowā jwī míic wáacat munná jumat pah waadní, Jesús āt bohénap wut jī. Pānih bohéna, nemépwādih ā bacat tútutachahjeh, cáacwāíh bácahmant īt bac bejep wut jī.*

**Bácah moópnidih
Jesús ā booaat
(Mt 8.1-4; Lc 5.12-16)**

⁴⁰Biíc yeó jáap bácah moópni Jesús pebh āt juibínap wut jī. Pānih juibína, bódicha caj yoh nājnit, nin pah caandíh āt niijíp wut jī:

—Ma booaíhna, weemdíh ma jéih booa caá, āt niijíp wut jī.

⁴¹Páant ā niijíchah joinít, caandíh búdí jígah enna, teo jáhanit,

—iJúu! Wēinit, meemdíh wā booa caá, Jesús āt niijíp wut jī.

⁴²Páant Jesús ā niijíchahjeh, ā moopát āt nūmáah bejep wut jī. ⁴³Páant ā nūmúchah, sacerdotewā ī pebh wahnit, nin pah Jesús caandíh āt níj wutap wut yuh jī:

⁴⁴—Meemdíh wā booaatjidih bitadih ma naóhca bojoó. Pānih naóhcan, sacerdotedihjeh naáwádih ma bejeé. Caanná juibínit, míh bácah ā nūmátjidih ma júutú. Moisés ā wutatji pah sacerdotedih ma wūhúú, booni ma jumadit nihat ī jéihyat pínah niijná,* āt niijíp wut jī.

⁴⁵Páant ā niijíchah yuhna, nihat ā jwāáhnitdih āt naáwáp wut jī. Páant ā naáwáchah joinít, chah dawá Jesúsdih enedih ípí juibínap wut jī. Tūbit dawá ī jumuchah, tútchina Jesús āt jéih waadcáp wut jī. Pānihna, daocánnit ī jumapboojéh āpí jumap wut jī. Obohjeéhtih, caánboó ā jumuchah yuhna, dawá bíh tútchinadih moón Jesúsdih enedih ípí juibínap wut jī.

**Jéih yoocannidih Jesús ā booaat
(Mt 9.1-8; Lc 5.17-26)**

2¹Daocánni yeó jáap túttimah, Jesús wā Capernaum tútchiboó īt jwúub juibínap wut jī. Ápí juibíni mūudíh ā jwúub juibínachah, ā jumat doonádih joinít, cáacwā īt míic naáwáp wut jī. ²Pānih caán doonádih joinít, dawá caán ā jumni munná īt juibínap wut jī. Jēc yehmant īt nūh péenap wut jī. Pānih juibínitdih Jesús Dioíh túini doonádih āt naáwáp wut jī.

³Jesús queétdih ā naáwát pónih, chéneha míic neoná jéih yoocannidih īt beo juibínap wut yuh jī.

⁴Obohjeéhtih, Jesús ā jumni munná juibínit, dawá ī jumuchah enna, Jesús pebh īt jéih waád juibícap wut jī. Pānih jéih waadcán, jéih yoocannidih mūú chah bóo coahna beo pūuh laab béjnit, īt íit chājap wut jī. Pānih íit chāj péanit, jéih yoocannidih ā nājni chóojíh Jesús pebh īt cádah deya bojop wut jī.

⁵Í cádah deya bojochah ennit, “Jesús jwī chéendih ā booaápná caá”, ī níj jenah joyátdih jéihnit, nin pah jéih yoocannidih Jesús āt niijíp wut jī:

—Ma yéejatdih wā yohna caá, āt niijíp wut jī.

⁶Páant ā niijíchah joinít, caanjíh chúudnit Moisés ā wutatjidih

bohénitboó íih caolihjìhjuh nin pah ìt níj jenah joyóp wut yuh jì: ⁷“Diosjuh yéejatdih ā jéih yohna caá. Nin cáacjuh páant niijná, ‘Dios wā jumna caá’, níj yeena caá ā chājap”, ìt níj jenah joyóp wut jì.

⁸Queét páant ì níj jenah joyóchah jéihnit, Jesúsboó nin pah queétdih āt niijíp wut jì:

—Yeéb páant ñi níj jenah joyát ā táican caá. ⁹“Ma yéejatdih wā yohna caá’, wā niijíchah joinít, weemdíh jéihcan yuhna, ‘Yeeni caá’, ñi níj jenah joiná caá. Obohjeéhtih, ‘Ma ñah ñuhú. Ma ñajatdih ubnit, ma yáac chūi bejeé’, wā niijíchah, caán ā bejehah ennit, wā niiját yoobópdih ā jummatdih ñi jéihbipna caá. Pánih jéihna, yéejat yohat wépat wā bíbohathdihbut ñi jéihbipna caá. ¹⁰Weém nihat cáacwā úud jeé, nin baácdih moondíh jéih boonanit, ì yéej chājatdihbut wā jéih yohna caá. Páant wā jéih yohatdih yeéb ñi jéihyat pínah niijná, nin pah wā chāj jútupna caá, āt niijíp wut jì.

Páant níj péanit, jéih yoocanniboodíh nin pah āt niijíp wut jì:

¹¹—Ma ñah ñuhú. Ma ñajat chóodih ubnit, míh muúboó ma jwúb bejeé, āt niijíp wut jì.

¹²Jesús páant ā niijíchahjuh, caán newé āt ñah ñuhup wut jì, buca. Ñah ñuhnit, ā ñajat chóodih ubnit, āt bac bejep wut jì. Páant ā bac bejehah, nihat ìt en wáhi bejep wut jì. En wáhi bejnit, Diosdih búdí wēnit, nin pah queéjtjuh ìt míc niijíp wut jì:

—iEn yuh buca! Búdí náhnat pínahdih buw jwī enna caá. Játih pánihatdih jwī en jwuhcan jíí, ìt míc niijíp wut jì.

Jesús Levídh ā jūúwát túutat

(Mt 9.9-13; Lc 5.27-32)

¹³Túttimah, íim jwéejdih Jesús wā ìt jwúb bejep wut jì. Pánih bejnit, dawá caan pébh ì míc wáac juyáchah ennit, queétdih Jesús āt bohé bejep wut jì.

¹⁴Pánih bohé bejna, Leví Alfeo wūúhdih ā tewat tólihdih ā chúuduchah, āt enep wut jì. Leví, jwī dée jumna yuhna, Romanowā maáta ì uúbát túutni dinerodih uúbh wáhi āt jumup wut jì.

Caandíh ennit, Jesús nin pah āt niijíp wut jì:

—Wājeéh ma pée jūúwá, āt niijíp wut jì.

Páant ā niijíchah joinítjuh, ñah ñuh, áih tewatdih cádahnit, Levíbut Jesúsjeéh āt bejep wut jì.

¹⁵Túttimah, Levíboó áih muúná numah bejnit, Jesús wādh ãt numah jeémép wut jì. Páant ā numah jeéméchah, caán ā nihat pah dawá dinerodih uúbh wáhi, bita “Yeejépwā caá”, ì niijnítbut, Jesús wājeéh bejnit, queét bícdih ìt jeémép wut jì. ¹⁶Páant queét bícdih Jesús wā ì jeémép chúuduchah, Moisés ā wutatjdih bohénit fariseowā queétdih ìt enep wut jì.

—¿Dépanih tigaá yeejépwā, dinerodih uúbh wáhi bícdih Jesús ā jeémép? ā bohénitdih ìt níj uúbh joyóp wut jì.

¹⁷—Tubúp chūúhcannit cohnidih ípí bidcan caá. Wunnitjuh caandíh ì bidna caá. Pánihat dée ‘Weém yéejat wihcanni caá’, níj jenah joinít, teo wáacni pínahdih ípí bidcan caá. Obohjeéhtih, ‘Wā yéejatdih cádahnit, wā túut nuúmíhna caá’, níj jenah joinítboó teo wáacni pínahdih ì bidna caá. Pánihna, ‘Yeejépwā caá jwít’, níj jenah joinítjuh teo wáacadih wā jūúwáp be, ì yéej chājatdih cádahnit, táiniboodíh ì túut nuumát pínah niijná, Jesús queétdih āt niijíp wut jì.

Jeémép jwuhcatdih Jesúsdh ì uúbh joyát

(Mt 9.14-17; Lc 5.33-39)

¹⁸Caán láa Juan ā bohénit, fariseowābut jwī nuowā ì wutat pah ìt jeémép jwuhcap wut jì. Obohjeéhtih, queét ì jeémép jwuhcah yuhna, Jesús wā páantjuh ìt jeémép wut jì. Páant ì jeéméchah ennit, biquína Jesúsdh nin pah ìt níj uúbh joyóp wut jì:

—Juan ā bohénit, fariseowā ì bohénitbut, ì jeémép jwuhcah caá, Dios queétdih ā wēi enat pínah niijná. ¿Dépanih tigaá ma bohénitboó páantjuh ì jeémép? Jesúsdh ìt niijíp wut jì.

¹⁹—Nin pah caá ā jumup: Téihya chéoni ā numah jeémép bícdih ā jum jwuhuchah, jíghacan, ípí táí wēi

jeémpna caá. Páant tigaá, wājeéh jum jwuhna, wā bohénit ī túi wēi jeémpna caá. ²⁰Obohjeéhtih, bita caandíh ī ub bejat túttimah, ā chéenwā jígahnit, ī jeémp jwuhcan níft. Pánihat pah bita weemdíh ī ub bejat túttimah bácah, wā bohénitjeéh wā wihcah, queébtut ī jeémp jwuhcan níft, Jesús āt níj jepahap wut jī.

²¹Ded pah jwī nuowā ī wutatji áih jáap bohéatjīh fariseowā ī widíhichah enna, Jesús queétdih nin pah āt jwúub níj bohénap wut jī: “Jáap yégueh chóo chocca naáh chóojīh máa yégueh chóodih nah teo wai búudhdat ā náahcan caá. Páant nī chājachah nihna, caandíh nī chocat túttimah, jínt bejna, máa chóodih chah āta yewa tagaá. Páant tigaá jwī nuowā ī naawátji wíih jáap bohéatjīh widcat caá náahap. ²²Pánihat dée, pah jwuhcanni iguíf macdih nuúup chóojīh ī chājniji máa wuh wúúhdih yáacat ā náahcan caá. Páant nī yáacachah nihna, iguíf mac pahna, máa wuh wúúh jéih yúuhcan, āta yewah bej tagaá. Páant ā yewechah, chénat pah āta buud tagaá. Pánihna, jáap macdih jáap wuh wúúhboó yáacat caá náahap. Páant nī yáacachah, iguíf mac, caandíh yáacni chóobut ā túi jumbipna caá. Pánihat pah wíih jáap bohéat jwī nuowā ī naawátjijīh widcat caá náahap”, Jesús āt níjíp wut jī.

**Chooát yeó jáapdih
Jesús ā bohénit trigo quehedih
ī úuc jeémát
(Mt 12.1-8; Lc 6.1-5)**

²³Biíc chooát yeó jáapdih Jesús ā bohénitdih bohé bejna, trigo wáapdih āt numah chóop yap bejep wut jī. Pánih bejna, ā bohénit trigodih īt úuc jeémp bejep wut jī.* ²⁴Páant ī úucuchah enna, ījeéh bejnit fariseowā íjnit, nin pah Jesúsdih īt níj jūihñup wut jī:

—Jwíftdih ma joi jwúhuú. ¿Dépanih tigaá jwī chooát yeó jáapdih yuhna, ma bohénitboó ī teo? Pánih teona, Moisés ā wutatjidih yap yohna caá ī chājap, īt níjíp wut jī.

²⁵⁻²⁶Páant ī níjíchah joinít, “Wā bohénit ī yap yohcan caá”, níját túut níjíná, Jesús queétdih nin pah āt níj bóod chuñup wut jī:

—Davidji ā bohénit bícdih nuugúp wunna, Dioíh muuná waadníft, sacerdotewā Diosdih ī wūhniyi pandih āt jeémép wut jī. Pánih jeémpna, ā pej jumnitdihbut āt wūhup wut jī. Obohjeéhtih, caán pan sacerdotewājeh ī jeémát pínah āt jumup wut jī. Dios wutna, bitadih caán pandih āt jeémát túutcap wut jī. Caán láa Abiatar wūt jumni sacerdotewā ī maáh āt jumup wut jī. ¿Davidwā páant ī chājatjidih Dios naawátidih ī daacni núodih nī bohécannit jíí? Caán pandih ī jeéméchah yuhna, Diosboó ‘Nī túi chājcan beé’, āt níjícáp tajī. Pánihat pah, buu nin trigodih úuc jeémpna, wā bohénitbut Diosdih ī yap yohcan caá, Jesús āt níjíp wut jī.

²⁷Páant níjínít, nin pah Jesús queétdih āt jwúub níjíp wut jī:

—Dios chooát yeó jáapdih cáacwádih ā jwejep jī, teo chuunít, ī chooát pínah níjíná. Caán yeó jáapdih dawá wutatnadih ī jepahat pínahdih jenah joicán, queétdih ā teo wáacat pínahdihjeh āt jenah joyóp tajī. ²⁸Pánihna, weém nihāt cáacwá úud jeéné, chooát yeó jáapdih ded pah ī chājat pínahdih wā jéih wutna caá, āt níjíp wut jī.

**Téihya ágahnidih Jesús
ā booaat
(Mt 12.9-14; Lc 6.6-11)**

3 ¹Jwī míic wáacat muuná juibínit, Jesús wā īt waad béjep wut jī. Caán muudíh téihya ágahnibut āt jumup wut jī. ²Caán muudíh jumnitboó Jesúsdih īt en nuunúp wut jī. Chooát yeó jáapdih yuhna, Jesús téihya ágahnidih ā booaachah, eníhna īt chājap wut jī, caandíh naóh yacat túut níjíná. ³Téihya ágahnidih nin pah Jesús āt níjíp wut jī:

—Ñah nuhñit, wā pebhna ma jūúwá, āt níjíp wut jī.

* 2.23 Dt 23.25 * 2.25-26 Lv 24.9; 1S 21.1-6

⁴Páant niijnít, caán m̄uúdíh jumnitboodíh nin pah át niíj w̄úbh joyóy wut jī:

—Ñi jenah joyóchah, ¿jwī chooát yeó jáapdíh Dios jwiítdíh ded pah tigaá ā wut? ¿Túi chājatdíh níít ā wutup? ¿Yeejép chājatdíh níít ā wutup? ¿Cāacdíh ā booaat túut níít? ¿Cāacdíh ā mao yohat túut níít? queétdih át niijp wut jī.

Páant ā niijchah joinít, queét it jéih jepahcap wut jī. ⁵Páant ī jepahcah enna, cáacwādíh ī jígah encatdíh jéihnit, Jesús queétdih át íjip wut jī. Queétdih íjna yuhna, búdí át jígahap wut jī. Pánih jígahnit, téihya ágahniboodíh nin pah át niijp wut jī:

—Míih téihyadih ma yoo d̄uwú, át niijp wut jī.

Páant ā niijchah joinít, áih téihyadih át yoo d̄uwúp wut jī. Páant ā yoo d̄uwúchahjeh, áih téihya át táyah bejep wut jī. ⁶Páant Jesús áih téihyadih ā boanachah ennit, fariseowá it íj bac bejep wut jī. Pánih íj bac bejnit, Herodeśh cáacwā bíícdih míic wáacnit, “¿Ded pah tigaá Jesúsdih jwī jéih mao yohbi?” queétdih it míic niijp wut jī.

Dawá cáacwā íim jwéejdih ī jummat

⁷⁻⁸Jesús ā bohénit bíícdih íim jwéejdih it jwúub bejep wut jī. Páant ī bejchah enna, Galilea baácdih moón dawá queétdih it pée bejep wut jī. Ded pah ā wēp chājat doonádh joinít, Judea baácdih moón, Jerusalén tútchidih moón, Idumea baácdih moón, Jordán muj conanaamánt moón, Tiro wūt jumni tútchidih moón, caan pébh jumni Sidón wūt jumni tútchidih moonbút dawá ā pebhna it juibínap wut jī. ⁹⁻¹⁰Dawá jumna, Jesús pebh it túi yáo ñuh juibínap wut jī. Dawá wunnitdíh ā boanachah enna, bita wunnitbut Jesúsdih ch̄uúíhnit, búdí it míic tóonap wut jī. Páant ī míic tóonachah ennit, Jesús ā bohénitdíh caanjíh ñajni jāáj chóodih át tóo deya pahaat túutup wut jī, caán

chóodih waad páhnit, queétdih bohéat túut niijná.*

¹¹Jesúsdih ennit, nemép caolih jumnitboó ípí páah yoh ñajap wut jī. Pánih páah yoh ñajnit, nin pah it niíj ñaacáp wut jī:

—iMeém Dios w̄úh caá! it niijp wut jī.

¹²Obohjeétdih, Jesús queétdih nin pah ápí niíj wutup wut jī:

—Dios w̄úh wā jumatdíh bitadíh ñi naóhca bojoó, át niijp wut jī.

Jesús doce ā naáwát túutnit pínahdih ā níwat (Mt 10.1-4; Lc 6.12-16)

¹³Jeéboó púuh laab juibínit, ā náahnitdíh Jesús ā pebhna át bejat túutup wut jī. Á bejat túutuchah joinít, ā pebhna it juibínap wut jī. ¹⁴Doce ā naáwát túutnit pínah bíih tútchinaboó wahna, áih túini doonádh naóh jibnit pínahdih át níwip wut jī. ¹⁵Pánih ñíonit, nemépwādh ī bacaat pínah wēpatdihbut queétdih át w̄hup wut jī. ¹⁶⁻¹⁹Jesús nit docewādh át níwip wut jī: Simón, Santiago, ā úud Juan, Andrés, Felipe, Bartolomé, Mateo, Tomás, Santiago Alfeo w̄úh, Tadeo, Simón Celote poómpdih bóo, Judas Iscariote ā ñíonit it jumup wut jī. Pánihna, Jesús Simóndih Pedro át wūt búudhdup wut jī. Santiago, ā úud Juanjíh Zebedeo weh it jumup wut jī. Queét waicanjeh íjnit ī jumuchah enna, queétdih Boanerges Jesús át wūt búudhdup wut jī. “Boanerges” niijná, “Énoh panihnit”, niijná át chājap wut jī. Judas Iscariote Jesúsdih eníhcannitdíh d̄uó wáini pínah át jumup wut jī. Pánih queétdih ñío péanit, Jesús doce ā naáwát túutnit pínahdih át ñumah jwúub dei bejep wut jī.

“Nemép ā wēpatjíh Jesús ā booana caá”, ī niiját (Mt 12.22-32; Lc 11.14-23; 12.10)

²⁰Jwúub dei bejnit, Jesús ā bohénit bíícdih m̄uná it waad bejep wut jī. Páant ī waadát túttimah, dawá cáacwā míic wáac juibína, caan m̄uúdíh it yáwap

* 3.9-10 Mr 4.1; Lc 5.1-3

wut jī. Páant ī míc wáac juibínachah ennit, Jesús wā īt jéih jeémpcap wut jī. ²¹Pánihna, dawá ī míc wáacat doonádih joinít, caán munná juibínit, Jesús ā déewā caandíh wapat túut niijná, īt ub bejíhip wut yuh jī. “Jesús déhena caá ā chājap”, queét īt niijíp wut jī.

²²Biquína Moisés ā wutatjidih bohénit Jerusalén tátchimant dei juibínitboó nin pah īt míc niijíp wut jī: “Nemépwā ī maáh Beelzebú ā wēpatjihjeh caá nemépwādih ā bacat túutap”, īt niijíp wut jī.*

²³Páant ī niijíchah joinít, Jesúsboó queédih nin pah āt niij naawáp wut jī: “Nemépwā mícjeh ípí míc bacacan caá. Nemépwā ī maáh ā wēpatjih nihcan, Túini Espíritú ā wēpatjih queédih wā bacana caá. ²⁴Nin pah ā jumna caá: Det biíc baácdih moonjéh yuhna míc maona, queét nihāt īta wun beedáh bej tagaá. ²⁵Pánihat pah, biíc yoobó, biíc muudíh moonjéh yuhna, míc maona, īta jweí peét bej tagaá. ²⁶Satanás, nemépwā ī maáh áihwādih bacana, biíc yoobó muntih páant ā yapachah, ā wēpatbut āta buud tagaá.

²⁷“Nin pahbut ā jumna caá: Wēpép newéih munná ded nuúmíhna yuhna, ā jéih waadcán caá. Obohjeéhtih, caandíh chéó péanit, áih bií déedih ā jéih ubna caá.

²⁸“Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Det yéej chājna, Diosdih yeejép wéhena yuhna, ī jwúub túut nuumúchah, Dios ī yéejatdih ā yohbipna caá. ²⁹Páant ī yéejatdih ā yohochah yuhna, Túini Espiritubodíh yeejép ī wéhenachah, caandíh bácah ā noón quíib buudcán níit. Páant ī niijátji jíib, peéh chājat páantjeh ā jumbipna caá”, Jesús āt niijíp wut jī.*

³⁰Jesús Túini Espíritú ā wēpatjih nemépwādih ā bacanachah yuhna, “Caán nemépwā ī maáh ā wēpatjih nemépwādih ā bacana caá”, Moisés ā wutatjidih bohénit ī niijíchah joinít, Túini Espiritudih ī yéej wéheatji jíib Jesús queédih páant āt niij naawáp wut jī.

Jesús ā déewā caandíh ī bidat

(Mt 12.46-50; Lc 8.19-21)

³¹Páant ā naawát pónih, Jesús ā fín ā úudwā bícdih īt juibínap wut jī. Pánih juibínit, jóocmant páinit, Jesúsdih īt bid baca bojat túutap wut jī. ³²Pánihna, ā pebh chúudnitboó caandíh nin pah īt niijíp wut jī:

—Ma fín, ma úudwā bícdih jóocmant meemdíh bidna wúut īt chājap, īt niijíp wut jī.

³³—Ma naawát túina caá. Obohjeéhtih, ¿Dedh tigaá wā fín? ¿Det tigaá wā úudwábut, yeeb ní jenah joyóchah? Jesús queédih āt niijíp wut jī.

³⁴Páant niijnít, ā pebh chúudnitdih júatnit, nin pah āt niijíp wut jī:

—Nit caá wā fín panihnit, wā úudwā panihnitbut ī jumap. ³⁵Pánihna, ded Diosdih túi jepahni wā úud, wā jwan, wā fín panihni ā jumna caá, āt niijíp wut jī.

Waáh momni naawát

(Mt 13.1-9; Lc 8.4-8)

4 ¹Pánih bohé péanit, bac bej, íim jwéejdih dei juibí nuhnit, Jesús cáacwādih āt jwúub bohénap wut jī. Pánih bohénit, dawá ā pebh ī juibí nuhuchah, íimdih pahni jāáj chóodih Jesús āt waad páhap wut jī. Queét íim jwéejdih īt túi yáo nuhap wut jī.* ²Pánih waad páhnit, dawá ā jenah joiní naawátnajíh bohéna, Jesús nin pah queédih āt niij naóh bohénap wut jī: ³“iNin naawátidih ní túi joyoo! Bíic newé waáh momodih ā bejep be. ⁴Páant ā waáh bojochah, biquí tíibna namádih ā buug nájap yuh be. Obohjeéhtih, waícanjeh júóhnit, jwébehwā caán tíibnadih ī jeémáh bojop be. ⁵Bíih tíibna jeejh yewéni baác jumapboó ā buug nájap be. Pánih buug nájnit, waícanjeh ā chíih júúwáp yuh be. ⁶Pánih chíihna yuhna, yeó tubit ā cháhachah, neh bainíjeh jumna, ā diib téhah bejep be. ⁷Bíih tíibna nemép óotna cātíh ā buug nájap be. Pánih buug nájnit, ā chíihichah, caán nemép óotnaboó

caandíh ã chíih yap bejehah, momniboó mánahna, ã quehcap be. ⁸Obohjeéhtih, bíih tíibna túini baácboó ã buug nájap be. Pánih buug nájna, chíihnit, ã túi quehep be. Pánihna, caánboó chíihni biquí wawánadih treinta tíib, bíih wawánadih sesenta tíib, bíih wawánadih cien tíib ã jumup be”, cáacwādih át niijíp wut jī.

⁹Páant niíf péanit, “iDed molít jumna, ã túi joyó naáh!” Jesús queétdih át niijíp wut jī.

**Ã bohénit beh joicán,
Jesúsdih ã uúbh joyát**
(Mt 13.10-17; Lc 8.9-10)

¹⁰Queét joinítji ã jwúub bejat túttimah, Jesús doce ã bohénit, bita daocánnit bíicdih caandíh nin pah ít niíf uúbh joyóp wut jī:

—¿Dépanih tigaá cáacwādih bohéna, ma jenah joiní naáwátjīhjah mapí bohé? caandíh ít niijíp wut jī.

¹¹—Dios jwī Maáh yobát jumna, nihah cáacwādih ã teo wáacat pínah dooná, jwī déewā jon játih moondíh ã jéihya jwuhca naáh doonádih buu yeéb wā bohénitdih Dios ã jéihyat túutna caá. Obohjeéhtih, bitadih páantjeh ã jéihya jwuhcah, wā jenah joiní naáwátjīhjah queétdih wāpí bohéna caá. ¹²Pánihna, wā chājatdih enna yuhna, ã beh encan caá. Wā naáwátjīh joiná yuhna, ã beh joicán caá. Pánih beh encan, beh joicán, ã yéejatdih cádahcan, wā pebh ã tac púud jūóhcah, ã yéejatdih wā yohcan níít,* Jesús queétdih át niijíp wut jī.

**Waáh momni naáwátjīh
ã beh joyát**
(Mt 13.18-23; Lc 8.11-15)

¹³“Yeéb butéh wā naóhndih beh joicán, bíih wā naáwát pínahdihbut ñi beh joicán níít”, Jesús ã bohénitdih át niijíp wut jī.

Túttimah, ã jenah joiní naáwátjīh ã jéihyat pínah niijná, queétdihjah nin pah át jwúub niíf naóh bohénap wut jī:

¹⁴“Wíih túini doonádih naóhni, waáh momni panihni caá. ¹⁵Biquína joinít namáboó buug nájni panihni ã jumna caá.

Caandíh ã joyát túttimahbitjeh, Satanás jūóhnit, jwébehwā caán tíibnadih ã jeémát pahjeh, queét ã joyátjīdih ã quíib buudána caá. Páant ã quíib buudánachah, ã joyátjīdih náhnican, ã jéih jepahcan caá.

¹⁶Bitá joinítboó jeejīh yewéni baácđih buug nájni panihni ã jumna caá. Caandíh joinít, búdí ã wēi jwuhna yuh caá.

¹⁷Obohjeéhtih, wēi joiná yuhna, ñeh jáap bejni panihni ã jumna caá. Yeejép ã yapachah, wíihwā ã jumát jīb bita queétdih ã yéej chājachah, waicanjah wíih túini doonádih ã cádahna caá. ¹⁸Bitá joinítboó nemép óotna cātīh buug nájni panihni ã jumna caá. Caandíh joinít, ã jepahna yuh caá. ¹⁹Obohjeéhtih, nin baácđih bóodih búdí jenah joinít, dinerodih, bíí déedihbut búdí ã bíbohíhatdihjah ã jenah joiná caá. Páant ã jenah joyóchah, ã joiní túini dooná pácáhi panihni íih caolihboó ã jéih behcan caá. Pánihna, caandíh jenah joicán, túiniboodíh ã jéih chājan caá.

²⁰Obohjeéhtih, bitaboó wíih túini doonádih joinít, túini baácboó buug nájni panihni ã jumna caá. Caandíh joiná, túi jepahnit, túinidih ã jéih chājna caá. Queét treinta tíibna ã quehat pah ã jumna caá. Bitá túi jepahnit, búdí túi chājna, sesenta tíibna ã quehat pah ã jumna caá. Bitá túi jepahnit, chah búdí túi chājna, cien tíibna ã quehat pah ã jumna caá”, Jesús át niijíp wut jī.

Jiát dah naáwát
(Lc 8.16-18)

²¹Páant niíf péanit, nin pah queétdih át jwúub niíf naóh bohénap wut jī: “Wā bohéat jiiát panihni caá. Jiiát dahdih jif péanit, wáam dahjīh níipí páah jwejcan caá. Caan dáhdih chúudat páha numpboobút níipí jii jwéjcan caá.

Obohjeéhtih, ã túi yeh iigát pínah niijná, japboó níipí jif cáagna caá.* ²²Jiát dah ã yeh iiguíchah jwī túi enat pah, játih ã beh joicátjīdih túttimah cáacwā ã jéihbipna caá.* ²³iDed molít jumna, ã túi joyó naáh!

²⁴Páant ñi túi jepahachah ennit, Dios yeebđih ã túi teo wáacbipna caá, chah ñi beh joyát pínah niijná. Obohjeéhtih,

joiná yuhna, ñi joyáh bojochah enna, yeebdíh ã teo wáaccan níít. Páant ã teo wáaccan, ñi beh joicán níít.* ²⁵Ded táí jepahni táí beh joiní ã jumbipna caá. Obohjeéhtih, jepahcanniboó ‘Bainí wã beh joiná caá’, niijná yuhna, beh joicánni ã jumbipna caá”, ãt niijíp wut jī.*

Trigodih momat naáwát

²⁶“Dios ã maáh jumat, trigodih momat panihni caá. ²⁷Mom péanit, chei jumat pah ũo, yeó jáap jumat pah ãpí jáana caá. Páant ã chãjat pónih, ã jéihcah yuhna, ã momni ã behna caá. ²⁸Baácboó momnidih Diosjeh ã behana caá. Páant ã behanachah, caán pínah ã jwíh chíihna caá. Caán ã behechah, áih wawá pínah ãpí yabacna caá. Caán wawá behnit, ã búuhuchah, áih quehena ã jígohna caá. ²⁹Caandíh ũb láa caan quehena ã behechah ennit, cáacwã ípí bóod ũbna caá.* Æ momni ded pah ã behatdih ã beh joicát pah, cáacwã ded pah Diosdih í jepahatdihbut ñi jéih beh joicán caá”, Jesús ãt niijíp wut jī.

Mostaza tíib naáwát

(Mt 13.31-32; Lc 13.18-19)

³⁰“¿Dios ã maáh jumat ded pahna tigaá, ñi jengah joyóchah? ¿Caandíh ñi jéihyat pínah niijná, dedédih jengah joinít tigaá caandíh wã naóhbi? ³¹Mostaza tíib ded pah ã jumathdih wã naáwáchah, caandíh ñi beh joibípna caá. Caán tíib cao túbih pah bóo ã jumna caá. ³²Pánih bainí túbih jumna yuhna, caandíh í momochah, chíihna, ã túi behna caá. Páant ã behechah, áih cácanaboó jwébehwã yeó chãhatdih ípí jweí jaamnã caá. Pánihat pah tigaá Dios ã maáh jumat. Áihwã daocánnit jwíh jumnitji, túttimah í dao béjbipna caá”, Jesús ãt niijíp wut jī.

Naáwátnejihjeh ã bohéát

(Mt 13.34-35)

³³Caán dée naáwátnejihjeh cáacwã í jéihyat pah bóo Jesús queédih ãpí bohénap wut jī. ³⁴Naáwátna ã wihcah, queédih ãpí bohécap wut jī.

Obohjeéhtih, ã bohénitdihjeh ã bohéátjidih Jesús ãpí jwúub naáwáp wut jī, í táí beh joyát pínah niijná.

Búdí johlit nolihatdihbut

Jesús ã yayáát

(Mt 8.23-27; Lc 8.22-25)

³⁵Pánih cáacwãdih bohé péanit, tōo ñáh jūúwáchah,

—Chóbe íimdíh jwí chúuh bejjíh, Jesús ã bohénitdih ãt niijíp wut jī.

³⁶Jesús páantjeh jááj chóodih pahnit, ã bohénit bíicdih, caandíh joinítidih ít éemp chúuh bejep wut jī. Bitabut bíih jááj chóonajíh íjeh ít chúuh bejep wut jī.

³⁷⁻³⁸Páant í chúuh bejchah, Jesús jááj chóo méimant waó cáagatjih cáag lajnit, ãt ũwup wut jī. Páant ã ũwat pónih, búdí johlit nolihatbut ãt jūúwáp wut jī. Búdí nolihat ã jumuchah, íih jááj chóo ãt daábíhip wut jī. Obohjeéhtih, Jesúsboó ãt jáacap wut jī.

Páant ã jáacah ennit, nin pah caandíh ít níj wucup wut jī:

—Bohéní, daabná caá jwí chãjap. ¿Jwí chíic wunat pínahdih ma úumcan níít? Ít níj ñaacáp wut jī.

³⁹Páant í níj wucuchah jáanit, Jesús johlit, nolihatdihbut

—ÍLaiha bojoó! íMa yayaá! ãt níj jūihñup wut jī.

Páant ã niijíchahjeh, johlit, nolihatbut bíicmantjeh ãt yayáh bejep wut jī.

⁴⁰Páant ã niiját túttimah, ã pej jumnitdih nin pah ãt niijíp wut jī:

—¿Dépanih tigaá búdí ñi úum? Weemdíh túi jengah joiná, ñita úumcan tagaá, ãt niijíp wut jī.

⁴¹Obohjeéhtih, búdí úumnit, queétboó nin pah ít múic niijíp wut jī:

—¿Dedé cáac tigaá nin? Æ naáwáchahjeh, johlit, nolihatbut ã yayáh bejna caá, ít niijíp wut jī.

Gadara baácđih bóo nemépwa

jumnidih Jesús ã booaat

(Mt 8.28-34; Lc 8.26-39)

5 ¹Jesús johlitdih yayániji ã bohénit bíicđih Gadara baácna ít chúuh juibínap wut jī. ²Pánih chúuh juibínit,

Jesús wā ī aab béjchah, cáac yohopmant nemépwā jumni newé Jesúsdiḥ āt jwāáh dei bejep wut jī. ³Caán newé cáac yohopboó jeé íitna āpí jumup wut jī. Cáacwā caandíh chéona yuhna, it jéih teocap wut jī. ⁴Dawá láa itah tōpjīh áih téihya colóhnadiḥ ī chéwechah yuhna, āpí púud wái daj yohop wut jī. Áih jícha colóhnadiḥbut itah tōpjīh ī chéwechah yuhna, āpí daj mao yohop wut jī. Pániḥ wēpni á jumuchah, cáacwā caandíh it jéih teocap wut jī. ⁵Cáac yohop jeé íitnaboó chei jumat pah, yeó jáap jumat pahbut caán mícjeh jee dájhīh āpí míc mao ñaacáp wut jī.

⁶Pániḥna, Jesús yuúp ā jūwúchah ennit, caandíh āt jwāáh ñáo dei juibínap wut jī. Jesús pebh juibínit, ā wēpatdiḥ jéihna, āt bódicha caj yoh ñajap wut jī.

⁷⁻⁸Páant ā chājachah enna,
—iNemépwāá, nin newémant ñi bac bejeé! Jesús āt niijíp wut jī.
Páant ā niijíchah joinít, caán newéḥ jacmant nin pah nemépwā it niij íit ñaacáp wut jī:

—Jesús, Dios chah wēpni wūúh ¿Dépanihat túut tigaá jwiít diḥ páant ma chāj? Dios ā enechah, meemdíh jwī uúbhna caá. Jwiít diḥ ma peéḥ chājca bojoó, Jesúsdiḥ it niijíp wut jī.

⁹—¿Dedé tigaá ma wūt jum? Jesús āt niijíp wut jī.

—Dawá caá jwiít jwī jumup. Pániḥna, Legión caá wā wūt, Jesúsdiḥ āt niijíp wut jī. “Legión” niijná, “Dawá” niijná āt chājap wut jī.

¹⁰—Jwiít diḥ bíh baácboó ma wahca bojoó, nemépwā it niijíp wut jī.

¹¹Queét pebh, jeé ñaj deyepboó, momo muuwā ī bid jeéméchah ennit, nin pah nemépwā Jesúsdiḥ it niijíp wut jī:

¹²—Queét muuwā diḥ jwiít diḥ ma waadát túutú, it niijíp wut jī.

¹³—Ñi waad béjeé bácah, Jesús āt niijíp wut jī. Páant ā niijíchahjeh, caán newéḥ bácahmant bac bejnit, muuwā diḥ it waadáp wut jī. Páant ī waadáchah, íimna ñáo dei bej, buúg báahnit, muuwā it chíic wunup wut jī. Dos mil muuwā it wunup wut jī.

¹⁴Páant ī buúg báah chíic wunuchah ennit, queé diḥ en daonítji íih tútchiboó

it jweí jwúub bejep wut jī. Jweí jwúub bejnit, niḥat ī jwāáhnit diḥ it naáwáp wut jī. Queét ī jumni tútchidiḥ jwúub juibínit, caánboobút it naóh peetép wut jī. Páant ī naáwáchah joinít, caán tútchidiḥ moón Jesús ded pah ā chājatjidiḥ enediḥ it bejep wut jī. ¹⁵Jesús pebh juibínit, nemépwā jumni caánboó túinijeh ā chúuduchah, it enep wut jī. Pániḥ chúudna, yégueh duonít, túi jenah joinít āt jumup wut jī, buca. Obohjeéhtih, queét juibínitboó caandíh enna, búdí it úumup wut jī. ¹⁶Jesús ā chājatjidiḥ ennitji jáap juinítboodiḥ Jesús ded pah nemépwā diḥ bacat túutnit, muuwā diḥ ā waadát túutatjidiḥbut it naáwáp wut jī. ¹⁷Caán dooná diḥ joinít, Jesúsdiḥ náahcan, caán baác diḥ moón íih baácmant Jesús wā diḥ it jwúub bejat túutup wut jī.

¹⁸Jesús wā jááj chóodiḥ ī waadáchah, nemépwā jumni nin pah āt niijíp wut yuh jī:

—¿Majeéḥ weembút wā bej jíih? āt niijíp wut jī.

¹⁹—Wājeéḥ ma jūwúchah, āta túi ta yuh caá. Obohjeéhtih, weém, ma Maáh, meemdíh jígah ennit, ded pah wā teo wáacatjidiḥ ma déewā diḥ naáwát túut niijná, ī pebhna ma jwúub bejeé, Jesús caandíh āt niij jepahap wut jī.

²⁰Páant ā niij jepahachah joinít, jwúub bejna, nemépwā jumni ā déewā diḥ āt naáwáp wut jī. Chénat Pah Téihya Tútchi wūt jumni baácboó Jesús ded pah ā chājatjidiḥ niḥat diḥ naóh jibidiḥ āt bejep wut jī. Páant ī naáwáchah joi ñúhnit, niḥat Dios diḥ búdí it wēi naáwáp wut jī.

**Áih yégueh chóodiḥ juí, teonih,
Jairo nuumdíḥbut Jesús ā booaat
(Mt 9.18-26; Lc 8.40-56)**

²¹Túttimah, Gadara baácmant Jesús wā it jwúub chúuh bejep wut jī. Pániḥ chúuh bejna, íim jwéj diḥ ī ñaan juibínachah, dawá Jesúsdiḥ enediḥ it juibínap wut jī. Pániḥ juibínit, Jesúsdiḥ it wáac ñuh púuda bojop wut jī. ²²Páant ī ñuh púuda bojochah, queét cátiḥ Jairo Jesús pebh āt juibínap wut jī. Jairo jwiít judíowā jwī míc wáacat muudíh en daonít maátajeéḥ jumni wut jī. Jesús ā wēpatdiḥ jéihnit,

áih jítcha pebh páah yoh ñajnit, nin pah át niijíp wut jī:

²³—Wā nuúm mi wunat túut chājachah ennit, ma pebh wā jūúwáp be. Caántdih teo jáha booaat túut niijná, wíih munná wájeéh ma jūúwá, át niijíp wut jī.

²⁴Páant ā niijíchah joinít, Jesús Jairojeéh át bejep wut jī. Páant ī bejehah, cáacwābut ijeéh ít bejep wut jī. Páant cáacwā cātíh ā bejehah, dawá caandíh tubit ít tóo péenap wut jī.

²⁵Cáacwā cātíh bíh wili wunnihbut mit jumup wut jī. Caánt doce jópchi mácanihat panihat wunnih mit jumup wut jī. ²⁶Dawá cohnit caántdih ítíh cohoh wut yuh jī. Obohjeéhtih ī cohochah yuhna, chah mit tubanap wut jī. Nihat miíh dínero ī cohoh júb wühna yuhna, mit boocap wut jī. Chah yeejép wut jī mi wunat. ²⁷⁻²⁸Pánihna, cáacwā Jesúsíh doonádih ī míic wéhenachah, mitát joyóp wut jī. Joinít, caántjeh nin pah mit níj jengah joyóp wut jī: “Jesúsíh yégueh chóodihjeh juibí teona, wā boobipna caá”, mit niijíp wut jī. Páant níj jengah joiná, cáacwā cātíh Jesús táahmant juibínit, áih yégueh chóodih cháiłbitjeh mit juibí tewep wut jī. ²⁹Páant mi tewechahjeh, mi wunat át yayáh bejep wut jī. Páant ā yayátidih miíh báchajih mit joyóp wut jī. ³⁰Páant mi juibí tewechah, ā booaat wépat caántdih ā chūúatidih Jesúsbut át joyóp wut jī. Pánih joiná, cáacwā cātíh tac páud ñuhnit, nin pah át niijíp wut jī:

—¿Déhe tiguaá wíih yégueh chóodih ā juí teo? át niijíp wut jī.

³¹—¿Páant, dawá cáacwā meemdíh ī tóo péenachah jéihna yuhna, páant ma níj uábh jói? ā bohénitboó Jesúsíh ít niijíp wut jī.

³²Obohjeéhtih, yégueh chóodih juí, teonidih jéihíhna, Jesús át en bidip wut jī. ³³Pánihna, mi booaatdih jéihnit, úumna, caánt Jesús pebh mit páah yoh ñajap wut jī. Pánih páah yoh ñaj, méménit, Jesúsíh túi yooópíh jeh mit naáwáp wut jī. ³⁴Páant mi naáwáchah joinít, nin pah Jesús caántdih át niijíp wut jī:

—Nuumú, wā wépatdih túi jengah joiná, ma boona be. Wéinit, ma bejeé. Caán

wunat meemdíh ā jwúub jūóhcan níit, páant muntih, át niijíp wut jī.

³⁵Jesús caántdih páant ā niijíchahjeh, Jairoíh muumánt bejnit, ā déewá ā pebh ít juibínap wut jī.

—Jáantjeh ma nuúm mi wunah bejep be. Bohénidih ma jwúub bejat túutú, Jairodíh ít niijíp wut jī.

³⁶Obohjeéhtih, ī niijátidih joyáh bojnit, Jesús nin pah Jairodíh át niijíp wut jī:

—iMa úumca bojoó! iWá wépatdih páantjeh ma túi jengah joyoó! át niijíp wut jī.

³⁷Túttimah, ájeéh péenitdih “Ninjíh ñi pánaá”, niijnít, Jesús Jairojeéh áih munná ít béjep wut jī. Pánih bejna, Pedro, Santiago, ā úud Juan, queét bíic peihcannitdihjeh át numah bejep wut jī.

³⁸Jairoíh munná juibínit, wunnihdih dawá tubit ñaac jūinítidih át enep wut jī. ³⁹Pánih enna, caán muudíh waadnít, queétdih nin pah át niijíp wut jī:

—¿Dépanihna tubit ñaac jūi tiguaá ñi cháj? Nint wébit wunnih nihcan caá. Ūona caá mi chájap, át niijíp wut jī.

⁴⁰Obohjeéhtih, páant ā niijíchah joinít, caandíh ít dehwep wut jī. Páant ī dehwechah, queét nihatdih Jesús át bacat túutup wut jī. Páant ī bac bejehah, Pedro, Santiago, Juan, wunnih mi mánadihbut wébit mi lajni tólihboó át numah waad béjep wut jī. ⁴¹Pánih waad juibínit, miíh téihyadih teonit,

—iTalita cumi! Jesús caántdih át niijíp wut jī. Páant niijná, “Bainíhmaá, ma ñah ñuhúú”, niijná át chájap wut jī.

⁴²Páant ā niijíchahjeh, ñah ñuhnit, mit yáac chūi bejep wut jī. Caánt doce jópchi mit bíbohoh wut jī. Páant mi booaatdih ennit, caán tólihíh ā numah waad béjnit búdí ít joi ñáhup wut jī. ⁴³Obohjeéhtih, Jesús queétdih ded pah mi booaatdih naáwát túutcan, jeémátidih át wúhat túutup wut jī.

Nazaret tútchidih moón

Jesúsíh ī náahcat

(Mt 13.53-58; Lc 4.16-30)

6 ¹Jairoíh muumánt bac bejnit, Jesús ā bohénit bíicdih ā behni Nazaret tútchina át jwúub juibínap wut jī. ²Pánih juibínit, chooát yeó jáapdíh jwí míic

wáacat m̄udíh Jesúswā ít waad béjep wut jī. Pánih waad béjnit, Jesús caanjíh jumnitdih át bohénap wut jī. Páant ā bohénachah, dawá caandíh ít joí wúhi bejep wut jī. Pánih joí wúhi bejnit, nin pah ít míc níj wúbh joyóp wut jī:

—¿Jesús dedjīh tigaá, nin bohéatdih át joijí? ¿Ded pah tigaá ā túi jéih beedá? Pánih jéihnit, jwiít cáacwā jwī jéih chājca naáhdih apí chāj júutna caá. ³Máa teonijeh caá. María wúúh ā jumuchah, Santiago, José, Judas, Simón ā úudwā í jumna caá. Á jwanna yaádhbut jwī pebh í jumna caá. Caán jwiít panihni mun tigaá ā jumup, ít míc niijíp wut jī.

Páant niijnít, ded pah ā jumatdih jéihcanjeh, caandíh ít náahcap wut jī.

⁴Páant í náahcah ennit, Jesús nin pah queétdih át niijíp wut jī:

—Dios naáwátidih naóh yapanidih cáacwā ípí wēina caá. Páant í weñechah yuhna, áih tútchidih moón, ā déewā, áih m̄udíh jumnitboó, caandíh ípí wēican caá. Pánihna, ninjīh behni wā jumuchah, weemdíh ní náahcan caá, át niijíp wut jī.*

⁵Caán tútchidih jumna, Jesús Dios ā wēpatjīh át jéih chāj júutcap wut jī. Pánih chājcan yuhna, biquína wunnitdih teo jáhanit át boonanap wut jī. ⁶Caanjíh moón caandíh í jepahcah, át en wúhi bejep wut jī. Pánihna, caan pébh jumni tútchinadih Jesúswā bohénadih ít bejep wut jī.

Jesús doce ā bohénitdih ā wahat

(Mt 10.5-15; Lc 9.1-6)

⁷Túttimah, doce ā bohénitdih ā pebh bid bojnit, ā wēpatdih queétdih wúhna, chénewā, chénewā, chénewā míc Jesús át wahap wut jī, bíh tútchinadih moondíh teo wáacnit, nemépwādih í bacat tútat pínah niijná. ⁸Pánih wahnit, nin pah queétdih át niijíp wut jī:

—Bíí dée, pan, wuh wúúh, dinerodih úbcan, ní íoh caját nahdihjeh pohba ní úb bejeé. ⁹Ni tútat nuumát pínah yégueh, zapatosdihbut ní úb bejca bojó. ¹⁰Páant ní bejchah, ní jaubíni tútchinadih moón yeebdíh úwat tólih í wúhuchah, caán

m̄udíhjuh ní chāo jwúhúú. Caán tútchimant bejnajeh, caán m̄udíh ní cádah bejeé. ¹¹Ded tútchidih moón yeebdíh náahcan, í joíhcah, caán tútchidih yap bejna, níh zapatosdih bóo becchídih ní péoh mao yoh jéenanaá, queétdih Dios ā yohat pínahdih í jéihyat pínah niijná. Yoobópdi yeebdíh wā naóhna caá. Sodoma tútchidih moón, Gomorra tútchidih moonbút tabit yeejép chājnit í jumuchah yuhna, péeni yeó jáap, yeebdíh náahcannitjiboodíh chah peéh chājat ā jumipna caá, át niijíp wut jī.*

¹²Pánihna, queét doce ā wahnitboó Jesúh túni dooná naáwádih ít bejep wut jī, cáacwā í yéj chājatdih cádahnit, túiniboodíh í tútat nuumát pínah niijná.

¹³Pánih bejnit, dawá nemépwādih bacat túttnit, wunnitdihbut yíjīh níai, wúbhnit, ít boonanap wut jī.*

Juan Daabánidih í mawat

(Mt 14.1-12; Lc 9.7-9)

¹⁴Jesús ā bohénit í bohé jibichah, ded pah Jesús ā chājat doonádih dawá ít joyóp wut jī. Maáh Herodesbut át joyóp wut jī. Pánih joinít, “¿Juan Daabáni ā wunat túttimah, át jwúub boo pud júóh níít át chājat? Pánih boo pud júóhni jumna, jwiít cáacwā jwī jéih chājca naáhdih ā jéih chājna caá. Pánihna, caán Jesús Juanjehna tigaá”, át níj jenah joyóp wut yuh jī.

¹⁵Bitá “Elías caá”, níj, bitabat “Jon játih Dios naáwátidih naóh yapani dée ā jumna caá”, ít niijíp wut yuh jī.*

¹⁶Páant í niijíchah joinít, Herodesboó —Juanjdih waó wā bóod yohat túttniji át jwúub boo pud júóh tagaá, át niijíp wut jī.

¹⁷⁻¹⁸Juandih í mawat pínah játih, Herodes ā úud Felipe áa Herodíasdih át déuc wái áa jumup wut jī. Páant ā déuc wái áa jumap peéh Juan caandíh nin pah át níj júihñup wut jī: “Ma úud áadih déuc wái áa jumna, Dios ā wutatdih yap yohna caá ma chājat”, át niijíp wut jī. Páant ā niiját peéh yad Herodías Herodesdih nemat muéboó Juandih mit

* 6.4 Jn 4.44 * 6.8-11 Lc 10.4-11; Hch 13.51 Lc 9.19

* 6.13 Stg 5.14 * 6.14-15 Mt 16.14; Mr 8.28;

nemat tútutap wut jī. Páant mi wutatdih jepahnit, Herodes caandih chéwat tútutnit, nemat muúboó át nemat tútutap wut jī.*

¹⁹Herodías Juandih tubit enlhan, mit mao yohat tútuthip wut yuh jī.

²⁰Obohjeéhtih, Herodes “Juan Dios naáwátidih naoh yapani ā jumna caá”, niŋ jenah joinít, Dios ā peéh chājatdih úmna, caandih át mao yohat tútutap wut jī. Ded pah ā túi chājat pínahdih Juan caandih ā naáwáchah, Herodes búdí át jenah joyóp wut jī. Pánih búdí jenah joiná yuhna, Herodes caandih āpí túi wēi joyóp wut jī. ²¹Páant ā wēi joyóchah yuhna, Herodíasboó “Ded pah caandih wā mawat tútubi”, páantjeh mit niŋ jenah joyóp wut jī. Páant mi niŋ jenah joyóchah, ā cáac jumat yeó jáapdih wēina, mi áa Herodes áih cáacwādih míc wáacat tútutnit, búdí át numah jeémép wut jī. Caán nump jumnit maáta, áih soldadowā maáta, Galilea baácdih moón maátabut, ā numah jeémátidih enedih it juibínap wut jī. ²²Biícidih ī jeéméchah, Herodías nuúmoó queétdih mit eo júutap wut jī. Páant mi eo júutuchah ennit, Herodes, ā bid bojnitbut, búdí it weñep wut jī.

—Dedé ma náahatdih weemdih ma úúbúchah, meemdih wā wūhbiŋna caá.

²³Dios ā enechah, yoobópdiŋ meemdih wā naóhna caá. Ma úúbát pah bóo tac yoób wā maáh jumatdih meemdih wā wūhbiŋna caá, mi íbi Herodes caántdih át niijíp wut jī.

²⁴Páant ā niijíchah joinít, mi íin pebhna bejnit, nin pah caántdih mit niŋ úúbh joyóp wut jī:

—¿Dedé déedih tigaá wā úúbhbi? mit niijíp wut jī.

—Juan Daabáníh wao dáhdih déuc bóodnit, meemdih ī wūhna naáh, mi nuúmdih mit niŋ jac wutap wut jī.

²⁵Páant mi niŋ jac wutuchah joinít, mi íbi pebhna wépép bejnit, nin pah caandih mit niijíp wut jī:

—Juan Daabáníh wao dáhdih déuc bóodnit, caán ā wunatdih wā jéihyat pínah niijná, pamapjih cáagnit,

weemdih ī wūhna naáh, mit niijíp wut jī.

²⁶Páant mi niijíchah joiná, maáh Herodesboó búdí át jígahap wut yuh jī. Obohjeéhtih, cáacwā ī enechah, “Dedé ma náahatdih meemdih wā wūhbiŋna caá”, átát niijíp wut jī. Pánihna, ā niijátjidih cáacwā ī joyóchah, tícna, “Meemdih wā wūhchan niit”, caántdih át jéih niijcáp wut jī. ²⁷Biícmantjeh Juaníh wao dáhdih déuc bóodat tútutnit, soldadodih át úb júúwát tútutap wut jī. ²⁸Páant ā wutuchah joinájeh, bejnit, áih wao dáhdih déuc bóod, pamapjih cáagnit, át úb júúwáp wut jī. Pánih úb júóhniŋ, Herodías nuúmdih át wūhup wut jī. Páant ā wūhuchah, áih wao dáhdidih teonit, beh wilidih mit teo yapanap wut jī.

²⁹Pánihna, caandih ī mawatjeh doonádih joinít, áih bácahjidih úbudih juibínit, Juan ā bohénitjeh cáac yohopboó it yohop wut jī.

Cinco mil cáacwādih

Jesús jeémát ā wūhat

(Mt 14.13-21; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

³⁰Jesús ā wah bojnitjeh ā pebh jwúub juibínit, ded pah ī chājatjidih, túini dooná ī naáwátjidihbut Jesúsdiŋ it naáwáp wut jī.

³¹Túttimah, queét ī jumapboó dawá cáacwā jwíih juibínitjeh bita ī juibínachah, ípí nahwat jwúub bejep wut jī. Páant dawá ī jumuchah, Jesús wā it jéih bid jeémcap wut jī. Pánihna, ā bohénitdih biáboó át numah bejep wut jī.

—Chóbe cáac wihcapboó jwí choo jwúhjih, queétdih át niijíp wut jī.

³²Páant ā niijíchah joinít, queét jāáj chóodih waadnit, cáac wihcapboó it chúuh bejep wut yuh jī. ³³Obohjeéhtih, queét ī chúuh bejchah, dawá queétdih beh ennit, íim jwéejdih it nuún náo páud bejep wut jī. Íim pebh bóo tátchidih moonbát it nuún náo páud bejep wut jī. Pánihna, Jesús wā ī juibíat pínah játiŋ queétoó itát juibínap wut jī. Jesús wā ī chúuh juibínachah, dawá queétdih it pái nuhup wut jī. ³⁴Queétdih bohéni ā

wihcah, en daoní wihcanni ovejawā panihnit ī jumatdih ennit, Jesús queétdih búdí át jígah enep wut jī. Jígah ennit, queétdih át túi bohénap wut jī.* ³⁵Cheyeh ā jumuchah, ā bohénit Jesúsdiḥ nin pah it niijp wut yuh jī:

—Cheyeh caá. Ninjīhbitjeh tútchi wihcan caá. ³⁶Pánihna, ntidih pehbhit jumni tútchinadiḥ ma wahaá, ī jeémát jíib chājat pínah niijná, it niijp wut jī.

³⁷—Yeebjéh queétdih jeémát ni wūhuá, Jesús queétdih át niij jepahap wut jī.

—Páant, ocho widh tewat jíibjīh jeémát dih jwī jíib chājachah yuhna, queét nihadīh āta juicán tagaá, Jesúsdiḥ it niijp wut jī.

³⁸—¿Débóí pan dah tigaá ā jum? Jéihyat túat niijná, ni bidbi jwuhúá, Jesús queétdih át niijp wut jī.

Páant ā bidat túttnitji jwúb junít, —Cinco botoni pan dahna, chéne queejwábut ā jumna caá, it niijp wut jī.

³⁹—Cáacwādiḥ can túi jaiḥni yfīlpdih ni chúudat tútutú. Bífc poómp ninboó, bífh poómp canboó, bífh poómp conboó, ni chúudat tútutú, Jesús át niijp wut jī.

⁴⁰Páant ā niijíchah joinít, nihadīh it chúudat tútup wut jī. Biquí poómpna cincuenta, bífh poómpna cien, niḥat ī dawát yoobó páant it chúud peetép wut jī. ⁴¹Túttimah, caán bífcjīh bóo téihya pan dahna, chéne queejwādiḥbut ubnit, Jesús jeáboó át chéi enep wut jī. Chéi ennit, “Jeémát ma wūhat túina caá, Paá”, Diosdiḥ át niijp wut jī. Pánih uébh péanit, pan dahnadīh át dajap wut jī. Dajnit, niḥat cáacwādiḥ ā bohénitdih át jwúb daj wūhat tútup wut jī.

Túttimah, queejwādiḥbut ī wūhat pínah niijná, át daj wūhup wut jī. ⁴²Páant ī wūhuchah, jeémpnit, niḥat it túi wud jumup wut jī. Niḥat ī túi wud jumuchah, páantjeh ī judh jeémpni it bíbohup wut jī. ⁴³Páant ī judh jeémpni pan, queéj déepjīh doce wūhnadiḥ ā bohénit it ub yac yáwanap wut jī. ⁴⁴Queejdīh pandiḥbut jeémpnit neonájeh cinco mil it jumup wut jī. Yaádh, ī wehjeéh chah it jumjip tagaá.

Íimjih Jesús ā yáac chūi bejat
(Mt 14.22-27; Jn 6.16-21)

⁴⁵Páant ī jeémp péanachah, jāáj chóona waadát túttnit, Betsaida tútchina ā jātīh Jesús ā bohénitdih át chúuh bej páñat tútup wut jī. Páant ī chúuh bejchah, caandīh jointjidiḥ jwúb bejat túttnit, ⁴⁶caanjéh jeéboó Diosdiḥ uúbúdiḥ át púuh laab béjep wut jī.

⁴⁷Túttimah, cheina ā bohénit ím tac yoób ī chúuh bejchah, Jesús bífcjeh caánboó uúbhna, át chāo jwúhup wut jī.

⁴⁸Pánih uúbhna, queétdih át en chúuha bojop wut jī. Í wawápmant queétdih johlit búdí ā jūúwúchah, ā bohénit ī meenná yuhna, ī wēp bejcatdih át enep wut jī. Pánihna, baabát pínah jātīhbit, ī pebh bejna, íimjihjeh Jesús át yáac chūi bejep wut jī. Pánih bejna, queétdih átiḥ yap bejíhip wut yuh jī. ⁴⁹⁻⁵⁰Obohjeéhtih, ā yap bejíhichah yuhna, caán íimjih ā bejchah enna, “Wunníh caolih caá”, níif jenah joí, en wáhi bejnit, queét tabit it ñaacáp wut jī. Páant ī en wáhi bejchah ennit,

—iWeemdīh ni en úmca bojoó!
iWeemjéh tigaá! Jesús át niijp wut jī.

⁵¹Páant niij péanit, íjeéh jāáj chóona át waadáp wut jī. Páant ā waadáchahjeh, johlit át yayáh bejep wut jī. Páant ā yayáh bejchah ennit, queétoó it joi ñúhup wut jī. ⁵²Jesús niḥat ā wēp chāj júutatjidiḥ enna yuhna, ī túi beh joicátji jíib, dawá pandih ā jígohaatjidiḥbut it beh joicáp wut jī. Pánih beh joicán, Jesús johlitdih ā yayáatdiḥbut beh joicánjeh, it joi ñúhup wut jī.

Genesaret baácdih moón
wunnitdih ā booaat
(Mt 14.34-36)

⁵³Pánih chúuh bej, Genesaret baácna juibínit, jāáj chóodiḥ caán jélitdih it chéo pahanap wut jī. ⁵⁴Pánih chéo pahanit, jāáj chóomant ī aab béjchahjeh, cáacwáboó Jesúsdiḥ it beh enep wut jī. ⁵⁵Pánih beh ennit, niḥat íih munnáboó ñáo aab béjnit, wunnit ī ñajat chóomant teonit, Jesús pebhna it ub dei bejep wut

jī. Jesús ā jumāt doonádih joinít, nihāt caanná it bejep wut jī.

⁵⁶Ded ī juibíni tútchinaboó, dahwani tútchidih moón, botoni tútchinadih moonbút, bíf dée ī jīb chājat muú jóocmant bóo yoahdih ī chéenwā wunnitdih ipí ub juibí jwejep wut jī. Páant ī juibí jwejnitoó Jesúsuh yégueh chóodih tewíhna, caandih búdí it uúbup wut jī. Pánihna, det wunnit caandih teonitboó it boonap wut jī.

Cáacwā ded pah ī míc yéejaat

(Mt 15.1-20)

7 ¹Jerusalén tútchimant bejnit, Moisés ā wutatjidih bohénit, fariseowābut Jesús pebh it míc wáac juibínap wut jī. ²⁻⁴Jwí nuowā ī wutatji pahjeh, jeémát pínah játih fariseowā, nihāt bita jwí déewābut jwípí téih chocop jī. Bíf dée jīb chājadih bejnitji muúná jwúb juibínit, ī wutatji pahjeh téih choccan, jwípí jeémpcar jī. Pamaṙna, pṙubátna, jwí lajatjinadihbut jwípí chocop jī. “Dios páant caá ā náahap”, níj jenah joinít, jwí nuowā dawá bíh ī wutatjidihbut jwípí chājap jī. ⁵Jesús pebh míc wáacnit, ā bohénit téih choccanjeh ī jeéméchah ennit, fariseowā Jesúsdih nin pah it níj uúbh joyóp wut jī:

—Jwí nuowā ī wutatjidih yap yohnit, ma bohénit téih choccanjeh ī jeémpna caá. ¿Dépanih tigaá caandih ī jepahcan? Jesúsdih it níjíp wut jī.

⁶Páant ī níjíchah joinít, Jesús nin pah queétdih āt níjíp wut jī:

—‘Jwíit túinit caá’, níjíná yuhna, cáacwā ī encapboó yeéb yeejép chājnit caá. Dios naáwátdih naóh yapani Isafásji ded pah ní jumatih yoobópdih āt níj daacáp tají:

‘Dios nin pah ā níjíná caá: “Nít weemdíh túi wēi naóhna yuhna, yoobópdih ī jepahcan caá.

⁷Weemdíh uúbhna yuhna, ī yee uúbhna caá. Í jenah joyátjeh wutnit, ‘Nin pah caá Dios ā wutat’, ipí níj yee naóh bohéna caá’, Dios ā níjíná caá’, Isafás āt níj daacáp tají. (Is 29.13)

⁸Páant ā níj daacátji yoobópdih tigaá. Dios ā wutatdih yap yohnit, ní nuowā ī wutatboodíhjih ní chājna caá. ⁹Pánih chājnit, Dios ā wutatdih cádahna, ní déewā ī wutatboodíh ní jepahna caá. ¹⁰Dios Moisésjidih nin pah āt níj naáwát túutṙ tají: ‘Ní mánadih oinit, ní túi chājaá. Ded ā mánadih yeejép naóhnih peéh mao yohāt ā jumbipna caá’, āt níjíp tají. ¹¹Páant Moisésji ā níját pah, ded ā mánadih ā teo wáaqufhichah yuhna, yeéboó ní teo wáacat túutcan caá. Á mánadih ā wūhat déejidih Diosboodíh ní wūhat túutna caá. ¹²Pánih bohéna, ā mánadih caandih yeéb ní túi chājat túutcan caá. ¹³Jwí déewā ī wutatdih jepahna, Dios ā wutatboodíh yap yohna caá ní chājap. Dawá bíh ní wutat pahjeh chājat túutna, Dios ā wutatdih níjíp yap yohāt túutna caá, Jesús āt níjíp wut jī.

¹⁴Páant fariseowādih níj péa, bita ājeéh péenitdih ā pebh bid bojnit, nin pah āt níjíp wut jī:

—Yeéb nihāt wā naáwátdih túi joinít, ní beh joyoó. ¹⁵Dedé jeémát níh jacdih ā waadáchah, ní téih chocochah, ní téih chocchabut, Dios yeebdíh bíic yoobó ā enna caá. Obohjeéhtih, ní yéej wéheatboó níh jacmant ā bacachah joiná, ‘Caán yeejép cáac caá’, ā níj enna caá. ¹⁶¡Ded molít jumna, ā túi joyoó naáh! Jesús āt níjíp wut jī.

¹⁷Páant níj péanit, Jesús wā muúná it waad béjep wut jī. Pánih waad juibínit, ā bohénit ā naáwátjidih it uúbh joyóp wut jī. Páant ī uúbh joyóchah joinít, Jesús nin pah queétdih āt níj jepahap wu jī:

¹⁸—¿Páantjeh yeéb ní beh joi jwúhcan níit? Níh jacdih waadnit, níh jeémátboó ní jenah joyátdih ā jéih yéejacan caá. ¹⁹Dedé ní jeémátji níh wudah díitboó jumnijidih níjíp jont yohna caá. Caán níh caolihdih, ní jenah joyátdihbut chūhcan, Dios ā enechah, yeebdíh ā jéih yéejacan caá, āt níjíp wut jī.

Páant níjíná, “Nihāt jeémát túini caá”, níjíná āt chājap wut jī.

²⁰Nin pahbut āt jwúb níj naáwáp wut jī:

—Ñi yeej wéheatboó ñíih jacmant bacna, ded pah yeejép ñi jenah joyát ā jummatdih ā júutna caá. ²¹⁻²²Páñih yeejép jenah joiná, nin pah ñi jumna caá: Ñi áa nihcannitjih yeejép chájna, bíí déedih ñuúmná, cáac mao yohna, bitaíh bíí déedih tubit en ñinahna, bitadih yeejaíh jenah joiná, yeena, yeejép chájat pínahdih wéhena, bíih cáac ā jumat pah en ñinahna, yeejép dooná naóhna, ‘Weém chah jéihni wá jumna caá’, níj jenah joiná, túi jenah joicánnitbut ñi jumna caá. Páant yeej chájat ñi jenah joyátmant ā júóhna caá. ²³Páant yeejépdih ñi jenah joyóchah ennit, ‘Queét túicannit caá’, Diosboó yeebdíh ā níj enna caá, Jesús át níjíp wut jī.

**Judío nihcannih Jesúsdi
mi jepahat
(Mt 15.21-28)**

²⁴Tiro tútchi, Sidón tútchi pebh juibínit, caanjíh jumni muúdíh Jesús wá it waadáp wut jī. Caán muúboó ā jummatdih bitadih át naáwát tútcap wut yuh jī. Obohjeéhtih, ā naáwát tútcah yuhna, ā jummatdih jéihnit, dawá í juibínachah, queétdih át jéih jweicáp wut jī. ²⁵Caán tútchidih bíic yad wili mi ñuumbít nemép jumnih mit jumap wut jī. Páñihna, Jesús ded pah ā chájat doonádih joí, caanjíh ā jumat doonádihbut joinít, ā pebhna mit juibínap wut jī. Páñih juibínit, Jesúsdih wéina, áih jítcha pebh mit bódicha caj yoh ñajap wut jī. ²⁶Caánt Siria baác Fenicia wút jumni tútchidih bóli, Griega wili mit jumap wut jī. Páñihna, Jesús pebh bódicha caj yoh ñajnit, mi ñuúmdíh jumni nemépdih ā bacat tútat pínahdih mit úbúp wut jī.

²⁷Páant mi úbúchah joinít, nin pah Jesús caántdih át níjíp wut jī:

—Wébit í jeémát pínahdih ubnit, íih mujjiowádih jwí jwíih wühuchah, ā túican caá. Páñihat pah, judíowā í jeémát panihni bíih baácdih moondíh wá jwíih wühuchah, ā túican caá, át níjíp wut jī.

²⁸—Ma níjít yoobópdih tigaá, Maá. Obohjeéhtih, mujjiowá jeémát cáagat naá ñump páñit, wébit í jeémp jéenanidih ípí jeémpna caá. Páñihna, bíih baácdih bóli wá jumuchah yuhna, weemdíhbut ma teo

wáacachah, ā túina caá, Jesúsdih mit níj jepahap wut jī.

²⁹—Páant ma níj jepahachah, ma ñuúmdíh jumni nemép wáát bac bejna caá. Enedih ma bejeé, Jesús caántdih át níjíp wut jī.

³⁰Páant ā níjíchah joinít, míih ñuúmná jwúub juibínit, mi ñuúmdíh nemép wihcannih mi lajachah, mit enep wut jī.

**Wéhecan, joicánnidih
Jesús ā booaat**

³¹Jesús wá Tiro tútchi jumni baácmant bejnit, Sidón tútchidih juibí yap bej, Galilea íim conanaamánt jwúub dei juibínit, Chénat Pah Téihya Tútchina wút jumni pebhboó it juibínap wut jī. ³²Páant í juibínachah, bíic newé wéhecan, joicánnidih Jesús pebh cáacwā ít ub juibínap wut jī, caandíh ā booaat pínah níjíná.

³³Jéih joicánnidih chibít yuúp Jesús át ñumah bejep wut jī. Páñih bejnit, newéíh molítidih Jesús áih téih tíbjíh chibít át taj waadánap wut jī. Páñih taj waadá péanit, Jesús áih téih tíbdih coí cáagnit, newéíh nuúcdih át teo jáhanap wut jī.

³⁴Páñih teo jáha péanit, jeáboó chéi ennit, caolih juí jéena bojnit, “iEfatá!” át níjíp wut jī. “iEfatá!” níjíná, “iMa wātaá!” níjíná át chájap wut jī. ³⁵Páant ā níjíchahjeh, caán joicánniji jéih joinít, áih nuúcbut ā wilahachah, át túi jéih wéhenap wut jī. ³⁶Páant ā chájatjidih ájeéh péenitdih Jesús át naáwát tútcap wut yuh jī. Obohjeéhtih, páant ā naáwát tútcah yuhna, queétdih chah ít naóh peetép wut jī. ³⁷Páant í naáwáchah joinít, cáacwā ít joí wáhi bejep wut jī. “Nihatdih caán ā túi chájna caá. ¡Jéih joicánnidih ā joyána caá! ¡Jéih wéhecannidihbut ā wéheat túutna caá!” ít níjíp wut jī.

**Cuatro mil cáacwādi
Jesús jeémát ā wūhat
(Mt 15.32-39)**

8¹Bíih yeó jáap dawá cáacwā Jesús pebh ít míic wáac juibínap wut jī, páant muntih. Páant ájeéh jumna, jeémát beednit í jumuchah enna, Jesús ā bohénitdih bid bojnit, nin pah queétdih át níjíp wut jī.

²—Queét jwíjeéh bíc peihcanni yeó jáap ī jumuchah, íih jeémát ā beedná nacaá. Pánih jeémát wihcannit ī jumuchah, queétdih bádí wā jígah enna caá. ³Bitá íjeéh jumnit yuúp jüóhntiji ‘Queét nuugúp wun buugná’, niijná, íih muunáboó wā jwúub bejat tútcan níít, āt niijíp wut jī.

⁴—Obohjeéhtih, ninjīh tútchi wihcapboó jumna, queét dawá ī jumuchah, ¿dedboo tígáá ī jeémát pínahdih jwí jīb chājbi? Jesúsdih īt niijíp wut jī.

⁵—¿Débóí pan dah tígáá nī bíboh? queétdih āt níj úubh joyóp wut jī.

—Siete dah caá, īt níj jepahap wut jī.

⁶Cáacwádih baácboó chúdat tútntit, siete pan dahdih ubnit, “Túina caá, Paá”, Diosdih Jesús āt niijíp wut jī. Páant níj péanit, caan dáhnadih dajnit, ā bohénitdih wūhntit, cáacwádih āt pááat tútup wut jī. Páant ā wutuchah, ā bohénitboó cáacwádih pandih īt pááap wut jī. ⁷Biquína queejwádihbut īt bíbohoh wut jī. Pánihna, “Túina caá, Paá”, Diosdih niijnít, queejwádihbut āt pááat tútup wut jī. ⁸Í pááh péanachah, jeémpna, queét īt túi wud jumup wut jī, buca. Í judh jeémpnidih siete wuhna īt ub yac yáwanap wut jī. ⁹Queét jeémpnit neonádihjeh ī jenah enechah, cuatro mil īt jumup wut jī. ¹⁰Páant ī jeémp péanachah, Jesús cáacwádih āt wah jwúubanap wut jī. Pánih wah jwúuba péanit, ā bohénit bícdih jááj chóodih āt waadáp wut jī. Waadnít, Dalmanuta wūt jumni baácna īt chúuh bejep wut jī.

**Fariseowā Dios ā wēpatjīh
Jesúsdih ī chāj júutat túutat**
(Mt 6.1-4; Lc 12.54-56)

¹¹Páant ī chúuh juibínachah, fariseowā Jesúsdih jwááhnit, caanjīh īt míc wéhenap wut jī. Dios ā wēpatjīh Jesúsdih īt chāj júutat tútup wut yuh jī, ā jepahcah, “Dios ā wahni nihcan caá”, niiját tút niijná.” ¹²Páant ī wutuchah joinít, Jesús íjnit, caolih juí jéena bojnit, nin pah āt niijíp wut jī:

—¿Dépanih tígáá yeéb buu láa moón Dios ā wēpatjīh chāj júutatdih nī eníh? Yoobópdi h yeebdíh wā naóhna caá. Buu jumnitdih Dios ā wēpatjīh weém wā chāj júutcan níít, āt niijíp wut jī.*

¹³Páant níj péanit, ā bohénitdih jááj chóona numah jwúub waadnít, bitadih īt yoh chúuh bejep wut jī.

**Fariseowā, Herodesbut yeejép
ī bohéatdih Jesús ā naáwát**
(Mt 16.5-12)

¹⁴Pánih jwúub chúuh bejnit, ā bohénit ī jeémát pínah pandih īt quíib buudép wut jī. Bíc pan dahjeh caán jááj chóoboó āt jumup wut jī. ¹⁵Í jeémát pínahdih tubit ī jenah joyóchah jéihnit, Jesús queétdih nin pah āt níj naáwáp wut jī:

—íNī túi chāja chaáh! Fariseowā, Herodesbut ī yee bohéat yeebdíh ā tobohna caá. Í yee bohéat pan paáat panihni caá. Caán paáat nihap pan pínahdih ā chūúhna caá. Páant ā chūúat pah, det ī yee bohéatdih joinít ī yéej bejna caá. Pánihna, ī yee bohéatdih nī túi chāja chaáh, āt niijíp wut jī.*

¹⁶Páant ā niijíchah joinít, “Pandih jwí ub jüóhcah enna, páant niijná caá ā chājap”, īt míc niijíp wut yuh jī.

¹⁷Páant ī míc niijíchah jéihnit, Jesús queétdih nin pah āt níj úubh joyóp wut jī:

—¿Dépanih tígáá yeéb pandih tubit nī jenah joi? Caandíh tubit jenah joinít, ded pah wā naáwátidih nī beh joi jwúhcan caá. ¹⁸Pánih tubit jenah joiná, quíib nī bíbohna yuhna, molít jumna yuhna, páantjeh nī beh joicán caá.* ¹⁹¿Cinco pan dahbitjīh cinco mil neonádih wā wūhatjidih nī náhnican níít? ¿Í judh jeémpnidih débóí wuh tijí nī ub yac yáwa? āt niijíp wut jī.

—Doce wuh jíí, īt níj jepahap wut jī.

²⁰—Weém siete pan dahdih cuatro mil cáacwádih wā wūhat túttimah, ¿débóí wuh tijí ī judh jeémpnidih nī ub? Jesús āt niijíp wut jī.

—Siete wuh jíí, īt níj jepahap wut jī.

* 8.11 Mt 12.38; Lc 11.16 * 8.12 Mt 12.39; Lc 11.29 * 8.15 Lc 12.1 * 8.18 Jer 5.21; Ez 12.2; Mr 4.12

²¹—¿Pánih enna yuhna, páantjeh wā wēpatdih nī tūi jenah joicán níit? Jesús queétdih át niijíp wut jī.

Jéih encannidih Jesús ā booaat

²²Queét Betsaida tūtchina ī chūuh juibínachah ennit, cáacwā jéih encannidih Jesús pebh ít ub juibínap wut jī.

—Caandíh teo jáhanit, ma booanaá, Jesúsdihtubít ít níj wúbup wut jī.

²³Jéih encannidih áih mujmant teonit, tūtchi jwéejboó caandíh Jesús át wái bejep wut jī. Caanná numah juibínit, áih téih tíbnadih cói cáagnit, caán newéih quíbnadih át teo jáhanap wut jī.

—¿Ma enechah, jígoh níit? Jesús caandíh át níj wúbh joyóp wut jī.

²⁴—Cáacwādiht wā enna yuh caá. Oboghéehtih, wā enechah, queét máa nahna bejni pah caá ī jígohop, át níj jepahap wut jī.

²⁵Páant ā niijíhah joinít, Jesús áih quíbnadih át jwúb teo jáhanap wut jī, páant muntih. Páant ā jwúb teo jáhanachah, nihadih át tūi enep wut jī, buca. ²⁶Pánihna, Jesús caandíh áih muuná wah bojnit, nin pah át niijíp wut jī:

—Tútchiboó jwúb bejcanjeh, butéh meemdíh wā chājatjidih bitadih ma naóh peétca bojóó, át niijíp wut jī.

“Meém Cristo, Dios ā wahní caá”,

Pedro Jesúsdiht ā niiját

(Mt 16.13-20; Lc 9.18-21)

²⁷Jesús ā bohénit bícdih Cesarea Filipino wūt jumni tūtchi pebh jumni tútchinaboó ít bejep wut jī. Pánih namádiht bejnit, Jesús ā bohénitdih nin pah át níj wúbh joyóp wut jī:

—¿Weemdíh ded pah tigaá cáacwā ī níj? át niijíp wut jī.

²⁸—Biquína ‘Juan Daabáni nacaá’, níj, bita ‘Elías nacaá’, níj, bita ‘Dios naáwátdih naóh yapanit bícdih bóo nacaá’, ī niijná beé, ā bohénit caandíh ít níj jepahap wut jī.*

²⁹—Queét páant ī niijíhah, ¿yeébbóó ded pah tigaá nī níj jenah joí? queétdih át niijíp wut jī.

—Meém Cristo, Dios ā wahní caá, Pedroboó át níj jepahap wut jī.*

³⁰—Weemdíh ‘Caán Cristo caá’, bitadih nī níj naóh peét jwuhca bojóó, Jesús queétdih át niijíp wut jī.

Á wunat pínahdih Jesús ā naáwát

(Mt 16.21-28; Lc 9.22-27)

³¹Jesús queétdih nin pah át níj naóh bohé jwíhip wut jī: “Weém, nihát cáacwā úd jeñédih tubít yeejép yapat caá náahap. Weemdíh náahcan, jwí nuowā, sacerdotewā ī maáta, Moisés ā wutatjidih bohénitbut weemdíh ī mawat tútbitpna yuh caá. Oboghéehtih, páant ī mawachah yuhna, bíic peihcanni yeó jáap túttimah, wā jwúb boó pud jūóhbiptna caá”, át niijíp wut jī.

³²Páant níj naóhna, ī tūi beh joyátjeh queétdih ā naáwáchah, Pedroboó chibít yuúpbít caandíh numah juibí nuhnt, páant át niiját tútcap wut jī. ³³Páant ā niiját tútcah joinít, Jesús ā bohénitdih tac púud ennit, Pedrodiht nin pah át níj jūihñup wut jī:

—Satanás ā náah yacat pah wéhena caá ma chājap. Ma jenah joyát cáacwā ī jenah joyátjeh caá. Dios ā jenah joyát nihcan caá, Pedrodiht át niijíp wut jī.

³⁴Páant níj péanit, cáacwādiht, ā bohénit bícdih ā pebhna bid bojnit, nin pah Jesús queétdih át níj naóh bohénap wut jī:

—Ded wājeéh péefhna, ded pah caanjéh ā wēi chājihatdih cádahnit, weém wā weñat pínahboodíh caá chājat náahap.* ³⁵Ded ā weñat pínahdihjeh chājni, iiguípnā ā bejbipna caá. Oboghéehtih, wā weñat pínahboodíh chājni, wā bohéatdih tūi jenah joiní, yeó jáap jumap pah wājeéh ā tūi jumbipna caá.* ³⁶Nin baácdih jumni dawá bíí déedih bíbohna yuhna, iiguípnā ā bejchah, ā bíbohátji caandíh dedé pínah nihcan níit. ³⁷Áih caolih iiguípnā ā bejchah, ded pah tigaá áih caolihjidih

* 8.28 Mr 6.14-15; Lc 9.7-8 * 8.29 Jn 6.68-69

* 8.34 Mt 10.38; Lc 14.27; Jn 12.24

* 8.35 Mt 10.39; Lc 17.33; Jn 12.25

āta jwáub jíib chāj baca. ³⁸Buu yeejépwā, Diosdih náahcannit, ī weñat pínahdihjeh chājnit ī jumna caá. Páant queét yeejépwā ī joyóchah, biquína weemdíh, wā bohéatdihbut tíic jenah joinít, ‘Weém caandíh wā jéihcan caá’, ī niijbípna caá. Pánihna, weém nihat cáacwā úud jeñé, túinit ángelwā bíicdih, wā íip ā yeh iigátjih jwáub dei jüöhna, queét weemdíh ī tíic jenah joyátjidih náhninit, ‘Queétdih wā jéihcan caá’, weembút wā niijbípna caá, Jesús āt niijíp wut jī.

9 ¹Páant niíf péanit, nin pah Jesús queétdih āt jwáub niíf naáwáp wut jī:

—Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Biquína yeéb ninjih jumnit ñi wunat pínah játih, Dios nihat maáh jumna, ā wēpatdih ā jútuchah, ñi enbipna caá, āt niijíp wut jī.

Dios ā yeh iigátjih Jesús ā ñuhāt
(Mt 17.1-13; Lc 9.28-36)

²Seis yeó jáap túttimah Pedro, Santiago, Juan, queét bíic peihcannitdihjeh jap bóo jeená Jesús āt numah púuh laab béjep wut jī. Caanná ī púuh laáb juibíát túttimah, ī enechah, ā jígohat āt túut numúp wut jī. ³Áih yégueh chóo túi baáb yeh iigni āt jígohop wut jī. Nin baácđih moón yégueh chocnit, pánih túi baabní ī jéih choccan caá. ⁴Páant ā yeh iiguíchah, Elías, Moisésji bíicdih Jesús pebh jígohnit, caandíh ī míic wéhenachah, queét bíic peihcannit ā bohénit it enep wut jī. ⁵⁻⁶Páant ī jígohochah ennit, queét túbit it úumup wut jī. Pánih úumna, ded pah ā niiját pínahdih jéihcan, nin pah Pedro Jesúsđih āt niijíp wut yuh jī:

—iMaá, jwiít ninjih jwí jumuchah, ā túina caá! Bíic peihcanni muu dáhna jwí chājbiipna caá. Míih pínah, Moiséh pínah, Elíah pínahdihbut jwí chājbiipna caá, āt niijíp wut yuh jī.

⁷Páant ā niijíchahjeh, mah pōh panihni queétdih āt dei juyúp wut jī. Páant ā dei juyúchah, caanmánt Dios nin pah āt niijíp wut jī: “Nin wā wúúh, wā oini caá. Pánihna, ā naáwáchah, caandíh ñi túi

joyóó”, āt niijíp wut jī.* ⁸Páant ā niíf péanachah, Pedrowā jwáub enna, Jesúsđihjeh it enep wut jī. Ī ennitjiboó itát jwáub buudáh bejep wut jī.

⁹Pánihna, jeemánt jwáub dei bejnit, Jesús queétdih nin pah āt niijíp wut jī: “Butéh páant ā yapatdih bitadih ñi naóh jwuhca bojóo. Weém, nihat cáacwā úud jeñé, wunniji wā jwáub boo pud jüúwát túttimah, caandíh bitadih ñi naáwáp buca”, āt niijíp wut jī.

¹⁰Pánihna, ā niijátji pahjeh queét ĩ enatjidih bitadih it naóh jwuhcap wut jī. Queétdih nin pah it míic niíf úébh joyóp wut jī: “Wunniji wā jwáub boo pud jüúwát túttimah”, niijná, ĩDed pah niif tígaá páant ā niíf?” it míic niijíp wut jī.

¹¹Páant niíf míic wéhenit, Jesúsđih nin pah it niíf úébh joyóp wut jī:

—‘Cristo, Dios ā wahni, ā jüúwát pínah játih, Elías ā jwíh jüóhbiipna caá’, Moisés ā wutatjidih bohénit ípí niijná caá. ĩDed pah niif tígaá páant ĩ niíf? caandíh it niijíp wut jī.*

¹²⁻¹³—Yoobópdih tigaá. Elías jwíh jüóhni, nihatdih ámohni ā jumna caá. Dios naáwátđih naóh yapanit ĩ naóh daacátji pahjeh, weém, nihat cáacwā úud jeñé, dawá láa yeejépwā yapbiipna caá. Bita weemdíh náahcan, yeejépwā ĩ chājbiipna caá. ĩPáant ĩ niíf daacátjidih yeéb ñi beh joicán niít? Pánihna, nindih yeebdíh wā naóhna caá: Elías panihni Juan Daabáni wáát juí péana beé. Páant ā juyúchah, queét ĩ náahatji pahjeh caandíh yeejépwā it chájap wut jī. Páant jjí caandíhbut it niíf daacáp tají, Jesús queétdih āt niijíp wut jī.

Wáa wunat jumnidih
Jesús ā booaat

(Mt 17.14-21; Lc 9.37-43)

¹⁴Páant ā niiját túttimah, jeejíboó jumnitji jwáub dei bejna, dawá cáacwā ā bohénit pebh ĩ jumuchah, Jesús wā ĩt enep wut jī. Moisés ā wutatjidih bohénitboó ā bohénit bíicdih míic jüüh ñaácna it chájap wut jī. ¹⁵Pánihna, Jesús wā ĩ dei juibínachah, nihat caandíh wēi ennit, Jesúsđih jwáááđih it náao ñah

* 9.2-7 2P 1.17-18; Mt 3.17; Mr 1.11; Lc 3.22

* 9.11 Mal 4.5; Mt 11.14

bejep wut jī. ¹⁶Ǽ pebh ī juibínachah, nin pah queétdih Jesús āt niíf uúbh joyóp wut jī:

—ǼDépanih yeéB míc jūih ñaac tibeé ñi chāj? āt niijíp wut jī.

¹⁷Páant ā niíf uúbh joyóchah joinít, cáacwā cātíh ñuhni nin pah āt niíf jepahap wut jī:

—Bohéní, wā wūúh nemép jumnidih meemdíh wā ub jūúwáp yuh be. Nemépboó caandíh déheanit, āpí wéheat tútcan caá. ¹⁸Wā wūúhdih déheat ā jūúwúchah, baáboó buúgnít, maojíh nah cháácnit, āpí jwiwáh bejna caá. Pánih bejnit, jacmant moj chej tūbit āpí bacna caá. Páant ā jumuchah, ma pej jumnitdih nemépdih wā bacaat tūtup yuh be. Obohjeéhtih, queét ī jéih bacacap be, Jesúsdi h āt niijíp wut jī.

¹⁹—Maatápdih yeebdíh wā bohénachah yuhna, páantjeh weemdíh ñi túi jenah joicán caá. ǼDébólih maatápdih tigaá weemdíh yeéB ñi jepahbi? Caán wébítidih ma ub jūúwá, Jesús queétdih āt niijíp wut jī.

²⁰Páant ā niijíchah joinít, nemép jumnidih Jesús pebh īt ub bejep wut jī. Ī ub juibínachah, Jesúsdi h ennit, nemépboó wébítidih baáboó numah buúgúchah, āt ñaj tūpúnahap wut jī. Páant ā ñaj tūpúnachah, jacmant moj chej búdí āt bacap wut jī.

²¹—ǼDébólih maatápdih tigaá nin wébít páant āpí jum? Jesús behedih āt niíf uúbh joyóp wut jī.

—Wébítjeh ā jumuchah, ā jwiíhip be. ²²Nemépboó caandíh tūu cúutboó numah buúg cáwíhnit, mujboobút numah buúg báahnit, dawá láa ā mao yohíhip jī. Ma jéihna, jwiítidih jígah ennit, ma teo wáacá, Jesúsdi h āt niijíp wut jī.

²³—Weemdíh ma túi jenah joyóchah, Dios ni hat túi jéihni meemdíh ā teo wáacbi pna caá, Jesús caandíh āt niijíp wut jī.

²⁴—Meemdíh wā túi jenah joiná yuh caá. Obohjeéhtih, chah wā túi jenah joyát pínah niijná, weemdíh ma teo wáacá, āt niijíp wut jī.

²⁵Dawá queét pebhna ñáo ñah bejnit, Ī míc wáac juibínachah ennit, Jesús nemépdih nin pah āt niíf jūihñup wut jī:

—Meém wéheat tútcani, joyát tútcani nemép nin wébítidih jumni ma bac bejeé. Pánih bac bejnit, caandíh ma jwúub tac buúgáca bojoó, āt niijíp wut jī.

²⁶Páant ā niíf jūihñuchah joinít, ñaacnit, wébítidih baáboó jwúub numah buúgnít, ñaj tūpúnait, nemép āt bac bejep wut jī. Páant ā chājachah, wébítboó wunni pah āt ñajap wut jī. “Caán ā wunah bejna caá”, dawá ĩt niijíp wut yuh jī. ²⁷Páant ĩ niijíchah yuhna, Jesúsboó caandíh áih muj nahdih āt teo wái ñahanap wut jī. Páant ā teo wái ñahanachah, wébít āt ñah ñuhup wut jī.

²⁸Túttimah, Jesús wā muúboó ĩ waád juibínachah, bita wihcah, ā bohénitjeh caandíh nin pah ĩt niíf uúbh joyóp wut jī:

—ǼDépanih tigaá jwiítboó caán nemépdih jwí jéih bacacan? ĩt niijíp wut jī.

²⁹—Pánihni nemépdih yohíhna, jeémj jwuhcanjeh, Diosdi h búdí uúbat caá náahap, Jesús queétdih āt niíf jepahap wut jī.

**Jesús ā wunat pínahdih
ā jwúub naáwát
(Mt 17.22-23; Lc 9.43-45)**

³⁰⁻³¹Túttimah, ĩ jumni jī tútchimant Galilea baácna Jesús wā ĩt bejep wut jī. Capernaum tútchina bejni namádih bejna, Jesús ā bohénitidih āt bohé bejep wut jī. Pánih queétdih bohé bejna, ā bohénitidihjeh ā túi bohéat tút niijná, dedboó ĩ bejat pínahdih bita ĩ jéihyatdih āt náahcap wut jī. Pánih bohé jib bejna, nin pah queétdih āt niíf naáwáp wut jī:

—Weém ni hat cáacwā úud jeénédi h teonit, jwí déewá bitaboodíh ĩ wúhbi pna caá. Páant ĩ wúhuchah, weemdíh ĩ mao yohbi pna yuh caá. Obohjeéhtih, ĩ mawachah yuhna, biíc peihcanni yeó jáap túttimah, wā jwúub boo pud jūóhbi pna caá, páant muntih, āt niijíp wut jī.

³²Páant ā niijíchah joiná yuhna, queét ĩt túi beh joicáp wut jī. Pánih beh joicán, úumna, ĩt jwúub uúbh joicáp wut jī.

**“Déhe tigaá ñi maáh panihni”,
Jesús á niiját**

(Mt 18.1-5; Lc 9.46-48)

³³Galilea baácdih bejna, Jesús wá Capernaum tútchiboó ít juibínap wut jī. Pánih juibínit, á chéenwááh mүүdíh waadnit, Jesús á bohénitdih nin pah át níj uúbh joyóp wut jī:

—Namáboó jüóhñit, éDedédih míc wéhe tibeé ñi chāj? át niijíp wut jī.

³⁴Páant á niijíchah joinít, ít jepahcap wut jī. Namádih bejna, nin pah queétjeh ít níj míc wéhenap wut jī: “Chah jéihni jumna, weémboó maáh panihni wá jumna caá”, ít míc niijíp wut jī.* ³⁵Páant í míc niijátjidih tícna, Jesúsdiñ ít jepahcap wut jī. Páant í jepahcah ennit, juibí chúudnit, á bohénitdih bid bojnít, nin pah queétdihjeh át níj naáwáp wut jī:

—Ded waóhni jumíhna, péeni jumat caá náahap. Ded maáh jumíhna, nihatdih teo wüñni jumat caá náahap, át niijíp wut jī.*

³⁶Páant niijnít, wébítidih bid bojnít, queét cáth át ñuhát túútup wut jī. Ñuhát túútnit, caandíh pin teonit, Jesús nin pah queétdih át niijíp wut jī:

³⁷—Ded wá náah yacatdih chájat túút niijná, bíc nin panihni wébítidih wéi jwááhna, weemdíhbut á wéi jwááhna caá. Pánih weemdíh wéi jwááhna, wá íip, weemdíh wahnidihbut á wéi jwááhna caá, át niijíp wut jī.*

**“Ded jwiítidih en jüihcanni
jwiítidih teo wáacni caá”,**

Jesús á niiját

(Lc 9.49-50)

³⁸Túttimah, Juan Jesúsdiñ nin pah át niijíp wut jī:

—Bohéní, jwí enechah, bíc newé ma wēpatjīh nemépwádhíh á bacat túútup be. Obohjeéhtih, jwíjeéh jumni á nihcah, caandíh páant jwí chájat túútup be, át niijíp wut jī.

³⁹Páant á niijíchah joinít, Jesús á bohénitdih nin pah át níj jepahap wut jī:

—Páant caandíh ñi niijcá bojóo. Ded wá náah yacatdih chájat túút niijná, wá wēpatjīh chāj júutna, túttimah weemdíh yeejép á jéih niijcán níit. ⁴⁰Ded jwiítidih en jüihcanni jumna, jwíjeéh á jumna caá.* ⁴¹Yoobópdih yeebdíh wá naóhna caá. Wíihwá ñi jumát jüib, ded yeebdíh á túi teo wáacachah enna, Dios caandíhbut á túi chājipna caá. Ñi babhbat pínah mahbitdihjeh yeebdíh á wühuchah, páant á chájat jüib caandíhbut Dios á túi chājipna caá, Jesús át niijíp wut jī.*

**Bitadih jwí yéej chájat
túútuchah, jwiítidih búdí
peéh chájat á jumát
(Mt 18.6-9; Lc 17.1-2)**

⁴²“Nin wébít panihni weemdíh túi jenah joinídih ded yeejép á chájat túútatjī jüib, Dios caandíh yeejép pohba á peéh chājipna caá. Caán á yéej chájat túútat pínah játih, áih butdih búdí jeé júdujīh chéó búudhñit, búdí majna caandíh í yohochah, áta túi tagaá. Páant í chājachah, caán wébít panihnidih á yéejacah nihna, Dios páant bóo pohba caandíh áta peéh chájcan tagaá. ⁴³⁻⁴⁴Ñíih téihyājīh yeejép chájna, caán téihyadiñ bóod yohat pahjeh caán ñi yéej chájatdih ñi cádahaá. Caandíh cádahcan, iiguípna ñi bejbipna caá. Caanná iigát dūbcan, coyíwābut wuncannit í jumbipna caá. Ñíih téihyadiñ ñi bóod yohochah nihna, caan dájhjeh áta buud tagaá. Yeéboó pánihni cóloh jumna yuhna, túttimah Diosjeéh ñi túi jumbipna caá. Obohjeéhtih, chénat pah téihyājīh iiguípna ñi bejchah, búdí yeejép ñita yap tagaá. Pánihna, ñi yéej chájatdih cádahat caá náahap.* ⁴⁵⁻⁴⁶Bíic yoobó ñíih jítchajīh yeejép chájadiñ bejna, caán jítchadiñbut bóod yohat pahjeh caán ñi yéej chájatdih ñi cádahaá. Caandíh cádahcan, iiguípna ñi bejbipna caá. Caanná iigát dūbcan, coyíwābut wuncannit í jumbipna caá. Ñíih jítchadiñ ñi bóod yohochah nihna, caan dájhjeh áta buud tagaá. Yeéboó pánihni cólohjeh jumna yuhna, túttimah Diosjeéh ñi túi

* 9.34 Lc 22.24 * 9.35 Mt 20.26-27; 23.11; Mr 10.43-44; Lc 22.26 * 9.37 Mt 10.40; Lc 10.16; Jn 13.20 * 9.40 Mt 12.30; Lc 11.23 * 9.41 Mt 10.42 * 9.43-44 Mt 5.30

jumbipna caá. Obohjeéhtih, chénat pah jíтчajih iiguípnā nī bejchah, búdí yeejép nīta yap tagaá. ⁴⁷⁻⁴⁸Biíc yoobó níih quíibjih ennit, yeejép chājna, caan dáhdih nī wáat yohat pah caán nī yéej chājatdih nī cádahaá. Caandih cádahcan, iiguípnā nī bejbipna caá.* Caanná iigát dūbcan, coyíwābut wuncannit ī jumbipna caá.* Caán quíibdih ma yohochah nihna, caan dáhjuh āta būud tagaá. Pánihna, biíc bawá quíib wihcanni yuhna, túttimah Diosjeéh nī túi jumbipna caá. Obohjeéhtih, chénat pah quíibjih iiguípnā nī bejchah, yeejép pohba nīta yap tagaá.

⁴⁹“Nin baácdih jum jwuhna, nihát cáacwā yeejép yapat caá náahap, ī yéej chājatdih cádahnit, táinijeh ī túút nūmát pínah niijná. Jwī jeémátdih nūmni āpí náahna caá, ā túi nuñat pínah niijná. Pánihat pah, cáacwādhūbut yeejép yapat ā náahna caá, túút nūmnít, ī túi chājat pínah niijná. ⁵⁰Nūmni buiná, jeémátdih ā túi nuñana caá. Obohjeéhtih, nūmni ā buyát beedéchah, nī jéih jwúub buyácan caá. Pánihna, nī jeémátdih nūmniijih nī túi buyát pah, yeéb bitajeéh biícđih nī túi jumát túút niijná, táinijeh nī chājaá”, Jesús queétdih āt niijép wut jī.*

Ī weha mánadih ī yohcat
(Mt 19.1-12; Lc 16.18)

10¹Capernaum tútchimant bejnit, Judea baácna juibínit, Jordán muj conanaáboó Jesús wā ī chúuh juibínachah, dawá Jesús pebh īt míic wáac juibínap wut jī, páant mūntih. Páant ā pebh ī míic wáac juibínachah ennit, āpí bohéátji pahjeh mūntih āt jwúub bohénap wut jī. ²Páant ā bohéat pónih, fariseowābut īt juibínap wut jī. Pánih juibínit, Jesúsđih nin pah īt níj wúub joyóp wut jī, ded pah ā jepahatdih joinít, caandih ī naóh yacat túút niijná:
—ĶJwī weha mána yaáhdih jwī yohochah, ā túimi naniít? ĶDios ā wutatboó páant níít ā chājat túútup, ma jenah joyóchah? Ķt niijép wut jī.

³—ĶDed pah tigaá Moisés āt níj wutji? Jesús queétdih āt níj wúub joí jwúubanap wut jī.

⁴—‘Majeéh bólidih cádahíhna, “Meém ma túicat enna, meemdíh wā yohna caá”, níj daácnit, caántdih nī wúhūú. Páant níj daác wūhñit, majeéh bólidih ma cádahachah, ā túina caá’, Moisés āt níj daacáp tajī, fariseowā Ķt níj jepahap wut jī.*

⁵—Diosđih nī nuowā ī jepahíhcah enna, páant Moisés āt níj daacáp tajī. ⁶Páant ā níj daacátji ā jumuchah yuhna, jon játih nin baácdih chājnit, newé yad biícđih Dios āt chājap wut jī.* ⁷Pánih biícđih ā chājachah, newé ā mánadih cádahnit, yad biícđih āpí jumna caá. ⁸Queét chénewā jumna yuhna, biíc bācah panihñit caá ī jumup.* ⁹Pánihna, Dios queétdih biíc bācah panihñit ā chājachah, queétjeh míic cádahcat caá náahap, Jesús queétdih āt niijép wut jī.

¹⁰Páant ā niiját túttimah, mūúboó jumna, páant ā naawátjidih ā bohénit caandih Ķt wúub joyóp wut jī. ¹¹Páant ī wúub joyóchah, nin pah queétdih āt níj jepahap wut jī:

—Ded ájeéh bólidih yohnit, bífh wilidih jwúub áa jumna, ā yohnidih yeejép ā chājna caá. ¹²Yad wilibut newéđih yohnit, bífhđih jwúub áa jumna, mi yohnidih yeejép mi chājna caá, Jesús āt niijép wut jī.*

Jesús wébítđih ā wúubát
(Mt 19.13-15; Lc 18.15-17)

¹³Cáacwā ī wehdih ā teo jáha wúubát pínah niijná, Jesús pebhna ī mána Ķt wúub juibínap wut yuh jī. Obohjeéhtih, ā bohénitboó queétdih ennit, Ķt jípónih jūihñup wut jī. ¹⁴Páant ī jūihñuchah ennit, Jesús Ķjnit, ā bohénitboodíh nin pah āt níj jūihñup wut jī:

—Wébít wā pebh ī jūúwú naáh. ‘Nī bejca bojoó’, queétdih nī niijcá bojoó. ‘Dios wā maáh caá’, niijnít, queét wébít caá túi jenah joinít ī jumup. ¹⁵Dios ā maáh jumupna waadñtboó nit wébít ī jenah joyát pah jenah joinít ī jumna caá.

Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá.
Nitbit Diosdih ī náahat pah yeéb ñi
náahcan, Dios pebhna ñi jéih bejcan níít,
āt niijíp wut jī.*

¹⁶Páant níj péanit, wébtídih ub túuh
teo jáhanit, nin pah Diosdih āt níj uúbúp
wut jī: “Nitbitdih ma túi teo wáacá, Paá”,
āt niijíp wut jī.

**Dawá bíí déedih bíbohni
Jesúsdi h ā uúbh joyát
(Mt 19.16-30; Lc 18.18-30)**

¹⁷Jesús wā namádih ī bejchah, bíic
newé ñáo ñah bej, Jesús pebh bódicha caj
yoh ñajnit, caandíh wēina, nin pah āt níj
uúbh joyóp wut jī:

—ĪTúí Bohení, páantjeh Diosjeéh
jumíhna, ded pah tigaá wā chājbi? āt
niijíp wut jī.

¹⁸—ĪDépanih tigaá ‘Túini’, weemdíh
ma níj? Diosjeh caá túini. ¹⁹Dios ā
wutatdih ma jéihna caá. ‘Cáacdi h ma
mao yohca bojó.* Ma áa nihcannihjīh
ma yéj chājca bojó.* Ma nuumcá
bojó.* Ma yeeca bojó.* Bitadih yee
naóhnit, íih bíí déedih ma ubca bojó.
Ma mánadi h túinijeh ma chājaáp’,* Dios ā
niijíp jī. Caán ā wutatdih jepahat caá
náahap, Jesús caandíh āt niijíp wut jī.

²⁰—Bohéní, wébtí jumna, wā yap
yohcatji pah, buubut bíic yoobó wā yap
yohcan caá, Jesúsdi h āt niijíp wut jī.

²¹Páant ā niijíchah joí, en jáhanit, Jesús
caandíh āt oyop wut jī.

—Diosjeéh ma túi jumat pínah, bainí
caá meemdíh ā judhdup. Nihat míih bíí
déedih jíib chājadi h ma bejeé. Páni h jíib
chājnit, caán jíibdi h moh yéejnitdih ma
wūhú. Páant ma wūhuchah, nin
baácboó ma bíbohatchi chah túini míih
pínah Dios pebhboó ā jumípna caá. Wā
niiját pah chāj péa, wajeéh ma pée
jūúwá, Jesús āt niijíp wut yuh jī.

²²Obohjeéhtih, páant ā niijíchah joiná
yuhna, caánboó dawá bíí déedih bíbohni
jumna, áih bíí déedih jíib chāj
wūhíhcan, búdí āt jígahap wut jī. Páni h
jígahnit, jepahcanjeh, āt jwúub bejep
wut jī.

²³Páant ā jwúub bejchah, ā bohénitdih
tac páud ennit, nin pah Jesús queétdih āt
niijíp wut jī:

—ĪDawá bíí dée bíbohni Dios ā maáh
jumupna ī waadát ā buona caá! āt niijíp
wut jī.

²⁴Páant ā niijíchah joinít, queétboó ĩt
joí wūhi bejep wut jī. Páant ĩ wūhi
bejchah ennit, queétdih Jesús nin pah āt
jwúub níj naáwáp wut jī:

—Némewáá, det Diosdih túi jenah
joicán, ‘Nihat wíih bíí déejīh wā túi
yapbipna caá’, níj jenah joinít, Dios ā
maáh jumupna ĩ jéih waadcán caá.
²⁵Camelloboó awí íitbitdih ā yabac
bejíhichah nihna, āta buo tagaá. Páni h
pah, dawá bíí dée bíbohni Dios ā maáh
jumupboó ā waadíhichah yuhna, búdí ā
buona caá, āt niijíp wut jī.*

²⁶Páant ā niijíchah joinít, chah wūhi
bejna, queétjeh nin pah ĩt míic niijíp wut
jī:

—Páant ā niijíchah bácah, Dios ā
jumupboó ded ā jéih waadcán níít, ĩt
niijíp wut jī.

²⁷—Cáacwā ded pah ĩ jenah joyátjīh
ĩ túi chājíhna yuhna, Dios pebhboó ĩ jéih
bejcan níít. Diosjeh iiguípna bejnit
déedih ā túi ubna caá. Caanjéh tigaá
nihatdih jéih beedáni. Dedé jéihcat pínah
caandíh ā wihcan caá, Jesús queétdih āt
niijíp wut jī.

²⁸—Maá, weemdíh ma joi jwúhú.
Majeéh péecat túut niijná, jwítboó
nihatdih jwí cádahap jī, Pedroboó āt
niijíp wut jī.

²⁹⁻³⁰—Yoobópdih yeebdíh wā naóhna
caá. Det wíih túini doonádih jepahnit, wā
weñat pínahdi h chājat túut niijná, nihāt
íih bíí déedih cádahnit, páant ĩ chājat jíib
búdí túinidih ĩ bíbohípna caá. Íih
muunádih, ĩ úudwādih, ĩ mánadi h, ĩ
weha mána yaádhdi h, ĩ wehdi h, íih
wápchidih yuh buca cádahnit jumna, nin
baácboó jum jwahna, chah dawá ĩ
bíbohípna caá. Obohjeéhtih, páni h túini
jumna yuhna, yeejépbu ĩ yapbipna caá.
Túttimah bóo láabut páantjeh Dios
bíicdi h ĩ jumípna caá. ³¹Obohjeéhtih,

nin baácboó jum jwühnit, dawá cáacwā bádí bíf díe bíbohniṭji, Dios pebhboó moh yéejnit ī jumbipna caá. Pánihna, nin baácboó dawá moh yéejnitji jeáboó maáta ī jumbipna caá, Jesús queédih āt niijíp wut jī.*

**Jesús ā wunat pínahdih
ā jwúub naáwát**
(Mt 20.17-19; Lc 18.31-34)

³²Táttimah, Jesús Jerusalén tátchina ā bohénitdih āt numah aab béjep wut jī. Caán tátchina ā numah bejchah ennit, ā bohénitboó īt wūhi bejep wut jī. Bitā ījeéh péenitbat bádí īt úumup wut jī. Pánihna, Jesús doce ā bohénitdihjeh bitadih yúúpbít numah bejnit, ded pah cáacwā caandíh ī chājat pínahdih queédih āt jwúub naáwáp wut jī:

³³“Jerusalén tátchina aab béjna caá jwī chājap. Caanná jwī juibíat táttimah, weém, nihāt cáacwā úud jeñédih caanjíh moón ī teobipna caá. Pánih teonit, sacerdotewā ī maáta, Moisés ā wutatjidih bohénit bícdih ī wūhbiṭna caá. Pánih wūhniṭ, judíowā nihcannitboodíh ī jwúub wūh yapabipna caá, weemdíh ī mao yohat pínah niijná. ³⁴Páant ī mao yohat táutuchah, queétoó deoh naóh, mao mácjíh cóf jáhanit, weemdíh ī pūibipna caá. Páant ī chājat táttimah, weemdíh ī mao yohbipna yuh caá. Obohjeéhtih, páant ī mao yohochah yuhna, bíic peihcanni yeó jáap táttimah, wā jwúub boo pud jūóhbiṭna caá, páant muntih”, āt niijíp wut jī.

**Santiago, Juanjīh Jesúsdiḥ
ī úúbh joyát**
(Mt 20.20-28)

³⁵Páant Jesús queédih ā níj naóh péanachah, Zebedeo weh Santiago, Juanjīh Jesús pebhna juibínit, caandíh nin pah īt niijíp wut jī:

—Bohéní, jwī niiját pah jwiítidih ma chāj wūhuá, īt niijíp wut jī.

³⁶—¿Ded pah wā chājat tigaá yeéb nī náah? Jesús queédih āt níj úúbh joyóp wut jī.

³⁷—Nihat cáacwā ī maáh waadná, meém bícdih jwiítidihbut ma chúdat tútú, majeéh maáta jwī jumāt pínah niijná. Weemdíh ma jéihyepmant bóo buwámant chúdat tútú, wā úudboodíh wáyámant bóo buwámant ma chúdat tútú, Jesúsdiḥ āt niijíp wut jī.

³⁸—Ded pah yeéb yeejép nī yapat pínahdih jéihcan yuhna, páant weemdíh nī níj úúbhna caá. ¿Buu weém yeejép wā yapat pínahdih bíic yoobó yeebbát yeejép yapnit, nī jéih buujámi naniít? queédih āt níj úúbh joyóp wut jī.*

³⁹—Bíic yoobó yapna yuhna, jwiítboó jwī jéih buujámi nacaá, īt níj jepahap wut jī.

—Weém yeejép wā yapat pahjeh yeebbát yeejép nī yapbipna caá. ⁴⁰Obohjeéhtih, páníh yapnit pínah nī jumuchah yuhna, wājeéh chúdnit pínahdih wā jéih níocan caá. Caandíh wā ípboó átát ámoh jwej péa tagaá. Pánihna, caán ā níonitjeh wā jéihyepmant bóo buwámant, wáyámant bóo buwámantbut ī chúdbipna caá, Jesús queédih āt niijíp wut jī.

⁴¹Santiago Juanjīh ī úúbátjidih joinít, bitā ā bohénitboó queédih īt íjip wut jī. ⁴²Páant ī íjichah ennit, nihāt queédih bid bojnit, Jesús nin pah āt níj naáwáp wut jī:

—Diosdiḥ jéihcannit maátaboó íih cáacwādiḥ wutna, nihāt jéihnit díe pah queédih ípí wép wutna caá. ⁴³Yeéboó páant nī jumca bojó. Obohjeéhtih, níjeéh jumni ded maáh jumíhna, nihāt ájeéh moondíh teo wūhni panihni jumāt caá náahap.* ⁴⁴Ded nihatdih wutíhna, bitadih teo wūhni ā jumca naáh.*

⁴⁵Weembát oboh jumni panihni wā jumna caá. Pánih jumna, weém nihāt cáacwā úud jeñé jumna yuhna, nin baácboó jūóhna, cáacwā weemdíh ī teo wūhatdih wā bidcan caá. Pánih bidcan, queédih teo wáacadih wā jūúwáp be. Dawá ī yéejat jīb iiguípna bejnit déejidih túi ubat tútú niijná, queédih wun wūhudih wā jūúwáp be, Jesús āt niijíp wut jī.*

**Jéih encanni Bartimeodih
Jesús ā booaat**

(Mt 20.29-34; Lc 18.35-43)

⁴⁶Táttimah, Jesús ā bohénit bícdih Jericó tútchiboó ít juibínap wut jī. Juibínit, ī waad yábac bejchah, queétdih dawá ít péenap wut jī. Páant ī yabac bejchah, jéih encanni, Bartimeo wūt jumni, namá jwéejdih dinero uúbh chúdna át chājap wut jī. Caán Timeo ā wúúh wut jī.

⁴⁷Pánih chúdnit, Jesús wā ī yap bejchah joinít, Bartimeo nin pah át níj ej jwíhip wut jī:

—iJesús, David juima, Dios ā wahní, weemdíh ma jígh en teo wáacá! át níj ejep wut jī.

⁴⁸Obohjeéhtih, páant ā níj ejechah joinít, cáacwā caandíh ít jūihñap wut jī:

—Pánih ejcan, ma laihca bojoó, ít níjíp wut yuh jī.

Obohjeéhtih, páant ī níj jūihñuchah yuhna, Bartimeoboó chah wēpép át ejep wut jī.

—iDavid juima, Dios ā wahní, weemdíh ma jígh en teo wáacá! át níjíp wut jī.

⁴⁹Bartimeo páant ā níj ejechah joinít, bejna yuhna, chāonít, nin pah Jesús át níjíp wut jī:

—Caán ā jūúwá naáh, át níjíp wut jī.

—Ma weñeé. Ma ñah ñuhú. Meemdíh ‘Jūúwá’, ā níjíná caá, caandíh ít níjíp wut jī.

⁵⁰Páant ī níjíchah joinít, áih jih bóo yégueh chóodih ub yoh jéena, ñah ñuhnit, Bartimeo Jesús pebhna át bejep wut jī.

⁵¹Páant ā pebhna juibínachah, Jesús caandíh nin pah át níj uúbh joyóp wut jī:

—¿Dedé dée tigaá meemdíh wā chājbi? át níjíp wut jī.

—Bohéní, búdí wā eníhna caá, át níj jepahap wut jī.

⁵²—Ma bejeé. Weemdíh ma túi jenah joyát jíib enni ma jumna caá, Bartimeodih át níjíp wut jī.

Jesús páant ā níjíchahjeh, Bartimeo át jéih enep wut jī, buca. Pánih ennit, Jesús ā bejchah, Bartimeobut ájeéh át bejep wut jī.

Jesús wā Jerusalénna ī waadát

(Mt 21.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

11 ¹Jericó tútchimant bejnit, Jesús ā bohénit bícdih Jerusalén tútchina ít bejep wut jī. Caán tútchidih ī juibíat pínah játih, Betfagé tútchibit, Betania tútchibitbut pehbbit ít juibínap wut jī. Olivo dah jeé púujdih bóo tútchina wut jī. Caánboó juibínit, chénewá ā bohénitdih caán baini tútchina Jesús át wahap wut jī.

²—Con pehbbit bóo tútchibitna ñi bejeé. Caanná juibínit, chéoni burro wúúhdih ñi enbipna caá. Cáacdih duo jwúhcanni caá. Caandíh ñi wataáp. Watnit, ñi ub jūúwá. ³Bitá ñi watatdih ennit, ‘¿Dépanih tigaá caandíh ñi wat?’ í níjíchah, ‘Jwí Maáh caandíh ā ub jwúhat tútup be. Á náahatdih chāj péa, ā jwúubabipna caá’, queétdih ñi níjíp, Jesús át níjíp wut jī.

⁴Jesús páant ā níjíchah joinít, ít bejep wut jī. Juibínit, jéc pebh chéoni, namáboó ñuhni, burro wúúhdih ít enep wut jī. Ennit, caandíh ít watap wut jī.

⁵Caan pébh en ñuhnit, nin pah ít níjíp wut jī:

—¿Dépanih tigaá caandíh ñi wat? ít níjíp wut jī.

⁶Páant ī níj uúbh joyóchah joinít, Jesús ā níjájti pah queétdih ít jepahap wut jī.

—Páant ta tigaá. Ñi ub bej jwuhú, ít níjíp wut jī. Páant ī níjíchah joinít,

Jesús ā pánapboó ít ub bejep wut jī.

⁷Pánih ub juibínit, íih jih bóo yégueh chóodih tóo dugnit, burrodih ít cáagap wut jī. Cáag péanachah, burrodih púuh laabnít, yéguehjeh Jesús át chúdup wut jī. Pánih chúdnit, Jesús wā Jerusalén tútchina ít bejep wut jī.

⁸Dawá cáacwá íih jih bóo yégueh chóodih namáboó ít jwej waáwáp wut jī. Bitabut tútchi jwéejdih ī bóodni jī táam núonadih ub jūóhnit, namáboó ít jwej waáwáp wut jī.

Íih yégueh, táam núonadihbut namáboó jwej waóhna, Jesús í maáh pínah ā jumadih júutna ít chājap wut jī. ⁹Páant Jesús wā ī bejchah, ā waáwápmant, ā méimant péenitbut nin pah ít níj ejep wut jī:

—iDiosdih jwī wēi naóh jīfh! iHosana, nin Dios ā wahni jwiít judfowādih teo wáacni pínah ā túi jumna naáh!* ¹⁰Jwī nuo David ā maáh jumatji pah nin jūóhni ā jwúub maáh jumbipna caá. iTúina caá ā maáh jumat pínah! iTúina caá, Paá! iMeém caá mat wahap! niijná it chājap wut jī.

¹¹Pánih bejna, Jesús wā Jerusalén tútchina jwabínit, Dioih munná it waad béjep wut jī. Pánih waad béjnit, Jesús nihatdih át táoh en jibip wut jī. Táoh en péanit, tōo nāh jūúwúchah, Betania tútchina Jesús doce ā bohénit bícdih úwudih it jwúub bejep wut jī.

**Jesús higuera nahdih
ā wunat tútat
(Mt 21.18-19)**

¹²Túttimah bóo yeó jáapdih queét Betania tútchidih úonitji Jerusalén tútchina it jwúub bejep wut jī. Pánih bejnit, nuugúp wunna, higuera tái wawá jumni nahdih yuúp en bojnit, Jesús áih quehedih bididih át bejep wut jī.

¹³Obohjeéhtih, táini wawá jumna yuhna, quehcat láa ā jumuchah, áih quehe át wihcap wut jī. ¹⁴Pánihna, ā quehcatdih enna, nin pah Jesús caan náhdih át niijíp wut jī:

—iMa quehcah, cáacwā míih quehedih i jwúub jeémpan níft! át niijíp wut jī.

Caan náhdih páant ā niijíchah, ā bohénit it joyóp wut jī.

**Jíib chājnitdih Dioih munnámant
Jesús ā jūih nūun bácaat**

(Mt 21.12-17; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22)

¹⁵Páant niij péanit, Jerusalén tútchina it bejep wut jī. Caanná jwabínit, Dioih muú jóocmant bóo jūúhdih it jwúub waad béjep wut jī. Pánih waad béjnit, bíf dée jíib chājnitdih Jesús át jūih nūun bácanap wut jī. Dinero túut nūmnit cáacwáih cáagat naanádih, jowanádih jíib chājnitih chúdat naanádihbut át úb yoh áacanap wut jī. ¹⁶Pánihna, bíf déedih jípnih úb yabac bejnitdih Jesús át jūih jwúuba bojop wut jī.

¹⁷Pánih jūih baca péanit, caánboó jumnitdih Jesús nin pah át niij bohénap wut jī:

—Dios naáwátdih naóh yapani jon játih nin pah át niij daacáp tajī: “Wíih muú nihat baácmant moón weemdih úúbat pínah muú caá”, Dios ā niijíp be’, át niij daacáp tajī.* Obohjeéhtih, cáacwā Diosdih úúbdih i juyúchah yuhna, yeéboó queétdih yeenit nūmná caá ni chājap. Pánih chājnit, Dioih munná yéejana, nūmnit i jumat pínah muú chājna caá ni chājap,* Jesús queétdih át niijíp wut jī.

¹⁸Páant Jesús ā niij bohéatdih joinít, dawá cáacwā búdí it joí wáhi bejep wut jī. I joí wáhi bejatdih jéihnit, sacerdotewá i maáta, Moisés ā wutatjidih bohénitbut cáacwáboó queétdih cádahnit, Jesúsboodih i jwúub péeat pínahdih it úmup wut jī. Jesús Dioih munná páant ā niijíchah joinít, caandih úmna, nin pah it míic niijíp wut jī: “¿Ded pah tigaá caandih jwī jéih mao yohbi?” it niijíp wut jī.

¹⁹Tōo nāh jūúwúchah, Jesús wā Jerusalén tútchimant it jwúub bac bejep wut jī, páant muntih.

**Higuera nah ā wunat
(Mt 21.20-22)**

²⁰Túttimah bóo yeó jáap, Jerusalén tútchina jwúub aab béjna, higuera nahjidih it enep wut jī. Caan nāh átát wunah bejep wut jī. ²¹Caan nāh ā wunatdih ennit, Jesús ā niijátjidih náhnit, Pedroboó caandih nin pah át niijíp wut jī:

—iBohéní, ma eneé! Higuera nah ma wunat túatni jáantjeh át wunah bejep tagaá, át niijíp wut jī.

²²—Dios ā wēpatdih ni túi jenah joyoó. ²³Yoobópdih yeebdih wā naóhna caá. Diosdih túi jenah joinít, ‘Weém wā úúbat pahjeh ā yapbipna caá’, ni niij jenah joyóchah, ni niiját pahjeh ā yapbipna caá. Dios ā wēpatdih túi jenah joiná, nin jeedih búdí mujna ni bejat túutachah, ni niiját pahjeh ā yapbipna caá.* ²⁴Nin pah yeebdih wā jwúub naóhna caá. Diosdih

uúbhna, ‘Wā uúbát pahjeh tigaá weemdíh ā wūhup’, níj jenah joinít, ñi uúbátidih ñi bíbohípná caá. ²⁵Obohjeéhtih, Diosdih ñi uúbát pínah játih, yeebdíh bita yeejép ī chājatjidih ñi íj yayaá. Páant ñi íj yayáchah ennit, yeéboó ñi yéej chājatdih jwī íp jeáboó jumribut ā íj yaibípná caá. * ²⁶Obohjeéhtih, yeebdíh yeejép chājnitdih ñi íj yaicáh ennit, jwī íp jeáboó jumni bíc yooó ñi yéej chājatdih ā íj yaicán níít, Jesús queétdih āt níijíp wut jī.

Jesús ā wēpat

(Mt 21.23-27; Lc 20.1-8)

²⁷Páant níj béjna, Jerusalénna Jesús wā ít juibínáp wut jī. Pánih juibínit, Dioh muú jóocmant bóo juúhdih ít táoh enep wut jī, páant muntih. Páant Jesús ā táoh enechah, sacerdotewā ī maáta, Moisés ā wutatjidih bohénit, jwiít judíowādih waóhnit bícdih ā pebh juibínit, ²⁸nin pah caandíh ít níj uúbh joyóp wut jī:

—¿Defh wēpatjīh tibeé jwín páant ma chāj? ¿Déhe tibeé meemdíh páant ā wut? ít níijíp wut jī.

²⁹—Yeebdíh caá wā jwíih uúbh joibíp. Weemdíh ñi tái jepahachah, weembát ñi uúbh joyátdih wā jepahípná caá.

³⁰¿Juan yeebdíh ā daabánachah, déhe tibeé caandíh āt daabáát tútjī? yeeb ñi jenah joyóchah. ¿Dios āt wutjican taniít? ¿Cáacwāboó níít caandíh ít daabáát tútjíp? ñi jenah joyóchah, Jesús queétdih āt níijíp wut jī.

³¹Páant ā níijíchah joinít, queétjeh nin pah ít míc níijíp wut jī: “¿Ded pah tigaá jwī níj jepahbí? ‘Dios Juandih āt wutup tajī’, jwī níijíchah, ‘Páant ā jumuchah yuhna, ¿dépanih tíjī caandíh ñi jepahcan?’ jwiítidih ā níj juihbípná caá.

³²Obohjeéhtih, nitboó ‘Juan Dios naáwátdih naóh yapani yooóbat ā jumup jī’, í níj jenah joiná caá. Páant í níj jenah joyóchah, jwiítboó ‘Cáacwājeh caandíh ít daabáát tútjíp taga’, jwī níj jepahachah, queét jwiítidih í íjibípná caá”, ít míc níijíp wut jī. Pánihna, sacerdotewā ī maáta, Moisés ā wutatjidih bohénit, jwiít judíowādih waóhnitbut

cáacwādih ít uúmup wut jī. ³³Pánih uúmnit, Jesús dih nin pah ít níj jepahap wut jī:

—Juandih daabáát tútndih jwī jéihcan caá, ít níijíp wut jī.

—Caán láa bácah weemdíh wutndih weembát yeebdíh wā naóhcan níít, Jesús queétdih āt níijíp wut jī.

Jiwá iguíhadih yeejép teo wūhnit naáwát (Mt 21.33-46; Lc 20.9-19)

12 ¹Páant níj péanit, Jesús nin ā jenah joiní naáwátjīh cáacwādih āt níj bohénap wut jī: “Bíic newé jiwá iguíhdih ā momop be. Mom péanit, wáihyat júddudih chāj péa, caán iguíhdih í búuh chuñat pínah muudíhbut ā chājap be. Pánih chāj péa, jap bóo muudíhbut ā chājap be, caán iguíh wáapdih í en dawát pínah níijná. Caandíh chāj péa, bitadih en dawát tútntit, caán bíh baáboó jib jwuhudih ā bejep be. * ²Túttimah, iguíh ei láa caandíh teo wūhndih áih iguíh wáapna ā wah bojop yuh be, áih iguíh júbdih ā uúbát pínah níijná.

³Obohjeéhtih, caanná ā juibínachah, iguíhadih en daonítboó caandíh teonit, í maáhdih jíb wahcanjeh, í pui nuun yóh jwúba bojop be. ⁴Túttimah, iguíha mínah bíh caandíh teo wūhndih ā jwúub wahap yuh be, páant muntih. Obohjeéhtih, ā juibínachah, caandíhbut yeejép níijnít, áih wao dáhdih í dúuc mawap be. ⁵Páant í chājat túttimah, bíhdih ā wah bojochah, wápchi en daonít caandíh í mao yohop be. Dawá bitadíhbut ā wahachah, bíquínadih mao yohnit, bitadih í yeejép chājap be.

⁶“Caán iguíha mínahdih ā wūúh, búdí ā oinijeh ā judhdup be. Pánihna, ā wūúh ā oinidih ā wahap be, buca. Pánih wahnit, nin pah ā níj jenah joyóp yuh be: ‘Wā wūúhboodíh í tái chājípná caá’, ā níijíp be. ⁷Obohjeéhtih, wápchi en daonítboó queétjeh nin pah í míc níj wéhenap be: ‘Nin wápchi mínah wūúh caá. Caandíh jwī mao yoh jíih, behe ā wunat túttimah, nin jwíih wáap ā jumat pínah níijná’, queétjeh í míc níijíp yuh be. ⁸Páant níijná, caandíh mao yohnit,

wápchi jwéejboó áih bácahjidih ī yohop be.

⁹“¿Wápchi mínah jwúb juibínit, ded pah tigaá caán wápchidih en daonítidih ā chājbi? Nin pah queétdih ā chājbiḡna caá: Queétdih mao yohnit, bitaboodíh caán wápchidih ā en dawát túutbipna caá. ¹⁰⁻¹¹¿Dios naáwátidih naóh yapani ā daacátjidih yeéb ñi bohécannit jī? Nin pah āt níj daacáp tajī:

‘Múú teonit túini jee dáhnadih ñíonit, ī náahcanni dahdíh ī yohop yuh be. Obohjeéhtih, caán ī yohni dahdíhjuh tigaá Dios ā ñíwip. Caandíh ñíonit, áih múú pánihnidih chājna, choójboó caan dáhdih ā jwíh jwejep be, caán múudíh túi jenah enat túut níj. Caán jee pánihni Dios ā wahní pínah Cristo tigaá. Páant ā chājachah ennit, jwiitboó caandíh búdí jwí wéina caá’, āt níj daacáp tajī”, (*Sal 118.22-23*)

Jesús queétdih āt níj wut jī.

¹²Páant ā níjíchah joinít, sacerdotewā ī maáta, Moisés ā wutatjidih bohénit, jwiit judíowā jwí maáta bícdih nin pah īt níj jenah joyóp wut jī: “Jesús iguíhadih en daonít naáwátjīh jwiitdih jūihna caá ā chājap”, īt níj wut jī. Páant níj jenah joinít, Jesúsdiḡh īt tewíhip wut yuh jī. Obohjeéhtih, cáacwádiḡh úmnnit, caandíh teocanjeh, īt bejep wut jī.

**Romano maáta
ī úbát túutni dinero júdu**
(*Mt 22.15-22; Lc 20.20-26*)

¹³Pánih bejniti fariseowā ī maátaboó biquína íjeéh moondíh Herodesjeéh moondíhbut, Jesús pebhna wahná, caandíh īt úbh joyát túutwut wut jī, Jesús mácah ā jepahachah, caandíh naóh yacat túut níj. ¹⁴Pánihna, Jesús pebhna juibínit, queét yeenitboó caandíh nin pah īt níj úbh joyóp wut yuh jī:

—Bohéní, yecanni jumna, Dios ded pah jwiitdih ā chājat túutatdih yooópdiḡh ma bohéatdih jwí jéihna caá. Ded pah cáacwā ī níjíchah, maáta ī jumuchah yuhna, úmcanjeh yooópdiḡh mapí

naóhna caá. Páant yooópdiḡh naóhni jumna, nin jwí úbh joyátidih ma jepahaá: ¿Roma baácdih moón ī maáh César ā úbát túutni náodih caandíh jwí wūhuchah, ā túi ní? īt níj wut jī.

¹⁵Páant ī níj úbh joyócah, ī yeeatdih jéihnit, nin pah Jesús queétdih āt níj jepahap wut jī:

—Yeéb yeenit, ¿dépanih tigaá weemdíh mácah ñi jepahat túut? Ñi bíbohni dinero júduḡh weemdíh ñi wūhúú, wā en jwuhat pínah níj. āt níj wut jī.

¹⁶Páant ā níjíchah joinít, caandíh bíic júdu īt wūhup wut jī. Páant ī wūhuchah, caán júduḡh ennit,

—¿Nin júduboó deíh móot, deíh wūt tigaá ā jum? queétdih āt níj wut jī.

—Césaríh móot, áih wūtbut ā jumna caá, īt níj jepahap wut jī.

¹⁷—Caán láa bácah nin júdu Césaríh pínah caá. Pánihna, áih pínah ā jumuchah, caandíh wūhat caá náahap. Obohjeéhtih, Dioíh pínah mácah ā jumuchah, Diosboodíh ñi wūhúú, Jesús queétdih āt níj wut jī.

Páant ā níj jepahachah, īt joí wúhi bejep wut jī.

Cáacwā ī jwúb boo pud júúwát
(*Mt 22.23-33; Lc 20.27-40*)

¹⁸Páant queétdih ā jepahat túttimah, biquína saduceowā jwuh Jesús pebh īt juibínap wut jī. Queét saduceowā “Cáacwā wunna, ī jwúb boo pud júúhcan ní”, níjní īt jumup jī. ¹⁹Páant níj jenah joinít, nin pah Jesúsdiḡh īt níj wut jī:

—Bohéní, nin pah Moisésji āt níj bohénap tajī: ‘Weép jeñé weh wihcanjeh ā wunuchah, ā úduboó weép jeñé áajidih jwúb áa jummat náahap. Pánihna, ā úduboó áa wih jwuhcanni ā jumuchah, éemp wunnidih ā bíboho naáh, ā údu jeñé báadhda weh pah ī weh jummat pínah níj. Moisésji āt níj daacáp tajī. ²⁰Bíic weh sietewā ī jumup be. Weép jeñéboó áa jum, weh wihcanjeh ā wunup be. ²¹Á úduboó weép jeñé áajidih ā jwúb áa jumup yuh be. Páant áa jummat túttimah, weép jeñé pahjeh muntih, weh wihcanjeh

caanbút ã wunup be. Tálttimah bóobut weép jeñé áajidih jwúb áa jumna yuhna, caanbút weh wihcanjeh ã wunup be.

²²Páant mícjeh queét nihat í buúd

beedép be. Páant mi weha mána í wun beedát túttimah, í áajibut mi wunup be.

²³Pánihna, queét nihat siete í áaji, nihat í jwúb boo pud jüúwúchah, ¿ded áa tígaa mi jumbi? Jesúsdiñ ít níj úúbh joyóp wut jí.

²⁴Páant í níjíchah joinít, Jesús queétdih nin pah át níj jepahap wut jí:

—Dios naáwátdih jéihcan, ã wépatdihbut jéihcan, yeéboó yoobópdih jenah joicánnit caá. ²⁵Wunnitji í jwúb boo pud jüúwát túttimah, jeáboó jumna, ángelwá pah áa wihcannit í jumbipna caá. ²⁶Obohjeéhtih, wunnitji í boo pud jüúwát pínahdih yeéb ñi jéihyatdih náah yacna, nin pah wá naóhna caá: Moisésji iigní chálihdih á enatjidih nin pah át níj daacáp tají: ‘Dios nin pah weemdíñ ã níjíp jí: “Weém Abraham, Isaac, Jacob í Maáh caá”, ã níjíp jí’, Moisés át níj daacáp tají.* ²⁷Í wunat túttimah yuhna, ‘Í Maáh caá’, Dios át níjíp wut jí. ‘Í Maáh caá’, ã níjítjidih joinít, báadhñit í jummatdih jwí jéihna caá. iDios báadhñitdihjeh maáh ã jumna caá! Pánihna, ‘Wunnitji í jwúb boo pud jüúhcan níit’, níj jenah joiná, yoobópdih ñi jenah joicán caá, át níjíp wut jí.

Chah jenah joyát wutat

(Mt 22.34-40)

²⁸Moisés ã wutatjidih bohénitjeéh jumni Jesús wá pebh juibínit, í míc wéhenachah, át joyóp wut jí. Jesús ã túi jepahachah joinít, nin pah caandíñ át níjíp wut jí:

—¿Dios jwiítidih ã wutat deddih tígaa chah jenah joyát náah? át níjíp wut jí.

²⁹—Nin wutat caá chah ã jumup: ‘Yeéb judíowá nindih ñi joyoó: Dios ñi Maáh, bícjeh tígaa ã jumup. ³⁰Páant ã jumuchah, chah jenah joí, túi jepahñit, wéinit, caandíñ búdí ñi oyoó’, Moisés át níj daacáp tají.* ³¹Caán wutat nump, nin bíñ wutat ã jumna caá. ‘Meemjéh ma

míc oyat pah muntih, bitadihbut búdí ma oyoó’, át níj daacáp tají.* Caán chéne wutatna nihat bíñ wutatnadih chah jenah joyát pínah ã jumna caá, Jesús caandíñ át níjíp wut jí.

³²—Páant tígaa Bohéní. Yoobópdih tígaa ma níjíp. Dios bícjeh tígaa báadhñi. Bíñ wihcan caá.* ³³Páant ã jumuchah, caandíñ chah jenah joí, túi jepahñit, wéinit, oyat caá jwiítidih náahap. Jwí míc oyat pahjeh bitadihbut oyat caá náahap. Nuñúpdih ma cáonit, Diosdih jwí weñechah, ã túina caá. Páant ã túyuchah yuhna, Diosdih, cáacwádidihbut jwí oyat caá chah ã náahap. Meém páant ma níjít yoobópdih tígaa, Jesúsdiñ át níjíp wut jí.*

³⁴—Dios ma maáh ã jummat pínah bainí caá meemdíñ ã jüdhdup, Moisés ã wutatjidih bohénidih Jesús át níjíp wut jí.

Páant ã níjíchah joí úumñit, bita ít úúbh joicáp wut jí.*

¿Cristo déhe ã juima tígaa?

(Mt 22.41-46; Lc 20.41-44)

³⁵Diosíñ muudíñ waadñit, Jesús nin pah át níj bohénap wut jí:

—‘Dios ã wahní pínah Cristo David juima ã jumbipna caá’, Moisésji ã wutatdih bohénit í níj naóhna caá. ¿Páant níj naóhna, ded pah níj bohé tígaa í cháj? ³⁶Davidjijeh Túini Espíritu ã wutuchah, nin pah át níj daacáp tají:

‘Diosboó wá Maáhdih nin pah ã níjíná caá: “Wá jéihyepmant bóo buwámant ma chúudé. Pánih chúudñit, nihatdih ma wutuchah, meemdíñ en jüihñitdih wá yap yohat tútbitpna caá”, ã níjíná caá’, Davidji át níj daacáp tají.

(Sal 110.1)

³⁷Páant níj daácnit, Davidji Cristodih ‘Maá’, át níjíp wut jí. Páant ã níjíchah yuhna, ¿ded pah tígaa Cristo David juima át jumji? Jesús queétdih át níj úúbh joyóp wut jí.

* 12.26 Ex 3.6 * 12.29-30 Dt 6.4-5 * 12.31 Lv 19.18b * 12.32 Dt 4.35 * 12.33 Os 6.6
* 12.28-34 Lc 10.25-28

Páant ā niŋ bohénachah, dawá caandíh
ĩt túi wēi joyóp wut jī.

**Moisés ā wutatjidih bohénit
ĩ túicat**

(Mt 23.1-36; Lc 11.37-54; 20.45-47)

³⁸Páant niŋ péanit, Jesús nin pah
queétdih āt jwáub niŋ naóh bohénap wut
jī: “Moisés ā wutatjidih bohénit ĩ yéej
chājatdih nī túi eneé. Páant queé ĩ chājat
pah nī chāja bojoó. Queét maátnei
yégueh túini chóo duonít, cáacwā ĩ
enepdih ĩpí táoh jib bejna caá. Bíí dée jíib
chājapboó bita queétdih túi wēi jwāáh
uúbátdih ĩpí náahna caá. ³⁹Jwiít judíowā
jwí bohéat muudíh waáwápboó ĩpí
cháudna caá, nihat queétdih ĩ túi wēi
enat pínah niijná. Numah jeémépboobút
bejnit, waáwápboó míicjeh cháudna, ĩpí
wēina caá. ⁴⁰Obohjeéhtih, queét éemp
wunnit yaadíh muunádh ĩpí dúuc wáina
caá. Páant queét yaáhdhíh dúuc wáina
yuhna, cáacwā ĩ enepdih Diosdih
maatápdih ĩpí uúbhna caá, queétdih ĩ wēi
enat pínah niijná. Páant ĩ chājat jíib Dios
queétdih búdí ā peéh chājipna caá”,
Jesús āt niijíp wut jī.

**Éemp wunnih Diosdih mi wúhat
(Lc 21.1-4)**

⁴¹Judíowā ĩ wúhni dinero ámohtat pah
pebh Jesús āt cháudup wut jī. Pánih
cháudna, cáacwā caan páihdih dinero ĩ
yacachah, āt enep wut jī. Caán dinero
Dioíh muudíh ĩ ámohochah, ĩ jíib chājat
pínah āt jumup wut jī. Dawá bíí dée
bíbohniit caan páihdih búdí dinero ĩt
yacap wut jī. ⁴²Obohjeéhtih, éemp
wunnih moh yéejnihboó caan páih pebh
juibínit, chéne júduna cobrejīh ĩ
chājnjidih mit yacap wut jī. Caán júduna
nump bainí jíib jumni āt jumup wut jī.
⁴³Caán júdunadih mi yacachah ennit, ā
bohénitdih ā pebhna jūúwát túutnit, nin
pah Jesús queétdih āt niijíp wut jī:
—Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá.
Nint éemp wunnih moh yéejnihboó bita
nihat ĩ wúhat chah mi wúhup be. ⁴⁴Bitá
dawá bíí dée bíbohniit, búdí ĩ wúhuchah
yuhna, queétboó páantjeh búdí ĩ bíbohna
caá. Obohjeéhtih, nint moh yéejnihboó
nihat mi jeémát pínahdih mi jíib chājat

déejibitdih mi wúh beedánap be, āt niijíp
wut jī.

**Dioíh muudíh bita ĩ yohat pínah
(Mt 24.1-2; Lc 21.5-6)**

13 ¹Páant niŋ péanit, Dioíh
muumánt ĩ bac bejchah, bíic ā
bohéni nin pah āt niijíp wut jī:

—iBohéní, ma eneé! Nin muú búdí jee
dáhnajíh ĩ chājni čtáini muú nihan niít?
āt niijíp wut jī.

²—Túttimah, jwiít judíowādh
enfhcannit junít, nin jwí enni búdí muú,
nin jee dáhnaidihbut, ĩ yoh beedábipna
caá. Bíic jee dáh bíih dahjih lajni ā
wihcan niít, Jesús caandíh āt niijíp wut
jī.

**Péeni yeó jáap játih
ded pah ā yapat pínah
(Mt 24.3-28; Lc 21.7-24; 17.22-24)**

³Túttimah, Jesús wā Olivo jeená páuh
laab béjnit, Dioíh muú ā túi jíghopboó ĩt
juibínap wut jī. Caanná juibínit, Jesús
yuúpbit ā cháuduchah, Pedro, Santiago,
Juan, Andrésjīh ā pebh juibínit, nin pah
caandíh ĩt niijíp wut jī:

⁴—Ma naáwá jwiítđih. ĩDébólih tígaa
meém ma niját pah ā yapbí? ĩPéeni yeó
jáap játih ded pah tígaa ā jwíh
yapachah, jwí enbí? ĩt niŋ uúbh joyóp
wut jī.

⁵—Yeéb nī túi chāja chaáh. Bitá ĩ
yeeatdih nī joicá bojoó. ⁶Weém Cristo
caá’, niŋ yeenit, dawá ĩ jüóhbipna caá.
Páant ĩ yeenachah joinít, Diosdih
cádahna, túut nuumnít, páant
niijnítboodíh dawá ĩ péebipna caá.

⁷“Pebhbit jumnit ĩ míic mawatdih,
yuúp jumnit ĩ míic mawat doonádhbut
nī joibípna caá. Pánih joiná yuhna,
caandíh búdí nī jenah joicá bojoó. Páant
ā yapbipna caá. Obohjeéhtih, páant ā
yapachah yuhna, péeni yeó jáap pínah
páantjeh ā judh jwuhbipna caá. ⁸Caán láa
bíic baácdih moón bíih baácdih moonjīh
ĩ míic maobipna caá. Nihat baácbó búdí
míic mawat ā jumbipna caá. Dawá
pebhboó nuugúp láa, baác méméatbut ā
jumbipna caá. Páant ā yapachah yuhna,
nin baácdih moón chah yeejép ĩ yapat
pínah ā judh jwuhbipna caá.

⁹“Páant ã yapachah ennit, yeebjéh ñi túi chāja chaáh. Bitá yeebdíh teonit, maátadih í wūhuchah, jwiít judíowā jwí míc wáacat muúboó í páibipna caá. Páant í chājachah, wíihwā ñi jumat jíib, tútchidih moón maátadih, queét chah maátadihbut bitá yeebdíh í naóh yacbipna caá, í peéh chājat pínah niijná. Páant queét pebh ñuhnit, wíih táini doonádih queétdih ñi naóhbipna caá. ¹⁰Péeni yeó jáap játih táini doonádih nihát baácđih moonđih naóh bohéát caá náahap. ¹¹Yeebdíh peéh chājat túutni pebhna í ub bejehchah, ‘¿Caandíh ded pah wā naóhbi?’ ñi niij jenah joicá bojoó. Caanná ñi jumuchahjeh, ñi naáwát pínahdih Táini Espírituboó yeebdíh ã jéihyabipna caá. Páant ã niijátđih joinít, ñi naóh yapanaá. Pánih naóhna, ñi jenah joyátjijeh ñi niijcán niít. * ¹²Caán láa bíic ã úuddih, bíihboó ã úud jeñédih mao yohat túutna, í wūhbipna caá. Í íip ã wehdih, í wehboó í mánadihbut mao yohat túutna, í wūhbipna caá. ¹³Pánihna, wíihwā ñi jumat jíib nihát yeebdíh í eníhcan niít. Páant yeejép ñi yapna yuhna, weemdíh ñi cádahcah, péeni yeó jáapđih yeebdíh wā túi ubbipna caá. *

¹⁴“Bitá í pāpnidih Diosdih weñat muú díftboó jwejnít, cáacwā caánboodíh weñaat túutna, caán muú ã túyatđih í yéjeanachah, ñi enbipna caá. Diosdihjeh cáacwā í úúbát muú ã jumuchah, caán pāpnidih caánboó jwejcat caá náahap. Dios naáwátđih naóh yapani Danielji, caandíh át naóh daacáp tají. * Caán ã daacátjídih ennit, ñi túi beh joyoó. Caanjíh yeejép í pāpni ã jumuchah ennit, Judea baácboó jumnit, jeéboó í jweí púuh laab béje naáh. ¹⁵Caán láa cáacwā tubit yeejép í yapachah, waćanjeh í jweí ñáo púuh laab béje naáh. Ded muú chahmant bóo coahboó jumni dei bejnit, áih bíí déedih ubudih waadcánjeh, yoobópđih ã jweí béje naáh. ¹⁶Wápchiboó jumni áih yéguenadih ubudih ã jwáub bejca bojo naáh. * ¹⁷Caán láa wudu jumnit yaádh, í wehdih

túuhnitbut í jweyéchah, queét yaádhđih chah ã buobipna caá. ¹⁸Nin pah Diosdih ñi niij úúbú: ‘Mah noój láa ã jumuchah, páant yeejép ã yapca bojo naáh’, caandíh ñi niijí. ¹⁹Caán yeó jáapnadih cáacwā tubit yeejép í yapbipna caá. Nin baácđih Dios ã chājat túttimah, cáacwā yeejép í yapna yuhna, péeni yeó jáapnadih chah yeejép pohba í yapbipna caá. Páant yeejép í yapat túttimah, í jwáub yeejép yapcan niít. * ²⁰Tubit yeejép yapat pínah daocánni yeó jáapna Dios ã jweí jwuhbipna caá, ã ñíonitboó í jéih buujáát pínah niijná. Páant ã chājcah nihna, ded áta buujacán tagaá.

²¹“Caán láa det yeebdíh ‘Ñi eneé. Ninjíh caá Cristo ã jumup’, í niijíchah, ‘Conjij caá Cristo ã jumup’, bitabut í niijíchah, ñi joyáh bojoó. ²²Caán láa dawá yeenit í jumvipna caá. ‘Weém Cristo caá’, niij yeenit, ‘Weém Dios naáwátđih naóh yapani caá’, niij yeenitbut í jumvipna caá. Cáacwā í en wúhi bejat pínah niijná, úum náah jumnidih í chāj jéutbipna caá. Páant í chājatđih ennit, Dios ã ñíonitboó í yeeatđih joiná, Diosdih cádahnit, queétdihjeh í péeat pínahdih í náahbipna caá. ²³Páant ã yapat pínah játih, yeebdíh wáát naóhna caá, caandíh ñi túi jéihyat pínah niijná. Páant wā naáwátjídih náhnit, yeebdíh yeenitđih joicát túut niijná, ñi túi chāja chaáh”, Jesús át niijíp wut jí.

**Nihat cáacwā úud jeñé
ã jwáub dei jwáwát pínah
(Mt 24.29-35, 42, 44; Lc 21.25-33)**

²⁴“Caán láa cáacwā yeejép í yapat túttimah, yeó, widhbut ã túi yeh iigcán niít. * ²⁵Pánih túut nuumná, jeá ã méménachah, cúiwā í yúug jéen bejbipna caá. * ²⁶Páant ã yapachah, weém nihát cáacwā úud jeñé, mah tólihjih wā dei jūóhbipna caá. Búdí wēpatjij, túi yeh iigni wā jwáub dei jwáwúchah, nihát cáacwā weemdíh í enbipna caá. * ²⁷Pánih dei jūóhna, wíih

* 13.9-11 Mt 10.17-20; Lc 12.11-12 * 13.13 Mt 10.22 * 13.14 Dn 9.27; 11.31; 12.11

* 13.15-16 Lc 17.31 * 13.19 Dn 12.1; Ap 7.14 * 13.24 Is 13.10; Ez 32.7; Jl 2.10,31; 3.15;

Ap 6.12 * 13.25 Is 34.14; Jl 2.10; Ap 6.13 * 13.26 Dn 7.13; Ap 1.7

ángelwādh̄ih nin baáčboó wā wahbipna caá, nihāt pehbhoó wā ñfonitdih ī ub wáacāt pínah niijná.

²⁸“Higuera nah ded pah ā jumāt dih ñi jenah joyoó. Caan náh jáap wawá ā jumuchah ennit, jópchi ā jūúwát dih ñi jéihna caá. ²⁹Páant ā jumāt pah, nihāt wā niijátji ā yapachah enna, wā jwúub dei jūúwát pínah bahni ā jūdhdadidibut ñi jéihbipna caá.

³⁰Yoobópdih yeebđh̄ih wā naóhna caá. Caán láa moón ī wnat pínah játih, wā niijátji pah bíc yoobó ā yapbipna caá. ³¹Nin baác, jeábut ā buúduchah yuhna, wā naáwátboó ā buúdcán niít. Nihat wā niijátji pahjeh wā péabipna caá.

³²“Obohjeéhtih, wā jwúub dei jūóhni pínah yeó jáap, horadidibut nihāt ī jéihcan caá. Cáacwā, ángelwā, weem yúh buca nihāt jwí jéihcan caá. Wā íp Diosjeh caá caandíh ā jéihyep.*

³³“Pánihna, yeebbút caán yeó jáapdih jéihcannit jumna, weemdíh túi páinit jumāt túut niijná, jáanit pah Diosdih ñi túi úúbú. ³⁴Ded pah páinit ñi jumāt pínahdih nin naáwátjih wā bohébipna caá: Múú mínah yúúp ā jib bej jwúhat pahjeh tigaá. Ā bejat pínah játih, ā pebh moonđh̄ih áih muúđh̄ih ā túi en dawát túutup be. Biquínadidih ā tewatdih ā jwejep be. Jécdih warniboodíh ā jwúub jūúwát pínahdih ā túi pánat túutup be.* ³⁵Yeebbút ñi túi jenah jói pánaá. Múú mínah ā jwúub jūúwúchah, queét ī jéihcat pah, weém ñi Maáh wā jwúub dei jūóhni pínah yeó jáapdih yeebbút ñi jéihcan caá. Cheyeh, chei tac yoób, mujbai eo láa, baabáchah caá wāta dei juyúp tagaá. ³⁶Páant wā jwúub dei jūúwát pínahdih jéihcan, wā wutatdih páantjeh ñi chājaá. Pánih chājnit, báadhajeh wā jwúub dei juyúchah, ũonit pah ñi jumcan niít. ³⁷Pánihna, yeebđh̄ih wā niiját pah muntih, nihadidibut naóhna caá wā chājap: ¡Jáanit pah, túi teo páinit ñi jumúú!” Jesús queétdih āt niijíp wut jī.

**Sacerdotewā ī maáta, Moisés
ā wutatjidih bohénit bícdih
Jesús dih ī mawíhat**

(Mt 26.1-5; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

14 ¹Oveja wúúdh̄ih jwí jeémát yeó jáap, Pascua ī niijní,* chéne yeó jáap játih paacánni pandih jwí jeémát yeó jáapna āt jumup wut jī. Sacerdotewā ī maáta, Moisés ā wutatjidih bohénitbut Jesús dih mawíhna, caandíh it tewat túutúh̄ip wut jī. Cáacwā ī encah, caandíh ī tewat pínah niijná, nin pah it míc níj wéhenap wut jī:

²—Pascua yeó jáapnadidih, dawá cáacwā ī jumuchah, Jesús dih jwí tewat túutuchah, nihāt tubit ita íj tagaá. Pánih íjnit, jwiítdih ita míc mao tagaá. Pánihna, cáacwā ī encah, jwí tewat túutúp, it niijíp wut jī.

**Yad wili chej jumni jih
Jesús dih mi puhwat**

(Mt 26.6-13; Jn 12.1-8)

³Queét Jerusalén tútchiboó ī míc wéheat pónih, Jesús wā Betania tútchiboó bácah moópniji Simónih munná jeémpna it chājap wut jī. Páant ī jeémát pónih, bíc yad wili túi chej jumni quiítdih mit ub waád juibínap wut jī. Caán alabastro jeejéh ī chājni quiít díitna nardo ī niijní chej jumni yíi āt jumup wut jī. Caán yíi búdí jíib jumni āt jumup wut jī. Pánihna, caán quiít yapatdih dajnit, Jesús dih wao dáhdih mit puhwup wut jī.* ⁴Páant mi puhwachah ennit, biquína caánboó jumnit it íjip wut jī. Pánih íjnit, nin pah it niijíp wut jī:

—¿Dépanih tigaá nint chej jumni yíi búdí jíib jumnidih páant mi puoh peét?

⁵Caandíh mi jíib chāj wúhna, āta túi tagaá. Pánih jíib chājna, bíc jópchi tewat jíib pah bóo mita jíib tewep tagaá. Caán jíibdih moh yeejnitdih mita jéih wúh tagaá, it niijíp wut jī. Páant niijnít, queét caántdih it jūihñup wut jī.

⁶Páant ī níj jūihñuchah joinít, Jesús queétdih nin pah āt níj naáwáp wut jī:

—Páant caántdih ñi niijéa bojoó. Weemdíh caánt mi túi chājna caá. ⁷Moh

yéejnitboó ñijeéh páantjeh ī jumbipna caá. Débólih ñi teo wáaquihna, queétdih ñi jéih teo wáacna caá. Obohjeéhtih, weémboó ñijeéh nin baáčboó bahnibit wā jum jwuhbipna caá.* ⁸Nint mi bíbohah pah bóo weemdih páant mi chájna caá. Wunnih bácahjidih jwípí puhwat pah, weemdih chej jumni yíjih puohna, ī yohat pínahdih mi ámohna caá. ⁹Yeebdih yoobópdih wā naóhna caá. Nihat baáčboó wíih túini doonádih naóhna, nint buu mi chájatjidihbut ī naóhbipna caá. Páant ī naáwáchah joinít, caántdih dawá ī náhnibipna caá, Jesús át niijíp wut jī.

**Jesúsdih eníhcannitdih ā duó
wáyat pínahdih Judas ā naawát**
(Mt 26.14-16; Lc 22.3-6)

¹⁰Caán láa, Judas Iscariote, Jesús doce ā bohénitjeéh bóo, Jesúsdih eníhcannit sacerdotewā ī maátadih ā duó wáyat pínahdih naáwádih át bejep wut jī.

¹¹Caandih joinít, maáta īt weñep wut jī. Pánih wēnit,

—Meemdih dinero jwī wūhbipna caá, queét Judasdih īt niijíp wut jī. Pánihna, Jesúsdih eníhcannitdih duó wáyat túut niijná, Judas át jenah joi bídip wut jī.

**Jesús ā bohénit bícdih
ā pée jeémát**
(Mt 26.17-29; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30;
1Co 11.23-26)

¹²Paacánni pandih jwī jeémát yeó jáapna jwíih waadni yeó jáap, oveja wehdih jwī mawat yeó jáap, Jesús ā bohénit caandih nin pah īt niij wūbh joyóp wut jī:

—¿Ded muudih tigaá Pascua jeémátidih jwiítidih ma numah jeémpbi? ¿Dedboo tigaá jeémát jwī chájbi? Jesúsdih īt niijíp wut jī.

¹³Páant ī niijíchah, Jesús chénewā ā bohénitdih wahnit, nin pah át niijíp wut jī:

—Jerusalén tútchina ñi bejeé. Caanná ñi juibínachah, wáam dahjih mah beoni yeebdih ā jwááhbipna caá. Caandih péenit, ded muudih ā waadáchah,

yeebbút ñi pée waadá. ¹⁴Waadnit, caán muú mínahdih nin pah ñi niij wūbh joyóo: “¿Dedboo tigaá wā bohénit bícdih Pascua jeémátidih wā numah jeémát pínah tólih ā jum?” Bohéni ā niijná be’, ñi niijí muú mínahdih.

¹⁵Páant ñi niijíchah joinít, nihat jwī náahat jum beední búdí chah bóo tólihdih ā júutbipna caá. Caán tólihboó jwī jeémát pínahdih ñi chájaá, át niijíp wut jī.

¹⁶Páant ā niijíchah joinít, Jerusalén tútchina īt bejep wut jī. Caanná juibínit, nihat Jesús ā niijátji bíc yoobó īt jwááap wut jī. Queétdih ā júutni tólihdih waadnit, Pascua jeémát pínahdih īt cháhap wut jī. Nihat cháj péenit, Jesús ā pánapboó īt jwúub bejep wut jī. ¹⁷Tóo ñáh jūúwáchah, Jerusalén tútchina bejnit, Jesús doce ā bohénit bícdih caán chah bóo tólihna waád juibínit, Pascua jeémátidih queétdih át numah jeémép wut jī.

¹⁸Páant ī jeémát pónih, Jesús queétdih nin pah át niijíp wut jī:

—Yeebdih yoobópdih wā naóhna caá. Weemdih eníhcannitdih duó wáini pínah ñi cátih ā jumna caá. Caánboó wájeéh jeémpni caá, át niijíp wut jī.*

¹⁹Páant ā niijíchah joinít, búdí náhni dahwanit, nihat biquínajeh nin pah Jesúsdih īt niij wūbh joyóp wut jī:

—¿Weém nihcan niit? īt niijíp wut jī.

²⁰—Bíic ñijeéh jumni, pandih weém bícdih neéh jeémpni caá.* ²¹Páant yeejép wā yapat pínahdih jon játih Dios naáwátidih naóh yapani át daacáp tajī. Pánihna, weém, nihat cáacwā úud jeñé, caán ā daacátji pahjeh yeejép wā yapbipna caá. ¡Obohjeéhtih, weemdih eníhcannitdih duó wáini yeejép pohba ā yapbipna caá! Caán ā cáac jumcah, chah áta túi tagaá, Jesús queétdih át niijíp wut jī.

Páant ā niijíchah joinít, Jesúsdih eníhcannitdih duó wáini pínah át bac bejep wut jī.

²²Á bac bejat túttimah, queét páantjeh ī jeéméchah, Jesús pandih ubnit, “Nin jeémát ma wūhat túina caá, Paá”,

Diosdih níj péanit, ã bohénitdih át daj wūhup wut jī.

—iDáa, ñi jeémé! Nin pan wíih bácah panihni caá, át niijíp wut jī.

²³Táttimah, jiwá iguíf mac jumni babhbat dahdih ũbnit, “Nin babhbat ma wūhatbut túina caá, Paá”, níj péanit, queétdih át wūhup wut jī. Páant ã wūhuchah, queét nihat ít babhbat wut jī. Páant í babhbachah, queétdih nin pah át jwúub niijíp wut jī:

²⁴—Nin babhbat wíih meép panihni caá. Nin babhbatdih yeebdíh wā wūhat pah, wíih meépdih yohnit, wā wun wūhbična caá, dawá cáacwā Dios bíicdih í tūi jumat pínah niijná.* ²⁵Yeebdíh yoobópdih wā naóhna caá. Nin baácboó jum jwuhna, jiwá iguíf macdíh wā jwúub babhcan níit. Táttimah, Dios maáh ã jumupboó wā jwúub babhbična caá, át niijíp wut jī.

Pedro ã yeeat pínahdih

Jesús ã naáwát

(Mt 26.30-35; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)

²⁶Pascua jeémátidih jeémp péanit, Diosdih ít wēi ewep wut jī. Pánih eo péa, bac bejnit, Olivo jeená bejni namána ã bohénitdih Jesús át numah bejep wut jī.

²⁷Pánih bejna, Jesús queétdih nin pah át níj naáwáp wut jī:

—Yeéb nihat weemdíh ñi cádahbična caá. Jon játih Dios naáwátidih naóh yapani nin pah át níj daacáp tajī: ‘“Ovejawādih en daonídih wā maobipna caá. Páant wā mawachah, nihat ovejawā í jweí peét bejbipna nacaá”, Dios ã niijná caá’, naóh yapani át níj daacáp tajī.* Pánihna, weemdíh ñi cádahat pínahdih wā jéihna caá. ²⁸Obohjeéhtih, weemdíh í mao yohochah yuhna, Dios weemdíh ã jwúub booaat táttimah, Galilea baácna yeebdíh wā waóh bej páibipna caá, át niijíp wut jī.*

²⁹Páant ã niijíchah joinít, Pedro nin pah át niijíp wut yuh jī:

—Queét nihat í cádahachah yuhna, weémboó wā cádahcan níit, át niijíp wut jī.

³⁰—Yoobópdih meemdíh wā naóhna caá. Būu cheijeh mujbai chéne ã ewat pínah játih bíic peihcanni láa ‘iCaandíh wā jéihcan caá!’ ma níj yeebipna caá, Jesús Pedrodih át niijíp wut jī.

³¹—Majeéh weemdíhbut í mawachah nihna, weémboó ma niiját pah wā niijcán níit, Pedro Jesúsdi h chah át jwúub niijíp wut yuh jī.

Queét nihatbut bíic yoobó ít niijíp wut jī.

Getsemaní pácahi jumupboó

Jesús ã úúbát

(Mt 26.36-46; Lc 22.39-46)

³²Táttimah, Olivo jeená juibínit, Getsemaní í niijní pácahi jumupna Jesús wā ít juibínap wut jī.

—Diosdih wā úúbát pónih, ninjīh ñi chúud pánaá, Jesús ã bohénitdih át niijíp wut jī.

³³Páant níj péanit, yuúpbít bejnit, Pedro, Santiago, Juandihbut Jesús át numah bejep wut jī. Pánih bejnit, cáacwādih ã wun wūhat pínahdih búdí jenah joinít, át jígah jwíhip wut jī.

³⁴—Tubít jígahnit, wunni pah caá wā jumup. Pánihna, yeebúú ũocanjeh, ninjīh ñi úúbh pánaá, queétdih át niijíp wut jī.

³⁵Páant níj péanit, chibít yuúpbít bej, baácboó páah yoh ñajnit, ³⁶“Paá, meém nihadidih jéih beedáni caá. Pánih jumna, iWeemdíh ma wunat túutca bojó! Obohjeéhtih, weém wā wuníhcah yuhna, meémboó páant ma náah yacachah, wā wun wūhbična caá”, Jesús Diosdih át niijíp wut jī.

³⁷Páant níj úúbh péanit, bíic peihcannit ã bohénit í páñapboó Jesús át jwúub bejep wut jī. Páant ã jwúub juibí enechah, ũona ít chájap wut jī.

—¿Ma ũo níit, Simón? ¿Bíic horabitjeh ũocanjeh, ma noón páicannit beé? ³⁸Túí jáanit, yeebdíh Diosdih úúbát caá náahap, yéej chájat jenah joyátidih yap yohat túut niijná. Túí chájíhna yuhna, jáacan, úúbhcan, páant ñi jéih būjácán níit, Jesús át niijíp wut jī.

³⁹Páant queétdih níj péa, jwúub bejnit, ã jwíih úúbátjī pahjeh muntih bíic yoobó

āt jwáub uúbúp wut jī. ⁴⁰Pánih uúbh péa, biíc peihcannit páinit pehbhoó ā jwáub juibínachah, jwáub ūona it chājap wut jī. Tubit quíib chei jumuchah, it jwáub ūwup wut jī. Jesús queédih ā wucuchah, tíicna, caandíh it jéih jepahcap wut jī. Túttimah, jwáub uúbádih bejniji, páinit pehbhoó Jesús āt jwáub juibínap wut jī. ⁴¹Biíc peihcanni láa uúbhnit, páinit pehbhoó āt jwáub juibínap wut jī.
—¿Yeéb páantjeh ūonit, choó níit nī chājap? iPáant bóojeh tígaa! Butéh yéejnit weemdíh tewedih jwiná caá i chājap. ⁴²Nī jaa bojoó. Chóbe. Weemdíh eníhcannitdih duó wáini ā jwiná caá, Jesús queédih āt niijp wut jī.

**Jesúsdih eníhcannit
caandíh i tewat**

(Mt 26.47-56; Lc 22.47-53; Jn 18.2-11)

⁴³Páant Jesús ā niijchahjeh, ā bohéniji Judas āt juibínap wut jī. Judasjeeh dawá it juibínap wut jī. Íibat naaná, máa quíitnadihbut it bfohop wut jī. Sacerdotewā i maáta, Moisés ā wutatjidih bohénit, jwiít judíowādih waóhnitbut queédih it wahap wut jī, Jesúsdih teonit, i pebhna i ub bejat pínah niijná.

⁴⁴Jesús pebh i bejat pínah játih, Judas ājeeh bejnit pínahdih nin pah átát niij jéihya naáwáp wut jī: “Páo tíibdih nomnit, wā uúbhndih nī teweép. Teonit, nī cātíh nī ub bejeé, ā jweicát pínah niijná”, āt niijp wut jī.

⁴⁵Pánihna, Jesús wā pebhna juibínit, Judas Jesús pebh āt juibínap wut jī.

—¿Ma jum, Bohéní? niij uúbhnit, Jesúsíh páo tíibdih āt nomop wut jī.

⁴⁶Páant Judas ā uúbúchah ennit, Jesúsdih tewedih jwóhnit caandíh it tewep wut jī.

⁴⁷Obohjeehtih, pehbbit nūhni Jesús ā bohéniiboó íibat naadíh jwáat wái ubnit, sacerdotewā i maáhdih teo wūhniíh moli chóodih āt dúuc bóod yohop wut jī.

⁴⁸Caandíh tewedih juibínitdih nin pah Jesús āt niijp wut jī:

—¿Nūmndíh tewat pah íibat naaná, máa quíitnadihbut ubnit, weemdíh tewedih nī jwóhnit beé? ⁴⁹Yeó jáap jumap pah Dioíh muúboó niijeéh wā jumuchah

yuhna, weemdíh nī teocap be.* Obohjeehtih, Dios naáwátdih naóh yapani ā daacátji pahjeh buu weemdíh ā yapa naáh, āt niijp wut jī.

Pánihna, Jesúsdih teonit, it ub bejep wut jī. ⁵⁰Páant i teo bejchah enna, nihāt ā bohénit caandíh it éemp jwei béjep wut jī.

⁵¹Obohjeehtih, weémboó jáap behni, ūoniji wíih nājapdih bóo chóojíhjih míc bainit, Jesús wā i bejat túttimah wā nūn péenap jī. Páant wā nūn péenachah ennit, Jesúsdih teonitboó weemdíhbut i tewep yuh jī. ⁵²Obohjeehtih, páant i tewechah yuhna, caán chóodih cádah yoh bojnit, yégueh wihcannijeh wā náo jwei béjep jī.

**Judíowā i maáta Jesúsdih
i uúbh joyát**

(Mt 26.57-68; Lc 22.54-55,63-71;
Jn 18.12-14,19-24)

⁵³Pánih Jesúsdih ub bejnit, sacerdotewā i maáih mūnā it ub waad béjep wut jī. Áih muúboó jumni míc wáacat tólihboó caanjéh, bita sacerdotewā i maáta, jwiít judíowādih waóhnit, Moisés ā wutatjidih bohénitbut juibínit, Jesúsdih naóh yacat túut niijná, queét nihāt it míc wáacap wut jī. ⁵⁴Obohjeehtih, Pedroboó Jesúsdih yuúpjeh āt nūn péenap wut jī. Pánih nūn péenit, sacerdotewā i maáih muú wáihyat júduboojéh āt waad juibínap wut jī. Pánih waad juibínit, Pedro tuu cúut jwéejdih, muudíh wapnit bíicdih, āt méé chúudup wut jī.

⁵⁵Sacerdotewā i maáta, nihāt bita maáta bíicdih wáac juibínit, “Jesús yeejép chājna beé”, niijnítdih bidna it chājap wut jī. Jesúsdih peéh mawíhna, chénewā bíic yoobó naóhndih bidna itih chājap wut yuh jī. Obohjeehtih, it bid juicáp wut jī. ⁵⁶Dawá nih yáanit, mácah míc it naáwáp wut jī. ⁵⁷Biquína nāh nūhnit, nin pah it niij yee naáwáp wut jī:

⁵⁸—Nin pah ā niijchah, jwí joyóp be: ‘Nin Dioíh muú cáacwā i chājnjidih wā yéjea beedábipna caá. Biíc peihcanni yeó jáap túttimah jáap muú, cáacwā i chājca

* 14.49 Lc 19.47; 21.37

naáh muudíh wā chājipna caá', ā niijíp be, ít niijíp wut jī.*

⁵⁹Obohjeéhtih, páant niijná yuhna, mácah míic ít niijíp wut jī.

⁶⁰Sacerdotewā ī maáh cáacwā cātíh ñah ñuhnit,

—¿Dépanih tigaá queétdih ma jéih jepahcan? ¿Dedé tibeé ma yéej chāj, meemdíh páant ī niij naóh yacachah? Jesúsdih át niijíp wut jī.

⁶¹Obohjeéhtih, Jesúsoó át jepah jwuhcap wut jī. Páant ā jepahcatdíh enna, sacerdotewā ī maáh

—¿Meém Dios ā wahni níit? ¿Dios, jwí wēini, ā wūúh níit? Jesúsdih át jwúub niijíp wut jī.

⁶²—Páant ma niiját yoobópdih tigaá. Weém nihát cáacwā úud jeñé Chah Wēpni ā jéihyepmant bóo buwámant chúudnit, wā wutuchah, ñi enbipna caá. Mah tólihñajih wā jwúub dei jūúwáchahbut ñi enbipna caá,* Jesús át níij jepahap wut jī.

⁶³Páant ā niijíchah joinít, sacerdotewā ī maáh búdí át íijip wut jī. Á íijat júutna, áih jih bóo yégueh chóodih át yeo wáyap wut jī. Pánih yeo wáinit,

—¿Dépanih tigaá bita naóhñit pínah jwíta bid? ⁶⁴“Weém caá Dios wūúh”, Jesúseh ā niijíchah, yeéb nihát ñi joiná be. ¿Yeéboó ded pah tigaá caandíh ñi níij jenah jói? ájeéh jumnitdih át niijíp wut jī.

—Caandíh peéh mao yohat caá náahap, queét nihát ít niijíp wut jī.*

⁶⁵Páant niijnít, biqúina Jesúsdih ít coí jáha jwíhip wut jī. Coí jáhanit, quíib nem chéo póocnit,

—Dios wūúh jumna, ma naáwá ¿déhe tibeé meemdíh mao? ít níij deoh naáwáp wut jī.

Túttimah, Dioíh muudíh wapnit soldadowádhíh ī wūhuchah, queébtut Jesúsdih ít puñup wut jī.

Pedro ā yeeat

(Mt 26.69-75; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18,25-29)

⁶⁶Páant ī chājat pónih, wáihyat júdu díitna Pedro ā méé chúuduchah, sacerdotewā ī maáhdih teo wūhñih mit

juibínap wut jī. ⁶⁷Juibínit, Pedro tau cúutdih ā méé chúuduchah ennit,

—¿Meembút Jesús Nazaret tútchimant bóojeéh péeni nihcan níit? mit níij wúbh joyóp wut jī.

⁶⁸—Íjeéh péeni nihcan caá. Caán ma niijní Jesúsdih wā jéihcan caá. ¿Ded pah niij tigaá ma chāj? Pedro át níij yee jepahap wut jī.

Páant niijnítjeh, tau cúut jwéejdih chúudniiji bejnit, jęcna át jwei béj ñuhup wut jī. ⁶⁹Páant caánboó ā ñuhuchah, teo wūhñih Pedrodih mit jwúub enep wut jī. Pánih ennit, mi pebh en ñuhñitdih nin pah mit jwúub niijíp wut jī:

—Nin newé Jesúsjeéh péeni caá, mit niijíp wut jī.

⁷⁰—Nihcan caá. Weém ájeéh péeni nihcan caá, Pedro át jwúub níij yeenap wut jī.

Túttimah, bita caanjíh en ñuhñit jwuh —Ájeéh péeni caá meém. Caandíh péenit Galilea baácđih moón míicjeh caá. Meembút Galilea baácđih bóo ma jumna caá. Pánihna, meembút ájeéh péeni nacaá, Pedrodih ít niijíp wut jī.

⁷¹—Weém yeeni nihcan caá. Túi yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. iÑi niijní newédih wā jéihcan caá! iPáant yoobópdih wā naóhcah, Dios weemdíh ā peéh chāja naáh! Pedro át jwúub níij yeenap wut jī.

⁷²Páant ā niijátjeéhjeh, mujbai át jwúub ewep wut jī. Páant ā jwúub ewechah joinít, “Mujbai chéneji ā ewat pínah játih ‘Caandíh wā jéihcan caá’, meém bíic peihcanni láa ma niijbípna caá”, Jesús ā niijátjídih Pedro át náhninap wut jī. Pánih náhnit, Pedro búdí át juñup wut jī.

Maáh Pilato

Jesúsdih ā wúbh joyát

(Mt 27.1-2,11-14; Lc 23.1-5; Jn 18.28-38)

15 ¹Baáb jéenechah, sacerdotewā ī maáta, jwiít judíowā jwí maáta, Moisés ā watatjídih bohénit, bita maátabat ít míic wáac juibínap wut jī. Pánih míic wáac juibínit, Jesúsdih ded pah ī chājat pínahdih ít míic wéhenap

wut jī. Pánih míc wéhe péanit, Jesúsdih ìt chéwat tútutup wut jī. Ì chéu péaat túttimah, maáh Pilato pebhboó ìt ub bejat tútutup wut jī. Pilato, Roma baácdih bóo, Judea baácdih moondíh watni át jumup wut jī. ²Páant ì ub juibínachah ennit, Pilato Jesúsdih nin pah át níj úúbh joyóp wut jī:

—¿Meém yoobópdihi judíowā ì maáh níit? át níjíp wut jī.

—Ma níját pah tigaá, Jesús át níj jepahap wut jī.

³Pánihna, sacerdotewā ì maáta Pilatodih yeenit, Jesúsdih yeejép ìt naóh yacap wut jī.

⁴Páant ì naóh yacachah joinít, nin pah Pilato Jesúsdih át níjíp wut jī:

—¿Páant meemdíh ì naóh yacachah joiná yuhna, ma jéih jepahcan níit? át níjíp wut jī.

⁵Obohjeéhtih, Jesús át jwúub jepahcap wut jī. Páant ā jepahcatdih ennit, Pilato búdí át wáhi bejep wut jī.

Jesúsdih ì mao yohat tútat

(Mt 27.15-31; Lc 23.13-25; Jn 18.38—19.16)

⁶⁻⁷Caán láa, Romanowā queét judíowādih ì maáh jumatdih íjnit, biquína judíowā Romanowādih ìt míc mawap wut jī. Pánih míc maona, cáacwādih ìt mao yohop wut jī. Páant ì mawachah, ì teonitji nemat muúboó dawá ìt jumup wut jī. Barrabás wut jumribut íjeéh nemat muúboó át jumup wut jī. Pascua jumat pah Pilato bíc cáac nemat muúboó jumni, cáacwā ì bacaat tútutndih ápi bacanap wut jī. ⁸Pánihna, cáacwā Pilato pebh juibínit, bíc nemnidih ā bacaat pínahdih ìt úúbup wut jī.

⁹Páant ì úúbúchah joinít, Pilato queétdih nin pah át níj úúbh joyóp wut jī:

—¿Yeéb judíowā ñi maáhdih wā bacá wáh jíih? ¿Caandíh níit ñi náahap? át níjíp wut jī.

¹⁰Dawá cáacwā Jesúsdih ì weñechah, sacerdotewā ì maátaboó caandíh tubit íjina, ìt mawat tútutup wut jī. Pánihna, queét Jesúsdih ì íjatdih jéihnit, cáacwā ì weñatdihbut jéihnit, Pilato queétdih páant át úúbh joyóp wut jī.

¹¹Obohjeéhtih, cáacwā Jesúsdih ì náahachah yuhna, sacerdotewā ì maátaboó queétdih jac wutnit, Barrabásboodíh ā bacaat pínahdih ìt jepahat tútutup wut jī.

Páant ì jac wutuchah joinítji, —iBarrabásdihi caá jwí náahap! iCaandíh jwiítdih ma bacá wúhuú! Pilatodih cáacwā ìt níj jepahap wut jī.

¹²—¿Yeéb judíowā ‘jwí maáh’, ñi níjnídih dedé tigaá wā chájbi? Pilato át níjíp wut jī.

¹³—iCaandíh cruzboó péoh dodhnit, ma mao yohat tútutú! ìt níj ñaacáp wut jī.

¹⁴—¿Dépanihna? ¿Dedé tigaá ā yéejatji, páant ñi níjíchah? Pilato át níj úúbh joyóp wut jī.

Obohjeéhtih, queét chah ìt jwúub níj ñaacáp wut jī.

—iCaandíh cruzboó péoh dodhnit, ma mao yohat tútutú! ìt níjíp wut jī.

¹⁵Pánihna, cáacwā caandíh ì íjcat pínah níjina, Pilato Barrabásdih queétdih át bacá wúhup wut jī. Pánih bacanit, soldadowādih momo jiwi chóo coóh jumni tōpnajih Jesúsboodíh át puñat tútutup wut jī. Pánih puñat tútutnit, Pilato caandíh át ub bejat tútutup wut jī, cruzboó péoh dodhnit, ì mao yohat pínah níjina.

¹⁶Páant ā ub bejat tútutuchah joinít, Pilatoíh muú díitna Jesúsdih ìt ub waad béjep wut jī. Pánih ub waad béjnit, caanjíh wapnit soldadowā ìt míc wáacap wut jī. ¹⁷Pánih míc wáacnit, Jesúsíh yégueh jih bóo chóodih tóo dugnit, maáh ā dúwát pah jígohni dūni chóodih caandíh ìt yacap wut jī. Maáh ā dúwát júdu pah chájnit, óot pihdih péeb wao péanit, Jesúsíh wao dáhdih ìt yacap wut jī. ¹⁸Maáhdih ípi chájat pah Jesúsdih nin pah ìt níj deoh naáwáp wut jī:

—iMa táí jumúú! iMeém caá judíowā ì maáh! ìt níj deoh naáwáp wut jī. ¹⁹Pánih deoh naóhnit, máa doóbhjih áih wao dáhdih maonit, ìt coí jáhanap wut jī. Pánih mao coí jáhanit, maáhdih weñat pah Jesús pebh ìt bódícha caj yoh ñajap wut jī. ²⁰Páant níj deoh naóh péanit, dūni chóodih tóo dugnit, áih yégueh chóodihjeh ìt jwúub yacap wut jī. Pánih

yacnit, it ub bac bejep wut jī, cruzboó péoh dodhnit, ī mao yohat túut niijná. Pánih ub bejna, áih cruzdih bewat túutnit, ī mao yohat pínah jeéboó caandih it ub bejep wut jī.

**Jesúsdih cruzboó péoh dodhnit,
ī mawat**

(Mt 27.32-44; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27)

²¹Ī mao yohat pínah jeéboó bejnit, Simón, Cirene baácdih bóodih it jwááap wut jī. Simón Jerusalén tútchiboó juibína át chājap wut jī. Caán Simón ā wehboó jwījeéh jumnit Alejandro, Rufojih ī jumna caá. * Pánihna, queét ī íp Simóndih jwááhniit, soldadowā caandih Jesúh cruzdih it bewat túutap wut jī.

²²Pánih bejnit, Gólgota wūt jumupna it juibínap wut jī. “Gólgota” niijná, “Waó lidíp jeé”, niijná it chājap wut jī. ²³Pánih caanna juibínit, mirra wūt jumni macjih widnit, ī ub bejni jiwá iguíf macdih Jesúsdih it tóihyop wut yuh jī. Obohjeéhtih, caan mácdih Jesús át babhcap wut jī. ²⁴Túttimah, cruzboó Jesúsdih it péoh dodhdop wut jī. Pánih péoh dodh péanit, áih yégueh chóojidih “¿Desñ tigaá ā jumbi?” míic niijnít, tífhwat júdnabitjih soldadowā it yoh tífhwip wut jī. *

²⁵Cheibitjeh nueve yeó ā jumuchah, Jesúsdih cruzboó it péoh dodhdop wut jī. ²⁶Ā yéejatdih naóhna, cruzboó áih wao cháh, nin pah it níj daác búudhdup wut jī. “JUDIOWĀ Ī MAĀH”, caán naadñ it níj daacáp wut jī. ²⁷Chénewā nuumnítidihbut bíh cruznadih Jesús pebh it péoh dodhdop wut jī. Bíicdih ā jéihyepmant bóo bawámant, bíhdih ā wáyámant bóo bawámant péoh dodhnit, queét tac yoób Jesúsdih it péoh dodhdop wut jī. ²⁸Jon játih Dios naáwátidih naóh yapani ā daacátji bíic yoobó Jesús át yapap wut jī: “Wutatdih yap yohnitjeéh jumni caá’, cáacwā caandih ī níj jenah joibípna caá”, át níj daacáp tajī. *

²⁹Cruz pebh en yap bejnit Jesúsdih nin pah yeejép it níj deoh naáwáp wut jī: *

—iEneéh buca! ¿Diofñ muudñh yohnit, bíic peihcanni yeó jáap túttimah, meém caán muudñh jwáub chājni pínah níit? *
³⁰Pánihni jumna, icaán ī péoh dodhdopmant meemjéh ma dei jūúwú! it niijíp wut jī.

³¹Páant ī niiját pah sacerdotewā ī maáta, Dios ā wutatdih bohénitbut bíic yoobó caandih nin pah it níj deoh naáwáp wut jī:

—Caán bitadih túi teo wáacni jumna yuhna, caanjéh ā jéih míic teo wáaccan caá. ³²‘Judíowā ī maáh caá’, niijná, cruzmant ā dei jūúwúchah enna, caandih jwī jepahbipna caá, it niijíp wut jī.

Ājeéh ī péoh dodhnitbut yeejép it niijíp wut jī.

Jesús ā wunat

(Mt 27.45-56; Lc 23.44-49; Jn 19.28-30)

³³Jesús cruzboó ī péoh dodhni ā ñuhuchah, yeó jáap tac yoób ā dupúáh bejep jī. Nihat baáboó dupú bejnit, bíic peihcanni horas túttimah, ā jwáub baáb jwáub bejep jī, páant muntih. ³⁴Páant ā jwáub baabát pínah játihbit, Jesús nin pah át níj wēp ñaacáp wut jī: “Eloí, Eloí, ¿lemá sabactani?” niijná, “¿Wíih Dios, wíih Dios, dépanih tigaá weemdñh ma éemp bej?” Jesús át níj ñaacáp wut jī. *

³⁵Páant ā niijíchah joinít, biquína caanjíh ñuhnit,

—Dios naáwátidih naóh yapani Elíasjidih bidna caá ā chājap, it míic niijíp wut yuh jī.

³⁶Bíic tjeéh jumniboó ñáo ñah bejnit, páab chuí déedih ubnit, bijni jiwá iguíf macdih báah, máa doóbh yapatdih chéó búudh, júut ñahanit, Jesúsdih át wái nomat túutap wut yuh jī. * Pánih wái nomat túutnit, caanjéh nin pah át míic niijíp wut jī:

—iĀ jumú naáh! Elíasji nindih teo wáacadih ā jūúwúchah, jwī en jwuh jíih, át niijíp wut jī.

³⁷Páant ā niiját túttimah, tubit ñaacnit, Jesús át wunah bejep wut jī. ³⁸Páant ā wunuchahjeh, Diofñ muú díitboó ī jäh yafñni búdí wáupni chóo yeo dei bejnit,

* 15.21 Ro 16.13 * 15.24 Sal 22.18 * 15.27-28 Is 53.12 * 15.29 Sal 22.7; 109.25

* 15.29 Mr 14.58; Jn 2.19 * 15.34 Sal 22.1 * 15.36 Sal 69.21

chéne chóo pah át chāwáp wut jī.*

³⁹Caán ā wunuchah ennit, Jesús pebh ñuhni soldadowā ī maáh nin pah át niijíp wut jī:

—Yoobópdih nin Dios wūúh ta tiguaá”,
āt niijíp wut jī.

⁴⁰Chibít yuúpbit biquína yaádh Jesúsdiñ it en ñuhup wut jī. Queét yaádhjeéh Mágdala tútchidih bóli María mit jumup wut jī. Biñh wili Maríabut mit jumup wut jī. Caánt José, ā úd Santiago ī ín mit jumup wut jī. Biñh wili Salomébut mit jumup wut jī. ⁴¹Jesús Galilea baácboó ā jum jwuhuchah, queét yaádh caandíh teo wáacnit it jumup wut jī. Pánihna, Jerusalén tútchina Jesús ā bejchah, queét yaádh dawá bita yaádhbut ájeéh it péenap wut jī.*

Jesúh báhahjidih ī yohat

(Mt 27.57-61; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)

⁴²⁻⁴³Jwí chooát yeó jáap játih bóo, jwí chooát pínahdih jwí ámohni yeó jáapdih, Jesús át wunup wut jī. Caan chéyeh tóo ñáh jūúwát pínah játih, José, Arimatea tútchidih bóo, Jesúh báhahjidih Pilatodih uúbúdiñ át bejep wut jī. Caán José jwiít judíowā jwí maátajeéh ā jumuchah, caandíh bita maáta ípí túi joyóp wut jī. Dios ā maáh jumat pínahdih túi páini át jumup wut jī. Caán úumcanjeh, Pilatodih Jesúh báhahjidih uúbúdiñ át bejep wut jī, jwí chooát yeó jáap ā waadáchah, áih báhahji páantjeh cruzboó ā ñuhcat pínah niijná. ⁴⁴Jesús játih ā wunat doonádiñ joinít, Pilato át joí wáhi bejep wut jī. Pánih joí wáhi bejnit, soldadowā ī maáhdih át bid bojop wut jī. Á pebh ā juibínachah, nin pah caandíh át niij uúbh joyóp wut jī:

—¿Jesús wáat wunah bejnit beé? át niijíp wut jī.

—Wáat wunah bejna beé, soldadowā ī maáh át niij jepahap wut jī.

⁴⁵Páant ā niij jepahachah joinít, Pilato áih soldadowádiñ Jesúh báhahjidih ub deyanit, Josédiñ át wúhat túutup wut jī.

⁴⁶Páant ā niiját joinít, túi baabni yégueh chóodiñ júb cháj, cruzna jumupboó jwúub bejnit, Josédiñ Jesúh báhahjidih ī

ub deya wúhuchah, át ubup wut jī. Pánih ubnit, caán yéguehjñh pin péanit, jeedíh ī baadníji íitboó caandíh át yohop wut jī. Yohnit, búdí jeé júduñh tóo pütá bejnit, caán íitdih át nemep wut jī. ⁴⁷Páant ā yohochah, Mágdala tútchimant bóli María, biñh wili Maríabut it enep wut jī. Caánt María biñh José ín mit jumup wut jī.

Jesús ā boo pud jūúwát

(Mt 28.1-10; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)

16 ¹Jwiít judíowā jwí chooát yeó jáap ā yapachah, tóo ñáh jūúwúchah, biíc peihcannit yaádh chej jumnidih júb chájadiñ it bejep wut jī, Jesúh báhahjidih ī ñánat pínah niijná. Mágdala tútchimant bóli María, biñh wili María Santiago ín, Saloméjñh, queét biíc peihcannit yaádh júb chájadiñ it bejep wut jī. ²Túttimah bóo yeó jáap baáb jéenechah, chej jumnidih ubnit, queét yaádh Jesúh báhahdih yohopji jeé íitboó it bejep wut jī.

³—¿Déhe tiguaá jwiítidih jeé júduñh ī pütá yoh wúhbi? queétjeh it niij míic wéhe bejep wut jī.

⁴Pánih juibína, José ā nemniji jeé júdu caán íit jwéejdih ā ñuhuchah it enep wut jī. Caán búdí júdu ā jumuchah, cáacwā ī tóo pütá dodhdat pah át lajap wut jī. ⁵Pánihna, caán íitdih waád juibínit, jáap behni pah jígohni ángeldih it enep wut jī. Caán ángel túi baabni yégueh chóo duonít, ī jéihyepmant bóo buwámant át chúdup wut jī. Caandíh ennit, búdí it úumup wut jī.

⁶Páant ī úumuchah ennit, caán ángel queét yaáhdih nin pah át niijíp wut jī:

—¡Ni úumca bojoó! ¿Yeé Jesús, Nazaret tútchidih bóo cruzboó ñuhnit, wunnijidih bid niit ñi chájap?

Obohjeéhtih, ninjñh ā wihcan caá.

Jáantjeh ā boo pud jūúwúp be. Caandíh ī cáagatjidih ñi eneé. ⁷Úumcanjeh, ā bohénitdih naawádiñ ñi bejeé.

Pedrodihbut ñi túi naawá chaáh.

‘Jáantjeh ā naawátji biíc yobó Jesús yeebdíh Galilea baácna ā waóh bej páina caá. Caánboó caandíh ñi jwááhbipna caá’,

ã bohénitdih ñi niijí, ángel át niijíp wut jī.*

⁸Páant ã niijíchah joinít, bac bejnit, yohopji jeé ítmant ít ñáo jwáub bejep wut jī. Ñáo jwáub bejnit, úmna, méménit, bitadih ít naóhcap wut jī.

Mágdala tátchidih bóli Mariádih

Jesús ã jíghat

(Jn 20.11-18)

⁹Chooát yeó jáap táttimah, Jesús boo pud jüóhni Mágdala tátchidih bóli Mariádih át jwíh jíghohop wut jī. Caánt siete nemépwā jumnihjidih Jesús ã booanih mit jumup wut jī. ¹⁰Jesús ã bohénitji caandíh í juñúchah, Mariáboó caandíh mi enatjidih queétdih naáwádih mit juibínap wut jī. ¹¹“Cristo át jwáub boo pud jüóh tabeé. Caandíh weém wā enna be”, queétdih mitih niijíp wut yuh jī. Obohjeéhtih, páant mi niijíchah yuhna, ít joyáh bojop wut jī.

Chénewā Jesúsjeéh péenitdih

ã jíghat

(Lc 24.13-35)

¹²Táttimah, chénewā Jesús wájeéh jibnitji muú wihcapboó í jib bejchah, Jesús queétdih át jíghohop wut yuh jī. Obohjeéhtih, mácah ã jíghochah, jwíh beh encan yuhna, táttimah, caandíh ít beh enep wut jī. ¹³Pánih beh ennitji jwáub bejnit, í chéenwádih Jesús dih í enatjidih ít naáwáp wut yuh jī. Obohjeéhtih, páant í naáwáchah yuhna, queétdihbut ít joyáh bojop wut jī.

Áih túini doonádih ã bohénitjidih

Jesús ã naáwát túutat

(Mt 28.16-20; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23)

¹⁴Táttimah, once ã bohénitji í jeéméchah, queétdih Jesús át jíghohop

wut jī. Caán ã naáwátjidih túi jenah joicán, jwáub booni bitadih ã jíghatdih í naáwáchah yuhna, í joyáh bojatji jíib queétdih át jüihñup wut jī. ¹⁵Pánih jüih péanit, queétdih nin pah át niijíp wut jī: “Nihat baácboó wíih túini doonádih nihat cáacwádih naáwádih ñi bejeé.*

¹⁶Weemdíh jepahnit, daabáát túutnit, iiguípna í bejat déejidih Dios í yéejatdih ã yoh wühbipna caá. Obohjeéhtih,

weemdíh jepahcannitdih Dios ã pééh chājachah, iiguípna í bejbipna caá.

¹⁷Det weemdíh jepahnitboó wā wēpatjīh nin pah í chājibipna caá: Nemépwā cáacwáih bácahmant jumnitdih í bacat túutbipna caá. Mácah wéheatjīh í wéhebipna caá. ¹⁸Maidih í tewechah, í chāacáchah yuhna, dedé ebépdih í babhbachah yuhna, queétdih ã chūúhcan níit. Wunnitdih í teo jáha uúbúchah, í túi boobipna caá”, át niijíp wut jī.

Jesús jeáboó ã púuh laab béjat

(Lc 24.50-53)

¹⁹Páant niij naóh péanit, jwí Maáh Jesús jeáboó át púuh laab béjep wut jī. Pánih púuh laab juibínit, maáh waadná, Dios ã jéihyepmant bóo buwámant át chúudup wut jī.* ²⁰Pánihna, Dios cáacwádih ã túi ubat pínah doonádih Jesús ã bohénitji nihat pebhboó naáwádih ít bejep wut jī. Pánih naóhnit, jwí Maáh queétdih ã teo wáacachah, ã wēpatjīh cáacwā í jéih chājca naáhdih ít chāj júutup wut jī. Páant í chāj júutuchah, ã naáwátidih joinítboó, “Í naáwát yoobópdi caá ã jumup”, niijnít, Dios dih ít túi jepahap wut jī.

Páant bóojeh tigaá weém Marcos wā daacát.

SAN LUCAS

Lucas ā daacátjidih jwī tūi beh joyát pínah naáwát

¿Déhe tigaá daacniji? Lucas judío nihcanni jumna, griego wéheatjih āt daacáp wut jī. Caán nin núodih daácnit, Hechosdihbut āt daacáp wut jī. Pablojeéh jib bejniji, (Hch 16.10-17; 20.5-15; 21.1-18; 27.1—28.16) cohni cáac āt jumap wut jī. (Col 4.14)

¿Déhedih āt daácji? Lucas ā chéen, Teófilo, wūt jumnidih āt daác wahap tajī. Dawá jéihnit “Teófilo Romano tútchidih bóo, maátajeéh jumni, búdí dinero bíbohni Lucasdih āt daacát tútji taga”, ī niíf jenah joiná caá. Obohjeéhtih, Teófilodih daác wahna yuhna, nihát Jesúfhwāidihbut āt daacáp wut jī.

¿Dedmant, débólih cah, āt daácji? Chah dawá jéihnit “Roma tútchiboó jumna, nin núodih āt daacáp wut jī”, ī niíf jenah joiná caá. Biquína jéihnit “Jópchi 59—63 (Jesucristo ā wunat túttimah 26—30 jópchi túttimah) āt daacáp wut jī”, ī niíf jenah joiná caá. Bitá jéihnitboó “Jópchi 70—80 (Jesús ā wunat túttimah 37—47 jópchi túttimah) āt daacáp wut jī”, ī niíf jenah joiná caá.

¿Dedé pínah tigaá āt daácji? Jesúsdih dawá ennitjidih uúbh joinít, ī naáwátidih ā tūi bohéat túttimah, Lucas nin núodih āt daacáp wut jī. Pánih tūi daácna, Jesúfhwāidih āt teo wáaqufhip wut jī, caandíh tūi jenah joinít, Jesúsdih náahcannitdih yoobópdih áih doonádih ī naáwát pínah niijná. Judíowā nihcannitbut Jesúsdih jepahna, queébtut Diofhwā ī jummatdih Jesús ā bohéatjidih Lucas cáacwāidih āt jéihyafhip wut jī. Lucas ded pah yaádhdih, moh yéejnitdihbut Jesús ā teo wáacátjidih chah āt daacáp wut jī.

San Lucas ded pah ā jummat:

1. Lucas Teófilodih ā naóh jwíihat (1.1-4)
2. Juan Daabáni, Jesucristobut ī cáac jummatji (1.5—2.52)
3. Jesús ā teo jwíihat pínah játih, ded pah ā yapatji (3.1—4.13)
4. Jesús Galilea baáboó jumnit, ded pah ā chājatji (4.14—9.50)
5. Jesús Jerusalén tútchina behnit, ded pah ā chājatji (9.51—19.27)
6. Jesús Jerusalén tútchiboó jumnit, ded pah ā chājatji (19.28—21.38)
7. Jesús ā wunat, ā boo pud jūúwát (22.1—24.53)

Ā daác jwíihat

1 ¹Wā dée Teófilo, weém Lucas meemdíh bainí wā naóh daácipna caá. Jwī cātíh Jesús ā chājatjidih dawá cáacwā īt daác jwíihp tajī. ²Jesús ā cáac jumni yeó jáapdih púú ā péani yeó jáapna ájeéh jumnitji, ded pah ā chājatdih ennitji, ā naáwátidihbut joinítji, jwíitdih ī bohénap jī. ³Páant ī bohéatdih joiníji weembút buu wā jéihyep buca. Pánih jéihnit, “Nin pah Teófilodih wā daác wūhuchah, ā túibipna caá”, wā niíf jenah joyóp be.* ⁴Páant niíf jenah joinít, meemdíh wā daác wahna caá,

ma joiníji doonádih tūi yoobópdih ma jéihyat pínah niijná.

Juan Daabáni ā cáac jummat pínahdih ángel ā naáwát

⁵Jesucristo ā cáac jummat pínah játih, Herodes Judea baácđih moón ī maáh jum láa, Zacarías wūt jumni sacerdote āt jumap wut jī. Caán Abías wūt jumni sacerdotewā poómpđih bóo wut jī. Yad Elisabetbut Aarón juima mit jumap wut jī.* ⁶Queét chénewā Dios ā enechah, nihát ā wutatjidih tūi jepahnit īt jumap wut jī. ⁷Obohjeéhtih, Elisabet weh wihcannih wut jī. Pánihna, queét chénat pah behnitjeh

* 1.3 Hch 1.1 * 1.5 2Cr 24.10

jumna, weh wihcannitjeh máahna ít chājap wut jī.

⁸Bíic semana Zacarías jumni sacerdotewā poómp Dioíh muudíh ñahwat en daonít pínah ít túut nuumúp wut jī. ⁹Bíic yeó jáapdíh sacerdotewā ípí chājat pah, Zacaríasdíh ít ñíwip wut jī, Dioíh muudíh waadnít, chej jumnidíh ā cáwat pínah niijná. ¹⁰Chej jumnidíh í cáwat horadíh waad béjnit, ā cáwachah, táahmant bóo tólihdíh dawá cáacwā Diosdíh wúbh páina ít chājap wut jī. ¹¹Zacarías chej jumnidíh ā cáwachahjeh, Dios ā wahni ángel át jígohop wut jī. Chej jumni cáwat dah jéihyepmant bóo buwámant át ñuhup wut jī. ¹²Pánihna, Zacarías caandíh en wáhi bejnit, búdí át úmup wut jī.

¹³Páant ā úmúchah ennit, ángel caandíh nin pah át níj naáwáp wut jī:

—Zacarías, ma úmca bojoó. Ma uúbátdíh Diosboó át joiná wut be. Yeebdíh ā táí chājachah, majeéh bóli, Elisabet, newé weépdíh mi weh jumbipna caá. Caandíh Juan ma wūt búudhdúp. ¹⁴Ñi wúúh ā cáac jumuchah enna, búdí ñi wēibipna caá. Dawá cáacwābut bíic yoobó í wēibipna caá. ¹⁵Dios ā enechah, caán oboh jumni nihcan níít. Á ñíoni jumna, jiwá iguíh mac, pooni, poccannidíhbut ā babhcan níít. Beh wiliíh wudah dítmah jum jwahna, Táini Espíritú ā wēpatdíh ā bíbohípa caá.* ¹⁶Ma wúúh behna, dawá quíib buudnít judfowádhí Diosdíh ā jwúub jepahat túutbipna caá. ¹⁷Dios ā wahni ā jwúwát pínahdíh naóh waóhni pínah ā jumbipna caá. Dios ā wēpat búdí bíbohna, Elíasji ā wēp naáwátji pah muntíh ma wúúhbut bíic yoobó wēp naóhni ā jumbipna caá. Páant ā naáwáchah joinít, behnitboó túut nuumnít, í wehdíh í téi oibipna caá. Táinidíh yap yohnitbut túut nuumnít, téi chājnit í jenah joyát pah muntíh í jwúub jenah joibípa caá. Pánihna, Cristo ā jwúwát pínah játih, cáacwā túut nuúm páinít í jumbipna caá, caandíh í téi jepahat pínah niijná, ángel Zacaríasdíh át níjíp wut jī.*

¹⁸Páant ā níjíchah joinít, Zacarías ángeldíh nin pah át níj wúbh joyóp wut jī:

—¿Ded pah tigaá ma naáwátdíh wā jéihbi? Weém behe caá. Wájeéh bólibut beh wili caá, át níjíp wut jī.

¹⁹—Weém Gabriel, Diosdíh teo wúhni caá. Weém ájeéh jumnidíh ā wahap be, nin táini doonádhí meemdíh wā naáwát pínah niijná.* ²⁰Wā naáwátdíh ‘Yoobópdíh nihcan caá’, ma níj jenah joyát jūib, meém jéih wéhecanni ma jum jwúhbiipna caá. Wā níjíp pah ā yapachahjeh, ma jwúub wéhebiipna caá, páant muntíh, ángel caandíh át níjíp wut jī.

²¹Zacarías maatápdíh ā jígochah, táahmant bóo tólihdíh wúbh páinítboó ít náhni dahwanap wut jī. ²²Pánihna, jwúub bac jwóhni, jéih naóhcanjeh, queétdíh áih téihyajíh át jenah júut naáwáp wut jī. Á jéih wéhecach ennit, “Oo júmat déedíh át en tagaá”, ít níj jéihyep wut jī.

²³Túttimah, Zacaríaswā í teo péanachah, áih muúboó át jwúub bejep wut jī.

²⁴Páant ā jwúub bejat túttimah, ájeéh bóli Elisabet mit wudu jumup wut jī. Wudu jumnit, bíicjíh bóo téihya widh mit míic júutcap wut jī.

²⁵Pánih wudu jum wéina, nin pah mit míic níjíp wut jī, “Weém weh wihcanníhji tíic náah jumnídhíh jígah ennit, Dios weemdíh át teo wáacap taga. Weemdíh newé weép át wúhup taga, cáacwā weemdíh yeejép dooná í jwúub naóhcat pínah niijná”, mit níjíp wut jī.

Dioíh ángel Maríadih ā naáwát

²⁶Elisabet seis widh mi wudu jumuchah, Maríadih naáwát náahna, Dios áih ángel Gabrieldíh át jwúub wahap wut jī. Pánihna, Gabriel Galilea baáboó Nazaret tútchidíh juibínit, María pebhna át juibínap wut jī. ²⁷María neonájeéh jum jwúhcaníh José áa pínah wut jī. José Davidji juima wut jī. Caán David judíowā í chah maáh át jumup wut jī.*

²⁸Gabriel Maríadih naáwádih juibínit, nin pah caántdih át niijíp wut jī:

—¿Ma jum, Dios chah oinuh? Dios majeéh ā jumna caá, át niijíp wut jī.

²⁹Obohjeéhtih, páant ā niijíchah joinít, María búdí mit joí wúhi bejep wut jī. Pánih joí wúhinit, caántjeh nin pah mit míic níj uébh joyóp wut jī: “¿Ded pah ā nihát pínahdih niij tígaá ā chāj, páant niijná?” mit niijíp wut jī.

³⁰Páant mi níj jenah joyóchah, ángel caántdih nin pah át níj naáwáp wut jī:

—iMa úumca bojóó, María! Dios meemdíh búdí ā wēi enna caá. ³¹Ded pah meemdíh yapat pínahdih naáwádih wā júóhna caá. Meém wudu pínah caá. Newé weépdih ma weh jumbipna caá. Caán ā cáac jumuchah, Jesús ma wūt búudhdúp.* ³²“Dios chah wēpni wúéh caá’, caandíh ī niijbípna caá. David jumna, David maáh ā jumatji pah Dios caandíh maáh ā waadábipna caá.

³³Pánihna, ma wúéh nihát judfowádih maáh ā jumbipna caá. Nihat bitadidibut maáh ā jumuchah, jwúb tūt nuumní pínah ā wihcan níft, át niijíp wut jī.*

³⁴Páant ā niijíchah joinít, María ángeldih nin pah mit níj uébh joyóp wut jī:

—¿Dedé, weém neonájeéh jumcannih, ded pah tigaá wā wudu jumbi? mit niijíp wut jī.

³⁵—Túini Espíritu meemdíh ā waadáchah, Dios ā wēpatjih ma wudu jumbipna caá. Pánihna, ma wúéh túini, yéejat wihcanni ā jumbipna caá. ‘Dios wúéh caá’, caandíh ī niijbípna caá. ³⁶Ma dée wili, Elisabetbut beh wili yuhna, wudu caá. Caántbut newé weépdih mi weh jumbipna caá. Búu bíc peihcanni widhjeh judhna caá, caánt mi weh jummat pínah. Jáap wili jumna, weh wihcannihji búu wudu caá buca. ³⁷Dios nihát jéihni dedé ā búwacan caá, ángel Maríadih át niijíp wut jī.*

³⁸Páant ā niijíchah joinít, María caandíh nin pah mit níj jepahap wut jī: —Weém Dioíh wili caá. Ma niijátji pah weemdíh ā yapa naáh, mit niijíp wut jī.

Páant mi niijíchah joinít, Dios pehbhoó ángel át jwúb bejep wut jī.

María Elisabetdih enedih mi bejat

³⁹Ángel páant ā niiját túttimah, María waícanjeh mi dée wilidih enedih mit bejep wut jī. Caánt mijeeéh bóo Zacaríasjih Judea baác jeé cātíh bóo tútchidih ít jumap wut jī. ⁴⁰Pánihna, íih munaá waád jaibínit, Elisabetdih mit uúbáp wut jī. ⁴¹Caántdih mi uúbúchah joinítjeh, Túini Espíritu mi weépdih ā weñanachah, túbít át wálinap wut jī. Mi weépdih weñanit, beh wilididibut Túini Espiritu búdí át weñanap wut jī. ⁴²María mi wúéh pínahdih ā jéihyanachah, búdí wéinít, nin pah Elisabet mit níj wēp naáwáp wut jī:

—María, nihát yaáhdih en beedánit, meemdíh wēi ennit, Dios át túi chājap taga. Ma wúéhdidibut ā túi chājipna caá. ⁴³Oboh jumnih wā jumuchah yuhna, wā Maáh íin pínah weemdíh enedih ma juyúchah, bainí wā wéican caá. ⁴⁴Ma wíhenachahjeh, wā weép wéina, áí wēp wálinap be. ⁴⁵Pánihna, Dioíh ángel ā naáwátji pahjeh ā yapat pínahdih jenah joiná, meemdíh ā túi chājachah, bainí ma wéican níft, mit niijíp wut jī.

⁴⁶Páant mi niijíchah joinít, Maríabut nin pah mit wēi níj naáwáp wut jī:

“Jwí Maáh Diosdih búdí wā wéina caá.

⁴⁷ Caán weemdíh túi ubnidih bainí wā wéican caá.*

⁴⁸⁻⁴⁹ Caandíh oboh teo wúhnih wā jumuchah yuhna, jígah ennit, weemdíh át teo wáacap taga. Dios wēpni, túini yoobát jumna, weemdíh chah túini át chājap taga. Páant ā chājachah jéihnit, nihát cáacwā, búu jumnit, túttimah jumnitbut ‘Caántboó Dios ā chah túi chājnih wut jī’, weemdíh ī niijbípna caá.

⁵⁰ Det caandíh jepahnitdih jígah ennit, ápi teo wáacna caá. Jon játih jumnit, búu jumnitdidibut teo wáacnit, púú túttimah

* 1.31 Mt 1.21 * 1.32-33 2S 7.12,13,16; Is 9.7 * 1.37 Gn 18.14; Jer 32.16,27

* 1.46-47 Is 61.10

jumnitdihbut ã teo wáacbiþna caá.

⁵¹ Ded pah náahna, ã wēpatjīh āpī chāþap wut jī. Pānih chāþnit, ‘Weém tūi jēihni caá’, niþ jengah jointdih teo wáaccan, búdí ã wēpatjīh āt wah peetép wut jī.

⁵² Yeejépwā ī maáh wēpatdih āt dáuc wáyap wut jī. Obohjeéhtih, ‘Weém oboh þumni caá’, niþ jengah jointdih teo wáacnit, maáta dée āt waadánap wut jī.

⁵³ Moh yéejnitdih táinidih āt wūhup wut jī. Obohjeéhtih, dawá bíi dée bíbohñitboodīh wūhcanjeh, bíaboó āt wahap wut jī.

⁵⁴ Jwiít caandīh teo wūhñit judfowādih jīgah ennit, āt teo wáacap wut jī.

⁵⁵ Bíic yoobó muntih jwī nuo Abraham ā þuimenádih jīgah ennit, āt teo wáacap wut jī. Pānih jīgah ennit, ā teo wáacat pínahdih jwī nuowājidih āt naáwáp wut jī”, * María mit niþ wēi naáwáp wut jī.*

⁵⁶ Pānih þuibíniþji Elisabetjeéh bíic peihcanni widh mit þum jwuhup wut jī. Táltimah, miþ tútchina mit jwúub bejep wut jī.

Juan Daabáni ã cáac þumat

⁵⁷ María mi jwúub bejat túttimahbit, Elisabet mit weh þumup wut jī. Newé weéþdih mit túhup wut jī. ⁵⁸ Miþ mæ péþh þumñit mi déewābut Dios caántdih jīgah ennit ã teo wáacat doonádih joint, miþeéh búdí īt weþep wut jī. ⁵⁹ Ocho yeó jáap túttimah, sacerdotewādih caandīh quehli nah yapat chóodih īt bóodat tútup wut jī. Páant judfowā īpī chāþap wut jī. Caandīh behēfīh wūtjeh īt búudhdīhip wut yuh jī.* ⁶⁰ Obohjeéhtih, páant ī niþjīchah joint, ã ínboó nin pah mit niþþ wut jī:

—Zacarias niþcan caá. Juan caá ã wūt pínah, mit niþþ wut jī.

⁶¹—Obohjeéhtih, ñi déewā poómpdih Juan wūt þumni ã wiþcan caá, cáacwā caántdih īt niþþ wut jī.

⁶² Páant niþ þéanit, queét Zacariasdih téihyājīh īt jútup wut jī, “¿Dedé tigaá wūt ma búudhbi?” niþná. ⁶³ Páant ī jútuchah ennit, Zacarias áih téihyājīh daacát naadh jút wúbhñit, “Juan caá ã wūt”, āt niþ daacáp wut jī. Páant ã daacáchah en wúhi beþnit, queét niþat īt joí yai ñúh bejep wut jī. ⁶⁴ Pānih daácnajeh, wéhecanniþi āt jwúub wéhenap wut jī, páant muntih. Pānih wéhenit, Diosdih búdí āt wēi naáwáp wut jī. ⁶⁵ Pānihna, niþat ī peþh þumñit búdí īt wúhi bejep wut jī. Páant ã yapat doonádih joint, niþat cáacwā, Judea baáboó þumni þeé cáth þumni tútchinadh moón īt míc wéhenap wut jī. ⁶⁶ Pānih míc wéhenit, Dios caandīh ã tūi chāþachah jēihñit, “¿Caán wébít ded pah chāþni pínahna tigaá?” búdí īt niþ jengah joyóp wut jī.

Zacarias Diosdih ã wēi naáwát

⁶⁷ Tūini Espiritu Zacariasdih ã weþanachah, ã wēpatjīh nin pah Diosdih āt niþ wēi naáwáp wut jī:

⁶⁸ “¡Jwiít judfowā jwīpī wēini Diosdih búdí wā wēina caá! Jwiít áih cáacwādih teo wáacadh jūóhñit, chéonit panihñit jwī þumcat pínah niþná, nemépwā ī maáh ã wēpatdih ã dáucbiþna caá.

⁶⁹⁻⁷⁰ Jon jātīh Dios naáwátidih naóh yapanitþi nin pah īt niþ daacáp tajī: ‘Diosdih teo wūhni David þuima chah wēþni þumna, jwiít áihwādih teo wáacnit, iiguþþna jwī bejat déedih tūi ubni pínahdih Dios ã wahþiþna caá, ⁷¹ jwiítidih enihcannit ī wēpatdih ã dáucuchah, jwī tūi þumat pínah niþná.

⁷²⁻⁷³ Pānihna, jwī nuowādih ã naáwátþi þahjeh muntih, jīgah ennit, jwiítidih ã teo wáacbiþna caá. Nin pah jwī nuo Abrahamjīdh āt niþþ wut jī:

⁷⁴ “Ma þuimenádih enihcannit ī wēpatdih wā dáucbiþna caá, úmcanjeh, weemdh ī weþat pínah niþná.

⁷⁵ Pánihna, nin baácboó jum jwuhnit, wā enechah, táinitjeh wíihwā í jumnipna caá”, Abrahamdih át niijp wut jí”, Dios naáwátdih naóh yapanit í níj daacáp tají”, Zacarías Diosdih át níj wēi naáwáp wut jí.

⁷⁶ Diosdih páant níj péanit, ā wūúhdih jwuh nin pah át jwúub níj naáwáp wut jí:

“Wūúhú, jwí Maáh jwiútdih túi ubni pínah ā jūúwátdih naóh waóhni ma jumnipna caá. ‘Dios naáwátdih naóh yapani caá’, meemdíh í niijbípna caá.*

⁷⁷ Jwiútdih áihwátdih jwí yéejatdih yohnit, iiguípna jwí bejat déedih ā túi ubat pínahdih ma naóh bípna caá.

⁷⁸ Jígah en teo wáacnit, jwiútdih túi ubni pínahdih Dios jeámant ā wahbípna caá, baabát panihpboó jwí jumat pínah niijná.

⁷⁹ Wunatdih úumna, dupúát panihpboó jumnitdih jiiát déedih ā wāh bípna caá, túini namádh í jí en bejat pínah niijná”,* Zacarías át níj wēi naáwáp wut jí.

⁸⁰ Pánihna, Zacarías wūúh át behep wut jí. Dios ā túi teo wáacachah, caolih júútlhni, caandíh túi jepahni át behep wut jí. Pánih behnit, judfowádh ā bohéat pínah játih muú wihcapboó át jumup wut jí.

Jesucristo ā cáac jumat

(Mt 1.18-25)

2 ¹⁻² María mi weh jumat pínah játih, Cirenio Siria baácđih moón í maáh jum láa, César Augusto Roma tútchimant jumna, nihat baácđih moondíh wutni át jumup wut jí. Démoón cáacwā í jumatdih jéihyat túut niijná, nihat cáacwádh íh wútnadh át daacát túutup wut jí. Caandíh náahna, nihat cáacwádh ā daácni núodih át wahap wut jí. Páant ā chájat túutni yeó jáap í jwíih wútdih daacát yeó jáap wut jí. ³ Páant

ā wutuchah joinít, nihat cáacwā í nuowáji í cáac jumni tútchina yoobó wútdih daacádh ít bejep wut jí. ⁴⁻⁵ Josébut yad pínahjíh ít bejep wut jí. María wudu jumna yuhna, Galilea baác Nazaret tútchimant, púú Judea baác Belén tútchina mit bejep wut jí. Belén tútchidih Davidji át cáac jumup wut jí. Pánihna, David juima jumna, José yadjih Belén tútchina wútdih daacádh ít bejep wut jí.

⁶⁻⁷ Queét chénewā Belén tútchiboó juibínit, dawá cáacwā í jumuchah, úwat muuná ā yáwachah, momo jiwíwā úwat tólihboó Joséwā ít úwup wut jí. Caánboó jumna, María mi jáap bácahdih bóodih mit weh jumup wut jí. Pánih weh jum péanit, mi wūúhdih yéguehjíh túi pin bojnit, momo jiwíwā jeémát yacat paihdih mit cáagap wut jí.

Ovejawádh en daonít Jesúsdih enedih í bejat

⁸ Páant mi weh jumni chei, Belén tútchi jwéejdh ovejawádh en daonít íh ovejawádh en daoná ít chájap wut jí.

⁹ Páant í en dawáchah, Dioíh ángel queétdih át jígohop wut jí. Pánih jígohnit, búdí ā yeh iiguíchah ennit, búdí ít úumup wut jí.

¹⁰ Páant í úumuchah ennit, ángel queétdih nin pah át níj naáwáp wut jí: “iNí úumca bojóó! iNí joyoó! Búdí ní weñat pínah túini doonádh yeebdíh naáwádh jūóhna caá wā chájap. Caán doonádh joinít, nihat cáacwábut búdí í wēibípna caá. ¹¹ Butéh Davíh tútchidih cáacwádh túi ubni pínah ā cáac jumup be. Caán Dios ā wahní Cristo, nihat cáacwā í maáh pínah caá. ¹² Wā niijnádh ní bid juyáchah, momo jiwíwā jeémát yacat paihdih yégueh chóójih pin bojni, ā lajbípna caá”, át niijp wut jí.

¹³ Ángel queétdih páant ā niijáchahjeh, dawá ángelwā ájeéh jígohnit, Diosdih nin pah í níj wēi naáwáp wut jí:

¹⁴ “iNihat jeáboó jumnit Dios wēpnidih í weñe naáh! iNin baácboó ā oinit í túi jumup naáh!” ít niijp wut jí.

¹⁵Ángelwā queétdih páant niŷ naóh péanit, Dios ā jumupboó it jwáub bejep wut jī. Ī jwáub bejat túttimahbitjeh, ovejawādh en daonít nin pah it míc niijíp wut jī:

—Chóbe, Belén tútchina Diofñ ángel jwítdih ā niijátdih enjīh, it niijíp wut jī.

¹⁶Páant niijnít, Belén tútchina wēpép caandíh enedih it bejep wut jī. Pánih bej, caanná jaibínit, María, José, wébítidihbut it enep wut jī. Wébít momo jiwíwā jeémát yacat pahdih át lajap wut jī. ¹⁷⁻²⁰Pánih bid junínit, ángel ded pah ā niijátdih Maríawādh it naóh yapanap wut jī. Pánih en péanit, íih ovejawā pehbhoó it jwáub bejep wut jī. Pánih bejnit, ángel queétdih ā niijátji pahjeh ennitji Diosdih búdí it wēi naáwáp wut jī. Nihat ĩ jwááhnitidihbut it naáwáp wut jī. Páant ĩ naáwáchah joinít, cáacwā it joí wúhi bejep wut jī. Obohjeéhtih, beh wiliboó wébítidih páant ĩ niijátjidih caántjeh búdí mipí jenah joyóp wut jī.

Diofñ muáboó Jesúsdiŷ ĩ ub bejat

²¹Jesús ā cáac jumniŷi ocho yeó jáap túttimah, sacerdotewādhíh áih quehli nah yapat chóodih it bóodat tútup wut jī. Páant judíowā ípí chájap wut jī.* Pánih bóod péanit, ā íin wudu jumat pínah játih ángel ā niijátji pahjeh caandíh Jesús it wūt búudhdup wut jī.*

²²Biíc widh túttimah, Moisés ā wutatji pah cháj péanit, mi wúhhdih Diosdih wúhat túut niijná, Jerusalénna it ub bejep wut jī. ²³Pánih wúhnit, Dios nin ā wutatjidih it jepahap wut jī: “Jáap bácahdih bóo newé weép ā jumuchah, weemdíh ñi wúhú. Caán wíih, weemdíh teo wúhni pínah caá”,* Dios át níj wutup tají. ²⁴Pánihna, Jerusalénna Diofñ muádhíh juibí, jopwādhíh jíib chájnit, sacerdotewādhíh it wúhup wut jī, Diosdih ĩ cáo wúhat pínah niijná. Pánih chájnit, Dios nin ā wutatjidih it jepahap wut jī: “Chénewā jopwādhíh ñi wúhú weemdíh, jáap bácahdih bóodih túut nuunná”, Dios át níj wutup tají. Pánih

chájna, ĩ weh jumat túttimah, nihat Dios ā wutatjidih it cháj péanap wut jī.*

²⁵Caán láa Dios naáwátdih túi jepahni, Simeón wūt jumni, Jerusalén tútchidih át jumup wut jī. Caán Diosdih túi wēini jumna, Dios ā wahni judíowādhíh túi ubni pínahdhíh páina át chájap wut jī. Caandíh Túini Espírítu ā wēpat búdí át jumup wut jī. ²⁶Pánih jumna, nin pah caandíh átát níj jéihyanap wut jī: “Ma wunat pínah játih Dios ā wahni Cristo, áih cáacwādhíh túi ubni pínahdhíh meéboó ma enbipna caá”, át niijíp wut jī. ²⁷Pánihna, caandíh Diofñ muádhíh Túini Espírítu át bejat tútup wut jī. Joséwā Jesúsdiŷ ĩ ub waad béjehchah, Dios ā wutatji pah chájat túut niijná, Simeón queétdih át jwááap wut jī. ²⁸Pánih jwááhnit, Túini Espírítu caandíh ā jéihyanachah, wébítidih át ub túuhup wut jī. Ub túuhnit, nin pah Diosdih át níj wēi naáwáp wut jī:

²⁹⁻³⁰ “Maá, meém ma niijátji pahjeh míh cáacwādhíh túi ubni pínahdhíh ma wahnidih buu wā enna caá. Weém, meemdíh teo wúhni, buu wā wunuchah, ā túibipna caá, buca.

³¹Nihat cáacwā ĩ enechah, meém nindih mat wahap taga, cáacwā iiguípnā ĩ bejat déedih ā túi ubat pínah niijná.

³²Nin tigaá nihat judíowā nihcannitdih ded pah Dios ā jumatdih ā jéihyabipna caá. Páant ā jéihyanachah, judíowā ā jumuchah jéihnit, bitaboó míh judíowādhíh ĩ túi wēibipna caá”,* Simeón át niijíp wut jī.

³³Páant ā niijíchah joinít, Joséwā búdí it wēi jenah joyóp wut jī. ³⁴Túttimah, Simeón queétdih wēinit, “Dios yeedbídih ā túi chája naáh”, niijnít, Maríadhíh jwuh nin pah át jwáub níj naáwáp wut jī:

—Nin wā naáwátdih ma túi joyoó. Nin wébít Dios ā wahni caá. Dawá judíowā caandíh ĩ náahcatji péeh ĩ buudbípna caá. Obohjeéhtih, dawá bita judíowā caandíh náahnit, ĩ túi jumnipna caá. Caán Dios ā weñat pínahdhíh jéihyani ā jumuchah

yuhna, dawá caandíh yap yohnit, yeejép ĩ naóhbiþna caá. ³⁵Nihat cáacwá ded pah ĩ jenah joyátdih jéihyani pínah Dios nin wébítidih át wahap taga. Obohjeéhtih, meémboó búdí ma jígahþipna caá, Simeón caántdih át niijíp wut jī.

³⁶Caanjíh beh wili Ana wūt jumnihbut mit jumup wut jī. Caántbut Dios naáwátidih naóh yapanih wut jī. Caánt Fanuelji nuúm, Aserji jaimená poómpdih bóli wut jī. Caánt jáap beh toáhnih jumna, mit áa jumup wut jī. Obohjeéhtih, siete jópchijeh caántdih bíbohñit, mijeéh bóo át éemp wunup wut jī. ³⁷Pánih éemp wunnih jumna, ochenta y cuatro jópchi bíbohñit, Dioíh muú díftboó mipí jumup wut jī. Yeó jáap jumat pah, chei jumat pahbut jeémp jwuhcan, Diosdih mipí wēi uúbh jáanap wut jī. ³⁸Caán horadih pohba Joséwā pebhna mit juibínap wut jī. Pánih juibí, Jesúsdi h enna, Táini Espírítu ā jéihyanachah, Diosdih mit wēi naáwáp wut jī. Dios ā wahni, queétdih túi ubni pínahdih judíowā ípí pañap wut jī. Pánihna, Jesús ĩ bidni ā jumatdih nihat queét páinitdih mit naáwáp wut jī.

Nazaret tátchiboó ĩ jwáub bejat

³⁹Joséwā nihat Dios ā wutatji pah chāj péa, jwáub bejnit, Belén tátchidih ĩt jum jwuhup wut jī. Táltimah, Galilea baác ĩ jumniþi Nazaret tátchina ĩt jwáub bejep wut jī. * ⁴⁰Ī wúuh túi behnit, caolih júutíhñijeh jumna, Dios ā weñat pínahdih át túi jéihyep wut jī. Pánihna, Dios caandíh túi wēi ennit, búdí át teo wáacap wut jī.

Jesús doce jópchi ā bíbohochah, Dioíh muuná caandíh ĩ numah bejat

⁴¹Oveja wúuhdih ĩ mao jeémát yeó jáap, Pascua ĩ niijní, paacáni pandihbut ĩ jeémp wēi láa, Dios ā wutatjidih jepahñit, nihat judíowā jópchi jumat pah, Jerusalén tátchidih ípí míc wáac juibínap wut jī. Jesús mánabut jópchi jumat pah Jerusalénna ípí aab béjep wut jī. * ⁴²Jesús doce jópchi bíbohñit, caanbút ā mánajeéh

āt bejep wut jī. ⁴³Pánih juibínit, ĩ wēi jeémát ā beedéchah, ĩ chéenwā bícdih Joséwā Nazaret tátchina ĩt jwáub dei bejep wut jī. Obohjeéhtih, ā mána ĩ jéihcah yuhna, Jesús Jerusalénboojéh át chāwáp wut jī. ⁴⁴“Dawá jwí bejehcah, jwí wúuh jwí déewājeéh ā jumna nacaá”, ĩt niij jenah joyóp wut jī. Páant niij jenah joiná, nihat yeó jáap bejnit, cheyeh caandíh ĩtih bidip wut yuh jī. Obohjeéhtih, ĩt bid juicáp wut jī. ⁴⁵Pánih bid juicán, Jerusalén tátchina bididih ĩt jwáub bejep wut jī.

⁴⁶Jerusalénna jwáub juibínit, caanná ĩ wúuhdih búdí ĩt bidip wut yuh jī. Chéne yeó jáap túi bid, bíh yeó jáapdih ĩt bid juyúp wut jī, buca. Dioíh muú díftna Moisés ā wutatjidih bohénit cátfh chúdnit, queétdih joiná, uúbh joí enna át chājap wut jī. ⁴⁷Beh joinít, ā túi jepahachah, nihat caandíh joinít búdí ĩt joí wáhi bejep wut jī. ⁴⁸Pánihna, ā mána Dioíh muuná waád juibínit, caanná behnitjeéh ā chúduchah ennit, queétdih búdí ĩt wáhi bejep wut jī. Páant ā chājachah ennit, ā ĩn nin pah mit niij uúbh joyóp wut jī:

—¿Wúuhú, dépanih tigaá jwiútdih páant ma nih chāj? Ma joyoó, ma íbijih meemdíh búdí jwí bidip be. Meemdíh bid juicán, búdí jwí náhni dahwanap be, mit niijíp wut jī.

⁴⁹—¿Dépanih tibeé weemdíh ñi bid? ¿Wā ípíh muúboó ā náahatdih chājni wā jumatdih ñi jéihcannit beé? Jesús queétdih át niij jepahap wut jī.

⁵⁰Obohjeéhtih, ded pah ā niijátidih ĩt beh joicáp wut jī.

⁵¹Caandíh bid joinít, Nazaret tátchina ĩt numah jwáub dei bejep wut jī. Caanná jwáub dei juibínijeh behna, ā mánadhíh ápí túi jepahap wut jī. Obohjeéhtih, beh wili nihat páant ā chājatjidih búdí mipí jenah joyóp wut jī. ⁵²Jesús túi jéihñijeh át behep wut jī. Páant ā jumuchah, Dios caandíh búdí át wēi enep wut jī. Cáacwábut bíc yoobó caandíh ĩt weñep wut jī. *

**Juan Daabáni muú wihcapboó
Dios naáwátdih ā naóh yapaat**
(Mt 3.1-12; Mr 1.1-8; Jn 1.19-28)

3¹⁻²Túttimah, Zacarías wúh Juan behna, muú wihcapboó ā jumuchah, Dios caandíh át jwíh naáwát tútup wut jī. Caán láa Roma tútchidih moón ī maáh Tiberio César quince jópchi maáh át jumup wut jī. Poncio Pilato Judea baácdih moón ī maáh át jumup wut jī. Herodes Galilea baácdih moón ī maáh át jumup wut jī. Á úud jeñé Felipe Iturea baácdih moón, Traconite baácdih moón bícdih ī maáh át jumup wut jī. Lisania Abilinia baácdih moón ī maáh át jumup wut jī. Páant ī maáh jumuchah, Anás Caifásbut sacerdotewā ī maáta it jumup wut jī. ³Caán láa, Juan muú wihcapboó ā jumuchah, Dios caandíh át naáwát tútup wut jī. Pánihna, Dios ā naáwát tútuchah joinít, Juanboó Jordán muj pebh dei juibínit, át táoh naóh jibip wut jī. Nin pah ápi níj naóh bohénap wut jī: “Ñi yéej chājatdih cádahnit, túiniboodíh ñi túut nuumú. Páant ñi túut nuumúchah, Dios ñi yéejatdih ā yohbipna caá. Páant ñi chājachah, yeebdíh wā daabábipna caá, ñi yéejat yohat júttat pínah niijná”, cáacwádh át niijíp wut jī.

⁴Jon játih Dios naáwátdih naóh yapani Isaiás, nin pah Juan ā chājat pínahdih át níj naóh daacáp wut jī.

“Dios naáwátdih naóh yapani muú wihcapboó jumni nin pah ā níj ñaac bohéipna caá: ‘Jwí Maáh ā jūúwát pínah játih ñi yéej chājatdih cádah, túiniboodíh túut nuumnít, caandíh ñi tái páñaá.

⁵Det jígh náah jumnitdih ā teo wáacipna caá. Obohjeéhtih, det “Weém nihat jéihni, dedé weemdíh judhdát wihcan caá”, níj jenah joinítidih ī wēpatdih jwí Maáh ā dúuc wáibipna caá. Det biáboó jenah joinít ī jenah joyátidih ā yoobábipna caá.

⁶Pánihna, nihat cáacwā yoobópdih ī jenah joibípna caá, iiguípna ī

bejatji déedih Dios ā túi ubatdih ī jéihyat pínah niijná’, ā níj naóhbiipna caá”, Isaiás át níj daacáp wut jī. (Is 40.3-5)

⁷Dawá cáacwā Juan pebhna it juibínap wut jī, queétdih Juan ā daabáat pínah niijná. Á pebhna juibínitdih nin pah ápi níj naáwáp wut jī: “iYeeb yeena caá ñi chājap! iMaiwā panihnit yeejépwā jumna, peéh chājat pínahdih úum jweifñnitjeh caá! Obohjeéhtih, yeeb ñi yéej chājatdih ñi cádahícat jīb, Dios yeebdíh ā peéh chājachah, ñi jéih jweicán niit. ⁸Ñi yéejatdih cádahnit, túiniboodíh túut nuumát caá yeebdíh náahap. ‘Abrahamjidih Dios át wēi enep wut jī. Pánihna, ā juimená jwí jumuchah, jwiítidihbut ā túi wēi enna caá’, ñi níj jenah joiná yuh caá. Obohjeéhtih, pánihcan caá. Yeejép ñi chājachah ennit, ā wēican caá. Ñi joyoó. Dios náahna, Abrahamji ā juimená pah nin jee dáhnadih ā jéih túut nuumná caá.*

⁹Wápchi mínah áih wápchidih en dawát pah, yeebdíhbut Dios ā en daoná caá. Biquí nahna yeejép ā quehechah enna, tib yohnit, áih náatnadihbut ā pud yohbipna caá. Pánih péanit, caan náhdih, áih náatnadihbut ā cáo yohbipna caá. Páant ā chājat pah muntih, yeejép ñi chājachah enna, Dios yeebdíhbut iiguípna ā wahbipna caá”, Juan át niijíp wut jī.*

¹⁰Páant ā niijíchah joinít, cáacwā Juandih nin pah it níj úubh joyóp wut jī: —¿Ded pah tigaá jwí túut nuumbí? it niijíp wut jī.

¹¹—Ded chéne yégueh chóo bíbohni yégueh wihcannidih ā wūhu naáh. Jeémát bíbohniubut jeémát wihcannidih ā wūhu naáh, queétdih át níj jepahap wut jī.

¹²Romanowā maáta ī úubát túutni dinerodih úubh wūhniubut daabáat túut niijná, Juan pebhna juibínit, nin pah it níj úubh joyóp wut jī:

—¿Bohéní, jwiítboó ded pah tigaá jwí túut nuumbí? it niijíp wut jī.*

¹³—Ñi maáta ī wutat pah bóojeh ñi úubúp. Chah ñi úubátidih ñi cádahaá, queétdih át niijíp wut jī.

¹⁴Biquína soldadowābut caandíh nin pah ít níj wúbh joyóp wut jī:

—¿Jwiítbut ded pah tigaá jwī túut nuumbí? ít níjíp wut jī.

—Bíh pah bóonadih en ñinahnit, ñi dúuc wáica bojoó. Dawá láa núo náahna, cáacwādih yee naóh úmanit, nemat muúboó bejíhcan í jīb chājatdih ñipí wutna caá. Páant ñi chājatdih ñi cádaahaá. Ñi tawat jībdiyhjeh wēinit, ñi teweé, át níjíp wut jī.

¹⁵Nihat judíowā Dios ā wahní queétdih túi ubni pínahdih ít bidip wut jī.

Pánihna, Juan páant ā níjíchah joinít, queétjeh nin pah ít níj jengah joyóp wut jī: “¿Nin Dios ā wahní jwī páini naniít?” ít níjíp wut jī. ¹⁶Obohjeéhtih, Juan queétdih nin pah át níjíp wut jī: “Weém yeebdíh mahjíhjah wā daabána caá.

Obohjeéhtih, wā túttimah jūóhni, chah wēpni ā jumna caá. Páant ā jumuchah jengah joinít, ‘Weém oboh jumni caá’, wā níj jengah joiná caá. Caánboó mahjíh daabáát panihni, yeebdíh Túini Espíritu ā wēpatdih búdí ā wūhbična caá. Caán ā wēpat tuu iigát panihniñih ñi yéejatdih cáwat pah ā chājbična caá, jwúub yéej chājíhatdih ñi jengah joicát pínah níjina.

¹⁷Trigo teoni panihni caá. Áih chónoadih caóh caj péanit, caán tībna yoobátidihjah wuh wúhboó júi yacnit, áih muúboó ā amohbična caá. Obohjeéhtih, ā caóh cajni chónaboodíh ā cáo yohbična caá. Páant ā chājat pah, wā túttimah jūóhni caandíh jepahnitdih ā túi ubbična caá. Obohjeéhtih, caandíh jepahcannitboodih iiguípna ā wahbična caá. Caán iigát dedé ā noón dūbcan níít”, át níjíp wut jī.

¹⁸Páant níjínít, bíh naáwátjīhbut Juan cáacwādih apí bohénap wut jī, túut nuumnít, iiguípna í bejcat pínah níjina.

¹⁹Galilea baácđih moón í maáh Herodes ā úd Felipe áa Herodíasdih ā dúuc wái áa jumatji peéh Juan át jūihñup wut jī. Nihat bíh yeejép ā chājatjídihbut át jūihñup wut jī. ²⁰Páant ā níj jūihñatji jīb Herodes Juandih jóíhcan, át nemat túutup wut jī. Pánih chājna, chah át yoób yéej bejep wut jī.*

Juan Jesúsđih ā daabáát

(Mt 3.13-17; Mr 1.9-11)

²¹Nemat muúboó Herodes ā nemat pínah játih, Juan cáacwādih ā daabánachah, Jesúsbut ā pebhna daabáát túutudih át juibínap wut jī. Páant ā daabáát túttimah, Jesús Diosđih ā wúbháchah, jeá át jéweah bejehah, jop pah

²²Páant ā jéweah bejehah, jop pah jígohni Túini Espíritu jeámant dei jūóhni, caandíh át juí jaamáp wut jī. Páant ā juí jaamáchah, jeámant Dios Jesúsđih nin pah át níj naáwáp wut jī: —Meém wā wúh, wā oini caá. Meemđih búdí wā wéina caá, át níjíp wut jī.*

Jesús ā nuowā í wūt

(Mt 1.1-17)

²³Túini Espíritu ā dei jūúwát túttimah, Jesús treinta jópchi bíbohni, cáacwādih át bohé jwíhíp wut jī.

Nít wut jī Jesús ā nuowā: “José ā wúh caá”, cáacwā ít níj jengah joyóp wut yuh jī.

José Elí ā wúh át jumup wut jī.

²⁴ Elíboó Matat ā wúh át jumup wut jī. Matatboó Leví ā wúh át jumup wut jī.

Levíboó Melqui ā wúh át jumup wut jī.

Melquiboó Jana ā wúh át jumup wut jī.

Janaboó José ā wúh át jumup wut jī.

²⁵ Joséboó Matatías ā wúh át jumup wut jī. Matatíasboó Amós ā wúh át jumup wut jī.

Amósboó Nahúm ā wúh át jumup wut jī.

Nahúmboó Esli ā wúh át jumup wut jī.

Esliboó Nagai ā wúh át jumup wut jī.

²⁶ Nagaiboó Maat ā wúh át jumup wut jī.

- Maatboó Matatías ã wũúh
 ãt jumup wut jĩ.
 Matatíasboó Semei ã wũúh
 ãt jumup wut jĩ.
 Semeiboó Josec ã wũúh
 ãt jumup wut jĩ.
 Josecboó Judá ã wũúh
 ãt jumup wut jĩ.
 27 Judáboó Joanán ã wũúh
 ãt jumup wut jĩ.
 Joanánboó Resa ã wũúh
 ãt jumup wut jĩ.
 Resaboó Zorobabel ã wũúh
 ãt jumup wut jĩ.
 Zorobabelboó Salatiel ã wũúh
 ãt jumup wut jĩ.
 Salatielboó Neri ã wũúh
 ãt jumup wut jĩ.
 28 Neriboó Melqui ã wũúh
 ãt jumup wut jĩ.
 Melquiiboó Adi ã wũúh
 ãt jumup wut jĩ.
 Adiboó Cosam ã wũúh
 ãt jumup wut jĩ.
 Cosamboó Elmadam ã wũúh
 ãt jumup wut jĩ.
 Elmadamboó Er ã wũúh
 ãt jumup wut jĩ.
 29 Erboó Josué ã wũúh
 ãt jumup wut jĩ.
 Josuéboó Eliezer ã wũúh
 ãt jumup wut jĩ.
 Eliezerboó Jorim ã wũúh
 ãt jumup wut jĩ.
 Jorimboó Matat ã wũúh
 ãt jumup wut jĩ.
 30 Matatboó Leví ã wũúh
 ãt jumup wut jĩ.
 Levíboó Simeón ã wũúh
 ãt jumup wut jĩ.
 Simeónboó Judá ã wũúh
 ãt jumup wut jĩ.
 Judáboó José ã wũúh
 ãt jumup wut jĩ.
 Joséboó Jonam ã wũúh
 ãt jumup wut jĩ.
 Jonamboó Eliaquim ã wũúh
 ãt jumup wut jĩ.
 31 Eliaquimboó Melea ã wũúh
 ãt jumup wut jĩ.
 Meleaboó Mena ã wũúh
 ãt jumup wut jĩ.
- Menaboó Matata ã wũúh
 ãt jumup wut jĩ.
 Matataboó Natán ã wũúh
 ãt jumup wut jĩ.
 32 Natánboó David ã wũúh
 ãt jumup wut jĩ.
 Davidboó Isai ã wũúh
 ãt jumup wut jĩ.
 Isaiiboó Obed ã wũúh
 ãt jumup wut jĩ.
 Obedboó Booz ã wũúh
 ãt jumup wut jĩ.
 Boozboó Sala ã wũúh
 ãt jumup wut jĩ.
 Salaboó Naasón ã wũúh
 ãt jumup wut jĩ.
 33 Naasónboó Aminadab ã wũúh
 ãt jumup wut jĩ.
 Aminadabboó Admin ã wũúh
 ãt jumup wut jĩ.
 Adminboó Arni ã wũúh
 ãt jumup wut jĩ.
 Arniiboó Esrom ã wũúh
 ãt jumup wut jĩ.
 Esromboó Fares ã wũúh
 ãt jumup wut jĩ.
 Faresboó Judá ã wũúh
 ãt jumup wut jĩ.
 34 Judáboó Jacob ã wũúh
 ãt jumup wut jĩ.
 Jacobboó Isaac ã wũúh
 ãt jumup wut jĩ.
 Isaacboó Abraham ã wũúh
 ãt jumup wut jĩ.
 Abrahamboó Taré ã wũúh
 ãt jumup wut jĩ.
 Taréboó Nacor ã wũúh
 ãt jumup wut jĩ.
 35 Nacorboó Serug ã wũúh
 ãt jumup wut jĩ.
 Serugboó Ragau ã wũúh
 ãt jumup wut jĩ.
 Ragauboó Peleg ã wũúh
 ãt jumup wut jĩ.
 Pelegboó Heber ã wũúh
 ãt jumup wut jĩ.
 Heberboó Sala ã wũúh
 ãt jumup wut jĩ.
 Salaboó Cainán ã wũúh
 ãt jumup wut jĩ.
 36 Cainánboó Arfaxad ã wũúh
 ãt jumup wut jĩ.

Arfaxadboó Sem ā wūúh

āt jumup wut jī.

Semboó Noé ā wūúh

āt jumup wut jī.

Noéboó Lamec ā wūúh

āt jumup wut jī.

³⁷ Lamecboó Matusalén ā wūúh

āt jumup wut jī.

Matusalénboó Enoc ā wūúh

āt jumup wut jī.

Enocboó Jared ā wūúh

āt jumup wut jī.

Jaredboó Mahalaleel ā wūúh

āt jumup wut jī.

Mahalaleelboó Cainán ā wūúh

āt jumup wut jī.

³⁸ Cainánboó Enós ā wūúh

āt jumup wut jī.

Enósboó Set ā wūúh

āt jumup wut jī.

Setboó Adán ā wūúh

āt jumup wut jī.

Adánboó Dios wūúh,

ā jwíh chājniji,

āt jumup wut jī.

Nemépwā ī maáh

Jesúsdih ā yéejaíhah

(Mt 4.1-11; Mr 1.12-13)

4¹⁻²Juan Jesúsdih ā daabánachah, Túini Espíritu caandíh ā yáwachah, Jesús Jordán mujmant āt jwúub aab béjep wut jī. Jwúub aab béjnit, Túini Espíritu caandíh muú wihcapboó āt numah bejep wut jī. Caánboó cuarenta yeó jáap ā jumuchah, Satanás, nemépwā ī maáh, caandíh ātih yeejép chājat túutup wut yuh jī. Páant bóí yeó jáap caánboó jumna, Jesús jeémpan, nūgúp wunna āt chājap wut jī.

³Páant ā nūgúp wunuchah jéihnit, Satanás caandíh nin pah āt níj naáwáp wut yuh jī:

—Meém Dios wūúh jumna, can jee dáhdih “Pan dah ma jumúú”, ma niijí, āt niijíp wut jī.

⁴Páant wā chājcan níit. Dios naáwát dih naóh yapani nin pah āt níj daacáp taji:

‘Jeémátdihjeh pohba ī jeéméchah, cáacwáih caolih táí booni panihni ā jumcan níit’, āt níj

daacáp taji,

(Dt 8.3)

Jesús Satanásdih āt níj jepahap wut jī.

⁵Páant ā níj jepahat túttimah, jap bóo jeená Jesúsdih Satanás āt numah púuh laab béjep wut jī. Caán jeejína púuh laab juibínit, nihat cáacwā ī jumat yoobó Jesúsdih āt jéutup wut jī. Nihat bícdih náap jígoh, āt buudáh bejep wut jī.

⁶Pánih jéutnit, nin pah caandíh āt niijíp wut yuh jī:

—Nihat baácboó jumnit ī maáh wēpat weemdíh wūhniji caá. Ded wā wūhíhndih wā jéih wūhna caá. ⁷Pánihna, meém bódechah caj yoh nājnit, ‘Meém nihatdih chah maáh caá’, weemdíh ma niijíchah joinít, nihat ī maáh wēpatdih meemdíh wā wūhbična caá. Nihat míh pínah ā jumbična caá, Satanás Jesúsdih āt niijíp wut jī.

⁸—Páant wā chājcan níit. Dios naáwát dih naóh yapani nin pah āt níj daacáp taji:

‘Ma Maáh Diosdihjeh wēniti, ā wutatdihjeh ma jepahaá’, āt níj daacáp taji, (Dt 6.13)

Jesús Satanásdih āt niijíp wut jī.

⁹Páant ā niiját túttimah, Jerusalén tútchina Dioíh muúboó Satanás Jesúsdih āt numah bejep wut jī. Dioíh muú jap bóo muu wút jī. Caanná numah juibínit, Satanás caán muú chah jap bóo jumni waolí beo nah yapatboó Jesúsdih āt nūhat túutup wut jī. Pánih nūhat túutnit, nin pah āt níj naáwáp wut yuh jī:

—Meém Dios wūúh jumna, meemdíh ā wapat pínahdih jéutat túut niijná, ninmant ma náap jéen bejeé. ¹⁰Davidji nin pah ā níj daacátjidih ma táí náhninaá:

‘Dios áih ángelwādh meemdíh ā en dawát túutbična caá.

¹¹ Pánihna, meemdíh ī jípónih teobipna caá, jee dáhboó míh jítcha ā buug lājcat pínah niijná’, āt níj daacáp taji, (Sal 91.11-12)

Satanás caandíh āt niijíp wut jī.

¹²—Páant wā chājcan níit. Nin pah Dios naáwát dih naóh yapani āt níj daacáp taji:

‘Ni Maáh Dios ā niijátjidih “¿Yoobópdih níit?” níj jéihhna,

caandíh ñi chājat tūtutca bojoó',
āt niŋ daacáp tajī, (Dt 6.16)

Jesús caandíh át niŋ jepahap wut jī.

¹³Pánih yee naóh péanit, Satanás
Jesúsdiŋ cádah jwúb bejnit, ā jwúb
yéjeaat pínah yeó jáapdiŋ át pánap wut
jī.

Galilea baácđih moondíh

Jesús ā bohé jwíihat

(Mt 4.12-17; Mr 1.14-15)

¹⁴Páant Satanás ā chājat tūttimah,
Jesús Galilea baácna jwúb juibínit,
Túini Espiritu búdí ā wēpatjīh át táoh
bohé jwíihap wut jī. Páant ā bohéat
doonáđih cáacwā ít naóh peetép wut jī.
¹⁵Pánih táoh bohénit, judíowā í bohéat
muuná waadní, queéđđih ápi bohénap
wut jī. Páant Dios naáwáđđih ā
bohénachah, niŋ caandíh joinít ít wēi
naáwáp wut jī.

Nazaret tútchiboó

Jesús ā jwúb juibíat

(Mt 13.53-58; Mr 6.1-6)

¹⁶Pánih bohé jibnit, Nazaret, ā behni
tútchina át jwúb juibínap wut jī. Pánih
jwúb juibínit, judíowā í chooát yeó
jáapdiŋ, ápi chājat pah caanbát í míc
wáacat muđđih át waadáp wut jī. Pánih
waád juibí chéudniŋi ñah ñuh bejnit, Dios
naáwáđđih en naáwát tút niŋná, naóhni
í ñuhupna át juibí ñuhup wut jī.
¹⁷Caanjíh ā juibí ñuhuchah, Isaías ā
daácni tóliŋđđih ít wūhup wut jī.
Pánihna, caán tóliŋđđih pah teonit, ā
naáwát pínahđđih bid juinít, nin pah át
niŋ en naáwáp wut jī:

¹⁸ “Wā Maáh Dios Túini Espiritu ā
wēpatđđih weemđđih búdí ā
wūhup be, cáacwáđđih wā teo
wáacat pínah niŋná. Pánih
wūhni, jígah náah jumnit
panihnitđđih áih túini doonáđđih ā
naáwát tútup be. Chéonit
panihnitđđih ā watat pínah
doonáđđihbut ā naáwát tútup
be. Jéih encannitđđih ā booat
tútup be, í jéih enat pínah
niŋná. Niŋ cáacwā wēcannit,

yejéjap yapnitđđihbut ā teo
wáacat tútup be.

¹⁹Pánihna, ‘Buu jwah caá, Dios jígah
ennit, cáacwáđđih búdí ā teo
wáac jwíihbipna caá’, weemđđih
ā niŋ naáwát tútup be, Isaías át
niŋ daacáp tajī”, (Is 61.1-2a)

Jesús át niŋjap wut jī.

²⁰Pánih en naóh péanit, caán tóliŋđđih
jwúb nah teo, sacerdotediŋ jwúbubanit,
át jwúb chéudup wut jī. Páant ā
chājachah, niŋ caánboó jumnit ít en
ñuhup wut jī.

²¹Pánih chéudnit, Jesús queéđđih nin
pah át niŋ bohé jwíihap wut jī:

—Páant ā niŋ daacátđđi buu caá buca ñi
cátđđih ā yapap. Weemđđih caá páant át niŋ
daácđđiŋ taga, át niŋjap wut jī.

²²Páant ā túi naáwáchah joinít, niŋ
caandíh wēi naóhna yuhna, búdí ít wáhi
bejep wut jī. Pánih wáhi bejnit, nin pah
ít míc niŋ uábh joyóp wut jī:

—iJoyoó buca! ¿Nin José wáuhjeh
niŋcan niŋ? ít míc niŋjap wut jī.

²³Páant í míc niŋ uábh joyóchah joinít,
nin pah Jesús queéđđih át jwúb niŋ
naáwáp wut jī:

—‘Cohniá, ma míc cohoó’, jwí míc
niŋjap pah weemđđih ñi niŋmí nacaá.
‘Capernaum tútchiboó ma wēp chājat pah
muntih ninjīh ma behni tútchiboobát bíc
yoobó ma chājaá, Dios meemđđih ā
wahatđđih jwí jéihyat pínah niŋná’,
weemđđih ñi niŋná yuh caá.

²⁴Obohjeéhtih, ñi joyoó. Ded Dios
naáwáđđih naóh yapanidiŋ ā pebh
jumnitboó ípi jóiŋcan caá. Pánihna, yeéb
weemđđihbut bíc yoobó ñi jóiŋcan niŋ.*

²⁵Dios naáwáđđih naóh yapani Elíasji jum
láa, bíc peihcanni jópchi túi beéd, bíh
jópchi tacđđih mah buugcán, nuugúp láa,
Israel baácboó dawá éemp wunnit yaáđđih
ít jumup wut yuh jī.* ²⁶Obohjeéhtih, ñi
nuowā Diosdiŋ í jepahcatđđih jéihni, bíh
baácđđih bóli éemp wunnidđih teo wáacat
tútup niŋná, Dios Elíasdiŋ át wahap wut jī.
Pánihna, Sidón táťchi pebh Sarepta
tútchibitđđih bóliđđih át teo wáacap wut
jī.* ²⁷Dios naáwáđđih bíh naóh yapani
Eliseo jum láabut Israel baácboó dawá

bácah moópnit it jumup wut yuh jī. Obohjeéhtih, ñi nuowā Diosdih ī jepahcatdih jéihnit, queétdih booaat tútucan, Naamán Siria baácdih bóodihjeh Eliseodih át booaat tútup wut jī.* Páant caán láa ī jepahcat pah, buu yeebbát weemdíh ñi jepahcan níft, Jesús queétdih át niijíp wut jī.

²⁸Páant ā niijíchah joinít, nihat caanjíh chúudnit tubit it íjijp wut jī. ²⁹Pánih íj ñah ñuh, Jesúsdih teonit, ī míic wáacat muumánt caandíh it wái bac bejep wut jī. Nazaret tútchimant wái bac bejnit, tútchi jwéejdih bóo jeé túluhna it ub bejep wut jī, caandíh too yoh yac bojat túut niijná. ³⁰Obohjeéhtih, Jesúsboó queét cātíh tac páud ñuhnit, biáboó át bejep wut jī.

Judíowā ī míic wáacat muúboó nemép jumnidih Jesús ā booaat

(Mr 1.21-28)

³¹Nazaret tútchimant Jesúsdih ī bacaat túttimah, Capernaum tútchina át dei bejep wut jī. Capernaum tútchibut Galilea baácdih bóo tútchi wut jī. Capernaum tútchina dei juibínit, chooát yeó jáapdih judíowā ī míic wáacat muuná át juibínap wut jī. Caán muudíh waád juibínit, caanjíh jumnitdih Dios naáwátidih át bohénap wut jī. ³²Pánihna, ā wēp bohénachah, búdí it joí wáhi bejep wut jī.*

³³Caanjíh chúudnit bíicdih, nemép jumribut át jumup wut jī. Pánihna, Jesús ā bohénachah joinít, nin pah át niij ñaacáp wut jī:

³⁴—iAyó! Jesús, iNazaret tútchidih bóo jwiítidih tac buugáca bojoó! ¿Jwiítidih dedé tigaá ma chājbi? ¿Yoh bacanadih nit beé ma jūuwúp? Weém meemdíh wā jéihna caá. Dios ā wahni, chah túini caá meém, Jesúsdih át niij ñaacáp wut jī.

³⁵—iMa laiha bojoó! iCaandíh cádahnit, ma bac bejeé! Jesús nemépdih át niijíp wut jī.

Páant ā niij wutuchah joinít, cáacwā cātíh nemépboó caandíh duó buugnít, át bac bejep wut jī. Pánih duó buugná yuhna, caán newédih át yéjacap wut jī.

³⁶Páant Jesús ā chājatdih nihat cáacwā búdí it en wáhi bejep wut jī.

—iEn yuh buca! iÁ naáwát wēpép caá! iÁ naáwáchahjeh, nemépwā yuh buca caandíh ī jepahna caá! it míic niijíp wut jī.

³⁷Jesús páant ā chājatdih nihat Capernaum tútchi pebh jumnit it míic naóh peetép wut jī. Búdí át wūt yáanap wut jī.

Simón Pedro ā chudhíh Jesús ā booaat

(Mt 8.14-15; Mr 1.29-31)

³⁸Páant ā chājat túttimah, judíowā ī míic wáacat muumánt Jesúsawā it bac bejep wut jī. Bac bejnit, Simóníh muuná it juibínap wut jī. Caanná ī waád juibínachah, mi índih tubit ā pahachah, Simón áa Jesúsdih mit naáwáp wut jī. Páant tubit ā pahachah, mit lajap wut jī. “Caántdih ma booanaá”, caán muudíh jumnit Jesúsdih it niijíp wut jī. ³⁹Páant ī niijíchah joinít, Jesús mi pebh juibí ñuhnit, “Ma yayaá”, pahatdih át niijíp wut jī. Páant ā niijíchahjeh, pahat át dúucup wut jī. Páant ā dúucuchah, ñah ñuhnit, ī jeémát pínahdih mit cágap wut jī.

Dawá wunnitdih Jesús ā booaat

(Mt 8.16-17; Mr 1.32-34)

⁴⁰Tōo ñáh jūuwúchah, dawá tubúp chúúhndih Jesús pebhna it ub juibínap wut jī. Dawá mácah wunat queétdih át jumup wut jī. Nihat ī ub juibínit wunnitdih Jesús át teo jáha booanap wut jī. ⁴¹Dawá nemépwáidihbut át bacat tútup wut jī. Páant ā bacat túutuchah, —iMeém Dios wúuh caá! tubit it niij ñaacáp wut yuh jī.

Obohjeéhtih, Jesús queétdih jüihnit, “Dios ā wahni caá”, át niiját tútucap wut jī.

Jesús Galilea baácboó

ā bohé jibat

(Mr 1.36-39)

⁴²Daa jūuwúchah, ā ípdih uúbát túut niijná, Jesús cáac wihcapboó át bejep

wut jī. Obohjeéhtih, cáacwā caandíh bid bejnit, it jwááap wut jī. Jwááhnit, caandíh íjeéh jumát náahna, it chāwát tātutap wut yuh jī.

⁴³—Ñíjeéh wā jéih chāocán caá. Bífh tútchinadih moondíhbut Dios ā maáh jumát doonádh weemdíh naáwát caá náahap. Páant naáwát pínah niijná, Dios weemdíh ā wahap be, Jesús queédih át niijíp wut jī.

⁴⁴Pánihna, nihat Galilea baácboó jib bejnit, judfowā í míc wáacat muuná waadnít, Jesús ápi bohénap wut jī.

**Queéj júut maonitdih
ájeéh Jesús ā bejat tātutap
(Mt 4.18-22; Mr 1.16-20)**

5 ¹Bífh yeó jáap, Jesús Genesaret íim jwééjdih ñuhnit, dawá cáacwādh Dios naáwát dih naóhna át chājap wut jī. Caán ā bohéátdih búdí jóíhna, Jesús dih it too péenap wut jī. ²Páant tubit caandíh í tóonachah, Jesús chéne búdí jááj chóonadh át enep wut jī. Caanjíh queéj júut maonit í aabní chóona át pahap wut jī. Queét íih jááj chóona pebh íih ñhonádh chocna it chājap wut jī.

³Pánihna, bíc chóodih Jesús át waadáp wut jī. Caán chóo mínah Simón wut jī ā wūt. Caán chóodih waadnít, “Weemdíh chibít ma too púud baca pahanaá”, át niijíp wut jī. Páant ā too púud baca pahanachah, Jesús caán chóodih cháudnit, cáacwādh át bohénap wut jī.*

⁴Pánih bohé péanit, nin pah Jesús Simóndih át niijíp wut jī:

—Íim tac yoób púud bac bejnit, queejwádh mawat túut niijná, ñíh ñhonádh ní yoh báahanaá, át niijíp wut jī.

⁵—Bohéní, nihat chei jwí júut mawachah yuhna, queejwá í wihcan beé. Obohjeéhtih, páant ma niijíchah joinít bácah, jwíh ñhonádh jwí yoh báaha emni caá, Simón át niijíp wut jī.*

⁶Páant níj péa, íim tac yoób púud bac bejnit, íh ñhonádh it yoh báahanap wut jī. Páant í yoh báahanachah, dawá yoobát queejwá waadná, íh ñhonádh

boloh wáina it chājap wut jī.* ⁷Páant í boloh wáyachah ennit, í pej jumnit queét pebh pahnitdih Simón át ejep wut jī: “íJwítdih ní teo wáac júúwá!” át niijíp wut jī.

Pánih teo wáacadih juibínit, chénat pah chóo queejwádh it ub yac yáwanap wut jī. Dawá queejwá jumna, íih jááj chóona át daábíhip wut jī.

⁸⁻¹⁰Páant dawá queejwádh ennit, Jesús ā wēpatdih jéihna, Simón búdí át úumap wut jī. Pánih úumna, Jesús pebh bódhica caj yoh ñajnit, Jesús dih nin pah át niijíp wut jī:

—Maá, meém chah wēpni, túini caá. Obohjeéhtih, weémboó yéejni caá. Pánihna, meemdíh wā úumachah, bíaboó ma bejeé, át niijíp wut jī.*

—íMa úumca bojoó! Buu meém queejwádh bid jwuhni caá. Obohjeéhtih, meemdíh wā túut nuumachah, queejwádh ma bidat pah muntih, cáacwāboodíh bidnit, wíh doonádh ma naóhbična caá, weemdíh jepahna, wíh wā í jumát pínah niijná, Jesús caandíh át niijíp wut jī.

Simón ā úumat bíc yoobó ā pej jumnitbut it úumap wut jī. Santiago, Juan wut jī ā pej jumnit. Queét chénewá Zebedeo weh wut jī. ¹¹Pánihna, jwúb ñáan juibínit, queét nihat íh tewatdih cádahnit, Jesús jeéh it bejep wut jī.

**Bácah moópndih Jesús ā booaat
(Mt 8.1-4; Mr 1.40-45)**

¹²Jesús bífh tútchiboó ā jumuchah, bácah moópni ā pebh át juibínap wut jī. Pánih juibíni Jesús dih ennit, ā wēpatdih jéihna, páah yoh ñajnit, nin pah át níj wúbup wut jī:

—Maá, ma booaíhna, weemdíh ma jéih booana caá, át niijíp wut jī.

¹³Páant ā niijíchah joinít, Jesús caandíh teo jáhanit,

—íJúu! Wéinit, meemdíh wā booana caá, át niijíp wut jī.

Páant ā niijíchahjeh, moopát nihat át ñuumáh bejep wut jī. ¹⁴Pánihna, Jesús

caandih nin pah át wēp niŋ naáwáp wut yuh jī:

—Bitadih naóhcanjeh, sacerdotedih míh bácah ā jwúub ñuumátidih júutudih ma bejeé. Moisés ā wutatji pah sacerdotewā ī cáo wūhat pínah niijná, chéne jopwādh ma wūhuú, Dios meemdih ā booaatjidih ī jéihyat pínah niijná,* át niijp wut jī.

¹⁵Obohjeéhtih, páant ā niijchah joiná yuhna, bejnit, dawá cáacwādh át naóh peetép wut jī. Páant Jesús ā chājat dooná chah át wūt yáanap wut jī. Caán doonádh joinít, ā naáwátidih joyát túut niijná, ī wunatdihbut ā booaat pínah niijná, dawá ā pebhna ípí wáac juibínap wut jī. ¹⁶Obohjeéhtih, Jesús cáac wihcapboó, ā ípdih uúbádh apí bejep wut jī.

Jéih yoocannidih Jesús ā booaat

(Mt 9.1-8; Mr 2.1-12)

¹⁷Bíh yeó jáap Jesús cáacwādh ā bohénachah, fariseowā, Moisés ā wutatjidih bohénitbut it joí cháudup wut jī. Queét Galilea baácmant, Judea baácmant, Jerusalén tútchimantbut bejnit, ítát juibínap wut jī. Jesús ā bohénachah, dawá joiná it chājap wut jī. Dios cáacwādh booaat wēpatbut Jesúsdi h búdí át jumup wut jī. ¹⁸Páant ā bohénachah, biquína neoná jéih yoocannidih ā lajat chóojih Jesús pebh ítih beo waad béj jwejíh wut yuh jī. ¹⁹Obohjeéhtih, dawá muúdh ī yáo yapachah ennit, chah bóo coahna caandih it beo púuh laab béjep wut jī. Pánih púuh laáb juibínit, biquína jeé naanádh ub jwej, íit chājnit, jéih yoocannidih ā lajat chóojih Jesús pebh it cádah deyanap wut jī. ²⁰Pánihna, caán ā booaat wēpatdih ī jenah joyádh jéihnit, Jesús caán jéih yoocannidih nin pah át niijp wut jī:

—Ma yéejatdih wā yohna caá, át niijp wut jī.

²¹Páant ā niijchah joinít, Moisés ā wutatjidih bohénit, fariseowābut íjnit, queéjtjeh nin pah it niŋ jenah joyóp wut jī: “¿Dedé cáac tigaá nin? Diosjeh

yéejatdih ā jéih yohna caá. Pánihna, ninboó cáacjeh jumna yuhna, ‘Ma yéejatdih wā yohna caá’, niijná, ‘Dios wā jumna caá’, niŋ yeena caá ā chājap”, queéjtjeh it niŋ jenah joyóp wut yuh jī.

²²⁻²⁴Páant ī niŋ jenah joyóchah jéihnit, Jesús queétdih nin pah át niŋ naáwáp wut jī:

—¿Dépanih tigaá páant yeejép ñi niŋ jenah joí? ‘Ma yéejatdih wā yohna caá’, wā niijchah joinít, weemdih jéihcan yuhna, ‘Yeeni caá’, ñi niŋ jenah joiná caá. Obohjeéhtih, ‘Ma ñah ñuhú. Ma ñajatdih ubnit, ma yáac chūi bejeé’, wā niijchah, caán ā bejchah ennit, wā niiját yoobópdih ā jumadnih ñi jéihbipna caá. Pánih jéihna, yéejat yohat wēpat wā bíbohadtihbut ñi jéihbipna caá. Weém nihat cáacwā úud jeé, Dios ā wahni nin baácdih moonadh jéih boooanit, ī yeej chājatdihbut wā jéih yohna caá. Páant wā jéih yohatdih yeéb ñi jéihyat pínah niijná, nin pah wā chāj júutbipna caá, Jesús queétdih át niijp wut jī.

Páant niŋ péanit, jéih yoocannidih nin pah át niijp wut jī:

—Ma ñah ñuhú. Ma ñajat chóodih ubnit, míh muúboó ma jwúub bejeé, Jesús caandih át niijp wut jī.

²⁵Páant ā niijchahjeh, nihat ī enechah, jéih yoocanniji ñah ñuh, ā ñajat chóodih ubnit, áih muúboó át jwúub bac bejep wut jī. Pánih bejnit, Diosdi h búdí át wēi naáwáp wut jī.

²⁶Páant ā bac bejchah, nihat en wúhi bej, búdí jenah joinít, queétdih bíic yoobó Diosdi h it wēi naáwáp wut jī.

—iEn yuh buca! Búdí náhnat pínahdh buu jwí enna caá, it míc niijp wut jī.

Jesús Levídh ā jūúwát túutat

(Mt 9.9-13; Mr 2.13-17)

²⁷Pánihat túttimah, Jesús wā caán tútchidih jumnitji bac bejnit, bíh tútchina íit bejep wut jī. Caán ī bejni namá jwéejdih Leví wut jumni á tewat tólihboó át cháudup wut jī. Caán Romanowā maáta ī uúbát túutni núodih uúbh wúhni át jumup wut jī. Pánihna,

* 5.14 Lv 14.1-32

Levidih ennit, nin pah caandíh Jesús át niijíp wut jí:

—Wájeéh ma péé jüúwá, át niijíp wut jí.

²⁸Páant ā niijíchah joinít, ñah ñuh, áih tewatdih cádahnit, Jesúsjeéh át bejep wut jí.

²⁹Pánihat túttimah, Leví áih muúboó Jesús wādih át numah jeémép wut jí. Caán ā nihah pah dawá núodih úbh wūhntdih, bita ā chéenwādihbut át numah jeémép wut jí. ³⁰Páant Jesús wā ijeéh ī jeéméchah ennit, fariseowā, Moisés ā wutaťjidih bohénitbut queétdih ít iijip wut jí. Íijnit, Jesús ā bohénitdih nin pah ít niij jūihñup wut jí:

—¿Dépanihna queét dinero numnitjeéh, yéej chājnitjeéhbut jeémp babh tigaá ñi chāj? ít niijíp wut jí.*

³¹Páant queétdih ī niijíchah joinít, Jesúsboó nin pah át niij jepahap wut jí:

—Tubáp chūhcannt cohnidih ípí bidcan caá. Wūnitjeh caá caandíh ī bidip. ³²Pánihat pah ‘Weém yéejat wihcanni caá’, niij jenah joinít, teo wáacni pínahdih ípí bidcan caá. Obohjeéhtih, ‘Wā yéejatdih jígahnit, wā tút nuúmíhna caá’, niij jenah joinít caá teo wáacni pínahdih ī bidip. Pánihna, ‘Yeejépwā caá jwiít’, niij jenah joinít dīh jeh teo wáacadih wā jūúwup be, ī yéej chājatdih jígahnit, túiniboodíh ī tút numát pínah niijná, Jesús át niijíp wut jí.

**Jeémp jwuhcatdih Jesús dīh
ī úbh joyát**

(Mt 9.14-17; Mr 2.18-22)

³³Páant queétdih ā niiját túttimah, queét Jesús dīh nin pah ít jwúub niij úbh joyóp wut jí:

—Dios ā wutat pah jwī nuowā ípí jeémp jwuhcap jí. Juan ā bohénitbut, fariseowā ī bohénitbut páant ī chājna caá. ¿Dépanihna ma bohénitboó páantjeh ī jeémp? ít niij úbh joyóp wut jí.

³⁴—Nin pah caá ā jumup: Téihya chéoni ā numah jeémpnit bícdih ā jum jwuhchah, jígahcan, ípí túi wēi jeémpna caá. Páant tigaá, wájeéh jum jwuhna, wā

bohénit ī túi wēi jeémpna caá.

³⁵Obohjeéhtih, bita caandíh ī ub bejat túttimah, ā chéenwā jígahnit, ī jeémp jwuhcan níit. Pánihat pah bita weemdíh ī ub bejat túttimah bácah, wā bohénitjeéh wā wihcah, queétdih ī jeémp jwuhcan níit, Jesús queétdih át niij jepahap wut jí.

³⁶Ded pah jwī jeémp jwuhcatdih jwī nuowā ī wutatdih, áih jáap bohéátjīh fariseowā ī widíhichah enna, Jesús queétdih nin pah át jwúub niij bohénap wut jí:

—Jáap yégueh chóo chocca naáh chóojīh máa yégueh chóodih nah wai búudhdát ā náahcan caá. Páant ñi chājachah nihna, caandíh ñi chocát túttimah, jínt bejna, máa chóodih chah áta yewa tagaá. Páant tigaá, jwī nuowā ī naáwátjidih, wíih jáap bohéátjīh wid naóhcat caá náahap. ³⁷Pánihat dée, pah jwuhcanni iguíf macdih nuñup chóojīh ī chājniiji máa wuh wúhdih yáacát ā náahcan caá. Páant ñi yáacachah nihna, iguíf mac pahna, máa wuh wúh jéih yúhcan, áta yewah bej tagaá. Páant ā yewechah, chénat pah áta búud tágaá. ³⁸Pánihna, jáap macdih, jáap wuh wúhboó yáacát caá náahap. Páant ñi yáacachah, iguíf mac, caandíh yáacni chóobut ā túi jumbipna caá.

³⁹Obohjeéhtih, ded máa iguíf macdih ā babhbat túttimah, pah jwuhcanni macdih babhbíhcan, ‘Máa mac chah túini beé’, ā niijbípna caá. Pánihat pah cáacwā wā jáap bohéátjīh náahcan, ‘Jwī nuowā ī bohéátjīboó chah ā túyup be’, ī niijbípna caá, Jesús queétdih át niijíp wut jí.

**Chooát yeó jáapdih ded pah
ī chājat pínahdih Jesús ā bohéat**
(Mt 12.1-8; Mr 2.23-28)

6¹Biíc chooát yeó jáapdih Jesús ā bohénitdih bohé bejna, trigo wáapdih át numah chóop yap bejep wut jí. Pánih bejna, ā bohénit trigodih úcniit, áih chóodih jéqué yohnit, ít jeémp bejep wut jí.* ²Páant ī chājachah ennit, biquína ijeéh bejnit fariseowā íijnit, Jesús dīh nin pah ít niij jūihñup wut jí:

—¿Dépanih tigaá jwī chooát yeó jáapdih yuhna, ma bohénit ī teo? Pánih teona, Dios ā wutatdih yap yohna caá ī chājap, īt niijíp wut jī.

³⁻⁴Páant ī niijfchah joinít, “Wā bohénit ī yap yohcan caá”, niiját túut niijná, Jesús queétdih nin pah āt níj jepahap wut jī:

—Davidji ā bohénit bícdih nuugúp wunna, Diośh muuná waadnít, sacerdotewā Diosdih ī wuhniji pandih āt jeémép wut jī. Pánih jeémpna, ā bohénitdihbut āt wūhup wut jī.

Obohjeéhtih, caán pan sacerdotewājeh ī jeémát pínah āt jumup wut jī. Dios wutna, bitadih caán pandih āt jeémát túutcap wut jī. ¿Davidwā páant ī chājatjidih Dios naáwátdih ī daánci núodih nī bohécannit jī? Caán pandih ī jeéméchah yuhna, Diosboó ‘Nī táí chājcan beé’, āt niicáp tajī. * Pánihat pah, buu nin trigodih úuc jeémpna, wā bohénitbut Diosdih ī yap yohcan caá.*

⁵Weém, nihat cáacwā úud jeñé, chooát yeó jáapdih ded pah ī chājat pínahdih wā jéih wutna caá, Jesús queétdih āt niijíp wut jī.

Téihya ágahnidih Jesús ā booaat

(Mt 12.9-14; Mr 3.1-6)

⁶Bíh chooát yeó jáapdih Jesús judíowā ī míic wáacat muuná waadnít, ā bohénachah, caandíh joinít cáacwā cātíh téihya ágahni āt jumup wut jī. Áih jéihyepmant bóo muj nah āt ágahap wut jī.

⁷Moisés ā wutatjidih bohénit, fariseowābut Jesús dīh īt en nūunúp wut jī. Chooát yeó jáapdih yuhna, Jesús téihya ágahnidih ā booaachah, caandíh naóh yacat túut niijná, eníhna īt chājap wut jī.

⁸Obohjeéhtih, Jesús páant ī jenah joyátdih jéihnit, téihya ágahnidih nin pah āt niijíp wut jī:

—Ñah nūhnit, nit cātíh ma juí nūhuá, āt niijíp wut jī.

Páant ā niijíchah joinít, ñah nūhnit, queét cātíh āt juibí nūhup wut jī.

⁹Pánihna, caandíh naóh yaquíhntidih nin pah āt níj uúbh joyóp wut jī:

—Yeéb nī jenah joyóchah, ¿jwī chooát yeó jáapdih Dios jwiítdih ded pah tigaá ā wut? ¿Tái chājatdih níit ā wutup?

¿Yeejép chājatdih níit ā wutup?

¿Wunnidih ā booaat túut níit? ¿Cáac dīh ā mao yohat túut níit? Jesús queétdih āt niijíp wut jī.

¹⁰Páant niijnít, ī jepahatdih páina, Jesús queét nihatdih āt en behep wut jī. Ī jepahcah ennit, téihya ágahniboodíh nin pah āt niijíp wut jī:

—Míih téihyadih ma yoo dūwúá, āt niijíp wut jī.

Páant ā niijíchah joinít, áih téihyadih āt yoo dūwúp wut jī. Páant ā yoo dūwúchahjeh, áih téihya āt túyah bejep wut jī.

¹¹Obohjeéhtih, queét Jesús dīh naóh yaquíhntiboó caandíh ā booaatdih ennit, búdí ĩt íjip wut jī. Pánih íjnit, nin pah ĩt míic níj uúbh joyóp wut jī: “¿Ded pah tigaá caandíh chājat náah?” ĩt míic niijíp wut jī.

Jesús doce ā naáwát túutnit pínahdih ā níwat

(Mt 10.1-4; Mr 3.13-19)

¹²Pánihat túttimah, bíh yeó jáap Jesús jeéboó Diosdih uúbúdíh āt bejep wut jī. Nihat chei āt uúbh daa juúwúp wut jī.

¹³Daanachah, ā naáwátdih joí péenitdih bid bojnit, doce ā bohé bejnit pínahdih āt níwip wut jī, áih dooná dīh naóhntit ī jumat pínah niijná.

¹⁴Nit wut jī ā níonit: Simóndih níonit, Pedro ā wāt āt búudhdup wut jī. Simón úud Andrésdihbut āt níwip wut jī. Santiago, Juan, Felipe, Bartolomé, ¹⁵Mateo, Tomásdihbut āt níwip wut jī. Bíh Santiago Alfeo wúúhdih níio, bíh Simón Celote poómpdih bóodih níio, ¹⁶Judas bíh Santiago wúúhdih níio, Judas Iscariote Jesús dīh eníhcannitdih duó wáini pínahdihbut āt níwip wut jī.

Dawá cáacwā dīh Jesús ā bohéat

(Mt 4.23-25)

¹⁷Pánih níio péa jwúub dei juóhntit, jeé ñaj yacapboó āt chāo nūhup wut jī. Páant ā chāo nūhupboó ā naáwátdih dawá joí

péneit jum, dawá bitabut it jumup wut jí. Queét jumnit Judea baácdih moón, Jerusalén tútchidih moón, bádí muj jwéejdih jumni Tiro tútchi, Sidón tútchidih moonbút it juibínap wut jí, ¹⁸Jesús á bohénachah joyát túut niijná, í wunatnadihbut á booaat pínah niijná. Nemép jumnitbut it juibínap wut jí, nemépwádih á bacat túutat pínah niijná. ¹⁹Booaat túut niijná, queét nihát Jesúsdiht it juibí tewfhip wut jí. Caandíh í juibí teonitdih á wépat á chéúúchah, nihát it boonap wut jí. Pánihna, wunnitjibut, nemép jumnitjibut it túi jumup wut jí, buca.

**Dioíh cáacwá ded pah
í jumat pínahdih á bohéat
(Mt 5.1-12)**

²⁰Jesús á bohénitdih ennit, nin pah queétdih át níj bohénap wut jí:
“Yeéb moh yéejnit panihnit Dios á teo wáacatdih bidnitdih Dios á wéi enna caá. Pánih wéi ennit, yeebdíh á teo wáacbpna caá, Dios á maáh jumupboó ní túi jumat pínah niijná.

²¹“Yeéb buu nuugúp wunnit panihnitdih Dios á wéi enna caá. Pánih wéi ennit, yeebdíh á teo wáacbpna caá, wud jumnit pah ní túi jumat pínah niijná.

“Buu yeéb jünitdih Dios á wéi enna caá. Pánih wéi ennit, á teo wáacbpna caá, ní túi weñat pínah niijná.

²²“Weém nihát cáacwá úud jeñédih ní jepahat jíib bita yeebdíh eníhcan, yeejép naóhñit, íih poómpmant í bacanachah, Diosboó yeebdíh wéi ennit, á teo wáacbpna caá. ²³Páant ní yapachah yuhna, caandíh ní cádahcatji jíib Dios pehbhoó ní juibínachah, túinidih á wúhat pínahdih jenah joinít, ñaáp ñahñit, bádí ní weneé. Pánih chájnit í nuowábut Dios naáwátidih naóh yapanitjidih bíic yoobó yeejép it chájap wut jí. Páant queétdih á yapat pahjeh muntih yeebdíhbut yeejép á yapachah yuhna, ní weñeé.*

²⁴“Obohjeéhtih, yeéb dawá bíi dée bíbohñit, Dios á teo wáacatdih bidcannit, buu nin baácboó jumna pohba ní wéina yuh caá. Túttimah, Dios á peéh

chájachah, bádí moh yéejnit ní jumbpna caá.

²⁵“Bita yeebbút buu dedé ní náahatdih bíbohñit, wud jumnit panihñit ní jumna caá. Obohjeéhtih, túttimah, Dios á peéh chájachah, tub nuugúp wunnit panihñit, bádí moh yéejnit ní jumbpna caá.

“Bita yeebbút ní weñat pínahdihjeh chájnit, buu bádí wéi jwuhñitji, Dios á peéh chájachah, bádí ní juibínna caá.

²⁶“Diosdih jepahcannitboó yeebdíh í túi wéi naáwáchah, íni túi chája chaáh! Pánihat dée pah jon játih í nuowábut ‘Dios naáwátidih naóh yapanit caá’, niijná yuhna, yee naóhñitboodíh ípi túi wéi naáwáp wut jí. Pánihna, ní túut nuumcáh, Dios yeebdíhbut á peéh chájbpna caá”, Jesús queétdih át niijp wut jí.

**“Yeebdíh eníhcannitdih ní tái
oyoó”, Jesús á níj bohéat
(Mt 5.38-48; 7.12)**

²⁷“Obohjeéhtih, yeéb weemdíh joinítidih nin pah wá naóhna caá: Yeebdíh eníhcannitdih oinit, ní túi chájaa. ²⁸“Meemdíh yeejép á yapa naáh’, yeebdíh niijnítidih, ‘Dios meemdíh á túi chája naáh’, ní níj jwúbanaa. Yeebdíh yeejép chájnitdih, Diosdih ní uúbú, queétdih á teo wáacat pínah niijná. ²⁹Yeebdíh íjnit, bíic buwá páo tíibdih maonidih, bíih buwámantbut ní jútú, mawíhna, á jwúbu mawat pínah niijná. Níih cábuh jweyát chóodih dúuc wáinidih, á náahachah, níih japíh bóo chóodihbut ní wúhuú. ³⁰Ded moh yéejnit á náahatdih á uúbúchah, ní wúhuú. Ded níih bíi déedih dúuc wáinidih, ní jwúbabaat túutca bojó. ³¹Bita yeebdíh í túi chájat pínahdih ní náahat pah, yeebbút bitadíh ní túi chájaa. Queét yeebdíh í túi chájcah yuhna, yeébboó queétdih ní túi chájaa.*

³²“Yeebdíh oinitdihjeh ní oi jwúbanaachah, dedé pínah nihcan caá. Diosdih jéihcannitboó queétdih oinitdihjeh ípi oi jwúbana caá. Pánihna, queét í oyat chah yeébboodíh bitadíh oyat caá náahap. ³³Yeebdíh túi

chājnitdihjeh ñi túi chāj jwúubanachah, dedé pínah nihcan caá. Diosdih jéihcannit bíic yoobó ñi chājna caá. ³⁴“Wā wayát pah bóo ã jwúubabipna caá’, nij jenah joinít, núodih ñi wayáchah, dedé pínah nihcan caá. Yeejépwā yuhna, bitadilh páant ípí wainá caá.

³⁵Obohjeéhtih, yeebdíh eníhcannitdih ñi oyoó. Í túi chāj jwúubaat pínahdih bidcanjeh, túinidih ñi chājaá. Núodih náahnit í wúbáchah, í jwúubaat pínahdih bidcanjeh, ñi wayaá. Pánih chājna, Dios weh ñi jumuchah, ‘Ma túi chājna beé’, nijníit, caánboó yeebdíh túini ã wúhbiipna caá. Caandíh ‘Túina caá’, nijcánnitdih, yeejép chājnitdihbut Diosboó ã túi chājna caá. Páant ã chājat pah bíic yoobó ñi chājat pínahdih yeebdíh ã wutna caá. ³⁶Dios jwí íip yeebdíh jígah ennit, ã teo wáacat pahjeh muntih, yeebbút bitadilh jígah ennit, ñi teo wáacá”, Jesús át nijjíp wut jí.

**“Yeejépwā caá”,
bitadilh nij jáihtat
(Mt 7.1-5)**

³⁷“ ‘Meém yeejép caá’, bitadilh ñi nijjá bojoó. Páant ñi nijcáh, Dios yeebdíhbut ‘Meém yeejép caá’, ã nijcán níit. Bitá í yéej chājachah, ‘Meemdíh peéh chājat caá náahap’, ñi nijjá bojoó. Páant ñi nijjíchah nihna, Diosbut yeebdíh bíic yoobó áta nij tágaa. Bitá í yéejatdih ñi náhnica bojoó. Páant ñi náhnica, Diosbut ñi yéejatdih ã náhnican níit.

³⁸Bitadilh ñi túi wúhuú. Ñi túi wúhuchah, Diosbut yeebdíh ã túi wúhbiipna caá. Búdí béguepdih becchidih jui cáj waó bíi chājat dée ã wúhbiipna caá. Ded pah yeéb bitadilh ñi wúhat pah bóojeh muntih, Diosbut yeebdíh ã wúhbiipna caá.

³⁹“Jéih encanni bíih jéih encannidih ã duó wáyachah, íit jumupboó bejna, queét chénat pah bíicdih í buug yácipna caá” ⁴⁰Jáap bohéni caandíh bohéni chah ã jéihcan caá. Obohjeéhtih, nihát ã jéihyat pínahdih ã bohé péanit, caandíh bohénidih bíic yoobó ã jéihbiipna caá. Pánihna, yeéb bitadilh duó wáífhna, wā naawátidih

jwíih túi bohéat caá náahap, jéih encannit dée ñi jumcat pínah nijná. Pánihna, wā naawátidih túi jéihnit, wā bohéat pah muntih bitadilhbut ñi túi jéih bohébiipna caá.*

⁴¹“Nin pah yeéb níipí chājna caá: Ñi déedih bainí quíib becát ã jumuchah, caanbítdih ñi túi enna caá. Caán bainí oj ã jumuchah yuhna, ñi enat pah, ñi dée ã yéejatbitdih níipí enna caá. Obohjeéhtih, yeebdíh búdí quíib becát ã jumuchah yuhna, caandíh ñi jéih encan caá. Caandíh ñi jéih encat pah, búdí yeejép chājna yuhna, ñi míic jéih encan caá. ¿Dépanih tigaá páant ñi chāj? ⁴²Yeebdíh búdí quíib becát panihni ã jumuchah yuhna, ‘Némé, ma quíib becátidih weémboó meemdíh wā póoj yohbiipna caá’, níipí nijná caá. Pánihat pah, búdí yéej chājnit jumna yuhna, ‘Némé, tubit yeejép chājna caá ma chājav. Caandíh ma cádaahaá’, níipí nijná caá. ¿Dépanih tigaá yeéb yeejép chājnit jumna yuhna, búdí ñi yéej chājatdih jenah joicánjeh, bita bainí í yéej chājatdihjeh ñi jenah joí? Yeéb yeejépwāá, ñi yéej chājatdih jwíih cádahat caá náahap. Páant ñi túut nuumát túttimah, ñi dée ã yéejatdih ñi jéih cádahat túutbiipna caá”, Jesús át nijjíp wut jí.

**Máa quehe ded pah ã jumat
(Mt 7.17-20; 12.33-36)**

⁴³“Ded túini nah yeejép dahna ã quehcah, yeejép nahbut túini dahna ãpí quehcan caá ⁴⁴Pánihna, ded pah máa nahna ã jumadilh jéihíhna, áih quehe dahnadilh enat caá náahap. Nemép óot nahdih higo wút jumni dahnadilh níipí bidcan caá. Ei náhdih iguúh níipí bidcan caá.* ⁴⁵Pánihat dée pah túini cáac ã túi jenah joyát jíib, túinijeh ã naóhbiipna caá. Obohjeéhtih, yeejép cáac yeejép ã jenah joyát jíib, yeejéjeh ã wéhebiipna caá. Pánihna, cáac ded pah ã jenah joyát bíic yoobó ã naóhbiipna caá”, Jesús át nijjíp wut jí.*

Chéne muú teonit naáwát*(Mt 7.24-27)*

46“¿Dépanihna, ‘Maá’, weemdíh niijná yuhna, wā wutatdih ñi jephancha? 47Ded wā bohéátdih joinít, jephahna, nin pah ā jumna caá: 48Muú chāj pooni panihni ā jumna caá. Túi jenah joiní jwumúp baácdih numah baád waadánit, áih jagápdih ā túi dodhdop be. Pánih chāj péaat táltimah, muj daabáchah yuhna, áih muú túi chājni jumna, ā mónocap be. 49Obohjeéhtih, ded wā bohéátdih joiná yuhna, jephacanni túi jenah joicánni muú chājni panihni caá ā jumup. Caánboó óon jihbitjeh baád waadánit, áih jagápdih ā dodhdop be. Pánihna, caán muúdíh ā péaat táltimah, muj ā jwíih daabáchah, áih muú túi chājni nihcah, chéwat boloh bejnit, áac bejna, ā boto peetáh bejep be”, Jesús queétdih át niijíp wut jī.

Soldadowā ī maáhdih teo wūhndih Jesús át booaat*(Mt 8.5-13)*

7 1Páant cáacwādh bohé péanit, Jesús Capernaum tátchiboó át bejep wut jī. 2Romano cien soldadowā ī maáh Capernaum tátchidih át jumup wut jī. Caandíh teo wūhni ā oini búdí wunna át chājap wut jī. 3Pánihna, Jesús ā juibíat doonádih joinít, judíowā ī maátadh Jesús pebhna át wahap wut jī, caandíh teo wūhndih boonadh ā bejat pínah niijná. 4-5Páant ā wahachah, judíowā ī maáta Jesús pebhna juibínit, búdí uúbhna, nin pah ít niij naáwáp wut jī:

—Jwítdih wahni táini caá. Jwít judíowādh tái oinit, jwí míic wáacat muúdíh chājat pínah dinero ā wūhup jī. Páant ā túi chājat jīb, caandíh ma teo wáac jūúwú, ít niijíp wut jī.

6-7Páant ī niijíchah joinít, Jesús ijeéh át bejep wut jī. Pánih bejnit, cien soldadowā ī maáh pebhna ī tóah juibínachah, caán bita ā chéenwādh wahnit, nin pah át niij naáwát tútup wut jī: “Maá, weem cháh wēpni ma jumuchah jéihna, ma pebhna juibícan, ‘Wíih muúdíh ma waád jūúwú’, niijní dée nihcan caá. Meemdíh wā tac buugáihcan caá. Pánihna, yuúp mahjeh

jumna, ma wēpatjih weemdíh teo wūhndih ma booanaá. 8Wā chah jumnit bita maáta weemdíh ī wutna caá. Weembát soldadowādh wutni caá. Biícdih ‘Ma bejeé’, wā niijíchah, ápi bejna caá. Biíhdih ‘Ma jūúwú’, wā niijíchah, ápi jūúhna caá. ‘Nindh ma chājaá’, weemdíh teo wūhndih wā niijíchah, ápi chājna caá. Pánihna, ma wutat wēpatdihbut wā túi jéihna caá. Ma wutachahjeh, weemdíh teo wūhni ā boobipna caá”, cien soldadowā ī maáh ā chéenwā Jesúsdh ít niij naóh yapanap wut jī.

9Páant ī niijíchah joinít, caán soldadowā ī maáh “Jesús caandíh ā boobipna caá”, ā niij jenah joyátdih jéihnit, Jesús búdí át weñep wut jī. Pánih wēnit, ájeéh péenitdh tac púud ennit, nin pah queétdih át niijíp wut jī:

—Caán soldadowā ī maáh judío nihcan yuhna, weemdíh ā túi jenah joyát yeéb judíowāboodíh ā yapna caá, át niijíp wut jī.

10Pánihna, soldadowā ī maáh ā wahnitji áih muúdíh ī jwúub juibínachah, caandíh teo wūhni booni átát jumup wut jī.

Éemp wunnih mi wūúhjidih Jesús ā booaat

11Táltimah, Naín wūt jumni tátchina Jesús wā ít bejep wut jī. Dawá cáacwābut ijeéh ít péenap wut jī. 12Pánih bejnit, Naín tátchi jéc pebh ī tóah juibínachah, caán tátchidih moón wunni bácahjidih yohat tút niijná, caandíh ī ub bac jūúwúchah, Jesús wā queétdih ít jwááap wut jī. Beh wili éemp wunnih mit jumup wut jī. Mi wūúh biíc jumni át wunup wut jī. Dawá cáacwābut mijeéh ít nuun béc jūúwú wut jī. 13Páant ī jūúwúchah ennit, Jesús caántdh jígah ennit, nin pah át niijíp wut jī:

—Ma juicá bojoó, át niijíp wut jī.

14Páant niijnít, wunni áih bácahji lajni naadh ā tewechnah, caandíh beonit ít chāo nūhup wut jī. Pánih teonit, “iNémé, ma boo pud jūúwú!” wunnidih át niijíp wut jī.

15Páant ā niijíchahjeh, wunniji jwúub boo pud chúdnit, át wéhenap wut jī.

Páant ā boonachah, Jesús beh wilidih nin pah āt niijíp wut jī:

—Dáa, ma wūúh ā jwúub boona caá, páant muntih, āt niijíp wut jī.

¹⁶Páant ā boonachah enna, nihát cáacwā wúhi bejnit, Diosdih búdí ít weñep wut jī.

—Dios naáwátdih wēp naóh yapani āt jui tágaa. Dios jwiít áih cáacwádh teo wáacadih āt jui tágaa, ít múic niijíp wut jī.

¹⁷Páant ā chājatji doonádih nihát Judea baác, pehbhit jumni baácnadihbut ít naóh peetép wut jī.

Juan Daabáni ā wúbh joyát tútat

(Mt 11.2-19)

¹⁸Jesús páant ā chājatji dooná Juan Daabánidihbut āt juibínap wut jī. Caán nemat muúboó ā jumuchah, ā bohénit caandíh ít juibí naáwáp wut jī. ¹⁹Páant í naáwáchah joinít, chénewā ā bohénitdih Jesús pebhna āt wahap wut jī. “¿Meém Dios ā wahni, jwiít judfowā jwí páini níít? ¿Bíhdih bidat níít náahap?” queétdih āt níj wúbh joyát tútup wut jī.

²⁰Páant ā niijíchah joinít, Jesús pebhna ít bejep wut jī. Caanná juibínit, Jesúsdih nin pah ít niijíp wut jī:

—Juan Daabáni jwiít dih wahnit, nin pah ā níj wúbh joyát tútup be: “¿Meém Dios ā wahni, jwiít judfowā jwí páini níít? ¿Bíhdih bidat níít náahap?” jwiít dih ā niiját tútup be, Jesúsdih ít niijíp wut jī.

²¹Í juibínachahjeh, Jesús dawá cáacwádh boona āt chājap wut jī. Nemép jumnitdihbut booa, dawá jéih encannitdihbut āt boonap wut jī. ²²Juan ā wahnit í niijíchah joinít, nin pah Jesús queétdih āt níj jepahap wut jī:

—Ded pah ní enatji, ní joyátjidihbut Juandih naáwádh ní bejeé. “Jéih encannitji, jéih joicánnitji, jéih bejannitjidihbut ā boona beé. Bácah moópnitji, wanah bejnitjidih yuh buca ā boonap be.* Moh yéejnitdih ā túi ubat pínah doonádhbut naóhna ā chājap be.* ²³“ÍDed weemdíh túi jenah jói cádahcanidih Dios ā wēi enna caá!” Jesús

ā niijíp be’, Juandih níj naáwádh ní bejeé, Jesús queétdih āt niijíp wut jī.

²⁴Juan ā wahnitji í jwúub bejat túttimah, Juan ded pah ā jumatdih cáacwádh nin pah Jesús āt níj naáwáp wut jī: “¿Dedédh enedih bej tígaa nípi chāj, muú wihcapboó bejna? ¿Jiwi jeémp yílíp déedih johlit ā joh jwejni panihnidih enedih ní bejnit beé? Obohjeéhtih, Juan pánihcan beé. Det bíabóó í naáwáchah yuhna, caánboó jweéhcaneh yooópdi dh ápi naáwáp wut jī. ²⁵Pánih jumnidih bidcan, ¿túini yégueh duonídih enedih ní bejnit beé? Obohjeéhtih, túini yégueh duonít, dawá bíf dée bíbohniit, maátah muúboó ípi jumna caá. Juanboó queé t pah nihcan beé. ²⁶Pánih jumnidihbut bidcan, ¿Dios naáwátdih naóh yapanidih enedih bejnit beé ní chāj? Páant tígaa Juan ā jumap. Bitá naóh yapanit chah ā jumna caá. ²⁷Juan ā jwiíh naóh waáwát pínahdih jon játih nin pah ít níj naóh daacáp taji:

“Á wúhdih Dios nin pah ā niijíp be:

“Ma játih wā naáwátdih naóh waóhni pínahdih wā wahbipna caá, meémboó ma naáwáchah joinít, í jepahat pínah niijná”, Dios ā niijíp be’, āt níj daacáp taji. (Mal 3.1)

²⁸“Yooópdi dh yeedíh wā naóhna caá. Nihat bitá chah Juan Daabáni ā jumna caá. Obohjeéhtih, buú láa páant ā jumuchah yuhna, Dios ā maáh jumapna ded oboh jumnijiboó Juan chah ā jumbipna caá”, Jesús queétdih āt niijíp wut jī.

²⁹Juandih í nemat pínah játih, ā bohéátdih joinít, nihát cáacwā, Romano maáta í wúbat túatni núodih wúbh wúhniitbut, Juandih ítát daabáát tútup wut jī. Páant Diosdih jepahnit í jumuchah, Jesúsboó ā niijíchah joinít, “Dios ā wutat yooópdi dh caá”, ít niijíp wut jī. ³⁰Obohjeéhtih, fariseowā, Moisés ā wutatjidih bohénitbut, Juandih daabáát túatcan, Dios queétdih ā náah yacat pínahdih ít náahcap wut jī.*

³¹Páant í jumatdih jéihnit, Jesús nin pah āt jwúub níj naáwáp wut jī: “Buú láa

moón weemdih jepahcannit, nin pah ñi jumna caá: ³²Yoahdih tfohñit wébít pah caá ñi jumap. Tíoh chéudnit, nin pah ípí míic níj jüihna caá: ‘Jwí pelat póoj tñhwichah yuhna, yeéboó ñi búudñhcan beé. Wunnitdih jwí jüí tñhwichah yuhna, ñi jüí wáaquñhcan beé’, í míic níj jüihna caá. ³³Páant í chājat pah, yeebút bíic yoobó ñipí chājna caá. Juan Daabáni cáacwājeéh jeémpan, poonidihbut ápí babhcap jī. Páant ā chājcah enna, ‘Nemép jumni caá’, níj jüihñit, ā bohéatdih ñi jepahcap jī. ³⁴Obohjeéhtih, weém, nihat cáacwā úud jeñé cáacwājeéh jeémñit, wāpí babhna caá. Páant wā chājachah ennit, ‘Eneé. Nin búdí jeémñi, máihni caá ā jumap. Romanowā í wúbát tñutni núodih wúbh wühñit, yeejép chājñit bíicdih ápí pej jumna caá’, níj jüihñit, weemdihbut ñi jepahcan caá. Páant níj jüihna, wébít pah caá ñi jumap. ³⁵Obohjeéhtih, ded pah Dios ā wutat pah wā túi chājachah enna, ā jenah joyát yoobópdih ā jumatdih ñi jéihbipna caá’, Jesús queétdih át niijíp wut jī.

**Yad wili chej jumñijih
Jesúsdihi mi puhwat**

³⁶Bíih yeó jáap bíic fariseo, Simón wüt jumni, Jesúsdihi át numah jeémép wut jī. Áih munná juibínit, Jesús ájeéh át jeémép wut jī. ³⁷Simónih muedih Jesús ā jumt doonádih joinít, queét í jeéméchah, caán tátdidih bóli, deoh nah jumñih, téi chej jumni yíi quítidih mit ub waád juibínap wut jī. Caán quít alabastro í niijní jeejñh í chājni quít át jumap wut jī. ³⁸Pánih ub waád juibínit, Jesús pebh bódicha caj yoh ñajñit, caandih mi oyat júutna, áih jítchanadih míih quíib macjñh jüi chócñit, míih waó yoócjñh mit jöp wiwip wut jī. Pánih chāj péa, áih jítchanadih nomñit, mi ub jüöhni téi chej jumni yíidih puohñit, mit ñáñap wut jī. ³⁹Páant mi chājachah ennit, Jesúsdihi numah jeémñi Simónboó nin pah caanjéh át níj jenah joyóp wut jī: “Nin newé Dios naáwátidih naóh yapani jumna, caandih teonih yeejép mi jumatdih āta jéih tagaá. Jéihñit, caántdih āta tawat túutcan tagaá.

Obohjeéhtih, páant ā chājcan, naóh yapani yoobát nihcan nacaá”, át níj jenah joyóp wut yuh jī. ⁴⁰Páant ā níj jenah joyátidih jéihñit, nin pah Jesús caandih át niijíp wut jī:

—Simón, meemdih bainí wā naáwát túut caá, ded pah mi chājatdih ma jéihyat pínah niijná, át niijíp wut jī.

—Ma naáwá, Bohení, Simón caandih át niijíp wut jī.

⁴¹—Bíic newédih chéne neoná dinerodih í wayáp be. Bíicboó chéne jópchi ā tawat júibdih pohba waí, bíihboó chéne widh ā tawat júibbitdih ā wayáp be. ⁴²Queét chénat pah í wayátjidih í jéih jib chājcah ennit, queétdih wühñiboó ‘Jumu naáh. Ñi júib chājcah, ā túina caá’, queét chénat pahdih ā niijíp be. Páant ā chājachah, ¿ded tigaá caandih chah ā oibi? Jesús Simóndih át niijíp wut jī.

⁴³—Búdí núo wainíboó caandih chah ā oibipna caá, Simón át níj jepahap wut jī.

—Yoobópdih ma jepahna caá, Jesús caandih át niijíp wut jī.

⁴⁴Páant niijñít, yad wilidih júut jáhanit, Simóndih nin pah át jwúb níj naáwáp wut jī:

—Ma jenah joyoó. Ma chéen yoobát wā jumuchah nihna, míih munná wā waád juyúchah, wíih jítchanadih wā chocat pínah niijná, mah weemdih mata wüh tagaá. Obohjeéhtih, nintboó wíih jítchanadih míih quíib macjñh jüi chócñit, míih waó yoócjñh mi jöp wiwip be. ⁴⁵Wā juyúchah, meém weemdih púo tíibdih nomcanjeh, ma téi wúbhcap be. Obohjeéhtih, nintboó weemdih mi oyat júutna, wíih jítchanadih mi nom cádahcan caá. ⁴⁶Wā juyúchah, wíih wao dáhdih yíjñh puoh jáha náicanjeh, ma téi wúbhcap be. Obohjeéhtih, nintboó wíih jítchanadih téi chej jumni yíjñh puohñit, mi ñáñap be. ⁴⁷Yoobópdih meemdih wā naóhna caá. Búdí mi yéej chājatjidih Dios át yoh wüh tagaá. Páant ā chājatdih jéihñit, weemdih búdí mi oina caá. Obohjeéhtih, ‘Bainíjeh wā yéej chājap jī’, níj jenah joinít, ā yeejat yohat wúbhñiboó bainíjeh Diosdih ā oina caá.

Pánihatdih ma túi jenah joyoó, Jesús Simóndih át niijíp wut jī.

⁴⁸Caandíh páant niij péanit, caántdih jwuh nin pah át jwúub niijíp wut jī:

—Meém yéejat yohnih caá.

⁴⁹⁻⁵⁰Weemdíh ma túi jenah joyát jíib, ma yéejat peéh iiguípna ma bejatji déedih, meemdíh Dios át túi ub tagaá. Pánihna, túi wēinit, ma bejeé, át niijíp wut jī.

Páant ā niijíchah joinít, ājeéh jeémpnit nin pah queétjeh ít míic niij úúbh joyóp wut jī:

—¿Dedé newéna tigaá nin? ¡Yéejat yohat wēpatbut ā bíbohna caá! ít míic niijíp wut jī.

**Jesús wādih biquína yaádh
ī teo wáacat**

8 ¹Táttimah, Jesús táтчina yoobó cáacwādih át táoh bohé jibip wut jī. Dios ā maáh jumát doonádih át naáwáp wut jī. Doce ā bohénitbut ājeéh ít jib bejep wut jī. ²Biquína yaádhbut íjeéh ít pej jum bejep wut jī. Jesús ā boonanit yaádh, nemép jumnitdih ā boonanitbut ít jumup wut jī. María, Mágdala táтчidih bólidih siete nemép wādih Jesús ā bacat túutnihji jum, ³Juana, Maáh Herodesdih teo wūhni Chuza áabut jum, Susana wūt jumnihbut mit jumup wut jī. Dawá bita yaádhbut íjeéh ít pej jum bejep wut jī. Queét yaádh íih dinerjih Jesús wādih ít teo wáacap wut jī.*

**Waáh momni naáwát
(Mt 13.1-9; Mr 4.1-9)**

⁴Biíc yeó jáap dawá cáacwā í jumni táтчinamant bejnit, caandíh enat túut niijná, Jesús pebhna ít juibínap wut jī. Dawá páant í wáac juibínachah ennit, ā jenah joiní naáwátjih queétdih bohéna, Jesús nin pah át niij naáwáp wut jī: ⁵“Biíc newé waáh momodih ā bejep be. Páant ā waáh bojochah, biquí tíibna namádih ā buug nájap be. Namádih buug nájni tíibnadih cáacwā í néeh chuñup be. Biíh tíibnadih jwébehwā júóhnit, í jeémp beedánap be. ⁶Biíh tíibna, jeejñh yewéni baác jumupboó ā buug nájap be. Buug nájnit, chíih júóhna yuhna, mac ā jōpah

bejehchah, ā wunah bejep be. ⁷Biíh tíibna nemép óot cátfh ā buug nájap be. Pánih buug nájni ā chíihichah yuhna, caán nemép óotboó caandíh ā chíih yap bejehchah, momniboó mánahnit, ā wunah bejep be. ⁸Obohjeéhtih, biíh tíibna túini baácboó ā buug nájap be. Pánih buug nájna, chíihnit, ā túi quehep be. Pánih quehnit, wawána jumát pah cien tíibna ā quehep be”, Jesús queétdih át niijíp wut jī.

Caán naáwátjih bohé péanit, “íDed molít jumna, ā túi joyó naáh!” át niij ej náacáp wut jī.

**¿Dépanih tigaá ā jenah joyátjih
át naóhji?**

(Mt 13.10-17; Mr 4.10-12)

⁹Páant naáwátjih ā bohénachah joiná yuhna, beh joicán, ā bohénit ā bohéátjidih ít úúbh joyóp wut jī.

—¿Ded pah niij naóh bohé tibeé jwiútdih ma cháj? ít niij úúbh joyóp wut jī.

¹⁰Páant í niijíchah joinít, Jesús nin pah át niij jepahap wut jī:

—Ded pah Dios maáh ā jumátjih bitadih naóh jwuhca naáhdih buu yeebdíhjuh wā naóhna caá. Obohjeéhtih, bitadih naáwátjihjuh wápí bohéna caá, weemdíh enna yuhna, í beh encat pínah, wā naáwáchah joiná yuhna, í beh joicát pínah niijná. Weemdíh í jepahícat jíib páant í jumna caá,* queétdih Jesús át niijíp wut jī.

**Waáh momni naáwátjih
Jesús ā beh joyáat**

(Mt 13.18-23; Mr 4.13-20)

¹¹Táttimah, waáh momni naáwátjidih í beh joyát pínah niijná, nin pah Jesús queétdih át jwúub niijíp wut jī: “Nin pah niij naóhna wā chájap be: Waáh momni tíibna Dios naáwát panihni caá.

¹²Biquína joinít namáboó buug nájni panihni caá. Dios naáwátjih í joyóchahjuh, nemépwā í maáh í joyátjidih ā jenah joyát túutcan caá, jepahcanjuh iiguípna í bejat pínah niijná.

¹³Bitá joinít jeejñh yewénibit baácboó

bueg nãjni panihni caá. Dios naáwát dih joiná, í túi wēi jwuhna yuh caá. Obohjeéhtih, íih caolihboó ñeh jáap choo bejni panihni á jumuchah, bitaboó queétdih deohnit, í yéej chãjat tútutuchah, Diosdih jepah cádahnit, í jwúb yéej chãjna caá. ¹⁴Bitá jointboó nemép óotna cátiñ bueg nãjni panihni í jumna caá. Dios naáwát dih joinít, í jepahna yuh caá. Obohjeéhtih, yeó jáap jumát pah í chãjat pínahdih queét tubit í náhni dahwana caá. Búdí dinero bíbohathdihjeh í wēina caá. Í weñat pínah chãjatdihjeh í jenah joiná caá. Pániñ jenah joinít, chéonit panihnit jumna, Dios naáwát dih jenah joicánjeh, queétdih behat dée wihcan caá. ¹⁵Obohjeéhtih, bitá jointboó túini baác dih bueg nãjni panihni caá. Dios naáwát dih túi joinít, jwúb náhnina, caandíh í cádahcan caá. Pániñ jumna, Dios á náahat pah ípí túi chãjna caá”, Jesús át niijíp wut jī.

Jiiát dah naáwát
(*Mr 4.21-25*)

¹⁶“Wá bohéat jiiát panihni caá. Ded áih jiiát dahdih jí péanit, puebat dahjīh ápí páah jwejcán caá. Caan dáhdih chúudat páha numpboobút ápí jii jwéjcán caá. Obohjeéhtih, japboó ápí jí cáag jwejna caá, á yeh iiguíchah, niñat waadní í túi enat pínah niijná.* ¹⁷Caán á yeh iiguíchah, dedé í biñniji á jígohbipna caá. Dedé í biñ chãjatjidihbut niñat cáacwá í enbipna caá. Wá naáwát dih í bohénachah, cáacwá ded pah íih caolih á jumát dih á jéhiyana caá.*

¹⁸“iÑi túi chãja chaáh! Ded pah wá naáwát dih joinít, ñi túi jepahaá. Ded wá naáwát dih túi joiní á jwúb náhninachah, Dios caandíh chah á jéhiyabipna caá. Obohjeéhtih, ded joiná yuhna, á jwúb náhnicah, á jwíih joyátjidih Dios á déuc wáibipna caá”, Jesús át niijíp wut jī.*

**Jesús íin, á údwābut
caandíh í bidat**
(*Mt 12.46-50; Mr 3.31-35*)

¹⁹Caán láa Jesús íin á údwābut á pebhna ítih juibínáp wut yuh jī.

Obohjeéhtih, dawá cáacwá í jumuchah, Jesús dih ít jéih jwááhcap wut jī.

²⁰Pániñna, bitá caanjīh jumni Jesús dih nin pah át niijíp wut jī:

—Ma íin ma údwābut meemdíh bidnit, jóocmant í pái ñuhna caá, át niijíp wut jī.

²¹—Ma naáwát túina caá. Obohjeéhtih, nit panihnit wá déewá yoobát í jumna caá. Dios naáwát dih wá bohénachah, jói jepahnit wá íin panihnit, wá údwā panihnitbut í jumna caá, Jesús caandíh át niijíp jepahap wut jī.

**Búdí johlit, nolihatdihbut
Jesús á yayaá**
(*Mt 8.23-27; Mr 4.35-41*)

²²Bíih yeó jáap Jesús á bohénit dih jááj chóodih numah waadní,

—Chóbe conanaáboó íim dih jwí chúuh bejjīh, át niijíp wut jī.

Páant niijnít, ít chúuh bejep wut jī. ²³Páant í chúuh bejchah, Jesúsboó át úwup wut jī. Á úwat pónih, búdí johlit át jūúwup wut jī. Pániñ búdí nolihat á jumuchah, íih jááj chóo át daábíhip wut jī. ²⁴Páant á tobohochah, á bohénit Jesús pebh juibí wucnit, caandíh nin pah ít niijíp wut jī:

—iBohéní, Bohéní, daabná caá jwí chãjap! iJwí buewbípna caá! caandíh ít niijíp wut jī.

Páant í niijíp wucuchah, jáanit, Jesús johlit dih, nolihatdihbut “Ma yayaá”, át niijíp wut jī.

Páant á niijíchahjeh, johlit, nolihatbut bífcmantjeh át yayah bejep wut jī.

²⁵—¿Dépanih tibeé weemdíh ñi túi jenah joicán? Jesús á bohénit dih át niijíp wut jī.

Páant á yayanachah en wáhi bejni, búdí ít úmup wut jī. Pániñ úmna, búdí jenah joinít, queétjeh nin pah ít míc niijíp wut jī:

—¿Dedé cáacna tigaá nin? Á naáwáchahjeh, johlit, nolihatbut á yayah bejna caá, ít míc niijíp wut jī.

**Gadara baáčdih bóo nemép
jumnidih Jesús ā booaat**
(Mt 8.28-34; Mr 5.1-20)

²⁶Páant ā yapat túttimah, Gadara baáčboó Jesús wā it chúuh juibínap wut jī. ²⁷⁻²⁹Caanná chúuh juibínit, Jesús wā ī aab béjehchah, caán tútchidih bóo nemép jumni Jesús dih āt jwāáh dei jūúwúp wut jī. Caán maatápdih yégueh duocán, muúdhí jéih jumcanejeh, cáac yohopboó ápi jumup wut jī. Maatápdih nemépwā caandíh it déheanap wut jī. Páant ī déheanachah, cáacwā áih téihya colóhnadih, áih jítcha colóhnadihbut itah tópjih it chéwep wut jī. Pánih chéonit, nemat muúboó itih nemep wut yuh jī. Obohjeéhtih, ī chéwatjidih píud wái daj yohnit, queét nemépwā muú wihcapboó caandíh it numah jwei bác bejep wut jī. Pánihna, Jesús wā dih jwāáh dei juibínit, nemépwā dih Jesús ā bacat tútutachah joinít, Jesús dih nin pah it níj ñaacáp wut jī:

—¿Jesús, Dios chah wēpni wūáh, dépanihat tút tigaá weemdíh páant ma chāj? iWeemdíh ma peéh chājca bojó! āt níj ñaacáp wut jī.

³⁰Páant ā níj ñaacáchah joinít,
—¿Dedé tigaá ma wūt? Jesús caán nemépdih āt níjíp wut jī.

Páant ā níjíchah joinít, dawá nemépwā jumna, nin pah āt níj jepahap wut jī:

—‘Dawá’ caá wā wūt. ³¹¡Búdí iigni ítboó jwítdih ma waha bojó! It níj wēp uúbup wut jī. ³²Queét pebh, jeé ñaj yacapboó dawá jomo muuwā ī bid jeéméchah ennit, —Jwítdih queét muuwā diítna ma wahaá, nemépwā Jesús dih it níjíp wut jī. Páant ī níjíchah joinít, Jesús queétdih āt bejat tútutap wut jī. ³³Páant ā bejat tútutachahjeh, nemépwā newéfh bácahmant bac bejnit, muuwā dih ī waadáchah, ñáo dei bej, buug báhnit, muuwā it chíic wun beedáh bejep wut jī.

³⁴Páant ā yapachah ennit, muuwā dih en daonítjiboó íih tútchina it jweí jwúub bejep wut jī. Jweí jwúub bejna, ī jwāáhnitdih naóhnit, íih tútchidih moondíhbut páant ā yapat doonádih it naáwáp wut jī. ³⁵Páant ī naáwáchah

joinít, cáacwāboó íih tútchimant Jesús ā chājatjidih enedih it bejep wut jī. Pánih bej, Jesús wā ī jumupna juibínit, nemépwā jumniji yégueh duó, túinijeh jenah joinít, Jesús pebh ā chúudachah enna, búdí it úmup wut jī. ³⁶Jesús nemépwā jumnidih ā boanachah ennitjiboó, jáap junítdih ded pah ā yapatjidih it naáwáp wut jī. ³⁷Páant ī naáwáchah joinít, nihát Gadara baáčdih moón búdí úmunit, íih baácmant Jesús dih it jwúub bejat tútutap wut jī. Páant ī bejat tútutachah joinít, Jesús wā íih jááj chóona it jwúub dei bejep wut jī. ³⁸Páant ī jwúub dei bejehchah, nemépwā jumnijiboó Jesús dih búdí átih pej jumíhip wut yuh jī.

³⁹—Wájeéh ma jūúwúchah, āta túi ta yuh caá. Obohjeéhtih, weém ma Maáh meemdíh jíjgah ennit, ded pah wā teo wáacatjidih ma déewā dih naáwát tút níjina, ī pebhboó ma jwúub bejeé, Jesús caandíh āt níjíp wut jī.

Páant ā níjíchah joinít, nemépwā jumniji jwúub bej, nihát áih tútchidih moondíh caandíh Jesús búdí ā teo wáacatjidih āt naóh peetép wut jī.

**Áih yégueh chóodih juí teonih,
Jairo nuumdíhbut Jesús ā booaat**
(Mt 9.18-26; Mr 5.21-43)

⁴⁰Gadara baácmant Jesús wā ī jwúub chúuh juibínachah, dawá míic wáac pánit cáacwā wēnit, queétdih it jwāáap wut jī. ⁴¹Jairo wūt jumni, judíowā ī míic wáacat muúdhí en daonít ī maáh, Jesús pebh āt juibínap wut jī. Juibínit, bódiha caj yoh ñajnit, Jesús áih muúboó ā bejat pínahdih búdí āt uúbup wut jī. ⁴²Á nuúm bíic wilijeh wut jī. Caánt doce jópchi bíbohnih, búdí mi wunuchah, caántdih ā booaat pínah níjina, Jesús dih áih muuná āt bejat tútutap wut jī. Páant ā níjíchah joinít, Jesús Jairojeéh ā bejehchah, dawá cáacwā caandíh it tóo néeh péenap wut jī.

⁴³Pánihna, queét cátlíh bíh wili mácanihat panihat wunnihbut mit jumup wut jī. Doce jópchi caán wunatdih mi bíbohochah, ī cohochah yuhna, āt yaicáp wut jī. ⁴⁴Pánih jumna, Jesús íh yégueh chóo yapat waadhí táahmant mi juibi

tewechahjeh, mi mácanihat panihat wunat át yayáh bejep wut jī. ⁴⁵Páant mi tewechah, Jesús cáacwādih nin pah át niij úúbh joyóp wut jī:

—¿Déhe tigaá wíh yéguehdih juí teoní? át niijíp wut jī.

—Weém meemdíh wā teocan beé, nihat ít niijíp wut jī.

—Páant Bohéní, dawá meemdíh ī tóo néeh péena caá, Pedroboó át niijíp wut jī.

⁴⁶Páant ā niijíchah joinít, Pedrodih nin pah át jwúub niijíp wut jī:

—Obohjeéhtih, wunni weemdíh juí tewechah, booaat wēpat wíh bácahmant áí bejep be, Jesús át niijíp wut jī.

⁴⁷Páant ā niijíchah joinít, caandíh juibí teonih, jéih jweicán, úum méménit, Jesús pebh mit bódicha caj yoh ñajap wut jī. Pánih bódicha caj yoh ñajnit, nihat cáacwā ī enechah, ded pah mi juibí teonitjeh booaatjidih caandíh mit naáwáp wut jī. ⁴⁸Páant mi naáwáchah joinít,

—Némá, weemdíh táí jenah joiná, mat boonap tagaá. Úumcanjeh, wēinit ma jwúub bejeé, Jesús caántdih át niijíp wut jī.

⁴⁹Páant ā niijíchahjeh, Jairoíh muumánt bej, Jesús wā pebhna juibínit, Jairoboodíh nin pah át niijíp wut jī:

—Jáantjeh ma nuúm mi muujáh bejep be. Páant mi wunuchah, bohénidih ma jwúub bejat tútutú, Jairodih át niijíp wut yuh jī.

⁵⁰Obohjeéhtih, páant ā niijíchah joinít, —Ma úumca bojoó. Wā wēpatdih ma táí jenah joyóchah, ma nuúm mi boobipna caá, Jesús Jairodih át niijíp wut jī.

⁵¹⁻⁵³Táttimah, Jairoíh muuná juibínit, ī jātíh juibínitji wunnihdih búdí jígahnit, ī juñúchah, Jesús át enep wut jī.

—Ñi jūí cádahaá. Caánt wunnih nihcán caá. Úona caá mi chājap, Jesús queétdih át niijíp wut jī.

Páant ā niijíchah joinít, mi wunatdih jéihnit, caandíh ít dehwep wut jī. Queétdih páant niij naóh péanit, Jairoíh muudíh waadnít, ájeéh bejnitdih

jóocmantjeh át chāwát tútutap wut jī. Pánihna, Pedro, Santiago, Juan, wunnihji mi mánadih pohba ájeéh át waadát tútutap wut jī.

⁵⁴Pánih waadnít, Jesús wunnihíh téihyadih teonit,

—iBainíhmaá, ma ñah ñuhúú! caántdih át niijíp wut jī.

⁵⁵Páant ā niijíchahjeh, caánt jwúub boonit, mit ñah ñuhup wut jī. Mi jwúub boonachah, Jesús mi mánadih caántdih jeémát át wíhat tútutap wut jī. ⁵⁶Páant ā boonachah, mi mána búdí ít en wáhi bejep wut jī. Obohjeéhtih, caántdih ā booaatjidih bitadih Jesús át naáwát tútutap wut jī.

Jesús doce ā bohénitdih ā wahat
(Mt 10.5-15; Mr 6.7-13)

9 ¹Biíc yeó jáap doce ā bohénitdih Jesús ā pebhna bid wáacnit, nemépwādih ī bacaat pínah, wunnitdihbut ī booaat pínah niijná, ā wēpatdih queétdihbut át wáhpup wut jī.

²Pánih wūh péanit, queétdih át wahap wut jī, Dios ā maáh jumaditdih ī naáwáchah, cáacwā ī jepahat pínah, cáacwādihbut ī booaat pínah niijná.

³Pánih wahnit, Jesús queétdih nin pah át niij naáwáp wut jī:

—Bejna, dedé bií déedih ñi úb bejca bojoó. Íoh cajat nah, wuh wuúh, jeémát, dinerodih yuh buca ñi úb bejca bojoó. Ñi dawát chóodihjeh ñi dawó béjeé. ⁴Caán tútchidih moondíh bohéna, ded ñi jwíh waadní muudíhjih ñi úwúú. Caanjíh moondíh bohé péanitjeh caán muudíh ñi cádah bejeé. ⁵Det tútchidih moón yeebdíh náahcán, ñi naóhni doonádih ī joíhchah, bac bejna, ī enechah, queétdih Dios ā yohat pínaditdih ī jéihyat pínah niijná, ñíh zapatosdih tóo dugnit, becchídih ñi péoh mao jéenanáa, át niijíp wut jī.*

⁶Páant ā niijíchah joinít, nihat tútchibitna yoobó ít bejep wut jī. Pánih juibínit, Dioíh táini doonádih nihat cáacwādih naóhnit, wunnitdihbut ít boonap wut jī.

Maáh Herodes tubit ā úumat*(Mt 14.1-12; Mr 6.14-29)*

⁷Caán láa Maáh Herodes Jesús ā bohénitbut ded pah ī chājat doonádih jwúub joiná, búdí āt úumat wut jī. “Juanji āt jwúub boo pud jūóh tagaá”, biquína níj, ⁸“Elías āt jwúub jígoh tagaá”, bita níj, “Dios naáwátidih bíih naóh yapaniji āt jwúub boo pud jūóh tagaá”, bitabut it niijíp wut yuh jī.*

⁹Páant ī niijíchah joinít, Herodesboó nin pah āt niijíp wut jī: —Weemjéh tijí Juandih wā waó bóod yohat tútup jī. ¿Pánihna, deih doonádih tigaá wā jwúub joí, páant muntih? āt niijíp wut jī. Páant niijnít, Herodes Jesúsdihi tubit āt eníhip wut jī.

Cinco mil cáacwádih**Jesús jeémát ā wúhat***(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Jn 6.1-14)*

¹⁰Túttimah, Jesús ā wahnitjī ā pebhna jwúub juibínit, ded pah ī chājatjidih caandíh it naáwáp wut jī. Páant ī naáwáchah joinít, ā bohénitjīhjih jəmíhna, cáacwádih āt cádah bejep wut jī. Pánih cádah bejnit, Betsaida tútchina it bejep wut yuh jī.

¹¹Obohjeéhtih, cáacwāboó ī bejatdih jéihnit, queétdih it nūun béjep wut jī. Ī nūun jwāáachah, Jesús queétdih wēnit, Dios ā maáh jumatdih āt bohénap wut jī. Wannitdihbut āt boanap wut jī.

¹²Cheyeh doce ā bohénit nin pah Jesúsdihi it niijíp wut yuh jī:

—Nin pehbhit tútchinaboó nitdih ma bejat tútú, Ī úwat tólih pínah, Ī jeémát pínahdihbut Ī bidat pínah niijná. Niijníhbitjeh pohba mūnā ā wihcan caá, it niijíp wut jī.

¹³—Yeebjéh queétdih jeémát nī wūhú, Jesús āt níj jepahap wut jī.

—Páant, cinco botoni pan dahna, chéne queejwábitdihjih jwī bíbohna caá.

¿Queéť Ī jeémát pínahdih jūib chājadih jwī bejmi naniť? ā bohénit it níj úubh joyóp wut jī.

¹⁴(Cinco mil neonájuh it jumup wut jī. Yaádh Ī weh bícdih chah it jumup wut jī.)

—Cáacwā poómp jumat pah cincuenta nī chūdat tútú, ā bohénitdih Jesús āt niijíp wut jī.

¹⁵Páant ā niijíchah joinítjeh, queétdih it chūdat tútup wut jī. ¹⁶Páant Ī chūduchah, Jesúsboó cinco pan dahnadih, chéne queejwádhbut ubnit, chéi ennit,

—Nin pandih, queejwádhbut ma wúhat túina caá, Paá, ā ípdih āt niijíp wut jī.

Páant níj péanit, pan dahnadih queejwádhbut dajnit, cáacwádih Ī pááat pínah niijná, ā bohénitdih āt wúhup wut jī. ¹⁷Pánihna, nihāt it téi jeémp chūúup wut jī. Ī judh jeémpnidih doce wúhdih it ub yac yáwanap wut jī.

“Meém Cristo, Dios ā wahnī caá”,**Pedro Jesúsdihi ā niiját***(Mt 16.13-19; Mr 8.27-29)*

¹⁸Bíih láa Jesús Diosdih úubh péanit, ā bohénitdih nin pah āt níj úubh joyóp wut jī:

—¿Weemdíh ded pah tigaá cáacwā Ī níj? āt niijíp wut jī.

¹⁹—‘Juan Daabáni nacaá’, biquína níj, ‘Elías nacaá’, bita níj, ‘Jon játih Dios naáwátidih naóh yapaniji āt jwúub boo pud jūóh tagaá’, bitabut Ī niijná beé, Jesúsdihi it níj jepahap wut jī.*

²⁰—Queéť páant Ī niijíchah joiná, ¿yeébbó ded pah tigaá nī níj jenah joí? queétdih āt niijíp wut jī.

—Meém Cristo, Dios ā wahnī caá, Pedroboó āt níj jepahap wut jī.*

Ā wunat pínahdih Jesús ā naáwát*(Mt 16.20-28; Mr 8.30—9.1)*

²¹Páant Pedro ā niijíchah joinít, Jesús ā bohénitdih nin pah āt jwúub níj naáwáp wut jī:

—Dios ā wahnī wā jumat doonádih bitaboodíh nī naóhca bojoó. ²²Weém nihāt cáacwā úud jeéndih tubit yeejép yapat caá náahap. Jwī maáta,

sacerdotewā ī maāta, Moisés ā wutatjidih bohénitbut weemdíh náahcan, ī mao yohat tútbutipna yuh caá. Obohjeéhtih, páant ī mawachah yuhna, bíc peihcanni yeó jáap túttimah, wā jwáub boo pud júóhbična caá. Páant yeejép yapat caá weemdíh náahap, Dios ā jenah joyátjidih bíc yoobó ā yapat pínah niijná, āt niijp wut jī.

²³Túttimah, queét nihadnih nin pah āt niij naáwáp wut jī:

—Ded wíih jumíhna, ā weñat pínahdih jenah joicán, wā weñat pínahboodíh jenah joinít, ā jepaha naáh. Bitá caandíh ī wēi encah yuhna, caandíh tubit yeejép ī chājachah yuhna, ī mao yohíhichah yuhna, weemdíh jepah cádahcat caá náahap.* ²⁴Ded ā weñat pínahdihjenah jenah joí chājni iiguípna bejni ā jumbična caá. Obohjeéhtih, ded ā weñat pínahdih joyáh bojni, wā weñat pínahboodíh chājni, ā bæudcán niít.*

²⁵Ded ā weñat pínahdihjenah chājni, búdí dínero ā bíbohochah yuhna, caandíh dedé pínah nihcan caá. Wā weñat pínahdih ā chājcatji jíib, iiguípna ā bejbipna caá. ²⁶Pánihna, weém maáh jumna, wā íip ā yeh iigátjīh, áih túinit ángelwā ī yeh iigátjīhbut jwáub dei júóhna, ded weemdíh náahcan, wā naáwátidihbut jóíhcannidih wā wēpatjīh wā yohbična caá. ²⁷Yeebdíh yoobópdi h wā naóhna caá. Biquína ninjīh ñuhnit ñi wunat pínah játih, Dios ā maáh jumadnih ā jáutuchah, ñi enbipna caá, Jesús āt niijp wut jī.

Dios ā yeh iigátjīh Jesús ā ñuhat

(Mt 17.1-8; Mr 9.2-8)

²⁸Bíic semana túttimah, Diosdih uúbát tút niijná, Pedro, Santiago, Juan queét bíc peihcannitdihjenah jap bóo jeená Jesús āt numah púuh laab béjep wut jī.

²⁹Caanná ī púuh laáb juibínit, Jesús ā uúbúchah, ā jígohat āt tút ñumúp wut jī. Áih móot yeó ā yeh iigát pah yeh íg, áih yéguehbut bíc yoobó túi baabni āt yeh iiguíp wut jī. ³⁰Páant ā yeh iiguíchah, Moisés, Elíasji bícdih ā pebh īt jígohop

wut jī. ³¹Queétbut Jesús bíc yoobó īt yeh iiguíp wut jī. Pánih jígohnit, Dios ā jenah joyátjidih bíc yoobó ā yapat pínah niijná, Jesús Jerusalén tútchiboó ā wunat pínahdih īt míc wéhenap wut jī. ³²Páant ā yapachah, Pedro ā chéenwā bícdih chūnit jumna, queétdih quíib chei āt jumup wut jī. Obohjeéhtih, jwáub jáanit, Jesús búdí ā yeh iiguíchah, ā pebh ñuhnitdihbut īt enep wut jī. ³³Pánih ñuhnitji ī jwáub buád júúwúchah, Pedro Jesúsdi h nin pah āt niijp wut jī:

—iBohéní, ninjīh jwí jumuchah, ā túina caá! ¿Bíic peihcanni muu dáhnadih, míih pínah, Moiséhíh pínah, Elíahíh pínahdihbut jwí chāj jíih? āt niijp wut yuh jī. Páant niijná, āt jenah joicáp wut jī.

³⁴Páant ā niijichahjeh, mah pōh panihni queétdih āt dei juyúp wut jī. Páant ā dei juyúchah, búdí īt úmup wut jī. ³⁵Mah pōh cātíh Dios queétdih nin pah āt niijp wut jī:

—Nin wā wúuh, wā oini caá.* Ā naáwúchah, caandíh ñi túi joyoó, Dios queétdih āt niijp wut jī.*

³⁶Páant ā niiját túttimah, Pedrowā jwáub enna, Jesús bícjuh ā ñuhuchah, īt enep wut jī. Páant ī enatjidih bitadih īt naóh jwuhcap wut jī.

Wáá wunat jumnidih

Jesús ā booaat

(Mt 17.14-21; Mr 9.14-29)

³⁷Cheibit Jesús wā ī jwáub dei juibínachah, dawá cáacwā caandíh īt jwááap wut jī. ³⁸Páant ī jwááachah, queét cātíh bíc newé Jesúsdi h ejnit, nin pah āt niij uúbép wut jī:

—Bohéní, meemdíh wā uúbhna caá. Wā wúuh bíc jumnidih jígah ennit, ma teo wáacá. ³⁹Dawá láa nemép caandíh ápí déheana caá. Pánih déhe bæug ñajnit, tubit mémé ñaácnit, chūi bid ñajnit, ápí jac moj chej bac ñaj bejna caá. Pánih chājna, wā wúuhdih dedé ā noón yaicán caá. Pánihna, áih báhahdih tubit yéejana caá ā chājap. ⁴⁰Páant ā chājachah, nemépdih ī bacaat pínah niijná, ma bohénitdih wā uúbép yuh be.

* 9.23 Mt 10.28; Lc 14.27; Jn 12.24 * 9.24 Mt 10.39; Lc 17.33; Jn 12.25 * 9.35 Is 42.1; Mt 3.17; 12.18; Mr 1.11; Lc 3.22 * 9.28-35 2P 1.17-18

Obohjeéhtih, queétoó caandíh ī jéih bacacap be, Jesúsdih át niijíp wut jī.

⁴¹Páant ā niijíchah joinít, Jesús queétoó nihatdih nin pah át niij jūihñup wut jī:

—īYeéb yeejépwā weemdíh jenah joicánnit nī jumna caá! ěDébólih tīgaa weemdíh túi jenah joicán, nī tac buugábi? át niijíp wut jī. Páant niijnít, —Ma wūúhdih wā pebhna ma ub jūúwá, behedih át niijíp wut jī.

⁴²Páant ā niijíchah joinít, ā wūúhdih Jesús pebhna ā ub jūúwúchah, nemépbóo déhea ub yoh buugánit, tubit caandíh át méméanap wut jī. Páant ā chājachah ennit, Jesús nemépdih át jūih bacanap wut jī. Pánih baca péanit,

—Dáa, ma wūúh ā túi boona caá buca, behedih át niijíp wut jī. ⁴³Páant ā bacaatdih ennit, Dios ā wépatdih nihát cáacwā īt en wáhi bejep wut jī.

**Jesús ā wunat pínahdih
ā jwúub naáwát**

(Mt 17.22-23; Mr 9.30-32)

Páant nemépdih ā bacaatjidih cáacwā búdí ī jenah joyóchah, Jesúsboó ā bohénitdihjeh nin pah át niij naáwáp wut jī:

⁴⁴—Nī túi joyoó. Weém yeebdíh bainí wā naáwát túut caá. Weém nihát cáacwā úud jeñédih cáacwā teonit, bitadih ī wūhbična caá, Jesús queétdih át niijíp wut jī.

⁴⁵Páant ā niijíchah joiná yuhna, Dios queétdih ā beh joyát túutcah, īt túi beh joicáp wut jī. Pánih beh joicán, ī jwúub úúbh joyátji déeji īt tiquip wut jī.

“Déhe tīgaa nī maáh panihni”,

Jesús ā niiját

(Mt 18.1-5; Mr 9.33-37)

⁴⁶Páant Jesús ā niiját túttimah, ā bohénitboó nin pah queétoó īt míc niijíp wut jī: “ěDéhe tīgaa jwī cáfih jwī maáh panihni?” īt míc niij jūihñup wut jī.*

⁴⁷Páant ī míc niij jūihñatdih jéihnit, bíc wébítlih Jesúsboó ā pebh át wái boj dodhdop wut jī.

⁴⁸—Det wíihwā jumna, nin wébít panihni, oboh jumnidih wēi jwááhnit,

weemdíhbut wēi jwááhnit caá. Det weemdíh wēi jwááhnit, weemdíh wahnijidihbut wēi jwááhnit ī jumna caá. Pánihna, ded nin wébít dée oboh jumniboó nī maáh panihni ā jumna caá, Jesús queétdih át niijíp wut jī.*

**“Ded jwítdih en jūihcanni
jwítdih teo wáacni caá”,**

Jesús ā niiját

(Mr 9.38-40)

⁴⁹Páant ā niijíchah joinít, Juanboó Jesúsdih nin pah át niijíp wut jī:

—Bohéní, jwī enechah, bíc newé ma wépatjih nemépwádhī ā bacat túutap be. Obohjeéhtih, jwíjeéh jumni ā nihcah, caandíh páant jwī chájat túutcap be, át niijíp wut jī.

⁵⁰—Páant caandíh nī niijá bojoó. Ded yeebdíh en jūihcanni jumna, nījeéh ā jumna caá, Jesús queétdih át niijíp wut jī.

**Samaria baácdih moón
Jesúsdih ī náahcat**

⁵¹Pánihat túttimah, jeáboó ā páuh laab béjat yeó jáap pínah toáh jūúwúchah, “Weemdíh Jerusalén tútchina bejat caá náahap”, Jesús búdí át niij jenah joyóp wut jī. ⁵²Páant niij jenah joinít, biquína ā bohénitdih Samaria baácdih bóo tútchina ī úwat pínah pebhboó ī ámoh pánat pínah niijná, ī játih át wah waáwá bojop wut jī. ⁵³Obohjeéhtih, caán tútchiboó ī juibínachah yuhna, Jerusalén tútchina Jesús ā bejat doonádih joinít ijna, caán tútchidih moón caandíh īt náahcap wut jī. ⁵⁴Páant ī náahcat doonádih joinít, Jesús ā bohénit Santiago Juanjīh nin pah Jesúsdih īt niij úúbh joyóp wut jī:

—ěMaá, meemdíh ī náahcatji peéh, queétoó ī iig beedaát pínah niijná, jeámant iigátlih jwī dei jūúwát túut jīh? īt niijíp wut yuh jī.*

⁵⁵Páant ī niijíchah joinít, Jesús tac páud ennit,

—Yeéb ijnit, nī peéh chájihichah, ā túican caá. ⁵⁶Weém, nihát cáacwā úud jeñé cáacwádhī yohat túut niijná, nin baáboó wā dei jūóhcap jī. Obohjeéhtih ī

yéejat peéh iiguipna ī bejat déejidih queétdih táí ubat túut niijná, wā dei jūúwáp jī, Jesús queétdih āt niíf jūihñup wut jī.

Páant niijnít, bíh tútchina īt bejep wut jī.

Biquína Jesúsdih ī péefhat

(Mt 8.18-22)

⁵⁷Páant Jesús wā namáboó ī bejehchah, bíc ijeéh péeni Jesúsdih nin pah āt niíf naáwáp wut jī:

—Deyoób ma bejehchah, weembút majeéh wā bejmi caá, āt niijíp wut jī.

⁵⁸—Jia mujjiowá íih mué pínah íitnadih ī bíbohna caá. Jwébehwābut íih yécanadih ī bíbohna caá. Oboghjeéhtih, weém nihat cáacwā úud jeé wíih muujéh pohba wā bíbohcan caá. Pánihna, wājeéh ma jūúwáchah, búdí buwat meemdíhbut ā jumbipna caá, Jesús caandíh āt niijíp wut jī.

⁵⁹Páant ī bejehchah, Jesús bíh ijeéh péeniboodíh

—Wājeéh ma jūúwá, āt niijíp wut jī.

—Wā bejmi caá, Maá. Oboghjeéhtih, wā bejat pínah játih wā íip ā wunuchah, áih bácahdih wā yohat pínah niijná, ‘Ma chāo jwúhuú’, weemdíh ma niijí. Á wunuchah, yoh péanit, majeéh wā péebipna caá, āt niijíp wut jī.

⁶⁰—Weemdíh náahcannit wunnit panihnit jumna, queét wunnitdih ī yoho naáh. Oboghjeéhtih, meémboó wājeéh jumni pínah buu ma jūúwá. Wíih tewatboodíh chah jenah joinít, Dios maáh ā jumat dooná, bitadih naáwádih bejat caá meemdíh náahap, Jesús caandíh āt niijíp wut yuh jī.

⁶¹Páant ī bejehchah, bíh ijeéh péenibut nin pah Jesúsdih āt niijíp wut yuh jī:

—Maá, majeéh wā bejmi caá. Oboghjeéhtih, wā bejat pínah játih ‘Wā bejna caá’, wā pebh moondíh wā niíf babhbat pínah niijná, weemdíh ma wahaá. Pánih chāj péanit, majeéh wā péebipna caá, āt niijíp wut jī.*

⁶²—Ded wā watni tewatdih teo jwíhna yuhna, ā weñat pínahdih jwúub jenah joí chājnit, Diosdih teo wūhni pínah ā jéh

jumcan caá, Jesús caandíh āt niijíp wut jī.

Jesús setenta y dos ā bohénitdih ā wahat

10¹Túttimah, Jerusalén tútchina bejna, Jesús setenta y dos ājeéh péenitdih nionit, āt wahap wut jī. Pánih wahna, ā bejat pínah tútchinadih ā játih ī naóh waáwát pínah niijná, chénewā míic āt wahap wut jī. ²Queétdih ā wahat pínah játih, nin pah āt niíf naáwáp wut jī: “Wíih doonádih jepahnit pínah dawá ī jumna yuh caá. Oboghjeéhtih, daocánnit naóhnit ī jumuchah, queét jepahíhnit ī joi jwúhcan caá. Pánihna, yeéboó Diosdih nī úúbú, chah dawá naóhnit pínahdih ā wahat pínah niijná.* ³Pánihna, naáwádih nī bejeé. Bejnit, nin pah nī túi jenah joyoó: Diosdih jepahcannit, jiwá cátfh owejawádih wahat pah, yebedíh wā wahna caá.* ⁴Pánih bejna, dinerodih ubcan, wuh wúhndihbut ubcan, bíh zapatosdihbut ubcanjeh, wépép nī bejeé. Dawá cáacwádih táí naáwát túut niijná, deddih jwááh úúbhna, chāocánjeh, bejat caá náahap. ⁵Ded nī jwíih waadni muudíh moondíh ‘Dios ā túyat nījeéh ā jumna naáh’, nī niijí. ⁶Túinit jumna, páant nī niijíchah joinít, ī túi jepahbipna caá. Oboghjeéhtih, túicannit jumna, páant nī niijíchah yuhna, ī jepahcan níft. Páant ī jepahcah, caán muudíh moondíh Dios ā túyat ā wihcan níft. ⁷Yebedíh jwíih jepahnitjeéh nī jum jwúhuú. Queét yebedíh jeémát, babhbatdihbut ī wūhuchah, nī túi jeémp babhbaá. Yeéb queétdih teo wáacnit bohénachah, queétboó nī teo wáacat jīb jeémát babhbat ī wūhuchah, ā túina caá. Caán tútchidih moondíh nī bohé jwuhna, nī jwíih juibíni muudíhjih nī jum jwúhuú.* ⁸Ded tútchidih nī juibínachah, yebedíh jepahnit, dedé jeémátidih ī wūhuchah, nī túi jeémé. ⁹Caán tútchidih moón wunnitdih boonit, queétdih nin pah nī niijí: ‘Dios yebedíh búdí caá ā bidíp, áihwā nī jumat pínah niijná. Wunnitdih ā booana, Maáh jumna ā wēpatdih yebedíh ā júutna caá. Páant ā

wēpatdih jéihnit, ñi yéejatdih cádahna, túiniboodíh túut nuumnít, caandíh ñi jepahaá', queétdih ñi niijí. ¹⁰Obohjeéhtih, ded tútchidih juibí, bohéna, wunnitdih ñi boanachah yuhna, í jepahcah, íh namádih bejnit, nin pah queétdih ñi niijí: ¹¹'Dios maáh jumna, ā wēpat yeebdíh ā júutuchah yuhna, yeéboó caandíh ñi jepahcap jí. Pánihna, ñíih tútchi becchídih jwíih jíтчamant jwí pit yohna caá. Páant jwí chájat pah, ñi jepahcatjí jíib Dios yeebdíhbut ā yohbipna caá', ñi niijí. * ¹²Yeéboó nin pah wā niijátidih ñi túi náhninaá: Sodoma tútchidih moonjí tubit yeejép chájnit íт jumap wut jí. Obohjeéhtih, queétdih Dios ā peéh chájat chah, ā peéh chájat pínah yeó jáapdih ñi bohéatdih jepahcannitboodíh ā peéh chájipna caá", Jesús queétdih át niijíp wut jí.*

Bíih tútchidih moón í jepahcat
(Mt 11.20-24)

¹³"íYeéb Corazín tútchidih moón, Betsaida tútchidih moondíhbut Dios búdí ā peéh chájipna caá! Weém ñíih tútchinadih jumna, Dios ā wēpatjíh búdí wā teo wáacachah yuhna, ñi jepahcap jí. Tiro tútchidih moón, Sidón tútchidih moondíhbut Dios ā wēpatjíh páant wā teo wáacachah nihna, queétdíh jáantjeh í yéejatdih búdí júnít, íta túut nuum tágaá. * ¹⁴Pánihna, Tiro tútchidih moón, Sidón tútchidih moondíhbut Dios ā peéh chájí láa, Corazín tútchidih moón, Betsaida tútchidih moondíhbut chah ā peéh chájipna caá. ¹⁵Yeéb Capernaum tútchidih moondíhbut peéh chájna, maáta panihnit chájcanjeh, yeebdíh moh yéejnit Dios ā chájipna caá. *

¹⁶"Ded yeebdíh jói jepahni, weemdíhbut jepahni caá. Obohjeéhtih, ded yeebdíh jepahcanni, weemdíhbut jepahcanni caá. Weemdíh jepahcanni, wā íp weemdíh wahnidihbut jepahcanni caá", át niijíp wut jí. Páant ā níj péanachah joinít, ā wahnitboó íт bejep wut jí.*

Setenta y dos Jesús ā wahnitjí
í jwáub júyát

¹⁷Pánih bejnitjí wēnit, queét setenta y dos Jesús ā wahnitjí ā pebhna íт jwáub juibínap wut jí. Pánih jwáub juibínit, nin pah Jesúsdih íт niijíp wut jí:

—iMaá, ma wēpatjíh jwí wutuchah, nemépwā yah buca jepahnit, íт bac bej tagaá! íт niijíp wut jí.

¹⁸—Japmant wedóat pah ā bejchah, nemépwā í maáh ā buúg jéen júúwúchah, wā enep jí. ¹⁹iÑi joyoo! Wā wēpat yeebdíh wáat wúhup be, maiwáadih, dúowáadihbut jwááhnit, ñi jéih chuñat pínah niijná. Nemépwā í maáh ā wēpatjíh yeejép ā chájat déedih jáhat wēpat wā wúhup be. Páant wā wúhuchah, áih nemépwā yeebdíh í jéih yéejacan níт. * ²⁰Pánihna, nemépwádih yeéb ñi wutuchah, í jepahatdih ennit, búdí ñi wēina yuh caá. Obohjeéhtih, nin caá chah búdí ñi weñat pínah pohba: Yeéb Dioíh wā ā pebhboó bejnit pínah ñi jumuchah, áih papélah tólih panihniiboó ñi wútna daánci ā jumna caá, Jesús queétdih át niijíp wut jí.

Jesús ā weñat
(Mt 11.25-27)

²¹Páant níj naóh péanit, Jesús Túini Espírítu ā wēpatjíh búdí wēnit, Diosdih nin pah át niijíp wut jí: "Paá, meém nihát baácdih moón í maáh, nihát jeádih moonbút í maáh ma jumuchah, meemdíh búdí wā wēina caá. 'Jwíít túi jéihnit caá', niijnítidih wā bohéatdih ma beh joyát túutcap be. Obohjeéhtih, jéih jwuhcannitboodíh mapí jéihyanap be. Páant mapí wēi chájna caá", ā ípdih át niijíp wut jí.

²²Páant ā ípdih níj uáub péanit, ā pébh jói náhnitdih nin pah át jwáub níj naáwáp wut jí: "Dios, wā íp nihát ā wēpat bíc yoobó weemdíhbut ā wúhup be. Ded pah wā jumatdih wā ípjuh caá ā jéihyep. Bíh páant jéihni ā wihcan caá. Ded pah wā íp ā jumatdihbut weemjéh

* 10.4-11 Mt 10.7-14; Mr 6.6-11; Lc 9.3-5; Hch 13.51 * 10-12 Gn 19.24-28; Mt 10.15; 11.24

* 10.13 Is 23.1-18; Ez 26.1—28.26; Jl 3.4-8; Am 1.9-10; Zac 9.2-4 * 10.15 Is 14.13-15

* 10.16 Mt 10.40; Mr 9.37; Lc 9.48; Jn 13.20 * 10.19 Sal 91.13

caá wā jéihyep. Det wā ñíonitdihbut caandíh wāpí bohéna caá. Pánihna, jwítjeh caá caandíh jwí jéihyep”, át niijíp wut jī.*

²³Páant cáacwādih naóh péanit, ā bohénitdih tac páud ennit, queétdihjeh nin pah át niijíp wut jī: “Yeéb wā wēpatdih ennit, Dios weemdíh ā wahatjidih ñi túi jéihna caá. Pánihna, bitabut páant wā jumatdih jéihnit, queébtut túi wéinit í jumna caá. ²⁴Ñi jengah joyóo. Jon játih Dios naawátidih dawá naóh yapanitji, dawá maátajibut yeéb ñi ennidih búdí enihna yuhna, ít encap wut jī. Ñi joiníidihbut búdí joíhna yuhna, ít joicáp wut jī”, át niijíp wut jī.

Samaria baácdih bóo ā túi chājat naawát

²⁵Biíh láa, Moisés ā wutatjidih bohénit poómpdih bóo Jesús pebh át juibínap wut jī. Pánih juibínit, nin pah át níj uúbh joyóp wut jī:

—¿Bohéní, Dios pebhna bejhna, ded pah wā chājbi? át niijíp wut jī.

²⁶—¿Moisés ded pah tigaá át niijíj? Caandíh enna, ¿dépah tíí mapí níj jengah joí? Jesús át niijíp wut jī.

²⁷—‘Diosdih chah jengah joí, túi jepahnit, wéina, caandíh búdí ñi oyoó.* Meemjéh ma míic oyat pah muntih, bitadidihbut búdí ma oyoó’,* Moisés át níj daacáp tají, át niijíp wut jī.

²⁸—Yoobópdih ma jepahna caá. Pánih chājnit, wána, Dios pebhna ma bejbipna caá,* Jesús caandíh át niijíp wut jī.*

²⁹Páant ā niijíchah joinít, Moisés ā wutatjidih bohéni ā túi chājatdih júutat túut niijná, nin pah át jwáub níj uúbh joyóp wut jī:

—¿Obohjeéhtih, Bohéní, deddih tigaá wā oibi? át niijíp wut jī.

³⁰Páant ā niijíchah joinít, nin ā jengah joiní naawátjīh Jesús át níj naóh bohénap wut jī:

—Biíc newé Jerusalén tútchimant Jericó tútchina ā dei bejehchah, namá tacdih nuumnít cáacwā caandíh jwááhnit, nihát áih bií dée, ā ñwoní chóodidihbut

déuc wáyat túut niijná, í wun mao jwejep be. Páant í wun mao jwejni namáboó ā ñajap be. ³¹Páant í chājat túttimah, biíc sacerdote caán namádih dei bejna, í wun mao jwejnijidih ā enep yah be.

Obohjeéhtih, enna yuhna, chāocánjeh, ā bóod páud yap bejep be. ³²Túttimah, Leví ā juimená poómpdih bóobut ā bejep be. Caán ñajni pebh juibí ennit, chāocánjeh, caanbút ā bóod páud yap bejep be. ³³Obohjeéhtih, páant í yap bejat túttimah, ñi eníhcanni Samaria baácdih bóo caán namádihjeh muntih ā dei bejep be. Pánih dei bejna, caán ñajnidih juibí ennit, caandíh ā jígh enep be. ³⁴Pánih jígh ennit, ā pebh juibínit, yíí, iguúh mac biícidih áih yahwítnadih ā cohóp be. Coh péanit, yégueh chóojīh ā chéwep be. Chéo péanit, caandíh ñwonjí burrodih ub túuh cáagnit, úwat tólihna jumni muená ā numah bejep be. Caanná ub juibínit, nihát chei ā en dao dáa júúwáp be. ³⁵Cheibit, úwat mué mínahdih caandíh ā en dawát pínah niijná, ā jíib chājap be. Pánih jíib chājnit, nin pah caandíh ā niijíp be: ‘Nindih ma túi en dao jwáhuú. Caandíh ma en dawát pínah jíib wā wúhna caá. Pánihna, chah ma jwáub jíib náahachah, jwáub joinít, wā jwáub jíib chāj jáhahipna caá, páant muntih’, Samaria baácdih bóo mué mínahdih ā níj naawáp be, Jesús át níj bohénap wut jī.

³⁶Páant níj naóh bohé péanit, Moisés ā wutatjidih bohénidih nin pah át níj uúbh joyóp wut jī:

—Queét biíc peihcannit bií déedih chewe maonijidih ennit, ¿déhe tibeé túi oini ā jum? át niijíp wut jī.

³⁷—Caandíh jígh en teo wáacni ā túi oyop be, át níj jepahap wut jī.

—Pánihna, meembát bejna, biíc yoobó meemdíh eníhcannitdih oinit, ma túi teo wáacá, Jesús caandíh át níj naawáp wut jī.

Martawajeéh Jesús ā jumát

³⁸Túttimah, Jesús wā Jerusalén tútchina bejnit, bainí tútchidih ít juibínap wut jī. Í

* 10.22 Jn 3.35; 10.15 * 10.27 Dt 6.5 * 10.27 Lv 19.18 * 10.28 Lv 18.5

* 10.25-28 Mt 22.35-40; Mr 12.28-34

juibínachah, caán tútchidih bóli, Marta wūt jumnih, Jesús wādih miñ muúboó mit chāo jwáhat tútup wut jī. ³⁹Mi jwan, María wūt jumnihbut mit jumup wut jī. Maríaboó Jesús ā bohénachah, ā pebh mit joí chúdup wut jī. ⁴⁰Obohjeéhtih, Martaboó yójah jeémát teona, mit íjip wut jī. Pánih íjnit, Jesús pebh juibínit, nin pah mit niijíp wut yuh jī:

—Maá, wā jwan weemdíh mi teo wáaccah, weém bíc wilidihjeh wái náah jumni tewat ā jumna caá. ¿Páant mi teo wáaccah, weemdíh ma íjgah encan níit? Weemdíh ma teo wáacat tútú, Marta mit niijíp wut jī.

⁴¹—iMarta, Marta, ma joyoó! Dawá tewatnabitdih meém tabit jenah joinít, ma míc íjjana caá. ⁴²Obohjeéhtih, wā bohéatdih jenah joyát caá chah náahap. Pánihna, Maríaboó chah táinidih mi níwichah, caántdih ded mi joyátjidih ā jéih dúuc wáican níit, Jesús Martadih át niijíp wut jī.

Ded pah caá jwí uúbát

(Mt 6.9-15; 7.7-11)

11 ¹Biñ yeó jáap Jesús ā ípdih ā uúbúchah, ā bohénitbut it jumup wut jī. Páant ā uúbh péanachah ennit,

—Maá, Juanji ā bohénitdih Diosdih ded pah í uúbát pínahdih át bohénap wut jī. Caán ā bohéat pah muntih jwiítidihbut ma bohénaá, it niijíp wut jī.

²Páant í niijchah joinít, nin pah queétdih át níj jepahap wut jī:

—Yeéb Diosdih uúbhna, nin pah níj niij uúbú:

‘Paá, meém chah táini ma jumuchah, meemdíh jwí wéina caá. Ma wūt chah yáaat caá jwiít jwí náahna caá. Meém maáh ma jummatdih jéihnit, nihát cáacwā í jepaha naáh.

³Yeó jáap jummat pah jwí jeémát pínahdih ma wūhuú.*

⁴Bitá jwiítidih í yéej chājatdih jwí yohat pah, meembát jwiít jwí yéej chājatdih ma yohoó. Nemépwā í maáh jwiítidih ā

yéejahichah, ma teo wáacá, jwí yéej chājcat pínah niijná’, Diosdih níj niij uúbú, ā bohénitdih Jesús át niijíp wut jī.

⁵Páant niijnít, ded pah í uúbát pínahdih nin pahbut át níj naóh bohénap wut jī:

—Ded chei tac yoób ā dée pebhna bejnit, ‘Némé, bainí jeémátidih weemdíh ma wūhuú. ⁶Wā chéen yuúp júohni ā jayúchah, caandíh wā wáhat pínah jeémát wā bíbohcan caá’, ā niijchah, ⁷ā dée muú dítmant nin pah ā níj jepah bacacan níit. ‘Weemdíh tac buugáca bojóo. Jáantjeh jéc nem péanit, wā wehdih wáat numah úwup be. Meemdíh jeémát wáhat déedih, queétdih wā wuquhcan caá’, ā dée uúbhndih ā níj jepahcan níit. ⁸Yeébdíh wā naóhna caá. Á dée tíccanjeh ā uúbúchah, jáanit dedé ā náahatdih ā wūhbpina caá. ⁹Pánihna, nindih ní túi náhninaá: Tíccanjeh ní uúbúchah, ded pah ní uúbátidih Dios yeébdíh ā wūhbpina caá. Ded pah ní náahatdih bidna, ní bid cádahchah, ded pah ní bidatdih yeébdíh ā wūhbpina caá. Jéc panihndih wuúmp mao cádahchah, Dios ā wátbpina caá. ¹⁰Det Diosdih táí uúbhntih, í uúbátjidih í bíbohbpina caá. Det Diosdih bidnit, caandíh í jwááhbpina caá. Det í wuúmp mawachah joinít, jéc panihndih Dios queétdih ā wátbpina caá. ¹¹¿Ní wūh yeébdíh queejdíh ā uúbúchah, bucdih níta wūh taniít? Níta wūhcan tagaá. ¹²¿Mujbai típdih ā uúbúchah, dúodih níta wūh taniít? Níta wūhcan tagaá. ¹³Yeéb cáacwā yéejnit jumna yuhna, ní wehdih táinidih nípi wūhna caá. Pánihna, Diosboó táini yoobát jumna, det Táini Espíritu ā waadát pínahdih í uúbúchah, ní íp jeáboó jumni caandíh ā waadát tútúbpina caá, Jesús át niijíp wut jī.*

“Nemépwā í maáh ā wépatjéh Jesús ā booana caá”, í niiját
(Mt 12.22-30; Mr 3.20-27)

¹⁴Biñ yeó jáap bíc newé wéheat tútucanni nemép jumni Jesús pebh át

juibínap wut jī. Páant ā juibínachah, Jesús caán nemépdih áih bácahmant āt bacat tútutap wut jī. Páant ā bacat tútutchah, caán newé āt jwúub wéhenap wut jī, páant muntih. Páant ā jwúub wéhenachah joinít, nihát en wáhi bejnit, búdí ít jenah joyóp wut jī.

¹⁵Obohjeéhtih, bita nin pah ít níj naáwáp wut jī: “Nemépwā ī maáh, Beelzebú wut jumni, ā wēpatjīh caá Jesús nemépwādih ápí bacat tútutap”, ít niijíp wut yuh jī.*

¹⁶Bitaboó, “Dios ā wēpatjīhjih nit ā yoób chājap”, niijná, bíh ā wēp chāj júutatdih ítih bidip wut yuh jī.*

¹⁷Obohjeéhtih, “Beelzebú ā wēpatjīh nemépwādih ā bacat tútutna caá”, ī níj jenah joyóchah jéihnit, Jesúsboó nin pah queétdih āt níj naáwáp wut jī:

“Det bíc baácdih moonjéh yuhna míc maona, ita wun beedáh bej tagaá. Ded tútchidih moón bícwā yuhna, míc maona, queébtut ita jwéí peét bej tagaá. ¹⁸Pánihna, Satanás, nemépwā ī maáh áihwādih ā bacanachah, bíc yoobó muntih āta yap tagaá. Weém Satanáih jumna nihna, áihwādih wāta bacacan tagaá. Nī naóh yacat yoobópdih nihcan caá. ¹⁹Nemépwādih bacanit, ī maáh Beelzebú ā wēpatjīh wā wutuchah nihna, nījeéh jumnitboó zéhe ā wēpatjīh tīgáá ípí baca? Páant ī bacat tútutchah ennit, ‘Í tái chājna caá’, nípí niijná caá. Pánihna, weém páant wā bacanachah ennit, ‘Á tái chājcan caá’, nī jéih niijcán caá. ²⁰Obohjeéhtih, Dios ā wēpatjīh nemépwādih wā bacanachah, Dios ā maáh wēpat nī cātíh ā jumna caá.

²¹“Wēpép newé nihát áih tua nah déenadih bíbohni áih muúdíh ā wapachah, nihát áih bíí dée ā tái jumbipna caá. ²²Obohjeéhtih, bíh caán chah wēpniboó juí míc mao yap yohnit, nihát ā wēp nūhat tua nah déenadih déuc wái, bíí déedihbut déuc wáinit, ā pej jumnitdih ā páahbipna caá. Pánihat pah weém chah wēpni jumna, nemépwā ī maáhdih wā jéih yap yohna caá. Yap yohnit, áihwādih wā déuc wáibipna caá, wíihwā ī jumat pínah niijná.

²³“Ded wājeéh teocanni, weemdíh en jūihni, nemépwā ī maáhjeéh ā jumna caá. Pánih jumna, weemdíh jepahíhnitdih ā nūun yóhna caá”, Jesús queétdih āt niijíp wut jī.*

**Bacaniji nemép ded pah
ā jwúub waadát
(Mt 12.43-45)**

²⁴“Nemép ī bacaniji muú wihcapboó jibna, ā jumat pínah bíh muú pánihmidih ā táoh bidna caá. Pánih bidna yuhna, jéih bid juicán, ‘Weemdíh ī bacaniji muúná wā jwúub bejbipna caá, páant muntih’, ā míc níj jenah joiná caá. ²⁵Páant níj jenah joinít, ā jwúub juí enechah, áih muújí tái tóodh ámohni panihni ā jumna caá. Obohjeéhtih, caán cáacboó ā tút nūumcáh, áih jéc páantjeh pāa lajni panihni ā jumna caá. ²⁶Páant ā jumuchah ennit, nemépboó bita siete ā chéenwā chah yeejép wutnitdih bid wáacnit, queétdih ā nūmah waadná caá. Páant yeejép ī wutuchah, ī waadní chah yeejép ā jumbipna caá”, Jesús queétdih āt niijíp wut jī.

Ded panihat tīgáá weñat yoobát

²⁷Jesús páant ā niiját pónih, cáacwā cātíh jumnih nin pah mit níj ejep wut yuh jī:

—iMeemdíh weép jum noma behanilh mi wéina nacaá! mit níj ejep wut jī.

²⁸—Obohjeéhtih, Dios naáwátdih jói jepahnitboó mi weñat chah ī wéina caá, Jesús caántdih āt niijíp wut jī.

**Cáacwā Jesús ā wēpatdih
ī júutat tútat
(Mt 12.38-42; Mr 8.12)**

²⁹Páant ā bohénachah, chah dawá cáacwā Jesús pebh ī míc wáac juibínachah, nin pah queétdih āt níj naóh bohénap wut jī: “Yeéb buu láa moón tubit yeejépwā nī jumna caá. Pánihnit jumna, Dios ā wēpatjīh nípí chāj júutat tútutna yuh caá. Obohjeéhtih, yeebdíh páant wā chāj júutcan níit. Jonásjidih Dios ā wēp chājat pahjeh muntih weemdíhbut chājnit, ā wēpat

yeebdíh ã júutbipna caá. Páant bóojeh ã wēpat júutat ã jum̄bipna caá.*

³⁰Jonásjidih búdí queéj ã jeéméchah, bíc peihcanni yeó jáap túttimah, Dios caandíh jwúb ub bacanit, Nínive tútchidih moondíh át wahap wut jī.* Pánihna, ded pah caandíh ã yapatjidih ã naáwáchah joinít, Dios caandíh ã wahatjidih queét it jéihyep wut jī. Páant ã yapatji pah muntih weém nihat cáacwā úd jeñé wunnit, bíc peihcanni yeó jáap túttimah wā jwúb boo pud júúwúchah, Dios weemdíh ã wahatjidih yeebbút ñi jéihbipna caá. ³¹Jon játih Salomónji ã túi jéihyat doonádih joinít, Sabá baácdih moón í maáh wiliji, yúup míh baácmant ã naáwát dih joyódih mit juibínap wut jī. Obohjeéhtih, ninjīh weém Salomón chah jéihni wā jumuchah yuhna, yeéboó weemdíh ñi joífhcan caá. Pánihna, Dios nihat cáacwā í yéejatji peéh chājat pínah yeó jáapdih Dios pebh caántboó yeéb bícdih ñuhnit, yeebdíh nin pah mi níj naóh yacbipna caá: ‘Wā joiníji Salomóndih chah jéihni Jesús ã jumuchah yuhna, ¿dépanih tibeé yeéboó caandíh ñi jepahcan?’ mi niijbipna caá.* ³²Jonásji Nínive tútchidih moondíh Dios naáwát dih ã naóh yapanachah, queét í yéejatdih búdí jüinít, it túut nūmúp wut jī. Obohjeéhtih, Jonás chah wēpni ninjīh wā jumuchah yuhna, weemdíh joífhcan, yeéboó ñi túut nūmcáp be. Pánihna, ñi túut nūmcátji jüib, peéh chājat pínah yeó jáapdih Dios pebh Nínive tútchidih moonjí yeéb bícdih ñuhnit, queébut yeebdíh í naóh yacbipna caá”, Jesús queéd dih át niijp wut jī.*

Jesús jiiát déedih ã bohéat

(Mt 5.15; 6.22-23)

³³“Ded jiiát dih jüinít, jāh cáagcan, pamap dahjīhbut āpí páah jwejcan caá. Obohjeéhtih, caandíh japboó āpí jii cáagna caá, nihat caán tólihboó waadnít í túi enat pínah niijná.* ³⁴Ñíh quíib dahna ñíh jiiát dah panihni caá. Á túi jumuchah, ded pah ñi chājatdih ñi túi

enna caá. Obohjeéhtih, yeejép jumna, dupúat dée ã jumuchah, ded pah ñi chājatdih ñi jéih encan caá. ³⁵⁻³⁶Pánihna, ñíh quíib dah panihni ã túyuchah, wā naáwát dih túi jenah joinít, túnidihjeh ñi chājbipna caá. Obohjeéhtih, ã táicah, wā naáwát dih jenah joicán, yeejépboodíh ñi chājbipna caá. Pánihna, iñi túi chāja chaáh! Wā naáwát dih túi jenah joinít ñi jepahaá”, át niijp wut jī.

Fariseowā, Moisés ã wutatjidih bohénitbut í táicac

(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 20.45-47)

³⁷Jesús queéd dih ã naóh péanachah, bíc fariseo Jesús dih áih muúboó numah jeémédih át bejep wut jī. Caanna waád juibínit, í jeémát túut niijná, Jesús wā it juibí chúudup wut jī. ³⁸Dios queéd dih ã túi wēi enat pínah niijná, queét judíowā í jeémát pínah játih í nuowā í wutatji pah ípí téih chocop wut jī. ³⁸Dios queéd dih ã Jesúsboó waadnít, queét í wutatji pah téih choccanjeh ã jeéméchah enna, caandíh numah jeémpni fariseoboó búdí át en wáhi bejep wut jī. ³⁹Páant ã en wáhi bejehchah ennit, Jesús nin pah caandíh át níj naáwáp wut jī:

—Yeéb fariseowā ñíh pamapnadih, ñíh babhbat dahnadihbut jüimantjeh ñipí chocna caá, ã túi jígohat pínah niijná. Páant ñi chocochah yuhna, diítboó búdí queé ã jumna caá. Caan pamap jüimantjeh ñi chocat pah, yeebbút bíc yooó ñi jumna caá. Ñi túi jígohna yuhna, ñi jenah joyát yeejép ã jumna caá. Ñi weiat pínahdihjeh chājnit, túbit en ñinahnitbut ñi jumna caá. ⁴⁰iYeéb jenah joicánnit caá! ¿Pamap jüimant dée, Dios jwíih bácahdih chājni, pamap diítboó dée, jwíih caolihdihbut chājni niican níit? Pánih chājnit, jwiít dih jéih beedáni caá.

⁴¹Pánihna, pamap diítboobút chocat pah, ñíh caolihdih túut nūmnít, moh yéejntidih ñi teo wáacah. Pánih chājnit, pamap quei wíhcat pah, Dios ã enechah, ñi túi jum̄bipna caá.

⁴²“iYeéb fariseowā búdí yeejép ñi yapbipna caá! Dios ã wutatdih jepahna,

* 11.29 Mt 16.4; Mr 8.12 * 11.30 Jon 3.4 * 11.31 1R 10.1-10; 2Cr 9.1-12 * 11.32 Jon 3.5
* 11.33 Mt 5.15; Mr 4.21; Lc 8.16

ded chénat pah téihya chej jumni néonadih bíbohniit, bíc núodih caandíh ñipí wūhna yuh caá. Obohjeéhtih, pánih wūhna yuhna, bíh ā wutatnadih ñipí joyáh bojna caá. Cáacwādih túi chājatboodíh ñi jenah joicán caá. Diosdih ñi oyatdihbut ñipí jenah joicán caá. Dios ā wutat pah, chej jumni néonadih caandíh ñi wūhuchah, ā túina caá. Obohjeéhtih, bíh ā wutatdihbut jepahat caá náahap.*

⁴³“iYeéb fariseowā búdí yeejép ñi yapbipna caá! Jwíit judíowā jwí míic wáacat muúboó waád juibínit, waawápna ñipí chúudna caá, nihat cáacwā yeebdíh ī wēi enat pínah niijná. Tútchi tacboó bí dée jíib chājat juúhna bejnit, cáacwā yeebdíh ī wēi jwāáatdih ñipí náahna caá.

⁴⁴“iYeéb fariseowā búdí yeejép ñi yapbipna caá! Yeéb cáac tacchiana panihniit ñi jumna caá. Cáacwā baác diítboó jéih en waadacán, caán tacchianajih yáac chūi bejna, ī yohniji yagáp ā jumatdih ī jéih encan caá. Caan pánihat pah cáacwā ñi bohéatdih joinít, ñih caolihdih jéihcan, ñi jenah joyát yeejép ā jumatdih ī jéihcan caá”, Jesús queét fariseowādih āt niáj jūihñup wut jī.

⁴⁵Páant fariseowādih Jesús ā niáj jūihñuchah joinít, Moisés ā wutatjidih túi jéihni jwuh nin pah Jesúsdih āt niájip wut jī:

—¿Bohéní, queétdih páant niáj jūihna, jwíitdihbut jūih níit ma chājap? āt niájip wut jī.

⁴⁶Páant ā niájichah joinít, Jesús queét Moisés ā wutatjidih bohénitdih jwuh nin pah āt jwúub niáj jūihñup wut jī:

—iYeebbút búdí yeejép ñi yapbipna caá! Yeéb cáacwādih búdí wái náah jumndih chājat túutna, bainíbitjeh ī yapachah ennit, queétdih jígah encanjeh, búdí ñipí peéh chājna caá.

⁴⁷“iYeéb Moisés ā wutatjidih bohénit búdí yeejép ñi yapbipna caá! Dios naawátidih naóh yapanitjidih ñi nuowā īt maó yohop wut jī. Pánihna, queétdih ñi weñat júutat túut niijná, íih tacchianadih ñi túi ámohna caá. ⁴⁸Obohjeéhtih, pánih chājna yuhna, ī bohéatjidih ñi jepahcan

caá. Pánih jepahcan, ñi nuowā ī chājatji bíc yoobó ñi chājna caá.

⁴⁹“Dios, nihat jéihni jumna, nin pah āt niáj naawáp wut jī: ‘Weém wā naawátidih naóh yapanit pínahdih, wā naawátidih bohénit pínahdihbut cáacwādih wā wahbipna yuh caá. Obohjeéhtih, cáacwāboó biquína queétdih ī maó yohbipna caá. Bitadidihbut yeejép ī chājbipna caá’, Dios āt niájip wut jī. ⁵⁰⁻⁵¹Nihat Dios naawátidih naóh yapanitdih ī maó yohatji peéh yeéb buu láa moondíh caán waó jíib ā jumbipna caá. Jwíih maó yohni Abeldih ā maó yohatji jíib, púú sacerdote Zacaríasdih, Dioíh muú coah tac yoób ī maó yohatji jíibbut, yeéb buu láa moondíh Dios ā peéh chājbipna caá. Queét ī jepahcatji pahjeh, yeéb bíc yoobó weemdíh ñi jepahcatji jíib yeebdíhbut ā peéh chājbipna caá.*

⁵²“iYeéb Moisés ā wutatjidih bohénit búdí yeejép ñi yapbipna caá! ‘Jwíit Dios ā wutatdih bohénit caá’, niijná yuhna, ā naawátidih cáacwā ī jéihyat déedih ñi jāhna caá. Pánih jāhna, Dios pehbhoó ñi wāt waadát déedih bíbohna yuhna, queétdih ñi wāt waadacán caá. Pánih chājna, yeebbút waadacán, queétdihbut ñi waadát túutcan caá”, Jesús queétdih āt niáj jūihñup wut jī.

⁵³⁻⁵⁴Queétdih páant niáj jūih péanit, Jesús āt bac bejep wut jī. Páant ā bac bejehchah, fariseowā, Moisés ā wutatjidih bohénit bícdih Jesúsdih naóh yacat túut niijná, yeejép ā jepahachah joíhna, tubit caandíh īt uúbh joí nuún pée bac bejep wut jī.

“Weém túini caá”,
niáj yee naóhcat

12 ¹Páant ā bohéat pónih dawá cáacwā Jesús pehb míic wáac juibínit, ī míic tóo néeh chūi bejehchah, Jesús ā bohénitdih nin pah āt niáj naóh bohénap wut jī: “iYeéb ñi tái chāja chaáh! Fariseowā ī jenah joyát pah ñi jenah joicá bojoó. ‘Weém túinijeh caá’, ī niájichah yuhna, íih caolih yeejép ā jumna caá. Páant ī jummat pah yeébboó ñi

jumca bojoó. Páant niíf jenah joyát, pan paáát panihni ã jumna caá. Jwíih jíghocanni ã jumuchah yuhna, túttimah ã jumadíh nihat í jéihbipna caá.* ²Pánihat pah, ded pah caolih díítboó jumna, jwíih jíghocan yuhna, túttimah ã jíghobipna caá. Ded ñi bih chájnidihibut túttimah cáacwã í jéihbipna caá.* ³Ded pah dupúnapboó ñi niijátjidih baabápboó cáacwã í joibípna caá. Ded pah yeéb ñíih tólihboó daocánnitdih ñi jéyé niijátjidih, túttimah dawá í míc wáacapboó í jwúub wēpép naóh yapabipna caá, át niijíp wut jī.

Déhedih tigaá úumat náah
(Mt 10.26-31)

⁴“Wã chéenwãá, yeebdíh nin wã naawátidih ñi túi náhninaá: Ñíih bácahdih mao yohnit pínahdih ñi úumca bojoó. Páant í chájat túttimah, yeebdíh chah yeejép í jéih chájcan niít. ⁵Obohjeéhtih, ñi úumat pínahdih wã naóhna caá. íDiosboodíh búdí úumat caá náahap! Caanjéh ñi wunat túttimah, yeebdíh peéh chájna, iiguípna ã jéih wahbipna caá. Pánihna, caandíhjuh caá úumat náahap.

⁶“Ñi náhni dahwaca bojoó. Dios yeebdíh oinit, ã quíib buúdcán niít. Cinco jwébehwádih chéne júdubit yeéb ñipí jíib teona caá. Botonit í jumuchah yuhna, Diosboó bífc jwébehdiyhéh ã quíib buúdcán niít. ⁷Obohjeéhtih, jwébehwã chah yeebdíh Dios ã oina caá. Búdí oinit, ñíih waó yoócnajeh débóí ã jumadíh Dios ã túi jéihna caá. Páant ã oyatdih jenah joinít, ñi náhni dahwaca bojoó”, át niijíp wut jī.

**“Weém Jesúh caá”,
úumcanjeh, niiját**
(Mt 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

⁸“Cáacwã í joyóchah, ded ‘Weém Jesúh caá’, ã niijíchah, weembút wã ípíh ángelwã í joyóchah, ‘Caánboó wíih caá’, wã niijbípna caá. ⁹Obohjeéhtih, cáacwã í joyóchah, ded ‘Weém Jesúh nihcan caá’, ã niijíchah, weembút wã ípíh ángelwã í joyóchah, ‘Caánboó wíih

nihcan caá’, wã niijbípna caá. ¹⁰Ded weém nihat cáacwã úud jeñédih yeejép wéhenachah yuhna, ã túút nuumúchah, yeejép ã wéheatdih Dios ã yohbipna caá. Obohjeéhtih, ded Túini Espírituboodíh yeejép wéhenit, ã jéih túút nuumcát jíib, Dios ã yéejatdih ã yohcan niít.*

¹¹“Wíihwã ñi jumat jíib cáacwã yeebdíh teonit, naóh yacat túút niijná, ñi míc wáacat muúboó, peéh chájat túutnit pehbhoó, bita ñi maáta pehbboobát í ub bejечah, ‘¿Ded pah wã niíf jepahbi?’ ñi niíf náhni dahwaca bojoó. ¹²Caanná ñi juibínachah, Túini Espíritubooó ded pah ñi jepahat pínahdih ã jéihyabipna caá”, Jesús át niijíp wut jī.*

Dawá bíí dée bíbohat ã tobohat

¹³Páant ã niíf naóh péanachah, í cáftíh jumni Jesúsdih nin pah át niijíp wut jī:
—Bohéní, jwí íip báadhda áih bíí dée jwiítidih ã wúhuchah yuhna, wã úud jeñé nihatdih ubnit, wíih pínahdih ã wúhcap jī. Páant ã chájachah, weemdíh wíih pínahdih caandíh ma wúhat túútú, át niijíp wut yuh jī.

¹⁴—Weém bíí déedih pááhni maáh nihcan caá. Pánih chájat wíih pínah nihcan caá, caandíh Jesús át niíf jepahap wut jī.

¹⁵Páant caandíh niijnít, nihat ájeéh péenitdih nin pah át jwúub niíf naawáp wut jī:

—íÑi túi chája chaáh! Dawá bíí déedih ñi en ñinahca bojoó. ‘Dawá bíí dée bíbohna, wã túi jumbipna caá’, ñi niijná yuh caá. Obohjeéhtih, dawá bíí dée bíbohat jíib nihcan caá jeáboó ñi bejat pínah, át niijíp wut jī.

¹⁶Páant niíf naóhniit, í túi beh joyát pínah niijná, nin ã jenah joiní naawátjih át jwúub bohénap wut jī: “Bífc newé dawá bíí dée bíbohni, áih wápchiboó pácahi ã momochah, dawá ã quehep be. ¹⁷Dawá ã quehechah ennit, nin pah ã míc niíf jenah joyóp be: ‘¿Ded pah wã chájbí? Wíih pácahi wã ámohat pínah muú bainí ã jumuchah, ã yáo yapbipna caá. ¹⁸Nin pah wã chájbipna caá:

* 12.1 Mt 16.6; Mr 8.15 * 12.2 Mr 4.22; Lc 8.17 * 12.10 Mt 12.32; Mr 3.29
* 12.11-12 Mt 10.19-20; Mr 13.11; Lc 21.14-15

Caandíh ámohat munnádh wai yoh jéna péanit, chah búdí ámohat pínah munnádh wā chājbipna caá. Pánih chājnit, nihat wíih pácahidih, wíih bí déedihbut wā ámohbipna caá. ¹⁹Pánih ámoh péanit, nin pah wā míic niijbípna caá: “Dawá jópchina túi jumat túut niijná, dawá bí déedih buu wā bíbohna caá, buca. Pánih jumnit, choonít, babh jeémpnit, wā wēibipna caá”, wā míic niijbípna caá, caán newé á niij jengah joyóp yah be. ²⁰Obohjeéhtih, páant á niij jengah joyóchah jéihnit, Dios caandíh nin pah á niijíp be: ‘iJenah joicánniabe! Buu cheijeh ma wunuchah, míih caolih á buudbípna caá. ¿Páant ma wunat táttimah, nihat ma ámohniji bí dée deñh pínah tigaá á jumbi? Meémboó caandíh ma jéih ub bejcan níit’, Dios caandíh á niijíp be. ²¹Pánihna, ded áih pínahjeh dawá bí déedih en nínah ub jwejnít, Dios á weñat pínahdih bidcanjeh, buudní á jumvipna caá”, Jesús cáacwádh át niijíp wut jí.

Dios áihwádh á túi en dawát

(Mt 6.25-34)

²²Páant niij péanit, nin pah á bohénitboodíh át jwáub niij noáh bohénap wut jí: “Ded pah ní jumatdih ní náhni dahwaca bojoó. Ní jeémát pínah, ní dawát pínah yéguehdihbut, ní náhni dahwaca bojoó. ²³Caandíh bidat chah Diosdih túi bícdih ní jumat pínahboodíh ní bidí. Páant ní bidichah, caán yeebdíh oina, ní jeémát pínah, ní dawát pínahdihbut á wūhvipna caá, ní túi jumat pínah niijná. ²⁴Jwébehwádh ní jengah joyoó. Queét íih jeémát pínahdih ípí momcan caá. Íih jeémátdih ámohat pínah munná ípí bíbohcan caá. Pánihnit í jumuchah yuhna, Dios queétdih í jeémát pínahdih ápí wūhna caá. Jwébehwádh oina, á en dawát chah, yeebdíh oinit, Dios á túi en daoná caá. ²⁵Yeéb búdí náhni dahwana yuhna, ní wunat pínah yeó jáapdh ní jéih túut nūmcán níit. ²⁶Pánih jéih túut nūmcán, búdí ní náhni dahwana yuhna, bíh pínahdihbut ní jéih túut nūmcán níit. Pánihna, náhni

dahwaat dedé pínah nihcan caá.

²⁷Cháanadihbut ní jengah joyoó. Caán cháana behna, á túi jígohat pínahdih ápí teocan caá. Pánih teocan yuhna, Maáh Salomónji áih túini yégueh chóo duonít, á túi jígohatjí chah, cháanaboó á túi jígohna caá.* ²⁸Caán cháanadih Dios á túi jígohat túutna caá. Obohjeéhtih, cháana buu déedih jum, cheibit déedih á diib téh bejna caá. Páant á diib téhechah, cáacwā ípí cáo yohna caá. Páant maátcanjeh á jumuchah yuhna, Dios caán cháanadih túi jígohni á chájna caá. Caán cháanadih túini yégueh dée pah á wūhat chah, yeébbodíh Dios yéguehdih á wūhvipna caá. Pánihna, caandíh náhni dahwacanjeh, Diosboodíh ní túi jengah joyoó. ²⁹Ded pah ní jeémát pínah, ní babhbat pínahdihbut tubit náhni dahwa joi bídca bojoó. ³⁰Nihat Diosdih jéihcannit bí déedih tubit ípí náhni dahwa joi bídna caá. Obohjeéhtih, ní ípboó ní jeémát pínah, ní dawát pínahdihbut ded pah yeebdíh judhdtdih á jéihna caá. Pánih jéihna, yeebdíh á teo wáacat pínahdih túi jengah joiná, búdí ní náhni dahwaca bojoó. ³¹Pánihna, bí déedih ní bidat chah, Dios á maáh jumatdih bidnit, caandíh ní túi jepahaá. Pánih jepahnit, áih túini doonádh bitadihbut ní naáwá, queébtut caandíh í jepahat pínah niijná. Páant ní chājachah, Diosboó nihat ní náhatdih á túi wūhvipna caá”, Jesús át niijíp wut jí.

Jeáboó búdí júb jumni panihnidih

jwí bíbohát

(Mt 6.19-21)

³²“Yeéb wíihwā daocánnit jumna yuhna, Diosdih túi jengah joinít, ní úmca bojoó. Páant ní túi jengah joyóchah, Dios ní íp yeebdíh búdí oinit, wēinit, táinidih á wūhvipna caá. Pánihna, yeebdíh á pebhboó á ub bejbipna caá, ájeéh ní túi jumat pínah niijná. ³³Níih bí déedih júb chāj wūhna, caán júbidih úbnit, tubit moh yéejnitdih wūhat caá náahap. Páant ní chājatjí júb, Dios á jumupboó ní júbínachah, yeebdíh túini yoobátdih á

* 12.27 1R 10.4-7; 2Cr 9.3-6

wūhbiḡna caá. Páant ā wūhni pínah ā buudcán níft. Ded nuumní caandíh ā jéih nuumcán níft. Pólohwaḡbut ī jéih jeémp yéejacan níft. ³⁴Pánihna, Dios pehbóó níih búdí jíib jumni panihni ā jumuchah, Dios ā weñat pínahdih ní túi jenah joibípna caá. Obohjeéhtih, nin baácboojéh níih búdí jíib jumnidih bíbohni, ní weñat pínahdihjeh ní jenah joibípna caá”, Jesús āt niijíp wut jí.

Jesúsdiḡ túi jenah joí páñat

³⁵“Weemdíh ní jenah joyátdih ní túi míic ámoh páñaá. Ded pah míic ámoh páñatdih ní beh joyát pínah niijná, nin bainí naáwátdih yeebdíh wā naóhna caá:” ³⁶Bíic newé ā chéeníh téihya chéwat weñatdih numah jeémédih ā bejep be. Páant ā bejat túttimah, chei ā jwūub juyát pínahdih páina, jécđih wépép ī jéih wátadiḡ bejat túut niijná, caandíh teo wūhniḡboó íih yégueh chóodih wái aabá chéonit, íih jiiát dahnadiḡbut ī jíi cáag páina caá. Páant ī chājat pah, wā jwūub dei jūúwát pínahdih yeebbút ní jenah joyátdih ní túi míic ámoh páñaá. ³⁷Í maáh ā jwūub juyáchah, caandíh teo wūhni túi páinit, búdí ī wēibipna caá. Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Páant ī túi páñat jíib, ī maáhboó teo wūhni ī dūwát dée chóodih duó péa, queétdih chúudat túutnit, jeémát ā wūhbiḡna caá. ³⁸Chei tac yoób, daa jūúwúchah, caán ā juyáchah yuhna, túi páina, queéť bainí ī wēican níft. ³⁹Nin bíih bainí naáwátdihbut yeebdíh wā naóhna caá: Nindihbut ní túi jenah joyoó. Débólíh nuumní cáac nuumúdiḡ ā juyát pínahdih muú mínahboó jéihna, nuumní ā jéih waadcát pínah niijná, túi jáanit, áih muudíh áta túi wap tagaá. ⁴⁰Pánihat pah, weém, niḡat cáacwā úud jeñé, ní jéihcat láa wā jwūub dei jūóhbiḡna caá. Pániḡ jéihcan, weemdíh túi jwááť túut niijná, ní jenah joyátdih túi túut nuum páñat caá náahap”, Jesús āt niijíp wut jí.*

Túi teo wūhni, túi teo wūhcanni naáwát (Mt 24.45-51)

⁴¹Páant ā niijíchah joinít, Pedroboó nin pah Jesúsdiḡ āt niij úubh joyóp wut jí:

—Maá, páant niij naóhna, čjwíih pínahjeh níft? ČNihat cáacwāih pínah níft? āt niijíp wut jí.

⁴²Páant ā niijíchah joinít, nin naáwátjīh queétdih Jesús āt jwūub bohénap wut jí:

“Bíic teo wūhni túi jenah joiní, ā maáhdih túi jepahni ā jumup be. Páant ā jumuchah ennit, ā maáh ā bejat pínah játiḡ, niḡat bita caandíh teo wūhni ī maáh pínah caandíh ā waadánap be, queéť ī jeémát pínahdih yoobópdih ā wūhat pínah niijná. Pániḡ waadá péanit, bíih baácboó ā bejep be. ⁴³Pániḡ bejniḡ áih muuná ā jwūub juyáchah, caandíh teo wūhni ā wutatji pah ā chājachah ennit, caandíh búdí ā wēibipna caá.

⁴⁴Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Caandíh wēinit, niḡat áih bíf déedih en daoní maáh ā waadábipna caá.

⁴⁵Obohjeéhtih, bíih caandíh teo wūhni túi jepahcan, ‘Wā maáh maatápdih jígohcan, buutéḡ ā jwūub jūóhcan níft’, niij jenah joinít, bita teo wūhni neoná yaádhdiḡbut pūinit, ā jeémp babh máihñap be. ⁴⁶Ā náhnicanni yeó jáap, ā páicanni horadiḡ ā maáhboó ā jwūub juibípna caá. Pániḡ juinít, caandíh ā jepahcatji peéh, tubit ā pūibipna caá. Pániḡ pūi péanit, Diosdiḡ jepahcannit bífcđih iiguípna ā wahbiḡna caá.

⁴⁷Pániḡna, ded teo wūhni ā maáh ā weñat pínahdih jéihna yuhna, túi ámoh páican, ā maáhdih jepahcaḡ, ā maáh caandíh peéh chājna, búdí ā pūibipna caá. ⁴⁸Obohjeéhtih, ded teo wūhniḡboó ā maáh ā weñat pínahdih túi jéihcan, yeejép ā chājachah, ā yéej chājat jíib búdí áta peéh chāj tagaá. Obohjeéhtih, ā túi jéihcatdih ennit, caandíh peéh chājna yuhna, nump ā pūibipna caá. Pániḡna, deddiḡ túi chājat pínahdih Dios búdí ā jéihyanachah, túi jepahat caá náahap. Ded maáhdih cáacwā búdí wutat

wēpatdih ī wūhuchah, tūnijeh wutāt caá caandíh náahap”, Jesús āt niijp wut jī.

**Jesús cáacwādih
chéne poómp ā chājat
(Mt 10.34-36)**

⁴⁹“Nī náahcannidih nī cáo yohat pah, Dios yéj chājnitdih peéh chājna, iiguipna ā yohat pínah niijná, nin baáboó wā dei jūúwúp jī. ¡Játih páant ā chājachah nihna, wāta wēi tagaá!
⁵⁰Obohjeéhtih, páant ā peéh chājat pínah jātih, weémboó búdí yeejép wā yapbipna caá. Pánih yeejép wā yapat pínahdih jéihnit, tubit wā jīgahna caá.* ⁵¹¿Ded pah weemdíh nī niij jengah joí? ‘Áih doonádih joinít, nihāt cáacwā túi bíicdih ī jumtipna caá’, čni niij jengah joí níit? Obohjeéhtih, páant ā nihcan níit.
⁵²Cáacwā wā naáwátidih ī joyát túttimah, bíicwājeh jumna yuhna, bíic peihcannit weemdíh jepahnitdih chénewā jepahcannitboó ī míic jūihbipna caá.
⁵³Behē ā wūúhdih ā jūihñuchah, ā wūúhbut behedih ā jūihbipna caá. Beh wili mi nūemdíh mi jūihñuchah, mi nūumbát beh wilidih mi jūihbipna caá. Beh wili mi wūúh áadih mi jūihñuchah, mi wūúh áabut mi chudhdih mi jūihbipna caá. Biquína weemdíh ī jepahachah, biquína ī jepahcat jīb páant tubit ī míic jūihbipna caá”, Jesús āt niijp wut jī.*

**Ded pah ā yapat pínahdih
ī beh joicát**

(Mt 16.1-4; Mr 8.11-13)

⁵⁴Páant ā bohénitdih naóh péanit, nin pah Jesús ijeéh péenitdih jwuh āt jwúub niij naáwáp wut jī: “Yeéboó yeó dei bejepmant mah tólihna ā jūúwúchah enna, ‘Mah buugát tút caá’, nīpí niijná caá. Nī niiját pah āpí buugná caá. ⁵⁵Mah buugcáp buwámant johlit ā jūúwúchah enna, ‘Chaíh chāhat tút nihcan caá’, nīpí niijná caá. Nī niiját pah tubit āpí chāhna caá. ⁵⁶Obohjeéhtih, yeéb yeejépwā, ‘Wā jéih beedána caá’, niij jengah joiná yuhna, jéihcannit caá nī jumup. Baácdih, jeádihbut ennit, ded pah ā yapat

pínahdih nī jéihna yuh caá. Obohjeéhtih, wā chājatdih ennit, wā naáwátidih joiná yuhna, ded pah túttimah ā yapat pínahdih nī jéihcan caá”, Jesús queét cáacwādih āt niijp wut jī.

**Yeebdíh enñcannitjīh
míc ámohat
(Mt 5.25-26)**

⁵⁷“Ded pah nī chājat pínahdih yeebjéh jengah joinít, nī tūi chājaá. ⁵⁸Yeebdíh naóh yacni peéh chājat túttni pehbóó ā numah bejchah, ‘¿Majeéh tūi jumat tút niijná, ded pah tigaá wā chājbi?’ caandíh nī niijí, yeebdíh peéh chājat túttni pebhna ā ub bejcat pínah niijná. Páant caanjíh nī míic ámohcah, peéh chājat túttniboó yeebdíh nemat muúboó ā nemat túttipna caá. ⁵⁹Páant ā nemechah, nihāt nī jīb buúdadídih nī jīb chāj péaat pínah jātih, yeéb nī baccan níit. Pánihat pah, Diosdih ‘¿Majeéh tūi jumat tút niijná, ded pah tigaá wā chājbi?’ niijnít, caandíh nī jepahaá, yeebdíh ā peéh chājcat pínah niijná”, Jesús āt niijp wut jī.

**Yéj chājatdih cádahnit,
túut nūmát**

13 ¹Caán láa biquína Jesúsdih joinít nin pah caandíh it niij naáwáp wut jī:

—Galilea baácdih moón Jerusalén tútchidih Dioíh muúboó ovejadih cáo wūhnit, Diosdih ī wēi uúbúchahjeh, Pilatoboó queétdih āt mawat tútup wut jī. Pánih maonit, oveja meép, cáacwā ī maonitji meépjh it widip wut jī. ¿Ded panih tigaá páant it yap? queét Jesúsdih it niij uúbh joyóp wut jī.

²Páant ī niij uúbh joyóchah joinít, nin pah āt niij jepahap wut jī:

—¿Ded pah tigaá yeebjéh nī niij jengah joí? ‘Páant queét tubit yeejép yapna, nihāt bita Galilea baácdih moón ī yeejat chah níit it yéj chājap’, čyeéb nī niij jengah joí níit? ³Nihcan caá. Dedé yéjatdih bíic yoobó Dios ā peéh chājtipna caá. Yeéboó nī yéjatdih cádahcan, tūiniboodíh nī tút nūmcátji

jíib ã peéh chājachah, yeebbút iiguípna ñi bejbipna caá. ⁴Nindihbut ñi tái jengah joyoó: Siloé wút jumni jap bóo muú áac jéennit, dieciocho cáacwādhíh át tājap wut jī. ‘Pānih wunna, bita Jerusalén tátchidih moón í yéejat chah ít yéej chāj tagaá’, çñi niíf jengah jói niít? ⁵Nihcan caá. Obohjeéhtih, yeéb ñi yéejatdih cádahcan, túiniboodíh ñi túut nuumcán, yeebbút wunna, iiguípna ñi bejbipna caá, queétdih át niijíp wut jī.

Quehe wihcanni higuera nah naáwát

⁶Páant niíf péanit, nin naáwátjīh queétdih át jwúub bohénap wut jī: “Bíic newé áih wápchiboó higuera wút jumni nah ã jumup be. ‘Caan náh ã quehna nacaá’, niijnít, diquidih ã bejep yuh be. Obohjeéhtih, caan náh ã quehcah, ã bid juicáp be. ⁷Pānih bid juicán, áih wápchidih teo wūhnidih nin pah ã niijíp be: ‘Weemdíh ma joyoó. Bíic peihcanni jópchi nin higuera nah quehedih wā bidip yuh caá. Obohjeéhtih, ã quehcan caá. Páant ã quehcat jíib ma tib yohoó. Nin nah wíih wápchidih ã jumuchah, bíih nahdih wā jéih momcan caá. Á wihcah, bíih nahdih momnit, caan náh quehedih wāta jeémp tagaá’, caandíh teo wūhnidih ã niijíp be. ⁸Páant ã niijíchah joinít, caandíh teo wūhni nin pah ã niíf jephap be: ‘Maá, nin jópchidih pohba ã jum jwuh naáh. Nin nah púuj yehmant baád púuda péanit, nuúup jónópdih wā yacáipna caá, míih higuera nah ã quehat pínah niijná. ⁹Páant wā chājat túttimah, ã quehmi dée caá. Á quehcat ennit bácah, weemdíh ma yoób tib yohat túutú’, ã maáhdih ã niíf jephap be. Pānihat pah, yeébbóo ñi túut nuumát pínahdih Dios ã páina caá. Maatápdih ã páina beé. Pānihna, ñi túut nuumcát ennit bácah, yeebdíh ã yoób peéh chājibipna caá”, Jesús át niijíp wut jī.*

Judíowā í chooát yeó jáapdih wūnihdih Jesús ã booaat

¹⁰Bíih láa judíowā í chooát yeó jáapdih í míic wáacat muudíh Dios naáwátidih

Jesús át naóh bohénap wut jī. ¹¹Caanjíh nemép jumnih mit jumup wut jī. Nemépboó dieciocho jópchi caántdih ã jumuchah, caántboó chóyó bejnihjih mit jumup wut jī. ¹²Páant mi jumatdih ennit, Jesús caántdih át jūúwát túutup wut jī.

—Némá, meemdíh wā booana caá, át niijíp wut jī.

¹³Páant niijnít, caántdih ã teo jáhanachahjih, yoobópdih mit ñuhup wut jī. Pānih boonit, Diosdih búdí mit wēi naáwáp wut jī.

¹⁴Obohjeéhtih, Jesús chooát yeó jáapdih caántdih ã booaat peéh, judíowā í míic wáacat muudíh en daoní maáhboó át íjip wut jī. Pānih íjnit, caánboó míic wáacnitdih nin pah át niijíp wut jī:

—Bíic semanadih seis yeó jáap jwípí teona caá. Pānihna, yeéb tubúp chūúhñit booaat túutudih jūóhna, caán tewat yeó jáapnadihjih ñi jūúwá. Jwiít jwí chooát yeó jáapnadih páant ñi chājca bojoó, át niijíp wut jī.*

¹⁵Páant ã niijíchah joinít, Jesúsboó queétdih nin pah át niíf jūihñup wut jī:

—Yeéb yeenit caá. Yeebjéhbüt chooát yeó jáapdih yuhna, ñíih jiwidih, burrodihbut í jeémát tólihmant watnit, mah í babhbat pínah niijná, ñipí wái bac bejna caá. Pānih chājna, teo tigaá ñi chājap. ¹⁶¿Nint Abrahamji ã juimadih nemép dieciocho jópchi pohba chéonih dée át bíbohó be. Páant ã chéonihdih chooát yeó jáapdih wā watachah, ã táican niít? át niijíp wut jī.

¹⁷Páant ã niijíchah joinít, tíicnit, queét ít jephacap wut jī. Pānihna, nihat cáacwā Jesús ã wēp chājatdih ennit, búdí ít weñep wut jī.

Mostaza tíib naáwát

(Mt 13.31-32; Mr 4.30-32)

¹⁸Nin naáwátjīh cáacwādhíh Jesús át jwúub bohénap wut jī: “¿Dios ã maáh jumát ded pahna tigaá, yeéb ñi jengah joyóchah? ¿Caandíh ñi jéihyat pínah niijná, dedédih jengah joinít tigaá, wā naóhbi? ¹⁹Mostaza tíib ded pah ã jumatdih jengah joinít, Dios ã maáh jumatdih ñi beh joibpna caá. Caán tíib

caó tǎbih pah bóo ā jumna caá. Momni áih wápchiboó caán tǎbihdih ā momop be. Á momat túttimah, chíihna, búdí nah ā behep be. Páant caan náh ā behechah, áih cácanaboó jwébehwá ī jaamáp be. Pánihat pah tigaá Dios ā maáh jumat. Áihwá daocánnit jwíh jumnitǎi, túttimah ī dao béjbipna caá”, Jesús át niijǎp wut jǎi.

Pan paáani naáwát

(Mt 13.33)

²⁰“¿Dios ā maáh jumatdih ní jéihyat pínah niijná, dedédih jenah joinít tigaá caandíh wá naóhbi? ²¹Pan paáat ded pah ā jumatdih wá naáwáchah, caandíh ní beh joibípna caá. Pandih chájhna, yad wili trigo ojdi h pamapdi h yacnit, mahǎjih wid, caandíh paáani pínahdihbut mipí túi widna caá. Páni hna, ni hat mi widni jǎi ā túi paabípna caá. Páant ā jumat pah Dios ā maáh jumat doonádih joinít, cáacwá ī túut nuumbípna caá. Páni hna, queét joinítboó bitadi h ī jwúub naáwáchah, dawá joinít, queébut ī túut nuumbípna caá”, Jesús át niijǎp wut jǎi.

Bainí jéc naáwát

(Mt 7.13-14,21-22)

²²Túttimah, Jerusalén tútchina bejna, dahwani tútchina, botoni tútchinadi hbut Jesús Dios naáwát di h naóh bejna át chájp wut jǎi. ²³Páant ā bejechah, bíc newé caandíh nin pah át niij úbh joyóp wut jǎi:

—¿Maá, daocánnitjeh niit iiguípna bejni t déejidi h Dios ā túi ubnit pínah ī jumup? át niijǎp wut jǎi.

Páant ā niijáchah joinít, nin naáwátjǎi h Jesús át jwúub bohénap wut jǎi:

²⁴—Yeéb dawá Dios ā jumupboó ní waadíhna yuh caá. Oboghjeéhtih, búdí ní yéejatdi h cádahfcan, ní jéih waadcán caá. Bainí jéc panihni di h waadíhna, ní yéejatdi h cádahat caá náahap. Páni hna, yeéb waadát di h bidna, ní yéejatdi h cádahnit, Diosboó di h ní túi jepahaá. ²⁵Ní beh joyát pínah niijná, muú mínah ded pah ā jumati di h wá naóhbi pna caá. Chei caán muú mínah áih jéc di h ā nemna caá.

Páant ā nemat túttimah, yeéboó caán jéc di h juibí, wuúmp maonit, nin pah ní niij ejbi pna caá, ‘Maá, jéc di h ma wát júúwú’, ní niijáchah, muú mínahboó di itmant nin pah ā niij bácabipna caá. ‘Dedmant ní júúwát di h wá jéihcan caá. Yeéb wá jéihca naáh wá di h wá wátcan caá’, ā niijbípna caá. ²⁶Páant ā niijáchah joinít, yeéboó nin pah ní jwúub niijbípna caá, ‘Majeéh jeémpnit, jwí babháp jǎi. Jwíh tútchiboó jumna, ma naáwát di h jwíit di h ma bohénap jǎi’, ní niij ejbi pna yuh caá. ²⁷Yeéb páant ní niijáchah yuhna, caánboó nin pah ā jwúub niij jepahbi pna caá, ‘Oboghjeéhtih, yeé di h yoobóp di h wá jéihcan caá. Páni hna, ni hat yéejnit jumna, wá pebh júóhcanjeh, bíaboó ní bejeé’, muú mínah ā niijbípna caá. Páant ā niiját pah Dios yeé di h ā niijbípna caá. ²⁸Páni hna, Abraham, Isaac, Jacob, ni hat Dios naáwát di h naóh yapanitjibut, Dios pebhboó ī jumuchah ennit, yeéboó jéih waadcán, tubit jǎgahna, níh maodi h ní néeh cháác júibípna caá. Páni h jǎgahna, jóocmantjeh ní cháobípna caá. ²⁹Caán láa ni hat baácdih moón Dioíh wá ā pebhboó ī juibínachah, caánboó queé di h ā numah jeémpbi pna caá. ³⁰Nin baácdi h oboh jumnitǎi Dios ā jumupboó maáta ī jumbi pna caá. Ninboó maáta jumnitǎi Dios pebhboó moh yéejnit ī jumbi pna caá, Jesús át niijǎp wut jǎi.*

Jerusalén tútchidi h moondi h

Jesús búdí ā oyat

(Mt 23.37-39)

³¹Páant ā niij péanachahjeh, biquína fariseowá Jesús pebhna juibínit, nin pah it niijǎp wut jǎi:

—Herodes meem di h ā mawíh páina caá. Páni hna, bíaboó ma jwei béjeé, caandíh it niijǎp wut jǎi.

³²Páant ī niijáchah joinít, nin pah queé di h át niij jepahap wut jǎi:

—Nin pah caán yeéjépeh di h niij naáwá di h ní bejeé: ‘Jesús nemépwá di h baca, wunnit di hbut booana caá ā chájp. Buh yeó jáap, cheibitbut páant ā

chājbpina caá. Pánihna, cheibit daani ā teo péabipna caá', Herodesdih nī niijí.

³³Buu bej, cheibit bej, daanibut bejnit, Jerusalén tátchina wā juibíbpina caá. Dios naáwátidih naóh yapanitjidih caán tátchidih míicjeh ípí mao yohop wut jī. Pánihna, caán tátchina wā juibínachah, weemdíhbut ī mao yohbipna caá.

³⁴“Yeéb Jerusalén tátchidih moondíh búdí wā jígahna caá. Dios naáwátidih naóh yapanitdih maonit, nī pebhna bita ā wah bojnitdihbut jeejéh yohnit, yeéb nīpí maona caá. Nī nuowābut bíic yoobó īt chājpap wut jī. Pánihnit nī jumuchah yuhna, yeebdíh búdí wā oina caá. Pánih oinit, mujbaima mi wehdih mi páamat pah, wā pebh yeebdíh wā jumat tátutna yuh caá. Obohjeéhtih, yeéboó weemdíh nī náahcan caá. ³⁵Páant nī náahcat peéh, buu níih tátchidih Dios ā wap cádahbipna caá. Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Ninboó weemdíh nī jwúub encan níit. Táltimah bóo láa nin baácna wā jwúub dei júúwúchahjeh, weemdíh nī jwúub enbipna caá. Pánih ennit, ‘Dios ā wahni, meemdíh búdí jwī wēina caá’, weemdíh nī niijbípna caá”, * Jesús āt niijíp wut jī.

Bácah chalanidih Jesús ā booaat

14 ¹Bíih chooát yeó jáapdih fariseowā ī maáh áih munná Jesúsdi h numah jeémédih āt bejep wut jī. ‘¿Ded pah caá ā chājbi?’ niijná, caán muudíh moón caandíhjih īt túi en nūunúp wut jī. ²Caán muudíh, bácah chalani āt jumup wut jī. ³Caandíh ennit, Moisés ā wutatjidih bohénitdih, fariseowādihbut nin pah Jesús āt níj uúbh joyóp wut jī:

—¿‘Chooát yeó jáapdih tubúp chūúhnitdih nī booaaná’, Moisés āt niijnát jíí? āt niijíp wut jī.

⁴Páant ā niijíchah yuhna, queét īt jepahcap wut jī. Ī jepahcat ennit, Jesús wannidih teo jáha booaat, āt jwúub bejat tátutap wut jī. ⁵Pánih booa péanit, queét fariseowādih āt jwúub uúbh joí júihūap wut jī.

—Jwī chooát yeó jáapdih nī wúúh, níih momo jiwibut íitna ā buug yác bejehah, yeéb níta ub páuh laabácan taniít. ¿Páant nī chājat, tewat nihcan níit? āt niijíp wut jī.*

⁶Páant ā niijíchah, ded pah īt jepahcap wut jī.

Téihya chéwat numah jeémát naáwát

⁷Jesús fariseoíh munná waadnít, bita ā numah jeémpnit pínahboó waád juibínit, waáwápna ī chúudat pínahdih ī níwíchah, Jesús āt enep wut jī. Páant ī níwíchah ennit, queét nihadíh nin pah āt níj naáwáp wut jī:

⁸—Téihya chéwat numah jeémát yeó jáapdih yeebdíh ā bid bojochah, caanná juibínit, waáwápna nī chúudca bojoó. Páant nī chúuduchah nihna, nī chah maáh ā júyúchah, ⁹‘Ma chúudni páhadih nindih ma chúudat tátutú’, yeebdíh ā niijbípna caá. Páant ā niijíchah joinít, jwéejboó juibí chúudna, níta tíic tagaá. ¹⁰Obohjeéhtih, muú mínah yeebdíh ā bid bojochah, jwéejdih bóo páhadih nī juibí chúudúp. Yeéb páant nī chúuduchah ennit, ‘Waáwápboó nī chúud júúwú’, muú mínah yeebdíh ā niijbípna caá. Pánihna, yeéb waáwápboó nī bejehah, bita ā bid bojnit yeebdíh ī túi wēi enbipna caá.* ¹¹Ded caán míicjeh ‘Weemdíh dedé júhdah wihcan caá’, niijníidih Dios moh yéejni ā chājbpina caá. Obohjeéhtih, ded laihcanniboodíh Dios maáh ā waadábipna caá. Pánihna, yeebjéh míic maáta nī waadáca bojoó. Diosjeh maáta pínahdih ā jéih waadána caá, queét jeémédih juibínitdih Jesús āt niijíp wut jī.*

¹²Páant níj péanit, Jesús muú mínahboodíh nin pah āt jwúub níj naáwáp wut jī:

—Ma numah jeémíhna, ma pebh jumnitdih, búdí dinero bíbohndih, ma déewádih, ma pej jumnitdihbut ma bidca bojoó. Meém queétdih ma bidichah, ma túi chājat jíib, queébtat meemdíh bíic yoobó ī numah jeémpbipna caá.

¹³Obohjeéhtih, bitadih ma numah jeémíhna, moh yéejnit, jéih bejcannit, wio wihcannit, jéih encannitdihbut ma bidíp. ¹⁴Queétboó meemdíh bíc yoobó í jéih numah jeémpcan níít. Páant ma túi chājatji jīb, túinit í boo pud jūóhni yeó jáapdih Diosboó meemdíh á túi chājipna caá, Jesús caandíh át niijíp wut jī.

Búdí numah jeémát naáwát
(Mt 22.1-10)

¹⁵Páant á niijíchah joinít, bíc íjeéh chúudni Jesúsdih nin pah át niijíp wut jī:
—Dios pehbhoó ded á numah jeémpni búdí á wēibipna caá, át niijíp wut jī.

¹⁶—Búdí numah jeémát chājni dawá cáacwādih á bidíp be. Páant á bidichah joinít, queét nihát í túi wēi jepah jwuhup be. ¹⁷Caán á yoób numah jeémát yeó jáapdih queédih naáwát náahna, caandíh teo wūhndih wahnit, ‘Nihat jwí jeémát pínahdih ámoh péanit, yeebdíh á bidíp be, buca’, á níj naáwát tútup be.

¹⁸Caandíh teo wūhni páant á níj naáwáchah joinít, queét í jumát yoobó nin pah í níj jepahap be: ‘Weemdíh jéihcat dée caá. Butéh jáap wáapdih jīb chāj péanit, caandíh enedih bejat túut caá wā chāhap. Pánihna, ma maáhdih ma naáwá, weemdíh á páicat pínah niijná’, á jwíh bidni á niijíp be. ¹⁹Bíhbut nin pah á níj jepahap be: ‘Weemdíh jéihcat dée caá. Butéh bícjíh bóo téihya máha jiwíwādih wā jīb chāhap be. Pánih jīb chājnjí queédih enedih bejat túut caá wā chāhap. Pánihna, ma maáhdih ma naáwá, weemdíh á páicat pínah niijná’, caanbút á niijíp be. ²⁰Bíhbut nin pah á niijíp be: ‘Weém butéh wā téihya chéwep be. Pánihna, numah jeémátboó wā jéih bejcan caá’, á niijíp be. ²¹Páant í niijíchah joinít, caandíh teo wūhni á maáh pebhna jwúub joinít, queét í niijátjidih á jwúub naóh yapanap be. Páant á naáwáchah joinít, á maáhboó tabit íijnit, nin pah á niijíp be: ‘Tútchi tac yoób búdí namánadih, bainí namánadihbut bejnit, moh yéejnit, jéih bejcannit, jéih encannit, wio

wihcannitdihbut jwááhnit, waicanjeh ma ub jūúwup’, á niijíp be. ²²Pánih naáwádih bejniji jwúub joinít, ‘Maá, ma niijátji pah wā chāhap be. Páant wā chājachah yahna, páantjeh chúudat á judhna caá’, á niijíp be. ²³Páant á niijíchah joinít, á maáh caandíh á jwúub wutup be. ‘Tútchi jwéejboó búdí namánaboó bejnitdih, bainí namánaboó bejnitdihbut ma jūúwát tútú, chúudatnadih í túi yáwat pínah niijná. ²⁴Meemdíh yoobópdih wā naóhna caá. Queét wā jwíh bidnitboó wā numah jeémát dih í jeémpcan níít’, á niijíp be. Pánihat pah, Dios áihwā pínahdih á bidichah yahna, det í weñat pínahdihjeh chah jenah joiná, caandíh jepahcannit, ájeéh í jumcan níít. Obohjeéhtih, caandíh jepahnitjeh á pehbhoó ájeéh í jumbipna caá, Jesús át niijíp wut jī.

Jesúsjeéh jwí jumíhichah, á buwat
(Mt 10.37-38)

²⁵Bíh lāa dawá cáacwā Jesúsjeéh ít bejep wut jī. Pánihna, Jesús queédih tac púud ennit, nin pah át níj naáwáp wut jī: ²⁶“Ded wā bohéni jumíhna, bita chah weémboodíh oyat caá náahap. Á ípdih, á índih, á áadih, á wehdih, á déewādih, á déewā yaáhdihbut á oyat chah weémboodíh oyat caá náahap.* ²⁷Ded wājeéh péé bohéni jumíhna, ded pah á weñat pínahdih jenah joicát caá náahap. Pánih chājna, wíh á jumát jīb yeejép yapna yahna, weemdíh cádehcat caá náahap.* ²⁸Nindihbut ní jenah joyoó: Múú teoni jap bóo múudíh á chājat pínah játih, á jīb juyát dih jéihyat túut niijná, caán múú jīb pínahdih á jwíh jenah enna caá. ²⁹Á jīb pínahdih á jwíh jenah encan, áih múudíh á jéih péacah enna, bitaboó caandíh í deohbipna caá. ³⁰‘Nin pohba áih múudíh teona, át péa tagaá’, í níj deohbipna caá. ³¹Nindihbut ní jenah joyoó: Maáh bíh maáhjíh í míic mawat pínah játih, nin pah á níj jenah joiná caá: ‘¿Weém diez mil soldadowá bíbohñit, caánboó veinte mil soldadowá á bíbohochah, jwí míic maona, wāta jéih buájá taniít?’ á níj jenah joiná caá.

* 14.26 Mt 10.37 * 14.27 Mt 10.38; 16.24; Mr 8.34; Lc 9.23; Jn 12.24

³²Páant niŷ jengah joinít, ā buuŷácát pínahdih jéihna, bíh maáh áih soldadowājih míc mawadih jūóhnnit, yuúpjeh í jam jwuhuchah, ‘Jwí míc maoca boj jíh’, niŷát túutnit, caandíh teo wáhnidih ā wah bojbpna caá. ³³Pánihna, wíhwa jumíhna, weemdíh ní jepahat pínah játih, ‘Nihat wā yéej cháŷatdih wā cádahbpna caá. Wíih bíí déedih jengah joicán, Jesúsboodíh jengah joiná, caandíhŷeh wā jepahbpna caá. Páant wā jepahat jíib, yeejép yapna yuhna, caandíh wā cádahcan níít’, niŷ jengah joyát caá náahap. Páant niŷ jengah joinít jumna, wíhwa ní jéih jumbpna caá’, Jesús queétdih át niŷjíp wut jí.

Buicánni núumni naáwát

(Mt 5.13; Mr 9.50)

³⁴Páant niŷ naóhnnit, nin bíh naáwátjéh Jesús queétdih át jwúub bohénap wut jí, ā jwíih naáwátidih í beh joyát pínah niŷná: ‘Núumni buiná, jeémátidih ā túi nuñana caá. Obohjeéhtih, núumni ā buyát beedéchah, ní jéih jwúub buyácan caá. ³⁵Pánih buicánni dedé pínah nihcah, caandíh yohatjeh caá náahap. Caán ā nihat pah yeéb ní jumca bojoó. Dios naáwátidih túi joinít, caandíh ní cádahca bojoó. ¡Ded molít jumna, ā túi joyó naáh!’ Jesús át niŷjíp wut jí.

Buudní oveja naáwát

(Mt 18.12-14)

15 ¹Bíh yeó jáapdih dawá cáacwā, Romanowā í maáta í uúbát túutnit dinerodih uúbh wúhnnit, bita Moisés ā wutatjidih jepahcannit ‘Yeejépwa’, niŷnítbut Jesúsdiŷ joyódih ít juibínap wut jí. ²Páant í juibínachah ennit, fariseowā, Moisés ā wutatjidih bohénitbut íjnit, queétjeh nin pah ít míc niŷjíp wut jí:

—Nin newé yeejépwādih túi wēi jwááhnit, íjeéh apí jeémpna caá, ít niŷjíp wut jí.*

³Páant í niŷjíchah jéihnnit, Jesús nin naáwátjéh queétdih át bohénap wut jí: ⁴‘Cien ovejawādih bíbohni, bíc oveja caandíh ā buudúchah ennit, ¿ded pah

tigaá ā cháŷbi? yeéb ní jengah joyóchah. Bita noventa y nueve ovejawādih í jeémát yílip jumupboó jwejnít, caán buudnídih bididih ā bejbpna caá. Pánihna, caandíh bid juinítna, ā cádahbpna caá. ⁵Caandíh bid juí wēina, áih daadjíh mao cáagnit, áih muuná ā ub jwúub bejbpna caá.* ⁶Pánih ub jwúub juibínit, ‘Wíih oveja buudnídih wā bid juyúp be. Pánihna, wájeéh ní wēi wáac juúwá’, niŷnít, ā pebh jumnitdih, ā déewādihbut ā bid wáacbpna caá. ⁷Páant ā weñat pah, ded bíc cáac ā yéejatdih cádahnnit, ā túut nuumúchah, Dios pebhboó jumnit búdí í wēibpna caá. Obohjeéhtih, noventa y nueve panihnit ‘Weemdíh yéejat wihcan caá. ¿Dépanih tigaá wata túut núum?’ niŷ jengah joinítidih Dios pebhboó jumnit í wēican níít’, Jesús át niŷjíp wut jí.

Buudní dinero júdu naáwát

⁸‘Diez dinero júdu bíbohni bíc júdu caántidih ā buudúchah ennit, ¿ded pah tigaá mi cháŷbi? Jiiát dahjéh jiiínit, muudíh mi túi tóodh bid beedábipna caá. Caán júduidih bid juinítna, mi cádahbpna caá. ⁹Caán júduidih bid juinít, ‘Weemdíh buudní dinero júduidih wā bid juiná beé. Pánihna, wájeéh ní wēi wáac juúwá’, niŷnít, mi pebh jumnitdih, mi déewādihbut mi bid wáacbpna caá. ¹⁰Yoobópdiŷ yeedíh wā naóhna caá. Páant mi weñat pah, bíc yéejni ā yéejatdih cádahnnit, túiniboodíh ā túut nuumúchah, Diosíh ángelwábut búdí í wēibpna caá’, Jesús át niŷjíp wut jí.

Buudní ā wúh naáwát

¹¹‘Bíic newé chénewā ā weh jumup be. ¹²Údyiboó ā ípdih nin pah ā niŷjíp be: ‘Wunna, meemdíh wā wúhbpna caá’, ma niŷnítidih buu ma wúhuá, Paá’, ā niŷjíp be. Páant ā niŷjíchah joinít, ā íp áih bíí déedih ā wehdih ā pááap be. ¹³Daocánni yeó jáap túttimah, údyiboó nihat áih bíí déedih ubnit, yuúp bíh baácboó jibidih ā bejep be. Caán baácboó jumna, cheha náahdih jíib cháŷ, yaádh metat jíib wúh, numah jeémát jíib wúh, búdí ā jíib cháŷap

be. Pánih jíib chājna, áih dinerodih ā yoh beedánap be. ¹⁴Páant ā yoh beedáat túttimah, caán baácboó jeémát wihcah, n̄w̄gúp lāa ā jum̄ap be. Caanbút n̄w̄gúp̄j̄ih̄ diib wánna ā chājap be.

¹⁵Páant jeémát ā wihcah, tewat bididih ā bejep be. Páant ā bid bejchah, bíic newé caandíh í náah jum̄ni tewat wūh̄nit, áih momo m̄w̄wā jum̄ni wáihyat júd̄uboó caandíh ā wahap be, queétdih jeémát ā wūhat pínah niijná. ¹⁶Pánih queétdih inna, queét m̄w̄wādih wūh̄ni jeémát̄dih búdí ā jeém̄sh̄ip yuh be. Obohjeéhtih, ā maáh caandíh ā jeémát tútcah, bitabut caandíh dedé jeémát ī wūh̄cap be.

¹⁷Páant ā yapat túttimah, ā jw̄úb náhn̄inap be, ‘Nihat wā ípdih teo wūh̄nit jeémát bíboh, ī júdh jeém̄p̄ni jeémát̄but āp̄í jum̄na beé. Obohjeéhtih, nin baácboó jum̄na, weemdíh jeémát wihcah, wunna caá wā chājap. ¹⁸Pánihna, wā íp̄ pebhna wā jw̄úb bejbipna caá. Caanná jw̄úb jw̄ib̄n̄it, wā ípdih nin pah wā niijb̄ipna caá: “Diosdih búdí wā yéej chājna beé, Paá. Meemdíh̄but wā yéej chājna beé. ¹⁹Pánihna, i‘Wūh̄h̄’, buu weemdíh ma niijcá bojoó! Meemdíh teo wūh̄nijeh wā jumbipna caá”, wā ípdih wā niijb̄ipna caá’, caán m̄íc̄jeh ā niij, jenah joyóp be. ²⁰Páant niij jenah joinít, ā íp̄ pebhna ā jw̄úb bejep be.

“Pánih jw̄úb bejna, ā íp̄ih̄ m̄uudíh ā toáh bejchah, ā íp̄boó caandíh yuúpmah ā jw̄ááh enep be. Pánih jw̄ááh enna, áih caolih̄j̄ih̄ búdí j̄ígah̄nit, ā wūh̄dh̄ih̄ jw̄áád̄ih̄ ā n̄áo n̄ah bejep be. Jw̄ááh̄nit, caandíh búdí wēina, ā pin tewep be. ²¹Páant ā pin teweçah, ā ípdih nin pah ā niij naáwáp be: ‘Diosdih búdí wā yéej chājap be, Paá. Meemdíh̄but wā yéej chājap be. Pánihna, “Wūh̄h̄”, weemdíh ma niijcá bojoó’, ā niijp̄ be. ²²Obohjeéhtih, páant ā niijchah yuhna, ā íp̄boó caandíh teo wūh̄nit̄dih nin pah ā niij wut̄ap be: ‘Waícanjeh túni yégueh chóodih ub jūóh̄nit, wā wūh̄dh̄ih̄ n̄i yacaá. Túni téihya yacat júd̄udih̄ áih téih̄ t̄ib̄d̄ih̄but n̄i yacaá. Áih j̄it̄chad̄ih̄but túni zapatos n̄i yacaá. ²³Jw̄í túi in débehani momo jiwí wūh̄dh̄ih̄ ub jūóh̄nit, n̄i mawaáp. Mao péa, quibh péanit, n̄i puubú. ²⁴“Wā wūh̄h̄ ā wunah bejna

nacaá”, wā niij jenah joyóp yuh be. Buudní déej̄i buu ā túi jw̄úb̄ j̄uiná caá, buca. Búdí wēinit, chóbe jeém̄p̄j̄ih̄’, caandíh teo wūh̄nit̄dih̄ ā niijp̄ be. Pánihna, queét nihat búdí wēinit, ī jeém̄p̄ be.

²⁵“Obohjeéhtih, úudyi ā jw̄úb̄ j̄uyúchah, weép jeñéboó momo jiw̄iwā jum̄ni wáihyat júd̄uboó ā jum̄ap be. Pánihna, ā íp̄ih̄ m̄uudíh̄ toáh bejna, ī wēi eweçah, ā joyóp be. ²⁶Pánih joinít, teo wūh̄nit̄dih̄ nin pah ā niij̄ uúbh̄ joyóp be: ‘¿Dépanih eo tigaá queét ī chāj?’ ā niijp̄ be. ²⁷Páant ā niij̄ uúbh̄ joyóchah joinít, teo wūh̄ni caandíh̄ nin pah ā niij̄ jepahap be: ‘Ma úud ā jw̄úb̄ j̄uiná beé. Á túi j̄uyúchah, ma íp̄ jw̄í in débehani momo jiwí wūh̄dh̄ih̄ ā mawat tút̄ap̄ be. Pánih maonij̄d̄ih̄ jw̄í puub̄ péanachah, numah jeém̄p̄ wēi eona caá ī chājap’, caandíh ā niijp̄ be. ²⁸Páant teo wūh̄ni ā niij̄ naáwáchah joinít, weép jeñé ā ípdih̄ tubit ā íj̄ip̄ be. Íj̄nit, ā waád̄íh̄cap be. Páant ā waád̄íh̄cah enna, ā íp̄boó bac bejnit, ‘Wūh̄h̄, ma waád̄ j̄úw̄w̄’, caandíh ā niijp̄ yuh be. ²⁹Obohjeéhtih, ā ípdih̄ nin pah ā niij̄ jepahap be: ‘Maatáp̄dih̄ meemdíh̄ búdí teo wūh̄nit, ma naáwáchah wā yap yohcah yuhna, wā pej̄ jum̄nit̄dih̄ wā numah jeémát̄ déedih̄ cabra wūh̄h̄bit̄dih̄ weemdíh̄ map̄í wūh̄can beé. ³⁰Obohjeéhtih, buu yeejép ma wūh̄h̄ ā jw̄úb̄ j̄uyúchah, yaád̄h̄ metat j̄iib̄ míh̄ dinero yoh beedánidih̄ búdí wēinit, meém ma numah jeém̄p̄na caá. Jw̄í in débehani momo jiwí wūh̄dh̄ih̄ maonit, caandíh ma numah jeém̄p̄na caá’, ā ípdih̄ ā niij̄ j̄uih̄̄ap̄ be.

³¹“Páant ā niij̄ j̄uih̄̄uachah joinít, ā íp̄ caandíh̄ nin pah ā niij̄ jepahap be: ‘Wūh̄h̄, meém wājeéh̄ map̄í jum̄na caá. Nihat w̄íh̄ bíí déedih̄ míh̄ mun caá.

³²Obohjeéhtih, ma úud wunni déej̄i buu ā túi jw̄úb̄ j̄uyúp̄ be. Pánihna, wēinit, jw̄í numah jeém̄p̄ eweçah, ā túina caá’, ā íp̄ weép jeñédih̄ ā niijp̄ be”, Jesús queétdih̄ āt niijp̄ wut̄ j̄i.

Dinero en daoní ded pah ā chājat naáwát

16 ¹Bíih̄ lāa Jesús nin naáwát̄j̄ih̄ ā bohénit̄dih̄ āt jw̄úb̄ bohénap wut̄ j̄i: “Bíic newé búdí dinerodih̄

bíbohni, áih dinerodih en daoníboó ã túi en daocát ennit, bíh teo wūhniboó í maáhdih ã naóh yacap be. ²Páant ã naóh yacachah, í maáhboó áih dinerodih en daonídh ã bid bojop be. Páant ã bid bojni ã juyúchah, nin pah caandíh ã niijíp be: ‘Wíih dinerodih ma túi en daocát doonádih wā joyóp be. Pánihna, wíih dinerodih túi en daocát jíib weemdíh ma jwáub teo wūhcan níft. Ded pah wíih dinerodih ma chājatjidih weemdíh ma naóh daác beedánaá’, ã maáh caandíh ã niijíp be. ³Páant ã niijíchah joinít, en daoníjiboó caanjéh nin pah ã níj jengah joyóp be: ‘Wā maáh weemdíh yohat túut caá páant ã niijíp. Weém wēpcanni jumna, baác baadát tewatnadih wā buujácan níft. Weém bitadih dinero wā uúbhna, tíic náah jumni wāta uúbh tac buugá tagaá. Pánihna, ¿ded pah tigaá weemdíh chājat náah? ⁴Buu, wā chājat pínahdih wā jéihna caá, buca. Nin pah wā chājachah, wā teo cádahat túttimah, wā maáhdih jíib buudánit weemdíh í oibipna nacaá. Pánih oinit, jígah ennit, weemdíh í teo wáacbipna caá’, caanjéh ã níj jengah joyóp be. ⁵Páant níj jengah joinít, nihat ã maáhdih jíib buudánit yoobó ã bid bojop be. Páant ã jwíih bid bojni ã juyúchah, nin pah caandíh ã níj uúbh joyóp be: ‘¿Wā maáhdih débóo tigaá meém ma jíib buudá?’ ã níj uúbh joyóp be. ⁶Jeémát chājat yí cien dahwani quíftnadih caandíh wā jíib buudána caá’, ã níj jepahap be. ‘Ninboó ma jíib buudáátidih daácní núo ã jumna caá. Waícanjeh jwí chéudnit, ma jíib buudáátidih jwáub deyanit, tac yoobjéh ma daacá’, teo wūhni ã niijíp be. ⁷Páant níj péanit, bíh jíib buudánidih bid bojnit, nin pah caandíhbut ã níj uúbh joyóp be: ‘¿Débóo tigaá wā maáhdih ma jíib buudá?’ ã niijíp be. ‘Cien trigo wuh wūhndih wā jíib buudána caá’, ã niijíp be. ‘Ninboó ma jíib buudáátidih daácní núo ã jumna caá. Ochentajeh ma daacá’, ã niijíp be. ⁸Páant ã chājatdih jéihnít, ã maáhboó áih dinerodih en daoníjdih nin pah ã niijíp be: ‘Meém yeeni yuhna, ded pah

túttimah ma túi jumat pínahdih mat jengah joyóp taga’, ã niijíp be. Páant ã chājat pah, Diosdih jéihcannít, túttimah túi jumat túut niijná, bí déenadih í túi jéih ubna caá. Ded pah í bíbohat pínahdih Diofhwāboodíh chah í túi jéihna caá.

⁹“Yeébboodíh nin pah wā naóhna caá: Moh yéejnitdih jígah ennit, níih bí déejíh queétdih ní túi teo wáacá. Páant ní teo wáacachah, queébtut Diosdih jepahnít, ã pebhboó ní juibínachah, yeebdíh í wēi jwāáhbipna caá.

¹⁰“Ded bainíbit bíbohna yuhna, caanjíh bitadih túi teo wáacní jumna, túttimah búdí bíbohna, caanjíhbut ã túi teo wáacbipna caá. Obohjeéhtih, ded bainí ã bíbohatjíh túi chājcan, túttimah búdí ã bíbohnaút, bíic yoobó ã túi chājcan níft. * ¹¹Níih bí déejíh ní túi chājcat enna, Diosboó ã wēpatjíh yeebdíh ã teo wáaccan níft. ¹²Pánihna, nin baácboó jum jwuhna, Dios yeebdíh ã wūhni bí déejíh ní túi chājcat enna, jeáboó ní juibínachah, túini yoobátdih ã wūhcan níft. ¹³Ded Diosdih túi jengah joinít jumna, áih bí dée pínahdih tubít ã jengah joicán níft. Obohjeéhtih, bí déedih tubít bidni jumna, Diosboodíh ã jéih jengah joicán níft. Pánihna, Diosdih bí déedihbut chénat pah bícdih ní jéih jengah joicán níft. Diosdihjeh bidat caá náahap”, Jesús át niijíp wut jí. *

¹⁴Páant ã niijíchah joinít, fariseowā dawá bí déedih bidnit jumna, caandíh í dehwep wut jí. ¹⁵Páant í dehwechah ennit, Jesús queétdih nin pah át niijíp wut jí: “Cáacwā í enechah pohba, yeéb túinit pah tigaá ní jígohop, ‘Nit túi chājnit caá’, yeebdíh í níj jengah joyát pínah niijná. Obohjeéhtih, dawá bí déedih ní bid jengah joyátdih Dios ã jéihna caá. ‘Nit túinit caá’, cáacwā í níj ennitdih Diosboó ‘Yeejépwā caá’, ã níj enna caá”, Jesús át niijíp wut jí.

**Moisés ã wutatjdih, Dios ã maáh
jumatdihbut Jesús ã bohéat**

¹⁶“Juan Daabáni ã jumat pínah játih, Diosjeéh túi jumat túut niijná, Moisés ã

wutatjidih, Dios naáwátidih naóh yapanit
 ī daacátjidihbut cáacwádih jepahat caá
 átih náahap. Obohjeéhtih, Juanboó Dios
 ā maáh jumat túini doonádih cáacwádih
 ā jwíh naáwáp jī. **Buu** weem jwáh caán
 túini doonádih yeebdíh wā naóhna caá.
 Pánihna, yéejatdih cádahnit, Diosdih
 jepahat ā buwuchah, det jepahíhnitboó
 Diosdih búdí bidat caá náahap.* ¹⁷Jeá,
 nin baáčbut ā buudúchah yuhna, Moisés
 ā wutatjiboó ā buudcán níit”, Jesús át
 niijíp wut jī.*

Yad wilidih yohcat
 (Mt 19.1-12; Mr 10.1-12)

¹⁸“Ded ájeéh bólidih yohnit, bíh
 wilidih jwúub áa jumna, yeejép ā chájna
 caá. Ded bíh áajidih jwúub túut nuúm áa
 jumna, caántjīh ā yéej chájna caá”, Jesús
 át niijíp wut jī.*

**Moh yéejni Lázaro,
 dawá bíf déedih bíbohni naáwát**

¹⁹“Dawá bíf déedih bíbohni, dinerobut
 búdí bíbohni newé ā jumup be. Búdí jíib
 jumni túini chítah jumni yégueh chóodih
 ápí duwúp be. Yeó jáap jumat pah túini
 jeémátidih míic ápí jeémép be. ²⁰Áih muú
 jéc pebh moh yéejni, Lázaro wūt jumni,
 ápí ñajap be. Nihat áih bácah áoh peétni
 ā jumup be. ²¹Páant ā ñajachah,
 mujjiowá áih áhwatnadidih déebédih ípí
 juibínap be. Dawá bíf déedih bíbohni
 bóó ā jeémp jéenanidih Lázaro ā jeémíhip
 yuh be. Obohjeéhtih, caandíh ápí wúhat
 túutcap be. ²²Biíc yeó jáap, Lázaro ā
 wunup be. Abraham ā juima yoobát ā
 jumuchah, Diofíh ángelwā Abraham
 pebhna áih caolihdih ī ub bej wahap be.
 Cubucah, dawá bíf dée bíbohni
 wunup be. Obohjeéhtih, ā wunat
 túttimah, cáacwā áih bácahjidih ī
 yohochah, áih caolih iiguípna ā bejep be.
²³Caánboó jumna, tubit ā tubanap be.
 Pánih tuba chéi enna, Abrahamdih,
 Lázaro ā pebh ā ñuhuchah, ā enep be.
²⁴Pánih ennit, Abrahamdih nin pah ā niijíp
 ejep be: ‘Nuwá, weém nin iiguípboó wā
 jumuchah, weemdíh tubit ā tubna caá.
 Páant ā tubuchah, weemdíh jígah ennit,

ma teo wáacá. Lázarodih áih téih tíbjīh
 mahdih taj daabánit, wíih nuúcdih ā
 cámahat pínah niijná, ma chífaat túutú’,
 Abrahamdih ā niijíp ejep yuh be.

²⁵Obohjeéhtih, páant ā niijíchah yuhna,
 Abraham caandíh nin pah ā niijíp jepahap
 be: ‘Jumá, meém baáčboó jum jwuhna,
 nihat ma náahatdih ma bíboh beedánap
 jī. Obohjeéhtih, Lázaro boó ā moh yéejep
 jī. **Buu** Lázaro ninjīh ā tūi jumuchah,
 meemdíh caá tubit an tubup. ²⁶Jwí cātīh
 jéih bejcat dée ā jumuchah, ded ninmant
 conna ā jéih dei bejcan caá. Ded conmant
 ninnabut ā jéih aáb jūóhcan caá’,
 Abraham caandíh ā niijíp jepahap be.

²⁷⁻²⁸“Páant ā niijíchah joinít, dawá bíf
 déedih bíbohni nin pah ā jwúub niijíp
 be: ‘Nuwah Abraham, wā íp pebhboó
 bíicjīh bóo téihya wā úudwā páantjeh ī
 jumup be. Pánihna, wā úudwádih naáwát
 náahna, Lázarodih ma wahaá, queébtut
 nin iiguípna ī jūóhcat pínah niijná’,
 Abrahamdih ā niijíp yuh be.

²⁹Obohjeéhtih, Abraham caandíh nin pah
 ā niijíp jepahap be: ‘Dios naáwátidih
 Moisésji, bita ā naáwátidih naóh yapanitji
 ī daacni núonadihbut ma úudwā ī
 bíbohna caá. Caán naáwátidih ma
 úudwádih jepahat caá náahap’, Abraham
 ā niijíp be. ³⁰Páant ā niijíchah joinít,
 iiguípboó jumni nin pah ā jwúub niijíp
 be: ‘Yoobópdih tigaá ma niijíp, Nuwah
 Abraham. Obohjeéhtih, bíic wunniji ī
 pebhna ā jwúub bejchah, queé caandíh
 joinít, ita túut nuum tágaá’, Abrahamdih
 ā niijíp yuh be. ³¹“Queé Moisés ā
 daacátjidih túi joicán, bita naóh yapanit ī
 daacátjidihbut túi joicán, wunniji ā boo
 pud jūúwúchah yuhna, queé caandíhbut
 ī joibícan nacaá’, Abraham caandíh ā
 niijíp be”, Jesús át niijíp wut jī.

Jwí yéej chájat túutat ā tobohát
 (Mt 18.6-7,21-22; Mr 9.42)

17 ¹Bíh láa, Jesús nin pah ā
 bohénitdih át niijíp naáwáp wut jī:
 “Dawá yeebdíh yéej chájat túutnit ī
 jumbipna caá. Obohjeéhtih, ī yéej chájat
 túutatji jíib, Dios queétdih búdí ā peéh
 chájipna caá. ²Nin wébít panihni

weemdih jáap jepahnitdih ded ã yéej chājat tūtutaji jīb Dios caandih yeejép pohba ã peéh chājipna caá. Pānihna, caán ã yéej chājat tūtut pínah jātih, áih butdih búdí jeé jádujih chéo búudhnit, búdí mujna caandih ī yohochah, āta túi taga. Páant ī chājachah, caán wébít panihnidih ã yéejacah nihna, Dios páant bóo pohba caandih āta peéh chājan taga. ³Ded pah ñi chājat pínahdih ñi túi jenah joyó. Ñi dée yeebdih ã yéej chājachah, ‘Páant ma chājatdih ma cádaahaá’, caandih ñi niijí. Páant ñi niijíchah joinít, túinidih ã tūtut ñuumúchah, yeéboó ã yéej chājatjidih ñi jwúub náhnica bojó.* ⁴Pānihna, ñi déeboó bíc yeó jáapdihjeh siete láa yeebdih yéej chājnit, ‘Páant wā chājatjidih wā jígahna caá. Chéneji wā jwúub chājan níit’, ã niijíchah, páant bóo láa ã yéej chājatjidih ma jwúub náhnica bojó”, Jesús āt niijíp wut jī.

Ded pah caá Diosdih túi jenah joyát

⁵Páant ã niijíchah joinít, Jesús ã bohénit caandih nin pah īt niijíp wut jī:
—Meemdih chah jwī jenah joyát pínah niijná, jwiítidih ma teo wáacá, īt niijíp wut jī.

⁶—Mostaza bainí tībih jumna yuhna, chíihna, búdí nah ã behna caá. Pānihat pah, Dios ã wēpatdih bainjeh jenah joiná yuhna, nin pah ñi jéih chājipna caá: Can búdí máa nahdih ‘Máa nahaá, meemjéh dug ñah bejnit, búdí mujna ma juibí ñuhúú’, ñi niiját pahjeh ã bejbipna caá, Jesús queétdih āt niijíp wut jī.

Teo wūhni ã tewat naáwát

⁷“¿Yeebdih teo wūhni wápchidih teo, ovejawādih en daonjí ã jwúub juyúchah, ded pah tigaá caandih ñita niij? ‘Ma jeémp jūúwú. Ma jeémát pínahdih ninjīh wā puúb páñap be’, čñita niijtá níit? ⁸Páant ñita niijcán tagaá. Nin pahjeh caá caandih ñita niijíp: ‘Wā jeémát pínahdih ma puúbí jwuhúú. Wā jeémp babhbachah, weemdih ma pái jwuhúú. Wā jeémp péaat túttimah, meem jwúh jeémpnit ma

babhbaá’, yeebdih teo wūhnidih ñita niij tigaá. ⁹Yeebdih teo wūhni ñi wutatdih ã chājachah, caandih ‘Túina caá’, ñita niijcán tagaá. Páant ñi niijátidih bidcan, ã tewatdihjeh caá apí chājan. ¹⁰Pānihna, teo wūhni ī jumat pah mun tigaá yeebbút ñi jumup. Dios ã wutatdih jepahnit, ‘Túina caá’, ã niiját pínahdih bidcanjeh, nin pah yeebdih niij jenah joyát caá náahap: ‘Meemdih teo wūhni jeh mun tigaá wā jumup. Ma wutatdihjeh tigaá wāpí tewep’, ñi niij jenah joyó”, Jesús āt niijíp wut jī.

Diez bácah moópnitdih Jesús ã booaat

¹¹Bíh yeó jáapdih Jesús wā Jerusalén tútchina bejna, Samaria baác, Galilea baác cáth īt bejep wut jī. ¹²Bainí tútchidih ī waadáchahjeh, diez bácah moópnitboó yuúp caandih īt en ñuhup wut jī. ¹³Pānih ennit, nin pah īt niij ejep wut jī:

—Maá Jesús, jwiítidih ma jígah eneeé, īt niijíp wut jī.

¹⁴Páant ī niij ejechah, Jesús queétdih ennit, nin pah āt niijíp wut jī:

—Moisés ã wutatji pahjeh sacerdotewādih ñih bácahdih júutdih ñi bejeé, caán moopát ã ñuumátdih ī jéihyat pínah niijná,* āt niijíp wut jī.

Páant ã niijíchah joinít, ī bejchahjeh, íih bácah moopát āt ñuumáh bejep wut jī. ¹⁵Bíic íjeéh jumni áih bácah ã ñuumúchah ennit, Jesús pebhna āt jwúub bejep wut jī. Pānih jwúub bejnit, Diosdih búdí āt wēi ejep wut jī. ¹⁶Pānih wēinit, Jesús íh jítcha pebh bódicha caj yoh ñajnit, “Túina caá, Maá”, āt niijíp wut jī. Caán bácah moópniji Samaria baácđih bóo judío nihcan wut jī.

¹⁷—¿Yeéé boonit diez nihcannit beé? ¿Bita nueve dépanih tigaá weñedih ī jwúub jūóhcan? ¹⁸Nin bíicjeh, judío nihcan yuhna, Diosdih ‘Túina caá’, niijídih ã jwúub jūúwú be. ¿Dépanih tibeé bita ī jūóhcan? Jesús āt niijíp wut jī.

¹⁹Páant niijnít, bódicha caj yoh ñajnidih

—Ñah ñahnit, ma jwúub bejeé. Wā wēpatdih ma táí jenah joyát jíib ma boonap be, át niijíp wut jí.

Ded pah caá Dios ā maáh jumat
(Mt 24.23-28,36-41)

²⁰Biíh yeó jáapdih fariseowā Jesúsdih nin pah ít níj uébh joyóp wut jí:

—¿Débólih tigaá nin baáčboó Dios ā maáh jum jwíhbi? ít niijíp wut jí.

—Dios ā maáh jumatdih yeéb cáacwā ñi jéih encan caá. ²¹‘Jáaj, ninjīh caá ā jumup’, ‘Jáaj, cōj caá ā jumup’, ñi jéih niiján caá. Obohjeéhtih, weém Dios ā wēpatjīh yeebdíh wā teo wáacachah, Dios ā maáh jumat ñi cātīh ā jumna caá, Jesús queétdih át niijíp wut jí.

²²Páant níj péanit, Jesús ā bohénitdih jwuh nin pah át níj naáwáp wut jí:

—Túttimah, búdí yeejép yap láa ā jumuchah, nin baáčboó wā jwúub dei jūúwát pínahdih búdí ñi bidbipna yuh caá. Obohjeéhtih, wā jígoh jwuhcan níft.

²³‘Candih eneé. Can Dios ā wahni Cristo caá’, níj, ‘Nin Cristodih eneé’, bita yeebdíh í niijbipna yuh caá. Páant í niijíchah yuhna, yeébbó queétdih ñi joyáh bojó. ²⁴Wedónachah, nihat yúup jumna yuhna, í enat pah, weém nihat cáacwā úud jeñé, wā jwúub dei jūúwúchah, nihat í enbipna caá.

²⁵Obohjeéhtih, páant wā jwúub dei jūúwát pínah játih, buu láa moón weemdíh náahcan, tubit yeejép í chājipna caá. ²⁶Weém, nihat cáacwā úud jeñé wā jwúub dei jūúwúchah, Noéwā jum láa í jumatji pahjeh cáacwā í jwúub jumbipna caá.* ²⁷Caán láa moón nihat jeémp babhni, téihya chéona ít chājap wut jí. Pánih chājna, Diosdih ít jenah joicáp wut jí. Páant í jumuchah, Noéwāji búdí jááj chóoboó í waadat túttimah, Dios pobyit wahnit, caandíh náahcannitdih át mao beedánap wut jí. Páant í jumatji pahjeh mun tigaá wā jwúub dei jūúwát pínah játih cáacwā í jumbipna caá.*

²⁸Lot jum láa í jumatji pahjeh, wā jwúub dei jūúwát pínah játih, cáacwā í

jumbipna caá. Caán láa moón jeémp, babh, jíib chāj, wápchidih taj, mué ít chājap wut jí. ²⁹Páant í chājat pónih, Sodoma tútchimant Lotwāji í jwei béjehahjeh, tuu iigát panihni iigní jee dáhna jeámant át buúg jéneep wut jí. Nihat caán tútchidih moondíh yohna, Dios caán iigátidih át wahap wut jí.* ³⁰Páant í jumatji pahjeh mun tigaá weém nihat cáacwā úud jeñé, wā jwúub dei jūúwúchah, cáacwā í jumbipna caá.

³¹“Caán yeó jáapdih ded áih mué chahmant bóo coahboó jumni dei bejna, áih bí déedih ubudih waadcánjeh, yoobópdi h ā jwei béje naáh. Wápchiboó jumni bnt áih yéguenadi h ubudih ā jwúub bejca bojo naáh.* ³²Lot áaji ded pah mi yapatdih ñi náhninaá. Dios ā wutatjidih jepahcan, miíh bí déedih oinit, tac púud enna, núumni nah mit wééep wut jí.* ³³Pánihna, ded ā weñat pínahdihjenah jó chājni, iiguipna bejni ā jumbipna caá. Obohjeéhtih, ded ā weñat pínahdih joyáh bojni, wā weñat pínahboodíh chājni, ā buudcán níft.*

³⁴“Yeebdíh yoobópdi h wā naóhna caá. Wā jwúub dei jūóhni yeó jáapdih chénewā íih mué díftna bícdih í úwuchah, weemdíh jepahnidihjenah wā ubbipna caá. Weemdíh jepahcanniboó ā chāobípna caá. ³⁵Chénewā yaádh bícdih í tewechah, weemdíh jepahnidihjenah wā ub bejehah, biíh wili chāobípna caá. ³⁶Wápchiboó chénewā teonit í jumuchah, weemdíh jepahnidihjenah wā ubbipna caá. Biíh ā chāobípna caá”, Jesús át niijíp wut jí.

³⁷Páant ā niijíchah joinít, ā bohénit caandíh nin pah ít uébh joyóp wut jí:

—¿Dedboo tigaá páant ā yapbi? ít niijíp wut jí.

—Jóopwā í jíj júuduchah ennit, nuéup ā moopópboó jéihna, bíáboó ñi bidcan níft. Páant ñi jéihyat pah, dedjīh wā jwúub dei jūúwúchah jéihna, bíáboó bidcat caá náahap, Jesús queétdih át niijíp wut jí.

**Éemp wunnih
mi uúbh tac buugáát naawát**

18 ¹Táttimah, Diosdih í uúbh cádahcat pínahdih bohéna, nin pah Jesús á bohénitdih át níj naawáp wut jí: ²“Bíic tútchidih yéejat peéh chājat túttni á jumup be. Caán Diosdih úmcan, cáacwādhbut āpí túi chājcap be. ³Caán tútchidih éemp wunnihbut mi jumup be. Pánihna, peéh chājat túttni pebhna juibínit, ‘Weemdíh eníhcan, yeejép chājnidihi ma peéh chājat tútut’, mi niijíp be. ⁴Páant mi niijíchah yuhna, dawá láa caánboó ‘Wá peéh chājcan níit’, caántdih á niijíp be. Páant á niijíchah yuhna, caántboó caandíh chah mi uúbh tac buugánap be. Páant mi uúbh tac buugánachah yap joiná, caanjéh nin pah á níj jenah joyóp be: ‘Weém Diosdih, cáacwādhbut wá úmcan caá. ⁵Páant wá jumuchah yuhna, nintboó mi uúbh tac buugána, weemdíh mi chuúábipna caá. Pánihna, caántdih yeejép chājnidihi wá peéh chājat tútutbipna caá’, á niijíp be”, Jesús át niijíp wut jí.

⁶Páant niijnít, Jesús queédih nin pah át níj jéihyanap wut jí: “Caán yéejat peéh chājat túttni ded pah á chājatdih níi túi jenah joyó. ⁷Caán túicanni yuhna, caandíh uúbh tac buugánidihi á teo wáacap be. Diosboó túini jumna, á níonit á teo wáacat pínahdih búdí í bidichah, queédih maatápdih á pánat túutcan níit. ⁸Pánih túi teo wáacnit, queédih yeejép chājnitdih waicanjeh á peéh chājbipna caá. Pánih túi jepahni á jumuchah yuhna, weém nin baácboó jwúub dei jūóhna, daocánnit Diosdih túi jenah joinítidih wá bid juimí dée caá. Pánihna, yeéboó caandíh níi túi jenah jói cádahca bojó”, át niijíp wut jí.

Chénewā Diosdih uúbhniit naawát

⁹Páant níj péanit, “Jwiitboó túinit caá. Bitaboó yeejép wá caá”, níj jenah joinítidih Jesús nin pah át níj naawáp wut jí: ¹⁰“Chénewā Diosdih uúbhna í chājap be. Bíic fariseo á jumup be. Bíih Romanowā í maáh á wutni dinerodih

uúbhni á jumup be. ¹¹Pánihna, fariseo níhniit, nin pah Diosdih á níj uúbúp be: ‘Weém bíi déedih nuumní, yaáhdhidi yéej chājni nihcan caá. Nin Romanowā í maáh á wutni dinerodih uúbhni á yéej chājat pahbut wá chājcan caá. Bitá í yéej chājat pah wāpí chājcan caá. Pánih túi jumna, “Túina caá”, meemdíh wá niijná caá. ¹²Weém semana jumát pah chéne yeó jáap jeémp jwuhcanjeh, wāpí uúbhna caá. Ded cien dinero júdudih wá jíib ubna, diez júdudih meemdíh wāpí wūhna caá. Ma wutat pahjeh wāpí túi chājna caá’, fariseo á níj uúbúp be. ¹³Obohjeéhtih, dinerodih uúbhniiboó á yéej chājatdih jíghana, yuúpbit yaíh duo níhniit, japboó en náhacanjeh, Diosdih nin pah á níj uúbúp be: ‘Dios, weém yéejni caá. Weemdíh jígha ennit, ma teo wáacá’, á niijíp be. ¹⁴Yoobópdih yeebdíh wá naóhna caá. Caán dinerodih uúbhni áih muuná á jwúub bejehah, ‘Caán túini caá’, Dios caandíh á níj enep be. Obohjeéhtih, fariseobodíh ‘Caán túini caá’, Dios á níj encap be. ‘Weém túini, dedé yéejat wihcanni caá’, niijnidihi ‘Meém táicanni caá’, Dios á níj enna caá. Obohjeéhtih, ‘Meemjéh caá túini. Weém yéejni wá jumuchah, weemdíh ma jígha en teo wáacá’, niijnífoodíh Dios á wéi enna caá”, Jesús át niijíp wut jí.*

**Jesús wébítidih á uúbát
(Mt 19.13-15; Mr 10.13-16)**

¹⁵Bíih láa, cáacwā í túuhnitdih á teo jáha uúbát pínah niijná, Jesús pebhna í ub juibínap wut yuh jí. Obohjeéhtih á bohénitboó queédih ennit, í jípónih jūihñup wut jí. ¹⁶Páant í jūihñuchah ennit, Jesús wébítidih jūúwát túttnit, á bohénitboodíh nin pah át niijíp wut jí: —Queét wébít wá pebhna í jūúwá naáh. Í jūúwát déedih níi jáhca bojó. Queét panihniit Diosdih chah í túi jenah joiná caá. Páant moonájeh Dioíhwā í jéih jumna caá. ¹⁷Yoobópdih yeebdíh wá naóhna caá. Nit Diosdih í túi jenah joyát pahjeh yeéboó níi jenah joicáh, Dios níi maáh á nihcan níit, át niijíp wut jí.

* 18.14 Pr 29.23; Mt 23.12; Lc 14.11

**Dawá bíí déedih bíbohni
Jesúsdih á wáábh joyát
(Mt 19.16-30; Mr 10.17-31)**

¹⁸Páant niijníi Jesús á bohénit bíicdih á bejehah, judíowá í maátajeéh jumni caandíh wáábh joyódih át juibínap wut jí.

—¿Túí Bohéní, páantjeh Diosjeéh túí jumíhna, ded pah tigaá wá chájbi? át niijíp wut jí.

¹⁹—¿Dépanih tigaá ‘Túini’, weemdíh ma níj? Diosjeh caá túini. ²⁰Dios á wutatnadih ma jéihna caá. ‘Ma áa nihcannihjíh ma yéej chájca bojóo.* Cáacdih ma mao yohca bojóo.* Ma nuumcá bojóo.* Ma yeeca bojóo.* Ma mánadih túinijeh ma chájáp’,* Dios á niijíp jí. Caán á wutatnadih jepahat caá náahap, Jesús át niijíp wut jí.

²¹—Wébít jumna, wá yap yohcatji pah, buubut bíic yoobó wá yap yohcan caá, Jesúsdih át niijíp wut jí.

²²—Diosjeéh ma túí jumat pínah, bainí meemdíh á judhna caá. Nihat míih bíí déedih jíib chájadih ma bejeé. Pánih jíib chájnit, caán jíibdih moh yéejnitdih ma wúhuú. Páant ma wúhuchah, nin baácboó ma bíbohahatji chah túini míih pínah Dios pebhboó á jumbipna caá. Wá niiját pah cháj péa, wájeéh ma péé juúwú, Jesús caandíh át niijíp wut yuh jí.

²³Obohjeéhtih, páant á niijíchah joiná yuhna, caánboó dawá bíí déedih bíbohni jumna, áih bíí déedih jíib cháj wúhíhcan, búdí át jígahap wut jí.

²⁴Páant á jepahcatdih ennit, Jesús nin pah át niijíp wut jí:

—Ded dawá bíí déedih bíbohni Diosdih á jepahíhichah yuhna, caandíh á buona caá. ²⁵Camelloboó awí íitbitdih á waad yábac bejíhichah nihna, áta buo tagaá. Pánihat pah, dawá bíí déedih bíbohni Dios á maáh jumupboó á waadíhichah, búdí á buona caá, át niijíp wut jí.*

²⁶Páant á niijíchah joinít, bita caandíh nin pah ít niijíp wut jí:

—Páant ma niijíchah bácah, Dioíh pínah ded á jéih jumcan níit, ít niijíp wut jí.

²⁷—Cáacwá ded pah í jenah joyátjéhéh í túi chájíhna yuhna, Dios pebhboó í jéih bejcan níit. Diosjeh caá iiguípna bejnit déedih á túi ubup. Caanjéh tigaá nihatdih cháj beedáni. Dedé jéhcat pínah caandíh á wihcan caá, Jesús át níj jepahap wut jí.

²⁸Páant á niijíchah joinít, Pedroboó caandíh nin pah át niijíp wut jí:

—Weemdíh ma joi jwúhuú. Majeéh péecat túit niijná, jwiítboó nihatdih jwí cádahap jí, át niijíp wut jí.

²⁹⁻³⁰—Yoobópdih yeebdíh wá naóhna caá. Diosdih jepahni áih muudíh, á mánadih, á déewádh, yaddih, á wehdih cádah bejnit, nin baácboó á jum jwuhuchah, Dios chah dawá caandíh á wúhhipna caá. Pánihna, á wunat túttimahbut, Diosjeéh páantjeh á jumbipna caá, Jesús queédih át niijíp wut jí.

**Jesús á wunat pínahdih
á jwúub naáwát**

(Mt 20.17-19; Mr 10.32-34)

³¹Páant níj péanit, Jesús doce á bohénitdih chibít yuúp buúg át numah bejep wut jí. Pánih bejnit, nin pah queédih át níj naáwáp wut jí: “Bainí yeebdíh wá naáwíhna caá. Buu Jerusalén tútchina bejna caá jwí chájap. Caanná jwí juibínachah, Dios naáwátidih naóh yapanit jon játih í daacátji bíic yoobó weém nihat cáacwá úud jeñé wá yapbipna caá. ³²Weemdíh teonit, judíowá nihcannitdih í jwúub wúh yapabipna caá. Páant í wúh yapanachah, queéboó weemdíh deoh naóhnit, mao mác cói jáha, yeejép wéhe, pūinit, í mao yohbipna yuh caá. ³³Obohjeéhtih, bíic peihcanni yeó jáap túttimah, wá jwúub boo pud jūóhhipna caá”, queédih át niijíp wut jí.

³⁴Páant á niijíchah joiná yuhna, á bohénit ded pah á naáwátidih ít beh joicáp wut jí.

Jéih encannidih Jesús á booaat

(Mt 20.29-34; Mr 10.46-52)

³⁵Jesús wá Jerusalén tútchina bejna, Jericó tútchina ít toáh juibínap wut jí.

* 18.20 Ex 20.14; Dt 5.18 * 18.20 Ex 20.13; Dt 5.17 * 18.20 Ex 20.15; Dt 5.19
* 18.20 Ex 20.16; Dt 5.20 * 18.20 Ex 20.12; Dt 5.16 * 18.24-25 Pr 11.28

Caanjíh jéih encanniboó namá jwéédih chéudnit, dinero uúbhna át chājap wut jī.

³⁶Pánih chéudnit, dawá ā pebh ī yap bejchah joinít, queétdih nin pah át níj uúbh joyóp wut jī:

—¿Dépanih tigaá dawá cáacwā ī yap bej? át niijíp wut jī.

³⁷—Jesús, Nazaret tútchidih bóo ā yap bejna caá, caandíh ít níj jepahap wut jī.

³⁸Páant ī niijíchah joinít, caán át ej jwíhíh wut jī.

—iJesús, David juma, Dios ā wahní, weemdíh ma jígh eneé! át níj náac ejep wut jī.

³⁹Páant ā níj náac ejchah joinít, Jesúsdih waóhnitboó, nin pah ít niijíp wut jī:

—iMa laihca bojóo! caandíh ít níj jíponih jūihñup wut jī.

Páant ī níj jūihñuchah yuhna, caánboó chah át wēp ejep wut jī.

—iDavid juma, Dios ā wahní, weemdíh ma jígh eneé! át jwáub níj náac ejep wut jī.

⁴⁰Páant ā níj náac ejchah joinít, Jesúsboó chāo nūhñit, caandíh ā pebhna át ub bejat túutup wut jī. Páant ā bejat túutuchah joinít, jéih encannidih Jesús pebhna ít ub bejep wut jī.

Á pebhna ī ub juibínachah, nin pah caandíh át níj uúbh joyóp wut jī:

⁴¹—¿Ded pah wā chājat tigaá ma náah? át niijíp wut jī.

—Maá, jéih enatdih caá wā náahap, át níj jepahap wut jī.

⁴²—iMa eneé! Weemdíh túi jenah joiná, ma boona caá, Jesús caandíh át niijíp wut jī.

⁴³Páant ā niijíchahjeh, jéih encanniji át yoób enep wut jī, buca. Pánih ennit, Jesúsjeéh bejna, Diosdih búdí át wēi naáwáp wut jī. Pánihna, bita caán jéih encanniji ā enechah ennit, queébtut Diosdih búdí ít wēi naáwáp wut jī.

Zaqueo Jesúsdih ā jwááat

19 ¹Jesús wā Jericó tútchina juibínit, bac bejat túut ít chājap wut jī. ²Caán tútchidih Zaqueo wūt jumni át jumup wut jī. Caán

Romanowā ī maáta dinerodih uúbát túutnit ī maáh jumna, búdí dinero át bíbohóh wut jī. ³“Caán dedna tigaá”, niijnít, Jesúsdih át eníhip wut yuh jī. Obohjeéhtih, ā eníhichah yuhna, japcanni dahbit ā jumuchah, dawá cáacwā caandíh ít jāhap wut jī.

⁴Pánihna, Jesús ā yap bejchah, túi enat túut niijná, cáacwādih náo yap bejnit, sicómoro wūt jumni nahdih aab béjnit, caanjíh Jesúsdih át pái lajap wut jī. ⁵Caanjíh ā pái lajachah, caan náh púujdih Jesús juibí nūhñit, Zaqueodih chéi ennit,

—iZaqueo, waícanjeh ma dei jūúwá! Būu míh muúboó wā chāo jwúhhipna caá, Jesús caandíh át niijíp wut jī.

⁶Páant ā niijíchah joinít, Zaqueoboó wēpép dei jūóh, búdí wēinit, áih muuná Jesúsdih át numah bejep wut jī. ⁷Jesús caandíh ā pej jum bejchah ennit, nihat cáacwā újnit, queétjeh nin pah ít míc niijíp wut jī:

—Jesús tubit yéejníh muuná ā bejna caá, ít niijíp wut jī.

⁸Áih muuná numah juibínit, queétdih át numah jeémép wut jī. Pánih jeémp chéudniji Zaqueoboó nah nūhñit, Jesúsdih nin pah át niijíp wut jī:

—Maá, meemdíh bainí wā naáwát túut caá. Wā yéejatdih cádah, táiniboodíh túut numnít, moh yéejnitdih nihat wíh bíí déedih tac yoób wā wúhhipna caá. Ded dinero wā yee uúbhndih cuatro láa wā jwúhbabipna caá, át niijíp wut jī.

⁹Páant ā niijíchah joinít, nin pah caandíh Jesús át niijíp wut jī:

—Abrahamji Diosdih ā jepahat jíib, Dios caandíh át túi ubup wut jī. Būu meembút Diosdih ma jepahat jíib, Abrahamji ā juma yoobát ma jumna caá. Páant ma jumuchah, meém, majeéh jumnitbut iiguípna bejnit déejidih Dios ā túi ubna caá. ¹⁰Weém nihat cáacwā úud jeñé, buudnít panihnitdih bidnit, túi ubat túut niijná, wā jūúwáp be, Jesús át niijíp wut jī.*

Dinero júduna naawát*(Mt 25.14-30)*

¹¹Páant ā niijíchah joinítboó Jerusalén tútchi pebhjeh jumna, caanná juibínit, “Maáh ā waadbípna nacaá”, ī niij jenah joyátdih jéihnit, nin pah queétdih āt niij bohénap wut jī: ¹²“Áih baácdih moondíh wutat túut niijná, ī maáh wúúh bíh baácbó maáh waad jwúhutih ā bejep be. ¹³Á bejat pínah játih, chénat pah téihya caandíh teo wúhntidih ā bid wáacap be. Ī wáac juyúchah, queét nihatdih bíic yoobó búdí jíib jumni míic dinero júdunadih ā wúhup be. Wúhnti, ‘Wā jwúub júúwát pínah játih, nin dinerojih ní jíib chāj teo pánaá’, ī maáh pínah queétdih ā niijíp yuh be.

¹⁴Obohjeéhtih, áih cáacwā caandíh eníhcan, ā maáh jummatdih náahcan, biquínadih chah maáhdih naawádih ĩ bejat tútup be. ‘Jwiítboó caán ā maáh jummatdih jwí náahcan caá’, ĩ niij naawát tútup yuh be.

¹⁵“Obohjeéhtih, caánboó maáh waadní, ā jwúub juyúp be. Jwúub juinít, ĩ tewatdih jéihyat túut niijná, caandíh teo wúhntidih ā jwúub bid wáacap be.

¹⁶Jwíih waóh juiní nin pah ā niijíp be, ‘Maá, ma wúhni júdujih jíib chāj teonit, diez júdudih wā jwúub jíib ubup be’, ā maáhdih ā niijíp be. ¹⁷Páant ā niijíchah joinít, ‘Ma túi chājap be. Weemdíh túi teo wúhni ma jumna caá. Bainíbitjihjeh ma túi chājat jíib, diez tútchinadih moondíh ĩ maáh meemdíh wā waadána caá’, ā maáh caandíh ā niijíp be. ¹⁸Caán túttimah juiníboó ‘Maá, ma wúhni júdujih jíib chāj teonit, cinco júdudih wā jwúub jíib ubup be’, ā maáhdih ā niijíp be. ¹⁹Páant ā niijíchah joinít, ‘Meém ma túi chājat jíib, cinco tútchinadih moondíh ĩ maáh meemdíh wā waadána caá’, ā niijíp be.

²⁰“Obohjeéhtih, túttimah juiníboó ‘Maá, ma eneé. Weemdíh ma wúhni júdudih yégueh chóojih wā túi tai jwej ámohop be. ²¹Meém tubit úm náah jumni caá. Bitadih momat túut, dicat túutni, meemjéh caán jíibdih mapí ubna

caá. Páant ma chājatdih jéihnit, meemdíh wā úmup be’, ā maáhdih ā niijíp be. ²²Páant ā niijíchah joinít, ‘Meém weemdíh ma túi teo wúhcap be. Ma niijátjihjeh meemdíh wā jwúub naóh yacpípa caá. ¿Weém úm náah jumni níit? ¿Bitadih momat túutni, dicat túutni níit? ²³Páant wā jumuchah nihna, wíih dinerodih dinero jwejat múná ma ámohochah, áta túi tagaá. Páant ma chājachah, caán meemdíh teonit weemdíh chah ĩta wúh tagaá’, ā niijíp be. ²⁴Páant niij péanit, pehbbit nūhntidih nin pah ā niijíp be: ‘Caandíh wā wúhni júdudih dúuc wáinít, chénat pah téihya júdujih túi teoniboodíh ní wúhuú’, queétdih ā niijíp be. ²⁵Páant ā niijíchah joinít, ‘iObohjeéhtih, Maá, caánboó chénat pah téihya júdu jántjeh ā bíbohna caá!’ caandíh ĩ niijíp be. ²⁶Páant ĩ niijíchah joinít, ‘Ded ā bíbohnijih túi teonidih chah wā wúhípna caá. Obohjeéhtih, ded ā bíbohna yuhna, ā túi teocat jíib, ā bíbohndih wā dúuc wáibípa caá.’ ²⁷Weemdíh eníhcannit, ĩ maáh wā jummatdih náahcannitdih, ninna ub júóhnti, wā enepdih ní mao yohoó’, ĩ maáh ā niijíp be”, Jesús āt niijíp wut jī.

Jesús wā Jerusalénna ĩ waadát*(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Jn 12.12-19)*

²⁸Páant niij péa, cáacwádih chibít yuúpbít waóh bejnit, Jerusalén tútchina Jesús wā ĩt tóah púuh laab béjep wut jī. ²⁹Pánih tóah púuh laab béjnit, Betfagé wút jumni, Betania wút jumni tútchina pebh, Olivo Jeé púujdih ĩt juibínap wut jī. Pánih juibínit, Jesús chénewā ā bohénitdih wahnit, nin pah queétdih āt niijíp wut jī:

³⁰—Con jígohni tútchibitdih ní bejeé. Waád juibínitjeh, burro wúúh cáacwádih dúo jwúhcannidih ní jwááhbípa caá. Caandíh ĩ chéwat tópdih watnit, ní ub jwúub júúwú.

³¹Yeebdíh enni ‘¿Dépanih caandíh watnit, ub jep tígaa ní chāj?’ ā niij úbh joyóchah joinít, ‘Jwí Maáh ā náah jwuhna caá’, ní niij jepahaá, Jesús queétdih āt niijíp wut jī.

³²Páant ā niijchah joinít, ít bejep wut jī. Caanná juibínit, Jesús ā niijátji pahjeh ít jwááap wut jī. ³³Pánihna, burro wúúhdih ī watachah ennit,

—Đépanih caandíh wat ub bej tigaá ñi chāj? ā monó ít niij úúbh joyóp wut jī.

³⁴—Nindih jwī Maáh ā náah jwuhna caá, ít niij jepahap wut jī.

³⁵—Páant ta tigaá. Ñi ub bej jwuhúú, ī niij jepahachah joinít, Jesús ā páñapboó ít ub jwúub bejep wut jī. Pánih ub juibínit, Jesús ā chúúdat pínah niijná, íih jih bóo yégueh chóonadih too dugnit, burro wúúhdih ít cáagap wut jī. ³⁶Pánih púuh laáb chúúdnit, ā bejehahjeh, ā játih waóhnt, caán ī maáh pínahdih ī weñat júútna, íih jih bóo yégueh chóonadih too dugnit, namádih ít jwej waáwáp wut jī. ³⁷Pánih bejnit, Jerusalén tútchina toáh juibí, Olivo Jeé púújdih dei juibínit, Jesús ā wép chājatjinadih náhninit, Diosdih búdí wéina, nin pah ít niij ejep wut jī:

³⁸—iTúina caá, Dios! iMeém caá nin jwī Maáh pínahdih mat wahap taga! iNin ma wahnidih ma tái teo wáacá! Páant jwī maáh ā jumuchah, majeéh jwī tái jumbipna caá. iNin baácđih jumnit jeáboó jumnitbut meém chah wépi Maáhđih ī wéi naáwá naáh! ít niij wéi ejep wut jī.*

³⁹Páant ī niij wéi ejechah joinít, íjeéh péenit fariseowā nin pah Jesúsđih ít niij júihñup wut jī:

—iBohéní, páant bóojeh! Ma bohénitđih ma ej cádahat túútú, ít niijíp wut yuh jī.

⁴⁰Obohjeéhtih, Jesús queéđđih nin pah át niij jepahap wut jī:

—Yoobópdih yeebđđih wā naóhna caá. Queét ī yayáchah, nin ñajni jee dáhnaboó áta wéi ej tagaá, át niijíp wut jī.

⁴¹Pánihna, Jerusalén tútchina toáh juibínit, caandíh enna, caán tútchidih moondíh jígahna, át juñup wut jī.

⁴²Pánih júinít, nin pah át niijíp wut jī: “Yeéb Jerusalén tútchidih moón buu yeó jáapna ded pah ñi tái jummat pínahdih jéihna nihna, áta tái tagaá. Obohjeéhtih, weemdíh jepahcan, ñi tái jummat pínahdih

ñi beh joicán caá. ⁴³Maátcanjeh yeebđđih enihcannit ñíh tútchidih ī tái bóod chúi ñuh púud bejbipna caá, yeéb tútchi díitboó jumnit ñi jéih jwei báccat pínah niijná. ⁴⁴Pánih chájna, ñíh tútchidih ī tái boto mao jéena beedábipna caá. Nihat yeéb díitboó jumnitđih, ñi wehdihbut ī mao yoh beedábipna caá. Dios yeebđđih teo wáacni pínah weemdíh ā wahachah yuhna, ñi jepahcatji júib páant yeejép ā yarbipna caá”, Jesús át niijíp wut jī.

Júib chájnitđih Dioíh muumáant Jesús ā ñuun bácaat

(Mt 21.12-17; Mr 11.15-19; Jn 2.13-22)

⁴⁵Jerusalén tútchidih waád juibínit, Dioíh muú jóocmant bóo juúhdih Jesús wā ít waad béjep wut jī. Pánih waad béjnit, Diosđih ī wúhat pínah nuñupwáđih júib chájnitđih Jesús át ñuun bácanap wut jī. Pánih ñuun bácanit, queéđđih nin pah át niij júihñup wut jī:

⁴⁶—Dios naáwáđđih naóh yapani nin pah át niij naóh daacáp tají: ‘Wíih muú weemdíh úúbat muú pínah caá’, Dios ā niijná caá,* át niij daacáp tají. Obohjeéhtih, yeébboó Diosđih úúbáđđih júóhntđih yeenit, chah ñi júib waadá úúbhna, nuumnít ī wáac juýat muú pínah ñit chájap taga,* át niijíp wut jī. Queéđđih júih péanit, át bac bejep wut jī.

⁴⁷Yeó jáap jummat pah Jesús Dioíh muuná bohénadih apí bejep wut jī. Páant ā bohénachah ennit, sacerdotewā ī maáta, Moisés ā wutatjđđih bohénit, bita maátabut caandíh ít mao yohhip wut yuh jī.* ⁴⁸Obohjeéhtih, ā bohénachah joinít, nihat cáacwáboó búdí ít weñep wut jī. Páant ī weñechah jéihnt, ī mao yohat túut niijná yuhna, ít jéih teo jwuhcap wut jī.

Jesús ā wépat

(Mt 21.23-27; Mr 11.27-33)

20 ¹Bíh yeó jáap Jesús Dioíh muú jóocmant bóo juúhboó cáacwáđđih át bohénap wut jī. Páant ā bohénachah, sacerdotewā ī maáta, Moisés ā wutatjđđih bohénit, bita

maátbut caandíh nin pah it níj wúbh joyóp wut jī:

²—Jwiít dih ma naáwá. ¿Deh wēpatjīh tibeé jwín páant ma chāj? ¿Déhe tibeé meemdíh páant ā wut? it niijíp wut jī.

³Páant ī niijíchah joinít, Jesúsbut nin pah āt níj wúbh joí jwúubanap wut jī:

—Weembát yeebdíh wā wúbh joibípna caá. ⁴¿Juan Daabánidih déhe tigaá āt daabáát tútjī? yeéb ñi jenah joyóchah. ¿Dios āt wutjican taniít? ¿Cáacwājeh níit it daabáát tútjī? Jesús queétdih āt niijíp wut jī.

⁵Páant ā niijíchah joinít, queétjeh nin pah it míc niijíp wut jī: “¿Ded pah tigaá jwí níj jepah bí? ‘Dios caandíh āt wutup taga’, jwí níj jepahachah, caánboó ‘Páant ā jumuchah yuhna, ¿dépanih tí caandíh ñi jepahcan?’ jwiít dih ā níj jūihbipna caá. ⁶Obohjeéhtih, ‘Juan Dios naáwát dih naóh yapani yoobát ā jumup jī’, nihah cáacwā ī níj jenah joiná caá. Páant ī níj jenah joyóchah, jwiítboó ‘Cáacwājeh caandíh it daabáát tútjī taga’, jwí níj jepahachah, queét jee dáhnajīh yohnit, jwiít dih ī maobipna caá”, it niijíp wut jī.

⁷Pánih míc wéhe péanit,

—Jwí jéihcan caá, it niijíp wut jī.

⁸—Caán láa bácah weemdíh wutnidih weembát yeebdíh wā naóhcan níit, Jesús queétdih āt niijíp wut jī.

Jiwá iguihadih yeejép teo wūhnit naáwát

(Mt 21.33-44; Mr 12.1-11)

⁹Páant níj péanit, nin naáwátjīh cáacwādih āt bohénap wut jī: “Bíic newé jiwá iguíhdih ā momop be. Mom péanit, bitadih áih iguihadih en dawá tútjī, bíh baácboó jib jwuhdih ā bejep be. Pánih bejniji maatápdih ā jígochap be.*

¹⁰Túttimah, iguíf ei láa, áih iguíf jíbdíh náahna, caandíh teo wūhndih áih iguífhana ā wah bojop yuh be. Obohjeéhtih, caanná ā jwibínachah, iguihadih en daonítboó caandíh teonit, ī maáih pínahdih wūhcanjeh, ī pui ñun yóh jwúba bojop be. ¹¹Túttimah, iguífha mínah bíh caandíh teo wūhndih ā jwúub wahap yuh be. Obohjeéhtih, ā

jwibínachah enna, caandíhbut bíic yoobó yeejép niijnít, jīb wūhcanjeh, ī mao ñun yóh jwúba bojop be. ¹²Páant ī chājat túttimah, bíhdih jwuh ā jwúub wahap yuh be, páant muntih.

Obohjeéhtih, caandíhbut bíic yoobó ī mao ñun yóh jwúba bojop be.

¹³“Páant ī chājatjīdih ennit, iguífha mínah nin pah caanjéh ā níj jenah joyóp be, ‘Buu bíic peihcanni láa wā wahnitjīdih it yeejép chājap tagaá. ¿Buu ded pah tigaá wā chājbi? Wā wúuh wā oinidih wā wahachah, caánboodíh yeejép chājat úmmit, ī jepahmi nacaá’, ā níj jenah joyóp yuh be. ¹⁴Obohjeéhtih, iguífhadih teonitboó ī maáh wúuh ā juyúchah ennit, nin pah ī míc niijíp be: ‘Jwí maáh ā wunuchah, ninboó iguífha mínah ā jumipna caá. Pánihna, nin iguífhadih jwiítjeh bíbohat tút niijná, ¿caandíh jwí mao yoh jíih?’ ī míc niijíp be. ¹⁵Páant niijnít, ī maáh wúuhdih teonit, iguífhamant ub bac bejnit, ī mao yohop be.

“Pánih mao yohat doonádih joinít, ī maáhboó ¿ded pah tigaá queétdih ā chājbi? ¹⁶Áih iguífhana jwúub jwibínit, ā wúuhdih ī mawatjī peéh queét teonitdih ā mao yohbipna caá. Queétdih mao yoh péanit, áih iguífhadih bitaboodíh ā wūhbipna caá”, Jesús cáacwādih āt niijíp wut jī.

Páant ā niijíchah joinít,

—iMa niiját pah ā yapca bojo naáh! cáacwā it niijíp wut jī.

¹⁷Páant ī niijíchah joinít, Jesús queétdih ennit, nin pah āt niijíp wut jī:

—Obohjeéhtih, caan páh tigaá ā jumipna caá. Caandíhjuh muntih Dios naáwát dih naóh yapani nin pah āt níj naóh daacáp tajī:

‘Muu teonit túini jee dáhnadih

ñíonit, ī náahcanni dahdih ī

yohop yuh be. Obohjeéhtih,

queét ī yohni dahdihjeh tigaá

Dios ā níwip. Caandíh ñíonit,

áih muu pánihndih chájna,

caán muudíh túi jenah enat tút

niijná, choójboó caan dáhdih ā

jwíh jwejep be. Caán jee

pánihni Dios ā wahni pínah tigaá', āt niíj daacáp taji.

(*Sal 118.22*)

¹⁸Pánihna, ded jéih encanni dée pah caan dáhdih tóoc buugní áih b́acah dajni ā jumbipna caá. Obohjeéhtih, deddih caan dáh ā buúg j́een néehnit, ā boto yoh boj bipna caá. Páant ā yapat dée, ded weém Dios ā wahnidih jepahcan, buudní ā jumbipna caá", Jesús queétdih āt niijíp wut j́i.

¹⁹Jesús caán naáwátj́ih ā bohénachah joinít, "Jwiít dih niijná caá ā chájap", Moisés ā wutatjidih bohénit, sacerdotewā ī maátabut īt niíj j́eihyep wut j́i. Pánih j́eihnít, Jesús ā naóh péanachahjeh, ītih tewíhip wut yuh j́i. Obohjeéhtih, cáacwāboodíh úmna, Jesús dih īt j́eih teo jwuhcap wut j́i.

Romano maáta

ī úbát túatni dinero júdu

(*Mt 22.15-22; Mr 12.13-17*)

²⁰Pánih j́eih teo jwuhcan, débólíh teonit, ī maátadih wúhat túut niijná, caandíh encanni pahjeh, īt en ńuún péenap wut j́i. Pánihna, bita túinit pah j́íghonitdihbut Jesús pebh īt wahap wut j́i, mácah ā jepahachah, ī naóh yacat túut niijná. ²¹Queét yeenitboó Jesús dih nin pah īt niíj úb́h joyóp wut yuh j́i:

—Bohéní, yeecanni jumna, Dios ded pah jwiít dih ā chájat túutatdih yoobópdih ma bohéatdih jwí j́eíhna caá. Ded pah cáacwā jwí niijíchah, maáta ī jumuchah yuhna, úmcanjeh yoobópdih mapí naóhna caá. Páant yoobópdih naóhni jumna, nin jwí úb́h joyátdih ma jepahaá: ²²¿Roma baácdih moón ī maáh César ā úbát túatni dinero júdu dih caandíh jwí wúhachah, ā túi níit? īt niijíp wut j́i.

²³Páant ī niijíchah, ī yeeatdih j́eihnít, nin pah queétdih Jesús āt niíj úb́h joí jwúubanap wut j́i:

²⁴—Dinero júdu dih weemdíh ńi júutú. ¿Caán júdu dih deíh móot, deíh wát tigaá ā jum? āt niijíp wut j́i.

—Césaríh móot, áih wútbody ā jumna caá, īt niíj jepahap wut j́i.

²⁵—Caán láa b́acah caán júdu Césaríh pínah caá. Pánihna, áih pínah ā jumuchah, caandíh wúhat caá náahap. Obohjeéhtih, Dioíh pínah mácah ā jumuchah, Diosboodíh ńi wúhuú, Jesús queétdih āt niijíp wut j́i.

²⁶Páant ā niíj jepahachah joinít, queét caandíh mácah jepahat tútíhnitboó joí yai ńuh bejnit, īt j́eih jwúub yee úb́h joicáp wut j́i.

Cáacwā ī jwúub boo

pud júúwát pínah

(*Mt 22.23-33; Mr 12.18-27*)

²⁷Páant queétdih ā jepahat túttimah, biquína saduceowā jwuh Jesús pebh īt jwibínap wut j́i. Queét saduceowā "Cáacwā wunna, ī jwúub boo pud júóhcan níit", niijnít īt jumup wut j́i."

²⁸Pánih jenah joinít, nin pah Jesús dih īt niijíp wut j́i:

—Bohéní, nin pah Moisés āt niíj daacáp taji: "Weép jeñé weh wihcanjeh ā wunuchah, ā úudboó weép jeñé áajidih jwúub áa jumat caá náahap. Pánihna, ā úudboó áa wih jwuhcanni jumna, éemp wunnidih ā bíboho naáh, ā úud jeñé báadhda weh pah ī weh jumat pínah niijná", jwiít dih Moisés āt niíj daacáp taji." ²⁹Bíic weh sietewā ī jumup be. Weép jeñéboó áa jum, weh wihcanjeh ā wunup be. ³⁰Á úudboó weép jeñé áajidih ā jwúub áa jumup yuh be. Páant áa jumat túttimah, weép jeñé pahjeh muntih, weh wihcanjeh caanbát ā wunup be. ³¹Túttimah bóobut weép jeñé áajidih jwúub áa jumna yuhna, caanbát weh wihcanjeh ā wunup be. Páant míicjeh queét nihat ī buúđ beedép be. ³²Páant mi weha mána ī wun beedát túttimah, ī áajibut mi wunup be. ³³Pánihna, queét nihat ī áa jumnihji, nihat cáacwā ī jwúub boo pud júúwúchah, ¿ded áa tigaá mi yoób jumbi? saduceowā Jesús dih īt niíj úb́h joyóp wut yuh j́i.

³⁴Páant ī niijíchah joinít, Jesús nin pah āt niíj jepahap wut j́i:

—Nin baácboó jumna, yad pínah dih ípí ubna caá. Ī weh yatádihbut ípí wúhna caá. ³⁵⁻³⁶Obohjeéhtih, wunnitji ī jwúub

boo pud jūúwát túttimah, Dios weh jumna, jeáboó jumnit, ángelwā pah ī jwúub wuncan níft. Pánih jwúub wuncan, ī jwúub áa jumcan níft.

³⁷Obohjeéhtih, wunnitji ī boo pud jūúwát pínahdih yeéb ñi jéihyatdih náah yacna, nin pah wā níj naóhna caá: Moisésji iigní chálíhdih ā enatjidih nin pah āt níj daacáp tajī: ‘Dios nin pah weemdíh ā níjijp jī: “Weém Abraham, Isaac, Jacob ī Maáh caá”, ā níjijp jī’, Moisés āt níj daacáp tajī.’ ³⁸Í wunat túttimah yuhna, ‘Í Maáh caá’, Dios āt níjijp wut jī. ‘Í Maáh caá’, ā níjítjidih jéihnit, báadhnit ī jummatdih jwī jéihna caá. iDios báadhnitdihjeh Maáh ā jumna caá! Pánihna, cáacwáih bácah ā wunuchah yuhna, íih caolíh páantjeh ā báadhna caá, Jesús āt níjijp wut jī.

³⁹Páant ā níjíchah joinít, bita Moisés ā wutatjidih bohénitboó,

—Ma túi jepahap be, Bohéní, it níjijp wut jī.

⁴⁰Páant ā jepahachah joinít, úmna, bitabat caandíh it jwúub úbh joicáp wut jī.

¿Cristo déhe ā jumna tiguaá?

(Mt 22.41-46; Mr 12.35-37)

⁴¹Jesús queétdih nin pah āt jwúub níj úbh joyóp wut jī:

—‘Dios ā wahní pínah Cristo David jumna ā jumnipna caá’, ī níj naóhna caá. ¿Páant níj naóhna, ded pah níj bohé tiguaá ī chāj? ⁴²Davidjijeh Salmos ī níjní tólihdih nin pah āt níj daacáp tajī:

‘Wā Maáhdih Dios nin pah ā níjina caá: “Wā jéihyepmant bóo buwámant ma chúudú.

⁴³Pánih chúudnit, nihadnih ma wutuchah, meemdíh en júihnitdih wā yap yohat tútútipna caá”, ā níjina caá’, Davidji āt níj daacáp tajī.

(Sal 110.1)

⁴⁴Páant níj daácnit, Davidji Cristodih ‘Maá’, āt níjijp wut jī. Páant ā níjíchah yuhna, ¿ded pah Cristo David jumna āt jumji? Jesús āt níjijp wut jī.

Moisés ā wutatjidih bohénit

ī táicat

(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 11.37-54)

⁴⁵Páant níj péanit, nihát ájeéh péenit ī joyóchah, nin pah ā bohénitboodíh Jesús āt níj naáwáp wut jī: ⁴⁶“iMoisés ā wutatjidih bohénitdih ñi túi chāja chaáh! Queét maátñi yéguéh táini chóo duonít, cáacwā ī enepdih ípí táoh jib bejna caá. Bíi dée júb chājapboó bita queétdih túi wēi jwááh úbátndih ípí náahna caá. Jwíft judíowā jwī bohéat mūdíh waáwápboó ípí chúudna caá, nihát cáacwā queétdih ī túi wēi enat pínah níjina. Numah jeémépboobút bejnit, waáwápboó mícjeh chúudna, ípí wēina caá.

⁴⁷Obohjeéhtih, queét éemp wunnit yaádíh munnádhíh ípí dúuc wáina caá. Páant queét yaádhíh í dúuc wáina yuhna, cáacwā ī enepdih Diosdih maatápdih ípí úbhna caá, queétdih ī wēi enat pínah níjina. Páant ī chājat júb Dios queétdih búdí ā peéh chājbipna caá”, Jesús āt níjijp wut jī.

Éemp wunnih Diosdih mi wūhat

(Mr 12.41-44)

21 ¹Jesús ā enechah, Dioíh mūdíh jumni dinero júduna ámohat pahdih búdí dinero bíbohíitboó Diosdih ī wūhni júdunadhíh it yacap wut jī. ²Páant ī yacachah, éemp wunnihbút chéne júdubítdih mi yacachah, āt enep wut jī.

³Páant ī yacachah ennit, nin pah ā bohénitdih āt níj naáwáp wut jī:

—Nint éemp wunnihboó moh yéejnih yuhna, queét chah mi wūhup be. ⁴Queét búdí dinero bíbohíit, ī náahcanni júdunadhíh Diosdih ī wūhup be.

Obohjeéhtih, caántboó bainíbit bíbohíit nihát bífh pah bóonadhíh mi júb chājat déedih Diosdih mi wūh beedánap be, āt níjijp wut jī.

Dioíh mūdíh bita ī yohat pínah

(Mt 24.1-2; Mr 13.1-2)

⁵Biquína ā bohénit Dioíh mūdíh wēi ennit, nin pah it níj míc wéhenap wut jī:

—Nin mué túini caá. Túini jee dáhnajih it chājip taga. Nin diitboó cáacwā Diosdih ī wūhribut túini caá, it niijip wut jī.

⁶Páant ī niijichah joinít, nin pah queétdih Jesús at niijip wut jī:

—Maátcanjeh, nihát buu ñi wēi ennidih yeebdíh enhcannitboó ī boto mao jéena beedábipna caá. Bíic jee dáh bíih dahjih lajni ā wihcan níit, at niijip wut jī.

**Péeni yeó jáap játih
ded pah ā yapat pínah
(Mt 24.3-28; Mr 13.3-23)**

⁷Páant ā niijichah joinít, queétdih nin pah it níj uúbh joí enep wut jī:

—Bohéni, páant ma niiját údébólih tigaá ā yapbi? ÚDed pah tigaá jwiít jwí jéihbi? it niijip wut jī.

⁸Páant ī niijichah joinít, nin pah at níj jepahap wut jī: “ÍYeéb ñi túi chája chaáh! Bitá ī yeeatdih ñi joicá bojoó. ‘Weém Cristo caá’, níj yeenit, dawá ī jūóhbiipna caá. ‘Yeejépwā ñi maáta ī wēpat dúuc wáinit, yeebdíh táí ubni pínah ā jumna caá’, ī niijichah yuhna, yeébbó ñi joyáh bojoó. ⁹Dawá baácdih moón ī míic mawat doonádih joinít, bíih baácdih moón ī maátadih yohíhna, ī míic mawat doonádihbut joiná, ñi úmca bojoó. Péeni yeó jáap játih páant ā yapbipna caá. Obohjeéhtih, caán péeni yeó jáap caán láajeh ā nihcan níit.

¹⁰“Caán láa bíic baácdih moón bíih baácna bejnit, ī míic maobipna caá. Pánihna, nihát baácboó búdí míic mawat ā jumnipna caá. ¹¹Dawá pehbóó búdí baác méméat, nūgúp láa, wēpép wunat ā jumuchah, dawá ī wunbipna caá. Nin baácboó tubit yeejép ā yapachah, jeámantbut úm náah jumni ā jígohbipna caá. ¹²Obohjeéhtih, páant ā yapat pínah játih, yeebdíh enhcannitboó teonit, yeejép ī chājipna caá. Pánih chājnit, ñi míic wáacat muúdh moón maátadih naóh yacnit, nemat muúboó ī nemat túutbipna caá. Wíihwā ñi jumát jíib dawá baácdih moón ī maátadihbut yeebdíh ī naóh yacbipna caá. ¹³Yeebdíh páant yeejép ī chājachah, wíih doonádih

queétdih ñi naóhbipna caá. ¹⁴Páant ā yapat pínahdih jéihnit, ī naóh yacachah, ded pah ñi jepahat pínahdih játih ñi jenah joicá bojoó. ¹⁵Weémboó ded pah ñi naáwát pínahdih wā jéihyabipna caá. Páant ñi naáwáchah joinít, yeebdíh naóh yacnit ī jéih níj jwúubacan níit.* ¹⁶Ñi mána, ñi údwā, ñi déewā, ñi pej jumnitbut yeebdíh naóh yacnit, ñi maátadih ī tewat túutbipna caá, nemat muúboó ī nemat pínah niijná. Biquínadih nemat muúboó nem, bitadilh ī mao yohbipna caá. ¹⁷Pánihna, wíihwā ñi jumát jíib, nihát yeebdíh ī en júihbipna caá. ¹⁸Páant ī chājachah yuhna, Dios yeebdíh ā táí wapbipna caá, ñi buúdcát pínah niijná. ¹⁹Páant yeebdíh yeejép ī chājachah yuhna, Diosdih cádahcan, wunna yuhna, Diosjeéh páantjeh ñi táí jumnipna caá.

²⁰“Bíih baácdih moón soldadowā Jerusalén tátchidih ī ñuh páuda bojipna caá, diitboó jumnit ī jéih jwei báccat pínah niijná. Páant ī ñuh páuda bojochah ennit, ‘Nin tátchi buúdná caá ā chājap’, ñi níj jéihbipna caá. ²¹Pánih jéihnit, Judea baácdih jumnit jeená ī jwei béje naáh. Jerusalén tátchi díitna jumnitboó ī jwei béc beje naáh. Wápchiboó jumnit jweiná, tátchina ī jwúub waad béjca bojo naáh. ²²Páant ñi jweicáh, caán láa Diosdih jepahcannit judíowádih ī yap yohatji jíib ā peéh chājachah, yeebdíhbut ā chūúhbiipna caá. Páant ī yéejat peéh ā chājachah, jon játih Dios naáwátidih naóh yapanit ī daacátjidih bíic yoobó ā jumnipna caá.* ²³Dedh wudu jumnihdih, weh túuhnihdihbut jweyát chah ā buobipna caá. Caán láa Dios judíowā ī yéejatdih búdí íjnit, queétdih búdí ā peéh chājipna caá. Páant ā chājachah, nin baácdih moón tubit ī jígahbipna caá. ²⁴Biquínadih ī mao yohbipna caá. Bitaboodíh teonit, íih baácna jumát yoobó ī ub bejipna caá. Jerusalén tátchidih moondíh beedán, queétdih judíowā nihcannit caán tátchidih waadníit, maáta ī jumnipna caá. Túttimah, Dios ā jenah joyátji pah,

maáta ī jumatdih ā jwúub dúuc wáibipna caá”, Jesús át niijíp wut jī.

**Nihat cáacwā úud jeñé
ā jwúub dei jūwát pínah**
(Mt 24.29-35,42-44; Mr 13.24-37)

²⁵“Caán péeni yeó jáap tóah jūúwúchah, yeó, widh, cúiwábut mácah ī jígohbipna caá, Dios ded pah ā chājat pínahdih cáacwā ī jéihyat pínah niijná. Búdí muj ā nolihat yáaat pah ā yáabipna caá. Pánihna, jeáboó jumni mácah jígohatdih ennit, búdí yáaatdihbut joiná, nihat baácdih moón tubit úumnit, búdí ī náhni dahwabipna caá.* ²⁶Pánih úumnit, nin baác ded pah ā yapat pínahdih búdí jenah joinít, jeámant jumni ā tút nuumúchah enna, náhni joicánnit pah ī jumbipna caá. ²⁷Páant ā yapachah, weém nihat cáacwā úud jeñé, maáh waadnīji, mah tólihjih, búdí yeh iigátjihbut wā jwúub dei jūóhbipna caá. Pánt wā jwúub dei jūúwúchah, nihat cáacwā ī enbipna caá.* ²⁸Pánihna, wā jwúub dei jūúwát pínahdih ded pah ā jút waáwátidih ennit, úumcan, ni náhni dahwaca bojóó. Yeebdíh túi ubni waícanjeh wā jūóhbipna caá.

²⁹“Higuera nah, biíh nahbut ded pah ā jumatdih ni náhinaá. ³⁰Caan náh jáap wawá ā jumuchah ennit, jópchi ā tóah jūúwátidih nīpí jéihna caá. ³¹Pánihat pah wā niijátji biíc yoobó ā yapachah ennit, ‘Jesús nin baáboó maáh jumudih ā jwúub dei jūúwát pínah bahniijeh ā judhna caá’, ni níj jéihbipna caá.

³²“Yoobópdi h yeebdíh wā naóhna caá. Wā niijátji biíc yoobó ā yapat pínah játih, nihat caán jút waáwátidih ennitboó ī wuncan níit. ³³Nihat nin baác jeábut ā buudbípna caá. Obohjeéhtih, wā naáwátboó buudcánjeh, nihat biíc yoobó ā yapbipna caá.

³⁴“IYeéβ ni túi jenah joyó chaáh! Búdí numah jeémátidih chāj, babh máihnit, dawá bíí déedih bíbohathidihjenah jenah joiná, wā jwúub dei jūúwát pínahdih ni jenah joicán níit. Pánih jenah joicán, ni jéihcat láa yeebdíh ni yeejat peéh

chājadh wā jūóhbipna caá. ³⁵Nihat baácdih moonbút ī jenah joicát láa wā jwúub dei jūóhbipna caá. ³⁶Pánihna, yeó jáap jumt pah túi jenah joinít, Dios ā teo wáacatdih ni úúbú, yeejép ā yapachah yuhna, weemdíh ni cádahcat tút niijná. Pánih yap yohnit, weemdíh cádahcan, weém nihat cáacwā úud jeñé pebh tíccanjenh ni nūhbipna caá”, Jesús át niijíp wut jī.

³⁷Yeó jáap jumt pah Dioíh muúboó bohénit, cheyeh jumt pah tútchimant jwúub bac bejnit, Olivo Jeéboó Jesús wā ípí jumup wut jī.* ³⁸Pánihna, cáacwāboó Jesús ā naáwáchah búdí joíhnit, chebitjeh jáanit, Dioíh muúboó ípí juibí páñap wut jī.

Judas maátajih ā míc wéheat
(Mt 26.1-5,14-16; Mr 14.1-2,10-11;
Jn 11.45-53)

22 ¹Paacánni pandih jeémát yeó jáap, Pascua ī niijní, bahnibit át judhdup wut jī. Caán yeó jáapnadih dawá cáacwā Jerusalén tútchina ípí míc wáacap wut jī.* ²Caán láa sacerdotewā ī maáta, Moisés ā wutatjidih bohénit biícidih, Jesúsdi h ī tewat pínahdih ít míc wéhenap wut jī. Obohjeéhtih, ī tewe chah, nihat cáacwā íjnit, queétdih ī míc mawat pínahdih ít úumup wut jī. Pánih úumna, cáacwā ī encah, ded pah Jesúsdi h teonit, ī mawat pínahdih ít bidip wut jī.

³Páant ī bidat pónih, nemép wā ī maáh, Judas, Iscariote ī niijnídi h át waadá p wut jī. Caán Judas, Jesús ā bohéni ā jumuchah yuhna, áih jenah joyátidih át tút nuumúp wut jī. ⁴Pánih jenah joyát tút nuumnīji Jesús pebh queétdih duó wáyat tút niijná, sacerdotewā ī maáta, Dioíh muudíh wapnit ī maátadihbut naáwádi h át bejep wut jī.

⁵Páant ā naáwáchah wēi joinít, —Cáacwā ī encah, ded pah soldadowā Jesúsdi h ī tewat pínah niijná, ma duó wáyat pínah jīb, meemdíh jwí jīb chāj bípna caá, Judasdi h ít niijíp wut jī.

⁶Páant ī niijíchah joinít, jepahna, cáacwā ī encah, Jesús pebhna ā duó

* 21.25 Is 13.10; Ez 32.7; Jl 2.31; Ap 6.12-13

* 21.27 Dn 7.13; Ap 1.7

* 21.37 Lc 19.47

* 22.1 Ex 12.1-27; Dt 16.1-8

wáyat pínahdih Judas át jenah joi bídiþ wut jī.

**Jesús ā bohénit bícdih
ā pée jeémát**

(Mt 26.27-29; Mr 14.12-25; Jn 13.21-30;
1Co 11.23-26)

⁷Paacánni pandih jeémát yeó jáap, oveja wūúhdih ípī maoni yeó jáap, Pascua ī niijní yeó jáapdih, ⁸Pedro, Juandihbut ā numah jeémát pínah muudfíh bidat túutna, Jesús át wahap wut jī. Pánih wahnit, nin pah queétdih át niijíp wut jī:

—Pascua yeó jáapdih bícdih jwī jeémát pínahdih, nī ámohbi jwuhúú, át niijíp wut jī.

⁹Páant ā niijíchah joinít,
—¿Dedjīh tigaá ámohodih jwī bejbi? ít niij úúbh joyóp wut jī.

¹⁰—Jerusalén tútchidih nī waadáchah, wáam dahjīh mah beoni yeebdfíh ā jwááhþipna caá. Ájeéh bejnit, ā waadni muudfíh yeebbút nī pée waadá.

¹¹Waadni, caán muú mínahdih nin pah nī niij úúbh joyoó: ‘ “¿Deyoob tígaá Pascua jeémátdih wā bohénitdih wā numah jeémát tólih pínah ā jum?” Bohéni ā niijná beé’, caandfíh nī niijí. ¹²Páant nī niijíchah joinít, búdí chah bóo tólih, nihát jwī náahat jum beední tólihdih ā júutþipna caá. Caán tólihþoó Pascua jwī jeémát pínahdih nī chājaá, queét chénewādih át niijíp wut jī.

¹³Páant ā niijíchah joinít, Jerusalén tútchina ít bejep wut jī. Caanná juibínit, nihát Jesús ā niijátþi pah ít jwááap wut jī. Pánihna, queétdih júutni tólihdih waadni, Pascua ī jeémát pínahdih ít chāþap wut jī.

¹⁴Í jeémát hora ā juyáchah, ī ámohni tólihna juibínit, Jesús ā bohénitdih át numah jeémép wut jī. ¹⁵Páant ī jeéméchahjeh, nin pah queétdih át niijíp wut jī:

—iWā wunat pínah játih, nin Pascua jeémátdih yeebdfíh búdí wā numah jeémfíþ be! ¹⁶Yooþpdih yeebdfíh wā naóhna caá. Dios pebhþoó jwī jumát pínah játih, chéneji nindih wā jwúúþ

jeémp jwuhcan níít. Dios ā jenah joyátþi pah ā maáh jumþþoó bícdih jwī jwúúþ jeémpþipna caá, queétdih át niijíp wut jī.

¹⁷Páant niij péanit, jiwá iguúh mac jumni pamapdih úbnit, “Túina caá, Paá”, Diosdih niij péanit, ā bohénitdih át wūhþap wut jī.

—Dáa, yeebjéh nī babhbaá. ¹⁸Weém páant bóojeh wā babh péa jwuhna caá. Dios ā maáh jumþþoó bícdih jwī jwúúþ babhþipna caá, Jesús át niijíp wut jī. Páant ā niijíchah joinít, ít babhþap wut jī.

¹⁹Páant ī babhbat túttimah, pandih úbnit, “Túina caá, Paá”, Diosdih niij péanit, ā bohénitdih át daj wūhþap wut jī.

—Nin pan wíih bácah panihni caá. Nindih wā dajat pah, weemdíh ī maobþipna caá, yeebdfíh wā túi úbat pínah niijná. Pánihna, yeebdfíh wā wun wūhatdih náhninit, nindih nī jeémé, queétdih át niijíp wut jī.

²⁰Pascua jeémátdih jeémp péanit, Jesús bíh pamapdih jwúúþ úbnit, nin pah queétdih át niijíp wut jī:

—Nin iguúh mac wíih meép panihni caá. Wíih meépþih nī yéejat jíib buudáátdih jíib chájna, Dios bícdih nī túi jumát pínah niijná, yeebdfíh wā wun wūhþipna caá. ²¹Obohjeéhtih, nī joyoó. Weemdíh enfhcannitdih duó wáini pínah wā pebh ā chúudna caá. ²²Wā íþ jon játih weemdíh ā wutatþi bíc yoobó wā wunþipna caá. Obohjeéhtih, weemdíh enfhcannitdih duó wáiniboofíh Dios búdí ā peéh chájþipna caá, Jesús queétdih át niijíp wut jī.

²³Páant ā niijíchah joinít, “¿Déhe tigaá ā duó wáibi?” queétjeh ít míc niij úúbh joyóp wut jī.

**“¿Déhe tigaá maáh panihni
ā jumbi?” í míc niiját**

²⁴Pánih jeémpnajah, ā bohénitþoó nin pah ít míc niij úúbh joyóp wut jī: “¿Jwþjeéh jumni déhe tigaá maáh panihni ā jumbi?” ít niijíp wut jī.*

²⁵Páant í míc niijíchah joinít, Jesús nin pah queétdih át niij naáwáp wut jī: “Judfowā nihcannit ī maáta íih

cáacwādh tūbit wūtnit caá. Pánih chājna, 'Yeebdíh wā túi teo wáacna caá', queétdih ípí niijná yuh caá.

²⁶Obohjeéhtih, queét í chājat pah, yeéb ñi chājca bojoó. Ded chah jumíhna, údyi pah ā jumu naáh. Maáh jumíhna, teo wūhni pah ā jumu naáh.* ²⁷Jeémp chúudnitdih teo wūhniaboó jeémátdih ípí cáagna caá. Pánihna, jeémpnitboó maáta panihnit í jumna caá. Obohjeéhtih, weémboó ñi Maáh jumna yuhna, teo wūhni pah wā jumna caá.*

²⁸“Yeéb wājeéh pée cádahcan, yeejép ā yapachah yuhna, ñi jweicáp be.

²⁹Páant ñi jumuchah, wā íp weemdíh maáh ā waadáat pah muntih, yeebdíhbut maáta wā waadábipna caá,

³⁰doce judíowā poómp í maáta ñi jumat pínah niijná. Páant bólihna yeebdíh wā jwúub numah jeémp babhbipna caá”, Jesús queétdih át niijíp wut jī.*

**Pedro ā yeeat pínahdih Jesús
ā naáwát**

(Mt 26.30-35; Mr 14.26-31; Jn 13.36-38)

³¹Páant queétdih níj naóh péanit, Pedroodíh nin pah át jwúub níj naáwát wut jī:

—Simón, Simón, meemdíh bainí wā naáwíhna caá. Yeéb nihat weemdíh ñi cádahat pínah niijná, Satanás Diosdih át úbúp wut yuh be. ³²Obohjeéhtih, ma cádahcat pínah niijná, weémboó meemdíh búdí wā úbúp be. Pánihna, jwúub túi jenah joinít, bita wíihwādh ma teo wáacá, queétdih biíc yoobó í jwúub túi jenah joyát pínah niijná, Pedrodih át niijíp wut jī.

³³—Maá, majeéh weemdíhbut nemat muúboó í nemechah, í mawachah yuhna, weémboó meemdíh wā cádahcan níít, Pedro át niijíp wut yuh jī.

³⁴—Pedro, meemdíh yoobópdih wā naóhna caá. Būujeh mujbai ā ewat pínah játih, biíc peihcanni láa ‘Caandíh wā jéihcan caá’, ma níj yeebipna caá, Jesús caandíh át niijíp wut jī.

**Caandíh í tewat pínahdih
Jesús ā naáwát**

³⁵Pedrodih páant níj péanit, nihat ā bohénitdih nin pah Jesús át jwúub níj úbuh joyóp wut jī:

—Wíih doonádih naáwát túutna, yeebdíh wā wahachah, dinerodih úbcan, bií déedih yacat pínah wuh wúúhdih úbcan, zapatosdihbut úbcah yuhna, čnáahat yeebdíh ā jumnit jíí? át niijíp wut jī.*

—Jwíitdih náahat ā wihcan jíí, ít níj jepahap wut jī.

³⁶—Obohjeéhtih, būu láa ded dinero bíbohni, bií dée yacat pínah wuh wúúhdih bíbohniút ā úb beje naáh. Íbat naadíh bíbohcani áih jih bóo yégueh chóodih jíib chāj wūhni, caán jíibjíh íbat naadíh ā jíib chāja naáh. Tūbit tobohat láa jūóhna caá ā chājah. ³⁷Dios naáwátidih naóh yapanit nin pah weemdíh ít níj daacáp tají. ‘“Yeejép chājni caá”, niijnít, caandíh í peéh chājbiipna caá’, ít níj daacáp tají.*

Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Páant í níj daacátji biíc yoobó weemdíh eníhcannit í chājbiipna caá, Jesús át niijíp wut jī.

³⁸—iMaá, ma eneé! Ninjíh chéne íbat naá ā jumna caá, queét ít niijíp wut jī.

—iPáant bóojeh! Caandíh ñi jenah jóí cádahaa, Jesús queétdih át niijíp wut jī.

**Getsemaní pácahi jumapboó
Jesús ā úbát**

(Mt 26.36-46; Mr 14.32-42)

³⁹Páant níj péa, bac bejnit, cheyeh jumat pah ápí bejepboó Olivo Jeena át jwúub bejep wut jī. Á bohénitbut ájeéh ít bejep wut jī. ⁴⁰Caanná juibnit, Jesús nin pah queétdih át jwúub niijíp wut jī:

—Yeebdíh Satanás ā yéjeaat túutuchah, caandíh jepahcat túut niijná, Diosdih úbát caá náahap, át niijíp wut jī.

⁴¹Páant níj péa, chibít yuúpbít bej, bódiča caj yoh ñajnit, ⁴²“Paá, ma náahna, weemdíh ma wunat túutca bojoó. Obohjeéhtih, weém wā wuníhcah

* 22.25-26 Mt 20.25-27; 23.11; Mr 9.35; 10.42-44 * 22.27 Mt 20.28; Mr 10.45; Jn 13.12-15

* 22.30 Mt 19.28 * 22.35 Mt 10.9-10; Mr 6.8-9; Lc 9.3; 10.4 * 22.37 Is 53.12

yuhna, meémbó páant ma náah yacachah, wā wun wūhbiḡna caá”, āt niijíp wut jī.

⁴³Páant ā niij wūbúchahjeh, Dios ā wahni ángel caandíh jíghnit, āt teo wáacap wut jī. ⁴⁴Tubít jíghnit, Jesús ā ípdih búdí āt wūbúp wut jī. Pánih wūbhñit, búdí tūp bejna, meépjīh widni āt chínap wut jī.

⁴⁵Pánih wūbh péa, jwáub ñah ñuhñit, ā bohénit pebh āt jwáub juibínap wut jī. Páant ā jwáub juibínachah, búdí jíghnit, tubít chuuná, ítát ūwah bejep wut jī.

⁴⁶Páant ī ūwuchah ennit, Jesús queétdih nin pah āt niij wucup wut jī:

—Ñi jáa bojoó. ĩDépanih ūo tigaá ñi cháj? Yéejatdih táí yap yohat tút niijná, Diosdih wūbát caá náahap, āt niijíp wut jī.

**Jesúsdiḡ eníhcannit
caandíh ī tewat**

(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Jn 18.2-11)

⁴⁷Jesús páant ā niijíchahjeh, dawá cáacwā ít juibínap wut jī. Judas, Jesús ā bohéniji, queétdih āt duó wái juibínap wut jī. Pánih duó wái juibínit, Jesúsíh péo tíibdiḡ nomnit, caandíh āt wūbúp wut jī.

⁴⁸Páant ā wūbúchah, Jesús caandíh nin pah āt niij wūbh joyóp wut jī:

—ĩJudas, weém niḡat cáacwā ūud jeñédiḡ péo tíib nomnit wūbhna, weemdíh eníhcannitdiḡ júut niit ma chájap? āt niijíp wut jī.

⁴⁹Páant ā niijíchah, Jesús ā bohénit ded pah āt yapat pínahdiḡ jéihñit, nin pah caandíh ít niijíp wut jī:

—ĩMaá, nin jwī bíbohni íibat naajíh queétdih jwī mao jíih? ít niijíp wut jī.

⁵⁰Páant ī niijíchahjeh, bíic Jesús ā bohéniboó sacerdotewā ī maáhdih teo wāhñíh jéihyepmant bóo molí chóodiḡ āt dúuc bóod yohop wut jī. ⁵¹Páant ā dúuc bóod yohochah ennit,

—Páant ñi chájca bojoó, Jesús queétdih āt niijíp wut jī.

Páant niijnít, áih molí chóo jumrupjiboó teo jáhanit, booanachah, jáap chóo āt jíghop wut jī. ⁵²Pánih booanit, sacerdotewā ī maáta, Dioíh muudíh

wapnit soldadowā ī maáta, bita maáta bíicdiḡ caandíh tewediḡ juibínitdiḡ nin pah āt niij wūbh joyóp wut jī:

—ĩDépanihna nuumnídih tewat pah íibat naaná, máa quiitnadihbut ūbnit, weemdíh tewediḡ ñi jūóh? ⁵³Yeó jáap jummat pah Dioíh muúboó ñijeéh wā jumuchah yuhna, weemdíh ñi teocap be. Obohjeéhtih, buu nemépwā ī maáhdih jepahñit, ded pah ñi weñat pínahdiḡ Dios ā chájat tútḡna caá, Jesús queétdih āt niijíp wut jī.*

Pedro ā yeat

(Mt 26.57-58,69-75; Mr 14.53-54,66-72;

Jn 18.12-18,25-27)

⁵⁴Pánih Jesúsdiḡ teonit, sacerdotewā ī maáih muuná ít ūb bejep wut jī. Páant ī ūb bejehchah, Pedroboó wuúpjeh āt en péenap wut jī. ⁵⁵Maáih muuná waád juibínit, Jesúsdiḡ teonitji soldadowā wáihyat jádu díitboó tuu ít cáo jwejep wut jī. Pánih cáonit, ít mée chúud púda bojop wut jī. Pedrobut ī cátfh āt mée chúudup wut jī. ⁵⁶Páant ā chúuduchah ennit, bíic teo wāhñih queétdih nin pah mit niijíp wut jī:

—Ninbut Jesúsjeéh jumni beé, mit niijíp wut jī.

⁵⁷Obohjeéhtih, Pedro nin pah āt niij yeenap wut jī:

—Caandíh wā jéihcan caá, āt niijíp wut jī.

⁵⁸Táttimah, bíih jwuh Pedrodih ennit,

—Meembát ijeéh jumni caá, āt niijíp wut jī.

—Nihcan caá, Pedro āt jwáub niij yeenap wut jī.

⁵⁹Bíic hora táttimah, bíih jwuh bitadiḡ nin pah āt niijíp wut jī:

—Yoobópdih tigaá ninbut Jesúsjeéh jumñiji caá. Caandíh péenit Galilea baácdiḡ moón míicjeh caá. Ninbut Galilea baácdiḡ bóo jumna, ájeéh péeni mun tigaá, āt niijíp wut jī.

⁶⁰—iMa niijnídiḡ wā jéihcan caá! Pedro āt jwáub niij yeenap wut jī.

Páant ā niijíchahjeh, mujbai āt ewep wut jī. ⁶¹Páant ā ewechahjeh, Jesús Pedrodih āt tac púud enep wut jī. “Buu

* 22.53 Lc 19.47; 21.37

chei mujbai ā ewat pínah játih, ‘Weém nin newédih wā jéihcan caá’, bíic peihcanni láa ma níj yeebipna caá”, Jesús ā níjájtidih Pedro át náhninap wut jī. ⁶²Pánih náhninit, bac bej, búdí át juñúp wut jī.

Jesúsdi h deohnit, ī puñat

(Mt 26.67-68; Mr 14.65)

⁶³Jesúsdi h wapnit soldadowā caandíh yeejép deohnit, īt puñap wut jī.

⁶⁴Pánih pūinit, áih quíibdi h nem chéonit, nin pah īt níj uúbh joí dehwep wut jī:

—¿Déhe tibeé meemdíh pūi? īt níjíp wut jī. ⁶⁵Pánih chájnít, Jesúsdi h yeejép īt níj juíhñup wut jī.

Maáta Jesúsdi h ī naóh yacat

(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Jn 18.19-24)

⁶⁶Baáb jéenechah, judíowā ī maáta, sacerdotewā ī maáta, Moisés ā wutajtidih bohénitbut īt míic wáacap wut jī. Páant ī míic wáacachah, soldadowā Jesúsdi h īt ub waad béjep wut jī. ⁶⁷Caanna ī ub waád juíibínachah, queét míic wáacnitboó nin pah Jesúsdi h īt níj uúbh joyóp wut jī:

—Jwítdih yoobópdih ma naáwá. ¿Meém Dios ā wahní Cristo níit? īt níjíp wut jī.

—Yeebdíh wā naáwáchah yuhna, ‘Yoobópdih nihcan caá’, ñi níjbípna caá. ⁶⁸Yeebdíhbut wā uúbh joyóchah, ñi jepahcan níit. ⁶⁹Obohjeéhtih, Dios chah wēpni ā jéihyepmant bóo buwámant weém nihát cáacwā úud jeñé chúudnit, nihátidih wā wutbipna caá, Jesús queétdih át níj jepahap wut jī.

⁷⁰—Páant níjíná, ¿Meém Dios wūáh níit? īt níj uúbh joyóp wut jī.

—Caan tígaá weém, Jesús át níj jepahap wut jī.

⁷¹Páant ā níj jepahachah joinít, queéjtjeh nin pah īt míic níj wéhenap wut jī:

—Nin Diosdi h búdí ā yéej naáwáchah, jwí joiná caá. Pánihna, bíih naóh yacni pínahdi h bidat náahcan caá, īt níjíp wut jī.

Maáh Pilato pebhna

Jesúsdi h ī ub bejat

(Mt 27.1-2,11-14; Mr 15.1-5; Jn 18.28-38)

23 ¹Queét maátajeh míic wéhe péanit, Jesúsdi h Pilato pebhna īt ub bejep wut jī. ²Á pebhna ub juíibnit, Jesúsdi h nin pah īt níj naóh yacap wut jī:

—Nin newé jwí déewādih ā yee naáwáchah, jwíit jwí joyóp be. Jwí maáh Césardi h dinero ā wúhat tútcap be. ‘Weém Dios ā wahní Cristo ñi maáh caá’, ápi níjíp be, Pilatodih īt níjíp wut jī.

³Páant ī níjíchah joinít, Pilato Jesúsdi h nin pah át níj uúbh joyóp wut jī:

—¿Meém judíowā ī maáh níit? át níjíp wut jī.

—Ma níját pahjeh tígaá, Jesús át níj jepahap wut jī.

⁴Páant ā níjíchah joinít, Pilato sacerdotewā ī maátadi h, bita en ñuhnitdi hbut nin pah át níjíp wut jī:

—Nindi h dedé peéh mawat wihcan caá, át níjíp wut jī.

⁵Obohjeéhtih, páant ā níjíchah joinít, queét chah īt naóh yacap wut jī.

—Caán nihát ā bohénitdi h yeejép ā chájat túttna caá. Galilea baácdih moondíh jwíih bohénit, Judea baácdih moondíh, nin tátdidih moondíhbut yeejép ápi bohéna caá, īt níjíp wut jī.

Herodes Jesúsdi h ā uúbh joyát

⁶Páant ī níjíchah joinít, Pilatoboó queétdih nin pah át níj uúbh joyóp wut jī:

—Galilea baácdih moondíh jwíih bohéna, ¿nin Galilea baácdih bóo níit? át níjíp wut jī.

⁷—Caán baácdih bóo tígaá, īt níj jepahap wut jī.

Páant ī níj jepahachah joinít, Galilea baácdih moondíh Herodes maáh ā jumuchah, Pilato Herodes pebhna Jesúsdi h át wahap wut jī. Pascua yeó jáapnadi h Herodes Jerusalén tútchiboó juíibni át jum jwuhup wut jī. ⁸Páant ā wahní Herodes pebhna ā juíibínachah, Herodesboó caandíh ennit, búdí át weñep wut jī. Jesús ded pah ā chájat doonádi h joiníji maátápdih Jesús ā wēp chájatdi h

búdí át eníhip wut jī. ⁹Pánihna, Jesús Herodes pebhna ā juibínachah, Herodes maatápdih ātíh uúbh joí ñuúnúp wut yuh jī. Obohjeéhtih, caandíh Jesús át jepahcap wut jī. ¹⁰Sacerdotewā ī maáta, Moisés ā wutatjidih bohénitbut, Herodes pebhna juibí ñuhnit, Jesúsdi h chah yeejép íť naóh yacap wut jī. ¹¹Táttimah, Herodes áih soldadowā bíícdih yeejép niijnít, Jesúsdi h íť dehwep wut jī. Pánih deohnit, túini yéguéh chóo, maáh ā dúwát dée chóodih yacnit, Pilato pebhna íť wah jwúuba bojop wut jī. ¹²Pánihna, caán yeó jáapjeh Jesúsdi h íť míic wah jwúuba boj ñuhna, Herodes Pilatojíh íť míic wēi jwíhip wut jī. Páant íť chājat pínah játíh íť míic eníhcap wut jī.

Jesúsdi h íť mao yohat tútat

(Mt 27.15-26; Mr 15.6-15; Jn 18.38—19.16)

¹³Jesúsdi h Pilato pebhna íť jwúub ub juibínachah, Pilatoboó sacerdotewā íť maátadi h, judfowā íť maátadi h, cáacwādi hbut át míic wáacat tútup wut jī. ¹⁴Páant íť míic wáacat táttimah, nin pah queétdih át níj naáwáp wut jī:
—Nindih weemdíh ub júóhnit, ‘Cáacwādi h yeejép chājat tútni caá’, ñi níj naóh yacap be. Páant ñi níj naóh yacachah joinít, yeéb ñi enechah, caandíh wā uúbh joí beedánap be. Obohjeéhtih, dedé peéh mawat caandíh ā wihcan caá. ¹⁵Herodesbut caandíh uúbh joí ennit, dedé ā yéejatjidih bid juicánjeh, jwí pebhna át jwúuba bojop taga. ¹⁶Pánihna, caandíh puñat tútutnitjeh, wā bacabipna caá, Pilato queétdih áti h niijp wut yuh jī.

¹⁷Pascua jumát pah nemat muúboó jumni íť náahnidih Pilato apí bacanap wut jī. ¹⁸Pánihna, “Jesúsdi h wā bacami caá”, ā niijchah joinít, nihát cáacwā nin pah íť níj ñaacáp wut jī:

—iCaán newédi h bacacánjeh, ma mao yohat tútutá! iBarrabásboodí h jwiítdih ma baca wúhuú! íť niijp wut jī.

¹⁹Jerusalén tútchiboó jumnit Romano maátadi h ā yohíhatji júib, bitadi h ā mao yohatji júibbut, Barrabás nemat muúboó át jumup wut jī. ²⁰Pánihna, Pilato

Jesúsboodí h bacaíhnit, cáacwādi h át jwúub uúbh joyóp wut jī, páant muntíh. ²¹Obohjeéhtih, páant ā bacaíhichah joinít,
—iCruzboó péoh dodhnit, caandíh ma mao yohat tútutá! íť níj ñaacáp wut jī. ²²Páant íť níj ñaacáchah joinít,
—Yeéb páant ñi níj ñaacáchah, ídedé tigaá caán ā yéej chājatji jum? Obohjeéhtih, dedé ā yéejat peéh mawat ā wihcan, caandíh wā mao yohat tútutcan níť. Pánihna, puñat tútutnitjeh, wā bacabipna caá, Pilato queétdih át níj jepahap wut jī.

²³Obohjeéhtih, páant ā niijíchah joinít, chah íť yoób ñaacáp wut jī, buca.

—iJesúsdi h cruzboó péoh dodhnit, ma mao yohat tútutá! íť niijp wut jī.

Páant tabít íť níj ñaacáchah joiná, Pilato ā jenah joyát tútut ñuunnít, ²⁴íť niiját pah át chājat tútutup wut jī. ²⁵Pánih jepahnit, cáacwādi h mao yohni, nemat muúboó jumni, cáacwā íť uúbhni Barrabásboodí h Pilato át bacanap wut jī. Jesúsdi h cruzboó át yoób mao yohat tútutup wut jī, buca.

Jesúsdi h cruzboó péoh dodhnit, íť mawat

(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Jn 19.17-27)

²⁶Jesúsdi h soldadowā cruzdih bewanit, caandíh mao yohat tútut niijná, íť ub bejep wut jī. Pánih ub bejnit, Simón wūt jumni, Cirene tútchidih bóodi h íť jwāáap wut jī. Jerusalén tútchidih ā waád juibínachah, caandíh Jesúsdi h cruzdih íť bewat tútutup wut jī. Pánih bewat tútutnit, Jesús táttimah caandíh íť péeat tútutup wut jī.

²⁷Jesúsdi h íť ub bejchah, dawá cáacwā caandíh íť en péenap wut jī. Yaádhbut caandíh bádí íť ñaac júí péenap wut jī. ²⁸Páant íť ñaac júí péenachah, tac púud ennit, Jesús queét yaádhdi h nin pah át niijp wut jī:

—Yeéb Jerusalén tútchidih moón yaadá, weemdíh ñi júicá bojoó. Yeéb míicjeh, ñi wehdihbut juñát caá náahap.

²⁹Bíih yeó jáap yeebdí h yeejép ā yapachah, ‘Weh wihcannit yaádh chah wéinit íť jumna caá’, ñi niijbípna caá.

³⁰Pánihna, úum jweíhna, ‘iJeená jwiítdih ma jáh júéwú!’ ñi niijbípna caá. * ³¹Ñi

jenah joyoó. Weém táini wā jumuchah yuhna, weemdíh yeejép chājnit, yeéb yeejnitboodíh bácah, chah yeejép ī chājipna caá, āt niijíp wut jī.

³²Jesúsdi, chénewā yéej chājnitdihbut ājeéh mao yohat tātut niijná, Waó lidíp Dah wūt jumni jeéboó soldadowā īt ub bejep wut jī. ³³Caán jeená juibínit, Jesúsdi cruzboó péohnit, īt pud dodhdop wut jī. Yeejnitdihbut bíh cruznadih péohnit, īt pud dodhdop wut jī. Bíc yeejnidih Jesús ā jéihyepmant bóo bawámant, bíhdih ā wáyámant bóo bawámant, Jesúsdi tac yoób īt dodhdop wut jī. ³⁴Páant ī péoh dodhdat túttimah, cruzboó ñuhnit, Jesús ā lípdih nin pah āt niij wúbup wut jī: “Weemdíh mao yohnit ī yeejatdih ma yohoó, Paá. Ded pah ī chājatdih ī beh joicán caá”, * āt niijíp wut jī.

Cruzboó ñuhnitdih wapnit soldadowā Jesúsdih yégueh chóojidih “¿Deíh tigaá ā jumbi?” míc niijnít, tñhwat júdunabitjih īt yoh tñhwip wut jī.

³⁵Dawá cáacwā pehbbit īt en ñuhup wut jī. Judíowā ī maátabut en ñuhnit, Jesúsdih nin pah īt niij deoh naáwáp wut jī:

—Cáacwādih túi teo wáacni jumna, Dios ā wahni Cristo nihna, caanjéhbūt ā míc teo wáaca naáh, īt niijíp wut jī.

³⁶Soldadowābut caandíh deoh naóhnit, ā pebh juibínit, bijni iguíh macdih Jesúsdih babhbat tātutna, qitih toonap wut yuh jī. ³⁷Pánih toonit, queébtut nin pah īt niij deoh naáwáp wut jī:

—iMeém judíowā ī maáh jumna nihna, ma wēpatjihjeh ma míc túi teo wáacá! īt niijíp wut jī.

³⁸“NIN JUDÍOWĀ Ī MAÁH CAÁ”, ī niij daácní náodih Jesúsdih wao cháh cruzboó īt nah péoh búudhdup wut jī.

³⁹Bíic péoh dodhni Jesúsdih nin pah āt niij jūihñup wut jī:

—iMeém Dios ā wahni Cristo jumna nihna, ma wēpatjih ma míc teo wáacá! ī Jwiítidihbut ma teo wáacá! āt niijíp wut jī.

⁴⁰Obohjeéhtih, páant niij jūihnidih bíh yeejnihoó nin pah āt niij jūih jwúbabanap wut jī:

—iCaandíh páant ma niijcá bojoó! ¿Páant niijná, Diosdi ma úumcan niít? Meemdíh peéh mawat bíc yoobó caandíh ā jumna caá. ⁴¹Jwiít yéej chājnitdih ī peéh mawachah, yoobópdih caá. Obohjeéhtih, nin ā yéej chājcah yuhna, caandíh ī peéh maona caá, āt niijíp wut jī.

⁴²Páant niij péanit, Jesúsdih nin pah āt niijíp wut jī:

—Jesús, meém maáh waadná, weemdíh ma túi náhninaá, āt niijíp wut jī.

⁴³—Yoobópdih meemdíh wā naóhna caá. Bwū yeó jáapjeh Táini Pebhboó wājeéh ma jumbipna caá, Jesús caandíh āt niijíp wut jī.

Jesús ā wunat

(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Jn 19.28-30)

⁴⁴Páant ī péoh dodhdat túttimah, yeó jáap tac yoób āt dupúáh bejep wut jī.

Pánihna, nihat baác dupúniji bíc peihcanni horas túttimah āt jwúb baabáh bejep wut jī, páant muntih.

⁴⁵⁻⁴⁶Páant ā jwúb baabáh bejat pínah játih, Jesús nin pah āt niij ñaacáp wut jī:

—Wíih caolihdih ma ubúú, Paá, āt niijíp wut jī.*

Páant niij péanit, āt wunah bejep wut jī. Páant ā wunuchahjeh, Dioíh muú díitboó ī jāh yañni búdí wáupni chóo yeo dei bejna, chéne chóo pah āt chāwáp wut jī.*

⁴⁷Páant niijnít, Jesús ā wunuchah ennit, pebh ñuhni soldadowā ī maáhboó Diosdih wēnit,

—Nin yeejniji āt nihcan tagaá, āt niijíp wut jī.

⁴⁸Pánihna, nihat enedih wáac juibínitj Jesús ā wunuchah ennit, búdí jíghnit, íih munnáboó īt jwúb bejep wut jī.

⁴⁹Obohjeéhtih, nihat Jesúsdih jéihnit, Galilea baácmant ājeéh jūóhnit yaádhbut Jesúsdih yuúpbít īt en ñuhup wut jī.*

* 23.34 Sal 22.18 * 23.45-46 Sal 31.5; Hch 7.59 * 23.45-46 Ex 26.31-33; 2Cr 3.14

* 23.49 Lc 8.2-3

Jesúh bácahjidih i yohat

(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Jn 19.38-42)

⁵⁰⁻⁵¹Caán láa José wüt jumni, Judea baácdih bóo, Arimatea tátchimant Jerusalén tátchina juibíniji át jumup wut jī. Yoobópdi chājni, Dios ā maáh jumatdih páini wut jī. Judíowā i maátajeéh jumna yuhna, Jesúsdi i mao yohat tútatdih át náahcap wut yuh jī. ⁵²Pánihna, José Pilato pebhna Jesúh bácahjidih úbúdi át bejep wut jī. ⁵³Pánih úbúh péanit, Jesúh bácahjidih úb deya, túini yégueh chóojih tainit, wunnitdih i yoh jwuhca naáh jeé ítboó át yohop wut jī. ⁵⁴Jesús ā wunni yeó jáap judíowā i chooát pínahdih i ámohat yeó jáap wut jī. Pánihna, i chooát pínah hora játihbitjeh ā jumuchah, Jesúh bácahjidih túi ámohcanjeh át yohop wut jī. Chooát yeó jáap túttimah át túi ámoh péalhip wut yuh jī.

⁵⁵Galilea baácmant Jesúsjeéh jüóhniit yaádh, ā yohat pínah ítboó Jesúh bácahjidih ā úb bejehchah, Joséjeéh it en péenap wut jī. Pánihna, caán jeé ítna juibínit, áih bácahjidih ā yohochah, it enep wut jī. ⁵⁶Pánih en péa, íih muuná jwúub bejnit, Jesúh bácahjidih i náñat pínah chej jumni núona, chej jumni macdihbut it ámohop wut jī. Pánihna, chooát hora ā juyúchah, Moisés ā wutatji pahjeh it choonáp wut jī.*

Jesús ā boo pud jüúwát

(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Jn 20.1-10)

24 ¹Domingo yeó jáap baáb jeenechah, queét yaádh i ámohni chej jumnidih úbniit, Jesúh bácahdih i yohopjiboó caandih náñadih it bejep wut yuh jī. ²Caandih i yohopji ítna juibínit, caán ítdih nematji jeé júdudih bita i pütú dodhdatji pah ā jumuchah, it enep wut jī. ³Pánih ennit, caán ítdih waad béjnit, i Maáh Jesúh bácahjidih it bid juicáp wut jī. ⁴Pánih bid juicán, “¿Ded pah tigaá át bej?” It níj jenah joyóp wut jī. Páant i níj jenah joi nūhuchah, chéne neoná yeh iigní yégueh chóo ñonít, queét yaádh

pebh it jígoh nūhup wut jī. ⁵Páant i jígoh nūhuchah ennit, búdí úmna, queét yaádh it páah yoh ñajap wut jī. Páant i páah yoh ñajachah ennit, ángelwā queétdih nin pah it níj úbúh joyóp wut jī:

—¿Dépanih tigaá wunnitdih i yohopboó Jesúsdi i bid? ⁶Caán ninboó ā wiican caá. Jáantjeh ā boo pud jüúwát be. ¿Galileaboó ñijeéh jum jwuhna, yeebdih ā níjájtidih ñi náhnican níit? ⁷Weém nihat cáacwá úud jeñédih yeejépwádh i wūhuchah, cruzboó péoh dodhniit, i mao yohbipna caá. Páant i mawachah yuhna, bíic peihcanni yeó jáap túttimah, wā jwúub boo pud jüóhbiipna caá, yeebdih ā níj naawátjidih čni náhnican níit? it níjíp wut jī.*

⁸Páant i níjíchah joinít, Jesús ā níjájtidih it náhninap wut jī. ⁹Pánih náhninit, Jesús once ā bohénitji, bita bíicdih i jumupna i enatjidih naawádh it jwúub bejep wut jī. ¹⁰Queét yaádh María Mágdala tátchidih bóli, Juana, bíih wili María Santiago íin, bita yaádhbut íjeéh bejnit Jesús ā bohénitjidih it naawáp wut jī. ¹¹Obohjeéhtih, i naawáchah joiná yuhna, “Nih yána caá. Déhenit yaadábeh caá”, níj jenah joinít, queét yaádhidih it joyáh bojop wut jī.

¹²Obohjeéhtih, Pedroboó i naawáchah joinít, Jesúh bácahjidih i yohopjina át náño ñah bejep wut jī. Caanná juibínit, jeé ít díitna péeb jéen ennit, Jesúh bácahjidih i pinni chóojijeh ā ñajachah, át enep wut jī. Pánih en, búdí jenah joinít, áih muúboó át jwúub bejep wut jī.

Emaús tátchina bejnitdih

Jesús ā jígohat

(Mr 16.12-13)

¹³Caán yeó jáapjeh chénewā Jesúsjeéh péenitji Emaús tátchina it bejep wut jī. Jerusalén tátchimant Emaús tátchina once kilómetros wut jī. ¹⁴Pánih bejna, nihat Jesús ded pah ā yapatjidih queétjeh múic wéhe bejna it chájap wut jī. Jesús cruzboó nūhniit, ā wunatjidih, ā jwúub

* 23.56 Ex 20.10; Dt 5.14 * 24.6-7 Mt 16.21; 17.22-23; 20.18-19; Mr 8.31; 9.31; 10.33-34; Lc 9.22; 18.31-33

boo pud jūúwátji doonádihbut míc wéhe bejna it chājap wut jī. ¹⁵Páant ī míc wéhe bejehchah, queétdih ñuún jwāáh juibínit, ijeéh Jesússeh át bejep wut yuh jī. ¹⁶Obohjeéhtih, caandíh it beh encap wut jī.

¹⁷Pánih ñuún jwāáh juibínit, Jesús queétdih nin pah át níj úbh joyóp wut jī:

—¿Dépanihatdih míc wéhe bej tigaá ñi chāj? át niijíp wut jī.

Páant ā niijíchah, chāonít, wēicanjeh, caandíh it en ñuhup wut jī. ¹⁸Pánih en ñuhnit, Cleofas caandíh nin pah át níj jepahap wut jī:

—¿Meém Jerusalén tútchidih nih jibni níit? ¿Buu yeó jáapna caán tútchiboó ded pah ā yapatjidih ma jéihcan níit? át niijíp wut jī.

¹⁹—¿Dedé ā yapatjidih niij tígaa ñi chāj? Jesús át níj úbh joyóp wut jī.

—Jesús, Nazaret tútchidih bóodih ā yapat. Caán Dios naáwátidih naóh yapani jumna, ā naáwát wēpni, ā chājatbut wēpni beé. Páant ā jumatdih Dios ā enechah, nihat cáacwābut ī enep be. ²⁰Túttimah, Dioíh mūudíh en daonít maáta, bita jwí maátabut caandíh peéh mawat pínah niijná, Romanowādih ī wūhuchah, queét cruzboó péoh dodhnit, ī mao yohop be. ²¹‘Romanowā ī wutatdih Jesús jwiít judíowādih ā túi úbbipna caá’, níj jenah joinít, búdí wēina jwí chājap yuh be. Obohjeéhtih, ā wunup be. Buu ā wunat túttimah bíic peihcanni yeó jáapjeh ā yapna caá. ²²Biquína jwiít bíicdih Jesús báadhdajeéh péenit yaádh jwiítidih ī naáwáchah, jwí joí wúhi bejep be. Buu cheibitjeh Jesúsdih ī yohopji jeé íitna juibínit, ²³áih bácahjidih it bid juicáp wut be. Bid juicánjeh, jwí pehbhoó jwúb juinít, ángelwādih ī enatjidih jwiítidih ī naáwáp be. ‘Jesús ā boo pud jūúwáp be’, ángelwā queétdih ī níj naáwátjidih jwiítidih ī jwúb naóh yapanap be. ²⁴Bitá jwíjeéh jamnitbut Jesúsdih yohopji jeé íitna it bejep wut be. Caanná juibínit, queét yaádh ī naáwátji pah it enep wut be. Obohjeéhtih, Jesúsdih it encap wut be, Emaús tútchina bejnit Jesúsdih it níj naáwáp wut jī.

²⁵Páant ī niijíchah joinít, Jesús nin pah queétdih át níj naáwáp wut jī:

—Yeéb túi jenah joicánnit jumna, Dios naáwátidih naóh yapanit nihat ī daacátjidih páantjeh ñi joyáh bojna caá. Páant ñi joyáh bojat juib, ñi beh joicán caá. Túi joinít, ñi beh joyóchah, áta túi tagaá. Nin pah Dios naáwátidih naóh yapanit it níj daacáp tajī. ²⁶‘Dios ā wahní pínahdih cáacwā búdí yeejép chājnit, ī mao yohbipna caá. Páant ī mawat túttimah, Dios caandíh boonit, ā pehbhoó maáh ā waadábipna caá’, naóh yapanit it níj daacáp tajī, Jesús át niijíp wut jī.

²⁷Túttimah, Dios ā wahní Cristodih ded pah ā yapat pínahdih nihat Dios naáwátidih naóh yapanit ī daacátjidih Jesús queétdih át beh joyánap wut jī. Moisés ā daacátjidih jwíih bohé, túttimah nihat bita naóh yapanit ī daacátjidihbut át bohénap wut jī.

²⁸Páant ī míc wéhe bejna, ī juibíat pínah tútchidih ī tóah bejehchah, Jesús caán tútchidih yap bejni pah át nihip wut jī. ²⁹Páant ā yap bejíhichah ennit, “Jwíjeéh ma chāo jwúhuú. Tōo ñāh jūóhna caá ā chājap”, Jesúsdih it niijíp wut jī.

Páant ī niijíchah joinít, ijeéh át chāo jwúhup wut jī.

³⁰Pánihna, ī jeéméchah, Jesús pan dahdih úbnit, Diosdih nin pah át níj úbúb wut jī: “Jeémát ma wúhat túina caá, Paá”, níj péanít, queétdih át daj wúhup wut jī. ³¹Páant níj úbhñit, ā daj wūhuchahjeh, caandíh it yoób beh enep wut jī, buca. Í beh enechahjeh, Jesús át buudáh bejep wut jī.

³²Á buudáh bejehchah ennit, nin pah it míc niijíp wut jī:

—Namáboó jwiítidih jwāáhnit, Dios naáwátidih ā bohé jūúwáchah, jwíih caolih bainí ā wēican beé, it míc niijíp wut jī.

³³Pánihna, jeémp péanítjeh, Jerusalén tútchina waicanjeh it jwúb bejep wut jī. Caanná juibínit, Jesús once ā bohénitji bita ī chéenwābut ī míic wáacapoó it juibínap wut jī. ³⁴Játih jwíih míic wáac juibínitboó queét chénewā jáap

juibínitdih nin pah it jípónih jwāáh
naáwáp wut jī:

—iJwī Maáh át boo pud jūóh tagaá!
Pedrodih át jíghop wut be, buca, it niijíp
wut jī.

³⁵Páant ī niijíchah joinít, queét jáap
juibínitbut namádh ī bejehah, queétdih
ded pah ā yapatjidih it naáwáp wut jī.
Jesús pan dahdih úbhñit, ā dajachah,
caandh ī beh enatjidihbut it naáwáp wut
jī.

Jesús ā bohénitjidih ā jíghohat

(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Jn 20.19-23)

³⁶Páant ī naáwát tacjeh, ī cātíh Jesús át
jíghoh ñuhup wut jī.

—¿Ñi jum caá? Dios ā táyat ñijeéh ā
jum naáh, queétdih át niijíp wut jī.

³⁷Páant ā niijíchah joinít, “Áih
dadahjidih enna caá jwī chājap”, níj
jenah joinít, tubit it úmup wut jī.

³⁸Páant ī úmúchah, queétdih nin pah át
jwúub niijíp wut jī:

—¿Dépanih tigaá ñi úm? ¿Dépanihna
‘Nin Jesús nihcan caá’, ñi níj jenah joi?

³⁹Wíih téihyanadih, wíih jíthchanadihbut ī
péhwatji ítnadih ñi eneé. Weemdih ñi
teo joyoó. Pánih teo joinít, ñi jéihbipna
caá. Dadahjeh wā jumuchah nihna, ñita
jéih teo joicán tagaá. iWeemjéh tigaá!
Jesús queétdih át niijíp wut jī.

⁴⁰Páant niijnít, áih téihyana,
jíthchanadihbut, queétdih át júutap wut jī.

⁴¹Obohjeéhtih, páant ā júutachah yuhna,
búdi wéina, en wáhi bejnit, páantjeh it
túi jenah joi jwáhcap wut jī. Páant ī túi
jenah joicátdih ennit,

—¿Jeémát ñi bíbohcan niít? Jesús át
niijíp wut jī.

⁴²Páant ā níj wúbúchah joinít, diibáni
queejdih caandh it wúhup wut jī.

⁴³Páant ī wúhúchah ubnit, queét nihāt ī
enechah, át jeémép wut jī. ⁴⁴Pánih jeémp
péanit, Jesús queétdih nin pah át niijíp
wut jī:

—Ñijeéh jum jwuhna, ded pah wā
yapat pínahdih yeebdh wā naáwáp jī.

Moisés ā daacátji, Dios naáwáttdih naóh
yapanit ī daacátji, David Salmos ī niijní ā
daacátjidihbut bíic yoobó weemdih yapat
ā náahap be, át niijíp wut jī.

⁴⁵Páant niijnít, Dios naáwáttdih jwúub
bohénit, nin pah át níj beh joyánap wut
jī:

⁴⁶—Dios naáwáttdih daácnit nin pah it
níj naóh daacáp tajī. ‘Dios ā wahni pínah
Cristo yeejé yapnit, bíic peihcanni yeó
jáap túttimah, ā jwúub boo pud
jáóhbipna caá.’ ⁴⁷Páant, ā boo pud
jūúwát túttimah, cáacwā ī yéejatdih
cádahñit, túiniboodh ī túut ñumát
pínah niijná, nihāt baácdih moondh áih
túini doonádih ī naóh peét bejbipna caá.
Páant ī túut ñumúchah, Diosboó ī
yéejatdih ā yoh wúhbipna caá. Jerusalén
túthdidih moondh ī jwíh naóhbipna caá.
Túttimah, nihāt baácdih moondhbut ī
naóh peét bejbipna caá, it níj daacáp
tajī. ⁴⁸Pánihna, yeéboó ded pah
weemdih ā yapatdih ennitji, bitadih túi
naáwát caá náahap. ⁴⁹Dios ā niijní
yeebdh teo wáacni pínah Túini
Espíritudih weémboó yeebdh wā
wahbipna caá. Pánihna, wā wahni
pínahdih nin túthdidih ñi pái jwuhú,
Jesús ā bohénitdih át niijíp wut jī.*

Jesús jeáboó ā púuh laab béjat

(Mr 16.19-20)

⁵⁰Páant níj péanit, Jesús Jerusalén
túthchimant Betania túthi pebh queétdih
át ñumah bejep wut jī. Caanná juibínit,
áih téihyajih júut ñahanit, “Dios yeebdh ā
túi teo wáaca naáh”, queétdih át niijíp
wut jī. ⁵¹Páant níj péanitjeh, jeáboó át
púuh laab béjep wut jī.* ⁵²Páant ā púuh
laab béjehah ennit, caandh it wēi
naáwáp wut jī. Túttimah, búdi wéinit,
Jerusalén túthhiboó it jwúub bejep wut jī.
⁵³Pánihna, caanjíh jumna, yeó jáap jumāt
pah Dioh múná bejnit, Diosdih ípi wēi
naáwáp wut jī.

Páant bóojeh tigaá weém Lucas wā
daacát.

SAN JUAN

Juan ã daacátjidih jwí túi beh joyát pínah naáwát

¿Déhe tigaá daácni? Juan, Jesús ã bohéni, chah ã oiniji nin núodih át daacáp wut jī. Jesús ã páuh laab béjat túttimah, Juan Jesúsíhwádhíh waóhñitjeéh át jumup wut jī. Caanjéh muntih 1 Juan, 2 Juan, 3 Juan, Apocalipsisidihbut át daacáp wut jī.

¿Dedih át daáci? Dawá jéihnit “Griego wéhenitboó Jesúsíh doonádhíh í túi beh joyát pínah niijná, Juan nin núodih queédih át daacáp wut jī”, í níj jenah joiná caá. Obohjeéhtih, nihat cáacwá í enat pínahdihbut át daacáp wut jī, Jesúsíh í túi jenah joyát pínah niijná.

¿Dedmant, débólih cah, át daáci? Dawá jéihnit “Jópchi 85 (Jesús ã wunat túttimah, 52 jópchi túttimah) nin núodih Juan át daacáp wut jī”, í níj jenah joiná caá. Biquína jéihnit “Jópchi 50—70 (Jesús ã wunat túttimah, 17—37 jópchi túttimah) Juan át daacáp wut jī”, í níj jenah joiná caá. Biquína jéihnit “Éfeso tútchiboó jumna, nin núodih át daacáp wut jī”, í níj jenah joiná caá.

¿Dedé pínah tigaá át daáci? Juanjeh ã daacát pínahdih nin pah át níj daacáp taga: “Yoobópdih Dios ã wahi Jesúsíh tigaá. Caanjéh tigaá Dios wáúh’, ñi níj jéihyat pínah niijná, wá daácna caá. Páant níj jéihna, caandíh jepahnit, yeéb Diosjeéh páantjeh ñi jumnipna caá”, át níj daacáp taga. (20.31)

San Juan ded pah ã jummat:

1. Juan ã naóh jwíhat (1.1-18)
2. Jesús cáacwádhíh ã teo wáac jwíhatji (1.19-51)
3. Jesús ded pah cáacwádhíh ã teo wáacatji (2.1—11.57)
4. Jesús ã wunat pínah játih bóo yeó jáapna, ã wunatjibut (12.1—19.42)
5. Jesús ã boo pud júúwátji (20.1—21.25)

Dios bíicdih jumni nin baácboó ã cáac jummat

1 ¹Bíhmahjeh ded pah Dios ã jummatdih naóhni pínah, Cristo, Diosjeéh átát jumup wut jī. Caán Cristo Dios yoobát át jumup wut jī. ²Nin baácđih Dios ã chājat pínah játih, Cristo Diosjeéh átát jumup wut jī. ³Caan wút jíí nin baácđih jumni pínahdih át chājap wut jī. Nin baácđih, jeádih, nihatđih Dios caandíh át chājat tútutup wut jī. Pánih chājat tútutnit, cáacwádhíhbut caandíh át chājat tútutup wut jī. Páant ã wutuchah, Cristo nihatđih át chāj beedánap wut jī. Bua jwí ennidih, jwí enca naáhdihbut ã chājcah, nihat áta wihcan tagaá. ⁴Cristo tigaá nihatđih báadhđani. Jííátjīh jwí jíí enat pah, jwí íp ded pah ã jummatdih caán jwíít

cáacwádhíh ã túi jéihyana caá. ⁵Chei jwí jéih encat pah, yéej chājna, jéih encannit panihnit jwí jumna caá. Obohjeéhtih, Cristoboó jííát panihni jumna, jwíítđih túi ennit panihnit ã chājna caá. Pánihna, dupúátboó jííátđih ded pah ã jéih dubacat pah, dedé yéejatbut Cristoboodíh ded pah ã jéih yap yohcan caá.

⁶⁻⁷Cáacwádhíh daabáni Juan wút jumnidih Diosboó ã wahníh Cristofíh doonádhíh át naóh waáwát tútutup wut jī, cáacwá caandíh joinít, Cristodih í túi jepahat pínah niijná. ⁸Caán Juan Cristo át nihcap wut jī. Obohjeéhtih, Cristo baabát panihni ã jummatdih naóhni Juan át jumup wut jī. ⁹Caán Cristo baabát panihni, nihat cáacwá Diosdih í jéihyat pínah niijná, nin baácboó át júúwúp wut jī.

* 1.1-3 Gn 1.1-3; Sal 33.6; Pr 8.22-31; Col 1.15-17; He 1.2; 1 Jn 1.1; Ap 19.13 * 1.6-7 Mt 3.1; Mr 1.4; Lc 3.1-2

¹⁰Dios nin baácdih chājna, caán Cristo bícdih ít chājap wut jī. Pánih chājni Cristo ā jumuchah yuhna, nin baácdih moónboó caandíh ī jéihcap jī. ¹¹Nin ā chājniji baácdihjeh át cáac jumup wut yuh jī. Obohjeéhtih, páant ā cáac jumuchah yuhna, ā chājni baácdih jumnitboó caandíh ī náahcap jī. ¹²Páant ī náahcah yuhna, biquína caandíh jephantidih Dios ā weh pah át chājap wut jī. Caandíh jephantitboó bácah, yooópdih ā weh yooát tiguaá ī jumup. ¹³Páant níj naóhna, jwiít jwī weh jumíhat dée panihcan caá. Obohjeéhtih, Diosboó Cristodih jephantidih bíic weh pah ā chājna caá.

¹⁴Pánihna, Cristo ā cáac jumát túttimah, jwiíjeéh ā jumup jī. Páant ā jumuchah ennitji, cáacwādih oinit, yooópdih naóhni ā jumátidih jwī jéihna caá. Caán Dios wūúh bíicjeh jumna, Dios ā wépat á túyatbut caandíh ā jumup jī. Pánihni ā jumuchah, jwī túi jéihna caá.* ¹⁵Juan Daabániboó cáacwādih daabána, Cristo ā jūúwúchah ennit, nin pah ā níj naáwáp jī: “Con caá yeebdíh wāpí naóhni. Obohjeéhtih, weém wā cáac jumát pínah játih, caán átát jumup wut jī. Nin baác ā jumát pínah játihbut átát jumup wut jī. Pánihna, caán weem cháh ā jumna caá”, Juan cáacwādih ā niijp jī.

¹⁶Caán Cristo wēpni jumna, jwiítidih búdí oinit, dawá láa ā túi teo wáacáp jī. ¹⁷Dios ā wutatidih Moisésboodíh áih cáacwādih át naóh yapaat tútup wut jī. Obohjeéhtih, Jesucristoboó Dios cáacwādih búdí ā oyatidih, ā naáwát túi yooópdih ā jumátidihbut naóh yapanadih át jūúwúp tajī. ¹⁸Obohjeéhtih, Diosdih jwiít cáacwā jwī jéih encan caá. Pánihna, Dios wūúh bíicjeh ájeéh jumniji nin baáboó cáac jumnit, ded pah ā íp ā jumátidih jwiítidih ā jéihyanap jī.*

Juan Daabánidih

bita ī uúbh joyát

(Mt 3.11-12; Mr 1.7-8; Lc 3.15-17)

¹⁹Jerusalén tútchidih moón jwī maátaoboó sacerdotewādih, Diofíh

múúboó teonitidihbut Juan Daabáni pebhna “¿Déhe tiguaá meém?” níj uúbh joyát tútutna, ít wah bojop tajī. ²⁰Páant ī níj uúbh joyóchah joinít, Juanboó nin pah ā níj jephap jī:

—Yooópdih yeebdíh wā naóhna caá. Weém, Dios ā wahní Cristo nihcan caá, ā níj jephap jī.

²¹—¿Caán láa bácah déhe tiguaá? ¿Meém Cristo nihcan, Elíasji níit?* ī níj uúbh joyóp jī.

—Nihcan caá, queétdih ā níj jephap jī.

—¿Dios naáwátidih naóh yapani ā jūóhbična caá', jwī nuowā ī niijní níit?* ī níj uúbh joyóp jī.

—Obohjeéhtih, weém caán nihcan caá, ā níj jephap jī.

²²—¿Caán láa bácah déhe tiguaá meém? Jwiítidih bíicmantjeh ma naáwá, jwiítidih uúbh joyát tútutnidih jwī túi naáwát pínah niijná. ¿Ded pohba tiguaá ma yoób jum? ī níj uúbh joyóp jī.

²³Páant ī níj uúbh joyóchah joinít, nin pah queétdih ā níj jephap jī:

—Weemdíh jenah joiná, Isafásji nin pah át níj daacáp tajī: ‘Bíic cáac múú wihcapboó nin pah ā níj wēp naóhbična caá: “Jwī Maáh ā jūúwát pínah játih ní yéej chājatidih cádahnit, túiniboodíh túut nnumnit, caandíh ní túi pánaa”, ā niijbípna caá', át níj daacáp tajī.* Páant ā níj daácniji caá weém, ā niijp jī.

²⁴⁻²⁵Páant ā niijíchah joinít, biquína fariseowā uúbh joyát tútutnit ī wahnitboó nin pah ī jwúub níj uúbh joyóp jī:

—Meém Cristo nihcan, Elíasjibut nihcan, Dios naáwátidih naóh yapani pínah nihcan, ¿Caán láa bácah dépanih tiguaá meém cáacwādih ma daabá? ī niijp jī.

²⁶Páant ī niijíchah joinít, Juanboó queétdih nin pah ā níj jephap jī:

—Weém cáacwādih mahjijeh wā daabána caá. Obohjeéhtih, bíih ní beh enca naáh ní cátlíh ā jumna caá. ²⁷Caán wā túttimah jūóhni chah wēpni caá. Pánihna, caandíh jenah joiná, ‘Weém

* 1.14 1Jn 1.2 * 1.18 Mt 11.27; Lc 10.22 * 1.21 Mal 4.5 * 1.21 Dt 18.15,18

* 1.23 Is 40.3

oboh jumni caá', wā niŷ jenah joiná caá, ā niijíp jī.

²⁸Betania tútchi Jordán muj conanaamánt Juan cáacwādih ā daabánapdih queét páant ī niŷ míic wéhenap jī.

“Oveja wūúh panihni Jesús ā jumna caá”, Juan Daabáni ā niiját

²⁹Daanimant bóo yeó jáapdih Jesús ī niijní ā pebhna ā dei juyúchah ennit, jwiít caandíh joinítđih Juan Daabáni nin pah ā niŷ naáwáp jī: “Ñi eneé. Con jüóhni Dios ā wahní oveja wūúh panihni caá. Jwiít judíowā jwí yéejat yohat túut niijná, oveja wūúhdih sacerdotewādih jwí mawat túutna caá. Páant ī chājat dée panihni, con Dios ā wahnidihbut cáacwā ī mao yohbipna caá. Pánih wunnit, nihah baácđih moón jwí yéejatđih ā yoh wūhbiŷna caá. ³⁰Con caá yeebđih wāpí naóhni. ‘Wā túttimah jüóhni wā cáac jummat pínah játih jumniŷi weem cháŷ ā jumbiŷna caá’, yeebđih wāát niijíp jī.

³¹Caán láa, weembút Dios wūúh ā jummatđih wā jéih jwuhcap jī. Obohjeéhtih, panih jéihcan yuhna, yeéb wā déewa caandíh ní túi jéihyat pínah niijná, yeebđih mahjīh wā daabánap be”, ā niijíp jī. ³²⁻³³Páant niŷ péanit, Juan jwiítđih nin pah ā jwúub niŷ naáwáp jī: “Wā daabáát pínah játih weembút caandíh wā jéih jwuhcah, weemđih daabáát túutni nin pah ā niŷ naáwáp jī: ‘Jop pah jígohni Túini Espírítu jeámant dei jüóhni, bíic newédih ā jaamáchah enna, “Caán Dios ā wahní caá”, ma niŷ jéihbiŷna caá. Caánboó mahjīh daabáát panihni Túini Espírítu ā wēpatđih búdí ā wūhbiŷna caá’, weemđih ā niijíp jī.

³⁴Pánihna, Túini Espírítu, jop pah jígohni, dei jüóhni, caandíh ā jaamáchah, wā enep be. Pánih ennit, con Dios ā wahní ā jummatđih jéihna, ‘Yoobópdih Dios wūúh caá’, yeebđih wā niŷ naóhna caá”, jwiítđih Juan ā niijíp jī.

Jesús ā jwíh bohénit pínahđih ā níwat

³⁵⁻³⁶Daanimant bóo yeó jáapdih, jwiít chénewā Juan Daabáni ā bohénit, caán bíicđih jwí nuhuchah, Jesús ā yap

bejehah ennit, nin pah jwiítđih ā niŷ naáwáp jī:

—Condih ní eneé. Con tigaá Dios ā wahní oveja wūúh panihni, ā niijíp jī.

³⁷Páant ā niijíchah joinít, jwiít Jesúsđih jwí nuún pée bejep jī. ³⁸Páant jwí nuún pée bejehah, tac páud ennit, jwiítđih nin pah ā niŷ uébh joyóp jī:

—¿Jüúh, dedédih tigaá ní bid? ā niijíp jī.

—¿Bohéní, deh tigaá meém ma jum? caandíh jwí niijíp jī.

³⁹—Wājeéh ní jüúwú, jwiítđih Jesús ā niŷ jepahap jī.

Páant ā niijíchah joinít, ā jummatđih jéihyat túut niijná, ájeéh jwí bejep jī. Cheyeh jwááhniŷi caandíh jwí pej jum túwup jī.

⁴⁰Jwiít chénewā Juan Daabáni ā niijíchah joinítŷi Jesúsjeéh bejniŷ, weém Andrésjīh jwí jumup jī. Andrésboó Simón Pedro ā úud jī. ⁴¹Waícanjeh Andrés weép jeñédih bididih ā bejep jī.

—Mesías jwí niijní, Dios ā wahnidih jwí jwááap be, át niijíp wut jī. Griegowāboó Dios ā wahní niijná, ‘Cristo’ ípí niijná caá.

⁴²Páant niijnít, Andrés Simóndih jwí pebhna át numah jüúwúp tajī. Páant ā numah juyúchah, Jesús Simóndih nin pah ā niijíp jī:

—Meém Simón, Juan ā wūúh caá. Obohjeéhtih, meém Cefas wūt búudhni ma jumbiŷna caá, ā niijíp jī. Jwiít judíowā “Cefas” jwí niijníđih griegowāboó “Pedro”, ípí niijná caá. Páant niijníđih “Jee dáh panihni”, niijná caá jwí chājap.

Jesús Felipedih Natanaeldihbut “Wājeéh ní jüúwú”, ā niiját

⁴³Daanimant bóo yeó jáapdih Jesús Galilea baácna jwiítđih numah bejna, Felipedih jwááhniŷ:

—Wājeéh ma jüúwú, caandíhbut ā niijíp jī.

⁴⁴Felipeboó Betsaida wūt jumni tútchidih bóo ā jumup jī. Andrés Pedrojīh caán tútchidih moon múntih ī jumup jī.

⁴⁵Páant Jesús caandíh ā niijíchah joinít, Felipeboó Natanaeldih jwíh bididih ā bejep jī. Caandíh jwááhniŷ,

—Moisés ã naóh daácniji, bita Dios naáwátdih naóh yapanitbut ï daácnijidih jwí jwááhna beé. Jesús Nazaret tútchidih bóo José wúúh caá, Felipe caandíh át niijíp wut jī.

⁴⁶Obohjeéhtih, páant ã niijíchah joiná yuhna, Natanaelboó nin pah át niijíp jepahap wut jī:

—Páant, Nazaret tútchi oboh jumni tútchi ã jumuchah, ded caán tútchidih bóo cáacwádh teo wáacni pínah ã wihcan níit, át niijíp wut jī.

—Caán láa bácah, meemjéh tih enedih ma jūúwúp, Felipe át niijíp jepahap wut jī.

⁴⁷Páant niijnít, Jesús bíúcdih jwí jumupna át numah jūúwúp tajī. Páant, ï jūúwúchah ennit, Jesús nin pah ã niijíp jī:

—Con jūóhni, yoobópdih táini judío cáac caá. Caandíh dedé yeeat ã wihcan caá, Natanaeldih enna, jwiítidih ã niijíp jī.

⁴⁸Páant ã niijíchah joinít, Natanaelboó caandíh nin pah ã niijíp wúúh joyóp jī:

—¿Ded pah tigaá weemdíh ma túi jéih? ã niijíp jī.

—Meemdíh Felipe ã naáwát pínah játih, higuera nah páujdih ma chúuduchah, wáát enep be, Jesús caandíh ã niijíp jī.

⁴⁹—Bohéní, meém Dios wúúh caá. Jwiít judíowá jwí Maáh pínah caá, Jesúsdi ã niijíp jī.*

⁵⁰—‘Higuera nah nump ma chúuduchah, wá enep be’, wá niijíchah joinít, ‘Dios wúúh caá meém’, ¿ma niijíp jenah joí níit? Páant meemdíh wá enatji chah wá chājachah, ma enbipna caá, Natanaeldih Jesús ã niijíp jī.

⁵¹Páant niijnít, nin pah jwiít nihatdih ã jwúúh niijíp jī:

—Yoobópdih yeebdíh wá naóhna caá. Jeáboó wátni pah ã jumuchah, weém nihat cáacwá úud jeñé namá panihni wá chājnidih Dioíh ángelwá aab béjnit, ï jwúúh dei jūúwúchah, ñi enbipna caá,* Jesús ã niijíp jī.

Caná tútchidih moón ï téihya chéwat

2¹⁻²Chéne yeó jáap túttimah, Galilea baác Caná tútchidih, téihya chéwat ã jumup jī. Pánihna, Jesúsdi ï bidichah, jwiítbut ájeéh jwí bejep jī. Jesús ín jwí játih caán muuná mitát juibínaj tajī. ³Í táí wéi babhbachah, íih jiwá iguúh mac át beedáh bejep wut jī. Páant ã beedéchah, Jesús ín caandíh nin pah mi niijíp jī:

—Wúúhú, jáantjeh íih jiwá iguúh mac ã beedáh bejep be, mi niijíp jī.

⁴—Naá, ¿dépanih tigaá weemdíh páant ma niijíp? Wá tewat pínah ã juibí jwuhna caá, Jesús ã niijíp jī.

⁵Páant ã niijíp jepahachah joiná yuhna, ã ínboó queét teo wáhnitdih nin pah mit niijíp wutji taga:

—Wá wúúh ded pah yeebdíh ã wutat pah ñi chájap, mit niijíp taga.

⁶Caanjíh seis dahwani wáam dahna ã jumup jī. Bíic wáam búdí jáaj cómoh pah bóo ã jumup jī. Jwiít judíowá Dios ã wutatji pah jwí téih chocat túut niijná, páant bóo dahdih mah yáac yáwaat pínahdih jwíjí bíbohóh jī. Pánihna, caán muudíh moonbút caan dáhnadih ï bíbohóh jī.

⁷Pánihna, queét teo wáhnitdih nin pah Jesús ã niijíp wutjip jī:

—Mahdih úb jūóhni, caán wáam dahnadih ñi yáac yáwanaá, ã niijíp jī.

Páant ã niijíchah joinít, teo wáhnit caán wáam dahnadih mah ï táí yáac yáwanap jī. ⁸Páant ï yáac yáwaat túttimah, Jesús queétdih nin pah ã jwúúh niijíp wutjip jī:

—Buu caandíh toíh úbnit, yeebdíh wutnidih ñi juibí wúúhú, ã niijíp jī.

Páant ã niijíchah joinít, caandíh toíh úbnit, ï maáhdih ï juibí wúúhú jī.

⁹Obohjeéhtih, queét mahdihjeh ï yáacnijidih Jesús ã túut nuumúchah, jiwá iguúh mac yoobát át bejep tajī. Pánihna, queétdih wutniboó caan mácdih ã jwíh babh joyóchah, dedmant ï úbatjidih át jéihcap wut jī. Obohjeéhtih, caandíh teo wáhnitboó mahjeh ï yáacatjidih ï jéihyep jī.

Pánihna, queétdih wətni babh joinít, téihya chéonidih ā jūúwát tútutp jī.

¹⁰Caán ā juyáchah, teo wūhnit ī maáh nin pah ā niijíp jī:

—Jwí bidnitdih caán yoobát macdih jwípí jwíh wūhna caá. Pánihat túttimah, ī babh yáwachah ennit, jum macdih jwípí ñūún tóihna caá. Obohjeéhtih meémboó páant mat chājat tútucan tagaá. Caán yoobát macdih tóihcanjeh, jum macboodíh mat jwíh tóihyat tútutp taga. Pánihat túttimah, bum caán yoobát macboodíh mat wūhat tútutp taga, teo wūhnit ī maáhboó téihya chéonidih ā niijíp jī.

¹¹Pánih chājna, Galilea baác Caná tútchidih ā jwíh wēp chāj júutp jī, “Dios wūúh caá”, cáacwā ī niiját pínah niijná. Pánihna, “Caán Dios ā wahní yoobát caá”, jwiít ā bohénit caandíh jwí niij jenah joí jwíhip jī.

¹²Túttimah, Capernaum tútchina Jesús jwiítidih ā numah bejep jī. Páant ā numah bejehah, ā íin, ā úudwābut jwíjeéh bícdih ī bejep jī. Caanná jwabínit, daocánni yeó jáap jwí jum jwuhup jī.*

**Jiib chājnitdih Dioíh muumánt
Jesús ā ñūun bácaat**

(Mt 21.12-13; Mr 11.15-18; Lc 19.45-46)

¹³Pascua yeó jáapna ā toáh jūúwúchah jéihnit, dawá jwí déewā Jerusalén tútchina ī bejep jī.* Jesúsbut jwiítidih caanná ā numah bejep jī. Caanná jwabínit, Dioíh muuná enedih jwí bejep jī. ¹⁴Caán muudíh jiwíwā, ovejawā, jopwādhíbut jíib chājnitdih Jesús ā enep jī. Bitabut dinero júdudih túut numnít ī chéuduchah, ā enep jī. Queét túut numnítboó cáacwādhí búdí numná ít chājap tají. ¹⁵Pánihna, caanjíh jumni tōpnadhí ubnit, caánboó jumnit cáacwādhí íih nuñúpwādhíbut ā pūi ñūun bácanap jī. Dinero túut numnít ī chéudat páhana, íih cáagat naanádhíbut ā too yoh áacanachah, íih dinero júduna ā puo yóh ñajap jī. ¹⁶Pánihna, jopwādhí jíib chājnitdih nin pah ā niij jūihñup jī:

—Ñíih jopwādhí ñi ub bac bejeé. Nin wā ípndih uúbát muudíh jíib chājat mué ñi chājca bojoó, Jesús ā niijíp jī.

¹⁷Jesús páant ā niijchah joinít, Dios naáwátidih naóh yapani ā daacátjidih jwí náhninap jī. “Dios wā Maáh, míih muudíh búdí wā oina caá. Pánih oina, caandíh yeejép ī chājachah ennit, búdí wā íjna caá”, át niij daacáp tají.*

¹⁸Jesús páant ā chājachah ennit, jwí maáta caandíh nin pah ī niij jūihñup jī: —¿Dépanihna queétdih páant ma ñūun yóh baca? Meemdíh Dios páant ā chājat tútuchah, cáacwā ī chājca naáhdih ma chāj júutá, jwí jéihyat pínah niijná, Jesúsdhí ī niijíp jī.

¹⁹Páant ī niijchah joinít, Jesús queétdih nin pah ā niij jepahap jī:

—Nin muudíh ñi yohochah, bíic peihcanni yeó jáap túttimah, yeéb ñi yohni muujídhí wā jwúub ámohbipna caá, ā niijíp jī.*

²⁰Páant ā niijchah joinít, queét maáta caandíh nin pah ī niij uúbh joyóp jī:

—Cuarenta seis jópchi nin muudíh teona, ít péanap tají. Obohjeéhtih, ímeémboó bíic peihcanni yeó jáapbitjeh teona, ma ámoh péami naniít? ī niijíp jī.

²¹Obohjeéhtih, caán muudíhjuh niijcán, áih bácahdih niijná át chājap tají. Páant ā naáwáchah yuhna, maáta ī jéihchah, jwiítbut jwí jéih jwuhcap jī. ²²Pánihna, wunniji Jesús ā boo pud jūúwát túttimah, jwiít ā bohénitboó páant ā niijátjidih náhninit, jwí beh joyóp jī, buca. Dios naáwátidih ī daácniji núodih, Jesús ā niijátjidihbut “Caán yoobópdih tigaá”, jwí niij jéihyep jī.

**Cáacwā ī jenah joyátdih
Jesús ā jéih beedáat**

²³Pascua yeó jáapdhí Jesús Jerusalén tútchiboó ā jumup jī. Pánih jumnit, jwiít cáacwā jwí jéih chājca naáhdih Dios ā wēpatjíh Jesús ā chājachah ennit, “Caánboó Dios ā wahní Cristo caá”, dawá ī niij jenah joyóp yuh jī. ²⁴Obohjeéhtih, ded pah ī jenah joyátdih jéihnit, “Weemdíh yoobópdih ī jepahcan caá”,

* 2.12 Mt 4.13 * 2.13 Ex 12.1-27; Dt 16.1-8 * 2.17 Sal 69.9 * 2.19 Mt 26.61; 27.40; Mr 14.58; 15.29

Jesús át niŷ jéhiyep tajī. ²⁵Pánihna, caanjéh cáacwā ī jenah joyátdih túi jéih beedáni jumna, bita ded pah ī jenah joyátdih caandíh uúbh joyát ā wihcap jī.

Nicodemo

3 ¹Nicodemo, fariseo, jwiít judíowā jwī maáta poómpdih bóo wut jī. ²Jesucristo Jerusalén tátchiboó jum láa, chei tac yoób dée, Nicodemo Jesúsdiñ enedih át juibínap wut jī. Pániñ juibínit, nin pah át niŷjíp wut jī:

—Bohéni, Dios jwiítidih ma bohéat pínah niŷná, meemdíh ā wahatdih jwī jéihna caá. Pániñ wahnit, majeéh ā jumatdihbut jwī jéihna caá. Majeéh ā wihcáh, jwiít cáacwā jwī jéih chájca naáhdih mata jéih chájcan tagaá, át niŷjíp wut jī.

³Páant ā niŷjíchah joinít, Jesús caandíh nin pah át niŷ jepahap wut jī:

—Yoobópdih meemdíh wā naóhna caá. Ded jáap cáac jumni panihni jwúub jumcan, ded pah Dios ā maáh jumatdih ā jéihcan níít, át niŷjíp wut jī.

⁴—Páant cáac behe ¿ded pah jáap cáac jumni panihni ā jéih jwúub jumbi? ¿Ded pah ā íniñ wudahboó ā jéih jwúub waadbí? ¿Caandíh mi jwúub jéih weh jumca níít? Nicodemo át niŷjíp wut jī.

⁵⁻⁶—Cáacwájeh ī weh jumuchah, cáacjeh caá. Obohjeéhtih, Túini Espírituboó cáacwáñ caolih wunni panihnidih ā boonachah, jwúub jáap cáac jumni panihni ī jumna caá. Jáap caolih jumni panihnitjeh Dios weh ī jumna caá. Yoobópdih meemdíh wā naóhna caá. Ded mahjñh daabácani, Túini Espiritu wihcanni, jáap panihni jumcan, Dios ā maáh jumapboó ā jéih waadcán níít. ⁷Yoobópdih meemdíh wā naóhna caá: Meemdíhbut jáap cáac jummat panihni caá náahap. Caandíh páant wā niŷ naáwáchah, ‘¿Ded pah caán ā yapbi?’ ma niŷ uúbh joicá bojóo. ⁸Johlit johat panihni caá. Johlit ā jüúwúpman ma jéihcan caá. Á bejep pínahboobát ma jéihcan caá. Á joh bugg láajatdihjeh ma jéih enna caá. Pánihat pah, caolih wunni

panihnitdih Túini Espiritu ā boonachah, ded pah ā booaatdih jéih encan yuhna, cáac ā túut numátdih ma túi jéih enna caá,* Jesús át niŷjíp wut jī.

⁹Páant ā niŷjíchah joinít, Nicodemo Jesúsdiñ nin pah át jwúub niŷjíp wut jī:

—¿Ded pah niŷ naóh tigaá ma cháj? Ma naáwátdih wā beh joicán caá, át niŷjíp wut jī.

¹⁰—¿Páant, meém judíowādiñ bohéni yuhna, ded pah wā naáwátdih ma beh joicán? ¹¹Yoobópdih meemdíh wā naóhna caá. Jwī jéihyatdih, jwī enatdihbut yeebdíh jwī naóhna yuh caá. Obohjeéhtih, jwiítidih ñi joíhcan caá. ¹²Nin baáboó ded pah ā jumatdih wā naáwáchah, ‘Yoobópdih ā naóhcan caá’, niŷjíná, Dios pehbboó ded pah ā jumatdihbut wā naáwáchah, bíic yoobó ñi niŷ jenah joibípna caá.

¹³—Ded Dios ā jumapboó enedih aab bejniji jwúub dei jüóhni ā wihcan caá. Obohjeéhtih, weémboó, nihat cáacwā úud jeñé, caánboó wápi jumap jī. Pánihna, caanmánt dei jüóhni weemjéh ded pah ā jummatdih yoobópdih wā jéih naóhna caá. ¹⁴⁻¹⁵Jon játiñ, Moisésji jum láa, Dioñ cáacwā tátchi wihcapboó jum jwuhna, caandíh ī jühñuchah, dawá maiwādiñ wahnit, queétjñh cáacwādiñ át peéh chájap wut jī. Mai pah jígohnidih ítahjñh Dios Moisésdiñ át chájat tútup wut jī. Caán mai pah jígohnidih cháj péanit, máa nahdih búudhni, át baad dóhdop wut jī. Pánihna, det Diosdiñ túi jenah joinít, caán ā baad dódhni mai pah jígohnidih ennit, ñt boonap wut jī.* Caán ā baad dóhdhat pah, cruzboó péohnit, pud dodhni, cáacwā weemdíh ī maobipna caá.* Pánihna, weém caán cruzboó wā wunuchah, det weemdíh túi jenah joinít, iiguípna bejnit déeji Diosjeéh páantjeh ī túi jumtipna caá”, Jesús Nicodemodih át niŷjíp wut jī.

Dios nihat cáacwādiñ búdí ā oyat

¹⁶—Dios nihat cáacwādiñ búdí ā oina caá. Pániñ búdí oina, queétdih ā peéh chájat déedih túi ubat túut niŷjíná, weém

* 3.3-7 1P 1.3,23 * 3.8 Ec 11.5 * 3.14-15 Nm 21.9 * 3.14-15 Is 52.13; Jn 8.28; 12.32-34; 18.32

ã wūúh bíic jumnidih ã wah deyanap jī. Páant ã wahachah, det weemdíh jepahnit iiguípna bejnit déeji Diosjeéh páantjeh ī tūi jumbipna caá. ¹⁷Dios cáacwādh yéejat peéh chājat tūtutna, weém ã wūúhdih nin baácboó ã wah deyacap jī. Obohjeéhtih, iiguípna ī bejat déedih queétdih wā tūi ũbat pínah niijná, ã wah deyanap jī.

¹⁸“Weém ã wūúhdih det jepahnitdih Dios ī yéejat jīb ã peéh chājcan níit. Obohjeéhtih, det weemdíh ī jepahcah, queétbodydh ī yéejat jīb ã peéh chājipna caá. ¹⁹Weém Dios wūúh baabát panihni nin baácboó jūóhna, ded pah cáacwā Diosjeéh ī tūi jumat pínahdih wā jéihyaíhna caá. Obohjeéhtih, weém caán baabát panihnidih cáacwā ī náahcap be. Ī chājat yeejép ã jumuchah, dupúat panihnidihjeh ī náahap be. Pánihna, baabát panihnidih náahcan, yeejép chājnit ī jumuchah, Dios queétdih ã peéh chājipna caá. ²⁰Nihat yéej chājnit ī yéej chājatdih cádahíhcan, páant ī chājatdih bita ī encat pínah niijná, baabát panihpboó ī jūúwíhcan caá.* ²¹Obohjeéhtih, det Diosdih jepahnit baabápboó ī jūúwíhna caá, Dios ã wēpatjīh ī tūi chājatdih bita ī enat pínah niijná”, Nicodemodih Jesús át niijíp wut jī.

**Jesús ded pah ã jumatdih
Juan Daabáni ã naáwát**

²²Túttimah, jwiít ã bohénitdih Judea baácna Jesús ã numah jib bejep jī. Caanná jib bejnit, caanjīh moón Diosdih ī jepahachah, queétdih ã daabánap jī. ²³Enón wūt jumni pebh Salim wūt jumupdih caan múj numahni ã jumuchah, Juanbut cáacwādh daabána át chājap wut jī. Queétdih ã daabát pínah niijná, dawá ã pebhna ĩt juibínap wut jī. ²⁴Caán láa Juan Daabánidih jwī maata ī teo jwuhcap jī.*

²⁵Biquína Juan Daabáni ã bohénit bíic jwī déejīh ded pah jwiít judfowā jwípí daabáatdih míic wéhena ĩt chājap wut jī. ²⁶Pánih míic wéhe péanit, Juan pebhna

juibínit, ã bohénit caandíh nin pah ĩt níij ũbh joyóp wut jī:

—Bohéní, Jordán muj conanaajīh majeéh jumni ‘Caán caá weemdíh chah jumni’, ma niijnjiboó buu cáacwādh daabána caá ã chājap. Páant ã daabánachah, nihat caan pébhna míicjeh bejna caá ĩ chājap, Juandih ĩt niijíp wut jī.

²⁷Páant ĩ niijíchah joinít, Juan nin pah át níij jepahap wut jī:

—Diosboó weemdíh ã jwíh daabát tūtutp jī. Pánihna, buu caandíh jwuh daabát tūtutnit, ã pebhna cáacwādh ã bejat tūtutna caá. ²⁸“Weém Cristo nihcan caá’, wā niijíchah, yeéb nī joiná beé. Obohjeéhtih, Cristo játih weemdíh Dios ã wahap jī.* ²⁹Pánihna, ájeéh cáacwā ĩ bejchah enna, búdí wā wéina caá. Nin panihat dée caá: Téihya chéonih pínahboó mi áajeéh mi bejchah ennit, ã pej jumni ã weñat pah mun tígaa, weembút Jesúsdhī ī tūi péenachah ennit, búdí wā wéina caá. ³⁰Pánihna, cáacwā weemdíh pée cádahnit, Cristoboodih jwúub tūi péeat caá náahap, Juan queétdih át níij jepahap wut jī.

**Dios wūúh japmant jūóhni
ã jumat**

³¹Páant níij naóh péanit, nin pah Juan ã bohénitdih át jwúub níij naáwáp wut jī: “Jeámant jumni nin baácboó dei jūóhni nihatdih ã tūi jéih beedána caá. Obohjeéhtih, jwiít cáacwā nin baácboó jumnit, nin baácđihjeh ded pah ã jumatdih jéihnit, jwī naóhna caá. Caán Dios ã wahniboó jwiít cáacwā chah jéihni ã jumna caá. ³²Ded pah ã enatji, ã joyátjidihbut jwiítđih ã naóhna caá. Páant ã naáwáchah yuhna, cáacwāboó ã naáwátđih ĩ jofíhcan caá. ³³Pánihna, jeámant jūóhni ã naáwáchah, ded tūi joiní ‘Dios yooópđih naóhni caá’, ã níij jéihna caá. ³⁴Dios ã wahní Cristodih áih Téini Espíritudih búdí yooabát ã wūhup be. Pánihna, Cristo Dios naáwátđih yooópđih ápi naóhna caá. ³⁵Dios ã wūúhdih búdí oinit, caandíh nihat ĩ maáh

ã jumat tãutna caá.* ³⁶Dios wũúhdih ded jepahni Diosjeéh páantjeh ã jumbipna caá. Obohjeéhtih, ded ã wũúhdih yap yohniboodíh íjnit, Dios bádí ã peéh chãjachah, ájeéh ã wihcan níít”, Juan át niijíp wut jĩ.

**Jesús Samaria baácdih bólijih
ã míic wéheat**

4 ¹Juan chah dawá cáacwã Jesúsdi h péenitdih ã daabáát doonádi h fariseowã íit joyóp wut jĩ. ²Obohjeéhtih, Jesús pohba ã daabácan jí. Jwiít ã bohénitboó jí cáacwãdih jwí daabánap jí. ³Fariseowã í jéihyat doonádi h joinít, Jesúsboó Judea baácdih jumni ji Galilea baácna jwiít di h ã numah bejep jí.

⁴Caanná bejna, Samaria baácdih yap bejat tãut jwí chãjap jí. ⁵Páni h yap bejna, Samaria baácdih bóo Sicar tãtchina jwí juibínap jí. Caan pébh jwí nwo Jacob ã wũúh Josédih ã wũhni ji baácbít át jumup wut jĩ.* ⁶Caanjí h Jacobwãji í mah tóhiyat íit ã jumup jí. Páni hna, Jesúsboó yuúp jũóhni ji chũnã, yeó jáap tac yoób caán íit pebh ã choó chúudap jí. ⁷⁻⁸Páant ã choó chúudat pónih, jwiít ã bohénitboó tãtchina jeémát jíib chãjadi h jwí aab béjep jí. Caanjí h Jesús ã chúuduchah, Samaria baácdih bóli mah tóhiyadi h mit dei juibínap wut jĩ. Páant mi mah tóhiyochah, Jesús nin pah caántdih át niijíp wut jĩ:

—Weemdí h mah ma wũhuú, át niijíp wut jĩ.

⁹—Meém judío cáac caá. Weémboó Samaria baácdih bóli caá. ¿Dépanih tigaá weemdí h mah ma uúbh? Jesúsdi h mit níj jepahap wut jĩ. (Jwiít judíowã Samaria baácdih moondí h jwípí eníhcap jí. Páni hna, páant mit niijíp wut jĩ.)*

¹⁰Páant mi niijíchah joinít, Jesús caántdih nin pah át níj naáwáp wut jĩ: —Dios meemdí h ã teo wáacat déedih jéihcan, meemdí h mahdi h uúbhni di hbut ma jéihcan caá. Páni h jéihna nihna, ‘Mah ma wũhuú’, weémboodí h mata níj uúbh tagaá. Caán wã wũhíhni mah

panihni di h mah babhbachah, míh caolih áta tui boo tagaá, át niijíp wut jĩ.

¹¹—¿Dépah níj tigaá páant ma níj? Nin mah tóhiyat íit numah bóo caá. Mah tóhiyat pínah wáam dah bíbohcan, ¿deh tigaá caolihdi h boocat tãutni mah ma ubbi? ¹²Jwí nwo Jacobji, ã wehbut, íih nuúpwã bícdih nin íitdi h mah ubnit, íit babhbap wut jĩ. Áihjidi h jwiít ã jaumenádi h át wũhup wut jĩ. ¿Páni hna, jwí nwo Jacobji chah wépi níit ma jumup, páant ma niijná? mit niijíp wut jĩ.

¹³—Ded nin íitdi h bóo mahdi h babhni ã jwúub taca joótbipna caá, páant muntih. ¹⁴Obohjeéhtih, weém wã wũhni mah panihni boodí h babhna, chéneji ã taca joótcán níit. Ded wã wũhni mah panihni di h babhna, Diosjeéh páantjeh ã tui jumbipna caá. Meo waó cáahdi h mah nooj bácní ã jöpcat pah wã wũhni mah panihni ã beedcán níit, Jesús caántdih át niijíp wut jĩ.*

¹⁵—Caán láa bácah, caán ma niijní mahdi h weemdí h mah wũhuú, jwúub taca joótcáh, ninboó yeó jáap jumat pah mah tóhiyadi h wã jũóhcat pínah niijná, mit niijíp wut jĩ.

¹⁶—Majeéh bóodi h mah bidbi jwuhú, Jesús át niijíp wut jĩ.

¹⁷⁻¹⁸—Obohjeéhtih, weém áa wihcannih caá, mit níj jepahap wut jĩ.

—Yoobópdih tigaá ma niijíp. Obohjeéhtih, cinco neoná caá ma weha mánaji. Bwũ majeéh jumni ma áa yoobát nihcan caá. Páni hna, ‘Weém áa wihcannih caá’, ma niiját yoobópdih tigaá, Jesús caántdih át niijíp wut jĩ.

¹⁹—Meémboó Dios naáwátdih naóh yapani nacaá. ²⁰Páni hna, yoobópdih wã jéihyat pínah niijná, weemdí h mah naáwá: Con jeená jwí nuowãji Diosdi h ípí uúbup wut jĩ. Obohjeéhtih, ‘Jerusalén tãtchiboó Diosdi h uúbúdi h bejat caá náahap’, yeéb judíowã nípi niijná caá, mit niijíp wut jĩ.

²¹—Yad wilí, weemdí h mah joi jwúhuú. Nin wã naáwát yoobópdih caá. Tãttimah bóo láa, can jeéboó, Jerusalén tãtchiboobút jwí ípdih ní uúbhcan níit.

²²Yeéb Samaria baácdih moón ní

* 3.35 Mt 11.27; Lc 10.22 * 4.5 Gn 33.19; Jos 24.32 * 4.9 Esd 4.1-5; Neh 4.1-2

* 4.10-14 Is 44.3; Jer 2.13; 17.13; Jn 7.37-39

uúbhndih ñi jéihcan caá. Obohjeéhtih, jwiít judíowáboó caandíh jwí jéihna caá. Dios ā wahni, nihāt cáacwādhíh túi uúbni, judíojeh tigaá ā jumup. Pánihna, jwí wēini Diosdih jwiít judíowáboó jwí jéihna caá. ²³Buu láa, túttimahbut Túini Espíritu ā teo wáacachah, túi yoobópdih jenah joinít, cáacwā Diosdih ī túi wēibipna caá. Páant caandíh túi wēinitboodíh caá Dios ā bidip. ²⁴Dios jígohcanni ā jumuchah, cáacwā caandíh ī jéih encan caá. Pánihna, dedboó jumna, caandíh jwí wēi uúbúchah, bíic yoobó ā túina caá. Caandíh wēina, Túini Espíritu ā teo wáacatjīh, túi yoobópdih jenah joinít, weñat caá náahap, Jesús caántdih át niijíp wut jī.

²⁵—Mesias, ‘Cristo’, ī niijní, ā jūúwát pínahdih weém wā jéihna caá. Caán jūóhna, jwiítidih nihāt ā jéihya beedábipna caá, mit niijíp wut jī.

²⁶—Weém ma niijní Cristo tigaá, Jesús caántdih át niijíp wut jī.

²⁷Páant caántdih ā míic wéhenachah, jwiít ā bohénitboó jeémát jíib chājadhíh bejniťji jwí jwúub juibínap jī. Pánih jwúub juibínit, Jesús yad wilijīh ā míic wéhenachah ennit, jwí en wáhi bejep jī. Pánih en wáhi bejna yuhna, “¿Dépanih tibeé caántdih ma míic wéhe?” níj uúbh joinít déeji jwí niijcáp jī. ²⁸Pánihna, caántboó miíh mah tóhyat wáam dahdih cáag jwejniť, tútchina mi jwúub aab béj jwuhup jī. Pánih bejniť, miíh tútchidih moondíh nin pah mit níj naáwáp wut jī:

²⁹—Ded pah wā chājatjidih weemdíh naóh beedánidih ñi en jūúwá. Caán yoobópdih Cristo dée caá, mit niijíp wut jī.

³⁰Páant mi niijíchah joinít, caán tútchidih moondíh Jesúsdiť mi jwááapjina mit numah jwúub jūúwúp tajī.

³¹Pánihna, ī juyát pínah játih, jwiít Jesús ā bohénitboó jwí jíib chājni jeémátidih caandíh jwí numah jeémíhip jī.

—Bohéní, ma jeémp jūúwá, jwí niijíp yuh jī.

³²—Obohjeéhtih, ñi jéihca naáh jeémát weemdíh ā jumna caá, Jesús jwiítidih ā níj jepahap jī.

³³—¿Bita caandíh jeémát itát wūh taniít? jwiítjeh jwí míic niijíp jī.

³⁴Páant jwí míic niijíchah joinít, Jesús jwiítidih nin pah ā jwúub niijíp jī:

—Cáacwā jeémát ī bidat pah, weemdíh wahni ded pah ā wutatdih chāj péaatdih búdí wā bidna caá. Pánihna, butéh caandíh jepahnit, caántjīh míic wéhena, wíih jeémát panihni ā jumna caá.

³⁵‘Chéna míic widh ā judhna caá jwí momni ā quehechah, jwí dicat pínah’, wápchi mínah ā niiját pah, yeéboó ñi níj jenah joicá bojoó. ‘Dios naáwátidih jwí naáwát pínah ā judh jwuhna caá’, ñi níj jenah joicá bojoó. Yoobópdih yeedíh wā naóhna caá. Jáantjeh quehat láa panihni ā jumna caá. Buu láa bácah cáacwā jwí pebhna ī juyúchah, ñi túi eneé. Queéťboó pácahi ā quehat pah ī jumna caá. Pánihna, buu cáacwādhíh wā bohénachah, ī joyát láa ā jumna caá.

³⁶Cáacwādhíh wíih túini doonádih jepahat túutni dicni panihni ā jumna caá. Queéť jepahnit, caán ā dicni panihnit, Diosjeéh páantjeh ī túi jumbipna caá. Pánihna, cáacwā ī túi jepahachah enna, dicni panihni, momni panihni bíicdih búdí ī wēibipna caá. Páant ī weñat ī tewatjī jíib panihni ā jumna caá. ³⁷Cáacwā nin pah ī niijná caá: ‘Bíic ā jwíih momop be. Bíihboó ā momni ā quehechah ā diquíp be’, ípí niijná caá. Momni panihni wíih túini doonádih naóh jwíihni caá. Bita caandíh dicnit panihnit wíih túini doonádih jepahat túutnit caá. ³⁸Páant ā jumat pah, bitaboó cáacwādhíh itát jwíih bohénap tajī. Queéťdih jwíih bohénit ñi jumcah yuhna, buu yeedíh jwuh wā wahna caá, wíih túini doonádih jwúub joinít ī túi jepahat pínah niijná, Jesús jwiítidih ā niijíp jī.

³⁹Páant Jesús jwiítidih ā míic wéheat pónih, caánt Samaria baácdih bóli “Ded pah wā chājatjidih jéih beedánidih mah tóhyop ítdih wā jwááap be”, mi niijíchah joinít, dawá Samaria baácdih moón Jesúsdiť ī jepahat pínahdih it jenah joyóp tajī. ⁴⁰Pánihna, queéť jwí pebh juínit, “jwíjeéh ma chāo jwúuhú”, Jesúsdiť ī niijíp jī. Páant ī niijíchah joinít, chéne yeó jáap íjeéh jwí jum jwuhup jī.

⁴¹Jesúsjeť queéťdih ā naáwáchah joinít,

dawá caandíh ī jepahap jī. ⁴²Ī dée wilidih nin pah ī niijíp jī:

—Ma jwíih naáwáchah joinákeh, jwiítbut Jesúsdih jepahíhat jwí jenah joyóp be. Bwú caanjéh ā naáwáchah joiná, jwí túi jepahna caá. ‘Nihat nin baácdih moón iiguípna bejnit déejidih yoobópdih túi ubni caá’, jwí niíf jéihna caá, ī niijíp jī.

Maáh wūúhdih Jesús ā booaat

⁴³Chéne yeó jáap Sicar tútchidih numah cháō jwúhniiji, Jesús Galilea baácbōo jwiítidih ā numah bejep jī.

⁴⁴“Ded Dios naáwátidih naóh yapanidih áih baácdih moón ipí wēican caá.

Pánihna, Galilea baácdih wā behechah ennitji, weemdíh ī túi jenah joibícan nacaá. Obohjeéhtih, páant ī jumuchah yuhna, caanná jwí jwúub bejna caá”, ā niijíp jī. * ⁴⁵Jerusalén tútchiboó Pascua yeó jáapnadih jwí jum láa, Jesús ā chājatjidih ennitji biquína Galilea baácdih moón it jumup tajī. Pánihna, íih baácna jwí juibínachah, queétoó ā wēp chājatjidih jwúub eníhna, caandíh ī túi wēi jwááap jī.*

⁴⁶Mahdihjeh jiwá iguúh mac Jesús ā túut numnñji Caná tútchidih jwí jwúub juibínap jī. Capernaum tútchiboó maáh Herodes nump jumni maáh wūúh wunna át chājap tajī. * ⁴⁷Pánihna, Jesús Judea baácbōo jumniiji Galilea baácna ā jwúub juyát doonádih joinít, jwí pebhna át aáb jūúwúp tajī: Pánih aáb joinít, nin pah Jesúsdih ā niijíp jī:

—Wā wūúh muujná beé ā chājap be. Pánihna, caandíh booaat túut niijná, wājeéh waícanjeh ma dei jūúwú, ā wēp niíf uúbup yuh jī.

⁴⁸Páant ā niijíchah joiná yuhna, Jesús caandíh nin pah ā niíf jepahap jī:

—Dios ā wēpatjīh wā chāj júutuchah encan, ‘Caán Dios ā wahní Cristo caá’, weemdíh ni niíf jenah joibícan nacaá, Jesús ā niijíp jī.

⁴⁹—Obohjeéhtih, Maá, wā wūúh ā wunat pínah játih, waícanjeh ma booa wūh jūúwú, Jesúsdih ā niijíp yuh jī.

⁵⁰Páant ā niijíchah yuhna,

—Míih muuná ma jwúub bejeé. Ma wūúh ā boona caá, Jesús caandíh ā niijíp jī.

Páant ā niijíchah joinít, “Ā niiját pah tih wā wūúh ā boona nacaá”, niíf jenah joinít, áih muúboó ā jwúub bejep jī.

⁵¹Páant ā jwúub juibínachah, ā pebh moón caandíh it jwááh naáwáp wut jī:

—Ma wūúh jáantjeh ā jwúub boona beé, caandíh it niijíp wut jī.

⁵²—¿Deyoób yeó lajachah tibeé caán ā boo? queétdih át niíf uúbh joyóp wut jī.

—Jwiín yeó jáap tac yoób túttimahbit caandíh pahat ā dūcup be, it niíf jepahap wut jī.

⁵³Páant ī niijíchah joinít, “Jesús weemdíh ‘Ma wūúh ā boona caá’, ā niijíchahjeh, wā wūúh át boonap taga”, maáhboó át niíf jenah joyóp wut jī. “Jesús weemdíh yoobópdih tigaá át niijíp”, niijná, ā déewā bícdih Jesúsdih “Caán Dios ā wahní Cristo yoobát caá”, it niíf jenah joyóp wut jī.

⁵⁴Jesús Judea baácdih jumniiji Galilea baácna jwúub juibínit, maáh wūúhdih booana, chéne láa jwiít cáacwā jwí jéih chājca naáhdih Dios ā wēpatjīh ā chāj júutup jī.

Jéih bejcannidih Jesús ā booaat

5 ¹Túttimah, jwiít judíowā Diosdih jwí wēi láa Jesús Jerusalén tútchina jwiítidih ā numah juibínap jī, páant muntih. ²Caanjíh Ovejawā Bejni Jéc wūt jumni pebh jéehat júá ā jumup jī. Jwiít judíowā jwíih wéheatjīh niijná, caán júádih Betzata jwí niijná caá. Caán Betzata júá jwéejdih cinco nemat wihcanni jécna ā jum páud bejep jī. ³Caán júádih muú wáap lap nump dawá tubúp chūúhnit ipí ñaj páud bejep tajī. Jéih encannit, jéih jibcannit, jéih yoocannitbut caán júá pebh it ñajap tajī. Caanjíh ñajnit, mah chibít ā dácohatdih pái ñajna it chājap tajī. ⁴“Dioih ángel dei joinít, caán jéehat júádih ā dácohanachah ennit, ded játih jwíih buúg báahniboó dedé wunat jumni apí boonap wut jī”, it niíf jenah joyóp tajī. ⁵Pánihna, caanjíh jumni bíic jéih bejcanni, treinta

ocho jópchi tubúp chūúhni ā ñajap jī.

⁶Caandíh ennit, maatápdih ā tubúp chūúátidih jéihna, Jesús caandíh nin pah ā níj wúbh joyóp jī:

—¿Meém ma booíh níit? ā niijíp jī.

⁷—Wā boofhna yuh caá. Obohjeéhtih, can júána weemdíh ded ub báahni pínah ā wihcan caá. Pánihna, dawá láa ā dácohochah, wā buúg báah bejíhichah yuhna, bita wā játih ípí juibí buúg báahna caá, Jesúsdih ā niijíp jī.

⁸Páant ā niijíchah joinít,

—Ma ñah ñuhú. Ma ñajatdih ubnit, ma yáac chūi bejeé, Jesús caandíh ā niijíp jī.

⁹Páant ā niijíchahjeh, caán jéih bejcanniji ñah ñuhnit, ā ñajatjidih ubnit, ā yáac chūi bejep jī, buca. ¹⁰Páant ā boonachah enna, jwí chooát yeó jáap ā jumuchah, jwí maáta caandíh nin pah íit níj jūihñup wut jī:

—¿Dépanihna, ma ñajatjidih beo bej tigaá ma chāj? Būu jwí chooát yeó jáap ā jumuchah, ma ñajatjidih ma beo bejchah, ā táican caá, íit niijíp wut jī.*

¹¹—Obohjeéhtih, ‘Ma ñajatjidih ubnit, ma yáac chūi bejeé’, weemdíh booani ā niijíp be. Páant ā niijíchah joinít, nin wā ñajatjidih ub bejna caá wā chājap, át níj jepahap wut jī.

¹²—¿Déhe tibeé meemdíh páant níj, booani? queé íit níj wúbh joyóp wut jī.

¹³Obohjeéhtih, Jesús dawá cáacwā cātíh ā bejchah, caandíh boonidih át beh encap wut jī. Pánihna, ā wütidih jéihcan, át jéih jepahcap wut jī.

¹⁴Túttimah, Dioíh muúboó Jesús caandíh jwááhniit, nin pah ā niijíp jī:

—Weemdíh ma joi jwúhuú. Būu ma túi jumna caá. Pánihna, ma jwúub yéej chājca bojóo, páant muntíh. Jwúub yéej chājna, chah yeejép wunat meemdíh ā jūóhbipna caá, Jesús ā niijíp jī.

¹⁵Caandíh páant ā niijíchah joinít, Jesúsdih át beh enep wut jī, buca. Pánih beh enniij jwí maatadih naáwádh át bejep jī.

—Jesús wüt jumni beé weemdíh át boonap tabe, queétdih át niijíp wut jī.

¹⁶Páant ā niijíchah joinít, Jesús chooát yeó jáapdih ā booaatjidih jéihnit, jwí maátaboó caandíh yeejép í chāj jwíhip jī.

¹⁷Páant caandíh í mawíhatdih jéihna, Jesús queétdih nin pah ā niijíp jī:

—Wā íp páantjeh teona caá ā chājap. Pánihna, weembút wā teo jwuhna caá, ā niijíp jī.

¹⁸Jesús páant ā niijíchah joinít, jwí maátaboó chah í íjip jī. Jwí chooát yeó jáapdih caán tubúp chūúhndih ā boonachah enna, queé í íj jwíhip jī. Pánih íjina, “Wā íp”, Diosdih ā niijíchah joiná, chah í yoób íjip jī. “Wā íp’, niijná, ‘Diosdih bíic yoobó wā jumna caá’, Jesús caán míicjeh ā níj jenah joiná caá”, jwí maáta íit níj jenah joyóp taji. Páant níj jenah joinít, chah íjina, Jesúsdih í yoobó mao yohíhip yuh jī.*

Jesús ā íp ā wutuchahjeh, jepahni ā jumat

¹⁹Páant í níj jenah joyátdih jéihnit, Jesús queétdih nin pah ā jwúub níj naáwáp jī: “Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Weém, Dios wúúh, wā jenah joyátjeh wā chājcan caá. Wā íp weemdíh ded pah ā wutuchah, caandíh wā jepahna caá. Wā íp ded pah ā chājachah ennit, weém ā wúúhbut bíic yoobó wāpí chājna caá. ²⁰Wā íp weém ā wúúhdih oina, ded pah ā chājatdih weemdíh ápi jéihyana caá. Būu wā chājatji chah, bíh wā chājat pínahdih weemdíh ā jéihyabipna caá. Páant weemdíh ā wutatdih joinít, ā wēpatjīh yeebdíh wā chāj jéutuchah, ñi en wúhi bejbipna caá. ²¹Wā íp ded pah wunah bejnitdih ā booaat pah, weembút ā booaat tútntidih bíic yoobó wā booana caá. ²²⁻²³Wā íp cáacwā í yéej chājatdih peéh chājni nihcan caá. Obohjeéhtih, í yéejat jíib wā peéh chājat pínah niijná, weémboodíh ā wutup be, nihat cáacwā caandíh í weñat pah, weemdíhbut bíic yoobó í weñat pínah niijná. Wā íp caá weemdíh wahni. Pánihna, ded weém ā wúúhdih wéicanni, wā ípdihbut ā wéican caá.

24“Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Det wā naáwátdih joinít, weemdíh wahnidih jepahna, páantjeh ájeéh ī tūi jumbipna caá. Páant ájeéh ī jumuchah, queétdih wā peéh chājcan níft. Queét iiguípna bejnit déejidih tūi ubnit ī jumbipna caá. 25Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Iiguípna bejnit déeji weém Dios wūúhdih buu jepah jwíhna caá ī chājap. Wā naáwátdih jói jepahnitboó Dios bícdih páantjeh ī tūi jumbipna caá. 26Wā íp Dios páantjeh jumniboó cáacwādih páantjeh ā jumāt tūutna caá. Pánihna, weém ā wūúhdihbut páantjeh jumāt tūutni pínah ā chājap jī. 27Weém nihāt cáacwā úud jeñé wā jumuchah, cáacwādih wā peéh chājat pínah niijná weémboodíh ā wutup jī. 28Páant wā naáwáchah joiná, ní jói wáhi bejca bojó. Cábucach nihāt wunnit íih bácah ī yohopjiboó jumna yuhna, wā ezechah, ī joibípa caá. 29Pánih joiná, nihāt tūi chājnitji boó pud jūóhni Dios pehbóó ī púuh laab béjbipna caá. Obohjeéhtih, yeejép chājnitjiiboó, ī yeej chājatji jīb iiguípna ī bejbipna caá.*

30“Weém wíih jenah joyátjeh, wā weñat pínahdih wā chājcan caá. Obohjeéhtih, weemdíh wahní ā wutatdihjeh wā chājna caá. Ā niiját pahjeh cáacwādih wā peéh chājipna caá. Páant wā peéh chājachah, yoobópdih ā jumbipna caá. 31“Weém Dios wūúh, ā wahní caá’, weemjéh wā niijáchah, ‘Ma nih yána caá’, weemdíh níta niij tágáa. 32Obohjeéhtih, bíih caá weemdíh naóhni pohba. Caán naóhni Juan Daabáni caá. Pánihna, ‘Ā niijátji yoobópdih ā jumna caá’, wā niij jéihna caá. 33Yeéb weemdíh jéihíhna, bitaboodíh Juan pebhna ī úubh joyát pínah niijná, nit wahap tabe. Caán yoobópdih yeebdíh āt naáwáp jī.* 34“Nin Dios wūúh caá’, weemdíh niijnítdih wā bidcan caá. Pánih bidcan yuhna, ‘Dios wūúh caá’, Juanboó weemdíh ā niiját yoobópdih caá. Pánihna, weemdíh jepahnit, iiguípna ní bejcat pínah niijná, Juan ā niijátjidih yeebdíh wā náhniana caá. 35Túí enat tūut niijná, jiiát dahdih

jwí jíi cáagat pah, Juan ded pah wā jummatdih ní jéihyat pínah niijná, yeebdíh āt naáwáp tají. Páant ā naáwáchah joiná, daocánni yeó jáap ní tūi wéi jói jwúhup jī. 36Obohjeéhtih, wā íp weemdíh ā wutuchah, ā wēpatjīh wā chājachah ennit, yoobópdih Dios ā wahní wā jummatdih níta tūi jéih tagáa. 37Juan weemdíh ā daabánachah, wā ípjehbut weemdíh wahní ‘Caán wā wūúh caá’, ā niijíp jī. Páant ā niijíchah yuhna, yeéboó caandíh encan, joicánnitbut ní jumna caá.* 38Weém Dios ā wahnidih jepahcan, wā íp ā naáwátdihbut ní náahcan caá. 39“Dios naáwát tólihndih bohéna, yeó jáap jumāt pah Diosjeéh jwí tūi jumbipna caá’, ní niij jenah joiná caá.* Obohjeéhtih, caán tólihjeh tigaá weém ded pah wā jummatdih ā naáwáp. 40Caán tólih weemdíh ā naáwáchah yuhna, yeéboó weemdíh ní náahcan caá. Yeó jáap jumāt pah Diosjeéh jumíhna yuhna, weemdíh páant ní úubhcan caá.

41“Weemdíh wéi naóhndih wā bidcan caá. 42Obohjeéhtih, yeéboó mácah ní jenah joyátidih wā tūi jéihna caá. Pánih jenah joinít, Diosdih ní oicatdihbut wā jéihna caá. 43Wā íp weemdíh ā wutat pah wā chājachah yuhna, weemdíh ní náahcan caá. Obohjeéhtih, ā wahcanniboó ā weñat pínahndihjeh ā chāj júutuchah ennit, caánboodíh ní náahbipna caá. 44Bita yeebdíh ī wéi naáwátdihjeh bidna yuhna, Diosboó yeebdíh ā wéi naáwátdih ní náahcan caá. Pánih náahcan, ‘Caán Dios ā wahní Cristo nihcan caá’, niij jenah joiná, weemdíhbut ní joífhcan caá. 45Páant weemdíh ní joífhcatji jīb ‘Jwí ípdih Jesús jwíítdih ā naóh yacipna caá’, ní niij jenah joicá bojó. ‘Moisés ā wutatjidih jwí jepahna, Dios pehbóó jwí bejbipna caá’, ní niij jenah joiná yuh caá. Obohjeéhtih, ded pah Moisés weemdíh ā naáwátjidih ní joyáh bojat jīb, Dios yeebdíh ā peéh chājipna caá. 46Moisés weemdíhjed āt naóh daacáp tají. Pánihna, caán ā daacátjidih ‘Yoobópdih tigaá’, niijná, wā naáwátdihbut ‘Yoobópdih tigaá’, níta niij

* 5.29 Dn 12.2 * 5.33 Jn 1.19-27; 3.27-30 * 5.37 Mt 3.17; Mr 1.11; Lc 3.22
* 5.39 Dt 4.1; 8.1; 30.15-20

jenah joi tágaa. ⁴⁷Obohjeéhtih, Moisés ā daacátjidih ‘Yoobópdih tigaá’, niijcán, wā naawátidihbut ‘Yoobópdih tigaá’, ñi niijcán niít”, Jesús queétdih ā niijíp jī.

**Cinco mil cáacwādih
Jesús jeémát ā wūhat**

(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Lc 9.10-17)

6 ¹Táttimah, Galilea ímdih conanaáboó Jesús jwiítidih ā ñumah cháuh bejep jī. Caán ímjeh muntih Tiberias ím ā wūt jumup jī. ²Jesús ā booanachah ennitji dawá cáacwā ít ñūán péenap tajī. ³Pánih cháuh juibínitji, aab béjnit, jeená páuh laab juibínit, jwiít ā bohénitdih ā ñumah cháudup jī. ⁴Caán láa Pascua yeó jáapna pínah bahnijeh ā judhdup jī. ⁵Caanná juibí cháudna, Jesús dawá cáacwā jwí pebhna í jūúwúchah, ā enep jī. Pánih ennit, Felipe dih nin pah ā niij úubh joyóp jī:

—Dawá cáacwā jwí pebhna í jūóh jíghona caá. ¿Deh tigaá í jeémát pínahdih jwí jiiib chájbi? ā niijíp jī.

⁶“Ded pah caá Felipe ā niij jepahbi”, niijná, Jesús caanjéh ā chájat pínahdih jéihna yuhna, Felipe dih páant ā niij úubh joyóp jī.

⁷Páant ā niij úubh joyóchah joinít, Felipeboó nin pah ā niij jepahap jī:

—Ocho widh tewat jíibjñh jeémátidih jwí jiiib chájachah yuhna, queétdih āta juibícan tagaá, ā niijíp jī.

⁸Jwiít bícdih jumni Simón Pedro úudboó, Andrés wūt jumni, Jesús dih nin pah ā niijíp jī:

⁹—Cinco pan dah, chéne queejwáidih nin wébít ā bíbohna caá. Obohjeéhtih, páant bóobitjeh ā jumuchah, queét páant moón dawá cáacwādih ā juibícan niít, Andrés ā niijíp jī.

¹⁰—Queétdih ñi cháudat táutá, Jesús jwiítidih ā niijíp jī.

Caanjñh túini ylíip ā jumup jī. Pánihna, jwí cháudat táutuchah, ylíip jumupdih cáacwā í táii cháud beedép jī. Cinco mil neonájeh í jumup jī. Yaádh, í weh bícdih chah í jumup jī. ¹¹Páant í cháud beedéchah ennit, Jesús pan dahnadih úbnit, “Táina caá, Paá”, Diosdih ā niijíp jī. Páant niij péanit, jwiít ā bohénitdih queét cháudnitdih pan, queejdñhbut ā

pááat túutup jī. ¹²Páant jwí pááachah, jeémpnit, cáacwāboó í táii wud jumup jī. Páant í wud jumuchah ennit, Jesús jwiítidih nin pah ā niij wutup jī:

—Í judh jeémpnidih ñi táii úbuá, í yoh péecat pínah niijná, ā niijíp jī.

¹³Páant ā niijíchah joinít, cinco pan dahnaji, chéne queejwájidihbut í judh jeémpnidih jwí úb yacachah, doce wuhna pohba ā yáwap jī. ¹⁴Pánihna, jwiít cáacwā jwí jéih chájca naáhdih Jesús ā chájachah enna, cáacwā nin pah í míic niijíp jī:

—Yoobópdih tigaá. Nin Dios naawátidih naóh yapani, nin baáboó jūóhni pínahdih jwí pání caá, queét í míic niijíp jī.

¹⁵Páant míic niijnít, queét Jesús dih maáh pínah í waadáfhup yuh jī. Obohjeéhtih, queét páant í niij jenah joyátidih jéihnit, bíicjeh jeená páuh laab béjnit, Jesús ā bejah bojop jī.

Jesús ímjih ā yáac chūi bejat

(Mt 14.22-27; Mr 6.45-52)

¹⁶Páant ā páuh laab béjat táttimah, tōo ñáh jūúwúchah ennit, jwiít ā bohénit ímboó jwí dei bejep jī. ¹⁷Caanná juibí, jááj chóodih waadnit, Capernaum táttchina cháuh bejat táut jwí chájap jī. Obohjeéhtih, Jesúsboó jwí pebhna ā juicáp jī. Páant ā jíghocah, caandíh pái chūnit, jwí cháuh bejep jī. Páant jwí cháuh bejehchah, ā tub tōoáh bejep jī.

¹⁸Páant ā tōoáh bejat táttimah, johlit búdí ā jūúwúchah, búdí nolihatbut ā ñahap jī. ¹⁹Pánihna, caán ím tac yoób jwí bejehchah pohba, Jesús ímjih jwí pebhna ā yáac chūi jūúwúchah, jwí enep jī. Páant ā jūúwúchah ennit, búdí jwí úumup jī. ²⁰Páant jwí úumuchah ennit, caán jwiítidih nin pah ā niijíp jī:

—iÑi en úumca bojóo! iWeemjéh tigaá! ā niijíp jī.

²¹Páant ā niijíchah joinít, búdí wēinit, caandíh jááj chóona jwí waadát táutup jī. Páant ā waadát táttimah, waicanjeh jwí jenah joi béjepna jwí cháuh juibínap jī.

Cáacwā Jesús dih í bidat

²²⁻²³Cheibit bóo yeó jáapdih Jesús Diosdih “Táina caá, Paá”, niijnít,

queétdih jeémát ā wūhupjiboó dawá cáacwā páina ítih chājap wut yuh jī. Jwī jwúub chúuh jūúwúchah, Jesús jwījeéh ā waadcátdihbut ī enep jī. Caandíh páantjeh pái jwuhna ít chājap wut yuh jī. Tiberias tútchiboó jumni jī jāáj chóna í jumupboó āt juibínap wut jī. ²⁴Pánihna, Jesús ā wihcatdih ennit, queét caandíh bidna, caán jāáj chónadiah waadnít, Capernaum tútchina chúuh jūóhnt, jwiútdih ī nūún juyúp jī.

**Jesús pan panihni ā jumátdih
ā naáwát**

²⁵Pánih nūún chúuh jwinítji, Jesúsdi h jwááhnit, caandíh nin pah ī níj úúbh joyóp jī:

—¿Bohéní, débólih tibeé ninboó ma jūóh? ī níjíp jī.

²⁶Páant ī níj úúbh joyóchah jointi, queétdih Jesús nin pah ā níj jepahap jī: —Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá.

Dios bádí ā wēpatjīh yeebdíh wā teo wáacachah yuhna, ‘Caán Dios ā wahni Cristo caá’, weemdíh ní níj jenah joicán beé. Páant níj jenah joicán yuhna, jwúub jeémp, wud jumátdihjeh nít bid jūóh tagaá, páant muntíh. ²⁷Obohjeéhtih, yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Nin baácdih bóo jeémát moopáh bejni jeh caá. Pánihna, caán déenadih jíib chājífcan, teocat caá náahap. Obohjeéhtih, Diosjeéh túi jumát túttni jeémát panihni boodíh bidat caá náahap. Weém nihát cáacwā úud jeñé caán jeémát panihnidih wā wūhna caá. Wā íp weemdíh páant ā wūhat tútup be. Páant wā jumátdih yeéb ní jéihyat pínah níjíná, Dios ā wēpatjīh weemdíh ā chāj jútut tútutuchah, yeéb ní enep be, Jesús queétdih ā níjíp jī.

²⁸Páant ā níjíchah joiná yuhna, queét caandíh nin pah ī jwúub níj úúbh joyóp jī:

—¿Ded pah tigaá jwī chājbi, Dios ā náahatdih chājat tút níjíná? ī níjíp jī.

²⁹—Níndih Dios yeebdíh ā chājat túttna caá: ‘Wā wahnidih túi jenah jointi, ní jepahaá’, yeebdíh ā níj wutup be, Jesús queétdih ā níjíp jī.

³⁰—Meém Dios ā wahni yoobát jumna, ā wēpatjīh ma chāj jútut en tigaá bácah, meemdíh jwī jepahat pínah níjíná. ³¹Jwī nuowáji jon játih tútchi wihcapboó maná í níjínájdih ít jeémép wut jī. * Dios naáwátdih naóh yapani nin pah āt níj daacáp tajī: ‘Jeámant queétdih jeémátdih āt wūhup wut jī, í túi jeémát pínah níjíná’, āt níj daacáp tajī. * ¿Páant ā chājatji chah meémboó mata jéih chāj tanít? caandíh ī níjíp jī.

³²—Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Moisésjeh pohba queétdih japmant jūóhni jeémátdih ā wūhcap jī. Wā íp jeémát yoobát panihnidih jeámant cáacwádhíh ápi wūhna caá. ³³Pánihna, Dios ā wūhni jeémát panihni japmant dei jūóhnt, nihát baácdih moondíh ā báadhdat túttna caá, Jesús queétdih ā níjíp jī.

³⁴—Maá, yeó jáap jumát pah ma níjíná jeémátdih jwiútdih ma wūhuú, queét í níjíp jī.

³⁵—Weem tigaá báadhdat túttni jeémát panihni caá. Det weemdíh túi péenitboodíh jwúub nuugúp wunat panihat ā wihcan níít. Det weemdíh náhnit, wéi jenah jointitboodíh taca jootát panihatbut ā wihcan níít.

³⁶Obohjeéhtih, yeebdíh játih naóhna, yoobópdih naóhna beé wā chājap be. Yeéboó weemdíh enna yuhna, ‘Caán Dios ā wahni Cristo caá’, ní níj jenah joicán caá. ³⁷Nihat wā íp ā jepahat túttnitjeh weemdíh í péebipna caá. Weemdíh pánih péenitdih wā yohcan níít. ³⁸Japmant jūóhna, wā náahatdihjeh chājcan, weemdíh wahni ded pah ā weñat pínahboodíh chājadih wā jūúwúp be. ³⁹Nin caá weemdíh wahni ā weñat pínah yoobát: Nihat weemdíh ā jepahat túttnitdih būdácán, weemdíh caán péeni yeó jáapdih queétdih wā jwúub booaat pínahdih ā náah yacna caá. ⁴⁰Nihat weém ā wūúhdih jepahnt, páantjeh ájeéh í jumát pínahdih wā íp, weemdíh wahni, ā náah yacna caá. Pánihna, péeni yeó jáapdih queétdih wā jwúub boobipna caá, Jesús ā níjíp jī.

⁴¹“Weém japmant jüóhni jeémát panihni tigaá wā jumup”, Jesús ā nijíchah joinít, jwí maátaboó caandíh íjnit, tubit í míc nijíp jī.

⁴²—¿Nin Jesús José wúáh nihcan níít? Á íp, ā fíndihbut jwiít jwí jéihna caá. Pánihna, jwiít panihnijeh mun tigaá. Pánihni jumna yuhna, ídépanihna “Japmant jüóhni wā jumna caá”, ā nijí? í míc nijíp jī.

⁴³Queét páant í míc nijíchah joinít, Jesús queétdih nin pah ā jwúub níj jepahap jī:

—Weemdíh yeejép ñi nijjá bojoó.

⁴⁴Det í jenah joyátjijeh weemdíh í jéih jepahcan níít. Obohjeéhtih, wā íp, weemdíh wahniboó, ‘Caán Dios ā wahní Cristo yobát caá’, queétdih ā níj jenah joyát túutna caá, wájeéh í péeat pínah nijná. Páant ā chájcah, det wíihwā pínah íta jéih jumcan tagaá. Pánihna, péeni yeó jáapdih weemdíh jepahnitjidih wā jwúub boobipna caá. ⁴⁵Dios naáwátdih naóh yapanitboó nin pah ít níj daacáp tajī. ‘Dios queét nihadnih ā bohébipna caá’, ít níj daacáp tajī. * Pánihna, nihát wā íp ā bohéátdih joinít, weemdíhbut í jepahbipna caá. Pánih jepahnit wíihwā í jumbipna caá.

⁴⁶“Wā ípdih ded ā encan caá. Weém ā wahnijeh caandíh wā enep jī.

⁴⁷Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Det weemdíh jepahnit páantjeh wā ípjeéh í túi jumbipna caá. ⁴⁸Weém báadhdani jeémát panihni wā jumna caá.

⁴⁹Ñi nuowáji tútchi wilhcapboó manádih jeémpna yuhna, ít wunup wut jī.

⁵⁰Obohjeéhtih, japmant jüóhni wā nijní jeémát panihnidih ded jeémpna, iiguípna ā bejcan níít. ⁵¹Weém japmant jüóhni báadhdani jeémát panihni wā jumna caá. Caán jeémát panihnidih jeémpnitjeh wā ípjeéh páantjeh í jumbipna caá. Caán báadhdani jeémát panihni wíih bácah ā jumna caá. Pánihna, wíih bácahdih wā wühbipna caá, nihát baácdih moón wā ípjeéh í túi jummat pínah nijná. Pánih wühna, nihát cáacwádh wā wun wühbipna caá”, Jesús ā nijíp jī.

⁵²Páant ā nijíchah joinít, jwí maátaboó, queétdjeh nin pah í níj míc wéhenap jī:

—¿Nin dépanih tigaá áih bácahdih jeémát pínah panihni ā wühbi? í míc nijíp jī.

⁵³Páant í nijíchah joinít, Jesús nin pah queétdih ā nijíp jī:

—Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Weém nihát cáacwā úud jeñé wā jumuchah, ded wíih bácah panihnidih jeémpcanni, wíih meép panihnidih babhcanni wā íp pebhboó ā bejcan níít.

⁵⁴Ded wíih bácah panihnidih jeémpni, wíih meép panihnidih babhndih péeni yeó jáapdih wā jwúub boobipna caá. Caánboó wā ípjeéh páantjeh ā jumbipna caá. ⁵⁵Wíih bácah ñi jeémát yoobát panihni, wíih meépbüt ñi babhbat yoobát panihni ā jumna caá. ⁵⁶Det wíih bácah panihnidih jeémpnit, wíih meép panihnidihbut babhnit, weém bíícdih í túi jumbipna caá. Weembát queét bíícdih wā jumbipna caá. ⁵⁷Wā íp páantjeh jumni weemdíh wahná, weemdíhbut páantjeh jumni ā jummat túutna caá. Páant ā chájat dée, jeémátdih ñi bidat pah, ded weém páantjeh jumnidih búdí bidna, caandíh wā ípjeéh páantjeh jumni wā jummat túutbipna caá. ⁵⁸Butéh yeebdíh wā naóhni jeémát panihni Dios pebhmant dei jüóhni caá. Caán jeémát panihni jwí nuowáji í jeémpni maná panihni nihcan caá. Queétdboó caán jeémátdih jeémpnitji ít wunup wut jī. Obohjeéhtih, butéh wā naóhni jeémát panihnihoodíh ded jeémpni wā ípjeéh páantjeh ā jumbipna caá, Jesús ā nijíp jī.

⁵⁹Capernaum tútchidih moón í míc wáacat muúboó Jesús queétdih páant ā níj naóh bohénap jī.

**Jesúsdih jepahna,
páantjeh ájeéh jwí túi jummat**

⁶⁰Dawá jwíjeéh péenit Jesús ā bohéátdih joinít, nin pah í níj wéhenap jī:

—Jesús nin ā bohéat buoni yoobát ā jumuchah, caandíh jwí joíhcan caá, queétdjeh ít míc nijíp tajī.

⁶¹Páant ī míic wéheatdih jéihnit, Jesúsboó queétdih nin pah ā niíf wúbh joyóp jī:

—¿Nin wā bohéatdih joiná, nī íj niít?

⁶²Weém, nihat cáacwā úud jeñé, játih wā jumupjiboó wā jwúub púuh laab béjchah enna, ¿ded pah nīta niíf jenah joi? ¿Caandíhbut nīta íj taniít? ⁶³Dios ā wahni Túini Espiritu cáacwāih caolihdih ā booana caá. Cáacwājeh íih caolihdih ī jéih boocan caá. Pánihna, wā naáwátidih nī túi jenah joyóchah, Túini Espirituboó níih caolihdih ā boobipna caá.

⁶⁴Obohjeéhtih, páant ā jumuchah yuhna, ‘Caán Dios ā wahni Cristo nihcan caá’, biquína nī niíf jenah joiná caá, Jesús ā niijp jī.

Jesús páant niíf jenah joinítdih játih átát jéihyep tajī. Pánihna, caandíh eníhcannitdih duó wáini pínahdihbut átát jéihyep tajī.

⁶⁵Páant niíf naóh péanit, nin pah ā jwúub niíf naáwáp jī:

—Nin pah yeebdíh wā niíf naáwáp yuh be: ‘Wā ípboó cáacwādih weemdíh ā jepahat túutcah, det wíihwā pínah íta jéih jumcan tagaá’, wā niijp be, Jesús queétdih ā niijp jī.

⁶⁶Páant ā niijchah joiná, dawá jwíjeéh péenitjī Jesúsdiwéican, ī cádahap jī.

⁶⁷Páant ī cádahachah ennit, Jesús jwiít docewā ā bohénitboodíh nin pah ā niíf wúbh joyóp jī:

—¿Yeebbút weemdíh nī cádahmi naniít? ā niijp jī.

⁶⁸Páant ā niíf wúbh joyóchah joinít, Simón Pedro nin pah ā niíf jepahap jī:

—Obohjeéhtih, Maá, jwiítidih bíih bohéni ā wihcan caá. Diosjeéh páantjeh jwí jumat pínah niijná, ma naáwátjeh jwiítidih ā túi jéihyana caá. ⁶⁹Pánihna, jwiítboó meemdíh jepahnit, ‘Meém túini, Dios wúúh, ā wahni caá’, jwí niíf jéihna caá. Pánih jéihnit, meemdíh jwí cádahcan niít, ā niijp jī.*

⁷⁰Páant ā niijchah joinít, Jesús jwiítidih nin pah ā niijp jī:

—Weém yeéb docewādih wā nífwip yuh jī. Obohjeéhtih, bíic níjeéh jumni neméplíh pínah ā jumna caá, ā niijp jī.

⁷¹Páant niijná, Judas, Simón Iscariote wúúhdih niijná át chájap tajī. Judas jwiít Jesús ā bohénitjeéh jumna yuhna, Jesúsdiwéicanitdih duó wáini pínah ā jumup jī.

Jesús úudwā caandíh ī jepahcat

7 ¹Túttimah, Jesús Galilea baácboó jwiítidih numah jibidih ā bejep jī. Judea baácdiwéican moón jwí maáta caandíh ī mao yohíhndih jéihna, Judea baácboó ā bejéh jwuhcap jī. ²Jwiít judíowā wápchí dahna jwí chájatjidiwéican náhnat yeó jáapna, bahni ā judhdup jī.* ³Pánihna, Jesúsdiwéican úudwā nin pah ī niijp yuh jī:

—Niníh chāocánjeh, Judea baácna bejnit, meemdíh péefhndih ma wépatjéh ma cháj júutá. ⁴Ded ā wépatdih júutíhna, bih júutcat caá náahap. Pánihna, yoobópdih wépní jumna, jwí míic wáac juibíni tútchiboó ma wépatdih jwíjeéh ma júut júúwá, Jeñé, ī niijp jī. ⁵Queét ā úudwājeh yuhna, ‘Caán Dios wúúh caá’, Jesúsdiwéican niíf jenah joicáp jī. Páant niíf jenah joicán, caandíh páant ī niijp jī.

⁶Páant ī niijchah joinít, Jesús queétdih nin pah ā niíf naáwáp jī:

—Wā wépatdih cáacwādih júutat pínah ā judh jwuhuchah, wā bejcan caá. Yeéboó fiestadiwéican eníhna, caán tútchina nī enbi jwuhú. ⁷Cáacwā yeebdíh ī íjcan caá. Obohjeéhtih, ī yeéj chájatdih wā naáwáchah joinít, weémboodíh ī íjina caá. ⁸Pánihna, caán fiesta yeó jáapna ā jumuchah, yeebjéh nī enbi jwuhú. Weém caanná wā bejat pínah ā judh jwuhna caá, ā niijp jī. ⁹Páant niijnít, Galilea baácboó jwiítidih ā numah chāwáp jī.

Jesús fiestadiwéican enedih ā bejat

¹⁰Obohjeéhtih, ā úudwā ī bejat túttimah, Jesúsbut Jerusalén tútchina jwiítidih ā numah bejep jī. Pánih bejna, cáacwā ī encapmantbit jwí bejep jī.

¹¹Fiesta yeó jáapdih míic wáac juibíni, jwí maáta Jesúsdiwéican búdí it bidip wut yuh jī.

—¿Dee tígaá ā jum? íit niíf wúbh joyóp wut jī.

¹²Pánihna, cáacwābut caandíh bádí jenah joinít, ít míic wéhenap wut jī. “Caán túini caá”, biquína níj, “Caán yeejép caá. Cáacwādih yee naóhni caá”, bitaboó ít níjíp wut jī.

¹³Páant níjíná yuhna, jwí maátadih úmna, Jesús ded pah ā jumtadih queétjeh ít míic wéhenap wut jī.

¹⁴Í weñat yeó jáapna tac yoób Jesús Dioh munaá waád juibínit, cáacwādih ā bohénap jī. ¹⁵Páant ā bohénachah, jwí maáta jof wúhi bejnit, nin pah queétjeh ít míic níjíp jī:

—¿Nin bohécanni yuhna, dépanih tígaa bohéatdih ā túi jéih? ít míic níjíp jī.

¹⁶Páant ít níjíchah joinít, Jesús queétdih nin pah ā níj naáwáp jī:

—Wā bohéat weemjéh wā naáwát nihcan caá. Obohjeéhtih, weemdíh wahní ā naáwát tútat caá. ¹⁷Ded Dios ā weñat pínahdih chājíhni ‘Páant ā bohénachah, ā jéihyatjeh nihcan caá. Yoobópdih Dios naáwát caá’, ā níj jéihbipna caá. ¹⁸Ded ā jenah joyátjeh naóhna, cáacwā caandíh ít weñat pínahdih bidna caá ā chājap.

Obohjeéhtih, weemdíh wahniboó weemdíh ā naóh yapaat tútuna caá. Pánih naóh yapana, caandíhjih ní weñat pínahdih yeebdíh wā náah yacna caá. Páant wā naóh yapanachah joiná, ‘Yeeceanjeh, yoobópdih ā naóhna caá’, ní níj jéihbipna caá.

¹⁹“Moisésji ded pah Dios yeebdíh ā wutatdih át jwúub naóh yapanap wut jī. Obohjeéhtih, bíic níjeéh jumni caán ā wutatjidih jepahni wihcan caá. Pánihna, ¿dedé wā chājatji jíb tígaa weemdíh ní mao yohíh?” jwí maátadih ā níj úbh joyóp jī.

²⁰—Meemdíh nemép ā jumna caá. ¿Déhe tígaa meemdíh mao yohíhnit ít jum, páant ma níjíchah? queét dawá caandíh ít níj úbh joyóp jī.

²¹—Bíic láa jwí chooát yeó jáapdih yeéb cáacwā ní jéih chājca naáhdih weémboó yeebdíh wā chāj júutup be. Páant wā chāj júutuchah ennit, búdí ní en wúhi bejep be. ²²Jon játih Moisésji nihat neoná weépdih quehli nah yapat chóodih át bóodat túutup wut jī.

Pánihna, nihat neoná weép ní weh jumna, ocho yeó jáap túttimah chooát yeó jáapdih yuhna, ā wutatji pahjeh nípi bóodna caá.* Obohjeéhtih, Moisés ā wutatji pohba át nihcap wut jī. Jwí nuo Abrahamjidih Dios páant bóodat pínahdih át jwíh wutup wut jī.*

Pánihna, caán túttimah, jwí nuowā páant ípi chājap wut jī. ²³Chooát yeó jáapdih yuhna, Moisés ā wutatjidih yap yohíhcan, yeebbát ní wehdih nípi bóodat tútuna caá. Páant ní chājna yuhna, ¿dépanihna, chooát yeó jáapdih weémboó wunnidih wā boonanachah enna, nípi íj? ²⁴Ded pah wā chājatdih túi jéihcan, ‘Caán yeejép ā chājna caá’, ní níjcá bojoó. Obohjeéhtih, ded pah wā chājatdih jéihna, weemdíh yoobópdih ní jenah joyoó, Jesús queétdih ā níjíp jī.

Jesús jeámant ā jüúwátjidih ā naáwát

²⁵Páant ā níjíchah joinít, biquína Jerusalén tútchidih moón nin pah ít míic níj úbh joyóp jī:

—¿Nin jwí maáta ít mao yohíhni nihcanna níit? ²⁶Wáát en tih. Páantjeh jwí cātíh bohéna caá ā chājap. Páant ā bohénachah yuhna, jwí maáta ded pah ít níjcán caá. ‘Cristo, Dios ā wahní caá’, queét ít níjjéhna caá. ²⁷Obohjeéhtih, Dios ā wahní Cristo dedmant ā jüúwátjidih ded ā jéihcan níit. Nin Jesús ā jumni tútchidih jwiít jwí jéihna caá. Pánihna, Dios ā wahní Cristo nihcanna caá, queét ít míic níjíp jī.

²⁸Jesús Dioh mué díitboó queétdih bohénajeh, páant ít míic níjíchah jéihnit, nin pah ā jwúub níj náacáp jī:

—Yeebjéh pohba ‘Caandíh jéihna, ā jumni tútchidihbut jwí túi jéihna caá’, ní níj jenah joiná yuh caá. Obohjeéhtih, wā jenah joyátjijeh ninboó júóhna wā chājcan jí. Wā íp jí weemdíh ā wahap jī. Pánih wahní yeeconni, yoobópdih chājni caá ā jumup. Caandíh ní jéihcan caá. ²⁹Obohjeéhtih, weémboó ā pebhmant júóhniji caandíh wā túi jéihna caá, ā níjíp jī.

³⁰Páant ā niijíchah joinít, jwī maáta caandíh ī tewíhip yuh jī. Obohjeéhtih, caandíh ī mao yohat pínahdih Dios ā jenah joyát ā judh jwuhuchah, caandíh ī jéih teo jwuhcap jī. ³¹Pánihna, dawá Jesúsdih túi jenah joiná, nin pah ī míc niijíp jī:

—Nin Jesús jwiít cáacwā jwī jéih chājca naáhdih dawá láa ā chāj júutup be. Dios ā wahni pínah Cristoboó ícaan cháh áta chāj taniít? ÍPánt tih jūúh? ÍPánih chājna, caanjéh Dios ā wahni Cristo nihcan niít? ī niijíp jī.

**Jesúsdih fariseowā
ī tewat túutíhat**

³²Páant ī niij wéhenachah joinít, fariseowā, sacerdotewā ī maáta bíicdih Dioíh mæúdíh wapnit soldadowādih Jesúsdih ī tewat pínah niijná, ít wahap wut yuh jī.

³³Jesús queét cáacwādih nin pah ā jwúub niijíp jī:

—Daocánni yeó jáap ñijeéh wā jum jwuhbipna caá. Weemdíh wahni pehbhoó wā jwúub bejat pínah bahnijeh ā judhna caá. ³⁴Wā jumat pínah pehbhoó yeéb ñi jéih bejcan niít. Weemdíh bidna yuhna, ñi jéih bid juibícan nacaá, ā niijíp jī.

³⁵Páant ā niijíchah joinít, queéjtjeh nin pah ī míc niij wúuh joyóp jī:

—Nin páant niijná, ídedboó bejat túut tigaá ā chāj? yeéb ñi jenah joyóchah. ÍJwī déewá ī bej peétni baácnaboó bejnit, jwī déewá nihcannidih ā bohémi naniít? ³⁶Yeéb weemdíh bidna yuhna, ñi jéih jwāáhcan niít', niijná, 'Wā bejat pínah pehbhoó ñi jéih bejcan niít', niijná, íded pah niij tugaá páant ā niij? ī míc niijíp jī.

**Báadhdani mah panihnidih
Jesús ā naáwát**

³⁷Fiesta péeni yeó jáap, chah jwī weñat yeó jáap yoobát ā jumuchah,* Jesús caanjíh ñuhnit, tubit ā ñaac niij naáwáp jī:

—Ded taca joótni wā pebh ā jūúwú naáh. Á juyúchah, túi báadhdani mahdíh caandíh wā wúhhipna caá. Wā wúhni

pínah mah panihnidih babhna, Diosjeéh ā túi jumhipna caá.* ³⁸Ded weemdíh jepahni pínahdih Dios naáwát dih naóh yapanit nin pah ít niij daacáp tají: 'Ded weemdíh jepahna, áih caolihmant muj nooj bácat panihni ā jumuchah, wéinit wíih túini doonádih bitadih ā wép naóhhipna caá', ít niij daacáp tají,* ā niijíp jī.

³⁹Páant niijná, Jesúsdih jepahnidih Túini Espíritu jumna, ded pah ā teo wáacat pínahdih naóhna ā chájap jī. Obohjeéhtih, Jesús jeáboó ā jwúub aab béj jwuhcah, Túini Espíritu ā dei jūóh jwuhcap jī.

**Jesúsdih judíowā bíic yoobó
ī jenah joicát**

⁴⁰Páant Jesús ā niijíchah joinít, dawá cáacwā nin pah ít míc niij wéhenap wut jī:

—Nin yoobópdih Dios naáwát dih naóh yapani jwípí páini caá, ít niijíp wut jī.

⁴¹—Nin Cristo jwiít dih túi ubni nacaá, bita ít niijíp wut jī.

Obohjeéhtih, bitaboó nin pah ít míc niijíp wut jī:

—Cristo jūóhna, Galilea baácboó áta jumcan tagaá. Nin Jesús caanjíh bóo tigaá. ⁴²Dios naáwát dih naóh yapani nin pah át niij daacáp tají. 'Cristo David juima yoobát ā jumhipna caá.* Pánihna, David ā cáac jumni Belén tútchiboó ā cáac jumhipna caá', át niij daacáp tají.* Pánihna, Jesús Belén tútchidih bóo nihcan, Dios ā wahni yoobát nihcan caá, queéjtjeh ít míc niijíp wut yuh jī.

⁴³Pánihna, queét Jesúsdih bíic yoobó ít jenah joicáp wut jī. ⁴⁴Biquína Jesúsdih ít teo nemíhip wut yuh jī. Obohjeéhtih, ī jéih teocap jī.

Jesúsdih jwī maáta ī jepahcat

⁴⁵Sacerdotewā ī maáta, fariseowā bíicdih Jesúsdih ī tewat túutnit soldadowá Jesús pebh juiníji, queétdih wahnit pehbhoó ít jwúub bejep wut jī. Í pebhna ī jwúub juibínachah,

* 7.37 Lv 23.36; Nm 29.35 * 7.37 Jn 4.10-14 * 7.38 Ez 47.1; Zac 14.8 * 7.42 2S 7.12-13; Sal 89.3-4; 132.11-12 * 7.42 Mi 5.2

soldadowā dih queét nin pah īt niijíp wut jī:

—¿Dépanih tibeé Jesús dih ñi teocan? īt niijíp wut jī.

⁴⁶—Caán yoobóp di h naóhni beé. Bíh caan pánih wēp naóhni ā wihcan caá, queét soldadowā īt niij jepahap wut jī.

⁴⁷Páant ī niij jepahachah joinít, fariseowāboó nin pah īt niijíp wut jī:

—¿Yeebdíh caán ā yeenachah, ‘Yoobóp di h tigaá’, ñi niijnít beé? ⁴⁸Det jwī maáta Jesús dih jepahcan, caandíh ī náahcan caá. Pánihna, jwiítbut caandíh jwī náahcan caá. ⁴⁹Obohjeéhtih, queét caandíh jepahnitboó Moisés ā wutatjidih ī jéihcan caá. Caandíh ī jéihcat jīb jwī íp queétdih peéh chājna, iiguípna ā yohbipna caá, fariseowā īt niijíp wut jī.

⁵⁰Obohjeéhtih, bíc fariseo, Nicodemo wūt jumni, chei Jesús dih wéhenadih juibíniji, * páant ī niijíchah joiná, bita caanjíh jumnit di h nin pah āt niijíp wut jī:

⁵¹—Jesús yeejép ā chājachah, jwī jéihcan caá. Pánih jéihcannit jumna, ded pah ā chājat di h caanjéh ā naóhcah, jwī jéih peéh chājcan caá. Pánih jéihcan yuhna, caandíh jwī peéh chājachah, jwī wutat di h jeh jwīta yap yoh tagaá, āt niijíp wut jī.

⁵²Páant ā niijíchah joinít, queét nin pah caandíh īt niij jūihñup wut jī:

—¿Meembát Galilea baácdih bóo níit, jwiít di h páant ma niij naóhna? Dios naáwát di h meemdíh téi bohéat caá náahap. Pánih bohéna, ‘Galilea baácmant ded Dios naáwát di h naóh yapani átát wihcap tajī’, ma niij jéihbipna caá, Nicodemodih īt niijíp wut jī.

⁵³Páant niij péanit, íih munnáboó īt jwúub bejep wut jī.

Deoh nah jumnih mi yéejat di h Jesús ā yohat

8 ¹Dioíh muúboó jumnit di h naóh péanit, Olivo Jeéboó Jesús jwiít di h ā numah púuh laab bejep jī. ²Cheibitjeh, jwúub dei jūóhniit, Dioíh munná di h jeh muntih jwiít di h ā jwúub numah waadáp jī. Á jwúub juyúchah ennit, ni hat cáacwā ā pebhna ī míic wáac juyúp jī. Í

míic wáac juyúchah ennit, caanjíh juibí chéudniit, Jesús queétdih ā bohénap jī, páant muntih.

³Á bohéat tac jumuchah, Moisés ā wutatjidih bohénit, fariseowā bícdih deoh nah jumni di h īt ub jūúwúp jī. Pánih ub jūóhniit, Jesús pebh cáacwā cátdih caánt di h ī ub juí ñuhup jī. ⁴Pánih ub juí ñuhniit, Jesús dih nin pah ī niij naáwáp jī:

—Nint mi áa nihcannijih yeejép mi chājachah, jwī enep be. ⁵Dios ā wutat di h Moisés jī nin pah āt niij daacáp tajī. ‘Det ī áa nihcannit jih yeejép ī chājachah ennit, jee dáhnajih ñi yoh mawaá’, āt niij daacáp tajī.* Pánihna, meémboó ¿ded pah tigaá ma niij naóhbi? ī niijíp jī.

⁶Páant niijnít, caandíh naóh yacat táut niijná, Jesús dih mácah ī naáwát táutup yuh jī. Obohjeéhtih, Jesús páant ī niijíchah joinít, páah jéennit, áih téih tíbjih baácboó ā daacáp jī. ⁷Páant ā daác jwuhuchah, queétoó caandíh uúbh joí yójahna ī chājap jī. Páant ī uúbh joí yójahachah, Jesús ñah ñuhniit, queétdih nin pah ā niij jepahap jī:

—Ded ñijeéh jumni yéejat wihcanniboó caánt di h jee dáhjih ā jwíh yoh waáwá naáh, ā niijíp jī.

⁸Páant niij péanit, jwúub páah jéennit, ā jwúub daacáp jī, páant muntih. ⁹Páant ā niijíchah joinít, caánt di h naóh yacnitboó ī yeej chājatjidih náhnit, chah behnit biquína ī jwúub beedáh bejep jī. Páant ī bejat táttimah, deoh nah jumni Jesús pebh ñuhniit, caandíh joinít cátdih queét chénewājeh ī jumup jī. ¹⁰Pánihna, caánt di h ub jūóhniit jī ī wihcah enna, jwúub ñah ñuhniit, Jesús caánt di h nin pah ā niij uúbh joyóp jī:

—¿Deyoob tigaá queét ī bej?

¿Meemdíh peéh chājat táutniit ī wihcan caá? ā niijíp jī.

¹¹—Wihcan caá, Maá, mi niijíp jī.

—Weembát meemdíh wā peéh chājat táutcan níit. Ma jwúub bejeé. Ma jwúub yeej chājca bojóo, páant muntih, Jesús caánt di h ā niijíp jī.

**Jesús baabát panihni
ã jumatdih ã naáwát**

¹²Caántdih naóh péanit, Jesús caanjíh jumnitdih nin pah ã jwúub níj naáwáp jī, páant muntih:

—Weemjéh tigaá baabát panihni nin baácdih moondih wā íp Dios ded pah ã jummatdih wā jéihyana caá. Det weemdíh péenit, dupúat panhipboó bejan, wā ípdih í jéihbipna caá. Pánihna, weemdíh í jepahachah, páantjeh Diosjeéh wā túi jummat túutbipna caá, ã níjíp jī.*

¹³Páant ã níjíchah joinít, fariseowāboó nin pah caandíh í níjíp jī:

—Meém ma túi jummatdih meemjéh naóhna, oboh nih yána caá ma chājap. Páant ma níjíchah, ma naáwát dedé pínah nihcan caá, í níjíp jī.*

¹⁴—Weemjéh dedmant wā jūúwátjidih wā jéihna caá. Wā bejat pínahdihbut wā jéihna caá. Obohjeéhtih, yeéboó caandíh ñi jéihcan caá. Páant weemdíh ‘nih yáni caá’, ñi níjíchah yuhna, ded pah wā jummatdih yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. ¹⁵Yeéboó ded pah ñi enatdihjeh jenah joinít, cáac ded pah ã jenah joyátidih yoobópdih ñi jéihcan caá. Pánih jéihcan yuhna, ‘Caánboó túican caá’, weemdíh ñipí níjíná caá. Obohjeéhtih, yeéb ñi jenah joyát pah jenah joicán, ded pah cáacwā í jummatdih weémboó wápí naóhcan caá.

¹⁶Weém bícjeh pohba nihcan caá cáacdíh páant níj naóhni. Wā íp weemdíh wahni bícdih, páant jwí níj naóhna caá. ‘Nin túini caá. Nin túicanni caá’, níj naóhna, yoobópdih wā naóhna caá. ¹⁷Moisés yeebdíh wutna, nin pah át níj daacáp tajī: ‘Chénewā bíc yoobó í naáwáchah, í níját yoobópdih caá’, át níj daacáp tajī. ¹⁸Weémboó ded pah wā jummatdih naóhna, weemdíh wahni, wā ípbut bíc yoobó ã naóhna caá. Pánihna, ded pah wā jummatdih chénewā naóhni jwí jumuchah, jwí naáwát yoobópdih caá, Jesús queétdih ã níjíp jī.

¹⁹Páant ã níjíchah joinít, fariseowā nin pah í níj úúbh joyóp jī:

—¿Ma íp dedboo tigaá ã jum? í níjíp jī.

—Weemdíh jéihcan, wā ípdihbut ñi jéihcan caá. Obohjeéhtih, weemdíh jéihna nihna, wā ípdihbut ñita jéih taga, Jesús queétdih ã níj jepahap jī.

²⁰Páant níj bohéna, Dioíh muúboó cáacwā í wúhni dinerodih í jwejat pahna pebh ã jumap jī. Obohjeéhtih, caandíh í mao yohat pínahdih Dios ã jenah joyát ã judh jwuhuchah, caandíh tewíhni pínahbut caanjíh jumna yuhna, caandíh í jéih teo jwuhcap jī.

**“Wā bejep pínahna ñi jéih
bejcan níit”, Jesús ã níját**

²¹Pánih bohénajeh, Jesús nin pah ã jwúub níj naáwáp jī:

—Wā jūúwápjiiboó wā jwúub bejbipna caá. Páant wā bejat túttimah, weemdíh ñi bidipna caá. Obohjeéhtih, ñi yéej chājatdih ñi cádahcatji jíib, wunna, níih caolih iiguípná bejna, wā bejep pínahboó ñi jéih bejcan níit, ã níjíp jī.

²²Páant ã níjíchah joinít, jwí déewā queétdih nin pah í míc níj úúbh joyóp jī:

—‘Wā bejep pínahboó yeéb ñi jéih bejcan níit’, níjíná, ¿caanjéh míc mao wunat túut níit ã chājap? í níjíp jī.

²³Páant í míc níjíchah joinít, Jesús queétdih nin pah ã jwúub níj naáwáp jī:

—Yeéb nin baácdih moón jumna, Dioíhwā nihcannit í jenah joyát bíc yoobó ñi jenah joiná caá. Obohjeéhtih, weémboó japmant jūóhni jumna, wā íp Dios ã jenah joyát bíc yoobó wā jenah joiná caá. ²⁴Wā íp ã wahni wā jummatdih yeebdíh wā naáwáchah yuhna, ‘Á naáwát yoobópdih nihcan caá’, ñi níjátji jíib ñi yéejatdih cádahcan, iiguípná ñi bejbipna caá. Pánihna, ñi yéejatdih cádahcat peéh, wā níjátji bíc yoobó yeebdíh ã yapbipna caá, ã níjíp jī.

²⁵—¿Déhe pohba tigaá, meém? í níjíp jī.

—Ded pah wā jwíh naáwátji pahjeh wā jumna caá. ²⁶Yeéb ñi túi chājatji jíib Dios ã peéh chājat pínahdih yeebdíh wā naáwát pínah búdí ã judhna caá. Obohjeéhtih, weemdíh wahni ã naáwát

túutnidihjeh yeebdíh wā naóh yapana caá. Caán ā naáwát túutat yoobópdih caá, Jesús queétdih ā niijíp jī.

²⁷Obohjeéhtih, “Wā íp caá weemdíh wahní”, ā niijíchah joinít, queét ít beh joicáp wut jī. ²⁸Páant í beh joicátdih jéihna, Jesús queétdih nin pah ā jwáub níj naáwáp jī:

—Weém nihat cáacwā úud jeñédih cruzboó péohnit, í pud dodhbipna caá. Páant í chājachah, ‘Caán Dios ā wahní caá’, ñi níj jéihbipna caá. Pánih jéihnít, wā jenah joyátjeh wā chājcatjidihbut ñi jéihbipna caá. Wā íp ded pah weemdíh ā bohéatjidihjeh yeebdíh wā naáwátjidihbut ñi jéihbipna caá. ²⁹Weemdíh wahníboó wájeéh ā jumna caá. Pánih wahní jumna, ā weñat pínahdihjeh yeó jáap jummat pah wápí chájna caá. Páant wā chājachah, weemdíh ā cádahcan caá, Jesús ā niijíp jī.

³⁰Páant ā niijíchah joiná, “Caán Dios ā wahní Cristo yoobát ā jumna caá”, dawá í níj jenah joyóp jī.

**Dios ā wehdih, yéej chājnitdihbut
Jesús ā naáwát**

³¹Biquína jwí déewā “Caán Dios ā wahní Cristo caá”, níj jenah joinítidih Jesús nin pah ā niijíp jī:

—Wā naáwátdih cádahcannít, wā bohénít yoobát ñi jumna caá. ³²Pánih jumna, yoobópdih ñi jéihbipna caá. Yoobópdih jéihnít jumna, watnit paníhnit ñi jumbipna caá. Pánih jumna, ded yéej chájat jenah joyát ā jūúwáchah yuhna, caandíh ñi jéih yap yohbipna caá. Yeebdíh wutni paníhni ā jwáub wihcan níít, queétdih ā niijíp jī.

³³Páant ā niijíchah joinít, queétdih nin pah í níj jepahap jī:

—Jwítboó Abrahamji ā juimená jwí jumna caá. Páant jwí jumuchah, ded jwítboodíh wutni ā wihcan caá. Páant wihcah yuhna, éded pah níj tígaa ‘yeebdíh wutni ā jwáub wihcan níít’, ma níj naóh? í niijíp jī.*

³⁴—Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Cáacwájeh í yéej chájatdih í jéih

cádahcan caá. Pánihna, queétdih yéej chájat túutni í maáh paníhni caá. Pánih yéej chájnit jumna, caandíh teo wühnit paníhnit í jumna caá. ³⁵Ded teo wühni ā maáh wūúh pah nihcan caá. Bitá caandíh í ubuchah, queétdih teo wühni ā jumbipna caá. Obohjeéhtih, ā maáh wūúhboó páantjeh ā wūúh ā jumbipna caá. ³⁶Pánihna, weém Dios wūúh jumna, deddih wā watachah, caanbút wā íp wūúh ā jumbipna caá. Páant wā watachah, yéej chájatdih teo wühni paníhni ā jwáub jumcan níít.* ³⁷Yeéb Abrahamji ā juimená ñi jummatdih wā jéihna caá. Obohjeéhtih, ā juimená jumna yuhna, wā naáwáchah joíhcan, weemdíh ñi mao yohíhna caá. ³⁸Wā ípjeéh jumna, wā enatjidih yeebdíh wápí naóhna caá. Obohjeéhtih, ñi íp, nemépwā í maáh, yeebdíh ā wutuchah joinít, yeebboó níipí jepahna caá, Jesús queétdih ā niijíp jī.

³⁹—Jwí íp yoobát Abraham caá, queét í niijíp jī.

—Abrahamji ā weh yoobát jumna, ded pah ā chájatji bíic yoobó ñita cháj tagaa. ⁴⁰Obohjeéhtih, yeebdíh wā íp ā naáwátdih yoobópdih wā naóh yapanachah yuhna, yeéboó weemdíh ñi mao yohíhna caá. Abrahamjiboó páant āta chájcan tagaa. ⁴¹Pánihna, ñi íp paníhni ā chájíhat bíic yoobó mun tígaa yeebát ñi jenah joyóp, Jesús queétdih ā niijíp jī.

—Jwít íp wihcannít pohba jwí nihcan caá. Dios bíicjeh caá jwí íp, queét í niijíp jī.

⁴²—Weém Diosjeéh jumni níj nin baácna wā jūúwáp jī. Pánihna, Dios ñi íp ā jumuchah nihna, yeéb weemdíh ‘jwí úud jeñé’, ñita níj oi tagaa. Wā jenah joyátjeh nin baácboó wā dei jūóhcan jíí. Wā íp Dios ninboó weemdíh ā wahachah, wā jūúwáp jī. ⁴³¿Dépanih tígaa wā naáwátdih ñi beh joicán? Ñi joíhcat jíib caandíh ñi beh joicán caá. ⁴⁴Ñi ípboó yeejéj chájat túutnit í maáh caá. Pánihna, caán ā weñat pínahboodíh níipí chájna caá. Nin baác ā jwíh jumuchah, bəubut páantjeh cáacwádih

mao yohat túttni caá. Caán bífcmant yeenijeh jumna, yoobópdih ã jéih naóhcan caá. Pánih yeeat buúhna, nih yáaatdihjeh ápí naóhna caá. ⁴⁵Páant yeebdíh yeeni ã naáwáchah jointíji weémboó yeebdíh yoobópdih wã naáwáchah yuhna, ñi joíhcan caá. ⁴⁶Páant wã naáwáchah, ‘Meém yeejép chājni caá’, weemdíh ñi jéih niijcán caá. Yoobópdih wã naáwáchah yuhna, ðdépanih tigaá ñi joíhcan? ⁴⁷Det Dios wehboó ã naáwát dih í túi joiná caá. Obohjeéhtih yeéb ã weh nihcannit, ã naáwát dih wã naóh yapanachah yuhna, ñi joíhcan caá, Jesús queétdih ã niijíp jī.

Abrahamji jum láa Cristo ã jummat

⁴⁸Páant ã niijíchah jointí, queét nin pah Jesús dih í niijíp jī:

—‘Meém Samaria baácdih bóo jumna, Dios dih jéihcanni, nemép caolih jumni caá’, jwí niiját yoobópdih caá, í niijíp jī.

⁴⁹—Weemdíh nemép wi hcan caá. Obohjeéhtih, wã íp ã wēpatíh yeebdíh wápí chāj júutna caá, caandíh ñi wēi naáwát pínah niijná. Páant wã chājachah yuhna, yeéboó weemdíh wēi naóhcanjeh, yeejép ñipí wéhena caá.

⁵⁰Weemdíh ñi wēi naáwát dih wã bidcan caá. Obohjeéhtih, cáacwã weemdíh í túi weñat pínah dih wã ípboó ã náah yacna caá. Pánihna, weemdíh í náahcatji jíib queétdih ã peéh chāj bipna caá.

⁵¹Yoobópdih yeebdíh wã naóhna caá. Det wã naáwát dih jepahnit, í wñcan níit, Jesús queétdih ã niijíp jī.

⁵²—Buu bácah chah jenah joicánniabehe meém ma jummat dih jwí jéihna caá.

Abrahamji, nihát Dios naáwát dih naóh yapanitíji pah muntih íit wunup wut jī. ‘Wã naáwát dih jepahni ã wñcan níit’, niijná ðdépanih tigaá meém páant ma níj? ⁵³¿Jwí nuo Abrahamji, Dios naáwát dih naóh yapanitíjibut chah wēpni níit ma jumup? ¿Ded pohba tigaá meém? páant níj naóhni, queét í niijíp jī.

⁵⁴—‘Chah wēpni caá’, weemjéh wã jéih niijcán caá. Wã ípjuh ‘Caán chah wēpni caá’, weemdíh ã niijná caá. Yeéb ‘Diosjeh caá jwí íp’, ñi niijnájeh wã íp ã jumna

caá. ⁵⁵Obohjeéhtih, páant niijná yuhna, caandíh yoobópdih ñi jéihcan caá. Weém caá caandíh wã jéihyep. ‘Caandíh wã jéihcan caá’, niijná, yeéb ñi nihát pah yeeni wãta jum tagaá. Obohjeéhtih, caandíh yoobópdih wã jéihna caá. Pánih jéihna, ded pah ã naáwáchah, wápí chājna caá. ⁵⁶Jwí nuo Abrahamji nin baácboó wã dei júúwát pínah dih jéihnit, ã weñep jī. Pánihna, wã dei júúwáchah ennit, búdí ã yoób weñep jī, Jesús ã niijíp jī.

⁵⁷—Páant, meém cincuenta jópchi ma juibí jwuhcan caá. Páant niijná, ¿jon játih bóo Abrahamjidi meém ma ennit jíi? Jesús dih í niijíp jī.

⁵⁸—Yoobópdih yeebdíh wã naóhna caá. Abrahamji jum láa, weém wáat jumup jī, Jesús queétdih ã níj jepahap jī.*

⁵⁹Páant ã níj jepahachah jointí, queétdih jee dáhnadh ubnit, Jesús dih í yohíhip yuh jī. Obohjeéhtih, páant í yohíhichah, í encat pónih, Jesús boó Dioh muumánt ã bac bejep jī.

Jesús jéih encannidih ã booaat

9 ¹Túttimah, jwiítdih Jesús namáboó numah bejna, jéih encannidih jwí jwááap jī. ²Caandíh enna, Jesús dih nin pah jwí níj wúbh joyóp jī:

—¿Bohéni, dépanih tigaá nin jáap cáac jumnajeh jéih encanni átát jumji? ¿Caanjéh yeejép át chājji taniít? ¿Á mánaboó ít yéej chājji taniít? jwí niijíp jī.

³—Nin ã yéej chājatji jíib nihcan caá. Á mánabut í yéej chājatji jíib nihcan caá. Obohjeéhtih, pánihni ã jumuchah, wã íp ã wēpatíh caandíh wã teo wáac bipna caá. Páant wã booaachah ennit, wã íp ã wēpatíh cáacwã í túi jéih bipna caá.

⁴Yeó jáap cáacwã íih tewatdih í jéih teona caá. Obohjeéhtih, chei í jéih teocan caá. Pánihna, buu caá ã baab jwúhat panihichah, weemdíh wahni ã wutatdih jwiítdih chájat ã náahna caá. Túttimah, chei jwí teocat pah, caandíh jwí jéih chájcan níit. ⁵Pánihna, nin baácboó wã jum jwuhuchah, baabát panihni cáacwádih ded pah Dios ã jummat dih wã

* 8.58 Ex 3.14; Jn 8.24; 10.30-33; 13.19

jéihyabipna caá, Jesús jwiítidih ã niijíp jī.*

⁶Páant niij péanajeh, baácboó mao mác ã coí jéenanap jī. Pánih coí jéenanit, baácdih wid teo, jéih encanníh quíibnadih ã ñáñap jī. ⁷Pánih ñái péa, Jesús caandíh nin pah ã niijíp jī:

—Siloé wūt jumni jéehat júána quíib táñadih ma bejeé, ã niijíp jī. Siloé niijná, jwíih wéheatjīh “Wahni”, niijná ã chājap jī.

Jesús páant ã niijíchah joinít, jéih encanni quíib táñadih ã bejep jī. Pánih quíib táiniji ennit, áih mæuná át jwáub bejjip taga. ⁸Páant ã jwáub juibínachah, ã chéenwá, caán dinero úubhniiji ã jummatdih jéihnitbut, ennijeh áih mæuná ã jwáub juibínachah ít enep wut jī. Pánih ennit, queétjeh nin pah ít míc niij úubh joyóp wut jī:

—¿Nin dinero ápi úubhniiji nihcan niít? ít niijíp wut jī.

⁹—Caanjéh tigaá, biquína ít niijíp wut jī.

—Obohjeéhtih, caán yoobát pohba nihcan caá. Caan páh jigohna caá ã chājap, bitaboó ít niijíp wut jī.

—Caanjéh tigaá, weém, encanniji át niijíp wut jī.

¹⁰—Jéih encanniji jumna yuhna, ¿ded pah tibeé ma nih? bæu ma jéih enat pínahdih, ít niij úubh joyóp wut jī.

¹¹—Jesús wūt jumni áih mao mácjīh baácdih wid teonit, wíih quíibnadih áí ñáñap be. Weemdíh ñái péanit, ‘Siloé wūt jumni jéehat júána quíib táñadih ma bejeé’, ã niijíchah joinít, caanná wá bejep be. Pánih quíib táinajeh, wá jéih enep be bæca, queétdih át niijíp wut jī.

¹²—¿Meemdíh pánih chājni deyoob tígaa an jum? ít niijíp wut jī.

—Jaóh jūh. Deh caá an jumupna caá, queétdih át niij jepahap wut jī.

Jéih encannijidih fariseowá í úubh joyát

¹³Páant niij úubh joí péanit, jéih encannijidih fariseowá maáta pebhboó ít ub bejep wut jī. ¹⁴Jwiít judíowá jwí chooát yeó jáapdih caán encannijidih

Jesús ã booanap jī. ¹⁵Páant chooát yeó jáapdih ã booanachah jéihnit, caán newédih fariseowá jwuh ít jwáub úubh joyóp wut jī:

—¿Ded pah tibeé meém ma nih en? ít niijíp wut jī.

—Mao mácjīh baácdih wid teonit, wíih quíibnadih áí ñáñap be. Pánih ñái péanit, ã quíib táñat tútuchah joinít, wá bejep be. Pánih quíib táinajeh, wá yoób enep be, queétdih át niijíp wut jī.

¹⁶Páant ã niijíchah joinít, biquína queét fariseowá nin pah ít niijíp wut jī:

—Caán jwí chooát yeó jáapdih át tewep taga. Páant chooát tútatdih yap yohna, Dioíh yoobát nihcan caá, ít niijíp wut yuh jī.

Obohjeéhtih, bitaboó

—Yeejép chājni nihna, páant áta jéih boocan tagaá. Pánihna, caán túini nacaá, ít niijíp wut jī. Páant niijná, queét chénat pah poómp bíc yoobó ít jenah joicáp wut jī. ¹⁷Caán encannijidih queét nin pah ít jwáub niij úubh joyóp wut jī, páant muntih:

—Meemdíh míih quíibdih booani Jesúsdi meémboó ¿ded pah ma niij jenah joí? ít niijíp wut jī.

—Caán yoobópdih Dios naáwátdih naóh yapani nacaá an jumup, queétdih át niij jepahap wut jī.

¹⁸Pánihna, jwí maáta nin pah ít niij jenah joyóp wut yuh jī: “Nin jéih encanni át nihjican tagaá”, ít niijíp wut jī. Páant niij jenah joinít, jéih encanniji mánadih ít bid bojop wut jī. ¹⁹Pánih bid bojnít, ã mánadih jwuh nin pah ít niij úubh joyóp wut jī:

—¿Nin yoobópdih ñi wáuh niít ã jumup? ¿Bícmantjeh caán jwíih cáac jumna, jéih encanni nitjii wáat jumup? ít niijíp wut jī.

²⁰—Nin jwí wáuh tigaá. Bícmant jéih encannijeh ã cáac jumup jī. ²¹Caandíh jéihna yuhna, ded pah bæu ã enatdih, caandíh boonidihbut jwí jéihcan caá. Jwí wáuh wébit nihcan caá.

Caandíhjih ñi úubh joyoó. Caanjéh ã jéih naóhna caá, ã mána ít niij jepahap wut jī.

²²Ded “Jesús Dios ã wahni Cristo caá”, niijníndih jwí maátaboó jwí míc wáacat mæúdíh íta waadát túutcan tagaá. Páant í chājat pínahdih jéihna, encanniji mána jwí maátadih ít úumji tagaá. ²³Pánih úumna, “Caán wébít nihcan caá. Caandíhjih ñi úúbh joyoó”, ít níj jepahap wut jī.

²⁴Páant í níj jepahachah joinít, jwí maáta jéih encannijidih ít jwúub niijíp wut jī:

—Jesús yéejni ã jumadíh jwiítboó jwí jéihna caá. Pánihna, Diosdih wéinit, jwiítidih yoobópdi ma naáwá, caandíh ít niijíp wut jī.

²⁵—Jesús yéej chājni ã jumadidih wā jéihcan caá. Nindihjih wā jéihna caá. Jéih encanni wā jumup jī. Obohjeéhtih, bæ wā enna caá, queétdih át níj jepahap wut jī.

²⁶—¿Ded pah tíí meém ma enat pínahdih caán ái chāj? ít jwúub níj úúbh joyóp wut jī.

²⁷—Caandíhjih tibeé yeebdíh wáat naáwáp be. Páant wā naáwáchah yuhna, weemdíh ñi joífhcan beé. ¿Dedé chājat túut tigaá wā jwúub naáwáchah, ñi joífh, páant muntih? ¿Yeebbút áihwā ñi jumíh níí? queétdih át niijíp wut jī.

²⁸—Meém Jesús ã bohéni caá. Obohjeéhtih, jwiítboó Moisésji ã bohénit caá. ²⁹Dios Moisésdih ã naáwátjidih jwí jéihna caá. Obohjeéhtih, caán Jesúsboó dedmant ã jūúwátjidih jwí jéihcan caá, queétdih ít níj jūihñup wut jī.

³⁰—iPáant! Dedmant ã jūúwátjidih ñi jéihcah yuhna, ¿caán weemdíh enani Dios ã wahni áta nihcan taniít? ³¹Yéejnit í úúbúchah, Dios ã joicán caá. Caandíh bácah jwiít nihát jwí jéihna caá. Obohjeéhtih, Diosdih wéini, ã wutatdih jepahniboó ã úúbúchah, Dios ã joiná caá.* ³²Jon játih nin baác ã jwíih jumuchah, jwíih cáac jumnajeh, jéih encannidih ded ã enaat doonádih jwí joicán jī. ³³Pánihna, Jesús Dios ã wahni nihcan, weemdíh áta jéih enacan tagaá, queétdih át niijíp wut jī.

³⁴—Biícmantjeh yéejni mat jumup wut jī. ¿Pánih yéejni jumna yuhna,

jwiítidih meém ma bohéih níí? jwí maáta caandíh ít níj jéihñup wut jī. Páant níj péanitjeh, Diosíh mæumánt caandíh ít bacanap wut jī.

Jéih encannit panihnit ded pah í jumát

³⁵Jéih encannijidih í bacaat doonádih Jesús ã joyóp jī. Pánih joinít, jéih encannijidih jwááhnit, caandíh nin pah ã níj úúbh joyóp jī:

—¿Meém nihát cáacwā úud jeñédih jepahni níí? ã niijíp jī.

³⁶—¿Maá, déhena tigaá caán? Caandíh jéihna, wā jepahbipna caá, Jesúsdi ã níj jepahap jī.

³⁷—Caandíh ma enna caá. Weém meemdíh wéheni caanjéh tigaá, Jesús ã niijíp jī.

³⁸—Maá, meemdíh wā jepahna caá, ã níj jepahap jī. Páant niijnájeh, Jesús pebh bódicha caj yoh ñajnit, caandíh ã weñep jī.

³⁹Páant ã weñechah ennit, Jesús cáacwāboodíh nin pah ã niijíp jī:

—Ded pah táí chājat, ded pah táí chājcatdihbut cáacwā í jéihyat pínah niijná, nin baácboó wā jūúwáp jī. Wā íp ded pah ã wutatdih jéihcan, jéih encannit panihnit í jumna caá. Det páant í jumadidih jéihnitdih wā íp ded pah ã jumadidih wā bohéhipna caá, jéih ennit panihnit í jumát pínah niijná. Obohjeéhtih, bita jéih encannit panihnit jumna yuhna, ‘Jwiít táí jéihnit caá’, níj jenah joinítidih wā bohécan níí, páantjeh jéih encannit panihnit í jumát pínah niijná, Jesús ã niijíp jī.

⁴⁰Páant ã niijíchah joinít, biquína caan pébh jumnit fariseowā caandíh nin pah í jwúub níj úúbh joyóp jī:

—‘Jéih encannit panihnit’, niijná, ¿jwiítidih níj níí ma chājap? Jesúsdi í niijíp jī.

⁴¹—Jéih encannit panihnit ñi jumadidih ñi jéihyechah, yeebdíh peéh chājat áta wihcan tagaá. Obohjeéhtih, jéih encannit panihnit jumna yuhna, ‘Diosdih jwí táí jéihna caá’, ñi níj jenah joyát jíib, yeebdíh peéh chājat ã

jumbipna caá, Jesús queétdih ã niijíp jĩ.

Ovejawādih en daonít

10¹Táttimah, bíh naáwátjĩh, bohéát túut niijná, nin pah Jesús cáacwādih ã niij naáwáp jĩ: “Yoobópdi h yeebdíh wã naóhna caá. Ded ovejawādih wáihyat júdu jécđih waadcánjeh, jéc wihcapmant aáb púud deini, nuumní tigaá ã jumup. ²Obohjeéhtih, wáihyat júdu jécđihjeh waadníboó áih ovejawādih en daoní yoobát ã jumna caá. ³Ovejawá mínah wáihyat júduđih ã juyúchah, caán jécđih wapni caandíh ã wát wúhbi pna caá. Páant ã wátachah, queétdih en daoníboó íh wútna yoobó ã ezechah, áih wéheatdih áih ovejawá ípí beh joiná caá. Pánih beh joinít, queét ájeé h ípí pée bac bejna caá. ⁴Nihat áihwã í bac beedéchah ennit, queétdih ã waoh bejna caá. Pánihna, ã wéheatdih túi beh joiná, caandíh jeh í túi pée bejna caá. ⁵Obohjeéhtih, bíh í jéihca naáhdih ípí pée bejcan caá. Bitã í wéheatdih joiná, úumnit, ípí jwei béjna caá”, Jesús ã niijíp jĩ.

⁶Jesús páant ã niijíchah yuhna, queét í beh joicáp jĩ.

Ovejawādih en daonít naáwátđih Jesús ã beh joyáát

⁷Páant í beh joicátdih jéihnit, Jesús queétdih nin pah ã jwúub niij naáwáp jĩ: “Yoobópdi h yeebdíh wã naóhna caá. Ovejawādih wáihyat júdu jéc panihni tigaá weém wã jumup. ⁸Nihat wã játih jüóhnit, nuumnít panihnit, cáacwādih ít yee bohénap jĩ. Queét í wéhenachah yuhna, cáacwã, ovejawá panihnit, queétdih ít joyáh bojop jĩ. ⁹Weémboó wáihyat júdu jéc panihni caá. Weemdíh jepahnit jécđih waadní panihnit í jumna caá. Pánihna, queét iiguípna bejnit déejidih wã túi ubna caá. Ovejawá úumcanjeh, íh wáihyat júduđant jumnitji wáica naáhwã jeémédih bac bejnit, jwúub waadní, ípí túi jumna caá. Pánihat pah, wíih cáacwáboó wájeéh

jumna, ípí úumcanjeh, wáica naáhwã panihnit, ded pah í náahatdih í bíbohna caá.

¹⁰“Queét nuumnítboó ovejawá panihnit Dioíh cáacwādih mao yohodih í jüóhna caá. Obohjeéhtih, búdí wéinit, yeó jáap jumãt pah wájeéh í túi jumãt pínah niijná, weémboó queét ovejawá panihnitdih bididih wã jüúwáp jĩ.

¹¹Weémboó ovejawá panihnitdih túi en daoní wã jumna caá. Ded ovejawādih túi en daoní caandíh í mao yohãt dée tobohat ã jumuchah yuhna, áih ovejawādih ápí en daó cádahcan caá. Pánihat dée pah queét iiguípna bejnit déejidih wã túi ubãt túut niijná, weémboó cáacwādih wã wun wúhbi pna caá. ¹²Obohjeéhtih, ã maáih ovejawādih en daoníboó yoobópdi h ã túi en daocán caá. Áihwã nihcah, jíó ovejawādih jeémédih ã jüúwúchah enna, teo wúhni boó ã en daonít ovejawādih ã yoh jwei béjna caá. Æ yoh jwei béjat táttimah, jíó ovejawādih ã tewechah enna, queét í jwei peét bejna caá. ¹³Caán teo wúhni boó ã jíib chájatdihjeh ã bidna caá. Æ maáih ovejawādih oican, queétdih ã túi en daocán caá.

¹⁴⁻¹⁵“Weém ovejawādih túi en daoní panihni tigaá wã jumup. Wã íp weemdíh ã túi jéihna caá. Weembút caandíh wã túi jéihna caá. Páant wã ípdi h wã túi jéihyat pah, wíih ovejawá panihnit weemdíhbut í túi jéihna caá. Wã íp weemdíh ã jéihyat pah, weembút queétdih wã túi jéihna caá. Pánih jéihna, wã ípjeéh í túi jumãt pínah niijná, queétdih wã wun wúhbi pna caá.*

¹⁶Bíh wáihyat júdu díftboó jumnit ovejawá panihnitbut wíihwã í jumbipna caá. Pánih jumnit, wã naáwáchah, queétdihbut í joi póobipna caá. Pánih joinít, wíihwã bícdih queétdihbut í jumbipna caá.* Pánihna, weemjéh nihãt wíihwādih wã túi en daobípna caá.*

¹⁷“Wíihwã Diosjeéh í jumãt pínah niijná, queétdih páant wã wun wúhat pínah, wã jwúub boo pud jüúwát pínahdihbut jéihnit, wã íp weemdíh ã oina caá. ¹⁸Ded ã náahãt pah weemdíh

* 10.14-15 Mt 11.27; Lc 10.22 * 10.16 Ef 2.11-22 * 10.1-16 Is 40.11; Ez 34; Lc 15.4-5; He 13.20

mao yohni pínah ã wihcan caá. Wã náahat pahjeh weemdíh í mao yohbipna caá. Pánihna, wã náahat pahbut wã jwúub boo pud jáohbipna caá. Páant wã íp weemdíh ã chājat tātutap jī”, Jesús ã niijíp jī.

¹⁹Páant ã niijíchah joinít, queét jwí déewã bíc yoobó ít jenah joicáp jī.

²⁰—Caán nemép jumni caá. Pánih jumna, ã túi jenah joicán caá. ¿Dépanih tigaá caandíh jwí jwúub joíh, páant muntih? dawá í míc niijíp jī.

²¹Obohjeéhtih, bitaboó

—Nemép jumni nihna, páant áta níj naóhcan tagaá. Ded nemép jumni jéih encannijidihbut áta jéih enacan tagaá. Pánih chājna, nemép jumni nihcan caá, í míc niijíp jī.

Judíowã í maáta Jesúsdi h í náahcat

²²⁻²³Táttimah, mah noój láa, jwiít judíowã Jerusalén táтчidih bih fiesta jwí jwúub chājap jī. Jon játih Dioíh mūdíh chāj péanit, Diosdi h í wēi wūhatjidih jwí náhnat yeó jáapna ã jumrap jī. Caán yeó jáapnadi h Dioíh mūdíh wáap lap numpboó Salomón ã chājat tātutni coahjidih Jesús ã en jibip jī. ²⁴Caan cóahboó Jesús ã jumuchah enna, jwí maáta caandíh ñuh púuda bojnít, nin pah í níj wūbh joyóp jī:

—Maatápdih jwiít di h ma túi naóhcan caá. Pánihna, baa jwiít di h yoobópdih ma naáwá. ¿Meém Dios ã wahni Cristo yoobát níít ma jumrap? Jesúsdi h í niijíp jī.

²⁵—Yeebdi h játih wáát naáwáp jī.

Páant wã naáwáchah yuhna, weemdíh ñi joíhcan jī. Wã íp ded pah weemdíh ã wutuchah joinít, ã wēpatjīh wápí chājna caá. Pánih chājna, weém Cristo yoobát wã jumatdi h jūt tigaá wã chājap.

²⁶Páant wã jútuchah yuhna, bitáih ovejawã panihnit jumna, weémboodi h ñi joíhcan caá. ²⁷Ovejawã queétdih en daonídi h í túi joyát pahjeh tih, wíhwã weemdíh í túi joiná caá. Queétdih wã jéihyechah, weemdíh í túi péena caá.

²⁸Páantjeh Diosjeéh queétdih wã túi jumát tātutuchah, iiguípna í bejcan níít.

Pánihna, queétdih wã túi en dawáchah, bitaboó weemdíh í jéih dúuc wáican níít. ²⁹Wã íp, wíh cáacwádi h weemdíh wūhni, nihati di h chah wēpni caá ã jumrap. Pánih jumna, wíhwádi h ã wapachah, bitaboó caandi hbut í jéih dúuc wáican níít. ³⁰Weém wã ípji h bíc pahjeh jwí jumna caá, Jesús ã niijíp jī.

³¹Páant ã niijíchah joinít, jwí maátaboó caandi h yohat tātut niijná, jee dáhnadi h í ubrap jī. ³²Páant í chājachah ennit, Jesús queétdih nin pah ã níj wūbh joyóp jī:

—Wã íp ã wēpatjīh dawá láa yeebdi h wã chāj jútutap yuh jī. ¿Dedé wã chājatji jīb tigaá weemdíh jee dáhnajīh ñi yohíh? ã niijíp jī.

³³—Dios ã wēpatjīh ma chāj jútutaji jīb nihcan caá. Obohjeéhtih, meém cáacjeh jumna yuhna, ‘Diosjeh tigaá weém’, ma níj yee naáwát jīb, meemdíh jee dáhnajīh jwí yoh mawíhna caá, queét í níj jepahap jī.*

³⁴—Obohjeéhtih, Dios naáwátdih naóh yapani nin pah át níj daacáp taji: ‘Yeéb wã naáwát tātutni di h “weém pánihnit ñi jumna caá”, wã niijíp be’, Dios át níj daacát tātutap taji.* ³⁵Páant ã níj daacátji yoobópdih ã jumatdi h jwiít nihati jwí jéihna caá. ‘Yeeni caá’, caán tólihdih jwí jéih niijcán caá. Dios naáwátdih jéihni di h ‘Dios panihnit ñi jumna caá’, ã níj naáwáchah, yoobópdih caá. ³⁶Dios ã náahat pah weemdíh nin baácboó ã wahap jī. Pánihna, ‘Weém Dios wūbh caá’, wã niijíchah joinít, ¿dépanih tigaá weemdíh ‘Jesús Diosdi h yéj naóhna caá ã chājap’, ñipí níj? ³⁷Wã íp ã náahat pah wã chājcah bácah, wã bohéatdi h ‘Yoobópdih tigaá’, niijcát caá náahap. ³⁸Obohjeéhtih, wã íp ã wēpatjīh wã chāj jútutuchah yuhna, ‘Caán Dios ã wahni Cristo caá’, ñi níj jenah joicán caá. Páant níj jenah joicán yuhna, wã chāj jútutadi h ‘Yoobópdih Dios ã wēpatjīh chājni caá’, níj jenah joyát caá náahap. Páant níj jenah joiná, weém wã íp bícdih wã jumatdi h ñi túi jéihbipna caá, Jesús queétdih ã niijíp jī.

³⁹Páant ã niijíchah joí íjnít, queét chéneji í tewhip yuh jī. Obohjeéhtih, í

tewíhichah jéihnit, Jesús queétdih ã jwei bÁC bejep jĩ.

⁴⁰Pánih bac bejniji Juan cáacwādhĩ ã daabánapji, Jordán muj conanaáboó jwiítdih ã ñumah cháuh bejep jĩ, páant muntih. Caanná juibínit, jwiítdih ã ñumah jumup jĩ.* ⁴¹Dawá cáacwā caanná caandíh enedih ípĩ juibínap jĩ. Nin pah queét míicjeh ĩ niijíp jĩ:

—Juan Dios ã wēpatjĩh chāj júutcan yuhna, ded pah Jesús ã jumat pínahdih ã naáwáchah, yoobópdih tají, ĩ míic niijíp jĩ.

⁴²Páant níj jenah joinítji dawá Jesúsdiħ ĩ jepahap jĩ.

Lázaro

11 ¹⁻²Lázaro, María, Marta queét bíic peihcannit, Betania tátchidih moon tájĩ. Queét yaádh ĩ úud Lázaro bíicdih ípĩ jumup jĩ.* Caánt María, Jesúsĩh jíchanadiħ táí chej jumni macjĩh pñohnit, míh waó yoócjĩh jōp wionih pínah mit jumup tají.* Bíic yeó jáap Lázaro búdí át wunup wut jĩ. ³Á wunuchah, yad jeñéna yaádh Jesúsdiħ dooná ĩt wahap tají.

—Ma oini búdí wunna beé ã chājap be, Maá, ĩt níj naáwát túutup tají.

⁴Pániħna, Lázaro ã wunat doonádiħ joinít, Jesús jwiít ã bohénitdih nin pah ã níj naáwáp jĩ:

—Lázaro wunna yuhna, ã boobipna caá. Wunna, Dios ã wēpat júutat pínahjeh caá. Páant ã wēpatdih júutnit, ã wūúh wā jumatdih, wēpni wā jumatdihbut cáacwādhĩ ã júutbipna caá, ã niijíp jĩ.

⁵Lázarodih, yad jeñéna yaádhdiħbut Jesús búdí ã oyop jĩ. ⁶Pániħna, Lázaro ã wunat doonádiħ joiná yuhna, caán yuúpbit bóo tátchidih Jesús chéne yeó jáap jwiítdih ã ñumah jum jwuhup jĩ. ⁷Túttimah, Jesús jwiítdih nin pah ã niijíp jĩ:

—Chóbe Judea baácboó, Lázarowā ĩ jumni tátchina, jwĩ jwúub bejjĩh, ã niijíp jĩ.

⁸—Bohéní, jwínah bóonajeh tibeé, jwĩ maáta meemdíh jee dáħnajĩh ĩ yoh

mawíhip be. ¿Dépaniħna buu ma jwúub bejjĩ, páant muntih? jwĩ niijíp jĩ.

⁹Páant jwĩ niijíchah joinít, caandíh ĩ mao jwuhcat pínahdih naóħna, bíh naáwátjĩh jwiítdih nin pah ã níj jéihya naáwáp jĩ:

—Búdí ĩi jenah joicá bojoó. Bíic yeó jáapdih doce horajeh caá ã baabáp. Páant ã baabáchah, jwĩ túi enna caá. Pániħna, yeó jáap jibna, jwĩ buugcán caá. ¹⁰Chei jibna, baabáchah, jwipĩ buugná caá, Jesús ã niijíp jĩ.

Páant niijná, nin pah niijná át chājap jĩ: “Buu wā ĩp ded pah ã chājat túutatdih wā chāj beedá jwuhcan caá. Páant weemdíh ã chājat túutat judh jwuhuchah, weemdíh ĩ jéih mao jwuhcan caá”, niijná át chājap jĩ.

¹¹Páant níj péanit, jwiítdih nin pah ã jwúub niijíp jĩ, páant muntih:

—Jwĩ chéen Lázaro, ũona caá an chājapna caá. Páant ã ũwuchah, weém caandíh wucudih wā juibíbpna caá, jwiítdih ã niijíp jĩ.

¹²—Caán láa bácaħ, Maá, ũona, ã túi boobipna caá, jwĩ niijíp jĩ.

¹³Páant jwĩ níj jenah joyócaħ yuhna, Jesús “Ūona caá an chājapna caá”, niijná “Muujáh bejna beé”, niijná át chājap jĩ.

¹⁴Páant jwĩ níj jenah joyátdih jéihnit, Jesús jwiítdih nin pah yoobópdih ã niijíp jĩ:

—Lázaro jáantjeh ã wunup be. ¹⁵Wā wihcaħ, caán ã wunuchah, wā wéina caá. Buu bejnit, ded pah wā chājat pínahdih enna, weemdíh chah ĩi túi jenah joibíbpna caá. Pániħna, chóbe tí bácaħ, caandíh ĩ yohopjina enedih jwĩ bejjĩh, ã niijíp jĩ.

¹⁶Páant ã niijíchah joinít, Tomás, waláħni jwĩ niijná, nin pah jwiítdih ã niijíp jĩ:

—Chóbe jwiítbut ájeéh jwĩ en péejĩh. Caandíh maona, jwiítdihbut ĩ mawa naáh, ã niijíp jĩ. Páant ã niijíchah joinít, bíicdih jwĩ bejep jĩ.

Jesús cáacwādhĩ jwúub booani ã jumat

¹⁷Jwiít Jesúsjeéh Betania tátchina jwĩ juibíát pínah jáltih, Lázaroĩh bácaħjidih

jeé íitboó ítát yohop tajī. Biícjīh bóo téihya yeó jáap játih átát wunup tajī.

¹⁸Betania tátchi Jerusalén tátchi pebhjeh, bíc hora tacdíh bejat ā jumup jī. ¹⁹Páant pebhjeh ā jumuchah, dawá jwī déewā María, Marta ī úddih ī jígahat yayáát túut niijná, ī pebhna īt juibínap tajī.

²⁰Jwī juibíát doonádih joinít, muumánt bac jūóhnit, Marta Jesúsdi h jwááádih mi juyúp jī. Obohjeéhtih, yad jupa muú díftboó mit jam wuhup tajī.

²¹Pánihna, Jesúsdi h jwáááhnt, Marta nin pah caandíh mi niijíp jī:

—Maá, ninboó meém ma jumuchah, wā úud āta wuncan tagaá. ²²Obohjeéhtih, ded pah ma wúbúchah, Dios ā jepahat pínahdih weém wā jéihna caá, mi niijíp jī.

²³—Ma úud ā boo pud jūóhbi pna caá, Jesús ā niijíp jī.

²⁴—Páant tih, Maá, caán péeni yeó jáap, nihát cáacwā ī boo pud jūóhni yeó jáapdi h, * wā úudbut ā jwúb boo pud jūúwát pínahdih wā jéihna caá, mi niijíp jī.

²⁵—Weemjéh wunnidih wā jéih jwúb booana caá. Ded weemdí h jepahni wunna yuhna, ā jwúb boo pud jūóhbi pna caá.

²⁶Ded báadhni but weemdí h jepahni, iiguipna ā bejcan níft. ¿Caandí h ma jenah joí níft? Martadi h Jesús ā niijíp jī.*

²⁷—Maá, meém Cristo Dios wúéh ma jumatdi h wā túi jéihna caá. Nin baácboó meemdí h ā wahatjidi hbut wā jéihna caá, Marta mi níj jepahap jī.

Jesús ā juáát

²⁸Páant Marta caandí h níj péanit, Maríadi h naáwádih mi jwúb bejep jī. Páni h jwúb bejnit, mi jwandi h mit juibí jéy nááwáp wut jī.

—Bohéni át jui tábeé. ‘Mi jūúwá naáh’, meemdí h ā niijná beé, mit niijíp wut jī.

²⁹Páant mi niijí chah joinít, María waicanjeh Jesúsdi h jwááádih mit bac jūúwáp tajī. ³⁰Marta mi jwúb bejat túttimah, tátchiboó waadcán, caanjí h jeh jwí pánap jī. ³¹Jwí déewā, Maríajeéh jumnit, wépép mi bac bejatdi h ennit, “Mí úddih yohopjiboó juúdí h bejna caá mi

chájap”, ít níj jenah joyóp tajī. Páant níj jenah joinít, caántdi h ít péé jūúwáp tajī.

³²Jwí pebhna juínít, Jesúsdi h enna, ā pebh María baácboó mi páah yoh nájap jī. Páni h páah yoh nájnit, caandí h nin pah mi niijíp jī:

—Maá, ninboó meém ma jumuchah, wā úud āta wuncan tagaá, mi níj jūí naáwáp jī.

³³Páant mi jūí naáwá chah ennit, mijeéh péenit jwí déewā ī juáát di hbut ennit, Jesús búdí ā jígahap jī. ³⁴Páni h jígahnit, Jesús queétdi h nin pah ā níj wúbh joyóp jī:

—¿Dee tíbeé caandí h ní yoh? ā niijíp jī.

—Maá, caandí h jwí yohopjiboó ma en jūúwá, ī níj jepahap jī.

³⁵Páni h jígahnit, Jesúsbut ā juúép jī.

³⁶Páant Jesús ā juú chah ennit, mijeéh péenit jwí déewā nin pah queé t jeh ī míc niijíp jī:

—Jesús Lázardi h búdí át oi tagaá, ī míc niijíp jī.

³⁷Obohjeéhtih, bita caanjí h jumnit nin pah queé t jeh ī míc niijíp jī:

—¿Dépani h tígáá jéih encannidih ā jéih booana yuhna, Lázaroji ā wunat pínah játih, caandí h át jéih booaji caá? ī niijíp jī.

Lázaro ī yohnijidi h Jesús ā booaat

³⁸Páant ī níj míc wéheat pónih, Jesús búdí ā jwúb jígahachah, Lázardi h ī yohopjiboó jwiútdih ī numah juibínap jī. Caán ítdih búdí jee dá h jih ít nempé tajī.

³⁹Páant ī nematjidi h ennit, Jesús queétdi h nin pah ā niijíp jī:

—Can jeé júdu di h ní pútá dodhdoó, ā niijíp jī.

—Maá, biícjī h bóo téihya yeó jáap játih ā wunuchah, jwí yohop be. Páni hna, buú áih bácah an wíjina nacaá buca, Marta mi niijíp jī.

⁴⁰—Wā naáwátjidi h ma túi náhninaá. Dios ā wépatdi h ma enat pínahdih meemdí h wáat naóhna beé, caántdi h ā niijíp jī.

⁴¹Páant caántdi h ā níj péanachah, queé t jeé júdu di h ī pútá dodhdop jī. Í

pūtú dodh péanachah, Jesús jeáboó chéi ennit, Diosdih nin pah ā niŋ ũúbŋp jī:

—Weemdih ma joyátji túina caá, Paá.

⁴²Wā ũúbát pah ma joyátjih wā jéihna caá. Pánihna, weemdih ma wahatjidih nit jumnit ī jéihyat pínah niijná, buu meemdih páant wā niŋ ũúbhna caá, Jesús ā niijíp jī.

⁴³Páant niŋ ũúbh péanit, Jesús nin pah ā niŋ wēp ejep jī:

—ÍLázaro, ma bac jūúwá! ā niijíp jī.

⁴⁴Jesús páant ā niŋ ezechahjeh, Lázaro ī yohniji yuhna, jeé ítmant ā bac jūúwáp jī. Pánih bac jūóhna, áih b́acah, áih wao dáhdihbut yégueh chóo tōpjh ī pinatji pahjeh ā duo b́ac jūúwáp jī.

Páant ā bac jūúwáchah, Jesús queétdih nin pah ā niijíp jī:

—Caandih ni pinatji yégueh chóo tōpnadih ni wataá, ā niijíp jī. Páant ā niijíchah joinít, ī pinatji tōpnadih Lázarodih ī watap jī.

Jesúsdih ī tewat pínahdih ī míc wéheat

(Mt 26.1-5; Mr 14.1-2; Lc 22.1-2)

⁴⁵Páant Lázarodih ā boanachah ennit, María pebh juińtji dawá jwí déewá, Jesúsdih ī jepahap jī.

⁴⁶Obohjeéhtih, biquína jepahcannitboó fariseowá pebhna juibínit, ded pah Jesús ā ch́ajatjidih it naáwáp wut jī.

⁴⁷⁻⁴⁸Pánihna, sacerdotewá ī maáta, fariseowá, bita jwí maáta bícdih míc wáacnit, queétjeh nin pah it niŋ míc wéhenap wut jī:

—Jesús dawá láa Dios ā wēpatjh ā ch́aj júutna caá. Pánihna, ‘Páant ma ch́ajca bojoó’, jwí niijcáh, nihat cáacwá ájeéh ī bejbipna caá. Páant dawá bícdih ī jumuchah ennit, Jesúsdih maáh ī waadaát pínahdih jenah joinít, Romadih moón ī maáta ‘Jwiítjih yohna caá ī ch́ajap’, niijnít, jwiít judíowáboodih ī peéh ch́ajbipna caá. Pánih peéh ch́ajnit, Dioh múudih ī yohat pínah niijná, íih soldadodádh ī wahbipna caá. Jwíih baácdihbut ī dúuc wáibipna caá. Pánihna, čbuu ded pah tigaá jwí ch́ajbi? it míc niijíp wut jī.

⁴⁹Páant ī niijíchah yuhna, bíc íjeéh jumni, caán jōpchidih sacerdotewá ī

maáh yoobát Caifás wüt jumni, queétdih nin pah āt niŋ naáwáp wut jī:

—Wā déewáá, weemdih ni joi jwúhuú.

Páant niŋ míc wéhena, yeéb ni táí jéihcan caá. ⁵⁰Nihat jwiít judíowá jwí táí jumát pínahdih bíc cáac ā wun wúhuchah, ā túibipna caá. Á wun wúhcah, jwiít nihatdih Romadih moón ī maáta ī yoh beedábipna caá. Caandih yeéb ni táí beh joi jwúhcan caá, Caifás āt niijíp wut jī.

⁵¹Páant niŋ naóhna, ā jenah joyátjeh niijná āt ch́ajcap wut jī. Sacerdotewá ī maáh yoobát ā jumuchah, jwí déewá ī táí jumát pínah niijná, Jesús ā wun wúhat pínahdih Diosboó Caifásdih āt naáwát túutap wut jī. ⁵²Obohjeéhtih, pánih wunna, jwiít judíowádihjeh pohba āt wun wúhcap tají. Nihat baácdih moón Dios ā weh pínah bíc weh pah jwí jumát pínah niijná, jwí yéejat jíib Jesús āt wun wúhup tají. ⁵³Páant Caifás ā niijíchah joinít, caán yeó jáapjeh “¿Jesúsdih ded pah tigaá jwí mao yohbi?” queét it niŋ míc wéhe jwíhip tají.

⁵⁴Pánihna, caandih ī mao yohíhatdih jéihnit, Jesús dahwani t́atchinadih jibidih ā bejhcap jī. T́atchi wihcapboó bejnit, caán pehb́it Efraín wüt jumni bainí t́atchibitna jwiítjih ā numah juibínap jī. Pánih juibínit, caanjíh jwí jum jwúhup jī.

⁵⁵Caán láa jwiít judíowá jwípi wéini Pascua yeó jáapna pínah bahnijeh ā judhdup jī. Moisés ā naóh yapaatji pah, Diosdih jwí weíat pínah j́atih táí míc ámohat ápi náahap jī, Dios ā enechah, yéejat wihcannit jwí jumát pínah niijná. Pánihna, caandih ch́ajat túut niijná, dawá jwí déewá nihat t́atchinadih moón Jerusalén t́atchina it aab béjep tají.

⁵⁶Caán t́atchina juibínit, queét Jesúsdih bidna ítih ch́ajap ta yuh jī. Pánih bidna, Dioh múudih jumnit, queétjeh nin pah it niŋ míc wéhenap wut jī:

—¿Pascua yeó jáapnadih Jesús enedih ā jūóhca naniít? ni jenah joyóchah, it niijíp wut jī.

⁵⁷Sacerdotewá ī maáta, fariseowábut j́atih nin pah cáacwádih itát niŋ wutap wut jī: “Jesús dedboó ā jumát doonádih joinít, jwiítjih ni naáwá”, itát niijíp wut

jī. Caandíh tewat túut niijná, páant it niijíp wut jī.

Jesúh jítchanadih

María miíh chej jumniíh mi puhwat
(Mt 26.6-13; Mr 14.3-9)

12 ¹Pascua yeó jáapna pínah seis yeó jáap ā judhdúchah, Efraín tútchimant Betania tútchina Jesús jwiít dih ā numah jwúb jwibínap jī. Caaná jwibínit, Lázaro wunniji, Jesús ā booníh múná jwí jwibínap jī. ²Páant jwí jwibínachah, jwí jeémát pínahdih ī chāj wúhup jī. Pánihna, Lázaro, Jesús, jwiít bícdih jeémát cáagat naadíh jwí laj púuda bojop jī. Páant jwí laj púuda bojochah, Marta jwiít dih jeémát mi cáagap jī. ³Mariaboó nardo wút jumni chej jumni quiít dih, bíc kilo tac yoób ub jūóhnit, Jesúh jítchanadih mi puhwup jī. Puhnit, miíh waó yoócjīh mi jōp wiwip jī. * Páant mi puhwat túttimah, caán nihah muá ā táí chej jum chéyah bejep jī. ⁴Páant mi chājachah ennit, jwiít bícdih jumni Judas Iscariote wút jumni boó, Jesús dih eníhcannit dih duó wáini pínah, nin pah ā niijíp jī:

⁵—¿Dépanih tigaá nint caan mácdih mi bíbohna yuhna, mit jíib chāj wúhcan? Caandíh jíib chājna nihna, bíc jōpchi tewat pah bóo mita jíib teo tagáa. Pánihna, caán dinerojīh moh yéejnit dih jwíta jéih teo wáac tagáa, ā niijíp jī.

⁶Obohjeéhtih, Judasboó moh yéejnit dih teo wáaquíhcan, caanjéh dinerodih náahna, nih yáana, páant āt niijíp jī. Caán jwíh dinerodih en daoní jumna yuhna, biquí láana āpí nuumúp tajī.

⁷Páant ā niijíchah joinít, Jesús nin pah ā niijíp jī:

—Caánt dih páant ma niijcá bojoó. Mi ámohniji chej jumniíh wíh báhahdih ī yohat pínah játih nánat dée pah weemdíh páant mi puhna caá. ⁸Moh yéejnit boó páantjeh níjeéh ī jumbipna caá. Páant ī jumuchah, débólih wúhíhna, queé dih ní jéih wáhna caá. * Obohjeéhtih, weémboó níjeéh maatáp dih wā jumcan níít, ā niijíp jī.

Sacerdotewā ī maáta Lázarodihbut ī mao yohíhat

⁹Jesús bícdih Betania tútchiboó jwí jumuchah, dawá jwí déewā caandíh enedih it jūwúp tajī. Obohjeéhtih, caandíhjuh pohba nihcan, ā booniji Lázarodihbut enedih jūóhna it chājap tajī. ¹⁰Páant enedih ī jwibínachah jéihnit, sacerdotewā ī maáta Lázarodihbut it mao yohíhip jī. ¹¹Lázaro wunnijidih ā booaat dooná dih joinít, dawá jwí déewā Jesús dih it jepahap tajī. Pánih jepahnit, sacerdotewā ī bohéatboodíh it cádahap tajī. Páant ī cádahachah ennit, sacerdotewā ī maátaboó íj yapnit, Lázarodihbut ítih mao yohíhip ta yuh jī.

Jesús wā Jerusalénna ī waadát

(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Lc 19.26-40)

¹²Jwí jwibíni daanimant bóo yeó jáap dih dawá cáacwá Jerusalén tútchina jwibínit jwí jwibít pínah dooná dih itát joyóp tajī. ¹³Pánih joinít jī táam núonadih bóodnit, Jesús dih ī ub jwááh dei jūwúp jī. Pánih jwááh dei jūóhnit, nin pah ī níj wéi náacáp jī:

—¡Diosdih jwí wéi naóh jíih! ¡Hosana, nin Dios ā wahni jwiít judíowá dih teo wáacni pínah ā túi jumna naáh! ¡Nin jwí Maáh yoobát tigaá! queé t ī níj wéi náacáp jī.*

¹⁴Burrodih bid jwinít, Jesús caanjíh ā chúudup jī. Pánih chúudna, Dios naáwát dih naóh yapaniji ā daacát jī pahjeh ā yapap jī.

¹⁵“Jerusalén tútchidih moón, ní úumca bojoó. Eneé, ní Maáh burro wúhíh chūudnit, ā jūóhna caá”, āt níj daacáp tajī. (Zac 9.9)

¹⁶Obohjeéhtih, ‘Caán ā daacát jī Jesús dih niijná caá āt chājap’, jwiít ā bohénit jwí níj jéih jwuhcap jī. Pánih jéihcan yuhna, jeáboó Jesús ā púuh laab béjat túttimah, ā daacát jidih náhninit, jwí beh joyóp jī. Pánih beh joinít, “Dios naáwát dih ā daacát jī bíc yoobó Jesús dih ā yapap jī”, níj jenah joinít, jwí yoób jéihyep jī.

¹⁷Jesús ā ezechah, Lázaroíh báhahdih ī yohat jī ítmant báadhni ā bac jūwúwúchah

ennitjiboó bitadih ít naáwáp tajī. ¹⁸Caán doonádih joinítji dawá cáacwā Jesúsdiḥ ī jwāáh jūúwúp jī. ¹⁹Páant dawá ī bejechah ennit, fariseowā queétjeh nin pah ít míc niijíp wut jī:

—iEneé buca! Nihat Jesúshwā míicjeh buu jumna caá ī chājap. Queétdih jwī naáwáchah yuhna, ī joicán caá. Pánihna, ded pah queétdih jwī jéih chāwácan caá, ít míc niijíp wut jī.

Biquína griegowā Jesúsdiḥ ī bidat

²⁰Fiesta yeó jáapnadih Diosdiḥ weñedih jūóhntjééh, biquína griegowābut ít juyúp tajī. ²¹Pánih joinít, jwījééh jumni Felipe pebhna queét ít juyúp tajī. Felipeboó Galilea baácdih jumni Betsaida wūt jumni tútchidih bóo ā jumup jī. Caan pébh joinít, nin pah caandíh ít niijíp wut jī:

—Jwiít Jesúsdih jwī eníhna caá, ít niijíp wut jī.

²²Páant ī niijíchah joinít, Felipe Andrésdiḥ naáwádih át bejep wut jī. Queét chénat pah Jesúsdih naáwádih ī juyúp jī. ²³Páant ī naáwáchah joinít, Jesús queétdih nin pah ā niij naáwáp jī:

—Weém nihat cáacwā úud jené wā wunat pínah, wā boo pud jūúwát pínah, jeáboó wā jwáub bejat pínahbut bahnijeh ā judhna caá. ²⁴Nin naáwátjih yeebdíh wā bohébipna caá. Pácahi tíibdiḥ jwī momat túttimah, áih japih bóo chóo ā moopáh bejna caá. Páant ā moopóchah, áih díftmant bóo tíib ápi chíih jūóhna caá. Pánih chíih, behna, dawá ā quehna caá. Obohjeéhtih, caán tíib moópcan, āta chíihcan tagaá. Chíihcan, caanjéh āta jum tagaá. Pánihat pah, weémboó wunna, wā boo pud jūúwát túttimah, dawá cáacwádih Diosjééh wā túi jumat tútutbipna caá. Obohjeéhtih, wuncan, weemjéh wāta jum tagaá.* ²⁵Det ī weñat pínahdiḥjeh jenah joiná, Dios ā weñat pínahboodíh chājíhcan, iiguípna ī bejbipna caá. Obohjeéhtih, det ī weñat pínahdiḥ joyáh bojnit, Diosdiḥ túi jepahna, páantjeh ájééh ī túi jumbipna caá.* ²⁶Det weemdíh teo wáhnit jumíhna, wā naáwátidih túi joyát caá náahap.

Pánih chājna, queétdih wājééh ī jumbipna caá. Pánihna, queét weemdíh teo wáhnitidih búdí oina, wā ípbut ájééh ā túi jumat tútutbipna caá, Jesús ā niijíp jī.

Jesús ā wunat pínahdiḥ ā naáwát

²⁷“Buu búdí wā jígahna caá. ¿Wā ípdih ded pah tigaá wā niijíbí? ‘Paá, weemdíh yeejép ā yapca bojo naáh’, ¿wāta niij táníit? Caandíh páant wā niij úúbhcan caá. Yeejép yapnit, wunat túut niijná, nin baácboó wā jūúwúp jī. Pánihna, buu weemdíh chah yeejép buwat ā jumbipna caá. ²⁸Paá, buu ded pah wépni ma jumatdiḥ cáacwádih ma jéihyanaá”, Diosdiḥ ā niijíp jī.

Páant ā niijíchahjeh, jeámant Dios nin pah áí niijíp jī:

—Wā wēpatdiḥ queétdih wáat júutup be. Pánihna, wā jwáub júutbipna caá, páant muntih, ā niijíp jī.

²⁹Páant ā niijíchah joiná, dawá caanjíh joi núnit, ī joí wáhi bejep jī. Pánih joí wáhi bejnit, nin pah ī niijíp jī:

—Énoh níft páant yáani, biquína ī niijíp jī.

—Ángel Jesúsdih naóhna caá ā chājap, bita ī niijíp jī.

³⁰Queét páant ī niijíchah joinít, Jesúsboó nin pah ā niijíp jī:

—Jeámant wéheni wíih pínah nihcan, weém Dios ā wáhi wā jumatdiḥ yeéb ní jéihyat pínah niijná, páant áí niijíp be.

³¹Buu nin baácdih moón yeejépwā ī yéej chājat jíib wā íp queétdih ā peéh chājipna caá. Queétdih wutni nemépwā ī maáhdihbut ā yohbipna caá.

³²Weemdíh cruzboó péoh dodhntit ī mawachah, dawá cáacwā wíihwā pínah wā chājipna caá, Jesús ā niijíp jī.

³³Páant niijná, ded pah ā wunat pínahdiḥ Jesús cáacwádih naóhna át chājap tajī. ³⁴Páant ā niijíchah joinít, cáacwāboó caandíh nin pah ī niij úúbh joyóp jī:

—Dios naáwátidih daácnitji nin pah ít niij daacáp tajī: ‘Dios ā wáhi Cristo páantjeh ā jumbipna caá’, ít niij daacáp

tajī. * ¿Páant ī niǵ daacáchah, meém nihát cáacwā úud jeñé, Dios ā wahnidih dépanihna pohba cruzboó ī péoh dodh mao yohcan níit? ¿Meém Dios ā wahní nihcan níit? ī niǵjíp jī.

³⁵Páant ī niǵjíchah joinít, Jesús queétdih nin pah ā niǵ jepahap jī:

—Weémboó baabát panihni ded pah wā íp ā jumátdih yeebdíh wā jéihyana caá. Obohjeéhtih, maátcanbitjeh níjeéh wā jumbipna caá. Pánihna, túi jumát túut niǵná, yeebdíh wā bohéátjidih ní quíib bũudcá bojoó. Ded dupúnapboó jib bejni dedboó ā bejat pínahdih ā en juicán caá.

³⁶Pánihna, weém baabát panihni wā jumuchah, bũu wā bejat pínah játih weemdíh ní jepahaá. Pánih jepahna, baabátboó jumnit panihnit wíihwā ní jumbipna caá, ā niǵjíp jī.

Páant niǵ naóh péanit, jwiítdih ā numah bac bejep jī. Pánih bac bejnit, queétdih ā jwei béjep jī.

Judíowā Jesúsdih ī náahcat

³⁷Dawá láa Dios ā wépatjih Jesús queétdih ā chāj júutuchah yuhna, dawá jwí déewá caandíh ī joíhcap jī. ³⁸Dios naáwátdih naóh yapani Isaías ā naáwátjipahjeh queét ī chājap jī. Nin pah át niǵ daacáp tajī:

“Maá, ma naáwátdih wā bohénachah yuhna, cáacwā ī joíhcan caá. Ma wépatjih queétdih wā chāj júutuchah yuhna, ‘Caán naáwát yooópdih nihcan caá’, ī niǵ jenah joiná caá”, Isaías át niǵ daacáp tajī. (Is 53.1)

³⁹Páant ī joíhcat ennit, Dios queétdih ā jéihyat túutcan caá. Caandíhbut Isaías nin pah át niǵ daacáp tajī:

⁴⁰“Jéih encannit panihnit Dios queétdih át chājap wut jī. Pánih chājnit, ā naáwátdih queétdih át jéihyat túutcap wut jī. Pánihna, ā wép chāj júutatdih enna yuhna, ī beh encan caá. Á bohéátjeh joiná yuhna, ī beh joicán caá. Á bohéátjeh jéihna nihna, ī yéej chājatdih ita cádahji tagaá. Páant ī

cádahachah, queétdih Dios āta túi ubji tagaá”, Isaías át niǵ daacáp tajī. (Is 6.10)

⁴¹Páant niǵ daácna, Isaías Cristo ā wépat, búdí ā yeh iǵátdihbut enniji jumna, ded pah Cristo ā yapat pínahdih naóh daácna át chājap wut jī.

⁴²Obohjeéhtih, dawá cáacwā, biquína jwí maátabut “Caán Dios ā wahní Cristo yoobát caá”, Jesúsdih it niǵ jenah joyóp tajī. Páant niǵ jenah joiná yuhna, queét fariseowádih úumna, bita “Jesúsjeéh wā waadáp be”, it niǵ naáwíhcap wut jī. Páant ī naáwáchah nihna, jwí míc wáacat mũuná fariseowáboó queétdih ita waadát túutjican tagaá. ⁴³Queétdih Dios ā wéi naáwátdih náahna yuhna, cáacwáboó ī weñatdih chah it bidip wut jī. Pánihna, queét “Weém Jesúsdih caá”, bitadih it niǵ naáwíhcap wut jī.

Jesús ā naáwátdih ī joíhcat jíib peéh chājat ā jumát

⁴⁴Túttimah, Jesús cáacwádih nin pah túbit ā niǵ náac naáwáp jī: “Ded weemdíh jepahni weemdíhjih pohba jepahna ā chājcan caá. Weemdíh wahnidihbut ā jepahna caá. ⁴⁵Ded weemdíh enni weemdíh wahnidihbut ā enna caá. ⁴⁶Ded dupúnapboó jumniǵ, weemdíh jepahna, baabát panihpboó ā jwúub jumát pínah niǵná, weém baabát panihni nin baácboó wā jũúwúp jī. ⁴⁷Obohjeéhtih, ded wā naáwátdih joiná yuhna, ā jepahcah, weémboó wā peéh chājcan níit. Nin baácdih moón weemdíh jepahcannitdih peéh chājadih jũóhna wā chājcan jíí. Obohjeéhtih, iǵuǵpna bejnit déedih túi ubat túut niǵná, wā jũúwúp jī. ⁴⁸Ded weemdíh náahcanni, wā naáwátdihbut joíhcannidih peéh chājat ā jumbipna caá. Wā naáwátdih ī joíhcatjipéeni yeó jáapdih wā ípboó queétdih ā peéh chājipna caá. ⁴⁹Weém wā jenah joyátjeh yeebdíh naóhna wā chājcan caá. Wā íp weemdíh wahniboó ded pah wā naáwát pínahdih ā naáwát túutna caá. Pánihna, wā naáwátboó ā naáwátjeh tigaá. ⁵⁰Ded ā naáwátdih joí waadána, wā ípjeéh páantjeh ā túi jumbipna caá.

Pánihna, wā íp ā naáwát tútatdihjeh tigaá, yeebdíh wā naáwáp”, Jesús queétdih ā niijíp jī.

Jesús ā bohénitíh jítchanadih ā chocat

13 ¹Pascua yeó jáapna pínah játihbit, Jesús nin baácdih cádahnit, ā íp pehbboó ā bejat pínah bahni ā júhdaditíh átát jéihyep tajī. Áihwā nin baácdih moondíh búdí oina, queétdih ā oi cádahcap jī. Pánihna, ā oyatdih júutna, áihwādih ā wun wūhup jī.

²Caan chéi Jesús jwiítidih ā numah jeéméchah, Jesúsdih eníhcannitdih ā naáwát pínah niijná, Judas, Simón Iscariote wūúhdih nemépboó át waad dée tajī. ³Dios pebhmant ā júúwátjidih, ā jwúub púuh laab béjat pínahdihbut Jesús átát jéihyep tajī. Á íp caandíh chah maáh ā waadaát pínahdihbut átát jéihyep tajī. ⁴Pánih jéihna, jwíjeéh jeémp lajniji ñah ñuhnit, áih yégueh jih bóo chóodih too dugnit, jöp wiwat pínah yégueh chóojíh chúhlit yoób ā chéwep jī. ⁵Chéo péanit, pamapdíh mah puoh yacnit, jwíih jítchanadih ā choc jwíihip jī. Pánih chocnit, ā chéó búudhni chóojíh jwíih jítchanadih ā jöp wiwip jī.

⁶Pánihna, biquínadih choc péa bejnit, Simón Pedro pebhna ā juibínap jī. Áih jítchanadih chocat túut ā chájachahjeh, Pedroboó caandíh nin pah ā niijíp jī:

—¿Maá, wíih jítchanadih chocodih júoh níit ma chájap? ā niijíp jī.

⁷—Weém butéh yeebdíh ded pah wā chocatdih ma jéih jwuhcan yuhna, túttimah ma jéihbipna caá, Jesús caandíh ā niijíp jī.

⁸—Obohjeéhtih, wíih jítchanadih meemdíh wā chocat túutcan caá, Pedro ā niijíp jī.

—Meemdíh wā choccah, wíih ma nihcan níit, Jesús caandíh ā niijíp jī.

⁹—Pánihna, Maá, wíih jítchanadihchah nihcan, wíih téihyanadih, wíih wao dáhdihbut ma chocoó bácah, Pedro ā niijíp jī.

¹⁰—Ded jéehna, nihat áih bácahdih ā túi chocna caá. Caandíh chéne jwúub chocat ā náahcan caá. Áih jítchanadihchah chocat caá náahap. Pánihna, yeebboó jéehnit panihnit ñi jumuchah yuhna, bíc ñijeéh jumni jéehcanni panihni ā yéjatdih cádahcanni ā jumna caá, Jesús Pedrodih ā niijíp jī.

¹¹Páant niijná, Jesús caandíh eníhcannitdih duó wáini pínahdih jéihnit, jwiítidih páant át niijíp tajī.

¹²Jwíih jítchanadih choc péanit, áih yégueh chóodih jwúub duonít, ā lajapjina ā jwúub juí lajap jī, páant muntih. Pánih jwúub juí lajnit, nin pah jwiítidih ā niij naáwáp jī:

—¿Butéh yeebdíh wā chocatjidih ñi jéih níit? ¹³Yeéb weemdíh ‘Bohéni’, niijná, ‘Maá’, niijná, yoobópdih niij tígaa ñi chájap. Weém yeebdíh bohéni, ñi Maáh yoobát tigaá. ¹⁴Páant yeebdíh bohéni, ñi Maáh jumna yuhna, teo wúhni ipí chájat pah ñíih jítchanadih wā chocna beé. Páant wā chájachah ennitji jumna, yeebbút ñíih jítchanadih míic chocat caá náahap. ¹⁵Ded pah ñijeéh jumnitdih ñi teo wáacat pínahdih butéh wā júutap be. Pánihna, yeebdíh ded pah wā chájatji pah yeebbút bíic yoobó ñi chájaa.* ¹⁶Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Ded teo wúhnioboó ā maáh chah nihcan caá. Ded ā wahniboó caandíh wahní chah nihcan caá.* Obohjeéhtih, yeéb chah jumna yuhna, yeebdíh teo wúhni pah ñíih jítchanadih yeebdíh wā choc wūhup be. Pánihna, wā chájatjidih ennitji bíic yoobó ñi chájaa. ¹⁷Páant wā wútatdih jéihnit, chájna, búdí ñi wéibipna caá.

¹⁸“Obohjeéhtih, yeéb nihatdih páant wā niijcán caá. Det wā ñíonitdih wā téi jéihna caá. Dios naáwátidih naóh yapanit í daacátji bíic yoobó ā yapbipna caá. ‘Wájeéh jeémpnijeh tigaá weemdíh yeejép ā chájibipna caá’, íit niij daacáp tajī.* ¹⁹Páant ā chájat pínah játih yeebdíh naóhna caá wā chájap, páant ā yapat túttimah, ‘Caán Jesús, Dios ā wahní Cristo ta tigaá’, ñi niij jéihyat pínah

* 13.12-15 Mt 20.28; Mr 10.45; Lc 22.27 * 13.16 Mt 10.24; Lc 6.40; Jn 15.20

* 13.18 Sal 41.9

niijná. ²⁰Nindihbut yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Wā wahnidih ded túi wēi jwāáhni, weemdíhbut ā túi wēi jwāáhna caá. Pánih weemdíh wēi jwāáhni, weemdíh wahnijidihbut ā wēi jwāáhna caá”, Jesús jwiítidih ā niijíp jī.*

**Judas ā duó wáyat pínahdih
Jesús ā naáwát**

(Mt 26.20-25; Mr 14.17-21; Lc 22.21-23)

²¹Páant niíf péanit, Jesús búdí ā jígahap jī. Pánih jígahnit, jwiítidih nin pah ā niijíp jī:

—Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Biíc ñi cātíh jumni weemdíh eníhcannitdih ā duó wáibipna caá, ā niijíp jī.

²²Páant ā niijíchah joinít, caandíh júutni pínahdih jéihcan, jwiítjeh jwí míic en jáhanap jī. ²³Weém, Jesús búdí ā oiniboó caandíh wā dodh jáah lajap jī. ²⁴Pánihna, Simón Pedro weemdíh áih téihyajíh jenah júutnit, nin pah ā niijíp jī:

—Caandíh ma úbñ joí eneé dedna tigaá caandíh duó wáini pínah, weemdíh ā niijíp jī.

²⁵Páant ā niijíchah joinít, weémboó Jesúsdi h jwúub dodh jáah lajnit, caandíh nin pah wā niíf úbñ joyóp jī:

—¿Maá, deddih niif tigaá ma chāj? wā niijíp jī.

²⁶—Nin pandih dajnit wā neéh wāhni pínah weemdíh eníhcannitdih ā duó wáibipna caá, weemdíh Jesús ā niíf jepahap jī.

Páant niíf péanitjeh, pan dahdih daj ub neéhnit, Judas, Simón Iscariote wūúhdih ā wūhup jī. ²⁷Páant Jesús ā daj neéh wāhni pandih Judas ā jeéméchah, nemépboó caandíh yeejép āt chājat túutup tajī. Pánih jéihna, Jesús caandíh nin pah ā niijíp jī:

—Ded pah ma chājat pínahdih waícanjeh chājadiah ma bejeé, Judasdi h ā niijíp jī.

²⁸Páant Judasdi h ā niijíchah joiná yuhna, jwiít niहत jwí jéihcap jī. ²⁹Pánih jéihcan, “Judas jwiíh dinerodih en daoní ā jumuchah, jwí jeémát pínahdih jíib

chājat túutna, Jesús páant ā niíf wahna caá”, biquína ít niíf jenah joyóp ta yuh jī. Bitaboó “Moh yéejnitdih dinero wūhat túutna caá āt chājap”, ít niíf jenah joyóp tajī. ³⁰Pánihna, Jesús ā neéh wāhni pandih jeémp péanit, Judas ā bac bejep jī. Páant ā bac bejehchah, chei wāát jumup jī.

Jesús jáap wutatdih ā naáwát

³¹Páant Judas ā bac bejat túttimah, Jesús jwiítidih nin pah ā niíf naáwáp jī: —Buu láa bácah weém niहत cáacwā úud jeñé wā íp ā wāhni wā jumatdih, wā wēpatdihbut cáacwādi h ā jéihyabipna caá. Caán ā wēpatdih weembút queétdih wā jéihyabipna caá. ³²Páant wā íp ā wēpatdih wā jéihyanachah, caán wā wēpatdihbut waicanjeh ā jéihyabipna caá. ³³Yeéb wā weh panihnit, nindihbut wā naáwáchah ñi túi joyoó. Daocánni yeó jáapbitjeh ñijeéh wā jum jwuhbipna caá. Wā bejat túttimah, weemdíh búdí ñi bidbipna caá. Jwí déewādi h wā niijátji pah yeebdíhbut biíc yoobó niijnít, ‘Wā bejep pínahna yeebboó ñi jéih bejcan caá’, wā niijná caá.* ³⁴Pánihna, jáap wutatdih yeebdíh wā naóhna caá. Yeebjéh ñi míic oyoó. Yeebdíh wā oyatji pah, yeebjéhbut ñi míic oyoó.* ³⁵Páant ñi míic oyochah ennit, wíihwā ñi jumatdih bita í jéihbipna caá, Jesús jwiítidih ā niijíp jī.

**Pedro ā yeeat pínahdih
Jesús ā naáwát**

(Mt 26.30-35; Mr 14.26-31; Lc 22.31-34)

³⁶Páant ā niijíchah joinít, Simón Pedro Jesúsdi h nin pah ā niíf úbñ joyóp jī:

—¿Maá, dedboo tigaá ma bejbi, páant ma niijná? ā niijíp jī.

—Wā bejat pínahna wājeéh ma jéih bej jwuhcan caá. Obohjeéhtih, buu jéih bejcan yuhna, túttimah wā pebhna ma juibíipna caá, Pedrodih Jesús ā niijíp jī.

³⁷—¿Maá, dépanih tigaá buu majeéh wā jéih bejcan? Weemdíh í mawachah yuhna, weemdíh wā cádahcan níit, Pedro ā niijíp jī.

* 13.20 Mt 10.40; Mr 9.37; Lc 9.48; 10.16 * 13.33 Jn 7.34 * 13.34 Jn 15.12,17; 1 Jn 3.23; 2 Jn 5

³⁸—Páant niijná, ¿weemdíh wapna, ma wun wühmi naniít? Obohjeéhtih, yoobópdih meemdíh wā naóhna caá. Mujbai ā ewat pínah játih, ‘Caandíh wā jéihcan caá’, bíic peihcanni láa pohba bitadilh ma níj yeebipna caá, Jesús Pedrodilh ā niijíp jī.

**Jesús Dios pebhna bejni namá
panihni ā jumát**

14 ¹Táttimah, Jesús jwiítidih nin pah ā niijíp jī: “Butéh wā niijátidih náhninit, ñi jígahca bojoó. Wā ípdih táí jenah joinít, weemdíhbut bíic yoobó ñi táí jenah joyoó. ²Wā íp ā jumupboó dawá jumát pínah muná ā jumna caá. Pánihna, caanná juibínit, ñi jumát pínahdih ámohodilh wā bejbipna caá. Wā naáwát pah bíic yoobó ā wihcah, páant yeebdíh wāta níj naóhcan tagaá. ³Yeéb ñi jumát pínahdih táí ámoh péanit, yeebdíh ubudilh wā jwúb dei jüóhbiipna caá, wájeéh ñi jumát pínah niijná. ⁴Wā bejat pínah namá panihnidilh ñi jéihna caá”, ā niijíp jī.

⁵—Maá, deh ma bejat pínahboó jwiít jwí jéihcan caá. ¿Ded pah tigaá caán namá panihnidilh jwí jéihbi? Tomás Jesúsdih ā níj wúbh joyóp jī.

⁶—Weemjéh tigaá namá panihni wā jumup, wā íp pebhboó ñi juibíat pínah niijná. Weemjéh mun tigaá yoobópdih naóhni. Jeáboó juibínit pínahdih weemjéh mun tigaá caolih booani wā jumna caá. Caolih wā booanit mícjeh wā íp pebhboó páantjeh í jumbipna caá.* ⁷Weemdíh táí jéihna nihna, wā ípdihbut ñita jéih tagaá. Pánihna, buu caandíh ennit panihnit jumna, caandíh ñi táí jéihna caá buca, Jesús jwiítidih ā niijíp jī.

⁸Páant ā niijichah joinít, Felipe jwuh nin pah ā niijíp jī:

—Maá, jwí ípdih jwiítidih ma júutú. Páant bóojeh tigaá jwí enship, ā niijíp jī.

⁹—¿Felipe, maatápdih wájeéh jumna yuhna, weemdíh ma táí jéih jwuhcan niít? Weemdíh enna, wā ípdihbut maat enep be. ‘Jwí ípdih ma júutú’, niijná, ¿dépanih tigaá weemdíh páant ma níj?

¹⁰Weém wā ípjih chénewā jumna yuhna, bíicjeh caá. ¿Páant caán yoobópdih nihcan caá’, ma níj jenah joicáh?

Yeebdíh naóhna, wā jenah joyátjih wápí naóhcan caá. Wā íp ā naáwát túutuchahjeh, wā naóhna caá. Pánihna, caán bíicdih jumna, ā wēpatjih wápí cháj júutna caá. ¹¹Weém wā ípjih chénewā jumna yuhna, bíicjeh caá. Caán ‘Yoobópdih tigaá’, níj jenah joicán, wā íp ā wēpatjih wā cháj júutatjidih náhninit, bíicjeh jwí jumadilh ñi jéihbiipna caá. ¹²Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Det weemdíh táí jenah joinít wā chájat pah bíic yoobó í chájbiipna caá. Buu wā íp pebhboó jwúb bejna, wā chájat chah pohba wā íp ā wēpatjih í chájbiipna caá. ¹³Weemdíh táí jenah joinít í wúbát pah wā chájbiipna caá, wā íp ā wēpatdih cáacwā í jéihyat pínah niijná. ¹⁴Pánihna, weemdíh jepahnit ñi jumuchah, dedé ñi wúbát bíic yoobó wā chájbiipna caá, Jesús ā niijíp jī.*

**Túini Espiritu ā wahat pínahdih
Jesús ā naáwát**

¹⁵“Yeéb weemdíh oina, wā wutatdih ñi jepahbiipna caá.* ¹⁶Yeebdíh Túini Espiritu ā wahat pínah niijná, wā ípdih wā wúbhbiipna caá, wā wihcah, ñijeéh ā jumát pínah niijná. Caán Túini Espiritu yeebdíh teo wáacniiboó yoobópdih naóhni jumna, yeó jáap jumát pah ñijeéh ā jumbipna caá. ¹⁷Nin baácdih moón wā ípdih jéihcannit, caán Túini Espiritudihbut í jéihcan caá. Pánih jéihcan, caandíh í táí jenah joicán caá. Obohjeéhtih, caán ñijeéh jumni pínahdih yeébbó ñi táí jéihbiipna caá.

¹⁸“Yeebdíh wā éemp bejcan niít. Pánih éemp bejcan, caán Túini Espiritu yeebdíh ā juyúchah, weém wā jumát pahjeh muntih ñijeéh ā jumbipna caá. ¹⁹Wā bejat pínah bahnijeh ā judhna caá. Páant wā bejat túttimah, nin baácdih moón weemdíh jepahcannit, weemdíh í jwúb encan niít. Obohjeéhtih, yeébbó weemdíh ñi enbipna caá. Weém jwúb boo pud júóhni wā jumát pah muntih,

* 14.6 Mt 11.27; Jn 1.18; 6.46; Hch 4.12 * 14.13-14 Mt 7.7-11; Lc 11.9-13; Jn 15.7,16; 16.23-24; 1 Jn 3.21-22; 5.14-15 * 14.15 Dt 6.4-9; 11.1

yeebbút jwúb boonit Diosjeéh páantjeh ñi jumbipna caá. ²⁰Jwí wahni Túini Espiritu yeebdíh joinít, wā íp bícdih wā jumadíh yeebdíh ā túi jéihyabipna caá. Pánihna, wā íp bícdih wā jumat pah muntih, yeéb bícdih wā jumadihbut ā jéihyabipna caá. ²¹Ded wā wutatdih jói waadáni weemdíh oini caá. * Weemdíh oinidih wā ípbut ā oibipna caá. Weembát caandíh bíc yoobó wā oibipna caá. Páant weemdíh oinidih ded pah wā jumadih wā túi jéihyabipna caá”, Jesús jwiítidih ā niijíp jī.

²²Jwíjeéh jumni bíh Judas, Iscariote nihcanni, Jesúsdih nin pah ā niij úbh joyóp jī:

—¿Maá, dépanihna jwiítidihjeh páant ma jéihyana yuhna, bita meemdíh jepahcannitboodíh ma jéihyabican? ā niijíp jī.

²³—Ded weemdíh oini wā naáwátidih ā túi jói waadáipna caá. Páant ā túi jói waadánachah, wā íp caandíh ā oibipna caá. Pánih oina, wā íp bícdih áih caolihdih waadní, ájeéh jwí jumbipna caá. ²⁴Obohjeéhtih, weemdíh oicanniboó wā wutatdih ā jepahcan caá. Páant ā jepahcah, ájeéh jwí wihcan níft. Butéh ñi joiní weemjéh wā naáwát pohba nihcan caá. Obohjeéhtih, wā íp weemdíh wahnijeh páant ā naáwát tútutp be.

²⁵“Ñijeéh jum jwuhna, páant yeebdíh wáát niij naáwáp be. ²⁶Obohjeéhtih, túttimah wā ípidih wā úbúchah, Túini Espiritudih yeebdíh ā wahbipna caá. Pánihna, caán Túini Espiritu yeebdíh teo wáacni jumna, ā túi bohéipna caá. Pánih bohénit, nihat yeebdíh wā naáwátjidih ā náhniabipna caá.

²⁷“Yeebdíh wā túi jumat túutna caá. Weém wā túi jumat pah muntih yeebbút ñi túi jumbipna caá. Wā wūhni túi jumat pah nin baácdih moón í jéih wūhcan caá. Pánihna, búdí náhni dahwanit, ñi úmca bojoó. ²⁸Weém wā bej jwuhbipna caá. Obohjeéhtih, ñijeéh jumat túut niijná, wā jwúb dei jūóhbipna caá, páant muntih’, yeebdíh páant wā niij naáwáchah, níat joiná jí. Páant wā niijíchah joinít, weemdíh yoobópdih ñi oina nihna, ñita

wéi tagaá. Wā ípboó weém chah wēpni ā jumuchah, ájeéh jumnit, chah yeebdíh wā jéih teo wáacbipna caá. Páant wā chájat pínahdih jéihna, yeebdíh weñat caá náahap. ²⁹Weemdíh ded pah ā yapat pínahdih yeebdíh wáát naóhna jī, wā niijátji bíc yoobó ā yapachah, weemdíh túi jenah joinít ñi jumat pínah niijná.

³⁰“Yeebdíh wā míc wéhe jwuhat pínah bahnibitjeh ā judhna caá. Waícanjeh, nin baácdih moón í maáh, weemdíh yeejép chájadiah í jūóhbipna yuh caá. Nemépwā í maáh wēpni jumna yuhna, weemdíh ā jéih yap yohcan níft. ³¹Obohjeéhtih, weemdíh wā íp ā wutat pahjeh wā chájipna caá, nihat cáacwā caandíh wā oyatdih í jéihyat pínah niijná. Ñi ñah ñuhú. Chóbe bejjih”, Jesús jwiítidih ā niijíp yuh jī.

Jesús jiwá iguíf púuj panihni ā jumat

15 ¹Páant niijná yuhna, nin pah jwiítidih ā jwúb niij bohénap jī, páant muntih: “Weém jiwá iguíf púuj panihni, wā ípboó iguífhadih en daoní panihni, wíh cáacwā iguíf pihna panihnit í jumna caá. * ²Quehcanni pihdih iguífhadih en daoní ā bóod yohbipna caá. Páant ā bóod yohat pah, det weemdíh túi jenah joicánnitdih wā íp ā yohbipna caá. Ded túi quehni pihboodíh ā bóod ámohna caá, dawá ā quehat pínah niijná. Páant ā chájat pah det wíhwa í náahatdihjeh í chájachah enna, wā íp queétdih ā cádahat túutbipna caá, ded pah wā náah yacatboodíh í chájat pínah niijná. ³Yeéboó wā naáwátidih jói jepahnit, bóod ámohni panihnit ñi jumna caá. ⁴Túí bícdih wájeéh ñi jumú. Páant wájeéh ñi jumuchah, weembát yeéb bícdih wā jumbipna caá. Ded iguíf pih áih púujdih túi dūuj lájcan, ā jéih quehcan caá. Pánihat pah, yeebbút weemdíh túi joicán, wā wēpat ā wihcah, wā weñat pínahdih ñi jéih chájcan níft.

⁵“Weém jiwá iguíf púuj panihni, yeéboó áih pihna panihnit caá ñi jumap. Ded weemdíh túi joiní wájeéh túí bícdih ā jumuchah, weembát ájeéh túí bícdih

wā jum̄bipna caá. Pániḥ jum̄na, túi quehni pih panihni wā weñat pínahdih ā túi chāj̄bipna caá. Obohjeéhtih, weemdíh joicánnitboó, wā weñat pínahdih ī jéih chāj̄can niít. ⁶Ded wun̄ jūóhni pihdih ā yohat pah, weemdíh cádahni, wājeéh túi jum̄cannidih wā íp̄ ā yohbipna caá. Pániḥna, caán yohni iguíh pihna ā diib téhechah, iguíhadih en daoníboó caán tehni pihnadih wao wáacnit, ā cáo yohbipna caá. Páant ā chājat pah, weemdíh cádahnitdih Dios peéh chāj̄na, iiguípna ā yohbipna caá.

⁷“Yeéb weemdíh cádahcan, wā naáwát̄dih túi joiná, ded ñi náahatdih ñi uúbúchah, bíc yoobó wā chāj̄bipna caá. ⁸Wā weñat pínahdih ñi chāj̄achah ennit, ‘Queét Jesúfhwā caá’, bita ī niíj jéihbipna caá. Páant niíj jéihnit, wā ípdihbut ī wēibipna caá. ⁹Wā íp̄ weemdíh ded pah ā oyat pah muntih weembút yeebdíh bíc yoobó wā oina caá. Páant yeebdíh wā oyatdih ñi túi náhninaá. ¹⁰Wā íp̄ weemdíh ded pah ā wutúchah, caandíh jepahna, ā oyatj̄ih ájeéh wā túi jum̄na caá. Páant wā chājat pah, weem jwáh yeebdíh ded pah wā wutatdih jepahna, wā oyatj̄ih wājeéh ñi túi jum̄bipna caá.

¹¹“Páant yeebdíh wā naóhna caá, wājeéh túi jum̄nit, búdí ñi weñat pínah niijná. Bainí ñi wēican niít. ¹²Nin pah yeebdíh wā niíj wutna caá: Yeebdíh wā oyat pahjeh muntih, yeebjéhbut ñi míc oyoó.* ¹³Ded ā chéendih búdí oina, caanjéh ā wunat pínah tobhochah yuhna, caandíh ā túi teo wáacipna caá. ¹⁴Ded pah wā wutatdih jepahna, yeébbó wā chéenwā ñi jum̄na caá. ¹⁵Wā chéenwā yoobát ñi jum̄uchah, ‘queét wā pebh moonjéh caá’, yeebdíh wā niíjcán caá. Í maáh ded pah ā chājatdih ā pebh moón ī jéihcan caá. Obohjeéhtih, wā chéenwā ñi jum̄uchah, ded pah wā íp̄ ā naáwát̄dih yeébbóodíh wáat naóh yapanap j̄i. ¹⁶Yeéb weemdíh ñi ñiocan beé. Obohjeéhtih, weémboó yeebdíh wā ñiwip j̄i, wā íp̄ihwā jum̄na, ā wutatdih jepahnit, ñi túi chāj̄ cádahcatdih ennit, bitabat Diosdih ī jepahat pínah niijná. Pániḥ túi

chāj̄ cádahcannit, wíihwā jum̄na, ded pah wā ípdih ñi uúbúchah, yeebdíh ā wūh̄bipna caá. ¹⁷Pániḥna, nin pah yeebdíh wā jwúb wutna caá: Yeebjéh ñi míc oyoó”, Jesús jwiít̄dih ā niíjp̄ j̄i.

**Jesúsdiḥ, áihwādiḥbut
nin baácdih moón ī iiat**

¹⁸“Nin baácdih moón yeebdíh ī iináchah, weemdíhbut ī iiatj̄idih ñi túi náhninaá. ¹⁹Diosdih jepahcannit ñi jum̄uchah nihna, queétjeh ī míc oyat pahjeh, yeebdíhbut ita oi tagaá. Obohjeéhtih, yeéb wā ñíonit jum̄na, ded pah queét ī chājat pah bíc yoobó ñi chāj̄catdih ennit, yeebdíh ī eníhcan caá.* ²⁰Wíihwā jum̄na, weem cháh ñi jum̄can caá’, yeebdíh wā niíjatj̄idih ñi túi náhninaá. Pániḥ weém nump jum̄na, weemdíh yeejép ī chājat pahjeh yeebdíhbut bíc yoobó ī chāj̄bipna caá. Bitaboó wā bohéatdih jepahnit, yeebbút queétdih ñi bohénachah, ī jepahbipna caá.* ²¹Pániḥna, nin baácdih moón weemdíh wahnidih ī jéihcat j̄iib, yeéb wíihwā ñi jum̄uchah ennit, yeebdíhbut yeejép ī chāj̄bipna caá.

²²“Queétdih bohénadih wā jūóhcah, weemdíh ī náahcatj̄i j̄iib queétdih peéh chājat ita wihcan tagaá. Obohjeéhtih, buu queétdih wā bohéat túttimah, ‘Yeejat j̄iib weemdíh ā wihcan caá’, queét ī jéih niíjcán caá. ²³Ded weemdíh eníhcanni wā ípdihbut eníhcanni caá. ²⁴Wā íp̄ ā wēpatj̄ih cáacwā ī jéih chāj̄ca naáhdih wā chāj̄ j̄úutup be. Páant wā chāj̄ j̄úutcah, queétdih yeejat j̄iib ita wihcan tagaá. Obohjeéhtih, wā chāj̄ j̄úutatdih enna yuhna, weemdíh, wā ípdihbut ī eníhcan caá. Páant ī eníhcat j̄iib, Dios queétdih ā peéh chāj̄bipna caá. ²⁵Pániḥ eníhcan, Dios naáwát̄dih naóh yapanit ī daacátj̄i bíc yoobó chāj̄na caá ī chāj̄ap. ‘Queétdih yeejép wā chāj̄cah yuhna, weemdíh ī eníhcan caá’, it niíj daacáp taj̄i.*

²⁶“Túttimah, wā íp̄jeéh jum̄ni Túini Espíritudih wā wahbipna caá, yeebdíh ā teo wáacat pínah niijná. Yeebdíh yoobóp̄dih naóhni pínah jum̄na, yeebdíh

* 15.12 Jn 13.34; 15.17; 1 Jn 3.23; 2 Jn 5 * 15.18-19 Jn 17.14-18 * 15.20 Mt 10.24; Lc 6.40; Jn 13.16 * 15.25 Sal 35.19; 69.4

ded pah wā jumatdih ā tūi jéihyabipna caá. ²⁷Cáacwādh wā bohé jwíhichah, yeéb wājeéh níat jumap jī. Pānih wājeéh jumnit, ded pah wā chājatdih ennitji yeeb jwáh bitadih naáwát caá náahap.

16 ¹“Butéh yeebdíh ded pah ā yapat pínahdih wā naáwáp be, caandíh tūi náhninit, bíc yoobó yeebdíh ā yapachah, weemdíh ní cádahcat pínah níijná. ²Túttimah, wíihwā ní jumap jíib, ní maáta jwí míc wáacat mūná í waadát tútcan níit. Bílh láa ded yeebdíh mao yohna, ‘Dios ā náahat pah chājna caá wā chājar’, ā níj jenah joibípna yuh caá. ³Wā ípdih, weemdíhbut í jéihcat jíib páant í chājipna caá. ⁴Pániha, yeebdíh yeejép ā yapachah enna, ‘Páant ā yapat pínahdih Jesús jwiítidih ā naáwáp jí’, ní níj náhnibipna caá. Caandíh ní náhnit pínah níijná, buu yeebdíh wā naóhna caá”, Jesús jwiítidih ā níijp jī.

**Túini Espíritu ded pah
ā teo wáacat pínah**

“Weemdíh ní jwíh pej jum láa weemboó níjeéh jumna, butéh wā bohéatdih yeebdíh wā naóh jwuhcap jī. ⁵Obohjeéhtih, buu weemdíh wah deyani pehbboó wā jwúub béjat pínah bahnijeh ā judhduchah, yeebdíh páant wā naóhna caá. Obohjeéhtih, ‘¿Dee tígaá ma bejbi?’ weemdíh ní níj úbh joicán caá. ⁶Wā páuh laab béjat pínahdih yeebdíh wā naáwáchah, búdí ní jígha caá. ⁷Obohjeéhtih, tubit ní jíghacat pínah níijná, yeebdíh yoobópdih wā naóhna caá. Wā páuh laab béjat túttimah, yeebdíh teo wáacni pínah, Túini Espíritudih wā wahachah, chah ní tūi jumbipna caá. Wā páuh laab béjchah, yeebdíh teo wáacni pínahboó āta jūóhcan tagaá. ⁸Wā wahachah, caán dei juiná, nin baácdih moón í yéejatdih queétdih ā jéihyabipna caá. Ded pah tūi chājat pínahdihbut ā jéihyabipna caá. Yéej chājnitdih í yéejat jíib Dios ā peéh chājat pínahdihbut caán ā jéihyabipna caá. ⁹Caán Túini Espíritu cáacwādh nin pah ā níj jéihyabipna caá: ‘Jesucristodih ma jepachat caá ma yéejat’, ā níjípna caá. ¹⁰Wā íp pehbboó wā jwúub bejat túttimah, cáacwā weemdíh í jwúub

encah, Teo Wáacni jwuh queétdih ā bohéabipna caá, ded pah í tūi jumap pínahdih í jéihyat pínah níijná. ¹¹Nin baácdih moón í maáh nemépdih Dios ā peéh chājat pínahdih Túini Espíritu ā jéihyabipna caá.

¹²“Búdí caá yeebdíh wā naáwát pínah ā judhdup. Obohjeéhtih, buu caandíh wā naáwáchah, níta beh joicán tagaá. ¹³Páant wā naóhcah yuhna, Túini Espírituboo yeebdíh ā jéihyabipna caá. Caán ā jenah joyátjeh ā naóhcan níit. Obohjeéhtih, wā íp caandíh ā naáwát tútuchah, yeebdíh yoobópdih ā naóh beedáabipna caá. Túttimah ded pah ā yapat pínahdihbut ā bohéabipna caá. ¹⁴Pániha, ded pah wā jumatdih ā naáwáchah joinít, yeéboó weemdíh búdí ní wēibipna caá. ¹⁵Wā íp ā jéihyat pah, weembút wā jéihna caá. Páant tigaá ‘Túini Espíritu ded pah wā jumatdih ā jéihyabipna caá’, yeebdíh wā níj naáwáp be.

¹⁶“Bahnitjeh weemdíh ní en jwuhbipna caá. Obohjeéhtih, maátcanjeh encannitji, weemdíh ní jwúub enbipna caá, páant muntih”, Jesús jwiítidih ā níijp jī.

**Buu jíghannit, túttimah wēinit
jwí jumap pínah**

¹⁷Páant ā níjíchah joinít, jwiít biquína nin pah jwí míc níj úbh joyóp jī:

—“Bahnitjeh weemdíh ní en jwuhbipna caá. Obohjeéhtih, maátcanjeh encannitji, weemdíh ní jwúub enbipna caá, páant muntih’, níijná, ¿ded pah níj tígaá páant ā níj? ‘Wā íp pehbboó wā jwúub páuh laab béjipna caá’, níijná, ¿ded pah ā chājat pínahdih níj naóh tígaá jwiítidih páant ā níj?

¹⁸“Bahnitjeh’, ‘maátcanjeh’, níijná, ¿ded pah níj tígaá ā chāj? Obohjeéhtih, jwí beh joicán caá, jwí míc níjíp jī.

¹⁹Páant níijnít, caandíh jwí úbh joíhatdih jéihna, Jesús nin pah jwiítidih ā níj naáwáp jī:

—“Bahnitjeh weemdíh ní en jwuhbipna caá. Obohjeéhtih, maátcanjeh encannitji, weemdíh ní jwúub enbipna caá páant muntih’, ¿wā níjítidih beh joicán, úbh joíh níit ní chājar?

²⁰Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Wā wunat pínah bahni-bitjeh ā judhna caá. Pánihna, wā wunuchah enna, búdí nī jāibípna caá. Obohjeéhtih, weemdíh eníhcannitboó búdí ī wēibípna caá. Yeéboó búdí jíghanitji, túttimah-bitjeh nī jwúub wēibípna caá. ²¹Nin pah ā jumna caá: Yad wili mi weép jáana, yeejép mi yapat pínah ā jumuchah, búdí mi jíghana caá. Pánih jíghana yuhna, mi weép jumat túttimah, caántdih ā tubatjidih náhnican, wébít ā cáac jumuchah ennit, búdí mi wēina caá. ²²Páant mi jumat pah tigaá buu yeéb nī jíghabípna caá. Túttimah, yeebdíh wā jwúub enechah, yeebút búdí nī jwúub wēibípna caá. Páant nī weñechah, det yeebdíh ī jéih jwúub jíghacan níit.

²³“Weemdíh nī jwúub enni yeó jáapdihtí beh joinít jumna, weemdíh nī uúbh joicán níit. Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Wíihwā jumna, wā wēpatjīh nī uúbúchah, wā íp yeebdíh ā jepahbípna caá. ²⁴Játih wā ípdih páant nī uúbh jwuhcap jī. Obohjeéhtih, yeebdíh wā wun wūhat túttimah, wíihwā jumna, páant caandíh nī uúbú. Páant nī uúbúchah, nī uúbátidih ā wūhbípna caá, búdí nī weñat pínah níjná.*

Jesús yéejatdih yap yohni ā jumat

²⁵“Játih wā jenah joiní naáwátjīh-jeh yeebdíh wā bohénachah, nī túi beh joicán beé. Obohjeéhtih, wā boo pud jáúwát túttimah, ded pah jwí íp ā jumatdih túi buocannijeh wā naóhbípna caá. ²⁶Caán láa wíihwā jumna, wā wēpatjīh yeebjéh wā ípdih nī uúbhbípna caá. Weémboó níih pínahdih wā jwúub uúbh wūhcan níit. ²⁷Pánihna, wā íp pebhmant jáóhni wā jumuchah ‘Yoobópdih tigaá’, níj jenah joinít, weemdíh nī oyochah ennit, wā ípboó yeebdíhbut ā oibípna caá. Páant ā oyatdih jéihnit, yeebjéh caandíh nī uúbhbípna caá. ²⁸Weém wā íp bíicdih jumni nī baácboó wā jáúwáp jī. Pánihna, buu nin baácboó jum jwuhni wā íp pehbóó wā jwúub púuh laab béjbípna caá”, Jesús jwíitdih ā níjíp jī.

²⁹Páant ā níjíchah joinít, jwíit caandíh nin pah jwí níjíp jī:

—Buu bácah ma jenah joiní naáwátjīh-jeh bohécan, buocannijeh jwíitdih ma naóhna caá. ³⁰Pánihna, meém jéih beedáni ma jumatdih buu jwuhna jwí jéihna caá. Ded meemdíh bohéni pínah ā wiican caá. Páant tigaá Dios pebhmant jáóhni ma jumatdih jwí túi jéihna caá, jwí níjíp jī.

³¹—Buu ‘Yoobópdih Dios pebhmant jáóhni tigaá át jumup’, éni níj níit buca? ³²Páant níjníjti yuhna, buu cheijeh nihát yeéb níih muunáboó nī jweí jwúub bejehchah, weém bíicjeh wā cháobípna caá. Obohjeéhtih, bíicjeh pohba wā nihcan níit. Weemdíh nī yoh bejehchah yuhna, wā ípboó wájééh ā jumbípna caá. ³³Páant wā yapat pínah játih yeebdíh naóhna caá wā chájap, jíghacanjeh nī túi jumat pínah níjná. Nin baácboó nī jum jwuhuchah, Diosdih náahcannit yeebdíh yeejép ī chájbípna caá. Obohjeéhtih, nin baácđih moón ī yéej chájatdih yap yohni wā jumatdih jéihnit, búdí nī weñéé, jwíitdih ā níjíp jī.*

Jesús áih pínahdih Diosdih ā uúbát

17 ¹Páant níj péanit, Jesús jeáboó chéi ennit, Diosdih nin pah ā níj uúbúp jī: “Paá, buu ma níjájti pah tih weemdíh ī mawat pínah ā juná caá. Pánihna, weém ma wúuh wā jumatdih cáacwāđih ma jéihyanaá, weemdíh ī weñat pínah níjná. Páant ma chájachah, weem jwúh meemdíhbut queéđdih wā weñat túutbípna caá. ²Nihat cáacwā ī maáh weemdíh ma waadánap be. Pánih maáh jumna, det weemdíh ma wūhñitdih majeéh wā jumat túutbípna caá. ³Det meém Dios bíicjeh jumnidih jéihna, weém ma wahnidihbut jéihna, japboó jwíjeéh bíicđih páantjeh ī túi jumbípna caá.

⁴“Nin baácboó jum jwuhna, ma chájat tútatjidih wā cháj péanap be. Pánih chájna, ded pah ma jumatdih cáacwāđih wā túi jéihyanap be, meemdíh ī weñat pínah níjná. ⁵Pánihna, nin baácđih jwí

chājat pínah jātih, majeéh bícdih jum
jwuhna, bíc yoobó jwípi wutat pah
muntih, weemdih ma jwúb maáh
waadánaá.

**Jesús ā bohénitih pínahdih jwuh
Diosdih ā úbát**

⁶“Paá, nit wíhwādih jwuh wā úbhna
caá. Nit weemdih ma wūhnit nin baácboó
yeejépwā cātih ī jumuchah yuhna,
queédih ded pah ma jumatdih wā
jéihyanap be. Queét míhwādih weemdih
ma wūhuchah, queét ma wutat pah ī
chājna beé. ⁷⁻⁸Weemdih ma naáwátjidih
queédih wā bohénachah, ī tūi wēi joyóp
be. Pánih wēi joinít, ma pebhmant jūóhni
wā jumatdih, ma wahni wā jumatdihbut ī
tūi jéihna caá. Pánih jéihnit, ‘Nihat
jwiítidih ā bohéátjidih, nihat ā chāj
jéutatjidihbut Dios át wutap taga’, ī niij
jéihna caá.

⁹“Paá, nit wā bohénitih pínahdihjeh
úbhna caá wā chājap. Bitáih pínahdih
úbhna wā chāj jwuhcan caá. Nit
weemdih ma wūhnit míhwā caá ī jumap.
Íih pínahdih meemdih úbhna caá wā
chājap. ¹⁰Nit wíhwā nihat míhwā mun
tigaá. Pánihna, míhwāboó wíhwā mun
tigaá. Weemdih jepahna, ī tūt
numúchah ennit, bitabut weemdih ī
wēina caá.

¹¹“Buu nin baácboó wā chāocán niít.
Ma pebhna jwúb bejat tūt caá wā
chājap. Páant ma pebhna wā jwúb
bejchah yuhna, nit weemdih ma wūhnit
nin baácboó ī chāobípna caá. Paá, meém
túini jumna, nit weemdih ma wūhnitdih
ma wēpatjih, weemdih ma wūhni wēpat
bícdih, ma tūi en dawaá. Páant ma tūi
en dawáchah, jwiít tūi bícdih jwí jumat
pah muntih nitbut tūi bícdih ī jumbipna
caá. ¹²Jééh jum jwuhna, ma wēpatjih
nitdih wā tūi en dawáp be, bícboó ā
bucáat pínah niijná. Obohjeéhtih, ma
naáwátidih ī daacátji pahjeh tih, bíc
báach iiguípna ā bejbipna caá.*

¹³“Buu ma pehbhoó bejat tūt caá wā
chājap. Nin baácboó jum jwuhna, íih
pínahdih páant wā niij úbúp be, caandih
joinít, weém bícdih búdi ī weñat pínah

niijná. ¹⁴Ded pah ma jumatdih nitdih
wáat naáwáp be. Weém yeejépwā
chājcat pah nit wíhwāboó yeejépwā
chājnitji ī tūt numúchah be. Páant ī tūt
numúchah ennit, bita tūt
numcánnitboó queédih ī iiná caá.
¹⁵“Nin baácdih jumnit wíhwādih ma ub
bejeé’, wā niij úbhcan caá. Obohjeéhtih,
‘nin baácdih ī jum jwuhuchah, ma tūi en
dawaá, Nemép queédih ā yeejcat pínah
niijná’, wā niij úbhna caá. ¹⁶Weém nin
baácdih moón yeejépwā ī jenah joyát pah
wā jenah joicán caá. Pánihna, weemdih
jepahnit jumna, nin baácdih moón ī
jenah joyát pah queébut ī jenah joicán
caá. ¹⁷Ma naáwát yoobópdih ā jumuchah,
caandih nit wíhwādih ma tūi bohénaá,
meemdih chah ī jepahat pínah niijná.
¹⁸Nin baácboó weemdih ma wahat
pahjeh muntih, weembút nit
wíhwādihbut wā wahna caá, ded pah jwí
jumatdih queé jwuh bitadih ī bohéat
pínah niijná. ¹⁹Cáacwādih wā wun
wūhbiipna caá, míhwā jumna, ma weñat
pínahdihjeh ī chājat pínah niijná.

**Jesús nihat áihwā pínahdihbut
ā úbát**

²⁰⁻²¹“ ‘Nit wíhwādihjeh ma teo wáacá’,
wā niij úbhcan caá. Buu queéboó
bitadih wíh doonádih ī bohénachah
joinít, weemdih jepahnitdihbut ma teo
wáacat pínahdih wā úbhna caá, nihat
wíhwā bícdih ī jumat pínah niijná.
Weém majeéh jwiít chénewā jumna
yuhna, bícjeh caá. Pánihna, jwiít bícjeh
jwí jumat pah queébut jwíjééh tūi
bícdih ī jumu naáh, ma wahni wā
jumatdih nihat cáacwā ‘Yoobópdih
tigaá’, ī niij jéihyat pínah niijná.
²²Weemdih ma wūhni wēpatdih
wíhwādihbut wáat wūhup be, bícdih
jwiít jwí jumat pah, queébut tūi bícdih
ī jumat pínah niijná. ²³Weém queét
bícdih wā jumuchah, meembút weém
bícdih ma jumna caá. Páant bícdih jwí
jumuchah, wíhwā yoobópdih bícwā
pahjeh ī jumbipna caá. Páant bícwā pah
ī jumuchah enna, ma wahni wā jumatdih
cáacwā ī jéihbiipna caá. Pánihna,

weemdíh ma oyat pah muntih, queétdihbut bíc yoobó ma oyatdih ī tái jéihbipna caá.

²⁴“Paá, nin baácdih jwī chājat pínah játih weemdíh búdí oina, ma wēpat weemdíh wūhnit, bíc yoobó maáta jwī jumup jī. Pánihna, wíihwā jwī pehbhoó wājeéh ī jummat pínahdih queétdih wā náah yacna caá, weemdíh maáh ma jwúub waadáatdih ī enat pínah niijná. ²⁵Paá, meém túini yoobát chājni, nin baácdih moón yeejépwā meemdíh ī jéihcah yuhna, weémboó meemdíh wā tái jéihna caá. Ma wahni wā jummatdih nit wíihwā ī tái jéihna caá. ²⁶Ded pah meém ma jummatdih queétdih wā jéihyanap be. Tátimmahbut, páantjeh wā jéihyabipna caá, weemdíh ma oyat pahjeh muntih queétdihbut ma oyatdih ī jéihyat pínah niijná. Pánih jéihnit, queéjtjehbut ī míic oyochah, íjeéh bíicdih wā jumbipna caá”, Diosdih ā niijíp jī.

**Jesúsdi h eníhcannit
caandíh ī tewat**

(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Lc 22.47-53)

18 ¹Páant níj wúbh péanit, Jesús jwiít ā bohénitdih nūmah bac bejnit, Cedrón wūt jumni mujdíh chūuh bej, Olivo pácahi jumni jeená jwī juibínap jī. ²Dawá láa caán pácahi jumupna Jesúsji h jwípí míic wáacap jī. Pánihna, Judas Jesúsdi h eníhcannitdih duó wáini pínah caanná jwī bejat pínahdih āt jéihyep tajī. ³Pánih jéihna, Jesúsdi h júutat túut niijná, Romano soldadowādi h, Dioíh mūudíh wapnitdihbut āt duó wái jūúwúp tajī. Queétdih sacerdotewā maáta, fariseowā maátabut it wahap tajī. Pánih jūóhna, íih jiiát yuyú déejih jiiínit, ítah tóopna, íibat naaná, máa quiítnajih man jummit, ī juyúp jī. ⁴Pánihna, jwī jumupdih ī toáh jūúwúchah ennit, yeejép ā yapat pínahdih jéihna, Jesúsboó queétdih jwááh bejnit, nin pah ā níj wúbh joyóp jī:

—¿Déhedih bid jūóh tígaa ní chāj? ā niijíp jī.

⁵—Jesús Nazaret tátchidih bóodih bid jūóhna caá jwī chājap, queét ī níj jepahap jī.

—Caan tígaa weém, Jesús ā niijíp jī.

Queétdih duó wáini, Judas, queét cātina ā jumup jī. ⁶“Caan tígaa weém”, Jesús ā níj jepahachah jointit, caandíh tewedih jūóhni tji táahjih ī chéi jwúub bej buugúp jī. ⁷Páant ī buugúchah ennit, queétdih Jesús nin pah ā jwúub níj wúbh joyóp jī:

—¿Déhedih bid tígaa ní chāj? ā niijíp jī.

—Jesús Nazaret tátchidih bóodih bidna caá jwī chājap, queét ī jwúub níj jepahap jī.

⁸—“Caan tígaa weém”, yeebdíh wáat níj jepahap be. Pánihna, weemdíh teona, nit wájeéh jummitdih ní teoca bojóo, Jesús queétdih ā niijíp jī.

⁹“Míihwā weemdíh ma wūhni tdi h bíic cáacdi h wā buudát túutcap be”, Diosdih ā níj wúbatji pah bíc yoobó ā yapat pínah niijná, “Nitdih ní teoca bojóo”, ā niijíp jī. ¹⁰Simón Pedro áih íibat naadíh jwáat wáinit, sacerdotewā ī maáhdih teo wūhni Malco wūt jumni íh jéihyepmant bóo moli chóodih ā bóod yohop jī. ¹¹Páant ā bóod yohochah ennit, Jesús Pedrodi h nin pah ā niijíp jī:

—Míih íibat naadíh ma jwúub yacaá. Wā íip ded pah weemdíh ā náah yacat pah bíc yoobó yeejép wā yapbipna caá, ā niijíp jī.*

**Sacerdotewā ī maáh pebhna
Jesúsdi h í ub bejat**

(Mt 26.57-58; Mr 14.53-54; Lc 22.54)

¹²Páant ā níj péanachah, soldadowā, ī maáhjih, jwiít judíowā jwī maátabut Jesúsdi h teonit, caandíh ī chéwep jī. ¹³Chéo péanit, Anás pebhna ī ub bejep jī. Anás Caifás jóon wut jī. Caifásboó caán jópchidih sacerdotewā ī maáh ā jumup jī.

¹⁴“Nihat jwiít judíowā jwī tái jummat pínahdih bíic cáac ā wun wūhuchah ā túibipna caá”, níj naóhni ji Caifás ā jumup jī.*

Pedro ā yeeat*(Mt 26.69-70; Mr 14.66-68; Lc 22.55-57)*

¹⁵Weém, Simón Pedrojih Jesúsdih yuúpbít jwí en péenachah, Anáíh muná Jesúsdih í ub juibínáp jī. Pánihna, weémboó sacerdotewā í maáh ā jéihni jumna, Jesús túttimah maáíh muú wáihyat júduna weembút wā waad béjep jī. ¹⁶Obohjeéhtih, weém wā waadáchah, Pedroboó wáihyat júdu waadápmajhéh ā chāwáp jī. Pánihna, jwáub bac júóhni, waadátboó wapnihdih Pedrodih wā waadát tútutap jī. Páant mi waadát tútutuchah joinít, weém Pedrodih wā numah waad béjep jī. ¹⁷Páant wā numah waad béjehchah ennit, caánt wapnihboó Pedrodih nin pah mi níj wáubh joyóp jī: —¿Meembút Jesús ā pej jumni nihcan níít? mi níijp jī.

—Nihcan caá weém, Pedro ā níj jepahap yuh jī.

¹⁸Caan chéi tabit pohba ā cúbuhchah, caanjíh moón teo wáhnit tau cáonit, í méé chúudap jī. Pánihna, jwiítbut Pedrojih íjeéh jwí méé chúudap jī.

Sacerdotewā í maáh Jesúsdih ā wáubh joyát*(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Lc 22.66-71)*

¹⁹Páant jwí méé chúudat pónih, sacerdotewā í maáh ā jóon Anásboó Jesúsdih át wáubh joyóp wut jī. Jwiít ā bohénitdih, ded pah ā bohéatjidihbut át wáubh joyóp wut jī. ²⁰Páant ā wáubh joyóchah, Jesús caandíh nin pah át níj jepahap wut jī:

—Weém nihat í joyóchah, jweéhcanjeh wápí bohénap jī. Jwiít judíowā jwí míic wáacat muudíh, Dioíh muudíhbut wápí bohénap jī. ²¹Páant wā bohénachah yuhna, ¿dépanihna weemdíh páant ma níj wáubh joí? Ma jéihfna, weemdíh joinítjidih ma wáubh joyoó. Queétoó meemdíh yoobópdih í naóhbpna caá, át níijp wut jī.

²²—Sacerdotewā í maáhdih páant ma níjca bojoó, níjní, caan pébh ñuhni soldado téihyajih Jesúsíh páo tíbdih át mawap wut jī.

²³—Ded pah yeejép wā níjátjidih weemdíh ñi naáwá. ¿Yoobópdih

yeebdíh wā naáwáchah yuhna, dépanih tigaá weemdíh ma mao? Jesús soldadodih át níijp wut jī.

²⁴Pánih wáubh joí péanit, Anásboó Jesúsdih páantjeh í chéonijidih ā jí Caifás, sacerdotewā í maáh yoobát pebhna át wahap wut jī.

Pedro ā jwáub yeeat*(Mt 26.71-75; Mr 14.69-72; Lc 22.58-62)*

²⁵Jesúsdih páant ā wáubh joyát pónih, jwiít Simón Pedrojih páantjeh tau cúnt pebh jwí méé chúudap jī. Páant jwí méé chúuduchah ennit, caanjíh moon jwáub Pedrodih nin pah í níj wáubh joyóp jī:

—¿Meembút Jesús ā pej jumni nihcan níít? í níijp jī.

—Nihcan caá weém, Pedro ā jwáub níj jepahap yuh jī.

²⁶Páant ā níjít túttimah, sacerdotewā í maáhdih teo wáhnit, Pedro moli chóodih ā bóod yohniji á dée jwuh Pedrodih nin pah á níj wáubh joyóp jī:

—¿Pácahi jumupdih meemdíh nihcannit beé Jesús bíicdih wā enep? ā níijp jī.

²⁷—Weém ájeéh wihcan beé, Pedro ā níj jepahap yuh jī. Páant ā níjíchahjeh, mujbai áí ewep jī.

Pilato jwuh Jesúsdih ā wáubh joyát*(Mt 27.1-2, 11-14; Mr 15.1-5; Lc 23.1-50)*

²⁸Baáb jénechah, Caifáíh munámant Jesúsdih ub bac bejnit, caán tútchidih moón í maáh Pilato wut jumníh muná caandíh í ub bejep jī. Pánih ub bejna yuhna, queétjeh áih muná waadcan, soldadowādih Jesúsdih í ub waad béjat tútutap jī. Pilato judío nihcah, áih muná waadní, jwí wutatdih yap yohna, Pascua jeémátidih íta jéih jeémpan tagaá. ²⁹Páant í waadchah ennit, Pilato jécidih bac juí ñuhni, queédih nin pah ā níj wáubh joyóp jī:

—¿Dedé jíib tigaá nindih ñi naóh yac? ā níijp jī.

³⁰—Caán yeejép nihcah, meemdíh jwíta ub júóhcan tagaá, í níj jepahap jī.

³¹—Caandíh ub bejnit, ñi wutat pah yeebjéh ñi pééh chájaá, Pilato queédih ā níj jepahap jī.

—Obohjeéhtih, yeéb Romano maátaboó jwiít judíowādih cáacwādih ñi mao yohat tútucap jī, ī niijíp jī. Páant niijná, Jesúsdiḥ ī mawat tútatdih niijná ī chājap jī.

³²Páant ī mawat tútuchah, Jesús cruzboó ā wunat pínahdih, játih ā naáwátji bíc yoobó ī chājat tútup jī.*

³³Páant ī niiját túttimah, Pilatoboó jwúub waad béjnit, Jesúsdiḥ át bid bojop wut jī. Pánih bid bojnit, caandíh nin pah át niij úubh joyóp wut jī:

—¿Meém judíowā ī maáh níit? át niijíp wut jī.

³⁴—¿Meemjéh úubh joí en níit ma chājap? ¿Bita ī naáwáchah joiníji níit, páant ma niij úubh joyóp? Pilatodih Jesús át niijíp wut jī.

³⁵—Páant, weém judío nihcan caá. Ma déewā, ñiih sacerdotewā maátabut meemdíh ī wahap be. ¿Dedédih tibee yeejép ma chāj, páant ī peéh chājíhichah? Jesúsdiḥ át niij úubh joyóp wut jī.

³⁶—Weém nin baácdih moón ī maáh nihcan caá. Páant wā jumuchah nihna, wā bohénit weemdíh ita teo wáac tagaá, jwí déewā ī teocat pínah niijná. Obohjeéhtih, wā maáh jumat nin baácboó nihcan caá, Jesús Pilatodih át niij jepahap wut jī.

³⁷—Pánihna, ¿meém maáh níit? páant niijná, Pilato át niijíp wut jī.

—Ma niiját pah maáh tigaá wā jumup. Cáacwā ī maáh jumat túut, queétdih yoobópdih naáwát túut niijná, nin baácboó wā jwúwáp jī. Pánihna, ded yoobópdih chājíhni, weemdíh ā túi jepahna caá, Jesús át niijíp wut jī.

³⁸—¿Dedé tigaá yoobópdih jumat? Pilato át niijíp wut jī.

Judíowā Jesúsdiḥ ī mao yohat tútat

(Mt 27.15-31; Mr 15.6-20; Lc 23.13-25)

Páant niij péa, Pilato jwúub bac jwóhniit, queét pái ñuhnit judíowādih nin pah ā niij naáwáp jī:

—Ñi mawat túatni Jesúsdiḥ dedé peéh mawat wihcan caá. ³⁹Jópchí jumat pah, Pascua yeó jáapdiḥ bíc nemat muúboó

jumnidih wápí baca wúhna caá. Pánihna, ¿ñi maáh ñi niijnídh yeebdíh wā baca wúh jíh? Pilato jwí maátadiḥ ā niij úubh joyóp jī.

⁴⁰—Nihcan caá. Caandíh ma bacaca bojoó. Barrabásboodíh jwiítidih ma baca wúhúú, Pilatodih jwí déewā ī niij ñaac jepahap jī. Barrabásboó Romano maátadiḥ yohíhniitjeéh ā jumup jī.

19 ¹Páant ī niij ñaac jepahachah joinít, Pilato Jesúsdiḥ soldadowādih át puñat tútup wut jī.

²Páant ī puñat túttimah, queét óot tópdih péeb waoni júdu chājnit, Jesúsdiḥ wao dáhdih it yacap tají. Pánih yac péanit, maátaih yégueh pah jíghoni caandíh yacnit, nin pah it niij deoh naáwáp wut jī:

³—Ma túi jumúú, judíowā ī maáh, niij deoh naóhniit, Jesúsdiḥ ī dawát yoobó pūina it chājap wut jī.

⁴Páant ī puñat túttimah, Pilato jwúub bac jwóhniit, caanjíh pái ñuhnit jwí déewādih nin pah ā jwúub niij naáwáp jī:

—Ñi joyoó. Nindih dedé peéh mawat wihcan caá. Páant ā wihcatdih ñi jéihyat pínah niijná, wā jwúub ub bac jwóhna caá, ā niijíp jī.

⁵Páant ā niij péanachahjeh, Jesús óot júdu duóni, maátaih yégueh pah jíghoni ī yacniiji muú dítmant ā bac jwúwáp jī. Páant ā bac jwúwáchah, Pilato queétdih nin pah ā niijíp jī:

—Ñi enecé. Nin caá, ā niijíp jī.

⁶Páant ā niijíchah joinít, sacerdotewā ī maáta, Dioíh muúdíh wapnitbut Jesúsdiḥ ennit, búdí ī jwíh ñaacáp jī.

—iCaandíh cruzboó péoh dodhniit, ma mao yohat tútutú! iCaandíh cruzboó péoh dodhniit, ma mao yohat tútutú! ī niijíp jī.

Páant ī niij ñaacáchah joinít, Pilato nin pah queétdih ā jwúub niijíp jī:

—Caandíh peéh mawat wihchah yuhna, ñi mawíhna, yeebjéh ub bejnit péoh dodhniit, ñi mawaá, ā niijíp jī.

⁷Páant ā niijíchah joinít, jwí maáta nin pah ī jwúub niijíp jī:

—‘Weém Dios wúúh caá wā jumup’, caanjéh ā niijíp be. Páant ā niijátji jíbh jwí nuowā ī wutatji pah caandíh mao

* 18.32 Jn 3.14; 12.32

yohat caá náahap, queét Pilatodih ī niijíp jī.

⁸Páant ī niijíchah joinít, Pilatoboó chah ā joí wáhi bejep jī. ⁹Pánih joí wáhi bejna, Jesúsdiḥ jwúub numah waad béjnit, caandíh nin pah át jwúub niíf úúbh joyóp wut jī:

—¿Dedjīh bóo tigaá meém? át niijíp wut jī.

Páant ā niijíchah yuhna, Jesús caandíh át jepahcap wut jī.

¹⁰Páant ā jepahcah, Pilato nin pah át jwúub niíf úúbh joyóp wut jī, páant muntih:

—¿Weemdíh ma jepahíhcan niít? Weémboó meemdíh wā jéih bacana caá. Cruzboobát wā jéih péoh dodh mawat túutna caá. ¿Caandíh ma jéihcan niít? Jesúsdiḥ át niijíp wut jī.

¹¹—Dios meemdíh pánih wēpatdih ā wáhcach, weemdíh ded pah mata jéih chājat túutcan tagaá. Obohjeéhtih, weemdíh eníhcannitdih duó wáiniboó meém chah yéjini ā jumna caá, Jesús Pilatodih át niijíp wut jī.

¹²Páant ā niijíchah joinít, Pilato caandíh átiḥ bacaíhip wut yuh jī. Pánih bacaíhna, jwúub bac jüóhniit, queét jwī maátadiḥ ā bacaíhat déejidiḥ ā wēp naáwáp yuh jī. Obohjeéhtih, páant ā naáwáchah, jwī déewáboó chah íjnit, búdí ī jwúub niíf jüih ñaacáp jī.

—‘Weém maáh caá’, niijná, Jesús jwī maáh Césardiḥ eníhcanni caá. Pánihna, caandíh bacana, meembát Césardiḥ yap yohni mata jum tagaá, Pilatodih ī niijíp jī.

¹³Páant ī niijíchah joinít, Jesúsdiḥ jwúub bac jüúwát túutnit, caandíh ded pah ā chājat pínahdih naáwát túut niijná, peéh chājat pínahdih naóhniit ípí chúudupboó Pilato ā yoób juí chúudup jī. Pilato ā chúudupboó jee dáhna ī jwejni coah ā jumup jī. Caan cóah jwíit judíowā jwíih wéheatjīh Gabatá ā wūt jumup jī. ¹⁴Caán yeó jáapdiḥ Pascua jeémát yeó jáap játiḥ jwī míic ámohat yeó jáap, yeó téih púuh laáb juní ā jumup jī.

Pánih juí chúudnit,

—Nin caá ñi maáh, Pilato caanjíh páinit jwī déewádiḥ ā niijíp jī.

¹⁵—iÁ wun dáhwa naáh! iÁ wun dáhwa naáh! iÚb bejnit, cruzboó péoh dodhniit, caandíh ñi mao yohoó! ī niíf ñaacáp jī.

—¿Ñi maáh ā jumuchah yuhna, caandíh cruzboó péoh dodhniit, mao yohat túut niít ñi chājap? Pilato queétdih ā niíf jepahap jī.

—Roma tútchidiḥ bóo César jwī maáh yoobát caá. Bíih maáh jwíitdih ā wiḥcan caá, sacerdotewā ī maáta ī niíf jepahap jī.

¹⁶Páant ī niiját túttimah, queét ī weñat pínah niijná, Jesúsdiḥ cruzboó mao yohat túutna, Pilato áih soldadowādiḥ ā ub bejat túutup jī. Pánihna, queét soldadowā Pilatoíh muumánt Jesúsdiḥ ī ub bac jüúwáp jī.

Jesúsdiḥ cruzboó péoh dodhniit, ī mawat

(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Lc 23.26-43)

¹⁷Pánih ub bac jüóhniit, Jesúsjeḥ áih cruzdih ā bewechah, Waó lidíp wūt jumni jeejína caandíh ī ub bejep jī. Jwíih wéheatjīh caán jeé Gólgota ā wūt jumup jī. ¹⁸Pánihna, bita chénewādiḥbut caán bíicdih ī mao yohat túut niijná, ájeéh ī ub bejep jī. Pánih ub bejna, caanná juibínit, queét bíic peihcannit ī beoniji cruznadiḥ soldadowā ī nah péoh jwejep jī. Bíicdih Jesús ā jéihyepmant bóo buwámant péoh jwej, bíihdih ā wáyámant bóo buwámant ī péoh jwejep jī. Pánihna, ī tac yoób Jesúsdiḥ ī péoh jwejep jī. ¹⁹Pánih péoh jwej péanit, Pilato ā daacát túutni naadíh Jesúsíh waó chahmant ī nah péoh búudhdup jī. Nin pah át niíf daacát túutup tají: “NIN JESÚS NAZARET TÚTCHIDIḤ BÓO JUDÍOWÁ Ī MAÁH CAA”, át niíf daacát túutup tají. ²⁰Caán naadíh páant ā niíf daacát túutna, jwíih wéheatjīh, Roma tútchidiḥ moóníh wéheatjīh, Grecia baácdiḥ moóníh wéheatjīhbut páant át niíf daacát túutup tají. Pánih nah péoh péanit, queét bíic peihcannitdih ī yoób pud dodhdop jī, buca. Queétdih cruzboó ī péoh dodh mawapboó tútchi jwéejdih ā jumup jī. Dawá jwī déewā queétdih ī mawachah enat túut niijná, jwíjeéh ī pee bejep jī. Pánihna, caanná juibínit, Pilato ā daacát túutatjidiḥ dawá jwī enep jī. ²¹Páant ā niíf daacát túutatjidiḥ dawá jwī

enechah fijnit, Pilato pebhboó jwúb bejnit, sacerdotewā ī maáta nin pah caandih ít níj wutup wut yuh jī:

—‘Nin judíowā ī maáh caá’, ma níj daacát tútca bojoó. Caánboó jwí maáh nihcan caá. Obohjeéhtih, nin pah ma jwúb níj daacát tútú: “Judíowā ī maáh caá weém”, ā niijp be’, ma níj daacát tútú, ít niijp wut yuh jī.

²²—Wā jwíh daacát tútat pahjeh ā jum̄ naáh, Pilato queédih át níj jepahap wut jī.

²³Jesúsdih ī péoh dodhdát túttimah, chéneña míic soldadowā Jesúfh yéguehnajidih ī jumat yoobó ī ubup jī. Áih jih bóo chóo, waica naáh chóo ā jum̄ jī. ²⁴Caán chóo, pánihni ā jum̄chah, nin pah queéť mícjeh ī niijp jī:

—Nin yégueh chóodih jwí yeo wáica boj jīh. Ded nin chóodih ubni pínahdih jéhiyat tút niijná, jwí yoh tfoh jwuh jīh, ít míc niijp jī. Páant niijnít, íh tihwat naajh ī yoh tihwip jī.

Pánih tfohna, Dios naáwátdih naóh yapani ā daacátji pahjeh ā yapat pínah niijná, queéť páant ī chājap jī. “Wíh yégueh chóodih queéť ī jumat yoobó ī ubbipna caá. Pánihna, wíh yéguehdih ubni pínahdih jéhihna, tihwat naajh ī yoh tfohbipna caá”, át níj daacáp tajī.*

²⁵Páant ī chājachah, Jesúfh cruz pehbbit chéneña míic yaádh bíicdih weém wā en ñuhup jī. Jesús íin, ā cheh, bíh wili María Cleofas áa, bíh wili María Mágdała tútchidih bóli jwí en ñuhup jī. ²⁶Pánihna, ā íin bíicdih weém búdí ā oinibut ā pebh wā en ñuhuchah ennit, ā íindih Jesús nin pah ā niijp jī:

—Naá, can wā bohénijiboó meemdh ma wúh pah ā jumbipna caá, ā niijp jī.

²⁷Páant níj péanit, weemdh jwuh nin pah ā niijp jī:

—Buu cant ma íin pah mi jumbipna caá, ā niijp jī.

Páant ā niijchah joinít, caán yeó jáapjeh caántdih jwíh muúboó wā ub waadánap jī.

Jesús ā wunat

(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Lc 23.44-49)

²⁸Páant ā níj péaat túttimah, “Nihat Dios weemdh ā wutnidih wā chāj péanap be”, níj jéihna, Dios naáwátdih naóh yapanit ī daacátji pahjeh ā yapat pínah niijná, Jesús nin pah ā niijp jī:

—Weemdh taca joótña caá, ā niijp jī.*

²⁹Caanjh bijni jiwá iguuh mac jumni wáam dahdih ī bíbohup jī. Pánihna, bíic soldado hisopo wut jumni máa doóbhdih ubnit, páab chuí déedih chéu búudhnt, bijni macdih ā taj báahanap jī. Taj báaha péanit, Jesúfh jacna ā nah tewep jī, ā wái nomat pínah niijná. ³⁰Páant ā chājachah, Jesús caandih wái nom péanit,

—Páant bóojeh tigaá, níj, waó yafh dñonít, ā wunah bejep jī.

Soldado Jesúfh páwádh ā jwáagat

³¹Caán ā wunni yeó jáapdh, Pascua yeó jáapna jwí chooát yeó jáap pínahdih jwí ámohat ā jumup jī. Jwiít judíowā caán chooát yeó jáapdh cruzboó páantjeh ī ñuhatdih jwí náahcap jī. Pánihna, íh wúu nahnadhí daj mawachah, waícanjeh ī wunat pínah niijná, jwí maátaboó Pilatodih ít daj mawat tútup wut jī. Páant ī daj mawat túttimah, íh bácahdihíh waícanjeh ub deyaat tút ít chājap tajī. ³²Páant ī wutuchah joinít, Pilato cruzboó ñuhndih íh wúu nahnadhí soldadowádh át daj mawat tútup wut jī. ³³Obohjeéhtih, caan pébh ñuhndih daj mao péa, yap jüóhnt, Jesús játih ā wunatjdih enna, áih wúu nahnaboodh í daj maocap jī.

³⁴Pánih daj maocan yuhna, bíic soldado áih ítah tóopjhíh Jesúfh páwá pijmant ā jwáag aabánap jī. Páant ā jwáagachah, bíicmantjeh meép mahjhíh wid jumni ā chíi jüúwúp jī. ³⁵Páant ā chíi jüúwúchah, weemjeh wā enep jī. “Weém nin tólihdih páant wā níj daácna, yoobópdih naóhna caá wā chājap”, wā níj jéihna caá. Pánihna, yeemdhíh wā naóh yapana caá, yeemdhíh Jesús íni níi táu jenah joyát pínah niijná. ³⁶Dios naáwátdih naóh

yapanit ī naóh daacátji pahjeh tibeé páant ā yapap jī. “Áih bácahdih ded iidípdih ī daj maocan níit”, ī níj daacátji pahjeh, Jesúh wúu nahnadih ī daj maocap jī. * ³⁷Dios naáwátdih bíh tólihdih nin pahbut it níj daacáp tajī: “Queét ī jwáagnijidih ī enbipna caá”, it níj daacáp tajī.*

Jesúh bácahjidih ī yohat

(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Lc 23.50-56)

³⁸Jesús ā wunat túttimah, José Arimatea tútchidih bóo, áih bácahjidih ub deyaat túut niijná, Pilatodih úbúbdih át bejep wut jī. Páant ā úbúchah joinít, ā yohat pínah niijná, Pilato caandih át ub deyaat túutuchah joinít, José cruzboó ñuhnit pebhna joinít, Jesúh bácahjidih ā ub deyanap jī. José jwí déewā maátadih úmna, Jesúsdih ā jepahatjidih át naáwíhcap tajī. ³⁹Nicodemo, Jesúsdih chei juí wéhenijibut, * ájeéh jüóhñit, mirra wüt jumni chej jumni ah, áloe wüt jumni chípéh déejih widnidih ā ub juyúp jī, Jesúh bácahjidih ī yohat pínah játih náñat túut niijná. Caán ā ub jüóhñi treinta kilos át chodop jī. ⁴⁰Pánihna, queét chénewā Jesúh bácahjidih ub deyanit, jwiít judíowā wunnitdih jwípí yohat pah, áih bácahjidih chej jumnijih náinit, yéguehnajih ī pinip jī. ⁴¹Cruzboó Jesúsdih ī mawap pebh pácahi ā jumup jī. Caán pácahi tac yoób cáac ī yohat pínah ī jáap baadni jeé íit át jumup jī. Caán ī baadni íitdih cáac yoh jwuhca naáh át jumup jī. ⁴²Pánihna, jwí chooát hora tóah jüúwúchah, áih bácahjidih ub bejnit, chooát yeó jáap túttimah caandih táí ámoh péaat túut niijná, caán pehbhit jumni jeé íitdih yójahnitjeh ī yohop jī.

Jesús ā boo pud jüúwát

(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Lc 24.1-12)

20 ¹Domingo yeó jáapdih baab bójat pínah játih, María Mágdala tútchidih bóli, Jesúsdih ī yohopjiboó mit bej jáanap wut jī. Caanná juibínit, caán íitdih ī nemniji jeé júdudih bita ī pütú dodhdatji pah ā jumuchah, mit enep wut

jī. ²Pánih ennihji weém, Jesús búdí ā oini, Simón Pedrojih jwí jumupna mi náo juyúp jī. Pánih náo joinít, jwiítidih nin pah mi níj naáwáp jī:

—Jwí Maáih bácahjidih jáantjeh it ubup tabe. Pánih ub bejnitji ded ī jwúub jwejepjiboó wā jéihcan caá, mi níjíp jī.

³Páant mi níjíchah joinít, jwiítbut Jesúsdih ī yohopjiboó enedih jwí náo ñah bejep jī. ⁴Pánih náo ñah bejna, weém Pedrojih náo yapnit, ā játih caán yohopji jeé íitna wā waóh juibínap jī. ⁵Pánih játih juibína yuhna, caán íitdih waadcánjeh, péeb jéen enna, Jesúsdih ī pinni chóonajijeh ā lajachah, wā enep jī. ⁶Páant wā péeb jéen enechahjeh, Simón Pedro péé joinít, chāo ñúhcanjeh, caán íitna ā waad béjep jī. Pánih waad béjnit, Jesúh bácahjidih ī pinni chóonajijeh ā lajachah, caanbút ā enep jī. ⁷Jesúh wao dáhdih ī pinni chóo chibít wúúp ā lajachah, caandihbut ā enep jī. ⁸Páni chóona áih bácahdih áih wao dáhdihbut ī pinatji pahjeh ā lajap jī. ⁸Pánihna, waad béjnit, ā en ñuhchah ennit, weembút wā ñúun waad béjep jī. Pánih ñúun waadnít, Jesúh bácah ā wihchah ennit, “Yoobópdih Jesús át jwúub boo pud jüóh tagaá”, weém wā níj jéihyep jī. ⁹Caán íitboó jwí bejat pínah játih, Dios naáwátdih naóh yapanit Cristo ā wunat pínahdih, ā jwúub boo pud jüúwát pínahdihbut ī daacátjidih jwí túi beh joi jwáhcap jī. ¹⁰Pánih en péanit, jwíih muuná jwí jwúub bejep jī.

María Mágdala tútchidih bólidih

Jesús ā jígohat

(Mr 16.9-11)

¹¹Jwiítidih mi naáwát túttimah, María Mágdala tútchidih bóli jwí túttimah péé bejnit, Jesúh bácahdih ī yohopji jeé íit jéc jípónih ñuhnit, mit jüi ñúhup wut jī. Pánih jüi ñúhnajeh, péeb jéennit, caán íitna mit en waadá bojop wut jī. ¹²Pánih en waadána, Dios ā wahnit ángelwá chénewádhim mit enep wut jī. Túi baabní yéguehna duonít, Jesúh bácah ā lajapjidih it chúudup wut jī. Bíc áih waó jumupjimant, bíh áih jítcha jumupjimant it chúudup wut jī. ¹³Páant

queétdih mi péeb jéen enechah, queétdih caántdih nin pah it niŋ úbh joyóp wut jī:

—¿Yad wilí, dépanih tigaá ma jūí? it niijíp wut jī.

—Wā maáŋh bácahjidih ub bejnit, ded ī jwúb jwejepjibó wā jéihcan caá, mit niŋ jepahap wut jī.

¹⁴Queétdih páant niijnít, tac púud enna, Jesús caanjíh ā ñuhuchah, mit enep wut yuh jī. Obohjeéhtih, pánih enna yuhna, mit beh encap wut jī.

¹⁵Páant mi beh encah, Jesús caántdih nin pah āt niŋ úbh joyóp wut jī:

—¿Yad wilí, dépanih tigaá ma jūí? ¿Déhedih tigaá ma bid? āt niijíp wut jī.

Páant caandíh beh encanjeh, “Nin pácahidih en daoní nacaá”, mit niŋ jenah joyóp wut yuh jī. Páant niŋ jenah joiná,

—¿Meemnít beé jwī maáŋh bácahjidih ma ub bejep? Ub bejna, ded ma jwúb jwejepjibó weemdíh ma naáwá, caandíh jwúb ubudih wā bejat pínah niijná, caandíh mit niijíp wut jī.

¹⁶—María, āt niijíp wut jī.

Páant ā niijíchah joí, tac púud ñuhnit, Hebreo wéheatjīh nin pah mit niijíp wut jī.

—Raboni, niijnít, Jesúsdiŋ mit pin tewep wut jī. “Raboni”, niijná, “Bohéni”, niijná mit chājap wut jī.

¹⁷Páant mi pin tewechah, Jesús caántdih nin pah āt niijíp wut jī:

—Weemdíh ma pin teoca bojó. Wā ŋip pehbó wā púuh laab béj jwuhcan caá. Pin teocanjeh, wā údwā panihnitdih nin pah niŋ naáwádih ma bejeé: ‘Jesús nin pah yebdíh ā niŋ naáwát túutap be: “Wā ŋip ñi ŋip mun tigaá. Caanjéh wíh Dios ñíh Dios mun tigaá. Pánihna, ā pehbó wā púuh laab béjbipna caá”, ā niŋ naáwát túutap be’, queétdih ma niijí, Maríadiŋ Jesús āt niijíp wut jī.

¹⁸Páant ā niijíchah joiníhji jwī pebhna jwinít, nin pah mi niijíp jī: “Jwī Maáhdih wā enep be”, niijnít, Jesús caántdih ā naáwát túutatjīdih jwiítdih mi naóh yapanap jī.

Jesús ā bohénitjidih ā jíghat

(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Lc 24.36-49)

¹⁹Caán domingo yeó jáap cheyeh túo yap aabát túttimah, jwiít Jesús ā bohénitjī, jwī maátadiŋ umma, jécdih túi nem beedá bojnit, muú díftna bícdih jwī chúdup jī. Páant túi nem beedáni ā jumuchah yuhna, Jesús jwī cātíh ā jíghop jī. Pánih jíghonit, nin pah ā niijíp jī:

—¿Ñi jum caá? Dios ā táyat ñijeéh ā jumma naáh, ā niijíp jī.

²⁰Páant niŋ péanit, áih téihyanadiŋ, áih jítchanadiŋbut jwiítdih ā júutap jī. Páant ā júutuchah enna, jwī Maáh ā jumatdih jéihnit, búdí jwī weñep jī. ²¹Páant jwī weñechah, Jesús nin pah jwiítdih ā jwúb niijíp jī:

—Úmcanjeh, ñi túi jummu. Wā ŋip weemdíh ā wahat pah muntih, wíh túini doonádih ñi naáwát pínah niijná, yebdíhbut wā wahna caá, ā niijíp jī.

²²Páant niŋ péanit, jwiítdih ā póoj jáhanap jī.

—Buu Túini Espíritudih ñi ubuú, ñíh caolih díftboó ā jummat pínah niijná.

²³Páant ñijeéh jumna, ā wépatjīh det ī yéej chājatdih ñi yohochah, yohni ā jumbipna caá. Obohjeéhtih, det ī yéej chājatdih ñi yohca, yohca naáh ā jumbipna caá, Jesús jwiítdih ā niijíp jī.*

Jesús ā jwúb jíghochah,

Tomás ā enat

²⁴Jesús jwī cātíh ā jwíh jíghoni chei, Tomás pohba jwíjeéh ā wihcap jī. Tomás Jesúsdiŋ jwíjeéh bohéni “Waláhni”, ipí niŋ wūt ejni ā jumap jī.

²⁵Túttimah, ā jwúb juyúchah, caandíh nin pah jwī niijíp jī:

—Jwiít jwī maáŋh Jesúsdiŋ jwī enna beé, jwī niijíp jī.

Páant jwī niijíchah joiná yuhna, Tomásboó nin pah ā jípónih niŋ jepahjehep jī:

—Weémboó áih téihyadiŋ ī péhwatjī ítnadiŋ wíh téih tíbjīh teo encan, áih páwádih ī jwáagatjī ítdihbut teo encan, ‘Á boo pud jūúwát dooná yoobópdih caá’,

* 20.23 Mt 16.19; 18.18

wā niŋ jenah joicán niŋt, jwiítidih ā jāh niijjéhep jī.

²⁶Túttimah bóo domingo yeó jáap caán mæudíhjuh jwī jwúub míic wáac juyúchah, Tomásbut jwījeéh ā jumup jī. Pánih míic wáac junít, nihat jécnadih jwī jwúub táí nemechah yuhna, Jesús jwī cāth ā jwúub jíghop jī. Pánih jíghonit, nin pah jwiítidih ā niijp jī:

—ĈNi jum caá? Dios ā táyat nījeéh ā jum naáh, ā niijp jī.

²⁷Páant niijnít, Tomásboodíh nin pah ā niijp jī:

—Tomás, wíih téihyadih ī péhwaŋti íitnadih meemjéh ma teo eneé. Wíih páwádih ī jwáagaŋti íitdihbut ma teo eneé. Teo ennit, ‘Yoobópdih tigaá āt boo pud jūúwúp taga’, ma niŋ jéihyeé, caandíh ā niijp jī.

²⁸—Meémoó wā Maáh, wíih Diosbut caá, Tomás caandíh ā niijp jī.

²⁹—Weemdíh ennitjeh, ‘Yoobópdih tigaá āt boo pud jūúwúp. Pánih boo pud jūóhna, Dios ā wahni Cristo yoobát caá’, meém ma niŋ jéihna caá. Obohjeéhtih, bitaboó weemdíh encan yuhna, páant niŋ jéihnít, búdí ī wēibipna caá, Jesús Tomásdih ā niijp jī.

Jesúsdiŋ cáacwā ī jéihyat pínah niijná, Juan nin tólihdih ā daacát

³⁰Jwījeéh jum jwuhna, dawá láa jwiít cáacwā jwī jéih chājca naáhdih Dios ā wēpatjīh Jesús ā chāj jéutap jī. Páant ā chāŋatjidih nin tólihdih wā jéih daác beedácan caá. ³¹Pánih daác beedácan yuhna, nin tólihdihjuh wā daacáp be, “Yoobópdih Dios ā wahni Jesúsjuh tigaá. Caanjéh tigaá Dios wūúh”, ni niŋ jéihyat pínah niijná. Páant niŋ jéihna, caandíh jepahnít, yeéb Diosjeéh páantjeh ni jum bipna caá.

Jesús Tiberias íim jwéejdih siete ā bohénitjidih ā jwúub jíghohat

21 ¹Túttimah, jwiít siete ā bohénitjidih Tiberias íim jwéejdih Jesús ā jwúub jíghop jī. Nin pah ā jumup jī: ²Jwiít bícdih jumnit, Simón Pedro, Tomás “Waláhni”, jwī niŋ

ejni, Natanael Galilea baác Caná tátchidih bóo, jwiít chénewā Zebedeo weh, bita chénewā Jesús ā bohénitji, páant moón jwī jumup jī. ³Páant moón jwī jumuchah, Simón Pedro jwiítidih nin pah ā niijp jī:

—Weém queéj jéut mawadih bejna caá wā chāŋap, ā niijp jī.

—Jwiítbut majeéh jwī bejmi caá, jwī niijp jī.

Páant niŋ, dei jwabí, jāáj chóodih waadníŋ, íimdiŋ jwī páud bac bejep jī. Pánih páud bac bejnít, nihat chei jwī jéut mawachah yuhna, queejwá ī chūúhcap jī. ⁴Baáb báahachah, Jesús íim jwéejdih ā nūhuchah, jwī enep yah jī. Obohjeéhtih, caandíh jwī beh encap jī.

⁵Pánih nūhna, jwiítidih nin pah ā niŋ ej wúbh joyóp jī:

—ĈWā déewáá, queejwádih ni bid jwaicá? ā niijp jī.

—Wiŋcan caá, jwī niŋ jepahap jī.

⁶Páant jwī niŋ jepahachah joinít, nin pah Jesús ā jwúub niŋ ejep jī:

—Jéihyepmant bóo bawáboó nūih nūodíh ni yoh báaha en tigaá, ā niijp jī.

Páant ā niijíchah joinít, caán nūodíh yoh báahana, dawá queejwá ī chūúhchah joinít, jwíih nūodíh jwī wái naha bojop yah jī. Obohjeéhtih, tub dawá ī jumuchah, jāáj chóoboó jwī jéih ub yaccap jī. ⁷Páant dawá ī jumuchah, Jesúsdiŋ jwī jwíih jwááh láa bíic yoobó ā yapatjidih náhnít, weémoó, Jesús búdí ā oini,

—Jwī Maáh caá, Pedrodiŋ wā niijp jī.

Páant wā niijíchah joinítjeh, ā tóo dug jwejni yégueh chóodih jwúub duó ámoh chéonít, nāáp báah bejnít, Jesús pebhna ā yaáh nāan bejep jī. ⁸Páant ā yaáh nāan bejehchah, caán nūodíh teonít, jwiítboó jāáj chóojih jwī wái nāan jwabínap jī. Íim tac yoob póhba ā nihcan jíí, táí jwéej bæugdíhjuh jwī jumup jī. ⁹Pánih wái nāan jwabínít, Jesús ā chājni táí iigní tæ tãohjih queejwá pan bícdih ā lajachah, jwī enep jī. ¹⁰Páant jwī nāan jwabínachah, Jesús nin pah jwiítidih ā niijp jī:

—Butéh ni jéut maonitdih daocánnít ni ub jūúwú, ā niijp jī.

¹¹Páant ā niijíchah joinít, Simón Pedro jááj chóodih waadní, ñuodíh watnit, óon coahboó ā wái ñáan jüúwúp jī. Dahwanit mícjeh ciento cincuenta y tres queejwá ī jum̃ap jī. Páant moón dawá ī jumna yuhna, caán ñuodíh ī boloh wáicap jī.

¹²Pánihna, Jesús jwiítidih nin pah ā jwúub niijíp jī:

—Ñi jeémp jáa jüúwá, ā niijíp jī.

Páant ā niijíchah joinít, ā pebh juibínit, caandíh en poonit jumna, “Jwī Maáh caá”, niijná, jwiít jwī úbh joí encap jī.

¹³Páant ā pebh jwī juibínachah, Jesús queéj pan bícdih nah teonit, jwiítidih ā wúhup jī.

¹⁴Caán yeó jáapdih ā boo pud jüúwát túttimah, jwiítidih bíc peihcanni láa míc jáutna ā chājap jī.

Jesús Simón Pedrodih ā míc wéheat

¹⁵Páant jwī jeémp péaat túttimah, Jesús Simón Pedrodih yúpbít numah bejnit, nin pah ā niij úbh joyóp jī:

—Simón, Jonás wúúh, ¿queé ī oyat chah weemdíh ma oi níít? ā niijíp jī.

—Wá oina caá, Maá. Wá oyatdih ma jéihna caá, ā niij jepahap jī.

—Pánih oina, wíih oveja weh panihnitdih ma túi iní, Jesús caandíh ā niijíp jī.

¹⁶Páant niijnít, nin pah ā jwúub niij úbh joyóp jī, páant muntih:

—Simón, Jonás wúúh, ¿yoobópdih weemdíh ma oi níít? ā niijíp jī.

—Maá, meemdíh wá oina caá. Wá oyatdih ma jéihna caá, ā niij jepahap jī.

—Pánih oina, wíih ovejawā panihnitdih ma túi en dawaá, Jesús ā niijíp jī.

¹⁷Páant niijnít, nin pah ā jwúub niij úbh joyóp jī:

—Simón, Jonás wúúh, ¿weemdíh oyat yoobát níít ma oyop? ā niijíp jī.

Bíic peihcanni láa “¿Weemdíh ma oi níít?” ā niij úbh joyóchah joinít, Pedro búdí jígahnit, nin pah ā niij jepahap jī:

—Maá, nihadíh jéihni jumna, meemdíh wá oyatdih ma jéihna caá, ā niij jepahap jī.

—Pánih oina, wíih ovejawā panihnit ī jeémát pínahdih ma túi wúhuú.

¹⁸Yoobópdih meemdíh wá naóhna caá.

Jáap jam jwuhna, meemjéh yégueh waadní, ded ma bejíhipboó mapí bejep jī. Obohjeéhtih, behe ma jumuchah, míih muj nahdih ma jáut ñahanachah, meemdíh yégueh yacnit, ded ma bejíhcapboó bita ī ub bejbipna caá, Pedrodih Jesús ā niijíp jī.

¹⁹Páant niijná, Jesúsdih jepahni ā jumat júb, ded pah Pedrodih bita ī mawat pínahdih jéihya naóhna ā chājap jī. Páant niij péanit,

—Weém ded pah wá chājatjidih enniji jumna, bíic yoobó ma chājaá, Jesús caandíh ā niijíp jī.

Jesús ā bohéni búdí ā oini nin tólihdih ā daacát

²⁰Páant ā niij naawáchahjeh, Pedroboó tac púud ennit, weém Juan, Jesús búdí ā oini, queétdih wá ñuún péenachah, ā enep jī. Bícdih jwī péé jeémp láa, weémboó Jesús ā pebh dodh jáah lajni “¿Maá, meemdíh eníhcannitdih jéutni pínah ded tigaá ā jum?” Jesúsdih niij úbh joiní wá jumap jī. * ²¹Pánihna, weemdíh ennit, Pedro Jesúsdih nin pah ā niij úbh joyóp jī:

—¿Maá, canboodíh ded pah tigaá ā yapbi? ā niijíp jī.

²²—Nin baácboó wá jwúub dei jüúwúchah, candih páantjeh wá jumat túutuchah, míih pínah nihcan caá. Pánihna, candih ded pah ā yapat pínahdih meemdíh wá naóhcan caá. Obohjeéhtih, ded pah wá chājatjidih enniji jumna, meémboó bíic yoobó ma chājaá, Jesús Pedrodih ā niijíp jī.

²³Páant Pedrodih ā naawátjidih jéihnit, nihát Jesúsíhwā queétjeh chah búdí īt míc wéhenap jī. “Juan, Jesús búdí ā oini, ā wuncan níít”, weemdíh queétjeh īt niij míc wéhenap yuh jī. Obohjeéhtih, “Caán ā wuncan níít”, Jesús niijná ā chājcan jī. “Nin baácboó wá jwúub dei jüúwúchah, candih páantjeh wá jumat túutuchah, míih pínah nihcan caá. Pánihna, ded pah candih ā yapat pínahdih meemdíh wá

naóhcan caá”, Pedrodih Jesús níj naóhna ã chãjap jĩ.

²⁴Pãnihna, weemdĩh jĩí, Jesús páant ã níj naáwáp jĩ. Caán ded pah yoobópdiã ã yapatjidiã jéihnit, nin tóliãdiã wã daácna caá. Pãnihna, nin wã naáwát yoobópdiã ã jumãtãdiã jwĩ túi jéihna caá. ²⁵Dawá

biãhãdiãbut Jesús ã chãjap yuh jĩ.

Obohjeéhtih, “niãhat ã chãjãtjidiã wã daác beedãnachãh, dawá tóliãna ã jumãchãh, ãta en buujãcan tagãá”, wã níj jenãh joinã caá.

Pãnihna, páant bóojeh weém Juan wã daác péana caá.

LOS HECHOS

Lucas Los Hechos ã daacátjidih jwí tãí beh joyát pínah naawát

¿Déhe tigaá daacnji? Lucas judío nihcanni jumna, griego wéheatjih át daacáp wut jī. Nin núodih ã daacát pínah játih, San Lucasdih át daacáp taji. Pablojeéh jib bejniji, (Hch 16.10-17; 20.5-15; 21.1-18; 27.1—28.16) cohni cáac át jumap wut jī. (Col 4.14)

¿Déhedih át daacji? Bíic yoobó San Lucasdih daácna, ã chéen, Teófilo, wūt jumnidih Los Hechosdihbut át daac wahap wut jī. Dawá jéihnit “Teófilo Roma tútchidih bóo, maátajeéh jumni, búdí dinero bíbohna, Lucasdih át daacát tūtutap wut jī”, ĩ niíf jenah joiná caá. Obohjeéhtih, Teófilodih daac wahna yuhna, nihat Jesúfhwādhbut át daacáp wut jī.

¿Dedmant, débólih cah, át daacji? Dawá jéihnit “Jópchi 63 (Jesús ã wunat túttimah 30 jópchi túttimah) nin núodih át daacáp wut jī”, ĩ niíf jenah joiná caá. Bitá jéihnit “Jópchi 70 (Jesús ã wunat túttimah 37 jópchi túttimah) át daacáp wut jī”, ĩ niíf jenah joiná caá. Pablo Roma tútchiboó nemat muúboó chéne jópchi ã jumap túttimah bífh yapatdih Lucas át daacáp wut jī. Ded pah túttimah Pablodih ã yapatjidih át daacáp wut jī. Jópchi 70 (Jesús ã wunat túttimah 37 jópchi túttimah) Roma tútchi át iigáh bejep wut jī. Caán túttimah Jesúfhwādh Romano maáta búdí yeejép ĩt chājap wut jī. Obohjeéhtih, Lucas caán yapatnadih át daacáp wut jī. “Pánihna, caán yapat pínah játih Lucas Los Hechosdih át daacáp taji”, chah dawá jéihnit ĩ niíf jenah joiná caá. Roma tútchiboó jumnit, San Lucasdih daácna, caánboó páantjeh jumnit, Los Hechosdihbut át daacáp taji.

¿Dedé pínah tigaá át daacji? San Lucasdih daácna, Jesús ded pah ã bohéatji, ã chājatjidihbut Lucas át daacáp wut jī. Los Hechosdih daácna, Jesús ã bohénitboó ded pah ĩ bohéatji, ĩ chājatjidihbut át daacáp wut jī. Pánihna, ded pah Jesúfh dooná Jerusaléndih moondíh jwíh naóhnit, túttimah Judea baácđih moondíh Samaria baácđih moondíhbut naóhnit, túttimah nihat baácnadih moondíhbut ĩ naóh peetáđđih Lucas át daacáp wut jī. Pánihna, ded pah Jesúfhwā poómpna ĩ jum jwíhatđđih át daacáp wut jī.

Hechos ded pah ã jumap:

1. Jesús ã pée chājatjidih Lucas ã jwúub daacát (1.1-11)
2. Pedrowā Judea baácboó ded pah ĩ chājatji (1.12—12.25)
 - a. Judea baác, Galilea baác, Samaria baácboó ded pah Jesúfhwā ĩ chājatji (1.12—9.31)
 - b. Fenicia baác, Chipre baác, Antioquía tútchiboó ded pah ĩ chājatji (9.32—12.25)
3. Yuúp bóo tútchinaboó ded pah ĩ chājatji (13.1—28.31)
 - a. Frigia baác, Galacia baácna Pablo ã jwíh bohé jibatji (13.1—15.35)
 - b. Pablo túttimah ã bohé jibatji (15.36—18.22)
 - c. Pablo ã pée bohé jibatji (18.23—21.16)
 - d. Pablo Jerusalén tútchiboó ã jumuchah, caandíh teonit, nemat muúboó ĩt nematji (21.17—23.35)
 - e. Pablodih Cesarea tútchina wahnit, caánboó ĩ nematji (24.1—25.27)
 - f. Pablodih Roma tútchina wahnit, ĩ bejatji, caánboó ĩ nematji (27.1—28.31)

**Túini Espíritu ā jwúwát pínah yeó
jáapdih Jesús ā jéihya naáwát**

1¹⁻²Teófilo, weém, Lucas, meemdíh wā jwúub daác wahna caá, páant muntih. Wā jwíh daácní núodih Jesús ded pah ā chājatdih, ded pah ā bohéatdih, jeáboó ā púuh laab béjatjidihbut wā naóh péanap be. * Nin baácboó jum jwuhna, Jesús ā bohénitdih ñítonit, cáacwādih áih doonádih átát naáwát tútutup wut jī. Pánihna, ā púuh laab béjat pínah játih, ā naáwát tútutnit ded pah ī chājat pínahdih Túini Espíritu ā wépatjih queétdih át wutup wut jī. ³Jesús cruzboó ā wunat táttimah, ā jwúub boootjidih ī jéihyat pínah niijná, cuarenta yeó jáap pohba, dawá láa ā bohénitdih át jwúub jígohop wut jī. Pánih jígohnit, “Dios nihat cáacwā ī maáh ā jumuchah, caandíh ded pah caá cáacwādih jepahat náahap”, queétdih ápi níj naáwáp wut jī. ⁴Biíc láa Jesús ā bohénit biícđih jeémpna, queétdih nin pah át níj naáwáp wut jī:

—“Túini Espíritudih yeebdíh wā wahbipna caá’, wā íp ā niijnídih Jerusalén tátchidih ñi pái jwuhú. Caán ā niijnídih yeebdíh wáát naáwáp be. * ⁵Juan yeebdíh mahjih ā daabánap jī. Obohjeéhtih, wā íp yeebdíh Túini Espíritudih wahna, caán daabáát panihni ā wépat yeebdíh búdí ā wühbipna caá, át niijíp wut jī.*

Jesús jeáboó át púuh laab béjat

⁶Biíc yeó jáap Olivo jee jína Jesús ā bohénit biícđih ā jumuchah, caandíh nin pah ít níj uúbh joyóp wut jī:

—¿Maá, Romano maátadih yohnit, buu jwiít judíowā jwí maáh ma waadmí níít? ít niijíp wut jī.

⁷Páant ī niijíchah joinít, Jesús nin pah át níj jepahap wut jī:

—Jwí íp ā ñíoni yeó jáapdihjeh weemdíh maáh ā waadábipna caá. Caán yeó jáapdih yeéboó jéihnit pínah nihcan caá. ⁸Obohjeéhtih, Túini Espíritu yeebdíh ā waadáchah, Dios ā wépatdih ā wühbipna caá. Caán wépatjih Jerusalén

tátchidih moón, nihat Judea baácđih moón, Samaria baácđih moón, yuúpboó baácnadih moondíh yuh buca wíih túini doonádih ñi wép naóhbipna caá, át niijíp wut jī.*

⁹Páant níj péanit, jeáboó Jesús át púuh laab béjep wut jī. Caandíh ī chéi en ñuun ñúhuchah, mah tólihdih yap púuh laab béjna, át buudáh bejep wut jī. * ¹⁰Páant Jesús ā púuh laab béjehah, ī chéi en ñuun ñúhuchah, chéne ángelwá baabní yégueh duonít Jesús ā bohénitji cáth ít jígoh ñuhup wut jī.

¹¹Pánih jígoh ñuhnit, queétdih nin pah ít níj uúbh joyóp wut jī:

—¿Yeéb Galilea baácđih moón, dépanihna jeáboó chéi en ñuh tigaá ñi chāj? Caán Jesús, jeáboó púuh laab béjni, ā púuh laab béjatji pahjeh tih ā jwúub dei jühbipna caá, ít niijíp wut jī.

**Judasjidih jwúub túut nuumní
pínahdih ī ñíwat**

¹²Jesús ā naáwát tútutnit Olivo jee jímant jwúub dei bejnit, Jerusalén tátchina ít jwúub juibínap wut jī. Caán jeé Jerusalén pehbhitjeh át jumup wut jī. ¹³Jwúub juibínit, queét chahboó ī jumni tólihdih ít púuh laab béjep wut jī. Nin caá queét ī wútna: Pedro, Juan, Santiago, Andrés, Felipe, Tomás, Bartolomé, Mateo, biíh Santiago Alfeo wúuh, Simón Celote wát jumni, Judas biíh Santiago wúuh ít jumup wut jī. * ¹⁴Queét oncewájeéh, biquína yaádh, María Jesús ín, mi weh biícđih, míc wáacnit , ít jumup wut jī. Nihat biíc yoobó jenah joinít, Diosdih búdí ípi uúbup wut jī.

¹⁵Biíc yeó jáap Jesúsíhwā caán tólihdih míc wáacnit, ciento y veinte ít jumup wut jī. Páant ī jumuchah, Pedroboó queét cáth ñuhnit, nin pah át níj naáwáp wut jī: ¹⁶“Wā déewáá, Dios jon játih ā niijátji pah buu ā yapna caá. Túini Espíritu Davidjidih ded pah Judasji ā yapat pínahdih át naóh daacát tútutup tají. Judasji beé Jesúsđih teonit pínahdih ā waáwáp jī. ¹⁷Pánih chājni pínah jwíjeéh

* 1.1-2 Lc 1.1-4 * 1.4 Lc 24.49 * 1.5 Mt 3.11; Mr 1.8; Lc 3.16; Jn 1.33 * 1.8 Mt 28.19; Mr 16.15; Lc 24.47-48 * 1.9 Mr 16.19; Lc 24.50-51 * 1.13 Mt 10.2-4; Mr 3.16-19; Lc 6.14-16

Jesús ā tewartdih chājni ā jumup yuh be”, āt niijp wut jī.

¹⁸Judasjiboó Jesúsdih ī tewart pínah naáwát jībndih ā jwúbafihichah yuhna, queéet sacerdotewāboó īt teocap wut jī. Pánihna, caán jībndih bainí baácdih īt jīb chājp wut jī. Caán baácdih Judasboó míic jōp wái wunniji wálahnit, dúuc jéen bejna, āt páah yoh nājp wut jī. Pánih páah yoh nājna, áih wudah āt búuh yoh bejep wut jī. Áih jónop tōpna nihat āt bac peét bejep wut jī. ¹⁹Judas ā yéejatji jībndih nihat Jerusalén tūtchidih moón īt jéih beedép wut jī. Pánihna, caán ī jīb chājni baácdih Acéldama wūt īt búuhdhp wut jī. “Acéldama”, niijná, “Meép jumni baác”, niijná īt chājp wut jī.*

²⁰Túttimah, nin pah queétdih Pedro āt jwúb niij naáwáp wut jī: “Jon jātih ī daacátji pahjeh tibeé Judasji ā yapap be. Davidji ā daácní Salmos ī niijná tólihdih nin pah āt niij daacáp tajī:

‘Ā tewartji yohni ā jumū naáh, niij daácnit, (Sal 69.25)

Biíh ā tewartjidih jwúb tūt nūmnít, ā tewe naáh’, āt niij daacáp tajī. (Sal 109.8)

²¹⁻²²“Páant ā niij daacátjidih jéihnit, Judasjidih jwúb tūt nūmní pínahdih jwítdih bidat caá náahap. Juan Daabánijeéh jumnit biquína Jesúsjeéh ī bejep jī. Ijeéh jumni bíicdih níwat caá náahap, jwíjeéh ā jumat pínah niijná.* Jesúsjeéh jwí jumuchah, jwíjeéh páant péeni, Jesús ā púuh laab béjatjidih jwíjeéh ennidihbut níwat caá náahap.* Páant jwí nífwichah, Jesús ā jwúb booatjidih jwíjeéh naóhni ā jumbipna caá”, Pedro queéet Jesúshwādih āt niijp wut jī.

²³Páant ā niijchah joinít, chénewādih īt níwip wut jī. Bíic José Barsabás wūt jumnidih īt níwip wut jī. Caán Justo ī niij wūt ejni wut jī. Biíh Matías wūt jumnidihbut īt níwip wut jī.

²⁴⁻²⁵Queétdih níonit, Diosdih nin pah īt niij uúbup wut jī: “Maá, nihat cáacwā ī jenah joyátdih ma túi jéihna caá.

Judasjidih tūt nūmní pínah, nit chénewā jwí níonitdih, ded meém ma náahnidih jwítdih ma jútú. Jesúsdih cádahni Judasji iiguipna āt bejep taga. Caandih tūt nūmní, jwíit Jesús ā naáwát tūtntit bíicdih jumni pínahdih ma jútú”, Diosdih īt niijp wut jī.

²⁶Páant niijnáneh, bidat tūt niijná, ī níwat naanádih īt páudanap wut jī. Matíaih naá ā jwíih buúg jéenechah, caánboó Jesús ā naáwát tūtntit oncewajeéh āt waadáp wut jī.

Túini Espiritu ā wēpat queétdih ā wūhat

2 ¹Pentecostés wūt jumni yeó jáapdih* nihat Jesúshwā bíic muudih īt jwúb míic wáac juyáp wut jī. ²Neohjeh búdi johlit yáaat panihni jeámant jūóhnit, ī jumni muudih āt yeéj yáanap wut jī. ³Nihat íih wao cháh tū oópát tōpna panihni āt jígohop wut jī. ⁴Pánihna, Túini Espiritu queétdih ā waadáchah, ā wēpatjīh bitáih wéheatna ī beh joíca naáhjīh īt wéhe jwíhip wut jī.

⁵Caán láa, nihat baácna bej peétnitji judíowā Dios ā wutatdih jepahnit, Jerusalén tūtchina ítát wáac juyáp wut jī.

⁶Pánihna, japboó yáanachah joinít, Jesúshwā ī jumni mūná dawá īt míic wáac juibínap wut jī. Pánih juibínit, cáacwā yoobó ī wéheatnajīh Jesúshwā ī wéhenachah, beh joiná, joí wúhi bejnit, nin pah īt míic niij wéhenap wut jī:

⁷⁻⁸—¿Dépanih tigaá nit Galilea baácdih moon yáhna, jwíih wéheatnajīh ī túi wéhenachah, jwí beh joí? ⁹Nihat jwíih wéheatnajīh buu wéhena caá ī chājp: Partia baác, Media baác, Elam baác, Mesopotamia baác, Judea baác, Capadocia baác, Ponto baác, Asia baác, ¹⁰Frigia baác, Panfília baác, Egipto baác, África baác, Cirene tútchi, Roma tútchidih moonbút jwíit jwí jumup.

¹¹Biquína judíowā jwí jumna caá. Bitá judíowā nihcannit yuhna, Dios naáwátdih bohénitbut jwíjeéh ī jumna caá. Bitá Creta quewadīh moón, Arabia baácdih moonbút jwíjeéh ī jumna caá.

* 1.18-19 Mt 27.3-8 * 1.21-22 Mt 3.16; Mr 1.9; Lc 3.21 * 1.21-22 Mr 16.19; Lc 24.51
* 2.1 Lv 23.15-21; Dt 16.9-11

Pánihna, nitboó ĩ wéhenachah, jwiít nihat jwí beh joiná caá. Queét jwíih wéheatnajih Dios ā wēp chājatdih naóhna caá ĩ chājap, ĩt míc niijíp wut jī.

¹²Páant niíf joí wúhi bejna, ĩ ennidih ĩ joinídihbut ded pah ā yapatdih ĩt jéihcap wut jī.

—ĭNit dépanih tigaá bitafh wéheatnajih Dios ā wēp chājatdih ĩ túi wéhe? yeéb ĩi jenah joyóchah, queétjeh ĩt míc niijíp wut jī.

¹³Obohjeéhtih, bita ĩjeéh jumnit nin pah ĩt niijíp wut jī:

—iDépah nit cheha náahdih babh máihnit, wéhena caá ĩ chājap! ĩt niíf deoh naáwáp wut jī.

Pedro cáacwádih ā naáwát

¹⁴Pánihna, Pedro once Jesús ā naáwát tútutnit biícđih ñuhnit, cáacwádih nin pah āt niíf naáwáp wut jī: “Wā déewāá, biíh baácmant jüóhñit, Jerusalén tútchiboó jumnitbut, buu ā yapatdih jéihyat tút niijná, nin wā naáwát pínahdih ĩi túi joyoó. ¹⁵“Queét máihnit caá’, ĩi niíf jenah joyát yoobópđih nihcan caá. Jwiít judíowā cheibitjeh jwípí máihcan caá. Buu cheibitjeh las nuevejeh caá. Pánihna, jwí máihcan caá. ¹⁶Dios jon játih ā niijátji pahjeh buu ā yapna caá. Dios naáwátđih naóh yapani Joel nin pah āt niíf daacáp tajī:

¹⁷‘Péeni yeó jáap tóah jüúwáchah, nin pah ā yapbipna caá: Wíih Túini Espíritu ā wēpatdih nihat cáacwádih búdí wā wúhbiipna caá, buca. Pánihna, ĩi weh, ĩi weh yatábut wā naáwátđih ĩ naóh yapabipna caá. Jáap beh tóahñit oo júmat jíghat panihnidih ĩ enbipna caá. Behnit ĩ oo júmuchah, queéđđih wā naóhbiipna caá.

¹⁸Weemđih teo wúhñit neoná, yaáhdhíbut wíih Túini Espíritu ā wēpatdih búdí wā wúhbiipna caá. Queéđbut wā naáwátđih ĩ naóh yapabipna caá.

¹⁹Wā wēpatjih úum náah jumnidih jeáboó baácboobút wā wahachah, ĩi enbipna caá. Baácboó meép panihni, iigát panihni, tuu jei pánihni ā jumbiipna caá.

²⁰Jeáboó yeó dupúátđih ā túut nuumbípna caá. Chei bóo widhbut meép panih ðuuni ā túut nuumbípna caá. Páant ā yapbipna caá, ĩi Maáh Cristo ā jwúub dei jüóhñi yeó jáap pínah játih. Caán yeó jáapđih nihat cáacwā ĩ en wúhi bejbipna caá. Pánihna, oboh jumni yeó jáap ā nihcan niít buca. Yéejnitđih úum náah jumni yeó jáap jumna yuhna, yéejat yohñitboodíh caán yeó jáap túini yeó jáap ā jumbiipna caá.

²¹Ded jwí Maáhdih ā yéejat yohat túutni, caán iiguípna ā bejat déjei ā túi yapbipna caá’, āt niíf daacáp tajī. (Jl 2.28-32)

²²“Yeéb wā déewāá, nindih wā naáwáchah, ĩi túi joyoó. Jesús Nazaret tútchidih bóo Dios ā wēpatjih ā chāj júutup jī, caandíh Dios ā wahatjídih cáacwā ĩ jéihyat pínah niijná. Yeéb caandíh ennitji ĩi jéihna caá. ²³Jesúsdih mawat náahna, ĩi maátadih ĩi wúhup jī. Pánih wúhñit, yeejépwádih cruzboó ĩi mawat túutup jī.* Dios jon játih caandíh ā niijátji biíc yoobó ā yapap be.* ²⁴Obohjeéhtih, Jesús ĩi maonijidih Diosboó āt jwúub boonanap tabe. Túttimah, ā jwúub wuncan niít buca. Chah wēpni jumna, wunnidih yuhna, āt jwúub boonanap tabe, páant muntih. Pánihna, buu páantjeh báadhni caá.* ²⁵Davidjiboó jon játih nin pah Jesucristo ā jwúub boo pud jüúwát pínahdih āt niíf daacáp tajī:

‘Wā Maáh wājeéh āpí jumna caá. Yeó jáap júmat pah Dios wā Maáh wā pebh ā jumuchah, enna, wā úumcan niít.

²⁶⁻²⁷ Dios, weemđih oina, wunnit ĩ jumupboó wíih caolihdih ma

* 2.23 Mt 27.35; Mr 15.24; Lc 23.33; Jn 19.18 * 2.23 Lc 24.26 * 2.24 Mt 28.5-6; Mr 16.6; Lc 24.5

yohcan níft. Wíih bácahdihbut ma moopát tútucan níft. Páant ma chājat pínahdih jéihna, wā tūi wēi naóhna caá. Míih jumna, úmcanjeh, wā tūi jumbipna caá.

²⁸ Pánihna, weemdh jwúb boonit, wājeéh ma jumuchah, wā tūi wēina caá, át niíf daacáp tajī.

(Sal 16.8-11)

²⁹“Wā déewāá, jwī nwo Davidji ded pah ā jumadnih yoobópdih wā naóhna caá. Caán ā wunuchah, ít yohop wut jī. Caandih ī yohni ítji páantjeh ā jumna caá. Pánihna, ‘Wíih bácahdih ma moopát tútucan níft’, niíf daácna, caanjéh áih pínahjeh át nihjican tagaá. ³⁰⁻³¹Davidji Dios naáwátdih naóh yapani ā jumuchah, Dios caandih nin pah át niijíp wut jī: ‘Yoobópdih meemdh wā naóhna caá. Ma jumma jwúb boonit, meém maáh ma jumatji dée pah, nihát nin baácdih moondih maáh ā jumbipna caá’, át niijíp wut jī.* Cristodih Dios maáh ā waadát pínah, ā boo pud jūwát pínahdihbut nin pah át niíf daacáp wut jī: ‘Caán wunnit ī jumapboó páantjeh ā jumcan níft. Áih bácahbut ā moópcan níft’, David át niíf daacáp tajī.* ³²Caán Jesúsdi h beé Dios át boonap be. Á jwúb boonidih jwiít nihát jwī enep be. ³³Caán Dios ā jéihyepmant bóo buwámant jumni maáh caá. Pánihna, ‘Túini Espiritudih noónboó ma wahaá’, ā íp Dios caandih ā niijíchah, nin Túini Espiritudih át wahap taga. Buu jwuh Túini Espiritu ā chājatdih ennit, joiná caá ní chājap. ³⁴Davidji Dios pehbboó át púuh laab béjcap wut jī. Pánihna, áih pínah nihjican tagaá. Nin pah ā niíf daácni Jesúsíh pínahji tagaá:

‘Wā Maáhdih Dios nin pah ā niíf naáwáp be: “Wā jéihyepmant bóo buwámant chúdnit, maáh ma jumúú.

³⁵ Páant maáh ma jumuchah, meemdh eníhcannitdih wā yohbipna caá. Meém queétdih chah wēpni ma jumbipna caá”, ā niijíp be’, Davidji át niíf daacáp tajī.

(Sal 110.1)

³⁶“Pánihna, wā déewāá, nindih ní tūi jéihyee: Caán Jesús yeéb cruzboó ní mao yohat túutnijidih Diosboó maáh ā waadánap be. Caán Jesússeh jwípí páini Dios ā wahni Cristo beé”, Pedro cáacwádh át niijíp wut jī.

³⁷Páant ā niijíchah joinít, búdí jígah úmnit, Pedrowádh nin pah ít niíf wúb joyóp wut jī:

—¿Jwī déewāá, ded pah tigaá jwī chājbi? ít niijíp wut jī.

³⁸—Yeéb ní yeej chājatdih cádahnit, túiniboodih ní jwúb túut nuumú. Páant ní túut nuumúchah, Dios ní yeejatdih ā yohbipna caá. Pánih túut nuumnít ní jumuchah, Jesús ā wēpatjīh ní daabát túutá. Páant ní chājachah, Dios yeebdih Túini Espiritudih ā wúhbipna caá. ³⁹Jon játihjeh Dios yeéb pínahdih, ní weh pínahdih, ní jummená pínahdihbut, nihát caán ā níonit pínahdih nin pah át niíf naáwáp wut jī: ‘Nihát weemdh jephahntdih Túini Espiritudih wā wúhbipna caá’, Dios át niijíp tajī,* Pedro queétdih át niijíp wut jī.

⁴⁰Páant niíf péanit, queétdih nin pah át jwúb niíf wēp naáwáp wut jī, páant muntih:

—Nin baácdih moón yeejép ī chājatji jíib Dios búdí ā peéh chājbipna caá. Pánihna, queét pah ní jumca bojoó. Ní yeej chājatdih cádahnit, ní túut nuumú. Páant ní chājachah, yeebdih ā peéh chājcan níft, át niijíp wut jī.

⁴¹Páant ā niijíchah joinít, dawá jephahnit, ít daabát túutap wut jī. Pánihna, Jesúsíhwājeéh caán yeó jáapjeh tres mil cáacwā chah dawá ít jumap wut jī. ⁴²Yeó jáap jumap pah queét jáap jephahnit Jesús ā naáwát túutnit ī bohénachah, ít tūi joyóp wut jī. Íih jeémátdih míic pááh wúhnt, Diosdih wúbhnt, bícdih ípí tūi jumap wut jī.

Jesúsíhwā ded pah ī jumap

⁴³Jesús ā naáwát túutnitboó Dios ā wēpatjīh wunnitdih ípí booa júutap wut jī, Dios ā wēpatdih cáacwā ī jéihyat pínah niijná. Páant ī chājachah ennit, nihát ít en wúhi bejep wut jī. ⁴⁴Jesúsíhwā

íih bíi déedih míic pāáh wūhñit, bíicdih túinijeh ípí jumup wut jī. * 45 Íih bíi déedih jíib chāj wūhñit, nihāt bíih pah bóo wihcannitdih queét í jumat yoobó ípí wūh wáacap wut jī. 46-47 Pánih chājna, yeó jáap jumat pah Dioíh munná míic wáacnit, “Dios túini caá”, ípí níj wēi naáwáp wut jī. Íih munnáboobút míic wáacnit, bíicdih ípí túi numah wēi jeémép wut jī. Páant í chājachah ennit, “Queét túinit caá”, nihāt cáacwā ípí míic níijíp wut jī. Pánihna, yeó jáap jumat pah bita jáap jepahnitdih túi ubnit, jwíih jepahnitjeéh Dios át waadánap wut jī. Jáap jepahnitbut íjeéh ít míic wáacap wut jī.

Jéih bejcannidih Pedro Juanjīh í booaat

3 1 Bíic yeó jáap, cheyeh, las tres jumuchah, judíowā Diosdih ípí úúbát horadīh Pedro, Juanjīh Dioíh munná ít horap wut jī. 2 Yeó jáap jumat pah Túini Jēc wūt jumupdih ā chéenwā jéih bejcannidih ípí ub juibí chúud jwejep wut jī. Jáap cáac jumnijeh caán jéih jibcanni átát jumup wut jī. Caan jécđih chúudnit, caanjīh waadnídih dinero apí úúbúp wut jī. 3 Pánihna, Pedro, Juanjīh caán munná í waadát túut chājachah ennit, queéđdih jéih jibcanni dinerodih át úúbúp wut jī. 4 Pedroboó caandíh ennit, —Jwiíđdih ma túi eneeé, át níijíp wut jī.

5 Páant ā níijíchah joinít, queéđđih en behnit, “Queét bainí dinero weemđíh í wūhbipna caá”, caanjēh át níj jenah joyóp wut yuh jī. 6 Obohjeéhtih, páant ā níj jenah joyóchah yuhna, Pedro caandíh nin pah át níj naáwáp wut jī:

—Weém dinerodih wā bíbohcan caá. Obohjeéhtih, caandíh wūhcan yuhna, chah túinidih meemđíh wā chājibipna caá. Jesucristo Nazaret tátchidih bóo ā wēpatjīh meemđíh wā booana caá. Ma ñah ñuhú. Ñah ñuhñit, ma yáac chūi bejeé, át níijíp wut jī.

7 Páant níijnít, áih jéihyepmant bóo téihyadīh teonit, caandíh át wái ñahanap wut jī. Páant ā wái ñahanachahjeh, caán

jéih jibcanniji áih wio wēpép nahna át jumup wut jī. 8 Pánihna, caán ñah ñuhñit, át yáac chūi bej jwíhip wut jī. Pánih yáac chūi bejnit, ñaáp táamp chūinit, “Dios túini caá. Wā túi jéih bejna caá”, níj wēinit, Dioíh muđđih át waad béjep wut jī. 9 Pánih yáac chūi bejnit, “Dios túini caá”, ā níjíchah, nihāt cáacwā ít enep wut jī. 10 Caandíh ennit, “Caán Dioíh muú Túini Jécđih chúudni dinero úúbhñiji caá”, ít níj jéihyep wut jī. Páant ā jibichah ennit, caandíh ded pah ā yapatdih ít en wūhi bejep wut jī.

Dioíh munná Pedro cáacwāđih ā bohéat

11 Jéih bejcanniji Pedrowāđih ā teo ñúun péenachah, nihāt cáacwā en wūhi bejnit, Dioíh muú Salomón ā chājat túutni coahjina ñāo ñah bejnit, Pedrowā pebhna ít míic wáacap wut jī. 12 Páant í míic wáacachah ennit, Pedro nin pah queéđđih át níj naáwáp wut jī. “¿Wā déewāá, dépanihna nindih ñi en wūhi bej? ¿Dépanihna jwiíđđih ñi en ñúun? ‘Queétboó Diosdih túi joinít jumna, íih wēpatjīhjen nindih í jéih yáac chūi bejat túutna caá’, ñi níj jenah joiná yuh caá. Obohjeéhtih, páant ñi níj jenah joyát yoobóđđih nihcan caá. Jesús ā wēpatjīh beé caandíh jwí booaanap be. 13 Abraham, Isaac, Jacob jon jātīh moón jwí nuowā Diosdih ít túi weñep wut jī.* Caán Diosjeh beé, caandíh teo wūhni Jesús ā wūt chah yáaet pínah níijná, nindih ā jibanap be.* Yeéboó Jesúsđih en jūihñitdih wūhñit, Pilato caandíh nemat mummánt ā bacaíhichah yuhna, yeéb ā bacaat déedih ñi jepahcap be. 14 Pilato caandíh ā bacaíhichah yuhna, Jesús túini, túi chājni ā jumuchah yuhna, yeéboó caandíh ñi náahcap be. Pánih náahcan, cáac maonidih ñi bacaat túutup be.* 15 Jwiíđđih túi ubni Jesúsboodíh yeéb ñi mawat túutup be. Obohjeéhtih, wunnidih í yohochah yuhna, Dios caandíh ā jwúub booađđih jwiíđđih enep be. 16 Pánihna, caandíh túi jenah joinít, nin ñi jéihni, ñi ennidih Jesús ā wēpatjīh jwí booaanap be.

* 2.44 Hch 4.32-35 * 3.13 Ex 3.15 * 3.13 Is 52.13—53.12; Fil 2.7-9 * 3.14 Mt 27.15-23; Mr 15.6-14; Lc 23.13-23; Jn 19.12-15

17“Wā déewāá, yeéb jwī maátajih Jesús Dios ā wahnī ā jumatih jéihcan, caandíh ñi mawat tútup be. Páant ñi chājatjidih weém wā jéihna caá. 18Obohjeéhtih, jon jātih Dios naáwátdih naóh yapanit, ñi chājat pínahdih nin pah it niij daacáp taji: ‘Cristo yeejép ā yapbipna caá’, i niijátji pahjeh tibeé ā yapap be.* 19Buu jwah yeéb yeejép ñi chājatjidih búdi jígahnit, táiniboodih jwúb tút nūmñit, Jesucristodih ñi jepahaá. Páant ñi tút nūmúchah, yeejép ñi chājatjidih Dios yeebdíh ā yoh wúhbpna caá. 20Páant ñi chājachah, Dios ā wahniji Cristodih jwiítdih ā jwúb wah deyabipna caá, jwiítdih ā teo wáacachah, jwī túi weñat pínah niijná.

21Obohjeéhtih, buu Dios pebhboó caá ā jum jwuhup. Dios nihatih ā ámohat pínahdih jon jātih ā naáwátdih naóh yapanitdih át naóh daacát tútup wut jī. Pánihna, nihāt ā naáwátjidih chāj péanit, Jesucristodih ā jwúb wah deyabipna caá. 22Moisés nin pah át niij naáwáp taji: ‘Jwī dée Dios naáwátdih naóh yapani pínahdih jwī Maáh Dios yeebdíh ā wahbpna caá. Weemdíh ā jwíh naáwát tútatji pahjeh tigaá caandíhbut ā jwúb naáwát tútbipna caá.* Pánihna, ded pah ā niij naáwát pínahdih ñi túi joyoó.* 23Det caandíh joicán, ā wutuchah jepahcannitdih Dios ā yohbpna caá. Dioíhwajeéh queét i jéih jumcan níit’, Moisés át niij daacáp taji.*

24“Nihat Dios naáwátdih naóh yapanitji Samuel, ā buudát túttimah moonbút nin yeó jápnadnih yapat pínahdih naóhna, Jesucristodih niijná it chājat. 25Jon jātih moón jwī nuowājidih Dios át naáwáp wut jī. Pánih naóhna, Abrahamdih ā naáwátji pahjeh tih jwiítdihbut bíc yoobó naóhna át chājat wut jī. Nin pah át niij naáwáp wut jī: ‘Ma juimadnih wā túi chājachah, caánboobút nihāt baácđih moonđihbut ā jwúb túi chājbpna caá’, át niijáp wut jī.* 26Pánihna, jwiítdihbut Moisés ā naóhnihi Dios wúhđih jwiítdihbut át jwíh wahap taji, jwiítdih ā túi chājachah,

yeejép chājnīt jwī tút nūmát pínah niijná”, Pedro cáacwáđih át niijáp wut jī.

Pedrowáđih judíowā i maáta i júihñat

4 1-3Páant cáacwáđih Pedro Juanjīh i naáwáchah, sacerdotewā, Dioíh muudíh wapnit soldadowā i maáh, saduceowábut Pedrowā pebhna juibínit, it joyóp wut jī. Páant i joyóchah, Pedrowā nin pah cáacwáđih it niij naáwáp wut jī: “Jesús ā wunat túttimah, át jwúb boo pud júúwup be. Á boo pud júúwátdih jéihna, áihwā jumna, jwiítdih jwī boo pud júúwát pínahdih jwī jéihna caá”, it niijáp wut jī. Páant i niijchah joí íjnīt, maátaboó cáacwáđih too páa bejnīt, Dioíh muudíh wapnit soldadowáđih Pedrowáđih it juibí tewat tútup wut jī. Cheyeh jumuchah, túttimah bóo yeó jáapđih queétdih úbh joíhna, nemat muúboó it nemat tútup wut jī. 4Judíowā i maáta Jesúsđih i náahcah yuhna, áih doonáđih joinít, “Yoobóđih tigaá”, dawá it niij jenah joyóp wut jī. Pánihna, Jesúsíhwā chah dawá jumna, cinco mil neoná it jumup wut jī. Yaáđhjeéh i wehjeéhbut chah it jumup wut jī.

5Túttimah bóo yeó jáapđih sacerdotewā i maáta, bita judíowáđih waóhñit, Moisés ā wutajidih bohénit bícđih it míc wáacap wut jī. 6Sacerdotewā i maáh, Anás wút jumni, ā déewábut Caifás, Juan, Alejandro, bita bícđih it míc wáacap wut jī. 7Pánihna, queét Pedrowáđih i bid bojochah, soldadowā queétdih it ub juibínap wut jī. Páant i ub juibínachah, maáta nin pah it niij úbh joyóp wut jī: —¿Deíh wēpatjīh tibeé yeéb caandíh ñi booa? ¿Déhe tibeé yeebdíh páant chājat tútñi? it niijáp wut jī.

8Páant i niijchah joinít, Túini Espiritu ā wēpatjīh Pedro nin pah át niij jepahap wut jī:

—¿Yeéb maáta, yeéb waóhñit, 9jéih jibcannijidih jwī túi chājatdih úbh joí en níit ñi chājat? 10Yeebdíh, nihāt judíowáđihbut nindih jéihyat caá náahap:

* 3.18 Is 52.13—53.12 * 3.22 Dt 34.10 * 3.22 Dt 18.15-16 * 3.23 Dt 18.19

* 3.25 Gn 12.3; 22.18

Jesucristo ā wēpat beé nindih ā booanap be. Jesús Nazaret tūtchidih bóo, yeéb cruzboó ñi mawat tútutni, Dios ā booani, caán ā wēpatj̄ih nindih jwí booanap be. Pánihna, b̄uū nin ā jibichah, ñi enna caá. ¹¹Dios naáwátdih naóh yapanit jon j̄átih Jesucristodih naóhna, ‘Cáacwā ī náahcannidih Dios ā ñíobipna caá’, it níj daacáp tají. * Pánihna, Jesucristodih yeéb ñi náahcah yuhna, Diosboó caandíh jwí maáh pínah át waadánap wut be. ¹²Caán Cristojeh tigaá cáacwā iiguipna bejnit déjdidih túi ubni. Nin baácboó bih túi ubni pínah wihcan caá. Caanjéj caá yéejat yohni ā jumap, Pedro át niijíp wut j̄i. *

¹³Páant níj naóhna, Pedrowā bohécannit yuhna, úmcanjeh, ī wēp bohénachah ennit, it joí wúhi bejep wut j̄i. Jesús ā bohéat pah ī wēp bohénachah enna, “Pedro, Juanj̄ih yoobópdih Jesúsjeéh jumnit tigaá”, it níj jéihyep wut j̄i. ¹⁴Jéih jibcanniji boonit, Pedrowajeéh ā jumuchah, queét maáta Pedrowādih “Yeejép ī chājna caá”, it jéih níj naóh yaccap wut j̄i. ¹⁵Pánih jéih naóh yaccan, maáta ī míc wáacat tólihmant Pedrowādih it bac bej jwuhat tútutap wut j̄i. ¹⁶Páant ī bac bejat tátimah, queétjeh nin pah it níj míc wéhenap wut j̄i:

—¿Queétdih ded pah tigaá jwí chājbi? Dios ā wēpatj̄ih jéih jibcannijidih it booanap taga. Nihat Jerusalén tútchidih moón páant ī chājatjidih ī jéihna caá. Pánihna, jwiítboó ‘Páant ī chājcan beé’, jwí jéih niijcán caá. ¹⁷Pánihna, Jesúh doonádih bitadih jwí bohéat tútca boj j̄íh, queét maátajeh it míc niijíp wut j̄i.

¹⁸Páant níj péanit, Pedrowādih jwúub bid bojnit,

—Jesúh doonádih bitadih ñi jwúub naóhca bojoó, it niijíp wut yuh j̄i.

¹⁹Páant ī niijíchah joinít, Pedro Juanj̄ih nin pah it níj jepahap wut j̄i:

—Páant ñi wutuchah, jepahna nihna, Diosboodíh yap yohna caá jwíta chājap. ¿Pánihna, dedboodíh tigaá jwí jepahbi, Dios ā weñat pínah niijná?

²⁰Obohjeéhtih, jwiítboó jwí ennidih, jwí

joinídihbut jwí jéih jweéhcan caá, it niijíp wut j̄i.

²¹Páant ī niijíchah joinít, maátaboó nin pah Pedrowādih it jwúub niijíp wut yuh j̄i:

—Jesúh doonádih ñi jwúub bohénachah, yeebdíh yeejép jwí peéh chājbi na caá, it niijíp wut j̄i.

Pánihna, cáacwāboó jéih bejcanniji ā tái bejtdih ennit, “Dios wēpni yoobát ā jumna caá”, ī niijíchah joinít, maátaboó Pedrowādih jéih peéh chājcanjeh, queétdih it bacanap wut j̄i. ²²Jéih jibcanniji cuarenta jópchi bíbohni wut j̄i.

Jesúh wā ī úmcat pínahdih ī uúbát

²³Pedro Juanj̄ih bac bejnit, ī chéenwā pebhna jwúub juiábit, judíowā ī maáta ded pah ī niijátjidih queétdih it naáwáp wut j̄i. ²⁴Páant ī niijíchah joinít, queét nihat bícdih Diosdih nin pah it níj uúbap wut j̄i: “Maá, meém jeádh chājni, nin baácdihbut chājni, búdi mujdidihbut chājni, nihat báadhnitdihbut chājni caá. * ²⁵Túini Espiritu ā wēpatj̄ih jwí nuo Davidji, meemdíh teo wúhni, nin pah át níj daacáp tají:

‘Judíowā nihcannitboó jenah joicánjeh, Diosdih íjnit, ī jūihna yuh caá. Cristo ā chājat pínahdih ī jáhfhmina yuh caá.

²⁶Dawá nin baácdih moón maáta míc wáacnit, jwí Maáh Diosdih, ā wahní Cristodihbut en jūihna, Dios ā jenah joyátjidih ī yéejafhmi na yuh caá’, át níj daacáp tají. (Sal 2.1-2)

²⁷“Páant tigaá nin tútchiboó Herodes, Poncio Pilato, judíowā nihcannit, judíowā bícdih ma wahní Jesúsdi h mawat tútutna, ī míc wáacap be. * Caán Jesús túi yoobópdih jumni, meemdíh túi jepahni ā jumuchah yuhna, caandíh ī mawíh jenah joyóp be. * ²⁸Páant caá ā nihbip’, ma niijátji pah queét ī chāpap be. Meém ma jéihyatj̄ih páant mat níj naáwáp tají. ²⁹Pánihna, Maá, queét jwiítidih ‘Yeéb ñi jwúub bohéat peéh yeejép jwí chājbi na caá’, ī niijátjidih

* 4.11 Sal 118.22 * 4.12 Jn 14.16 * 4.24 Ex 20.11; Neh 9.6; Sal 146.6 * 4.27 Lc 23.7-11; Mt 27.1-2; Mr 15.1; Lc 23.1; Jn 18.28-29 * 4.27 Is 52.13; Fil 2.7

joinít, jwiít dih ma teo wáacá, jwiít meemdíh teo wühnit úumcanjeh, míh túini doonádih jwí wêp naáwát pínah niijná. ³⁰Jwiít dih ma teo wáacá, tubúp chühñit dih jwí boonachah, cáacwá í jéih chájca naáhdih Jesús á wêpatjñh jwí chájat pínah niijná”, it niñj uúbúp wut jñ.

³¹Páant í niñj uúbúchahjeh, í míic wáacni muú búdí át méménap wut jñ. Páant á méménachah, Túini Espiritu á wêpat queétdih búdí á wühuchah, úumcanjeh Dios naáwát dih it jwáub naáwáp wut jñ.

Jesúh wá í míic pááat

³²⁻³³Dios á wêpatjñh queét Jesús á naáwát túutnit nin pah cáacwá dih ípí niñj naáwáp wut jñ: “Jesús á boo pud júúwát túttimah caandíh jwí enep jñ”, it niñjíp wut jñ. Queét nihat dih Dios búdí á teo wáacachah, chah dawá Jesús dih it jepahap wut jñ. Bíc yoobó jenah joinít, íih bíc déedih “Wíih míicjeh caá”, it niñjáp wut jñ. Queét nihat í bíbohah yoobó míic pááhnit, íjéeh jumnit dih ípí túi teo wáacap wut jñ. ³⁴Pánihna, ded moh yéejnit íjéeh it wihcap wut jñ. Det wápchi pínah baácdih bíbohñit, muudíhbut bíbohñit, íhdih ípí jíib cháj wühup wut jñ. Caán jíib dih ub bejnit, ³⁵Jesús á naáwát túutnit dih ípí juibí wühup wut jñ. Páant í ub juibí wühuchah, teonit, queétoó íjéeh jumnit moh yéejnit dih ípí jwáub pááap wut jñ. ³⁶Bíic íjéeh José wüt jumni át jumup wut jñ. Jesús á naáwát túutnit Josédih Bernabé wüt it búudhdup wut jñ. Á wüt Bernabé “Cáacwá dih túi weña teo wáacni”, Griego wéheatjñh niijná it chájap wut jñ. Caán Leví jaima, Chipre quewadiah bóo wut jñ. ³⁷Pánihna, caanbát áih wápchidih át jíib chájap wühup wut jñ. Pánih jíib cháj wühnit, caán jíib dih Jesús á naáwát túutnit dih wühnit, bitadiah át pááat túutup wut jñ.

Ananías ájéeh bóli Safirajñh í yeeat

5 ¹Bitabut Bernabé á chájat pah ítih chájñhip wut yuh jñ. Newé Ananías wüt jumni, yad Safira wüt jumnih wut

jñ. Queétoó íih wápchidih jíib cháj wühnit, caán jíib dih Jesús á naáwát túutnit dih Ananías át wühup wut yuh jñ. ²Obohjeéhtih, á jíib chájna yuhna, bainjeh á wühah pínah dih ubnit, nihat bíih dih caanjéh át ámohop wut jñ. Páant á chájachah ennit, yadbut mit jéihyep wut jñ. Pánihna, bainjeh ub bejnit, Ananías Jesús á naáwát túutnit dih át juibí wühup wut jñ.

³Páant á yeeat dih Túini Espiritu á jéihyanachah, Pedro Ananías dih nin pah át niñj júihñup wut jñ:

—Ananías, nemépwá í maáh Túini Espiritudih meemdíh át yeeat túutup wut. Pánihna, míih baácdih ma jíib cháj wühna, caán jíib dih meemjéh mat ámohop wut. ⁴Ma jíib cháj wühah pínah játih, míih wápchijeh tigaá átih jumup ta yuh caá. Pánihna, míih jíib tigaá átih jumup. Páant, míih á jumuchah yuhna, ídépanihna oboh ma yee? Jwiít dih jeh ma yeean caá. Dios dih caá ma yeenap, át niñjíp wut jñ.

⁵Páant á niñjíchahjeh, Ananíasboó át wun buugúp wut jñ. Páant á yapat doonádih joinít, nihat búdí it úumup wut jñ. ⁶Á wunuchah ennit, japata áih bácahdih yéguhñh pin, cáacdh yohopboó ub bejnit, caandíh it baad yóhop wut jñ.

⁷Tres horas túttimah, Ananías áaji á wunatj dih jéihcan, Pedro pebhna caántbut mit waád juibínap wut jñ. ⁸Páant mi waád juibínachah, Pedroboó nin pah caánt dih át niñj uúbh joyóp wut jñ:

—Íñíih wápchidih ñi jíib cháj wühuchah, bóo nit beé yeebdíh í jíib chájap? át niñjíp wut jñ.

—Páant bóojeh tibeé jwiít dih í jíib chájap be, mit niñj jepahap wut yuh jñ.

⁹—ÍDépanihna yeéb chénat pah Túini Espiritudih bíc yoobó ñi yee? Ma joyoó. Majeéh bóojidih baad yóh péanit, jwáub júóhna, meemdíhbut míih bácahdih í ub bejbipna caá, Pedro caánt dih át niñjíp wut jñ.

¹⁰Páant ā niijíhahjeh, caántbut mit wun buugúp wut jī. Pánihna, baad yóhnit japata caán muudíh jwúub waád juibínit, míh bácahjidih enna, caántjidihbut ub bac bejnit, newéíh bácahji pebhna ub juibínit, it baad yóhop wut jī. ¹¹Pánihna, Jesúhwa, nihat bitabut caán doonádih joinít, búdí it úumup wut jī.

**Jesús ā naáwát túttnit
wánnitdih ī booaat**

¹²Jesús ā naáwát túttnit Dios ā wēpatjīh dawá cáacwādih it booa júutup wut jī, “Dios wēpni ā jumna caá”, ī niiját pínah niijná. Queét Jesúhwa Dioíh muú Salomón ā chājat túttni coahjidih ípí míc wáacap wut jī. ¹³Bitá ī yéjeat peéh chājatdih úumna, queét pebhna bejcan yuhna, “Queét túnit caá”, cáacwā ípí niijíp wut jī. ¹⁴Neoná, yaádhbut, chah dawá Jesúsdi h it jepahap wut jī. ¹⁵Pánihna, tubúp chūúhnitdih Pedro ā teo jáha booaat pínah niijná, ī chéenwā queétdih ī lajatjīh namá jwéejdih ípí ub juibí jwejep wut jī. Bitá ā muj juibícanitboó boóhna, Pedroíh dadahjeh buug lájat it náahap wut jī. ¹⁶Jerusalén tútchi pehbbit jumni tútchinadi h moón tubúp chūúhnitdih, nemép jumnitdihbut it ub juibínap wut jī. Pánihna, queét ni hatdih it táí booa beedánap wut jī.

**Jesús ā naáwát túttnitdih
bita yeejép ī chājat**

¹⁷Pedrowādih dawá cáacwā ī péenachah enna, sacerdotewā ī maáh, ájeéh jumnit saduceowābut Pedrowādih búdí it úijip wut jī. ¹⁸Pánih íjnit, Jesús ā naáwát túttnitdih teonit, nemat muúboó it nemep wut jī. ¹⁹Chei Dioíh ángelboó ī nemnitjidih át wāt bacanap wut jī. ²⁰“Dioíh muúná ni bejeé. Caán muúná juibínit, ded pah Diosjeéh ī táí jumat pínahdih cáacwādih ni táí bohéna”, ángel queétdih át niijíp wut jī.* ²¹Páant ā niijíhah joinít, baabáchah, Dioíh muúná waad béjnit, ángel ā niijátji pah cáacwādih it jwúub bohénap wut jī.

Caán yeó jáapjeh judíowā ī maáta míc wáacnit, Jesús ā naáwát túttnit nemat muúboó jumnitjidih soldadowā ī maátadi h itih ub júúwát tútup wut yuh jī. ²²Obohjeéhtih, nemat muúná juibínit, queétdih it bid juicáp wut jī. Pánih bid juicánjeh, maáta pebhna jwúub bejnit, nin pah queétdih it niij naáwáp wut jī: ²³—Nemat muú jéc buujcánni yuh beé. Caán nemni jécdih wapnit ī páí ñuhna yuh beé. Páant ī páí ñuhuchah yuhna, caán jécdih wátnit, jwí enechah, jwí nemnitji ī wihcap be, it niijíp wut jī.

²⁴Páant ī niijíhah joinít, Dioíh muudíh wapnit soldadowā ī maáh, sacerdotewā ī maátabut it joí wáhi bejep wut jī. “¿Dépah caá ī toáhi queét pánihna?” queétdih it míc niijíp wut jī. ²⁵Páant ī míc niijíhahjeh, bíh ī pebhna juibínit, queétdih nin pah át niij naáwáp wut jī: —Yeéb ni nemnitji Dioíh muúná cáacwādih jwúub bohéna beé ī chājav be. Ni enbi jwuhú oboh, át niijíp wut jī.

²⁶Páant ā niijíhah joinít, soldadowā ī maáh, áih soldadowājih bejnit, Jesús ā naáwát túttnitdih it jwúub tewep wut jī. Obohjeéhtih, cáacwādih úumna, maonit déeji maocanjeh, queétdih it teo bejep wut jī. “Nitdih jwí puñuchah, cáacwāboó jwiítidih jeejīh ī yohbipna nacaá”, queét soldadowā it niij jenah joyóp wut jī. ²⁷Queétdih ub bejnit, Jesús ā naáwát túttnitdih maáta pebhna it ub juibínap wut jī. Pánih ub juibínachah, sacerdotewā ī maáh queétdih nin pah át niij júihñup wut jī:

²⁸—Yeébdíh tubit wátnit, ‘Jesús ded pah ā chājatjidih ni bohéca bojóó’, jwí niijíp yuh be. Obohjeéhtih, páant jwí niijíhah yuhna, yeéboó ni hat Jerusalén tútchidih moondíh ni bohéna caá. Jesúsdi h jwí mawatji waó jīb jwiítidih peéh chājat náahna, pánih naóhna caá ni chājav, át niijíp wut jī.*

²⁹Páant ā niijíhah joinít, Pedroboó bita Jesús ā naáwát túttnit bícdih nin pah it niij jepahap wut jī:

—Diosboó jwiítidih ā naáwát tútup be. Pánihna, caandíh jepahnit jumna, ni naáwát tútcatdih jwí jepahcan niít.

³⁰Jwí n̄owā ipí wēini Dios Jesúsdiĥ át booanap tajī. Caandíhjih tibeé yeéb cruzboó péoh dodhniĥ, ñi mawat túútup jī. ³¹Jesúsdiĥ ‘Caán túini caá’, niijnít, Dios caandíh maáh át waadánap wut jī. Pániĥ maáh waadániĥ, ā jéihyepmant bóo bawámant át chúdat túútup wut jī. Jwít cáacwā jwī yéejat peéh chājat déejidiĥ túi ubni pínah Jesúsdiĥ át jumat túútup wut jī. Jwít túút nuumúchah, jwī yéejatdiĥ ā yohat pínah niijná, páant át chājap wut jī. ³²Pániĥna, jwítboó Jesús páant ā jumatdiĥ ennitji, Túini Espírítu ā wēpatjih caandíh jwípí naóhna caá. Det ā wutatdiĥ jepahniĥdiĥ Dios Túini Espírítudiĥ bíic yoobó ā wāhna caá, queétdiĥ Pedro át niijp wut jī.

³³Páant ā niijchah joinít, chah íijnit, queét Jesús ā naáwát túútnitdiĥ maáta ítih mao yohíhip wut yuh jī.

³⁴Obohjeéhtih, Gamaliel, fariseowā poómpdiĥ bóo, queétdiĥ át mao yohat túútup wut jī. Caán Moisés ā wutatjidiĥ bohéni ā jumuchah, cáacwā caandíh “Caán túi chājni caá”, ipí niijp wut jī. Pániĥna, caán Jesús ā naáwát túútnitdiĥ soldadowādiĥ át ub bac bej jwuhat túútup wut jī. ³⁵Páant ī ub bac bej jwuhat túttimah, maátadiĥ Gamaliel nin pah át niij naáwáp wut jī:

—Yeéb wā déewāá, ñi maona chaáh buca. Ñi túi jenah joi jwúhuú.

³⁶Teudajidiĥ ñi náhninaá. ‘Weém cáacwādiĥ túi waóhni caá wā jumup’, caanjéh cáacwādiĥ át niijp wut yuh jī. Pániĥna, dawá, cuatrocientos ājeéh ī péenap yuh be. Obohjeéhtih, bitaboó caandíh ī mao yohochah, ājeéh péenitji ī bej peét bejep be. Būu queéti ī wiĥcan caá. ³⁷Túttimah, cáacwādiĥ ī jenah enat láa Galilea baácdiĥ bóo Judas wüt jumnji Romano cáacwā ī maátadiĥ yohíhna, ājeéhbut dawá ī péenap yuh be. Obohjeéhtih, bita caandíh ī mao yohochah, nihát áihwābut ī bej peét bejep be. ³⁸Páant niijná, yeebdíh nindiĥ naóhna caá wā chājap. Nit Jesúsdiĥ doonádiĥ bohéniĥdiĥ páantjeh ñi enah bojóo. Ī bohéat Dioiĥ nihcan, Teudaji ā bohéat būudát pah ā būud béjmina caá. ³⁹Obohjeéhtih, nin Dios ā bohéat yoobát

ā jumuchah, queétdiĥ ñi jéih cádahat túútcan níft. Páant ñi cádahat túútna, yeéb Diosjih míic maona caá ñita chājap taga, Gamaliel át niijp wut jī.

⁴⁰Páant ā niijchah joinít, “Yoobópdih tiguaá”, maáta it niij jenah joyóp wut jī. Pániĥ jenah joinít, Jesús ā naáwát túútnitdiĥ it jwúub bid bojop wut jī. Páant ī jwúub waad jāibínachah, queétdiĥ it puñat túútup wut jī. Páant ī pāi péanachah, “Jesúsdiĥ doonádiĥ yeéb ñi jwúub bohéca bojóo”, niij jūih péanit, queétdiĥ it bejat túútup wut jī.

⁴¹Páant ī bejat túútuchah joinít, it jwúub bac bejep wut jī. Jesúsdiĥ wā ī jumat jíib, yeejép yapna, búdí it weñep wut jī.

⁴²Pániĥna, yeó jáap jumap pah Dioiĥ muúboó, íih muunáboobút “Jesús Dios ā wahni Cristo ā jumna caá”, ipí niij naóh bohénap wut jī.

Siete teo wáacnit pínahdiĥ Jesúsdiĥ wā í níwat

6 ¹Caán láa Jesúsdiĥ doonádiĥ bohéniĥ it dao béjep wut jī. Pániĥ dao béjna, Jesúsdiĥ wā míicjeh jumna yuhna, it míic jūihñup wut jī. Biquína judíowā jumna yuhna, Griego wéheatdiĥ wéhenit it jumap wut jī. Queétdiĥ íjeéh éemp wunnit yaádhdiĥ yeó jáap jumap pah íih jeémátdiĥ ī túi bíic yoobó wūh jeémpcaĥ enna, Hebreo wéheatdiĥ wéhenitdiĥ it jūihñup wut jī. ²Páant ī míic jūihñuchah jéihniĥ, Jesús doce ā naáwát túútnitboó bita áihwādiĥ bid bojnit, nin pah it niij naáwáp wut jī:

—Dios naáwátđiĥ bohéat jwíih tewat ā jumuchah, jeémátdiĥ jwí jéih pāáhcan caá. ³Pániĥna, jwí déewāá, siete neonádiĥ ñi níwíi, jeémátdiĥ pāáhnit ī jumap pínah niijná. Bitá queétdiĥ ‘Túiniĥ caá’, ī niijnít, Túini Espírítu ā wēpat búdí jumnit, túi jenah joinítđiĥ ñi bidíi. ⁴Obohjeéhtih, jwítboó yeó jáap jumap pah Diosdiĥ wúbhniĥ, ā naáwátđiĥ jwí bohébiĥna caá, it niijp wut jī.

⁵Páant ī niijchah joinít, “Júu. Páant tíi jwí chājap”, nihát Jesúsdiĥ wā it niij jepahap wut jī. Pániĥna, Esteban, Jesúsdiĥ túi jenah joinít, Túini Espírítu ā wēpat búdí jumniĥdiĥ it níwip wut jī. Bitadiĥbut it níwip wut jī. Nin caá ī

wütna: Felipe, Prócoro, Nicanor, Timón, Pármenas, Nicolás. Caán Nicolásboó Antioquía tütchidih bóo judío nihcan yuhna, judíowā ī bohéatdih joiná, tjeéh waadni át jumup wut jī. ⁶Páant ī ñfonitdih Jesús ā naáwát tüttnit pebhna it ub juibínap wut jī. Queét ī ub juibínachah ennit, ī ñfonitdih teo jáhanit, it uúbup wut jī, Dios queétdih ā táí teo wáacat pínah niijná.

⁷Pánihna, caán baácdih moón Dios naáwátidih chah dawá jéihnit ī jumuchah, Jerusalén tütchiboó jumnit Jesúhwa it dao béjep wut jī. Sacerdotewābut dawá tütut numnit, Jesúhwa jééh it waadáp wut jī.

Bitá Estebandih ī tewat

⁸Esteban, caandih Dios búdí ā teo wáacachah, ā wēpatjih dawá láa jwiít cáacwā jwī jéih chājca naáhdih át chāj júutup wut jī. Páant ā chāj júutuchah ennit, cáacwā Jesúh doonádih chah it jófhip wut jī. ⁹Obohjeéhtih, biquína judíowā ī míc wáacat mūdih moón caandih it jūihñup wut jī. Queét Teo Wūhñitji wüt jumni poómp it jumup wut jī. Cirene tütchidih moón, Alejandría tütchidih moón, Cilicia baácdih moón, Asia baácdih moón it jumup wut jī. Queét wut jī Estebandih jūihnit it jumup wut jī. ¹⁰Pánihna, Esteban Túini Espiritu ā wēpat búdí jumnit, túi jéihni jumna, ā wéhenachah joinít, queétoó caandih bíic yooó it nihcap wut jī. ¹¹Bíic yooó nihcan, íjina, bita ī yee naáwát pínah niijná, it jíib wūhup wut jī. Páant ī yeeat tütutuchah joinít, nin pah it níj naóh yacap wut jī: “Esteban Moisés ā wutatjidih Diosdihbut yeejép ā wéhenachah, jwī joyóp be”, it níj yeenap wut jī. ¹²Páant ī niijíchah joinít, cáacwā, Moisés ā wutatjidih bohénit, bita waóhñitbut Estebandih it íjip wut jī. Pánih íjnit, caandih teonit, ī maáta pebhna it ub bejep wut jī. ¹³⁻¹⁴Queét ī yeeat tüttnitji nin pah ī maátadih it níj yeenap wut jī:

—Nin yeó jáap jumat pah Dioh mūdih, Moisés ā wutatjidihbut yeejép

āpí wéhenap be. Nin pah ā niijíchah, jwiít jwī joyóp be: ‘Jesús Nazaret tütchidih bóo Dioh mūdih ā yohbipna caá. Moisés ā wutatjidihbut ā jwúub tütut numbipna caá’, Esteban ā niijíp be, it niijíp wut jī.

¹⁵Nihat caanjíh chúdnit Estebandih ī enechah, áih móot ángelíh móot panih yeh iigni át jígohop wut jī.

Esteban ā míc jáh niiját

7 ¹Sacerdotewā ī maáh nin pah Estebandih át níj uúbh joyóp wut jī: “¿Nit ī niiját yooópdih níit?” át niijíp wut jī.

²Páant ā niijíchah joinít, Estebanboó nin pah caandih át níj jepahap wut jī: “Wā déewáá, behnitbut ñi joyoo. Weemdh ī naóh yacat yooópdih nihcan caá. Ded pah Moisés ā chājatjidih yeéb ñi jenah joyát pah weembút bíic yooó wā jenah joiná caá. Ded pah jwī nuowā ī chājatjidihbut bíic yooó wā jenah joiná caá. Jwī nuo Abrahamji Mesopotamia baácdih ā jumuchah, Harán baáccoó ā bejat pínah játih, Dios nihat jéihni jumna, caandih át jígohop wut jī. ³Meém míh baácdih ma déewádhbut ma cádah bejeé. Páant ma bejchah, wā ñioni baácna meemdh wā waóhñipna caá’, Abrahamjidih Dios át niijíp wut jī.*

⁴Páant ā niijíchah joinít, Abrahamji Caldea baácmant át numah jūúwup wut yuh jī. Pánih yuúp jūóhñit, Harán baácna jwinít, it chao jwúuhup wut jī. Behe ā wunat túttimah, nin jwī jumni baácdih Dios Abrahamwājidih át jūúwát tütutup wut jī.* ⁵Obohjeéhtih, Abrahamji Dios ā naóhni baácdih ā juyúchah yuhna, áih baác pínadhíh caandih át wūh jwuhcap wut jī. Jibnitjeh it jumup wut jī. Abrahamji ā weh wih jwuhchah, Dios caandih nin pah át níj naáwáp wut jī: ‘Meemdh, ma juimenádhbut nin baácdih wā wūhñipna caá’, át niijíp wut jī.* ⁶Túttimah, ma juimená bíih baácna bejnit, caán baácdih moónjééh jumna, queétdih teo wūhñit ī jumbipna caá. Pánihna, cuatrocientos jópchi ma juimenádhbut yeejép ī chājipna caá.

7 Obohjeéhtih, páant ī chājat jīb, weém caán baácđih moondih wā peéh chājipna caá. Páant wā peéh chājat túttimah, ma juimená nin baácna ī jwúub juibípna caá, páant muntih. Pánih jwúub junít, weemđih jepahnit, ī wēi wúhbhípna caá', Abrahamđih Dios át niijíp wut jī. * 8 Páant niijnít, Dios nin pah caandih át jwúub niij naáwáp wut jī: 'Weém wā niijátjidih wā náhnat pínah, yeebbút nī náhnat pínah niijná, nin pah nī chājaá: Quehli nah yapat chóodih nī bóod yohoó. Meém mícjeh, ma juimenábut bíc yoobó bóodnit nī jumúú', át niijíp wut jī. Pánihna, Abraham áa Isaacđih mi weép jumuchah, ocho yeó jáap túttimah, áih quehli nah yapat chóodih Abraham át bóod yohop wut jī. Túttimah, Isaac Jacob pínahđih át weh jumup wut jī. Pánihna, Jacobboó docewā át weh jumup wut jī. Queét doceboó jwī nuowá pínah īt jumup wut jī. *

9 "Queét jwī nuowā ī úud Josédih íjnit, caandih yohna, Egipto baácna bejnitđih īt jīb chāj wūhup wut jī. Páant ī jīb chāj wūhniij ā moh yéjechah enna, Dios Josédih át tái teo wáacap wut jī. * 10 Páant ā teo wáacachah, José tái jenah joiní ā jumuchah, Faraón Egipto baácđih moón ī maáhboó Josédih át wēi enep wut jī. Diosboó caandih páant át wēi enat tútup wut jī. Pánih wēi ennit, Faraón Josédih nihat Egipto baácđih moondih tewat wutni maáh pínah át waadánap wut jī. Ā pebh moondihbut maáh át waadánap wut jī. *

11 "Caán láa Egipto baácboó Canaán baácboobút mah ā buugcáh, caán baácndih moón tubit īt moh yéjep wut jī. Pánihna, jwī nuowábut jeémát īt jéih bid juicáp wut jī. * 12 Egipto baácboó jeémát jumat doonáđih joinít, Jacob ā wehđih neoh át jwíih wah bojop wut jī. 13 Túttimah ā jwúub wahachah, Egipto baácboó ī juibínachah, 'Weém nī úud tigaá', José ā úud jeñenadih át niijíp wut jī. Pánihna, Joséboó ā déewáđih ā maáh

Faraóndih át jéutup wut jī. * 14 Túttimah, José ā íp Jacobđih ā déewáđihbut át bidip wut jī. Ā déewā setenta y cinco cáacwājeh īt jum jwuhup wut jī. * 15 Ā wūúh ā bid bojochah joinít, Jacobwā ā wūúh pebhna Egipto baácboó īt bejep wut jī. Caanná juibínitji īt buudúp wut jī. * 16 Jacob ā nuo Abraham Hamor báadhda wehđih Siquem wūt jumni baácboó īt wunuchah ī yohat pínahđih átāt jīb chājav wut jī. Pánihna, Abraham ā jīb chājniij baácboó Jacobđih báachjidih ub bejnit, ā wehboó īt yohop wut jī. *

17 "Túttimah, 'Nin baácđih yeebđih wā wūhípna caá', Dios Abrahamđih ā niijátji pah toáh jūúwúchah, Egipto baácboó jwī déewā īt cáac poonap wut jī. 18 Egipto baácđih ī jumuchah, bíh maáh Faraón ī niijní, át túut nuumáp wut jī. Caán Faraónboó ded pah José ā chājatjidih át jéihcap wut jī. * 19 Pánih jéihcan, jwī nuowáđih yeejép chājna, ī weh jáap túhnhitđih át mao yohat tútup wut jī. * 20 Páant ā yapat cāth, Moisés pínah ā cáac jumuchah, Dios caandih át tái wēi enep wut jī. Pánihna, ā mána tres widh caanbítđih jéutcanjeh, íh muúboó īt tái bih bíbohó wut jī. * 21 Pánihat túttimah, Moisésđih muúboó jéih bíbohcan, ā mána caandih mujboó īt pahanap wut jī. Páant ī pahanidih Faraón nuém bid juí, ub aab béjnit, mi wūúh pah mit behanap wut jī. * 22 Egipto baácđih moón tái jéihnitđih Moisésđih īt bohénap wut jī. Pánihna, caán maáh wūúh pah át jumup wut jī.

23 "Túttimah, caán cuarenta jópchi bíbohñit, ā déewā judíowáđih enedih át bejep wut jī. 24 Pánih enedih juibína, Egipto baácđih bóo judíodih yeejép ā chājachah, Moisés át enep wut jī. Páant ā chājachah ennit, ā déedih teo wáacadih bejna, Egipto baácđih bóodih át mao yohop wut jī. 25 Pánih chājna, 'Wā déewā ī déedih wā teo wáacachah enna, "Dios jwiítđih tái ubni pínah át wahap taga", ī niij jenah joibípna caá', Moisés át niij

* 7.6-7 Gn 15.13-14; Ex 3.12 * 7.8 Gn 17.10-14; 21.2-4; 25.26; 29.31—35.18

* 7.9 Gn 37.11,28; 39.2,21 * 7.10 Gn 41.39-41 * 7.11 Gn 42.1-2 * 7.13 Gn 45.1,16

* 7.14 Gn 45.9-10,17-18; 46.27 * 7.15 Gn 46.1-7; 49.33 * 7.16 Gn 23.3-16; 33.19; 50.7-13;

Jos 24.32 * 7.17-18 Ex 1.7-8 * 7.19 Ex 1.10-11,22 * 7.20 Ex 2.2 * 7.21 Ex 2.3-10

jenah joyóp wut yuh jī. Obohjeéhtih, queétoó páant it níj jenah joicáp wut jī. ²⁶Bíh yeó jáapdih chénewā ā déewā ī míc mawachah, Moisés āt enep wut jī. Pánih enna, ‘¿Yeéb bícwājeh dépanih míc mao tigaá ñi chāj?’ queétdih āt niijíp wut yuh jī. ²⁷Obohjeéhtih, páant ā niijíchah joinít, ā déedih yeejép chājniboó Moisésdih āt ub too yoh bojop wut jī. ‘Meém jwī maáh nihcan, jwiítdih wutni nihcan caá. ²⁸¿Jwíin Egipto baácđih bóodih ma mao yohatji pah weemdíhbut mao yohíh níit ma chājap?’ āt níj jūihñup wut jī. ²⁹Páant ā niijíchah joí wúhi bejnit, Moisés Madián baácboó āt jweí béjep wut jī. Caanná jweí juibíniji áa jumnit, chénewā āt weh jumup wut jī.*

³⁰“Madián baácboó Moisés cuarenta jópchi jumna, muú wihcapboó Sinaí jee pébh jumnit, máa chálíh iigní panihnidih āt enep wut jī. Caán iigát panihat cātíh ángelboó caandíh āt jígohop wut jī.

³¹Páant ā jígohochah, Moisés āt en wúhi bejep wut jī. Pánih en wúhi bejna, caán máa chálíh iigní panihni pebhbit enedih ā bejchah, Dios caandíh nin pah āt níj naáwáp wut jī: ³²“Weém Dios caá. Weemdíhjuh caá ma nuowā, Abraham, Isaac, Jacob ī túi wēi wúbup’, āt niijíp wut jī. Páant ā niijíchah joinít, Moisésboó méménit, úmna, āt en ñahacap wut jī. ³³Pánihna, Dios nin pah caandíh āt jwúub níj naáwáp wut jī: ‘Buu wā pebh ñuhna, míh zapatosdih waícanjeh ma too dugúú.

³⁴Wíih cáacwā Egiptoboó jumnit, yeejép yapna, tubit moh yéejnit ī juñúchah, wā joiná caá. Páant ī juñátdih joinít, queétdih teo wáacat náahna, Egipto baácboó meemdíh wahat túut niijná, ma pebh wā dei jūúwáp be. Pánihna, buu conboó ma jwúub bejeé’, Dios Moisésdih āt niijíp wut jī.*

³⁵“Í náahcannijidih yuhna, ī maáh pínah, queétdih túi ubni pínahdih Diosboó āt wah jwúuba bojop wut jī. ‘Meém jwī maáh nihcan, jwiítdih wutni nihcan caá’, ī jāh niijjéhnijidih Dios Egipto baácboó āt wah bojop wut jī,

queétdih ā numah bac jūúwát pínah niijná. Pánih wahna, Moisésdih teo wáacni pínah máa chálíh iigní panihni cātíh jumni ángeldihbut Dios āt wahap wut jī. ³⁶Pánihna, Egipto baácboó jumnitji judíowādih Moisés āt numah jūúwáp wut jī. Egipto baácboó caán Moisés Dios ā wēpatdih āt jwíih júut waáwáp wut jī. Túttimah, Muí Mac Duuni wút jumniboó āt jwúub júutup wut jī. Túttimah, muú wihcapboobát cuarenta jópchi ī jumuchah, Dios ā wēpatdih páant ápi júutup wut jī.*

³⁷Caán Moisésboó judíowādih nin pah āt níj naáwáp wut jī: ‘Weém wā nihah pah muntih Dios naáwátdih naóh yapani pínahdih yeebdíh ā wahbipna caá. Caán ñijeéh ā jumbipna caá’, Moisés queétdih āt niijíp wut jī.* ³⁸Moisés muú wihcapboó jwí nuowā bícdih āt jumup wut jī. Sinaí wút jumni jeená caandíh naóhni ángeljeéhbut āt jumup wut jī. Íjeéh jumnit, Dios ā wutatdih Moisésboó āt naóh yapanap wut jī, caandíh jepahnit, Diosjeéh ī túi jumap pínah niijná. Jwiítdih jwí joyát pínahdih āt naáwáp wut jī.*

³⁹“Pánih jūóhñitji muú wihcapboó jumna, Egipto baácboó jwúub bejñna, Moisésdih náahcan, jwí nuowā ā wutatdih it yap yohop wut jī. ⁴⁰Pánih yap yohna, Moisés úud jeñé Aaróndih nin pah it niijíp wut jī: ‘Jwiítdih waóhñit pínah Dios panihnitdih ma pāp wúhuú. ¿Egipto baácboó jwí jumuchah, jwiítdih numah jūóhni Moisés ded pah tigaá āt bej?’ it niijíp wut jī.* ⁴¹Páant niijnít, queét momo jwi wúuh pah jígohnidih orojih it pāpap wut jī. Pánih pāp péanit, queét nuñápdih mao ub jūóhñit, ī pāpnidih cáo wúhna, búdí it weñep wut jī.* ⁴²Páant ī pāpnijidih ī weñechah ennit, ‘Weemdíh yohñit, cúiwādih, widhdih, yeodíhbut ī wēi dáhwa naáh’, niijnít, Dios queétdih ātih yohop wut yuh jī. Páant ī chājatjidih Dios naáwátdih naóh yapani nin pah āt níj daacáp taji:

‘Yeéb weemdíh yeejép ñi chājap be. Muú wihcapboó cuarenta jópchi

* 7.23-29 Ex 2.11-15; 18.3-4 * 7.30-34 Ex 3.1-10 * 7.36 Ex 7.3; 14.21; Nm 14.33

* 7.37 Dt 8.15,18 * 7.38 Ex 19.1—20.17; Dt 5.1-33 * 7.40 Ex 32.1 * 7.41 Ex 32.2-6

jumna, yeéb judíowā
nuñúpwādhíh mao cáonit,
weemdhíh wāhna, nīta túi chāj
tagaá. Obohjeéhtih,
weémboodíh nī náhnicap be.

⁴³ Pánih náhnican, Móloc wūt jumnidih
wēinit, áih mūudíh nī bíbohóh
jī. Bíih cúi Refán wūt jumni,
caan páh jíghoni yeéb nī pāpni
dahdihbut nī weñep be.
Pánihna, yeebdíh peéh chājna,
yūúp Babilonia baácboó wā
wahbipna caá”, Dios ā niijná
caá’, āt niíf daacáp tajī.

(Am 5.25-27)

⁴⁴“Jon játih moón jwī nuowā muú
wihcapboó jumna, Dios íjeéh ā jummat
pínah niijná, nuñúp chóojih í chājni
mūudíh ít bíbohóh wut jī. Caán mūudíh
Dios ā niijátji pah bíic yoobó Moisés āt
chājap wut jī. Caán muú díitboó Dios ā
wutat daacni jeé naaná āt jumup wut jī.*
⁴⁵Pánihna, queétdih Dios ā naóhniini nin
baácđih juiiná, Josué jwī nuowā bíicđih
caán mūudíh ít ub juyúp wut jī. Páant í
ub juyúchah, Dios queétdih teo wáacna,
caanjíh jumnitjidih āt yohop wut jī.
David ā jum láabut caán mūudíh ít
bíboh jwuhup wut jī.* ⁴⁶Pánihna,
caandíh Dios ā túi weñechah jéihnit,
caán íjeéh ā jummat pínah mūudíh
chājíhna, David Diosdih átih uúbúp wut
yuh jī.* ⁴⁷Obohjeéhtih, páant ā
uúbúchah yuhna, ā wanat túttimah, ā
wūúh Salomónboó Dioíh mūudíh āt
chājap wut jī.* ⁴⁸Pánih chājna yuhna,
Diosboodíh cáacwā í chājni mūudíh í
jéih nemcan caá. Páant niijnít, Dios
naáwátdih naóh yapani nin pah āt niíf
daacáp tajī:

⁴⁹ ‘ “Japboó wā chúdat panihni caá.
Caánboó chúdna, nihatdih wā
wutna caá. Pánihna, noónboó
wíih jítcha wā chūi chúdat
panihni caá. Pánih chūi
chúdna, chah wēpni wā jumna
caá. Weém Dios caá. Páant wā
jumuchah, wíih muú pínahdih
nī jéih teo wūhcan caá. Wā

chooát pínah mūudíh wā
náahcan caá.

⁵⁰ Weemjéh nin baácboó nihatdih wā
chājap jī”, Dios ā niijná caá’, āt
niíf daacáp tajī. (Is 66.1-2)

⁵¹“Jwī nuowāji í yap yohat pah muntih
yeebbát Diosdih nī yap yohna caá. Dios
naáwátdih joiná yuhna, yeéb yehna joyáh
bojnit Túini Espíritudihbut yehna nī
niijná caá.* ⁵²Jwī nuowāji Dios
naáwátdih nihat naóh yapanitdih yeejép
ít chājap wut jī. “Túttimah túini yoobát ā
jūóhbiipna caá’, queét í niíf naáwáchah,
jwī nuowā ít joijí ta yuh caá.
Obohjeéhtih, páant niíf naóhniitjidih ípí
mao yohop wut jī. Pánihna, “Túini yoobát
ā jūóhbiipna caá’, í niijnáji Jesúsđih
yeebbát nī mawap be. ⁵³Dios ā wutatđih
ángelwā Moisésđih ít naóh yapanap wut
yuh jī, jwī joyát pínah niijná.
Obohjeéhtih, í wutatđidih jwī bíbohna
yuhna, yeébboó caandíh nī yap yohna
caá”, Esteban āt niijíp wut jī.

Estebandih jee dahnajíh í yoh mawat

⁵⁴Páant ā niijíchah joinít, queétoó
túbit ít íijip wut jī. Pánih íjna, úum náah
jumnit ít jíghop wut jī. ⁵⁵Páant í íijichah
yuhna, Túini Espiritu caandíh búdí ā teo
wáacachah, japboó chéi en ñahanit, Dios
ā yeh íigátdih, Jesús Dios ā jéihyepmant
bóo buwámant ā ñuhuchahbut Esteban āt
enep wut jī.

⁵⁶—íNi enéé! Jeáboó jéweat panihni ā
jumuchah, Jesús nihat cáacwā úud jeñé,
Dios ā jéihyepmant bóo buwámant ā
ñuhuchah, wā enna caá, āt niijíp wut jī.

⁵⁷Páant ā niijíchah joinít, queét túbit íj
yapna, ñaacnit, íih molítđih nem teo, ñáo
ñah bejnit, caandíh ít tewep wut jī.

⁵⁸Pánih teonit, caán tútchimant wái bac
bejnit, jee dahnajíh ít yoh mawap wut jī.
Páant í yohat pínah játih, jih í đwoní
yégueh chóonadih too dug jwejnit, jáap
beh toáhni Saulo wūt jumnidih ít waput
túutap wut jī.

⁵⁹Estebandih jeejíh í yohochahjeh,
“Maá Jesús, wíih caolihdih ma úbuú”, āt
niijíp wut jī.* ⁶⁰Páant niijnít, bóđicha caj

yoh ñajnit, “Maá, weemdíh yeejép ī chājachah yuhna, queétdih ma peéh chājca bojóó”, niijnít, át wunah bejep wut jī.*

**Saulo Jesúfhwādh
yeejép ā chājat**

8¹⁻²Bitā Jesúfhwā Estebanjidih baad yóhna, búdí īt juñúp wut jī. Obohjeéhtih, Sauloboó Estebandih ī mawachah enna, “Túina caá”, át niij jenah joyóp wut jī. Caán yeó jāapjeh Jerusalén tútchidih jumnit Jesúfhwādh eníhcan, yeejép īt chāj jwíhip wut jī. Páant ī mao jwíhichah, Jesúfhwā Jerusalén tútchimant Judea baác, Samaria baácnabut yuúp īt jweí peét bejep wut jī. Jesús ā naáwát túttnit pohba īt bejcap wut jī. ³Pánihna, Sauloboó Jesúfhwādh eníhcan, queétdih yeejép chājna, íih muúnádh waadnít, neonádh, yaáhdhíhbut teo wái bacnit, nemat muúboó āpí nemat tútup wut jī.*

**Felipe Samaria baáchoó
Jesúh doonádh ā bohéat**

⁴Pánih jweí peétnitji ī juibíni tútchinadh moondíh Jesúh túini doonádh ípí naáwáp wut jī. ⁵Samaria baáchoó jumni chah búdí tútchina juibínit, Felipebut caán tútchidih moondíh Jesúh túini doonádh át naáwáp wut jī. ⁶Páant ā naáwáchah joinít, Dios ā wēpatjīh jwiít cáacwā jwí jéih chājca naáhdih ā chājachah ennit, caanjíh moón dawá īt túi joyóp wut jī. ⁷Dawá nemép jumnit ā pebh ī juibínachah, nemépwāboodíh āpí bac bejat tútup wut jī. Páant ā bac bejat tútuchah joinít, nemépwā ñāacnit, ípí bac bejep wut jī. Dawá jéih wálcannitdh, jéih bejannitdhbut āpí boonanap wut jī. ⁸Páant ā chājachah enna, caán tútchidih moón búdí īt weñep wut jī.

⁹Caán tútchidih bóo Simón wūt jumni, jíohni át jumup wut jī. Pánihna, caán tútchidih moondíh jíohnit ded pah ī chājatdh āpí chāj júutup wut jī. Páant ā chājachah enna, caanjíh moón en wáhi

bejnit, Simóndih īt úmup wut jī. Nin pah āpí niijp wut yuh jī: “Weem páh jéihni bita wihcan caá. Dedé weemdíh judhcan caá”, át niijp wut jī.

¹⁰Páant ā chājachah enna, “Nin Dios pah muntih wēpat bíbohni caá”, cáacwā ī maáta bícdih īt niijp wut yuh jī. Queét nihāt caandíh īt túi joi jwúhup wut jī.

¹¹Páant ā chājatjīh queétdih maatápdih át júutup wut jī. Páant ā chāj júutuchah enna, queétoó wáhi bejnit, caandíh īt túi joyóp wut jī. ¹²Obohjeéhtih, caandíh ī joyóchah yuhna, Felipeboó Dios maáh ā jumadh, Jesucristoíh túini doonádhbut ā naáwáchah joinít, Simóndih cádahnit, Felipeboodíh īt joyóp wut jī. Pánih túi joinít, ī jepahachah enna, Felipe neonádh, yaáhdhíhbut át daabánap wut jī. ¹³Simónbut Felipe ā naáwáchah joinít, Jesúsdh ā jepahachah, caandíhbut át daabánap wut yuh jī. Páant ā daabáat tátimah, Felipejeéh caanbút át péenap wut jī. Felipe Dios ā wēpatjīh chāj júutnit, tabúp chūhndíh ā túi boanachah enna, Simón át en wáhi bejep wut jī.

¹⁴Samaria baácdih moón Dios naáwátdih ī túi jepahat dooná Jerusalén tútchina Jesús ā naáwát túttnitdh át juibínap wut jī. Páant ī jepahat doonádh joinít, Pedro, Juan bícdih, Samaria baácna īt wahap wut jī. ¹⁵Pánih caanná juibínit, Pedrowā Jesúsdh jāap jéihndíh Diosdh īt uúbup wut jī, Túini Espíritu ā wēpat queétdih ā jumat pínah niijná. ¹⁶Queét Samaria baácdih moón Jesúfhwā ī jumat júutat pínah niijná, queétdih Felipe átát daabánap wut jī. Jesúsdhjeh īt jéih jwúhup wut jī. Obohjeéhtih, caán láa, Túini Espíritu ā wēpat queétdih át wih jwúhcap wut jī. ¹⁷Pánihna, Pedro Juanjīh Samaria baácdih moondíh ī teo jáha uúbúchah, Túini Espíritu ā wēpat queétdih át jum jwíhip wut jī.

¹⁸Pedrowā ī teo jáha uúbúchah, Túini Espíritu ā wēpatjīh mácah wéheatjīh ī wéhenachah, Simón át enep wut jī. Pánih ennit, Pedrowā ī wēpat déedíh náahna, dinerojīh átih juib chājíhip wut yuh jī.

¹⁹—Weembút cáacwādh wā teo jáha uúbúchah, Túini Espiritu ā wēpat queétdihbut ā jummat pínah niijná, weemdihbut nī wēpat déedih nī wūhuá, āt niijíp wut yah jī.

²⁰—Míih dinerojih Dios ā wēpatdih ma jíib chājihat yeejép caá. Pánihna, caandih ma jíib chājihat peéh míih dinero bíicdih iiguípna ma bejeé. ²¹Dios ā enechah, ma jenah joyát yeejép ā jumna caá. Nindih jwiít jwī chājat pah meém chājni pínah nihcan caá. ²²⁻²³Wēpatdih tūbit en nīnahnit, tūbit íj yaicánniابه caá. Pánih jumna, yeejépdih ma jéih cádahcan caá. Yeejép ma jenah joyátdih Dios ā yohat pínah niijná, caandih ma uúbú. Páant ma chājachah enna, caán ma yéejatdih āta yoh tagaá, Pedro jíohni Simóndih āt níj jūihñup wut jī.

²⁴—Weemdih yeéb Diosdih nī uúbú, ma niijípboó wā bejat pínah niijná. Caán waó jíib iiguípna wā bejihcan caá, Simón āt niijíp wut jī.

²⁵Túttimah, Pedro Juanjih Dios naáwátdih biih tútchinadih moondih naáwádh it bejep wut jī. “Jesús ā boo pud jūúwát túttimah, caandih jwiít jwī enep jī”, Samaria baácdih moondih it níj naóh peetép wut jī. Pánihna, caanjih moondih bohé péanit, Jerusalén tútchina it jwúub bejep wut jī.

Felipe Etiopía baácdih bóodih ā bohéat

²⁶Felipe Samaria baácboó ā jumuchah, Dioih ángel caandih nin pah āt níj naáwáp wut jī: “Mué wihcapboó Jerusalén tútchimant Gaza baácboó bejni namána chóop yapapboó ma bejeé”, āt niijíp wut jī. ²⁷Páant ā niijíchah joinít, caanná āt bejep wut jī. Caán namádh Etiopía baácdih bóo jwúub bejna āt chājap wut jī. Caán Etiopía baácdih moón í maáh wili Candace wūt jumnihih dinerodih en daoní wut jī. Jerusalén tútchiboó Diosdih weñedih juibínij jwúub bejna āt chājap wut jī. ²⁸Áih tútchina pūtúnijih jwúub bejna, Dios naáwátdih naóh yapani Isaías ā daacni núojidih enna āt chājap wut jī. ²⁹Pánihna, Túini Espiritu Felipedih nin

pah āt niijíp wut jī: “Con bejni pūtáni pebhna ma bejeé”, āt niijíp wut jī.

³⁰Páant ā niijíchah joinít, Felipeboó pūtáni pebhna juibínit, caán núodih Etiopíadih bóo ā míic en naáwáchah, āt joyóp wut jī.

—¿Ma ennidih ma beh joí níit? Felipe caandih āt níj uúbh joyóp wut jī.

³¹—Weemdih bohéni ā wihchah, wā túi beh joicán caá. Wā pebh juí chúudnit, weemdih ma bohénaá, Felipedih āt niijíp wut jī.

—Júu, niijnít, ā pebh āt juibí chúudup wut jī.

³²Dios naáwátdih naóh yapani Isaías nin pah ā níj daacátjidih Etiopía baácdih bóo míic en naóhna āt chājap wut jī:

“Ovejadh mawat túut, í teo wáyachah, ā nāaccat pah muntih caanbút caandih í tewechah, laihcanni ā jumvipna caá. Oveja yoócdih í bóodochah, ā nāaccat pah muntih caanbút laihcanni ā jumvipna caá.

³³Caandih í deoh naóhvipna caá. Caán yeejép ā chājchah yuhna, queétoó caandih yeejép í chājvipna caá. Pánihna, caandih í mao yohochah, weh wihcanjeh nin baácboó ā buúdbípna caá”, Isaías āt níj daacáp tajī.

(Is 53.7-8)

³⁴Caán núodih en naóhnit, Etiopía baácdih bóo Felipedih nin pah āt níj uúbh joyóp wut jī:

—Ma naáwá weemdih. ¿Nin Isaías ā niijátji dedna tigaá? ¿Caanjéh naóh níit āt chājijip? ¿Bíhdih naóh níit āt chājijip, páant ā niijná? āt niijíp wut jī.

³⁵Páant ā níj uúbh joyóchah joinít, Felipeboó caán núodih ennit, Etiopíadih bóodih Jesúsih túini doonádh āt naáwáp wut jī. ³⁶Páant níj béjna, ímdih it enep wut jī.

—iEnejúh! Conboó íim caá. ¿Weemdih ma daabáhcán níit? Felipedih āt niijíp wut jī.

³⁷—Jesúsdh ma túi jepahachah, meemdih wā daabávipna caá, Felipe caandih āt niijíp wut jī.

—Dios wúuh Jesúsdh weém wā túi jenah joiná caá. Caán Jesús Dios ā wahni

Cristo ã jumatdih wã túi jéihna caá, ãt niŷ jepahap wut jŷ.

³⁸Páant niijnít, pütúni loh teonidih ãt chãwãát túutup wut jŷ. Caán ã chãwãchah, dei ñuhnit, ímna ãt dei juibínap wut jŷ. Pánih dei juibínit, ímdih póbó púud bac bej juibí ñuhnit, Felipeboó caandíh ãt daabánap wut jŷ. ³⁹Daabá péanit, í aab ñúhuchah, Túini Espírítu Felipedih ãt ubah bejep wut jŷ. Æ buudáh bejchah, Etiopíadih bóo caandíh ãt jwúub encap wut jŷ. Pánihna, Jesúsdiŷ jepahna, túi wéinit, áih baácna ãt jwúub bejep wut jŷ. ⁴⁰Túini Espírítu Felipedih ã ub bejchah, Azoto tútchina ãt juibínap wut jŷ. Pánihna, niŷat tútchinadih moondíh Jesúh túini doonádiŷ naóh jibna, Cesarea tútchiboó ãt juibínap wut jŷ.

Saulo ã túut nuumát
(Hch 22.6-16; 26.12-18)

9 ¹Páant Felipe ã chãjat pónih, Sauloboó Jesúhwãdih en jéihna, “Queédih maomi caá”, niijnít, sacerdotewã í maáh pebhna ãt bejep wut jŷ. ²Caannã juibínit, mawat pínah papélahdih caandíh ãt uúbup wut jŷ. “Damasco tútchiboó judfowã í míc wáacat muunádiŷ moón í maátadiŷ ñi daacá. Weém Jesúhwãdih bid juinít, queédih chéonit, nin Jerusalén tútchiboó wã jwúub ub júóhmi caá. Pánihna, wã tewat pínah papélahdih weemdíh ñi wúhuú”, Saulo ãt niijíp wut jŷ.

³Páant ã niijíchah joinít, caán núodih í wúhuchah, Damasco tútchina ãt bejep wut jŷ. Damasco tútchina í toáh juibínachah, japmant íg jéenaat caandíh ãt jígohop wut jŷ. ⁴Páant ã íg jéenanachah, Sauloboó ãt buug ñájap wut jŷ. Pánih buug ñájnit, Jesús ã wéhenachah, ãt joyóp wut jŷ. “¿Saulo, dépanihna meém weemdíh yeejép ma chãj?” ãt niijíp wut jŷ.

⁵“¿Maá, meém déhe tigaá?” Saulo ãt niijíp wut jŷ. “Weém Jesús, yeejép ma chãjni caá. Weemdíh íjnit jepahcan, meemjéh tigaá ma míc yéejana caá. ⁶Ma ñah ñuhú. Tútchidih waad béjnit, ma jumú. Ma chãjat pínahdih

meemdíh naóhni pínah ã juibíbpina caá”, Jesús Saulodih ãt niijíp wut jŷ.

⁷Páant ã wéheatdih joiná yuhna, Saulo ã pej jumnitboó cáacdih encan, ãt joí wúhi bejep wut jŷ. ⁸Saulo ñah ñuhnit, ã jéih encan, ã pej jumnit áih muj nahmant teonit, Damasco tútchina caandíh ãt wái waad béjep wut jŷ. ⁹Pánihna, Saulo bíic peihcanni yeó jáap jéih encan, jeémpan, babhcan, Diosdih búdí uúbhna ãt chãjap wut jŷ.

¹⁰Damasco tútchidih bóo Jesúsdiŷ jéihni Ananías wut jumni oo júmat dée pah Jesúsdiŷ ãt enep wut jŷ. Páant ã enechah, Jesús caandíh ãt ejep wut jŷ: “¡Ananías!” ãt niijíp wut jŷ. “Júú, wã jumna caá”, ãt niŷ jepahap wut jŷ.

¹¹“Yoobópdiŷ wut jumni namádiŷ, Judáŷ muuná bejnit, Tarsodiŷ bóo Saulo wut jumnidih ma bidí. Caán Diosdih uúbhna caá ã chãjap. ¹²Caanbút oo júmat dée jígohatdih enna caá ã chãjap. Æ jwúub enat pínah niijná, meém juibínit, caandíh teo jáhanit, uúbát panihatdih ã enep be”, Jesús Ananíasdiŷ ãt niijíp wut jŷ.

¹³“Maá, caán míhwã túinit, Jerusalén tútchidih moondíh yeejép ãt chãjap wut be. Dawá cáacwã weemdíh páant í niŷ naáwáp be. ¹⁴Nin Damasco tútchiboó caán niŷat míhwãdih teo nemat túut niijná, sacerdotewã í maátadiŷ papélahdih daacát túutnit, caán núo ã wépatjŷ ãt júúwup wut be”, Jesúsdiŷ Ananías ãt niŷ jepahap wut jŷ.

¹⁵“Caán Sauloboó wã ñioni jumna, judfowã nihcannitdih, í maátadiŷ, judfowãdihbut wã naáwãdih ã naóhbipna caá. Pánihna, ã pebhna úumcanjeh ma bejeé. ¹⁶Túttimah, wíih ã jumat jüib, dawá láa yeejép ã yapat pínahdih caandíh wã jéihyabipna caá”, Jesús Ananíasdiŷ ãt niijíp wut jŷ.

¹⁷Páant ã niijíchah joinít, Ananías Saulo pebhna juibí, caandíh teo jáha uúbhnit,

—Wã dée Saulo, jwí Maáh Jesús namáboó meemdíh jígohni weemdíh ã wahap be, ma jwúub enat pínah, Túini Espírítu ã wépat meemdíh ã jumat pínahbut niijná, ãt niijíp wut jŷ.

¹⁸Páant ā niijíchahjeh, áih quíib dahdih queéj cháa pah jígozni ā buég jénechah, Saulo át jwúb enep wut jī, páant muntih. Pánihna, ñah ñuh bac bejnit, át daabáat tútup wut jī. ¹⁹Páant caandíh ī daabáat túttimah, jwúb bid jeémna, ā nūgúp wunatji át boonap wut jī. Pánihna, Saulo Damasco tútchidih Jesúhwhájeéh maátcanjeh át jumup wut jī.

**Saulo Damasco tútchiboó
ā naáwát**

²⁰Saulo ā tút nūmát túttimahbitjeh, judíowā ī míic wáacat mūnáboó Jesúh t́ini doonádih át naáwáp wut jī.

—Caán Jesús Dios wúh caá, Saulo āpí niijíp wut jī.

²¹Páant ā níj naáwáchah joinít, nihat ít joí wáhi bejep wut jī.

—¿Nin Jesúhwhádih ñūn yóhnihi nihcan níit? ¿Ninjíhbut júóhniit, queétdih teonit, sacerdotewā ī maátadih wúhíhnihi nihcan níit? Ít míic niijíp wut jī.

²²Obohjeéhtih, Saulo úmcanjeh, chah át bohénap wut jī. Pánih bohénit, “Yoobópdihi tigaá Jesús Dios ā wahni Cristo caá”, ā niijíchah joinít, bita Damasco tútchidih moón judíowáboó ít beh joicáp wut jī.

Saulo judíowádih ā jweyát

²³Maátcanjeh ā jumát túttimah, judíowā caandíh mawíhna, queéjtjeh ít míic wéhenap wut jī. ²⁴Pánih míic wéhenit, caán tútchidih bóo jécnadih yeó jáap jumát pah, chei jumát pahbut ít páñap wut yuh jī. Obohjeéhtih, Sauloboó ī mawíhat doonádih át joyóp wut jī.

²⁵Caán doonádih joinít, Saulo ā chéenwā caandíh búdí wúhdih yacnit, chei caán tútchi wáihyat júdu táahmant ít cádah deya bojop wut jī. Páant ī chājat túttimah, Jerusalén tútchiboó át bejep wut jī.*

**Saulo Jerusalén tútchiboó
ā jumát**

²⁶Jerusalén tútchidih juibínit, Jesúhwhá bíicdih Saulo átihi jumíhip wut yuh jī.

Obohjeéhtih, “Jesúsdih jepahni nihcan caá”, níj jenah joinít, caandíh ít úmup wut jī. ²⁷Páant ī úmúchah yuhna, Bernabéboó Jesús ā naáwát túttnit pebhna caandíh át numah bejep wut jī. Pánihna, Saulo ded pah ā yapatjidih Bernabé queétdih át naáwáp wut jī: “Nin Saulo Damasco tútchiboó bejnit, Jesúsdih át enep wut jī. Á enechah, Jesúsboó caandíh át wéhenap wut jī. Túttimah, Damasco tútchidih moondíh úmcanjeh, Jesúh doonádih át naáwáp wut jī”, Bernabé át niijíp wut jī. ²⁸Páant ā niiját túttimah, Saulo íjeéh waadníit, Jerusalén tútchidih moondíh úmcanjeh, Jesúh doonádih át wép naáwáp wut jī. ²⁹Pánih naóhniit, biquína Grecia baácmant júóhniit judíowájeéh míic wéhenit, queétdih yehna át naáwáp wut jī. Páant Saulo chah ā wép naáwát peéh caandíh ít mawíhip wut yuh jī. ³⁰Páant ī mawíhat doonádih joinít, Saulojeéh jumnit Jesúhwháboó caandíh Cesarea tútchina ít ub jwei déi bejep wut jī. Caanjíh numah jum jwúhniit, Tarso tútchina caandíh ít wah bojop wut jī.

³¹Caán láa nihat Judea baác, Galilea baác, Samaria baáboó Jesúhwhá ít túi jumup wut jī. Dedé tac buugáat wihchah, ít túi míic bohénap wut jī. Queét Diosdih úmniit, í yéejatdih cádahachah, Túini Espíritu queétdih búdí át teo wáacap wut jī. Pánihna, Jesúsdih jepahniit chah ít dao béjep wut jī.

Pedro Eneasdih ā booaat

³²Saulodih í wahat túttimah, Pedro nihat tútchinaboó Jesúhwhádih táoh en jib bejna, Lida tútchidih át juibínap wut jī. ³³Caanná juibínit, Eneas wút jumnidih át enep wut jī. Ocho jópchi játihi Eneas tubúp chúhnihi át jéhi wálicap wut jī.

³⁴—Eneas, Jesucristo meemdíh ā booana caá. Ma ñah ñuhú. Ma lajatdih ma ub ámoohoó, Pedro át niijíp wut jī.

Páant ā niijíchahjeh, Eneas át ñah ñuhup wut jī. ³⁵Pánihna, nihat Lida tútchidih moón, Sarón tútchidih moonbát caán doonádih joinít, í yéej chājatdih cádahniit, Jesúsdih ít jepahap wut jī.

* 9.23-25 2Co 11.32-33

Tabita mi boo pud jüúwát

³⁶Jope wüt jumni tátchidih Tabita wüt jumnih Jesúsdih táí jéihnih mit jumup wut jī. Mi wüt Tabita griego wéheatjīh Dorcas it niijíp wut jī. Caánt táí chājnih, moh yéejnitdih mipí táí teo wáacap wut jī. ³⁷Pánihna, caán láa wunat ñah jüúwáchah, mit wunah bejep wut jī. Páant mi wunat túttimah, queét miíh bácahjidih táí choc péanit, chah bóo tólihboó it jwejep wut jī. ³⁸Lida tátchi Jope tátchi táí pebh buugjéh át jumup wut jī. Pánihna, Jope tátchidih moón Jesúshwá, Pedro Lida tátchiboó á jumat doonádih játih itát joyóp wut jī. Pánih joinítji chénewádih Pedro pebhna it wah bojop wut jī. Á pebhna juibínit, “Tabita mi wunah bejep be. Waícanjeh jwī jumupboó jwíjeéh ma jüúwá”, Pedrodih it niijíp wut jī.

³⁹Páant í niijíchah joinít, Pedro íjeéh át bejep wut jī. Caánboó í juibínachah, caán muudíh jumnitboó Pedrodih chah bóo tólihna it numah púuh laab béjep wut jī. Tabita íjeéh jum jwuhna, moh yéejnitdih wáhat túut niijná, dawá yéguehdih mit chájap wut jī. Pánihna, éemp wunnit yaádh Pedrodih ñuh púuda bojnít, mi chájini yéguehnadit it jáut juúp wut jī.

⁴⁰Obohjeéhtih, Pedro caán tólihboó jumnitdih át bac bejat tútup wut jī. Í bac beedáat túttimah, bódicha caj yoh ñajnit, Diosdih át uúbúp wut jī. Pánih uúh péanit, miíh bácahjidih tac púud ennit,

—Tabita, ma ñah ñuhú, át niijíp wut jī.

Páant á niijíchahjeh, caántboó Pedrodih wát ennit, mit pud chúudup wut jī. ⁴¹Páant mi pud chúuduchah, Pedro miíh téihyadit teonit, caántdih át wái ñahanap wut jī. Pánihna, caanjíh moón Jesúshwádih, éemp wunnit yaáhdihbut bid bojnít, “Eneé mi jwúub boonap be”, queétdih át niijíp wut jī.

⁴²Páant mi boot doonádih nihát Jope tátchidih moón it joyóp wut jī. Pánih joinít, dawá Jesúsdih it jephap wut jī.

⁴³Pánihna, nuúpwá chóo teoni, Simón wüt jumnijeéh Jope tátchiboó maatápdihi Pedro át jumup wut jī.

Pedro Corneliowádih Jesúsh doonádih naawádih á bejat

10 ¹Caán láa Cesarea tátchiboó cien soldadowá í maáh Cornelio wüt jumni át jumup wut jī. Queét soldadowá Italiano wüt jumni poómp wut jī. ²Cornelio áih muudíh moón bícdih Diosdih táí jenah joí wēnít, caandíh úumna, yéejat cádahnit, it táí chájap wut jī. Jígh náah jumnit judfowádih búdí át teo wáacap wut jī. Jesucristodih jéih jwuhcan yuhna, yeó jáap jumat pah Diosdih át uúbúp wut jī. ³Bíic yeó jáap cheyeh las tres jumuchah, Cornelio á uúbúchah, oo jumat pah, Dioíh ángel á pebhna á waád juibínachah, át enep wut jī. Páant á enechah, “Cornelio”, át niijíp wut jī. ⁴Cornelio caandíh en behnit, úumna, “¿Maá, dedédih caá ma náah?” át niijíp wut jī. Páant á niijíchah joinít, ángel nin pah caandíh át níj jephap wut jī: “Diosdih ma uúbúchah, át joyóp wut be. Jígh náah jumnitdih ma wúhuchahbut, át enep wut be. Pánihna, buu ma uúbátdih á jephahbipna caá. ⁵Jope tátchiboó Simón Pedro wüt jumnidih ub jüúwát náahna, miíh cáacwádih ma wah bojoó. Caán túini doonádih yeebdíh á naóhbipna caá. ⁶Bíih Simón nuúpwá chóo teonijeéh búdí muj jwéejdih jumni muudíh á jumna caá”, ángel Cornelioidih át niijíp wut jī.

⁷Páant níj péanit, át bac bejep wut jī. Á bac bejat túttimah, Cornelio chénewá caandíh teo wúhnditdih, bíic ájeéh jumni soldadodihbut át bid bojop wut jī. Caán soldadoboó Diosdih táí wēini jumna, yeó jáap jumat pah Cornelioidih wapni wut jī. ⁸Pánihna, Cornelio ángel á niijátjidih queétdih naóh beedánit, Jope tátchiboó át wah bojop wut jī.

⁹Bíih yeó jáapdihi Jope tátchiboó í toáh juibínachah pohba, yeó jáap tac yoób Pedro á jumni muú chahmant bóo coahna Diosdih uúbúdíh át púuh laab béjep wut jī. ¹⁰Páant á uúbúchah, caandíh nuugúp tubuchah, át jeémíhip wut jī. Obohjeéhtih, í jeémát chájat pónih, oo jumat jíghohat déedih át enep wut jī. ¹¹Jeáboó á jéweah bejehah, chénaoboó bóod chéoni chóo, búdí chóo át

dei jūúwúp wut jī. ¹²Caán chóo díftna dawá nuúúpwā judíowā ī jeémca naáhwā míc ít jumup wut jī. Maiwābut jum, jwébehwābut ít jumup wut jī.

¹³Caandíh ā enechah, Dios nin pah át niijíp wut jī: “Pedro, ñah ñuhnit, nitdíh ma mao jeémé”, át niijíp wut jī.

¹⁴Páant ā niijíchah joinít, “Nihcan caá, Maá. Weém wā jeémcan níft. Jwī nuowādih ma jeémát tútca naáh yeejépwādih wāpí jeémcan beé”, Pedro át niij jepahap wut jī. ¹⁵“Buu túnit caá”, wā niijnítidih ‘Yeejépwā caá’, ma niijcá bojóó”, Dios Pedrodih át niijíp wut jī.

¹⁶Páant bíic peihcanni láa ā yapachah, caán chóo át páuh laab béjep wut jī, bæca. ¹⁷Pánihna, Pedro tubit náhni dahwanit, “¿Dépanihatdih níjijh tígáá pánih jígohnidih ā júut?” caanjéh át níj jenah joyóp wut jī. Páant ā níj jenah joyóchah, Cornelio ā wah bojnitboó, Pedro ā jumni muúná ít juibínap wut jī: “¿Simón nuúúpwā chóo teoníh muú dedboó tígáá ā jum?” cáacwādih ít níj uúbh joyóp wut jī. Caán muúdíh ī jéihya naáwáchah, ā jumni muúná ít juibínap wut jī. ¹⁸Pánih juibínit, nin pah ít níj ej uúbh joyóp wut jī: “¿Simón Pedro wút jumni nin muúdíh níft ā jumup?” ít niijíp wut jī.

¹⁹Páant ī ezechahjeh, Pedro caandíh jígohnijidih ā jenah joyóchah, Túini Espíritu caandíh nin pah át niijíp wut jī: “Pedro, jécboó bíic peihcannit meemdíh bidna caá ī chájap. ²⁰Ñah ñuh, dei bejnit, íjeéh ma bejeé. Bífh pah bóodih náhni dahwacanjeh ma túi bejeé. Weémboó queétdih wā jūúwát tútup be”, át niijíp wut jī.

²¹Páant ā niijíchah joinít, Pedro ī pebhna át dei bejep wut jī. Dei juibínit, queétdih nin pah át niijíp wut jī: —Ninjih tígáá wā jumup, ñi bid jūóhni. ¿Dépanihna weemdíh ñi bid jūóh? át niijíp wut jī.

²²Páant ā niijíchah joinít, queétdih nin pah ít níj jepahap wut jī: —Cornelio cien soldadowādih wutni jwíftidih ā wahap be. Caán túi chájni, Diosdih úmmit yéej chájcani, nihat judíowā caandíh ‘Túini’, ī niijní caá. Meemdíh Dioíh ángel caandíh át bidat

túutup wut be, túini doonádih jwíftidih ma naáwát pínah niijná, Pedrodih ít niijíp wut jī.

²³Páant ī niijíchah joinít, Pedro queétdih waadát túut, jeémát wúhnit, ā jumni muúboó át úo jwúhat tútup wut jī. Cheibit Pedro íjeéh át bejep wut jī. Páant ā bejchah, bita Jope tútchidih moón Jesúhwābut caandíh ít pej jum bejep wut jī.

²⁴Í bejni daanimant bóo yeó jáapdih queét Cesarea tútchina ít juibínap wut jī. Cornelioboó ā déewādih, ā chéenwādihbut bid wáacnit, Pedrowādih át páñap wut jī. ²⁵Pánihna, Pedro Cornelioíh muúdíh ā téih waadáchah, Cornelioboó jwááh bac jūóhnit, áh jítcha pebh bóodicha át caj yoh ñajap wut jī.

²⁶Obohjeéhtih, Pedro caandíh wái ñahanit,

—Ma ñah ñahuú. Weembút meem pánih cáacjeh mun tígáá. Weém maáh nihcan caá, caandíh át niijíp wut jī.

²⁷Páant ā niijíchah joinít, ñah ñuhnit, míc wéhenit, Cornelio caandíh át numah waad béjep wut jī. Caanná waad juibínit, dawá míc wáac páinitdih Pedro át enep wut jī.

²⁸Pánih ennit, Pedro queétdih nin pah át niijíp wut jī:

—Jon játih Dios jwī nuowādih nin pah át níj wutup wut jī: ‘Judíowā nihcannit bíicdih ñi jumca bojóó’, át niijíp wut jī. Pánihna, caán wutatjidih ñijeéh jumnit, wā yap yohatdih ñi túi jéihna caá. Obohjeéhtih, judfowa nihcannitdih ‘Yeejépwā caá’, Dios weemdíh ā niiját tútcan beé. ²⁹Páant ā niijíchah joiná, yeéb weemdíh ñi bidichah, ‘Wā bejcan níft’, niijcánjeh, ñi pebhna wā jūúwúp be. ¿Dépanihat túut tibeé ninjil weemdíh ñi jūúwát túut? át niijíp wut jī.

³⁰Páant ā niijíchah joinít, Cornelioboó nin pah át níj jepahap wut jī:

—Jwínah bóodih, yeó tres jumuchah, nin horadih pohba, Diosdih wā uúbúchah, áh ángel túi baabni yeh iigné yégueh duoní, wā pebh ā jígohop be.

³¹Pánih jígohnit, ‘Cornelio, meém Diosdih ma uúbúchah, meemdíh át joyóp wut be. Jígah náah jumnitdih ma teo wáacachahbut enna, Dios meemdíh jwuh

ã jwúub teo wáacbiḡna caá. ³²Pániḡna, Jope tútchiboó míih cáacwáḡih ma wah bojoó, Simón Pedro wút jumnidih ninna queét ĩ ub júúwát pínah niijná. Caán bíih Simón, nuúpwá chóo teoni pebh, búdí muj jwéejḡih jumni muuḡih á jumna caá', caán ángel weemḡih á niijíp be. ³³Páant á niijíchah joinít, meemḡih ĩ ub júúwát pínah niijná, wíih cáacwáḡih wá wah bojop be. Meém túi chájni jwí pebhna mat júúwúp tagaá. Pániḡna, jwiít nihat ninjḡih Diosjeéh jumna, ded pah jwiítḡih á naáwát tútatḡih joíhna, jwí páina caá, Cornelio Pedrodih át niijíp wut jī.

Pedro Corneliowáḡih Jesúh doonáḡih á naáwát

³⁴Páant á niijíchah joinít, Pedro nin pah queétḡih át niij naáwáp wut jī:

—Buu jwuh yoobóḡih wá jéihna caá. Nihat cáacwáḡih Dios bíic yoobó áihwá pínah á náahna caá. ³⁵Nihat baácdih moón Diosḡih úmḡnit, yéejatḡih cáḡahna, ĩ túi chájachah, Dios queétḡih á wéina caá. ³⁶Cáacwá Diosjeéh ĩ túi jumát pínahḡih Jesucristodih át wah deyanap wut jī. Caán túini doonáḡih jwiít judíowáḡihjeh át jwíih jéihyanap wut jī. Páant á wahní caá nihat cáacwá ĩ maáh. ³⁷Jesús ded pah á chájatḡi doonáḡih níatát joi tagaá. ‘Ní yéejatḡih ní cáḡahaá. Pániḡh cáḡahnit, ní daabáát tútú’, Juan Daabáni cáacwáḡih ápi níj naóh bohénap jī. Páant á bohéat túttimah, Jesúsboó Galilea baácdih, nihat Judea baácdihbut ded pah á chájatḡi doonáḡihbut níit joi tagaá. ³⁸Caán Jesús Nazaret tútchidih bóodih Túini Espíritu á wēpatḡih Dios búdí át wuhup tajī. Pániḡna, jib bejnit, caán Túini Espíritu á wēpatḡih Jesús cáacwáḡih á túi teo wáacap jī. Pániḡh teo wáacna, nemép caolíh jumnitḡih á túi boonanap jī. Dios ájeéh á jumuchah, páant á chájap jī. ³⁹Jwíih baáboó Jerusalén tútchiboobát nihat á chájatḡidih jwiít jwí enep jī. Túttimah, jwí maáta judíowá caandḡih cruzboó ĩ péoh dodh maó yohat tútup jī. ⁴⁰Obohjeéhtih bíic peihcanni yeó jáap túttimah, caandḡih boonanit, Jesúsḡih Dios át jígoḡat tútup tajī.

⁴¹Páant á jígoḡochah yuhna, nihat cáacwá caandḡih ĩ encap jī. Jwiít Dios á níonitḡihjeh á jígoḡop jī. Jesús á boo pūd júúwát túttimah, ájeéh jeémpnit, jwí babhḡap jī. ⁴²Pániḡh jwíjeéh jumna, jwiítḡih nin pah á níj wutup jī: ‘Nihat cáacwáḡih nin pah ní níj naáwá: “Jesúsḡih jepahcannit báadhnit, wunnitḡihbut ĩ yéejat peéh chájat tútḡni maáh Dios caandḡih át waadánap wut jī”, ní niijí’, á niijíp jī. ⁴³Pániḡna, nihat Jesúsḡih ĩ jepahachah, Dios ĩ yéejatḡih á yohbipna caá. Nihat Dios naáwáḡih jon játiḡh naóh yapanit caán Jesúsḡih níj naóhna ĩt chájap wut jī, Pedro Corneliowáḡih át niijíp wut jī.

Judíowá nihcannitḡih Túini Espíritu á jwíih jumát

⁴⁴Pedro páant á níj naáwáchahjeh, nihat caandḡih joinítḡih Túini Espíritu át waadáp wut jī. ⁴⁵⁻⁴⁶Corneliowá judíowá nihcannit yuhna, mácaḡh wéheatḡih Diosḡih ĩt wéi naáwáp wut jī. Páant ĩ wéi naáwáchah, Pedrodih pej jum bejnit judíowá ĩt joyóp wut jī. Túini Espíritu judíowá nihcannitḡih á waadáḡah enna, queét judíowáboó ĩt en wáhi bejep wut jī. Pániḡna, Pedro caandḡih pej jum bejnitḡih nin pah át niijíp wut jī:

⁴⁷—Jwiítḡih waadát pah mun tigaá nitḡihbut Túini Espíritu á waadáp. ¿Páant á chájachah, queétḡih jwí daabánachah, á túini naniít? át niijíp wut jī.

⁴⁸Páant níj péanit, Jesús á wutuchah joiníj á wēpatḡih queét judíowá nihcannitḡih Pedro át daabáát tútup wut jī. Páant ĩ daabáát túttimah, “Jwíjeéh ma cháó jwúhuá”, Pedrodih ĩt niijíp wut jī. Páant ĩ niijíchah joinít, ĩjeéh át cháó jwúhup wut jī.

Pedro á chájat doonáḡih Jerusalén tútchidih moón Jesúhwa ĩ joyát

11 ¹Judíowá nihcannitbut Jesúsḡih ĩ jepahat dooná át bej peét bejep wut jī. Jesús á naáwát tútḡnitboó, bita Jesúsḡihwábut Judea baáboó jumnit, caán doonáḡih ĩt joyóp wut jī. ²Pániḡna, Pedro

Jerusalén tútchina ā jwúub juibínachah, biquína Jesúsdiŋ jepahnit judíowā, caandíh nin pah íť níj júihñap wut yuh jí:

³—¿Dépanihna, meém judíowā nihcannit pebhboó ma bej? Queét yeejépwājeéh jeémpnit, Dios jwí nuowādih ā wutatjidih mat yap yohop taga, íť niijíp wut jí.

⁴Páant, í niijíchah joinít, Pedro niŋat ā yapatjidih nin pah queétdih át níj naáwáp wut jí:

⁵—Weém Jope tútchiboó jumnit, úbhna, oo júmat jígohat déedih wā enep jí. Páant wā enechah, chénaoó bóod chéoni búdí chóo jeámant wā pebh ā dei júyúp jí.

⁶Páant ā dei júyúchah, túi ennit, caán chóo díftna maiwā, jwébehwā niŋat nuúpwābut í nuhuchah, wā enep jí.

⁷Caandíh wā enechah, wéheatbut yáanit, nin pah áí niijíp jí: ‘Pedro, ñah nuhnit, nitdih ma mao jeémé’, weemdíh ā niijíp jí. ⁸Nihcan caá, Maá. Wā jeémpan níft. Yeejépwā, meém jwí nuowādih ma jeémát tútcannitdih wápí jeémpan beé’, wā níj jepahap jí.

⁹Obohjeéhtih, páant wā níj jepahachah, ‘Buu “Túini caá”, wā niijnítidih “Yeejépwā caá”, meém ma niijcá bojó’, weemdíh ā niijíp jí. ¹⁰Biíc peihcanni láa páant ā yapachah, caán chóo ā jwúub púuh laab béjep jí.

¹¹Páant ā púuh laab béjehahjeh, biíc peihcannit neoná jwí jumni muudíh íť júyúp tají. Cesarea tútchidih bóo weemdíh ubat túutna, queétdih át wahap tají.

¹²Pánihna, Túini Espíritu weemdíh nin pah ā niijíp jí: ‘Íjeéh ma bejeé. Ñi nuowādih wā wutatjidih náhni dahwacanjeh ma túi bejeé’, ā niijíp jí. Páant ā niijíchah joinít, úumcanjeh wā bejep jí. Nit seis Jope tútchidih moón Jesúsíhwābut weemdíh í pej jum bejep jí. Caanná juibínit, Cesarea tútchidih bóoíh muudíh jwí waad béjep jí. ¹³Páant jwí waad juibínachah, ded pah caandíh ā yapatjidih nin pah jwiítidih ā níj naáwáp jí: ‘Dioíh ángel nin muúboó weemdíh jígohnit, weemdíh nin pah ā niijíp jí: “Jope tútchidih míih cáacwādih wahnit, Simón Pedrodih ma ub júúwát túutá.

¹⁴Caán juinít, yeebdíh túini doonádih ā naóhbiŋna caá. Caán doonádih ñi jepahachah, meém ma pebh moón biícđih ñi yéjeat peéh chājat déedih Jesús ā túi ubbiŋna caá”, ā niijíp jí’, Cornelio jwiítidih ā niijíp be. ¹⁵Pánihna, Jesúsíh túini dooná queétdih wā jáap naóh jwíhichahjeh, jwiítidih ā waadátji pah muntih, Túini Espíritu queétdihbut ā waadáp jí. ¹⁶Caandíh ennit, Jesús jwiítidih ā niijátjidih wā náhninap jí: ‘Juan mahjihjeh ā daabánap be.

Obohjeéhtih, Túini Espíritu yeebdíh ā waadáchah, yeebdíh ā wēpat búdí ā wúhbiŋna caá’, ā niijíp jí. ¹⁷Páant ā niijátjidih náhninit, Dios queétdih Túini Espíritu ā wáhatdih ennit, ‘Weém Diosdih wā yap yohcan níft’, niijnít, queétdih wā daabáát túutap jí, Pedro Jesúsdiŋ jepahnit judíowādih át niijíp wut jí.

¹⁸Páant Pedro ā niijíchah joinít, jwúub júihcanjeh, Diosdih wēninit, nin pah íť míic niijíp wut jí.

—íJoi yáh buca! Judíowā nihcannit yuhna, yéjeat peéh iiguíŋna í bejat déejidih Dios át túi ubap taga. Pánihna, í yéjeatdih cádahnit, í túut nuumúchah, queétdihbut áihwā át chājap taga, ájeéh páantjeh í jumat pínah niijná, íť míic niijíp wut jí.

Antioquía tútchidih moon jwáh Jesúsíh doonádih í jepahat

¹⁹Estebandih í mao láa, bita Jesúsdiŋ jéihnitdihbut judíowā íť mao nuunúŋ wut jí. Pánihna, queét í mawatdih jweinít, yúŋp íť bej peét bejep wut jí. Biquína Fenicia baácboó bej, bita Chipre quewaboó bej, bitabut Antioquía tútchiboó íť bejep wut jí. Pánih bejnit, Jesúsíh túini doonádih íť naóh peét bejep wut jí. Pánih naóh bejna yuhna, judíowādihjeh íť naáwáp wut jí. Judíowā nihcannitboodíh íť naóh jwuhcap wut jí. ²⁰Obohjeéhtih, biquína Jesúsíhwā Chipre quewadih moón, Cirene tútchidih moonbú, Antioquía tútchina juibínit, judíowā nihcannitdihbut jwí Maáh Jesúsíh doonádih íť naáwáp wut jí. ²¹Pánihna, Dios búdí ā teo wáacachah, dawá

queédih joinít, túut nuumná, Jesúsdiht it jepahap wut jī.

²²Antioquía tútchidih moón ī jepahat dooná ā bej peét bejehah, Jerusalén tútchidih jumnit Jesúfhwā caán doonádih it joyóp wut jī. Pánih joinít, queédih ā bohé teo wáacat pínah niijná, Bernabédih Antioquía tútchina it wah bojop wut jī. ²³Caanná juibínit, queédih Dios ā túi teo wáacatdih ennit, Bernabé búdí āt weñep wut jī. Pánih wēinit, queédih bohéni, nin pah ápí niij naáwáp wut jī: “Jesúsdiht ñi túi péenaá. Ded pah ā yapachah yuhna, caandíh ñi túi jenah joí cádahca bojoó”, queét Jesúsdiht jáap jepahnitdih āt niijíp wut jī. ²⁴Bernabé túi chājni, Túini Espírítu ā wēpat búdí jumni, Jesúsdiht túi jenah joinít āt jumap wut jī. Pánihni jumna, queét judíowā nihcannitdih yuhna, búdí ā teo wáacachah, Jesúsdiht jepahnit chah it dao béjep wut jī.

²⁵Túttimah, Bernabé Saulodih ā pej pínah Tarso tútchina bididih āt bejep wut jī. ²⁶Caandíh jwááhnit, Antioquía tútchina āt numah jwáúb bejep wut jī. Pánihna, caánboó jwáúb juibínit, Jesúsdiht jáap jepahnitdih bícdih it bohénap wut jī. Jesúfhwájéht jumnit, bíc jópchi it túi bohénap wut jī. Caán Antioquía tútchidih wut jī Jesúfhwádih “Cristodih péenit”, niijná, “Cristianos”, it jwíih niij wūt búudhdup wut jī.

²⁷Caán láa biquína Dios naáwátdih naóh yapanit Jerusalén tútchimant Antioquía tútchina it dei juibínap wut jī. ²⁸Bíic newé íjeéht jūóhni, Agabo wūt jumni, queét Jesúfhwā bícdih ī míic wáacachah, caánboó ñah ñuhnit, Túini Espírítu ā niijátidih āt jwáúb naóh yapanap wut jī. “Maátcanjeh, jeémát wihcat láa niht baácboó ā jumbipna caá”, āt niijíp wut jī. Túttimah, Claudio Romano cáacwā ī maáh ā jumuchah, Agabo ā niijátji pahjeh jeémát wihcat láa āt jumap wut jī. * ²⁹Pánihna, Agabo ā niijchah joinít, “¿Jwí déewā Judea baácdiht moón Jesúfhwádih jwí teo wáac jīfh?” it míic niijíp wut jī. Pánih teo wáacnit, det dinero búdí bíbohnit búdí it

wáhp wut jī. Buúh buugní bíbohnit buúh buugní it wáhp wut jī. Bainí bíbohnit bainíjeh it wáhp wut jī. Bitá bíbohcanit it wáhp wut jī. ³⁰Í wáh wáacni dinerodih Bernabéwádih wáhnit, Jerusalén tútchidih moón ī déewā Jesúfhwā maátadih it wahap wut jī, bitadih ī pāáat pínah niijná. Pánihna, Bernabé Saulojīh ī wáhnit dinerodih Jerusalén tútchina it ub bejep wut jī.

**Herodes Santiagodih
mawat túttnit, Pedrodihbut
ā nemat tútat**

12 ¹Caán láa Maáh Herodes Jesúfhwádih yeejép chājna, biquína queédih nemat muúboó āt nemat tútup wut jī. ²Juan weép jeé Santiagodih* waó āt bóod yohat tútup wut jī. ³Páant ā chājachah ennit, judíowā ī maáta búdí it weñep wut jī. Í weñatdih ennit, Pedrodihbut āt tewat tútup wut jī. Á tewat tútuchah, paacánni pandih jeémát, Pascua ī niijní, láa wut jī. ⁴Pánihna, caandíh tewat túttnit, āt nemat tútup wut jī. Chénena míic soldadowā jwíih wapnit pínah it jumap wut jī. Túttimah, jwáúb túut nuumnít pínahbut páant moon múntih it jumap wut jī. Bitabut páant moon múntih it jumap wut jī. Bitabut páant moon múntih it jumap wut jī. Pánihna, Pedro ā jweicát pínah niijná, dieciseis soldadowā caandíh wapnit pínah it jumap wut jī. “Pascua túttimah, ub bac jūóhni, cáacwā ī enepdih caandíhbut wā mawat tútupipna caá”, Herodes caanjéh āt niij jenah joyóp wut yuh jī. * ⁵Páant niij jenah joinít, soldadowā Pedrodih nemat muúboó āt túi wapat tútup wut yuh jī. Páant caandíh ī nemechah, Jesúfhwā Pedrodih búdí wábhna it chájap wut jī.

**Dioíh ángel nemat muumánt
Pedrodih ā ub bacaat**

⁶Herodes ā jenahni yeó jáap cheijeh Pedroboó túi ñona āt chájap wut jī. Chéne soldadowā chénaboó itah tōp ā teo lajachah, Pedro bícdih ñona it chájap wut jī. Í jumni tólih jéc pehbbut bita

chéne soldadowā it wap ñuhup wut jī.
 7Dioñ ángel queét pebh ā jígohochah, ā yeh iigát ī jumni tólihdiñ āt túi yeh iiguíp wut jī. Páñih jígoñnit, Pedroñ páwádih āt wuúmp mao wucup wut jī.

“iWaícanjeh jáanit, ma ñah ñuhúá!”
 ángel Pedroñih āt niijíp wut jī. Páant ā niíf wucuchah jáanit, Pedro āt ñah ñuhup wut jī. Páant ā ñah ñuhuchahjeh, áih téihya colóhñadiñ ī chéoni tópna āt waát jénepe wut jī. 8“Míih yéguediñ míih zapatodihbut ma dūwúá”, ángel āt niijíp wut jī. Páant ā niiját joinít, āt dūwúp wut jī. Páñih duó péanachah, “Míih cúbh jweyát chóodiñ pinnit, wájeéh ma péé jūúwá”, ángel caandíh āt niijíp wut jī.

9Páant ā niijíchah joinít, caán chóodiñ pinnit, ángeljeéh āt péé bac bejep wut jī. “Oboh oo júmatjeh caá. Yapat yoobát pohba nihcan caá”, Pedro āt niíf jenah joiyéhep wut yuh jī. 10Nemat tólih jéc pebh wapnitdih yap bej, biñ jéc pebh wapnitdihbut yap bejnit, tútchina bac bejat itah jécdiñ it juibínap wut jī. Caán itah jécdiñ ī juibínachah, caanjéh āt pāa bejep wut jī. Páant ā pāa bejchah ennit, it bac bejep wut jī. Namádih bejnit, biñ namána ángel Pedroñih āt ñumah juibínap wut jī. Páñihna, caán namádih juibínit, ángel āt buudáh bejep wut jī. 11Ángel ā buudáh bejchah, Pedroboó jáani pah, ā yapatdih yoobópdih āt jenah joyóp wut jī. “Dios áih ángeldih wahnit, Herodes ā mawat déediñ, judíowā ī maáta ī náahat pah ī chájat déediñbut weemdíh nemat muumánt āt túi ub bacanap taga. Būu jwuhna wā jéihna caá”, Pedro āt míic niijíp wut jī.

12Caán ā yapatdih túi jéihnit, Juan Marcos íin Maríañ muuná āt bejep wut jī. Caán muudíh dawá Jesúñhwā míic wáacnit, búdí uúbhna it chájap wut jī. 13Páñihna, caán muuná juibínit, muú wáihyat júdu jécdiñ waadíhna, āt wuúmp mawap wut jī. Páant ā wuúmp mawachah joinít, teo wühñih Rode wūt jumñih mit juibí uúbh joyóp wut jī. 14Páñihna, Pedro ā wéheatdih beh joinít, búdí wēina, wátcanjeh, naáwádih mit jwúub waad béjep wut jī.

—Pedro beé áí juyúp be. Jéc pebh áí ñuhup be, mit niijíp wut jī.

15Obohjeéhtih páant mi niijíchah joinít,
 —Yeena caá ma chájap, it niijíp wut jī. Obohjeéhtih, caántboó bíic yoobó chah mit wēp naáwap wut jī.

Queétboó caántdih joyáh bojnit,
 —Oboh áih dadah nacaá, it niijíp wut jī.

16Páñihna, Pedroboó páantjeh āt wuúmp mao behjehep wut jī. Páant ā wuúmp mao behjehechah joinít, jécdiñ it wátap wut jī, buca. Wátnit, Pedroñih ennit, it en wáhi bejep wut jī.

17Obohjeéhtih, Pedro queétdih tóo mao jwúubanit, āt wéheat túutcap wut jī. Queétdih ī wéheat yayánit, ded pah Dios caandíh nemat muumánt ā ub bacaatdih āt naáwap wut jī.

—Wā naáwátidih Jesús úud Santiagodih, bita Jesúñhwáñihbut ñi naóh yapanaá, āt niijíp wut jī.

Páant niíf naóh péanit, biáboó āt bejep wut jī.

18Túttimah, baáb jénechah, soldadowā Pedro ā wihcatdih ennit, búdí it wáhi bejep wut jī. “¿Ded pah tigaá Pedro āt bej?” it míic niijíp wut jī. 19Páñihna, Herodesboó caandíh bid bojat túutuchah, áih soldadowā it bid juicáp wut jī. Páñih bid juicán, caandíh wapnitji soldadowáñih tubit āt uúbh joí ñuunúp wut jī. Páñih uúbh joí péanit, Pedroñih ī túi wapcatji peéh, queétdih āt mao yohat túutap wut jī. Páñihat túttimah, Herodes Judea baácmant Cesarea tútchina jumant túut niijná, āt dei bejep wut jī.

Herodes ā wunat

20Herodes Cesarea tútchidih ā jumuchah, Tiro tútchidih moondíh, Sidón tútchidih moondíhbut búdí āt íijip wut jī. Caán tútchinadiñ moón Herodeñ baácdih moondíh jeémátidih ípí juibí jíib chájap wut jī. Páñihna, jwúub jíib chájat túut niijná, Herodes ā íijat yayát náahnit, Cesarea tútchina caandíh enediñ it juibínap wut jī. Páñih juibínit, Herodes ā pebh bóo Blasto wūt jumñidih jwáñnit, queétdih ā teo wáacat pínah niijná, it jíib chájap wut jī. Herodesdih ī míic wéheat pínah yeó jáapdiñ Blastodih it uúbat túutap wut jī. 21Páñihna, queétdih ā míic wéheat pínah yeó jáapdiñ, maáh jumna ā

dəwát choodih duonít, ā chūdatdih juibí chūdnit, caandíh enedih míc wáacnitdih búdí āt naáwáp wut jī.

²²Páant ā naáwáchah joinít, nihat míc wáacnitboó “Cáaquíh naáwát panihcan, Dios naáwát panihni caá”, it níj wēi ejep wut yuh jī. ²³Páant ī níj ezechahjeh, cáacwā ī weñatdih náahnit, Diosboodíh ā jwúub wēi naóhcatji jiiib, Dioíh ángel Herodesdih wunat āt wūhup wut jī. Pánihna, coyíwā caandíh ī jeéméchah, āt wunah bejep wut jī.

²⁴Pedrodih Dios ā ub bacaat túttimah, Jesúfhwā jib bejnit, áih túini doonádih it naóh peetép wut jī. Caán doonádih jepahnit it dao béjep wut jī.

²⁵Bernabé Saulojíh Judea baácdih moondíh wáac wūhniji dinerodih wah péanit, Jerusalén tútchimant Antioquía tútchina it jwúub bejep wut jī. Jwúub bejnit, Juan Marcosdihbut íjeéh it ub bejep wut jī.

Bernabé Saulojíh

Túini Espíritu ā wahat

13 ¹Antioquía tútchidih moón Jesúfhwājeéh jumnit, biquína Dios naáwátidih naóh yapanit jum, biquína Jesúfh doonádih bohénitbut it jumup wut jī. Nin caá ī wútna: Bernabé, Simón Eini ī niijní, Lucio Cirene tútchidih bóo, Manaén Herodes Antipasjíh bíicdih behni, Saulo yuh buca. ²Pánihna, bíic yeó jáap jeémp jwuhcanjeh, Diosdih wēina, ī uúbúchah, Túini Espíritu queétdih nin pah āt niijíp wut jī: “Bernabédih, Saulodihbut játih wáát níwip jī, Jesúfh túini doonádih ī naóh jibat pínah niijná. Páant wā nionit ī jumuchah, yeéboó queétdih ni wahaá”, āt niijíp wut jī.

³Pánihna, páantjeh jeémp jwuhcanjeh, teo jáha uúbhni, Bernabéwádih it wahap wut jī.

Bernabéwā Chipre quewana ī bejat

⁴Túini Espíritu queétdih ā wahachah, Seleucia tútchina dei bej, johlitjih bejni búdí jááj choodih waadnit, Chipre quewaboó it chúuh bejep wut jī. ⁵Chipre quewaboó Salamina tútchidih juibí, judíowā ī míc wáacat muuná waadnit,

caanjíh moondíh Dios naáwátidih it bohénap wut jī. Juan Marcosbut queétdih teo wáacat túut niijná, íjeéh āt bejep wut jī.

⁶Pánihna, Chipre quewaboó jumnitdih bohé páud dei bejna, Pafos wut jumni tútchina it juibínap wut jī. Caán tútchidih bíic judío Barjesús wut jumni, “Weém Dios naáwátidih naóh yapani caá”, niijná yuhna, jíóhni āt jumup wut jī. ⁷Caán jíóhni Romano maáh Sergio Paulo wut jumnijeéh āt jumup wut jī. Sergio Paulo, táí jenah joiní jumna, Dios naáwátidih joyát túut niijná, Bernabéwádih āt bid bojop wut jī. ⁸Obohjeéhtih, caán jíóhni, griego wéheatjíh Elimas ī niijní, Sergio Paulo ā túut nuumcát pínah niijná, Bernabéwádih ātih naáwát túutcap wut yuh jī. ⁹Pánihna, Sauloboó, Pablo bíih ā wut jumni, Túini Espíritu ā wépatjíh Elimasdih en behnit, nin pah āt níj jáihūup wut jī:

¹⁰—Meém, nemépdih jepahni, nihat túiniboodíh yap yohni, tubit yeeni caá. ¿Diosdih táí péefhnitdih ma jáh cádahcan níit? ¹¹Buū meemdíh Dios ā peéh chájachah, jéih encanni ma jum jwuhbipna caá. Pánihna, yeó ā cháhatdih ma jéih en jwuhcan níit, Pablo āt niijíp wut jī.

Páant ā niijíchahjeh, Elimas āt jéih encap wut jī. Pánih jéih encan, caandíh teo wáini pínahdih āt bid bejep wut jī. ¹²Páant ā yapachah ennit, ī naóhni doonádih joinít, Sergio Pauloboó jói wáhi bejna, Jesúsdih āt jepahap wut jī.

Pablo Bernabéjíh Pisidia baác Antioquía tútchina ī bejat

¹³Pafos jélitdih Pablowā johlitjih bejni jááj choodih jwúub waadnit, Panfilia baácdih bóo Perge tútchina it chúuh juibínap wut jī. Caanná juibínit, Juan Marcos queétdih cádahnit, Jerusalén tútchina āt éemp jwúub bejep wut jī. ¹⁴Obohjeéhtih, Pablowāboó jwúub bejcanjeh, Pisidia baácdih bóo Antioquía tútchina it aab béjep wut jī. Caanná aab juibínit, judíowā ī chooát yeó jáapdih, ī míc wáacat muúboó it waád juibí chúudup wut jī. ¹⁵Páant ī waád juibí chúuduchah, caán muudíh wáac juinít

maáta Moisés ā wutajdih, Dios naáwát naóh yapanit ī daacátjdihbut queét míc wáacnitdih īt en naáwáp wut jī. Caandíh en naóh péanit, queét maáta Pablowādih nin pah īt niijíp wut jī:

—Jwī déewáá, nit jumnitdih teo wáacat pínah doonádih ub jüóhna, buu ñi naáwá, īt niijíp wut jī.

¹⁶Páant ī niijíchah joinít, Pabloboó ñah ñuhnit, ī míc wéhenachah yayánit, nin pah āt niij bóhénap wut jī:

—Yeéb wá déewáá, judfowā nihcannit yuhna Diosdih wēinitbut, wá naáwáchah, ñi túi joyoó. ¹⁷Dios jwī nuowādih āt ñiwip wut jī. Táttimah, Egipto baácboó ī jumuchah, ā teo wáacatjīh īt cáac poonap wut jī. Pánihna, dawá ī cáac pooat táttimah, ā wēpatjīh caán baácmant āt ub bac jüúwúp wut jī.* ¹⁸Táttimah, cuarenta jópchi pohba muú wihcapboó jumnit, dawá láa Diosdih ī yap yohochah yuhna, queétdih āt cádahcap wut jī.* ¹⁹Canaán baácboó jumnitji siete poómpdih yoh péanit, jwī nuowá ī jummat pínah niijná, Dios caán baácdih āt wühup wut jī.*

²⁰Abrahamdih ā naáwát táttimah, cuatrocientos cincuenta jópchi yapat táttimah, jwī nuowājidih caán baácdih āt wühup wut jī. Pánihna, caánboó ī jum láa, caán baácdih jumnitdih ī yoh beedáat túut niijná, teo wáac waóhnt pínah maátadih Dios queétdih āt ñío wühup wut jī.

“Queét dée péeni maáh Samuel wūt jumni, Dios naáwátidih jwíh naóh yapani āt jumup wut jī.* ²¹Pánihna, Samuel jum láa, jwī nuowáboó queétdih wutni pínah maáhdih Diosdih īt yójah uúbup wut jī. Páant ī uúbátdih joinít, queétdih ī jwíh maáh pínah Cis wūh Saúljdih Dios āt ñío wühup wut jī. Saúl Benjamín juimená poómpdih bóo āt jumup wut jī. Pánihna, caán Saúl cuarenta jópchi maáh āt jum jwuhup wut jī.* ²²Caán ā maáh jummatdih dúuc wáinit, Davidboodíh Dios āt jwúub túut nuúm maáh waadánap wut jī. “Isaí

wūh Daviddih bid junít, wá wēina caá. Caánboó wá weñat pínahdihjeh chájna, weemdíh ā yap yohcan níit”, Dios āt míc niijíp wut jī.* ²³Caán David jaima Jesús caá. Pánihna, judíowādih ī yéejat peéh chájat déedih yohni pínah caán Jesúsdi Dios āt ñíoqip taga. ²⁴Jesús ā bohéat pínah játih, Juanboó nihat judíowādih nin pah āt niij naóh bohénap wut jī: ‘Ñi yéej chájatdih cádahnit, túut nuúmát júutna, ñi daabáat túútú’, apí niijíp wut jī.* ²⁵Juan bohé péa jüóhna, nin pah cáacwādih āt niij naáwáp wut jī: ‘¿Yeéb weemdíh ded pah ñi niij jenah joí? ¿“Caán Dios ā wahni Cristo caá”, ñi niij jenah joí níit? Caán ā wahni nihcan caá. Weém oboh jumni caá. Obohjeéhtih, wá táttimah jüóhni chah wēpni ā jumbipna caá’, Juan āt niijíp wut jī.*

²⁶“Wá déewá Abraham juimená, yeéb judíowā nihcannit yuhna Diosdih wēinitbut, jwiít nihatdih yéejat peéh chájat déedih yohni pínah doonádih jwí joyóp be. Caán doonádih yeebdíh naáwát túut caá wá chájap. ²⁷Jerusalén tátchidih moón, ī maáta bícdih, chooát yeó jáap jummat pah, Dios naáwátidih naóh yapanit ī daacátjdih ī en naáwáchah joiná yuhna, queét ī beh joicáp jī. Pánih beh joicán, Jesucristo Dios ā wahni ā jummatdihbut ī jéihcap jī. Pánih jéihcan, Jesucristodih mawat túutnit, Dios naáwátidih naóh yapanit ī daacátji bíic yoobó ī chájap jī. ²⁸Jesús ā yéej chájach yuhna, Pilatodih ī mao yohat túutup jī.* ²⁹Jon játih ī daacátji bíic yoobó ī cháj péanachah, cruzboó ī péoh dodhnijdih ub deyanit, jeé íitboó áih bácahjdih bita īt yohop wut yuh jī.* ³⁰Obohjeéhtih, Dios caandíh āt jwúub boonap wut jī. ³¹Páant ā booaat táttimah, áihwá Galileamant Jerusalén tátchina ájeéh péenitjdih dawá yeó jáapna āt jígohop wut jī. Pánihna, caandíh ennitji jumna, ded pah Jesús ā chájatjdih buu bita jwí déewādih naóhna caá ī chájap.*

* 13.17 Ex 1.7; 12.51 * 13.18 Nm 14.34; Dt 1.31 * 13.19 Dt 7.1; Jos 14.1 * 13.20 Jue 2.16; 1S 3.20 * 13.21 1S 8.5; 10.21 * 13.22 1S 13.14; 16.12; Sal 89.20 * 13.24 Mr 1.4; Lc 3.3 * 13.25 Jn 1.20; Mt 3.11; Mr 1.7; Lc 3.16; Jn 1.27 * 13.28 Mt 27.22-23; Mr 15.13-14; Lc 23.21-23; Jn 19.15 * 13.29 Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42 * 13.31 Hch 1.3

32-33 “Pánihna, caán túini doonádih jwiítbut yeebdíh naáwádih jwí jūúwúp be. Jesucristodih boonanit, Dios jwí n̄uwādih ā naáwátji jwiít ī juimenádih bíc yoobó b̄uū ā yapap be. Páant tigaá Davidji ā jwíh daacátji numpboó Salmo nin pah āt níj daacáp tajī: “Meém wā wūúh caá. B̄uū nihat cáacwā ī enechah, meemdíh maáh wā waadána caá”, Dios ā niijná caá’, David āt níj daacáp tajī.*

34 Caán ā wunuchah yuhna, áih b́acah ā moópcat pínah niijná, Dios caandíh āt boonanap tajī. Ā naáwát dih naóh yapani Isaías nin pah āt níj daacáp tajī: “Daviddih wā niijátji pah meemdíh bíc yoobó wā túi cháj bipna caá”, Cristodih Dios ā niijná beé’, āt níj daacáp tajī.*

35 Bíh Salmoboó Davidji nin pah āt jwúub níj daacáp tajī: “Wíh túini, wā oinih b́acahdih wā moopát tútcan níit”, Cristodih Dios ā niijná beé’, āt níj daacáp tajī.* 36 Pánihna, nindih n̄i náhninaá: Davidjiboó Dios ā wúatdih túi jepahnit, áih cáacwádih ā túi chájat túttimah, āt wunup wut jī. Ā wunuchah, ā n̄uwādih ī yohopjiboó caandíhbut īt yohop wut jī. Páant ī yohat túttimah, áih b́acah āt moóppij taga. 37 Obohjeéhtih, Dios ā boonaniboó áih b́acah āt moópcap tajī. 38 Páant ā moópcatdih jéihnit, nindih n̄i túi jéihyeé: Caán Dios ā boonani Jesús ā wun wúhatjijeh n̄i yéejatdih Dios ā yohna caá. 39 Yeéb Moisés ā wúatjidih jepahíhnit, n̄i yéejat yohatdih n̄i pí bidna yuh caá. Obohjeéhtih, Jesucristodih jepahnit, n̄i yéejat yohatdih n̄i jéih bid juibípna caá. 40 Pánihna, Dios naáwát dih naóh yapanit nin ī niijátji pah yapcat tút niijná, n̄i túi chája chaáh.

41 “Eneé, wā wēpatdih wā júutuchah, yeéb deoh naóh nitboó n̄i en wáhi bejbipna caá. Wā wēp chájat pínahdih ī naáwáchah yuhna, túi jenah joicánnit, n̄i wunbipna caá”, Dios ā niijná caá’, it níj daacáp tajī”,

(Hab 1.5)

Pablo cáacwádih āt niijíp wut jī.

42 Páant níj naóh péanit, Pablowā īt bac bejep wut jī. Ī bac bejehchah, cáacwā

queétdih nin pah īt niijíp wut jī: “Túttimah bóo chooát yeó jáapdih jwiít dih ma jwúub bohénaá”, it niijíp wut jī. 43 Túttimah, maátaboó wáac juinítdih ī bacanachah, dawá judíowā, dawá judíowā nihcannit yuhna Diosdih wēnitbut Pablowádih it n̄uun b́ac bejep wut jī. Pánih n̄uun b́ac bejnitdih Pablowā nin pah īt niijíp wut jī: “Dios yeebdíh túi oinit, Jesucristodih ā wahatji doonádih b̄uū túi jepahnit, caandíh n̄i cádahca bojóó”, it niijíp wut jī.

44 Túttimah bóo chooát yeó jáapdih caán tútchidih moón nihat beéd jūóh nit pah Dios naáwát dih jóihna, it míic wáac juibínap wut jī. 45 Obohjeéhtih, judíowā ī maáta dawá wáac juibínitdih ennit, búdí it íjip wut jī. Pánihna, Pablo ā bohénachah, queétdoó caandíh jūihna, yehna it niijíp wut jī. 46 Obohjeéhtih, Pablo Bernabéjīh úmcanjeh, nin pah it níj wēp naáwáp wut jī:

—Jwiít judíowádihjeh Dios naáwát dih ā jwíh naáwát tútup be. Obohjeéhtih, caandíh náahcan, Diosjeéh páantjeh n̄i jumíhcat jīb, jwiítboó judíowā nihcannitdih naáwádih jwí bejbipna caá. 47 Dios naáwát dih naóh yapani Isaías ā daacátji pah jwiít dihbut páant níj wutna āt chájip taga:

“Judíowā nihcannitdih wā túi ubat pínahdih ī beh joyát pínah niijná, meemdíh ī pebhna wā wahbipna caá. Pánihna, nihat baácdih moondíh ī yéejat peéh chájat déedih wā yohat pínahdih n̄i naáwá”, Dios ā niijná caá’, āt níj daacáp tajī, (Is 42.6; 49.6)

Pablowā it níj naáwáp wut jī.

48 Páant ī niijíchah joinít, judíowā nihcannit búdí it wēnep wut jī. “Dios naáwát túina caá”, it niijíp wut jī. Pánihna, nihat Diosjeéh páantjeh jumnit pínah, Jesucristodih it jepahap wut jī. 49 Dios naáwát dih jáap jepahnitbut caán baácbó it naóh peét bejep wut jī. 50 Obohjeéhtih, judíowā ī maáta bitadih Pablowádih it íjanap wut jī. Páant ī íjanachah, Diosdih jepahíhntiji maáta yaádh, neoná

bícdih íijnit, Pablowāboodíh yeejép chājnit, íih baácmant ít ñuun yóh bacanap wut jī. ⁵¹Pánihna, caán tútchidih moondíh Dios ā yohat pínahdih júutna, Pablowāboó íih zapatos becchídih ít péoh mao yoh jéenanap wut jī. Péoh mao yoh jéena péanit, Antioquía tútchimant Iconio tútchina ít bejep wut jī. ⁵²Pánihna, Antioquía tútchidih moón Jesúsdi h jáap jéihnitdih Túini Espíritu ā túi teo wáacachah, búdí ít weñep wut jī.

**Iconio tútchidih moondíh
Pablo Bernabéjih í bohéat**

14 ¹Pablowāboó Iconio tútchina juibínit, chooát yeó jáapdih judíowā í míic wáacat muuná caanjíh moónjeéh ít waad béjep wut jī. Antioquía tútchidih moondíh í bohéatji pahjeh muntih túini doonádih caánboobút ít túi naáwáp wut jī. Páant í naáwáchah, dawá judíowā, judíowā nihcannitbut túi joinít, Jesucristodih ít jepahap wut jī. ²Obohjeéhtih, jóíhcannit judíowā Pablowādih yee naóhnit, judíowā nihcannitdih ít joyát túutcap wut jī. ³Páant í chājachah yuhna, maatápdi h Pablowā caánboó jumnit, éumcanjeh Jesúsíh túini doonádih ít wép naáwáp wut jī. Pánihna, “Í naáwát yoobópdih caá”, cáacwā í níj jéihyat pínah níjné, jwiít cáacwā jwí jéih chájca naáhdih í chāj júutat pínah wépatdihbut Dios Pablowādih át wúhup wut jī. ⁴Obohjeéhtih, biquína caán tútchidih moón jóíhcannit judíowājeéh í péenachah, bitaboó Pablowājeéh ít péenap wut jī. ⁵Pánihna, judíowā nihcannit, judíowā, í maáta bícdih, “Pablowādih jee dáhnajíh yohnit, jwí mao yoh jííh”, ít níj jenah joyóp wut jī. ⁶⁻⁷Obohjeéhtih, páant í níj jenah joyát doonádih joinít, Pablowā Iconio tútchimant ít jwei bác bejep wut jī. Pánih jwei béjna, Licaonia baácdih Listra tútchi, Derbe tútchi, caán tútchina pebh jumnitdihbut ít naóh jibip wut jī.

**Listra tútchidih moón
Pablodih jee dáhnajíh í yohat**

⁸Listra tútchina juibínit, Jesúsíh túini doonádih ít bohénap wut jī. Caanjíh jéih yáac chái bejcani Pablowādih át jói chúudup wut jī. Caán jwíih cáac jumnajeh, áih jíтчana yéejni át jumup wut jī. ⁹Pánihna, ā túi joyóchah jéihnit, “Caán ā boocat pínahdih ā túi jenah joiná caá”, Pablo át níj jéihyep wut jī. ¹⁰Pánih jéihnit, caandíh ennit, nin pah át wép níijíp wut jī:

—Yoobópdih ma ñah ñuhúú, át níijíp wut jī.

Páant ā níijíchah joinít, ñaáp ñah ñuhnit, át yáac chái bej jwíhip wut jī.

¹¹Caandíh ā boooachah ennit, cáacwā búdí ít en wáhi bejep wut jī. En wáhi bejnit, íih wéheatjih nin pah ít níj wéi ñaacáp wut jī:

—Jwiít jwípi úúbh wéinit dioswā cáac wééhnit, ít dei júúwúp taga, ít níijíp wut jī. Páant í níj wéi ñaacáchah yuhna, Pablowā ít beh joicáp wut jī.

¹²Páant níj jenah joinít, Bernabédih íih dios Zeuíh wút ít búudhdup wut jī. Pabloodíh íih bíih dios Hermeíh wút ít búudhdup wut jī. Zeusboó Griego cáacwáíh dioswā í maáh, Hermesboó íih dioswáíh naóh yapani wut jī. Pánihna, Pabloboó naóhni ā jumuchah, naóh yapani Hermeíh wút ít búudhdup wut jī.

¹³Zeusdih úúbhnit, í wéi wúhat muú tútchi jwéejdih át jumup wut jī. Pánihna, caán muudíh en daoní Bernabédih “Zeus caá”, níj jenah joinít, Pablowādih jwááat túut níjné, momo jiwíwādih cháajíh í búudhni júdunadihbut tútchi jécna át úb júúwúp wut jī. Caánboó cáacwā bícdih wéinit, momo jiwíwādih Pablowādih áti h mao wúhíhip wut yah jī. ¹⁴Obohjeéhtih, Pablowā í chājatdih en wúhinit, cáacwā poómp cáti h ñáo waadní, nin pah ít wép níj ñaacáp wut jī:

¹⁵—Páant ñi chájatdih ñi cádaahaá.

Jwiítbut yeeb pánihnit cáacwájeh mun tigaá. Jwiítidih wéinit, ñi mao wúhca bojóó. Jwiít yeebdíh Jesúsíh túini doonádih naáwádih jwí júúwúp be. Dios

yoobát báadhni, wēpni caá. Yeéb nīpí wēini panihni nihcan caá. Pánihna, nin wēpcanni, báadhcanidih nī wēi cádaahaá. Tútut nūmmnít, báadhni Dios yoobátidih nī jepahaá. Caán jeádih chāj, baácdihbut chāj, mujnadihbut chāj, nihatdih át chājap wut jī. ¹⁶Jon játih Dios nihát cáacwādih dedé ī náahat pahjeh ī chājachah, át enah boj jwuhup wut jī. ¹⁷Pánih enah bojna yuhna, ded pah ā jummatdih át túi jútutp taga. Yeebdíhbut ā oyatdih júutna, mahdíh buugát túut, jeémát pínahdihbut āpí quehat túutna caá. Jeémátidih wūhna, yeebdíh āpí weñat túutna caá, Pablo queétdih át niijp wut jī.

¹⁸Páant ā niijchah, momo jiwiwādih cáacwā wēi mao wūhíhñit, it tahca bejep wut jī.

¹⁹Cáacwā páantjeh ī weñechah, Antioquía tútchidih moón, Iconio tútchidih moón judíowā biícđih juibínit, Pablowādih nūán yee naóh péenit, “Jwiítboodíhñeh nī joyoó”, cáacwādih it niijp wut jī. Páant ī niijchah joinít, caán tútchidih moón Pablodih mawat túut niijná, jee dáhnajíh it yohop wut jī. “Jáantjeh ā wunah bejep be”, níj jenah joinít, tútchi jwéejboó caandíh it wái bac bejep wut jī.” ²⁰Páant ī ub bac bej yohochah ennit, Jesúhfwā Pablo pebh it míic wáac juibí nūhup wut jī. Páant ī míic wáac juibí nūhuchah, Pablo boonit, jwúub ñah ñahñit, tútchiboó át jwúub waad béjep wut jī. Pánihna, cheibit Pablo Bernabéjīh Listra tútchimant bac bejnit, Derbe tútchina it bejep wut jī.

**Pablowā ī jwíih bohéniji
tútchinadih moondíh
ī jwúub bohéat**

²¹⁻²²Derbe tútchina juibínit, caán tútchidih moondíhbut Jesúhfwā túini doonádih Pablowā it naáwáp wut jī. Páant ī naáwáchah, dawá caandíh joinít, túut nūmmnít, Jesucristodih it túi jepahap wut jī. Pánihna, Derbe tútchidih moondíh bohé péenit, Listra tútchina jwúub joinít, Jesúsdih jáap jepahnitdih jwúub bohéna, queétdih it weñanap wut jī. Túttimah,

Iconio tútchidihbut, Antioquía tútchidihbut jwúub joinít, Jesúsdih jáap jepahnitdih bíic yoobó it teo wáacap wut jī. Caán tútchinadih jumnit, Jesúsdih jáap jepahnitdih bohéna, nin pah it níj naáwáp wut jī: “Yeéb yeejép yapna yuhna, Jesúsdih nī cádahca bojoó. Nin baáboó jwí jum jwuhuchah, jwiít nihatdih yeejép yapat páantjeh ā jumnipna caá. Páant jwiítidih ā yapachah yuhna, Jesúsdih cádahcan, Dios ā jumupboó jwí jéih waadbípnā caá”, it niijp wut jī. ²³Caán tútchina jummat pah Jesúsdih jáap jéihnitdih ennit, queétdih waóhñit pínahdih Pablowā it nío jwejep wut jī. Pánih nionit, jeemp jwuhcanjeh wúbhna, “Nit meemdíh jepahnitdih waóhñit pínahdih ma túi teo wáacá”, Diosdih it níj wúub wut jī.

**Pablowā Siria baácdih bóo
Antioquía tútchina ī jwúub juyát**

²⁴Pisidia baácdih bóo Antioquía tútchidih moondíh bohé péenit, caán baácmant jūóhñit, Panfilia baácna it jwúub dei jūúwáp wut jī. Pánih jwúub dei jūóhna, jwíih bejna, bohécanjeh ī yapniji Perge tútchidih chāonít, caanjíh moondíh Jesúhfwā túini doonádih it bohénap wut jī. ²⁵Pánih bohé péenit, Atalia wūt jumni jélitdih it dei juyáp wut jī. ²⁶Pánih dei joinít, johlitjīh bejni jááj chóodih waadnít, Siria baácdih bóo Antioquía tútchina it jwúub chūuh jūúwáp wut jī. Dios ā jwíih naáwát túutna, queétdih teo jáha wúbhñit ī wahni tútchinajeh muntih, Dios ā wutatjidih chāj péenit, it jwúub juyép wut jī. ²⁷Pánih jwúub joinít, Jesúhfwādih míic wáacat túutnit, ded pah ī yapatjidih it naáwáp wut jī: “Dios jwiítidih búdí ā teo wáacap be. Páant ā teo wáacachah, ā wēpatjīh cáacwādih boonit, áih túini doonádihbut jwí naáwáchah, dawá joinít, ī jepahap be. Pánihna, judíowā nihcannitbut joinít, dawá ī túi túut nūmmúp be”, Pablowā queétdih wahnitdih it niijp wut jī. ²⁸Pánihna, caánboó Jesúhfwā biícđih maatápdih it jumup wut jī.

Jerusalén tátchidih Jesúfhwā
ī maáta ī míc wáacat

15¹Biquína judíowā Judea baácmant bejnit, Antioquía tátchina ít juibínap wut jí. Pánih juibínit, judíowā nihcannit Jesúfhwādih nin pah ít níj naáwáp wut jí: “Moisés jwí n̄owādih íih quehli nah yapat chóodih ít bóodat pínahdih át wutap wut jí. Páant ñi bóodcah, Diosboó yeebdíh ā tūi ubcan níť”, ít níjíp wut jí.* ²Páant níjnít, queét Judea baácdih moón Pablowādih ít míc jūihñap wut jí. Páant ī míc jūihñuchah, Jesúfhwāboó Pablo, Bernabé, biquína caanjíh moón bícdih Jerusalén tátchina ít wah bojop wut jí. Jesús ā naáwát tūtutnit, Jesúfhwādih waóhñitdihbut Judea baácmant juibínit ī naáwátidih ít wábh joyát pínah níjná, queétdih ít wahap wut jí.

³Páant ī wahnitji Fenicia baácna juí, yap jūóh, Samaria baácna ít juyúp wut jí. Pánihna, caán baácnadih moón Jesúfhwājih míc wáacnit, judíowā nihcannit Jesúsdih ī jepahatjidih ít naáwáp wut jí. Páant ī naáwáchah joinít, queét búdí ít weñep wut jí.

⁴Queét Jerusalén tátchina ī juyúchah, caanjíh moón Jesúfhwā, queétdih waóhñit, Jesús ā naáwát tūtutnit bícdih, queétdih ít tūi wēi jwāáap wut jí. Pánihna, Pablowā Dios ā wēpatjih ded pah ī chājatjidih queétdih ít naáwáp wut jí. Judíowā nihcannitbut Jesúsdih ī jepahatjidih ít naáwáp wut jí.

⁵Obohjeéhtih, páant ī níjíchah joinít, biquína Jesúsdih jepahnit fariseowā ñah ñehñit, nin pah ít níjíp wut jí:

—Queét judíowā nihcannitdih íih quehli nah yapat chóodih bóodat caá náahap. ‘Moisés ā wutatji pah ñi chājaá’, queétdih ñi níj wutwá, ít níjíp wut jí.

⁶Páant ī níjátidih míc wéheat tūtut níjná, áih doonádih Jesús ā naáwát tūtutnit, Jesúfhwādih waóhñit bícdih ít míc wáacap wut jí. ⁷Páant maatápdih ī míc wéhenachah, joinít, Pedroboó ñah ñehñit, nin pah queétdih át níj naáwáp wut jí:

—Wā déewāá, jon ñijeéh wā jumuchah, judíowā nihcannitdih Jesúfh tání doonádih wā naáwáchah joinít, ī jepahat pínah níjná, weemdíh ñionit, Dios ā wahap jí.* ⁸Cáacwā ded pah ī jenah joyátidih jéihni jumna, queét judíowā nihcannit jwí naóhni doonádih ī jepahatdih át jéihji tagaá. Pánih jéihna, áihwā ā chājatjidih jwiítdih jūutna, Táníni Espíritudih jwiítdih ā wūhatji pahjeh muntih, queétdihbut ā wūhap jí.* ⁹Pánih wūhna, jwiítdih queétdihbut bíic yoobó ā chājap jí. Queétdihbut caandíh ī jepahachah, ī yéejatdih át yohji taga. ¹⁰Jwiíť judíowā Moisés ā wutatjidih bíic yoobó jwí tūi jepahcan caá. Jwí n̄owājibut bíic yoobó ít jepahcap wut jí. Páant jwí tūi jepahcah yuhna, čdépanihna queét judíowā nihcannit Jesúsdih jepahnitdih yeéb bíic yoobó ñi wutíh? Pánih wutnit, Dios queétdih ā chājatjidih ‘Yoobópdih nihcan caá’, níjná caá ñi chājap. ¹¹Obohjeéhtih, jwiíť nin pah jwí níj jenah joiná caá: ‘Jwiítdih jígah en oinit, Dios jwí yéejat jíib ā peéh chājat déeji jwí Maáh Jesús ā tūi ubat pah muntih, buu jwuh judíowā nihcannitdihbut bíic yoobó ā tūi ubna caá’, jwí níj jenah joiná caá, Pedro át níjíp wut jí.

¹²Páant ā níjíchah joinít, Pablowā jwuh judíowā nihcannitjeéh jumna, Dios ā wēpatjih ded pah ī chājatjidih ī naáwáchah, nihat laihanjeh ít joí yai ñéh bejep wut jí. ¹³Páant ī naóh péanachah, Santiago jwuh nin pah át níjíp wut jí:

—Wā déewāá, weemdíh ñi joi jwúhú. Yeebdíh bainí wā naáwíhna caá. ¹⁴Dios judíowā nihcannitdih tūi wēi ennit, áihwā pínahdih ā níwatjidih Simón Pedroboó jwiítdih ā naóh péanap be.

¹⁵Dios naáwátidih naóh yapani, ā daacátji pahjeh tih judíowā nihcannitdih páant át yapap taga. Nin pah át níj daacáp tají:

¹⁶“Davidji maáh jum láa, nihat áihwabut ī wun beedép jí. Pánih beedníť ī jumuchah yuhna, tútítmah bóo láa, jwúub dei jūóhñit, áihwā panihnitdih wā jwúub chājibipna caá.

17 Páant wā chājachah, nihat cáacwā bita judíowā nihcannitbut weém ĩ Maáhdih ĩ náahbipna caá. ‘Wíihwā ñi jumwá’, wā níj bidnit weemdíh ĩ jepahbipna caá’,

18 jwí Maáh ā niijná caá’, āt níj daacáp tají. (Am 9.11-12)

19 “Páant ā níj daacátjidih náhninit, weém, Santiago nin pah wā níj jenah joiná caá: Judíowā nihcannit, Dios naáwátidih jáap jepahnidih wái náah jumni jwí chájat túutca boj jíh.

20 Obohjeéhtih, queétdih nin pahjeh jwí níj daác wah jíh: ‘Ī pāpnidih wēi wāhniji jeémátidih ñi jeémca bojoó. Ñi áa nihcannitjih ñi yéj chájca bojoó. Jōp teo maonitji nuñupwādih ñi jeémca bojoó. Meépdih ñi babhca bojoó’, jwí níj daác wah jíh.* 21 Jon játih, buubut jwiít judíowā jwí míic wáacat mūnā, jwí chooát yeó jáap jumt pah, Moisés ā wutatjidih ipí bohéna caá. Nihat tútchidih moón caandih jwí jéihna caá. Pánihna, weém wā niiját pahjeh tih Jesúsdi h jéihnit judíowā nihcannitdih, níj daác wahat dée caá, bita jwí déewā jwiítidih ĩ híjcat pínah niijná”, Santiago āt niijp wut jí.

Judíowā nihcannitdih ĩ daác wahat

22 Páant ā niijchah joinít, Jesús ā naáwát túutnit, Jesúsíhwādi h wahóhnit, nihat Jesúsíhwā bíicdih, Antioquía tútchidih moondíh ĩ daácní núodih Pablowájeéh ub bejnit pínah, Judas, Silasdi hbut ĩt nífwip wut jí. Judas áih bíih wūt Barsabás wut jí. Queét Jesúsdi h túi jepahnit ĩ jumuchah, bita Jesúsíhwā queétdih ĩ tái wēi enep wut jí. 23 Pánih queétdih ñío péanit, nin pah ĩt níj daacáp wut jí:

“Yeéb nihat judíowā nihcannit Jesúsíhwā Antioquía tútchidih moón, Siria baácđih moón, Cilicia baácđih moondíhbut jwiít Jesús ā naáwát túutnit, áihwādi h wahóhnit, nihat áihwābut, yeebdíh jwí táyat túutna caá.

24 Biquína jwíjeéh jumnit yeeb pébhna

juibínit, yeebdíh dawá wutatdih ĩt jepahat túutup wut jí. Pánih wutnit, yeebdíh ĩt tac buugánap wut jí. Obohjeéhtih, jwiítboó queétdih jwí wahcah yuhna, queétdih bejnit, yeebdíh páant ĩt wutup taga.

25 Pánihna, jwiít nihat bíic yoobó ñi pebhna wahni pínahdi h jwí nífwip be. Páant jwí ñionitdih jwí oini Pablo Bernabéjeéh jwí wahbipna caá.

26 Pablowā jwí Maáh Jesucristoíh túini doonádi h úmcanjeh ĩ bohénachah, dawá láa bita queétdih ĩt puñup wut jí. ‘Ī mao yohíhichah yuhna, Jesúsíh túini doonádi h jwí naóh cádahcan níit’, ipí niijná caá. 27 Pánihna, jwí daácní núodih yeebdíh ĩ naáwát pínah niijná, Judas, Silasjih Pablowájeéh ñi pebhna jwí wahna caá. 28 Túini Espíritu jwiítidih ā teo wáacachah, ā jéihyatjih nin pah jwí jenah joiná caá: Wái náah jumni wutatdih wutcan, nin pahjeh jwí níj wutbipna caá: 29 ‘Nin jwíih dios caá’, níj jenah joí pāpnidih wēinit, ĩ cádah cáagniji jeémátidih ñi jeémca bojoó. Meépdih ñi babhca bojoó. Jōp teo maoni nuñupwādi hbut ñi jeémca bojoó. Ñi áa nihcannitjih ñi yéj chájca bojoó. Nin jwí wutatdih jepahna, ñi túi jumhipna caá. Páant bóojeh tigaá yeebdíh jwí wutup”, ĩt níj daacáp wut jí.

30 Caán núodih daác péanit, Antioquía tútchina bejnitdih ĩ wáhat táttimah, queétdih bejna, Antioquía tútchina ĩt juibínap wut jí. Caanná juibínit, Jesúsíhwādi h míic wáacat túutnit, Jerusaléndih moón ĩ daác wahni núodih ĩt wáhp wut jí. 31 Páant ĩ wāhni núodih míic en naóhna, túinijeh ĩ wutuchah joinít, búdí ĩt weñep wut jí. 32 Judas Silasjih Dios naáwátidih naóh yapanit jumna, Jesúsíhwādi h Dios naáwátidih ĩt tái bohénap wut jí. Páant ĩ bohénachah joinít, Jesúsíhwāboó búdí wēinit, Jesúsdi h chah ĩt tái jenah joyóp wut jí. 33 Judas Silasjih caanná maatpđih jumnitji caanjíh moondíh ĩ cádah jwáub jwúwáchah, “Ñi tái bejeé”, Antioquía tútchidih moón queétdih ĩt niijp wut jí.

* 15.20 Gn 9.4; Ex 34.15-17; Lv 17.10-16; 18.6-23

Páant niijnít, Judaswādh wahnitji
Jerusalén tūtchidih moonđih ít t́yat
t́utup wut j́. Páant í niiját t́ttimah,
Judasjeh át jwúb j́wúb wut j́.

³⁴Obohjeéhtih, Silasboó bíh jwúb jenah
joinít, Antioquía t́tchidih át ch́wáp wut
j́. ³⁵Pablo Bernabébut caán t́tchidih ít
ch́wáp wut j́. Pánihna, queét, dawá bita
bícdih Jesúh túini doonádh ít bohénap
wut j́.

**Chéneji Pablo túini doonádh
naóh jibidih á bejat**

³⁶T́ttimah, Antioquía t́tchidih
maatápdih jumni Pablo Bernabédih nin
pah át niijp wut j́:

—Chóbe, nihat t́tchinadh moón jwí
jwíh naóhnitjidih jwí táoh en jibj́h,
páant muntih, át niijp wut j́.

³⁷Páant á niijchah joinít, Bernabéboó
Juan Marcosdih íjeéh átih ub bejhip wut
yuh j́. ³⁸Caánboó í jwíh jibichah, íjeéh
Panfilia baácna juibínji yuhna, bíc
yoobó nihcan, át jwúbah j́wúb wut j́.
Caán bíc yoobó á nihcatdih enniji, Pablo
caandíh chéneji át ub bejhcáp wut j́.*

³⁹Páant á ub bejhcáh enna, Bernabé
Pabloj́h queétjeh tubit míc niijnít, ít
míc cádahap wut j́. Pánihna,
Bernabéboó Chipre wut jumni quewana
Juan Marcosdih át numah ch́uh bejep
wut j́. ⁴⁰Pabloboó Silasdih á chéen
pínadh níonit, át numah bejep wut j́.
Pánihna, í bohénadh bejat pínah j́atih,
“Paá, queétdih en daonít, ma túi teo
wáacá”, Jesúhwá ít níj wúb wut j́.
Páant í wúbát t́ttimah, Pablo Silasj́h ít
bejep wut j́. ⁴¹Pánih bejnit, Siria baácna
Cilicia baácna but juibínit, caanj́h moón
Jesúhwádh jwúb bohéna, queétdih ít
t́i teo wáacap wut j́.

Timoteo Pablowájeéh á bejat

16 ¹Cilicia baácmant Derbe t́tchina
juibí, yap bej, Litra t́tchina
Pablowá ít juibínap wut j́. Caanná
juibínit, Timoteo wut jumnidih ít jwááp
wut j́. Á fín judío wili, á íp Griego cáac
wut j́. Timoteo, á fín bícdih Jesisdih
jepahnit wut j́. ²Litra t́tchidih moón,

Iconio t́tchidih moonbút Jesúhwá
“Timoteo t́i ch́jni caá”, íp níj wut j́.
³Páant í niijchah joinít, Pablo
Timoteodih át numah bejhip wut j́.
Obohjeéhtih, caán baácdih moón
judíowáboó “Timoteo íp Griego cáac
caá”, í niijchah joinít, judíowá í íjcat
pínah niijná, Pablo Timoteodih quehli
nah yapat chóodih át bóodat t́utup wut
j́. ⁴Pánihna, Pablo Silasj́h Timoteodih
numah jibna, ded í juibíni t́tchidih
moonđih Jerusalén t́tchidih moón Jesús
á naáwát t́utnit, Jesúhwádh
waóhnitbut í daác wahní núojidih ít en
naáwáp wut j́, caandíh í jepahat pínah
niijná. ⁵Páant í naáwáchah, Jesúhwá
caandíh chah ít t́i jenah joyóp wut j́.
Pánihna, queét yeó jáap jumap pah chah
ít dao béjep wut j́.

**Pablo Macedonia baácdih bóodih
á oo jumap**

⁶Túini Espírítu Asia baácboó queétdih
Dios naáwátdih bohénadh át bejat
t́utcap wut j́. Páant á wahcáh, queét
Frigia baácdih, Galacia baácdih
moonđihjeh ít bohé jibip wut j́. ⁷Pánih
jib bejna, Misia baácna juibínit, Bitinia
baácna ít bejhip wut yuh j́. Obohjeéhtih,
Túini Espírítu queétdih caánboó át bejat
t́utcap wut j́. ⁸Páant caanná á wahcáh,
Misia baácdih yap bej, Troas j́elitna ít dei
juibínap wut j́. ⁹Caanná dei juibínit,
fona, Pablo nin pah át oo jumap wut j́:
Macedonia baácdih bóo á pebh
ñuhchah, át enep wut j́. “Jwít
Macedonia baácdih moonđih ma teo
wáac j́wúb”, Pablodih át níj bidip wut
j́. ¹⁰Pánih oo jumni j́aanit, jwíh bí
déedih á moh péa, Macedonia baácna jwí
bejep j́. “Dios caán baácna áh túini
doonádh jwítidih naáwát t́utna caá á
ch́jap”, jwí níj j́ehyep j́. Weém
Lucasbut íjeéh wá bejep j́.

**Pablowá Silas bícdih
Filipos t́tchiboó í jumap**

¹¹Troas t́tchimant Macedonia baácna
bejat t́ut niijná, j́elitna dei juibínit,
johlitj́h bejni búdí jááj chóodih waadnit,

* 15.38 Hch 13.13

Samotracia wūt jumni quewadih jwī chéuh juibínap jī. Bífh yeó jáap Neápolis tútchina jwī chéuh juibínap jī. ¹²Pánih juibí, caán tútchidih yap bejnit, Filipos tútchina jwī juibínap jī. Caán tútchi Roma tútchidih moón ī juí jumni tútchi, Macedonia baácboó jwíh jumni tútchi tajī. Oboh jumni tútchi át nihcap tajī. Caanná maatápdih jwī jumup jī.

¹³Judíowālh chooát yeó jáapdih caán tútchimant bac bejnit, muj jwéejna jwī juibínap jī. Caanjíh Diosdih uábát túnt niijná, judíowā ipí míc wáacac tajī. Caanjíh juibí chéudnit, wáac junít yaáhdih Jesúh túni doonádih jwī naáwáp jī. ¹⁴Bíic wili jwiítidih joiníh, Tiatira tútchidih bóli Lidia wūt jumnih mi jumup jī. Caánt búdí jíb jumni yéguehdih jíb chājnih, judío wili nihcan yuhna, Diosdih túi wēiníh mi jumup yuh jī. Obohjeéhtih Jesúh doonádih mit joi jwúhcap tajī. Pánihna, Pablo Jesúh doonádih ā naáwáchah, túi jephahatdih Dios caántdih át wúhup tajī. ¹⁵Páant mi jephachah, caántdih míh mūdíh moón bíicdih Pablowā ī daabánap jī. Daabá péanachah, nin pah jwiítidih mi niijíp jī: —‘Caántboó Jesúsdih túi jephanih caá’, níj jenah joiná, wájeéh jūóhnt, wíh muúboó ñi chāo jwúhuú, jwiítidih mi niijíp jī.

Páant mi niijíchah joinít, míh muuná jwī chāwáp jī.

**Pablowādih nemat muúboó
ī nemat**

¹⁶Bífh yeó jáapdih Diosdih uábát pehbboojéh muntih jwī jwáub bejchah, nemép jumnih jwiítidih mi jwááap jī. Caánt teo wúhnih jumna, “Meemdíh nin pah ā yapbipna caá”, cáacwādih níj naóhna, mi maatádih búdí mit jíb teo wúhup tajī. ¹⁷Pánihna, jwiít Pablo bíicdih jwī bejchah, nin pah mi níj ñaac ñuén péenap jī:

—Nit Dios chah wēpnidih teo wúhnt caá. Jwiít iiguípná jwī bejat déedih ded pah Dios jwiítidih ā túi ubat pínahdih ī naóhna caá, mi níj ñaac péenap jī.

¹⁸Maatápdih caandíh páant mi níj tac buugá péena, Pablodih ā túi naáwát dée mi bojcap jī. Páant mi níj ñaacáchah joí

chuunít, Pablo tac púud ennit, nemépdih nin pah ā níj jūihñup jī:

—Jesucristo ā wēpatjíh meemdíh wā wutna caá. Caántdih cádahnit, ma bac bejeé, ā niijíp jī.

Páant ā niijíchahjeh, nemép át bac bejep tajī.

¹⁹Páant ā bacat túttimah, caánt mi jíb teo wúhat ā buudúchah ennit, mi maatáboó búdí íjnit, Pablo, Silasdihtub ī tewep jī. Teonit, caán tútchi tac yoóbó juáhna ī ub bejep jī. ²⁰Pánih ub juibínit, peéh chājat túttnit pebhna jwejnít, nin pah ī níj naóh yacap jī:

—Nit judíowā jwíh tútchidih moondíh tac buugánadih ít jūúwáp taga. ²¹Queét jwī nuowā ī wutatdih cádahat túttnit, bíh wutatdih naóhna caá ī chājap. Jwiít Roma tútchidih moón maáhdih jephant jumna, nit ī naáwátboodíh jwī jéih jephacan caá, ī niijíp jī.

²²Páant ī niijíchah joinít, dawá Pablowādih ī íjip jī. Pánihna, peéh chājat túttnitboó Pablowāh yégueh chóodih yeo wáyat túttnit, máa nahnajíh queédih ī puñat tútup jī. ²³Páant queédih ī pui péanachah, nemat muúboó ī nemat tútup jī. Í nemat túttimah, nemat muúboó en daonídih ī túi en dawát tútup jī. ²⁴Páant ī wutuchah, caán mūdíh en daoníboó péeni tólihna queédih át nemep wut jī. Pánih nemnit, máa naanájíh íh wúunadih át nah chéwep wut jī.

²⁵Chei tac yoób Pablo Silasjíh Diosdih uábhnit, ít wēi ewep wut jī. Páant ī wēi ewechah, bita nemat muúboó jumnitbut ít joyóp wut jī. ²⁶Páant ī wēi ewechahjeh, caán muú tubit méménachah, nihát jécna át waát beed béjep wut jī. Nemat muúboó jumnitdih ī chéwatjí tópnabut át jwáat beed béjep wut jī. ²⁷Páant ā yapachah ennit, queédih wapniboó “Nin nemat muúboó jumnit inát jweiná caá. Í jweyéchah, wā maáta weemdíh ī peéh maobipna caá”, át níj jenah joyóp wut jī. Páant níj jenah joinít, áih íbat naadíh jwáat wáinit, át míc jwáaguhip wut yuh jī.

²⁸Obohjeéhtih, ā míc jwáaguíhichah ennit, Pablobó caandíh nin pah át níj ñaac ejep wut jī:

—Meemjéh ma míic jwáagca bojoó. Jwiít nihat jwí jumna caá, át niijíp wut jī.

²⁹Páant ā niijíchah joinít, queétdih wapniboó “Jíí jūúwú, jíí jūúwú”, át niij éjep wut jī. Queét pebhna náó ñah bej, méménit, Pablo Silas íih jítcha pebh át páah yoh ñajap wut jī. ³⁰Pánihna, queétdih ub bac bejnit, nin pah át niij úúbh joyóp wut jī:

—¿Jesúh jūmíhna, ded pah tigaá wā chājbi? queétdih át niijíp wut jī.

³¹—Jwí Maáh Jesúsdih táí jenah joinít, ma jepahaá. Ma déewābut caandíh í jepaha naáh. Páant ñi jepahachah, yeéb iiguípna bejnit déejidih Diosboó ā táí ubbipna caá, Pablowā caandíh í niijíp wut jī.

³²⁻³³Chei tac yoobjéh Pablowā Jesúh táini doonádih í naóh péanachah, queétdih wapni áih mūuná át numah bejep wut jī. Caanná numah juibínit, í puñatji yahwítnadilh át chocop wut jī. Á choc péaat túttimah, Jesúsdih caán ā déewā bíicdih í jepahachah, queétdih Pablowā í daabánap wut jī. ³⁴Í daabáát túttimah, queétdih wapniji Pablowādih jeémát át wūhup wut jī. Pánihna, caán ā déewā bíicdih Jesúsdih jepahnit, búdí ít weñep wut jī.

³⁵Baabáchah, tútchidih moón maátaboó Pablowādih í watat pínah niijná, soldadowādih nemat mūuná ít wahap wut jī. ³⁶Páant í bacaat tútatdih joinít, Pablowādih wapniji queétdih nin pah át niijíp wut jī:

—Maáta yeebdíh ít bacaat tútutup wut be. Pánihna, úumcanjeh, ñi bac bejeé, át niijíp wut jī.

³⁷Páant ā bacáhatdih joinít, Pabloboó soldadowādih nin pah át niij naáwáp wut jī:

—Jwiít jwí yéej chājcan be. Jwiít dih naóh yacnit í niiját pah bíih niij naóhni ā wihcah yuhna, ñi peéh chājachah, yoobópdi hihcan be. Obohjeéhtih, jwiít Roma baácdih moón jwí jumuchah yuhna, jwiít dih queét maátaboó cáacwā í enepdih í puñat tútutup be. Pūi péanit, nemat mūúboó í nemep be. Pánihna, jwiít dih í yéej chājatjidih tíicnit, ¿būú cáacwā í encah níit, í bacáhip? Queét

maátajeh tih jwiít dih bacanadilh í jūúwú naáh, át niijíp wut jī.

³⁸Páant ā niijíchah joinít, soldadowāboó maátadilh naáwádih ít bejep wut jī. Pablo Silasjīh Roma baácdih moón í jumatdih jéihna, maátaboó queétdih í puñatji peéh chājat pínahdih ít úumup wut jī. ³⁹Pánihna, queét Pablowā pebh juibínit, nin pah ít niijíp wut jī: “Yeebdíh jwí yéej chājap be. Chéneji páant jwí jwúub chājcan níit”, ít niijíp wut jī. Páant niij péa, queétdih numah bac bejnit, maáta íih tútchimant ít bejat tútutup wut jī. ⁴⁰Páant í niijíchah joinít, Pablo Silasjīh nemat mūumánt bac bejnit, Lidiaíh mūuná ít bejep tajī. Caanná juibínit, Jesúh wā bíicdih í míic wáacap jī. Pánih míic wáacnit, “Jesúsdih péena, ñi cádahca bojoó”, queétdih í niij wép naáwáp jī. Páant niij péanit, Pablo Silasjīh Filipos tútchimant í bejep jī.

Tesalónica tútchidih moón Jesúh wādih í íijat

17 ¹Pánih Filipos tútchimant bejnit, Anfípolis tútchidih yap bej, Apolonia tútchidihbut yap bej, Tesalónica tútchina queét ít juibínap wut jī. Caanjíh judfowā í míic wáacat muú át jumup wut jī. ²Pánihna, judfowāíh chooát yeó jáap jumap pah ípí bejat dée pah Pablowā judfowā í míic wáacat mūuná ít bejep wut jī. Caanná juibínit, tres semanas chooát yeó jáap jumap pah Dios naáwát dih caanjíh moondíh Pablo át bohénap wut jī. ³Pánih bohéna, nin pah ápí niij naáwáp wut jī:

—Jwiít judfowā, jwí páini, Dios ā wahni Cristo yeejép ā yapat pínah, ā wunat pínah, ā jwúub boo pud jūúwát pínahdihbut jon játih moón Dios naáwát dih naóh yapanit ít daacáp tajī. Wā naóhni Jesúboó Dios ā wahni Cristo ā jumna caá. Caán caá jwí páini, át niijíp wut jī.

⁴Páant ā niijíchah joinít, biquína caanjíh moón judfowā, dawá Griegowā Diosdihjeh wéinit, caán tútchidih moón maáta yaádhbut caandíh joinít, “Yoobópdih tigaá”, ít niijíp wut jī. Páant niijnít, Pablowādih ít péenap wut jī. ⁵Obohjeéhtih, judfowā maátaboó íjeéh

péénachah ennit, búdí it íjijp wut jī. Pánih íjna, dawá yeejépwādhid bid bojnit, nin pah it niiját tútup wut jī: “ ‘Nit yeejépwādhid chājna caá í chājap’, nī niij náacá”, queétdih it niij jac wutup wut jī. Páant í niij náacáchah joinít, caán títchidih moonbát Pablowādhid it íjijp wut jī. Pánihna, judíowā í maáta Jason wūt jumniih mūnā juibínit, cáacwādhid wūhíhna, Pablowādhid it bidip wut jī. ⁶Obohjeéhtih, queétdih bid juicán, Jasonboodíh, bita Jesúfhwādhidbut it teo wái bac bejep wut jī. Pánih teo wái bac bejnit, títchidih moón maáta pebhna ub juibínit, nin pah it niij naóh yacap wut jī:

—Pablowā nihāt baácdih moondíh it tac buugánap wut be. Pánihna, buu jwíih títchidihbut tac buugánadhid í juiná caá. ⁷Nin Jason queétdih áih mūnā át waadát tútup wut jī. Queét Roma títchidih bóo jwí maáh César ā wutatdih yap yohnit, ‘Bíih maáh, Jesús caá ā wūt’, niijnit, jwí maáh ā wutatdih jwítdihbut í yap yohat tútup caá, it niij naóh yacap wut jī.

⁸Páant í niij naóh yacachah joinít, nihāt cáacwā í maáta bíicdih tūbit it íjijp wut jī. ⁹Obohjeéhtih, queétdih í nemcat pínah niijná, Jason, ájeéh jumnitbut caán títchidih moón maátadhid dinero it wūhup wut jī.

Pablo Silasjīh Berea títchina í juibíat

¹⁰Caan chéijeh waícanjeh Berea títchina Jesúfhwā Pablowādhid it wahap wut jī. Caannā juibínitji judíowā í míc wáacat mūnā it waadáp wut jī.

¹¹Tesalónica títchidih moón í jenah joyátjidih Berea títchidih moónboó Jesúfh doonádhid chah túi joinít it jumup wut jī. Pánihna, Jesúfh túini doonádhid í joyát túttimah, “¿Yoobópdih níit?” niij jéihíhna, yeó jáap jumāt pah jon játih moón Dios naáwátdih í daacátjidih ennit, it míc bohénap wut jī. ¹²Pánih bohéna, judíowā, Griegowā neoná, maáta yaádh bíicdih, dawá Jesúsdih it jepahap wut jī.

¹³Obohjeéhtih, Pablo Berea títchidih moondíhbut Dios naáwátdih ā bohéat doonádhid joinít, Tesalónica títchidih moón judíowā í maáta caannā it nūn

béjep wut jī. Caannā nūn juibínit, Berea títchidih moondíh tac buugána, í yee naáwáchah joinít, Pablowādhid it íjijp wut jī. ¹⁴Páant í íjijchah ennit, Pablodih búdí muj jélitna waícanjeh Jesúfhwā it numah dei bejep wut jī. Obohjeéhtih Silas Timoteojīh Berea títchidih it chāwáp wut jī. ¹⁵Pánihna, caán jélitmant Pablodih Atenas títchina búdí jááj chóojih it numah chúuh bejep wut jī. Pánih chúuh juibínitji, Berea títchiboó it jwúub aab béjep wut jī, páant muntih. “Waícanjeh bejnit, Pablodih nī pej jum bíí”, Silas Timoteodihbut it niijíp wut jī. Páant Pablo queétdih át niiját tútup wut jī.

Pablo Atenas títchidih ā jumāt

¹⁶Pablo Atenas títchina juibínit, Silas Timoteodihbut át páñap wut jī. Pánih páina, caán títchidih át táoh jib bejep wut jī. Pánih táoh jib bejna, caán títchidih moón í páp cáagnitdih “Jwíih dios caá”, í niijíchah jéihnit, dawá ā jumátdih enna, Pablo tūbit át jígahap wut jī. ¹⁷Pánih jígahnit, judíowā í míc wáacat mūnā waadnít, judíowā nihcannit yahna, Diosdih wéinitjihbut át míc wéhenap wut jī. Yeó jáap jumāt pah Pablo caán títchi tac yoóbó juúhna en jibnitjihbut át míc wéhenap wut jī. ¹⁸Biquína Epicureowā í jenah joyátdih bohénit, bita Estoicowā í jenah joyátdih bohénitbut Pabljīh it míc wéhenap wut jī.

—¿Nin wéheāt beedcanni ded pah tigaá ā niij wéhe? queét it míc niijíp wut jī.

Pánihna, Pablo ded pah Jesús ā jumátdidih, ā boo pud jūúwátjidihbut ā naáwáchah joinít,

—Caánboó bíih diosnadhid naóhna caá ā chājap, it niijíp wut jī.

¹⁹Túttimah, queét ípí míc wáac juibí wéhenapboó, Areópago wūt jumupna Pablodih it numah bejep wut jī.

—Ma jáap bohéatdih jwí jéihíhna caá.

²⁰Jwí jóica naáh doonádhid ma naáwáchah, jwí jóíhna caá, queét Pablodih it niijíp wut jī. ²¹Nihāt Atenas títchidih moón, bíih baácmant jūóhnit caán títchidih jumnitbut, yeó jáap jumāt pah jáap bohéatdih ípí míc wéhehip wut

jī. Pánih jéihíhñit jumna, Pablo ā naáwátidibut it joíhip wut jī.

²²Pánihna, Pablo Areópago wūt jumapboó ñah ñuhñit, caánboó wáac juibínitdih nin pah át niij naáwáp wut jī:

“Atenas tútchidih moón, dawá pāpnitdih yeéb búdí wēinit, ñi wébatdih wā jéihna caá. ²³Nin ñíih tútchidih dawá ñi pāp cáag wēinitdih wā táoh enep be. Pánih en jibna, yeéb ñi wēinit cātíh, bícdih nin pah ñi niij daacátjidibut wā enep be. “WÉT JWÍ JÉIHCA NAÁH DIOS CAÁ”, ñit niij daacáp tabe. Yeéb caandíh jéihcan yuhna, caandíh ñi wēina caá. Pánihna, caán ñi jéihca naáhdih yeebdíh naáwát tút caá wā chājap.

²⁴“Caán Dios nihát baácdih chāj, nihát baácdih jumnidibut át chājap tajī. Pánihna, nihát jeáboó jumñit, baácdih jumñitbut ī maáh caá. Cáacwā ī chājni muudíh jumni nihcan caá. ²⁵Caán jwiítidih báadhdát tútñi, caolih wayát tútñi, nihát bíh pah bóo chāj wūhni jumna, jwiít jwí teo wáacatdih ā náahcan caá. Caán moh yéejni nihcan caá.*

²⁶“Newé pínahdih caán Dios át jwiíh chājap wut jī. Caanjíh nihát baácdih moondíhbut át chājap wut jī. Pánihna, nihát baácdih jwiítidih át jwejep wut jī. ‘Nin pah bólih maatápdih ā báadh jwuhbipna caá’, jwiítidih Dios át niij jenah joyóp wut jī. ²⁷‘Queét weemdíh bidnit, ī jwááhbipna caá’, Dios át niij jenah joyóp wut jī. Obohjeéhtih, Dios yuúp ā jumcan caá. Jwíjeéh tigua ā jumap. ²⁸Nin pah bíh át niij daacáp tajī: ‘Caandíh míc wéhenit pínah jwiítidih át chājap wut jī. Pánihna, jwíjeéh āpí jumna caá’, it niij daacáp tajī. Jon játih moón ñi déewábut ‘Jwiít Dios weh caá’, it niij daacáp tajī. ²⁹Pánihna, ‘Jwiít Dios weh caá’, niij náhnina, oro, plata, jeejéh yeéb ñi jenah joyátjeh ñi chājniidih ‘Jwíh dios caá’, niij jenah joyátidih ñi cádahaá. ³⁰Jon játih moón Diosdih jéihcannit jum juhna, ī yéej chājachah yuhna, Dios át peéh chāj jwuhcap wut jī. Obohjeéhtih, buu láa nihát baácdih moón ī yéej chājatdih át cádahat tútup wut jī.

³¹Túttimah, Dios ā jenahni yeó jáapdih

nihat baácdih moón túnitdih, yeejépwāidibut ded pah ī chājatji jíib ā jíib chājbipna caá. Pánih chājni pínahdih Jesúsdihs Dios nin baácdih át wahap wut jī. Jesús wunnidih yuhna, át jwáub boanap tajī. Pánih booana, ‘Ded pah cáacwā ī chājatji jíib nin wā booani ā túi jíib chājbipna caá’, Dios cáacwāidih át niij jéihyanap wut jī”, Pablo Atenas tútchidih moondíh át niijíp wut jī.*

³²Pánt cáacwā ī boo pud jūwátjidih ā wéhenachah joinít, biquína Pablodih it deoh naáwáp wut jī. Obohjeéhtih, bitaboó nin pah it niijíp wut jī:

—Chéneji caandíh ma naáwáchah, jwí jwáub joíhna caá, it niijíp wut jī.

³³Pánt ī niiját túttimah, ī míc wáacapmant Pablo át bejah bojop wut jī. ³⁴Daocánnit Jesúsdihs jáap jepahñit, caán bícdih it péenap wut jī. Bíc newé, Dionisio wūt jumni, Areópagodih maátajeéh jumni, Jesúsdihs át jepahap wut jī. Bíc wili Dámaris wūt jumñi, bitabut Jesúsdihs it jepahap wut jī.

Pablo Corinto tútchiboó ā jumat

18 ¹Túttimah, Pablo Atenas tútchiboó jumñiji Corinto wūt jumni tútchina át bejep wut jī. ²Caanná juibínit, judío cáac Aquila wūt jumñidih át jwááap wut jī. Roma tútchidih moón ī maáh Claudio Roma tútchiboó jumñit judíowāidih ā bejat tútuchah, Aquilaboó yad Priscilajih bejnit, Corinto tútchina játih itát juibínap wut jī. Aquila Ponto wūt jumni baácdih bóo wut jī. Pánihna, queét Corinto tútchidih ī jumuchah, Pablo queét pebhna enedih juibínit, íjeéh át chāwáp wut jī. ³Aquilawā nuúpawá chóojíh muudíh teo jíib chāj wūhñit it jumap wut jī. Pablobut caán déedih teoni jumna, íjeéh át tewep wut jī. ⁴Pablo chooát yeó jáap jumat pah, judíowā ī míc wáacat muuná juibínit, queét Jesúsdihs ī jepahat pínah niijná, judíowā, judíowā nihcannitdibut Dios naáwátidih át naáwáp wut jī.

⁵Silas Timoteojíh Macedonia baácmant Corinto tútchina ī juibínachah, Pablo yeó jáap jumat pah judíowāidih Dios

naáwátdih át naáwáp wut jī. “Jesús caá jwiít judíowā jwī páini, Dios ā wahni”, āpí niijíp wut jī. ⁶Páant ā niíj bohénachah, judíowā caandíh ít joíhcap wut jī. Pánih joíhcan yap yohnit, caandíh ít jūihñup wut jī. Páant í joíhcatdih enna, queétdih ā cádahatdih júutna, Pablo áih jih bóo yégueh chóodih too dugnit, át néenc mao jéenanap wut jī. Pánih chájnít, queétdih nin pah át niíj jūihñup wut jī:

—Yeéb ñi yap yohatji jíib iiguípnā ñi bejbipna caá. Pánihna, bæu judíowā nihcannitdih Jesúh doonádih naáwádih wā bejbipna caá, át niijíp wut jī.

⁷Páant niíj péanit, judíowā í míic wáacat mæumánt bac bejnit, Tito Justo wüt jumníh mæuná át waád juibínap wut jī. Caán judío nihcan yuhna, Dios yoobátidih wéini wut jī. Áih mué judíowā í míic wáacat mæu pébh át jumup wut jī. ⁸Crispo wüt jumni, judíowā í míic wáacat mæudíh bóo maáhjī, ájeéh bóli, ā wehbut, Jesúsdih ít jepahap wut jī. Pánihna, dawá Corinto tútchidih moón Pablo ā naáwátdih joinít, Jesúsdih í jepahachah, ípí daabánap wut jī. ⁹⁻¹⁰Biíc chei ũocanjeh, Pablo oo júmat déedih ā enechah, Jesús caandíh jíghnit, nin pah át niíj naáwáp wut jī. “Majeéh wā jumna caá. Nin tútchidih moón dawá wíihwā í jumna caá. Pánihna, bita meemdíh yeejép í chájhichah yuhna, ũumcanjeh, wā naáwátdih ma naóh cádahca bojó. Pántjeh ma jumah bojca bojó”, át niijíp wut jī. ¹¹Páant ā niijíchah joinít, biíc jópchi táí beéd, bih jópchi tac yoób caanjíh moondíh Dios naáwátdih Pablo át naóh jumup wut jī.

¹²Caán tútchidih Pablo íjeéh ā jum jwuhuchah, Galión wüt jumni, Acaya baácdih moón maáh át jumup wut jī. Pánihna, caán láa judíowā í maáta nihát biíc yoobó jenah joinít, Pablodih naóh yacat tút niijná, Galión pebhna caandíh ít ub juibínap wut jī. ¹³Pánih ub juibínít, Galióndih nin pah ít niíj yee naóh yacap wut jī:

—Ninboó cáacwā ded pah Diosdih í weñat pínahdih bohéna, Moisés ā

wutatjiboodíh ā jepahat tútcan caá, ít niijíp wut jī.

¹⁴Páant í niíj yee naáwáchah joinít, Pablo ā naáwíhichahjeh, Galiónboó judíowádih nin pah át niíj jepahap wut jī:

—Nin jwiít Roma baácdih moón jwī maáta í wutatdih yap yohni ā jumuchah nihna, yeebdíh wāta jepah tagaá.

¹⁵Obohjeéhtih, yeéb judíowā ñi wutatbóodíh caán yap yohni ā jumuchah, ñíih pínahjeh caá. Caandíh wā jéihcan caá, át niijíp wut jī.

¹⁶Páant niijnít, queét naóh yacnitdih áih tólihmant át bacanap wut jī. ¹⁷Páant ā bacanachah, Sóstenes, judíowā í míic wáacat mæudíh bóo maáhdih teonit, Galión ā enepdih caandíh ít puñup wut jī. Páant í puñuchah enna yuhna, Galión át enah bojop wut jī.

Pablo Antioquía tútchina ā jwúub bejat

¹⁸Páant í niíj naóh yacat túttimah, Pablo Corinto tútchiboó maatápdih jumni “Wā bejna caá”, niijnít, Jesúhwádih át cádah bejep wut jī. Páant niíj péa bejna, Aquila Priscilajíh Siria baácna chúuh bejat tút niijná, Cencrea wüt jumni jélitdih ít páud dei bejep wut jī. Pánihna, jááj chóodih í waadát pínah játih, judíowā ípí chájat pah, Pablo Diosdih ā naáwátjidih péanit, át jwúub waó bojat tútup wut jī. ¹⁹Pánih boja péanit, queét Éfeso tútchina ít chúuh bejep wut jī. Caanná chúuh juibínít, Aquila Prisciladihbut Pablo át cádahap wut jī. Pánih cádahnit, judíowā í míic wáacat mæuná át bejep wut jī. Caanná juibínít, míic wáacnit judíowájih ded pah Jesús ā jumatdih át míic wéhenap wut jī. ²⁰Páant í míic wéheat túttimah, caandíh íjeéh ít cháwát tútup wut yuh jī. Obohjeéhtih, “Ñijeéh wā jéih cháocán caá. ²¹Dios ā náahachah, wā jwúub jūóhbipna caá”, queétdih Pablo át niijíp wut jī.

Páant niíj péanit, Éfeso tútchimant át chúuh bejep wut jī. ²²Pánihna, Cesarea tútchina chúuh juibí, aab béj, Jerusalén

tútchina át aáb juibínap wut jī. Caanná aáb juibínit, caanjíh moón Jesúhwhā míc wáacnitdih ded pah ā chājatjidih naóhntjeh, Antioquía tútchina át yap bejep wut jī.

²³Pánihna, maatápdih caanjíh jumnji Galacia baácdih, Frigia baácdih át jwúub jib bejep wut jī, páant muntih. Caán baácnadih moón Jesúhwhādih ā jwúub bohénachah, chah Jesúsdi h it táí jenah joyóp wut jī.

**Apolos Éfeso tútchidih moondih
Dios naáwátidih ā bohéat**

²⁴Pablo Galacia baácdih, Frigia baácdihbut ā bohé jibichah, Apolos wūt jumniboó, judío cáac Alejandría tútchidih bóo, Éfeso tútchina át juibínap wut jī. Caán Apolos táí naóhni jumna, Dios naáwátidih jon játih moón ī daacátjidih táí jéihnibut át jumap wut jī. ²⁵Bíh caandíh Jesúhwhā táíni doonádihbut át bohénap wut jī. Pánihna, búdí weñatjīh caán doonádih át táí bohénap wut yuh jī. Obohjeéhtih, Juanji ā daabáatdihjeh át jéihyep wut jī. ²⁶Judíowā ī míc wáacat munná Apolos úmcanjeh, queétdih át bohé jwíhhip wut yuh jī. Obohjeéhtih, ā táí jéih beedácah enna, caandih bohéat túut niijná, Priscila, Aquilajih Apolosdih íh munná it numah bejep wut jī. ²⁷Páant ī táí bohéat túttimah, “Acaya baácna bejat túut”, Apolos ā niijíchah joinít, Jesúhwhā caandih “Ma táí bejeé”, niijnít, ī daácní núodihbut it wúhup wut jī, Acaya baácdih moón Jesúhwhā caandih ī táí wēi jwááat pínah niijná. Pánihna, Apolos caanná juibínit, caán baácdih moón Dios ā oyatjīh Jesúsdi h jephantjidih át bohé teo wáacap wut jī. ²⁸Caán tútchidih moón judíowādih nin pah ápí niij naáwáp wut jī: “Jesús tigaá Dios ā wahni, jwíit jwípi páini”, cáacwā ī enepdih át niijíp wut jī. Pánihna, Dios naáwátidih jon játih ī daacátjidih ā táí naáwáchah joinít, “Yoobópdih nihcan caá”, it jéih niijcáp wut jī. Pánih naóhna, Jesúhwhādih Apolos chah át jwúub teo wáacap wut jī.

Pablo Éfeso tútchina ā bejat

19 ¹Corinto tútchidih Apolos ā jumuchah, Pablobó Frigia baácdih jumnji jeé yoób páud dei bej, Éfeso tútchina át juibínap wut jī. Caanná juibínit, biquína ā jéih jwhcannit Jesúhwhādih át jwááap wut jī. ²Queétdih jwááhnt, nin pah át niij úubh joyóp wut jī:

—¿Jesúsdi h ni jáap jepahachah, Táini Espíritu yeebdíh ā waadníit jū? át niijíp wut jī.

—Táini Espíritu ā jumati d ih jwiítidih ī naóhcan jī, it niij jepahap wut jī.

³—¿Táini doonádih yeé ni jepahachah, ded pah tíí yeebdíh ī nih cháj daabá? Pablo queétdih át niij úubh joyóp wut jī.

—Juan Daabáni ā naáwátidih ī jepahachah, ā daabáatji pah jwiítidih ī daabánap jī, it niij jepahap wut jī.

⁴—Cáacwā ī yéejatdih ī yohochah ennit, queétdih Juan át daabánap wut jī. Pánih daabána, ī yéejat yohat jútna ī chájap wut jī. Obohjeéhtih, Juan cáacwādih nin pah ápí niij naáwáp wut jī. “Wā túttimah júóhndih ni táí jepahaá”, át niijíp wut jī. Páant niijná, Jesúsdi h niijná át chájap wut jī, Pablo át niij naáwáp wut jī.*

⁵Páant ā niijíchah joinít, Jesús ā wēpatjīh queéit it daabáat tútup wut jī.

⁶Pánih daabánitdih Pablo ā teo jáha úbúchah, Táini Espíritu queétdih át waadáp wut jī. Páant ā waadáchah, mácah wéheatjīh Diosdi h wēi naóhnt, ā naáwátidihbut it naóh yapanap wut jī. ⁷Queéit nihát doce neoná it jumap wut jī.

⁸Queétdih naáwát túttimah, Pablo judíowā ī míc wáacat munná waadníit, át bohénap wut jī. Bíc peihcanni widh pohba Éfeso tútchiboó chooát yeó jáap jumati pah úmcanjeh, Dios maáh ā jumati d ih naóhna át chájap wut jī. Páant ā naáwáchah joinít, “Á naáwát yoobópdih caá”, it míc niijíp wut jī.

⁹Obohjeéhtih, bitabóo jóihcan, cáacwā ī enechah, Jesúhwhā doonádih it yéej naáwáp wut jī. Páant ī yéej naáwáchah joinít,

* 19.4 Mt 3.11; Mr 1.4,7-8; Lc 3.4,16; Jn 1.26-27

judíowā ī míc wáacat m̄umánt
 Pablooó Jesúíhwādhíh n̄umah bac bejnit,
 Tirano wūt jumniíh m̄uná it bejep wūt
 jī. Pánihna, caán m̄udíh yeó jáap jummat
 pah Jesúíh doonádih āpí bohénap wūt jī.
¹⁰Chéne jópchi caanjíh át bohénap wūt jī.
 Páant ā bohénachah, nihat Asia baácdih
 moón judíowā, judíowā nihcannitbut jwī
 Maáh Jesúíh táini doonádih it joyóp wūt
 jī. ¹¹Dios ā wēpatjīh jwiít cáacwā jwī jéih
 chájea naáhdih chájnít, Pablo dawá láa
 wunnitdih át booa jáutap wūt jī. ¹²Dios ā
 wēpat caandíh búdí ā jumuchah, áih
 bácahdih cáacwā ī chūúáni chóonadih ub
 bejnit, wunnitdih ī cáagachah, ípí boonap
 wūt jī. Ded nemép jumnidih caán chóojih
 ī cáagachah, nemépwáboó ípí bac bejep
 wūt jī.

¹³Obohjeéhtih, bita judíowā jíóhnitboó
 jibnit, nemépwādhíh ípí bacanap wūt jī.
 Pánihna, Pablo ded pah ā chájatdih
 ennitji nemépwādhíh bacáíhna, nin pah
 ítih níj wutap wūt yuh jī: “Pablo ā
 bohéni Jesús ā wēpatjīh yeebdfíh jwī
 wutna caá. N̄i bac bejeé nin newémant”,
 ípí níijp wūt jī.

¹⁴Esceva wūt jumni, siete ā wehboó
 páant it chájap wūt jī. Í íp judíowā
 sacerdotewā ī maátajeéh jumni át jumap
 wūt jī. ¹⁵Pánihna, ā weh nemépdih ī
 bacaat déedih, nemépboó nin pah
 queétdih át níijp wūt jī: “Jesúsdih wā
 jéihna caá. Pablodihbut wā jéihna caá.
 Obohjeéhtih, yeébbodíh wā jéihcan
 caá”, át níijp wūt jī.

¹⁶Páant níijníjtjeh, nemép jumniboó
 n̄aap jūóhnit, queétdih át teo puñap wūt
 jī. Páant ā puñuchah, yégueh wihcannit,
 yahwítna jumnit, caán m̄umánt queét it
 n̄áo bac peét bejep wūt jī. ¹⁷Páant ī
 yapachah, nihat Éfeso tútchidih moón,
 judíowā, judíowā nihcannitbut caán
 doonádih joinít, búdí it úumap wūt jī.
 “Jesús ā wēpat búdí caá”, nihat cáacwā it
 míc níijp wūt jī.

¹⁸Dawá Jesúsdih jepahnitji, nihat
 cáacwā ī enechah, ī yéje chájatjidih
 Diosdih it naáwáp wūt jī. ¹⁹Queét cātfh
 dawá jíóhnit it jumap wūt jī. Pánihna,
 jíóhna ī enat papélah quiítnajidih caanná
 ub jūóhnit, cáacwā ī enechah, it caó
 yohop wūt jī. Caán quiítnaji ā jíib

jumatdih ī jenah enechah, cincuenta mil
 yeó jáapna tewat jíib pah bóo át jíib
 jumap wūt jī. ²⁰Páant ī chájat doonádih
 joinít, chah dawá Jesúíh doonádih
 jepahnit, it táí túut m̄umúp wūt jī.

²¹Túttimah, Pablo nin pah át níj jenah
 joyóp wūt yuh jī: “Macedonia baácna
 juibí yap bej, Acaya baácna juibínit,
 Jerusalén tútchina wā jwúub bejbipna
 caá. Caanná juibíniji Roma tútchina
 enedih wā bejbipna caá”, át níj jenah
 joyóp wūt jī. ²²Pánihna, Timoteo, Erasto
 wūt jumnijih caandíh teo wáacnitdih
 Macedonia baácna átát wah waáwá bojop
 wūt jī. Pánih wah boj péanit, Pablo
 maátcanjeh Asia baácboó, Éfeso tútchidih
 bíjcjeh át chāo jwúhup wūt jī.

Éfeso tútchidih moón ī jūih n̄aacát

²³Pablo Éfeso tútchidih ā jumuchah,
 caán tútchidih moón Jesúíh doonádih
 náahcan, Pablodih it jūihñap wūt jī.

²⁴Demetrio wūt jumni, íih dios wili
 Artemisa wūt jumnihíh botoni m̄u
 dáhnadih platajīh āpí chájap wūt jī.
 Bitabut bíc yoobó teonit, ī jíib cháj
 wúhna, búdí ípí jíib tewep wūt jī.

²⁵Demetrio queétdih bid wáacnit, nin pah
 queétdih át níijp wūt jī: “N̄i joyoó. Nin
 tewatjīh búdí jwī jíib tewatdih n̄i jéihna
 caá. ²⁶Obohjeéhtih, nin Pablo ā
 bohénachah, jwiítidih ā tobohna caá.
 ‘Dioswā déedih cáacwā ī pāpnidih
 báadhni nihcan caá’, āpí níj bohéna caá.
 Páant ā níjíchah joinít, dawá Éfeso
 tútchidih moón, nihat Asia baácdih
 moonbút ā bohéatdih ‘Yoobópdih tigaá’, ī
 níijná caá. ²⁷Páant níijná, jwī tewatdih
 cáacwā yeejép ī wéhebpina caá. Jwíh
 dios wili Artemisaíh m̄udíhbut ī
 yohbipna caá. Pánihna, nihat Asia
 baácdih moón, nihat baácnadih moonbút
 caántdih wēi úúbhnitji ī cádahbipna caá”,
 Demetrio queétdih át níijp wūt jī.

²⁸Páant ā níjíchah joinít, queétdih
 íjnit, it jūih n̄aac n̄uhup wūt jī:
 “Artemisa, jwiít Éfeso tútchidih moóníh
 dios wili wēpép wili mi jumna caá”, it
 níj jūih n̄aacáp wūt jī.

²⁹Pánihna, nihat Éfeso tútchidih
 moonbút íjina, bíc yoobó it níj n̄aacáp

wut jī. Pánih íjnit, Gayodih, Aristarco wūt jumnidihbut teonit, cáacwā ī mīc wáacap júduna queédih it wái bejep wut jī. Gayo, Aristarcojīh Macedonia baácdih moón Pablo ā pej jum jibnit it jumup wut jī. ³⁰Pablo queét cáacwādih wéhenadīh ā bejīhichah yuhna, Jesúfhwāboó caandīh it wahcap wut jī. ³¹Bitā caán baácdih moón ī maáta Pablo ā chéenwābut ā bejcat pínah niijná doonā it wahap wut jī. “Cáacwā ī mīc wáacapboó ā bejca bojo naáh”, Pablodih it niīj naáwát tútup wut jī. ³²Dawá caanjīh mīc wáac jūinīt bícdih “¿Dépanih tigaá jwiít mīc mawat tút jwī chāj?” it niīj jenah joicáp wut jī. Queét tubit űaácnit, it jūih yapanap wut jī. Biquína mácah it jūih űaacáp wut jī. Bitabut mácah it jūih űaacáp wut jī. ³³Biquína judíowā Alejandro wūt jumnidih cáacwādih it naáwát tútup wut jī. Pánihna, Pablowā ded pah ī chājatdih ā yoób naáwát tút niijná, Alejandro “Laihca bojó”, niijná, áih téihyajīh júutnit, āt yayát tútup wut yuh jī. ³⁴Obohjeéhtih, caán judío ā jumuchah ennit, nihat cáacwā chah íjnit, bíc yoobó chéne horas pohba it űaac jūih űuhup wut jī: “Artemisa, jwiít Éfeso tútchidih moónīh dios wili wépép wili mi jumna caá”, it niīj űaacáp wut jī.

³⁵Páant ī niīj űaac jūihűuchah ennit, Éfeso tútchidih moón maátadīh teo wáacniboó, “Laihca bojó” niijnīt, nin pah āt niīj naáwáp wut jī: “Wā déewāá, yeéb Éfeso tútchidih moón, ni joyoó. Jwīih chah wépép dios wili Artemisāh mūdīh wapnit jwiít jwī jumadīh nihat baácdih moón ī jéihna caá. Jeámant caánt pah jíghni buég jéen jūóhndih en daonít jwī jumuchahbut ī jéihna caá. ³⁶Bitā ‘Nin yoobópdih nihsan caá’, ī jéih niijcán caá. Pánihna, űi mīc jūih cádahaá. Túinijeh űi joyoó. ³⁷Nit yeéb teo jūóhnt jwīih dios wilidih yeejép niīj wéhecan, mīih mūdīh waad béjnit, ī űumcáp be. Pánihna, űi téi chājaá. ³⁸Demetrio, platajīh teonit bícdih naóh yaquīhna, peéh chājat tútutnitboodīh naóh yacadīh ī beje naáh. ³⁹Jwáub mīc wáacna, túinijeh űi mīc wáacáp, buca. Yeéb buu űi chājatji pah űi jwáub chājca bojó. ⁴⁰Buu yeéb űi mīc jūih űaacátidih

jwī maáta joinīt, ‘Jwiítidih ī yohbipna caá’, ī niīj jenah joiná nacaá. Pánihna, yeéb űi niīj űaac jūih űuhatjidih queédih túinijeh jwī jéih naóhsan niít”, maátadīh teo wáacniboó queédih āt niijíp wut jī. ⁴¹Páant niīj naóh péanit, “Páant bóojeh tigaá. űi bejeé”, āt niijíp wut jī.

Macedonia baác, Grecia baácnabut Pablo ā juibíat

20 ¹Páant ī jūih űaac yayát túttimah, Pabloboó Jesúfhwādih bid wáacnit, āt jwáub bohénap wut jī, Jesúsdih ī cádahcat pínah niijná. Pánih bohé péanit, “Wā bejna caá”, niijnīt, Macedonia baácna bejna, queédih āt cádah bejep wut jī. ²Caanná juibínit, Dios naáwátidih táoh naóh bohénit, caanjīh moón Jesúfhwādih āt weñanap wut jī. Queédih Dios naáwátidih táoh naóh bejna, Grecia baácna āt juibínap wut jī. ³Pánih juibínit, caán baácdih bíc peihcanni widh āt chāo jwáuhup wut jī. Caanjīh jumna, Siria baácna āt jwáub chúuh jūúwíhip wut jī. Obohjeéhtih, judíowā caandīh tewíhat doonādih āt joyóp wut jī. Caán doonādih joinīt, Pablowā Macedonia baácboó bejni namādih jwáub aáb bejnit, Filipos tútchina it púud dei juyúp wut jī. ⁴Páant ā jūúwúchah, Berea tútchidih bóo, Sópater wūt jumni Pablodih āt pej jum jūúwúp wut jī. Sópater Pirro wúuh āt jumup wut jī. Tesalónica tútchidih moón Aristarco, Segundobut, Asia baácdih moón Tiquico, Trófimobut, Derbe tútchidih moón Gayo, Timoteobut caandīh it pej jum jūúwúp wut jī. Filipos tútchina ī jwáub juyúchah, weém Lucasbut Pablowādih wā jwáub pej jumup jī. ⁵Pánihna, caandīh pej jum juinítji, Troas wūt jumni tútchina ī waóh bej páñap jī. ⁶Páant ī bej páñachah, paacánni pandih jwī jeémát túttimah, jwiítboó Pabljīh Filipos tútchidih jumnitji, johlitjīh bejni jāáj chóodih waadnit, Troas tútchina jwī chúuh bejep jī. Pánih chúuh bejnit, cinco yeó jāap túttimah, caán tútchina chúuh juibínit, queét waóh bej pánitjidih jwī jwáááp jī. Pánih chúuh juibí jwááhnit, siete yeó jāap caanná jwī jum jwuhup jī.

Troas tútchidih moondih

Pablo ā naáwát

⁷Troas tútchidih jumna, domingo yeó jáapdih Jesúfh cáacwā míc wáac juinít, Jesús ā wunatjidih jwí náhni jeémátdih jwí jeémát pínah játih, Pablo queétdih Dios naáwátdih ā bohénap jī. Pánihna, Pablo ā pée naáwát chei, maatápdih ā naáwáp jī, púú chei tac yooob póhba. ⁸Dawá jiiátna jumni chah bóo tólihboó jwí míc wáacap jī. ⁹Pablo ā naáwáchah joinít, jáap behni, Eutico wūt jumni, enat jēcdih bóo naadfh ā púuh laáb chúudup jī. Pablo jwiútdih maatápdih Dios naáwátdih ā bohénachah, Euticodih quíib chei át jūóhjp taga. Pánihna, bíc peihcanni tólih chah caán ūo chúudni át pud jéen bejep jī. Á pud jéen bejechah ennit, játih dei bejnitboó wunnidih ī wái nahanap jī. ¹⁰Pablo ī túttimah pée dei bejnit, caandfh ā juibí ub túuhup jī. Pánih ub túuhnit, nin pah queétdih ā niijp jī:

—Ŋi jígahca bojoó. Á báadhna caá, ā niijp jī.

¹¹⁻¹²Páant ā niijchahjeh, wunniji ā jwúub boonap jī. Á jwúub boonachah ennit, queétdih búde í weñep jī. Pánih wēinít, chah bóo tólihna jwúub púuh laab béjnit, Jesús ā wunatjidih jwí náhni jeémátdih jwí jeémép jī, buca. Páant jwí jeémp péanachah, maatápdih Pablo queétdih jwúub bohénajeh, ā daa peetép jī. Páant ā bohé péaat túttimah, jwiít jwí bejep jī.

**Pablo Troas tútchidih jumni
bejnit, Mileto tútchina ā juibíát**

¹³Troas tútchidih jumnit, Pablo játih jwiútdih Aso tútchina johlitjh bejni jááj chóojh ā chúuh bej pánat túutup jī. Pablobóo namámant ā bejihp jī. Pánihna, Pablo ā niijátj pahjeh Aso tútchina caandfh jwí jwááap jī.

¹⁴Caandfh jwí jwááachah, jwí bejni jááj chóodih jwiječē ā waadáp jī. Pánihna, caán chóojh chúuh bejnit, Mitilene tútchina jwí chúuh juibínap jī. ¹⁵Caán tútchidih juibí yap bej, bíih yeó jáapdih Quío quewadih jwí yap

bejep jī. Pánih yap bejnit, túttimah bóo yeó jáapdih Samos quewadih páantjeh jwí en yap bejep jī. Pánih yap bejnit, Trogilio wūt jumni tútchidih ūonitji bíih yeó jáap Mileto tútchina jwí chúuh juibínap jī. ¹⁶Pablo Pentecostés yeó jáapnadih Jerusalén tútchina juibífhna, Asia baácdih maatápdih ā jumíhcap jī. Pánihna, Éfeso tútchidih yooópdih yap bejnit, Mileto tútchina jwí juibínap jī.

**Pablo Éfeso tútchidih moón
Jesúfhwā maátadih ā naáwát**

¹⁷Mileto tútchina jwí juibínachah, Pablo Éfeso tútchidih moón Jesúfhwā maátadih ā bid bojop jī. ¹⁸Páant ā bid bojniti jwí pebhna ī juyúchah, Pablo queétdih nin pah ā níj naáwáp jī: “Asia baácdih jumna, ded pah wā chājatjidih yeebjéh ŋi jéihna caá. ¹⁹Ŋijeéh jumna, dedé bíih pah bóo niiját wihcan, jwí Maáh Jesús fh táini doonádih wā naáwáp jī. Yeéb Jesúsdih chah ŋi jéihyat pínah niijná, wā jūí naáwáp jī. ‘Yeéb chah wā jéihna caá’, wā niijcáp jī. Wā déewā weemdih ī yéej chājachah yuhna, Dios ā wēpatjih wápí naóh bohénap jī. ²⁰Yeéb Jesúsdih chah ŋi túi péeat pínah niijná, yeebdih Dios naáwátdih wā naóh beedánap jī. Cáacwā ī enechah, níih muúnáboobút yeebdih wā bohénap jī. ²¹Judfowādh, judfowā nihcannitdhbut bíic yooob Dios naáwátdih wā wēp bohénap jī. ‘Ŋi yéej chājatdih cádahnit, jwí Maáh Jesúsdih ŋi túi jenah joyoó’, wápí níj naáwáp jī. ²²Pánihna, buu Táini Espíritu ā wutat pahjeh tih Jerusalén tútchina bejna caá wā chāpap. Caanná juibínit, ded pah wā yapat pínahdih wā jéihcan caá. ²³Obohjeéhtih, tútchi jummat pah Táini Espíritu weemdih nin pah ā níj jéihyanap be: ‘Jerusalén tútchiboó jumnit, meém yeejép ma yapbipna caá. Meemdih nemat muúboó ī nembipna caá’, ā niijp be. ²⁴Obohjeéhtih, táini dooná, Dios ā oyat doonádih jwí Maáh Jesús weemdih ā naáwát túutup jī. Páant ā wutatjidih wā teo péa jwuhbipna caá.

Caandíh wā teo péa beedánit, wā wunat pínahdih wā úmcan caá.*

²⁵“Pánihna, ñijeéh jumna, Jesús maáh ā jumatdih wāpí naawáp jī.

Obohjeéhtih, chéneji jwí jwúub míc encat pínahdih wā jéihna caá.

²⁶⁻²⁷Pánih jéihna, buu nin pah yeebdíh wā naóhna caá: Nihat Dios naawátidih yeebdíh wā túi naóh beedánap jī.

Pánihna, ñijeéh moón Dios naawátidih náahcannit ī jumuchah, weemboodíh peéh chājat ā wihcan níit.

²⁸Yeebjéh ñi túi jenah joyoó. Jesúfhwā Túini Espíritu yeebdíh ā en daawát túutnitdih ñi túi en dawaá.

Ovejawādih en daonít ī en dawát pah Jesúfhwādihbut yeéb ñi túi en dawaá.

Dios wúuh wunna, áih meépjih queétdih áihwā pínah át jíib chājjiip taga.

²⁹Weém ninjih wā bejat túttimah, jiowá ovejawādih ī mawat pah, bita yeejépwāboó Jesúfhwādih yeejanadih ī jūóhbpina caá.

Pánihna, queéť Jesúfhwādih ñi túi en dawaá.

³⁰Túttimah, bita ñijeéh jumnitboó ‘Jesúfhwā jwí jumna caá’, niijná yuhna, queéťboodíh ī péeat pínah niijná, bita Jesúfhwādih yeenit, biíh naawátidih ī joyát túutbpina caá.

³¹Pánihna, iñi túi chāja chaáh! Yeó jáap jumat pah, chei jumat pahbut jüinít, biíc peihcanni jópchi pohba, Dios naawátidih yeéb nihatdih, wā wēp bohénap jī.

Caandíh ñi túi náhninaá.

³²“Buu jwuh bejna, ‘Paá, queétdih ma túi en dawaá’, Diosdih wā niíf úbhna caá. Ā oyatdih jenah joinít, ñi túi jumbipna caá.

Dios naawát wēpép caá. Pánihna, caandíh yeó jáap jumat pah ñi jepahachah, yeebdíh ā teo wáacbpina caá.

Pánih jepahnit, Dios pebhboó nihat ā ñionit bícdih ájeéh ñi jumbipna caá.

³³Ñijeéh jumna, ñíih dinerodih, ñíih yéguehdihbut wíih pínah wāpí úbhcap jī.

³⁴Obohjeéhtih, weemjéh teonit, wíih pínahdih wā jíib chājav jī. Pánihna, wā náahatdih, wājeéh jumnit ī náahatdihbut wā tawat jíibjih wāpí jíib chājav jī.

Pánt wā chājatjidih ñi jéihna caá.

³⁵Maatápdih ñijeéh jumna, búdí wā tewe-chah, ñi enep jī. Pánih ennitji moh yéejnitdih teo

wáacat túut niijná, yeebbát biíc yoobó ñi chājaá. Jwí Maáh Jesús nin pah ā niijátjidih ñi túi náhninaá: ‘Ded biíhdih teo wáacna, chah búdí ā wēibpina caá.

Obohjeéhtih, áihdihjeh ubna, nump ā wēibpina caá’, át niijíp wut jī”, Pablo

Éfeso tútchidih moón Jesúfhwā ī maátadih ā niijíp jī.

³⁶Páant niíf péanit, Pablo queéť bícdih bódicha caj yoh ñajnit, Diosdih ī wúbup jī.

³⁷Páant ī wúbh péanachah, queéť nihat Pablodih oina, pin teonit, jüinít, áih púo tíibdih ī nomop jī.

³⁸“Yeebdíh chéneji wā encan níit”, ā niijíchah joinít, queéť búdí ī jígahap jī. Pánihna, caán jélitna jwí dei bejchah, jwíjeéh queéť nihat ī pée dei bejep jī.

Pablo Jerusalén tútchina ā jwúub bejat

21 ¹Mileto tútchimant bejna, Jesúfhwā maata Éfeso

tútchimant jüinítjidih “Jwí bejna caá”, niijnít, johlitjih bejni jááj chóodih waadnít, Cos wūt jumni quewaboó jwí chúuh juibínap jī.

Pánih juibínitji daanimant bóo yeó jáapdih Rodas wūt jumni quewadih chúuh juibí, yap bejnit, Pátara wūt jumni tútchidih jwí juibínap jī.

²Pátara tútchidih juibínitji Fenicia baácboó bejni pínah jááj chóodih jwí bid juyúp jī.

Pánihna, caán chóodih waadnít, caanná jwí bejep jī.

³Pánih bejna, Chipre wūt jumni quewa wáyámant bóo buwámant ā jígohochah, en yap bejnit, Siria baác-dih Tiro wūt jumni tútchina jwí chúuh juibínap jī.

Pánih chúuh juibínit, bií déedih ī ub aabánachah, caanjíh jwí chāo jwúuhap jī.

⁴Páant ī aabáat pónih, jwiítboó tútchi tacna bejnit, Jesúfhwādih jwí jwááap jī.

Pánih jwááhnit, biíc semana íjeéh jwí chāo jwúuhap jī.

Pablo ded pah Jerusalén tútchiboó ā yapat pínahdih Túini Espiritu queétdih át jéihyanap tajī.

Pánihna, “Jerusalénna ma bejca bojó”, caandíh ī niijíp yah jī.

⁵Obohjeéhtih, queétdih jepahcan, jwí bejat pínah yeó jáapdih tútchimant jwí jwúub dei bejep jī, páant muntih. Nihat Jesúfhwā, ī weha

mána yaádhjĭh, ĩ wehjĭhbut jwiít dih búdí muj jwéejdih bóo jélit óon coahna ĩ pej jum dei bejep jĭ. Pánihna, nihat óon jumupboó dei juibínit, bódícha caj yoh ñajnit, Diosdih bícdih jwĭ úúbup jĭ. ⁶Pánih úúbh péanit, “Jwĭ bejna caá”, niijnít, queétdih pin teo péanit, jwĭ jūóhniji jāáj chóodihjeh muntih jwĭ jwúúb waadáp jĭ. Jwĭ jwúúb waadáchah en péanit, Jesúfhwā ĩih muuná ĩ jwúúb aab béjep jĭ.

⁷Pánihna, Tiro tútchimant bej, Tolemaida wūt jumni tútchina jwĭ chúuh juibínap jĭ. Caanná chúuh juibínit, Jesúfhwādih jwāáhnit, muj teo, bíc yeó jáap ĩjeéh jwĭ chāo jwúhup jĭ. ⁸Cheibit caán tútchimant bej, Cesarea tútchina aáb juibínit, Felipe pehbboó jwĭ juibínap jĭ. Caán Felipe Jesúfh táini doonádih wēp naóhni ā jumup jĭ. Jerusalén tútchiboó Jesús ā naáwát túttnitdih teo wáacnit pínah siete neonádih ĩ ñío láa, Felipedihbut ĩt nífwip wut jĭ. ⁹Ā weh yatá chéneña míc yaádh, áa wihcannit, Dios naáwát dih naóh yapanit ĩt jumup jĭ. ¹⁰Ījeéh daocánni yeó jáap jwĭ jum jwuhuchah, Agaboboó Judea baácmant jūóhni ā dei juyúp jĭ. ¹¹Pánihna, jwĭ pebhna juinít, Pabloih juyáát tópdih ubnit, caan tópjĭh áih téihya áih jítchadihbut ā míc chéwep jĭ.

—Nin pah Túini Espírĭtu ā niijná caá: ‘Jerusalén tútchidih moón judíowā nin juyáát tóp mínahdih ĩ chéobipna caá. Pánih chéonit, judío nihcannitdih caandĭh ĩ wūhbipna caá’, ā niijná caá, Agabo ā niijp jĭ.

¹²Páant ā niijfchah joinít, “Jerusalén tútchina ma bejca bojoó”, jwiít nihat Pablodih jwĭ wēp niijp yuh jĭ.

¹³Obohjeéhtih, Pablobóo jwiít dih nin pah ā niijp jĭ:

—ĪDépanih tigaá ñi jū? Weemdĭh ñi jĭgahaca bojoó. Jesúfh táini doonádih wā naáwát jĭib nemat muúboó ĩ nemíhna, ĩ neme naáh. Weemdĭh ĩ mawíh nabut, ĩ mawa naáh. Weémboó wā úumcan caá, ā niijp jĭ.

¹⁴Páant jwĭ naáwáchah yuhna, Pablo ā jepahcah ennit, jwĭ cádahap jĭ.

—Dios ā náahatdihjeh ā chāja naáh, jwĭ niijp jĭ.

¹⁵Túttimah, jwĭih bíc déedih jwúúb ámoh péanit, Jerusalén tútchina jwĭ aab béjep jĭ. ¹⁶Bitá Cesarea tútchidih moón Jesúfhwābut jwiít dih pej jum bejnit, Mnasón wūt jumni pebhna jwiít dih ĩ numah juibínap jĭ. Mnasón Chipre quewadih bóo jonjeh Jesúsdih jepahni āt jumup wut jĭ. Pánihna, ā pebh jwĭ jumup jĭ.

Pablo Santiagodih enedih ā bejat

¹⁷Jerusalén tútchina jwĭ juibínachah, Jesúfhwā wēnit, jwiít dih ĩ jwāáh muj tewep jĭ. ¹⁸Bíih yeó jáap Santiago pebhna Pabljĭh enedih jwĭ bejep jĭ. Nihat Jesúfhwādih waóhni ā pebh juibínit, ĩt páñap tajĭ. ¹⁹Pánihna, Pablodih ĩ muj teo péanachah, judíowā nihcannitjeéh jum láa, Dios caandĭh ded pah ā chājat tútatjidih Pablo queétdih ā naóh beedánap jĭ. ²⁰Páant ā naáwáchah joinít, nihat bícdih Diosdih búdí ĩ weñep jĭ. Túttimah, Pablodih nin pah ĩ niij naáwáp jĭ:

—Jwĭ dée Pablo, ma joyoó. Dawá judíowāboó Jesúsdih túi jepahnit, Moisés ā wutatjidih páantjeh nihat ĩ jepahna caá. ²¹Pánihna, bitá nih yáanit, nin pah queétdih ĩt niij naáwáp wut be. ‘Pablo judíowādih bohéna, Moisés ā wutatjidih āt jepahat tútcap wut be. Judíowādih ĩ wehdih quehli nah yapat chóodih āt bóodat tútcap wut be. Jwĭ ñowāji ded pah ĩ chājatjidih āt chājat tútcap wut be’, ĩt niijp wut be. ²²Queét judíowā Jesúsdih jepahnit ninjĭh ma juyát doonádih ĩ joimí nacaá. ĪPánihna, queét ĩ ĩjcat pínah niijná, ded pah tigaá jwĭ chājbi? ²³Nin pah ma chājaá: Jwĭjeéh moón chéneña míc Jesúfhwā ‘Nin pah wā chājbipna caá’, Diosdih ĩt niijp wut jĭ. Obohjeéhtih, páant niijnátji ĩ péa jwuhcan caá. ²⁴Pánihna, queétdih numah bejnit, Moisés ā wutatji pah ma chājaá, ‘Queét táinit caá buca’, Dios ā niiját pínah niijná. Moisés ā wutatji pah, ĩ niiját péaat jūutat pínah niijná, ĩ waó bojat pínah jĭib meémboó ma jĭib chājaá. Meém páant ma

chājachah ennit, ‘Jwī joiní dooná yoobópdih át nihcan tagaá’, jwī déewā ī niīj jéihbipna caá. Páant niijnít, Moisés ā wutatjidih ma túi jepahatdih queétjeh ī jéihbipna caá.* ²⁵Obohjeéhtih, judíowā nihcannit Jesúfhwāboodíh ī jéihyat pínah niijná, jwiítjeh jwī jenah joyátdih jáantjeh nin pah queétdih jwī niīj daác wahap jī: ‘Pápnidih wūhniji jeémátdih nī jeémpeca bojoó. Meépdihbut nī babhca bojoó. Nuñúpwādh jōp teonit maonidih nī jeémpeca bojoó. Nī áa nihcannitjīh nī yéej chājca bojoó’, queétdih jwī niijíp jī, Pablodih Jesúfhwā maáta ī niijíp jī.*

Dioíh muú díftna Pablodih ī tewat

²⁶Páant ī niijíchah joinít, Pablo cheibit queét chénena míic neonádh numah bejnit, “Queét túinit caá”, Dios ā niiját pínah niijná, Moisés ā wutatjidih ī chāhap jī. Pánihna, Dioíh muúná waadnít, ī péaat pínah yeó jáapdh, Diosdih ī wūhat pínah yeó jáapdhbut sacerdotewādh it naáwáp wut jī.

²⁷Moisés ā wutatji pah siete yeó jáap ī chājat pínahdh ī péa jūúwúchah, biquína judíowā Asia baácmant caandíh nuún jūóhnt, Dioíh muú díftna Pablodih it enep wut jī. Pánih ennit, Pablodih ī íijat pínah niijná, dawá cáacwādh it yee naáwáp wut jī. Páant ī yee naáwáchah, Pablodih íijnit, it tewep wut jī. ²⁸“Yeéb jwī déewáá, jwiítidih nī teo wáac jūúwá. Nin nihát baácboó jib bohéna, jwiít judíowādh, Moisés ā wutatjidih, nin Dioíh muúdhbut nihát cáacwādh yeejép ápí bohéna caá. Judíowā nihcannitdh buu Dioíh muúdh numah waadnít, nindih ā yéejana caá”, ī niīj náacáp jī.

²⁹Játih Pablo judío nihcanni Trófimo wūt jumni, Éfeso tútchidih bóodih Jerusalén tútchidih ā numah jibichah, it enep wut jī. Páant ā numah jibichah ennitji “Pablo judío nihcannidih Dioíh muú díftna át numah waadáp tagaá”, it niīj jenah joiáj tagaá. Obohjeéhtih, páant ī niīj jenah joyát yoobópdih nihcap jī.*

³⁰Páant ī niīj náacáchah joinít, nihát caán tútchidih moón íijnit, náo waad béj,

Pablodih teonit, Dioíh muú díftmant it wái bac bejep wut jī. Páant ī wái bac bejchahjeh, jécdih it nuún nemep wut jī.

³¹Pánih wái bac bejnit, caandíh mao yohíhna, tubit ī náacát dooná Romano soldadowā ī maáhdih át juibínap wut jī. “iNihat Jerusalén tútchidih moón náac peét bejna caá ī chāhap!” it niijíp wut jī.

³²Caán doonádh joinítjeh, Pablodih pūinit pebhna áih soldadowādh ā numah náo juyáp jī. Pánihna, queét ī juyáchah ennit, Pablodih ī pūi cádahap jī. ³³Queét pebhna juínít, soldadowā ī maáh Pablodih nemat muúboó nemat túat niijná, chéne ítah tōpnajih caandíh ā chéwat túutup jī. Pánih chéonit, caandíh pūinitdh nin pah ā niīj uúbh joyóp jī: “¿Déhe tigaá nin? ¿Dedé tibeé ā chāj?” ā niijíp jī. ³⁴Biquína wáac juínít mácah jūih náac, bita mácah ī jūih náacáp jī. Páant ī náacáchah, soldadowā ī maáh ded pah ī niijátidih át beh joicáp wut jī. Pánihna, yoobópdih jéihíhna, Pablodih íh muú díftna soldadowādh ā ub waad béjat túutup jī. ³⁵Íih muúná ī ub púuh laab béjchah ennit, íijna, cáacwā caandíh ī teo bid nuún péenap jī. Pánihna, cáacwā ī jwúub dúuc wáicat pínah niijná, páantjeh ī beo púuh laab béjep jī. ³⁶Páant ī bejchah, dawá queétdih nuún péenit, “iCaandíh nī mao yohoó! iCaandíh nī mao yohoó!” ī niīj náacáp jī.

“Yeejép wā chājcap be”, Pablo ā niiját

³⁷Pánihna, Pablodih íih muúná ī ub waad béjchahjeh, Pablo soldadowā ī maáhdih nin pah át niijíp wut jī:

—Weém meemdh bainí wā naáwíhna caá, Griego wéheatjih át niijíp wut jī.

—¿Dépah meém Griego wéheatdh jéihni níit? ³⁸¿Meém Egipto baácdih bóo jwī maátadh yohíhna, cáacwādh maonitdh muú wihcapboó cuatro milwā duó wáini nihcan níit? soldadowā ī maáh Pablodih át niīj uúbh joyóp wut jī.

³⁹—Caán nihcan caá. Weembát judío mun tigaá. Cilicia baácdih Tarso tútchidih bóo caá. Caán tútchi oboh jumni tútchi nihcan caá. Pánihna, queét

cáacwādh weemdh ma naáwát tútú, Pablo át niijp wut jī.

⁴⁰Páant ā niijchah joinít, Pablodih át naáwáp tútup wut jī. Pánihna, Pablo púuh laab béjat cáyahdih űhñit, ī yáyát pínah niijná, áih téihyājih ā júutup jī. Páant ā júutuchah, ī űaác yayáchah ennit, Pablo queétdih íih wéheatjīh ā naáwáp jī.

22 ¹“Yeéb wā déewāá, yeéb behnitbut űi joyoó. Ded pah wā chājatji yeebdh wā naáwát tútú caá”, Pablo ā niijp jī.

²Pablo íih wéheatjīh ā naáwáchah joinít, laiñcanjeh ī joi űñhup jī. Pánihna, Pablo nin pah queétdih ā niij naóh yoobánap jī:

³“Weembút judío mun tigaá. Tarso tútchidih wāt cáac jumup jī. Obohjeéhtih, Cilicia baácđih bóo yuhna, nin Jerusalén tútchidih wā behp jī. Nihat Dios naáwátdih, Moisés ā wutatjidiđ, jwī nuowā ī naáwátjidiđbut Gamaliel weemdh ā bohénap jī. Nihat Dios ā wutat pah, yeéb űi chājat pahjeh muntih, weembút wāpí chājap jī.” ⁴Pánihna, Jesúsđih jepahnitđih eníñcan, queétdih mao űññ péena, queétdih búdí pohba wā moh yééjanap jī. Queétdih űññ teo chéonit, neoná, yaádhđihbut nemat muáboó wāpí nemat tútup jī. Bitadiđbut wāpí mao yohat tútup jī. ⁵Pánihna, jwíih sacerdotewā ī maáh, nihat bita jwí maátabut páant wā naáwát pah muntih queétdiđ bíic yoobó ī naóhbiđna caá. Queétdiđ jī Damasco tútchidih jumnit judíowā ī maátadiđ wā júutat pínah papélah núodih weemdh ī daác wúhup jī. Pánihna, caán núodih űbnit, caánboó jumnit Jesúsíhwādh chéonit, wā űb jwúub júúwáchah, queétdih ī peéh chājat pínah niijná, Damasco tútchina jwí bejep jī.*

**Pablo ded pah
ā tútú nuumátjidiđ ā naáwát
(Hch 9.1-19; 26.12-18)**

⁶“Damasco tútchina tóah juibínachah, yeó jáap tac yoób, báadhđajeh wépép yeh iigát weemdh ā yeh íg jáhanap jī.

⁷Caandíh en wúhi bejnit, baácboó wā

búugúp jī. Pánih búugnít, wéheatđih wā joyóchah, weemdh nin pah āi niijp jī: ‘iSaulo, Saulo! ¿Dépanih tigaá weemdh ma mawíh űññ pée?’ ā niijp jī. ⁸Páant ā niijchah joinít, nin pah wā niij jepahap jī: ‘¿Maá, meém déhe tigaá?’ wā niijp jī. ‘Weém Jesús Nazaret tútchidih bóo ma mawíh űññ péeni caá’, weemdh ā niij jepahap jī. ⁹Wā pej jumnit caán yeh iigátđihjeh íit enep wut jī. Obohjeéhtih, weemdh ā wéheatboóđih íit joicáp wut jī. ¹⁰Pánihna, nin pah wā jwúub niij űbñh joyóp jī: ‘¿Maá, ded pah wā chājatđih tigaá ma náah?’ Jesúsđih wā niijp jī. ‘Ma űññ űññ. Damasco tútchiboó ma waad béjeé. Caanjíh ma jumuchah, ded pah ma chājat pínahđih meemdh naóhni ma pebhna ā juibíbiđna caá’, Jesús weemdh ā niijp jī. ¹¹Pánihna, caán wépép yeh iigátđih enniđi wā jéih encah, wā pej jumnit weemdh téihyamant wáinit, Damasco tútchina ī űb bejep jī.

¹²“Caanjíh bíic newé Ananías wūt jumni át jumup tají. Caán Diosđih táí wēi űbñhni, nihat Moisés ā wutatjidiđ táí chājni, caanjíh moón judíowā caandíh ī táí wēi enni tají. ¹³Pánihna, wā pebhna juí űññit, caán Ananías nin pah weemdh áí niijp jī. ‘Wā dée Saulo, búu ma jwúub enbiđna caá, páant muntih’, ā niijp jī. Páant ā niijchahjeh, jwúub ennit, caandíh wā enep jī. ¹⁴Nin pah Ananías weemdh ā jwúub niijp jī: ‘Jwí nuowā ī wēini Dios ded pah meemdh ā náah yacat pínahđih ma jéihyat pínah, Jesús táini yoobátdih ma enat pínah, caandíh ma joyát pínahđihbut, meemdh át űiwip taga. ¹⁵Meémboó áih doonáđih nihat cáacwādh bohéna, ma enatjidiđ ma joyátjidiđbut ma naóhbiđna caá. ¹⁶Pánihna, ¿dedéđih pái jwuh tigaá ma chāj? iMa űññ űññ! Ma yéejatđih cádahnit, Jesúsđih jepahni jumna, ma daabáát tútú’, Ananías weemdh ā niijp jī.

**Pablo judíowā niñcannitđih
ā bohéátjidiđ ā naáwát**

¹⁷“Túttimah, nin Jerusalén tútchina jwúub juinít, Diođh muná űbúđih wā

bejep jī. Páant wā uúbát pónih, jáana yuhna, oo júmat pah Jesúsdih wā enep jī. ¹⁸Páant wā enechah, nin pah weemdíh ā niijíp jī: ‘Nin Jerusalén tátchidih moón wíih doonádih ma naáwáchah, í joífhcan níft. Páant í joífhcah, nin tátchimant waícanjeh ma bac bejeé’, Jesús ā niijíp jī. ¹⁹Páant ā niijíchah joiná yuhna, nin pah wā jwúub níj jepahap jī: ‘Maá, játih weém wā déewā í míic wáacat muunádih waadní, mílhwádih nemat muúboó nemíhna, wā mawíh ñuún péeatdih nihát queéteh í jéihna caá. ²⁰Bitá Estebandih í mawachah, wēi ennit, maonitíh jih í dawat chónadih wā páñap jī. Páant wā chājatjidih jéihnit, weemdíh yeejép í chājcan níft’, Jesúsdih wā niijíp jī.’ ²¹‘Weemjéh tigaá meemdíh wā wahap, yuúp bóo baácnadih moón judíowā nihcannitdih wíih túini doonádih ma naáwát pínah niijná. Pánihna, buu weemdíh jepahnit, ma bejeé’, Jesús weemdíh ā niijíp jī’, Pablo queét íjnitdih ā niijíp jī.

**Pablo soldadowā í maáhjih
ā míic wéheat**

²²Páant ā niijíchah joinít, judíowā nihcannitdih ā naáwátji peéh joífhcan, nin pah í níj ñaacáp jī: ‘iCaandíh ñi mao yohoó! iCaandíh ñi mao yohoó! iNin baáboó ā jumuchah, ā túican caá! iCaandíh mao yohatjeh caá náahap!’ í níj ñaacáp jī. ²³Nihat cáacwā búdí í ñaacáp jī. Pánih ñaacnit, tubit í íjfatdih júutna, biquína jih í dawat chóodih í too dug yohochah, bitaboó baácdih júinit, í waáh yoh ñahanap jī. ²⁴Páant í chājachah ennit, soldadowā í maáh íih muú díftboó Pablodih ā ub waad béjat túutap jī. Caanná waád juibínit, Pablo yoobópdih ā naáwát pínah niijná, nuñúp chóo tópnajih caandíh át puñat túutap wut jī. Judío wéheatdih beh joicán, ‘¿Dedé peéh tigaá cáacwā caandíh í júih?’ át níj jéihíhip wut jī. ²⁵Í maáh páant ā niijíchah joinít, í puñat pínah játih soldadowā Pablodih ít chéó dodhdop wut jī. Obohjeéhtih, Pablo ā

pebh ñuhni nump jumni soldado maáhdih nin pah át niijíp wut jī: —Weém Roma baácdih bóo wā jumuchah, ded pah wā yéej chājatdih jéihcan yuhna, ¿weemdíh ma puñat túutmi níft? át niijíp wut jī.

²⁶Páant ā niijíchah joinít, caán nump jumni maáh ā maáh pebhna juibínit, nin pah caandíh át níj naáwáp wut jī:

—iMaá, ma túi chājaá! Nin newé ‘Weém Roma baácdih bóo caá’, weemdíh ā niijíp be, át niijíp wut jī.

²⁷Páant ā niijíchah joinít, ā maáhboó Pablo pebhna juibínit,

—Weemdíh ma naáwá. ¿Meém yoobópdih Roma baácdih bóo níft? át niijíp wut jī.

—Jújuh, caanjíh bóo tigaá weém, Pablo át níj jepahap wut jī.

²⁸—Weémboó Roma baácdih bóo jumíhna, queét maátadih búdí dinero wā wúhup jī, soldado maáh Pablodih át niijíp wut jī.

—Obohjeéhtih, weémboó jwíih cáac jumna, páant wáát jumup jī, Pablo át niijíp wut jī.

²⁹Páant ā niijíchah joinítjeh, í maáh, caandíh púihnit soldadowābut ít doo jwúub ñuhup wut jī. Pablo Roma baácdih bóo ā jumuchah yuhna, ā chéwat túutatji peéh búdí át úumup wut jī.

**Pablo judíowā í maátadih
ā wéheat**

³⁰Ded pah Pablodih judíowā tubit í júihñatdih soldadowā í maáh yoobát páantjeh át jéihíhip wut jī. Pánihna, cheibit nihat sacerdotewā í maátadih, judíowā í maátadih yuh buca át míic wáacat túutap wut jī. Pablodih ub júúwát túutnit, nihat wáac juinít pebhna át ub waad béjat túutap wut jī.

23 ¹Pablo queétdih jwááh en ñuhnit, míic wáac juinítidih nin pah át niijíp wut jī:

—Wā déewáá, Dios ā enechah, weém wápí túi chāpap be, át niijíp wut jī.

²Páant ā niijíchah joinít, sacerdotewā í maáh, Ananías wut jumni, páant ā niiját peéh, Pablo pebh ñuhnitdih áih jacdih át

nem mawat tútup wut jī. ³Páant ā chājachah, Pablo caandíh nin pah āt níj jūihñup wut jī:

—Meém ma laiha bojoó. Dios meemdíh ā peéh chājbična caá. Ninjīh chūudnit, ‘Meém Dios ā wutatdih yap yohni caá’, weemdíh niijná yuhna, weemdíh páant mawat tútuna, meémboó bácah ā wutatdih chah yap yohni caá, āt niijíp wut jī.*

⁴Páant ā niijíchah, bita ā pebh ñuhnit Pablodih nin pah it niijíp wut jī:

—¿Sacerdotewā ī maáh Dios ā ñfonidih meém yeejép níj jūih níft ma chājp? it niijíp wut jī.

⁵—Wā déewāá, caán sacerdotewā ī maáh Dios ā ñfoni ā jumatdih wā jéihcan beé. Jéihna, páant wāta niijcán tagaá. Dios naáwátidih naóh yapanit nin pah it níj daacáp tajī: ‘Ñi maáhdih yeejép níj wéhca bojoó’, ī níj daacátjidih weembút jepahni caá, Pablo āt niijíp wut jī.*

⁶Queét míc wác chūudnit biquína saduceowā, bita fariseowā ī jumatdih jéihnit, Pablo nin pah āt níj ñaacáp wut jī:

—Wā déewāá, weém fariseo wūéh jumna, weembút fariseojeh mun tigaá. Nihat wunnitji ī jwúb boo pud jūúwát pínahdih wāpí páina caá. Caandíh wā bohéat jiib weemdíh nemat muúboó nemíhna, ī tewep be, āt niijíp wut jī.*

⁷Páant ā niijíchah joinít, queétjeh it míc jūih jwúhip wut jī. Saduceowā fariseowājīh bíc yoobó it jenah joicáp wut jī. ⁸Saduceowā nin pah ípí niijná caá: “Wunnitji ī jwúb boo pud jūóhcan níft. Ángelwā, wunnitíh caolihñabut ī wihcan caá”, ípí niijná caá. Obohjeéhtih, fariseowāboó mácah jenah joinít, “Wunnit ī jwúb boo pud jūóhbična caá. Ángelwā, wunnitíh caolihñabut ī jumna caá”, ípí niijná caá.* ⁹Pánihna, queét míc wáacnit tubit jūihna, chah pohba it míc jūih ñaacáp wut jī. Biquína Moisés ā wutatjidih bohénit fariseowā ñah ñuhnit, nin pah wépép it níj ñaacáp wut jī:

—‘Nin newé yeejép chājni nihcan caá’, jwiít jwí níj jenah joiná caá. Bíc

wunníh caolih, bíc ángel caandíh ā naóh dée caá. Páant ā naáwáchah, jwiít nindih peéh chājnit, Diosdih jwíta yap yoh tagaá. Pánihna, jwí peéh chājca boj jíh buca, it niijíp wut jī.

¹⁰Chah yeejép pohba it míc jūihñup wut jī. Páant ī míc jūihñuchah ennit, soldadowā ī maáh úmna, nin pah āt níj jenah joyóp wut jī: “Pablodih yeejép ī chājmi dée caá”, níj jenah joinít, ī míc wác juyúpmant Pablodih íh muuná soldadowādih āt ub waadát tútup wut jī.

¹¹Caan chéijeh Jesús Pablo pebh jígohnit, caandíh nin pah āt niijíp wut jī: “Ma úmca bojoó. Wíih túini dooná Jerusalén tátchidih moondíh ma naáwát pahjeh muntih Roma tátchidih moondíhbut ma naáwáp”, āt niijíp wut jī.

Pablodih judíowā ī mao yohíhat

¹²Cheibitjeh, biquína judíowā míc bih wác joinít, nin pah it níj míc wéhenap wut jī: “Jwiít Pablodih jwí maocah, jwiítidih Dios ā mawa naáh. Pablodih jwí mawat pínah játih, jeémpcan, jwí babhca boj jíh”, it míc niijíp wut jī. ¹³Cuarenta judíowā chah pohba Pablodih mawíhñit páant niijnít wut jī. ¹⁴Páant niijnít, sacerdotewā ī maáta, bita ī maáta pebhna juibínit, queétdih nin pah it níj naáwáp wut jī:

—Nin pah jwí níj míc wéhenap be: ‘Jwiít Pablodih jwí maocah, Dios jwiítidih ā mawa naáh. Pablodih jwí mawat pínah játih, jeémpcan, jwí babhca boj jíh’, jwí míc niijíp be. ¹⁵Pánihna, jwiít judíowā nihat jwí maáta ñi míc wáacapoó Pablo ā jwúb jūúwát pínah niijná, yeebjéh soldadowā ī maáhdih dooná ñi wahaá. Nin pah caandíh ñi niijí. ‘Pablodih jwí jwúb wúbh joíhna caá, páant muntih’, ñi niijí. Pánihna, jwiítboó míc bih páinit, ñi pebhna ā juyát pínah játih, caandíh jwí maobipna caá, ī maátadih it niijíp wut jī.

¹⁶Obohjeéhtih, Pablo jwan wūéh ded pah ī chājat pínah doonádih āt joyóp wut jī. Pánih joinít, soldadowāh muuná

* 23.3 Mt 23.27 * 23.5 Ex 22.28 * 23.6 Hch 26.5; Fil 3.5 * 23.8 Mt 22.23; Mr 12.18; Lc 20.27

waád juibínit, ā joyátjidih Pablodih át naáwáp wut jī. ¹⁷Pánihna, Pablo bíic nump jumni maáhdih bid bojnit, nin pah caandíh át niijíp wut jī:

—Nin jáap behnidih ma maáh pebhna ma ub bejeé, ded pah ā joyátjidih caandíh ā naáwát pínah niijná, át niijíp wut jī.

¹⁸Pánihna, caán soldado ā maáh pebhna caandíh át numah bejep wut jī. Numah juibínit, nin pah ā maáhdih át niijíp wut jī:

—Pablo nemat muúboó jumni nin jáap behnidih ma pebhna weemdíh ā numah júúwát túutup be, ded pah ā joyátjidih meemdíh ā naáwát pínah niijná, át niijíp wut jī.

¹⁹Pánihna, ā maáh bita wihcapboó caán joinijidih téhiyamant teo wái bejnit, nin pah át niij úúbh joyóp wut jī:

—¿Dedédih tiguaá weemdíh ma naáwíh? át niijíp wut jī.

²⁰—Judíowā ī maáta cheibit meemdíh Pablodih ī pebhna ī wah bojat túutbipna caá, caandíh jwúub úúbh jói enat túut niijná. ²¹Obohjeéhtih, bita caandíh mawíhna, ī míic bih páibipna caá. ‘Pablodih jwí mawat pínah játih, jeémpcan, jwí babhca boj jíih’, ít míic niijíp wut be. Páant niijníftji ma jepahat pínahdih buu páina caá ī chájap.

Pánihna, ī úúbátidih ma jepahca bojoó, Pablo jwan wúúh soldadowā ī maáhdih át niijíp wut jī.

²²—Weemdíh ma naáwátjidih bitadih ma naóhca bojoó, soldadowā ī maáh át niijíp wut jī. Páant niij péanit, caán jáap behnidih át jwúub bejat túutup wut jī.

Maáh Félix pebhna Pablodih ī wahat

²³⁻²⁴Pablo jwan wúúh ā jwúub bejat túttimah, soldadowā ī maáh chénewā ā nump jumnit maátadih ā pebhna át bid bojop wut jī. Páant ā bid bojnit ī juibínachah, nin pah queétdih át niij naáwáp wut jī: “Doscientos soldadowā yáac chūi bejnit pínahdih míic wáacnit, níi ámohat túutú. Bitá setenta soldadowā caballowājīh bejnit pínah, bita docientos soldadowā ítah tóopdih ubnit pínahdihbut míic wáacnit, níi ámohat

túutú. Pablowā caballowā pínahdihbut níi ámoh wúhuú. Míic ámoh péanit, buu chei las nueve, púú Cesarea tútchi, Maáh Félix pebhna Pablodih níi táii ub bejeé”, át niijíp wut jī.

²⁵Pánihna, caán maáh nin pah Maáh Félixidih át niij daacáp wut jī:

²⁶“Weém, Claudio Lisias meém wā maáh Félixidih wā daac wahna caá. ¿Ma táii jum níit? ²⁷Nin tútchidih moón judíowā nin newé Pablo wut jumnidih íjnit, caandíh maona ī chájap be. Páant caandíh ī mao yohat déedih, ī pebhna wíih soldadowājīh enedih wā bejep be. Caánboó Roma baácđih bóo ā jumuchah jéihnit, caandíh ī maocat pínah niijná, jwí dúuc wáyap be.

²⁸Páant ī mawíhichah ennit, ded pah ī júih náacátidih jéihíhna, ī maáta ī míic wáacapboó caandíh wā numah bejep be. ²⁹Caánboó jwí jumuchah, queét judíowā ī wutatdihjeh ī júihñup be. Obohjeéhtih, dedé ā yéej chájtji jíb wunat pínah, nemat muúboó nemat pínahbut caandíh ā wihcan beé. ³⁰Bitá míic bih páinit mawíhat doonádih joinít, waícanjeh ma pebhna caandíh wā wahap be. Pánihna, caandíh naóh yacnitdih ma pebhna wā bejat túutbipna caá, meémboodíh ī naóh yacat pínah niijná”, soldadowā ī maáh Maáh Félixidih át niij daacáp wut jī.

³¹Queét soldadowā ī maáh ā wutatdih joinít, chei Pablodih numah bejna, púú Antípatris tútchina ít juibínap wut jī.

³²Cheibit queét jíthajīh bejnit soldadowā Jerusalén tútchina ít jwúub bejep wut jī. Obohjeéhtih, bita caballowājīh bejnitboó Pablodih ít numah bejep wut jī. ³³Pánih bejna, Cesarea tútchina juibí, Maáh Félix pebhna waád juibínit, ī maáh ā daácniji papélah núodih wáhnit, Pablodihbut caandíh ít wúhup wut jī. ³⁴Pánihna, caán núodih en péanit, Félix Pablo ded baácđih bóo ā jumadidih át úúbh joyóp wut jī. Cilicia baácđih bóo ā jumadidih jéihna, nin pah Pablodih át niijíp wut jī:

³⁵—Meemdíh naóh yacnit ī júyúchah, queétdih wā joibípna caá, át niijíp wut jī. Páant niijnít, caandíh ī wapat pínah niijná, Maáh Herodesjíih muuná Félix soldadowādih át ub bejat túutup wut jī.

Pablo Maáh Félixdiĥ

“Wā yéej chājcan beé”, ā niiját

24 ¹Bíicjĥiĥ bóo téihya yeó jáap túttimah, sacerdotewā ī maáh Ananias, bita judíowā maáta bíicdiĥ Cesarea tútchina īt ñuun déi juibínap wut jĥ. Roma baácdiĥ moón ī maáta ī wutatdiĥ jéihni Tértulo wūt jumnibut ĩjeéĥ át juibínap wut jĥ. Tértulo judíowā ī naóĥ yacatdiĥ naóĥ yapani pínah wut jĥ. Pánihna, Pablodiĥ ī peéĥ chājat pínah niijná, Maáh Félix pebhna īt waad juibínap wut jĥ. ²Páant ī waád juibíát túttimah, soldadowā Pablodiĥ caanná ī ub waád juibínachah, Tértuloboó judíowā ī naóĥ yacatdiĥ nin pah át niif naóĥ yapanap wut jĥ:

—Meém túini maáh caá. Jwĥ maáh ma jumuchah, dedé tac buugát wihcan, jwĥ túi jumna caá. Túi jéihni jumna, niĥat jwĥiĥ baácdiĥ moondíĥ ma túi teo wáacna caá. ³Pánihna, niĥat jwĥiĥ tútchidiĥ moón meemdíĥ búdí jwĥ wéina caá. ⁴Meém jígah enni ma jumatdiĥ jéihna, meemdíĥ maatápdih tac buugáát túut páant jwĥ niijcán caá. Ma jéihyat pínah niijná, bainíjeh meemdíĥ jwĥ wéhefĥna caá. ⁵Nin cáacwádiĥ tubit ā tac buugána caá. Niĥat baácboó ded pah bohénit, judíowádiĥ ī míic eníĥcat chājna caá ā chājap. Jesús Nazaret tútchidiĥ bóodiĥ péenitdiĥ waóhni caá. ⁶Dioíĥ muuná judíowā niĥcannitdiĥ numah waadníĥ, caán muudíĥ ā yéejanap be. Páant ā chājachah ennit, caandíĥ teona, jwĥ nuowā ī wutatdiĥ ā yap yohatji jíib jwĥ peéĥ chājĥihp yuh be. ⁷Obohjeéhtih, maáh Lisias áih soldadowádiĥ numah júóhniĥ, caandíĥ jwiítđih ī dúuc wáyap be. ⁸Pánih dúuc wáiniji ma pebhna jwiítđih ā naóĥ yacat tútutp be. Pablodiĥ uúbh joí enna, niĥat jwĥ naóĥ yacat yoo bópdih ā jumatdiĥ meém ma jéihbipna caá, Tértulo Félixdiĥ át niijp wut yuh jĥ.

⁹Ájeéĥ juibínit judíowābut Pablodiĥ bíic yoo bó Félixdiĥ īt yee naóĥ yacap wut jĥ. ¹⁰Páant ī naóĥ yacat túttimah, Félixboó Pablo ā naáwát pínah niijná, caandíĥ át júut jáhanap wut jĥ. Páant ā

júut jáhanachah ennit, Pablo nin pah át niif naáwáp wut jĥ:

—Dawá jópchina jwĥiĥ baácdiĥ moón jwĥ naóĥ yacatdiĥ mapí túi joiná caá. Páant ma jumatdiĥ jéihna, ma túi jéihyat pínah niijná, wéinít, meemdíĥ yoo bópdih wā naóĥbipna caá. ¹¹Doce yeó jáap játihjeh Jerusalén tútchina Diosdiĥ weenediĥ wā juibínap be. Bitadiĥ uúbh joiná, ma jéihbipna caá. ¹²Bííĥdiĥ wápí júihcap be. Dioíĥ muudíĥ míic wáacnitdiĥ wā míic júihñat túutcap be. Judíowā ī míic wáacat muú díftna, tútchiboóbúĥ wā míic júihñat túutcap be. ¹³Páant ī naóĥ yacachah yuhna, bitadiĥ uúbh joí enna, ī yee naóĥ yacatdiĥ meém ma jéihbipna caá. ¹⁴Obohjeéhtih, buu meemdíĥ yoo bópdih wā naóĥna caá. Dios jwĥ nuowáji ī wéinidiĥ weembút wápí wéina caá. Pánihna, Jesúsdiĥ jepahna, weém Diosdiĥ wā weñechah, ‘Mácaĥ ā bohéna caá’, queét ípí niijná caá. Obohjeéhtih, wā bohéat mácaĥ niĥcan caá. Niĥat Moisés ā wutatjidiĥ jepahniĥ, niĥat Dios naáwátđih naóĥ yapanit ī daacátjidiĥbut wápí jepahna caá. ¹⁵Dios niĥat wunnitdiĥ ā jwúub booaat pínah yeó jáapdiĥ wápí páina caá. Túinidiĥ, yeejépwádiĥbut bíic yoo bó ā jwúub boobipna caá. Páant ā booaat pínahdiĥ niĥat judíowābut bíic yoo bó ípí páina caá. ¹⁶Pánih páina, táinijeh wápí chājna caá, ‘Caán túini caá’, Dios weemdíĥ ā niiját pínah, cáacwābut bíic yoo bó ī niiját pínah niijná.

¹⁷“Dawá jópchina bííĥ baácna jibniĥi wā déewā jígah náah jumnitdiĥ dinerodiĥ wúĥat túut niijná, Diosdiĥbut wéi wúĥat túut niijná, Jerusalén tútchina wā jwúub juibínap be, páant muntih. ¹⁸Pánihna, Diosdiĥ wā wúĥat pínah játiĥ, ‘Caán túini caá’, Dios ā niif enat pínah niijná, ded pah Moisés ā wutatjidiĥ wā chājap be. Páant wā chājat túttimah, Dioíĥ muú díftna jumna, caandíĥ wā wúhuchah, bita judíowā Asia baácdiĥ moón weemdíĥ īt enep tabe. Páant ī enechah, wájeéĥ míic wáacnit wihcan, míic júihñatbut ā wihcap be. ¹⁹Pánihna, weém yeejéĥ wā chājatdiĥ enna niĥna, queét Asia baácdiĥ

moónboó ma pebhna naóh yacadih í jüúwú naáh. * ²⁰Jwí maáta wáac junít, weemdíh í wúbh joí enechah, ded pah wá yéej chājatjidih enna nihna, queétjeh naáwádih í jüúwú naáh. ²¹Nin pahjeh í niijmí nacaá: ‘Pablo jwí míc wáacapboó jumnit, nin pah ā níj űaacáp jī:

“Wunnitjidih Diosboó ā jwúub booaatdih jwípí pánatdih wá bohéatji jíib nemat muúboó weemdíh í nemat túutup jī”, ā níj űaacáp jī, queét í niijmí nacaá”, Pablo Félixdih át niijp wut jī.*

²²Páant ā niijíchah joinít, Félix, Jesúh doonádih jéihnit, í naáwátidih át cádahat túutup wut jī. Pánih cádahat túutnit, Pabloodíh nin pah át niijp wut jī:

—Maáh Lisias ā juyúchah, dedé peéh chājat pínah ā jumuchah, meemdíh wá naóhbipna caá, át niijp wut jī.

²³Páant níj péanit, Pablodih ub jüóhni soldadowā í maáhdih nin pah át niijp wut jī: “Maátaíh muuná jwúub ub bejna, míh soldadowā caandíh í túi wapa naáh. Obohjeéhtih, ā náahat pah ā chāja naáh. Det ā chéenwābut caandíh teo wáacadih í juyú naáh”, át niijp wut jī.

²⁴Daocánni yeó jáap túttimah, Félix ájeéh bóli Drusilajíh í míc wáacat tólihna át juibínap wut jī. Drusila judío wili wut jī. Pánih juibínit, Jesúh doonádih joífhna, Pablodih át bid bojop wut jī. ²⁵Páant ā bid bojochah, Pablo queétdih nin pah át níj naóh bohénap wut jī: “Bitadih túi chājat caá náahap. Yéej chājat jenah joyátidih yap yohat caá náahap. Cáacwā yeejép í chājatjidih Dios búdí ā peéh chājipna caá”, queétdih át niijp wut jī.

Páant ā níj naáwáchah, joí wúhi bejnit,

—Páant bóojeh tígaa. Ma bejeé. Bíh yeó jáap meemdíh wá jwúub bidbipna caá, páant muntih, Félix caandíh át niijp wut jī.

²⁶Pablo ā míc jíib chāj bacat pínah dinerodihbut Félix át bidip wut jī. Pánih bidnit, dawá láa Pablodih míc wéheat túut niijná, Félix ā pebhna át jüúwát túutup wut jī. ²⁷Obohjeéhtih, chéne jópchi túttimah, Félix maáh jumni át

bacap wut jī. Pánihna, judíowādih weñáfhna, Félix Pablodih nemat muúboojéh át cádahap wut jī. Porcio Festo wut jumni át jwúub túut nuúm maáh waadáp wut jī.

Pablo Maáh Festodih ā naáwát

25 ¹Caán baácna Maáh Festo juibíniji bíic peihcanni yeó jáap túttimah, Cesarea tútchimant Jerusalén tútchina át aab béjep wut jī. ²Caanná ā aab juibínachah, queét sacerdotewā í maáta, bita judíowā í maáta bíicdih ā pebhna bejnit, Pablodih yeejép í jwúub naóh yacap wut jī. ³Caan pébhna í bejat pínah játih queétjeh nin pah ít míc niijp wut jī: “¿Pablodih mawat pínah niijná, cáacwādih míc bih páinit, mawat túut jíih?” ít míc niijp wut jī. Páant níj jenah joinít, nin pah Maáh Festodih ít niijp wut yuh jī:

—Nin Jerusalén tútchiboó Pablodih ma wah aabá bojoó, ít niijp wut jī.

⁴Obohjeéhtih, Festo nin pah queétdih át níj jepahap wut jī:

—Pablo páantjeh Cesarea tútchidih nemat muúboó ā jumna caá. Bwutéh caánboó wá jwúub dei bejbipna caá, páant muntih. ⁵Pánihna, Cesarea tútchina űi maáta weemdíh í pej jum dei bej jwuhna naáh, Pablo ā yéej chājachah nihna, caandíh í naóh yacat túut niijná, át niijp wut jī.

⁶Ocho yeó jáap túttimah, Maáh Festo Cesarea tútchina át jwúub dei bejep wut jī. Á jwúub dei juibini daanimant, í naóh yacachah joyát túut niijná, peéh chājnit í naáwápboó át waád juibí chúudup wut jī. Caánboó chúudnit, Pablodih át bid bojop wut jī. ⁷Pablo ā pebhna ā juibínachah, Festojeéh Jerusalén tútchimant dei juibínit judíowā caán táahmant í űuh púuda bojop wut jī. Pánih űuhnit, dawá yeejép dooná ít naáwáp wut jī.

Obohjeéhtih, páant í naáwáchah yuhna, í yee naáwátidih Festo át jéihcap wut jī.

⁸Páant í naáwáchah joinít, Pablo nin pah át níj naóh yoobánap wut jī:

—Jwiít judíowā jwí wutatdih, Diofh muudíh, Roma tútchidih moón í

maáhdihbut yeejép wā chājcap be, āt niijíp wut jī.

⁹Obohjeéhtih, Festo judfowādih weñahna, nin pah Pablodih ātih niijíp wut yuh jī:

—ĪJerusalén tūtchina ma jwúub aab béjhcān niít? Caanná juibínit, míih doonádih jéihíhna, weemjéh tigaá wā jwúub joibíp. Yeejép ma chājachah nihna, ma yeejat peéh wā naóhbična caá, āt niijíp wut jī.

¹⁰Obohjeéhtih, páant ā niijíchah joinít, Pablo nin pah āt niij jephap wut jī:

—Maáh César ā wēpat ninjih meém ma bíbohna caá. Pánih bíbohna, ninboó wā jumuchah, dedé wā chājatji peéh, ma jéih naóhna caá. Judfowādih dedé wā yeej chājcatdih ma túi jéihna caá.

¹¹Pánihna, yeej chājna nihna, wā yeej chājat jíib weemdíh ĩ mao yohatdih wā úumcan caá. Obohjeéhtih, ĩ naóh yacat yooópdih nihcah, weemdíh queétdih páantjeh ma wühuchah, ā túican niít. Pánihna, Roma tūtchi jwí chah maáh César pebhna weemdíh ma wahaá, Pablo Festodih āt niijíp wut jī.

¹²Páant ā niijíchah joinít, Festo caandíh teo wáacnitdih míic wéhe péanit,

—Caán láa bácah, César pebhna meemdíh wā wahbična caá, āt niijíp wut jī.

**Pablo ā chājatjidih Festoboó
Maáh Agripadih ā naáwát**

¹³Daocánni yeó jáap túttimah, maáh Agripa ā jwan Berenicejih Festo jáap maáh ā waadácah, Cesarea tūtchina caandíh muj tewedih ĩt dei juibínap wut jī. ¹⁴Pánih dei juibínitji maatápdih ĩt jum jwuhup wut jī. Biíc yeó jáap Pabloih doonádih Agripadih Festo nin pah āt niij naáwáp wut jī:

—Félix nemat muúboó ā cádahni, Pablo wūt jumni, ā jumna caá.

¹⁵Jerusalén tūtchiboó wā juibínachah, sacerdotewā ĩ maáta, bita judíowā ĩ maátabut caandíh wā peéh chājatdih náahna, wā pebhna yeejép dooná naáwádih ĩ juyáp jī. ¹⁶Obohjeéhtih weém nin pah queétdih wā niijíp jī: ‘Jwiít Roma baácdih moón ĩ maáta nin pah jwípí chājna caá: Det naóh yacnitdih jwípí

jwíih naáwát túutna caá. Páant ĩ naóh yacatdih joinít, ĩ naóh yacniboodíh jwuh jwí jwúub naáwát túutna caá. Jwiít Romanowā páant jwí chājcah, caandíh naóh yacnitdih jwípí wāhcan caá’, queétdih wā niijíp jī. ¹⁷Pánihna, nin Cesarea tūtchina wājeéh ĩ juyát túttimah daanimant bóo yeó jáapjeh peéh chājat naáwát muúboó chúudnit, ĩ naóh yacnitdih wā bid bojop jī. ¹⁸Queéť judíowā búdí ā yeej chājatjidih ĩ naóh yacni dée caá’, wā niij jenah joyóp yuh jī. Obohjeéhtih queéť naóh yaquíhniitji buca dedé ā yeej chājatjidih ĩ jéih naóhcap jī. ¹⁹Jwíih Dios ā wutatjidih biáboó caá ā bohénap’, niijnít, ĩ fíjip jī. Biíc newé, Jesús wūt jumni, wunniji yuhna, ā jwúub boo pud jūúwátjidih Pablo ā bohéatjidihbut ĩ fíjip jī.

²⁰Weémboó nihāt ĩ naáwátjidih wā beh joicáp jī. Pánih beh joicán, ‘ĪJerusalén tūtchiboó ma aab béjhcān niít? Míih doonádih caanná wā joíhna caá, páant muntih’, Pablodih wā niijíp jī.

²¹Obohjeéhtih, ‘Maáh César pebhna weemdíh ma wahaá, wíih doonádih caánboó ā joyát pínah niijná’, weemdíh ā niijíp jī. Páant ā niijíchah joinít, jwí maáh pebhna wahat túut niijná, caandíh nemat muúboó soldadowādih wā páñat túutup jī, Festo Agripadih āt niijíp wut jī.

²²Páant ā niijíchah joinít, Agripa Festodih nin pah āt niijíp wut jī:

—Ā naáwátidih weembát wā joíhna caá, āt niijíp wut jī.

—Cheibit caandíh ma joibíčna caá, Festo Agripadih āt niijíp wut jī.

²³Pánihna, cheibit Agripa Berenicejih búdí míic wáacat tólihna juibínit, ĩt waad béjep wut jī. Páant ĩ waad béjchah, nihāt cáacwā queétdih ennit, búdí ĩt weñep wut jī. Nihāt soldadowā ĩ maáta, nihāt caán tūtchidih moón maátabut caán muúná ĩjeéh ĩt waad béjep wut jī. Túttimah, Festo Pablodih āt ub jūúwát túutup wut jī. ²⁴Pánihna, Pablo ā waad juibíat túttimah, Festo queéť míic wáacnitdih nin pah āt niij naáwáp wut jī:

—Maá Agripa, nihāt yeéb jwíjeéh jumnitbut nin newédih ĩni enna caá. Jerusalénboó wā jumuchah, ninboó wā jumuchahbut, nihāt judíowā weemdíh

nindih búdí ĩ naóh yacap jĩ. Tubit ñaácnit, ‘Caandíh ma mao yohoó’, chah pohba ĩ niijóp jĩ. ²⁵Obohjeéhtih, weémboó ded pah ā yéej chājatjidih wā jéihcap jĩ. Á yéej chājatji jíib mao yohat ā whicap jĩ. Pánihna, caanjéh tibeé jwĩ maáh Césardih naáwát túut niijná, ā pehbhoó ā bejat pínahdih ā uúbúp jĩ. ²⁶Obohjeéhtih, jwĩ maáh Césardih ded pah wā naóh daacát déedih wā jéihcan caá. Pánih jéihcan, yeéb nihat, Agripa bícdih ñi pebhna caandíh wā jūwát túutup be. Pánihna, caandíh joinítji jwĩ míic wéheat túttimah, ded pah caandíh wā naóh daacát pínahdih wā jéihbipna caá. ²⁷Ded pah ā yéej chājatjidih naóhcach, nemat muúboó jumnidih César pebhna wā jéih wahcan caá, Festo queétdih át niijóp wut jĩ.

**Ded pah ā chājatjidih Pablo
Maáh Agripadih ā naáwát**

26 ¹Túttimah, Maáh Agripa Pablodih nin pah át niijóp wut jĩ: —Buu míih doonádih jwítdih ma naáwá, át niijóp wut jĩ.

Páant ā niijíchah joinít, Pablo maátadih uúbhna, áih téihyajih át júut ñahanap wut jĩ. Pánih júut ñahanit, áih doonádih át naóh jwíhip wut jĩ. ²“Maá Agripa, wā déewā ĩ maáta yeejép weemdíh ĩ naóh yacatjidih wā naóh yoobáat pínahdih buu meém ma joyát pínahdih wā wéina caá. ³Nihat jwíit judíowā ded pah jwĩ chājatdih, ded pah jwĩ bohéatdihbut meemjéh ma túi jéihna caá. Pánihna, nihat wā naáwát pínahdih ma túi joyoó”, Pablo át niijóp wut jĩ.

**Pablo Jesúsdi h ā jepahat pínah
játih ded pah ā jum jwuhatjidih
ā naáwát**

⁴“Nihat judíowā wíih baácboó ĩ cātíh wébít jum jwuhna, ded pah wā jumatjidih ĩ jéihna caá. Túttimah, Jerusalénboó ded pah wā jumatjidihbut ĩ túi jéihna caá. ⁵Maatápdih fariseowájééh wā jumap jĩ. Jwíit fariseowā Moisés ā wutatjidih chah jepahnit jwĩ jumna caá. Pánihna, queét judíowā naáwíhna,

‘Yoobópdih caá ā niiját’, ĩta jéih niij tágaá. * ⁶Dios jwĩ ñuowádh ‘Nihat cáacwā ĩ boo pud jūóhbi pna caá’, ā niijátjidih wā páñat jíib, buu ĩ naóh yacni ninboó wā ñuhna caá. ⁷Nihat jwíit doce judíowā poómpbut ā naáwátdih joinítji jwĩ páina caá. Yeó jáap, cheibut Diosdih jwípi túi wéi wúhna caá. Pánihna, Maá Agripa, jwĩ maátaboó caandíh wā páñat jíib weemdíh ĩ naóh yacap jĩ.

⁸¿Dépanihna ‘Dios wunnitdih ā jéih jwúub boocan niit’, ñi niij jenh jof? ⁹“Jon játih ‘Jesús Nazaret tútchidih bóodih jepahnitdih weemdíh cádahat tútat caá náahap’, wā niij jenh joyóp jĩ. ¹⁰Páant niij jenh joinít, Jerusalén tútchidih moón dawá Jesúsdi h jepahnitdih teonit, sacerdotewā ĩ maáta ĩ wutatdih joinít, nemat muúboó wā nemat tútup jĩ. Pánihna, queétdih ĩ mao yohíhichah, weembát bíic yoobó wā mao yohat tútup jĩ. ¹¹Maatápdih jwíit judíowā jwĩ míic wáacachah, waadnit, queétdih wā jígh náah chājap jĩ. Jesúsdi h ĩ jepahatdih wā cádah tútup yuh jĩ. Pánihna, búdí íijna, bíih baácna jweí peétnit Jesúsíhwádh ĩ ñuunnít, wā moh yéejanap jĩ”, Pablo át niijóp wut jĩ.*

**Jesús caandíh ded pah
ā niijátjidih Pablo ā naáwát
(Hch 9.1-19; 22.6-16)**

¹²“Pánih Jesúsíhwádh ĩ ñuunná, sacerdotewā ĩ maáta ĩ wēpatjih ĩ wutatji pah chājat túut niijná, bíic yeó jáap Damasco tútchina wā bejep jĩ. ¹³Yeó jáap tac yoób namáboó jwĩ bejchah, yeó ā yeh iigát chah jeámant yeh íig jéenanachah, jwĩ enep jĩ. Weemdíh, wájééh bejnitdihbut ā túi yeh iig yóh jwejep jĩ. ¹⁴Páant ā yeh iiguíchah, en wáhi bejnit, jwíit nihat baácboó jwĩ buug ñájap jĩ. Pánih buug ñájnit, wéheatdih wā joyóp jĩ. Jwíih wéheatjih nin pah weemdíh áĩ niijóp jĩ: ‘Saulo, Saulo, ¿Dépanihna íjnit, wíihwádh mawíh ñuún pée tígá ma chāj? Wíihwádh pánih chájna, weemdíh caá páant ma chājap. Pánih chájna, meemjéh míic

* 26.5 Hch 23.6; Fil 3.5 * 26.9-11 Hch 8.3; 22.4-5

yéejana caá ma chājap. Nuñúpdih ñi chéwechah, ñijnit, míc tūpána, ā míc yéejat dée pah meembút ma míc yéejana caá', ā niijíp jī. ¹⁵‘¿Maá, meém déhe tigaá?’ wā niijíp jī. ‘Weém Jesússeh tigaá, ma ñuún mawíh péeni. ¹⁶Buu ma ñah ñuhú. Weemdíh teo wūhni ma jummat pínah niijná, meemdíh wā jígohna caá. Ma enatjidih bitadih ma naáwát pínah niijná, meemdíh wā ñíona caá. Ded pah wā jummatdih meemdíh wā jwúub jéhiyaat pínahdihbut ma naóhbipna caá. ¹⁷Buu meemdíh jígohnit, judíowādih, judíowā nihcannitdihbut wíih doonádih ma naáwát pínah niijná, meemdíh wā wahna caá. Pánih wahnit, ī jéih yéej chājcat pínah niijná, meemdíh wā túi wapbipna caá. ¹⁸Judíowā nihcannitdih ma naáwáchah, queét dupúat panhipboó jumnitjī ī yéej chājatdih cádahnit túut nuumná, baabát panhipboó ī bejbipna caá. Pánihna, Satanás ā maáh jumupmant queédih ub bacanit, Dios ā maáh jumupboó wā waadábipna caá. Pánih chājnit, weemdíh jepahnitdih ī yéejatdih wā yohochah, queét Dios ā ñíonitjeéh ī jumvipna caá', Jesús weemdíh ā niijíp jī”, Pablo āt niij naáwáp wut jī.

**Pablo Jesúsdi h ā jepahatjidih
ā naáwát**

¹⁹“Páant Jesús ā naáwáchah joinít, caandíh wā yap yohcan jīí. ²⁰Pánihna, Damasco tútchidih moondíh wā jwíih naáwáp jī. Túttimah, Jerusalén tútchidih moondíh, Judea baácdih moondíh, judíowā nihcannitdihbut naóhnit, ‘Ñi yéejatdih cádahnit, Diosdih bidnit, ā náahat pahjeh ñi chājaá. Pánih chājnit, “Yoobópdih Diosdih jepah tigaá ī chājap”, bita ī niijbípna caá', wápí niijíp jī.* ²¹Páant wā niij bohéatjī peéh nit judíowā Diofh muú dífna weemdíh teonit, ī mao yohíhip yuh jī. ²²Obohjeéhtih, jon, buubut Dios weemdíh ā teo wáacap be. Páant ā teo wáacachah, weém ninjīh ñuhnit, nihat maátadih, oboh jumnitdihbut yoobópdih wā naóhna caá. Moisés ā wutatjidih, Dios naáwátidih naóh yapanit ī daacátjidihbut wápí

bohéna caá. ²³Nin pah īt niij daacáp tajī: ‘Cristo Dios ā wahnit pínah yeejép yapnit, ā wunbipna caá. Pánih wunnijī, ā waóh boo pud jūóhbipna caá. Pánih jwúub boo pud jūóhnit, yeh iigní panihni nihat judíowā, judíowā nihcannitbut ī yéejat peéh iiguípna ī bejat déedih túi ubni pínah ā jumvipna caá', īt niij daacáp tajī.* Páant ī niij daacátjī pah weembút biíc yoobó wápí bohénap jī”, Pablo āt niijíp wut jī.

**Pablo Agripadih Diosdih
ā jepahat túutat**

²⁴Páant Pablo ā naáwáchahjeh, Festo nin pah āt niij ñaacáp wut jī:

—iPablo, meém náhni joyát buud béjni caá! Maatápdih ma bohéatjī jīb, náhni joicánni caá buca, āt niij ñaacáp wut jī.

²⁵—Nihcan caá, Maá Festo. Náhni joicánni nihcan caá weém. Yee wéheni nihcan caá. Yoobópdih tigaá wā naáwáp. ²⁶Nin Maáh Agripa nihat wā naáwátidih ā beh joiná caá. Pánihna, úumcanjeh caandíh wā naóhna caá. Nihat wā chājat bih naáwát nihcan beé. Nihat ded pah wā chājatjī doonádih Agripaboó ātāt joijí tagaá, āt niijíp wut jī.

²⁷Páant niij péanit, Agripadih jwuh nin pah āt jwúub niijíp wut jī:

—Maá Agripa, meémboó Dios naáwátidih naóh yapanit jon játih ī daacátjidih ‘Yoobópdih tigaá', ¿ma niij jenah joí níit? Páant ma jenah joyátidih wā jéihna caá, āt niijíp wut jī.

²⁸—¿Ma naáwátjīh waicanjeh weemdíh Jesúsdi h ma jepahat túutíh níit? Agripa Pablodih āt niij jepahap wut jī.

²⁹—Waícanjeh ma jepahachah, túttimah ma jepahat doonádihbut joiná, wā wéibipna caá. Meém Jesúsdi h ma jepahat pínah, yeéb nihat buu weemdíh joinítbut caandíh ñi jepahat pínahdih wā náah yacna caá. Pánih náah yacna, Diosdih yeebdíh wápí úúbhna caá. Weém wā jummat pah yeéb nihatbut ñi jummat pínahdih wā náah yacna caá. Nin itah tōpdih wā dúwát pah niijná wā chājcan caá, āt niijíp wut jī.

³⁰Páant ã naáwáchah jóí péanit, Maáh Agripa, Berenice, Maáh Festo, caánboó chéudnitbut ñah ñuhnit, bícdih ít bac bejep wut jī.

³¹Pánih bac bejnitji nin pah ít níj míc wéhenap wut jī:

—Nin newé ã chājatji jíib, mawat, nemat muúboó waadátbut caandíh ã wiican caá, queétjeh ít míc níijp wut jī.

³²Maáh Agripa Maáh Festodih nin pah át níj naáwáp wut jī:

—Maáh César nemata Pablo ã wahat tútcah nihna, jwíta jéih baca tagaá. Obohjeéhtih, caanná ma wahat pínahdih ã úbát túttimah, caandíh jwí jéih bacacan caá, Festodih át níijp wut jī.

Pablodih Roma tútchina í wahat

27 ¹Roma tútchidih moón í Maáh César Italia baácdih át jumup wut jī. Pablodih, bita nemat muúboó jumnitdihbut Festo soldadowá í maáh Julio wít jumnidih át wapat tútup wut jī. Pánihna, johlitjīh bejni jááj chóojīh queétdih Italia baácna Julio ã numah bejep jī. Caán Julio cien soldadowá í maáh ã jumuchah, áih soldadowá César Augustoíhwá wút jumnitbut í bejep jī. ²Pánihna, weém Lucasbut Pablojeéh wá bejep jī. Aristarco, Macedonia baác Tesalónica tútchidih bóobut jwiítidih ã pej jum bejep jī. Pánihna, Adramitio wút jumni tútchimant jüóhni jááj chóodih jwí waadáp jī. Caán chóo Asia baácdih bóo jélitna yobó aab bejni chóo pínah tajī. ³Pánih bejnit, cheibit Sidón wút jumni jélitna jwí juibínap jī. Julioboó Pablodih en daoná, ã túi chājap jī. Pánih túi chājnit, caanjīh moón ã chéenwá dedé ã náahatdih í wúhat pínah níijná, í pehbboó Pablodih ã aabát tútup jī. ⁴Caanjīh aabnitji jwúb dei junít, caán chóodihjeh muntih jwúb waadnit, jwí bejep jī, páant muntih. Jwí bejat déemant johlit ã jwááh johochah, Chipre wút jumni quewa ã túi jāhat pínah níijná, caan quéwadih wáyamant bóo buwámant jwí en yap bejep jī. ⁵Caan quéwadih yap bej, chúuh bejnit, Cilicia baác ñaj deyatdih yap bej, Panfilia baác ñaj deyatdihbut yap bej, Licia baácdih jumni Mira tútchina jwí juibínap jī.

⁶Jwí bejni chóo caán tútchidih ã chāwát pínahdih jéihnit, Julio bíh jááj chóo, Italia baácboó bejni pínah chóodih át bid juyúp tajī. Caán ã bid junít chóo Alejandría wút jumni tútchimant jüóhni chóo tajī. Pánih bid junít, caán chóoboó jwiítidih ã numah waadáp jī. ⁷Johlit ã jwááh joh buug lájachah, páant muntih, wépép jéih bejcan, chahjeh jwí bejep jī. Pánih bejnit, Gnido wút jumni tútchidih jwí tóah juibínachah, johlitboó jwiítidih tacboó ã ub joh púud baca bojop jī. Pánihna, yoobópdih bejcanjeh, Salmón wút jumni pióh ñajatdih yap bejnit, Creta wút jumni quéwadih jéihyepmant bóo buwámant jwí en yap bejep jī. ⁸Pánihna, johlit páantjeh yeejép ã johochah, caan quéwa buwádh chahjeh bejnit, Túini Jélitna púud bacapdih jwí chāo páh jwuhup jī. Caán jélit Lasea wút jumni tútchi pehbbit ã jumup jī.

⁹Pánih chahjeh jwí bejchah, mah noój láa, jááj chóojih bejat tobohat láa ã tóah jüúwáp jī. Pánihna, jwiítidih numah bejnitdih Pablo nin pah ã níj naáwáp yah jī:

¹⁰—iWeemdíh ñi joyoó! Búu jwí bejchah, ã túican níit. Mah noój láa ã jumuchah, nin jááj chóo ã buudbípna caá. Pánihna, nihat ñi ub bejnitbut, jwiítbut jwí daáb buudbípna caá, ã níijp jī.

¹¹Obohjeéhtih, caán chóo mínah, caán chóodih íoh teonibut Pablodih í jepahcap jī. Juliobut Pablodih joyáh bojnit, queétdoodíh ã jepahap jī. ¹²Caán í chāoni jélitboó mah noój láa jááj chóo ã chāwáchah, ápi túicap wut jī. Pánihna, nihat caán chóodih bejnit caan quéwadihjih tih bíh tútchi, Fenice wút jumni tútchi jélitna í bejhip yah jī, mah noój ã yapatdih juibí pái jwuhat tút níijná. Fenice jélitdih yeó dei bejepmant jááj chóo waadát át jumup wut jī. Pánihna, “Caánboó juibínit, mah noój láa jwí túi pái jwuhbípna caá”, ít níj jenah joyóp wut yah jī.

Búdi mujdih nolihat ã jüúwát

¹³Chóop yapapmant johlit ã túi jüúwúchah, caán chóodih teonit í túi bejat pínah níijná, í yoh báahani chodóp

dahdih ī jwáub ub yacap jī, páant muntih. “Jwī tūi jéih jāáj jwībīpna caá”, niíf jenah joinít, jwiít dih ī numah bejep yuh jī. Pánih bejna, Creta quewa pebhjeh jwī jāaj béjep jī. ¹⁴Obohjeéhtih, túttimahbitjeh caan quéwa chúuhap yoób yeó aáb jūúwúpmant johlit búdí ā joh jūúwúp jī. ¹⁵Caán johlit jwíih jāáj chóo buwámant tubit ā joh jáhanachah, jwī bejatji dée yoób jwī jéih bejcap jī. Pánih johna, caán chóodih ā páah joh púud baca bojop jī. ¹⁶Pánihna, Cauda wūt jumni quewadih jéihyepmant bóo buwámant jwī yapap jī. Caan quéwa jwiít dih chibít johlit dih ā jāhap jī. Páant ā jāhachah, jwī wáini bainí jāáj chóodih, búdí chóo dítna ī ub yacap jī. Johlit nolihatjih páantjeh búdí ā tobohochah yuhna, ī jéih ub yacap jī. ¹⁷Caán chóodih á moh yac péanit, búdí chóo ā búuh bejcat pínah niijná, queét jāáj chóodih teonit buujcánni tōpnajih caán chóodih ī nah chéwep jī. Pánih nah chéu péanit, “Libia baácboó jwī jwībimi dée caá. Caanjíh óon yehbenibit Sirte wūt jumupboó buug lájat jwiít dih tubit tobohna caá”, niíf jenah joinít, jāáj chóo wépép ā bejcat pínah niijná, johlit dih teoni búdí yégueh chóodih ī ub deyanap jī. Páant ī ub deyat túttimah, jāáj chóodihjeh johlit ā ub joh bojop jī. ¹⁸Caán johlit dedé ā yaicáp jī. Pánih joh yaicán, chah pohba ā yoób johop jī. Páant ā johochah, nolihat búdí jūóhnt, jāáj chóodih tubit ā buug lájap jī. Pánihna, jih buugjéh ā pahat pínah niijná, túttimah bóo yeó jáapdih ī ub bejniji bíí déedih ī yoh báaha jwíhip jī. ¹⁹Túttimah bóo yeó jáapdih johlit teoni yégueh chóona, chéwat tōpna, máa nahnadihbut ī yoh báhanap jī. ²⁰Maatápdih yeodíh cúiwádhbut jwī encap jī. Johlit nolihatbut dedé noón yaicáp jī. Yeó jáap jumat pah chah pohba ā tobohnap jī. Páant ā tobohochah, “¿Nin búdí mujboó jwiít jwī buudmí naniít?” jwiítjeh jwī niíf jenah joyóp jī. ²¹Pánihna, búdí teona, maatápdih ī jéih bid jeémpcap jī. Páant ī bid jeémpcatdih enna, Pablo ī cātfh juí nūhnt, queétdih nin pah ā niíf naáwáp jī:

—Wā naáwáchah, yeéb ñi joicán beé. ‘Cretamant jāaj béjcat caá náahap’, wā niijíp yuh be. Jwī jūóhcah, nin pah āta yapcan tagaá. Jwī jūúwátji jíibjeh nin pah ā yapna caá. ²²Obohjeéhtih, buu yeebdíh wā jwáub naóhna caá, páant muntih. Ñi úmca bojoó. Jwiít jwī buudcán niít. Obohjeéhtih, nin jāáj chóo pohba ā búuh peét bejbipna caá. ²³Dios wā maáh wā wéini weemdíh ā jéihyaat pínah niijná, áih ángeldih át wahap tabe. Caán ángel weemdíh buu chei jigohnt, jwī buudcát pínahdih ā naáwáp be. ²⁴Wā pebh jwinít, nin pah ā niijíp be: ‘Pablo, ma úmca bojoó. Meém Romanowā ī maáh César pebhna jwībínit, ded pah ma chājatjidih ma naóhbipna caá. Dios táini jumna, ma bejni jāáj chóodih moondíhbut bíic yoobó ā wapbipna caá’, weemdíh ángel ā niijíp be. ²⁵Pánihna, ñi úmca bojoó. Diosdih táí jenah joinít, ‘Ángel ā niiját bíic yoobó ā yapbipna caá’, wā niíf jéihna caá. ²⁶Obohjeéhtih, jwíih jāáj chóodih johlit bífh quewéboó ā ub joh dodhbiipna caá, queétdih Pablo ā niijíp jī.

²⁷Pánih johna, chéne semana wépép ā johat túttimah, chei, Adriático wūt jumni búdí mujdih jwī jwaoh chúuh bejep jī. Pánih bejna, chei tac yoob póhba caán chóodih teonit “¿Yehbenapboó jwī jwībimi naniít?” queétdih it niíf jenah joyóp tají. ²⁸Pánihna, “Débóo cah ninjih ā numah”, niijná, ī jenah enep jī. Páant ī jenah enechah, treinta y seis metros pohba caanjíh át numahap wat jī. Maátcanbitjeh ī jwáub jenah enechah, veintisiete metros caanjíh át numahap wat jī. ²⁹Páant ā yehbe bejchah ennit, búdí it úmup wat jī. “¿Quewa púud bacapdih bóo jeenádih jwī buug lájmi naniít?” it niíf jenah joyóp tají. Pánihna, caán chóo ā bejcat pínah niijná, chéne míc chodóp dahna méimant ī yoh daabánap jī. Pánih yoh daabánit, “Waícanjeh ā baabá naáh”, queét ī niijjéhep jī. ³⁰Biquína caán chóodih teonit, jweífhna, caán bainí chóodih chéwat tōpdih watnit, ī wat deya pahanap jī. Pánih chājnit, nin pah ī yee niijíp jī: “Caán bainí chóodih waadnít, bífh chodóp dahnadih wawápmant jwī

yoh daabábipna caá”, i niijíp jī.

³¹Obohjeéhtih, soldadowā i maáhdih, soldadowādihtut Pablo nin pah ā niijíp jī:

—Nit nin chóodih teonit i bejehah, yeebút ni daab wúnbipna caá, ā niijíp jī.

³²Páant ā niijíhchah joint, teonit i jweicát pínah niijná, soldadowā bainí chóodih chéwat tōpnadih i dúuc bóodop jī. Páant i dúuc bóodochah, caán chóa ā daabáh bejep jī.

³³Baabát pínah játih, Pablo queétdih nin pah ā níj naawáp jī:

—Yeéb náhni dahwanit ni jeémpchah, chéne semana ā yapna caá. ³⁴Pánihna, buu yeebdíh búdí wā jeémát tútutna caá, ni túi wēp yaáat pínah niijná. Ni náhninaá, bífc jwí buudcán niit, ā niijíp jī.

³⁵Páant niijnít, Pablo pandih ubnit, “Paá, jwiítidih nin jeémátdih ma túi wūhna caá”, Diosdih niijnít, jwiít nihat jwí enechah, pandih ā jeémép jī. ³⁶Páant ā jeéméchah ennit, jwiítbut wēnit jwí jeémép jī. ³⁷Jwiít caán chóodih jumnit doscientos setenta y seis cáacwā jwí jumup jī. ³⁸Pánih jeémp péanit, nihat jwí wud jumát túttimah, caán chóa ā chodcat pínah niijná, páantjeh jumni trigo wuh wuúhnaadih búdí mujboó i yoh báaha beedánap jī.

Pablowā i jumni jááj chóa ā daabát

³⁹Túttimah, baáb jéenechah, pehbhit jumni baácdih beh encan yuhna, túi óon náj dei páud bac jūúwát, jee dáhna wihcapdih i wēi enep jī. Pánih ennit, “¿Con óonna jwí buug náj juibí jíih?” i niijíp jī. ⁴⁰Pánihna, jááj chóa ā túi bejat pínah niijná, chodat dahnadih chéwat tōpnadih i dúuc bóod yohop jī. Páant i dúuc bóod yohat pónih, íoh tewat túut niijná, bitaboó íoh tewat pínah meenát naanádih chéwat tōpnadih i wat deyanap jī. Caán túttimah, waáwápmant bóo johlit teoni bainí yégueh chóodih i wái aabánap jī. Pánih bejna, caán óon coahna i juibíhip yuh jī. ⁴¹Obohjeéhtih, jwí bejep yoób yehbenibit bíh óon poómp át jumup tají. Pánihna, jwíih jááj chóa waáwápmant bóo caán óondih ā báagh

yoh bejep jī. Páant ā báagh yoh bejehah, búdí nolihat ā buug lájachah, jwíih jááj chóa méimant ā búuhah bejep jī.

⁴²Páant ā búuhuchah ennit, queét soldadowā nemat muudíh moonjí i yaáh jweicát pínah niijná, queétdih i mao yohíhip yuh jī. ⁴³Obohjeéhtih, soldadowā i maáh Pablodih túi chájíhna, soldadowādihtut queét nemat muudíh moonjídih ā mawat túutcap jī. Pánihna, jwéejna i yaáh náan bejat pínah niijná, jéih yaáhnitdih ā jwíih náap báahaat túutut jī. ⁴⁴Jéih yaáhcannitdih jááj chóodih bóo máa naanádihtut teonit, ā yaáh náan bejat túutut jī. Pánih bejnit, nihat jwí túi yaáh náan juibínap jī.

Pablo Malta wút jumni quewaboó ā jumát

28 ¹Páant jwí náan juibínachah, caan quéwadih moón jwiítidih jwááh muj teo péanit, “Nin Malta wút jumni quewa caá”, jwiítidih i níj naawáp jī. ²Caan quéwadih moón jwiítidih túi teo wáacnit, páantjeh mah ā buugúchah, jwí cúbuhachah ennit, i tuu cáo wūhup jī. ³Queét i tuu wawachah ennit, Pablobut tuu wawadih bejnit, ā juí cáwap jī. Páant ā cáwachah, tuu cháha bac jūóhni mai Pablobut téhyadih ā cháacáp jī. ⁴Páant ā cháác nūhuchah ennit, caan quéwadih moón nin pah i múic niijíp jī: “¿Nin newé cáacwādihtut mao jweini naniit? Pánih tigaá búdí nolihatdih ā jweí jūúwúchah yuhna, ā mao jweyátji jíib caandíh peéh chájna caá ā chájar. Pánihna, buu ā wunbipna caá”, i múic niijíp jī. ⁵Obohjeéhtih, Pablobóo caán maidih tuu cúutna ā wimp yoh cáwap jī. Pánihniiji ā tubacap jī.

⁶Páant ā chájachah ennit, caanjíh moón nin pah i múic niijíp yuh jī: “Caandíh ā chalanachah, ā wun buugbípna caá”, i niijíp jī. Obohjeéhtih, maátápdih i en nūhuchah yuhna, dedé ā tubacap jī. Páant ā tubacat enna, i jenah joyátdih jwúb túut nuumnít, nin pah queétjeh i múic niijíp jī: “¿Caán jwípi páp úbhni poómpdih bóona niit?” i niijíp jī.

⁷Publio wút jumni, áih jumát jwí aabápmant bahnihtjeh át jumup jī. Publio caanjíh moón i maáh tají. Pánihna, caán jwiítidih dooná ā

wahachah, áih munná jwí aab béjep jī. Caanná jwí juibínachah, jwiítidih ā tái wēi jwāáap jī. Pánih wēi jwāáhnit, bíic peihcanni yeó jáap ájeéh jwí jumuchah, jwiítidih ā tái chājap jī. ⁸Publio íp pahat yoyóp wunna, ā lajachah, Pablo caandíh enedih ā bejep jī. Á pebh juibínit, teo jáha uúbhnit, caandíh ā booanap jī. ⁹Páant ā booaat doonádhíh joinít, bita caanjíh moón wunnit, ā booaat pínah niijná, Pablo pebhna í juyúp jī. Pánih juinítidihbut teo jáha uúbhnit, ā booanap jī. ¹⁰Pánihna, búdí wēinit, jwiítidih í tái teo wáacap jī. Túttimah, caan quéwamant jwí bejat túut chājachah, jwí bejni pínah jááj chóodih dedé jwí náahatdih wáhna, í tái yac beedánap jī.

Pablo Roma tútchina ā juibíat

¹¹Bíih búdí jááj chóo Alejandra tútchimant jūóhniji caan quéwadih mah noój láa át chāo jwúhup tajī. “Nin jááj chóodih teonitdih wapnit pínah”, níj jenah joinít, caán chóo wuúcdih chéne í pāpniji Cástor, Pólux wūt jumnidih í búudhnit í ñuhup jī. Pánihna, caan quéwadih jwiít bíic peihcanni widh jumnitji, bejna, caán chóodih waadnít, jwí chúuh bejep jī. ¹²Pánih chúuh bejnit, Siracusa wūt jumni tútchidih juibínit, bíic peihcanni yeó jáap jwí chāo jwúhup jī. ¹³Caán chóodih jwáub waadnít, púú Regio wūt jumni tútchina yoobópdihjeh jwí chúuh juibínap jī. Cheibit chóop yapapmant joh jūóhni johlit jwiítidih ā tái ub bejep jī. Chéne yeó jáap túttimah, Puteoli wūt jumni tútchina chúuh juibínit, jwí aab béjep jī. ¹⁴Caanjíh moón Jesúíhwā jwiítidih wēi jwāáhnit, íjeéh jwiítidih bíic semana í chāo jwáhat túutap jī. Bíic semana túttimah queétdih cádahnit, Roma tútchina jwí yoób aab béjep jī. ¹⁵Roma tútchidih jwí toáh bejehah, Roma tútchidih moón Jesúíhwā jwí bejat doonádhíh joinít, bíic poómp Foro de Apio wūt jumni jíib chājatboó jwiítidih jwāáat túut niijná, ít juí pánap tajī. Túttimah, bíih poómp Romadih moonbút Tres Tabernas wūt jumni úwat pehbhoó ít juí pánap tajī.

Pánih queétdih jwāáhnit, búdí wēina, “Paá, weemdíh ma tái chājna caá”, Pablo Diosdih ā niijíp jī. ¹⁶Roma tútchidih juibínit, Julio ā maáhdih Pablodih ā wúhup jī. Caánboó Pablodih nemat muúboó nemcanjeh, bíih muúboó ā jumat túutap jī. Obohjeéhtih, ā jweicát pínah niijná, bíic soldadodih ā wapat túutap jī.

Pablo Roma tútchidih moondíh Jesúíh doonádhíh ā naáwát

¹⁷Bíic peihcanni yeó jáap túttimah, Pablo caanjíh moón judíowā í maátadih ā pebhna át bid bojop wut jī. Páant í míic wáac juyúchah, Pablo queétdih nin pah át níj naáwáp wut jī:

—Wá déewáá, weémboó jwí déewádhíh wá yéej chājcap jī. Jwí nuowā í wutatjidihbut yeejép wá niijcáp jī. Obohjeéhtih, Jerusalén tútchiboó wá jumuchah, biquína jwí déewā weemdíh teonit, Romanowā í maátadih nemat muúboó í nemat túutap jī. ¹⁸Pánihna, weemdíh uúbh joinít, queét Romanowā í maáta weemdíh í bacañhip jī. “Nin newé ā yéej chājatji peéh mao yohat ā wihcan caá”, í niijíp jī. ¹⁹Obohjeéhtih, jwí déewā í maáta weemdíh bacaat túutcan, íjnit, Romanowā í maátadih í jepahcap jī. Páant í jepahcah ennit, nin pah Romanowā í maátadih wá niijíp jī: “Maáh César pehbhoó weemdíh ñi wahaá”, wá niijíp jī. Obohjeéhtih, weémboó wá déewádhíh wá naóh yaccan níit.” ²⁰Pánihna, yeebdíh eníhnit, ñijeéh míic wéheíhna, wá bid bojop be. Jwiít judíowā jwípí páini Cristo ā boo pud jūúwátdih wá naáwát peéh nin chéoni ítah tópdih wá duoná caá, át niijíp wut jī.

²¹Páant ā niijíchah joinít, queét caandíh nin pah ít níj jepahap wut jī:

—Conmant moón jwí déewā míih doonádhíh jwiítidih daác wahcan, dedé yeejép doonádhíhbut í naóhcan be. ²²Obohjeéhtih, nihát tútchinadih moón Jesúsdih jepahnitdih í íj enatdih jwiítboó jwí jéihna caá. Áih jáap bohéatdihbut yeejép ípí naóhna caá. Pánihna, dedé ma

naáwát pínahdih jwí jóífhna caá,
Pablodih ít niijíp wut jī.

²³Biíh ī jenahni yeó jáapdih dawá
Roma tátchidih moón judíowā Pablo ā
jumni m̄m̄ná ít juibínap wut jī. Páant ī
juibínachah, túi cheibitjeh jwíh naóh
jwíhniiji púú cheyehna Pablo queétdih át
naóh cádahap wut jī. Moisés ā wutatjidih,
Dios naáwátdih naóh yapanit ī
daacátjidihbut át naáwáp wut jī. Pánih
caandíh naóhna, Dios ā wahni, judíowā ī
páini Jesús ā jumatdíh jéihna, caandíh ī
jepahat pínahdih queétdih át náah yacap
wut jī. ²⁴Biquína ā naáwátdih ít jepahap
wut jī. Obohjeéhtih, bitaboó ít jepahcap
wut jī. ²⁵Pánihna, ī bacat pínah játih,
queétdih ī míc íjanachah ennit, Pablo
nin pah queétdih át níj naáwáp wut jī:

—Jon játih jwí n̄owā ī jepahcatji bíic
yoobó yeebbút ñi jepahcan caá. Dios
naáwátdih naóh yapani Isaíasji, Túini
Espíritu ā jéihyanachah, nin pah jwí
n̄owádh át níj naóh daacáp tajī:

²⁶ ‘Nit pebhna bejnit, queétdih ma
naáwá: “Maatápdih joiná yuhna,
ñi beh joicán níft. Maatápdih
enna yuhna, ñi beh encan níft”,
ma niijí.

²⁷ “Maatápdih wā naáwáchah yuhna,
jóífhcan, yoobópdih ī beh joicán

caá. Queétdih wā boanachah,
enna yuhna, ī beh encan caá.
Jéihíhna nihna, yoobópdih ita
beh en tagaá. Pánih beh enna
nihna, ī jenah joyátdih ita túut
n̄um tagaá. Páant ī túut
n̄umúchah nihna, queétdih ī
yéjeatdih wāta yoh tagaá”, Dios
ā niijná caá’, Isaías át níj
daacáp tajī. (Is 6.9-10)

Yeebbút bíic yoobó jepahcannit ñi jumna
caá. ²⁸Pánihna, yeéb wā déewāá, nindih
ñi jéihyeé. B̄m̄ Dios cáacwā ī yéjeat
yohat pínah doonádih judíowā
nihcannitdih ā wahna caá. Pánihna,
queétdih caandíh joinít, ī jepahbipna caá,
queétdih át niijíp wut jī. ²⁹Páant ā
niijíchah joinít, íjna, míc wéhenit, queétdih
judíowā ít bac bejep wut jī.

³⁰Páant ā yapat túttimah, chéne jópchi
caanjíh Pablo ā jumap jī. Dedé ā
náahatnadih caanjéh ā jíib chāj
beedánap jī. Pánihna, nihat caandíh
enedih juibínitdih wēinit, ³¹Dios maáh ā
jumat doonádih, Jesucristoíh
doonádihbut úumcanjeh, āpí naáwáp jī.
Ded caandíh naáwát túutcanni ā wihcap
jī.

Páant bóojeh tigaá wā naáwát.
Lucas

ROMANOS

Romanosdih jwí túi beh joyát pínah naáwát

¿**Déhe tigaá daacnji?** Pablo, Dios ā jib bohéat túutni nin núodih āt daacáp wut jī. Moisés ā wutatjidih, Dios naáwátidih naóh yapanit ī daacátjidih túi bohéni āt jumup wut jī. Jesús Dios wúh ā jumatdih jwíh jenah joicánjeh, Jesúhwādih tabit āt yéej chāj jwuhup wut jī. (Hch 8) Obohjeéhtih, Jesús caandih jígohnit, ā túut nuumúchah, Jesúh doonádih judío nihcannitdih túi bohéni āt jumup wut jī. (11.13) Jesúsdih ā jepahat pínah játih Saulo āt jwíh wūt jumup wut jī. Obohjeéhtih, ā jepahat túttimah, Pablo wūt āt túut nuumúp wut jī. Dawá pehbhoó Jesúhwā pómpnadih Pablo āt daac wahap wut jī. Nin núona caá ā daacátji: Romanos, 1 Corintios, 2 Corintios, Gálatas, Efesios, Filipenses, Colosenses, 1 Tesalonicenses, 2 Tesalonicenses, 1 Timoteo, 2 Timoteo, Tito, Filemón.

¿**Detdih āt daacji?** Roma tútchidih moón Jesúhwādih nin núodih āt daacáp wut jī. Caán tútchi nihat Romanowā ī bíbohni baácnadih moón jwíh jumni tútchi wut jī.

¿**Dedmant, débólih cah, āt daacji?** Dawá jéihnit “Cencrea tútchi, Corinto tútchimant Pablo Roma tútchidih moón Jesúhwādih āt daacáp wut jī. Jópchi 57 (Jesús ā wunat túttimah 24 jópchi túttimah) Pablo nin núodih āt daacáp wut jī”, ī níj jenah joiná caá.

¿**Dedé pínah tigaá āt daacji?** Queéet Romanowā judfowā nihcannit, dawá pampnitdih ípí weñep wut jī. Bitaboó queétdih Jesúh doonádih játih itāt naáwáp wut jī. Pánihna, ī túut nuumát doonádih joinít, Pablo queétdih āt daacáp wut jī. Ded pah Dios ā jumatdih, Jesucristo ā jumatdih, ded pah yéejat ā jumatdih, ded pah Jesús cáacwādih ā túi ubatdih, nin núojih Pablo búdí āt bohé daacáp wut jī.

Romanos ded pah ā jumat:

1. Pablo ā daac jwíhah (1.1-15)
2. Dioh doonádih ded pah jwí jenah joyát pínahdih ā bohéat (1.16—11.36)
 - a. Dios yoobópdih ā jumat (1.16-17)
 - b. Nihat cáacwā yéejnit ī jumat (1.18—3.20)
 - c. Jesucristodih jepahnitdih “Caán Jesúh túyat ā bíbohna caá”, Dios ā níj enat (3.21—5.21) (Justificación)
 - d. Jesúhwādih ā wēpatdih Dios ā wūhat, yéej chājat jenah joyátdih ī yap yohat pínah níjné (6.1—8.39) (Santificación)
 - e. Ded pah Dios judíowāboodih ā chājat (9.1—11.36)
3. Jesúhwā ded pah jwí jumat pínahdih ā bohéat (12.1—15.13)
4. Pablo ā péé naáwát, ā péé túyat túutatbut (15.14—16.27)

Queétdih ā túyat túutat

1 ¹Weém, Pablo bíhdih daacát túutnit, yeéb Roma tútchidih moón Jesúhwādih wā wahna caá. Jesucristo weemdih níonit, áih túini doonádih nihat baácdih moondih ā naáwát túutat jī.

²Caán túini dooná pínahdih jon játih Dios naáwátidih naóh yapanitdih “Cáacwādih wā túi chājipna caá”, āt níj daacát túutat wut jī. ³Caán dooná

ā wúh ded pah ā jumat naáwát caá. Pánihna, caán cáac jumna, David juimená ī juima āt jumup wut jī.

⁴Pánih cáac jumna yuhna, jwí Maáh Jesucristo Dios wúh jumna, dedé yéejat wihcanni āt jumup wut jī. Pánih jumna, ā wunat túttimah, Dios caandih ā wēpatjih āt jwáub boanap wut jī. Pánih boana, Jesucristo yoobópdih ā wúh ā jumatdih cáacwādih āt jútup wut jī.*

* 1.3-4 Mt 1.1; 12.23

⁵Caán Jesús tiguaá weemdíh oinit, ā wēpatjīh áih túini doonádih nihat cáacwādih ā naáwát tūtutp jī, caandíh túi jenah joinít, ī jepahat pínah niijná. ⁶Yeebdíhbut áihwā pínah ā níwíchah, ñit jepahap taga. ⁷Yeéb Roma tútchidih moón Dioíhwā, búdí ā oinitdih nin núodih wā wahna caá. Dios jwí íip, jwí Maáh Jesucristojīh, yeebdíh oinit, ī túi teo wáaca naáh, ñi túi jumat pínah niijná.

**Pablo Roma tútchina
enedih ā bejhat**

⁸Nindih yeebdíh wā jwíih naóhbična caá: Jesucristodih yeéb ñi túi jenah joyát doonádih nihat baácdih moón ī joiná caá. Queét ī naáwáchah, weembút joinít, búdí wā wēina caá. Pánih wēinit, Jesucristo ā wēpatjīh, jwí íip Diosdih nin pah wāpí níj uúbhna caá: “Paá, meemdíh ī túi péeat túina caá”, wāpí niijná caá. ⁹Dios weemdíh ā wutuchah wēi jepahnit, ā wūúfih túini doonádih wā túi bohéna caá. Dios ā enechah, yeebdíh ā teo wáacat pínah niijná, yeó jáap jumat pah caandíh wāpí uúbhna caá. ¹⁰Pánih uúbhna, nin pahbut wāpí níj uúbhna caá: “Paá, ¿bū jwuhna ī pebhna enat tútutna, weemdíh ma wahmi níit?” wā niijná caá. ¹¹Túini Espíritu weemdíh ā teo wáacat pah muntih, yeebdíhbut ā teo wáacat pínahdih wā náah yacna caá, yeéb Jesúsdih chah ñi túi péeat pínah niijná. Á wēpatdih ñi bíbohah pínahdih teo jáha uúbhna, yeebdíh búdí wā eníhna caá. ¹²Jesúsíhwā míic jumna, ā naáwátidih bíicdih míic wéhenit, míic teo wáacna, chah jwí túi wēibipna caá.

¹³Weém dawá tútchinaboó bohé jibichah, caán tútchinadih moón judíowā nihcannit túini doonádih joinít, dawá Jesúsdih ī jepahap jī. Pánihna, maatápdih ñi pebhboó wā bejíhip yuh caá, dawá ñíih tútchidih moondíhbut Jesúsíh doonádih wā naáwáchah joinít, ī jepahat pínah, yeebút Jesúsdih chah ñi jenah joyát pínah niijná. Wā úudwā paníhnit, caandíh ñi jéihyatdih wā náah yacna caá. * ¹⁴Nihat cáacwādih túini doonádih

naáwát caá weemdíh náahap. Dahwani tútchinadih moondíh, tútchi wihcapboó jumnitdihbut, bohénitdih, bohécannitdihbut naáwát caá náahap. ¹⁵Pánihni jumna, nihat yeéb Roma tútchidih moondíhbut túini doonádih búdí wā bohéhna caá.

**Jesúsíh túini dooná
ded pah ā jumat**

¹⁶Caán túini doonádih joinít, det Jesúsdih túi jepahnitdih Dios ā wēpatjīh ā túi ubna caá. Caán doonádih jwíih joinít, jwíit judíowā jwí jepahap jī. Jwí jepahat tátimah, judíowā nihcannitbut joinít, it jepahap jī. Pánih joinít, jwí jepahachah, jwíit nihatdih bíic yooobó ā wēpatjīh ā túi ubna caá. Páant ā wēpatdih jéihnit, “Caán túini doonádih ī jepahachah, Dios queétdih ā túi ubbipna caá”, níj jenah joinít, caán doonádih bohéna, wāpí tíiccan caá. * ¹⁷Pánih bohéna, nin pah wāpí níj naóhna caá: “Ded Jesúsdih túi jenah joinítidih ‘Nin túini caá’, Dios ā níj enna caá. Páant ā níj enat pah, jon játih nin pah it níj daacáp tají: ‘Caandíh túi jenah joinítidih ‘Queét túinit caá’, Dios ā níj enna caá. Pánih túi jenah joinítjeh páantjeh Diosjeéh ī túi jumbipna caá’, it níj daacáp tají”, wāpí niijná caá. *

Cáacwā ī yéej chājat

¹⁸Dios jeámant jumni yeejép chājnitdih ā en íjna caá. Pánih yéej chājna, ded pah Dios ā jumatdih bita ī jéihyat déedih ī jáhna caá. Páant ī chājachah en íjnit, Dios búdí ā peéh chājbična caá. Páant ā peéh chājat pínahdih nihat cáacwādih ā jéihyana caá. ¹⁹Diosdih jwíit cáacwā jwí jéih beedácah yuhna, ded pah ā jumatdih caanjéh jwíitdih át jéihyanap taga. Páant ā jéihyanachah, caandíh jwí jéihyat pínah dedé búwat wihcan caá. ²⁰Diosdih jéih encan yuhna, nihat ā chājatjiboodíh jwí jéih enna caá. Pánih ennit, “Caán nihatdih Dios búdí ā wēpatjīh ā chājni caá. Pánih chājni jumna, nihat ī maáh páantjeh ā jumbipna caá”, jwí níj jéihna caá. * Caandíh jéihna yuhna, det joyáh

bojnitdih Dios ã peéh chājbpna caá. Páant ã peéh chājachah, “Obohjeehtih, ded pah ma jummatdih jéihcan, meemdíh wā jenah joicáp jī”, det Diosdih ī jéih niijcán nít. ²¹Dios ded pah ã jummatdih jéihna yuhna, “Meém nihat ma chājnidih enna, meemdíh búdí wā wēina caá”, dawá caandíh īt niij naóhcap jī. Queétdih ã túi chājachah yuhna, queétboó caandíh “Weemdíh ma túi chājat táina caá”, īt niijcáp jī. Páant caandíh ī joyáh bojatji jīib ī jenah joyát át buo peét bejep jī.* ²²“Weém túi jenah joiní caá”, ī míic yee niijátji jīib, jenah joicánnit yoobát īt jummap jī. ²³Pánih jenah joicánnit jumna, Dios nihat jéihni, páantjeh jumnidih īt wēicap jī. Pánih caandíh wēican, “Meémboó nihat jéihni jumna, weemdíh ma jéih teo wáacna caá”, ī pāpniboodíh īt niij weñep jī. Jwiít cáacwā wunnit pínah míic jwī jumna yuhna, cáac pah jíghnidih pāpnit, caandíh īt weñep jī. Pánih chājnit, jiijní, nuñáp, mai panih jíghnidihbut pāpnit, “Meémboó chah wēpni caá”, caandíh īt niij wēi naáwáp jī.*

²⁴⁻²⁵Dios nihat chājni ã jumuchah yuhna, caandíhjih ī wēi naáwát déeji, “Nít caá chah wēpni”, niij yee jenah joinít, ã chājnitbóodíh īt wēi naáwáp jī. Páant queétdih ī wēi naáwáchah ennit, “Ī náahatdihjih ī chāja naáh”, niijnít, Dios queétdih át cádahap wut jī. Páant ã cádahat táttimah, queétjeh chah yeejép ī chājat pínahdihjih jenah joinít, tíic náah jumnidih īt chājav jī. Pánih yeejép chājna, íih bácahdihbut īt míic yeejanap jī.

²⁶Páant ī yee jenah joyóchah enna, “Yeejép ī náahatdihjih ī bid dáhwa naáh”, niijnít, Dios queétdih át cádahap wut jī. Páant íi náah chājatdih jenah joinít, yaádhboó neonádih náahcanjeh, yaádh míicjeh īt yéej chājav jī. ²⁷Páant ī chājat pah muntih, neonábút yaáhdih ī en ñinahat pah neoná míicjeh īt en ñinahap jī. Pánih en ñinahnit, queét neoná míicjeh īt yéej chājav jī. Pánih yéej chājnit, ī yéej chājatji jīib íih bácah, íih jenah joyátbut páantjeh át yéej bejep jī.

²⁸Diosdih ī jwiíh jéihna yuhna, “Caandíh jéihyat weemdíh dedé pínah nihcan caá”, ī niij jenah joyóchah ennit, Dios queétdih át cádahap wut jī, ī jenah joyát déheni pah ã jummat pínah niijná. Páant ã cádahat táttimah, chah yeejép yoobát īt yoób jenah joyóp jī. Pánih chah yeejép jenah joinít jumna, jwī chājca naáh déedih īt chājav jī. ²⁹Pánih yeejép chājna, buubút nin pah ī jumna caá: Dedé ī en ñinahatdihjih ī yéej chājna caá. Ded pah bitadih chah yeejép ī chājat pínahdih búdí jenah joinít jumna, cáacwádih mao yohnit jumna, chah dawá bíi déedih búdí en ñinahnit jumna, tub yeenit jumna, yeejép dooná naóhnitbut ī jumna caá. ³⁰Bitadih yee naóh peétnit jumna, Diosdih eníhcannit jumna, bitadih jíghah encan, “Weém maáh panihni jumna, dedé wā náahatdih wā chājbpna caá”, ī niij jenah joiná caá. “Weémboó chah jéihni caá”, niij jenah joinít jumna, bitadihbut páant niij naóhni ī jumna caá. Chah yeejép ī chājat pínahdihjih jenah joinít ī jumna caá. Ī mánadih jepahcannit jumna, ³¹jenah joicánnit jumna, ī niiját pah chājcanit jumna, ī déewádih oicannit jumna, bitadih jíghah encan, ī teo wáaccan caá. ³²Páant yeejép ī chājatdih ī cádahcatji peéh Dios iiguíjna queétdih ã yohbipna caá. Páant ã peéh chājat pínahdih jéihna yuhna, ī yéej chājatdih ī cádahcan caá. Pánihna, bita ī yéej chājachah ennit, “Páant ñi chājachah, ã táina caá”, queétdih ī niij wēi naóhna caá.

Dios ã peéh chājat pínah yoobópdih ã jummat

2¹Yeéb cáacwā míicjeh jumna yuhna, ĩDépanih tigaá “Yeejép wā yoobát ī jumuchah, ī yéej chājat jīib, queétdih peéh chājat caá náahap”, ñi niij jenah joí? Yeebbút queét ī chājat pahjeh mun tigaá bíic yoobó ñi chājav. “Jwiít yéej chājcah, jwiítidih dedé yeejat peéh wiñcan caá”, ñi jéih niijcán caá. Pánihnit jumna, bitadih naóh yacnit, yeebjéh peéh chājatdih míic wutna caá ñi chājav.* ²Nihat yéej chājnitdih Dios ã

peéh chājbpina caá. Yoobópdih chājni ā jumuchah, ā peéh chājatbut yoobópdih ā jumatdih jwī jéihna caá. ³Cáacwā mícjeh jumna yuhna, “Peéh chājat caá náahap”, níj naóh yacnit ñi jumuchah, yeebút bíic yoobó ñi chājat jíib, yeebdíhbut peéh chājat ā jumbipna caá. “Jwī yéej chājachah yuhna, āpí peéh chājcan beé. Pánihna, bæ pohba, ā peéh chājcan níit”, ñipí níj jenah joiná yuh caá. ¿Dépanih tigaá páant ñi níj jenah joí? Yeebdíhbut Dios ā peéh chājbpina caá. ⁴Obohjeéhtih, ñi yéej chājachah yuhna, Dios yeebdíh jígah ennit, ā peéh chāj jwuhcan caá. Páant ā peéh chājcatdih enna, “Dios wā yéejatdih ā íjcan caá”, ñi níj jenah joiná yuh caá. Obohjeéhtih, yeebdíh ā túi chājatdih ennit, caandíh ñi jepahat pínahdih páina caá ā chājap. ⁵Obohjeéhtih, yeebdíh ā jígah enechah yuhna, yeéboó caandíh ñi jepahíhcan caá. Ñi yéej chājatdih cádahíhcah, yeebdíh ā peéh chājbpina caá. Á peéh chājat pínah yeó jáap játih, chah ñi yéej chājachah ennit, caán yeó jáapdih yeebdíh chah ā peéh chājbpina caá. Yeecanjeh, ā níjájti bíic yoobó ā peéh chājatdih nihat cáacwā í jéihbpina caá. ⁶Cáacwā yoobó ded pah í chājatji jíib Dios queétdih ā jíib chājbpina caá.* ⁷Det bitadih túinijeh chājnit, Dios queétdih ā wēi naáwát pínahdih bidnit, yeó jáap jummat pah ā pehbóó jumíhnit, queétdih bácah páantjeh Dios ájeéh ā jummat túutbpina caá. ⁸Obohjeéhtih, det í náahatdihjeh chājnit, bitadih túi chājcanit, queétbodydih Dios búdí íjnit, ā peéh chājbpina caá. ⁹Páant ā peéh chājachah, nihat yéejnit yoobó túbit yeejép í yapbpina caá. Judíowā nihcannitdih ā peéh chājbpina caá. Obohjeéhtih, judíowā Moisés ā wutatjidih bífbohna yuhna, í túi jepahcatji jíib queétbodydih chah ā peéh chājbpina caá. ¹⁰Det túi chājnitdih, “Ñi túi chājna beé”, ā níjbípa caá. Páant ā níjnítidihjeh Dios ā túi jummat túutbpina caá. Judíowādih, judíowā nihcannitdihbut bíic yoobó ā túi chājbpina caá.

¹¹Dios nihat cáacwā ded pah jwī chājatdih enna, yeejépwādih, túinitdihbut yoobópdih ā chājbpina caá. Pánih chājna, judíowādih, judíowā nihcannitdihbut bíic yoobó ā chājbpina caá.* ¹²Páant bíic yoobó chājni ā jumuchah, nin pah ā jumna caá: Moisés ā wutatjidih jéihcannitboó í yéej chājachah, í yéejat jíib íiguípa í bejbina caá. Pánihna, bíic yoobó caán wutatjidih jéihnitbut í yéej chājachah enna, “Queétdih peéh chājat náahna caá, caán wutatjidih í yap yohat jíib”, Dios queétdihbut ā níj enna caá. ¹³Caán ā wutatjidih í en naáwáchah, páantjeh joijéhnitdih “Nit túinit caá”, Dios ā níj encan níit. Obohjeéhtih, ā wutatjidih túi jepahnitboodíh “Nit túinit caá”, ā níj enbipna caá. ¹⁴Judíowā nihcannit í jéihyatjihjeh túi chājna, Moisés ā wutatjidih jéihcan yuhna, caandíh í jepahna caá. ¹⁵Pánih jepahna, caán ā wutatjidih jéihcan yuhna, queét í jenah joyátmant caán wutat panihni ā jumna caá. Páant ā jumuchah, yéej chājat jenah joyát ā júúwáchah, “Páant wā chājachah, ā túican níit”, í níj jéihna caá. Ded túi chājatdih, yéej chājatdihbut í jéihna caá. ¹⁶Pánihna, péeni yeó jáapdih Dios Jesucristodih cáacwā ded pah í yéej chājatdih í jweéatji jíib ā peéh chājat túutbpina caá. Páant tigaá áih túini doonádih wápí naóh bohéna caá.

**Moisés ā wutatjidih
judíowā í jepahcat**

¹⁷Túini doonádih judíowādih bohéna, nin pah queétdih wápí níj naóhna caá: Yeéb judíowā, Moisés ā wutatjidih jéihnit jumna, “Jwiít judíowā chah túinit jwī jumna caá. Jwiítjeh caá Dioíhwā”, ñi níj jenah joiná caá. ¹⁸Caán wutatjidih jéihnit jumna, ded pah Dios ā náahatdihbut ñipí jéihna caá. Pánih jéihnit jumna, “Jwī túi chājat pínahdih jéih níonit jwī jumna caá”, ñipí níj jenah joiná caá. ¹⁹“Túi jéihnit jumna, jéih encannit panihnitdih jwī jéih teo wáacna caá. Jiát panihnit jumna, dupúnapboó jumnit panihnitdih jwī jéih bohéna caá, ded pah túi

chājatdih ī jéihyat pínah niijná”, nīpí níj jenah joiná caá. ²⁰“Jwiít judíowā caán wutatjidih jéihna, túi yoobópdih jéihnit jwī jumna caá. Pánih jumna, det jenah joicánnitdih, wébít panihnitdihbut jwī jéih bohéna caá”, nīpí níj jenah joiná yuh caá.

²¹Obohjeéhtih, páant níj jenah joiná yuhna, údépanih tigaá queétdih ní bohéhatdih yeebjéh ní jwíih míc bohécan? Bitadih nuumát túatcan yuhna, údépanih tigaá yeebjéhbut ní nuúm?

²²Bitá ī áa nihcannitjīh yéej chājat túatcan yuhna, údépanih tigaá yeebjéhbut bíic yoobó ní áa nihcannitjīh ní yéej chāj? Judíowā nihcannit ī pāpnidih tabit iiná yuhna, údépanih tigaá ī pāpni ā űuhat muunádih waadnit, orodih platadibbut ní nuúm? ²³“Jwiít judíowā Moisés ā wutatjidih jéihnit jwī jumna caá”, wēi niijná yuhna, caán wutatjidih yeebjéh ní yap yohna caá. Pánih yap yohna, ní túi chājatdih ennit, “Dios páant wutni ā jumuchah, caandíh jwī náahcan caá”, bita ī níj jenah joimí nacaá. ²⁴Páant ní chājatdih Dios naáwátidih naóh yapani nin pah āt níj daacáp tajī: “Yeéb judíowā wūt jumnit, ‘Diosdih wēinit poómp’, ī niijnít yuhna, Dios ā wutatdih ní yap yohochah enna, judíowā nihcannitboó Diosdih yeejép ī naóh peétna caá”, āt níj daacáp tajī.*

²⁵Jwiít judíowádihjeh quehli nah yapat chóodih Dios āt bóod yohat túatup wut jī, áihwā jwī jumatdih júutat túat niijná. Pánih bóodna, “Míihwā jumnit, Moisés ā wutatjidih jwī jepahbipna caá”, Diosdih jwī níj júutna caá. Obohjeéhtih, “Jwiít bóodnit jwī jumna caá”, niijná yuhna, Moisés ā wutatjidih jepahcan, ní bóodatjī yeebdíh dedé pínah nihcan caá. ²⁶Det judíowā nihcannitboó bóodcannit jumna yuhna, caán wutatjidih ī jepahachah enna, “Nit wíihwā caá”, Dios queétdih ā níj enbipna caá. Jwiít bóodnitdih ā níj enat pah muntih, queétdihbut bíic yoobó ā níj enna caá. ²⁷Dawá judíowā Moisés ā wutatjidih jéihna yuhna, caandíh ī jepahcan caá. Obohjeéhtih, queét judíowā nihcannitboó bóodcannit jumna

yuhna, ā wutatjidih ī túi jepahna caá. Páant ī jepahachah ennit, Dios jwiít judíowádih nin pah ā niijbípna caá: “Queét bóodcannit, Moisés ā wutatjidih jéihcan yuhna, caandíh ī jepahap be. ÚDépanih tigaá yeéb bóodnitboó caán wutatjidih jéihna yuhna, caandíh ní jepahcan? Yeébbóodíh chah yeejép peéh chājat caá náahap”, ā niijbípna caá. ²⁸⁻²⁹Judío yoobát ded pah ā jumatdih buu wā naóhbipna caá. Bóodni jumna yuhna, Diosdih jepahcanni judío yoobát nihcan caá. Á wutatjidih jéihna yuhna, jepahcan, judío yoobát nihcan caá. Obohjeéhtih, ded Diosdih wēi jepahni judío yoobát ā jumna caá. Pánihna, áih quehli nah yapat chóodih ā bóod yohat túat pah ā yéej chājatdih cádahna, ā jenah joyátidih ā túat nuumná caá. Pánihnidih “Nin túini caá”, Dios ā níj enna caá. Cáacwā caandíh ī wēi naóhcach yuhna, Diosjeh caandíh ā wēi naóhna caá.*

3¹Weém páant níj naóhna, “Jwiít judíowā jwī jumuchah, Dios jwiítidih ā wutatjī pah bóodnit jwī jumuchahbut, dedé pínah nihcan caá”, wā niijeán caá. ²Judíowā jwī jumát jīib, jwiítidih búdí táyat ā jumna caá. Dios naáwátidih jwiítidih āt jwíih wūhup tajī, bitadih jwī naóh yapaat pínah niijná.* ³Obohjeéhtih, biquína jwī déewā caán naáwátidih jepahcan, “Ma wutatdih jwī túi jepahbipna caá”, ī niijátjī pah īt chājcap jī. “Páant queét ī niijátjī pah ī chājchah, Diosbut bíic yoobó ā niijátjī pah ā chājbian nacaá”, űni níj jenah joí níit? ⁴Nihcan caá! Nihat cáacwā yoobó yeenit ī jumuchah yuhna, Diosboó ā niijátjī pahjeh ā chājbiipna caá. Páant yeecanni ā jumuchah jéihna, jon játih David, Dios naáwátidih naóh yapani, ā yéej chājatdih naóhna, nin pah āt níj daacáp tajī:

“Wā yéej chājachah ennit, ‘Peéh chājat caá náahap meemdíh’, ma niijáchah, yoobópdih naóhni ma jumatdih nihāt ī jéihna caá. Pánih jéihnit, ded meemdíh ā jéih yap yohcan níit”, āt níj daacáp tajī. (Sal 51.4)

⁵Biquína ī jenah joyátjijeh nin pah īta niŋ jenah joi tá yuh caá: “Jwiít jwī yéej chājachah, Dios yoobópdih ā jumatdih cáacwā chah īta jéih taga. Pánihna, jwī yéej chājachah, ā túina caá. Páant túini ā jumuchah, jwī yéejat peéh chājna, Dios yoobópdih āta chājcan taga”, īta niŋ jenah joi tá yuh caá. ⁶Obohjeéhtih, páant nihcan caá. Jwī yéej chājatdih peéh chājcan, yoobópdih chājni āta nihcan tagaá. Pánih jumna, nihāt ī yéej chājat jīb āta jéih peéh chājcan tagaá.

⁷Bitaboó nin pah īta niŋ jenah joi tá yuh caá: “Jwiít cáacwā yeenit jumna, jwī niŋjāti pah jwīpī chājcan caá. Obohjeéhtih, Diosboó yecanni caá. Pánihna, ded pah yeenit jwī jumatdih jenah joinít, Dios ded pah yeeat wihcanni ā jumuchah, chah jwīta túi jéih taga. Páant ā jumuchah, jwī yeeatji jīb peéh chājat āta wihcan taga. ⁸Páant niŋ jenah joiná, “Yeejép chājna, Dios túini ā jumatdih júutna caá jwī chāhap. Pánihna, čjwī yéej chāj jīh?” īta niŋ jenah joi tá yuh caá. “Pánihatdih Pablowā ī bohéna caá”, biquína jwiítidih ī niŋ yee naóhna caá. Páant ī niŋ yee naáwáchah joinít, “queétdih peéh chājat caá náahap”, Dios ā niŋjāt yoobópdih caá.

**Jwiít nihāt cáacwā
ā peéh chājnit pínah jwī jumāt**

⁹¿Ded pah tīgáá yeeb ŋi niŋ jenah joi? ¿Jwiít judíowā bita chah túinit niít jwī jumap? Nihcan caá, wā déewā. Nin pah yeebdíh wā jwúub naóhna caá: Jwiít judíowā, judíowā nihcannitbut nihāt bíic yoobó Dios ā peéh chājnit pínah míic jwī jumna caá. ¹⁰Jon játih Dios naáwátidih naóh yapanit ī daacátji pahjeh tīgáá ā jumap:

“Ded yoobópdih chājni wihcan caá.

¹¹ Nihat ded pah Dios ā jumatdih ī túi jenah joicán caá. Nihat cáacwā yoobó caandíh joíhcan, bidcannit míicjeh tīgáá.

¹² Nihat Diosdih náahcan, tac púud bejat pah ī chāhap taga. Ded túi chājni ā wihcan caá.

(Sal 14.1-3; 53.1-3; Ec 7.20)

¹³ Íih jacnaboó cáac ī yohni jaáh jéwe lajna ā wíj bacaat pah caá ā jumap. Wéhena, yeeat míicjeh ī naóhna caá. Mai ā chāacáchah, áih man cáacdih ā yeejaat pah, queét yeenit bitadih ípī yeejana caá. (Sal 5.9; 140.3)

¹⁴ Pánih yeenit, bitadih jió waadáat pah chājnit, tubit jūihnitbut ī jumna caá. (Sal 10.7)

¹⁵ Pánihnit jumna, cáacwādih mao yohíhnitjeh caá ī jumap.

¹⁶ Ded ī bejepboó jumnitdih yeejép chājna, ípī moh yeejana caá.

¹⁷ Bitadih túi chājcan, íjeéh ī túi jumcan caá. (Is 59.7-8)

¹⁸ Diosdih jenah joicánjeh, ī jepahcan caá”, it niŋ daacáp tajī. (Sal 36.1)

¹⁹⁻²⁰ Páant ī niŋ daacátjidih náhninit, jwiít judíowā nin pah jwī niŋ jéihna caá: “Nihat Dios naáwátji jwíih pínah caá. Páant ā jumuchah, jwiítidih caá caandíh jepahat náahap”, jwī niŋ jéihna caá. Á wutatdih jéihna yuhna, caandíh jepahcan, “Jwiítidih yeejat peéh wihcan caá”, jwī jéih niŋjácán caá. Jwiít judíowā Dios ā peéh chājnit pínah jwī jumāt pah muntih, nihāt baácdih moón judíowā nihcannitdihbut bíic yoobó ā peéh chājbiŋna caá. Á wutatdih nihāt cáacwā jwī túi jepahcan caá. Páant jwī jepahcan, Moisés ā wutatjidih joinít, Diosdih jwī yap yohatdih jwī jéihna caá. Pánih jéihnit, Diosdih nin pah jwī jéih niŋjácán caá: “Ma wutatdih wā túi jepahachah, ‘Túini ma jumna caá’, weemdíh ma niŋ enmi nacaá”, jwī jéih niŋjácán caá.*

Diosdih jepahna, áihwā jwī jumāt

²¹⁻²² Páant niŋ péanit, jwiít cáacwā ded pah Diosjeéh jwī túi jumāt pínah ā jenah joyátjidih buu yeebdíh wā naóhbiŋna caá. Moisés ā wutatjidih jepah beedácan, jwiít nihāt Dios bíicdih jwīta jéih jumcan tagaá. Caandíh jéihna, caán wutatjidih ded pah jwī jepahatdih jenah joicánjeh, det Jesucristoboodíh jepahnitdih, “Queét túinit caá”, ā niŋ enna caá. Jon játih Moisés, Dios naáwátidih bita naóh

* 3.19-20 Sal 143.2; Gá 2.16

yapanitbut caán ā jenah joyátjidih ít daacáp tajī. Pánihna, buu ded pah Dios jwiítidih “Nit túinit caá”, ā niiját pínahdih jwiít nihat cáacwādhī āt jéihyanap taga. Jwiít judfowādhī, judfowā nihcannitdihbut Dios bíic yoobó ā túi chājna caá.* ²³Yéejnit míic jumna, jwiít nihat jwī yéej chājna caá. Jwī túi chājat pínahdih Dios ā jwiíh jenah joyátji pah bíic yoobó jwī chājcan caá. Dios ā túyatdih yuúp jwī jumna caá. ²⁴Páant jwī túi chājchah yuhna, Dios jwiítidih búdí ā oyochah, Jesucristoboó jwī yéejat jīb buudáát panihnidih jīb chājna, jwiítidih āt wun wūhup wut jī. Páant jwī jīb buudáátidih ā jīb chājchah, “Nit túinit caá”, jwiít Jesúsdi h jephahnitdih Dios ā niíf enna caá. Jwiítidih jīb náahcanjeh, jwī túi chājcatdih āt yohop taga. ²⁵Jon játi h moón ī yéej chājatdih íj enna yuhna, Dios queétdih āt peéh chājcap wut jī. Pánih peéh chājcan yuhna, yoobópdih chājni jūtat tātut niijná, caanjéh Jesucristodih āt wah deya bojip taga, jwī yéejat jīb wun wūhnit, áih meépdih ā yoh wūhat pínah niijná. Pánih wun wūhna, áih meépdih yoh wūhatdih jwī túi jenah joyóchah ennit, Diosboó jwī yéej chājatdih ā íj cádahna caá. Pánih chājnit, jon játi h moondíh ī yéejat jīb peéh chājcanjeh, Jesús nihat cáacwāboodíh jwī yéejat jīb buudáátidih āt jīb chājap wut jī. Páant ā chājchah, Dios ded pah ā niijátji pahjeh yoobópdih chājni ā jumadnih jwiítidih āt jéihyanap wut jī. ²⁶Pánih jéihyanit, Jesúsdi h jephahnitdih “Nit túinit caá”, ā niíf enatdihbut ā jéihyana caá. Páant ā jéihyanachah, “Dios yoobópdih chājni caá”, jwī niíf jéihna caá.

²⁷⁻²⁸Páant ā chājchah jéihnit, nin pahbut jwī niíf jéihna caá: “Moisés ā wutatjidih jwī jephachah ennit, ‘Nit wā peéh chājnit pínah nihcan caá’, Dios jwiítidih ā niijcán caá. Obohjeéhtih, Jesúsboodíh jwī jephachah enna, ‘Nit túinit caá’, ā niíf enna caá”, jwī niíf jéihna caá. Páant niíf jéihnit, “Weemjéh wā túi chājat jīb Dios weemdíh ā wēi enna caá”, jwī niíf jenah joicán caá. “Dios

ā wutatdih túi jephahat jīb, ‘Nit túinit caá’, Dios ā niijbípna caá”, ĩjwīta niíf jenah joi túniít? iNihcan caá, wā déewā! Obohjeéhtih, Jesús jwiítidih ā wun wūhatjidih túi jenah joinít, caánboodíh jwī jephachah, “Nit túinit caá”, Dios ā niíf enbipna caá.

²⁹⁻³⁰Dawá jwī déewā nin pah ípí niíf jenah joiná caá: “Jwiít judfowādhijeh Dios jwī maáh ā jumna caá. Queét judfowā nihcannitdih ī maáh nihcan caá”, ípí niíf jenah joiná yuh caá. Obohjeéhtih, páant nihcan caá. Dios bíicjeh jumna, nihat cáacwādhī ī maáh ā jumna caá. Pánih jumna, Dios jwiít judfowādhī, judfowā nihcannitdihbut jwiít nihatdih bíic yoobó jwī maáh ā jumna caá. Jwiít judfowā Jesús ā wun wūhatjidih túi jenah joinít, jwī jephachah, jwiítidih “Nit túinit caá”, ā niíf enna caá. Judfowā nihcannitbut bíic yoobó Jesúsdi h jephachah, queétdihbut “Nit túinit caá”, Dios ā niíf enna caá.* ³¹Pánihna, Jesús ā wun wūhatjidih jenah joinít, ĩ“Moisés ā wutatjidih jwī cádahachah, ā túimi nacaá”, jwīta niij túniít? iNihcan caá, wā déewā! Obohjeéhtih, Jesúsdi h jephahna, Moisés ā wutatjidihbut jwī jephahna caá.

Abraham Diosdih ā túi jenah joyátji

4 ¹Buu, jwī nuo Abrahamdih ded pah Dios ā chājatjidih yeedíh wā jwúub náhniabipna caá. ²Abraham ded pah ā túi chājatji jīb “Nin túini caá”, Dios ā niíf enechah, “Weém bácah túini caá wā jumup”, āta jéih niij tágaá. Obohjeéhtih, Diosboodíh páant niijná pínah ā wihcan caá. ³Páant ā jumuchah, Dios naáwátidih naóh yapani nin pah āt niíf daacáp tajī: “Abraham ded pah Dios ā niijátidih joinít, caandíh āt túi jenah joyóp wut jī. Páant ā túi jenah joyóchah ennit, ‘Caán yoobópdih tigaa’, Dios caandíh āt niíf enep wut jī”, āt niíf daacáp tajī.* ⁴Ded maátadhī ā teo wūhuchah, caandíh ípí jīb chājna caá. Oboh ípí jīb wūhcan caá. Á tewat jībbeh ípí wūhna caá.

⁵Obohjeéhtih, ded teo wūhcan, Diosdih ā

túi jenah joyóchah ennit, “Nin túini caá”, caandíh ã níj enna caá. Páant ã níj enechah, dedé ã túi chājat jíib pohba nihcan caá. ⁶Pánihna, ded Diosdih ã túi jenah joyóchah ennit, ded pah ã chājatjidih jenah joicánjeh, “Nin túini caá”, Dios caandíh ã níj enna caá. Páant ã níj ennidih Dios ã túi chājatdih Davidji nin pah át níj daacáp tají:

⁷“Ded ã jepahcatdih Dios ã yohochah, wēinit, ã túi jumna caá. “Á túi chājatdih wā jwúb encan níit”, caandíh Dios ã níjíchah, wēinit, ã túi jumna caá.

⁸“Nin túini caá. Caandíh dedé yéejat peéh chājat wihcan caá”, Dios ã níj enni wēinit, ã túi jumna caá”, David át níj daacáp tají.

(Sal 32.1-2)

⁹¿Judíowājeh bóodnit ī jumuchah, Dios ī yéej chājatdih át yohji taniit? Nihcan caá, wā déewā. Judíowā nihcannit, bóodcannitdihbut ī yéej chājatdih ã yohna caá. Pánih jumnit, queé nihát bíic yoobó wēinit, ī túi jumna caá. Ded pah Dios Abrahamdih ã chājatjidih jwúb náhniat caá náahap. Caán Diosdih ã túi jenah joyóchah, “Nin túini caá”, Dios át níj enep wut jī. ¹⁰Nindihbut náhniat caá náahap: ¿Débólíhji ta tigaá Abrahamdih páant át níj enji? ¿Bóodni ã jumat túttimahji taniit? Nihcan wut jī. Bóodni ã jumat pínah jātíh “Nin túini caá”, Dios caandíh átát níj enep wut jī. ¹¹Á bóodat pínah jātíh Abraham Diosdih át túi jenah joyóp wut jī. Páant ã túi jenah joyóchah, “Nin túini caá”, Dios caandíh át níj enep wut jī. Páant ã jummatdih júutat túut níjíná, Dios caandíh át bóodat túut wut jī. Pánihna, caán ã bóodat pínah jātíh, ã túi jenah joyát pahjeh, Diosdih túi jenah joinít judíowā nihcannit, bóodcannitdih “Nít táinít caá”, Dios át níj enep wut jī. Páant bíic yoobó ã níj ennit ī jumuchah, Abrahamji jwí nuo ã jumat pah queétdihbut ī nuo mun tigaá ã jumup.* ¹²Pánihna, det bóodnit judíowābut Diosdih ī túi jenah joyóchah, Abraham ī nuoji yoobát ã jumna caá. Caán ã bóodat pínah jātíh Diosdih átát túi jenah joyóp

wut jī. Pánihna, caán Diosdih ã túi jenah joyát pahjeh muntíh, judíowā ī túi jenah joyóchah, Abraham ī nuoji ã jumna caá. Obohjeéhtíh, bóodnit jumna, “Abraham jwí nuoji caá”, níj jenah joiná yuhna, Diosdih ī túi jenah joicáh, Abraham ī nuoji yoobát ã nihcan caá.

**Dios caandíh ã naáwátjidih
“Yoobópdih tigaá”,
Abraham ã níjít**

¹³Jon jātíh Dios nin pah Abrahamdih át níj naáwáp wut jī: “Meém, ma juimená pínah bíicdih, nihát baácđih moón ī nuowā pínah ní jumna caá”, át níjíp wut jī. Páant ã níjíchah, Moisés ã wutatdih Abraham ã jepahatji jíib át nihcap wut jī. Obohjeéhtíh, Abraham Diosdih ã túi jenah joyóchah, “Nin túini caá”, caandíh níj ennit, páant át níj naáwáp wut jī.*

¹⁴“Moisés ã wutatjidih jepahnit, jwíjtjeh tigaá nihát baácđih moón ī nuowā jwí jumup”, jwí déewā ípí níj jenah joiná yuh caá. Páant ã níj jenah joyát yoobópdih jumna nihna, Diosdih jwí túi jenah joyát dedé pínah nihcah, ã níjítjibut dedé pínah áta nihcan tagaá.*

¹⁵Dedé wutat wihcah, caandíh yap yohatbut áta wihcan tagaá. Obohjeéhtíh, Moisés ã wutatji ã jumuchah, cáacwā caandíh ī yap yohochah ennit, Dios queétdih búdí ã íjna caá. Pánih íjnit, ī yap yohatji jíib, queétdih ã peéh chājbipna caá.

¹⁶Obohjeéhtíh, Moisés ã jumat pínah jātíh, Abraham Diosdih át túi jenah joyóp wut jī. Caán Diosdih ã túi jenah joyát pah, det caandíh jepahnit Abraham ã juimená paníhnit ī jumna caá. Moisés ã wutatjidih jéihnit, jéihcannitbut Diosdih ī túi jenah joyóchah, bíic yoobó ã naáwátji pah Abraham ã juimená ī jumna caá. Pánihna, ded pah jwí chājat jíib ã juimená jwí jumcan níit. Obohjeéhtíh, Diosdih jwí túi jenah joyát jíibjeh caá, páant jwí jumup.* ¹⁷Dios Abrahamdih ã níjítji pahjeh nin pah íit níj daacáp tají: “Dawá baácnadíh moón í nuo pínah meém ma jumna caá”, Dios Abrahamdih át níj naáwáp wut jī”, íit níj daacáp tají.

Dios wunnitdih booani, dedé wih jwuhcannidih jumat tútutnidih Abraham át túi jenah joyóp wut jī. Pánihna, Abraham Diosdih ā túi jenah joyát pah, jwiítbut túi jenah joinít jwī jumuchah, “Nit Abraham ā juimená mun tigaá”, Dios jwiítidih ā niíf enna caá.*

¹⁸Abraham weh wihcanni behe yoobát ā jumuchah, Dios caandíh nin pah át niíf naáwáp wut jī: “Cúiwā dawá ī jumat pah, óonna pahbut ma juimená ī jumbipna caá. Pánih jumnit, dawá baácdih moón ī nuo panihni ma jumbipna caá”, Dios caandíh át niijíp wut jī. Pánih weh wihcan yuhna, “Ā niiját yoobópdihih tigaá”, át niíf jenah joyóchah, Dios ā niijátjī pah át túi chājap wut jī.* ¹⁹Obohjeéhtih, caán cien jópchi bíbohna, yad Saradih át jéih weh chājcap wut jī. Caántbut beh wili yoobát jumna, mit jéih wudu jumcap wut jī. Páant wunnit dée ī jumuchah yuhna, “Jwiít jwī weh wihcan niít”, Abraham át niíf jenah joicáp wut jī. Páant niíf jenah joicán, Diosdih át túi jenah joí cádahcap wut jī.* ²⁰“Ā niijátjī pah ā jéih chājcan niít”, át niíf jenah joicáp wut jī. “Dios wēpni, ā niijátjī pah túi chājni caá”, niíf wēi naóhniit, caandíh át túi jenah joí cádahcap wut jī. ²¹“Dios ded pah weemdíh ā niijátjī pah bíic yoobó ā jéih chājna caá”, Abraham át niíf jéihyep wut jī. ²²“Páant ā niíf jéihyechah, ‘Abraham túini caá’, Dios caandíh át niíf enep wut jī”, Dios naáwátidih naóh yapani át niíf naóh daacáp tajī.*

²³Páant niíf daácna, Abrahamdihjeh pohba niíf daácna át chājcap wut jī. ²⁴⁻²⁵Obohjeéhtih, jwiítbut jwī jéihyat pínah niijná, át niíf daacáp wut jī. “Diosdih jwī yap yohatjī jīb, jwī Maáh Jesúsdihih át wun wúhat tútutup wut jī. Pánih wunnijidih át jwúub boanap wut jī”, jwī niíf jenah joyóchah, Diosboó “Nit túinit caá”, jwiítidihbut ā niíf enna caá.*

“Nit túinit caá”, Dios ā niíf ennit ded pah jwī jumat

5 ¹Jesucristodih jwī túi jenah joyóchah, “Nit túinit caá”, Dios jwiítidih ā niíf enna caá. Páant ā niíf

enechah, jwī Maáh Jesucristo jwiítidih Diosjeéh ā túi jumat túutna caá.

²Caandíh túi jenah joinít, ā oinit jwī jumuchah, “Úmcanjeh weemdíh jūóhniit, ni ubú”, Dios jwiítidih ā niijná caá. Áihwā jumna, túttimah bóo láa ā pebhna bejnit, caán túini yoobát ā jumat pahjeh jwiítbut bíic yoobó jwī jumat pínahdih jenah joinít, búdí jwī wēina caá. ³Dawá láa jwiítidih yeejép ā yapachah yuhna, bíic yoobó jwī wēina caá. Páant yeejép ā yapachah, Diosdih chah jwī túi jenah joyátidih jwī jéihna caá. Pánih jéihniit, yeejép ā yapachah yuhna, búdí jwī wēina caá. ⁴Páant yeejép ā yapachah yuhna, wēinit, caandíh jwī túi jenah joí cádahcan caá. Pánih cádahcannit jumna, chah túinit jwī jum bejna caá. Pánih chah túinit jum bejna, Dios ded pah jwiítidih ā túi chājat pínahdih jenah joinít, jwī wēi páina caá. ⁵Pánihna, jwiít wēi páinitdih Dios Túini Espíritudih átát wūhup taga, jwījeéh ā jumat pínah niijná. Túini Espiritu jwījeéh jumna, Dios jwiítidih ded pah búdí ā oyatdih ā jéihyana caá. Páant ā jéihyanachah, nindihbut jwī niíf jéihna caá: “Jwiítidih Túini Espiritu ā teo wáacbiipna caá, Dios pebhna juibínit, caan páh jwī túi jumat pínah niijná”, jwī niíf jéihna caá.

⁶Nin wā naáwátidih jenah joinít, Dios jwiítidih ā túi chājat pínahdih chah ni jéihbipna caá: Jwiít jwī yeej chājatidih jéih cádahcan, ā jīb buudáatidih jwī jéih jīb chājcah, Dios ā jenahat láa, Jesucristoboó jwī yeejat jīb át wun wūhup wut jī. ⁷Ded túi chājnidih bíhboó āta wun wūhcan taga. Bíh túi chājni yoobátidih búdí oinit, úmcanjeh wun wūhni pínah ā jum dée caá.

⁸Obohjeéhtih, jwiít yeejép wā yoobát jwī jum jwuhuchah, jwī yeejat jīb Cristoboó át wun wūhup wut jī. Páant ā wun wūhuchah, Dios jwiítidih ded pah búdí ā oyatdih ā jéihyana caá. ⁹Pánih jwiítidih wun wūhniit, áih meép ā yohochah, “Nit túinit caá”, Dios jwiítidih ā niíf enna caá. Páant niíf enna, jwiítidih iigúipna bejnit déejidih át túi ubup wut jī. Pánihna,

yeejépwā jwī jum jwuhuchah, ā wun wūhatjīh “Nit túinit caá”, jwiít dih ā niíf enatdih jwī jéihna caá. Pánih jéihnīt, “Buu nit túinitdih en íjcan, wā peéh chājcan niít”, jwiít dih ā niiját dih chah jwī jéihna caá. ¹⁰Diosdih eníhcannīt jwī jum jwuhuchah, ā wūh ā wunatjīh jwī yéejatdih yohnīt, chénaboó jwī míc eníhcatdih Dios āt ámohop wut jī. Pánih ámohnīt, jwiít dih áihwā āt chājap wut jī. Páant áihwā jwī jumuchah, nindih chah jwī túi jéihna caá: “Buu Dioh wā jumuchah, weemdíh peéh chājat wihchah, Jesús boo pud jūóhnīt, pūh laab bėjni jumna, weemdíhbut ā pebhna ā túi juibíat túutbipna caá”, jwī niíf jéihna caá. ¹¹Páant jwī túi juibíat pínahdih wēnīt, nindihbut chah jwī wēina caá: Buu nin baácboó jwī jum jwuhuchah, jwī Maáh Jesucristo ā wunatjīh Dios jwiít dih áihwā āt jumāt túutap wut jī. Páant ā jumāt túutatdih jéihnīt, caandíh búdí jwī wēi naóhna caá.

**Adán, Cristo ded pah
mácah í chājatjī**

¹²Jwíh jumni Adán wūt jumni, ā yéej chājachahjeh, nin baác dih yéejat āt jwíh waadáp wut jī. Páant ā yéej chājat jíib, wunatbut āt waadáp wut jī. Adán ā yéej chāj waawáchah, nihāt jwiítbut yéej chājnit jwīt jum jwíhip wut jī. Pánih yéej chājnit jumna, jwiít nihāt wunnīt pínah míc jwīt jumap wut jī. * ¹³Dios Moisésdih ā wutat túutat pínah játih, nin baác dih moón jwīt yéej chājap wut jī. Obohjeéhtih, páant jwī yéej chājachah yuhna, ā wutat wih jwuhcah, caandíh yap yohatbut āt wih jwuhcap wut jī. Páant wihcah, caandíh yap yohat peéh chājatbut āt wih jwuhcap wut jī. ¹⁴Páant yap yohat peéh chājat ā wih jwuhcah yuhna, Adán túttimah jumnit nihāt ít wunap wut jī. Moisés ā jumāt pínah játih, caán wutat ā wih jwuhcah yuhna, caán láa jumnit ít wunap wut jī. Adán Dios ā wutatjídih ā yap yohatjī pahjeh queétjeh chājcan yuhna, queét nihatbut bíc yoobó ít wunap wut jī. Páant wunnīt í jumuchah jéihnīt, “Adán ā yap

yohochahjeh, nihāt jwiítbut bíc yoobó yap yohnīt paníhīt jwīt jumap wut jī”, jwī niíf jéihna caá. Pánihna, Adán yéej chāj waóhni ā jumātjī pahjeh, túttimah nin baácna jūóhni Jesucristoboó túi chāj waóhni āt jumap wut jī.*

¹⁵Obohjeéhtih, Dios cáacwādih oinīt, ā teo wáacatboó Adán ā yap yohatjī pah āt nihcap wut jī. Adán bícchah jumna yuhna, ā jwíh yéej chājatjī jíib dawá jwīt buudúp wut jī. Obohjeéhtih, Dios jwiít dih búdí oinīt, teo wáacna, Jesucristodih nin baácboó wahna, túini yoobát āt chāj wūhup wut jī. Jesucristo bícchah jumna yuhna, dawá iiguípna bejnīt déejídih āt túi ubap wut jī, jeáboó jwī túi juibíat pínah niijná. ¹⁶Dios cáacwādih oinīt, ā teo wáacat Adán ā yap yohatjī pah āt nihcap wut jī. Adán bícchah jumna yuhna, ā yéej chājatjī jíib, nihāt cáacwā Dios ā peéh chājnit pínah jwīt jumap wut jī. Pánih peéh chājnit pínah jumna, dawá jwī yéej chājachah yuhna, jwiít dih búdí oina, teo wáacnīt, Dios jwī yéejatdih ā yohna caá. Pánih yohna, “Nit túinit, wā peéh chājnit pínah nihcan caá”, jwiít dih ā niíf enna caá. ¹⁷Adán bícchah jumna yuhna, ā jwíh yéej chājachah, nihāt cáacwādih ā chūúchah, jwī wunna caá. Caán yoobópdih tigáá. Páant ā jumuchah yuhna, ninboodíh jwiít jwī wēibipna caá: Buu jwuh Dios jwiít cáacwādih oinīt, teo wáacna, Jesucristo bícchah ā wunatjīh jwī yéejatdih yohna, “Nit túinit caá”, jwiít dih ā niíf enna caá. Páant jwiít dih ā niíf enechah, ájeéh páantjeh jwī túi jumbipna caá. ¹⁸Pánihna, Dios ā wutatjídihjeh bíc ā yap yohatjī jíib, jwiít nihatbut yap yohnīt jwī jumna caá. Pánih jumna, jwiít nihāt Dios ā peéh chājnit pínahbut jwī jumna caá. Pánihat pah muntih, bíc newé Jesucristo ā túi chājatjī jíib, jwiít nihāt yéejat yohnīt jwī jéih jumna caá. Pánih yéejat yohnīt jwī jumuchah, “Nit túinit caá”, Dios jwiít dih ā niíf enna caá. Pánihna, jwiít nihāt caandíh jepahnīt ájeéh páantjeh jwī túi jumbipna caá. ¹⁹Bíic newé Adán Dios ā wutatdih ā yap yohatjī jíib, “Nit yéejnit caá”, dawádih Dios āt niíf enep wut jī. Pánihna, bíh

newé Jesucristo Diosdih ã táí jepahat jíib, “Nit túinit caá”, dawádih Dios ã níj enna caá.

²⁰Obohjeéhtih, Adán jum láa dawá jópchi táttimah, Jesucristo nin baácboó ã jüúwát pínah játih, Dios ã wutatdih cáacwádih Moisés át naóh yapanap wut jí, yéejnit jumna, chah yap yohnit jwí jumatdih jwí jéihyat pínah niijná. Pánih yap yohnit yoobát jwí jumuchah yuhna, jwiítidih búdí oinit, jwí yap yohat chah Diosboó jwiítidih búdí át teo wáacap wut jí. ²¹Jwí yéej chājat jíib, jwiít nihat wunnit pínah míicjeh jumna, Dios bíicdih jwíta jéih jumcan tagaá. Obohjeéhtih, Diosboó, jwiít cáacwádih búdí oinit, jwí Maáh Jesucristodih át wah deyanap wut jí, jwiítidih ã teo wáacat pínah niijná. Pánih teo wáacnit, “Nit túinit caá”, jwiítidih Dios ã níj enechah, caán bíicdih páantjeh jwí táí jumbipna caá.

Jesúsjeéh ded pah jwí jumat

6 ¹Wá déewá biquína nin pah ñita níj jenah joi tágaá: “Páant ma bohénachah, chah yéej chājat caá náahap, Dios jwiítidih oinit, chah ã táí teo wáacat pínah niijná”, ñita níj jenah joi tágaá. ²Páant nihcan caá, wá déewá! iJwí yéej chājca boj jíih! Jwí yéejatdih yohna, Cristo jwiítidih ã wun wühuchah, jwiítbut ájeéh wunnit panihnit jwí jumna caá. Páant jwí jumuchah, yéej chājat jenah joyát jwiítidih ã jüúwúchah yuhna, jwí jéih yap yohna caá. Wunníih bácahjidih bita í yéej chājat túutuchah, ã jepahcat pahjeh muntih caandih jwí jepahcan níit. ³Nindihbut ñi táí náhninaá: jwiítidih í daabánachah, Jesúhwa jumna, ájeéh wunnit panihnit jwí jumatdih bitadih júutna jwí chājap be. ⁴Pánih daabánit jumna, Cristoih bácahdih í yohochah, jwiítbut ájeéh yohnit panihnit jwí jumna caá. Pánih yohnit panihnit jumna, jwí íp nihat jéihni, táí chājni, ã wēpatjih Cristodih ã boanachah, jwiítbut ã boanit panihnit jwí jumna caá. Pánih boanit panihnit jumna, ã wēpatjih túut nuumnít, jáap cáac jumnit panihnit jwí jumna caá. Jáap

cáac jumnit panihnit jumna, ã wēpatjih yéej chājat jenah joyátidih jwí jéih yap yohna caá.*

⁵Cristoihwa ájeéh jwiítbut wunnit panihnit jumna, wunnit í yéej chāj cádahat pah, jwiítidihbut yéej chāj cádahat caá náahap. Ájeéh jwiítbut boo pud jüóhnit panihnit jumna, Dios ã weñat pínahboodihjeh chājat caá náahap. ⁶⁻⁷Det wunnitjidih yéej chājat jenah joyát ã wiican caá. Páant ã wiicadtih jéihnit, nindihbut jwí táí jéihna caá: Cristodih jwiíh jepahna, ájeéh wunnit panihnit jumna, yéej chājat jenah joyát jwiítidih ã jwúub jüúwúchah yuhna, jwí jéih yap yohna caá.* ⁸Pánihna, Cristojeéh wunnit panihnit jumna, táí chājat túut niijná, ájeéh jwúub boo pud jüóhnit panihnitbut jwí jumna caá. Pánih boo pud jüóhnit panihnit jumna, ã wēpatjih ájeéh páantjeh jwí jumbipna caá. ⁹Caandih jéihnit, nindihbut jwí jéihna caá: Cristo ã jwúub boo pud jüúwát táttimah, chéneji ã jwúub wuncan níit, páant muntih. Pánih boo pud jüóhnit, wunatdih át yap yohop wut jí. ¹⁰Jwiít cáacwá jwí yéej chājat jíib, Cristo bíic láajeh wunna, ã jwúub boo pud jüúwát táttimah, ded pah chājna, Dios ã wēpatjih apí chājna caá, cáacwá caandih búdí í weñat pínah niijná. ¹¹Pánihna, ájeéh wunnit panihnit jwí jumatdih jenah joinit, “Buu yéej chājat jenah joyát wá maáh panihni nihcah, Jesúh jumna, caánboó wá maáh ã jumna caá. Páant ã jumuchah, weembút ájeéh jumnit, Dios ã wēpatjih yéej chājat jenah joyátidih wá jéih yap yohna caá”, ñi níj jenah joyoó.

¹²Páant yéej chājat jenah joyát ã jüúwúchah, caandih ñi jepahca bojoó. Pánih jepahcan, yéej chājatdih ñinahcanjeh, caandih ñi yap yohbipna caá. ¹³⁻¹⁴Moisés ã wutatjidih jwí jepahat jíib nihcan, Dios bíicdih jwí táí jumna caá. Obohjeéhtih, táí oinit, jwiítidih teo wáacna, Dios ájeéh át jumat túutap wut jí. Pánih ájeéh jumna, ã teo wáacatjih dedé yéej chājat jenah joyátidih jwí jéih yap yohna caá. Pánihna, yeejép chājna, Dios ã náahatdih yap yohnit ñi jumca

bojóo. Obohjeéhtih, Cristojeéh wunnit, jwúub boo pud jūóhñit panihñit jumna, Dios ā náahatboodíhjuh ā wēpatjīh túi chājñit ñi jumúú.

**Jwī yéej chājat
jwī maáh panihni ā jumat**

¹⁵¿Páant wā naáwáchah, ded pah tigaa yeéb ñita niíj jenah joí? Dios ded pah jwī chājatdih jenah joicánjuh oinit, jwiít caandíh túi jenah joicánjuh át túi ubup taga. Pánih túi ubnit, Moisés ā wutatjidih jepahat jíib át nihcan taga. Pánih túi ubnit jumna, ¿chah jwīta yéej chāj taniít? ¡Nihcan caá, wā déewā!

¹⁶¿Nindih ñi jéihcan niít? Deddih jepahna, caán jwī maáh ā jumuchah, caandíh teo wūhñit jwī jumna caá. Pánihat pah, yéej chājñit jwī jumuchah, caán yéej chājat jenah joyát jwī maáh panihni ā jumna caá. Pánihna, yéej chājat jenah joyátidih jepahna, iiguípna bejñit pínah jwī jumna caá. Obohjeéhtih, Diosboodíh jepahna bácah, caandíh teo wūhñit jumna, túi chājñit jwī jumna caá. ¿Caandíh ñi jéihcan niít? ¹⁷Játih yéej chājñit ñi jumuchah, caán yéej chājat jenah joyát ñi maáh panihni át jum jwuhup taga. Obohjeéhtih, buu jwuh túini doonádih túi jenah joínit, caánboodíh ñi túi wēi jepahna caá. Pánihna, ñi túut nuumátidih “Búdí túina caá”, Diosdih jwī niijná caá. ¹⁸Pánih túi wēi jepahñit jumna, buu yéej chājat jenah joyát ā jūúwúchah yuhna, caandíh ñi jepahcan caá. Pánih jepahcan, túiniboodíh jepahna, caandíh teo wūhñit panihñit ñi jumna caá. ¹⁹Ded pah maáta ī jumatdih ñi túi jéihna caá. Pánihna, ñi jéihyatjīh yeebdíh wā naóhna caá, wā bohéatdih ñi túi beh joyát pínah niijná. Játih yéej chājñit jum jwuhna, yéej chājat jenah joyát ñi maáh panihnidih ñit jepahap taga. Pánih jepahñit jumna, chah yeejép ñit chāj bejep taga. Páant yéej chājat jenah joyátidih ñi jepahat pah muntih, buu jwúub túut nuumnít, túiniboodíh caá jepahat náahap, Dios ā náahat pahjuh chājñit ñi jumat pínah niijná.

²⁰Játih yéej chājat jenah joyátidih jepahna, túiniboodíh ñit jéih jepahcap jí. ²¹Caán láa yéej chājna, dedé túi jumatdih ñit bid juicáp jí. Páant ñi yéej chājatjí jíib iiguípna ñita bej tagaá. Pánihna, buu ñi yéej chājatjidih náhninit, tícnit, búdí ñi jígahna caá. ²²Buu jwuh yéej chājat jenah joyátidih jepah cadahñit, Dioíhwā jumna, caánboodíh jepahñit ñi jumna caá. Dioíhwājuh jumna, ā náahat pahjuh chājñit, ájeéh páantjuh ñi jumbipna caá.* ²³Nindih jwiítidih túi náhñiat caá náahap: Jwī yéej chājat jíib, iiguípna bejñit pínah jwīta jum tagaá. Obohjeéhtih, jwī Maáh Jesucristo jwiítidih ā wun wūhatjidih túi jenah joínit, caandíh jwī jepahachah, jwiítidih ájeéh páantjuh Dios ā jumat túutbipna caá. Pánih túi chājna, jwiítidih ā jíib náahcan niít.

Ded pah Moisés ā wutatjí

7 ¹Wā déewáá, cáacwā ī wutat ded pah ā jumatdih ñi túi jéihna caá. Cáac ā báadh jwuhna, caán wutatdih jepahat caá náahap. Obohjeéhtih, ā wunat túttimah bácah, caán wutatdih jepahat ā wihcan caá. ²Páant ā jumuchah, Moisés ā wutatjibut nin pah ā niijná caá: “Yad wili mijeéh bóojīhjuh mi jumú naáh”, ā niijná caá. Páant ā wutuchah yuhna, mijeéh bóo ā wunat túttimah, caánt biíhdih mi jéih áa jumna caá. ³Mijeéh bóo páantjuh ā jumuchah yuhna, caánt biíhjeéh jumñit, yeejép chājñih caá mi jumup. Obohjeéhtih mijeéh bóo ā wunat túttimah, caán wutat míh pínah nihcah, biíhdih jwúub áa jumna, mi yéej chājcan caá.

⁴Páant ā nihah pah muntih, yeebbút wā déewáá, Jesúíhwā jumna, ájeéh wunnit panihñit ñi jumuchah, Moisés ā wutatjí níih pínah nihcan caá. Pánihna, buu Cristodih jwúub áa jumñit panihñit jumna, caán jwúub boo pud jūóhñíh ñi jumna caá, Diosdih túi chāj wūhat túut niijná. ⁵Játih yéej chājat jenah joyátidih jepahna, jwī ñinahatdihjuh chājñit, Moisés ā wutatjidih jwī joyóchah, caandíh chah yap yohíhat ápí jígohop jí. Páant jwī yap yohatjí jíib, iiguípna bejñit

déeji jwí jumup jī. ⁶Caán láa Moisés ā wutatji jwiítidih chéoni pah āt jumup jī. Obohjeéhtih, buu Cristoíhwā ājeéh wannit panihnit jumna, jwúub watnit panihnit jwí jumna caá. Pánih watnit panihnit jumna, Túini Espíritu ā teo wáacatjīh tūiniboodíh jwí jéih chājna caá. Páant ā jumuchah, Moisés ā wutatji buu jwuh jwíih pínah nihcan caá.

Ded pah jwí yéej chājat

⁷Páant niijná, ¿Moisés ā wutatjidih ded pah tigaá jwíta níj? ¿Caán wutat yeejép níit ā jumup, ñi jenah joyóchah? iNihcan caá, wā déewā! Obohjeéhtih, caán wutat wihcah, ded pah yéej chājat ā jumatdih wāta jéihcan tagaá. Caán wutat nin pah caá ā jumup: “Bitáih bíí déedih ñi en ñinahca bojoó”, āt níj wutup jī. Páant ā níj wutcah, en ñinahat yéejat ā jumatdih wāta jéihcan tagaá. * ⁸Caán wutatdih wā jéihyat túttimah, caandíh yap yohíhna, bitáih bíí déedih wápi bádí en ñinahna caá. Caán wutatdih jéih jwuhcan, caandíh yap yohíhat wihcah, bitáih bíí déedih wāta en ñinahcan tagaá. ⁹Pánihna, dedé wutatdih wā jéihyat pínah játih, ded pah yéejatdih, ded pah yéejat jíib ā peéh chājatdihbut wā jéihcap jī. Obohjeéhtih, “Páant ñi chājca bojoó”, ā níj wutatdih wā jéihyat túttimah, yap yohíhna, caandíh bádí wápi chājíhip jī. Páant wā yap yohatjí jíib, iiguípna bejni pínah wāt jumup jī. ¹⁰Pánihna, yéejni nihcan, Dios ā wutatdih yap yohcan, Diosjeéh wāta túi jum tagaá. Obohjeéhtih, yéejni jumna, caán wutatdih yap yohnit, wā yéejat jíib iiguípna bejni pínah wāt jumup jī. Caán wutatboó túi chājat túutni ā jumuchah, caandíh wā yap yohatjí jíib iiguípna bejni déeji wāt jumup jī. ¹¹Pánih yéej chājni jumna, caán wutatdih yap yohna yuhna, “Nin pah chājnit, wā túi yapbipna caá”, wā níj jenah joyóp yuh jī. Yéej chājatboó “túinidih” niijná pah āt jumup jī. Pánihna, ā wutatdih jéihna yuhna, wā yap yohat jíib iiguípna bejni déeji wāt jumup jī.*

¹²Páant niijná, nin pah níj naóhna caá wā chājap: Moisés ā wutatjí túini ā jumna caá. Caán yoobópdiw wutnit, túinidihjeh

ā chājat túutna caá. ¹³Pánih túini wutat jumna yuhna, ¿weemdíh iiguípna ā bejat túut níit? iNihcan caá, wā déewā! Caan póhba ā bejat túutcan caá. Wā yéej chājat caá weemdíh iiguípna ā bejat túutup. Á wutatdih wā jéihyat túttimah, caán wutatdih yap yohna, wā yéej chājatdih wā jéihna caá. Caán wutatdih jéihna yuhna, wā yap yohochah ennit, “Wā yéejat yeejép yoobát ā jumna caá”, wā níj jéihna caá. Pánihna, tubit yéej chājni wā jumatdih jéihnit, iiguípna bejni pínah wā jumatdihbut wā jéihna caá.

¹⁴Dios wut jíi Moisésdih páant āt wutat túutup wut jī. Pánihna, caán wutat Dioíh ā jumuchah, túini ā jumatdih jwí jéihna caá. Obohjeéhtih, weémboó yéejnijeh wā jumna caá. Pánih jumna, yéej chājat jenah joyát dihjeh jepahni wā jumna caá. ¹⁵Ded pah túinidih chājíhna yuhna, wā chājcan caá. Obohjeéhtih, “Caán weemdíh chājat caá náahap”, níj jenah joiná yuhna, caandíh wāpi chājna caá. Ded pah wā chājatdih wā jéihcan caá.* ¹⁶Yéej chājíhcan yuhna, caandíh wāpi chājna caá. Páant wā chājíhcatdih chājna, “Dios ā wutat túini caá”, niijná caá wā chājap. ¹⁷Weemjéh pohba wā yéej chājcan caá. Obohjeéhtih, yéejni wā jumat jíib, yéej chājat jenah joyátboó wā maáh panihni jumna, weemdíh ā yéej chājat túutna caá. ¹⁸Wā jenah joyát yeejép míic ā jumatdih wā túi jéihna caá. Dedé túini jenah joyát pohba weemdíh ā wihcan caá. Pánih yéejni jumna, túini wā chājat déedih, weemjéh wā jéih chājcan caá. ¹⁹Túiniboodíh wā chājat déedih wā chājcan caá. Obohjeéhtih, náahcan yuhna, yeejépdih wápi chājna caá. ²⁰Pánihna, wā chājíhcatdih chājna, weemjéh pohba caandíh wā chājcan caá. Obohjeéhtih, caán yéej chājat jenah joyátboó weemdíh ā wutna caá.

²¹Nin pah weemdíh ā jumna caá: Túiniboodíh chājíhna yuhna, yéej chājíhatbut ápi júóhna caá. ²²⁻²³Dios ā wutatdih bádí wéina yuhna, caolih díitboó míic mawat panihni ápi jumna caá. Pánih jumna, túinidih bádí wā chājíhna yuhna, yéej chājíhatboodíh chah

jenah joinít, wāpí chājna caá. Pánihna, weemjéh yéejatdih wā jéih cádahcan caá.

²⁴Páant yéej chājatdih jéih cádahcan, iiguípna bejni pínah jumna, búdí moh yéejni wā jumna caá. Pánih jéih cádahcanni wā jumuchah, ¿déhe tigaá weemdíh túi ubni áta jum? ²⁵Jwí Maáh Jesucristo caá weemdíh túi ubni pínah á jumup. Caandíh wā túi jepahachah, wā yéejatdih yohnit, weemdíh á túi ubbipna caá. Páant á teo wáacatdih jéihnit, “Jesúsdih wah deyanit, ma teo wáacat tútatdih túina caá, Paá”, Diosdih wāpí niijná caá. Pánihna, nindih wā túi jéihna caá: wā jenah joyátjih Dios á wutatdih wāpí jepahíhna yuh caá. Obohjeéhtih, Diosdih jepahíhni jumna yuhna, páantjeh yéejni jumna, yéej chājat jenah joyát á júúwúchah, caánboodíh wāpí jepahna caá.

Túini Espíritu ded pah jwiítidih á teo wáacat

8 ¹⁻²Pánihna, iiguípna jwí bejat déejidih Jesucristo á túi ubuchah, áihwā jumna, Túini Espíritu á teo wáacatjih jwí yéej chājat jenah joyátidih jwí jéih yap yohna caá. Pánih yap yohnit, Túini Espírituboodíh jwí jepahachah, Dios bícdih jwiítidih á túi jumat túutna caá. Páant bícdih jwí jumuchah, jwiít Jesucristoíhwādhíh buu dedé peéh chājat pínah wihcan caá. ³Moisés á wutatjidih jéih jepah beedáccannit jumna, jwiít mífcjeh caandíh yap yohnit jwí jumna caá. Páant á wutatdih yap yohnit jwí jumat jíib, Dios bícdih jwí túi jumcap jí. Caán wutat jwiítidih á jéih teo wáaccáh yuhna, Diosboó jwiítidih á túi teo wáacáp jí. Caán á wúúhdih nin baácboó át cáac jumat túutup wut jí, jwí yéejat jíib á wun wúhat pínah niijná. Pánih wun wúhna, Jesús jwí yéejat jíib buudáát panihnidih át jíib chājap wut jí. ⁴Páant á jíib chājachah, jwiítboó Túini Espíritu á wēpatjih Dios yoobópdih jumnbodíh jwí jéih jepahna caá. Pánihna, jwiítjeh á wutatdih jéih buujácan yuhna, Túini Espíritu á teo wáacatjih jwí jéih buujána caá.

⁵Det í ñinahatdihjeh chājíhnit, ded pah í náahatdih ípí jenah joiná caá. Obohjeéhtih, Túini Espíritu á náahatdih jenah joinítboó á wutat pahjeh ípí chājna caá. ⁶⁻⁸“Ded pah wā náahatdih wā chājachah, á túina caá”, ded níj jenah joiní Diosdih eníhcanni jumna, Dios á wutatboodíh á jepahíhcan caá. Páant á jepahíhcat jíib, caandíh jéih jepahcan, iiguípna bejni pínah á jumna caá. Det pánihnitboó Diosdih í jéih weñacan caá. Obohjeéhtih, “Túini Espíritu á teo wáacatjih á náahat pahjeh wā chājbiipna caá”, det níj jenah joinítboó Diosjééh páantjeh í jumbipna caá.

⁹“Wā náahatdihjeh wā chājbiipna caá”, níj jenah jóí cádahnit, Túini Espíritu ñijeéh á jumuchah, yeéb á náahatboodíh ñi chājna caá. Det Túini Espíritu wihcannitboó Cristoíhwā nihcan caá. ¹⁰Obohjeéhtih, yeéboó áihwā ñi jumuchah, Túini Espíritu ñijeéh á jumna caá. Pánihna, yéejat jíib níih bácah á wunuchah yuhna, caán ñijeéh á jumuchah, níih caolih túi booni á jumna caá. Pánihnit ñi jumuchah, Dios yeebdíh “Nit túinit caá”, á niijíchah, páantjeh ájeéh ñi jumbipna caá. ¹¹Dios jwiítidih wahni Túini Espíritu jwíjeéh jumna, Jesúsdih á booaatji pahjeh muntih jwiítidihbut á boobipna caá. Pánih boonit, jáap bácah jwiítidih á chāj wúhbipna caá.*

¹²Wā déewáá, jwiít jwí náahatdihjeh chāj cádahnit, caandíh jwúub chājat caá náahap. ¹³Jwí weñat pínahdihjeh chājnit jumna, iiguípna bejni pínah tigaá jwí jumup. Obohjeéhtih, Túini Espíritu á teo wáacatjih yéej chājatdih cádahna, páantjeh Diosjééh jwí jumbipna caá.

¹⁴Det Túini Espíritudih péenit jumna, Dios weh caá. ¹⁵Caán Túini Espíritu jwíjeéh á jumat pínah játih, Dios á peéh chājatdih jwí úum jwuhup jí. Obohjeéhtih, buu Dios weh jumna, Túini Espíritu á teo wáacatjih “Oini Paá”, úumcanjeh caandíh jwí jéih niijná caá.* ¹⁶Túini Espíritu jwiítidih nin pah á níj jéihyana caá: “Yeéb yoobópdih Dios weh ñi jumna caá”, á niijná caá. ¹⁷Á weh jwí

jumuchah, “Wā wehdih túnidih wā chāj wūhbirna caá”, Dios ā niijátji pah, jwiítdih, Jesucristo bícdih, ā túi chājbirna caá. Pánihna, Cristoíhwā jwī jummat jíib yeejép yapnit jumna, túttimah jeáboó túi weínit, ájeéh maáta jwī jumbirna caá.*

**Dios ded pah jwiítdih
ā túi chājat pínah**

¹⁸Buu nin baácboó jum jwuhna, yeejép jwī yapna caá. Obohjeéhtih, túttimah Diosjeéh maáta waadní, chah túinit jwī jummat pínahdih jenah joinít, nin baácboó jwī yeejép yapatdih “Oboh jumni ā jumna caá”, wā níj jenah joiná caá.

¹⁹Dios weh jeáboó ájeéh jumnit, jwiít maáta jwī jummat pínahdih búdí eníhna, nihat Dios ā chājnitjibut ī páina caá.

²⁰Caán ā chājnitji ī jwiíh túi jumuchah yuhna, cáacboó ā jwiíh yeej chājatji jíib, queébtub bíic yoobó wunnit pínah it jum jwíhip wut jí. Caanjéh pohba páant āt bejcap wut jí. Diosboó ā chājnitjidih wunnit pínah āt jum jwuhat túutup wut jí.* ²¹Dios ā chājnitji wun beední déejidih túinit ā jwúub chājbirna caá, páant muntih. Dios wehdih ā túi túut nuúm beedáat pahjeh muntih, bíic yoobó ā chājnitjidihbut ā túi túut nuumbípna caá.

²²Obohjeéhtih, buu nihat ā chājnitji wunnit pínah míic ī jum jwuhna caá. Pánihna, yad wili mi weh jumna, mi tuba náacát pah Dios ā chājnitjibut yeó jáap jummat pah búdí tuba náacni panihnit ī jum jwuhna caá. Páant ī jummatdih jwiít jwī jéihna caá. ²³Jwiítdih Túini Espírítu ā jumuchah yuhna, bíic yoobó tuba náacnit panihnit jwī jum jwuhna caá. Nin baácboó jwī jum jwuhuchah, caán jwíjeéh jumnit, jwiítdih túini ā chāj wūhna caá. Á pebhna jwī juibínachah, chah búdí jwiítdih ā túi chāj wūhbirna caá. Pánihna, jwiít Dios ā wehdih yoobópdih ā túut nuúm beedáat pínah, ájeéh jwī túi jummat pínah, jáap bácah jwiítdih ā wūhat pínahdihbut búdí jwī wēi páina caá.* ²⁴“Páant ā chājbirna caá”, níj wēi jenah joinít, iiguípna bejnit

déejidih ā túi úbnit jumna yuhna, páantjeh ā túi túut nuúm beedánit jwī jum jwuhcan caá. Á túut nuúm beední jumna, páant ā chājat pínahdih jwīta páican tagaá. ²⁵Obohjeéhtih, ā chājat pínahdih encan yuhna, Dios jwiítdih ā túi túut nuúm beedáat pínahdih jéihnit, jwī wēi páina caá.

**Túini Espírítu jwī úbátdih
ā teo wáacat**

²⁶Buu túi jéihcannit jwī jumuchah enna, Túini Espírítuboó jwiítdih ā teo wáacna caá. Diosdih ded pah úbát pínahdih jwī jéihcah, caán Túini Espírítu jwiítdih búdí ā teo wáacna caá, yoobópdih jwī úbát pínah niijná. Jwiítboó búdí úbáíhna yuhna, jwī wéheatjih jwī jéih buujácah, jwī ípdih yoobópdih naóhni jwiítdih ā úebh wáacna caá. ²⁷Dios ded pah jwī jenah joyátdih túi jéih beedána, ded pah Túini Espírítu jwiítdih ā úebh wéhatdihbut ā túi jéihna caá. Pánihna, ded pah áihwádh Dios ā náah yacat pah, jwiítdih Túini Espírítu ápi úebhna caá.

**Cristo ā wēpatjih yéejatdih
túi yap yohnit jwī jummat**

²⁸Jwiít nihat Diosdih oinit, ā náahatdih chājnit pínah ā nífonit jwī jumuchah, Dios jwiítdih ápi túi en daoná caá. Ded pah jwī yapachah, jwiítdih ā teo wáacna caá, caandíh chah jwī túi jenah joyát pínah niijná. Páant ā chājatdih jwī túi jéihna caá. ²⁹Jwiít áihwā jwī jummat pínahdih Dios bíhmah átat jéihyep wut jí. Pánih jéihnit, ā wūúh Jesucristo ā jummat bíic yoobó jwiítdih áat jummat túutup wut jí, dawá ā úudwā jwī jummat pínah niijná. Páant jwī jumuchah, caánboó jwī úud jehé caá ā jumap.* ³⁰Bíhmah áihwā jummat túutnitdih āt níwip wut jí, “Nit túinit caá”, jwiítdih ā níj enat túut niijná. Páant níj ennit, ā pebhboó ájeéh maáta pínah jwiítdih āt waadánap wut jí.

³¹Caandíh jéihnit, nin pahbt jwī jéihna caá: Dios ā oinit jwī jumuchah, det jwiítdih ī en jūih buujácan níit.

³²Dios ā wūúhdih āt wahap wut jī, jwī yéejat peéh ā wun wūhat pínah niijná. “Wā wūúhdih tubit oina, caandíh wā wunat tútcan níít”, āt niijcáp wut jī. Pánih wahnit, ded pah jwī náahatdihbut ā túi wēi teo wáacbipna caá. ³³Dios jwiít dih nīona, “Nit túinit caá”, ā niij ennit jwī jumuchah, “Queét yeejépwā caá”, det jwiít dih ī jéih niij naóh yaccan caá. ³⁴Cristo jwī yéejat jíib wun wūhna, jwūub boo pud jūóhnit, Dios ā jéihyepmant bóo bawámant chúudnit, caán bícdih nihatdih wutni ā jumna caá. Pánih jumna, jwíih pínahdih āpí úúbh wūhna caá, det jwiít dih peéh chājat túutna, ī jéih naóh yaccat pínah niijná. ³⁵Cristo jwiít dih búdí ā oyochah, “Queétdih ma oi cádahaá”, bita ī niijchah yuhna, ā jepahcan níít. Jwiít dih yeejép ā yapachah, bita jwiít dih yeejép ī chājachah, jwī nuugúp wunuchah, yéguéh wihcannit jwī jumuchah, jwiít dih tobohāt ā jumuchah, jwiít dih ī mao yohochah yuhna, Cristo jwiít dih ā oi cádahcan níít. ³⁶Dios naáwátdih naóh yapani páant jwī yapat pínahdih nin pah āt niij daacáp tajī:

“Yeó jáap jumāt pah míihwā jwī jumāt jíib jwiít dih íjnit, ī mao yohíhna caá. Ī mao jeémát pínah ovejawā pah jwiít but jwī jumna caá”, āt niij daacáp tajī.

(Sal 44.22)

³⁷Páant yeejép jwī yapachah yuhna, Cristo jwiít dih oina, búdí ā teo wáacatjíh wēinit, jwī túi yap yohna caá.

³⁸⁻³⁹Jesucristoíhwā jwī jumuchah ennit, Diosboó jwiít dih bainí ā oican caá. Pánih oinit, jwiít dih ā oi cádahcan níít. Jwī wunuchah, jwī báadhachah, būubut, túttimahbut, ded pah jwiít dih ā yapachah yuhna, ā oi cádahcan níít. Ángelwā, nemépwā, nin baácdih moón ī maáta, japmant moón, nump bóo tólihmant moón, “Queét míihwādih ma oi cádahaá”, Diosdih ī niijchah yuhna, ā jepahcan níít. Pánihna, nihāt Dios ā chājnitboó caandíh ī jéih oi cádahat tútcan níít. Pánih búdí oina, jwiít jwī

Maáh Jesucristoíhwādih Dios ā oi cádahcan níít.

Judíowā Dios ā nīfonit

9¹⁻²Weém Cristoíh jumna, “Wā déewā, judíowā caandíh ī náahcatdih búdí wā jíghana caá’, niijná, yoobópdih niijná caá ma chājav”, Túini Espíritu weemdíh ā niij jéihyana caá. ³Wíih baácdih moón, wā déewā, Israel ā juimená, Cristodih ī náahcat jíib iiguípna ī bejbipna caá. Pánihna, “Wā déewādih búdí oinit, iiguípna ī bejcat pínah niijná, túut nuumnít, weémboó iiguípna wāta bej tagaá, queét ī túi yapat pínah niijná”, wāpí niij jenah joiná caá. Obohjeéhtih, páant niij jenah joiná yuhna, wā jéih chājcan caá. ⁴Queét wā déewā Israel juimená jumna, Dios ā weh pínah queétdih āt nífwip wut jī. Ded pah áihwā ī jumāt pínahdih queétdih āt naáwáp wut jī. Moisés jum láa áih yeh iigátjih queétdih āt waáwáp wut jī. Ā wutatdih Moisésjidih queétdih āt jwíih naáwát túutur wut jī. Diosdih ī weñāt pínah muúdh queétdih āt chājat túutur wut jī. Ā túi chājat pínahdih queétdih wut jíi Dios āt naáwáp wut jī.* ⁵Jwī nuowā Abraham, Isaac, Jacob queét bíic peihcannit, jwiít judíowādih cáac waowā ī jumuchah, jwiít ī juimená caá. Jesucristobut, ī juima yoobát āt jumur wut jī. Caán Jesucristo Diosjeh muntih jumna, nihāt chah maáh ā jumna caá. Yeó jáap jumāt pah caandíh jwī túi wēi naóh jíih. Páant tíi ā jumu naáh. ⁶Páant wā naáwáchah, nin pah nīta niij jenah joi tágaá: “Dios ā naáwátji pah bíic yoobó jwiít Israel ā juimenádih áihwā pínah āt chājcap taga”, nīta niij jenah joi tágaá. Obohjeéhtih, páant nihcan caá. Biquína Israel ā juimená jumna yuhna, Dioíhwā yoobát nihcan caá. ⁷Nin pah caá: Biquína Israel juimená Abraham juimená ī jumuchah yuhna, “Abraham juimená yoobát nihcan caá”, queétdih Dios ā niij enna caá. Nin pah Dios āt niijíp wut jī: “Obohjeéhtih, ma wūúh Isaac juimená bácah ma juimená yoobát ī jumbipna caá”, Dios Abrahamdih āt niijíp

wut jī. * 8Páant ā níj naáwáchah joinít, nindih jwī jéihna caá: Abraham jūimená cáac jumna yuhna, Diosdih túi jenah joicán, ā weh nihcan caá. Dios ā niijátjidih túi jenah joinítjeh tiguaá Abraham ā jūimená pohba. 9Nin pah Dios Abrahamdih āt níj naáwáp wut jī: “Túttimah bóo jópchi nin dée widhdih muntih wā jwúub júúwúchah, majeéh bóli Sara ma wúúhdih mi túuhbipna caá”, āt niijíp wut jī.*

10Túttimah, Isaac áa Rebeca waláhnit mit weh jumup wut jī. Queét chénat pah ī fip Isaac jwī nuo āt jumup wut jī. 11-12Ī cáac jummat pínah játih, túini, túicatdih ī chāj jwuhcah, ded pah ī chājatdih jenah joicánjeh, caandíh náahna, údyiboodíh Dios āt níwip wut jī. Pánih níonit, Rebecadih nin pah āt niijíp wut jī: “Weép jeñé ā úddih ā teo wúhbiipna caá”, caántdih āt niijíp wut jī.* 13Páant ā níwátjidih jenah joinít, Dios naáwátidih naóh yapani nin pah āt níj daacáp tajī: “ ‘Jacobdíh caá wā oyop. Obohjeéhtih, Esaúboodíh wā iiná caá’, Dios ā niijná caá”, āt níj daacáp tajī.*

14Caandíh jenah joinít íded pah tiguaá jwíta níj? “Ded pah ī chājatdih jenah joicánjeh, ā náahnidihjenah pánih níona, Dios yoobópdih ā chājcan caá”, íjwíta níj táníit? íPánihcan caá! 15Dios Moisésdih nin pah ā niijátjidih jwiítidih náhnit caá náahap: “Det wā náahnitdihjenah wā jígah en teo wáacbiipna caá”, Dios ā niijná caá, āt níj daacáp tajī.* Ded pah cáac ā chājatdih jenah joicánjeh caandíh níonit, yoobópdih ā chājna caá. 16Jwiít cáacwā jwī náahat pah nihcan, ded pah jwī chājat jūibbut nihcan, det ā náahnitdihjenah Dios ā jígah en teo wáacna caá. 17Faraón Egipto baácdih moón ī maáhdih ded pah Dios ā niijátjidih náhnit, “Dios ā chājat yoobópdih ā jumna caá”, jwī níj jéihna caá. Nin pah Faraóndih āt niijíp wut jī: “Egipto baácdih moón ī maáh pínahdih meemdíh maáh wā waadánap jī, nihatdih wā wēpatdih wā júutat túut niijná. Pánihna, ded pah meemdíh wā chājachah

ennit, nihat baácdih moón ‘Caánboó chah wēpni caá’, ī níj naóhbipna caá”, Dios caandíh ā niijíp be, Moisés āt níj daacáp tajī.* 18Dios det ā náahnitdihjenah ā jígah enna caá. Obohjeéhtih, det bitadih caanjéh ā jepahat túutcan caá. Pánihna, Dios ded pah ā náahatdihjenah ā jéih chājna caá.

19Pánih chājni ā jumuchah ennit, weemdíh nin pah níta níj tágaá: “Dios ā náahnitdihjenah ā jígah enechah, jwiítboó caandíh yap yohna, jwī bujácán níit. Pánih yap yohna, jwī jéih bujácach, ídépanih tiguaá caán jwiítidih ā peéh chājíhna?” níj íjnit, weemdíh níta úbh joi tágaá. 20Nin pah yeebdíh wāta níj jepah taga: íYeéb cáacwā oboh jumnit jumna yuhna, Diosdih níta júih níit? Ded wáam dahdih ā nawachah, ā naoni dahboó caandíh nin pah ā jéih níj júihcan caá: “ÍDépanih tibeé weemdíh nin pah jígohni dah ma nao?” ā jéih niijcán caá. Pánihna, yeéb Diosdih júihna, caán wáam dah ā júihñat pah niijná caá ní chājap.* 21Wáam dah naoni ā náahat pah caán wáam déepjijeh muntih dawá mácah jígohni dahnadih ā jéih naona caá. Biquína túini wáam dahnadih naona, bílh oboh jumnidihbut ā jéih naona caá. Pánihna, caán ā nawat dée, Diosbut ā náahat pahjenah jwiítidih ā jéih chājna caá.*

22Iguípna bejnit pínah ī yéej chājatdih búdí ā íjatdih júutat túut niijná, Dios queétdih ā peéh chājbiipna caá. Obohjeéhtih, ā wēpatboodíh júutat túut niijná, queétdih ā peéh chājat pínahdih jenah joiná yuhna, maatápdih ī yéej chājatdih āt enah boj jwuhup wut jī. 23-24Ded pah ā túi jummat, ā wēpatdihbut ā jígah ennitdih āt jéihyanap wut jī. Jwiítidih játih átat níojip taga, caán bífcdih jumnit, ā wēpat, ā túyatdihbut jwī bíbohat pínah niijná. Pánihna, jwiít ā níonitboó biquína judíowā, bita judíowā nihcannitbut jwī jumna caá. 25Páant ā yapat pínahdih Dios naáwátidih naóh yapani Oseas nin pah āt níj daacáp tajī:

* 9.7 Gn 21.12 * 9.9 Gn 18.10 * 9.11-12 Gn 25.12 * 9.13 Mal 1.2-3 * 9.15 Ex 33.19
* 9.17 Ex 9.16 * 9.20 Is 29.16; 45.9 * 9.21 Jer 18.4-6

“ Játih wíihwā nihcannitjidih “Yeéb wíihwā caá”, wā niijbípna caá. Játih wā oicannitjidihbut “Yeéb wā oinit caá”,* wā niijbípna caá’, Dios ā niijná caá. (Os 2.23)

²⁶ ‘Wíihwā yeéb nihcan caá’, ā niijnítjiboó Dios báadhni weh ī jumbipna caá”, āt niij daacáp tajī. (Os 1.10)

²⁷⁻²⁸ Jon Játih Isaíasbut Israel ā

juimenádih nin pah āt niij daacáp tajī:

“Dios cáacwā ī yéej chājatdih búdí íjnit, waicanjeh queétdih ā peéh chājipna caá. Pánihna, óondih jenah enna jwī buujácac pah, Israel ā juimená dawá ī jumuchah yuhna, det caandíh jepahnitdihjeh Dios ā túi ubbipna caá”, āt niij daacáp tajī.

(Is 10.22-23)

²⁹ Isaías nin pahbut āt niij daacáp tajī:

“Jwī Maáh Chah Wēpni, biquína jwī déewādih ā túi ubcchah, jwī judíowā jwíta buúd beed tágaá. Pánihna, Sodoma, Gomorra tútchidih moondíh peéh chājna, ā yoh beedáat pahjeh muntih jwiítidihbut āta yoh beedá tagaá”, āt niij daacáp tajī.

(Is 1.9)

Judíowā túini doonádih ī náahcat

³⁰ Nindih túi náhnat caá náahap:

judíowā nihcannit Jesucristodih túi jenah joinít, ī jepahachah ennit, “Nit túinit caá”, queétdih Dios āt niij enep taga. Dios bícdih ī túi jumat pínahdih ī bidcchah yuhna, Dios queétdih āt túi ubup taga.

³¹ Obohjeéhtih, Israel ā juimená judíowāboó “Jwiít Dios ā wutatdih jwī chājachah, caán bícdih jwī túi jumbipna caá”, niij jenah joí bidna yuhna, Moisés ā wutatjidih jepahíhna yuhna, it jéih buujácac taga. Pánihna, túinit ī jumíhna yuhna, ā wutatdih ī jepahcatdih ennit, “Nit túinit caá”, Dios āt niij encap taga.

³² ¿Dépanih tigaá túinit jumíhna yuhna, ī buujácac? “Dioíhwā jumíhna, jwī jenah joyátjijeh Moisés ā wutatjidih jwī jéih jepahna caá”, niij jenah joinít, Diosdih

túi jenah joicánjeh, it jéih buujácac taga. Jesúh túini doonádih naóhna, nin pah jwípí niijná caá: “Jwī tóocni jee dáh panihni Cristo ā jumna caá”, jwípí niij naóh bohéna caá. Det jee dáhdih buug lájnitboó ī tóocni dahdih ípí íjna caá. Pánihat pah, Cristoíh doonádih joinít, tóocni jee dáhdih ī íijat pah caandíhbut íjnit, Dios bícdih ī jéih jumcan niít. ³³ Páant Dios naáwátidih naóh yapani nin pah āt niij daacáp tajī:

“Dios nin pah ā niijná caá: ‘Jerusalén tútchiboó ī tóocat pínah jee dáh panihnidih wā jwejna caá. Caandíh tóoc buugnít, ī buug lájni dahdih cáacwā búdí ī íjipna caá. Caandíh ī íijat pah caán tútchidih moón caán jee dáh panihnidih ī náahcatji jíib, wā pebhna ī juibícan niít. Obohjeéhtih, caán jee dáh panihnidih túi jenah joinítboó wájeh jumna, ī túi wēbipna caá’, Dios ā niijná caá”, āt niij daacáp tajī. (Is 28.16)

10 ¹ Israel ā juimená wā déewā iiguípna bejnit pínah ī jumuchah, búdí wā jígahna caá. Pánih jígahnit, Dios queétdih ā túi ubat pínahdih náah yacna, búdí wā ubbhna caá. ² Yeebdíh yoobópdih wā naóhna caá. Queét Dios ā náahat pah búdí ī chājíhna yuh caá. Obohjeéhtih, pánih chājíhna yuhna, Dios ded pah ā chājat tautatdih yoobópdih ípí jéichan caá. ³ Í jenah joyátjijeh túini ī chājíhna yuhna, Dios ā náah yacatdih ī jéih buujácac caá. Pánih buujácac yuhna, Dios ā teo wáacac pínahdih ī jenah joicáh, queétdih “Nit túinit caá”, ā niij encan caá. ⁴ Obohjeéhtih, Cristodih túi jenah joinítboodíh “Nit túinit caá”, Dios ā niij enna caá. Pánihna, Moisés ā wutatjidih jwī jepahat jíib túi ubnit jwī jéih jumcan caá. Obohjeéhtih, Cristoboodíh túi jenah joí jepahnitdihjeh ā túi ubna caá.

⁵ Moisésjeh jon Játih nin pah āt niij daacáp tajī: “Det Dios ā wutatdih túi jepahnitdihjeh ā túi ubbipna caá”, āt niijpí tajī.* ⁶⁻⁷ Páant ā niij daacáchah yuhna, buu jwuh det Cristodih túi jenah

joinítidihjeh “Nit túinit caá”, Dios ã níj enna caá. Cristoíh doonádih bohéna, nin pah jwípi níj naóhna caá: Dios ã wahni Cristojeh nin baácboó átát dei juyúp tajī. Pánih dei jwiníji ã jumuchah, nin pah ñi níj jenah joicá bojoó: “Jeáboó púuh laab béjnit, Cristodih ub dei jüóhni pínahdih jwī náahna caá. Wunnitji caolih pehbboó dei bejnit, Cristodih booaat túutnit, caandíh jwúub ub púuh laáb jüóhni pínahdih jwī náahna caá, jwiítidih ã túi ubat pínah niijná”, ñi níj jenah joicá bojoó. ⁸Dios naáwátidih naóh yapaniji nin pah át níj daacáp tajī: “¿Dépanih tigaá Dios naáwátidih ñi bid? Caandíh jéihnit, ñitát bohé tagaá”, át níj daacáp tajī.* Pánihna, caán jwī bohéni naáwát Cristodih ã túi jenah joyát túutna caá. ⁹Pánih bohéna, nin pah jwípi níj naóhna caá: Det Dios bíicdih túi jumíhna, “Jesús wā maáh caá”, níj naóhnit, “Dios caán wunnijidih át jwúub booaan ji”, i níj jenah joyóchah, Dios queé iiguípná bejnit déejidih ã túi ubbipna caá. ¹⁰Jesúsdih jwī túi jenah joí jepahachah, Dios jwiítidih “Nit túinit caá”, ã níj enna caá. Pánihna, “Jesús wunniji jwúub boo pud jüóhni jumna, nihat cáacwā i maáh ã jumna caá”, bitadih jwī níj naáwáchah, ã túi ubnit jwī jumna caá.

¹¹Dios naáwátidih naóh yapani nin pah át níj daacáp tajī: “Det Diosdih túi jenah joinít, ‘Páant ã niiját pah bíic yoobó ã yapbipna caá’, níj jenah joinít, tíiccanjeh i túi wéibipna caá”, át níj daacáp tajī.*

¹²Dios nihat cáacwā yoobó i maáh jumna, det caandíh úbhndidih túini ã chājbipna caá. Judíowādih, judíowā nihcannitdihbut bíic yoobó ã túi teo wáacipna caá. ¹³Dios naáwátidih bíih naóh yapani nin pah át níj daacáp tajī: “Wā yéejatdih yohnit, weemdíh ma túi ubuú’, det jwī maáhdih níj úbhndidih ã túi ubbipna caá”, át níj daacáp tajī.*

¹⁴Obohjeéhtih, det Cristoíh doonádih joicánnitboó caandíh i jéih úbhwhca. Pánihna, ã naáwátidih naóhni wihcah, caán doonádih joicánnit, caandíh ita jéih jepahcan tagaá. ¹⁵Ñaáwátidih naóhni pínahdih Dios ã wahcah, det áih túini

doonádih naóhni ita wihcan tagaá. Dios naáwátidih bíih naóh yapani nin pah át níj daacáp tajī: “Túini doonádih naóhni i jüúwáchah, jwī túi wéina caá”, át níj daacáp tajī.*

¹⁶Páant i daacátji ã jumuchah yuhna, Israel juimená dawá caán túini doonádih it joíhcap jī. Páant i joíhcat pah Isaías Diosdih úbhna, nin pah át níj daacáp tajī: “Maá, ma naáwátidih queétdih jwī naóh yapanachah yuhna, dawá i joíhcap be”, át níj daacáp tajī.* ¹⁷Cristoíh túini doonádih joyát caá náahap, caandíh túi jenah joinít, cáacwā i jepahat pínah niijná. ¹⁸Nin pah yeebdíh wā níj úbh joiná caá: “¿Israel juimená caán doonádih it joijícan tanít?” ñi jenah joyóchah. Caandíh yoobópdih it joijí ta yuh caá. Páant i joyátjidih tigaá Dios naáwátidih naóh yapani nin pah át níj daacáp tajī:

“Dioíh doonádih nihat pehbboó it naóh peetép wut jī. Pánihna, nihat baácdih moón caandíh it joyóp wut jī”, át níj daacáp tajī.

(*Sal 19.4*)

¹⁹Pánih jéihnit, nin pah wā jwúub níj úbh joiná caá páant muntih: ¿Caán doonádih Israel juimená joiná, it túi beh joijícan ta níit? ñi jenah joyóchah. It túi beh joijí ta yuh caá. Nin pah Moisés ã níj daacátjidih yeebdíh wā jwíih náhniabipna caá:

“Nin pah Dios Israel juimenádih ã níj naóhna caá: ‘Jenah joicánnit, yeejépwā caá’, ñi níj ennidih wílhwā pínah wā chājbipna caá. Páant wā chājachah, yeébbó jepchá tubnit, queétdih búdí ñi íjibipna caá’, ã niijná caá”, Moisés át níj daacáp tajī.

(*Dt 32.21*)

²⁰Isaíasbut úmcanjeh, nin pah át níj daacáp tajī:

“Nin pah Dios ã niijná caá: ‘Weemdíh bidcannitboó i jwááap be. Weemdíh úbhcnannitdih ded pah wā jummatdih wā jéihyanap be’, Israel juimená nihcannitdih

Dios ā niijná caá”, Isaías āt niíf daacáp taji. (Is 65.1)

²¹Israel juimenáboodíh, nin pah Isaías āt jwúub niíf daacáp taji:

“Nin pah Dios ā niijná caá: ‘Queét weemdíh náahcan, yap yohnit ī jumna caá. Obohjeéhtih, ī tétut nuumát pínahdih náah yacnit, maatápdih “Wíihwā nī jumúú”, queétdih wā niijp yuh be’, Dios ā niijná caá”, Isaías āt niíf daacáp taji. (Is 65.2)

**Israel ā juimená
daocánnitdih Dios ā túi ubat**

11 ¹¿Israel ā juimená Dios ā níonitjidih buu láa āta yoh taniít? yeéb nī jenah joyóchah. iNihcan caá! Queétdih ā yohcan beé. Weembút Israel ā juima, Abraham juimená ī juima náahji mun tigaá. Benjamín ā juimená jumni poómpdih bóo caá.* ²Bíihmah Israel ā juimenádh Dios ā níonitji ī jumuchah, queétdih āt yohcap jī. Dios naáwátidih naóh yapani Elíasji Israel ā juimená ī yéej chājatjidih Diosdih āt naóh yacap jī. ¿Caán ā naóh yac daacátjidih yeéboó nī jéihcan níit? Nin pah āt niíf daacáp taji: ³“Maá, ma naáwátidih naóh yapanitdih dawá it mao yohop be. Meemdíh wēina, nuūpdihi jwī mao cáo wūhat jeé poómpnadihbut it boto mao yoh yapanit bícdih jumni weemjíh caá wā judhdup. Páant wā jumát doonádh joiná, weemdíhbut ī mawíhna caá”, āt niíf daacáp taji.* ⁴Páant ā niijíchah joinít, Diosboó Elíasdih nin pah āt niíf jepahap wut jī: “Meém bícjeh pohba nihcan caá. Páantjeh wíih cáacwā siete mil pohba ī jumna caá. Queétdih weémboó wā túi wapap be. Páant wā wapachah, bita ī pāpni Baal wūt jumnidih queét ī wēi uúbhcan caá. Páant dawá ī jumatdih jéihnit, ma úmca bojó”, Dios Elíasdih āt niijp wut jī.* ⁵Elías jum láa, daocánnit Diosdih túi wēinit ī jumát pah muntih, buubut daocánnit Israel ā juimenádh Dios búdí oina, jíghah ennit, áihwā pínah āt nífwip taga. ⁶Pánih níonit, “Nī túi

chājat jíib yeebdíh wā níona caá”, āt niijcáp jī. Ī túi chājat jíib ā teo wáacna, oinit, jíghah enat yoobát āta nihcan tagaá.

⁷Páant niijnít, ¿ded pah tigaá ā jum? Nin pah caá: “Nit wíihwā caá”, Dios queétdih ā niiját pínahdih Israel ā juimená búdí ī náahachah yuhna, páant āt niijcáp wut jī. Obohjeéhtih, áihwā ī jumát pínah niijná, daocánnitdihjeh Dios āt nífwip wut jī. Bitá ā níocannitboó caandíh chah yap yohnit it jumup wut jī. ⁸Páant ā yapatdih Dios naáwátidih naóh yapanit nin pah it niíf daacáp taji:

“Caandíh náahcannitdih Dios ūonit panihnit āt chājap be. Páant ā chājachah, ded pah ā wēpatdih ā júutuchah yuhna, ipí beh encan caá. Ā naáwátidih joiná yuhna, ipí beh joicán caá. Páantjeh tigaá buubut queét ī jumup”, it niíf daacáp taji. (Dt 29.4; Is 29.10)

⁹Maáh David nin pah caandíhjuh muntih āt niíf daacáp taji:

“Queét Israel ā juimená búdí jeémátidih, dawá bíf déedihbut bíbohniit, wēina, ‘Jwiítidih Dios ā túi wēi enna caá’, niíf jenah joinít, ded pah yéej chājnit ī jumatdih ī jéihcan caá. Páant ī jumuchah ennit, queétdih ma peéh chājaá.

¹⁰Pánih peéh chājna, queétdih jéih encannit panihnit ma chājaá. Ma peéh chājnit pínahjuh jumna, búdí jíghah naáh jumnit ī jumna naáh”, āt niíf daacáp taji.

(Sal 69.22-23)

**Judíowā nihcannitdih
Dios ā túi ubat**

¹¹Páant niijnít, nin pah wā jwúub uúbh joiná caá: Israel ā juimená, Cristodih ī náahcah ennit, ¿Dios queétdih yohat yoobát taniít? nī jenah joyóchah. Queétdih páant bóo pohba ā chājcan níit. Páant ā yohcan yuhna, queét Cristodih ī náahcah, buu judíowā nihcannitboodíh Dios ā túi ubbipna caá. Judíowāboó ī jepchá tubat pínah niijná, judíowā

nihcannitdih Dios áihwā pínah ā chājna caá. ¹²Judíowā Cristodih náahcan, ī yap yohat jíib, bue lāa nihat baácdih moondíh dawá túi ubnit, Dios queétboodíh ā túi chāj wūhna caá. Pánihna, judíowā yap yohnit ī jumuchah, bitadih Dios túi chājna, queét judíowā Cristodih ī jepahachah bácah, bitadih chah táini pohba ā chāj wūhbična caá.

¹³Páant niijná, yeéb judíowā nihcannitdih wā naóhna caá. Yeebdíh caá Cristo weemdíh ā bohéat tútup. Pánih yeebdíh bohéna, oboh nih bohéna wā chājcan caá. ¹⁴Páant wā déewādih wāpí níj naóhna caá, Dios ā túi ubnit ní jumatdih ī jéihyat pínah niijná. Pánih jéihnit, íjna, tút nūmnít, queébtut Cristodih ī náahachah ennit, Dios queétdihbut ā túi ubbična caá.

¹⁵Judíowādih Dios ā cádah jwuhuchah, nihat baácdih moón judíowā nihcannitboó túini doonádih joinít, Cristodih ī jepahna caá. Páant ī jepahachah ennit, queétboodíh ájeéh ā túi jumat túttna caá. Queét judíowāboodíh áihwā pínah ā chājachah bácah, nihat baácdih moondíh túini yooát ā jumat tútupnična caá. Áihwā ī jumuchah, chah dawá Cristodih jepahnit íguípna bejnit déejidih Dios ā túi ubbična caá. ¹⁶Nin pah caá ā jumup: Cáacwā ī jwíh chājni pan dahdih Diosdih ī wūhuchah, “Nin túini caá”, ā níj enbična caá. Pánih caanbítíh ennit, nihat jūdhnidihbut bíc yooób “Nin túini caá” ā níj enbična caá. Pánihat pah muntih, máa náat túini ā jumuchah, áih cácanabut túini ā jumna caá. Páant niijná, nin pah wā níj naóhna caá: Jwí nuo Abrahamji Diosdih ā túi jenah joyóchah, “Nin túini caá”, Dios caandíh ā níj enat pahjeh, ā juimenábut caandíh ī túi jenah joyóchah, “Nit túinit caá”, queétdihbut ā níj enbična caá.

¹⁷Biquína judíowā olivo nah Dios ā bóod yohni cácana panihnit ī jumuchah, yeéb judíowā nihcannitboodíh ā bóod yohopjidih ā jwúb dūjní panihnit ní jumna caá. Yeéb jiadih bóo olivo cácana panihnit ní jumuchah yuhna, momni olivo nah panihnidih át jwúb dūjúp wut jī. Páant niijná, nin pah wā níj

naóhna caá: Judíowā ī jumupjidih yeéb judíowā nihcannitdih Dios át jwúb tút nūm jwejep wut jī. Pánih dūjní panihnit ní jumuchah, judíowādih Dios ā túi teo wáacat pah, bue yeebdíhbut ā túi teo wáacna caá. ¹⁸Páant yeebdíh ā níwichah jéihnit, “Jwítboó judíowādih chah túinit caá”, ní níj jenah joicá bojoó. Nindih ní túi náhninaá: Ded máa cácana áih náatdih ápi teo wáacan caá. Obohjeéhtih, áih náat caá caán cácanadih ā túi teo wáacap. Páant ā nihat pah, jwít judíowādihjeh Dios jwíh níona, máa náat panihnit jwí jumna caá. Pánih níona, jwí dée pínah Cristodih át níwip wut jī, yeebdíhbut ā túi ubat pínah niijná. Pánihna, “Jwítboó judíowādih chah túinit caá”, ní níj jenah joicá bojoó.

¹⁹Yeéb judíowā nihcannit nin pah níta níj tágaá: “Biquína máa cácanadih ī bóod yohat pahjeh Dios biquína judíowādih át yohop wut jī, jwítboó áihwā jwí jumat pínah niijná”, níta níj tágaá. ²⁰Páant ní níj ját yooópdih tigaa. Obohjeéhtih, queét Cristodih ī túi jenah joicátjī jíib Dios queétdih át cádah jwuhup taga. Cristodih ní túi jenah joyát jíibjeh áihwā pínah yeebdíh át níwip taga. “Jwít judíowādih chah túinit caá”, ní níj jenah joyóchah, ā túican caá. Yeebút ní túi chāja chaáh, queét judíowā ī cádahat pah “caandíh ní cádahná” niijná. ²¹Jwíh jumni cácana panihnit judíowā Cristodih ī jepahat jíib, Dios yohna, yeéb ā jwúb tút nūmnít cácana panihnit, caandíh ní cádahachah ennit, yeebdíhbut bíc yooób ā yohbična caá. ²²Dios yeebdíh ded pah ā túi chājatdih ní túi náhninaá. Úm náah jumni caandíh jepahcannitdih ā peéh chājat pínahdihbut búdí jenah joyát caá náahap. Yeéboó caandíh ní túi jenah joí cádahcah, yeebdíh ā túi chājbična caá. Obohjeéhtih, caandíh ní cádahachah, yeebdíhbut Dios ā yohbična caá. ²³Queét jepahcannit judíowā tút nūmnít, caandíh ī jepahachah, caán ā bóod yohni cácana panihni ī jumuchah yuhna, queétdih ā jwúb dūjbična caá, ā níonit bícdih ī jwúb jumat pínah niijná. Diosdih dedé bawat wihcah, ā yohnijidih ā jéih jwúb dūjní caá. ²⁴Pánihna, yeéb judíowā nihcannit jiadih bóo olivo

cácana panihnit ñi jumuchah yuhna, momni olivo nahdih ðuuját pah, Dios yeebdíh áihwā pínah át chājap wut jī. Yeebdíh pánih chājni jumna, judíowāboó ā jwíh ñíonit ī jumuchah, momni olivo nah yobát panihnidih queét ā yohnitjiboodíh ā jwúub ðuuját pínahdih Dios ā buwacan caá.

Dios judíowādih ā túi ubat

²⁵Yeéb wā déewā panihnit, “Dios jwíit judíowā nihcannitdih chah ā wēi enna caá”, ñi niŋ jenah joicát pínah niijná, buu yeebdíh cáacwā ī jéihca naáhdih wā naóhbipna caá. Nin pah ā jumna caá: Buu jwuh dawá judíowā Diosdih ī jepah jwuhcan caá. Dios ā ñíonit judíowā nihcannitdih áihwā ā chājat táttimah, judíowā jwuh jwúub túut nuumnít, caandíh ī jepahbipna caá, buca. ²⁶Páant ī jepahachah, queét nihat iiguípna bejnit déejidih Dios ā túi ubbipna caá. Páant ā yapat pínahdih Dios naáwátidih naóh yapanit nin pah it niŋ daacáp taji:

“Jerusalén tátchimant jūóhni judíowādih ā túi ubbipna caá. Pánih jūóhniiboó queét Jacob ā juimená Diosdih ī náahcatjidih ā túut nuumbípna caá. (Is 59.20)

²⁷Páant ā túut nuumúchah, ī yéejatdih wā yohbipna caá. Pánih yohnit, wā niijátji pahjeh queétdih wíihwā wā chājbipna caá’, Dios ā niijná caá”, it niŋ daacáp taji.

(Jer 31.33-34)

²⁸Judíowā ī nuowādih ā ñíonitji ī jumuchah, Dios queétdih búdí ā oyatji pahjeh muntih, buu jumnitdihbut bíic yoobó ā oina caá. Obohjeéhtih, páant ā oinit ī jumuchah yuhna, Cristoíh doonádih joíhcan, Diosdih eníhcannit ī jumna caá. Páant ī eníhcat jīb, buu jwuh yeéb judíowā nihcannitboó Cristoíh doonádih joinít, ñi jepahna caá. Obohjeéhtih, judíowā Diosdih ī eníhcah yuhna, Dios páantjeh queétdih ā oina caá. ²⁹Pánih oina, ī nuowādih Dios ā niijátji pah ī juimenádihbut ñíonit, ā oi cádahcan niít. ³⁰Yeébbóo játih Diosdih

yap yohnit ñi jumuchah yuhna, judíowā ī yap yohochah ennit, buu jwuh yeebdíh jígah ennit, Dios át túi ubup taga.

³¹Yeebdíh ā jígah en teo wáacatdih enna yuhna, queétdihbut páantjeh yap yohnit ī jumna caá. Pánih yap yohnit ī jumuchah, Dios yeebdíh ā jígah enat pahjeh queétdihbut bíic yoobó ā teo wáacbipna caá. ³²Nin pah caá: “Nihat cáacwā tubit yap yohnit ī jumuchah, queét nihatdih jígah ennit wā teo wáacbipna caá”, Dios ā niijná caá.

³³¡Choo! ¡Dios wēpni niít! Nihat túi jéih beedáni yoobát caá ā yoób jumup. Páant ā jumuchah, ā jenah joyátidih, ā chājatdihbut jwíit cáacwāboó jwí túi jéih beedácan caá. * ³⁴Nin pah Dios naáwátidih naóh yapanit it niŋ daacáp taji: “Dios jwí maáh ā jenah joyátidih det ī jéihcan caá. Pánih jéihcannit jumna, det caandíh ‘Nin pah ma chājaá’, ī jéih niijcán caá. * ³⁵Det Diosdih bíih pah bóodih ī wúhat túttimah, ‘Caán weemdíh ā jīb buudána caá’, ī jéih niijcán caá”, it niŋ daacáp taji. * ³⁶Dios nihatdih chājni ā jumna caá. Pánih jumna, nihat ā chājni áih míic ā jumuchah, nihatdih ā wēpatjih páantjeh ā jumat túutna caá. Páant ā jumuchah, yeó jáap jumat pah caandíh jwí wēi naóh jíih. Páant tíi ā jumu nah.”

Dioíhwādih túini chājat caá náahap

12 ¹Dios jwíitdih búdí ā oyatdih náhninit, ded pah ā chājatdihbut jenah joiná, nin pah ñi chājat pínahdih yeebdíh búdí wā náah yacna caá: Túini oveja wūúhdih ī mao cáo wúhat pah, yeebjéh Diosdih ñi míic wūhuú, ā náahatdihjeh ñi chājat túut niijná. Páant tigaá náahap jwíitdih, Diosdih jwí túi weñaat túut niijná. ²Pánih chājnit, Diosdih jéihcannit ī jenah joyát pah ñi jenah joicá bojoó. Yeejép ī chājat pah bíic yoobó ñi chājca bojoó. Ñi jenah joyátidih túut nuum béjna, túinidih chājnit ñi jumbipna caá. Pánih túut nuumná, Dios yeebdíh ded pah ā náah yacatdih ñi

* 11.33 Is 55.8-9 * 11.34 Job 15.8; Is 40.13; Jer 23.18; 1Co 2.16 * 11.35 Job 41.11

* 11.36 1Co 8.6; Ef 4.6; Col 1.16

jéihbipna caá. ã náah yacat túini jumna, yoobópdihbut ã jumna caá. Caán ã náah yacat pah chájna, Diosdih ñi túi weñabipna caá.

³Búdí oinit, Dios weemdíh ã ñiwip jí, cáacwádih wá bohéat pínah niijná. Pánih bohéni jumna, nihat yeebdíh nindih wá naóhna caá: “Weém túi jéihni yoobát caá”, ñi niíf jenah joicá bojóó. Obohjeéhtih, Jesúsdih túi jenah joinít jumna, “Dios weemdíh ã teo wáacat pah bóojeh tigaá wá jéih chájap”, niíf jenah joyát caá náahap. ⁴⁻⁵Jwiít nihat Cristoíhwá míic jumna, áih bácah panihni jwí jumna caá. Pánih jumna, mácah tewatna Dios jwiítidih át wáhpur taga. Nin pah ã jumna caá: Jwíih bácahdih téihyana, jíthana, quíibna, dawá ã jumna caá. Pánihna, bíic bácahjeh jumna yuhna, mácah tewatna ã jumna caá. Páant jwíih bácah ã jumat pah, jwiít Cristoíh bácah panihni jwí jumuchah, mácah tewatna jwiítidih ã wúhna caá, jwí túi míic teo wáacat pínah niijná.*

⁶Dios jwiít nihatdih ã teo wáacachah, mácah tewatnadih át wáhpur taga, ã wépatjíh jwí chájat pínah niijná. Biquína jwiítidih Dios naáwátidih naóh yapanit pínahdih át ñiwip taga. Páant ã ñíonit jumna, Cristodih í túi jenah joyát pah bóo bitadidihbut í túi naóh yapana naáh. ⁷Bíihboodíh cáacwádih teo wáacni pínahdih Dios át ñiwip taga. Páant ã ñíoni jumna, Dios ã wépatjíh bitadidih ã túi teo wáaca naáh. Bitadidih Dios naáwátidih bohéni pínah jumna, caandíh ã túi bohéna naáh. ⁸Bíihboó bitadidih weñani pínah jumna, queétdih ã túi weñana naáh. Bíihboó, moh yéejnitdih bíí déedih túi wáhni pínah jumna, túini caolíh jumnit, ã wéi wáhu naáh. Bitaboó maáta pínah jumna, túi jenah joinítjeh í wutu naáh. Bíihboó jígah en teo wáacni pínah jumna, ã túi wéi teo wáaca naáh. Pánihna, mácah jéihnit ñi jumat yoobó yeéb Cristoíhwá túi míic teo wáacat caá náahap.*

Cristoíhwádih ded pah chájat caá náahap

⁹Nin pah caá yeéb Cristoíhwádih jumat náahap: Bitadidih túi oyat caá náahap. Yeejépdih en iinit, túiniboodíh chájat pínahdih búdí ñi bidíí. ¹⁰Ñi úudwá yoobátidih ñi oyat pah Cristoíhwá ñijeéh jumnitdih bíic yoobó ñi oyoó. Ñijeéh jumnitdih ñi túi míic wáyaá.

¹¹Dios ã watat pah chájna, yabhcanejeh, ñi túi wéi jepahaá.

¹²Dios yeebdíh ã pebhna ã ub bejat pínahdih jéihna, túi wéi páñat caá náahap. Yeejép yapna yuhna, bíic yoobó Cristodih cádahcat caá náahap. Diosdih ñi túi wábh cádahca bojóó.

¹³Jesúíhwá moh yéejnitdih ñi túi teo wáacá. Bitá ñi pebh í jwibínachah, queétdih ñi wéi jwááá.*

¹⁴Det yeebdíh yeejép í chájachah, “Yeejép í yap dáhwa naáh”, niijcánjeh, “Í túi yapa naáh”, ñi niijj.*

¹⁵Det wéinítjééh jumna, yeebbút ñi weñeé. Jígahnit í jumuchah, íjeéh ñi jígah wáacá.

¹⁶Bíicdih ñi túi jumwá. “Weém chah táini caá”, niíf jenah joicánjeh, oboh jumnit bíicdih ñi túi jumwá. “Weémboó túi jéih beedáni caá”, ñi niíf jenah joicá bojóó.*

¹⁷Bitá yeebdíh yeejép í chájachah yuhna, queétdih yeejép cháj jwáubaca bojóó. Táinijeh ñi chájaa, “Nin ã túi chájna caá”, nihat í niíf jéihyat pínah niijná. ¹⁸Yeéb ñi déewádih túi chájat pínahdih búdí ñi bidíí, bíicdih túi jumat túut niijná. ¹⁹Yeéb, wá oinitá, bitá yeebdíh yeejép í chájatjí jíib, ñi jwáub peéh chájca bojóó. Í yéej chájatjí jíib, Diosboó íjnit, queétdih ã peéh chájbipna caá. Páant ã chájat pínahdih jenah joinít, Dios naáwátidih naóh yapani nin pah át niíf daacáp tají: “Weémboó cáacwá í yéej chájat jíib yoobópdih wá peéh chájbipna caá’, jwí Maáh ã niijná caá”, át niíf daacáp tají.* ²⁰Páant ã jumuchah, yeébbóó nin pah ñi chájaa: Yeebdíh en júihni ã nuugúp wunuchah ennit, ã

* 12.4-5 1Co 12.12 * 12.6-8 1Co 12.4-11 * 12.13 He 13.2; 1P 4.9 * 12.14 Mt 5.44; Lc 6.28
* 12.16 Pr 3.7 * 12.19 Dt 32.35

jeemát pínahdih ñi wūhúú. Ā taca jootóchah ennit, ā babhbat pínahdihbut ñi wūhúú. Páant caandíh ñi túi chājachah enna, búdí ā tíicbipna caá.* ²¹Bitayeebdíh yeejép ī chājachah, queétdih bíic yoobó yéej chāj jwúubacan, túinijeh ñi chājaá.

Ñi maátadih jepahat caá náahap

13 ¹Nihat maátadih Diosjeh tigaá ī maáh jummat pínahdih át ñiwip taga. Páant ā maáh waadánit ī jumuchah, queét yeebdíh ī wutuchah, ñi túi jepahaá. ²Det jwí maátadih jepahcannit, Dios ā ñíonitdih yap yohna caá ī chājap. Páant ī yap yohatji jíib queétdih peéh chājat ā jumcipna caá. ³Det túi chājnit ī maátadih ípí úumcan caá. Obohjeéhtih, yeejép chājnitboó ī maáta ī peéh chājat pínahdih ípí úumna caá. Ñi maátadih úumcat túut níijná, túinidihjeh ñi chājaá. Páant ñi túi chājachah ennit, “Ma túi chājna beé”, maátaboó yeebdíh ī níicbipna caá. ⁴Dios yeebdíh teo wáacat túut níijná, ñi maátadih ā wutna caá, ñi túi jummat pínah níijná. Obohjeéhtih, ñi túi chājcah, yeebdíh ī peéh chājat pínah níijná, Dios queétdih át ñiwip taga. Páant yeejép chājnit jumna, queétdih úumat caá náahap. ⁵Peéh chājat náahcan, ñi maátadih túi jepahat caá náahap. “Páant wā chājachah, ā táibipna caá”, níj jengah joiná, túi jepahnit, túinijeh chājat caá náahap. ⁶Ñi maátadih caán tewartdih Dios át wūhup taga. Páant ī túi tewecehah ennit, yeebboó ī tewart jíib ñípí jíib chājna caá.

⁷Ded pah yeebdíh ī jíib chājat túutuchah, túi jepahnit, ñi jíib chājaá. Maáta ī tewart jíibbut, túi jíib chājnit, queétdih túi wēi naáwát caá náahap.*

Míic oyat caá náahap

⁸Bitadih ñi jíib buedáatdih waicanjeh ñi jíib chāj beedánaá. Obohjeéhtih, ñi túi míic oi cádahca bojoó. Det bitadih oina, Dios ā wutatdih ā túi jepahna caá. ⁹Ā wutat nin pah caá ā níjíp: “Bíih áajih ñi yéej chājca bojoó. Cáacwādh ñi mao

yohca bojoó. Ñi nuumcá bojoó. Bitáih bíi déedih ñi en ñinahca bojoó”, ā níj wutna caá. “Meemjéh ma míic oyat pahjeh muntih, bitadihbut ma oyoó”, ā níj wutatdih jepahna, Dios nihat bíih ā wutatdihbut jwí túi jepah beedána caá.* ¹⁰Bitadih oina, queétdih jwí yéej chājcan níit. Pánihna, queétdih oina, Dios ā wutatdih túi jepah beedána caá jwí chājap.

¹¹Īonit panihnit ñi jumca bojoó. Nin baácboó ded pah ā yapatdih túi jengah joinít ñi jumúú. Jesús ā jwúub dei júúwát pínahdih náhninit, ñi túi pánaá. Caandíh jwíih jepahna, “Jwiítidih ubudih ā jwúub dei júóhbiipna caá”, jwí níj jengah joyóp jí. Obohjeéhtih, buu ā jwúub dei júúwát pínah bahnijeh caá ā judhdup. Páant bahnijeh ā judhduchah, jwiítidih túi jengah joyát caá náahap. ¹²Jesús ā jwúub dei júúwúchah, chei panihpboó yeejép ī chājat waicanjeh ā buudbipna caá. Jesús ā jwúub dei júúwát pínah bahnijeh ā judhdadidih jéihnit, yeejép chājatdih cádahnit, Jesús ā yeh iiguíp panihpboó jumna, túinijeh chājat caá náahap. ¹³Jwiít míicjeh túi chājat caá náahap. Wēi babh máihñat, í náah chājatdihbut jwí bidcat dée caá. Míic júihnit, míic jepchá tabnitbut jwí jumca boj jíih. ¹⁴Pánihna, yeejép ñi ñinahatdih cádahnit, jwí Maáh Jesucristo ā teo wáacatjih túinidihjeh ñi chājaá.*

Bitadih yeejép jengah joicát

14 ¹Jesúsdih jáap jepahnit pah, ā naáwátidih túi jéih jwuhcannitdih ñi túi míic pej jumúú. Ī túi jéih jwuhcah ennit, “Meém jéihcanniabeh caá”, ñi míic níj újaca bojoó. ²“Weém nihat nuñúpwādh wā jeéméchah ā túina caá”, biquína ī níj jengah joiná caá. Obohjeéhtih, bitaboó, Jesúsdih doonádh túi jéih jwuhcannit, nuñúpwādh jeémpcanjeh, pácahinadihjih ī jeémpna caá. ³Det nihatdih jeémpnit, pácahinadihjih jeémpnitboodíh “Meém oboh jumni caá”, ī níj jengah joicá bojo náah. Pácahinadihjih jeémpnitbut

nihatdih jeémpnitboodih “Yeejép chājna caá ma chājap”, i niŋ jenah joicá bojo naáh. Det Jesúsdiŋ jepahnit nihatdih jeémpnit i jumuchah yuhna, “Nit wíihwā caá”, Dios queétdih ā niijná caá. Áihwā i jumuchah ennit, nuñpawādiŋ jeémpcannitboó queétdih yeejép i niŋ jenah joicá bojo naáh. ⁴Ded Jesúsdiŋ jepahni Diosdiŋ teo wūhni panihni caá ā jumup. Páant áih ā jumuchah, yeéboó caandih ni jéih naóh yaccan caá. Ded pah caán ā chājatdih ennit, ā maáhjeh “Ma túi chājna beé. Ma túi chājcan beé”, ā jéih niijná caá. Pánihna, Jesúh ā jumuchah, áihdih túi teo wáacna, “Meém yeejép chājni caá”, caandih Jesús ā niŋ naóh yaccan niŋt.

⁵“Diosdiŋ jwī weñat pínah nin yeó jáapjeh caá. Biŋ yeó jáap jwī tewat pínah ā jumna caá”, biquína i niŋ jenah joiná caá. Obohjeéhtih, bitaboó yeó jáap jummat pah biíc yoobó Diosdiŋ i wéina caá. Queét biíc yoobó chājcannit jumna yuhna, nihat nin pah i niŋ jenah joyó naáh: “Jesús ā náah yacat pahjeh wā chājna caá”, i niŋ jenah joyó naáh. ⁶Det “Nin yeó jáapdiŋ Diosdiŋ jwīpí wéina caá”, niŋ jenah joinít, jwī maáhdih jepahna caá i chājap. Bitá “Yeó jáap jummat pah Diosdiŋ jwīpí wéina caá”, niŋ jenah joinít, queétdih jwī maáhdih jepahna caá i chājap. Det déepdih jeémpnit, Diosdiŋ “Túina caá, Paá”, niŋ jeémpna, Diosdiŋ i wéina caá. Bitaboó Diosdiŋ weñat túut niijná, déepdih jeémpcannit, Diosdiŋ “Túina caá, Paá”, biíc yoobó i niŋ wéi naóhna caá.*

⁷⁻⁸Jwiŋt nihat Cristóh wā jumna, jwī náahatdihjeh jwī jéih chājcan caá. Báadh jwuhna, jwī maáhdih jwī jepahna caá. Wunnabut jwī maáh wā jwī jumna caá. Nin baácboó jum jwuhna, caandih weñaat caá náahap. Jwī wunat pínah játihbit, áihwā jumna, caandih páantjeh biíc yoobó weñaat caá náahap. Pánihna, jwī báadhachah, jwī wunuchahbut, páantjeh Cristóh wā jwī jumna caá. ⁹Báadhndih, wunnitjidiŋbut, jwī Maáh jummat túut niijná, Cristo wunniji át jwúub boo pud júúwép wut jī.

¹⁰Nihat áihwā jumna yuhna, ¿Dépanih tigaá ni déewā panihnit Jesúsdiŋ jáap jepahnit i jumuchah, “Dios meemdih ā peéh chāja naáh”, ni niŋ naóh? ¿Dépanih tigaá ni déedih oboh jumni pah ni en? Diosboó ded pah jwī chājatdih jéih beedáni ā jummatdih túi náhnat caá náahap. Á jumupboó jwī juibí ñuhuchah, biquína jummat pah ded pah jwī chājatjidiŋ ā uúbh joyóchah, jwiŋt nihatdih jepahat ā náahbipna caá. Páant ā uúbh joyát pínahdih náhnit, ni dée panihndih “Yeejép caá”, ni niŋca bojó.* ¹¹Dios naáwát dhiŋ naóh yapani nin pah át niŋ daacáp tajī:

“Nin pah jwī Maáh ā niijná caá:

‘Weém báadhni wā jumuchah, yoobópdih wā niŋját biíc yoobó ā yapbipna caá: Nihat wā pebh bódicha caj yoh ñajnit, “Meém túini, wēpni caá”, weemdih i niŋ, wéi naóhbipna caá’, ā niijná caá”, át niŋ daacáp tajī.

(Is 45.23)

¹²Pánihna, Dios pehbboó jwī juibí ñuhuchah, nihat jwī chājatjidiŋ “¿Dépanih tigaá páant ma chāj?” jwiŋt dhiŋ ā niŋ uúbh joyóchah, jepahat ā náahbipna caá.

Ñi déedih buugát dée pah chājcat

¹³Jwī dée panihndih “Yeejép caá”, niŋ naóhcanjeh, nin pahbut niŋ jenah joyát caá náahap: “Jwiŋt Jesúh wā jwī tóoc buugát panihat pah, ñumah yéj chāj waóhca boj jīh”, niŋ jenah joyát caá náahap. ¹⁴Weém jwī Maáh Jesúh jumna, nin wā naáwát pínahdih wā túi jéihna caá: Weémboó nihat jeémát dhiŋ wā jeéméchah, ā túina caá. Pánihna, dedé wā jeémát jīb, weemdih peéh chājat ā wihcan caá. Obohjeéhtih, biŋboó “Nin jeémát dhiŋ jeémpna, yeejép wā chājna caá”, niŋ jenah joŋ jeémpndih peéh chājat ā jumbipna caá. ¹⁵Yeéb ni jeéméchah ennit, ni déebut en yac jeémpna, “Weém Jesúsdiŋ wā yap yohna beé”, niŋ jenah joinít, búdí áta jenah joi tágaá. Pániŋ chāj jéutna, caandih ma túi oican caá. Ñi déedihbut Cristo ā wun

wūhatdih jéihnit, caán jeémátdih jeémp júutcat caá náahap, “Cristodih á cádahná”, niijná. ¹⁶“Nin pah wā chājachah, ā túina caá”, yeéb ñi niíj jenah joyóchah yuhna, “Páant ā chājachah, ā túican caá”, bita yeebdíh íta niij tágaá. Páant í niiját pínahdih náahcan, “Páant wā chājat ā túyuchah yuhna, wā chājcan niít, Jesúhwdih yeejép dooná ā wihcat pínah niijná”, ñi niíj jenah joyoó. ¹⁷Pánih jenah joinít, nindihbut túi jenah joyát caá náahap: Diosboó jwí maáh ā jumuchah, jwí jeémát, jwí babhbatbut oboh jumni caá. Pánihna, áihwā jumna, Dios ā náahat pah chājnit, bitajeéh túi jumnit, Túini Espiritu ā teo wáacatjih weñat caá náahap.

¹⁸Páant jwí jumuchah ennit, Diosboó “Meém ma túi chājna beé”, jwiítidih ā niijbípna caá. Páant ā niiját pahjeh muntih cáacwābut bíic yoobó í niijbípna caá.

¹⁹Ded pah bíicdih jwí túi jummat pínah, ded pah jwí túi míic teo wáacat pínahdihbut bidat caá náahap. Pánih chājna, Jesúsdi h chah jwí túi jenah joibípna caá. ²⁰Dios ā jeémát túutcanijidih ñi jeéméchah ennit, bíih Jesúhboó ā en wēican, Jesúsdi h áta cádah tagaá. Pánihna, bæugní pah ā jumcat pínah niijná, caandíh ñi jeémca bojoó. Yoobópdi h tigaá nihat jeémát túini míic caá. Páant ā jumuchah yuhna, bíih pah bóo jwí jeéméchah, “Nin yeejép jeémát caá”, bíihboó niijná yuhna, en yacnit, áta jeémp tagaá. Pánihna, Dios ā wutatdih jenah joicánjeh jeémpna, ā yéej chājna caá. Páant jwiítidih en yacnit ā jeéméchah, ā yéej chājat jwíih jíib caá.

²¹Nuñúp déepdih yeéb ñi jeéméchah enna, poonidihbut ñi babhbachah enna, bíih Jesúhboó “Caandíh jeémp, babhna, yeejép wāta chāj tagaá”, niíj jenah joiná yuhna, caanbút en yacnit, bíic yoobó áta chāj tagaá. Páant niíj jenah joiní bácah, jeémp babhna, yeejép áta chāj tagaá. Pánihna, caán yeejép ā chājcat pínah, Jesúsdi h á túi jenah jói cádahcat pínahbut niijná, nuñúp déepdih, poonidihbut ñi cádahachah, ā túina caá.

²²“Nihatdih wā jeéméchah ā túina caá”, ñi niíj jenah joyátidih Diosdihjeh ñi naáwá. Páant niíj jenah joiná, yeejépdih chājcani, “Weemdíh peéh chājat ā wihcan niít”, niíj jenah joiní ā wēina caá. ²³Obohjeéhtih, “Nin jeémátdih jeémpna, yeejép wāta chāj tagaá”, bíihboó niíj jenah joiná yuhna, caán jeémátdih ā jeémát jíib, caandíh peéh chājat ā jumbípa caá. Pánihna, ded pah chājna, “Nin pah chājna, wā túi chājna caá”, niíj jenah joicát jíib, jwiítidih peéh chājat ā jumbípa caá.

Jwíjeéh jumnitdih túi teo wáacat

15 ¹Jwiít Jesúsdi h túi jenah joinít, behnit panihnit jumna, wébít panihnitdih íjcanjeh, túi teo wáacat caá náahap. Páni h teo wáacna, jwí weñat pínahdihjeh chājcat caá náahap. ²Jwíjeéh jumnit Jesúhwbóodíh jenah joinít, Jesúsdi h chah í túi jenah joyát pínah niijná, queétdih teo wáacat ā náahna caá. ³Cristoboó á weñat pínahdihjeh chājcan, bita caandíh yeejép í wéhenachah yuhna, ā íp ā wutatdihjeh ápi chājap wut jí. Páant ā chājat pínahdih Dios naáwátidih naóh yapani nin pah át niíj daacáp tají: “Meemdíh yeejép í naáwát pah muntih, ma wutatdih wā jepahat jíib, weemdíhbut yeejép í wéhena beé”, át niíj daacáp tají. ⁴Jon játih Dios naáwátidih naóh yapanit daacna, jwiítbut Diosdih jwí túi jéihyat pínah niijná, íta daacáp wut jí. Í daacátjidih bohéna, ded pah Dios jwiítidih ā náah yacatdih jwí túi jéihbípa caá. Páni h bohéna, yeejép yapna yuhna, Diosdih túi jenah jói cádahcan, ā pehbóo jwiítidih ā wé bejat pínahdih náhninit, jwí túi wēi jumbípa caá. ⁵Yeebdíh wébhna, nin pah wāpi niijná caá: “Paá, queét Jesúsdi h péenitdih búdí ma teo wáacá, túi wēinit, meemdíh cádahcanjeh, túi bíicdih í jummat pínah niijná. ⁶Páant queétdih ma túi teo wáacachah, queét nihat bíic yoobó jenah joinít, ‘Dios, jwí Maáh Jesucristo ā íp, túini, chah wēpni caá’, í niíj wēi naóhbípa caá”, wāpi niíj wébhna caá.

**Judíowā nihcannitdihbut
túini dooná ā juibíát**

⁷Cristo yeebdíh ā wēi enat pahjeh muntih, yeebbút bíc yoobó bita Jesúfwádih ní túi wēi eneé. Páant ní túi wēi enechah ennit, bitabut Diosdih ī wēi naóhbična caá. ⁸Nindih yeebdíh wā naóhna caá: Cristo teo wūhni panihni ā jūúwúchah, jwiít judíowāih pínahjeh pohba nihcan, yeéb judíowā nihcannitíh pínahbut páant át jūúwúp tajī. “Yeebdíh wā túi chājbična caá”, jwī nuowādih ā niijátji pah chājni ā jumatdih jwiít judíowā jwī jéihyat pínah niijná, Dios Cristodih át wahap tajī. ⁹Pánih wahnit, yeéb judíowā nihcannitdihbut ā jígah en teo wáacachah ennit, yeebbút caandíh ní wēi naáwát pínah niijná, Cristodih át wah deyanap wut jī. Ded pah yeebdíh ā teo wáacat pínahdih Dios naáwátidih naóh yapani nin pah át níj daacáp tajī:

“Cristo nin pah Diosdih ā niijíp be:

‘Judíowā nihcannit pehbóo bejnit, meemdíh numah wēi naóhnit, queét cātfh wā numah wēi eobipna caá’, Diosdih ā niijíp be”, át níj daacáp tajī.

(2S 22.50; Sal 18.49)

¹⁰Páant ā níj daacátji pah muntih, nin pah bífh naóh yapanibut át níj daacáp tajī:

“Yeéb Judíowā nihcannit Dios ā níonit judíowā bícdih ní túi weñeé”, át níj daacáp tajī.

(Dt 32.43)

¹¹Páant ā níj daacátji pah muntih, nin pah bífhbut át níj daacáp tajī:

“Nihat yeéb judíowā nihcannit Diosdih ní weñeé. Nihat baácdih moón caandíh ní wēi eweé”, át níj daacáp tajī. (Sal 117.1)

¹²Isaíasjibut bíc yoobó muntih nin pah át níj daacáp tajī:

“Isaí juima nihat cáacwādih ī maáh ā jumbična caá. Pánihna, judíowā nihcannitdihbut ī maáh jumna, queét iiguípna bejnit déejidih ā túi ubat pínahdih ī jéihbična caá”, át níj daacáp tajī.

(Is 11.10)

¹³Yeéb judíowā nihcannitdihbut ā túi teo wáacatdih ní jéihyechah, Dios yeebdíh túi jumat túutnit, búdí ā weñana naáh. Pánihna, Jesúsdih túi jenah joinít, ā pehbóo yeebdíhbut ā ub bejat pínahdih Túini Espiritu ā teo wáacatjīh náhnit, ní túi wēi páñaá.

¹⁴Wā déewa panihnitá, yeebdíh wā bohécan yuhna, yeebjéh Dios ded pah ā jumat túutatdih túi jéihnit, níjeéh jumnitdih jéih bohénit, túi chājnit yoobát ní jumat doonádih wā joiná beé. Pánih joinít, “Caán dooná yoobópdih tígáá”, wā níj jenah joiná caá. ¹⁵Páant ní jumuchah yuhna, weemdíh oina, nihat judíowā nihcannitdih Dios ā bohéat túutni jumna, úumcanjeh yeebdíh bainí wā naóhna caá, ní túi náhniat pínah niijná. ¹⁶Páant weemdíh ā bohéat túutuchah, caandíh teo wūhni jumna, Jesucristoíh túini doonádih judíowā nihcannitdih wāpí bohéna caá. Páant wā bohénachah, Jesúsdih ī túi jepahachah ennit, Túini Espirituboó queétdih Dioíhwā ā chājachah, “Nit túinit caá”, Dios ā níj enna caá.

¹⁷Jesucristoíh jumna, ded pah Diosdih wā teo wūhatdih cáacwādih búdí wāpí wēi naóhna caá.

¹⁸⁻¹⁹Pánihna, Cristo ā teo wáacatjīh wā bohénachah joiná, ā wēpatjīh wā chājachah enna, dawá judíowā nihcannit Diosdih ī jepahap be. Caandíh bácah yoobópdih wā wēi naáwíhna caá. Bitá ī chājatboodíh wāpí naóhcan caá. Jerusalén tútchidih moondíh wā bohé jwíhip jī. Túttimah, nihat tútchina jumat yoobó jib bejnit, púú Iliria baácdih juibínit, caanjīh moondíhbut Cristoíh túini doonádih wā túi bohénap jī. ²⁰Bitá ī bohénitjidih wā jwúb bohéíhcan, Cristoíh túini doonádih joi jwúhcannitdihjeh búdí wāpí bohéíhna caá. ²¹Páant wā bohéíhat pínahdih Dios naáwátidih naóh yapani nin pah át níj daacáp tajī:

“Á naáwátidih joi jwúhcannitji caandíh ī joibípna caá. Queét áih túini doonádih joinít, ī túi beh joibípna caá”, át níj daacáp tajī. (Is 52.15)

Pablo Roma tátchina ā bejihat

²²Nihat tátchinadih moondíh caán doonádih bohé jibni jumna, maatápdih ñi pehbhoobát yeebdíh enedih wā bejihip yuh be. Obohjeéhtih, pánih bejihna yuhna, búdí tewat ā jumuchah, wā jéih bejcap be.* ²³Nin baácdih moondíh naóh péana, dawá jópchi yeebdíh enedih bejihniiji buu jwuhna ñi pebhna wā bejihna caá. ²⁴España baácdih moondíh bohénadih bejna, yeebdíh wā en yap bejbipna caá. Pánihna, ñijeéh jumna, bícdih búdí jwī wēibipna caá. Bahnijeh jumnit, ñi teo wáacatjih España baácna wā bejbipna caá. ²⁵Obohjeéhtih, butéhjeh Jerusalén tátchidih moón Jesúhfwādhíh dinerodih wahat tátut niijná, caanná bej jwuhat tátut caá wā chājap. ²⁶Macedonia baácdih moón, Acaya baácdih moonbút Jerusalén tátchidih moón Jesúhfwā moh yéejnitdih teo wáacat tátut niijná, túi wēinit, dinerodih ī wūhup be. Páant ī wūhni dinerodih queétdih wahadih wā bejna caá.* ²⁷Caán dinerodih wūhna, queétjeh túi wēi jenah joinít, ī wūhup be. “Páant judíowādhíh ī teo wáacat ā túina caá”, wā níj jenah joiná caá. Jwiít judíowādhíh Jeh Dios Cristoíh doonádih át jwíih jéihyanap wut jī. Páant ā jéihyanachah, jwiít judíowā queét judíowā nihcannitdih teo wáacnit, áih túini doonádih jwī bohénap jī. Páant jwī teo wáacachah, queét Macedonia baácdih moón Acaya baácdih moonbút Jerusalén tátchidih moón judíowādhíh ī teo wáac jwūbaat ā túina caá.*

²⁸Queét ī wahni dinerodih Jerusalén tátchidih moondíh wūh péanit, España baácna wā bejbipna caá. Pánih caanná bejna, yeebdíh wā en yap bejbipna caá. ²⁹Ñi pebhna juibínit, Cristo ded pah búdí ā teo wáacatdih jwī míc wéhenachah, jwiít bícdih ā túi weñabipna caá.

³⁰Wā déewā panihnitá, jwī Maáh Jesucristodih táí jenah joinít jumna, Túini Espíritu jwiítidih ā míc oyat tátutachah, weemdíh búdí ñi uúbú, wā tewat buoni ā jumuchah yuhna, wā túi buujáát pínah niijná. ³¹Judea baácdih

moón Jesúhfwā nihcannit weemdíh yeejép ī chājihichah yuhna, Dios weemdíh ā wapat pínahdihbut ñi uúbú. Jerusalén tátchidih moondíh dinerodih wā wūhuchah, caandíh ī wēi ubat pínahdihbut ñi uúbú. ³²Páant ñi uúbúchah, Dios ā náahachah, ñi pehbhoó wā túi juibíipna caá. Pánih caanná juibínit, ñijeéh jumna, weemdíh ñi weñanachah, ñi pebh wā túi choo jwūhíipna caá. Pánih choonji España baácna wā bejbipna caá. ³³Dios jwiítidih túi jummat tátutni ñijeéh ā jummu naáh. Páant tíí ā jummu nah.

Pablo ā pée túyat tátutat

16 ¹⁻²Jwī dée wili panihnih Febe wūt jumnih ñi pehbhoó mi bejna caá. Caánt Cencrea wūt jumni tátchidih moón Jesúhfwādhíh túi teo wáacnih caá. Dawá cáacwādhíh teo wáacnit, weemdíhbut mi túi teo wáacap jī. Jwī Maáh Jesúh wili mi jumuchah, caántdih ñi wēi jwāáá. Caántdih bíih pah bóo ā wihchah enna, ñi wūhuú. Páant tigaá jwiít Jesúhfwādhíh míc teo wáacat náahap.

³Aquila, yad Priscilabut ī túyu naáh. Jesucristoíh doonádih wā bohénachah, queét wājeéh ī tewep jī.* ⁴Bitá weemdíh ī mao yohíhichah, weemdíh ī teo wáacat jíib queétdihbut bainbit mawat dée ā judhdup jī. Pánihna, queétdih búdí wā weñechah, nihat judíowā nihcannit Jesúhfwābut queétdih ī wēina caá.

⁵Aquilawāhíh muúdhíh míc wáac junínit Jesúhfwābut ī túyu naáh. Wā oini Epenetobut ā túyu naáh. Caán Asia baácdih moondíh Cristodih jwíih jepah waóhni ā jumup jī. ⁶María wūt jumnihbut mi túyu naáh. Caánt yeebdíh búdí mi teo wáacap jī. ⁷Andrónico, Juniasjih ī túyu naáh. Queétbut judíowā jumnit, weem pah muntih Jesúhfwā ī jummat jíib, nemat muúboó wājeéh ī jumup jī. Cristodih wā jepahat pínah játih queét itát jepahap tajī. Jwiít Jesúhfwā jwī maátajeéh ī jumuchah, “Yoobópdih chájnit, ípí túi waóhna caá”, nihat queétdih ī níj wēi naóhna caá.

⁸Jesús ā oyatjih wā oini Ampliatobut ā túyu naáh. ⁹Urbanobut ā túyu naáh.

Caanbút Cristoñ doonádih bohé wáacni caá. Wā oini Estaquisbút ā túyu naáh. ¹⁰Apelesbút ā túyu naáh. Caán yeejép yapna yuhna, Jesúsdih ā cádahcatdih ennit, nihat Jesúfhwā caandih it tui wēi enep wut be. Aristóbuloñ mūdih moón nihat ī túyu naáh. ¹¹Wā dée Herodiónbút ā túyu naáh. Narcisoñ mūdih moón Jesúfhwābút nihat ī túyu naáh. ¹²Trifena, Trifosajih ī túyu naáh. Queét yaádh jwī Maáh Jesúsdih teo wūhna, áihwādih bádí it teo wáacap wut be. Jwī oinih Pérsidabút mi túyu naáh. Caántbút jwī maáhdih tui teo wūhni mit jumup wut be. ¹³Rufobút nihat Jesúfhwā ī wēi naóhni ā túyu naáh. Á ínbut mi túyu naáh. Caánt wā ín panihni caá. ¹⁴Asíncrito, Flegonte, Hermes, Patrobas, Hermas, bita ijeéh jumnit Jesúfhwābút ī túyu naáh. ¹⁵Filólogo, Julia, Nereo, ā jwan Olimpas, bita ijeéh jumnit Jesúfhwābút ī túyu naáh. ¹⁶Dios ā oyatjih yeéb Jesúfhwā ñi tui míc wúbú. Nihat Jesúfhwābút yeebdih ī túyat túutna caá.

Pablo ā pée wutat

¹⁷Wā déewā panihnitá, ñijeéh jumnit biquína yeebdih míc en jūihñat túutnit, bícdih ñi tui jumadit it yeejanap wut be. Páant ī chājachah, yeéboó Jesúfh naáwátidih ñi jepahatjidih ñi cádah bejna caá. Páant ī cádahachah enna, iñi tui chāja chaáh! Queétdih ñi pej jumca bojoó, yeebdih chah ī yeejacat pínah niijná. ¹⁸Pánih cádahnit jwī Maáh Jesucristodih teo wūhni niican caá. Yeejép ī en ñinahatdihjeh chājnit ī jumna caá. Queét túni jacjeh ī bohéna yuhna, ī yee naóh bohénachah, tui jéihcannitboó queétdih ī tui joiná caá. Pánihna, queét yee naóhntidih ñi pej jumca bojoó. ¹⁹Obohjeéhtih, yeéboó Jesúsdih tui jepahnit caá ñi jumup. Pánih tui jepahnit ñi jumad doonádih nihat it joyóp wut be. Weembút caán doonádih joinit, bádí wā wéina caá. Pánih wéina yuhna, yeebdih bainí wā úum yacna caá, “queét yee naóhntiboodih ñi jepahná”, niijná. Ded pah tui chājatdih ñi jéihyat pínahdih yeebdih bádí wā náah yacna caá.

Obohjeéhtih, yeejép chājat pínahbóodih ñi jéihyatdih wā náah yaccan caá. ²⁰Pánih jéihnit ñi jumuchah, Dios, jwiítidih tui jumad túutni, yeebdih ā teo wáacipna caá, nemépwā ī maáh Satanásdih ñi yap yohat pínah niijná. Jwī Maáh Jesucristo yeebdih oinit, ā tui teo wáaca naáh.

Pablojeéh jumnit ī túyat túutna

²¹Timoteo, wā pej jumni, yeebdih ā túyat túutna caá. Wā déewā Lucio, Jasón, Sosípater yuh buca yeebdih ī túyat túutna caá.*

²²Weém, Tercio, Pablo ā daacát túutuchah, daác wūhni wā jumna caá. Weembút Jesúfh jumna, yeebdih wā túyat túutna caá.

²³Weém Pablo, Gayoñ mūdih wā jumna caá. Nin mūdih Jesúfhwā ipí míc wáacna caá. Pánihna, caanbút yeebdih ā túyat túutna caá. Erasto, nin tátchidih moón ī maátaih dinerodih en daonibut yeebdih ā túyat túutna caá. Jwī dée panihni Cuartobut yeebdih ā túyat túutna caá.*

²⁴Jwī Maáh Jesucristo yeéb nihatdih oinit, ā teo wáaca naáh. Páant tíf ā jumnah.

Diosdih ā wēi naóh péaat

²⁵⁻²⁶iDios, chah wēpnidih jwī wēi jíih! Caán nihat jéihni jumna, yeebdih ā jéih teo wáacna caá, wā naóhni Jesúfh táini doonádih tui jenah joinit, caandih ñi cádahcat pínah niijná. Caán doonádih jon játih moón it jéih jwuhcap wut jī. Obohjeéhtih, ā naáwátidih naóh yapanitdih jéihyanit, Diosjeh át daacát túutup wut jī. Būu ī daacátjidih jwī enechah, jwiítidihbút ā jéihyana caá. Pánih jéihyanit, judíowā, judíowā nihcannitdihbút tui ubni pínah Jesús ā jumadit weemdh ā bohéat túutup jī, nihat baácdih moón caandih ī jepahat pínah niijná. ²⁷Pánihna, iJesucristo ā teo wáacatjih, Dios bícjeh nihat jéih beedánidih yeó jáap jumad pah jwī wēi naóh jíih! Páant tíf ā jumnah.

Páant bóojeh tiguaá wā naáwát. Pablo

1 CORINTIOS

1 Corintiosdih jwí túi beh joyát pínah naáwát

¿Déhe tigaá daánciji? Pablo, Jesucristo ā jib bohéat túutni nin núodih āt daacáp wut jī. Pablo ded pah ā jumardih chah jéihfina, Romanosdih jwí túi beh joyát pínah naáwátidih nī enee.

¿Dedih āt daánci? Jesucristofh doonádih naóhna, ā jwíih jib bej péaat túttimah jwúub jib bejna, jópchi 50 (Jesucristo ā wunat túttimah 17 jópchi túttimah) Corinto tútchina Pablo āt juibínap wut jī. Caán tútchi Grecia baácdih bóo bádí tútchi wut jī. Pánihna, Pablo Jesúfh doonádih ā naáwáchah joinít, queét dawá it jepahap wut jī. (Hch 18.1-18) Túi jéihnitboó “Pablo queét Corintodih moondih chéneha míc āt daác wahap wut jī. 1 Corintios ā daacát pínah játih, bih ātát daacáp wut jī. (1Co 5.9) Obohjeéhtih, caán ā jwíih daacátji āt buudúp wut jī. Túttimah, 1 Corintiosdih āt daacáp wut jī. Túttimah, bihdihbut āt jwúub daacáp wut jī. (2Co 2.4) Caanbút āt buudúp wut jī. Túttimah, 2 Corintiosdih āt daacáp wut jī”, ī niíj jenah joiná caá.

¿Dedmant, débólih cah, āt daánci? Túi jéihnit, “Éfeso tútchidih jumnit, Pablo 1 Corintiosdih āt daacáp wut jī. (16.5-8) Jópchi 55 ā jwíihichah, (Jesús ā wunat túttimah 22 jópchi túttimah) āt daacáp wut jī”, ī niíj jenah joiná caá.

¿Dedé pínah tigaá āt daánci? Corinto tútchidih moón Jesúfhwā biquína ī túi chājcat doonádih joinít, queét ī túut nuumát pínah niijná, āt daác wahap wut jī. (1.11) Queébtut ded pah ī chājat pínahdih Pablodih bih núojih itát uúbh joyóp wut jī. (7.1) Pánihna, queét chah ī túi chājat pínahdih, Jesúfh doonádih chah ī jéihyat pínahdihbut queétdih āt daác wahap wut jī.

1 Corintios ded pah ā jumart:

1. Pablo ā daác jwíihat (1.1-9)
 - a. Ā jwíih túyat túutat (1.1-3)
 - b. “Túina caá, Paá”, ā niíj uúbat (1.4-9)
2. Jesúfhwā túi bícdih ī nihcat (1.10—4.21)
 - a. Túi bícdih nihcan, Cristo ā náah yacatdih ī yap yohat (1.10-17)
 - b. Ded pah cáacwā ī jenah joyát, Dios ā jenah joyát (1.18—3.4)
 - c. Ded pah Jesús ā naáwát túutni ā jumart (3.5—4.5)
 - d. Corintodih moón “Jwiít jéih beedánit jwí jumna caá”, ī niíj jenah joyát (4.6-21)
3. Ded pah ī jenah joyátidih Pablo ā túut nuumát túutat (5.1—6.20)
4. Ded pah ī weha mánajih ī túi jumart (7.1-40)
5. Bíta ī pāpnitdih ī wūhni déepdih “¿Jesúfhwā ī jeéméchah ā túi níit?” ī niíj uúbh joyátjidih ā jepahat (8.1—11.1)
6. Queét bícdih nihcah, bih buwatbut ā jumachah, ded pah ī ámohat (11.2-34)
 - a. Ī míc wáacachah, ded pah yaáhdih jumart caá náahap (11.2-16)
 - b. Jesús ā wunatjidih jenah joinít, áihwā ded pah bícdih jeémát caá náahap (11.17-34)
7. Túini Espíritu mácah jéihyatnadih ā wūhat (12.1—14.40)
8. Wunnitji ī jwúub boo pud jūúwát pínah (15.1-58)
9. Pablo ā daác péaat (16.1-24)
 - a. Jesúfhwā moh yéejnitdih ī wūhat pínah núo (16.1-4)
 - b. Pablo ā jib bejat pínahdih ā jenah joyát (16.5-12)
 - c. Biquína Jesúfhwādih ā wēi naáwát (16.13-18)
 - d. Queétdih ā péé túyat túutat (16.19-24)

Pablo queétdih ā túyat tútat

1 ¹⁻²Weém, Pablo, bihdih daacát tútutnit, yeéb Corinto tútchidih moón Jesúfhwádih wā wahna caá. Dios weemdíh ñfonit, Jesucristoíh túini doonádih ā naáwát tútutni wā jumna caá. Pánihni jumna, yeebdíh búdí wā túyat tútutna caá. Wā úud panihni Sóstenesbut yeebdíh jenah joinít, búdí ā túyat tútutna caá. Yeéb jwí Maáh Jesucristodih jepahnit, Dioíhwā ñi jumna caá. Nihat baácdih moonbút biic yoobó jwí maáhdih úúbhnt, bícdih jumnit pah Dioíhwā jwí jumna caá. Jwiít nihatdih Jesús jwí Maáh ā jumna caá.*

³Dios jwí íip, jwí Maáh Jesucristobut yeebdíh búdí oinit, í teo wáaca naáh, bícdih ñi túi jumat pínah niijná.

**Dios ded pah queétdih
ā túi teo wáacat**

⁴Diosdih úúbhna, “Paá, queét Jesúfhwádih búdí oinit, ma túi teo wáacatdih túina caá”, wāpí niijná caá. ⁵Pánih teo wáacna, ā jéihyanachah, ñi túi jéih naóh yapana caá. ⁶Páant ā túi teo wáacachah, wā naóhniji Jesúfh doonádih ñi túi joyóp jī. ⁷Búdí ā teo wáacachah, yeebdíh dedé jéihcat pínah ā wihcan caá. Pánihna, Jesús ā jwúub dei júúwát pínahdih wēi páinit, ā wēpatjīh ñi míc túi teo wáacna caá. ⁸Yeebdíh páantjeh ā túi teo wáacpina caá, caandíh ñi cádahcat pínah niijná. Páant ñi cádahcah, Jesucristo ā jwúub dei júúwáchah, yeebdíh yéejat peéh chājat ā wihcan níft. ⁹Dios jwiítidih ā níwip jī, jwí Maáh Jesucristodih jwí túi pej jumat pínah niijná. Páant ā niijátji bíic yoobó ā chājbipna caá.

**Í míc jūihñatdih
ā cádahat tútat**

¹⁰⁻¹¹Dios páant yeebdíh ā teo wáacachah yuhna, Cloéwā wā pebhna junít, ñi míc jūihñat doonádih weemdíh í naáwáp jī. Páant ñi chājachah, wā úúdwā panihnitá, jwí Maáh Jesucristo ā

wēpatjīh nin pah yeebdíh wā wutna caá: íÑi míc jūihñatdih caanjīhjuh ñi cádahaá! íPáant bóojeh! Yeebdíh túi bícdih jumat caá náahap. Jesús ded pah ā jumatdih, ded pah ā bohéatdihbut bícdih ñi túi jenah joyoó. ¹²Páant niijnít, nin pah wā naóhna caá. Yeéb bícdih ñi túi jumcan caá. Biquína, “Jwiít Pabloíhwā caá. Caán chah túi bohéni caá”, ñi niijná caá. Bitá, “Jwiít Apoloíhwā jwí jumna caá. Caánboó chah túi naóhni caá”, ñi niijná caá. Bitá, “Jwiít Pedroíhwā caá. Caánboó chah túi jéihni caá”, ñi niijná caá. Bitá “Jwiítjeh Cristo ā bohéatdih yoobópdih jéihnit caá. Pánih jumna, jwiítjeh áihwā caá”, ñi niijná yuh caá.* ¹³Obohjeéhtih, Jesucristo páant ñi jumat pínahdih át bohécap jī. Weém, Pablo, yeebdíh wun wūhni nihcan caá. Wā wēpatjīh nihcan jī yeebdíh í daabánap jī. Jesús ā wēpatjīh í daabánap jī, áihwā ñi jumat júutat pínah niijná. ¹⁴⁻¹⁵Crispo wūt jumni,* Gayo wūt jumni,* queét chénewáhdihjuh wā daabánap jī. Bitadih wā daabácap jī. Yeebdíh wā daabánachah nihna, “Pabloboó ā wēpatjīh weemdíh ā daabánap jī”, ñita niij tágaá. Pánihna, “Queétdih wā daabácatjīdih túina caá”, Diosdih wā niijná caá. ¹⁶íCáaj! Estéfanawádih wā quíib bueéup be. Queétdihbut wā daabánap jī. Obohjeéhtih, “Bitadih wā daabácap jī”, wā niij jenah joiná caá.* ¹⁷Cáacwádih daabáni pínah Jesús weemdíh wahcan, áih túini doonádih naáwát tútutna, ā wahap jī. Jwiít cáacwā jwí jenah joyátjīhjuh ā naáwát tútutcap jī. Páant wā naáwáchah nihna, joinítboó “Caán túi naóhni caá”, niijnít, weemdíhjuh íta wēi jenah joi tága. Jesúsdih íta jenah joicán taga. Obohjeéhtih, Dios ā wēpatjīh yoobópdih áih doonádih weemdíh ā naáwát tútutcap jī, Jesús cruzboó ā wun wūhatjīdih í túi jenah joyát pínah niijná.

**Cristo Dios ā jéihyat,
ā wēpatdih júutni caá**

¹⁸Jwiít Jesús cruzboó ā wun wūhatji doonádih joinít, caandíh jwí jepahachah,

* 1.1-2 Hch 18.1 * 1.12 Hch 18.24 * 1.14-15 Hch 18.8 * 1.14-15 Hch 19.29; Ro 16.23
* 1.16 1Co 16.15

Dios ã wêpatjih jwiít dih ã túi ãbna caá. Obohjeéhtih, Jesús dih jepahcannit iiguípna bejnit pínah, cruzboó Jesús ã wun wúhatji doonádih joinít, nin pah í níj jenah joiná yuh caá: “Dedé pínah nihcan jíí. Páantjeh át wunjehep wut jíí”, í níj jenah joiná caá.* ¹⁹Páant í níj át bífc yoobó Dios naáwát dih naóh yapani nin pah át níj daacáp tají:

“Dios nin pah ã níj ná caá: ‘Cáacwã í bohéatdihjeh túi jéihna yuhna, weemdíh í jenah joicát jíib í bæudbírna caá’, ã níj ná caá”, át níj daacáp tají. (Is 29.14)

²⁰Dios dih jéihcannit í jenah joyátjihjeh búdí í jéihyechah yuhna, Dios í jéihyatdih “Dedé pínah nihcan caá”, ã níj jenah joiná caá. Pánihna, jwiít cáacwã jwí jenah joyát dihjeh bohénit, í túi jéihna yuhna, jeáboó í bejcan níft. Moisés ã wutatjidih bohénit, túi naóh nitbut jéihna yuhna, Dios pebhna í bejcan níft.* ²¹Dios nihatdih jéihni jumna, nin pah át níj jenah joyóp wut jíí: “Cáacwã í jenah joyát dihjeh jéihnitdih wã túi ãbcan níft. Obohjeéhtih, wã wúúh ã wun wúhatdih jenah joinít dihjeh wã túi ubbipna caá”, át níj íp wut jíí. Jesús dih doonádih jwí bohénachah, jepahcannitboó “Oboh í naáwátjeh caá”, níj jenah joinít, bæudníft í jum bípna caá.

²²Jwiít judíowã nin pah jwí pí níj jenah joiná yuh caá: “Dios ã wêpatdih ã júutcah, caandíh jwí jepahcan níft”, jwí níj ná caá. Yeéb judíowã nihcannit nin pah níj pí níj jenah joiná yuh caá: “Dios ded pah ã jum atdih jwí jenah joyát jihjeh beh joicán, caandíh jwí jepahcan níft”, ñi níj ná caá. ²³Obohjeéhtih, jwiítboó nin pah jwí pí níj naóh bohéna caá: “Jesucristo cruzboó jwiít dih át wun wúhup tají”, jwí níj ná caá. Páant jwí níj bohéatdih joinít, jepahcannit judíowã nin pah í níj jenah joiná yuh caá: “Obohjeéhtih, Dios ã wahni jwiít dih túi ãbni pínah wuncanjeh, jwí maáh ã jum bípna caá. Pánihna, Jesús wunah bejna, caánboó jwí páini nihcan caá”, í níj jenah joiná caá. Páant níj jenah joinít, Jesús dih doonádih í yap yohna caá.

Judíowã nihcannitboó nin pah í níj jenah joiná yuh caá: “Í yee naáwátjeh caá”, níj jenah joinít, queébtut Jesús dih doonádih í yap yohna caá.

²⁴Obohjeéhtih, biquína jwiít judíowádih, yeéb judíowã nihcannitdihbut Dios ã nífwichah, Jesús dih doonádih túi jói jepahnit, nin pah jwí níj jéihna caá: “Dios chah wêpni, nihat jéihni jumna, cáacwádih túi ubat túut níj ná, Jesús dih át wun wúhat túutup tají”, jwí níj ná caá. ²⁵Páant ã nífwichah, áihwã jumna, nin pah jwí níj jéihna caá: “Jwiít cáacwã jwí jenah joyát chah Dios át jenah joi tága. Jwiít cáacwã jwí wêpat chah Dios ã wêpna caá”, jwí níj ná caá.

²⁶Páant wã naáwát dih jenah joinít, Dios yeebdíh ã nífwichah, ded pah ñi jum atdihbut ñi túi jenah joyoó. Wã úudwã panihnitá, bita yeebdíh ennit, “Queét bohécannit, dinero wihcannit jumna, oboh jumnit caá”, í níj jenah joyóp tají. ²⁷Obohjeéhtih, “Jéihcannitjeh caá”, cáacwã í níj nitdih Dios át níwíp taga. Pánih nífona, jéihnitboodíh “Búdí bohéna yuhna, wã jéihyat dedé pínah nihcan caá”, Dios queétdih át níj jéihyanap taga. Oboh jumnitdihbut ã nífwichah ennit, “Wã wêpat dedé pínah nihcan caá”, maátadh át níj jéihyanap taga. ²⁸Oboh jumnit, bita í deohnit, bita í enah bojnitdihbut Dios át níwíp taga. Pánih nífonit, “Jwiít cáacwã jwí jéihyat weemdíh ã jumuchah yuhna, dedé pínah nihcan caá”, jwiít dih át níj jéihyanap taga. ²⁹Pánihna, Dios pebhboó juibínit, “Wã jéihyatjihjeh wã júúwúp be”, jwí níj jéihcan níft. ³⁰Obohjeéhtih, Dios caá jwiít dih át teo wáacap taga, Jesucristodih jepahnit, áihwã jwí jum at pínah níj ná. Pánih áihwã jumna, Jesús ã jenah joyát pahjeh muntih Dios jwiít dihbut ã jenah joyát túutna caá. ã wun wúhatdih jwí túi jenah joyóchah, jwiít áihwádih “Caánboó túini caá. Wã peéh chájcan níft”, Dios ã níj enna caá. ³¹Nin pah Dios naáwát dih naóh yapani át níj daacáp tají: “Weemdíh dedé judhdat wihcan caá”, níj nit í jumca bojo naáh. Obohjeéhtih ‘Jwí Maáh Dios nihat jéihni, weemdíh ã

túi teo wáacap be', niijnít ī jumna naáh",
 āt niíf daacáp tajī.*

Cristo ā wun wūhatji

2¹⁻²Wā údwā panihnitá, ñi pebhna
 jwíh juibína, ded pah wā jumatjidih
 ñi túi náhninaá. Ñi pebhboó wā bejat
 pínah játih nin pah wā niíf jenah joyóp jī:
 “Jesucristo ded pah ā jumatjidih bohéna,
 jwiít dih ā wun wūhatjidih queétdih wā
 jéihyabipna caá”, wā niíf jenah joyóp jī.
 Páant niíf jenah joinít, Dios weemdíh ā
 jéihyani doonádih túinijeh yeebdíh wā
 naóh bohénap jī, “Pablo nihat jéihni caá”,
 ñi niíf jenah joicát pínah niijná. ³Nijeéh
 jumna, nin pah wā niíf jenah joyóp jī:
 “¿Yoobópdih niít wā bohénap? ¿Jesús dih
 ī túi jepahmi naniít? ¿Jepahcan, újnit,
 weemdíh ī yoh bacami naniít?” niíf jenah
 joinít, búdí wā úmup jī.* ⁴Jwiít cáacwā
 jwī jenah joyátjihjeh wā naóh bohécap jī.
 Obohjeéhtih, Túini Espiritu ā wēpatjih
 yeebdíh túinijeh wā bohénachah joinít,
 Dios ded pah ā wēpatdih ā júutuchah
 ennit, Jesús dih ñi jepahap jī. ⁵Pánihna,
 “Pablo ā túi jéihyatjihjeh jwiít dih ā
 jepahat túutcap jī. Obohjeéhtih, Dios ā
 wēpatjih ā chāj júutuchah ennit, Jesús dih
 jwī túi jenah joyóp jī”, ñi niiját pínah
 niijná, páant wā bohénap jī.

Túini Espiritu ded pah Dios ā jumatdih ā jéihyaat

⁶⁻⁷Dios dih jéihcannit ī jenah joyát dedé
 pínah nihcah, Diosboodíh túi jenah joyát
 caá náahap. Dios dih túi jenah joinít dih
 nin pah wāpí niíf naóh bohéna caá: “Dios
 nihat jéihni jumna, jwiít dih túi ubat túut
 niijná, Jesús dih āt wahjip taga. Pánih
 chājna, jeáboó jwī juibínachah, chah
 túinidihbut jwiít dih ā chāj bipna caá”,
 wāpí niíf naóh bohéna caá. Nin baácdih
 moón maáta ī jenah joyát chah Dios ā
 jenah joyát caá. Queétdih ī wunuchah, ī
 jenah joyátjidih bita ī náhnican niít.
 Obohjeéhtih, Diosboó nin baácdih ā
 chājat pínah játih, Jesús dih ā wah deyaat
 pínahdih átat jenah joijíp taga. Jon játih
 páant niíf jenah joiná yuhna, jwiít
 cáacwádih āt jéihya jwuhcap taga. ⁸Páant

ā jenah joyátjidih nin baácdih moón ī
 maátaboó ít beh joicáp jī. Í beh joiná
 nihna, nihat jéihni, chah wēpni, jwī
 Maáh Jesucristodih íta mao yohcan taga.
⁹Dios páant ā niíf jenah joyátjidih cáacwā
 ī beh joicáh yuhna, ā naáwát dih naóh
 yapani nin pah āt niíf daacáp tajī:

“Caandíh oinitdih ded pah Dios túini
 ā chājat pínahdih jwiít
 cáacwāboó encan, joicán, jwī
 jenah joi jwúhcan caá. Ded pah
 jwī jenah joyát chah ā túi
 jumbipna caá”, āt niíf daacáp
 tajī. (Is 64.4)

¹⁰Páant ā jéihya jwuhcah yuhna, ā jenah
 joyátjidih buu jwuhna Túini Espirituboó
 jwiít dih ā jéihyana caá. Caán Túini
 Espiritu nihat jéihni, Dios ā jenah
 joyát dih ā túi jéih beedána caá.

¹¹Jwiít cáacwā bíh ā jenah joyát dih
 jwī jéihcan caá. Caanjéh caá ā jéihyep.
 Pánihah pah, jwiít cáacwā Dios ā jenah
 joyát dih jwī jéihcan caá. Áih Túini
 Espiritujeh caá caandíh ā jéihyep.
¹²Dios dih jéihcannit ī jenah joyát pah
 jenah joiná, Dios ā jenah joyát dih jwī
 beh joicán caá. Páant jwī beh joicáh, áih
 Túini Espiritudih jwiít dih Dios ā wūhup
 jī, ded pah oinit, ā túi chājatjidih jwī
 jéihyat pínah niijná. ¹³Páant ā
 jéihyanachah, ā wēpatjih jwiítbut
 yeebdíh jwī jwúub bohéna caá. Dios dih
 jéihcannit ī jenah joyát pah jenah joinít,
 jwī bohécán caá. Obohjeéhtih, Túini
 Espiritu ā jéihyanachah, bitadih jwípí
 bohéna caá.

¹⁴Jesús dih jepahcannit, Túini Espiritu
 wihcannit, caán ā bohéatdih náahcan,
 “Dedé pínah nihcan caá”, ī niíf jenah
 joiná yuh caá. Pánihna, Túini Espiritu ā
 teo wáacchah, ā bohéatdih queé t ī jéih beh
 joicán caá. ¹⁵Túini Espiritu ā teo
 wáacachah, Dios ded pah ā bohéatdih
 jwiít Jesús hwa jwī jéih beh joiná caá.
 Pánih beh joiná, ā weñat pínahdih jwī
 jéih chājna caá. Obohjeéhtih, Jesús dih
 jéihcannitboó páant jwī chājachah ennit,
 Dios ā weñat pínahdih beh joicán,
 “¿Dépanih tigaá queétdih páant ī chāj?” ī
 niijná caá. ¹⁶Páant ā jumap pah jon játih

Dios naáwátdih naóh yapani Isaías nin pah át niíf daacáp tají:

“Dios nihat jéihni ā jumuchah, jwiít cáacwáboó ded pah ā jenah joyátdih jwí jéih beedácan caá. Pánih jéihcannit jumna, caánboodíh jwí jéih bohécan caá”, át niíf daacáp tají.*

Obohjeéhtih Túini Espírítu ā teo wáacachah, jwiítboó Jesucristo ded pah ā jenah joyátdih jéihna, ā weñat pínahdih jwí jéih chájna caá.

Pablo, Apolosjìh Diosdih oboh teo wùhñitjeh ī jumat

3¹Yeéb wā údwā panihnitá, Jesucristodih jepahna yuhna, páantjeh jāap jéihnit pah ñi jumna caá. ²Yeébdíh maatápdih wā bohénachah yuhna, wébit páantjeh nom jwuhnit dée pah ñi jumna caá. Páant ñi jumuchah, ñi túi beh joyát pínah niijná, buocannidihjeh yeébdíh wā naóhna caá. Pánihna, nom jwuhnitdih jeémátdih jwí wùhcat pah, buoni bohéátdih yeébdíh wā jéih naóh jwuhcan caá. ¿Dépanihna, páant ñi jum? ³¿Dépanihna Túini Espírítu wihcannit pah Dios ā weñat pínahdih ñi chájcan? Túini Espírítu wihcannit pah jumna, tubit míc jüihnit, míc íjjanitbut ñi jumna caá. Jesucristodih jepahcannit biíc yoobó ñi chájna caá. ⁴Yeéb biquína “Weém Pabloíh caá”, niijnít, bita “Weém Apoloíh caá”, niijnít, tubit ñi míc íjana caá. Pánih míc íjana, Diosdih jéihcannit dée pah ñi jumna caá.*

⁵Biquína “Pablo caá chah jéihni”, niíf jenah joí, bitabut “Apolos caá chah jéihni”, ñi niíf jenah joiná caá. Páant ñi niíf jenah joicá bojoó. Jwiít bohénit nihat biíc yoobó Diosdih teo wùhñitjeh jwí jumna caá. Ded pah ā wutuchah, caandíh jepahnitjeh, yeébdíh jwí bohénap jì. Páant ā wutuchah, jwí bohénachah joinít, Jesucristodihjeh yeéb ñi jepahap jì. ⁶Nin pah ā jumna caá: Pácahidih momni dée, weém jüí yeébdíh Jesúh donádih wā jwíh naáwáp jì.*

Páant ā momat túttimah, pácahi en daoni dée, Apolos yeébdíh ā jwúub bohénap be, chah ñi jéihyat pínah niijná.* Obohjeéhtih, momnidih Diosjeh chíihanit, ā behana caá. Pánihat pah Diosjeh túut nuumát túutnit, yeébdíh ā jéihyana caá. ⁷Momni, en daoníbut oboh jumnitjeh caá. Diosjeh ā chíihana caá. Pánihna, weém wā túi naáwáchah yuhna, Apolosbut ā túi bohénachah yuhna, Dios yeébdíh ā jéihyachah, ñita beh joicán tagaá. Páant ñi beh joicán, caandíh ñita jepahcan tagaá. ⁸Pácahidih momni, en daoníbut, Dios ā enechah, biíc yoobó ī jumna caá. Dios ā wēpatjìh biíc ā túi bohéátdih ennit, ā pehbóó ā juibínachah, Dios chah ā jíib chájbipna caá. Obohjeéhtih biífboó ā túi bohécatdih ennit, nump ā jüib chájbipna caá. ⁹Jwiít nihat Dios ā wutátdih jepahnit, yeébdíh jwí bohéna caá. Yeébbóó Dioíh pácahi dée, áih muú dée ñi jumna caá. ¹⁰Dios weemdíh ā túi teo wáacachah, weémboó yeébdíh wā jwíh bohénap jì. Muú chájna, túini jìhlo jwio náhdih ñífonit, ī dodhdát dée, weémboó yeébdíh wā jwíh túi bohénap jì. Túttimah, muú chájnit dée bita yeébdíh íť jwúub bohénap taga. Túini muú chájnit dée, jwiít bohénitboodíh Dios ā wēpatjìh jeh túi bohéat caá náahap. ¹¹Túini jagáp nahdih ī dodhdát dée, Jesucristo ā wun wúhatjidih wā jwíh bohénachah, ñi jepahap jì. ¹²Maatápdih jumni pínah muúdh chájhna, túini máa nahnadih ñífonit, túi chájat caá náahap. Pánihat pah, yeéb Dioíh muú dée ñi jumuchah, ñi jepah cádahcat pínah niijná, wā túttimah jüóhñitdih Túini Espírítu ā wēpatjìh yoobópdih bohéat caá náahap. ¹³⁻¹⁴Pánih chájna, Jesús jwúub dei jüóhna, muúdh ī túi chájat dée, ī túi bohéátjì jüib, Dios ā túi chájbipna caá. ¹⁵Obohjeéhtih, muúdh ī túi chájat dée, ī túi bohécatjì jüib, ā túi chájcan niít. Queét túi bohécannitboó Dios pebhna ī juibínachah yuhna, Túini Espírítu ā teo wáacatjìh ī bohécach, Dios queétdih ā túi chájcan niít. ¹⁶Pánihna,

* 2.16 Is 40.13; Ro 11.34 * 3.2 He 5.12-13 * 3.4 1Co 1.12 * 3.6 Hch 18.4-11
* 3.6 Hch 18.24-28

“Jwiít bíicdih Dioíh mué dée jwí jumuchah, Túini Espírítu jwíjééh ā jumna caá”, ñi níj túi jenah joyoó.*

¹⁷Pánih jumna, áihwájuh jwí jumuchah, ded yeéb bíicdih ñi jumatdih ā yééjanachah, Dios caandíh búdí ā peéh chājbipna caá.

¹⁸Biquína nin pah ñi níj jenah joiná caá: “Weém túi jéih beedáni caá. Dedé weemdíh judhcan caá”, ñi níj jenah joiná yuh caá. Obohjeéhtih, páant níj jenah joinít, yeebjéh ñi míic yeena caá. Páant ñi níj jenah joyátdih yeebdíh cádahat caá náahap. Pánih cádahnit, túut nuumná, nin pah ñi jwúub níj jenah joyoó: “Weém baini jéihnijeh jumna, yoobópdih jéihyat túut niijná, Dios ā teo wáacatdih búdí wā náahna caá”, ñi níj jenah joyoó. ¹⁹Diosboó caandíh jepahcannit ded pah ī jenah joyátdih ennit, “Dedé pínah nihcan caá”, ā niijná caá. Páant niijná, nin pah jon játih āt níj daacát túutup tají: “Jwiít chah jéihnít caá’, níj jenah joinítidih wā yohbipna caá”, āt níj daacát túutup tají.* ²⁰Davidjiboodíh bíic yoobó nin pah āt níj daacát túutup tají: “Weemdíh jéihcannit ī jenah joyátdih ennit, ‘Dedé pínah nihcan caá’, āt níj daacát túutup tají.* ²¹⁻²²Biquína yeéb nin pah ñi níj jenah joiná yuh caá: “Pablo chah jéihni ā jumuchah, weém áih jumna, weembút chah jéihni wā jumna caá”, ñi níj jenah joiná caá. Bitabut Apolosdih, Pedrodihbut bíic yoobó ñi níj jenah joiná yuh caá. Obohjeéhtih, páant ñi níj jenah joyát yoobópdih nihcah, túut nuumát caá náahap. Yeéb jwíihwā nihcah, jwiít yeebdíh bohénitboó níihwā jwí jumna caá. Dios jwiítidih yeéb nihatdih āt wáhup taga. Páant yeebdíh ā wáhuchah, jwiít nihat yeebdíh teo wáacnit jwí jumna caá. Yeebdíh teo wáacnitdih wáhnit, nin baácboó ñi jum wáhuchah, páantjeh ā túi chājbipna caá. Wunnit, ā pehbóó ñi juibínachah, chah túini ā wéhbpna caá. Būu láa Dios yeebdíh túi teo wáacna, túttimah bóo láabut, chah ā teo wáacbipna caá. Pánihna, nihat túini ā wáhni níih ā

jumna caá. ²³Yeéb Cristofíhwā jumna, caánboó Dioíh ā jumuchah, yeebút Dioíhwā ñi jumna caá.

**Cristo ā naáwát túutnit
ded pah ī jumát**

4 ¹Jwiít yeebdíh bohénitdih “Queét Jesucristodih teo wáhnitjeh caá. Dios cáacwádih ā jéihya jwáhca naáhdih Pablowádih āt bohé jibat túutup taga”, níj jenah joyát caá náahap. ²Det teo wáhnitdih ī maátadihjuh túi jepahat caá náahap. Pánihat pah, jwiít Jesúsdihteo wáhnit jumna, jwí Maáh ded pah ā bohéat túutuchah, jwiítidih yoobópdih bohéat caá náahap. ³“Caán Pablo túi yoobópdih ā bohécan caá”, yeéb ñi niijíchah yuhna, weémboó wā jígahcan caá. Bitabut bíic yoobó ī niijíchah yuhna, bíic yoobó wā jígahcan níit. Weemjéhbút “Dios ā bohéat túutatjidih wā túi bohécan beé”, wā níj jenah joicán caá. ⁴“Diosdih jepahnit, yoobópdih wā bohécan caá”, níj jenah joicán yuhna, “Weém túi yoobópdihjuh bohéni caá. Dedé yééjat jíb weemdíh ā wihcan caá”, wā jéih niijcán caá. Jwí Maáh Jesucristojeh weemdíh ennit, “Meém ma túi bohénap be”, niijní pínah caá.* ⁵Jwí Maáh Jesús ā jwúub dei jwúwát pínah játih, yeéboó ded pah jwí bohéat, bita ī chājatdihbut ennit, “Caánboó jwí Maáh ā wutatdih ā túi chājan caá”, niijcát caá náahap. Obohjeéhtih, jwúub dei jwóhnt, Jesúsboó ded pah jwí bohéátjidih jwiítidih ā naóhbipna caá. Jwiít cáacwáboó ded pah bíih ā chājatdih, ā jenah joyátdihbut jwí jéihcan caá. Jwiítjehbut jwí jenah joyátdih jwí jéih beedácan caá. Diosjeh caá ā jéihyep. Pánihna, Jesús jwúub jwóhnt, nihat jwí chājatjidih, nihat jwí jenah joyátdihbut ā naóhbipna caá. Caán láajeh caá “Meém ma túi chājan jī”, jwiítidih ā níj naóhbipna caá.

⁶Wā úudwā panihnitá, pánih naóhna, ñi túi beh joyát pínah niijná, ded pah jwiít Apolosjih jwí jumatdihjuh wā naáwáp be. Ded pah jwí jumatdih ennit, bíic yoobó yeebút ñi jéih jumbipna caá. Dios ā daacát túutatdih jepahna,

“Yeebđh bohéni ā jéihyat chah jwiítđih bohéni ā jéihna caá. Pánihna, meém ma jéihyat chah caá wā jéihyep”, ñi míic niijcá bojoó ⁷“Caán bohéniboó chah jéihni ā jumuchah, caandíh caá jwí náahap”, ñi niijcá bojoó. Nihat ñi bfbhatđih Dios yeebđh wūhniyeh caá. Jwí bohéatđih ñi joyóchah, Dios caá yeebđh át beh joyánap taga. Ñi jenah joyátjijeh beh joyóchah be. Pánihna, ĩ jéihyatjijeh beh joinít dée, yeebđh nin pah niijcát caá náahap: “Weemđh bohéni túi jéihni ā jumuchah, weembút túi jéihni jumna, Jesúh doonáđih weemjéh wā túi beh joyóp be”, niijcát caá náahap.

⁸Yeéb nin pah ñi niij jenah joiná caá. “Jwiítboó Dioh doonáđih túi jéih beedánit caá. Jwiítđih dedé judhdat wihcan caá. Túini Espíritu nihat ā wūhni wēpat jwiítđih ā jumna caá. Pablōwā ĩ wihcah yuhna, jwiítjeh maáta jwí jumna caá”, ñi niij jenah joiná yuh caá. Obohjeéhtih, jwí Maáh Jesús ā jwáub dei jūúwúchah, caán bícdih maáta yoobópdih ñi jumuchah, āta túi taga. Pánih jumna nihna, jwiítbut ñijeéh maáta jwíta jum taga. Nihat yeejép yapat āta péa taga. Obohjeéhtih, páant ā yap jwuhcan caá. ⁹Weémboó nin pah wā niij jenah joiná caá: “Jwiít Dios ā naáwát tútntndih oboh jumnit, peéh mawat pínahđih páinit pah bitaboó ĩ enna caá. Nihat cáacwā, nihat Dioh ángelwābut ded pah jwiítđih ā yapat pínahđih jéihyat tút niijná, jwiítđih enna caá ĩ chājap”, wā niij jenah joiná caá. ¹⁰Pánih ennít, “Jesucristođh doonáđih naóhna, queét dedé pínah nihcan caá”, jwiítđih ĩ niij enna caá. Obohjeéhtih, “Queét Jesúhwā jumna, dedé jéihcat pínah wihcan caá”, yeéboodh ĩ niij enna caá. “Queét wēp naóhñit nihcah, queétđih jwí jepahcan níit”, jwiítđih ĩ niij jenah joiná caá. Obohjeéhtih, “Queét ĩ túi wēp naáwáchah joinít, nihat cáacwā ĩ tút nūmbípna caá”, yeéboodh ĩ niij jenah joiná caá. Pánihna, dawá yeebđh wēi naóhñit, jwiítboodh ĩ iiná caá. ¹¹Jwiít jwí bohé jibichah, nūgúp tūbna, āpí taca joótna caá. Jwiítđih túini yégueh

wihcan, nūbút wihcan caá. Jwí naáwáchah joinít, ĩjna, jwiítđih dawá láa bita ĩ mawap be. Jwí jib bohé jwíhipmant, būbut bíic yoobó ā yapna caá. ¹²Jwí náahatđih jīb chājat tút niijná, búdi teonit, jwípí chūnā caá.* Cáacwā jwiítđih yeejép ĩ naáwáchah joinít, yeejép naóh jwáubacanjeh, Dios queétđih ā teo wáacat pínahđih jwípí úúbhna caá. Yeejép ĩ chājachah yuhna, jwípí enah bojna caá. ¹³Yeejép dooná ĩ naáwáchah joinít, “¿Bícdih jwí jéih jumcan níit?” jwípí niij jwáubana caá. Nihat cáacwā ĩ yohni pah jwiítđih ĩpí enna caá. Jwí bohé jwíhipmant būbut bíic yoobó jwiítđih ĩ jenah joiná caá.

¹⁴Caandíh daácna, ñi tícat pínah nihcan, yeéb wā weh panihnitđih oina, ñi tút nūmát pínahđih náah yacnit, páant wā niij daacáp be. ¹⁵Nin wā naáwát pínahđih ñi jenah joyó: Weém ñi ĩp panihni caá. Yeebđh wā bohéat túttimah, dawá Jesúh doonáđih bohénit ĩ jumuchah yuhna, weemjéh beé yeebđh jwíh naóhni. Páant wā jwíh naáwáchah joinít, Jesucristodih ñi jepahap jī. ¹⁶Ñi ĩp panihnijeh yeebđh oinit, páant wā niij naáwáp be. ĩ mána ded pah ĩ jumadđih ennít, wébtbut bíic yoobó ĩpí chājna caá. Pánihna, ñi ĩp panihni ded pah wā jumadđih ennít, yeebút bíic yoobó ñi chājaá.*

¹⁷Páant ñi chājat pínahđih náah yacnit, Timoteodih ñi pebhna wā wahna caá. Jesúh doonáđih wā naáwáchah joinít, caanbút ā jepahachah, wā wūh pah wā oini ā jumna caá. Nihat tútchinadih moón Jesúhwāđih ded pah bohéna, bíic yoobó wāpí chājna caá. Ded pah wā chājachah enniji yeebđhbut ā jwáub náhniabipna caá. ¹⁸Obohjeéhtih, biquína yeéb nin pah ñi niij jenah joiná caá: “Jwiít chah jéihñit caá. Dedé pínah Pablo jwiítđih ā jéih bohécan níit. Jwiítđih úmñit, ā jūóhbican nacaá”, ñi niij jenah joiná yuh caá. ¹⁹Obohjeéhtih, jwí Maáh ā wahachah, waícanjeh ñi pebhna wā juibípna caá. Juibínit, páant niij naóhñitabeh ded pah ĩ chājatđih wā enbipna caá. Jesúh doonáđih ĩ

naáwáchah, ¿Bita ī túut nuúm níit?
 ¿Oboh ī niijátjeh caá? ²⁰Queét Dios ā
 wēpatjīh yoobópdih ī naáwáchah,
 queétdih joinítboó jepahnit, ī túut
 nuumbípna caá. Obohjeéhtih, páantjeh ī
 naáwáchah, cáacwā ī jepahcatdih wā
 jéihbipna caá. Jesúfhwā jumna, ded pah
 naóhna, Dios ā wēpatjīh ī chājbpna caá.
 Oboh naóhna, ī chājcan níit. ²¹Pánihna,
 nī pebhna juibínit, wā jūihñatdih
 náahcan, nī túut nuúm pánaá. Páant nī
 túut nuumúchah, nī íp pah yeebdíh oinit,
 chahjeh wā naóhbipna caá.

**Yeejép yoobát pohba chājnidih
 ī yohat pínah**

5 ¹Buu yeebdíh bainí wā jwúub
 naáwát túut caá. Nī pebh chah
 yeejép chājat doonádih wā joyóp be. Nī
 cātīh tabit yéej chājni ā íp áadihjuh át
 bíbohoh wut be. Jesúsdih jéihcannit
 páant yeejép ípí chājcan caá.
 Obohjeéhtih, yeéboó Jesúsdih jéihnit
 jumna yuhna, páant ā chājatdih nī enah
 bojna caá. * ²“Jwī Maáhdih túi jepahnit,
 jwiítidih dedé yéejat wihcan caá”, níj
 jenah joiná yuhna, tíccan, jígahcan,
 caán yeejép chājnidih nī túut nuumát
 túutcap be. Páant nī túut nuumát
 túutcan, buu páantjeh ā yéej chājat jūib,
 yeéb nī míic wáac juínit, caandíh nī
 jwúub waadát túutca bojoó. ³Weémboó
 nījeéh wihcan yuhna, caán doonádih
 joinít, búdí uúbhna wā chājap be.
 Pánihna, nījeéh wā jumát pahjeh, ded
 pah caandíh ā yéejat peéh chājat
 pínahdih Jesús weemdíh ā jéihyanap be.
⁴⁻⁵Páant ā jéihyanachah, nin pah yeebdíh
 wā níj naóhna caá: Caandíh ā yéejat
 peéh naáwát túut niijná, yeéb nī míic
 wáacá. Pánih míic wáacna, nījeéh wā
 jumát pah, Jesús ā wēpatjīh nin pah
 caandíh nī niijí: “Jwī jwúub míic
 wáacachah, ma waadca bojoó. Nemépwā
 ī maáh ded pah meemdíh yeejép ā
 chājíhna, ā chāja naáh, ma jwúub túut
 nuumát pínah niijná. Pánih túut
 nuumnít, Jesús ā jwúub dei jūáwáchah,
 ájeéh ma bejat pínahdih meemdíh jwī
 náah yacna caá”, caandíh nī niijí.

⁶Pánih yéej chājni nījeéh ā míic
 wáacachah, yeéboó “Jwiít Jesúfhwā jwī
 túi jumna caá”, nī níj jenah joyóchah
 yuhna, ā túican caá. Nin pah jwīpí níj
 naáwátidih nī túi jéihna caá: “Búdí pan
 pínahdih ā paáat pínah bainíbitjeh jwī
 widichah yuhna, nihat ápí paa béjna
 caá”, jwī niijná caá. Pánihat pah, bícjeh
 ā yéejatdih cádahíhcan, nihat Dioíhwā
 bíicdih míic wáacna, queétdihbut ā
 yéejabipna caá. * ⁷Jwiít judíowā
 Pascuadih jeémát pínah chājnit, nihat
 paáat pínahdih jwīh nuumánt yohnit,
 paacánni pandihjuh jwīpí chājna caá.
 Diosdih jwīpí mao wūhni oveja wūúh
 pah, Dios ā enechah, yéejat wihcannit jwī
 jumát pínah niijná, Jesucristo jwiítidih át
 wun wáuhup tají. Pánihna, paáat pínahdih
 jwī yohat pah yeebdíhbut nihat nī
 yéejatdih, nī cātíh jumni yéejat
 cádahíhcannidihbut yohat caá náahap.
 Pánih yohna, paacánni pan dée, Dios ā
 enechah, yéejat wihcannit nī jumbipna
 caá. * ⁸Pánihna, túi wēinit, bíicdih jumát
 túut niijná, nihat yeejép chājatdih, yeejép
 jenah joyátidihbut cádahnit, yoobópdih
 jenah joinít, jwiítidih túi chājat caá
 náahap.*

⁹Wā jwīh daác wahni néodih wā
 niijátji pah muntih, buu wā jwúub níj
 daácna caá, nī túi beh joyát pínah niijná.
 “Í áa nihcannitjīh yeejép chājnit bíicdih
 nī jumca bojoó”, wā níj daacáp jī.
¹⁰Páant níj daácna, “Jesúsdih jéihcannit
 yeejép chājnit”, niijná wā chājcan be.
 “Jesúsdih jéihcannit bíí déedih en
 nīnahnitdih, nuumnítidih, pāpnidih
 uúbhnitdihbut”, niijná wā chājcan be.
 Pánih chājnit nihat pehbóó ī jumna caá.
 Íjeéh jumíhcan, dedboó nī jweyát pínah
 áta wihcan taga. ¹¹Obohjeéhtih, nin pah
 niijná wā chājap be: “Weém Jesúh caá”,
 niijná yuhna, nin pah chājnit bíicdih nī
 jumca bojoó: Í áa nihcannitjīh yeejép
 chājnit, en nīnahnit, pāpnidih uúbhnit,
 bitadih yee naóh yacnit, máihnit,
 nuumnít ī jumúchah, queét bíicdih nī
 jumca bojoó”, niijná wā chājap be. Pánih
 chājnitdih numah jeempcat caá yeebdíh
 náahap. Queétdihbut yeebdíh ī numah

jeémíhichah, ñi jepahca bojoó.
 12-13 Weém Jesúsdiñh jéihcannitdih ī yéejat peéh wā chājcan niít. Diosboó queétdih ā peéh chājbipna caá. Obohjeéhtih jwíjeéh wáac jwínt Jesúsdiñh ī yéej chājachah, jwíitboó queétdih peéh chājat caá náahap, ī tūi tūit nūmát pínah niijná. Pánihna, ñijeéh jumni tubit yeejéj chājnidih ñi yohoó. Caandíh ñijeéh bícdih ñi jumat táutca bojoó.*

Jesúsdiñh míc ámohat

6 1 Bū biñh yeejéj yapat doonádih joinít, bainí wā naóhbiñna caá. Yeéb Jesúsdiñh jéihnit jumna yuhna, chénewā míc jūihnit, ¿Dépanihna, ā yoobáát pínah niijná, Jesúsdiñh jéihcanni maáh pehbboó ñi bej? Jesúsdiñh jéihni pehbna ñi bejchah, yeebdíh ā tūi yoobáát pínah niijná, Dios caánboodíh āta teo wáac taga. 2-3 Nindih ñi tūi náhninaá: Jwí Maáh Jesús ā jwúb dei jūúwáchah, yéejnitdih caán bícdih jwíit áihwáboó jwí wutbipna caá. Ángelwádhbut jwí wutbipna caá. Nin baácboó jwí jum jwuhuchah, ¿Dépanihna, bainí míc jūihñat ā jumuchah yuhna, yeéb Jesúsdiñh jéih jéih yoobácan? 4 Queét maátadiñh wēi encan yuhna, ¿Dépanihna, niñat yeéb Jesúsdiñh míc jūihnit, ī yoobáát pínah niijná, queétdihjeh naáwádih ñipí bej? 5 Ñi tíicat pínah niijná, nindih wā naóhna caá: “Jwíit tūi jéihnit caá”, niñ jengah joiná yuhna, míc jūihnitdih naóh yoobáni pínah ñijeéh ā wihcat pah ñi jumna caá. 6 Jesúsdiñh mícjeh míc jūihnit, Jesúsdiñh jéihcannit maáta pehbna naáwádih bejna, Jesúsdiñh jepahcannitbut ī joyóchah, ñipí naóh yacna caá. ¿Pániñ chājna, ñi tíiccan niít?

7 Yeéb Jesúsdiñh mícjeh míc jūihnit, yeebdíh yoobáni pínah maátadiñh ñi bid bejchah, ā táican caá. Caanná bejcanjeh, yeebjéh ñi yoobánachah, āta tūi tagaá. Obohjeéhtih, jéih míc ámohcan, “Á jumna naáh”, ñi niñjchah, chah āta tūi tagaá. Bitā ī jéih chāj nūmúchah, yeebjéh ñi jéih yoobácan, “Á jumna naáh”, yeebdíh niñjác caá náahap. 8 Obohjeéhtih, páant niñjácñeh, yeébboó chah yeejéj ñipí

chājna caá. Bitā ī yeejéj chājatdih, ī jéih chāj nūmátadiñh, bíic yoobó yeéb ñipí chājna caá. Yeéb Jesúsdiñh míc jumna yuhna, páant ñipí chājna caá.

9-10 Nindih ñi tūi náhninaá: Det yeejéj chājnit Dios pehbboó ī bejcan niít. Yeebjéh míc yeecanjeh, yoobópdiñh ñi jengah joyoó. Nin pah chājnit, Dios pehbboó ī bejcan niít: íi náah chājnit, pāpnidih wúbhñit, ī áa niñcannitjéh yéej chājnit, neoná mícjeh chājnit, yaádh mícjeh chājnit, nūmnít, bíi déedih en ñinahñit, máihñit, bitadiñh yeejéj doonádih táoh naóhñit, jéih chāj nūmnítbut Dios pehbboó ī bejcan niít. 11 Páant ī chājat pah biquína yeébboó ñi jumap jī. Obohjeéhtih, Jesucristodih ñi jepahachah, ā wun wúhñit, ñi yéejatdih át yohop taga. Pánihna, bū, Túini Espíritu ā teo wáacachah, Dioñh wā ñi jumuchah, yeebdíh yeejat jīb ā wihcan caá.

Jwíih bácañh yéej chājat caá náahap

12 Bū biñh yeejéj yapatdih bainí wā naóhbiñna caá. Biquína yeéb “Jesucristodih jepahni jumna, ‘Ma chājca bojoó’, niñjác weemdíh ā wihcan caá”, ñi niñ jengah joiná yuh caá. Obohjeéhtih, jwí yéej chājachah, ā táican caá. Bíih jwí chājachah, túini jumna yuhna, jwíih bácañh, jwí jengah joyátdih yéejana, jwíitdih ā teo wáaccan caá. Biquí láana, páant chājatdih cáadahna yuhna, jwí jéih cádahcan caá. Páant chājat caá jwíitdih náahap.* 13 “Jwíih wúdah jeémp yacat pínah caá”, niñjác, nūgúp tubuchah, jwíipí jeémpna caá. Páant jwí chājachah, ā túina caá. Nin baácboó jum jwuhna, bid jeémpna, jwí tūi jumna caá. Obohjeéhtih, Dios pehbboó jwí jumuchah, bid jeémát ā wihcan niít. Biquína “Jwíih bácañh yaádhñit metat pínah caá”, ñi niñ jengah joiná yuh caá. Obohjeéhtih, pánihcan caá. Dios jwíih bácañh chājna, caandíh jwí teo wúhat pínah niijná, át chājat tajī. Caanjéh caá jwí Maáh. 14 Dios Jesucristodih boó pud jūúwát táutnit, jwíitdihbut bíic yoobó ā

* 5.12-13 Dt 13.5; 17.7 * 6.12 1Co 10.23

wēpatjīh ā boo pud jūúwát túutbipna caá.

¹⁵⁻¹⁶Nindihbut ñi túi náhninaá: Jwiít Jesúfhwā jumna, caán bícdih bíc bácah dée jwī jumna caá. Génesisboó Dios nin pah át niíf daacát túutup tajī: “Newé yadjīh bíc bácah dée ī jumbipna caá”, āt niíf daacát túutup tajī.* Caandīh jéihnit, nin pahbut yeebdīh túi náhniat caá náahap: Ded newé yadjeéh ā jumuchah, queét bíc bácah dée ī jumna caá. Pánihna, deoh nah jumnih wilijeéh ñi jumuchah, mijeéh bíc bácah dée ñi jumna caá. Mi jenah joyát pahjeh, yeebbát ñi jenah joibípna caá. ¿Dépanihna yeéb Jesúfhwā, ájeéh bíc bácah dée jumna yuhna, yeejép wilijeéh bíc bácah dée ñi jumfīh? Páant chājat yeejép caá. ¹⁷Obohjeéhtih yeébboó Jesúfhwā jumnit, ájeéh bíc bácah dée jumna, Túini Espiritu ñiīh caolihboó ā jumuchah, caán ā jenah joyát pahjeh yeebbát ñi jenah joiná caá.

¹⁸Yeebdīh ñi áa nihcannitjīh yeejép chājcat caá náahap. Pánih yéej chājnit nihna, chah jwīīh bácahdih, jwī jenah joyátidihbut jwī yéejana caá. Páant jwī chājat túttimah, jwiítidih túut nuumát chah ā buona caá. Dedé bíh jwī yéej chājachah yuhna, túut nuumát nump ā buona caá. ¹⁹⁻²⁰Nindih ñi túi náhninaá: Jwīīh caolihboó ā jumat pínah niijná, Dios jwiítidih Túini Espiritudih át wahap jī. Páant ā wahachah, jwiítboó áih muu pánihni caá jwī jumup.* Dios Jesusristodih wah deyanit, jwiítidih ā wun wūhat pínah niijná, jwiítidih ā jīb chājap jī, áihwā jwī jumat pínah niijná. Pánih áihwā jumna, caán jwī maáh ā jumuchah, jwī weñat pínahdih jenah joicánjeh, ā weñat pínahdihjeh chājat caá náahap.

Téihya chéwat

7 ¹Buu weemdīh ñi uúbh joí daacátjidih wā jepahbipna caá. Nin pah ñit niíf uúbh joyóp tajī: “¿Jwiít Jesúsdi h jéihnit jwī áa jumuchah, ā túimi niít?” ñit niíf daacáp tajī. Páant ñi

niíf daacátjidih ennit, nin pah wā jepahna caá: Yeéb áa wihcannit ñi jumuchah, ā túina caá. ²Obohjeéhtih, páant ñi jumuchah, íí náah chājat ā tobohna caá. Pánihna, yeebdīh áa jumat caá náahap. ³⁻⁴Páant ñi áa jumuchah, yaádīh bácah míh pínahjeh nihcan caá. Mijeéh bóoīh pínah caá. Pánihna, mi áa mijeéh ā jumíhichah, caántdih jepahat caá náahap. Bíc yoobó newéīh bácah áih pínahjeh nihcan caá. Ájeéh bóliīh pínah caá. Pánihna, yad ájeéh mi jumíhichah, caandīhbut jepahat caá náahap. Pánih chājna, bitadīh ñi bidcan niít. ⁵“Diosdih túi uúbat túut niijná, bícdih jwī jum jwuhca boj jīīh”, ñi míc niijíchah, ā túina caá. Obohjeéhtih, uúbh péanit, túi bícdih ñi jwúub jumú. Tubit maatápdih cádahna, Satanásboó bitadīh ā yéej chājat túutuchah, jéih yap yohcanjeh, ñi yéej chājipna caá.

⁶Obohjeéhtih, “Ñi téihya chéweé”, niijnít, wā watcan caá. Áa jumna, áa wihcabut, bíc yoobó ā túina caá. Ñi íí náah chājcat pínah niijná, páant wā niíf naóhna caá. ⁷Obohjeéhtih, “Weem páh queét nihat áa wihcannit ī jumuchah, áta túi tagaá”, wā niíf jenah joiná caá. Biquínadīh áa jumat wēpatdih Dios ā wūhna caá. Obohjeéhtih, bitadīh áa wihsan yuhna, túi jumat wēpatdihbut ā wūhna caá.

⁸Buu, áa wihcannitdih, éemp wunnitdihbut bainí wā naóhbiipna caá. Yeébboó áa wihcannit ñi jumuchah, ā túibipna caá. ⁹Obohjeéhtih, yaddih, newédih búdí bidnit, íí náah chājcat túut niijná, ñi áa pínahdih ñi uúú.

¹⁰⁻¹¹Buu, yeéb Jesúfhwā áa jumnitboodīh bainí wā naóhbiipna caá. Nin wā jenah joyátjeh nihcan caá. Dios ā watat caá. Yaádīh íí áadīh íí cádahca bojo naáh. Neonábut íí weha mána yaáhdih íí yohca bojo naáh. Obohjeéhtih, míc cádahnitji, bíhdih íí áa jumca bojo naáh. Pánih míc cádahnitji queét chénat pahjeh jwúub míc ámohna, bícdih jwúub jumnit, chah ā túibipna caá.*

* 6.15-16 Gn 2.24 * 6.19-20 1Co 3.16; 2Co 6.16 * 7.10-11 Mt 5.32; 19.9; Mr 10.11-12; Lc 16.18

¹²Βου, yeéb bitadiah jwuh bainí wā naóhbiḡna caá. Biquína yeéb neoná Jesúsdiḡ ní jepahachah yuhna, ní weha mána yaádhboó í jepahcap jí. Yeéb Jesúsíhwā ní jumuchah yuhna, níjeéḡ í jumíhichah, ní yohca bojóó. ¹³Biquína yeéb yaádhbut Jesúsdiḡ ní jepahachah yuhna, ní weha mánaboó í jepahcap jí. Páant ní jumuchah yuhna, níjeéḡ í jumíhichah, ní cádahca bojóó. ¹⁴Yeéb bíc bácah dée ní jumuchah, bíc Jesúsíh jumna, bíh Jesúsíh nihcah yuhna, Díos yeebdíḡ ennit, “Queét wííhwā caá”, ā níijná caá. Pánihna, Jesúsdiḡ jepahcannit neoná í weha mána yaádh Jesúsdiḡ í jepahachah, queét neonádhíbut Díos ā túi chájbipna caá. Bíc yoobó Jesúsdiḡ jepahcannit yaádh í weha mána Jesúsdiḡ í jepahachah, Díos queét yaádhíbut ā túi chájbipna caá. Páant ní jumuchah, ní wehdíḡ ennit, “Queéḡbut wííhwā caá”, Díos ā níijná caá. ¹⁵Obohjeéhtih biquína Jesúsdiḡ jepahcannitboó í weha mána yaádhíh, í weha mánadíhbut ípí cádahíhna caá. Pánih cádahíhna, míc maocat túut níijná, í beje naáh. ¹⁶Obohjeéhtih, túi bícdíḡ ní jumuchah, chah ā túina caá. Yeéb Jesúsdiḡ jéíhnitboó ní weha mána Jesúsdiḡ í jepahat pínah, Díos queéḡdíḡ ā túi ubat pínah níijná, ní jéih teo wáacmi nacaá. “Í jepahbipna caá. Í jepahcan nííḡ”, jwí níj jíhcan caá.

¹⁷Nin pah nihát Jesúsíhwáḡíh wāpí naóhna caá: Jesucristodíḡ jepahnit, ded pah ní jumátjidiḡ bíc yoobó ní jumúú. Páant ní jumát pínahdíḡ jwí Maáh jéihnit, yeebdíḡ āḡ jwejep taga. ¹⁸Det Jesúsdiḡ jepahnit bóodnitjí jumna, í náhni dahwaca bojo naáh. Obohjeéhtih, bóodcannit jumna, í bóodat túutca bojo naáh. ¹⁹Bóodnitdíḡ, bóodcannitdíḡbut Díos bíc yoobó ā enna caá. Á wutatdíḡ jwíḡdíḡ jepahat caá náahap. Pánih jepahnitdíḡjeh ā wéi enna caá. ²⁰Díos yeebdíḡ áih pínahdíḡ ā níio láa ded pah ní jumátjí pah ní túut núumcá bojóó. ²¹Teo wúhnit ní jumuchah, ā túina caá. Páant ní jumátdíḡ ní náhni dahwaca bojóó. Obohjeéhtih, ní maáta yeebdíḡ watíhna, í wata naáh. Á túimi nacaá. ²²Díos ā túi ubuchah, bitadiah teo wúhnitboó jwí

maáḡ jumna, watnit dée pah í jumna caá. Bitadiah teo wúhcannitboó Jesucristodíḡ teo wúhnit caá. ²³Jesúsíhwā ní jumát pínah níijná, yeéb ní yéejat jíib āḡ wun wúhḡp tají. Pánih áíhwā jumna, ā weñat pínahdíḡjeh yeebdíḡ chájat caá náahap. Yeebdíḡ bita Jesúsdiḡ í cádahat túutuchah, queéḡdíḡ ní joyáh bojóó. ²⁴Pánihna, wā úudwā paníhnitá, Jesúsdiḡ jwííh jepahnit, yeéb nihát ded pah ní jumátjí bíc yoobó ní jumúú. Páant ní jumuchah, Díos yeebdíḡ wéi ennit, ā teo wáacbiḡna caá.

²⁵Βου, áa wíhcannitdíḡ ní úúbh joyátdíḡ wā jepahbipna caá. Ded pah queét í chájat pínahdíḡ Díos ā wutcan caá. Obohjeéhtih, weém wā jenah joyátdíḡjeh wā naóhbiḡna caá. Díos weemdíḡ ā jígah en teo wáacachah, wā jenah joyátdíḡ ní túi joyóchah, ā túimi nacaá. ²⁶Nin pah wā jenah joiná caá: Βου yeó jáapna Jesúsíhwā tubit yeejép í yapna caá. Ní áa jumuchah, chah á buobipna caá. Pánihna, áa wíhcannit jumna, áa wíhcanjeh jumát caá náahap.

²⁷Obohjeéhtih, áa jumnitboó ní áadiḡ yohcat caá náahap. Áa wíhcannitboó ní áa pínahdíḡ bídcát caá náahap. ²⁸Páant wā níijíchah yuhna, ní áa pínahdíḡ bídjúinít, téihya chéonit, ā túina caá. Obohjeéhtih, nin yeó jáapnadíḡ áa jumnitboodíḡ chah ā buobipna caá. Ní áa wíhcah, númp yeebdíḡ ā buobipna caá.

²⁹Páant níijnít, wā úudwā paníhnitá, nin pah wā naóhna caá: Jesús á jwúúb dei júúwát pínah bahníjeh ā júdhna caá. Pánihna, ded pah ā weñat pínahdíḡ búdí jenah joyát caá náahap. Ní weha mána yaádh í weñat pínahdíḡ ní jenah joyát chah, Jesús ā weñat pínahdíḡ jenah joyát caá náahap. ³⁰Jwí jígahat, jwí weñat, dedé pínah nihcan caá. Bíf déedíḡ jíib chájna yuhna, bíbohcanit pah ní jumúú. ³¹Pánihna, Jesús ā wutatdíḡ túi chájat túut níijná, nin baácboó jumnidíḡ búdí wéi jenah joicát caá náahap. Ded pah Jesús á wutatboodíḡ jwíḡdíḡ túi jenah joyát caá náahap.

³²Bíf déedíḡ jenah joicánjeh, Díos ā weñat pínahdíḡ ní túi jenah joyátdíḡ yeebdíḡ búdí wā náah yacna caá. Áa wíhcannitboó jwí Maáh ā weñat

pínahdihjeh ded pah ā chājat pínahdih ā túi jenah joiná caá. ³³Obohjeéhtih, áa jumniboó ājeéh bóli mi túi weñat pínah niijná, bíí déedihjeh āpí jenah joiná caá. ³⁴Pánihna, Diofñ pínahdih ā jenah joicán caá. Yaáhdhíhbut bífc yoobó ā jumna caá. Caánt mi áa wihcan, jwí Maáh ā weñat pínahdihjeh ded pah mi chājat pínahdih mi túi jenah joiná caá. Diofñ wili mi jumna caá. Obohjeéhtih, áa jumna, newé ā weñat pínahdihjeh mi jenah joiná caá.

³⁵Pániñ naóhna, túi wēinit ñi jumat pínahdih yeebdíh wā náah yacna caá. Diosdihjeh túi oinit, ā weñat pínahdih jenah joinít, bíí déedih jenah joicánjeh, ñi túi jumat pínahdih caá wā náah yacap.

³⁶Буд, bíih naáwát yeéb japatadih jwuh wā naóhbipna caá. Ñi náahnit yaádh í behechah enna, “Caántdih ubnit, jwiít chénat pah jwí túi jumnipna caá”, niñ jenah joinít, ñi ubúú. Páant ñi ubuchah, yéejat nihcan níft.

³⁷Obohjeéhtih, bíihboó “Áa wihcanni wā jumuchah, chah ā túibipna caá”, ā niñ jenah joí dée caá. Páant caanjéh niñ jenah joiná, bita caandíh í wutcah, ā jenah joyát pah chājna, caanbút ā túi chājna caá. ³⁸Pánihna, ded ā áa pínahdih ubnit, ā túi chājna caá. Obohjeéhtih, ded caántdih ubcan, chah ā túi chājna caá.

³⁹Dedh áa jumnih, mi áa ā wuncah, caandíh cádahcat caá náahap. Obohjeéhtih, mijeéh bóo ā wunuchah, chéwat déedih ā watachah, ded bíih áa wihcannidih náahna, mi jwúub áa jumuchah, ā túina caá. Obohjeéhtih, Jesúfhdihjeh mi níwi naáh. ⁴⁰Weémboó nin pah wā niñ jenah joiná caá: “Mi jwúub áa jumcan, chah mi wēibipna caá. Túini Espíritu caá weemdíh páant ā niñ jenah joyát túutup be”, wā niñ jenah joiná caá.

Pápnidih í wūhni déep

8 ¹Буд, bíih ñi úbh joí daacátjidih wā jepahbipna caá. Nin pah ñit niñ úbh joyóp taji: “¿Pápnidih í wūhni déepdih jwiít Jesúfhwā jwí jeéméchah, ā túimi níft? Í pápni cáacwā í chājnijeh caá. Dedé wēpat wihcan caá’, jwí niñ

jéihna caá”, ñit niñ daacáp taji. Páant niijnít, “Jwiít chah jéihnit caá”, niñ jenah joinít pah ñit daacáp taji. Páant ñi niñ jenah joyát bitadih teo wáacat pínah nihcan caá. Bitadih oinit, queétdih táunijeh naáwát caá náahap. ²Ded “Weémboó nihadidih túi jéih beedáni caá”, niñ jenah joiná yuhna, yoobópdih ā jéihcan caá. ³Obohjeéhtih, ded Diosboodíh jéihni, caandíh oina, bitadih ā teo wáacbipna caá. Páant ā oyoachah, Dios caandíhbut jéihnit, “Caán wíih caá. Wā oini caá”, ā niijná caá.

⁴“¿Pápnidih í wūhni déepdih jwí jeéméchah, ā túimi níft?” ñi niñ daacátjidih bud jwuh wā jepahbipna caá. “Pápni báadhni nihcan caá. Dios bífcjeh caá báadhni”, jwí niñ jéihna caá.

⁵Bitaboó dawádh “Nin wēpni, jwiítidih teo wáacni caá”, í niñ jenah joiná caá. Biquína widhdih, cáuwádh, yeodíhbut páant ípí niñ jenah joiná caá. Bitá jeé doóbhndih, máa nahnadih, nuñupwádhidihbut páant ípí niñ jenah joiná caá. “Nin jwiítidih wēp teo wáacni caá”, í niijná, dawá ā jumna yuh caá.

⁶Obohjeéhtih, jwiítboó nin pah jwí niñ jéihna caá: “Dios bífcjeh, caánboó jwí íp caá”, jwí niñ jéihna caá. Caán nihadidih át chājap taji. Jwiít cáacwádhidihbut át chājap taji, áihwā jumna, caandíh jwí weñat pínah niijná. Jwí Maáh Jesucristo bífcjeh caá. Caandíh Dios nihadidih chājat túutnit, jwiítidihbut át jumat túutup taji, Diosdih jwí weñat pínah niijná.*

⁷Obohjeéhtih, “Pápni báadhcan caá”, jwí niñ jéihyechah yuhna, bitaboó, Jesúfhwā jumna yuhna, páant í niñ jéih jwuhcan caá. Jesúsdiñ í jepahat pínah játih, pápnidih “Jwiítidih wēp teo wáacni caá”, niñ jenah joinít, caandíh wēina, í wūhni déepdih ípí jeémép taji. Pánihna, budbut Jesúfhwā jumna yuhna, pápnidih wūhni déepdih jeémpnit, pápnidih í jenah joiná caá. Obohjeéhtih, yoobópdih í túi beh joi jwúhcan caá. Páant niñ jenah joinít, “Páant wā jeéméchah, yéejat jíib weemdíh ā jumnipna caá”, í niñ jenah joiná yuh caá. ⁸Obohjeéhtih dedédh jwí jeéméchah, jwí jeémpchahbut, Diosboó

* 8.6 Mal 2.10; Jn 1.3; Ro 11.36; Ef 4.6; Col 1.15-17

biíc yoobó jwiítidih ã enna caá. ⁹Caán déepdih jwí jeéméchah, ã túyuchah yuhna, bita Jesúsdi h jáap jéihnitdih jwíta yéjea tagaá. ¹⁰Pápnidih í weñat pebhna waadní, caandíh í wühni déepdih bitajeéh jwí jeéméchah ennit, “Caánboó Jesúsdi h túi jéihni páant ã jeéméchah, weemdíhbut ã túina nacaá”, ã niíf jenah joibípna caá. Obohjeéhtih, “Pápní ã wépná caá”, páantjeh niíf jenah joinít, jwúb jeémpna, ã túi cháncan caá. ¹¹“Weém túi jéihni caá”, niíf jenah joinít, jwí jeéméchah, ã túina yuh caá. Obohjeéhtih, túi jéihnit jwí jumadidih jwí júutat jíib, bita Jesúsíhwá jwí úudwá panihnit, jáap jéihnitdih jwí yéejabipna caá. Jesús queétdih ã wan wühachah yuhna, buadní í jumbipna caá. ¹²Jwí úudwá panihnitdih páant yéejanit, Jesucristodih caá jwí yéejanap.* ¹³Pánihna, weémboó wá úudwá panihnitdih oinit, queétdih yéejacat túut niijná, pápnidih weñit í wühni déepdih wá jeémpnan niít.

**Jesús ã naáwát túutnit
ded pah í jumát**

9 ¹Jesús ã bohénitji biíc yoobó weembút Jesúsdi h wá enep jí. Páant caandíh wá enechah, weemdíhbut ã naáwát túutup jí. Pánihna, ded pah wá chájhichah, Jesúsboó ã wutuchah, ã túina caá. Weém caandíh teo wühni yeebdíh áih doonádih wá naáwáchah joinít, ñi jepahap jí.* ²Áih doonádih jepahnit jumna, bitaboó “Pablo Jesús ã naáwát túutni nihcan caá”, í niíf jenah joyóchah yuhna, yeébbó weemdíh ã wahatjidih ñi jéihna caá. Wá bohénachah joinít, jepahna, “Jesús ã wépatjih jwiítidih ã bohénap jí”, ñi niíf jéihna caá.

³Bitaboó nin pah ípí niijná caá: “Caánboó Jesús ã naáwát túutni nihcan caá”, í niijíchah yuhna, queétdih bohéna, ñi túut nuumátjidih wápi naóhna caá. ⁴Cáacwádih jwí bohénachah, jeémátidih babbatdihbut queétdih jwiítidih wühat caá náahap. ⁵Jesús úudwá, Pedrobüt, nihát bita Jesús ã naáwát túutnitbut í

wéha mána yaádh biícidih í bohé jibichah, ded pah í náahatdih ípí wühna caá. Jwiítbut áa jumna nihna, queétdih yaádhdi hbut jwí numah jibichah, jwí náahatdih yeebdíh wühat áta náahcan tagaá. ⁶Nihat bohé jibnitdih í bohénitboó dedé í náahatdih ípí wühna caá. Pánihna, weém Bernabéjih jwí bohénachah, biíf tewatdih jwí teocat pínah niijná, jwiít chénat pahdih jwí náahatdih yeebdíh wühat caá náahap. ⁷Soldadowá queétdih í náahatdih ípí jíib cháncan caá. Í maátaboó queétdih ípí wühna caá. Iguíh momnitboó íih iguíh quehechah, ípí jeémpna caá. Nihat ovejawádih en daonítboó íih ovejawádih ípí mao jeémpna caá. ⁸⁻⁹Páant wá niiját jwiít cáacwá jwí jenah joyátjeh nihcan caá. Moisésji nin pah át niíf daacáp tají: “Momo jiwí trigo tíbnadi h ã caóh chuñuchah, áih jacdih ñi chéoca bojóó, tíbnadi h jeémíhna, ã jeémát pínah niijná”, át niíf daacáp tají.* ¿Páant ã niíf daacát túutna, momo jiwidihjeh niít Dios át jenah joiijp? ¹⁰Nihcan caá. Jwiít bohé jibnitboodíh át jenah joyóp tají, cáacwádih jwí bohénachah, jwiítidih í túi en dawát pínah niijná. Wápchidih teonit, jeémátidih ípí bidna caá. ¹¹Jwiítbut momnit dée, yeebdíh Jesúsíh doonádih jwí túi bohénap jí. Páant jwí chájachah, jwí náahatdih yeebdíh wühat át náahap ta yuh jí.* ¹²Pánihna, bita bohénitdih ñipí wühat pah, jwiítidihbut wühat caá náahap.

Obohjeéhtih, páant wühat yeebdíh ã náahachah yuhna, ñi wühchah ennit, jwiítboó jwí wúbh tac buugácap jí. Pánih wúbhcanjeh, búdí jwípi tewep jí. Jwí wúbuchah, nin pah ñita niíf jenah joi tágaá: “Pablowá bií déedih náahnitjeh, í bohéna caá”, niíf jenah joinít, jwí bohénachah, ñita joíhcan tagaá. Pánihna, yeebdíh bohéna, ded pah jwí náahatdih jwípi wúbhcap jí. ¹³Obohjeéhtih, nindih ñi túi náhninaá: Dioíh muuná juibínit, jwiít judíowá sacerdotewádih nuúpwádih jwípi wühna caá, Diosdih í cáo wühat pínah niijná.

* 8.12 Mt 25.45 * 9.1 Hch 9.3-6; 1Co 15.8; Gá 1.11-16 * 9.8-9 Dt 25.4 * 9.8-9 1Ti 5.18
* 9.11 Ro 15.27

Dios queét sacerdotewādh, bita caánboó teonitdihbut ī cáo judhni déepdih át jeémát tútup tajī. * ¹⁴Pánihna, biíc yoobó jwī Maáh Jesucristo jwiít áih doonádih naóhntdih jwī bohénitdih át en dawát tútup tajī. * ¹⁵Páant ā wutuchah yuhna, weémboó yeebdíh wāpí uúbhcap jī. Būubut páant niīj daácna yuhna, “Weemdíh ñi teo wáacá”, niijná wā chājcan caá. Weém nuugúp wunna yuhna, wāta uúbhcan tagaá. Wā uúbúchah joinít, ñi wūhchah, “Weém jīib wihcanni Jesúh tūini doonádih wāpí bohéna caá”, wāta jéih niijcán tagaá.

¹⁶“Jesúh tūini doonádih wā bohéat jīib, Dios ā enechah, weém chah tūini caá”, wāpí niīj jenah joicán caá. Obohjeéhtih, Dios weemdíh ā bohéat tútatdih chājcan, tūbit wāta jīgah tagaá. * ¹⁷Wā náahat pahjeh áih doonádih wā bohéna, wā bohénitboó weemdíh ī jīib chājat pínahdih wāta bid tagaá. Obohjeéhtih, wā bohéfhichah, wā bohéfhcah yuhna, biíc yoobó áih doonádih weemdíh bohéat caá náahap. Ā wutuchah joinít, áih tūini doonádih wāpí bohéna caá. Pánih jepahnit, weemdíh ā wūhni tewatjeh ā jumuchah, wā bohéat jīib wāpí bidcan caá. ¹⁸Pánihna, jīib bidcanjeh bohéna, búdí wā wēina caá. Yeebdíh bohénitdih en dawát ā náahachah yuhna, weémboó wāpí uúbhcan caá.

¹⁹Páant wā bohénachah, cáacwā jīib wūhcan, weemdíh ī jéih wutcan caá. Bitā ī weñat pínahdih chājcan, Dios ded pah ā bohéat tútat pahjeh wāpí bohéna caá. Obohjeéhtih, pánih chājna yuhna, bita ded pah ī jumadnih ennit, biíc yoobó wāpí jumna caá, weemdíh wēi ennit, tūini doonádih wā naáwáchah joinít, ī jepahat pínah niijná. ²⁰Pánih chājna, wā údwā panihnitá, bita judíowādh Jesúh doonádih bohénit, ded pah ī chājat biíc yoobó weembút wāpí chājna caá, wā naáwáchah wēi joinít, Jesúsdih ī jepahat pínah niijná. “Nihat jwiít judíowā jwī nuowā ī wutatdih wā jepahcah yuhna, Dios weemdíh ā tūi enna caá”, wā niīj jéihna yuhna, queétdih bohénit, jwī

nuowā ī wutatdih wāpí jepahna caá.

²¹Bitā judíowā nihcannit Moisés ā wutatjídih jéihcannitdih bohéna, ded pah ī jumat pah biíc yoobó wāpí jumna caá, wā bohénachah wēi joinít, ī jepahat pínah niijná. Pánih jumna yuhna, Dios ā wutatdih wāpí yap yohcan caá. Ded pah Jesucristo weemdíh ā wutuchah, caandíhbut wāpí jepahna caá. ²²Jáap jéihnitboodíh bohéna, “Weém Jesúsdih chah jéihni caá”, wāpí niijcán caá. Queétdih tūi beh joi jwūhcan, “Nin pah chājnit, wāta yéej chāj tagaá”, niīj jenah joinít, ī chājcatdih weembút wāpí chājcan caá, queétdih teo wáacat tútup niijná. Pánihna, nihat ī jumat biíc yoobó wāpí jumna caá, wā bohéatdih ī tūi jepahachah, Dios queétdih ā tūi wbat pínah niijná. ²³Jesúh tūini doonádih nihat cáacwā ī joyát pínah niijná, páant wāpí chājna caá. Pánih chājna, queét ī jepahachah, Dios pehbhoó jumna, jwiít biícđih jwī tūi wēibipna caá.

²⁴Dios pehbhoó juibínit, chah tūini ā wūhat pínahdih bidnit, nin baácboó jum jwuhna, ded pah ā wutatdih ñi tūi jepahaá. Nin pah ā jumna caá: Cáacwā ñáonit, nihat ī ñáwachah yuhna, chah wēpép ñáonidihjeh wēinit, tūinidih ípí wūhna caá. Pánihna, chah wēpép ñáoni dée jwiítbut Dios ā wutatdih tūi chājnit, ā pehbhoó jwī juibínachah, jwiítđih wēinit, tūinidih ā wūhbiipna caá. Pánih wēpép ñáoni dée, Dios ā weñat pínahdih tūi chājat caá náahap. ²⁵Nin pahbut ā jumna caá: Ñáonitboó íih bácahdih ípí wēpana caá. Pánih wēpana, íih bácahdih yéejat pínahdih ípí chājcan caá. Cáacwā queétdih wēinit, núojih péeb waoni júđudih ī wūhatdih ípí bidna caá. Obohjeéhtih, pánih wūhni júđú waícanjeh āpí wunah bejna caá. Pánihat dée jwiítboó jwíih caolihdih yéejahcan, Diosdih uúbhnt, ā naáwátđihbut jwípi jenah joiná caá. Pánih chājnit, ā pehbhoó jwī juibínachah, tūinidih jwiítđih ā wūhbiipna caá. Caán ā wūhni pínahboó ā būudcán niít. ²⁶Weémboó yoobópđihjeh ñáoni dée, Dios ā weñat pínahdihjeh chājat tútup niijná, caandíh wāpí tūi jenah

joiná caá. Míic mao tíohnit yoobópdih í mao chūúát pah, weembút Jesús ā wutadidih túi chājat túut niijná, Diosdih wā túi jenah joiná caá. ²⁷Náonit, míic mao tíohnit íih bācahdih yéejacat túut niijná, í náahatdihjeh ípí chājcan caá. Páant í chājat pah, weembút wíih caolihdih yéejacat túut niijná, wā náahatdih chājcan, Dios ā weñat pínahdihjeh wāpí chājna caá. Pánih chājnit, Dios pehbóo wā juibínachah, “Bítadih ma bohénachah yuhna, dedé jíib wūhat pínah meemdíh ā wihcan caá”, weemdíh ā niijcán niít.

**Egipto baácmant jūóhnit
ded pah í yapatji**

10 ¹⁻²Dios pehbóo juibínit, jwiítidih wēinit, táinidih ā wūhat pínahdih jwiít nihat jwí bidna caá. Pánih bidnit, jwiít judíowā jwí nuowā Egipto baácmant jūóhna, ded pah í yapatjidih jwiítidih túi náhnit caá náahap. Queét nihat Moisésjeéh í bejchah, Diosboó queétdih wapna, mah pōh panihniijíh át waáwáp wut jī. * Múj Mac Dūunidih jōpanit, queét nihat Moisésjeéh Dios át chūuh bejat túutap wut jī. * Pánih jumna, Moisésdih í túi péenap wut jī. ³Tútchi wihcapboó jumnit, Dios ā wūhni jeémátdih nihat ípí jeémép wut jī. * ⁴Múj wihcah, mah ā bac jūúwát pínah niijná, Dios Moisésdih búdí jee dáhdih át mawat túutap wut jī. Páant ā chājachah, ā wūhni mahdih queét nihat ít babhap wut jī. Jee dáhmant í babhni mah ā bac jūúwát dée, Jesucristobut Túini Espíritudih át wūhup wut jī. Í jéih encah yuhna, Jesús íjeéh ā jib bejchah, ā wūhni Túini Espiritu queétdih át teo wáacap wut jī. * ⁵Obohjeéhtih, queétdih Dios búdí ā teo wáacachah yuhna, biquínajeh caandíh ít jepahap wut jī. Bita dawá caandíh jepahcannitdih wēi encan, Dios queétdih át peéh chājap wut jī. Pánihna, nihat Egipto baácmant jūóhnit, tátchi wihcapboó jib bejna, páantjeh ít wun beedép wut jī. *

⁶Páant queét nihat í yapatdih náhnina, bíic yoobó yeejép í chājat pah jwí chājca boj jíih. * ⁷Dios ā daacát túutni tólih, Éxodo í niijníidih, nin pah át níj daacát túutap tají: “Queét cáacwā í pāpnidih wēinit, bíicdih wēi jeémp babh máihna ít chājap wut jī”, át niijíp tají. * Páant í yéej chājat pah, jwiítidih chājcat caá náahap. ⁸Bíih láa biquína yaádh metnit, í náah ít chājap wut jī. Páant í í náah chājat peéh bíic yeó jáapdihjeh veintitrés mil queétdih Dios át mawap wut jī. * Páant í chājat pah, jwiítidih chājcat caá náahap. ⁹Bíih láa, biquína nin pah Moisésdih ít níj jūihñup wut jī: “¿Dépanih tibeé jwiítidih Egipto baácmant ma ub jūóh? Nin tútchi wihcapboó jwí yabh jibna caá. Dios jwiítidih ā túi en daocán caá”, ít niijíp wut jī. Páant niijnít, Diosdih tac buegána, caandíh ít íjanap wut jī. Páant í yéejat peéh, Dios maiwādh át wahap wut jī, queétdih í chāac mawat pínah niijná. * Páant í yapatdih jenah joinít, í chājat pah jwiítidih chājcat caá náahap. ¹⁰Bíih láa, biquína nin pah ít míic niijíp wut jī: “¿Dépanih tigaá Dios Moiséswādhjeh jwí maáta át chāj? Jwiít nihat bíic yoobó táinit jwí jumna caá”, míic niijnít, Diosdih ít jūihñup wut jī. Páant í jūihñat peéh mawat pínah niijná, Dios áih ángeldih át wahap wut jī. * Páant í chājat pah, jwiítidih chājcat caá náahap. ¹¹Páant queét í yapatji jwiít péeni yeó jáapna jumnitdih ā jéihyana caá. Í yapatjidih Moisés ā daacátjidih ennit, túi jenah joinít, bíic yoobó jwiítidih chājcat caá náahap. ¹²“Weémboó Jesús dhih wā chah túi jenah joiná caá. Dedé yéej chājat jenah joyát weemdíh ā jūúwáchah yuhna, wā túi jéih yap yohna caá”, níj jenah joiná, níi túi chāja chaáh. Páant níj jenah joiná yuhna, jon játih moón í chājat pah, níi jwúub yéej chājmi nacaá. ¹³Jwiít nihat biquí láana yeejép chājat jwí jenah joiná caá. Páant jwí yéej chājlichah yuhna, jwí yéej chājcat pínah niijná, Dios jwiítidih ápí teo wáacna caá. Pánih teo wáacna, namá déedih jwiítidih

* 10.1-2 Ex 13.21-22 * 10.1-2 Ex 14.22-29 * 10.3 Ex 16.35 * 10.4 Ex 17.6; Nm 20.11

* 10.5 Nm 14.29-30 * 10.6 Nm 11.4 * 10.7 Ex 32.6 * 10.8 Nm 25.1-18 * 10.9 Nm 21.5-6

* 10.10 Nm 16.41-49

āpí jéutna caá, jwí yap yohat pínah niijná. Pánihna, ded pah jwí buájacatdih jéihnit, chah yeejépdih jáhnit, jwiítidih āpí teo wáacna caá.

Pāpnidih wēicat

¹⁴Wā chéenwā, nindih ni tūi joyoó: Bitā “Jwíih dios, jwiítidih teo wáacni caá”, ī niŷ pāpnidih ī weñepboó bejcanjeh, queét ī chājat biíc yooó yeebbút ni chājca bojoó. ¹⁵Yeéb tūi jéihnit jumna, ded pah ni chājat pínahdih jéihyat tūut niijná, nin wā naáwátidih yeebjéh ni tūi jenah joyoó: ¹⁶Míic wáac junínit, Jesúih meép panihni iguúh macdih babhniit, áih bācach panihni pandihbut biícidih jwí jeémátidih bainí yeebdíh wā naóhbična caá. Pánih babh, jeémpna, ā wun wūhatdih jenah joinít, “Túina caá”, jwípí niijná caá. “Jwiítidih wun wūhna, jwiít ājééh tūi biícidih jwí jumachah, ā wēpat jwiítidihbut ā wūhna caá”, jwí niŷ jéihna caá. * ¹⁷“Jwí jeémpni pan biíc dahjeh ā jummat pah, jwiít nihāt biícidih biíc bācach dée jwí jumna caá”, niŷ jéihnit, caán pan dahdih biícidih jwípí jeémpna caá.

¹⁸Jwiít judíowā ded pah jwí chājatdih ni jenah joyoó: Dioih mūuná bejnit, nuñúpdih mao cáo wūhniit, Diosdih jwípí wēina caá. Caandíh jwí wūhat túttimah, caán déepdih jeémpna, Diosjih biícwā jwí jumna caá. Bitabut pāpnidih ī wūhnijidih jeémpna, queétbut caanjíh biícwā ī jumna caá. * ¹⁹Páant niijnít, “Jwíih dios caá”, niŷ pāpni, caandíh ī wūhniitbut “Dedé wēpat ā jumna caá”, wā niijcán caá. ²⁰Obohjeéhtih, dedé wēpat ā wihcah yuhna, bita caandíh jeémátidih wūhna, Diosdih jenah joicánjeh, nemépwāboodíhjenah jenah joinít, ī wūhna caá. Pánih wūh péanit, jwúub jeémpna, nemépwā biícidih ī jumna caá. Yeébboodíh nemépwā biícidih ni jummatdih wā náah yaccan caá. *

²¹Nemépwā biícidih jumna, Dios biícidih ni jéih jumcan caá. Dios biícidih tūi jummat tūut niijná, nemépwā biícidih jumcat caá náahap. Pánihna, nemépwādih ī wūhni jeémátidih ni

jeémpca bojoó. Caandíh wūhni babhbatdihbut ni babhca bojoó. Jesucristo ā wun wūhatdih jenah joinít, caán biícidih jummat tūut niijná, áih meép panihni iguúh macdih babhna, áih bācach panihni pan dahdih jeémát caá náahap. * ²²Pāpnidih wūhni jeémátidih, Jesús ā wunatdih jenah joiní jeémátidihbut jeémpna, jwí Maáhdih ni íjana caá. ¿Yeébbó Diosdih chah wēpnit níit ni jumap? ¿Ni yéejat ā peéh chājatdih ni jéih jweimí naniít? Nihcan caá. Pánihna, ā íijatdih úmniit, nemépwādih ī wūhnijidih ni jeémp, babhca bojoó. *

Bitadih oinit, teo wáacat

²³Biquína yeéb nin pah ni niŷ jenah joiná caá: “Jesucristodih jepahni jumna, ‘Ma chājca bojoó’, niiját weemdíh ā wihcan caá. Weemdíh yéej chājatjeh ā náahcan caá”, ni niŷ jenah joiná caá. Obohjeéhtih, biíh jwí chājachah, túini jumna yuhna, jwiítidihjenah, bitadihbut ā teo wáacan caá. * ²⁴Pánihna, jwí weñat pínahdihjenah chājcan, bitadih jwí teo wáacat pínahdih chājat caá náahap.

²⁵Déepdih jíib chājatboó jíib chājadih bejna, “¿Pāpnidih ī wūhni níit? ¿Wā jeéméchah, ā túimi níit?” niŷ uúbh joicánjeh, jíib chājnit, ni jeémé. ²⁶Jwí íip Dios nihatdih ā chājni, nihāt áih caá. Dedé jwí jeémát pínahdihbut chājnit, jwiítidih ā wūhna caá. Pánihna, ā wūhniidih jwí jeéméchah, ā túina caá. *

²⁷Jesúsdi h jéihcanni yeebdíh ā numah jeéméchah, bejnit, dedé ā wūhuchah, “¿Nin pāpnidih ī wūhni níit?” niŷ uúbh joicánjeh, ni jeémé. ²⁸Obohjeéhtih, Jesúsdi h jáap jéihniitbut jumna, “Nin déep pāpnidih ī wūhni caá”, yeebdíh ā niijíchah joinít, caandíh ni jeémpca bojoó. ²⁹“Wā jeéméchah, ā túina caá”, niŷ jéihna yuhna, jeémpniit, jwí Maáhdih jáap jéihniitbut yeeb níta yéjea tagaá. Obohjeéhtih, “Ni jeémpca bojoó”, wā niijíchah joinít, nin pah weemdíh níta niŷ uúbh joi tagaá. “Caandíh wā jeéméchah ā túyatdih jéihna yuhna, ¿Dépanihna jáap jéihni ā jenah joyát pah

* 10.16 Mt 26.26-28; Mr 14.22-24; Lc 22.19-20 * 10.18 Lv 7.6 * 10.20 Dt 32.17

* 10.21 2Co 6.15-16 * 10.22 Ex 20.5; Dt 32.21 * 10.23 1Co 6.12 * 10.26 Sal 24.1; 50.12; 89.11

weemdih chājat náah?* ³⁰Dedédih jeémpnit, ‘Ma wūhat túina caá, Paá’, wāpí niijná caá. Páant wā niijchah yuhna, ‘Dépanihna, ‘Caandíh jeémpnit, ma yéej chājna caá’, weemdih ma níj?” ñita nij tágaá. ³¹Páant níj naóhna, nin pah niijná caá wā chājav: Jwiít Jesúhwdih túi chājat caá náahap, bita jwiítidih ennit, queébut Diosdih í weñat pínah niijná. Pánihna, jeémp, babh, dedédih chājna, bita Diosdih í wēi naáwát pínah niijná, túi chājat caá náahap. ³²Judíowā, judíowā nihcannit, Jesúhwdihbut yeejép ñi chāj jéutca bojoó. ³³Weémboó dedé wā chājíhna, nihát cáacwā í túi jumadidih jenah joinít, wāpí chājna caá. Pánihna, Jesúsdi h í jepahachah, Dios queétdih ā túi ubat pínahdih búdí náah yacna, wā túi jumad pínahdih jenah joicánjeh, bita í túi jumad pínahdih wāpí jenah joiná caá.

11 ¹Weém Jesucristo ded pah ā chājatjidih jenah joinít, bíic yoobó wāpí chājna caá. Páant wā chājav pah, yeebbút ded pah wā chājavtidih ennit, bíic yoobó ñi chājaá.*

**Míic wáacnit,
ded pah í chājav pínah**

²Ded pah wā chājavtidih náhninit, yeé b bíic yoobó ñi túi chājna caá. Jesúh doonádih jwí bohénachah joinít, páantjeh ñi túi jepahna caá. Páant ñi chājavchah, yeebdíh wā wēina caá.* ³Buu bíihdíh wā naóhbipna caá, yeé b Jesúh wā míic wáacnit, ded pah ñi chājavtidih ñi túi jéihyat pínah niijná. Nindih ñi náhninaá: Jwí íp Dios Jesucristo ā maáh caá. Jesús neoná í maáh caá. Neoná í weha mána yaádh í maáh caá. ⁴Ñíih baácdih moón bíihdíh jepahat jéutna, ñíih waojíh yégueh chóojíh ñipí cáagna caá. Pánihna, Jesúh neonáboó úébhñit, Dios naáwátidih naóh yapanitbut jih cáagna, “Bíih caá wā maáh. Jesús nihcan caá”, niiját jéutat dée chājnit, jwí Maáh Jesucristodih yeejép í chājna caá. ⁵Yaádhboó úébhna, Dios naáwátidih naóh yapanit, jih cáagan, “Wájeéh bóodih wā

jepahcan níit”, niiját jéutat dée chājnit, í weha mánadih yeejép í chājna caá. Mí áa nihcannijeéh yeejép chājnih wili, nihát míih waó yoóc boj yohnih dée mi jumna caá. ⁶Yaádhboó íih waojíh yégueh chóojíh cáaguíhcan, waó yoóc boj beedáníh í jumna náah. Obohjeéhtih, boj beedáatidih tíicnit, í jih cáagna náah.

⁷Diosdih úébhna, neonáboó Dios ā nihát panihni jumna, íih wao dáhjih cáagat caá náahap. Páant í cáagan, “Diosjeh caá wā maáh. Caánboó chah túini caá”, í niiját jéutna caá. Yaádhboó cáagnit, “Wájeéh bóo túini caá. Caandíh wā wēi jepahna caá”, í niiját jéutna caá.* ⁸Dios cáacwádih jwíih chājna, newédih át jwíih chājav wut jí. Túttimah áih páwájih yaddih át chājav wut jí. ⁹Newédih chājnit, yaddih teo wáacni pínah nihcan wut jí. Obohjeéhtih, yadboodíh newédih teo wáacni pínah át chājav wut jí. Páant tigaá neoná maáh panihnit í jumna caá.*

¹⁰Yaádhdih wao dáh jih cáagat caá náahap, í weha mánadih í jepahat jéutat túut niijná, Dios íh ángelwā í wēi enat pínah but niijná. ¹¹Obohjeéhtih, neoná í weha mána yaádh í maáh í jumuchah yuhna, Jesúh wā jumna, Dios queé t chénat pahdih bíic yoobó ā enna caá. Pánihna, queétdih míic teo wáacat caá náahap. ¹²Dios newédih jwíih chājna, áih páwájih yaddih át chājav wut jí. Búu yaádh caá neoná pínahdih í weh jumna caá. Obohjeéhtih, Dios caá nihátidih ā chājav.

¹³Míic wáacnit, ded pah ñi jumad pínahdih túi jéihyat túut niijná, yeebjéh ñi jenah joyoó. Ñíih tútchinadih moón bitadidih í jepahat jéutíhna, íih waojíh yégueh chóojíh ípí cáagna caá. Pánihna, yaádhboó Diosdih úébhñit, í weha mánadih í jepahat jéutna, queétdih waojíh cáagat caá náahap. ¹⁴Ñi cátih newé waó yoóc maátni ā dúwúchah ennit, “¿Caánboó yad wili pah waó yoóc duoná, ā tíiccan níit?” ñipí níj jenah joiná caá. ¹⁵Obohjeéhtih, yadboó waó yoóc maátni mi dúwúchah ennit, “Míih waó yoóc maátni duoná, mi túi jígohna

caá”, ñipí niij jenah joiná caá. Pánihna, miíh waó yoóc maátni ðuonít, mijeéh bóodih jepahat júutna caá mi chájap. ¹⁶Páant wā naáwátidih ded biíhboó mácah ā naáwíhichah, nin pahjeh wā jepahna caá: Nihat jwiít yeebdíh bohénit wā naáwátidih bíic yoobó jwípi bohéna caá. Nihat nin baácnadih moón Dioíhwābut Diosdih wēinit, bíic yoobó ípi chájna caá.

**Jesús ā wutni jeémátidih
ī tūi chájcat**

¹⁷Jesús ā wutni jeémátidih buu baini wā naóhbična caá. Míic wáacnit, Jesús ā wutni jeémátidih ded pah ñi jeémát doonádih joinít, yeebdíh wā wēican caá. Jesús ā naáwátidih bíic yoobó chájcan, caandíh ñi chah jenah joyát pínahdih míic teo wáaccanjeh, ñi míic yéejana caá. ¹⁸Pánih míic wáacnit, Jesús ā wunatdih náhninit, bíicdih jeémát tātut niijná yuhna, ¿Dépanihna, bíicdih ñi jeémpan? Biquína dawá bíi dée bíbohnit moh yéejnit bíicdih ī jeémíhcan caá. Bitaboó ī chéenwā bíic yoobó jenah jointjeh bíicdih ī jeémpan caá. Obohjeéhtih, biquína bitajeéh ípi tūi jeémpan caá. Pánih nihat bíicdih jeémpan, ded pah Jesús ā bohéatdih ñi chájcan caá. ¹⁹Obohjeéhtih, pánih jumna, det Jesúsdiht tūi jepahnitdih, det Jesúsdiht tūi jepahcannitdihbut ñi jéihna caá. Páant ñi chájcan, ñita jéihcan tagaá. ²⁰⁻²¹Ñi jeéméchah, bitadih páicanjeh, ñi ub jūóhni jeémátidih ñipí jeémpan caá. Páant ñi jeéméchah, biquína moh yéejnitboó baini jeémátidihjeh bíbohnit, tūi jeémpan chūúhcan, nuugúp ī wunna caá. Bitaboó búdi iguíf macdih ub jūóhni, bitadih wáhcanejeh, ī babh máihna caá. Pánih chájna, “Jesús ā wutni jeémátidih jeémpan caá jwí chájap”, niijná yuhna, yoobópdih ñi niijcán caá. Ā wutni jeémát ā jumuchah, nihat ñi ub jūóhni jeémátidih pááhnit, bíicdih ñita wēi jeémpan tagaá. Pánih jeémpan, tūi bíicdih áih bácah pah ñita jum taga. ²²Īñi jenah joyoó buca! ¿Dépanihna tubit nuugúp tubuchah yuhna, ñíih muúboojéh jum jwuhna, ñi

jeémpan? ¿Dépanihna bita Jesúsíhwā páant yeejép ñi cháj? ¿Dépanihna Jesúsíhwā moh yéejnitdih jígah encanjeh ñi túica? ¿Ded pah wā niijbí? ¿Páant ñi chájachah, yeebdíh wā wēimi naniít? Nihcan caá. Wā wēican niít.

**Jesús ā wutni jeémát
ded pah ā jummat**

²³Jesucristojeh nin pah weemdíh ā jéihyanap jī, ā wun wáhatdih náhninit, ded pah pandih jeémpan, iguíf macdih babhnit, jwí tūi jeémát pínah niijná: Caandíh eníhcannit ī teoni pínah chei Jesús ā bohénitdih át numah jeémép wut jī. Pánih jeémpanit, jwí Maáh Jesús pan júdudih ubnit, ²⁴“Nindih ma wáhat túina caá, Paá”, niij péanit, ā bohénitdih át ói wáhp wut jī. Pánih ói wáhnit, nin pah át niijp wut jī: “Nin pan wíih bácah panihni caá. Yeéb ñi yéejat jīb wā wun wáhbipna caá. Pánihna, nindih jeémpanit, wā wun wáhatdih ñi náhninaá”, át niijp wut jī. ²⁵Pánih jeémpanit, Jesús pamapdihbut ub, ubáhnit, nin pah queétdih át niijp wut jī: “Nin iguíf mac wíih meép panihni caá. Wun wáhnit, jáap namá dée wā chájbipna caá, Diosjeéh ñi tūi jummat pínah niijná. Wā wun wáhatdih ñi tūi jenah joyóchah, Dios ñi yéejatdih ā yohbipna caá, iiguípna bejnit déedih ā pehbóo ñi bejat pínah niijná. Pánihna, iguíf macdih babhnit, weemdíh ñi náhninaá”, Jesús ā bohénitdih át niijp wut jī. ²⁶Pánih pandih jeémpan, iguíf macdih babhat jummat pah “Jesús weemdíh ā wun wáhatdih wā tūi jenah joiná caá”, niiját júutna caá jwí chájap. Pánihna, Jesús ā jwúub dei jūúwát pínah játih páantjeh jwiít áihwádh pandih jeémpanit, iguíf macdih babhat caá náahap.

**Jesús ā wutni jeémátidih
ded pah ī jeémát pínah**

²⁷Jesucristo ā wun wáhatdih tūi jenah joinít, bita Jesúsíhwádh oinit, pandih jeémpan, iguíf macdih babhat caá náahap. Ded jenah joicánjeh jeémpanit, babhna, Jesúsíh bácahdih áih meépdihbut “Dedé

pínah nihcan caá”, niijnít, caandíh búdí ā yéej chājna caá. ²⁸Ded ā jeémát pínah játih, ā yéej chājatdih jenah joyát caá náahap. Pánih jenah joinít, ā yéejatdih Diosdih naóh péanit, ā jeémé naáh.

²⁹Jeémpnit, nin pah jenah joyát caá náahap: “Nin pan Jesúh b́acah panihni, nin iguúh mac áih meép panihnidih enna, wā yéejat j́iib weemdíh ā wun wáhatdih wā náhnina caá”, níj jenah joí, jeémpnit, ā babbha naáh. Pánt niij jenah joicán, dedé yéejatdih naóhcan, ā jeéméchah, Diosboó caandíh ā peéh chájbipta caá.

³⁰Jesús ā wutni jeémátidih túi jenah joicánjeh ní jeémát j́iib, dawá tubúp ch́uúhnit, bitabut ít wunah bejep wut jí.

³¹Obohjeéhtih, yeebjéh ded pah ní yéejatdih jenah joinít naáwáchah, Diosboó yeebdíh áta peéh chájcan tagaá.

³²Pánihna, Dios buu yeebdíh peéh chájnit, bohéna caá ā chájap, túttimah iiguúpna ní bejcat pínah niijná.*

³³Wā úudwā panihnitá, Jesús ā wutni jeémátidih jeémát túut niijná, míic wáacnit, nihadidih páinit, bíicdih ní túi jeémé. ³⁴Nuugúp tubanitboó íih muúboó jum jwahna, í jeémp wud jum naáh. Pánihna, túinijeh ní jeémé, Dios yeebdíh ā peéh chájcat pínah niijná.

Ní pebhna juibínit, bíih ní wáuh joí daacátjidih wā jepahbipna caá.

Túini Esṕiritu ā j́eihyaat

12 ¹Buu Túini Esṕiritu ā j́eihyaatnadidih ní wáuh joyátidih wā jepahbipna caá, ní túi j́eihyat pínah niijná. ²Nindih ní náhninaá: Yeéb Jesucristodih ní jepahat pínah játih, nemépwā í maáh ní nuowádih yeenit, ā j́eih jepahcah yuhna, yeéb Corinto táttchidih moondíh pápnitdih át wábat tútup tají. ³Ded Túini Esṕiritu ā wépatj́ih naóhni, ded nemépwā í wépatj́ih naóhnidihbut ní j́eihyat pínah niijná, nin pah wā níj daácna caá: “Túini Esṕiritu ā wépatj́ih naóhnit, ‘Jesucristo yeejép caá’, í niijcán níit. Obohjeéhtih, nemépwáboó í wépatj́ih naóhnit, ‘Jesucristo Dios wáuh, jwí Maáh caá’, í j́eih niijcán níit”, wā niijná caá.

⁴Túini Esṕirituboó jwiít Jesúhwádih teo wáacna, mácah j́eihyatnadidih ápi wáuhna caá. Obohjeéhtih, j́eihyatna mácah ā jumuchah yuhna, caán Túini Esṕiritujeh páant ápi teo wáacna caá.

⁵Ded pah bitadidih jwí teo wáaquúhichah, mácah ā jumuchah yuhna, jwí Maáh Jesúskeh jwiít nihadidih ā teo wáacat túutna caá. ⁶Bitadidih mácah jwí teo wáacachah yuhna, Dios ā wépatj́ihjeh jwiít nihadidih jwí j́eih teo wáacna caá.

⁷Jwiít nihadidih Jesúhwádih Túini Esṕiritu ā wépatj́ih ápi teo wáacna caá, jwiítbut bita áihwádih jwí teo wáacat pínah niijná. ⁸Biquína ā wépatj́ih, “Nin pah meemdíh chájat caá náahap”, í níj j́eih naóh yapana caá. Bita ā wépatj́ih ded pah yapatidih, ded pah yapat pínahdihbut í túi j́eih naóh yapana caá. ⁹Bitá ā wépatj́ih, Diosdih chah jenah joinít, bíihdih í j́eih teo wáacna caá. Bitabut wunnitidih teo jáhanit, í j́eih booana caá. ¹⁰Bitabut cáacwā í j́eih chájca naáhdih í chájna caá. Bitá Dios ā naáwáchah, í j́eih naóh yapana caá. Bitá ded Túini Esṕiritu jumnidih, ded nemépwá jumnidihbut í beh enna caá. Bitabut ā wépatj́ih mácah wéheatj́ih í j́eih naóhna caá. Bitá mácah wéheatj́ih í naáwáchah joinít, í j́eih naóh yapana caá. ¹¹Pánihna, nihadidih mácah ā jumuchah yuhna, Túini Esṕiritujeh ā weñat pínahdih chájnit, queéit nihadidih ápi teo wáacna caá.*

Jesúhwā bíic b́acah pah jwí jumat

¹²Jwíh b́acah bíickeh ā jumuchah yuhna, téihyana jum, quúib dahna jum, jítchana jum, moli chóonabut ā jumna caá. Obohjeéhtih, dawá ā jumuchah yuhna, nihadidih jwíh b́acahdih jumnijeh caá. Pánihat pah, jwiít Jesúhwā dawá jumna yuhna, jwiít nihadidih bíicdih áih b́acah dée jwí jumna caá.* ¹³Biquína judíowā, bita judíowā nihcannitbut jum, biquína teo wáuhnit, bita teo wáuhcannitbut jwí jumna caá. Obohjeéhtih, jwiít nihadidih mácah jwí jumuchah yuhna, jwiítidih teo wáacni Túini Esṕiritu bíickeh jumna, jwiítidih

waadnit, jwiif nihatdih biic b́acah pah ́at ch́ajap taga.

¹⁴Jwiif b́acahdih jumni biicjeh nihcan, dawá ́a jumna caá. ¹⁵Jwiif jítcha wéheni nihna, “Caán téihya chah túini caá. Weémboó téihya nihcan, nin b́acahdih jumni pínah nihcan caá”, ́a niij́ichah yuhna, b́acahdih jumni páantjeh ́ata jum tagaá. ¹⁶Jwiif molítboó “Weém quíib dah nihcan, nin b́acahdih jumni pínah nihcan caá”, ́a niij́ichah yuhna, b́acahdih jumni páantjeh ́ata jum tagaá. ¹⁷Obohjeéhtih, jwiif b́acahdih quíib dahjeh jumna, molít wihcah, ́aded pah tigaá jwíta jéih jói? Molítjeh jumna, wuéc íit wihcah, ́aded pah tigaá jwíta jéih jói? ¹⁸Pánihna, nihat b́acah jumnidih jwí náahna caá. Diosboó túi jéihni jwiítidih ch́ajni ded pah ́a náahatdih nihat jwiif b́acahdih jumni pínahdih ́at ch́ajjip taga, jwí túi jumat pínah niijná. ¹⁹Jwiif b́acahdih quíib dahjeh, jítchajeh, téihyajeh ́a jumuchah, jwíta jéih jumcan tagaá. ²⁰Pánihna, dawá b́acahdih jumni ́a jumuchah yuhna, biic b́acahjeh ́a jumna caá.

²¹Jwiif quíib dahboó “Weém nihat jéihni caá. Dedé weemdíh judhcan caá. Pánih jumna, caán téihya ́a teo wáacat pínahdih wá náahcan caá”, ́a niij́ichah yuhna, ́a teo wáacat ́a náahna caá. Jwiif wao dáhboó “Dedé weemdíh judhcan caá. Pánih jumna, caán jítchadih wá náahcan caá”, ́a niij́ichah yuhna, caandíh ́a náahna caá. ²²“Wíih b́acahdih jumni túi wépcanni caá”, jwí niij́ jenah joiniboó chah ́a náahna caá. ²³“Túi jígohcanni caá”, jwí niij́ jenah joiná, túini yéghuehdih jwípi duoná caá, túi jígohat túut niijná. Tíicnit, jwípi jáhna caá, bita í encat pínah niijná. ²⁴“Bita í enechah, dedé pínah nihcan caá”, jwí niij́ jenah joinidih jwípi jáhcan caá. “Wépcanni caá. Túi jígohcanni caá. Tíic náah jumni caá”, jwí niij́ jenah joinidih chah jwípi túi en daoná caá. Páant tigaá Dios ́at ch́ajap taga, ²⁵míic júihnat dée wihcanjeh, nihat ́a túi míic teo wáacat pínah niijná. ²⁶Pánihna, jwiif quíib dah tubna, nihat b́acah ́a tubana caá. Quíib tubat ́a yayáchah, nihat jwiif b́acah ́a túina caá.

²⁷Yeéb nihat Corinto tútchidih moón Jesúihwá áih b́acah dée ní jumna caá. Pánihna, jwiif b́acahdih jumni nihat ́a ch́ajat pínah mácah ́a jumat pah, yeebbút Jesúih b́acahdih jumnit dée, ní ch́ajat pínahbut mácah ́a jumna caá. ²⁸Nihat Jesúihwá biicdih jumnit, Túini Espírítu ́a wépatjih mácah jéihyatnadih Dios ́at wúhup taga. Dios ́a jwiif níonitboó Jesús ́a naawát túutnit í jumna caá. Túttimah, Dios naawátidih naóh yapanit í jumna caá. Túttimah, ́a naawátidih bohénit í jumna caá. Túini Espírítu ́a wépatjih cáacwá í jéih ch́ajca naáhdih biquína í ch́ajna caá. Biquínaboó wunnitdih teo jáha wúbhnt, ́a wépatjih í jéih booana caá. Bitaboó, bitadih jígah ennit, ípi teo wáacna caá. Bitaboó, cáacwáidih túi waóhnt pínah í jumna caá. Bitaboó, ́a wépatjih, mácah wéheatjih í naóhna caá.* ²⁹Yeéb nihat Jesús ́a naawát túutnit nihcan caá. Nihat Dios naawátidih naóh yapanit pínah, nihat ́a naawátidih bohénit pínah, nihat wépc ch́ajnit pínahbut nihcan caá. ³⁰Nihat boonanit pínah, nihat mácah wéheatdih naóhnt pínah, nihat mácah wéheatdih jwúub túut nuúm naóh yapanit pínahbut nihcan caá. ³¹Jwiif biquínadih nihat jéihyatna ́a wihcan caá. Diosjeh caá áih cáacwáidih ́a jéihyana caá. Chah túini jéihyat pínahdih bidna, jwiif nihatdih caandíh búdi wúbát caá náahap. Obohjeéhtih, bitadih jwí oyat pínah caá chah náahap. Pánih oina, Túini Espírítu ́a wépatjih bitadih jwí túi teo wáacbična caá. Jwí oican, Túini Espírítu jwiítidih ́a teo wáacachah yuhna, bitadih jwí túi teo wáaccan níft.

Oyat

13 ¹Túini Espírítu ́a wépatjih mácah wéheatjih wéhenit, bita í wéheat, ángelwá í wéheatjih wéhena yuhna, bitadih jwí oicah, dedé pínah nihcan caá. Yéej yaaatjeh caá. ²Túini Espírítu ́a wépatjih Dios ́a naawáchah, jwí jéih naóh yapana yuhna, bitadih jwí oicah, dedé pínah nihcan caá. Ded pah Dios ́a jumatdih, ́a ch́ajat pínahdihbut túi jéihna yuhna, bitadih jwí oicah, dedé pínah

* 12.28 Ef 4.11

nihcan caá. Jwiít cáacwā jwī jéih chājca naáhdih Dios ā wēpatjīh jwī jéih chājat pínahdih túi jenah joiná yuhna, bitadīh jwī oicah, Dios ā enechah, dedé pínah nihcan caá.* ³Nihat jwī bíbohathdih moh yéejnitdih jwī wūhuchah yuhna, Jesúfh doonádih jwī naáwát peéh bita jwiítidih ī cáwachah yuhna, bitadīh jwī oicah, Dios jwiítidih wēi encan, táinidih ā wūhcan níít.

⁴Bitadīh oina, ded pah jwiítidih ī yéej chājachah yuhna, yéej chāj jwūbucan, táinijeh jwī jumbipna caá. Bitadīh oina, jígah ennit, jwī teo wáacpīna caá. Queétdih oina, íih bíf déedih en nīnahcan, ded pah ī túi yapachah, jwī íjcan níít. Pánih oina, queét jwiítidih ī wēi enat pínah níijná, ded pah jwī túi jummat, jwī túi yapat, jwī túi chājatdihbut jwī naóhcan níít. “Weém nihat jéihni caá. Dedé judhdath weemdīh wihcan caá”, níijná pah jwī jumcan níít. ⁵Bitadīh oina, queétdih jwī tíicacan níít. Pánih oina, chah táinidih jwiítjeh bíbohath tút níijná, jwī bidcan níít. Pánih oina, ded pah jwiítidih bainí yeejép ī chājachah yuhna, waícanjeh jwī íjcan níít. Jwiítidih ī yéej chājatjidih jwī quíib buudbípna caá. ⁶Bitadīh oina, yeejép ī yapachah, yeejép ī chājachahbut, jwī wēican níít. Obohjeéhtih, táini ī yapachah, yoobópdih ī chājachahbut, jwī wēibipna caá. ⁷Bitadīh oina, ī yéej chājat doonádih bitadīh naóhcan, ī túi chājíhathdih jenah joinít, Dios queétdih ā tút nuumát pínahdih jwī túi jenah joí cádahcan níít. Pánihna, ded pah jwī yapachah yuhna, jwī oi cádahcan níít.

⁸“Ní míc oyoó”, níj wutnit, Dios “Páant bóojeh tigaá. Yeebdīh buu oyath náahcan caá”, ā níjcán níít. Obohjeéhtih túttimah, Túini Espírītu ā wēpatjīh Dios naáwátidih naóh yapaath, mácah wéheatjīh naáwátbut, ded pah yapatdih, ded pah yapat pínahdih jéihyatbut dedé náahath ā wihcan níít. ⁹Nin baácboó jum jwuhna, Túini Espírītu ā teo wáacachah yuhna, nihathdih túi jéih beedácan, nihath Dios naáwátidihbut túi yoobópdih jwī jéih naóh yapacan caá. ¹⁰Obohjeéhtih,

Jesucristo, táini yoobát jumni, ā jwūbucan dei jūéwúchah, nihathdih jwī jéih beedábipna caá.

¹¹Nin pah jwī jumna caá: Weém wébít jumna, wébít ī jenah joyát, ī wéheat pahbut, weembút jenah joinít, wā wéhenap jī. Obohjeéhtih, buu behe jumna, wébít ī chājat pah wā chājcan caá. ¹²Nin pahbut ā jumna caá: Maa quenalih naajīh jwī túi míc encan caá. Pánihath dée Diosdih buu jwī jéih encan caá. Túttimah, jwiít chénaboó caandīh jwī míc jwāáh enbipna caá. Nin baácboó jum jwuhna, Diosdih jwī jéih beedácan caá. Obohjeéhtih, ā pehbboó jwabina, jwiítidih buu ā jéih beedáath pah, jwiítbut caandīh jwī jéih beedábipna caá.*

¹³Nin baácboó jum jwuhna, jwiítidih nin pah chājat caá náahap: Diosdih túi jenah joí cádahcan, jwiítidih ā túi chājat pínahdih páantjeh náhnina, caandīh, bitadīhbut oi cádahcat caá náahap. Obohjeéhtih, oyath caá jwiítidih chah náahap.

Mácah wéheat, Dios naáwátidih naóh yapaath

14 ¹Míc oyath jwiítidih chah ā náahachah yuhna, Túini Espírītu ā jéihyaatnadhībut jwiítidih bidath caá náahap. Dios naáwátidih naóh yapaath wēpatdih chah bidath caá náahap, míc wáac junít, ní jéih míc teo wáacath tút níijná. ²Mácah wéheatjīh naóhnhitboó cáacwādih wéhecan, Diosdihjeh ī wéhena caá. Túini Espírītu ā wēpatjīh, Dios ā jéihyaatdih ī naáwáchah yuhna, nihath cáacwā ípí beh joicán caá. ³Obohjeéhtih, Túini Espírītu ā wēpatjīh Dios naáwátidih naóh yapanitboó cáacwāboodīh ī wéhena caá. Diosdih chah ī túi jenah joyát pínah níijná; ded pah queétdih ā chājat tútatdih chah túi beh joinít, ī jepahath pínah níijná; ī jígahathdih, ī íumathdihbut ā yayát pínah níijná; páant ī níj naóh yapana caá. ⁴Mácah wéheni áih caolihdihjeh Túini Espírītu ā teo wáacna caá. Obohjeéhtih, Dios naáwátidih naóh yapanitboó Dioíhwā wáac junítidih ā teo wáacna caá.

⁵Yeéb nihat mácah wéheatjîh ñi wéheatdih náah yacna yuhna, Dios naáwátidih naóh yapaatdih chah wā náah yacna caá. Naóh yapaniboó Dioíhwādiḥ chah ā teo wáacna caá. Obohjeéhtih, mácah wéheatjîh naóhni, caandîḥ jwúub túut nuumnîjîḥ bícdih naóhni, Dios naáwátidih naóh yapani bíc yoobó áihwādiḥ ī teo wáacna caá. ⁶Wā úudwā panihnitá, weém ñi pehbóo juibínit, mácah wéheatjîḥjeh wā naáwáchah, yebdîḥ āta teo wáaccan tagaá. Obohjeéhtih, ded pah Dios ā jéihyaatdih naóh yapanit, ded pah jwī chājat pínahdih naóh bohénit, yebdîḥ wā túi teo wáacap jī.

⁷Nin pah ā jumna caá: Pelatdih, chío nahdîḥ yoobópdih jwī póojcah, joinítboó jwī póojatdih ī beh joicán niít. Bítatdihbut yoobópdih jwī bítcāh, bitaboó jwījeéḥ ī jéih eocan niít. ⁸Póojat nahdîḥ yoobópdih jwī póojcah, joinítboó beh joicán, míc mawatdih teo wáacadiḥ ī bejan niít. ⁹Pánihat dée, joinítîḥ wéheatjîḥ yoobópdih ñi naóhcah, ī beh joicán niít. Ñi naáwáchah yuhna, queétdih dedé pínah nihcan niít. ¹⁰Nin pahbut ā jumna caá: Nin baáboó dawá wéheatna ā jumna caá. Cáacwā íḥ wéheatjîḥjeh wéhena, ī míc beh joiná caá. ¹¹Obohjeéhtih, weemdîḥ naóhniḥ wéheatdih beh joicán, jwī jéih míc wéhecan caá. ¹²Pánihat pah, joinítîḥ wéheatjîḥ naóhcan, ī beh joicáh, yeebbút queétdih ñi jéih teo wáaccan caá. Pánihna, Dioíhwādiḥ teo wáacat pínah niijná, Túini Espírítu ā wūhni jéihyaatnadih búdí ñi bidií.

¹³Dioíhwādiḥ teo wáacat túut niijná, mácah wéheatjîḥ naóhnihoodîḥ jwúub túut nuumát pínahdihbut úubát caá náahap. ¹⁴Beh joicán yuhna, wíih caolihboó mácah wéheatjîḥ wā túi úubhna caá. Páant wā úubúchah, wíih caolihdih ā teo wáacna caá. Wíih wéheatjîḥ wā úubúchah, wíih jenah joyátboodîḥ ā teo wáacna caá. ¹⁵Pánihna, mácah wéheatjîḥ úubhni, wíih wéheatjîḥbut wā úubhbipna caá. Mácah wéheatjîḥ eonit, wíih wéheatjîḥbut wā

eobipna caá. ¹⁶Míic wáac juinít, mácah wéheatjîḥjeh Diosdih ñi weñechah, jéih jwuhcanni ñi cātîḥ jumna, ñi naáwátidih beh joicán, “Páant tigaá”, ā jéih niijcán niít. ¹⁷“Túina caá, Maá”, yoobópdih ñi niijíchah yuhna, ñi niiját caán jáap juiníboodîḥ ā teo wáaccan niít. ¹⁸Mácah wéheatjîḥ yeéb ñi úubát chah weémboó pánih úubhna, wéinít, “Túina caá, Paá”, Diosdih wāpí niijná caá. ¹⁹Obohjeéhtih, pánih úubhna yuhna, Jesúíhwā jwī wáac wáac juinít, yebdîḥ ā teo wáacat pínah niijná, daocánni jacnabitjeh ñíih wéheatjîḥ naóhna, chah wāta wēi tagaá. Diez mil jacnadiḥ mácah wéheatjîḥ wā naáwáchah yuhna, yebdîḥ ā teo wáaccāh, wāta wēican taga.

²⁰Wā úudwā panihnitá, wébit ī jenah joyát pah ñi jenah joicá bojoó. Obohjeéhtih, yéej chājatdih jenah joicánnit ī jummat pah yeebbút bíc yoobó ñi jumú. Behnit ī jenah joyát pah mácah wéheatna ded pah ā jummat pínahdih túi jenah joinít yebdîḥ jummat caá náahap. ²¹Yeébbóo nin pah ñipí niíj jenah joiná caá: “Dios weemdîḥ túi wéinít, mácah wéheatdih át jéihyanap be”, ñi niíj jenah joiná yuh caá. Obohjeéhtih, Dios ā wēi enat júutat pínah nihcan caá. Dios naáwátidih naóh yapani Isaías nin pah ā niíj daacátjidih ñi túi jenah joyoó: “Dios nin pah ā niijná caá: ‘Wíih judíowādiḥ peéḥ chājat túut niijná, ī pebhna bíih baácdih moondíḥ wā wahbipna caá. Játîḥ wā naáwátidih naóh yapanit judíowā íḥ wéheatjîḥjeh ī naáwáchah yuhna, ī jepahcap jī. Būu peéḥ chājat túutna, judíowā ī wéheatdih wéhecannit ī naáwáchah, páantjeh weemdîḥ ī jepahcan niít’, jwī Maáh ā niijná caá”, Isaías át niíj daacáp tajī. ²²Pánihna, mácah wéheatna Dios áihwādiḥ ā wēi enat júutat pínah nihcan caá. Ñi míc wáac juyúchah, caandîḥ jepahcannitboó mácah wéheatnadih joinít, Isaías ā daacátjidih náhninit, Diosdih ī jepahcatjī jīb ā peéḥ chājat pínahdih ī jenah joibípnā caá. Obohjeéhtih, yeéb Jesúíhwāboó Dios naáwátidih ñi naóh yapanachah joinít, yebdîḥ teo wáacnit,

jepahcannitboodíh ã teo wáaccan níít.
²³Míic wáac juínít, yeéb dawá mácah wéheatjìh ñi naáwáchah, bita jéihcannit, Jesúsdiñ jepahcannitboó waád juínít, “Queét mácah wéheatjìh naóhñit jenah joicánnitjeh caá”, ì níj jenah joibípna caá. ²⁴⁻²⁵Obohjeéhtih, yeéb Dios naáwátđih ñi naóh yapanachah joinít, Jesúsdiñ jepah jwuhcanni nin pah ã níj jenah joibípna caá: “Weém yéejni caá. Dios ninboó jumñit, wã jenah joyátđih jéih beedáni jumna, nitđihbut át jéihyanap taga”, ã níj jenah joibípna caá. Páant níj jenah joinít, bóđicha caj yoh ñajnit, “Dios, meém nihat jéihni, túini caá”, niijnít, Jesúsdiñ ã jepahbipna caá.

Wáac juínít, túinijeh jumat

²⁶Diosdiñ weñat túut niijná, míic wáac juínít, túinijeh chájat caá náahap. Yeéb nihat ñi naáwáchah, ã túina caá. Obohjeéhtih, nihat bíicđih ñi niijcá bojoó. Túini Espírítu biquínadiñ ewat ã wühuchah, Diosdiñ wëi ewat caá náahap. Bífhđih bohéatđih ã wühuchah, naáwát caá náahap. Bífhđih Túini Espírítu ã jéihyanachah, caandíhbut naáwát caá náahap. Bífhđih Túini Espírítu ã wëpatjìh mácah wéheatjìh ã naáwáchah, jwúub túut nuúm naáwát caá náahap. Pánihna, Túini Espírítu ded pah ã teo wáacachah, Jesúsdiñ chah túi jenah joyát túut niijná, yeebđíh naáwát caá náahap. ²⁷Mácah wéheatjìh naáwíhna, chénewá, bíic peihcannitjeh biquínajeh ì naáwá naáh. Ì naáwátđih jwúub túut nuumñíbut ã naáwá naáh, yeéb nihat ñi beh joyát pínah niijná. ²⁸Obohjeéhtih, mácah wéheatđih jwúub túut nuumñi pínah wihcah, wáac juínítđih ã naóhca bojo naáh. Caanjéh caolih díítboó Diosdiñ ã uúbú naáh.

²⁹Túini Espírítu ã teo wáacachah, Dios naáwátđih biquína ì naóh yapanana naáh. Queét ì naóh yapanachah, joinítboodíh túi jenah joyát caá náahap, “¿Túini Espírítu ã naáwát túetni níít?” níj jéihyat túut niijná. ³⁰Páant ã naáwáchahjeh, bífhđih Túini Espírítu ã naáwát túutuchah, jwíih naóhniiboodíh yayát caá náahap, bíh jwuh ã naáwát pínah niijná. ³¹Nihat bíicđih naóh yapacan, biquínajeh

nihat naóh yapaat caá náahap, nihat míic wáac juínítboó ì bohéat pínah, ì weñat pínah, chah ì túi jumat pínah niijná.

³²Túini Espírítuboó ã naáwát túutuchah joiná, naóhni pínahboó “¿Débólih caá wã naóhbi, queétđih wã túi teo wáacat túut niijná?” níj jenah joyát caá náahap.

³³Páant níj jenah joiná, Dios ã náah yacat pah túinijeh ñi naóh yapabipna caá.

Diosboó nihat Jesúfhwã míic wáacnitđih túinijeh ã chájat túutat pah, yeebđíhbut bíic yoobó ã náah yacna caá.

³⁴Pánihna, míic wáacna, Dios ã wutattji pah ì weha mánadiñ jepahna, ñi weha mána yaádh laiñcanjeh ì joí chúudu naáh.

³⁵Uúbh joífhna, íih muuná jwúub juibínitjeh, ì weha mánadiñ ì uúbh joyó naáh. Yaádhboó pániñ wéhena, bita wáac juínít ì túi joí nuunáđđih ì yéejanachah, ã túican caá. ³⁶Yeéb míic wáacnit, ded pah ñi túi jumat pínahđih páant wã naáwátđih joífhcan, nindiñ ñi túi jenah joyoó: Jesúfh túini doonáđih yeebboó naóh waóhñit nihcan caá. Yeebjéh caandíh jepahñit nihcan caá. Pániñ waóhñit nihcan, nihat bíh tútchinadiñ moón Jesúfhwã yeebđíh ì waáwáchah, ded pah ípi chájatđih náhninit, yeebút bíic yoobó ñi chájaa.

³⁷Ded “Weém Túini Espírítu ã wëpatjìh Dios naáwátđih naóh yapani caá. Æ wëpatjìh weemđíh apí jéihyana caá”, níj jenah joiníboó “Dios ã wutadiñ ded pah jwí míic wáacatđih Pablo yoobóđih ã naóh yapanap be”, ã niijí naáh.

³⁸Obohjeéhtih, wã naáwátđih ã joyáh bojochah, bita caandíhbut ì joyáh bojo naáh.

³⁹Pánihna, wã úudwã panihñitá, Dios naáwátđih naóh yapaat túut niijná, Túini Espírítu ã teo wáacat pínahđih búdi ñi uúbú. “Mácah wéheatjìh ñi naóhca bojoó”, niijcát caá náahap. ⁴⁰Ñi jenah joyát pahjeh chájcan, Dios ã wutat pah túinijeh chájat caá náahap.

Jesús ã boo pud júúwát

15 ¹Buu wã úudwã panihñitá, Jesúfh dooná yeebđíh ded pah wã naáwátjidiñ wã jwúub náhniabipna caá. Caán doonáđih jwíih jepahñit, buubut

jenah joinít ñi jumna caá. ²Caán doonádih ñi jepahachah, yeéb iiguípna bejnit déejidih Dios át túi ubup taga. Caán naáwátidih jói cádahcan, ájeéh jumat táut niijná, Dios pebhboó ñi bejbipna caá. Obohjeéhtih, caandíh cádahna, ñi jwíh jepahatji dedé pínah nihcan niít.

³Weemdíh jéihyani doonádih yeebdíh wā jwáub naáwáp jī. Oboh jumni naáwátjeh nihcan caá. Dios ā niijátji pah bíc yoobó Jesucristo jwí yéejat jíib át wun wūhup wut jī.* ⁴Páant ā wunat túttimah, áih báhahdih ī yohochah, bíc peihcanni yeó jáap túttimah, Dios ā niijátji pah, át jwáub boo pud jūúwáp wut jī.* ⁵Pánih boo pud jūóhni, Pedrodih át jíghop wut jī.* Túttimah, ā bohénitjidihbut át jíghop wut jī.* ⁶Túttimah, áihwā quinientos chah ī míic wáac juyáchah, queétdihbut át jwáub jíghop wut jī. Biquína queétnitjiboó ī wunuchah yuhna, nihát bitaboó páantjeh ī báadh jwuhna caá. ⁷Túttimah, ā úud Santiagodih át jíghop wut jī. Pánih jíghonit, nihát ā naáwát táutnitdihbut át jíghop wut jī.

⁸Pánih jíghoniji jeáboó ā páuh laab béjat túttimah, yeejép wā chāj jwuhuchah, wā jepahat pínah játih, weemdíhbut ā jíghop jī. Páant ā jíghochahjeh, ā boo pud jūúwátidih túi jenah joinít, caandíh wā jepahap jī.* ⁹Jesúhwardih tubit yeejép wā chājachah yuhna, Jesús weemdíh jíghonit, áih doonádih ā naóh jibat táutup jī.* ¹⁰Páant wā jumuchah yuhna, Dios weemdíh oinit, át jíghah enep taga. Pánih jíghah en táut nūmnít, Jesúh túini doonádih ā bohé jibat táutup jī. Pánihna, weemdíh ā teo wáacatjidih bádí wēinit, bita ā naáwát táutnit chah wā teona caá. Obohjeéhtih, wā wēpatjijeh nihcan, Túini Espiritu ā teo wáacachah, Diosdih wā túi teo wūhna caá. ¹¹Weém, queéé bita ā naáwát táutnitbut, jwiít nihát páant Jesúh doonádih jwí bohénachah, yeébbóo ñi jepahap jī.

Wunnit ī jwáub boo pud jūúwát

¹²Jesúh doonádih bohéna, ā jwáub boo pud jūúwátidihbut jwípí bohéna caá. Obohjeéhtih, páant jwí bohénachah joinít, nihát yeéb Jesúsdih jepahnit yuhna, ¿Dépanihna “Jwí boo pud jūóhcan niít”, biquína ñi niíj jenah jói? ¹³Obohjeéhtih, boo pud jūúwát ā wihchah nihna, Jesúsboó āta boo pud jūóhcan tagaá. ¹⁴Jesús ā boo pud jūóhchah nihna, áih doonádih jwí bohéat, caandíh ñi jepahatbut dedé pínah āta nihcan tagaá. ¹⁵Páant ā boo pud jūóhchah nihna, Diosdih doonádih yee naóhnitjeh jwíta jum taga. “Dios Jesucristodih át boonanap taga”, jwípí niíj bohéna caá. Obohjeéhtih, boo pud jūúwát ā wihchah nihna, Jesúsdih Dios āta boocan tagaá. Caandíh ā boocan nihna, yee naóhnit jwíta jum tagaá. ¹⁶Boo pud jūúwát ā wihchah nihna, Jesús āta boo pud jūóhcan tagaá. ¹⁷Á boo pud jūóhchah nihna, caandíh ñi jepahachah yuhna, dedé pínah āta nihcan tagaá. Yéejat jíib páantjeh yeebdíh āta jum tagaá. ¹⁸Páant ā boo pud jūóhchah nihna, Jesúh wā wunnit, iiguípna míicjeh ita bej tagaá. ¹⁹Pánihna, nin baácboó jum jwuhnit, Jesúsdih jwí jepahachah, ā teo wáacachah yuhna, jwí wunat túttimah páantjeh būdná, jwiítboó chah moh yéejnit jwíta jum taga.

²⁰Obohjeéhtih, Jesucristo yoobópdih át boo pud jūúwáp tajī. Caán caá jwíh boo pud jūóhni. Caán boo pud jūóh waóhni ā jumuchah, jwiít áihwābut jwí boo pud jūóhbiipna caá. ²¹Adán yéej chāj waóhna, át wun waáwáp tajī. Obohjeéhtih, Jesucristoboó yéej chājcani jumna, wunniji át boo pud jūóh waáwáp tajī. ²²Adán yéej chāj waóhni, ā wunuchah, jwiít nihátbut yéej chājnit, jwípí wunna caá. Obohjeéhtih, Jesúsboó ā boo pud jūóh waáwáchah, jwiít áihwābut jwí boo pud jūóhbiipna caá.* ²³Nin pah ā jumna caá: Jesucristo át jwíh boo pud jūúwáp tajī. Túttimah, caán ā jwáub dei

* 15.3 Is 53.5-12 * 15.4 Sal 16.8-10; Mt 12.40; Hch 2.24-32 * 15.5 Lc 24.34

* 15.5 Mt 28.16-17; Mr 16.14; Lc 24.36; Jn 20.19 * 15.8 Hch 9.3-6 * 15.9 Hch 8.3

* 15.21-22 Ro 5.12-18

jūwúchah, jwiít áihwābut jwī boo pud jūóhbiḡna caá. ²⁴Táttimah, nihat baácđih moón maáta ī wēpatđih, nihat nemépwā ī wēpatđihbut yap yoh beedánit, nin pah Jesús Diosđih ā niǰ naóhbiḡna caá: “Dáa buca, Paá, weemđih ma chājat tútatđih buu wā péana caá. Buu meemjéh caá wutni”, ā niǰbiḡna caá. ²⁵Páant ā niǰát pínah jātih, Jesús páantjeh maáh ā jum jwuhah caá náahap, nihat Diosđih en jūihnitđih ā míc mao yap yohat pínah niǰná. ²⁶Páant ā yap yohochah, jwī jwúub wuncan niít. ²⁷Dios naáwátđih naóh yapani David nin pah át niǰ daacáp tajǰ: “Dios nin pah ā niǰná caá: ‘Wā wūúh Jesucristo nihatđih yap yohnit, maáh ā jumuchah, nihat caandđih ī jepahbiḡna caá. Obohjeéhtih, weémboó chah maáh jumna, wā wūúhđih wā jepahcan niít’, Dios ā niǰná caá”, David át niǰ daacáp tajǰ.*

²⁸Jesucristo nihatđih yap yoh péanit, ā ípđih “Dáa, buu nihat meemđih ī jepahna caá. Weembút meemđih jepahni caá”, Diosđih ā niǰbiḡna caá. Pánihna, Dios chah maáh ā jumbiḡna caá.

²⁹Biquína yeéb Jesúsđih jepah jwuhcan, ni oinit Jesúsúhwā ī jumat peéh, ī mawachah ennit, nin pah ni niǰ jenah joyóp be: “Jesúsúhwā jumna, boo pud jūóhnit, Dios pehbboó ī bejbiḡna caá”, niǰ jenah joinít, queéđih jwúub eníhna, túat nuumnít, nit daabáat túutup wut be. Obohjeéhtih, boo pud jūúwát ā wihcah, páant nita chājcan tagaá. ³⁰Jesúsúh doonáđih jwī naáwát peéh, jwiítđihbut ī mawat dée tobohna caá. Pánihna, “Wā boo pud jūóhcan niít”, niǰ jenah joiná nihna, wāta naóh cádah tagaá. ³¹Wā jéihna caá, yeó jáap jumat pah weemđih ī mao yohat dée tobohna caá. Obohjeéhtih, wā naáwáchah joinít, yeéb ni túat nuumátđih ennit, búdí wā wéina caá. Pánih wéinit, ā tobohochah yuhna, wā naóh cádahcan niít. ³²Nin Éfeso tútchidih dawá jiwá pah íjnit, Jesúsúh doonáđih wā naáwát jib, weemđih ī mawáhip yuh ji. Pánihna, boo pud jūúwát ā wihcah, dedé pínah āta niḡcan tagaá. Jwī boo pud jūóhcan, “Waícanjeh jwī

wunat pínah jātih, jwiítđih wéi babh jeémátjeh caá náahap”, * ípí niǰát pah yoobóđih āta jum taga. Obohjeéhtih jwī boo pud jūóhbiḡna caá.

³³Yeé naóhnitđih ni joyáh bojó. “Yeéjépwáđih pej jumnit, biíc yoobó yeéjé ni jumbiḡna caá”, bita ī niǰátđih ni túi náhninaá. ³⁴Yeéđih jwúub túi jenah joinít, yeéj chāj cádahat caá náahap. Biquína niǰeéh jumnit Diosđih túi jéihcan, jwiítđih ā boo pud jūúwát tútat pínahđihbut jenah joicán, ī yeéj chājna caá. Páant ī chājatđih yeéđih túcat caá náahap.

Ded pah táttimah jwiíh bácah ā jumat

³⁵Biquína yeéb “Jwī jwúub boo pud jūóhbiḡna caá”, jwī niǰátđih páantjeh beh joicán, nin pah ni niǰ úbh joimí nacaá. ¿Ded pah wunnit ī jwúub boo pud jūóhbi? ¿Ded pah íih bácah ā jumbi? ni niǰ úbh joimí nacaá. ³⁶Pánih úbh joiná, ni túi jenah joicán caá. Momnidih ni jenah joyó. Jwī momochah, áih jih bóo chóo ā wunuchahjeh, dítmant bóo apí chíih jūóhna caá. Á wuncah, āta chíih jūóhcan taga. ³⁷Chíih jūóhniboó jwī momnidih biíc yoobó niḡcan caá. Pánihat dée jwī jwúub boo pud jūwúchah, jwiíh bácahbut mácah ā jumbiḡna caá. ³⁸Nihat jwī momni chíih jūóhnit ded pah ā jumat pínahđih Diosboó át chājap taga. Bíhnaǰih jwī wid momochah, biíc pah jíghni míc ā chíih jūóhcan niít.

³⁹Páant ā jumat dée nihat bácahnabut biíc yoobó niḡcan caá. Cáacwā, nuńúpwā, jwébehwā, queejwá nihat íih bácah mácah ā jumna caá. ⁴⁰Nihat jeáboó jumni, baácboó jumni but biíc yoobó niḡcan caá. Jeáboó jumni ā túyat mácah, baácboó jumni ā túyatbut mácah ā jumna caá. ⁴¹Nihat jeáboó jumni but biíc yoobó ā yeh iicán caá. Yeóboó mácah, widhboó mácah, cúiwábut mácah ā yeh iigná caá. Cúiwá mícjehbut mácah ā yeh iigná caá.

⁴²Pánihna, momni mácah ā chíih jūúwát pah, jwī wunuchah, ī yohni bácah jwúub boo pud jūóhna, mácah ā

jumbipna caá. Jwí wunuchah, jwíh bácah ā moópipna caá. Obohjeéhtih, jwí boo pud jūúwát túttimah, jwíh jáap bácah ā jwúub moópcan níít. ⁴³Jwí wunuchah, jwíh bácah ā túi jígohcan caá. Obohjeéhtih, jwí boo pud jūúwúchah, túini ā jumbipna caá. Jwí wunuchah, jwíh bácah wēpcanni caá. Obohjeéhtih, jwí boo pud jūúwúchah, túi wēpni ā jumbipna caá. ⁴⁴Nin baáchoó jwí jum jwuhni bácah ā wunbipna caá. Obohjeéhtih, Dios pehbóo jumni pínah bácah ā jwúub boo pud jūóhbipna caá. Nin baáchoó jwí jumat pínah bácahdih Dios át wūhup wut jī. Pánih wūhna, bíh bácah ájeéh jumat pínahdihbut ā wūhbipna caá.

⁴⁵Dios naáwátdih daácní nin pah át níí daacáp tají: “Á jwíh chājni newédih Dios áih bácahdih caolih jéyanachah, át caolih wáyap wut jī. Caán newé Adán át wūt jumup wut jī”, át níí daacáp tají.* Obohjeéhtih Jesucristo, Péni Adán wūt jumnidih boonit, áih bácahdih Dios mácah át chājap wut jī. Pánih caandih boonit, jwiítidihbut ā booabipna caá, ā pehbóo ájeéh jwí jumat pínah níijná. ⁴⁶Nin baáchoó jwí jumat pínah bácahdih Dios át jwíh chājap tají. Túttimah, jeáboó ájeéh jwí jumat pínah jáap bácahdihbut ā chāj wūhbipna caá. ⁴⁷Dios Adándih baácjīh át chājap wut jī. Obohjeéhtih, Jesucristoboodih jeámant át wah deyanap wut jī. ⁴⁸Jwiít nihat Adán jumená jumna, áih bácah déedih jwí bíbohna caá. Jesucristoihwā jumna, áih jáap bácah déedih jwiítbut jwí bíbohbiipna caá. ⁴⁹Buu nin baáchoó jum jwuhna, baácjīh chājni Adán pah jígohnit jwí jumna caá. Túttimah, jeáboó jumna, Jesús pah jígohnit jwí jumbipna caá. ⁵⁰Wā úudwā panihnitá, páant wā naáwátdih jenah joinít, nindih ní túi náhninaá: Nin baáchoó jwí jum jwuhni bácah, yéejni jumna, Dios pehbóo yéejat wihcapna ā jéih jumcan níít. Moópni pínah jumna, Dios pehbóo moópát wihcapnabut ā jéih jumcan níít.

⁵¹Játih Dios ā jéihya jwuhca naáhdih buu yeebdíh wā naóhna caá. Nin wā

naáwátdih ní túi jenah joyoó: Jesucristo ā jwúub dei jūúwát pínah játih, nihat jwiít áihwā jwí wuncan níít. Obohjeéhtih, jwí wunat túttimah, jwí wun jwuhcah, bíc yoobó jwiít nihatdih ā túut nuumbípna caá. ⁵²Bíic láa quíib pínah bojat pah jwí túut nuumát ā jumbipna caá. Péeni póojat nah ā yáanachah, jwiít nihat áihwádih Dios ā túut nuumbípna caá. Á yáanachahjeh, nihat áihwā wunnitji jáap bácah jumnit ī jwúub boo pud jūóhbipna caá. Áihwā báadhnitdihbut ā túut nuumbípna caá.* ⁵³Buu jumni bácah wunna, ā moópipna caá. Obohjeéhtih, jwiítidih ā túut nuumát túttimah, jwíh jáap bácah jwúub wuncan, ā moópcan níít. ⁵⁴Páant ā yapachah, Dios naáwátdih naóh yapani Isaías nin pah ā níí daacátji bíc yoobó ā yapbipna caá: “Dios nihatdih át yap yohop tagaá. Páant ā yap yohochah, áihwā ī jwúub wuncan níít”, át níí daacáp tají.* ⁵⁵Dios naáwátdih naóh yapani Oseas nin pah ā níí daacátjidihbut bíc yoobó ā yapbipna caá: “iWunat ā jwúub wihcan níít! Pánihna, buu jwí yéejat peéh wunatdih jwí úumcan caá”,* ā níí daacátji pah jwiít áihwā wēinit, jwí níijbípna caá. ⁵⁶Moisésji ā wutatdih jéihna yuhna, jwiít nihat jwípí túi jepahcan caá. Pánih jepahcan, “Weém yéejni caá”, jwí níí jéihna caá. Páant jwí jumatdih jéihnít, jwí wunat túttimah, dedé yéejat peéh chājatdih úumna, wunatdihbut jwípí úumna caá. ⁵⁷Obohjeéhtih, Jesucristo wun wūhnit, ā jwúub boo pud jūúwúchah, jwiít áihwā iiguípna bejnit déeji jwúub boo pud jūóhnit, Diosjeéh jumat túut níijná, ā pehbóo jwí bejbipna caá. Páant jwí jumat pínahdih jéihna, Diosdih búdí wēinit, “Túina caá”, jwípí níijná caá.

⁵⁸Wā úudwā panihnitá, yeebdíh búdí oinit, nin pah wā naóhna caá: Jesúsdi h ní jepah cádahca bojoó. Bitaboó yeebdíh yeenit, mácah ī bohénachah yuhna, joyáh bojnit, yoobópdih Jesúsdi doonádih ní túi jenah joyoó. Pánih jenah joinít, “Diosdih jwí teo wūhat buudní pínah nihcan caá”,

niŕj jéihnit, ded pah ā chājat tútatdih túi wēinit, ñi chājaá.

Ded pah dinerodih wūhat

16¹Buu bífh naáwátlih yeebdíh wā naóhbiŕna caá. Jerusalén tútchidih moón Jesúfhwādh teo wáacat pínah dinerodih ded pah ñi chājat pínahdih wā naóhbiŕna caá. Galacia baácdih moón Jesúfhwā míc wáacnitdih nin pah wā chājat tútat pah bíc yooó ñi chājaá: ²Chooát yeó jáap jumát pah débóo dinero ñi wūhat pínahdih yeéb niहत ñi jwejepboó ñi ámoohoó. Det ī tewat jīb búde bíbohniт, búde ī ámooho naáh. Det bainí bíbohniт, bainí ī ámooho naáh. Pánih ámoohna, ñi pebhna wā juibínachah, queét moh yéejnitdih ñi wahní pínah dinerodih ñi bíbohbiŕna caá. ³Wā juibíát pínah játiह, dinerodih ub bejniт pínah neonádiहbut ñi ñíwií. Páant ñi ñíwichah, juibínit, Jerusaléndih moón Jesúfhwā queétdih ī túi jéihyat pínah niijná, wā daác wūhbiŕna caá. ⁴Weemdíहbut Dios ā wahachah, queét bícdih wā bejbiŕna caá. Obohjeéhtih, wā jéih jwahcan caá.

Pablo ā jib bejat pínah

⁵Nin pah wā jib bejat pínahdih wā niŕj jenah joiná caá: “Ninmant bejniт, Macedonia baácdih jumni tútchinadiह jib bej péanit, Corinto tútchidih moón Jesúfhwā pebhna wā juibíŕna caá”, wā niŕj jenah joiná caá. ⁶“Maatápdih íjeéh chāo jwūhniт, mah noó ā yapat túttimah, bífh tútchina wā bejbiŕna caá. Pánih chāonji wā yap bejat tút chājachah, weemdíh ī jéih teo wáacbiŕna caá”, wā niŕj jenah joiná caá. ⁷Pánihna, ñijeéh maatápdih jumíhna, Macedonia baácdih wā jib bejat túttimah ñi pehbboó wā juibíŕna caá. Butéh bejna, maátcanjeh wāta jéih jum tagaá. Dios ā náahachah, túi maatápdih ñijeéh wā chāo jwūhbiŕna caá. ⁸Obohjeéhtih, butéh nin Éfeso tútchiboó Pentecostés yeó jáapnadiह páantjeh wā jum jwahbiŕna caá. ⁹Ninboó dawá wā bohéatdih íjiniт, ī

bohéat tútcah yuhna, Dios ā teo wáacatjih búde wā bohénachah, dawá joiná caá ī chājap. Pánihna, weemdíh íjeéh jumát caá náahap. Pánih jumniŕi Pentecostés túttimah, ñi pebhna wā bejbiŕna caá.*

¹⁰Timoteo ñi pebhna ā juibínachah, ā náhni dahwacat pínah niijná, ñi túi teo wáacá. Jwí Maáhdih teo wūhni wā jumát pah, caanbút Jesúsdih teo wūhni caá. Páant ā jumachah, caandíh ñi túi en dawáa.* ¹¹Caandíh yap yohcanjeh, yeéb niहतdih túi joyát caá náahap. Caandíh túi wēinit, wā jumapna ā jwúub jūwát pínah niijná, ñi túi teo wáacá. Caán, bífh Jesúfhwā bícdih ī jwúub juyát pínahdih wā bidna caá.

¹²Apolosdih “Bita Jesúfhwā bícdih Corinto tútchidih moón Jesúfhwādh meembút enedih ma bejeé”, wā wēp niŕjip yuh be. Obohjeéhtih, buu ā jéih bej jwahcan caá. Túttimah, débólih ā bejfhna, ā bejmi dée caá.

Pablo ā pée túyat tútat

¹³Bita ī yéjeaat déedih yap yohat tút niijná, túi jenah joinít jumát caá náahap. Nemépwābut ī yéjeaat déedih úumcanjeh, yap yohat tút niijná, Jesúsdih ñi túi jenah joí cádahca bojoó. ¹⁴Pánihna, oinit, bitadiह túi chājat caá náahap.

¹⁵Wā úudwā panihniтá, niहत Acaya baácdih moón Jesúsdih ī jepahat pínah játiह, Estéfanaswā ī jepahatjidiह ñi jéihna caá. Queét Jesúfhwādh búde ípi teo wáacna caá.* ¹⁶Pánih teo wáacniт jumna, ī naáwáchah, ñi túi jepahaá. Bita queét panihniт maáta, bita Jesúsdih teo wūhniтdihbut túi jepahat caá náahap.

¹⁷Yeéb Corintodih moondíh búde bidna wā chājap be. Pánihna, ñi wahnit Estéfanas, Fortunato, Acaicojih ninna ī juyúchah, búde wā weñep be. ¹⁸Yeéb bícdih jumna, yeebdíh íт weñanap tagaá. Bíc yooó ninna juinít, weemdíहbut ī weñanap be. Pánih teo wáacniтdih “Ñi túi chājap be”, yeebdíh niŕjít caá náahap.

¹⁹Asia baácdih moón Jesúfhwā míc wáacniт yeebdíh ī túyat túttna caá.

* 16.1 Ro 15.25-26; 2Co 8—9 * 16.5 Hch 19.21 * 16.8 Lv 23.15-21; Dt 16.9-11

* 16.8-9 Hch 19.8-10 * 16.10 1Co 4.17 * 16.15 1Co 1.16

Aquila, Priscilajih íih muúboó míic wáacnit Jesúihwābut búdí ī túyat túutna caá. “Jwī Maáh Jesúsjeéh ī tūi jumū naáh”, niijnít, ī túyat túutna caá. * ²⁰Nihat nin Éfeso tātchidih moón Jesúihwābut yeebdíh ī túyat túutna caá. Yeebbút Jesús ā oyatjīh nī tūi míic uúbú.

²¹Buu nin péenibitdih weemjéh wā daácna caá. Weembát yeebdíh búdí wā túyat túutna caá.

²²Ded jwī Maáhdih tūi oicannidih Dios ā peéh chāja naáh. Jwī Maáh Jesús waícanjeh ā jwúub dei jūúwú naáh.

²³Jwī Maáh Jesús yeebdíh búdí oinit, ā teo wáaca naáh. ²⁴Jesucristo ā oyatjīh bíicdih moon páh yeéb nihatdih búdí wā oina caá.

Páant bóojeh tīgáá wā naáwát.
Pablo

2 CORINTIOS

2 Corintiosdih jwī tūi beh joyát pínah naáwát

¿Déhe tigaá daácni? Pablo, Dios ā jib bohéat túutni nin núodih āt daacáp wut jī. Pablo ded pah ā jummatdih chah jéihfina, Romanosdih jwī tūi beh joyát pínah naáwátđih ñi enéé.

¿Dedđih āt daácji? Corinto tútchidih moón Jesúhwāđih nin núodih āt jwúub daác wahap wut jī. (Eneé: 1 Corintiosdih jwī tūi beh joyát pínah naáwát.)

¿Dedmant, débólih cah, āt daácji? Macedonia baácđih jumnit, Pablo nin núodih āt daacáp wut jī. (2.13; 7.5) Jópchi 55 ā péenachah, (Jesús ā wunat túttimah 22 jópchi túttimah) āt daacáp wut jī.

¿Dedé pínah tigaá āt daácji? 1 Corintiosdih ā daác wahat túttimah, caán tútchidih Pablo āt juibínah wut jī. Obohjeéhtih, caán láa queéđđih ā ámoh naáwátđih it jepahcap wut jī. Pánihna, Éfeso tútchidih juibínit, queéđđih búdí jíghnit, bíih núojih búdí wēp naóhñit, āt daác wahap wut jī. (2.3-4) Caán núodih Titojih āt wahap wut jī. (7.11-12) Obohjeéhtih caán núo āt bueđúp wut jī. Pablo Macedonia baácboó ā jumuchah, Tito Corinto tútchina juibíniji caandih āt jwúub jwááp wut jī. Queéđ Corintodih moón ī tūi míc ámohatđih Pablodih ā naáwáchah yuhna, (2.12-13; 7.5-16) Pablo páantjeh náhnit, queéđđih āt jwúub daacáp wut jī. Nin 2 Corintios caá ā jwúub daacátji. Biquína judíowā caán tútchidih juibínit, “Pablo Dios ā jib bohéat túutni nihcan caá”, queéđđih it níj yee naáwáp wut jī. Páant ī yee bohéatđihbut Pablo āt ámohíhip wut jī.

2 Corintios ded pah ā jummat:

1. Pablo ā daác jwíihat (1.1-11)
 - a. Ā jwíih túyat tútat (1.1-2)
 - b. “Túina caá, Paá”, ā níj wúbát (1.3-11)
2. Pablo ā míc yoób naáwát (1.12—7.16)
 - a. Ded pah ā jenah joyát (1.12—2.17)
 - b. Dios ā jib bohéat túutni jumna, ded pah ā chājat (3.1—6.10)
 - c. Corintodih moón Jesúhwāđih ā míc ámohat (6.11—7.16)
3. Bita Jesúhwāđih ī wahni pínah dinerodih ded pah ī ámohat pínah (8.1—9.15)
4. Pablo ā jwúub míc yoób naáwát (10.1—12.21)
5. Queéđđih ā péé naáwát, ā túyat tútatbut (13.1-14)

Pablo queéđđih ā túyat tútat

1 ¹Weém, Pablo, bíhđih daacát túutnit, yeéb Corinto tútchidih moón Jesúhwāđih wā wahna caá. * Dios ā náhat pah, Jesucristođh doonáđih ā naáwát túutni wā jumna caá. Nin núodih wahna, jwī úud panihni Timoteojih yeebđih búdí jwī túyat tútatna caá. Bita Acaya baácđih moón Jesúhwābut nin wā daác wahnđih ī joyó naáh. ²Jwī íp, jwī Maáh Jesucristobut yeebđih búdí oinit, ī teo

wáaca naáh, bícđih ñi tūi jummat pínah niijná.

Ded pah yeejép yapat

³Jwíitđih en jíghnit, Dios āpí teo wáacna caá. Páant ā teo wáacachah, caán, jwī Maáh Jesucristo ā ípđih búdí wēnit, “Jwíitđih búdí oinit, ma teo wáacat túina caá, Paá”, níjāt caá jwíitđih náahap. ⁴Yeejép jwī yapachah, jwíitđih caanjéh āpí tūi teo wáacna caá, bita yeejép ī yapachah, queéđđihbut jwī teo wáacat pínah niijná. ⁵Nin baácboó

* 1.1 Hch 18.1

Jesucristo jum láa, tubit yeejép át yapap wut jī. Áih túini doonádih bohéna, caán Jesús ā yapatji pah muntih jwiítbut dawá láa tubit yeejép jwī yapna caá.

Jesucristoíh jumna, páant yeejép jwī yapachah, Dios jwiítidih búdí ápi teo wáacna caá. ⁶Pánih yeejép yapna, yeebdíh jwī jéih teo wáacna caá, Diosdih chah ñi túi jenah joyát pínah niijná. Yeejép yapna, Dios jwiítidih ā teo wáacachah, jwiítbut yeebdíh jwī jéih teo wáacna caá, ñi jígahat ā yayát pínah niijná. Jwī yeejép yapat pahjeh muntih, yeebbút yeejép ñi yapachah, “Dios ā túi teo wáacnipna caá”, niíf jenah joinít, caandíh ñi cádahcan niít. ⁷Pánihna, “Weém yeejép wā yapat pahjeh muntih, queébtut yeejép ī yapna caá. Dios weemdíh búdí ā teo wáacat pah, queétdihbut búdí ā teo wáacachah, caandíh ī túi jenah joí cádahcan niít”, wā niíf jéihna caá.

⁸Buu wā údwā panihnitá, nindih ñi túi náhninaá: Weém Asia baácboó jum láa, tubit yeejép wā yapap jī. “Wā jéih buujácan niít. Wā wunbipna caá.*

⁹Weemdíh ī mao yohbipna caá”, wā niíf jenah joyóp yuh jī. Obohjeéhtih, Diosboó páant át yapat túutur tají, “Weemjéh wā jenah joyátjīh wā jéih chájna caá”, wā niíf jenah joicát pínah niijná. Caán, chah wēpni jumna, wunah bejnitdih jwúub booani jumna, weemdíh ā teo wáacat pínahboodíh bidat caá náahap. ¹⁰“Wā jibipboó búdí tobohat ā jumuchah yuhna, Dios ā teo wáacachah, wā túi yapap jī. Túttimahbut, bíc yoobó muntih ā túi teo wáacatjīh wā túi yapbipna caá”, wā niíf jéih caá. ¹¹Yeéb ñi úwbúchah, jwiítidih oinit, Diosboó ā túi teo wáacnipna caá. Páant ā teo wáacat doonádih joinít, dawá úbhñit, “Túina caá, Paá. Pablowádih mat túi teo wáacap wut be”, wēinit, ī niijbípna caá.

**Pablo Corinto tútchiboó
ā jwúub bejíhat**

¹²Biquína ñijeéh jumnit weemdíh yeena caá it chájap. Obohjeéhtih, túccanjeh, wēinit, “Dios ā teo wáacatjīh ā náahat

pahjeh queétdih, bitadidibut túinijeh wā pej jum bohénap jī”, wā niíf jéihna caá. Weém yeecanjeh, yeebdíh yoobópdih wā naáwáp jī. Wā jenah joyátjīh nihcan, Dios weemdíh oinit, ā teo wáacatjīh, ñijeéh wā túi jumup jī.

¹³⁻¹⁴Yeebdíh naóh daácna, buocannijeh wāpí daácna caá, ded pah wā bohéatdih ñi túi jéihyat pínah niijná. Obohjeéhtih, buu wā naáwátidih ñi túi beh joi jwúhcan yuhna, túttimah, ñi túi beh joyát pínahdih yeebdíh búdí wā náah yacna caá. Pánih beh joiná, jwī Maáh Jesús ā jwúub dei júúwúchah, “Pablo jwiítidih ā túi bohénap jī”, weemdíh wēinit, caandíh ñi niijbípna caá. Bíc yoobó yeebdíh wēinit, “Wā naóhñiji túini doonádih queét ī túi jepahap jī”, weembút Jesúsdih wā niijbípna caá.

¹⁵⁻¹⁶Páant ñi weñat pínahdih jéihñit, Éfeso tútchiboó jum jwúhna, “Queét Corinto tútchidih moón Jesúsúhwádih juibí bohéniit, Macedonia baácna bohénadih wā bejbipna caá. Macedonia baácboó jumñiji Judea baácna jwúub bejat túut, queét Corintodih moondíh chéneji teo wáacat túut niijná, queétdih wā en yap bejbipna caá. Í pebh jumni Judea baácboó wā jwúub bejat pínahdih jéihñit, queétoó weemdíh ī túi teo wáacnipna caá”, wā niíf jenah joyóp yuh jī. Obohjeéhtih, pánih jenah joiná yuhna, wā jéih bejcap jī.* ¹⁷Ñi pebhna wā bejat pínah doonádih joinít, wā juibích enna, “Pablo nih yáaniabeh tagaá”, ñni niíf jenah joi niít? ¹⁸Páant ñi niíf jenah joicá bojóó. Dios ā niijátji pahjeh bíc yoobó ā chájat pah, weembút yeeni nihcan caá.

¹⁹⁻²⁰Weém, Silas, Timoteojihbut Dios wúúh Jesucristo ded pah ā chájatjidih yeebdíh jwī bohénap jī.* Jesucristo nin baácboó ā cáac jumat pínah játih, Diosboó ā wúúh ded pah ā chájat pínahdih át naáwáp wut jī. Pánihna, Jesucristo ā íp ā naáwátji bíc yoobó át chájap wut jī. “Jújuh Paá, ma chájat túutatdih wā chájipna caá”, át niíf jepahap wut jī. “Páant wā chájcan niít”, át niijcáp wut jī. Pánihna, “Jesucristo chah Maáh caá”, jwī niíf jéihna caá.

Pánih caandíh túi jenah jointí, ā naáwátidih jepahna, Diosdih wēinit, “Yoobópdih tigaá ā niiját”, jwípí niijná caá. ²¹⁻²²Jesucristodih jwí túi jenah joí cádahcat pínah niijná, Dios jwiítidih, yeebdíhbut ā túi teo wáacna caá. Áihwā jwí jumat pínah niijná, jwiítidih át níwip wut jī. Pánih níonit, jwiítidih búdí teo wáacat náahna, áih Túini Espíritudih át wahap tajī, jwíih caolihboó ā jumat pínah niijná. “Dios pehbhoó ni jumuchah, yeebdíh chah búdí ā túi chājipna caá”, Túini Espiritu jwiítidih ā niijíchah, jwí túi jéihna caá.*

²³Buu jwuhna, wā jenah joyátjidih wā jwúub túut nuumátdih yeebdíh yoobópdih wā naóhbipna caá. Wā yeenachah, Dios wíih jenah joyátdih jéih beedáni, ā peéh chājipna caá. Yeebdíh enedih búdí wā bejihna yuhna, “Weemdíh ennit, queét í tíicbipna caá”, níj jenah jointí, ni pehbhoó bejcanjeh, nin Macedonia baácna wā jwíih juyúp jī. ²⁴Diosdih jepahnit ni jumuchah, yeebdíh tūbit wutni dée níjeéh wā jumíhcan caá. Obohjeéhtih, níjeéh túinijeh jumna, yeebdíh búdí wā teo wáaquíhna caá, Diosdih túi jenah joí cádahcanjeh, chah ni weñat pínah niijná.

2 ¹Con láa yeebdíh enedih bejna nihna, ni yéej chājat peéh jūihna, yeebdíh búdí wāta jígaha tagaá. Pánihna, Éfeso tútchiboó jumna, jib bejatdih jenah jointí, “Queétdih jwúub jígahaíhcan, í pebhna wā bej jwuhcan níít”, wā níj jenah joyóp jī. ²Yeéb ni jígahachah ennit, weembút búdí wāta jígah tagaá. Pánih míic jígahanit, jwíta míic jéih jwúub weñacan tagaá. ³⁻⁴Pánihna, ni pebhna bej jwuhcanjeh, ni yéej chājatdih ni cádahat pínah niijná, wā daác wahap jī. Ni míic ámohat pínah jātíh bejna nihna, búdí wāta jígahap taga. Pánih búdí jígahna, jūinít, yeebdíh tíicahcan, yeebdíh búdí wā oyatdih ni jéihyat pínah niijná, páant wā daác wahap jī. Jwí jwúub míic enna, túut nuumnít, túinijeh ni jumuchah enna, wā túi wēibipna caá. Yeebbút ni túi wēibipna caá. “Queétboó túi jepahnit,

túinijeh í jumvipna caá”, wā níj jenah jointá caá.

Yéej chājnijidih í jwúub waadát túutcat

⁵Níjeéh jumni tūbit yéej chājni weemdíh ā jígahanap jī. Yeebdíh bácah chah át jígahanap taga. ⁶Jáantjeh yeéb míic wáacnit, ā yéej chājat peéh, caandíh bacanit, níit jwúub waadát túutcat wut jī. Páant ni peéh chājatdih náhninit, ā yéejatdih jígahna, át túut nuumúp wut jī. ⁷Buu, ā yéejatdih quíib buudnít, caandíh ni míic wáacapoó ni jwúub waadát túutú. Á jígahat yayáchah, jwí Maáhdih ā cádahcat pínah niijná, caandíh ni túi teo wáacá. ⁸Caandíh túinijeh ni jwúub pej jumúú, “Weemdíh í túi oina caá”, weñit, ā níj jenah joyát pínah niijná. ⁹Játíh yeebdíh daác wahna, “¿Wā wutuchah, í túi jepahni níít?” níj jéihníit, wā daác wahap jī. Buu ni jepahatdih jéihna, wā wēina caá. ¹⁰Buu caán ā yéej chājatjidih níit jenah joí cádahap wut be. Weembút wā jenah joí cádahna caá. Caán weemdíh ā yéej chājcah yuhna, yeebdíh teo wáacat túut niijná, Cristo ā enechah, ā yéejatjidih wā jwúub jenah joicán níit. Páant wā jenah joicátdih ennit, yeebbút ni jenah joí cádahbipna caá. ¹¹Páant caán ā yéejatjidih jwiítidih jwúub jenah joicát caá náahap, ā tíicat yayáchah, nemépwā í maáh, Satanás, ā náahat pah ā chājcat pínah niijná. Á yéejatjidih páantjeh jenah jointá, Satanásdih jwíta jepah tagaá. Satanás ded pah jwiít nihatdih ā yéej chājíhcatdih jéihcannit jwí nihcan caá.

Titodih jwááhcan, Pablo ā náhni dahwaat

¹²Éfeso tútchimant bejni Troas tútchina juibínit, Cristoíh túini doonátdih wā naáwáchah, dawá í túi joyóp jī. “Dios ā teo wáacachah, caandíh jepahnit dawá í jumna caá”, wā níj wēi jenah joyóp jī. ¹³Páant wā jenah jointá yuhna, wā úud panihni Tito, ni pebhna wā wahnidih jwááhcan, weémboó búdí wā náhni dahwanap jī. Pánih náhni dahwanit, caanjíh moondíh “Wā bejna caá”, niijnít,

* 1.21-22 Ef 1.14

nin Macedonia baáčboó caandíh bididih wā jūúwúp be.*

**Cristo jwiítidih eníhcannidih
ā yap yohat**

¹⁴Páant wā náhni dahwana yuhna, Cristoíhwā jwí jumatdih jenah joinít, Diosdih búdí wā wēina caá. Cristo Satanásdih yap yohni ā jumuchah, Satanás jwiítidih ā yéej chájat tútuchah yuhna, Cristoíhwā jumna, jwiítbut caandíh yap yohnit jwí jumna caá. Dios nihatdih Cristoíh doonádih jwiítidih ā naáwát tútup be, Satanásdih Cristo ā yap yohatjidih ī jéihyat pínah niijná. Pánihna, Cristodih jéihnit, búdí wēinit, nihat caandíh ī tái jenah joiná caá. ¹⁵Cristoíh doonádih jwí naóh peét bejehchah enna, Dios búdí wēinit, “Wā wūúh Cristo panihnit ī jumna caá”, ā niíf jenah joiná nacaá. Biquína jwí naóhni túini doonádih joinít, tái jepahnit jumna, iiguíjna bejat déejidih Dios ā túi ubnit ī jumna caá. Obohjeéhtih, bitaboó, joiná yuhna, ī jepahcat peéh iiguíjna bejnit pínah ī jumna caá. ¹⁶Nin pah jwípí niíf naóh bohéna caá: “Cristodih ni jepahcatji peéh iiguíjna bejnit, tubit yeejép ni tubaat ā yaicán níft. Obohjeéhtih, Cristodih tái jepahnit, Dioíh túini pehbhoó ni bejehchah, búdí ni weñat ā yaicán níft”, jwípí niíf naóh bohéna caá. Páant, jwí niíf naáwáchah joinít, iijnit, biquína ī joíhchah yuhna, bitaboó ī túi wēi joiná caá. Obohjeéhtih, jwí Maáh Cristo jwiítidih ā teo wáacchah, áih túini doonádih yoobópdih jwí naóhchah, beh joicán, nihat íta wēi joicán taga. ¹⁷Dios naáwátidih bita bohé jibnitboó, jíib náahna, yoobópdih ī bohécan caá. Obohjeéhtih, páant ī bohéat pah jwiítboó jwí yee bohécan caá. Dios ā naáwát tútutnit jumna, caán ā enechah jéihnit, yoobópdih jwípí bohéna caá.

**Pablowā Jesúfhwádih
teo wūhñit ī jumat**

3 ¹Bitá ī niiját pah, “Dedé jéihcat pínah weemdíh wihcan caá”, weémboó wā niijcán caá. Yeéb weemdíh

tái jéihna, “Pablowā yoobópdih ípí bohéna caá”, niíf jenah joinít, páant bita ī niíf daác wahatdih ni náahcan caá. Yeebbút bitadih páant ni niíf daác wahatdih wā náahcan caá. Obohjeéhtih, bitadih jéihcan, páant daác wahatdih nita náah taga. ²Yeebdih jwí bohéniji túini doonádih joinít, ni túút nuumúchah ennit, “Dios ā teo wáacatjīh Pablowā queétdih ī naáwáchah joinít, ī jenah joyátidih í tái túút nuumúp taga”, bita ī niíf jéihna caá. Páant niíf jéihnit, Dios ā bohéat tútutnit jwí jumatdihbut ī jéihna caá. ³Pánihna, jwí tái bohénachah, ni túút nuumátji doonádih joinít, Cristo jwiítidih ā bohéat tútatjidih nihát ī jéihna caá. Dios báadhni áih Túini Espírítu ā teo wáacatjīh, yeebdih jwí naáwáchah, ni tái jepahap jī. Cristoíh doonádih jwí bohénachah joinít, ni jwíih túút nuumátji doonádih bita ī joyóchah, yeébbóo queétdih jwí daác wahat panihnit ni jumna caá.* ⁴“Cristo jwiítidih ā wun wūhatjīh Dios ā tái teo wáacna caá”, ni niíf jenah joyóchah jéihna, jwiítboó “Túini Espírítu búdí ā teo wáacatjīh Dios naáwátidih queétdih jwí tái bohénap jī”, jwí niíf wēi jenah joiná caá. ⁵Pánih wēinit, “Weém wā jenah joyátjīh nindih wā jéih chájna caá”, niijcán, “Dios ā teo wáacatjīhjuh wā bujújana caá”, wā niíf jéihna caá. ⁶Páant ā teo wáacatjīh áih jáap naáwát, túini doonádih wā túi naóhna caá. Jon játih Dios jeé naanádih ā daacátjidih jwí nuowádih át jepahat tútup wut jī. Obohjeéhtih, caán máa wutatdih ī tái jepahat pínah wēpat queétbodydih át wihcap wut jī. Nin jáap naáwáttbodydih jwí jepahat pínah niijná, Túini Espírítu jwiítidih ā teo wáacna caá, Diosjeéh jwí tái jumat pínah niijná.*

⁷⁻⁹Dios ā wutatdih jeé naanádih daácnit, Moisésdih ā wūhuchah, Dios ā wēpatjīh Moisésíh móot búdí át yeh iiguíp wut jī. Moisés jeemánt ā jwúub dei jūúwúchah, áih móot yeh iigát ā baáj jwúub bejehchah yuhna, quíib ihana, queéet Israel juménáji caandíh í tái jéih

encap wut jī.* Jon játih Dios ā daácní wutatdih ā wūhuchah, ājeéh ī túi jumát pínah niijná, caandih túi jepahat āt náahap wut jī. Obohjeéhtih, ī túi jepahcatji peéh iiguípna īt bejep wut jī. Páant ī jepahcah yuhna, Moisés ā naóhni wutat túini ā jumát dih júutna, Dios búdí ā yeh iigát āt jíghop wut jī. Bū lāa jáap naáwát, túini doonádih Dios ā naáwát túutuchah, Túini Espírítu jwī jepahat pínahdih ā teo wáacachah, chah túini jumna, chah yeh iigát panihni ā jumna caá. Caán jeé naanádih ā daácní wutatdih jwī túi jepahcatji peéh iiguípna jwíta bej taga. Caán wutatdih jepahcan, ājeéh jwī jéih jumcah yuhna, caán wutatdih ā wūhuchah, Dios ā túi yeh iigát āt jíghop wut jī. Obohjeéhtih, bū lāa Jesucristoíh túini doonádih jwī jepahachah, iiguípna jwī bejat déejidih, Túini Espírítu ā teo wáacatjih Diosjeéh jwī túi jumna caá. Pánihna, jáap dooná chah túini caá ā jumap.¹⁰Bū lāa Jesucristoíh dooná jwiít dih búdí yeh iigní dée ā jumna caá. Obohjeéhtih, Moisésdih Dios ā daác wūhni wutat jwiít dih yeh iigcánni dée ā jumna caá.¹¹Caán wutatdih ā wūhuchah, búdí yeh iigát maátcanjeh āt jum jwuhap wut jī. Pánihat pah, caán wutat túini jumna yuhna, būdní pínah āt jumap tají. Obohjeéhtih, Jesucristoíh túini doonáboó ā būdcán níft. Búdí yeh iigát ā jumuchah yuhna, máa wutatji būdní pínah āt jumap tají. Pánihna, būdcánni pínah jáap doonádih ā wūhuchah, chah búdí yeh iigát dée ā jumna caá.

¹²⁻¹³Moisés áih móot yeh iigát ā baáj jwúb bejchah, yégueh chóojih āt jáhap wut jī, queét Israel juimená ī encat pínah niijná. Obohjeéhtih, jwiítboó nin būdcánni dooná chah iigní dée ā jumuchah jéihna, tíccanjeh, yoobópdih jwī naóhna caá.*¹⁴Queét Diosdih jóihcan, áih jenah joyátdih jáhat dée ā jumuchah, Moisés ā daacátjidih īt beh joicáp wut jī. Bū páantjeh caán daacátjidih ī en naáwáchah joiná yuhna, bífc yoobó ī jéih beh joicán caá. Cristodih jwī jepahachahjeh, caán jáhat déedih ā

yohna caá.¹⁵Yeebdih wā jwúb naóhna caá. Būbut queét Israel juimená jwī Maáh Cristodih jepahcan, Moisés ā daacátjidih páantjeh ī beh joicán caá.¹⁶Obohjeéhtih, det jwī Maáhdih jepahnitdih caán daacátjidih Jesúsboó ā túi beh joyána caá.¹⁷Jwī Maáhdih jepahnitdih Túini Espírítu ā jumna caá. Pánihna, jwiít Túini Espírítu jumnitdih Diosboó wēi ennit, “Queét yeejat peéh chájat wihcannit caá”, ā niijchah joinít, “Moisés ā wutatjidih jwī túi jepahcatji peéh jwiít dih ā wihcan níft”, jwī níj jéihna caá. Pánih jumna, jáhat dée wihcah, Diosdih túi jéihnit, jwī úum úúbhcan caá.¹⁸Jwiít Cristoíhwā móot jáhat dée wihcan, “Caánboó chah túini caá”, jwípí níj jenah joiná caá. Páant níj jenah joinít, ā weñat pínahdihjeh chájna, caán ā jumát pahjeh jumát túut niijná, yeó jáap jumát pah túi túut nūmná caá jwī chájap. Jwiít dih Túini Espírítu ā teo wáacachah, jwī túi túut nūmná caá. Pánih túinidih jwī túut nūmúchah ennit, “Queét chah túi jenah joiná caá ī chájap”, bitaboó jwiít dih ī níj jenah joibípa caá.*

Jesúh doonádih naóhni ded pah ī jumát

4¹Túini Espírítu teo wáacni jumna, Dios weemdih oinit, áih jáap túini doonádih ā bohé jibat túutap jī. Pánih bohéna, bita weemdih yeejép ī chájachah, jíghahna yuhna, wā bohé cádahcan caá.²Ded pah wā bohéátdih nihāt ī jéihyap pínah niijná, wápí bih bohécan caá. Nihat joinít ī túi beh joyát pínah niijná, yeecanjeh, áih túini doonádih yoobópdih wápí bohéna caá. Dios weemdih wēi ennit, “Pablo ā túi bohéna caá”, ā niijná caá. Bitabut wā bohénachah joinít, bífc yoobó ípí niijná caá.³Obohjeéhtih, bita iiguípna bejnit pínah jumna, jáhat dée ā jumuchah, wā bohéátdih ī beh joicán caá.⁴“Cristo chah túini Maáh ā jumna caá”, jwī níj bohénachah, Diosdih jéihcannit ī maáh, Şatanás queétdih ā beh joyát túutcan caá. Áih yeh iigát dih jáhat dée pah caá queétdih ā chájap. Dios ded pah ā

jumatdih Cristojeh cáacwādhī ā tūi beh joyána caá. Caán Cristo Dios yoobát caá. ⁵Pānih bohéna, “Weemdīh nī weñé”, niijcānjeh, “Jwī Maáh Jesucristoboodīh nī weñé”, wāpī niīj naóh bohéna caá. Jwiít Jesúsdiīh oina, nī maáh dée nihcan, yeebdīh teo wáacnitjeh caá jwī jumup. ⁶Jon jātīh Dios nihatdih chājna, “Dupúnapboó yeh iigát ā jumū naáh”, āt niijp wut jī. Caanjéh jwīih caalihdiīh yeh iigát dée ā jumat tūtutna caá. Pānihna, Cristo, chah tūini ā jumatdih jéihna, Dios bíc yoobó tūini ā jumatdihbut jwī jéihna caá.*

Jesúhwa áih wēpatjīh ded pah ī chājat

⁷Weémboó wēpcanni, oboh jumni wáam dah dée wā jumuchah yuhna, Jesucristoīh tūini doonádih wā bohé jibat pínah niijná, Dios weemdīh ā nīwip jī. Oboh jumni wáam dah díitboó chah tūinidih jwīpī yac ámohat dée wā bíbohna caá. Caán tūini doonádih wā naáwáchah joinít, cáacwāboó ī tūtut nuumná caá. “Oboh jumni, wēpcanni wā jumuchah yuhna, Diosboó chah wēpni jumna, búdí ā teo wáacachah, ī tūi tūtut nuumúp be”, wā niīj jéihna caá. Bitabut, wēpcanni wā jumatdih jéihna, “Dios ā wēpatjīh ī tūtut nuumúp be”, bíc yoobó ī niīj jéihna caá.

⁸Biquí láana weemdīh tūbit ī jūihñuchah yuhna, Jesúh tūini doonádih wā naóh cádahcan caá. Bíh láa ded pah Dios ā weñat pínahdih jéihcanjeh, “¿ded pah wā chājbi?” niijnít, búdí wā jenah joiná caá. Pānih búdí jenah joiná yuhna, weemdīh ā teo wáacachah, caandīh wā tūi jenah joí cádahcan caá. ⁹Bíh láa bita weemdīh enīhcan, Jesúh tūini doonádih wā naáwát peéh, yeejép ī chājna caá. Páant yeejép ī chājachah yuhna, weemdīh cádahcanjeh, Dios āpī teo wáacna caá. Bíh láa ī wun mao jwejni yuhna, ā teo wáacachah, booni páantjeh wā jumna caá. ¹⁰⁻¹¹Nin baáčboó Jesús ā jum jwuhuchah, cáacwā caandīh it mao yohop wut jī. Pānihna, weembút nin baáčboó jum jwuhna, Jesúsdiīh ī mao

yohatji pahjeh, áih tūini doonádih wā naóh jibat peéh, weemdīhbut ī mao yohíhna caá. Obohjeéhtih, Jesucristo weemdīh ā tūi wapachah, wā báadh jwuhna caá. Páant weemdīh ā teo wáacachah enna, “Jesúsboó báadhni, chah wēpni ā jumna caá. Caanjéh tiguaá Pablodih wapni”, nihát cáacwā ī niīj jéihna caá. ¹²Weemdīh ī mawíhichah yuhna, yeebboó wā naóhni doonádih joinít, Jesucristodih jepahna, Diosjeéh páantjeh nī tūi jumbipna caá. ¹³Tūbit yeejép yapna yuhna, Jesucristodih wā tūi jenah joí cádahcan niít. Jon jātīh Davidbut yeejép ā yapachah, nin pah āt niīj daacáp tajī: “Diosdiīh tūi jenah joinít, ded pah ā naáwátidih wā naóh yapanap be”, āt niīj daacáp tajī.* Á tūi jenah joyát pah muntih weembút jwī Maáhdih tūi jenah joinít, áih tūini doonádih wāpī naóh yapana caá. ¹⁴Pānihna, Jesúh tūini doonádih wā naáwát peéh bita weemdīh ī mao yohochah yuhna, caandīh wā tūi jenah joí cádahcan niít. “Jesucristoīh jumna, caandīh jwúb boonaniboó weemdīhbut ā jwúb boobipna caá. Pānih boonanit, weemdīh nījeéh ā jumupboó ā waadát tūtutbipna caá”, wā niīj jéihna caá. ¹⁵Páant ā chājat pínahdih jéihnit, yeebdīh teo wáacat tūtut niijná, yeejép yapna yuhna, wāpī bohéna caá. Wā bohéatdih dawá nī joyóchah, yeebdīh oinit, Dios dawá iiguípna bejnit déejidih ā tūi ubna caá. Pānihna, dawá caandīh “Túina caá, Paá”, ī niīj wēi naóhbiipna caá.

¹⁶Páant jwiítidih ā chājat pínahdih náhninit, búdí wēina, Jesúh tūini doonádih wā yabh naóhcan caá. Yeó jáap jumat pah wíh bácah ā wēpca jūwáchah yuhna, caandīh chah tūi jenah joiná caá wā chāap. ¹⁷Nin baáčboó jwī jum jwuhuchah, yeejép jwī yapatdih búdí wā jenah joicán caá. Obohjeéhtih, Dios pehbboó jwī juibínachah, yeejép yapat wihcah, chah tūi jéinit jwī jumat pínahdih wā tūi jenah joiná caá. ¹⁸Nin baáčboó jum jwuhna, dedé jwī enni bũdní pínahjeh caá. Obohjeéhtih, Dios pehbboó jumnidih bũ jwī jéih encah

yuhna, ã buudcán niít. Pánihna, nin baácboó jwí ennidih búdí jenah joicánjeh, Dios pebhboó ded pah jwí jumát pínahdih wã túi wēi jenah joiná caá.

5¹Nihat nin baácboó jumni buudní pínah ã jumnatdih jéihna, “Jwíih bácahbut buudní pínah ã jumna caá”, jwí niíf jéihna caá. Jwí wunuchah, jwíih bácah ã moópbična caá. Obohjeéhtih, jwí wunat túttimah, Dios jáap bácah jwiítidih ã jwúub wúhbična caá. Caán bácahjih jwí jwúub wuncan niít. “Pánih jumna, jáap bácahjih Dios pebhboó jwí jumbična caá”, jwí niíf wēi jenah joiná caá. ²Nin baácboó jum jwuhna, tubit yeejép yapna, biquí láana Dios pebhboó búdí wã jumíhna caá. ³Yégueh chóodih jwí dūwíhat pahjeh ã wúhni pínah jáap bácahboodíh búdí wã páina caá. ⁴Buu nin bácahdih yohíhcan yuhna, jáap bácahboodíh wã páina caá. Nin baácboó jum jwuhna, wíih bácah ã moopát pínahdih jéihna, Diosjeéh paantjeh jumát tút niijná, jáap bácah pínahdih búdí wã bidna caá. ⁵Dios jwiítidih jáap bácah ã wúhat pínahdih játih át jenah joiíp taga. Pánihna, áih Túini Espíritudih jwiítidih ã wúhuchah, caánboó “Yoobópdih jáap bácahdih meemdíh ã wúhbična caá”, jwiítidih ã niíf jenah joyát túttna caá.

⁶Páant ã chájat pínahdih jéihnít, úumcan, wã jígahcan caá. Búu nin bácahjih jum jwuhna, Dios pebhboó wã bej jwuhcan caá. ⁷Pánih jumna, ded pah jwí yapat pínahdih jéih encan yuhna, Jesucristodih túi jenah joinít, “Á niijátji pahjeh wã túi yapbična caá”, wã niíf jéihna caá. ⁸Nin baácboó jum jwuhna, wã wunat pínahdih úumcanjeh, wēi jenah joinít, jáap bácahjih jwí Maáh Jesucristojeéh búdí wã jumíhna caá. ⁹Pánihna, Dios pebhboó bejna, wã bej jwuhcanbut, bíc yoobó jwí Maáh ã weñat pínahdihjeh wã chájíhna caá. ¹⁰Japboó juibínít, jwiít nihat jwí Maáh Jesucristo pebhna jwí juibí ñuhbična caá. Páant jwí juibí ñuhuchah, nin baácboó jumna, ded pah jwí chájatjidih enniwi jwí maáh ã ñíobipna caá. Páant ã ñíwichah, jwí jéih jweicán niít. Pánihna, bíc jwí

Maáh ã weñat pínahdih ã túi chájatji jíib, ã túi wēi naóhbična caá. Obohjeéhtih, bíhboó ã túi chájatji jíib, caandíh ã wēican niít. Páant jwí yapat pínahdih jéihna, jwiítidih túi chájat caá náahap.*

Dios jwiítidih ã wēi enat

¹¹Dios ninboó ded pah jwí chájatdih enna, caán ã weñat pínahdih jwí chájatji jíib ã peéh chájbična caá. Páant ã peéh chájat pínahdih úum yacna, búdí teo wáaquíhna, cáacwádhíh wã wép bohéna caá. Pánih bohéna, búdí oinit, wã teo wáaquíhatdih Dios ã túi jéihna caá. Pánihna, bíc yoobó ñi jéihyat pínahdih yeebdíhbut wã náah yacna caá. ¹²Páant niijnít, “Dedé jéihcat pínah weemdíh wíhcan caá”, wã niijcán caá. Obohjeéhtih, bitaboó í yee naáwáchah joinít, “Nihcan caá. Pablo túi oinit, yoobópdih jwiítidih ã bohéna caá”, ñi niiját pínah niijná, páant wã niíf naáwáp be. Queét í túi jíghatdihjeh wēi jenah joinít í jumna caá. “Nihat jwiít judíowá ded pah jwí chájatdih Pabloboó joyáh bojna, ã bohéat túican caá”, í niíf naóhna yuh caá. Páant niijnít, bita queédíh í wēi enat pínahdihjeh í jenah joyát ã túican caá. Obohjeéhtih, ded pah íh caolíh ã jumnatdih caá jenah joyát náahap. ¹³Biquína weemdíh júihnítboó “Pablo tubit yójah bohé jibna, jenah joicánni caá”, í niíf júihna caá. Obohjeéhtih, Diosdih búdí weñáihna, páant wã bohé jibna caá. Bitaboó weemdíh eníhcannít, “Pablo ã jenah joyátjéhjeh ã yee bohé jibna caá”, í niijná yuh caá. Obohjeéhtih, yeebdíh teo wáacat tút niijná, túi jenah joinít, yoobópdih wã bohéna caá. ¹⁴Cristo jwiítidih búdí ã oyochah jenah joinít, caandíh jepahna, wã túi bohéna caá. Pánih oina, caán Cristo bícfeh jwí yéejat jíib buudáatdih ã jíib cháj beedá wúhat tút niijná, jwiítidih át wun wúhup wut jí. Caandíh jenah joiná, “Wíih pínah caá át wun wúhjip taga”, niíf jenah joinít, jwiít nihat jwí yéejat jíib ájeéh wunnít paníhnt caá jwí jumup. Jwí yéejat jíib buudáatdih jíib cháj péanit paníhnt jwí jumna caá. ¹⁵Pánihna, Cristo nihat

* 5.10 Ro 14.10

cáacwā jwī yéejat jíib át wun wūhup wut jī, caandíh jepahnit, jwī náahat pah chājniti túut nūmnít, ā weñat pínahboodíh jwī chājat pínah niijná. Caán ā wunuchah yuhna, Dios át jwáub boonanap tajī.

¹⁶Jwī Maáhdih jwī jepahachah, ded pah jwī jenah joyátdih ā túut nūmúp be. Játih nin baácdih bóodih jenah joinít, ded pah cáacwā ī jíghatdihjeh ennit, “Túinit caá. Yeejépwā caá”, jwī níj en jwuhup be. Obohjeéhtih, buu páant jwī níj jenah joicán caá, buca. Játih Cristodihbut pánih jenah joinít, “Caánboó cáacjeh caá”, wā níj jenah joyóp yuh jī. Būu caandíhbut páant wā níj jenah joyátdihjeh wā túut nūmúp be. ¹⁷Ded Jesucristodih jepahni, áih jumna, jenah joyát túut nūmní ā jumna caá. Ded pah ā jenah joyát túut nūmná, ded pah ā chājatbut túut nūmní ā jumna caá. Játih ā weñat pínahdihjeh chājni ā jumup be. Būu, túut nūmná, Túini Espiritu ā teo wáacachah, Dios ded pah ā weñat pínahboodíh chājni ā jumna caá, buca.*

¹⁸Jwiítjeh páant jwī jéih chājcah, Dios jwiítidih át túut nūmúp taga. Játih, Diosdih eníhcannit jum jwuhna, ájeéh jwī túi jum jwuhcap jī. Cristo ā wun wūhatjíh jwī eníhcatdih Dios át cádahat túutup taga, ájeéh jwī túi jumat pínah niijná. Pánih chājnit, jwiítidih bitadih át naáwát túutup be, queébtut caandíh ī eníhcatdih cádahnit, ájeéh ī túi jumat pínah niijná.

¹⁹Nin pah caá ā níj naáwát túutup: “Nihat yéejnit jumna, Diosdih eníhcannit jwī jumna caá. Jwiítidih búdí bidnit, Jesucristo jwī yéejat jíib ā wun wūhatdih jwī túi jenah joyóchah, áihwā chājnit, jwiítidih ā túi pej jumna caá”, ā níj naáwát túutup jī. ²⁰Pánihna, Jesúh jumna, cáacwādih nin pah wápí níj naóh yapana caá: “Yeebbút Jesucristodih jepahna, túut nūmnít, Diosjeéh níi túi jumúú”, wā niijná caá. ²¹Jwī Maáh Cristoboó bícjeh yéejat wihcanni át jumup wut jī. Obohjeéhtih, ā yéej chājcah yuhna, Diosboó caandíh jwī yéejat jíib át wun wūhat túutup wut jī. Jwī yéejat jíib buudáátdih Cristoboó át

jíib chāj beedá wūhup wut jī. Páant ā jíib chāj beedá wūhatdih enna, Diosboó jwiít Cristoihwādih ennit, “Queétdih dedé yéejat peéh ā wihcan caá. Wā wūúhdih wēi enat pahjeh muntih, queétdihbut wā wēi enna caá, buca”, ā niijná caá. Pánihna, Cristoihwā jwī jumuchah, Dios túini ā jumat pahjeh muntih jwiítidihbut ā túi jumat túutna caá.

6¹Dios yeebdíh búdí oinit, teo wáacna, níi yéejat peéh át yoh wūhup taga. Jwiít, yeebbút Diosdih teo wūhniit jumna, nindih yeebdíh wā naóhna caá: Áihwā jumna, yeebdíh wā bohéátjidih níi túi jepahaá. “Wā jepahna caá”, niijná yuhna, ā náahat pah chājcan, dedé pínah āta nihcan tagaá. Dios ā oyatdih yap yohnitjeh níita jum tagaá. ²Jon Játih Dios naáwátdih naóh yapani nin pah át níj daacáp tajī:

“Wā náahni yeó jáap yeebdíh búdí oina, níi wúbatdih jepahnit, wā teo wáacap jī. Pánih teo wáacnit, yeebdíh wā túi ubup jī, Dios ā niijná caá”, át níj daacáp tajī. (Is 49.8)

Būu caá ā náahni yeó jáap ā jumup. Būu yeebdíh ā túi ubat pínah niijná, caandíh jepahat caá náahap.

Ded pah Pablo ā jumat

³“Bita wā bohéátidih ī jepahcan niít”, niijná, dedé yeejépwā chājcan, yeejépwā wápí wéhecan caá. ⁴Túinijeh wápí jumna caá, “Pablo Dios ā weñat pínahdihjeh chājna, caandíh túi teo wūhni ā jumna caá”, cáacwā weemdíh ī níj ját pínah niijná. Dawá láa bita weemdíh yeejépwā ī chājachah yuhna, weémboó íjcanjeh wā jumna caá. Dawá láa moh yéejna yuhna, wā bohé cádahcan caá. ⁵Nin pah caá yeejépwā yapap: Cáacwā weemdíh ī mawachah; nemat mūúboó ī nemechah; dawá íjnit, míc wáac juínit, ī mao yohat túutuchah, yeejépwā yapap jī. Weém búdí teona; quíib chei tubuchah yuhna, ūoca daa jūóhna; nūgúp wunna, yeejépwā yapap jī.* ⁶Í náah chājatdih jenah joicán, wā túi jumna caá. Yeebdíh teo wáaquíhna, jwī maáh túini doonátdih túi

jenah jointí, íjcanjeh, wā túi bohénap jī, ñi túi beh joyát pínah niijná. Yeebdíh túi oinit, wā bohénachah, Túini Espíritu yeebdíh ā teo wáacatjīh ñi túi jepahap jī. ⁷Áih túini doonádih naóhna, yeecanjeh, Dios ā wēpatjīh wā bohénachah enna, caandíh teo wūhni wā jumatdih ñi túi jéihna caá. Yoobópdih Dios ā weñat pínahdih chājna, “Pablo yeejép chājni caá”, cáacwā weemdíh í jéih niijcán caá. “Dios ā náahat pah, túinijeh ñi jumúú”, bitadih wā niijchah, wā túi jumatdih enna, “Pablo yee bohéna caá ā chājar”, í jéih niijcán caá. ⁸Biquína weemdíh í túi wēi enechah, bita í wēi encah yuhna, biquína í wēi naáwáchah, bita yeejép í naáwáchah yuhna, wā joyáh bojna caá. Yoobópdih wā bohénachah yuhna, biquína “Pablo yee bohéni caá”, í níj naóh yacna caá. ⁹Nihat cáacwā í enepboó wā bohénachah, weemdíh jéihna yuhna, biquína weemdíh enah bojnít, “Oboh jumnijeh caá”, í niijná caá. Bitá weemdíh í mawachah yuhna, wā báadh jwuhna caá. Í mao yohat túutuchah yuhna, páantjeh wā jum jwuhna caá. ¹⁰Biquí láana jígahna yuhna, Cristoíh jumna, páantjeh wā wēina caá. Moh yéejni jumna yuhna, bitadih túini doonádih bohéna, queétdih búdí jíib jumni wūhat dée pah caá wā bohénap. Bífh pah bóonadih bíbohcan yuhna, Cristoíh jumna, búdí bíbohni dée pah wā wēina caá.

¹¹Yeéb Corinto tútchidih moondíh búdí oina, úumcan, túccanjeh, ded pah yeebdíh búdí wā náah yacatdih wā túi naóh daác beedánap be. ¹²⁻¹³Yeéb wā weh panihnit ñi jumuchah, oinit, yeebdíh wā naóhna caá. Yeebdíh wā oi cádahcan caá. Obohjeéhtih, yeéboó weemdíh ñi oi cádahap jī. Pánihna, yeebdíh búdí wā oyat bíic yoobó weemdíhbut ñi jwúub oyoó.

**Jesucristoíh nihcannitdih
ā pej jumat tútcat**

¹⁴Yeéb Jesucristoíhwā áihwā nihcannitboodíh ñi pej jumca bojoó. Túi pej jumnit pínah nihcán caá.

Nindih ñi túi jenah joyoó: Ded Jesúsdi h jepahni, túinidih ápi chājíhna caá. Obohjeéhtih, Jesúsdi h jepahcanniboó, yeejépdih ápi chājna caá. Pánih jumna, bíicdih í jéih jumcan caá. Yeejép chājni túi chājíhni boodíh ā yéejabipna caá. Túi chājíhni yeejépdih ā jéih yap yohcan níit. Ded Jesúsíh jumna, ā naáwátidih ápi túi jenah joiná caá. Obohjeéhtih, Jesúsíh nihcanniboó nemépwā í maáh ā naáwáchah jointí, ded pah Dios ā jumatdih ā jéihcan caá. Queét chénat pah í jenah joyát mácah ā jumna caá. Pánih jumna, í jéih míic pej jumcan caá. ¹⁵Jesucristo Satanásjīh mácah míic í jenah joyát ā jumuchah, í jéih míic pej jumcan caá. Bíic yoobó Jesúsíhwā Satanáíhwājīhbut mácah míic í jenah joyát ā jumuchah, bíicdih í jéih jumcan caá. ¹⁶Dios páantjeh jumni caá. Jwiít áihwā jumna, caandíhjuh wēinit, jwí jepahna caá. Bííhdih wēinit, jepahna, áta túican tagaá. Jwiít Jesúsíhwā áihwā nihcannitdih pej jumna, í wēi jepahnidih jwiítbut jwí wēi jepahat dée ā tobohna caá. Pánih jumna, yeéb Jesúsíhwā, Jesúsíhwā nihcannitdih ñi pej jumca bojoó. Dios báadhni jumna, jwiít Jesúsíhwā bíicdih, áih muu pánihnit jwí jumna caá.* Jon játih ā naáwátidih naóh yapanit nin pah ít níj daacáp tají:

“Weémboó queétdih túi pej jumna, í maáh wā jumbipna caá. Queétdih wííhwā jumna, weemdíhjuh í wēibipna caá’, Dios ā niijná caá”, ít níj daacáp tají.

(Lv 26.12; Jer 32.38; Ez 37.27)

¹⁷Bitá naóh yapanitbut nin pah ít jwúub níj daacáp tají:

“Wííhwā nihcannitdih ñi cádahaá. Queétdih ñi pej jumca bojoó. Í náah í chājat déedih yeéboó ñi chājca bojoó. Páant ñi cádahachah, weémboó yeebdíh wā wēi enbipna caá. *(Is 52.11)*

¹⁸Pánih wēi ennit, ñi íip wā jumbipna caá. Yeéboó wā weh ñi jumbipna caá’, Chah Wēpni

Maáh ā niijná caá”, it niíf
daacáp tají.

(2S 7.14; 1Cr 17.13;
Is 43.6; Jer 31.9)

7¹Pánihna, wā oinitá, nindih ñi túi
jenah joyoó: “Ñi yéej chājatdih ñi
cádahachah, yeebdíh wēi ennit, wā túi
pej jumbipna caá”, Dios ā niijíchah joinít,
nihat jwī yéejatdih jwī cádah jíih. Dios ā
jíghat pínahdih chājíhcan, yeejép jwī
jenah joyátidih cádahat caá náahap.
Pánih túút nuumnít, túi jenah joiná, ā
weñat pínahboodíh jwī chāj jíih.

**Corinto tútchidih moón
ī túút nuumát**

²Weemdíh ñi jwáub oi jenah joyoó,
páant muntih. Nijeéh jumna, deddih wā
yéej chājcap jí. Bohéna, yeebdíh wā yéej
chājat túutcan, yeebdíh wā yee déuc
wáicap jí. ³Páant niijnít, “Pablodih jwī
túi oicatji jíib jwiítidih peéh chājat ā
jumna caá”, yeebdíh niíf jenah joyát
túutcan, “Pablo túi chājni jíí”, wā niíf
jenah joyát túutna caá. Wā jwíih niijátji
pahjeh muntih, wā jwáub niijná caá:
Yeebdíh búdí wā oina caá. Pánihna, ded
pah yapna, wunna yuhna, bíic yoobó
yeebdíh jenah joinít, wā oi cádahcan niít.
⁴“Queét Corintodih moón túi chājnit
jumna, wā naáwátidih ī túi jepahbipna
caá”, niíf jenah joinít, búdí wā wēina caá.
Pánihna, yeejép yapna yuhna, yeebdíh
páantjeh wā wēi jenah joiná caá.

⁵Nin Macedonia baácboó wā juyúchah,
weemdíh chooát ā wihcap be. Páantjeh
yeejép wā yapap be. Dawá júihnitboó
“Ma túi chājcan caá”, weemdíh ī niíf
júihñup be. “¿Queét Corintodih moón wā
oinitboó ī túi jum niít?” niíf jenah joinít,
páantjeh yeebdíh búdí wā náhni
dahwanap be.” ⁶Obohjeéhtih, Dios jíghat
yayániboó weemdíh teo wáacnit, Tito wā
pebh ā juyúchah, weemdíh búdí ā
weñanap be. ⁷“Queét ī jwáub túi
jumátidih enna, búdí wā weñep be”,
weemdíh Tito ā niíf naáwáp be. Páant ā
niíf naáwáchah joiná, weembút búdí wā
weñep be. “Queét Corintodih moón
Jesúfhwā meemdíh búdí ī bidna beé. ‘Yéej

chājnit, Pablodih búdí jwíh jíghahanap
taga’, niíf jenah joinít, queébtut búdí it
jíghap wut be. Pánih jíghahnit, ma daác
wahnidih ennit, it túi jepahap tabe”, Tito
weemdíh ā niíf naáwáchah joinít, chah
búdí wā weñep be.

⁸Wā jwíih daácnijidih wah péanit, “Nin
wā wēp naóh daacátjidih ennit, búdí ī
jíghahbipna caá. Páant wā wēp naóh
daáccan, āta túi taga”, niíf jenah joinít,
búdí wā jíghah jwuhup jí. Obohjeéhtih,
buu ñi jíghat yayát doonádih joinít,
weembút wā jíghahcan caá. ⁹Buu búdí wā
wēina caá. Ñi jíghat doonádih joinít,
wēina wā chājcan caá. Obohjeéhtih,
jíghahnit, túiniboodíh ñi túút nuumát
doonádih joinít, búdí wā wēina caá. Dios
caá yeebdíh āt jíghat túutap taga, ñi
jenah joyátidih ñi túút nuumát pínah
niijná. Pánihna, wā daác wahniboó
yéejacan, yeebdíh āt túi teo wáicap taga.
¹⁰Dios ā náah yacat pahjeh jwī yéejatdih
jíghahna, yéej chājatdih jwī cádahbipna
caá. Pánih jíghahna, jwī jenah joyátidih
túút nuumnít, túiniboodíh jwī chājbipna
caá. Páant jwī túút nuumúchah enna,
iiguípna jwī bejat déejidih Diosboó ā túi
ubbipna caá. Maátcanjeh jwī jíghahna
yuhna, túi túút nuumnít, búdí jwī
wēibipna caá, buca. Obohjeéhtih, bitaboó
ī yéej chājat jíib queétdih Dios ā peéh
chājat pínahdih jíghahna yuhna, túút
nuumíhcan, iiguípna ī bejbipna caá.
¹¹Yeéb Dios ā náah yacat pahjeh jíghahnit,
ñit túi túút nuumúp taga. iÑi jenah
joyoó! Nin pah caá ñi túút nuumát:
Buu jwuhna, ded yéej chājni ā yéejatdih enah
bojcanjeh, yoobópdiñ ñi túút nuumát
túutna caá. Ñi yeejép jenah joyátjidih
cádahnit, túút nuumnít, buu ñi túi jenah
joyátidih wā jéihyat pínahdih weemdíh ñi
náah yacna caá. Pánihna, weemdíh ñi
wēi jenah joi jwáhcátjidih búdí ñit
jíghap wut be. Ñi yéejat jíib Dios ā peéh
chājat pínahdih búdí úmna, túi túút
nuumnít, weemdíh jwáub eníhna, búdí
ñit bidip wut be. Dios ā weñat
pínahdihjeh ñit chājap wut be. Det yéej
chājnitdih ñit peéh chājap wut be. “Buu,
queét yoobópdiñ chājnit caá. Dedé yéej

chājat peéh queétdih ā wihcan caá, buca”, wā níj jenah joiná caá. ¹²Yeebdíh daác wahna, yéej chājnidih ní peéh chājat pínahdih, ā yéej chājatjidihbut jenah joicánjeh wā daác wahap jī. Obohjeéhtih, Dios yeebdíh enna, “Queét Pablodih yoobópdih oinit caá”, ā níj jenah joyátdih ní túi jéihyat pínah niijná, wā daác wahap jī. ¹³Páant ní tút nūmátdih jéihnit, búdí wā wēina caá.

Tito ninboó jwáub jainít, weemdíh nin pah ā níj wēi naáwáp be: “Queét Corintodih moón í túi tút nūmátdih ennit, wā jígahatji ā yayáh bejep jī. Pánihna, búdí wā wēina caá”, ā niijíp be. Páant ā niijátdih joinít, weembát chah yeebdíh wā wēina caá. ¹⁴Tito ní pehbhoó ā bejat tút chājachah, nin pah caandíh wā niijíp jī: “Queét Corintodih moón Jesúhwa nin wā daác wahnidih ennit, í túi jepahbipna caá”, wā niijíp jī. Pánihna, ní túi jepahatjidih jéihnit, Titodih jwáub ennit, wā tíccap be. Titodih wā niijátji bífc yoobó át yapap wut be. ¹⁵Tito ní pebhna ā juibínachah, caandíh túi wēi jwááhnit, wā daác wahatdih ní túi jepahatdih náhnit, yeebdíh chah ā oi jenah joiná caá. ¹⁶Buu túi jepahnit, Dios ā weñat pínahdihjeh ní túi chājatdih jéihna, túttimah bífc yoobó ní jepahat pínahdihbut wā túi jéihna caá. Pánih jéihnit, búdí wā wēina caá.

**Jesúhwa dinero wahnit,
moh yéejnitdih í teo wáacat**

8 ¹Buu wā údwā panihnitá, bífh naáwát ā jumna caá. Nin Macedonia baácdih jumni tútchinadih moón Jesúhwa míc wáacnit ded pah í túi chājatjidih yeebdíh wā naóhbipna caá. Dios queétdih oinit, búdí át teo wáacap taga. ²Queét tubit yeejép yapna yuhna, jwí Maáhdih túi jenah jói cádahcan, búdí í wēina caá. Pánih túi jenah joiná, tubit moh yéejnit jumna yahna, íih dinerodih oicanjeh, bita chah moh yéejnitdih búdí í wēh wáacap jī. ³Weém ennijjeh tigaá yeebdíh wā naáwáp. Queét moh yéejnit yuhna, í bíbohat pah bóo í wūhup jī. Nihcan caá. Búdí pohba í wūhup jī. Í

náahatdih jīb chājat pínahdihbut í wūhup jī. Weémboó páant wā wūhat tútcah yuhna, queétjeh jenah joinít, páant bóo búdí weemdíh í wūhup jī. ⁴“Judea baácdih moón Jesúhwa moh yéejnitdih búdí teo wáaquíhna, nin pah bóo meemdíh jwí wūhnidih queétdih ma wūhué”, weemdíh í niijíp be.* ⁵Pánih wūhna, wā jenah joyát chah í wūhup be. Íih dinerodih í wūhat pínah játih, “Paá, ded pah ma weñat pínahdihjeh yoobópdih meemdíh wā chāj wūhbipna caá”, Diosdih í niijíp wut be. Páant í niiját túttimah, “Dios ā wutuchah joinít, yeeb Jesúh doonádih bohé jibnitboodih ded pah ní náahatdih jwí túi teo wáacbipna caá. Ded pah ní wutuchah, jwí jepahbipna caá”, jwiítdih í niijíp be. ⁶Nit Macedonia baácdih moón íih dinerodih í wūhatdih jenah joinít, yeeb Corintodih moondihbut wā jenah joyóp be. “Ninjíh moón búdí í wūhat pah queébtu í wūhat pínahdih í ámoh pána naáh”, wā níj jenah joyóp be. Páant níj jenah joinít, Titodih nin pah wā niijíp be: “Meém íih dinerodih queétdih mat wūh wáac jwíihat tútup wut jī. Pánih jwíihnit, nihat í wūh wáacni dinerodih ma jwáub ámohat tútat tút niijná, í pebhna ma jwáub bej pánaá”, Titodih wā niijíp be. ⁷Yeeb túi chājnit jumna, jwí Maáh Cristodih ní túi jenah joiná caá. Á naáwátidih túi jéihnit, ní túi naóh yapana caá. Caán ā weñat pínahdihjeh búdí chājíhna, yeebdíh jwí bohéat pah túi oinit, bitadih ní teo wáacna caá. Pánih túi chājnit jumna, níih dinerodih oicanjeh, moh yéejnit Jesúhwaíh teo wáaquíhna, bífc yoobó yeebdíh túi wūhat caá náahap.

⁸Páant niijná, yeebdíh watna wā chājcan caá. Obohjeéhtih, nit Macedonia baácdih moón ded pah jígah ennit, moh yéejnitdih búdí í teo wáacatdih yeebdíh wā naáwáp be, “Jwiítdih búdí jígah ennit, queétdih chah jwí wahbipna caá”, ní níj jenah joyát pínah niijná. Páant ní wūhuchah enna, “Queét Corintodih moón bitadih túi jígah en teo wáacnit í jumna caá”, wā jéih niijbipna caá.

* 8.1-4 Ro 15.26

⁹Jwī Maáh Jesucristo jwiítidih búdí oina, ā teo wáacatdih jwiítidih túi jenah joyát caá náahap. Nin baácboó ā dei jūúwát pínah játih, Diosjeéh jumna, nihát maáh ā jumuchah, caandíh dedé judhdát āt wihjican tagaá. Obohjeéhtih, nin baácboó dei jūóhnit, ā maáh wēpatdih cádahna, jwiítidih teo wáacat túut niijná, moh yéejni āt jumup wut jī. Pánih teo wáacna, jwiítboó moh yéejnit jumna yuhna, ājeéh jwī jumuchah, jwiítidihbut dedé judhdát ā wihcan níft. Pánih jígah ennit, ā teo wáacatdih jenah joinít, jwiítidihbut bíic yoobó bitadih jígah ennit, teo wáacat caá náahap.

¹⁰Nin pah wā níj jenah joiná caá: Ñi jwíh jenah joyátji buu bíic jópchi ā yapna caá. Con jópchi, nin Macedonia baácđih moón ī jenah joyát pínah játih, yeéb Judea baácđih moón Jesúhwa moh yéejnitdih jwíh teo wáaquíh jenah joinít nít jumup wut jī. Pánih teo wáaquíh jenah joinít, con jópchidih nī wúhat pínah dinerodih nít amoh jwíhip wut yuh jī. ¹¹Pánihna, játih túi wēnít nī teo wáac jwíhat pah, buubut bíic yoobó wēnít, nī wúhat pínahdih wúh péaat caá náahap. Ded búdí dinerodih bíbohni chah ā wúhu naáh. Obohjeéhtih, ded nump bíbohni bainí ā wúhu naáh. ¹²Túí bíic yoobó wēnít, nīh dinerodih oicanjeh, wúhat caá náahap. Pánih wēi wúhndih Dios bíic yoobó ā wēi enbipna caá. Obohjeéhtih, bí dée wihcanniboodíh “Dinerodih ma wúhú”, Dios ā niicán caá.

¹³Judea baácđih moón Jesúhwađih yeebdíh wúhat túutna, “Queét Corintodih moón moh yéejnit ī jumup naáh”, wā níj jenah joicán caá. Obohjeéhtih, yeéb, queébtut bíic yoobó nī túi jumát pínah niijná, páant wā wúhat túutna caá. ¹⁴Buu yeéb búdí bíbohntit jumna, queét bíbohcnitiboodíh nī jéih teo wáacna caá. Bíh láa, yeéb moh yéejnit nī jumuchah, queéboó búdí bíbohntit, yeebdíhbut ī jéih teo wáacipna caá. Pánih míic teo wáacnit, nihát Jesúhwa túi bíic yoobó jwī túi jumipna caá. ¹⁵Jon játih Moisés nin pah āt níj daacáp tajī:

“Chah búdí jeémát ojdih júi yacniboó ā ubni yeó jáap ā jeémát pínahdihjeh ā bíbohob be. Bainíjeh ubnibut caán yeó jáap ā jeémát pínahdihjeh ā bíbohob be”, āt níj daacáp tajī.*

Titowā Corintona ī bejat

¹⁶Yeebdíh wā oi teo wáaquíhat pah muntih, Dios Titodihbut bíic yoobó oi teo wáaquíhat āt wúhup taga. Páant ā túi oi teo wáaquíhatdih ennit, “Túina caá, Paá”, wā niijná caá. ¹⁷“Corinto tútchidih moondíh jwúub enedih ma bejeé”, wā niijíchah joinít, “Júu, wā bejmi caá”, ā níj wēi jepahap be. Caandíh wā naáwát pínah játih, yeebdíh búdí teo wáaquíhna, caanjéh nī pebhna tub bejłhni ā jumup be.

¹⁸Caandíh pej jumni pínah bíh Jesúsdih jéihndihbut nī pebhna wā bejat túutna caá. Ā pej jumni pínahdih nihát nin Macedonia baácđih jumni tútchinadih moón Jesúhwa búdí ī wēi naóhna caá. “Caánboó Jesúhwa doonáđih túi bohéni caá”, ī níj wēi naóhna caá. ¹⁹Pánih wēi naóhntit, Judea baácboó wā bejehchah, weemdíh pej jum bejni pínahdihbut caandíh ī nīwip be. Nihat yeéb Jesúhwa nī wúh wáacni dinerodih jwī juibí wúhuchah enna, “Queét bíh baácđih moón Jesúhwa jwiítidih oinit, dinerodih ī wahachah, búdí ma teo wáacna caá, Paá”, Diosdih ī níj wēi naóhnipna caá. ²⁰Nī wúhni dinerodih jwī túi en daobípa caá. “Pablowā jwíh dinerodih yee dúuc wáina caá it chájap taga”, nī níj jenah joicát pínah niijná, caán nihát túi wēi ennidih Titojeéh wā wahna caá. ²¹Pánihna, jwī Maáh ā enechah, bitabut ī enechah, yoobópdih túi chájhna, bíhdihbut Titojeéh wā wahna caá.*

²²Titowā nī pebhna ī bejehchah, bíhdihbut íjeéh wā wahna caá. Caanbút jwī Maáhdih jepahni, túi teo wúhni caá. Dawá láa bitadih túi oinit, ā teo wáacachah, wā enep be. Yeebdíh túi jenah joinít, “Queét Corintodih moón Jesúhwa íh dinerodih ī túi wúh wáacipna caá”, wā níj wēi naáwáchah

joinít, caanbút yeebdíh teo wáacadih búdí ā bejhna caá. ²³Nit caá ñi pebhna wā wahnit: Titodih ñi túi jéihna caá. Caán wā chéen caá. Jesúhfwādih wā teo wáacachah, caán wājeéh teoni caá. Bita chénewāboó ñi pebhna ājeéh bejnitdih ñi túi jéih jwuhcan caá. Queét chénat pah jwí Maáhdih túi teo wūhna, caandíh túi weñanit caá. Páant ī jumuchah enna, Jesúhfwā queétdih ī ñio wahpah be. ²⁴Pánihna, ñi pebhna ī juibínachah, queétdih ñi túi oi pej jumúú. Páant ñi oi pej jumuchah enna, ñi oyatdih wā naáwátji bíc yoobó ā jumatdih bita Jesúhfwā ī jéihbipna caá.

9 ¹Judea baácdih moón Jesúhfwā moh yéejnitdih teo wáacat túut niijná, dinerodih wahat pínahdih yeéb játih ñitát jéih tagaá. Pánih jéihnit ñi jumuchah, bainjeh wā jwúub naóh daác wahna caá. ²Yeéb bitadih búdí ñi teo wáaquíhatdih jéihnit, nihat Macedonia baácdih moón Jesúhfwādih búdí niíf wēi naóhna beé wā chājap be. “Queét Acaya baácdih Corinto tátchidih moón Jesúhfwāboó con jópchi Judea baácdih moondíh búdí teo wáaquíhat ī jenah joí jwíhip jī”, wā niijíp be. Páant wā wēi naáwáchah joinít, queétdih Jesúhfwā moh yéejnitdih búdí teo wáaquíhat ī jenah joiná caá.

³Dinerodih ñi ámohochah, ī teo wáacat pínah niijná, nit bíc peihcannit jwí úudwā panihnitdih buu ñi pebhna wā wahna caá. Páant ī teo wáacachah, weémboó ñi pebhna wā juibínachah, ñi wūh wáac páini dinerodih ennit, yeebdíh wā naáwátji bíc yoobó ā jumatdih nihat ī jéihbipna caá. ⁴Biquína nin Macedonia baácdih moón wājeéh ñi pebhna ī juibínachah, ñi wūhat pínah dinerodih ñi bíboh páicah, wā naáwátji bíc yoobó ñi chājcatdih enna, búdí wāta tíic tagaá. Yeebbút búdí ñita tíic tagaá. ⁵Yeebdíh ī teo wáacat pínah niijná, Titowādih ñi pebhna wā bej páñat túutna caá. “Moh yéejnitdih jwí teo wáacat túut niijná, nin pah bóo jwí wūh wáacbipna caá”, ñi niijníi dinerodih ñi túi bíboh páñat pínah niijná, ī jéih teo wáacbipna caá. Páant ñi wūh wáac páñachah, ñi pebhna

wā juibínachah, yeebdíh jwúub wūhat túutat ā wihcan niít. Pánihna, ñi wēi wūhat pínahdih ñi túi bíboh páñaa.

Búdí wūhat caá náahap

⁶Nindih ñi túi náhninaá: Ded daocánnibitjeh ā momochah, daocánnijeh ā ubbipna caá. Obohjeéhtih, dawá momniboó dawá ā ubbipna caá. Páant ā chājat dée pah, moh yéejnitdih teo wáacna, jwíh dinerodih oinit, bainjeh jwí wūhuchah, Diosboó jwiítidih bainjeh ā wūhbirna caá. Obohjeéhtih, túi wēinit, búdí jwí wūhuchah, Dios jwiítidihbut chah búdí ā wūhbirna caá. ⁷Yeéb ñíih dinerodih ñi wūh wáacachah, túi jenah joí, “Nin pah bóo caá weemdíh jwí Maáh ā wūhat túutap”, niíf jenah joinít, ñíih dinerodih oicanjeh, wēi wūhat caá náahap. “Bita weemdíh ī wūhat túutuchah, páant bóojeh caá wā wūhup”, niijcánjeh wūhat caá náahap. Bita ī niiját pínahdih jenah joicánjeh wūhat caá náahap. Páant, ñi túi wēi wūhuchah, Diosboó yeebdíh ā wēi enbipna caá. ⁸Ñi náahat chah Dios yeebdíh ā wūhbirna caá, ñi bíbohajtíh bitadih ñi túi teo wáacat pínah niijná. Páant ā wūhuchah, chah dawádih ñi jéih teo wáacbipna caá. ⁹Jon játih David nin pah āt niíf daacáp taji:

“Ded táiniboó moh yéejnitdih ā túi wēi wūhna caá. Páant ā wūhuchah, Dios caandíh ā jwúub wūhbirna caá, páantjeh bitadih ā jwúub túi teo wáacat pínah niijná”, āt niíf daacáp taji.

(Sal 112.9)

¹⁰⁻¹¹Dios jwí momat pínah, jwí jeémát pínahdihbut wūhni, ^{*} bitadih ñi wūhat pínahdihbut yeebdíh búdí ā wūhbirna caá. Páant ā wūhuchah, bitadih chah ñi jéih teo wáacbipna caá. Dios yeebdíh chah ā wūhuchah, yeéboó túi wēinit, queét Judea baácdih moón moh yéejnitdih ñi wūhndih jwiítidih ñi wūh yapaat túutna caá. Páant ñi wēi wūhuchah enna, queét nihat Diosdih wēinit, “Queét jwiítidih ī teo wáacat túina caá, Paá”, ī niíf wēi naóhbipna caá. ¹²Túu

wēi wūhnit, Jesúfhwādh búdí ñi teo wáacna caá. Páant ñi teo wáacachah, dawá Diosdh búdí ĩ wēi naóhbiþna caá. ¹³Páant ñi túi wēi wūhuchah enna, yeéb Jesúfhwā ñi jumatdih nihát cáacwā ĩ jéihþiþna caá. Bitá Jesúfhwā ñi túi chājatjidih ennit, “Paá, queéþboó Jesúfh túini doonádih naóhniþjeh nihcan, túi jepahnit caá. Pánih jumna, jwiítidih, bitá míh wādhihbut teo wáacat túut niijná, jwiítidih túi wēinit íih dinerodih ĩt wahap taga. Páant ĩ jumatdih meemdh búdí jwi wēina caá”, ĩ niþj wēi naóhbiþna caá. ¹⁴Queéþ Judea baácðih moón yeebdhðh jenah joinít, búdí oina, nin pah ĩ niþj wēi naóhbiþna caá: “Paá, queéðdih búdí oinit, ma túi teo wáacachah, queéþ jwuh jwiítidihbut búdí oinit, ĩ túi teo wáacap be. Pánihna, jwiít nihatdih búdí oinit, ma teo wáacatdih túina caá”, ĩ niþjbiþna caá. ¹⁵Dios búdí oinit, teo wáacat túut niijná, jwiítidih wun wūhnit, á túi ubat pínah niijná, á wūhñ Jesúsdih át wah deyajip taga. Pánih wahna, chah túini á chājatjidih jenah joinít, “Búdí ma teo wáacatdih túina caá, Paá”, caandh jwi wēi niþj jíh.

**Pablo Jesús á naáwát túutni
á jumát**

10 ¹Buu nindih ñi náhninaá. Weém, Pablo, yeebdhðh jwiíh bohénijeh tigaá. Obohjeéhtih, yeéb weemdhðh nin pah ñi niþj yeena caá: “Pablo ninboó jwiþjéeh jumna, cáacwādh ðumna, jéih naóhcanni pah á jumna caá. Obohjeéhtih, biáboó jumna, ðumcanjeh jwiítidih jüih naóh daác wahni caá”, ñit niþj yeenap wut be. Cristo cáacwādh oinit, teo wáaquihna, íjcan túinijeh naóhni át jumup wut jī. Páant túinijeh á naáwátji pah muntih weembút íjcan túinijeh yeebdhðh wā naóh daác wahna caá. ²Pánih íjcan túinijeh naáwhna yuhna, yee naóhniðdih wā wēp naóhna caá. Ñi pebna wā jaibínachah, ñi túi chāja chaáh, páant bóojeh, ñi yeeatdih ñi cádaahaá, “Pablo jwiítidih jüihna”, niijná. Ñi cáðh jumnit, weemdhðh nin pah ĩ niþj yeena caá: “Diosdh jepahcannit ĩ jenah

joyát biíc yoobó Pablobut á jenah joiná caá. Pánih jenah joí bohéna, Cristodih weñaihcan, á weñat pínahdihjeh á bidna caá. Pánihna, Cristo á naáwát túutni nihcan caá”, queéþ ĩt niþj yeenap wut be. Páant niþjníðdih búdí wā jüihbiþna caá. ³Diosdh jepahcannit míc naóhna, queéþ ĩ jenah joyátjühjeh chah íþí niijná caá. Obohjeéhtih, weembút cáacjeh jumna yuhna, queéþ ĩ chājat pah weémboó wā chājcan caá. Weemdhðh yeejép naóhniðdih Dios á wēpatjüh caá chah wāþí niþj. ⁴Pánihna, Diosdh yap yohnitdih weém túi yoobópdih wā wēp naóhna caá, ĩ yap yohatdih ĩ cádahat pínah niijná. Pánih wēp naóhna yuhna, wā jenah joyátjühjeh wā jéih cádahat túutcan caá. Obohjeéhtih, Dios á wēpatjüh ĩ yap yohatdih wāþí cádahat túutna caá. Caandh yap yohnit, ĩ jenah joyát yeejép á jumatdih Dios á wēpatjüh nihát cáacwādh wā jéihyana caá, yeejép ĩ jenah joí cádahat pínah niijná. ⁵“Nin pah caá Dios á jumát”, niþj yee naóhniðdih á wēpatjüh wā cádahat túutna caá. Cáacwā Diosdh ĩ jéihyat déedih jāhat panihniðdih á wēpatjühjeh wā jéih yohna caá. “Maá Jesús, weemdhðh ma túi teo wáacá, meemdhðh yap yohcanjeh, yeejép wā jwúub jenah joicát pínah niijná”, jwiít nihatdih niþját caá náahap.* ⁶Ñi pebna wā jaibínachah, yeejép jenah joicánjeh, caandh ñi túi jepahatdih enna, det jwi Maádhðh yap yohna, páantjeh yeejép jenah joinítboodhðh búdí wā peéh chājbiþna caá.

⁷Yeéb wíih bácahdihjeh ñi jéihna caá. Obohjeéhtih, wā jenah joyátboodhðh ñi jéihcan caá. “Weem caá Cristo á naáwátidih naóh yapaat túutni”, ded niþjníðdih nin pahbut niþj jenah joyát caá náahap: “Pablobut biíc yoobó á naáwátidih naóh yapaat túutni caá”, á niþj jenah joyó naáh. ⁸Obohjeéhtih, yeéb nin pah ñi niijná caá: “Pablo nin pah á niijná caá: ‘Corintodih moondhðh Dios weemdhðh bohénadh á bejat túutup be’, niþjníð, jwiítidih maáh dée á jumna caá”, ñit niþj wut yuh be. Obohjeéhtih, á bohéat túutni jumna, wā tíccan caá. Dios beé ñi

pebhna weemdíh ā bejat tútutup be, áih túini doonádih naóhna, yeebdíh wā teo wáacat pínah niijná. Páant ā naáwát túutni jumna, yeebdíh yéejáihcan, ñi túi jummat pínah niijná, áih wēpatjīh yeebdíh wā bohénap jī. ⁹Pánihna, wēp naóh daác wahna yuhna, yeebdíh úumaíhcan, ñi túi túut nūmát pínah niijná, yeebdíh wā daác wahap be. ¹⁰Biquína ñijeéh jumnit nin pah it niijp wut yuh be: “Pablo naóh daác wahna, úum náah jumni maáh dée pah tub wēpép ā wutna caá. Obohjeéhtih, ninboó jūóhna, oboh jumnijeh ā jumna caá. Pánihna, ā bohéni doonábut oboh naáwátjeh caá”, it niijp wut be. ¹¹Páant ī niijíchah yuhna, ī niiját pah wā nihcan caá. Wā wēp naóh daác wahat pahjeh muntih, ñi pebhna juibínit, ñi túi túut nūmát pínah niijná, biíc yoobó wēp naóhni wā jumbipna caá.

¹²Biquína ñijeéh jumnit, túi jéihcan yuhna, “Bita ī jéihyat chah jwiítboó jéihnit caá. Bita Diosdih ī teo wūhat chah teo wūhniit jwī jumna caá”, it niij míc weñep wut yuh be. Obohjeéhtih, páant niij wēina yuhna, túi jenah joicánnit, Diosdih túi teo wūhniit nihcan caá. Queét ī jenah joyát pah weémboó wā jenah joicán caá. ¹³⁻¹⁴Weém cáacwā ī maáh nihcan caá. Obohjeéhtih, jwī Maáh Jesucristo ā wutatdih jepahnit, caandíh teo wūhniijeh caá. Yeebdíh bohénadih ā jib bejat tútutuchah, wā jepahap jī. Wā jenah joyátjeh nihcan, Diosboó weemdíh ā wahachah, yap yohcanjeh, ā wutatdih wā jepahap jī. Páant ā wutatdih jepahnit, Jesúh túini doonádih yeebdíh jwíh bohéni wā jumup jī. Pánih jwíh bohéni jumna, weemdíh wēp naáwát caá náahap. Ded pah wā bohéat pínahdih jwī Maáh weemdíh ā naáwáchahjeh joinít, wāpí bohéna caá. Wā jenah joyátidihjeh wā bohécan caá. ¹⁵Yeebdíh yee bohénitji ī wēi niiját pah, weémboó wā wēi niijcán caá. Bita ī bohénitjidih ennit “Queétdih weémboó wā túi bohénachah, Cristodih it jepahap taga”, wā niij wēican caá. Wā tewatdihjeh wā wēi naóhna caá. Yeebdíh jwíh bohéni jumna, Cristodih chah ñi jenah joyát pínahdih wā náah yacna caá.

Pánih náah yacna, ñi pebhna jwéub bohénadih wā bejínna caá. ¹⁶Pánih bohénit, jwī Maáh ā weñat pínahdih ñi túi chājachah ennit, biíh tútchinadih moondíhbut bohénadih wā bejbipna caá. Pánihna, ñíh baác yehboó bejnit, bita bohé jwuhcannitboodíh wā naóhhipna caá. Jesúh doonádih joi jwúhcannitdihjeh naóhna, bita ī bohénitjidih “Wā túi bohéatji jíib queét jwī Maáhdih ī túi péna caá”, wā niijcán niít. ¹⁷Páant niijnít, jon játih Dios naáwátidih naóh yapani nin pah āt niij daacáp taji: “ ‘Weemdíh dedé jūdhdad wiican caá’, ī niijcá bojo náah. Obohjeéhtih, ‘Jwī Maáh Dios, nihat jéihni, weemdíh ā túi teo wáacap be’, ī niijí náah”, āt niij daacáp taji.” ¹⁸Det queétjeh “Jwiít caá túi bohénit”, niij jenah joinítidih Dios ā wēi encan caá. Obohjeéhtih, “Caán caá túi bohéni”, jwī Maáh Cristo ā niijníboodíh Dios ā túi wēi enna caá.

Yeenit ī bohéat ā tobohat

11 ¹Ded ā túi chājatjidih bitadih ā wēi naáwáchah, āpí túican caá. Páant naáwát ā túicah yuhna, ded pah wā chājatdih bita yeebdíh ī yeeatdih wā naóh yoobábipna caá. ²Weém jī Jesúh túini doonádih yeebdíh wā jwíh bohénap jī. Dios yeebdíh búdí ā oyat biíc yoobó weembút yeebdíh wā oina caá. Pánih oinit, Cristodih jepah cádahcan, ájeéh biícidih ñi jummatdih yeebdíh búdí wā náah yacna caá. ³Obohjeéhtih, bita yeejép ī bohéatdih yeeb ñi joyát pínahdih búdí wā úum yacna caá. Jon játih mai pah jíghoni Satanás Evadih búdí āt yee naáwáp wut jī. Páant ā yee naáwátidih jepahnit, Eva Dios biícidih mi jummatdih mit cádahap wut jī. Páant ā yeeatdih mi jepahatji dée pah muntih, bitaboó ī yee bohéatdih yeebút jepahnit, Cristodih ñi cádahíhatdih búdí wā úum yacna caá.* ⁴Det wā bohéatji pah bohécan, “Jesús nin pah jumni caá”, niij yee bohénadih ñi pebhboó ī juibínachah, ñit wēi jwááhji tagaá. Yeebdíh wā bohéatji biíc yoobó ī bohécah yuhna, ídépanihna jenah

joicánjeh, queédih ñi jepah? “Nin pah caá Túini Espírítu ā chājap”, ī niŷ yee bohénachah, ñit joiŷi tagaá. Caandíh wā naáwátŷi biíc yoobó ī naóhcah yuhna, ¿Dépanihna queét yee bohénitboodíh yeéb ñi jepah? Jesúh túini doonádih wā naáwát túttimah, ¿Dépanihna yeéb yee naóhnitboodíh ñi túi joí? Páant ñi chājachah enna, Cristodih ñi pée cádahat pínahdih wā úum yacna caá. ⁵Queét yee bohénit “Jwiítboó Dios ā bohéat túttnit bita ā wahnit chah jéihnit jwi jumna caá”, ī niŷichah yuhna, “Weém Dios ā bohéat túttni wā jumuchah, weemdíh chah jéihnit nihcan caá”, wā niŷ jenah joiná caá. ⁶Túí wéheni nihcan yuhna, Dios naáwátŷi túi beh joiní caá wā jumup. Ā naáwátŷi wā bohénachah joinít, páant wā jumatdih yeéb ñi túi jéihna caá.

⁷Nindih ñi túi jenah joyoó: Yeebdíh Jesúh túini doonádih bohéna, wāpí jíib úúbhcap jī. Páant wā bohéat jíib úúbhcanjeh, moh yéejni dée wā jumup jī. Pánih jumna yuhna, yeéboó moh yéejcanjeh, ñi túi jumat pínah niŷná, yeebdíh wā túi teo wáacap jī. Pánih teo wáacna, ¿yeebdíh wā túi chājcannit beé? ¿Weembút yeebdíh jíib wā niŷ jíih, queét bita bohénitdih ñi wēi enat pah, weemdíhbut ñi jwáúw wēi enat pínah niŷná? ⁸Obohjeéhtih, yeebdíh wā bohénachah, bih tútchinadih moón dawá Jesúh wā ñijeéh wā jumat pínah niŷná, íih dinerodih weemdíh ī wúhup jī. Yeebdíh teo wáacat túttni niŷná, ī wúhni dinerodih nuumát dée wā chājap be.

⁹Ñijeéh jumna, biŷ dée bíbohcan yuhna, yeebdíh dinerodih wāpí úúbhcap jī. Jwí úudwā panihnit Macedonia baácđih moón Jesúh wā ñi pebh wā jumuchah, niŷat wā náahatdih ī úb juibínap jī. Páant ī úb juibínachah, yeebdíh dinerodih wā úúbh tac buugácap jī. Túttimahbut, yeebdíh wā úúbh tac buugácan niít.*

¹⁰Cristo yoobópdih ā naáwát pah, weembút áih jumna, yoobópdih nindih wā naóhna caá: Jesúh túini doonádih jíib wihcanjeh yeebdíh wā bohéatdih búdí wā wēi naóhna caá. Biíc yoobó jíib

wihcanjeh wā bohéat pínahdihbut niŷat ñíih baácđih moondíh jéihnit, páant wā wēi naáwátŷi joinít, “Caán dée āpí chājcan caá”, ī niŷcán niít. ¹¹Yeebdíh dinerodih wā úúbhcatjidih jenah joinít, ¿ded pah tigaá ñita niŷ jenah joí? “Pablo jwiítŷi jíib úúbhcan, jwiítŷi ā oican niít”, ¿ñi niŷ jenah joí niít? Nihcan caá. Yeebdíh búdí wā oina caá. Páant wā oyatdih Dios ā jéihna caá. ¹²Jíib wihcanjeh páantjeh yeebdíh wā bohébiŷna caá, queét yee bohénitboó “Pablo ded pah yeebdíh ā bohéat biíc yoobó caá jwiítbut jwípi bohéna caá”, ī yee niŷichah joinít, queédih ñi joyáh bojat pínah niŷná. Queét yee bohénit ī bohéatŷi jíib yeebdíh ípi úúbhna caá. Obohjeéhtih, weémboó wāpí jíib úúbhcan caá. Pánihatdih túi jenah joinít, mácah jwí jumatdih ñi túi jéihbiŷna caá.

¹³Pánih chājnit yoobópdih Jesús ā bohéat túttnit nihcan, queét yeenitjeh caá. “Jwiít caá Jesús ā bohéat túttnit”, niŷ naóhna yuhna, ā wahnit nihcan caá. Páant niŷná, wā jumat dée pah ī jumŷhip yuh caá. ¹⁴Pánihna, yeenit jumna, páant ī chājat pínahdih wáat jéihyep be. Yeejépwā ī maáh Satanásbut biíc yoobó āpí chājna caá. Dawá láa caanbút yeena, túini ángel, Dios ā wahnit pah ā míc jígohana caá. ¹⁵Satanás ā chājatdih jéihna, caandíh teo wúhnitbut “Jesús ā wahnit caá”, niŷ yeenit, Diosdih teo wúhnit pah ī jumíhatdih wáat jéihyep be. Túi chājcannit jumna yuhna, túi chājnit dée pah ī jumíhna caá. Pánihna, Diosboó niŷat ī yeeatŷi jíib queédih búdí ā peéh chājbiŷna caá.

Pablo yeejéw ā yapatŷi

¹⁶Buu jwuhna, ded pah wā jumatjidih wā wēi naóhbiŷna caá. “Pablo ā túi chājatjidih tub wēi naóhniabeh caá”, weemdíh ñi niŷ jenah joicáh, ā túimi nacaá. Obohjeéhtih, weemdíh páant niŷ jenah joiná yuhna, ded pah wā yapatjidih wā wēi naáwáchah, bainŷit ñi joi jwúhuú. ¹⁷Yeebdíh pánih naóhna, jwí Maáh Jesús weemdíh “Ma yapatjidih ma naáwá queédih”, ā niŷcáh yuhna, ded

pah wā yapatdih wā naóhbpina caá.

¹⁸Dawá bitaboó ded pah ī túi chājatjidih wēi naóhna, weembút ded pah wā yapatjidih wā wēi naóhbpina caá.

¹⁹Yeébbóó “Chah túi jéihnit jwī jumna caá”, ñi niŷ jenah joiná yuh caá.

Obohjeéhtih, yee naóhnitboó ī naáwáchah yuhna, ñi túi wēi joiná caá.

²⁰Queét ñi maáta dée, yeebdíh búdí ī wutuchah, ñi túi wēi joiná caá. Dawá láa ñih dinerodih ī yee dáuc wáina caá.

“Jwiít nihát jéihnit jwī jumuchah, jwiítidih ñi túi weñeé”, ípí niijná yuh caá.

Biíh láa yeebdíh íjnit, ī mao tícana caá. Páant yeejép yeebdíh ī chājachah yuhna,

¿Dépanihna páantjeh queétdih ñi túi jepah? ²¹Ñijeéh jumna, “cáacwáidih úmni”, ñi niijná, queét ī chājat pah weémboó wā chājcap be. Páant wā chājat pínahdih wā úmatjidih naóhna, wā tícana caá. Queét ī chājat pah chājcan yuhna, Jesús ā wahní wā jumatdih ñi túi jéihyat pínah niijná, weembút ded pah wā yapatjidih wā wēi naóhbpina caá.

²²Queétboó bita chah jéihnit jumíhna, “Jwiít judíowā jwī jumuchah, jwiítidih ñi weñeé”, yeebdíh ípí niijíp wut be.

Obohjeéhtih, weembút judío mun tigaá. Queétboó “Jwiít Israel ā juimená, Dios ā ñionitji jwī jumna caá”, yeebdíh ípí niijíp wut be.

Obohjeéhtih, weembút Israel ā juima mun tigaá. Queétboó “Jwiít Abraham ā juimená, ‘Yeebdíh wā túi chāj wūhbpina caá’, Dios ā niijnáti caá”, yeebdíh ípí niijíp wut be.

Obohjeéhtih, weembút Abraham ā juima mun tigaá. ²³Queétboó “Cristodih teo wūhnit jwī jumna caá”, yeebdíh ípí niijíp wut be.

Páant ī niijíchah joinít, nin pah yeebdíh wā niijná caá:

“Weembút Cristodih teo wūhni mun tigaá. Weém caá bácah queét ī tewat chah búdí teoni”, yeebdíh wā niŷ naóhna caá. Páant niŷ naóhna, páantjeh jenah joicánnit ī wéheat pah naóhna yuhna, wā tícana caá. Queét ī teo wūhat chah Cristodih wāpí teo wūhup be. Jesús túini doonádih wā bohéatji peéh dawá láa nemat muúboó weemdíh

ī nemep jī. Dawá láa weemdíh ī puñup jī. Dawá láa cáacwā weemdíh ī mao yohíhip jī. Páant ī mao yohíhichah, weém yeejép wāpí yapap jī. * ²⁴Cinco láa jwiít judíowā jwī maáta weemdíh it tewat tútup taji. Weemdíh ī tewat

jumat pah, tubit yéej chājnitdih momo jwií chóo coóh jumni tópnajih ī puñat

biíc yoobó treinta y nueve láa weemdíh ī puñup jī. * ²⁵Biíc peihcanni láa

Romanowā weemdíh teonit, máa doóbhnañih ī puñup jī. * Biíc láa

weemdíh mawíhna, jeejéh ī yohop jī. * Biíc peihcanni láa búdí jāj chójih jib

bejna, jwī daabáp jī. Biíc láa daabnit, máa naadíh teonit, búdí muj tacdih pah

daa jūóh, caán yeó jáap pah táah bej, jwúub pah túo bejat dée wā jumuchah, ī

ubup jī. Pánihna, caán láa, wā wuníhip jī. ²⁶Dawá láa Jesús túini doonádih

bohénit, yuúp wā jib bejep jī. Pánih bohé jibnit, búdí yeejép wā yapap jī.

Biíh láa tobohni mujnadih wā bejep jī. Biíh láa namáboó jib bejchah, bií

déedih chewe mao dáuc wáyat dée ā tobohó jī.

Biíh láa wā déewājeh weemdíh ī yéejahip jī. * Biíh láa judíowā

nihcannitbut weemdíh ī mawíhip jī. * Tútchinaboó, tátchi wihcapboó, búdí

mujboobút wā jumuchah, wunat dée ā tobohó jī.

Biíh láa “Jwiít Jesúsíhwā caá”, niŷ yeenit, ī mawat dée ā tobohó jī. ²⁷Jesúsíh túini doonádih

bohéna, búdí wāpí tewep jī. Pánih teona, dawá láa

ñocanjeh wā bohé daa jūúwáp jī. Dawá láa jeémát wihcah, nuugúp tubuchah,

tubit taca jootóchah, búdí yeejép wā yapap jī.

Dawá láa duwát pínah yéguehbut wihcah, búdí cúbuhachah,

yeejép wāpí yapap jī. ²⁸Pánih yeejép yapna, páant bóojeh át

nihcap jī. Yeó jáap jumat pah nihát Jesúsíhwā “caandíh cádahná”, niijná, búdí

wāpí náhni dahwana caá. ²⁹Biíc Jesúsíh ā tubúp chūúuchah, weembút tubúp

chūúhni pah wā jumna caá. Bitá Jesúsíhdih ī yéej chājat tútuchah enna,

queét yeejépwáboodíh búdí wā íjna caá. Pánihna, yeéb nihát Jesúsíhwā, wā weh

* 11.23 Hch 16.23 * 11.24 Dt 25.3 * 11.25 Hch 16.22 * 11.25 Hch 14.19

* 11.26 Hch 9.23 * 11.26 Hch 14.5

dée ñi jumuchah, yeebdíh úum yacna, yeejép wāpí yapna caá.

³⁰Páant yeejép wā yapatjidih wēi naóhna, ded pah wā túi chājatdih yeebdíh wā wēi naóhcan níft. Obohjeéhtih, wā wēpcatjidih yeebdíh wā wēi naóhbpina caá. ³¹Páant wā naáwáchah joinít, “Yoobópdih caá páant ā niiját”, Dios ā niíf jéihna caá. Caán caá jwí Maáh Jesucristo íp. Pánihna, yeó jáap jumát pah “Paá, meemjéh niहत jéihni, chah wēpni caá”, túi wēi niiját caá náahap. ³²Weém Jesucristodih wā jwíih jepahat túttimahbitjeh, Damasco tútchiboó wā jumuchah, caán tútchidih moón í maáh, Aretas nump jumni, weemdíh át tawat túútup wut jí. Pánihna, niहत Damasco tútchi wáihyat júdu jēcnadidh áih soldadowādih át pánat túút wut jí, wā bac bejehah í tawat pínah niijná. ³³Páant í páñachah enna, wā chéenwā búdí wuhdih weemdíh waadát túútnit, wáihyat júdudih jumni mué enat jēcmant í cádah deyanap jí. Pánih cádah deyanit, í teo wáacachah, moh yéejni wā jweyép jí.*

Pablo oo júmat dée ā enat

12 ¹Buu weemdíh ded pah biéh ā yapatjidih wā jwúub naóhbpina caá. Queét yee bohénitboó “Jwiítjeh caá oo júmat dée jígohatdih enna, chah jéihnit jwí jumup”, í niíf naóhna yuh caá. Obohjeéhtih, jwí Maáh weemdíhbut oo máh enat dée pah ā jígohop jí. Páant ā jígohatjidih yeebdíh wā naóhbpina caá. Ded pah weemdíh ā jéihyaatdihbut wā naóhbpina caá. ²⁻³Catorce jópchi játih Dios weemdíh japboó ā ub púuh laab béjep jí. Ded pah ā ub púuh laab béjatjidih wā jéihcan caá. Wíih báhahdih, wíih caolihdihjeh ā ub bej déeji oo júmat pah enatjidih, wā jéihcan caá. Diosjeh caá ā jéihyep. ⁴Á pehbhoó, Paraíso wūt jumupna juibínit, ā naáwáchah wā joyóp jí. Jwiít cáacwájuh jwí jéih naóh buujácat déedih wā joyóp jí. Páant caandíh wā joyóchah yuhna, weemdíh ā jwúub naóh yapaat túútcap jí.

⁵⁻⁶Páant weemdíh ded pah ā yapatdih wēi naáwíhna yuhna, weemjéh ded pah wā jumátidih wā wēi naóhcan níft. Obohjeéhtih, yoobópdih ā jumuchah, wā jwúub naáwáchah nihna, áta túi taga. “Pablo túini oo júmat dée pah enna, Jesús ā wahni nacaá”, ñi niíf weñatdih yeebdíh wā náah yaccan caá. Obohjeéhtih, ded pah wā chājatjidih, ded pah wā bohéatjidihbut jenah joinít, “Pablo jwí Maáh ā bohé jibat túútni caá”, ñi niíf jéihyatdih wā náah yacna caá. Weemjéh wēpcanni wā jumátidih ñi jéihyat pínah niijná, buu ded pah biéh wā yapatjidihbut yeebdíh wā naóhbpina caá. ⁷Chah túini oo júmat déedih enna, “Weém caá báhah chah jéihni”, wā niíf jenah joyát weemdíh ā tobohna caá. Páant ā tobohah pínahdih jéihna, Dios Satanásdih weemdíh yeejép át yapat túútup taga, “Weemjéh wēpcanni caá”, wā niíf jenah joyát pínah niijná. ⁸Pánih jumna, bíc peihcanni láa jwí Maáh Jesúsdi h caán yeejép yapatdih ā yohat pínahdih wā wúbup yuh be. ⁹Obohjeéhtih, weemdíh nin pah ā niíf jepahap be: “Caandíh wā yohcan níft. Obohjeéhtih, caandíh yohcan yuhna, meemdíh búdí oinit, wā túi teo wáacbpina caá. Pánih wēpcannijeh jumna, wā oi teo wáacat pínahdih chah ma bidbpina caá. Pánihna, meemdíh búdí wā teo wáacachah ennit, wā wēpatboodíh niहत cáacwā í jéihbpina caá”, Jesús weemdíh ā niíf jepahap be. Páant ā niijíchah joinít, wā wēpcatdih wā wēi naóhbpina caá, ā wēpatjéh weemdíh búdí ā teo wáacat pínah niijná. ¹⁰Páant tigaá Jesúsíh wā jumát jíib yeejép yapna, búdí wā wēina caá. Bitá weemdíh yeejép í wéhenachah, yeejép í chājachah, í jígahanachah, dedé biéh weemdíh yeejép ā yapachah yuhna, wāpí túi jumna caá. Pánih wēpcanni wā jumuchah, Jesús ā wēpatdih chah búdí bidnit, “Weém jéihcanni wā jumna yuhna, ā teo wáacatjéh wā túi buujábipna caá”, wā niíf jéihna caá.

**Corinto tútchidih moondíh
búdí ā jígahat**

¹¹Bitá weemdíh yeejép ī naáwáchah joinít, yeéboó queétdih ñi naóh bóod chuñuchah, āta túi tagaá. Obohjeéhtih, páant ñi niijcáh, weemjéh yeebdíh wā míic wēi naóhna caá. Weém oboh jumni dée wā jumuchah yuhna, queét yee bohénit “Jwiít caá bácah Dios ā bohéat túttnit”, niijnítboó wā chah ī jumcan caá. ¹²Ñijeéh wā jumuchah, Dios ā naáwát túttni wā jumatdih júutíhna, ā wēpatjéh weemdíh búdí āpí teo wáacap jī. Páant ā teo wáacachah, dawá láa wunnitdih boonit, nemépwádihbut wā yohop jī. Pánih chājnit, jwiít cáacwā jwí jéih chājca naáhdih ā wēpatjéh wā chāj júutap jī. Weemdíh eníhcannit ī yéejafhichah yuhna, wā chuúná yuhna, wā teo cádahcap jī. ¹³“Pablo jwíjeéh jumna, bíih tútchidih moondíh ā túi chājat pah jwiítidih ā túi chājcap jī”, ýeéb ñi niij jenah joí níit? Nihat tútchidih moondíh bíic yoobó wāpí túi chājna caá. Obohjeéhtih, yeebdíh wíih pínah dinerodih wā uúbh tac buugácap jī. ¿Pánih uúbh tac buugácan, yeebdíh wā yéej chājnit jī? Caán yeejép ā jumuchah, wā jígahna caá. Caán yéejatdih weemdíh ñi yohoó.

Ī pebhna ā jwúub jib bejat pínah

¹⁴Nin wā naáwát pínahdih ñi túi joyoó: Chéne láa juibíniji buu ñi pebhna jwúub bejat túut caá wā chājap, páant muntih. Ñi pebhna juibínit, yeebdíh wíih dinero pínahdih con láa wā uúbhcatjī pah, buu láabut wā uúbh tac buugácan níit. Níih dinerodih náahcan, Jesúsdih túi joinít ñi jummat caá yeebdíh wā náah yacap. Wébit ī mána ī náahatdih wūhnit pínah nihcan caá. Obohjeéhtih ī mána caá queét wébitboodíh ī náahatdih ípí wūhup. Páant ī chājat pah yeéb wā weh paníhnit ñi jumuchah, wā náahatdih yeebdíh wā uúbhcan níit. ¹⁵Ñi íp paníhni jumna, yeebdíh búdí oinit, nihat wā bíbohatdih wēi wūhnit, yeebdíh wā teo wáaquíhna caá. Pánih teo wáaquíhna, búdí chuúná yuhna, wā teo cádahcan níit. Páant yeebdíh chah wā

oyochah yuhna, ýeéb weemdíh nump ñi oi níit?

¹⁶“Pablo jwíjeéh jumnit, áih pínah dinerodih āpí uúbh tac buugácap jī”, ñi niij jéihna caá. Obohjeéhtih, biquína ñijeéh jumnit weemdíh nin pah it niij jenah joi tagaá: “Jwíih dinerodih moh yéejnitdih ā wūh wáacat túttnit, jwiítidih jéihcha dúuc wániabeh tagaá”, ī niij jenah joiná caá. ¹⁷Páant ī niiját pahjeh chājni jumna, ¿ded pah tigaá caandíh wāta nih chāj? ¿Ñi pebhna wā wahnitdih nit beé yeebdíh wā jéihcha nuumát tútup? Páant wā chājcap jī. ¹⁸Játih Titodih ñi pebhna bejat túttnit, bíih Jesúsdihbut ájeéh wā pej jum bejat tútup jī. Páant ñi pebhboó juibínit, ¿Tito yeebdíh ā jéihcha nuumnít jī? “Nuumcánni caá”, ñi niij jéihna caá. Jwiít chénat pah bíic yoobó jwí maáh ā weñat pínahdih chājnit caá. Pánih jumnit, yeebdíh oinit, túinijeh ā chājat pah, weembát bíic yoobó yeebdíh túinijeh wāpí chājna caá.

¹⁹Páant wā jāh niijíchah joinít, ¿ded pah ñita niij jenah joí? “Caandíh jwí wēi niiját pínahdihjeh caá ā bidip”, ¿ñi niij jenah joí níit? Obohjeéhtih, weém Cristofíh jumna, Dios weemdíh ennit, “Ma túi chājna beé”, ā wēi niiját pínahdihjeh caá wā náahap. Yeebdíh teo wáaquíhna, ded pah wā chājatjidih wā naóh beedánap be, jwí Maáhdih chah ñi túi jepahat pínah niijná. ²⁰Ñi pebhboó wā juibínachah, wā náah yacat pah ñi chājchah, búdí yeebdíh wā úum yacna caá. Páant ñi túi chājchah, caanná juibínit, weembát yeéb ñi náah yacat pah wāta chājcan tagaá. Pánihna, yeebdíh búdí wā jenah joiná caá. ¿Páantjeh ñi míic júih níit? ¿Páantjeh bitafíh bíí déedih ñi en ñinah íj níit? ¿Búdí ñi míic íija níit? ¿Biquína páantjeh íih pínahdihjeh bid níit? ¿Buubut páantjeh bitadih ñi yee naóh níit? ¿Yeejép dooná ñi jumatdih ñi cádah jwuhcan níit? ¿“Weém nihat jéihni caá”, páantjeh ñi míic wēi niij níit? ¿Túbit ñi míic en naóh cádah jwuhcan níit? ¿Yeéb biquína ñi jenah joyátidihjeh níit ñi chājap? Yeéb páant ñi chājatdih wā úum yacna caá. ²¹Pánihna, ñi pebhna juibínit, ñi túut nuumcátidih wā enechah,

Dios weemdih āta tūcat tūat tagaá. Jon jātih yéej chājnitji dawá páantjeh ī yéej chājatdih cādahcah enna, búdí wāta jīgah taga. Í náah chājat, yeejép chājihat jenah joyát, ī náahat pahjeh chājatdihbut ī cādahcah enna, búdí wāta jīgah taga. Páant nī chājatdih páant bóojeh nī cādahaá, caanná juibínit, wā jūihcat pínah niijná.

Pablo ā pée naáwát

13¹ Jon yeebdih chéneji juibí enniji buu bejna, biíc peihcanni láa bejat tūat caá wā chājap. Pánihna, nī yéej chāj cādahna, tūiniboodih tūat nuumnít, weemdih nī tūi pánaá. Nījeéh jumnitdih ī yéej chājatdih cādahat tūatnit, Moisés nin pah ā niíf naóh daacátjidih nī tūi náhninaá: “Deddih nī peéh chājat pínah jātih, caán ā yéej chājachah ennit, chénewā, biíc peihcannit ī enatji pahjeh ī naáwá naáh. Páant moonjéh ī naáwát túttimah, nī peéh chājachah, ā tūibipna caá”, Moisés át niíf daacáp tajī.*² Nī pebhna wā jwúub juibí láa yéej chājnitdih nin pah wā niíf naáwáp jī: “Nī yéej chājatdih cādahnit, tūiniboodih nī tūat nuumú. Nī cādahcah, jwúub juibína, wā peéh chājipna caá”, wā niijp jī. Páant wā niijátji pah, buu nījeéh jumcan yuhna, queét páantjeh yéej chājnitdih, yeéb niहतdihbut, wā jwúub naóhna caá. Páant bóojeh, nī yéej chājatdih cādahnit, tūiniboodihjeh nī tūat nuumú. Nī pebhna juibínit, nī cādahcatdih enna, búdí wā peéh chājipna caá. Yuúp wā jumuchah, “ ‘Wā peéh chājipna caá’, niijná yuhna, ā peéh chājcan niít”, nī niíf jenah joicá bojó. ³Cristo ā naáwátidih naóh yapani wā jumatdih ā jútat pínahdih bidna, páant wépép weemdih ā peéh chājat tūatuchah enna, nī jéihbipna caá. ĩBúdí ā wēpatjih yeebdih ā teo wáacatjidih nī náhnican niít? Yeéb yéej chājnitdih ā peéh chājat pínahbut biíc yoobó wépép ā jumbipna caá. ⁴Jwiít cáacwá jwī wēpcat pah Cristo wēpcanni jumna, cruzboó át wun wūhup wūt jī. Pánih wunna yuhna, Dios ā wēpatjih boo pud jūóhniji, buu páantjeh báadhni ā jumna caá. Cruzboó

nūhna, wēpcanni ā jumat pah weembút wēpcanni wā jumna caá. Wā jenah joyátjihjeh yeebdih wāta jéih teo wáaccan tagaá. Obohjeéhtih, Cristo wājeéh jumna, Dios ā wēpatjih yeebdih teo wáacadih wā juibíbipna caá.

⁵Yeéb míicjeh nin pah nī míic niíf uúbh joyoó: “ĩDed pah wā chājatji? ĩYoobópdih Jesúsdiw wā jenah joí niít? ĩCaán ā náah yacatdih wā tūi jepah niít?” nī míic niíf uúbh joyoó. Caandih yoobópdih jenah joiná, ā náah yacatdih nī tūi jepahachah, Jesús níih caolihboó ā jumna caá. Obohjeéhtih, yoobópdih caandih jenah joicán, ā náah yacatdih jepahcan, áihwā nī nihcan caá. ⁶Weémboó caandih tūi jenah joiní, ā náah yacatdih jepahni wā jumatdih wā jéihna caá. “Weém Jesúsíh caá”, niíf yeeni wā nihcan caá. Páant wā jumatdih yeebdihbut wā jéihyaíhna caá. ⁷Nī yéej chājcat pínahdih náah yacna, Dios yeebdih ā tūi teo wáacat pínah niijná, búdí wā uúbhna caá. Nī pebhna juibínit, páant nī yéej chājcatdih wā enechah, weemdih Dios yeebdih ā peéh chājat tūatcan niít. Páant ā peéh chājat tūatuchah, wā wēibipna caá. Obohjeéhtih wā peéh chājcatdih ennit, “Pablo Dios ā wēpatjih queétdih peéh chājcan, Dios ā wahni nihcan nacaá”, nī niíf jenah joyóchah yuhna, wā tūi wēibipna caá. Dios weemdih ā bohé jibat tūatátjidih nī jéihyat pínahdih wā náah yacna yuhna, yeéb nī tūi chājat pínahdih chah wā náah yacna caá. ⁸Nī yéej chājatdih cādahnit, tūiniboodih nī tūat nuumátidih enna yuhna, yeebdih wā peéh chājachah, yoobópdih āta nihcan tagaá. Pánihna, yoobópdih chājíhna, yeebdih wā bohéibipna caá, Dios naáwátidih tūi beh joinít, chah nī jepahat pínah niijná. ⁹Yeéb Cristodih nī tūi jenah joyóchah, Dios ā wēpatjih yeebdih peéh chājat ā náahcah, búdí wā wēibipna caá. Pánihna, Diosdih búdí wā uúbhna caá, ā weñat pínahdihjeh nī tūi chājat pínah niijná. ¹⁰Dios ā wēpatjih yeebdih peéh chājíhcan, nī pebhna wā bejat pínah jātih wā daác wahna caá, yéej chājatdih

* 13.1 Dt 17.6; 19.15

cádahnit, ñi túut nuúm páñat pínah niijná. Dios ã wēpatjīh yeebdīh jīgahañcan, wāpí túi bohéna caá, ñi túi jummat pínah niijná.

Pablo ã pée túyat túutat

¹¹Buu wã úudwã panihnitá, yeebdīh wã túyat túutna caá. Cristodih chah jenah joinít, túinijeh ñi jumúú. Nin wã naóh daacátdih ñi túi jepahaá. Cristodih chah jenah joyát pínahdih ñi míc teo wáacá, bícdih túi jummat túut niijná. Páant ñi túi jumuchah ennit, Dios ñijeéh ã jumbipna caá. Caán jwiítdih búdei oinit, míc oyat

túutna, jwiít bícdih ã túi jummat túutna caá. ¹²Jesúíhwã jumna, ñi túi wēi úúbú.

¹³Nihat ninjīh moón Jesúíhwābut yeebdīh búdei í túyat túutna caá.

¹⁴Yeebdīh búdei wã úúbhna caá, jwī Maáh Jesucristo yeebdīh oinit, ã túi teo wáacat pínah niijná. Dios búdei ã oyatdih ñi jéihyat pínah, Túini Espíritu ñijeéh ã jummat pínah, yeéb bícdih ñi túi jummat pínahdihbut wã úúbhna caá. Pánih úúbhnit, yeebdīh búdei wã túyat túutna caá.

Páant bóojeh tigaá wã naáwát.

Pablo

GÁLATAS

Gálatasdih jwī tūi beh joyát pínah naáwát

¿Déhe tiguaá daacnji? Pablo, Dios ā jib bohéat túutni nin núodih āt daacáp wut jī. Pablo ded pah ā jumardih chah jéihfna, Romanosdih jwī tūi beh joyát pínah naáwátdih nī enee.

¿Detdih āt daáci? Chah dawá jéihnit “Galacia baácdih bóo tútchinadih moón Jesúfhwā, Pisidia baácdih bóo Antioquía, Iconio, Listra, Derbe tútchina Pablo ā jwíih bohé jibichah, ā bohénitjidih nin núodih āt daac wahap wut jī”, ī níj jengah joiná caá.

¿Dedmant, débólih cah, āt daáci? Chah dawá jéihnit “Pablo ā jwíih bohé jib péanit, Siria baácdih bóo Antioquía tútchiboó jwúub juibínit, Jerusalén tútchina Jesúfhwā ī maátajih míc wéhenadih ā bejat pínah jātih nin núodih āt daacáp wut jī. Pánih jumna, jópchi 48, 49 (Jesús ā wunat túttimah 15, 16 jópchi túttimah) āt daáci tagaá”, ī níj jengah joiná caá. Obohjeéhtih, bita tūi jéihnit “Jerusalénboó Jesúfhwā ī maátajih míc wéheat túttimah, Corinto tútchiboó jib juibínit, jópchi 51 (Jesús ā wunat túttimah 18 jópchi túttimah) āt daáci tagaá”, ī níj jengah joiná caá. Bita tūi jéihnitboó “Siria baácdih bóo Antioquía tútchiboó jumnit, jópchi 53 (Jesús ā wunat túttimah 20 jópchi túttimah) āt daáci tagaá”, ī níj jengah joiná caá. Bitaboó “Macedonia baácmant, jópchi 54—57 (Jesús ā wunat túttimah 21—24 jópchi túttimah) āt daáci tagaá”, ī níj jengah joiná caá.

¿Dedé pínah tiguaá āt daáci? Biquína judíowā judío nihcannitboodíh “Yeéb Diosjeéh tūi jumíhna, Jesucristodih nī jepahat jíibjeh nihcan, jwiít judíowā jwípi chājat pah quehli nah yapat chóodih bóodat yeebdíhbut ā náahna caá”, it níj naáwáp wut yuh jī. Pánih bohéna, judío nihcannit Jesúfhwādi h búdí it wid jengah joyát túutap wut jī. Páant ī wid jengah joyátdih yoobáfna, “Diosjeéh tūi jumat túut níjina, Jesúsdi h jepahatjeh caá yeebdíh ā náahap”, Pablo queédih āt níj daacáp wut jī.

Gálatas ded pah ā jumat:

1. Pablo ā daac jwíihat (1.1-9)
 - a. Queédih ā túyat túutat (1.1-5)
 - b. Yee bohéatdih ī jepahatdih ā jūihñat (1.6-9)
2. Pablo Jesússeh ā bohé jibat túutni jumna, yoobópdih ā bohéat ā jumat (1.10—2.21)
 - a. Ded pah ā bohéat pínahdih Diosseh Pablodih ā jéihyaat (1.10-12)
 - b. Jerusalén tútchidih moón Jesús ā bohéat túutnit Pablodih ī jéihyacat (1.13—2.21)
3. ¿Moisés ā wutatdih jepahat, Jesucristodihjeh tūi jengah joyát níit náahap? ā níj bohéat (3.1—4.31)
 - a. Galaciadih moón ded pah Jesúsdi h ī jwíih jepahat (3.1-5)
 - b. Abraham ded pah ā chājatji (3.6-9)
 - c. Moisés ā wutatji chéwat panihni ā jumat (3.10-14)
 - d. Dios Abraham ā níjájti ded pah ā jumat (3.15-18)
 - e. Moisés ā wutatji dedé pínah ā jumat (3.19-25)
 - f. Jwiít teo wūhñit panihnit nihcan, Dios weh jwī jumat (3.26—4.20)
 - g. Ded pah Agar, ded pah Sara ī jumatjidih náhnit, chéonit panihnit, watnit panihnit jwī jumat (4.21-31)
4. Jesúsdi h tūi jengah joinít, chéonit panihnit nihcan, ded pah jwī jumat pínahdih ā bohéat (5.1—6.10)
5. Pablo ā pée naáwát, ā pée túyat túutatbut (6.11-18)

Pablo queédih ā túyat tútat

1 ¹⁻²Weém, Pablo, bíhndih daacát túttnit, yeéb Galacia baácdih jumni tútchinadih moón Jesúfhwádh wā wahna caá. Nihat wájeéh jumnit Jesúfhwábut yeebdíh ī túyat túttna caá. Weém, Pablodih jíi Jesucristo ā níwip jí, áih túini doonádh wā naóh jib bohéat pínah niijná. Cáacwā weemdíh ī naáwát túttnap jí. Obohjeéhtih, Jesucristo, Dios jwí íp caán wunnijidih boonanibut weemdíh ī níwip jí. Páant ī naáwát túttni jumna, nin núodih yeebdíh wā daác wahna caá. ³Dios jwí íp, jwí Maáh Jesucristobut yeebdíh oinit, ī túi teo wáaca naáh, ní túi jumát pínah niijná. ⁴Dios jwí íp ā náahat pahjeh, caán Jesucristoboó jwí yeejat jíib, át wun wūhup wut jí, * ā teo wáacatjíh yeejépwā ī jumát pah nihcan, yéej chājatdh jwí yap yohat pínah niijná. ⁵Páant ā chājatdh jéihna, “Paá, meém nihadhih jéih beedáni jumna, cáacwādh jígah ennit, mapí túi teo wáacna caá”, jwí ípdih yeó jáap jumát pah búdí jwí níj wēi naáwát dée caá. Páant tíi jwí níj wēi naáwáp.

**Dios cáacwādh
ded pah ā túi ubat**

⁶Yeéboó ded pah ní chājat doonádh joinít, weém búdí wā náhni dahwana caá. Dios yeebdíh búdí oina, át níwip taga, Jesúsdih jepahnit, áihwā ní jumát pínah niijná. Obohjeéhtih, páant yeebdíh búdí ā oyochah yuhna, waícanjeh bíih bohéatdh joinít, Jesucristoboodíh cádahna caá ní chājap. Páant ní cádahat doonádh joinít, “¿Dépanih tigaá waícanjeh ī túat nuúm?” níj jenah joinít, wā wáhi bejep be. ⁷Biquína ní pebh jumnit, yeebdíh tac buágána, mácah bohénit, Jesúfh túini doonádh ī yéejana caá. Páant yeebdíh naóhna, nin pah ī níj yee bohéna caá: “ ‘Túi ubnit jumát túat niijná, Jesucristodihjeh ní túi jepahaá’, Pablo níj naóh bohéna, yeebdíh ā nih yáana caá. Diosjééh túi jumát túat niijná,

jwí nuowā ī naáwátjidihbut túi jepahat caá náahap”, íi níj yee naáwáp wut be. Obohjeéhtih, “Nin túini dooná caá”, íi níj naóhnioboó túini dooná yobát nihcan caá. ⁸Jwíit, Diofh ángel japmant júóhni, yeebdíh jwí jwíih bohéatjdih mácah jwí bohénachah, jwíitdh Dios búdí peéh chājna, iiguípnā ā waha naáh. ⁹Wā naáwátji pah wā jwúub naóhhipna caá, páant muntih: Yeebdíh jwí jwíih bohéatdh ní túi jepahachah yuhna, det yeebdíh mácah ī bohénachah, Dios queédih búdí peéh chājna, iiguípnā ā waha naáh.

¹⁰Páant niijná, “Caánboo tigaá túi bohéni ā jumap”, weemdíh cáacwā ī nijátadh wā bidcan caá. Obohjeéhtih, Diosboó weemdíh “Meém ma túi bohéna jíi”, ā nijátadhjeh caá wā náahap.* Cáacwādh weñahnit bohéna, Cristoboodíh wāta weñacan tagaá. Pánih weñacan, caandíh teo wáhni wāta jumcan taga.

**Cristo Pablodih
ded pah ā túat nuumátji**

¹¹Wā déewā panihnitá, nindih ní jéihyat pínah yeebdíh wā náah yacna caá: Wāpí bohéni túini dooná cáacwā ī jenah joyátjihjeh nihcan beé. ¹²Ded cáacdh wā joiníji doonábut nihcan beé. Bitā weemdíh ī bohécan beé. Obohjeéhtih, Diosjeh weemdíh ded pah ā wūúh ā jumadhih ā bohénap jí.

¹³Jesucristodih wā jepahat pínah játih, jwíit judíowā jwí nuowā ī naáwátjidih wā túi jói waadánap jí. Pánih túi jói waadáni wā jumuchah, ded pah wā chājatji doonádh yeéb níit joijí tagaá. Pánih jumnit, Jesúfhwā Diosdh yap yohnit ī jumadhih jenah joinít, eníhcan, búdí yeejéj chājna, queédih wā túi mao beedá bojíhip yuh jí.* ¹⁴Jwí nuowā ī naáwátjdih túi jepahíhna, weém bíic yobó behnit chah wā túi bohénap jí.*

¹⁵⁻¹⁶Obohjeéhtih, wā cáac jumát pínah játih, Dios weemdíh búdí oina, átát níojip taga, áih túini doonádh wā bohéat pínah niijná. Pánihna, yéejni wā jumuchah

* 1.4 Mt 20.28; Mr 10.45; 1Ti 2.6; Tit 2.14 * 1.10 1Ts 2.4 * 1.13 Hch 8.3; 22.4-5; 26.9-11
* 1.14 Hch 22.3

yuhna, ā náahni yeó jáapdih Jesús ā wahniji ā jummatdih weemdih ā jéihyanap jī. Pánih jéihyanit, judiowā nihcannit pehbóó ā wahap jī, áih túini doonádih queédih wā naáwát pínah niijná. Páant ā wahachah, “¿Ded pah tigaá weemdih níj bohéat náah?” cáacwādih wā níj úubh joí encap jī.* ¹⁷Jesús áih túini doonádih naáwát tútnit maáta, wā játih ā ñonit ī jumuchah yuhna, Jerusalén tútchina queétdihbut míc wéhenadih wā bejcap jī. Caanná bej jwuhcanjeh, Dios ded pah weemdih ā náah yacatdih jéihíhna, Arabia baác cáac wihcapboó caandih úubúdih wā bejep jī. Caánboó jumniji Damasco tútchina wā jwúub juibínap jī, páant muntih.

¹⁸Biíc peihcanni jópchi túttimah, Jerusalén tútchina Pedrodih enedih wā bejep jī buca.* Caanná chéne semanabitjeh wā jumap jī. ¹⁹Jesús áih doonádih ā naáwát tútnit bita maátadih wā jwááhcap jī. Obohjeéhtih, Santiago jwí Maáh úuddih pohba wā jwááap jī.

²⁰Páant wā daacáchah, wā naáwát yoobópdih ā jummatdih Dios ā jéihna caá.

²¹Túttimah, Siria baác, Cilicia baác nabut naóh jibidih wā bejep jī.

²²Caanná wā jib bejehchah, Judea baácboó jumnit Jesúfhwā weemdih ī jwááh jwuhcap jī. ²³Ded pah wā chájat doonádihjeh ítát joyóp tajī. “Játiw jwiít Jesúfhwādih yeejép chájna, túini doonádih jwiít dih cádahat tútniji buu caán doonádihjeh jwúub naóhna caá ā chájap, cáacwā Jesúsdih ī jepahat pínah niijná”, it níj míc wéhenap wut jī.

²⁴Páant wā túut nuumát doonádih joinít, “Paá, caandih mat túi teo wáacap taga”, Diosdih búdí it níj wēi naáwáp wut jī.

**Cristo ā naáwát tútnit maáta
Pablodih ī wēi jwááat**

2¹⁻²Catorce jópchi túttimah, Diosboó weemdih Jerusalén tútchina ā bejat túutuchah, Bernabéjih caanná wā jwúub bejep jī. Pánih bejna, Titodihbut jwí numah bejep jī.* Caánboó judío nihcanni, jwí nuowā ī wutat pah bódcanni ā

jumap jī. Caanná juibína, caánboó jumnit Jesúfhwā ī maátajeh ī míc wáacachah, judiowā nihcannitdih túini doonádih ded pah wā bohéatdih queétdih wā naáwáp jī. Pánih naóhni, ded pah wāpí bohéatdih queét ī túi jéihyatdih wā náah yacap jī. Pánih jéihcan, wā bohéatdih ī wēicah, wā tewat buudní áta jum taga. Obohjeéhtih, ded pah wā bohéatdih jéihnit, ī túi weñep jī. ³Páant wā naáwáchah wēi joiná, Tito bódcanni ā jumuchah yuhna, “Meembút ma bóodat tútú”, caandih ī niijcáp jī.

⁴Queét maáta biíc dih jwí míc wéhe láa, jwiít Jesúfhwā nihat biíc dih jwí míc wáacachah, biquína “Jesúsdih jepahnit jwí jumna caá”, níj yeenitbut it waadáp jī. Pánih waadní, judiowā nihcannitdihbut ī bóodat tútup yuh jī. Obohjeéhtih, buu Jesúfhwā jumna, jwí nuowā ī naáwátjidih jepahcan, Jesúsdihjeh jwí túi jenah joiná caá. “Páant jwí chájachah, jwí ípboó jwiít dih ā túi enna caá”, jwí níj jéihna caá. Páant níj jéihnit jwí jumuchah enna, jwiít dih jühñat túut niijná, ded pah jwí chájatdih jéihíhna, queét jwíjééh it waadáp tajī. Pánih waadní, jwí nuowā ī naáwátjī biíc yoobó jwiít dih ī jepah beedáat tútup yuh jī, páant muntih. ⁵Páant ī wutuchah yuhna, túini doonádih ñi jéihyat pínah niijná, jwiítboó queétdih jwí jepahcap jī.

⁶Pánihna, Jesúfhwā ī maáta túini doonádih ded pah wā bohéatdih joinít, “Ma bohéat pahjeh tih judiowā nihcannitdih ma bohénaá”, níj naóhni, weemdih biíh wutatdih ī bohéat tútupcap jī. Queét Jesúfhwā ī maátadih “Queétboó chah jéihnit caá”, biquína ī níj jenah joyóchah yuhna, dedé pínah weemdih nihcan caá. Diosboó nihadidih biíc yoobó ā jenah joiná caá.* ⁷Queét ded pah wā bohéatdih túi wēinit, “Pedrodih jwiít judiowādih ā bohéat pínah niijná, Dios át ñíojip taga. Pánihat pah, Pablodihbut judiowā nihcannitboodih át bohé jibat tútup taga”, ī míc niijp jī. ⁸Judiowādih Pedro ā bohénachah, Dios búdí át teo wáacap wut jī. Weembút judiowā nihcannitdih wā bohénachah, Dios biíc

* 1.15-16 Hch 9.3-6; 22.6-10; 26.13-18 * 1.18 Hch 9.26-30 * 2.1-2 Hch 11.30; 15.2

* 2.6 Dt 10.17

yoobó ā teo wáacachah, queébtut ī tūi jephahp jī.

⁹Pánihna, Santiago, Pedro, Juanjīh, Jesúhwhā ī maáta yoobát, Dios weemdíh búdí ā teo wáacatjidih jéihnit, “Dios yoobópdih āt nīo wahap taga, jwī déewā nihcannitdih ā naáwát pínah niijná”, ī míic niijíp jī. Páant niijnít, weemdíh Bernabédihbut búdí wēinit, “Jwī tūi míic teo wáac jīih”, niijná, jwī míic muj tewep jī. Pánih muj teonit, “Yeéb jwī déewā nihcannitdih nī bohéatjí pah nī tūi naáwá. Jwiítboó jwī déewādhjeh jwī naóhbična caá”, Santiagowā jwiítidih ī niijíp jī. “Páant tíí ā jumū nah”, jwī míic niijíp jī. ¹⁰Páant niijná, Jesúhwhā moh yéejnitdih jwiítidih ī teo wáacat tūtutūp jī. Weembút moh yéejnitdih búdí jíghah ennit, wāpí teo wáacna caá. Páant niij míic wéhe péanit, jwiít Antioquía tūtchina jwī jwúub bejep jī.

Pablo Pedrodh ā jūihñat

¹¹Túttimah, Pedrobut Antioquía tūtchiboó ā juibínahp jī. Obohjeéhtih, jwī pebhna juibíniji, yoobópdih ā chājat peéh caandíh wā jūihñup jī. ¹²Nin pah ā chājav jī: Jwī nuowā “Jwiít judíowā bóodcannit bíicdih jwī jeéméchah ā táican caá”, ī niijátjí ā jumuchah yuhna, Pedroboó jwī pebh jwíih juibína, jwī déewā nihcannit bíicdih ā tūi míic wēp jwuhup jī.* Obohjeéhtih, biquína jwī déewā, Santiago ā chéenwāboó ī juibínachah ennit, jwī déewā nihcannitdih cádahnit, Pedroboó “Buu juinít bóodat tūtutnit weemdíh jūihná”, niijná, íjeéh ā jwúub míic wēpcap jī. ¹³Páant ā yee buugáchah ennit, bita jwī déewābut caandíh míic jéih ennit, queébtut bíic yoobó ī cádahap jī. Bernabé yuh buca tūi jéihni jumna yuhna, queét ī chājav bíic yoobó caanbút ā cádahap jī. ¹⁴Pánih cádahnit, “Nihat Jesúsdihjeh jepahnitdih Dios bíic yoobó ā wēi enna caá”, ípí niij bohéat pah queét ī cádahap jī. Páant ī cádahachah ennit, nihat Jesúhwhā ī joyóchah, nin pah Pedrodh wā niij jūihñup jī: “Meém judío jumna yuhna, Jesucristodih jepahna, jwī nuowā

ī naáwátjidih ma tūi jenah joí cádahap jī. Pánih cádahnit, judíowā nihcannit ī chājav pah queét bíicdih ma tūi jeémp jwuhup be. Obohjeéhtih, buu queétdih cádahnit, jwī nuowā ī naáwátjidih ma jwúub jephachah ennit, queét jwī déewā nihcannit nin pah ī niij jenah joiná nacaá: ‘Pedro páant ā jwúub jenah joyóchah, queét judíowā ī nuowā ī naáwátjidih jwiítidihbut jepahat caá náahap’, ī niij jenah joiná nacaá. Páant ma chājav ā táican caá”, Pedrodh wā niijíp jī.

Jesúsdih tūi jenah joinítdih Dios ā wēi enat

¹⁵Jwī nuowā judíowājeh ítát jumup tajī. Pánihna, jwiítbut ī juimená judíowājeh muntih jwī jumna caá. Pánih jumnit, Dios ā wutatdih jéihnit jwī jumna caá. Obohjeéhtih, queét judíowā nihcannit Diosdh ī jéihcan caá.

¹⁶Pánihna judíowā jumna yuhna, caán wutatdih jwī jéih jephah beedácatdih jwī jéihna caá. Caandíh jepahcat jíib “Queét táinit caá”, jwiítidih Dios ā niij encatdihbut jwī jéihna caá. Obohjeéhtih, Jesucristodihjeh tūi jenah joinít jwī jepahat jíib, “Queét táinit caá”, Dios jwiítidih ā niij enna caá. Pánih jéihnit, jwiít judíowā yuhna, Jesucristodihjeh tūi jenah joinít, jwī jephahp jī, “Queét táinit caá”, Dios jwiítidih ā niij enat pínah niijná. Jwiít cáacwā Moisés ā wutatjidih jéih jephah beedácanit míic jwī jumna caá. Pánihna, caandíh jwī jepahcat jíib, “Queét táinit caá”, Dios ā niij encan níit. Caandíh jéihnit, “Caán wutatdih joí waadánachah, Dios jwiítidih ā tūi wēi enna caá”, jwī niij jenah joicán caá.*

¹⁷Pánihna, Cristodih jepahnit, “Queét táinit caá”, Dios jwiítidih ā niij enat pínah niijná, caán wutatdih cádahna caá jwī chājav. Obohjeéhtih, páant jwī cádahachah ennit, bita jwī déewā caán wutatdih tūi jepahat tūtutnitboó “Queét jwī déewā nihcannit pah yéej chājnit ī jumna caá”, jwiítidih ī niij jenah joiná caá. Páant ī niij jenah joyát pah jwiítbut jenah joinít, “Moisés ā wutatjidih cádahat tūtutnit, Cristo jwiítidih ā yéej

chājat tūtna caá”, jwíta niŷ jenah joi tágaá. Obohjeéhtih, páant nihcan caá. Pánihna, “Jesucristodih jepahna, Moisés ā wutatjidih jwí cádahat jíib, yéejnit jwí jumna caá”, jwí niŷ jenah joicán caá.

¹⁸Cáacwádih nin pah wāpí niŷ naóh bohéna caá: “Diosjeéh tui jumfihna, jwí nuowā ī naawátjidih jenah joicán, Jesucristoboodíhjih tui jenah joinít, jepahat caá náahap”, wā niijná caá. Obohjeéhtih, páant niŷ bohéniji jwúub tút nuumnít, “Diosjeéh tui jumat tút niijná, jwí nuowā ī naawátjidih tui jepahat caá náahap”, niŷ naóh bohéna, yéej chājni yoobát wāta jum tagaá.

¹⁹Moisés ā wutatjidih weémboó tui jepahcanni jumna, caandíh yap yohni wā jumna caá. Pánih yap yohni wā jumatdih jéihna, “Caandíh wā jepahcat jíib, Dios weemdíh ā wēi encan caá”, wā niŷ jenah joiná caá. Páant niŷ jenah joinít, Dios bícdih tui jumat tút niijná, caán wutatdih jenah joí cádahnit, Jesucristoboodíhjih tui jenah joinít, wā jepahna caá. ²⁰Caánboó weemdíh oinit, wā yap yohat peéh cruzboó ā wun wūhuchah, weembút ájeéh bícdih wunni pah wā jumna caá. Pánih wunni pah jumna, weém wā jenah joyátdihjih chāj cádahnit, Cristoboodíh tui jenah joinít, jepahna caá wā chājap.* ²¹Pánihna, “Dios jwiítdih búdí ā oyochah, Cristo ā wun wūhat dedé pínah nihcan caá”, wā niijcán caá. Obohjeéhtih, Dios ā wutatdih jepahat jíibjih ájeéh jwí tui jumuchah, Cristo ā wun wūhat dedé pínah āta nihcan tagaá.

Jesucristodihjih jepahat caá náahap

3 ¹Yeéb Galacia baácdih moón Jesúfhwā jenah joicánnit ni jumna caá! Jesucristo cruzboó ā wun wūhat doonádih yoobópdih yeebdíh wā naawáp jī. Páant wā naawátidih ni tui jepahachah yuhna, buu ĩDépanih tigaá bitaboó yeebdíh mácah ī naawáchah joinít, ni jepah? ²Nindih wáát jenah joí en tigaá: ĩMoisés ā wutatjidih ni jepahat jíib níft Túini Espiritu níjeéh āt jwíih jum?

Nihcan caá. Obohjeéhtih, túini doonádih joiná, Cristodih tui jenah joinít, ni jepahachah, níjeéh āt jwíih jumap be. ³Túini Espiritu ā teo wáacatjīh Cristodih ni jwíih jepahna yuhna, ĩDépanih tibeé buu jwúub tút nuumnít, ni jenah joyátjīhjih Moisés ā wutatjidih jepahna caá ni chājap? Pánih chājna, jenah joicánnit ni jumna caá. ⁴Túini doonádih ni jepahatji jíib dawá láa túini yeebdíh āt yapjip tagaá. ĩPáant yeebdíh ā tui yapatjidih ni quíib buudá níft? Oboh pohba páant yapna āt chājjican tagaá. ⁵ĩDed pah ni chājatji jíib tibeé Dios yeebdíh Túini Espiritudih āt wūhji? ni jenah joyóchah. Moisés ā wutatjidih ni jepahat jíib nihcan, áih túini doonádih joinít, Cristodih ni jepahat jíib, yeebdíh Túini Espiritudih āt wūhup taga. Páant ā jumuchah, Jesucristodih ni tui jepahat jíib cáacwā ī jéih chājca naáhdih Dios ā wēpatjīh yeebdíh ā chāj júutat tūtna caá.

Abraham Diosdih ā tui jenah joyát

⁶Buu, jwí nuo Abraham ded pah ā chājatjidih jwí jenah joyát dée caá. Dios caandíh ā naawátidih āt tui jenah joyóp wut jī. “Weemdíh wā tui chājbična caá”, Dios ā niijíchah, ā tui jenah joyát jíib, “Caán Abraham túini caá”, Dios caandíh āt niŷ enep wut jī.* ⁷Pánihna, caán Diosdih ā tui jenah joyát pah, jwiíbtut páant tui jenah joinít, Abraham ā juimená panihnit jwí jumna caá.* ⁸Judíowā nihcannitbut Diosdih ī tui jenah joyóchah, “Queét túinit caá”, Dios ā niŷ enna caá. Páant ā niŷ enat pínahdih jéihna, Dios nin túini doonádih Abrahamdih játih ātát naawáp wut jī: “Weemdíh ma tui jenah joyát jíib nihhat nin baácdih moondíh wā tui chājbična caá”, āt niijíp wut jī.* ⁹Pánihna, Abraham caandíh ā tui jenah joyóchah enna, Dios caandíh ā tui chājatji pahjih, buu láabut det Diosdih tui jenah joinítidih bíc yoobó ā tui chājbična caá.

¹⁰Obohjeéhtih, ded “Moisés ā wutatjidih jepahíhna, Dioíh wā jumbična

caá”, níj jenah joinídih búdí peéh chājat ā jumbipna caá. Nin pah Moisés āt níj daacáp taji: “Ded wā wutatjidih túi jepah beedáccannidih búdí peéh chājat ā jumbipna caá”, āt níj daacáp taji.* ¹¹Biéh naóh yapani nin pah āt níj daacáp taji: “Diosdih túi jenah joí, jepahnitboodíh ‘Queét túinit caá’, Dios ā níj enbipna caá. Pánih jepahna, páantjeh Diosjeéh í túi jumbipna caá”, āt níj daacáp taji.* Páant ā niijátji yoobópdih ā jumuchah jéihnit, nindihbut jwí túi jéihna caá: Ded Moisés ā wutatjidih ā jepahat jíib “Caán táini caá”, Dios ā níj encan níft. ¹²“Ded Diosdih túi jenah joiní, ā jepahachah, ‘Caán táini caá’, Dios ā níj enbipna caá. Ded weemdíh Dios ā wutat tútatjidih túi jepah beedánijeh Dios bíicdih ā túi jumbipna caá”, Moisés āt níj daacáp taji.*

¹³Jwiít nihāt caán wutatdih jwí túi jéih jepah beedácah, jwiítidih Dios ā peéh chājbipna caá. Páant ā peéh chājat jwiítidih ā jumuchah ennit, Cristoboó caán ā peéh chājat déedih jíib chājnit, jwiítidih āt wun wūhup wut jí. Caandíh cruzboó í péoh dodh mawat pínahdih jenah joinít, jon játih nin pah ít níj daacáp taji: “Ded máa nahdih í mao yafhniiboó búdí peéh chājni ā jumbipna caá”, ít níj daacáp taji.* ¹⁴Páant í níj daacátji pahjeh tih Cristo nin baácboó ā jumuchah, caandíh āt yapap taji. Caandíh páant ā yapatji jíib, “Nin baácdih moondíh wā túi chājbipna caá”, Abrahamdih ā niijátji pahjeh tih jwí déewā nihcannitdih Dios āt túi chājap taga. Páant Cristo ā wun wūhuchah, caandíh túi jenah joinít, jwí jepahachah ennit, “Táini Espíritudih wíih cáacwādih wā wūhbipna caá”, ā niijátji pah jwiítidih āt wūhup jí.

Dedé pínah tigaá Moisés ā wutatji

¹⁵Wā déewā panihnitá, Dios jwí nuo Abrahamdih ded pah ā chājatjidih yeéb ní beh joyát pínah niijná, ded pah jwiít cáacwā jwípí chājatdih yeedbíh wā náhniabipna caá. Jwiít bíhdih nin pah

jwípí níj naóhna caá: “Nin pah meemdíh wā chājbipna caá”, jwí niijná caá. Páant jwí niijátjidih bíhboó ā jéih jwūub túut nuumcán níft. “Páant ā niijátji pah ā chājcan níft”, bitaboó í jéih niijcán níft. ¹⁶Caán jwí niiját pahjeh muntih, Dios jwí nuo Abrahamdihbut nin pah āt níj naáwáp wut jí: “Weemdíh ma túi jenah joyát jíib, nihāt baácdih moondíh wā túi chājbipna caá”, caandíh, ā juimadihbut āt niijáp wut jí. Páant niijná, nihāt ā juimená yoobátidih niijná āt chājcap wut jí. Bíc ā juima, túttimah bóo láa jumni Cristodih niijná āt chājap wut jí.* ¹⁷Buū yeedbíh wā túi jéihya naóhbipna caá: Jwí nuo Abrahamjidih “Meemdíh wā túi chājbipna caá”, Dios ā niiját túttimah, cuatrocientos treinta jópchi yapat túttimahna Moisésjidih āt wutat túutup wut jí, áih cáacwā í jepahat pínah niijná. Pánih wutna yuhna, “Abrahamdih wā jwíih niijátji pah, túut nuumcánjeh, bíc yoobó wā péabipna caá”, Dios āt niijáp wut jí.* ¹⁸Pánihna, Dios bíicdih jwí túi jumāt pínah Moisés ā wutatjidih jwí jepahat jíib nihcan caá. Páant ā jumuchah nihna, Diosdih Abraham ā túi jenah joyát pah, caandíh jwí túi jenah joyát jíib āta nihcan tagaá. Obohjeéhtih, Diosdih Abraham ā túi jenah joyát pahjeh muntih, jwiítbut caandíh jwí túi jenah joyóchah, “Yeéb túinit caá”, Dios jwiítidih ā níj enna caá.*

¹⁹Páant ā jumuchah, údépanih tigaá Dios caán wutatdih āt naóhji? Abrahamdih páant ā niijátji túttimah, caán wutatdih āt naóhji taga, jwiít cáacwā yéej chājnit jwí jumātjidih jwí jéihyat pínah niijná. Abrahamdih Dios ā naáwátji túttimah, caán wutat jwiítidih āt jumup jí, púú Abrahamji ā juima Cristo cáac jumnit, ā wun wūh láana. Dios ā wutatdih áih ángelwāboodíh Moisésjidih āt naóh yapaat túutup wut jí. Queét Moisésdih cáacwādih ít jwūub naóh yapaat túutup wut jí.* ²⁰Caán wutatdih Moisésdih ā naóh yapaat túutuchah, Dios caanjéh pohba cáacwādih āt naóhcap wut jí. Obohjeéhtih, “Meemdíh túi chājnit,

ma juimajih nihat cáacwādhbut wā túi chājbipna caá”, Abrahamoodih níj naóhna, caanjéh páant át níj naáwáp wut jī.

Cristo nihat Moisés ā wutatjidih ā péaat

²¹¿Dios Moisésdih ā wutatjidih naóhna, Abrahamdih ā níjájtidih “Wā níjájti pah wā péacan níit”, níj níit át chājap? Páant át níjjican tagaá. Abrahamdih ā níjájti pahjeh bíic yoobó ā péabipna caá. Dios bíicdih túi jumat túut níjné, ā wutatdih jepahna, caán láa bácah, ā wutatjidih jwī túi jepah beedánachah, dedé peéh chājat jwiítidih āta wihcan tagaá. ²²Obohjeéhtih, jwiít nihat cáacwā yoobó yéej chājnit míic jumna, jwī yéejatdih jwī jéih cádahcatdih Dios naáwátboó ā naóhna caá. Páant jwī jumuchah, Diosdih Abraham ā túi jenah joyát pahjeh muntih, jwiítbut Jesucristodih jwī túi jenah joyóchah, jwiítidih Dios ā túi ubbipna caá.

²³⁻²⁴Ḃuu láa, Dios bíicdih túi jumat túut níjné, ā wahni Cristodih túi jenah joinít, jepahat caá náahap. Obohjeéhtih, Cristo ā jūúwát pínah játih, Moisés ā wutatjidih túi jepahíhna yuhna, yéej chājnit jumna, jwī jéih jepahcap jī. Páant jwī jepahcat jíib, Dios bádí ā peéh chājnit pínah jwī jumup jī. Páant jwī jumatdih jéihnit, jwiítidih túi ubni pínahdih jwī bidip jī. Pánih bidnit, Cristoíh túini doonádih joinít, caandíh jwī jepahap jī, “Queét túinit caá”, Dios jwiítidih ā níj enat pínah níjné. ²⁵Pánihna, Dios bíicdih túi jumat túut níjné, buu Cristodih jwī túi jenah joiná caá. Páant jwī jumuchah, caán wutatboó jwiítidih bohéni panihni ā nihcan caá, buca. ²⁶Jesucristodih jepahnit jumna, yeéb nihat Dios ā weh ní jumna caá. ²⁷Cristo ā wēpatjih daabánit jumna, caán bíicdih jwī jumuchah, “Wā wūúh ā jumat pahjeh tih yeebbút ní jumna caá”, Dios jwiítidih ā níj enna caá. ²⁸Pánihna, Cristo bíicdih jumna, chéne poómp jwī nihcan caá. Pánih bíic poómpjeh jumna, “ ‘Jwiít judíowā nihcannit, queét judíowādih mácah caá’,

Dios ā níj enna caá”, ní níj jenah joicá bojóó. Teo wūhnit, teo wūhnit nihcannitdihbut; neoná, yaáhdhíhbut “Nit mácah caá”, Dios ā níj encan caá. Pánihna, yeéb nihat Cristoíhwā jumna, bíic poómpjeh tigaá ní jumup. ²⁹Cristoíhwā jumna, Abraham juimená panihnit ní jumna caá. Páant ní jumuchah, Diosdih Abrahamjī ā túi jenah joyát jíib caandíh ā níjájti pahjeh muntih, Jesúsdih ní túi jenah joyóchah, yeebdíhbut ā túi chājbipna caá.

**Teo wūhnit nihcan,
Dios ā weh jwī jumat**

4 ¹⁻²Ded pah jwiít cáacwā bíih jwípi chājatdihbut yeebdíh wā jwūub náhniabipna caá. Ded ā íip ā éemp wunat túttimah, áih bíi déedih áih pínah ā jumuchah yuhna, páantjeh wébít ā jum jwuhuchah, caandíh en daonít í jéih yapa jwuhcan caá. Pánih bíboh jwuhcah, caandíh en daonít í níjáj pah chājat caá náahap. Pánih jumna, teo wūhni pahjeh ā jumna caá. Obohjeéhtih, ā íip ā jenahatjí láa ā juyúchah, áih pínahdih caanjéh ā bíbohhipna caá. ³Pánihna, jwiít cáacwā Jesucristodih jwī jepahat pínah játih, caán wébít panihnit jwī jum jwuhup jī. Pánih jum jwuhnit, jwī nuowá ded pah í naáwátjidih yap yohatdih úmna, jwípi jepahap jī.*

⁴⁻⁵Páant jwī jumuchah yuhna, ā jenahatjí láa ā juyúchah, Dios ā wūúhdih nin baácna át wah bojjiip taga. Páant ā wah bojni jwī wūúh panihnijeh át cáac jumup wut jī. Judío wili caandíh mi weh jumuchah, Moisés ā wutatjidih caandíhbut túi jepahat át náahap wut jī. Jwiítboó caán wutatdih yap yohnit jwī jumuchah, ā weh yoobát jwī jumat pínahdih náah yacna, Dios ā wūúhdih át wun wūhat túutup wut jī, jwī yéejat peéh chājat déedih ā jíib chājat pínah níjné. ⁶Yeebbút ā weh ní jumuchah, Dios wūúh Jesucristojeéh jumni Túini Espíritudih yeebdíhbut át wah bojop wut jī. Páant níjjeéh jumna, ā teo wáacachah, “Paá”, úmcanjeh Diosdih ní jéih níjné caá. ⁷Pánihna, ā weh jumna, buu teo wūhnit

* 4.3 Col 2.8,20

panihnit nihcan caá, buca. Páant ã weh yoobát ñi jumuchah, yeebdíh búdí ã túi chājipna caá.*

**Pablo Galacia baácdih moón
Jesúhwdíh ã éum yacat**

⁸Jon játih yeéb Diosdíh jéih jwúhcannit jumna, ñi pāpninadih túi jenah joinít, “Nin pah wā chājachah, caán weemdíh ã túi chājipna caá”, ñipí níj jenah joyóp yuh jī. Pánih chājnit, Dios yoobát ã teo wáacat pínahdih bidcan, nemépwā ã teo wáacat pínahdih bidna ñi chājap jī. Pánih chājna, queétdih teo wūhnit panihnit ñi jumap jī. ⁹Pánih jumna yuhna, buu jwuh Dios yoobátdih ñi jéihyechah, caanbút yeebdíh ã jéihna caá. Páant caandíh jéihna yuhna, ¿Dépanihna buu cáacwā oboh ã jenah joyátjijeh ã naáwátdih ñi jwúb jepah? Pánih jepahna, Diosdíh weñahna yuhna, ñi bujácán níft. Páant ñi buujácát pínahdih jéihna yuhna, ¿Dépanihna ñi nuowā ã naáwátdih yap yohatdíh éumnit, teo wūhnit panihnit ñi jwúb jum? ¹⁰Buu Diosdíh weñat túut níjnjá, nin pahbút ñi chājna yuh caá: Jwiít judíowā jwí nuowā ã naáwátjidih jepahnit, jwí wēi láa ded pah jwípí chājat pah yeebbút bíc yoobó ñi chājna caá. “Pánih chājna, jwí túi jumbipna caá”, ñi níj jenah joiná yuh caá. ¹¹Páant ñi níj jenah joyóchah, yeebdíh búdí éum yacnit, “Weém queétdih túini doonádi h búdí wā bohénachah yuhna, ¿buudní pínah níft át jumap?” wāpí níj jenah joiná caá.

¹²Wā déewā panihnitá, ñijeéh jumna, yeebdíh bohé láa, weemdíh yeejép ñi chājap jī. Pánihna, buu bíc yoobó weemdíh yeejép chājcan, nin wā naáwát pínahdih ñi túi jepahaá: Yeebdíh bohénadi h bejna, Moisés ã wutatjidi h jenah joicán, Cristodihjeh yeebdíh wā jepahat túutap jī. Pánihna, buu Cristodihjeh wā túi jenah joyát pah, yeebbút bíc yoobó ñi túi jenah joyoó. ¹³Nindih ñi náhninaá: Tūbit wunna, ñi pehbboó chāo jwúhnit, yeebdíh túini doonádi h wā jwíih naáwáp jī.* ¹⁴Páant wunni wā jumuchah yuhna, “Pablo dedé

pínah nihcan caá”, ñiicánjeh, yeéb weemdíh ñi bacat túutcap jī. Pánih bacat túutcan, Dioíh ángeldih, Jesucristodihbut ñi weñat pah, weemdíh ñi túi wēi jwááap jī. ¹⁵Pánih wēi jwááhnit, nin pah ñi jumátjidi h wā náhnina caá: Weemdíh búdí teo wáaquíhna, dedé wā náahatdih wūhna, ñiíh quíbnadi h ñita wáat wūh tagaá. Pánih wēinitji yuhna, ¿dépanih tigaá buu wā wihcāh, ñi weñatji ã bej? ¹⁶Wā bohénitji jumna yuhna, ¿buu yoobópdih yeebdíh wā naáwátji jīb, weemdíh ñi en jūih níft? ¹⁷Ñi pebhna juibínitboó “Búdí jwí teo wáacmi caá”, yeebdíh níjnjá yuhna, ã jenah joyátboó mácah ã jumna caá. Páant ã níjíchah yuhna, wā bohéátjidi h, jwiít dihbut yeebdíh ã cádahat túutna caá. Pánih cádahnit, íjeéh jumnit, ã bohéátboodíh ñi jepahat pínahdih ã náah yacna caá. ¹⁸Jwiít cáacwā bita ã túi bejat pínahdih yoobópdih náah yacachah, ápí túina caá. Obohjeéhtih, páant níjnjá yuhna, mácah jwí jenah joyóchah, ápí túican caá. Níjeéh jumna, wāpí túi teo wáacap jī, ñi túi jumát pínah níjnjá. Buu ñijeéh wihcan yuhna, bíc yoobó ñi túi jumát pínahdih wā náah yacna caá. ¹⁹Yeebdíh búdí wā oyochah, wā weh panihnit ñi jumna caá. Pánih oinit, yeebdíh búdí wā náhni dahwana caá. Pánih búdí mácah jenah joiná, yad wili mi weép jáaat pah tubani wā jumna caá. Pánih jumna, ded pah Cristo ã jumátji pah yeebbút ñi jumát pínahdih búdí wā náah yacna caá.* ²⁰Butéh ñijeéh wā jumuchah, áta túi tagaá. Pánih bícdih jumna, jūihcanjeh naóhnit, yeebdíh wā jéih míc wéhenachah, chah áta túi tagaá. Obohjeéhtih, ninboó jumna, yeebdíh búdí mácah jenah joiná caá wā chājap.

Agar Sarajih ded pah ã jumátji

²¹Yeéb weemdíh ñi joi jwúhuú. Biquína Diosjeéh túi jumíhna, jwiít judíowā jwí nuowā ã naáwátjidi h ñi jepahna yuh caá. Caandíh jepahíhna yuhna, ded pah ã naóh daacátjidi h ñi túi beh joicán caá. Pánih beh joicánnit ñi jumuchah, nin pah Moisés ã daacátjidi h wā naóh bípna caá,

ñi táí beh joyát pínah niijná: ²²Abraham chénewā át weh jumup wut jī. Caandíh teo wūhñih Agar bíic mit wūúh jumup wut jī. * Á áa yoobát Sarabut bíic mit wūúh jumup wut jī. * ²³Pánihna, caandíh teo wūhñihboó, jáap wili jumna, Ismael pínahdih mit weh jumup wut jī. Obohjeéhtih, “Majeéh bóli, Sara newé weépdih mi weh jumbipna caá”, Dios Abrahamdih ā niijátji pahjeh, Saraboó tub beh wili jumna yuhna, Isaac pínahdih mit weh jumup wut jī.

²⁴⁻²⁵Queét chénewā yaáhdhíh ded pah ā yapatji jwiít dih ā túi naóhna caá. Teo wūhñih Agardih jenah joinít, Arabia baácboó jumni Sinaí jeéboodíh jwí jenah joiná caá. Caán jeéboó Dios Moisésdih ā wutatjidih át wūhup wut jī, jwí nuowā í túi jepahat pínah niijná. Caán wutatdih jepahna, teo wūhñit pah ít jumup jī. Pánihna, Agar teo wūhñih mi jumat pah, jwiít cáacwā caán jeéboó ā wutatjidih jepahíhñit, jwiítbut teo wūhñit panihnit jwí jumna caá. Páant ā jumuchah, caán Sinaí jee pánihni teo wūhñih Agar mit jumup jī. Pánihna, caánt teo wūhñih caán jee pánihñih mi jumat pah, buu Jerusalén tátchidih moón caán wutatdih jepahíhñit, mi juimená panihnit í jumna caá. Pánih jumnit, queébtut bíic yoobó teo wūhñit panihnit jumna, Dios weh í nihcan caá.

²⁶Obohjeéhtih, teo wūhcannih Saraboodíh jenah joinít, “Majeéh bóli Sara newé weépdih mi weh jumbipna caá”, Dios Abrahamdih ā niijátjidih jwí náhnina caá. Pánihna, Abraham Dios ā niijátjidih ā túi jenah joyátji pah, jwiítbut Cristodih túi jenah joinít jumna, Sara mi juimená panihnit jwí jumna caá. Pánih jumnit, Dios pehbboó jumni jáap Jerusalén tátchidih moon pánihnit jwí jumna caá. ²⁷Dios naáwát dih naóh yapani Isaías jwí éet Sara ded pah mi yapatjidih jenah joinít, nin baácboó jumni Jerusaléndih, jeáboó jumni Jerusaléndihbut ded pah ā yapat pínahdih Dios át jenah joyát tútup jī. Caandíh jenah joinít, nin pah át níj daacáp tají:

“Weh wihcannih, búdí ma wēi ñaacá. Weép jumna tubatdih jéihcannih jumna yuhna, ma weh jumbipna caá. Ma juimená dawá jumnit, meemdíh teo wūhñih mi juimená chah í jumbipna caá. Pánihna, ma túi weñé”, át níj daacáp tají. (Is 54.1)

Páant níj daácnit, chah dawá mi juimená í jumat pínahdih naóhna, jeáboó jumni Jerusalén tátchiboó dawá Jesucristodih jepahñitji í jumat pínahdih níj naóhna át chājap tají. Agardih Abraham ā yohat pah nin baácboó jumni Jerusaléndih í yohat pínahdihbut níj naóhna át chājap tají.

²⁸Pánihna, Dios ā niijátji pahjeh Sara wūúh Isaac át cáac jumup wut jī. Pánih pah, “Weemdíh ma túi jenah joyát jiib, nihah baác dih moon dih wā túi chājbipna caá”, Dios Abrahamdih ā niijátji pah, Cristodih jepahñit ni jumuchah, yeebdíhbut át túi chājap taga. ²⁹Queét chénewā ā wehdih ded pah ā yapatjibut jwiít dih nin pah ā bohéna caá: Dios ā niijátji pahjeh Túini Espíritu ā teo wáacachah, Isaacji át cáac jumup wut jī. Páant ā cáac jumuchah ennit, ā úud jeñé Ismaeljiboó caandíh eníhcan, yeejép át chājap wut jī. * Buubut ā chājatji pahjeh jwí nuowā í naáwátjidih jepahíhñitboó jwiít Cristodih jepahñitdih yeejép ípí chājna caá. ³⁰Páant yeejép í chājachah yuhna, Moisés nin pah ā níj daacátjidih jwiít dih túi jenah joyát caá náhap: “Sara mi áa Abrahamjidih nin pah mi niijíchah, Dios át jepahat tútup wut jī: ‘Jwiít dih teo wūhñih wūúh, Ismael, míih bíí déedih ā jéih bíbohcan níit. Jwí wūúh yoobát Isaacboó caandíh ā bíbohñipna caá. Pánihna, jwiít dih teo wūhñihdih mi wūúhñih bíaboó ma bejat tútú’, mit niijíp wut jī”, Moisés át níj daacáp tají. * Páant ā níj daacátjidih jenah joinít, jwiít Isaac panihnit jwí jumuchah, Dios caandíh ā túi chājat pah, jwiít dihbut ā túi chājbipna caá. ³¹Pánihna, wā déewā panihñitá, teo wūhñih Agar mi juimená panihcan, teo wūhcannih Saraboó mi juimená panihnit jwí jumna caá.

**Teo wūhnit panihnit jwī jumatdih
Cristo ā cādahat tūtat**

5 ¹Teo wūhnit panihnit jwī jumcat pínah niijná, Cristo jwiítidih át wun wūhup wut jī. * Páant ā wun wūhuchah, “Caandíh túi jenah joiná, Dios bícdih wā túi jumbipna caá”, niijnít, caandíh ñi jepahap jī. Pánih jepahnit, “Moisés ā wutatjidih wā túi jepahachah, Dios weemdíh ā túi enbipna caá”, ñi niíf jenah joicá bojoó. Jesúsdi h cādahcanjeh, túi wēp ñuhnit panihnit ñi jumúú. Pánih jumnit, bita ī wutatdih jepahcanjeh, teo wūhnit panihnit ñi jwúub waadcá bojoó.

²Weém, Pablo, nindih wā naáwáchah, ñi túi jenah joyoó: “Bóodnit jumna, Diosjeéh jwī túi jumbipna caá”, niíf jenah joinít, ñi míc bóodat tūtuchah, Cristo yeebdíh ā wun wūhatji dedé pínah āta nihcan tagaá. ³Buutéh wā niiját pah, wā jwúub naóhbipna caá. Ded bóodat tūatniboodíh nihat Moisés ā wutatjidihbut jepah beedáát caá náahap. ⁴Diosjeéh túi jumcat tūat niijná, caán wutatdih túi jepahíhnit jumna, yeebjéh Cristoboodíh ñi cādahna caá. Pánih jepahíhna, Dios yeebdíh oinit, ā teo wáacatdihbut míc jähna caá ñi chäjap.

⁵Obohjeéhtih, jwiítboó Túini Espíritu ā teo wáacatjīh Cristodih jwī túi jenah joiná caá. Páant jwī túi jenah joyóchah, “Queét táinit caá”, jwiítidih Dios ā niíf enna caá. Páant niíf ennit, ā pehbboó jwī jwiínachah, jwiítidih ā tūat nuám péabipna caá. Páant ā tūat nuám péanachah, táinit yoobát jwī jumcat pínahdih jwī páina caá. ⁶Pánihna, jwiít Jesucristoihwā bóodnit jumna, bóodcannitbut jwī jumuchah, Dios jwiítidih bíc yoobó ā enna caá. Cristodih túi jenah joiná, bitadíh túi oinit, teo wáacnit jwī jumuchah ennit, Dios jwiítidih ā túi wēibipna caá.

⁷Wā déewā panihnitá, yeéb Cristodih ñi túi jenah joyóp yuh jī. Obohjeéhtih, táini dooná yoobátidih ñi túi jenah joyóchah yuhna, ¿déhe tibeé yeebdíh cādahat tūatni? ⁸Dios yeebdíh ñioniboó queétdih páant át naáwát

tūatcan tagaá. ⁹Nindih ñi náhninaá: Búdí pan pínahdih ā paa béjat pínah niijná, bainíbit paáát tūatnijeh ā náahna caá. Pánihat pah, wā túttimah jüóhnit, yeebdíh mácah ī bohénachah, daocánnit yuhna, dawá yeebdíh ī tūat nuumát tūatna caá. ¹⁰Obohjeéhtih, jwī Maáh Jesúsdi h wā túi jenah joyóchah, weemdíh weñanit, nin pah ā niíf jenah joyát tūatna caá: “Jwī Maáh queétdih ā túi teo wáacbipna caá, queétdih mácah ī bohéatdih cādahnit, wā bohéatjidih yoobópdih ī jwúub jenah joyát pínah niijná”, ā niijná caá. Obohjeéhtih, ded yeebdíh yéejaniboodíh Dios búdí ā peéh chäjbipna caá.

¹¹Wā déewā panihnitá, queét mácah naóhnit weemdíh nin pah ī niíf yeena caá: “ ‘Bóodat tūatnit, Diosjeéh ñi túi jumbipna caá’, Pablo apí niíf naóh bohéna caá’, ī niijná yuh caá. Páant wā bohénachah ni hna, queét weemdíh yeejép ita chäjcan tagaá. Obohjeéhtih, cruzboó Jesucristo ā wun wūhatjidih wā bohéat peéh weemdíh ī jühna caá. ¹²Pánihna, bóodat tūatnitboó, yeebdíh yeejép ī chäjat peéh, biáboó ī beje naáh.

Oina, wutatdihbut jwī jepahat

¹³Wā déewā panihnitá, “Wā wutatdih jepahna, wajeéh ī túi jumbipna caá”, Dios yeebdíh ñionit, át niíf jenah joicáp jī. Obohjeéhtih, watnit panihnit jumna, “Buú caán wutatdih jepahcan, ded pah yeejép wā jenah joyátidihjeh wā chäjbipna caá”, ñi niíf jenah joicá bojoó. Páant niíf jenah joicánjeh, búdí oinit, ñi túi míc teo wáacá.*

¹⁴Moisésjiboó nin pah át niíf wutup jī: “Meém mícjeh ma míc oyat pah, bitadihbut oinit, ma túi teo wáacá”, át niijíp jī.* Pánihna, bitadíh túi oina, ni hat bíh ā wutatdihbut túi jepahna caá jwī chäjap.* ¹⁵Nuñápwā ī míc chāacát pah, mácah bohénitdih joiná, yeebjéhbut tūbit míc jühna caá ñi chäjap. Páant ñi chäjatdih cādahcan, yeebjéh ñi míc yéja beedábipna caá.

**Túini Espírítu
ded pah jwiítidih ā náah yacat**

¹⁶Nin pah yeebdíh wā níj wēp naóhna caá: Túini Espírítu ā teo wáacatjih ded pah yeebdíh ā náah yacat pahjeh ní túi jumna. Pánih jumna, yeejép ní jenah joyát pah ní chājcan níft. ¹⁷Ded pah jwiítjeh yeejép jwī náahatdih chājna, Túini Espírítudih en jūihnit dée pah jwī jumna caá. Caán ā náah yacatdih chājna, jwī náahatboodíh jwī chājcan níft. Páant ā jumuchah, ded pah yeejép jwī jenah joyátidihjeh chājcan, Túini Espírítu ā náah yacatdih chājat caá náahap.*

¹⁸Túini Espírítu ded pah ā náah yacatdih chājnit jumna, “Diosjeéh wā túi jumat túut níjné, Moisés ā wutatjidih túi jepahat caá weemdíh náahap”, ní níj jenah joicán caá.

¹⁹Diosdih jepahcannitboó yeejép ī jenah joyátidihjeh chājnit, nin pah ī chājatdih jwiít nihát jwī jéihna caá: Yéej chājnit, yéej chājatdih jenah joinít, tíic jenah joicánjeh í náah chājnit ī jumna caá. ²⁰“Nin weemdíh teo wáacni caá”, Dios yoobát nihcannidih níj wēinit, jíóhnit, míic eníhcannit, míic jūihnit, bita ī bíbohátidih en nínahnit, waícanjeh íjnit, bitadih teo wáacatdih jenah joicánjeh, queétjeh maáta pah jenah joinít ī jumna caá. Míic en jūihnit, tútchi wahnit, “Yeéb máach moón caá”, níj en jūihnit ī jumna caá. ²¹Bita ī túi jumuchah en íjnit, máihnit, máihnatdih yaádh metatdihbut bidnit, búdí babhbat dooná jumat joiná wēinit ī bejna caá. Pánihat caá yéej jenah joinít, ípí chājna caá. Játih yeebdíh wā níj ját pahjeh, buebut wā jwúb níj naóhna caá: Det pánih chājnit Dios ā maáh jumupboó ī jéih jumcan caá.

²²Obohjeéhtih, Túini Espírítu ā teo wáacatjih nin pah jwī jumna caá: Dios jwiítidih ā oyatdih jéihnit, túi wēinit, jwiítbut bitadih jwī oina caá. Úumcan, túinijeh jwī jumna caá. Yójahcan, ded pah bita ī chājachah yuhna, queétdih waícanjeh íjcan, túinijeh jwī jumna caá. Bitadih túi teo wáacnit, túi chājnit jwī jumna caá. Diosdih, cáacwādhbut ded

pah jwī níj játí biíc yoobó péanit jwī jumna caá. ²³“Weém chah jéihni wā jumna caá”, jwī níj cán caá. Ded pah yeejép chājat jenah joyát ā jūúwúchah yuhna, caandíh joyáh bojnit, jwī chājcan caá. Páant jwī chājachah ennit, “Moisés ā wutatjidih jepahcan, queét yeejép ī chājna caá”, det ī jéih níj cán caá. ²⁴Jesucristóhwā jumna, yeejép chājat jwī jenah joyátidih jwī jepah cádahap jī.*

²⁵Pánih cádahnit, Túini Espírítu ā náah yacatboodíh wēi jepahnit, jwī chājat dée caá.

²⁶Pánih chājnit, “Wā déewādh chah wā jéihna caá”, níj jenah joicánjeh, jwiítjeh jwī míic íjcan, jwī déewā ī túi jumuchah ennit, jwī en íjca bojat dée caá.

Jesúfhwā ī míic teo wáacat

6 ¹Wā déewā panihnitá, ní túi míic teo wáacá. Pánih míic teo wáacnit, biíc níjeéh jumni ā túi chājatdih ennit, Túini Espírítu ā teo wáacatjih caandíh ní túi míic wéhenaá, túut nuumnít, túinijeh ā jwúb chājat pínah níjné. Pánih teo wáacnit, yeéb míicjehbut ní túi chāja chaáh, “Yeejépdih chājné”, níjné. ²Níjeéh jumnit yeejép ī yapachah enna, queétdih ní teo wáacá. Pánih míic teo wáacna, Cristo ded pah ā náah yacatdih jepahna caá ní chājap.

³“Bita chah túi chājni jumna, dedé teo wáacatdih wā náahcan caá”, ded níj jenah joiná, caanjéh míic yeena caá ā chājap. ⁴Ded pah ní chājatdih jenah joinít, “Nin túini caá. Caán yeejép caá”, níj jéihyat caá náahap. Pánih jéihna, ded pah ní chājat túini ā jumuchah, bitadih ded pah ā yapatdih jenah joicánjeh, ní túi wēibipna caá. ⁵Jesús jwiítidih ded pah ā náah yacatdih jepahna, jwī jepahcāhbut jwiítjeh jwī níwat pínah ā jumna caá. Bitaboó jwiítidih ī jéih níio wūhcan caá.

⁶Det túini doonádh bohénitboó queétdih naóhnidih ī túi teo wáaca naáh, dedé ā náahatdih ā bíbohát pínah níjné.

⁷Ded pah jwī chājatdih jenah joinít, nindih náhniat caá náahap: Jwiít cáacwāboó dedédih jwī momochah,

caanjéh ã jwúb chíh jüwúchah, caandíjhew jwí bíbohípná caá. Túinínadíh ñíonít, jwí momochah, túíni ã chíh jüóhípná caá. Obóhjeéhtih, yeejépnadíh jwí momochah, túicanni áta chíh jüóh tagaá. Pánihat pah, jwiít cáacwádhíbut bíc yoobó ã jumna caá. Ded pah jwí chájachah, bíc yoobójhew muntih jwiítídhíbut ã yapípná caá. Ñi túi náhniná, Dios nihát jéihnídhíh jwí jéih tíohcan caá. Pánihna, “Weém wá túi chájcatdíh Dios ã encan caá”, ñi níj míc yeeca bojó. * ⁸Ded ã weñat pínahdíjhew chájna, yeejép ã chájachah, ã yeej chájat jíib, iiguípná ã bejípná caá. Obóhjeéhtih, ded Túini Espírítu ã náah yacatboodíh jepahna, ã túi chájat jíib, páantjeh Diosjeéh ã jumbípná caá. ⁹Dios ã jenahat láa, túi cháj cádahcan, túinidíh jwí bíbohípná caá. Páant jwí bíbohát pínahdíh jéihní, túi cháj chucán, jwí cádahca boj jíih. * ¹⁰Dedé teo wáacatdíh í náahachah, jwí bujáát pah bóo, nihát cáacwádhíh jwí túi cháj jíih. Jwí déewá panihníh Jesúíhwádhíh bácah, chah jwí míc túi teo wáacat dée caá.

Pablo naóh péanit, ã túyat tútat

¹¹Nin núodíh wá chéen ã daác wúhup be. Pánihna, nin péeni naawátídhíh dahwani wá daacátídhíh ennit, “Pabljeh jwiítídhíh át daác wahap taga”, ñi níj jéihípná caá.

¹²Buú queét yeebdíh yee bohénitídhíh wá jwúb naóhípná caá. Queét yeebdíh bóodat tútídnitboó jwí déewá queétdíh í wéi enat pínah níjné, páant í bohéna caá. Jesús cruzboó ã wun wúhájídhíjhew bohéna, queétdíh jüihní, jwí déewá yeejép íta cháj tagaá. Páant yeejép yapatídhíh náahcan, queét yeebdíh í bóodat tútídná caá. ¹³Queét bóodat

tútídnitboó Moisés ã wútatjídhíh túi jepah beedácan yuhna, yeebdíh caandíh jepahát tútídnit, í bóodat tútídná caá. Bita jwí déewá “Queétdíh Gálatasdíh moón Jesúíhwádhíh ít túi bóodat tútídná tagaá”, queétdíh í níj wéi naawát pínah níjné, páant í bohéna caá.

¹⁴Obóhjeéhtih, cáacwá weemdíh í túi wéi naawát pínahdíh weémboó wá bídcan caá. Pánih bídcan, jwí Maáh Jesucristo cruzboó ã wun wúhájídhíjhew cáacwá í wéi naawát pínahdíh wá náah yacna caá. Weemdíh ã wun wúhuchah, nemép Díóh níhcannitídhíh yeejép ã chájat tútídná yuhna, weémboodíh ã bujúacán níít. Páant yeejép í chájachah yuhna, wá en yaccan níít. ¹⁵Jwiít Jesucristoíhwá jumna, Dios jwiítídhíh ã enechah, bóodní, bóodcannitíbut jwí jumuchah, bíc yoobó dedé pínah níhcan caá. Obóhjeéhtih, túiniboodíh jwí tútí nnumécah ennit bácah, búdí yoobát ã wéi enna caá. *

¹⁶Nin wá bohéatídhíh túi jepahní, Diosjeéh úmcanjeh ñi túi jumú. Dios yeebdíh jígh ennit, ã teo wáaca naáh. Bíc yoobó ã teo wáacat pínahdíh nihát áíhwádhíh wá náah yacna caá. *

¹⁷Nin wá péé naawátbíit caá: Jwí Maáh Jesúsídhíh teo wúhni wá jumát jíib, weemdíh í puñat yahwítjí páantjeh wíih bácahídhíh wá dñoná caá. Páant yaoh dñoní wá jumuchah ennit, “Pablo Jesúíh túini doonádhíh Dios ã naawát tútídnit níhcan caá”, weemdíh í jwúb níj tac buúgáca bojo naáh.

¹⁸Wá déewá panihníta, jwí Maáh Jesucristo yeéb níhatídhíh búdí oínt, ã túi teo wáaca naáh. Pánih náah yacní, yeebdíh búdí oínt, wá túyat tútídná caá.

Páant bóojeh tígaá wá daacát.

Pablo

EFESIOS

Efesiosdih jwí túi beh joyát pínah naáwát

¿**Déhe tiguaá daacniji?** Pablo, Dios ā jib bohéat tútuni nin núodih āt daacáp wut jī. Pablo ded pah ā jumatdih chah jéihfna, Romanosdih jwí túi beh joyát pínah naáwát dih nī enee.

¿**Detdih āt daáci?** Éfeso tútchidih moón Jesúfhwādhī āt daacáp wut jī. Asia baácboó Éfeso tútchi chah túini jélit āt jumup wut jī. Dawá namánabut caán tútchina āt juibínap wut jī. Pánihna, dawá jīb chājnit cáacwā caanná ípí juibínap wut jī. Éfesodih moón íih dios wili, Artemisa wūt jumnidih ī weñat búdí muú āt jumup wut jī. Dawá cáacwā caánt pah jígohnidih pāpnit, jīb chāj wāhna, búdí dinerodih it bíbohōp wut jī. Pablo bíc peihcanni jópchi caán tútchidih moondíh Jesúfih doonádih ātāt bohénap wut jī.

¿**Dedmant, débólih cah, āt daáci?** Chah jéihnīt “Pablo Roma tútchi nemat muúboó jumnit, jópchi 60 (Jesús ā wunat túttimah 27 jópchi túttimah) nin núodih āt daác wahap wut jī”, ī níj jenah joiná caá.

¿**Dedé pínah tiguaá āt daáci?** Dios queétdih oinit, búdí ā teo wáacat pínah, ded pah queétdih ā náah yacatdihbut queét Éfesodih moón chah ī jéihyat pínah níjná, nin núodih āt daác wahap wut jī.

Efesios ded pah ā jumat:

1. Pablo ā túyat tútat (1.1-2)
2. Ded pah Dios jwiít áihwādhī ā túi ubat (1.3—3.21)
 - a. Jwiít dih ā túi ubatdih náhnīnīt, caandíh Pablo ā wēi naáwát (1.3-14)
 - b. Queét Jesúfhwādhī Pablo ā úbát (1.15-23)
 - c. Jesús ā wun wūhātjīh Dios áihwā wunnit panihnitdih ā booaat (2.1-10)
 - d. Nihat Jesúfhwā bíc poómp pah jwí jumat (2.11-22)
 - e. Pablodih Dios ded pah ā chājat tútat (3.1-13)
 - f. Diosdih Pablo ā úbát, ā wēi naáwátbut (3.14-21)
3. Ded pah Jesúfhwā jwí túi jumat pínah (4.1—6.20)
 - a. Túi bícdih jwí jumat (4.1-16)
 - b. Jáap panihnit jwí jumat (4.17-24)
 - c. Ded pah Jesúfhwā jwí chājat (4.25—5.5)
 - d. Jesús ā yeh iigát panihpboó jwiít áihwā jwí jumat (5.6-20)
 - e. Ded pah jwí déewā panihnitdih jwí chājat (5.21—6.9)
 - f. Jesúfhwā ded pah yéej chājat jenah joyátdih jwí jéih yap yohat (6.10-20)
4. Pablo ā péé túyat tútat (6.21-24)

Pablo queétdih ā túyat tútat

1 ¹Weém, Pablo, bíhdih daacát tútuna, yeéb Éfeso tútchidih moón Jesúfhwādhī wā wahna caá. Dios ā náahat pah Jesucristo weemdíh áih túini doonádih ā naáwát tútuni caá. Yeéb Jesucristodih túi jenah jói cádahcannitdih wā daác wahna caá. * ²Jwí íp Dios, jwí Maáh Jesucristobut, yeebdíh oinit, ī túi

teo wáaca naáh, caán bícdih nī túi jumat pínah níjná. Weembút yeebdíh búdí wā túyat tútuna caá.

**Jwiít Cristoíhwādhī
Dios ā túi chājat**

³Jwiít Cristoíhwā caán bícdih jwí jumuchah, Dios, jwí Maáh Jesucristo íp, jwíih caolihdih búdí ā túi chājna caá. Páant ā túi chājachah jéihnīt, caandíh

* 1.1 Hch 18.19-21; 19.1

búdí jwí wēi naóhna caá. ⁴Jwiít áihwādh
 nin pah Dios át chājap wut jī. Nin
 baácdih ā chājat pínah játih, Jesucristo
 bícdih jwí jumat pínah, yéejat wihcannit
 ā enechah jwí jumat pínahbut niijná,
 jwiít dih átát níojip taga. Pánihna, jwiít
 Jesús dih jepahnit dih, “Ma yéejat jīb
 jumna caá”, jwiít dih ā niijcán níft. ⁵Á
 náahat pahjeh jwiít dih oinit, jon játih nin
 pah Dios át niijíp wut jī: “Wā wūáh
 Cristo ā chājatjīh queét wā weh ī
 jumbipna caá”, át niijíp wut jī. ⁶Pánih
 oinit, jwiít ā wūáh ā oiniúhwā jwí
 jumuchah, Dios jwiít dih búdí pohba át
 túi chāj wūhup taga. Páant ā chājat dih
 jenah joinít, caandíh páantjeh búdí jwí
 wēi naáwát caá náahap. ⁷⁻⁸Cristo jwí
 yéejat jīb buúdaát panihndih jīb
 chājna, áih meépdih yohnit, át wun
 wūhup wut jī. * Pánih wun wūhna, jwiít
 iiguípna jwí bejat déedih túi ubnit,
 Satanás ā chéwat tōp panihndih át watap
 wut jī. Pánihna, Cristo jwí yéejat jīb ā
 wūhat dih jéihnit, Diosboó jwí yéejat dih
 át yoh wūhup wut jī. * Jwiít dih búdí oi
 jígah ennit, ā jéih beedáátjīh ā wūhndih
 páant át túi chājat tútup wut jī. ⁹⁻¹⁰Jon
 játih ā jenah joyátjidi dh cáacwādh ā
 jéihya jwuhcan yuhna, buu jwuhna Dios
 jwiít áihwāboodih át beh joyánap taga.
 Nin pah caá ā jenah joyátji: Cristo nihat ā
 chājatjīh, nihat japboó jumnit, nin
 baácboó jumnit, nump bóo tólihboó
 jumnit dihbut Dios ā níoni yeó jáapdih
 Cristodih maáh ā waadábipna caá. Páant
 maáh ā jumuchah, nihat áih múic ā
 jumbipna caá. Dios páant ā chājat
 pínahdih át wutup wut jī.

¹¹⁻¹²Dios ā náahat pahjeh nihat dih
 chājnit, jwiít judíowā Cristodih jwíh
 jepah waóhnitboó jwí túi chājat pínah
 niijná, bitabut Diosdih ī wēi naáwát
 pínah niijná, jon játih jwiít dih át níwip
 wut jī. ¹³Yéejat jīb iiguípna ní bejat
 déedih Jesús ā wun wūhatji doonádh
 joinít, yebbút níttát jepahap taga. Pánih
 jepahnit, Jesúsíhwā ní jumuchah, Diosboó
 ā náóhni ji Túini Espíritudih yebdíh át

wahap taga. Pánih wahnit, áihwā ní
 jumatdih ā júutna caá. * ¹⁴Nin baácboó
 jwí jum jwuhuchah, Túini Espiritu
 jwiít dih Dios ā jwíh wūhni caá. Pánihna,
 ā pehbboó jwí juibínachah, jwiít nihat dih
 túut nuúm péanit, ā bíboh páinidih ā
 wūh beedábipna caá, ā wūt chah yáaat
 pínah niijná.*

Pablo Jesúsíhwādh ā uúbat

¹⁵Páant ā chājat dih jéihnit, Jesús dih ní
 túi jenah joyát doonádh joinít, nihat
 bita Jesúsíhwādh ní oyat doonádhbut
 joinít, ¹⁶Diosdih uúbh cádahcan,
 “Queétdih ma teo wáacat túina caá”,
 wāpí niijná caá. ¹⁷Nin pahbut jwí Maáh
 Jesucristo dh Diosdih wāpí níj uúbhna
 caá: “Paá, meém chah wēpni jumna,
 queétdih ded pah ma jumatdih ma
 jéihyanaá, meemdíh chah ī túi jéihyat
 pínah niijná”, wāpí niijná caá. ¹⁸Nin
 pahbut wāpí níj uúbhna caá: “Queétdih
 túut nuúm jwíhna, ma pehbboó ī
 juibínachah, ma túut nuúm péaat
 pínahdih ma túi beh joyánaá. Jwiít
 míhwā caanná jwí juibínachah, chah
 búdí ma túi chājat pínahdihbut, ma
 jéihyanaá”, wāpí niijná caá. ¹⁹⁻²¹Nin
 pahbut wāpí níj uúbhna caá: “Ded pah
 búdí ma wēpat ā jumatdih queétdih ma
 jéihyanaá. Caán wēpatjīh Jesucristodih
 boonit, ma jéihyepmant bóo bawámant
 chúudat túutnit, maáh mat waadánap
 taga. * Pánihna, caanjīh chúudna, nihat
 maátadih maáh ā jumna caá. Buu láa,
 túttimah bóo láabut páantjeh chah maáh
 ā jumbipna caá. Jwiít caandíh túi jenah
 joinít dih caán wēpatjīh ma teo
 wáacatdih queétdih ma túi beh joyánaá”,
 wāpí niijná caá. ²²⁻²³Páant chah wēpni ā
 jumuchah, Diosboó nihat dih Jesús dih át
 wutat tútup taga. * Pánih chājnit,
 Jesús dih wao dáh panihni, áihwādh áih
 bácah panihnibut át chājap taga. *
 Pánihna, jwiít áihwājéeh jumni nihat
 pehbboó ā jumuchah, áih bácah panihni
 jumna, ā wēpatdih jwiítbut jwí bíbohna
 caá.

* 1.7-8 Mr 10.45; 14.24; He 9.12-14 * 1.7-8 Col 1.14 * 1.13 Lc 24.49; Jn 14.26; 16.13-15;
 Hch 1.4; 2.33 * 1.14 2Co 1.22 * 1.19-21 Sal 110.1 * 1.22-23 Sal 8.6 * 1.22-23 Col 1.18

**Jíib náahcanjeh,
Dios jwiít dih ā tūi ubat**

2¹Yeéboó Jesús dih nī jepahat pínah jātih, yeejép nī chāj jwuhchah, Diosboó yeebdíh wunnit panihnit pah āt enep taga. ²Jātih nin pah nīt jum jwuhup taga: Dios dih yap yohnit ī tūi chājat pahjeh, bíic yobó muntih yeebbát yeejép nīt chāj jwuhup taga. Pánih chājna, nemépwā ī maáhboó ā wutatdih nīt jepah jwuhup taga. Caán nemépwā ī maáh Dios ā wutatdih yap yohni buu láa nin baácboó jumna, cáacwā dihbut Dios ā wutatdih ā yap yohat túutna caá. * ³Jātih jwiít nihātbut caan páh jwī chāj jwuhup jī. Dedé jwī weñat pínahdih, jwī yéej jenah joyátdihjehbut jwī chāj jwuhup jī. Páant jwī chājachah ennit, Diosboó jwiít dih íjnit, nihāt bita yap yohnit bíic dih, āt ih peéh chājap ta yuh caá. * ⁴Obohjeéhtih, páant jwī jumuchah yuhna, Diosboó jwiít dih búdí āt oyop taga. ⁵Pánih oi jīgah ennit, boonit panihnit pah jwiít dih āt chājap taga. Yéej chājnit, wunnit panihnit jum jwuhna, Jesús dih jwī jepahachah, caán bíic dih Diosboó jwiít dih āt boanap taga. Yeejépwā jwī jumuchah yuhna, Dios búdí oi jīgah enni jumna, jwī yéejat jíib íiguipna jwī bejat déedih jwiít dih āt tūi ubup taga. * ⁶Cristodih booana, caán bíic dih jwiít dihbut āt boanap wut jī. Cristodih ā booaat táttimah, caandíh ā pehbóó chúdat túutnit, jwiít áihwā caán bíic dih jumna, ájeéh maáta jwī jummat pínah níijná, jwiít dihbut ā pehbóó Dios āt chúdat túutup wut jī. ⁷Pánih chājna, jwiít Cristoihwā dih ā oi teo wáacat, débóó búdí ā jumatdih nihāt dih ā júutbipna caá. ⁸Cristodih jwī tūi jenah joyóchah, Dios búdí oi teo wáacni jumna, jwiít dih ā tūi ubna caá. Nindih nī tūi náhninaá: Ded pah jwī tūi chājachah yuhna, jwiít míicjeh jwī jéih tūi ubcan caá. Obohjeéhtih, Diosboó jíib náahcanjeh jwiít dih āt tūi ubup taga. ⁹Dedé jwī tūi chājat jíib nihcan, jwiít dih āt tūi ubup taga. Pánihna, “Wā tūi chājat jíib weemdíh āt tūi ubup taga”, ded ā

jéih níijná caá. ¹⁰Obohjeéhtih, jwī tūi chājatjí jíib tūi ubcan yuhna, jwī tūi chājat pínah níijná, jwiít dih āt tūi ubup taga. Ded pah jwī tūi chājat pínahdih jātih ātāt jenah joijíp taga. Pánihna, Jesús íhwā jwī jumuchah, ded pah ā jenah joyátjí pahjeh, tūi chājat caá náahap.

**Jwiít Cristoihwā jumna,
bíic dih jwī tūi jummat**

¹¹Nindihbut nī náhninaá: Jātih yeéb judíowā nihcannit, Dioíhwā nīt jum jwuhcap taga. Páant nī jumuchah, jwiít judíowā quehli nah yapat chóodih bóodnit, Dioíhwā jumna, yeéb bóodcannitdih jwī íí en jwuhup jī. Obohjeéhtih, cáacwājeh jwiít dih ī bóodochah, Dioíhwā jwī jumatdih júutat pínah ā jumuchah yuhna, dawá wā déewā Dios dih ī joyáh bojna caá. ¹²Nindihbut nī náhninaá: Jātih Dios ā wahni Cristodih nīt jéih jwuhcap tajī. Jwiít judíowā Dios ā níonitdih máach jumna, Dios jwiít dih ā naáwátjidihbut nīt jéihcap tajī. “Weemjéh tigaá nī Maáh. Yeéboó wíih cáacwā nī jumna caá. Pánihna, weém yeebdíh wā tūi chāj wūhbi na caá”, Dios jwiít judíowā dihjeh āt níj naáwáp tajī. Yeéb judíowā nihcannitboodíh āt níj naóhcap tajī. Pánih jumna, ded pah nī yéej chājat peéh, yeebdíh tūi ubni pínahboodíhbut nīt jéih jwuhcap tajī. Dios dihbut yuúp jumnit panihnit nīt jum jwuhup tajī. ¹³Obohjeéhtih, buu jwuhna, Cristodih jepahna, ā yoh wūhni meépjíh yeéb yuúp jumnit panihnitjidih, pehbít jumnit panihnit Dios āt chājap tajī. ¹⁴Jesucristojeh jwiít chéne poómp jumnitjidih bíic poómp pah āt chājap taga. Jwiít judíowā, yeéb judíowā nihcannitbut jātih tabit míic níhcannit jwī jumuchah yuhna, Jesús wun wūhna, jwī míic íjatjí jáhat panihnidih, āt yoh wūhup tajī. Páant ā yohochah, jwiít áih báach panihni jumna, bíic dih jwī tūi jumna caá, buca. * ¹⁵⁻¹⁶Jātih jwiít judíowā Diosjééh tūi jummat túut níijná, Moisés ā wutatjidih jwī tūi jepah beedáfhíp yuh jī. Obohjeéhtih, caandíh jwī jepah

beedacatji jíib búdí peéh chájat jwiítidih á jumup jī. Pánihna, buu Cristo jwiítidih á wun wūhatdih táí jenah joiná, Diosjeéh jwī túí jumna caá.* Pánih wun wūhnit, caán peéh chájatdih át ubup wat jī. Jwiít chéne poómp jumnitjidih bíic poómpjeh, áih b́acah panihni chájna, bíicdih Diosjeéh jwī túí jumat pínah niijná, át wun wūhup tajī.*

¹⁷Cristo nin baáboó dei jūóhnit, ded pah Diosjeéh jwī túí jumat pínah doonádih át ub jūúwup tajī. Pánih dei jūóhni jwúub páuh laab béjna, yeéb judíowā nihcannit Diosdih yúup jumnit panihnitdih, jwiít judíowā caandíh pebbit jumnit panihnitdihbut, caán doonádih át naáwát t́útup wat jī.* ¹⁸Á wun wūhatjīh jwiít chéne poómp jumnitjidih jwī íip Dios ded pah á jumadidih át jéihyanap tajī. Páant á jéihyanachah, Túini Espiritu jwiít nihatdih bíic yoobó á teo wáacatjīh úumcanjeh Diosdih jwī túí jéih wúbhna caá. ¹⁹Pánihna, yeéb judíowā nihcannit, j́atīh Diosdih jéih jwuhcan, jwī déewā nihcan yuhna, buu yeebbát Jesúsdi h jepahnit, Dios á weh ní jumuchah, jwiít nihat bíic weh pah jwī jumna caá. ²⁰Jwiít nihat bíicdih Dios á chájni muu pánihni jwī jumna caá. Jesús áih túini doonádih naáwát t́útnit, Dios naáwátidih naóh yapanit bíicdih, Dios á chájni mué wēp teo lajat panihnidih át jwíih jwejep taga. Jesucristoboó choójboó wēp teo lajni jenah enat jee dáh panihni á jumna caá.* ²¹Jwiít nihat Jesúsdi h jepahnitdih Dios túí jenah ennit, á duuj páp aabánit, caandíh wénat pínah muu pánihnidih á chájna caá. ²²Yeebdíhbut túí jenah ennit, bíic yoobó jwíjeéh á duuj páp aabáat pah á chájna caá. Pánih chájna, jwiít nihat bíicdih Túini Espiritu á jumat muu pánihni jwī jumna caá.*

**Judíowā nihcannitdih Pablo
túini doonádih naóhni á jumat**

3 ¹Páant Dios yeebdíh á túí teo wáacachah jéihnit, weém, Pablo, yeéb judíowā nihcannitdih Diosdih búdí wā wúbhna caá. Yeebdíh Jesúsíh túini

doonádih wā bohéat j́iib nemat muéboó í nemni wā jumna caá. ²Dios weemdíh oi teo wáacnit, weemdíh áih túini doonádih á naáwát t́útup be. Caandíh nítat joi t́agaá.* ³⁻⁶Jon j́atīh á jenah joyátji pah Dios yeéb judíowā nihcannitdih á oi teo wáacat pínahdih cáacwā í jéih jwuhcah yuhna, buu jwuhna weémboodíh Dios á túí jéihyanap jī.* Caandíh yeebdíh wáat naóh daacáp jī. Páant wā daacátjidih ennit, “Pablodih Dios át túí jéihyanap taga”, ní níj jéihbipna caá. Yeéb judíowā nihcannit, jwiít judíowābut bíic yoobó Jesucristodih jwī jepahachah, jwiít nihat bíicdih Dios áihwā pínah á chájna caá. Páant á chájat pínahdih nihat jwī nuowā í jéihcah yuhna, buu jwuhna Túini Espirituboó Jesús áih túini doonádih naáwát t́útnitdih, Dios naáwátidih naóh yapanitdihbut át jéihyanap taga. Yeéb judíowā nihcannit, jwiít judíowā bíicdih, jwī yéejat j́iib liguipna jwī bejat déedih, Jesucristodih jwī jepahat j́iib, Dios jwiítidih át túí ubup taga. Pánihna, jwiít nihat bíicdih áih b́acah panihni jwī jumna caá. Páant jwī jumuchah, áih cáacwādih á naáwátji pahjeh jwiít nihat bíicdih á túí chájbipna caá.* ⁷Dios weemdíh oi teo wáacnit, nin túini doonádih yeéb nihat judíowā nihcannitdih á naáwát t́útup jī. Pánih naáwát t́útnit, Dios á wēpatjīh weemdíh á jéihyanap jī, wā túí naáwát pínah niijná.

⁸Nihat Jesúsíhwādih jenah joinít, oboh jumni wā jumuchah yuhna, Diosboó weemdíh búdí á oi teo wáacap jī, judíowā nihcannitdih Jesucristoíh túí doonádih wā naáwát pínah niijná. “Jesucristodih ní jepahachah, Diosboó yeebdíh búdí á túí chájbipna caá”, wápi níj naóh bohéna caá.* ⁹Pánih túini doonádih bohéna, Dios nihatdih chájni, ded pah á jenah joyátji á jéihya jwuhca naáhdih buu nihat cáacwādih wā túí jéihyana caá. ¹⁰¿Pánih chájna, ded panihat pínahji ta t́agaá? Dios nihat cáacwā, bita poómpna jumna yuhna,

* 2.15-16 Col 2.14 * 2.15-16 Col 1.20 * 2.17 Is 57.19 * 2.20 Is 28.16; Mt 21.42

* 2.22 1Co 3.16-17; 1P 2.4-5 * 3.2 Col 1.25 * 3.3-6 Gá 1.12 * 3.3-6 Col 1.26-27

* 3.8 1Co 15.9

Jesucristodih ī jēpahachah, bīcdih áihwā pínah ā chājachah ennit, nihat áih ángelwā, nihat nemépwābut Dios chah ā túi jéih beedáátdih ī jéihyat pínah niijná, páant át chājap wut jī. ¹¹Dios bihmah páant ā jenah joyátjī bíc yoobó, jwī Maáh Jesucristo ā wun wūhatjijih át chāj beedánap wut jī. ¹²Pánihna, Jesucristodih jēpahnit, áihwā jumna, úumcanjeh, “Weemdíh ā túi joiná nacaá”, níj jéihnit, Diosdih jwī túi jéih úúbhna caá. ¹³Pánih jumnit, yeéb judíowā nihcannitdih túini doonádih wā naáwát jīb weemdíh yeejép yapat doonádih joinít, ñi jígahca bojoó. Yeebdíh jígahaat pínah nihcan, Diosjeéh ñi túi jumat pínah caá. Pánihna, caandíh jenah joinít, ñi túi weñeé.

Jesucristo ded pah ā oyat

¹⁴Yeéb judíowā nihcannit, jwiít judíowā bícdih Jesucristoíhwā jumna, jwī ípdih bódicha caj yoh ñajnit, yeebdíh búdí wā úúbhna caá. ¹⁵Dios ā pebh jumnitdih, nihat nin baácdih moondíhbut mácah poómp jwī jumuchah yuhna, áihwādih bíc weh pah át chājap wut jī. Pánih chājna, jwiít dih áih wūt át búudhdap wut jī. ¹⁶Pánihna, nin pah yeebdíh jwī íp Diosdih wāpí níj úúbhna caá: “Paá, meém chah wēpni jumna, Túini Espiritujih queétdih búdí ma teo wáacá, ¹⁷queé Cristodih ī túi jenah joyóchah, áih mū pánihni, íih caolihboó ā túi jumat pínah niijná. Pánih jumna, túi oinit, ded pah chājna, ī chāja naáh. Maa náatna baác numah bejna, buujacán ā túi tewat dée pah, queébut túi oinit ī jumna naáh, túinijeh ī chājat pínah niijná”, wāpí niijná caá. ¹⁸Nin pahbut wāpí níj úúbhna caá. “Paá, Cristo ā oyat ded pah búdí ā jumatdih queétdih, nihat bita míhwādihbut, ma túi beh joyánaá. ¹⁹Jwī jéih beh joí beedácah yuhna, ma teo wáacá, búdí ā oyatdih ī jéihyat pínah niijná. Páant ī jéihyechah, ded pah ma túi jéih beedáátdih, ma oyatdihbut queétdih búdí ma jéihyanaá, ma náahat pah ī túi chājat pínah niijná”, jwī ípdih wāpí niijná caá.

²⁰⁻²¹Ded pah Diosdih jwī úúbátdih, jwī jenah joyátdihbut caán chah búdí ā jéih chājna caá. Páant caán chah wēpni jumna, jwíih caolih díitboó Túini Espiritu ā wēpatjih jwiít dih búdí ā jéih teo wáacna caá. Páant ā chājachah, nihat cáacwā, buu láa moón, túttimah bóo láa moonbút caandíh búdí ī weñe naáh. Ded pah nihat áihwādih búdí ā teo wáacatdih ennit, ded pah Jesucristo ā túi chāj wūhatjidiht but ennit, Diosdih páantjeh weñat caá náahap. Páant tíí ā jumna nah.

Jwiít Cristoíhwā bícdih ded pah jwī jumat

4 ¹Yeéb judíowā nihcannitdih wā bohéat jīb nemat mūúboó jumna, nin pah yeebdíh wā wutna caá. Yeéb Dios ā ñíonit jumna, túinijeh jumat caá náahap. ²“Weém oboh jumna caá”, níj jenah joinít, bitadih jūihcannit ñi jumna. Bitá yeebdíh yeejép ī chājachah yuhna, queétdih íjcanjeh oinit, ded pah ī chājatjidiht ñi jwūú náhnica bojoó.* ³Pánih jumnit, yeéb túi bícdih Túini Espiritu ā chājatjidiht ñi yéejacan niít. Túi bícdih jwī jumat pínahdih jwiít Dioíhwādih búdí bidat caá náahap. ⁴Jwiít nihat bícdih Jesucristoíh bácah panihnijeh jwī jumna caá. Jwiít nihatdih Dios ā wahni Túini Espiritu bícjeh tigaá. Jwiít nihat Dios ā ñíonit ā pebhboó jwī bejat pínahdih bíc yoobó jwī páina caá. ⁵Caán bíc Jesússeh tigaá jwī Maáh. Caán Jesúsdihtjeh tigaá jwiít nihat jwī jēpahat be. Jesúsdiht jwī jēpahat jūutna, bíc yoobó daabánit jwī jumna be. ⁶Caán bíc Diosseh tigaá jwiít nihatdih jáap caolih dée át chājap taga. Pánih chāj wūhna, jwiít nihat jwī íp jumna, jwī Maáh caá. Á maáh jumat nihat chah ā wēpna caá. Pánih jumna, jwiít nihatdih ā teo wáacna caá, ā weñat pínahdih jwī túi chājat pínah niijná. Jwiít nihat cáth ā jumna caá. Páant ā jumuchah, bíc weh dée pah túi jumat caá jwiít dih náahap. ⁷Obohjeéhtih, bíc weh dée jwī jumuchah yuhna, ā náahat pah mácah jéihyatnadih jwiít nihatdih Cristo át wūhup taga. ⁸Pánihat pínahdih jenah

* 4.2 Col 3.12-13

joinít Davidjiboó nin pah át níj daacáp tajī:

“Caandíh eníhcannitdih yap yohnit, Dios pehbóo ā jwúb púh laáb juibíát túttimah, áihwādih túnidih át wūhup taga”, át níj daacáp tajī. (Sal 68.18)

⁹Pánihna, “jwúb púh laáb juibíát”, ā níjíchah, “Nin baácboó jumnit, caandíh eníhcannitdih ā yap yohat túttimah, wunnitji ī jumapboobút át dei bej jwuhup wut jī”, jwī níj jéihna caá.

¹⁰Pánih caanná dei bej jwuhni, nihardih maáh jumat túut níjná, Dios pehbóo át jwúb púh laab béjep wut jī. ¹¹Pánih púh laab béjnit, áihwādih Túini Espíritudih wah deyana, mácah jéihyatnadih át wūhup taga. Biquínadih Jesúh túini doonádih naóh peetát pínah jéihyatdih át wūhup taga. Bitaboodíh Túini Espírítu ā naáwáchah joinít, naóh yapaat pínah jéihyatdih át wūhup taga. Bitaboodíh Jesúh túini doonádih jáap joinít ī túi jepahat pínah níjná, wēp naáwát pínah jéihyatdih át wūhup taga. Bitaboodíh Dioíhwādih duó wáinit, ā naáwátidih ī túi bohéat pínah jéihyatdih át wūhup taga. ¹²Pánihatdih Cristo jwiít áihwādih át túi wūhup taga, Dios ā weñat pínahdih chājnit, jwī túi míc teo wáacat pínah níjná. Pánih míc teo wáacna, ded pah Dios ā chājat túutuchah, jwī túi jéih chājna caá. Pánih jumna, jwiít nihat bícdih Diosdih jwī chah túi jenah joibípna caá. Jwiít Cristoíh bácah panihni jumna, wébít ā behat dée pah, bícdih jwī túi behbipna caá. ¹³Pánihna, jwiít Dioíhwā túi behna, Jesús Dios wūhdih chah jenah joinít, jwíjeéh ā jumatdihbut chah jéihnit, bícdih jwī túi jumbipna caá. Pánihat túttimah, túi behnit dée pah jumna, Jesucristo ā jumat pah muntih jwiítbut jwī jumbipna caá. ¹⁴Pánihna, Jesucristo ā wūhni jéihyatnajih túi míc teo wáacna, wébít dée jwī jumcan níit. Wébítboó dedé naáwátidih joinít, ipí túi joiná caá. Pánih joiná, bita queétdih yeenit yeejép ī chājat túutuchah, ī jepahna caá. Bita Dios naáwátidih ded

pah mácah ī yee naáwáchah, ipí túi joiná caá. Cáac wihcanni jááj chóo dée pah ī jumna caá. Íim tac yoób pahachah, johlit nolihatbut caán chóodih ā wénoh johochah, yoobópdih ā bejcan caá.

¹⁵Jwiítidih pánihat dée jumcat caá náahap. Dios yoobópdih naóhni ā jéih yeeacan caá. Páant ā jumuchah, ā naáwátidih joí cádahcan, ded yee naóhntidih joyáh bojnit, bitadih oinit, yoobópdih naáwát caá náahap. Pánih jumna, Dios ded pah jwiítidih ā chājat túutatdih túi beh joinít, beh bejnit dée pah, yeó jáap jumat pah jwī Maáh Jesucristodih chah jwī túi jenah joibípna caá. Caán jwī Maáh jumna, wao dáh panihni caá. ¹⁶Jwiítboó áih bácah panihni caá. Áih muj nah, áih téihya, áih jítcha, áih táah panihni jwī jumna caá. Cáaquíh bácah túi dūj nūhna, ñeh tōpna túi wēpna, ā túi jumna caá. Pánihat dée, jwiítboó túi bícdih míc oinit jumna, jwī túi jumna caá. Pánih míc oina, mácah jwī jéihyatnajih míc teo wáacna, beh bejnit dée pah, Dios ā weñat pínahdih bícdih jwī túi jéih chājna caá.*

**Jwiít Cristoíhwā jumna,
túiniboodíh jwī túut nuumát**

¹⁷Jwī Maáh ā naáwát túutatji pah yeebdíh wā wēp wutna caá. Ñi déewā Diosdih jéihcannit ī chājat dée pah, yeebboó ñi chāj cádahaa. Queétoó túi jenah joicannit, tubit yeejép ī chājna caá. ¹⁸Ded pah Dios ā jumatdih beh joicán, dupúat panhipboó jumnit, Diosdih yuúp pah ī jumna caá. ¹⁹Dios ded pah queétdih ā wutuchah yuhna, queét jéih joicannit panihnit ī jumna caá. Pánih joicán, tíc jenah joicánjeh, ī yéj chājatdih cádahícan, chah ī bidna caá.* ²⁰⁻²²Obohjeéhtih, Cristoíh túini doonádih bita yeebdíh ī túi bohénachah joiná, bita yeejép chājnit pah jumcan, Jesús ā jumat pah yeebdíh it jumat túutup tajī. Máa yéguhdih yohat dée pah, játih ñi yeejép chājatjidih cádahat pínah níjná, it bohénap tajī. “Jwiít yeejép

chājnit, búdí jwī wēibipna caá”, játih ñit niŷ jenah joyóp ta yuh jī. Obohjeéhtih, wēican, chah yeejép chāj bejna ñit chāŷap tajī. * ²³Pánih yeejép ñi jenah joyátdih cádahnit, túiniboodíh túut nuumná, Dios ā weñat pínahdihjeh jenah joyát caá náahap. ²⁴Páant niŷ jenah joinít, túiniboodíh ñi chājbiŷna caá. Dios ā jumat pah jwī jumat pínah niijná, jwiítdih jáap dée át chāŷap taga. Páant ā chāŷachah jéihnit, jwiítdih túi chāŷat caá náahap.*

²⁵Ñi yeeatdih ñi cádahaá. Jwiít bíic bácah panihnit jumna, míic yeena, jwiít míicjeh jwī míic yéejana caá. Pánihna, yeečanŷeh, yoobópdih míic túi naáwát caá náahap.*

²⁶Bitadíh íijna yuhna, yeejép ñi chāŷca bojoó. Caán yeó jáapŷeh ñi íj cádahaá.* ²⁷Ñi íijatdih quíib buudcán, nemép ā náahatboodíh ñita chāj tagaá.

²⁸Ded nuumní ā nuumátidih ā cádaha naáh. Nuumcánŷeh, ded moh yéejnidih teo wáacat túut niijná, túinidih ā tewe naáh.

²⁹Í náah jumni naáwátidih ñi míic naóhca bojoó. Túi míic teo wáacat túut niijná, túiniboodíhŷeh ñi míic naáwá.

³⁰Jwiít Dios pehbboó jwī bejat pínahdih jwī jéihyat pínah niijná, Dios Túini Espiritu jwiítdih át wahap taga. Pánihna, yeejép chājna, caandíh ñi jíghaca bojoó.

³¹Bitá yeebdíh í túi chāŷcatdih jwúub náhnican, ñi quíib buudú. Páant ñi quíib buudcáh, maiwā man pah ñi íijat yeebdíh ā yéejabipna caá. Pánih íj yapnit, ñi míic jūih ñaacátidih ñi cádahaá. Bitadíh yeejép dooná ñi naóhca bojoó. Dedé yeejép ñipí míic chāŷatdih ñi cádahaá. ³²Pánih cádahna, yeéb míicjeh oina, jígha ennit, ñi túi míic teo wáacá. Yeebhéh ñi míic yéej chāŷatjidih ñi míic ámoohoó. Diosboó jwī yéejatdih ā yohat pínah niijná, Cristo jwiítdih át wun wáhpup wut jī. Páant ā yohat pah, yeebbút bitadíh ñi eníhcatdih yohat caá náahap.*

Dios weh jumna, ded pah jwī jumat

5 ¹Jwī weh jwiítdih ennit, bíic yoobó í chāŷat dée pah, Dios weh ā oinit jumna, caandíh jenah joinít, bíic yoobó ñi jumúú. ²Pánih jumna, Jesucristo jwiítdih ā oyat pah, bitadíhbut ñi túi oyoó. Pánih búdí oinit, jwī yeejat jíib, caán jwiítdih át wun wáhpup wut jī. Judíowā Dios ā weñat pínah niijná, caandíh oveja wúúhdih ípí mao cáo wáhpup jī. Páant í mao cáo wáhat dée pah, Jesús jwiítdih át wun wáhpup wut jī.*

³Jesúhwa jumna, dedé í náah jumnidih ñi chāŷca bojoó. Pánih chāŷatdihbut ñi jenah joicá bojoó. Bitáŷh bíí déedihbut ñi en ñinahca bojoó. Páant ñi chāŷcah, yeebdíh dooná ā wihcan niít. ⁴Dedé í náah jumnidih míic niijcán, jenah joicánnit pahbut míic wéhacan, ñi míic yeejép deoh naóhca bojoó. Dios túini á jumachah, áihwádih túinijeh míic wéheat caá náahap. Pánih míic wéhena, “Jwiítdih ma túi chājna caá”, Diosdih niiját caá yeebdíh náahap. ⁵Nindih ñi túi náhninaá: Ded í náah chājni, ded í náah chāŷat jenah joinítbut Dios pehbboó ā waadcán niít. Ded dawá bíí déedih en ñinahnitbut ā waadcán niít. Pánih en ñinahni bíí déedihŷeh wēinit, Diosboodíh ā jéih wēican caá. Pánih chājni Jesucristo ā maáh nihcah, Dios maáh ā jumupboó ā juibcán niít. Pánihatdih yeéb ñi túi jenah joyoó.

⁶“Páant ñi chāŷachah, ā túina caá”, ded ā niŷ yee naáwáchah yuhna, yeébboó ñi joyáh bojoó. Pánih yeejép chājnit Dios ā wutatdih í yap yohatŷi jíib, búdí íjnit, queétdih ā peéh chājbiŷna caá. ⁷Pánih yeejép chājnitdih ñi pej jumca bojoó. ⁸Diosdih ñi jepahat pínah játih, túi chāŷcan, dupúát panhipboó ñit jum jwuhup taga. Obohjeéhtih buu, Jesucristodih jepahna, baabát panhipboó ñi jibna caá, buca. Pánih jumnit, túinijeh ñi chājaá. ⁹Baabát panhipboó jumna, túinijeh ñi jumbipna caá. Yeečanŷeh, yoobópdih ñi naóhbiŷna caá. ¹⁰Dios ded

* 4.20-22 Col 3.9 * 4.24 Gn 1.26; Col 3.10 * 4.25 Zac 8.16; Ro 12.5 * 4.26 Sal 4.4; Stg 1.19-20 * 4.32 Col 3.13 * 5.2 Ex 29.18; Sal 40.6

pah ā weñat pínahdih ñi bidíí. ¹¹Diosdih náahcannit dupúát panhipboó jumna, yeejép í chājat pah yeéboó ñi chājca bojoó. Páant í túi chājatdih ennit, Dios naáwátidih naóhna, “Páant ñi chājachah, ā táican caá”, queétdih ñi niijí. ¹²Cáacwā í encah, queét yeejépwā tubit yeejép í chājatdih bitadih míic wéhena, jwíta tíic tagaá. ¹³Queét yeejép chājnitdih Dios naáwátidih naóhna, jiiátjīh jii bídat pah chājna, í chājat yeejép ā jumatdih queétdih jwí jéihyana caá. Páant í yeej chājatdih jwí jéihyanachah, í túút nũumbípna caá. Pánih túút nũumnít, baabát panhipboó í jumbipna caá. ¹⁴Pánihat pínah caá nin pah jwípí níj ewep:

“Ūoni panihni, ma jaa bojoó. Wunni panihnibut, ma boo pud jũúwú. Meém yeejép chājni baabát panhipboó ma jumat pínah niijná, ma túi chājat pínahdih Jesucristo meemdíh ā jéihyabipna caá”, jwí niijná caá.

¹⁵Pánihna, íni túi chāja chaáh! Jenah joicánnit pah jumcanjeh, túi jenah joinít ñi jumú. ¹⁶Buu láa cáacwā tubit yeejép í chājachah, yeéboó yeó jáap jumat pah Dios ā weñat pínahdih jenah joinít, túinijeh ñi chājaá. ¹⁷Pánih jenah joicánnit jumcan, Dios ā weñat pínahdih ñi túi beh joyoó. ¹⁸Ñi weñat pínahdih bidna, babh máihca bojoó. Máihnit, ñi jenah joyátdih, níih bácahdihbut ñi yéejana caá. Yeejépdihbut ñi chājna caá. Máihñat yeebdíh yeejép wutni dée caá. Obohjeéhtih, Túini Espírítu ā túi teo wáacat pínahdih búdí ñi bidíí. Caán ā wũhni weñat pínahdihjeh ñi bidichah, caánboó yoobópdih weñat ā wũhbiipna caá. Caán túiniboodíhjah wutni caá. ¹⁹Míic wéhenit, Diosdih ñi weñéé. Pánih wéina, David ā daacátjídih, bita í daacátjídihbut eonit, Túini Espírítu ded pah ā jéihyanachah, caandíhbut ñi eweé. Caolih díitboobát caandíh wéinit, ñi eweé. ²⁰Pánih jumnit, yeéb Cristofhwā ded pah ā yapachah, bíic yoobó “Ma túi

chājna caá, Paá”, Diosdih niijnít ñi jumú. *

Jesúfhwā áa jumnit ded pah í jumt

²¹Cristojeéh túi jumt túút niijná, bita Jesúfhwā í jenah joyátdih í naáwáchah, wēi joinít ñi míic túi jepahaá.

²²Jwí Maáh Jesúsdiñ ñi jepahat dée pah, yeéb yaádhboó ñi weha mánadiñ ñi túi jepahaá. * ²³Nin pah ā jumna caá: Newé wao dáh panihni ā jumuchah, ájeéh bóli áih bácah panihni mi jumna caá. Pánihna, mi áaboó mi maáh panihni caá. Pánihat pah, Cristo maáh jumna, wao dáh panihni ā jumuchah, jwiít áihwáboó áih bácah panihni jwí jumna caá. Caanjéh jwiítidih túi ubni ā jumna caá. ²⁴Pánihna, Cristofhwā jumna, caandíh jwí túi jepahat pah yadboó mijeéh bóodih jepahat caá náahap.

²⁵Buu yeéb neoná áa jumnitdih jwuh wā jwúub naóhna caá. Cristo jwiít áihwádiñ búdí oina, jwiítidih át wun wũhup wut jī. Pánihna, jwiítidih ā oyat pah, yeebbút ñi weha mána yaádhdiñ ñi túi oyoó. * ²⁶Jwiít áihwā jwí jumt pínah niijná, Cristo jwiítidih wun wũhudih át dei jũúwúp tajī. Pánihna, áih túini doonádiñ joinít, jwí jepahachah, yéguehdih jwí choc yohat pah, jwí yéejatdih át yoh wũhup taga. Áihwā jwí jumt jéuat pínah niijná, jwí daabánap jī. ²⁷Pánih yéejatdih yoh wũhna, jwiít nihat áihwádiñ Dios pehbóó Jesús ā ub bejchah, túini yoobát yéejat wihcannit, quei wihcannit, wiguihat wihcannit, túi jígohnit jwí jumbipna caá. * ²⁸Cristo áihwā áih bácah déedih ápí túi en daoná caá. Pánihat pah, yeéb neoná níih bácahdih ñipí míic túi en dawát pah, ñi weha mána yaádhdiñ túi en dawát caá náahap. Queétdih níih bácah dée jumna, queétdih túi en daonít, níih bácahdihbut túi en daoná caá ñi chāap. ²⁹⁻³⁰Jwiít nihat jwíih bácahdih yéejalñca, caandíh jwípí túi chājna caá. Pánihat pah, jwiít Cristofhwā áih bácah dée jwí jumuchah, caanbút jwiítidih ápí túi chājna caá. Páant

* 5.16 Col 4.5 * 5.19-20 Col 3.16-17 * 5.22 Col 3.18; 1P 3.1 * 5.25 Col 3.19; 1P 3.7
* 5.25-27 2Co 11.2; Ap 21.2,9

ã túi chājat pah, jwī weha mána yaádhdih túi chājat caá jwiítndihbut náahap. ³¹Nin pah Moisés át niíj daacáp tajī: “Páant tigaá ded newé yad pínahdih ubna, ā mánadih pahnit, ājeéh bóljíeéhjeh ā jumbipna caá. Pánihna, queét chénewā jumna yuhna, bíc bácah dée pah ī jumbipna caá”, át niíj daacáp tajī.*

³²Páant ā niijátndih beh joyát ā buona caá. Obohjeéhtih, buona yuhna, yoobópndih ā jumna caá. Nin pah niíj naóhna caá át chājap: Jwiít nihát Cristoíhwā áih bácah panihni jumnit, ājeéh bíc pah jwī jumna caá. ³³Pánihat dée, yeéb neoná ni weha mána yaádhjeéh bíc pah ni jumna caá. Pánih jumnit, ni weha mána yaádhdih túi oyat caá náahap. Yaádhbut ni weha mánadih túi joyát caá náahap.

Ī mána ī wehjīh ded pah ī jumát

6 ¹Buu yeéb wébítndih jwuh wā jwúub naóhna caá. Jwī Maáh Jesúsndih jepahnit jumna, ni mána ī wutuchah, jíponih niijcánjeh, ni jepahaá. Páant chājatndih yeebdíh Dios ā náah yacna caá.* ²⁻³Jon játih Moisés nin pah át niíj daacáp tajī: “Ni mánadih ni túi chājaá. Pánih chājna, búdí wēinit, nin baácboó maatápdih ni túi jumbipna caá”, át niíj daacáp tajī.* Páant niíj wutna, jwíh láa nin pahbut át niijíp wut jī: “Páant ni chājachah, wā niijátjī pah yeebdíh wā túi chājipna caá”, át niijíp wut jī.

⁴Buu yeéb ī mánadih jwuh wā jwúub naóhna caá. Ni wehdih túbít jūihnit, ni íjaca bojoó. Obohjeéhtih, oinit, ni túi wái behanaá. Dios ā weñat pínahdih ded pah ī chājat pínahdih ni bohénaá. Dios naáwátndih ī joyáh bojochah, ni túi joyát túttú.*

Teo wūhñit, ī maátabut ded pah ī jumát

⁵Buu yeéb teo wūhñitndih jwuh wā jwúub naóhna caá. Yeebdíh wutnit ī peéh chājat pínahdih úmna, queétdih ni túi jepahaá. Cristodih ni jepahat pah,

queétdihbut wēinit ni jepahaá.

Yabhcanjeh, queétdih ni túi teo wūhuú. ⁶Yeebdíh wutnit ī enechahjeh túi teona yuhna, ī encah teocannit ni jumca bojoó. Obohjeéhtih, Cristodih teo wūhñit jumna, Dios yeebdíh ā náah yacat pah túi wēi chājnit ni jumú. ⁷Pánihna, ded pah teo wūhna, cáacdiéhjeh teo wūhcan, wēinit, jwī Maáhboodíhjih ni teo wūhuú. ⁸Pánih chājnit, nindih ni túi náhninaá: Ded pah táini ni chājachah, Diosbut túinidih yeebdíh ā chāj jwúubabipna caá. Ni teo wūhuchah, cáacwā yeebdíh jíib wūhna, ī wūhcahbut, bíc yoobó Dios táinidih ā chāj jwúubabipna caá.*

⁹Buu yeéb queét ī maátadih jwuh wā jwúub naóhna caá. Yeebdíh teo wūhñitndih túinijeh ni chājaá. “Wā wutatndih ma jepahcah, búdí wā peéh chājipna caá”, ni niíj jūihca bojoó. Nindih ni túi náhninaá: Jwī Maáh Jesucristo, Dios pehbhoó jumni queétdihbut ī Maáh caá.* Pánihna, yeéb maáta ded pah ni chājatndih jéihnit, yeebdíh teo wūhñit ī chājatndihbut jéihnit, bíc yoobó ni chājat jíib ā túi wūhbiipna caá.*

Jwiít Cristoíhwā ded pah nemépwāndih jwī jéih yap yohat

¹⁰Buu yeebdíh péeni wutatndih wā naáwíhna caá. Jwī Maáh Jesús nihátndih jéih beedáni ā jumuchah, jwiít caán bícdih jumna, caandíh túi jenah joinít, nemépwāndih yap yohnit jumát caá náahap. ¹¹Romadih moón soldadowā ī maáh nihát ā wūhni míic maona ī jāhat chóodih ípí duoná caá. Pánihat dée pah yeebbút jwī Maáh Dios nihát ā wūhni jāhat pínahdih ni ubuú, nemép ā yeeatndih túi yap yohat túttú niijná.

¹²Cáacwādiéhjeh pohba nihcan caá jwiítndih míic mawat panihni ā jumup. Obohjeéhtih, wēpép nemépwāndih jwī míic maona caá. Queét nihát jwiít cáacwādiéhjeh yeejép ī wutna caá. Jwiít Jesúsíhwāndih chah eníhcan, Dios ā wutatndih ī yap yohat túttúna caá.

¹³Pánihna, ítah chóo panihni, nihát Dios

* 5.31 Gn 2.24 * 6.1 Col 3.20 * 6.2-3 Ex 20.12; Dt 5.16 * 6.4 Col 3.21

* 6.5-8 Col 3.22-25 * 6.9 Col 4.1 * 6.9 Dt 10.17; Col 3.25

ã wũhni jãhat pínahdih ñi ubuú, nemép yeebdíh yeejép ã chãjat tútutachah yuhna, ñi túi yap yohat tútut niijná. Pánih chãjna, míic mao péanachah, ñáo jweicánjeh, wép ñuhnit panihnit ñi jumbipna caá.

¹⁴Túí yap yohnit pínah jumíhna, nin panihnit ñi jumúú: Soldado áih juyáát tǒpjíh ápí juí wái chéona caá, áih yégueh chóodih ã túi tewat pínah niijná. Pánihat dée, yeebbút yoobópdih naóhnit ñi jumúú. Soldado áih tacadihbut ítah chóo ápí duoná caá, caandíh eníhcannit áih caolihdih ñi ñúup chũúacat pínah niijná. Pánihat dée, yeebbút Dios ã wépatjíh túi yoobópdih chãjat caá náahap, nemépboó ñíih caolihdih ã jéih yéejacat pínah niijná. * ¹⁵Soldado áih jítchadih túi wépép zapatosdih ápí duoná caá, ã túi bejat tútut niijná. Pánihat dée, yeebbút Diosíh túini doonádih ñi túi joí cádahca bojoó, jwí maáhjeéh túi jumnit, bitadih naawádih ñi túi bejat tútut niijná. * ¹⁶Soldado áih bácahdih jãhat naadíh ápí ubna caá, caandíh eníhcannit íih ñúupat doóbnadih cáo dodhnit, ñi ñúupachah ennit, caán naajíh ã túi míic jãhat tútut niijná. Pánihat dée, yeebbút Diosdih túi jenah joí cádahca bojoó, nemépboó chah yeejép ã yee wutuchah yuhna, ñi joyáh bojat tútut niijná. * ¹⁷Soldado ítah waochá páhadih ápí páahna caá, áih wao dáhdih ã túi wapat pínah niijná. Pánihat dée, Dios yeebdíh ã túi ubatjidih ñi túi náhninaá, nemép ñi jenah joyátdih ã yéejacat pínah niijná. * Soldado íibat naadíh ápí ubna caá, caandíh eníhcannitdih ã túi míic mawat tútut niijná. Pánihat dée, Túini Espíritu ã teo wáacatjíh ded yeebdíh yéejáíhndih Dios naawátdih ñi naawá, * caandíh ñi túi yap

yohat tútut niijná. * ¹⁸Pánih jumnit, ded pah ã yapachah, Túini Espíritu ã teo wáacatjíh Diosdih ñi túi uúbh cádahca bojoó. Pánih uúbhna, ñíih pínahdih uúbhnit, bitaíh pínahdihbut ñi uúbu. Ūonit panihnit jumcanjeh, jáanit panihnit túi jenah joinít ñi jumúú. Nihat Jesúfhwádhbut ñi uúbh cádahca bojoó. ¹⁹Pánih uúbhnit, weemdíhbut búdí ñi uúbu, úumcanjeh Jesúfh túini doonádih yoobópdih wã túi naawát pínah niijná. ²⁰Caán doonádih wã naawát jíib nemat muúboó ítah tǒpjíh chéoni wã jumna caá. Pánihna, caán túini doonádih naóhnit, úumcanjeh wã túi wép naawát pínah niijná, weemdíh ñi uúbu. Weemdíh páant naawát caá náahap. *

Pablo ã pée túyat tútat

²¹Ded pah wã jumatdih ñi jéihyat pínah niijná, yeeb pébhna Tíquicodih wã wahna caá. * Caánboó Jesúsdih túi jéihni, jwí oini caá. Jesúfh túini doonádih wã naóh jibichah, weemdíh búdí ápí teo wáacna beé. Pánihna, ñi pebhna juibínit, nihadih yeebdíh ã naóhbipna caá. ²²Páant ã naawáchah, wã túi jumatdih jéihnit, ñi jíghat ã yayát pínah niijná, ñi pebhna caandíh wã wahna caá.

²³Jwí íip Dios, jwí Maáh Jesucristo bíicdih yeéb Jesúfhwã ñi túi jumúú. Pánih jumna, Jesucristodih túi jenah joí cádahcan, chah míic oinit ñi jumúú. Páant ñi jumat pínahdih Dios ã teo wáaca naáh. ²⁴Yeéb nihat jwí Maáh Jesucristodih oi cádahcannitdih Dios ã oyatjíh ã túi chãja naáh. Yeebdíh búdí wã túyat tútutna caá.

Páant bóojeh tigaá.

Pablo

FILIPENSES

Filipensesdih jwí t́ái beh joyát pínah naáwát

¿**Déhe tigaá daácni**? Pablo, Dios á jib bohéat túttni nin núodih át daacáp wut j́i. Pablo ded pah á jumatdih chah jéihf́hna, Romanosdih jwí t́ái beh joyát pínah naáwát dih ní enee.

¿**Detdih át daácji**? Filipos tútchidih moón Jesúfhwádih Pablo nin núodih át daác wahap wut j́i. Filipos tútchi Macedonia baácboó át jumup wut j́i. Romano maáta caán baác dih moondíh j́átih í yap yohochah, chah dawá judíowā nihcannit Romanos jumnit, íh wéheatdihbut ít wéhenap wut j́i. Daocánnit judíowā í jumuchah, í míc wáacap muú pínah át wihcap wut j́i. Pablo jwíh bejniji á jwúb bohé jibna, queét Filipos tútchidih moondíh Jesúfh doonádih á naáwáchah, biquína ít jepahap wut j́i. Queét Europa baácboó jwíh jumnit Jesúfh poómp ít jumup wut j́i.

¿**Dedmant, débólih cah, át daácji**? Chah jéihnít “Pablo Roma tútchi nemat muúboó jumnit, (1.13-14; Hch 28.14-31) jópchi 61 (Jesús á wunat túttimah 28 jópchi túttimah) nin núodih át daác wahap wut j́i”, í níj jenah joiná caá

¿**Dedé pínah tigaá át daácji**? Filiposdih moón Jesúfhwā Pablo nemat muúboó á jumat doonádih joinít, dinerodih í wahatjidih “Túina caá”, niijná, queétdih át daác wahap wut j́i. Pánihna, ded pah á jumatdihbut naóhna, chah Jesús dih jenah joinít, bita queétdih yeejép í chájachah yuhna, caandíh í cádahcat pínahdihbut át naáwáp wut j́i. Bíhbut queétdih át bohénap wut j́i.

Filipenses ded pah á jumat:

1. Pablo á túyat tútat (1.1-2)
2. Pablo queétdih á uúbát (1.3-11)
3. Pablo ded pah á jumat (1.12-26)
4. Ded pah Jesúfhwā jwí jumat (1.27—2.18)
 - a. Jesús á bohéátji pah áihwádih jumat caá náahap (1.27-30)
 - b. Jesús Dios pepmhant dei júóhnit, oboh jumni á jumat pah, jwiítbut jumat caá náahap (2.1-18)
5. Pablojeéh jumnit Timoteo, Epafroditobut ded pah í jumat (2.19-30)
6. Yee bohénitdih queétdih á joyáh bojat tútat (3.1—4.1)
7. Ded pah Jesúfhwā jwí jumat pínahdih Pablo á péé wutat (4.2-9)
8. Pablo “Túina caá”, jwúb niijnít, queétdih á péé túyat tútat (4.10-23)

Pablo queétdih á túyat tútat

Pablo queétdih á uúbát

1 ¹Weém Pablo, Timoteojíh Jesucristodih teo wúhnit jumna, nihát yeéb Filipos tútchidih moón Jesúfhwā, ní maáta, yeéb nihát dih teo wáacnitdihbut túyat tútatna, bíh dih daacát tútatni, nin núodih yeebdíh wā wahna caá.* ²Dios jwí íp, jwí Maáh Jesucristo yeebdíh oinit, í teo wáaca naáh, ní t́ái jumat pínah niijná.

³⁻⁴Yeebdíh náhnina, wā uúbát jumat pah búdí wéinit, “Túina caá, Paá”, jwí ípdih wāpí niijná caá. ⁵Túini doonádih wā bohé jibichah, Jesús dih ní jwíh jepahni yeó jáapmant, buubut páantjeh weemdíh teo wáacat tútat niijná, uúbhnit, dinerodihbut nípí wahna caá. Páant ní t́ái teo wáacatdih náhninit, búdí wāpí wéi uúbhna caá. ⁶Jesucristodih jepahnit ní

* 1.1 Hch 16.12

jumuchah, jwí íip Dios yeebdíh t́uiniboodíh t́úut nuumná caá ā chājap. Jesucristo nin baácboó ā jwúb dei júúwáchah, yeebdíh ā t́úut nuúm jwííhat pahjeh muntih, yéejat wihcannit yoobát ñi jumat pínah niijná, ā t́úut nuúm péabipna caá. Páant ā chājat pínahdih wā t́uí jéihna caá.* ⁷Yeebdíh búdí oinit, páant wā wēi jenah joyóchah, ā t́uína caá. Dios weemdíh oinit, Jesúíh t́uíni dooná ded pah ā jumatdih bitadih wā bohé jibichah, nemat muúboó wā jumuchah, āpí t́uí teo wáacna caá. Weemdíh ñi teo wáacat pínah niijná, yeebdíhbut oinit, bíic yoobó āpí teo wáacna caá. ⁸Jesucristo ā oyatjih yeebdíh búdí wā bidatdih Dios ā jéihna caá. ⁹Yeebdíh nin pah wāpí níj uúbhna caá: “Paá, queétdih búdí ma teo wáacá, t́uí oinit jumna, ma naáwátidih chah jéihnit, t́uí jenah joinít ī jumat pínah niijná. ¹⁰Pánih jumna, ded pah ī t́uí chājat pínahdih ī jéihbipna caá. Pánih jéihna, Cristo nin baácboó ā jwúb dei júúwáchah, t́uí chājnit ī jumuchah, ī yéejatji jíib queétdih ā peéh chājcan níit. ¹¹Páant ī t́uí chājachah, Jesucristo queétdih ā teo wáacatjidih nihat cáacwā ī jéihbipna caá. Pánih jéihnit, ‘Dios t́uíni, wēpni ā jumna caá’, meemdíh ī níj wēi naóhbipna caá”, Diosdih wāpí niijná caá.

**Pablo Cristo ā weñat pínahdihjeh
ā chājat**

¹²Wā déewā panihnitá, nindih ñi t́uí jéihyat pínahdih yeebdíh wā náah yacna caá: Búu nemat muúboó wā jumuchah yuhna, t́uíni doonádih dawá cáacwā joiná caá ī chājap. ¹³Cristoíh doonádih wā bohéatji jíib nemat muúboó wā jumadidih nihat maátaíh muúboó jumnit soldadowā ī jéihna caá. Nihat bita ninjih jumnitbut caandíh ī jéihna caá.* ¹⁴“Pablo nemat muúboó jumna yuhna, Dios ā teo wáacachah, Jesúíh doonádih ā naóh cádahca caá. Pánihna, jwiítidihbut yeejép ī chājachah yuhna, bíic yoobó ā teo wáacatjih jwí naóh cádahca bojat dée caá”, niijnít, úmcanjeh, chah dawá ninjih moón Jesúíhwā áih t́uíni

doonádih bitadih wēp naóhna caá ī chājap.

¹⁵Biquína weemdíh jepchá t́ubnit, “Jwiít Cristoíh doonádih jwí bohénachah, cáacwā búdí wēinit, jwiítiboodíh ī t́uí péebipna caá”, níj jenah joinít, áih doonádih ī bohéna yuh caá. Obohjeéhtih, bitaboó páant jenah joicán, cáacwā Cristodih ī t́uí jepahat pínah niijná, t́úinijeh caandíh ī bohéna caá. ¹⁶Queét weemdíh, Cristodihbut oinit, áih doonádih ī bohéna caá. Cristoíh doonádih bitadidihbut wā t́uí bohéat pínah niijná, Dios weemdíh nemat muúboó ā wahatdih jéihnit, queétdihbut caán doonádih ī t́uí bohéna caá. ¹⁷Obohjeéhtih, queét jepchá t́ubnit weemdíh eníhcan, Cristodih yoobópdih oican, cáacwā queétdih ī en weñatdihjeh náahna, áih doonádih ī bohéna yuh caá. Pánih bohéna, nemat muúboó wā jumuchah, weemdíh ī jíigahat t́úutíhna caá. ¹⁸Obohjeéhtih, páant ī chājachah yuhna, Cristoíh doonádih bohé t́igaá ī chājap. Queét Cristodih yoobópdih oican yuhna, áih t́uíni doonádih ī naáwáchah, cáacwāboó caandíh ī jepahna caá. Bitaboó t́uí oinit, ī bohéna caá. Pánihna, queét nihat ī bohénachah, dawá cáacwā joiná caá ī chājap. Páant ī joyát doonádih joinít, búdí wā wēina caá.

Nindihbut jenah joinít, wā wēina caá: ¹⁹Diosdih ñi uúbáchah, T́uíni Espiritu ā teo wáacatjih weemdíh nemat muumánt ī bacabipna caá. ²⁰Obohjeéhtih, páant ī bacanachah, ī mawachah yuhna, weemdíh dedé pínah nihcan caá. Ded pah Cristo weemdíh ā teo wáacatjidih náhninit, cáacwā caandíh ī weñat pínahdihjeh caá wā náah yacap. Pánihna, úmcanjeh, áih doonádih páantjeh yoobópdih bohéna, wā tíccan níit. ²¹Wā jum jwuhna, Cristo ā náah yacat pah wā chājibipna caá. Obohjeéhtih, wunna, ájeéh wā jumuchah, chah áta t́uí tagaá.* ²²Páant niijná yuhna, wā jum jwuhíhna caá, Cristoíh doonádih wā naáwáchah, chah dawá caandíh ī jepahat pínah niijná. Páant niijná yuhna, ā pehbboó bejat t́úut niijná, wunatdihbut wāta náah tagaá. Pánihna, ded pah chah wā náahatboodíh

wā jéihcan caá. ²³Cristo bícdih búdí jumíhna, ā pebhna wā bejfhna caá. Nin baácboó jummat chah túini con baác ā jumna nacaá. ²⁴Obohjeéhtih, chah túini ā jumuchah yuhna, yeebdíh teo wáacat pínah niijná, jum jwuhat caá weemdíh náahap. ²⁵Pánihna, caandíh jéihna, níjeéh wā jum jwuhat pínahdih wā jéihna caá. Pánih jum jwuhna, yeebdíh páantjeh wā teo wáacbípa caá, Cristodih túi jenah joinít, chah ní weñat pínah niijná. ²⁶Ní pebhna wā juibínachah, Jesús weemdíh ā bacaatjidih jéihnit, “Jesucristo át túi teo wáac tagaá”, caandíh ní niíf wēibipna caá.

Cristoíhwā ded pah ī jummat

²⁷Nindih yeebdíh wā naóhbiipa caá: Cristoíh túini doonádih jepahnit jumna, ā jummat tútat pahjeh túi wēpnit panihnit ní jumú. Ní pebhna juibína, wā juibícabbut, áih doonádih bitadih ní bohéátdih wā náah yacna caá. Pánihna, túi bícdih jenah joinít, túini doonádih chah wēp naóhnit ní jumú. Páant ní jummat doonádih wā joífhna caá. ²⁸Yeebdíh eníhcannitdih ní úmca bojoó. Ní úmcatdih ennit, Dioíhwā ní jummatdih bita ī jéihbiipa caá. Pánih jéihnit, Dios yeebdíh ā túi ubat pínahdihbut ī jéihbiipa caá. Queét iiguípna ī bejat pínahdihbut ī jéihbiipa caá. Páant tigaá Dios ā chājip. ²⁹Cristodih ní túi jenah joyát pínahdih Dios yeebdíh át náah yacap taga. Pánih náah yacnit, áihwā ní jummat jíib míc yáihnit jumna yuhna, caandíh cádahcannit pínahbut át náah yacap taga. ³⁰Con láa níjeéh wā jumuchah, weemdíh yeejép ī chājatdih ní enep jí. Búubut weemdíh páant ī chājat doonádih ní joiná nacaá. Cristoíhwā jwí jummat jíib, bita yeebdíh yeejép chājnit, weemdíhbut yeejép ī chājachah, jwiít nihadnih bíic yoobó búwat ā jumna caá.*

Cristoíhwā túi bícdih ī jummat

2 ¹Yeéb Cristoíhwā ní jumuchah, ā oyatjíh yeebdíh ā túi weñana caá. Túini Espíritú níjeéh ā jumuchah, bitadih

oinit, jígh en teo wáacnit ní jumna caá. ²Páant ní jumuchah jéihnit, wā túi wēina caá. Pánihna, bíic yoobó jenah joinít, míc oinit, túinijeh ní jummat doonádih joinít, chah wā wēibipna caá. ³“Weém nihadnih jéihni caá”, ní niíf jenah joicá bojoó. Bita yeebdíh ī wēi enat pínahdihbut ní bidca bojoó. Obohjeéhtih, bitadih túi wēinit, “Caánboó chah túini ā jumna caá”, ní niíf jenah joyoó. ⁴Yeéb ní weñat pínahdih bidcanjeh, bitadih ní túi teo wáacá.

Cristo oboh jumni panihnidih Dios Maáh yoobát caandíh ā jwúub waadát

⁵Jesucristo ded pah ā jenah joyát pahjeh muntih, yeebút bíic yoobó ní jenah joyoó.

⁶Caánboó Dios yoobát jumna yuhna, “Wā íp bíic yoobó wā jummatdih wā cádahcan níit”, át niíf jenah joicáp wut jí.*

⁷Pánih Dios bíic yoobó ā jummatdih cádahnit, nin baácboó teo wūhni pah át cáac jumup wut jí.

⁸Pánih chājna, jwiít cáacwā jwí jummat pah oboh jumni át jumup wut jí. Pánih jumnit, ā ípdih túi jepahna, ā náahat pah át wun wūhup wut jí. Yeejépwádih ípí mawat pah, caandíh cruzboó ít péoh dodh mawap wut jí.*

⁹Páant ā jumuchah, jwí íp caandíh chah maáh át waadánap wut jí, nihad cáacwā caandíh ī weñat pínah niijná.*

¹⁰Pánihna, Jesús ā maáh jummatdih jéihna, jeámant moón, nin baácdih moón, iiguípboó jumnitbut bódicha caj yoh ñajnit, caandíh ī wēi naóhbiipa caá.

¹¹“Jesucristo Maáh yoobát ā jumna caá”, nihad ī niíf naóhbiipa caá. Páant tigaá Dios queétdih ā naáwát túutbiipa caá, caandíhbut ī weñat pínah niijná.*

* 1.30 Hch 16.19-40 * 2.6 Jn 1.1-3; Col 1.15 * 2.8 Mt 26.39; Jn 10.18; He 5.8
* 2.8-9 He 2.9; 12.2 * 2.10-11 Is 45.23

**Cristoihwā yeh iignít panihnit
jwī jumāt**

¹²Pánihna, wā oinitá, ñijeéh wā jumuchah, wā naáwátidih ñi túi jepahatji pahjeh muntih, buu yuúp wā jumuchah yuhna, chah ñi jepahaá. Pánih jepahnit, Cristo ā túi ubnit jumna, Dios maáh ā jumatdih jenah joinít, ā weñat pínahdihjeh ñi chājaá. ¹³Diosjeh āpí túi teo wáacna caá, ā náah yacatdih jenah joinít, jwī túi chājat pínah niijná.

¹⁴Ded pah ñi chājat pínahdih wēinit, yeejép wéhecanejeh, bitadih míc jūihcan, túinijeh ñi chājaá. ¹⁵Pánih chājnit, Dios ā weh yéejat wihcannit ñi jumbipna caá. Páant caá yeebdíh jumāt náahap, yeejépwájeéh jumna yuhna, ī chājat pah ñi chājcat túut niijná. Pánih chājcan, yeh iigní cúiwā panihnit jumna, queétdih teo wáacnit, túini doonádih bohéat caá náahap. * ¹⁶Pánih chājna, Dios naáwátidih cádahcanejeh, bitadih ñi túi bohénaá, queétdih ājeéh ī túi jumāt pínah niijná. Páant ñi bohénachah, Cristo nin baácboó ā jwúub dei jūúwáchah, yeebdíh búdí wēinit, “Oboh caá queétdih wāt bohéjip taga”, wā niijcán niít. ¹⁷Cristoih doonádih yeebdíh wā naáwátji jíib, bita weemdíh ī mao yohóhna caá. Obohjeéhtih, weemdíh ī mao yohochah nihna, páantjeh wāta wēi tagaá. Pánihna, yeéb caán doonádih ñi jepahatji jíib, bita yeebdíhbut yeejép ī chājachah yuhna, caandíh cádahcan, Diosdih páantjeh ñi teo wáhna caá. Pánih teo wáhna, ñi túi weñechah, weembút ñijeéh wā wēina caá. ¹⁸Páant weemdíh ī mao yohochah, Cristo pehbhoó wā jumāt pínahdih jenah joinít, wájeéh yeebbút ñi weñeé.

Timoteo ded pah ā jumāt

¹⁹Jwī Maáh Jesús ā náahachah, waícanjeh Timoteodih ñi pehbna wā wahbipna caá, jwúub joinít, ñíih doonádih ā naáwáchah joinít, wā weñat pínah niijná. * ²⁰Caanjéh yeebdíh oinit, ñi túi jumāt pínahdih búdí ā jenah joiná caá. Bífih caan pánihni ā wihcan caá. ²¹Bitā ī weñat pínahdihjeh jenah joiná,

Jesucristo ā náahatboodíh ī jenah joicán caá. ²²Obohjeéhtih, Timoteoboó túi chājnit, wā wúuh panihni wájeéh túini doonádih āpí bohéatdih yeéb ñi jéihna caá. ²³Pánihna, ninjih moón maáta weemdíh ded pah ī chājat pínahdih jéihna, Timoteodih ñi pehbhoó wā wahbipna caá, yeebdíhbut wíih doonádih ā naáwát pínah niijná. ²⁴Jwī Maáh Jesús ā teo wáacachah, waícanjeh weembút ñi pehbna wā bejbipna caá.

Epafrdito ded pah ā jumāt

²⁵⁻²⁶Ñi wahniji Epafrditodihbut Timoteo bíicdih ñi pehbna wā jwúub wahbipna caá. Weemdíh ñi teo wáacat túutuchah joinít, caán wā úud panihni wájeéh teona, bita caandíh yeejép ī chājachah yuhna, Dios naáwátidih ā túi naóhna caá. Obohjeéhtih, caán yeebdíh búdí ā náhnina caá. Á tubúp chūúat doonádih ñi joyátjidih jéihna, búdí ā jígah jenah joiná caá. Pánihna, búdí ā jenah joyátidih jéihnit, “Caandíh ī pehbhoó jwúubaat caá náahap”, wā niij jenah joiná caá. ²⁷Yoobópdih tigaá caán búdí ā tubúp chūúup be. Wunatbit ā yapap be. Páant búdí tubúp chūúúchah yuhna, Dios caandíh jígah ennit, weemdíhbut jígah ennit, caandíh ā boanap be. Caán wā chéen ā buudúchah nihna, weémboó búdí wāta jígah tagaá. ²⁸Pánihna, buu b́acah waícanjeh caandíh ñi pehbhoó wā wahbipna caá, caandíh ennit, ñi weñat pínah niijná. Páant ñi weñat pínahdih jéihnit, weembút wā wēibipna caá. ²⁹⁻³⁰Jwī maáih ā jumuchah, caandíh ñi túi wēi jwááa. Yeébboó weemdíh ñi jéih teo wáacadih jūóhcan, caandíh ñi wahachah, weemdíh ā túi teo wáacap be. Pánih teo wáacnit, Cristo ā náahat pah chājna, ā wunífip yuh be. Pánihna, caandíh, bita caan pánihnitdihbut búdí ñi wēi naáwá.

Cristodihjeh túi jenah joyát

3 ¹Buu b́acah, wā déewā panihnitá, nindih wā naóhhipna caá: Jwī maáih jumna, búdí ñi weñeé. Páant wā naáwát pah naóh chūucánjeh, bíic yoobó wā

jwúub naóhna caá, bita yeebdíh ī yee bohénachah, ñi joyáh bojat pínah niijná. ²Īñi túi chája chaáh! Yeebdíh mácah bohénitboó yeejép chājnit, Diosdih eníhcannit ī jumna caá. Yeéb Diofhwā ñi jummat pínah niijná, queét yeebdíh quehli nah yapat chóodih bóodat túutna yuh caá. Obohjeéhtih, páant ī wutat dedé pínah nihcah, queétdih ñi joyáh bojoó. ³Queét bóodnit jumna yuhna, ā náahat pah ī chājcah, “Wíihwā caá”, Dios ā niijcán nacaá. “Dios yeebdíh ā túi wēi enat pínah niijná, bóodnit ñi jumúú”, ī niíf yee bohéátdih ñi joyáh bojoó. Túini Espíritu ā teo wáacachah, Jesucristodihjeh wēinit, jwī jepahachah, “Wíihwā caá”, Dios jwiitboodíh ā niijná nacaá. Pánihna, “Jwī nuowā ī naawátjī pahjeh wā chājachah, Dios weemdíh ā wēi enbipna caá”, ñi niíf jenah joicá bojoó. ⁴Buu caandíh wā jenah joicáh yuhna, bitaboó páantjeh jenah joinít, jwī nuowā ī wutatjidih ī túi jepahíhna yuh caá. Játih weembút bíc yoobó wā chājap yuh jī. Pánihna, “Pablo ā túi chājat chah weémboó wā túi chājna caá”, ded ā jéih niijcán caá. ⁵Nin pah chājni wā jumup yuh jī: Dios ā wutatjī pah, ocho yeó jáap wā cáac jummat túttimah, weemdíh quehli nah yapat chóodih īt bóodop wut jī. Israel wūúh Benjamín ā juimená poómpdih bóo wā jumna caá.* Wā mána judíowā ī jumuchah, weembút judío yoobát wāt cáac jumup tajī. Fariseo poómpdih bóo jumnit, Moisés ā wutatjī pah wā túi chājap jī.* ⁶Páant wā chājatdih ennit, “Moisés ā wutatjidih Pablo ā yap yohop be”, det ī jéih niijcán caá. Dios ā náahat pah búdí chājíhni jumna, “Jesucristo Dios nihcan caá”, niíf jenah joinít, Jesúíhwāboodíh yeejép wā chāj jwuhup jī.* ⁷“Páant wā chājachah, Dios weemdíh ‘Caán túini caá’, ā niíf enbipna caá”, wā niíf jenah joyóp yuh jī. Obohjeéhtih, buu Jesucristodih jepahni jumna, “Caandíh túi péeat túut niijná, páant wā chājatjī dedé pínah āt nihjican tagaá”, wā niíf jéihna caá. ⁸“Caán túini caá”, cáacwā ī niijnídihbut “Caán dedé

pínah nihcan caá”, wā niíf jenah joiná caá. Páant ā jumuchah, wā Maáh Jesucristo bícdih wā jumuchah bácah, túini ā jumna caá. Cristodih chah jéihyat túut niijná, wā túi chājatjidih “Caán yeejépi tagaá”, wā niíf jenah joiná caá, buca. ⁹Pánihna, Cristodih jéihna, ájeéh túi bícdih wā jummat pínahdih chah wā bidna caá. Moisés ā wutatjī pah wā chājachah, “Caán túini caá”, niíf encan, Cristodih wā túi jenah joyóchahjeh, “Caán túini caá”, Dios weemdíh ā niíf enna caá. Cristodih jwī jepahachah ennit, “Yéejat jiib wihcannit ī jumna caá”, Dios jwiitdih ā niijná caá. ¹⁰Cristodih túi jéihyat túut niijná, játih ded pah wā jenah joyátjidih wā cádahap jī. Á náahat pah túi chājat túut niijná, Dios Jesucristodih ā boo pud jūúwát túutni wēpatdih weembút wā náahna caá. Jesús yeejép yapnit, ā wunat pah muntih, caandíh wā jepahat jiib, weemdíhbut yeejép chājnit ī mao yohbipna nacaá.* ¹¹Pánihna, Jesús wunniji ā boo pud jūúwát pahjeh muntih, weembút wunniji wā jwúub boo pud jūúwát pínahdih wā jéihna caá.

**Chah wēp náoni pah
Jesúsdi h búdí jwī bidat**

¹²“Jesúsdi h túi jéih beedána, caan páh yéejat wihcanni caá”, wā niijcán caá. Páant niijcán, Jesucristodih chah jéihyat túut niijná, yeó jáap jummat pah caandíh búdí wā bidna caá. Pánih bidna, ded pah Cristo weemdíh ā náah yacatjidih chāj péanit, ā pehbboó juibína, yéejat wihcanni yoobát wā jumbipna caá. ¹³Wā déewā panihnitá, “Wā túi jéih beedána caá”, wā niíf jenah joicán caá. Páant niíf jenah joicán, játih wā chājatjidih náhnicanjeh, ded pah wā chājat pínahboodíh wā jenah joiná caá. ¹⁴Wēp náoni ā náwat jíib pínahdih ā bidat pah muntih, weembút wā túi chājat jiib Jesucristo weemdíh ā wūhat pínahdih wā bidna caá. Pánihna, wā túi chājatdih ennit, Dios weemdíh “Wā pebhna ma jūúwá”, ā niijbípna caá.

* 3.3 Jer 4.4; Ro 2.28-29; Gá 6.14-15; Col 2.11-13 * 3.5 Ro 11.1 * 3.5 Hch 23.6; 26.5
* 3.6 Hch 8.3; 9.1-2; 22.4; 26.9-11 * 3.10 Ro 6.11-13; 8.29; 2Co 3.18; Gá 4.19

¹⁵Jesucristodih túi jéihnit jumna, ded pah wā jenah joyát pah yeebbút biíc yoobó ñi jenah joyoó. Obohjeéhtih, mácah ñi jenah joyóchah, Dios yeebdíh ā teo wáacipna caá, yoobópdih ñi jenah joyát pínah niijná. ¹⁶Pánihna, Dios jwiítidih ā jéihyaatji pah túi chājat caá náahap.

¹⁷Wā déewā panihnitá, ded pah wā chājatdih náhninit, yeebbút biíc yoobó ñi chājaá. Páant jwí chājat pah muntih, bita ī chājatdihbut ñi túi en yacaá. * ¹⁸Bita “Weém Jesúh caá”, niijná yuhna, yeejép chājnitdih dawá láa yeebdíh wā naáwáp jī. Būubut búdí náhni dahwana, queétdih wā jwúub naóhna caá, páant muntih. Queét Cristo cruzboó ā wun wūhatji doonádih joíhcan, páantjeh ī yéé chājna caá. ¹⁹Pánih joíhcan, queét iiguípna bejnit pínah caá. Yéé chājatdih ñinahnit, ī weñat pínahdihjeh ī bidna caá. Pánih bidna, tíccanjeh, “Caán túini caá”, queét ī niijná yuh caá. Nin baácdih bóodihjeh ī jenah joiná caá. ²⁰Obohjeéhtih, jwiítboó jeáboó jumnit pínah caá. Páant jwí jumuchah, caanmánt jwí Maáh Jesucristo jwiítidih wūbudih ā jūúwát pínahdih páina caá jwí chājap. ²¹Pánih jūóhna, jwí moh yéejni bácahjidih ā wēpatjih túut nūumnit, jáap bácah ā chājipna caá. Caán ā wēpatjih nihadidih ā náahat pah ā jéih yapat túutna caá. Pánih jéihna, ā boo pud jūúwát túttimah, ded pah áih bácah ā jumat pah muntih jwiítidihbut túini bácah yoobát ā jéih wūhbiipna caá.

Jwí Maáhdih páantjeh weñat

4 ¹Wā déewā panihnitá, yeebdíh búdí wā oina caá. Jesúh doonádih yeebdíh wā bohénachah, ñi túi jepahatjidih náhninit, búdí wā wēina caá. Pánih wēinit, yeebdíh búdí wā jenah joiná caá. Pánihna, wā oinitá, jwí Maáhdih ñi jwíh jepahatji pah, caandíh ñi túi péenaá.

²Evodiadih Síntiquedihbut nin pah wā wēp wutna caá: Jesúh wā yaádh jumna, míc íj cádahnit, túinijeh ī jumu naáh. ³Pánihna, wā túi pej jumniá, queét yaádhidih ma teo wáacá, míc ámohnit,

túi bícdih ī jwúub jumat pínah niijná. Queét yaádh, Clemente, bitabut weém bícdih yeejép yapna yuhna, Jesúh doonádih jwí bohénap jī. Queét yaádhbut Jesúh wā ī jumuchah, Dios áih papélah tólih panihnidih ī wūtnadidihbut át daacáp wut jī. Caán tólihboó páantjeh ájeéh jumnit cáacwā ī wūtna daádni ā jumna caá.

⁴Jwí maáhwā jumna, yeó jáap jumat pah ñi weñeé. Wā jwúub naóhna caá: Búdí ñi weñeé. * ⁵“Caán túini caá”, nihát ī niiját pínah niijná, bitadidih túi chājnit ñi jumu. Jwí Maáh ā jwúub dei jūúwát pínah bahnijeh ā judhna caá. *

⁶Ded pah ñi yapna yuhna, ñi náhni dahwaca bojoó. Náhni dahwacanjeh, Diosdih nihadidih naóhna, ā teo wáacat pínahdih ñi wúbú. Ñi wúbátjidih ā jepahachah enna, “Túina caá, Paá”, caandíh ñi niijí. * ⁷Páant ñi chājachah, yeebdíh Dios búdí ā teo wáacipna caá, ded pah yeejép yapna yuhna, jígahcanjeh, ñi túi jumat pínah niijná. Bitaboó yeéb ñi jígahcatdih ī beh encan niít.

Túinidihjeh jenah joyát

⁸Wā déewā panihnitá, nin wā péé naáwát caá. Nin pah jenah joyát caá náahap: Túi yoobópdih jumnidih, Dios ā wēi ennidih, cáacwā “Caán túini caá”, ī níj jenah joinidihbut ñi jenah joyoó. Túinidihjeh ñi jenah joyoó. Cáacwā ī wēi ennidih, yeebbút ñi wēi jenah joyoó.

⁹Yeebdíh wā bohéátjidih, ded pah wā chājatjidihbut náhninit, biíc yoobó ñi chājaá. Páant ñi chājachah, Dios jwiítidih túi jumat túutni ñijeéh ā jumbipna caá.

Caandíh ī wahatjidih Pablo ā wēi naáwát

¹⁰Bū jwuhna, weemdíh jwúub náhninit, ñi teo wáacatdih wā wēina caá. Pánih wēinit, jwí Maáhdih “Túina caá”, wā niijná caá. “Weemdíh ít quíib būud tágaá”, wā níj jenah joicán beé. Játih weemdíh teo wáacatdih yuhna, ñit jéih teo wáacatp taga. ¹¹Weemdíh ñi teo wáacatjidih wēi naóhna, “Bíh weemdíh ā judhna caá”, wā niiján caá. “Wā

bíbohajtjĥ wā túi jumna caá”, wāpí niijná caá. ¹²Dawá bíí déedih bíbohna, wā túi jumna caá. Bíí dée bíbohcan yuhna, bííc yoobó wā túi jumna caá. Jeémát bíbohna, bíbohcan yuhna, wā túi jumna caá.

Pánihna, ded pah jumna, dedboó jumna, bííc yoobó wēinit, wā túi jumna caá.

¹³Ded pah weemdĥ ģ yapachah yuhna, Cristo ā teo wáacatjĥ, wā jéih buájana caá. ¹⁴Pánihni wā jumuchah yuhna, buwat weemdĥ ā jūúwúchah jéihnit, ģ teo wáacat ā túina beé.

¹⁵Túini doonádih bohé jwíihnit, ģíih baác Macedoniamant wā bejehchah, yeéb Filipos tútchidih moón Jesúhŵajeh weemdĥ dinero wahnit, ģi teo wáacap jĥ. Bíih tútchidih moón weemdĥ ģi teo wáacan jĥ. Caandĥ ģi jéihna caá.

¹⁶Tesalónica tútchidih wā jum jwuhuchah, * weemdĥ teo wáacna, dawá láa ģi wahap jĥ. * ¹⁷Páant niijná, dinerodih yeebdĥ úbhna wā chájcan caá. Yeéb bitadih ģi teo wáacat jĥib Dios yeebdĥ ā túi chájat pínahboodĥ caá wā náah yacap. Pánih jenah joinít, búdí wā

wēina caá. ¹⁸Epafroditojĥ weemdĥ ģi wahachah, dedé weemdĥ ģi jŵdhcan caá. Wā náahat chah ģit wahap tabe. Dioĥ muúboó chej jumnidih ģi cáo wúhatjidih Dios ā weñat pah, weemdĥ ģi wúhatjidihbut ā túi wēina caá. * ¹⁹Yeéb Jesucristoĥwā ģi jumuchah, dedé ģi náahatdih jwĥ íp yeebdĥ ā wúhĥipna caá. Caán nihatdih bíbohni jumna, yeebdĥ ā jéih túi teo wáacna caá. ²⁰Yeó jáap jumap pah jwĥ íp Diosdih jwĥ weñat dée caá. Páant tíí ā jumŵ nah.

Pablo ā pée túyat túutat

²¹Nihat caánboó jumnit Jesucristoĥwā ģi túyu naáh. Wājeéh jumnit jwĥ déewā panihnitbut yeebdĥ ģi túyat túutna caá. ²²Nihat ninjĥ moón Jesúhŵābut, Roma tútchidih moón ģi maáh ā pebh moon yúh buca, búdí ģi túyat túutna caá.

²³Jwĥ Maáh Jesucristo yeebdĥ oinit, búdí ā teo wáaca naáh.

Páant bóojeh tigaá wā naáwát.

Pablo

COLOSENSES

Colosensesdih jwī túi beh joyát pínah naáwát

¿Déhe tigaá daácniji? Pablo, Dios ā jib bohéat túutni nin núodih āt daacáp wut jī. Pablo ded pah ā jummatdih chah jéihíhna, Romanosdih jwī túi beh joyát pínah naáwátđih ñi eneé.

¿Dedđih āt daácji? Colosas tútchidih moón Jesúhwhāđih Pablo nin núodih āt daac wahap wut jī. Colosas tútchi Asia baáboó jumni, buúh buugní tútchi āt jumup wut jī. Pablojeh queéđđih Jesúh doonáđih āt bohécap wut jī. Biíh Jesúhboó, Épafra wūt jumni, queéđđih ā naáwáchah, it jepahap wut jī. Pablo Éfeso tútchiboó tres jópchi ā bohénachah, Épafra Jesúsdih āt jepahap wut jī. Pánihna, Pablo ā bohéniji āt jumup wut jī. (1.7-8; Hch 19.10)

¿Dedmant, débólih cah, āt daácji? Chah jéihnit “Pablo Roma tútchi nemat muúboó jumnit, jópchi 60 (Jesús ā wunat túttimah 27 jópchi túttimah) nin núodih āt daac wahap wut jī”, ī níj jenah joiná caá.

¿Dedé pínah tigaá āt daácji? Épafra queéđđih Jesúh doonáđih ā naáwát túttimah, bitaboó ī pebhna juibínit, queéđđih it yee bohénap wut jī. Pánihna, Épafra Pablo pebhboó juibínit, caandíh ā naáwáchah, ī yee bohéatđih yoobáat túut niijná, Pabloboó queéđđih nin núodih āt daac wahap wut jī.

Colosenses ded pah ā jummat:

1. Pablo ā daac jwíihat (1.1-14)
 - a. Queéđđih ā túyat túutat (1.1-2)
 - b. Diosdih “Túini caá”, niijnít, queéđđih ā uúbát (1.3-14)
2. Jesucristo chah ā jummat (1.15-23)
3. Pablo Jesúhwhāđih ded pah búdí ā teo wāhat (1.24—2.7)
4. Jesús biícđih jumnit, cáacwājeh ī wutatđih jepahcat caá náahap (2.8-23)
5. Jesúhwhā caandíh jepahnit, ded pah jwī túi chājat (3.1—4.6)
6. Pablo ā pée túyat túutat (4.7-18)

Pablo queéđđih ā túyat túutat

1 ¹⁻²Weém, Pablo, jwī úud panihni Timoteojih yeebđíh túyat túutna, biíhđih daacát túutnit, nin núodih wā wahna caá. Jesúh túini doonáđih naóhni pínah niijná, Dios weemđíh ā níwip jī. Yeéb Colosas tútchidih moón Jesúsdih cádahcannitđih wā daac wahna caá. Jwī íp Dios yeebđíh oinit, ā teo wáaca naáh, ñi túi jummat pínah niijná.

Pablo Jesúhwhāđih ā uúbát

³⁻⁴Yeéb Jesucristodih túi jenah joinít, bita áihwāđihbut ñi túi oina caá. Caán doonáđih joiná, wēinit, Dios, jwī Maáh Jesucristo ípđih yeebđíh uúbhna,

“Queéđđih ma teo wáacat túina caá, Paá”, jwípi niijná caá. ⁵Yoobópdih jumni naáwát Jesúh túini doonáđih jwíih joinít, páantjeh jeáboó ájeéh yeebđíh ā jummat túutat pínahđih ñit joyóp taga. Páant ā chājat pínahđih túi páina, Jesúsdih túi jenah joinít, bita áihwāđihbut ñi túi oina caá. ⁶Caán túini doonáđih yeéb Colosasesdih moón ñi jwíih jói láa, “Dios jwiítđih búdí oinit, ā túi teo wáacna caá. Páant ā teo wáacat pínah dooná yoobópdih tigaá”, ñit níj jéihyep taga. Pánih jéihnit, túi túut nuumná caá ñi chājav. Biíc yoobó chah dawá tútchinadih moonbút caán túini doonáđih joinít, túut nuum béjna caá ī chājav. ⁷Épafra yeebđíh caán túini doonáđih āt jwíih bohénap wut

jī.* Caán búdí jwī oini, weem páh Cristoíh doonádih naóh cádahcanni ā jumna caá. Pánih bohénit, yeebdíh át túi teo wáacap taga, ñi túut nuumát pínah niijná. ⁸Pánihna, jwí pebhna juinít, ñi túi túut nuumátdih Épafra jwiítdih ā niíj naáwáp be. “Táini Espiritu ā teo wáacatjīh Diosdih, nihat Jesúíhwādhbut queét ī túi oina caá”, ā niijp be.

⁹Pánt ñi túi chājat doonádih joinít, yeó jáap jumat pah yeebdíh jwípí úbh cádahcan caá. “Ded pah yoobópdih bohéat, yoobópdih nihcannidihbut Táini Espiritu ā teo wáacatjīh queétdih ma túi jéihyanaá, ded pah queétdih ma náah yacatdih ī jéihyat pínah niijná”, jwípí niíj úbhna caá. ¹⁰Dios yeebdíh ā teo wáacat pínahdih jwípí úbhna caá, áihwā jumna, jwí Maáhdih chah jéihnit, ā náahat pah ñi túi chājat pínah niijná. ¹¹Nin pahbut yeebdíh jwípí niíj úbhna caá: “Paá, búdí ma wēpatjīh queétdih ma teo wáacá, bita queétdih yeejép ī chājachah yuhna, oi cádahcan, bíc yoobó wēninit, ī túi jumat pínah niijná. ¹²Meém queétdih míh wā pínah mat chājav taga. Pánih chājna, ma pebh yeh iiguípnā ī juibínachah, nihat míh wā ī bíbohāt pínahdih queétdihbut ma wūhbpna caá. Pánihna, nihat ma teo wáacatdih jéihnit, meemdíh ‘Búdí túina caá, Paá’, ī niijí naáh”, jwípí niíj úbhna caá.

**Ded pah jwiítdih
Jesús ā teo wáacat**

¹³⁻¹⁴Diosjeh jwiít iiguípnā bejnit déejidih át túi ubup wut jī. Játih nemépwā ī maáh jwiítdih ā wutuchah, dupúat panhipboó jumnit, yéejatdih jwí jéih cádahcap jī. Obohjeéhtih, yéejnit jwí jumuchah yuhna, Diosboó ā wūh, ā oinidih át wun wūhat túutup wut jī, jwí yéejatdih ā yohat pínah niijná. Pánih chājna, jwiítdih dupúat panhipmant ub bacanít, ā wūh, ā oini ā maáh jumupna át waadát túutup wut jī.*

¹⁵Cristo ā íp Diosdih bíc yoobó ā jumna caá. Pánihna, nin baácdih ī chājav

pínah játih jumna, nihat ī chājavtidih maáh ā jumna caá. Obohjeéhtih, jwiít cáacwā Diosdih jwí jéih encah yuhna, ā wūhboó ā íp ded pah ā jumatdih jwiítdih ā jéihyana caá. ¹⁶Dios ā wutuchah, Cristo nihat buu jumni pínahdih át jígohanap wut jī. Jeáboó jumnitdih, nin baáboó jumnitdih, jwí ennidih, jwí enca naáhdihbut át chājav wut jī. Nihat ángelwādh, nin baácdih moón, nihat ī maátadhbut át chājav wut jī. Pánihna, Cristo ā wut chah yéejat pínah niijná, nihatdih át chājav túutup wut jī.* ¹⁷Cristojeh, nihatdih ī chājav pínah játih jumna, waóhni ā jumna caá. Á wēpatjīh nihatdih páantjeh ā túi jumat túutna caá.* ¹⁸Nihat jwiít áihwā áih bácah panihni jwí jumuchah, caánboó jwiíh wao dáh panihni ā jumna caá. Caán wunni, jwiíh waóh boo pud jéohni, nihatdih maáh yoobát ā jumna caá.* ¹⁹Cristo jwí íp bícdih bíc bácah panihni jumna, nihat Dios ā wēpat Cristodihbut ā jumna caá. Pánt ā jumatdih jwí íp át náah yacap wut jī. ²⁰Nihat cáacwā jwí ípdih eníhcan, jwít yéej chājav wut jī. Pánt eníhcannit jwí jumuchah, jwí íp Cristodih cruzboó át wun wūhat túutup wut jī, áih meéjīh nihat cáacwā jwí yéejat jīb buudáatdih ā jīb chājav pínah, ájeéh jwí túi jumat pínahbut niijná. Pánih chājnit, nihat jeáboó jumnit, nihat nin baáboó jumnitdihbut caán bícdih át túi jumat túutup wut jī.*

**Cristo jwiítdih ā túi ubuchah,
ded pah jwí jumat**

²¹Yeebát bíc yoobó Diosdih eníhcannit, yéejnit jumna, caán bícdih ñit jéih jumcap jī. ²²Obohjeéhtih, caandíh ñi eníhcatdih cádahat túutnit, buu ájeéh bícdih Dios át jwúb jumat túutup wut jī. Cristo ā wun wūhatjīh páant át chājav wut jī. Pánih chājna, ā pebhboó yeebdíh jumat túutnit, “Queét yéejat wihcah, peéh chājav queétdih ā wihcannit”, ā niijbínna caá. ²³Jesúíh doonádih túi jenah joinít, behnit panihnit jumna, “Á niijátji pah, ā pebhboó wā juibínachah,

* 1.7 Col 4.12; Flm 23 * 1.13-14 Ef 1.7; 6.12 * 1.16 Ef 6.12 * 1.15-17 Jn 1.1-3,18; He 1.2-3 * 1.18 Hch 26.23; Ef 1.22-23; 4.15; Ap 1.5 * 1.20 Ef 2.16

Dios weemdih túinidih ā wūhbiḡna caá”, ñi niŷ jenah joí cádahcah, páant yeebdih ā wūhbiḡna caá. Caán túini doonádih nihát tútchinadih moón it joyóp wut yuh jī. Weém Pablobut caán doonádihjeh tiguaá wāpí naáwáp.

Jesúfhwādih Pablo ā teo wáacat

²⁴Jwī yéejatdih yohat túut niijná, Cristo búdí át yéej chūúḡp wut jī. Biíc yoobó weembút yeebdih teo wáacat túut niijná, wā yéej chūúhna yuhna, búdí wā wēina caá. Jwiít nihát Cristodih teo wūhniḡ jumna, biíc yoobó jwī yéej chūúhbiḡna caá. Cristoíh túini doonádih bohéat túut niijná, yeejép ā yapat pínah weemdih páantjeh ā juḡh jwuhna caá. Pánihna, yeeb áihwā, áih bácah panihni ñi jumuchah, yeebdih teo wáacat túut niijná, weemdih yeejép ā yapachah yuhna, búdí wā wēina caá. ²⁵Jesúfhwādih teo wūhni wā jumát pínah niijná, Dios weemdih ā níwip jī. Páant ā níwatdih jéihna, nihát yeeb wā déewā nihcannitdih wā túi naóh bohé jibna caá. Yeebbút buḡdcánnit ñi jumát pínah doonádih ñi túi jéihyat pínah niijná, Dios weemdih páant ā naóh jibat túutḡp jī.*

²⁶Caán doonádih jon játih Dios cáacwādih át naáwát túut jwuhcap wut jī. Obohjeéhtih, buḡ áihwādih át túi naóh beedáat túutḡp be, buca. ²⁷Caán doonádih ī jéih jwuhcah yuhna, “Judfowā nihcannitdihbut búdí wā túi chájbiḡna caá”, niŷ jenah joinít, buḡ áih cáacwādih caandíh át jéihya naáwáp taga. Nin pah caá ā jéihya naáwát: Cristo yeeb áihwājeéh ā jumuchah, jeáboó chah túyḡpna ñi juibíḡna caá. Caán doonádih jéihniḡ, yeeb wā déewā nihcannitbut ñi túi wēi páina caá.

²⁸Caán Cristoíh doonádihjeh tiguaá nihátjeh jwī bohénap. Pánih bohéna, “Yeó jáap jumát pah Cristodih túi péenit, caandíh ñi cádahca bojóó”, queétdih jwíḡpí niŷ naóhna caá. Dios pebhna juibínit, “Nit ma wūúhdih jepahnit, caandíh túi péenitji caá”, Diosdih jwī niŷ naáwát túut niijná, ā jéihyaatjīh queétdih jwī túi bohéna caá. ²⁹Pánihna, chūḡná

yuhna, Dios weemdih búdí ā teo wáacatjīh wāpí teo cádahcan caá.

2 ¹Yeéb Colosas tútchidih moón, Laodicea tútchidih moóníh pínahdihbut búdí wā teona caá. Nihát bita weemdih jéih jwuhcannitíh pínahdihbut búdí wā teona caá. Páant wā tewatdih ñi jéihyatdih yeebdih wā náah yacna caá.* ²Nin panihat pínahdih wā teona caá: Wēinit, múic oinit, túi biícđih ñi jumát pínah, “Dios jwiítđih búdí ā túi chájbiḡna caá”, ñi niŷ jéihyat pínahdih wā náah yacna caá. Dios jon játih ā jéihya jwuhca naáhjidih ñi túi jéihyat pínahdihbut wā náah yacna caá. Caán ā jéihya jwuh canaáhji nin pah caá: Yeéb judfowā nihcannitbut Cristodih jepahnit, Diosjeéh ñi túi jumbiḡna caá. ³Caán Cristo nihátđih ā jéih beedána caá. Pánih jéihni ā jumuchah, ā teo wáacatjīh jeh túi jenah joinít yeeb ñi jumbiḡna caá. ⁴Pánih túi jenah joinít jumna, bita yeebdih túi naóhniḡ pah ī niŷ yeenachah yuhna, queétdih ñi joyáh bojbiḡna caá. ⁵Weém ñijeéh wiḡcan yuhna, ñijeéh jumni pah wā jenah joiná caá. Pánihna, Cristodih túi péenit, túi biícđih ñi jumát doonádih joinít, búdí wā wēina caá.

Jwiít Cristoíhwādih ā túut nuḡmát túutat

⁶⁻⁷Épafraŷ Cristoíh túini doonádih yeebdih ā jwiíh bohénachah, túi jepahnit, “Wā Maáh ma jumúú”, Cristodih ñit niŷ naáwáp wut jī. Ñi jwíh jepahatji biíc yoobó páantjeh yeó jáap jumát pah caandíh ñi túi péenaá. Pánih péenit, yeó jáap jumát pah caandíh chah jenah joiná, caandíh wēinit, “Búdí ma teo wáacat túina caá, Paá”, Diosdih niijnít ñi jumúú.

⁸Ñi túi chája chaáh! Cáacwā ī yee bohéatđih ñi joyáh bojóó. Queét jon játih moón ī jenah joyátđihjeh ī bohéna caá. Páant ī bohéat dedé pínah nihcan caá. Diosdih jéihcannitboó ī wutatđihjeh ī bohéna caá. Cristoíhboodíh ī bohécan caá.*

⁹Nin pah Cristoíh dooná ā jumna caá: Caán jwī íḡp biíc yoobó jumni, Diosjeh tiguaá ā jumḡp. Páant ā jumuchah yuhna,

nin baácboó jwí nihát pah át cáac jumup wut jī. Cáac yoobát ā jumuchah yuhna, ā íp ā wēpat, ā oyat, ā túyatbut caandíh ā jumna caá. ¹⁰Yeéb Cristofhwā jumna, Dios ā wēpat, ā oyat, ā túyatbut yeebdíhbut ā jumna caá. Pánihna, níih caolihdih dedé ā judhcan caá. Caán Cristo nihát maátadih chah maáh ā jumna caá. ¹¹Wā déewā Dios ā wutatjidih jepahat túut niijná, quehli nah yapat chóodih ípí bóod yohna caá. Obohjeéhtih, yeébbóó páant ní chājchah yuhna, Cristofhwā jumna, bóod yohnit panihnit tigaá ní jumup. Í bóod yohat pah ní yéej chājíhat jenah joyátidih Cristoboó yeebdíh át yohop taga. ¹²Caandíh ní jepahachah, daabánit níit jumup taga. Pánih daabánit, jwúub pah júohna, Jesúsdih í yohat, ā jwúub boo pud júúwát pah ā jumna caá. Páant ā chājat dée pah chājnit, ájeéh bíicdih ní jumna caá. Pánihna, “Dios ā wēpatjīh Cristodih ā boanachah, weemdíhbut ā wēpatjīh túiniboodíh ā túut nuumbíjna caá”, níit níij jenah joyóp taga.*

¹³Yeéb játih wunnit panihnit jumna, ní yéejat jíib iiguípna bejnit pínah níit jum jwuhup taga. Obohjeéhtih, buu Cristo ā wun wūhatjīh jwí íp yeebdíh ájeéh jumnit pínah át chājat taga. Jwíit nihát jwí yéejatdih át yohop taga.* ¹⁴Moisés ā wutatjidih jwí jepahcah, jwíitdih peéh chājat át jumup wut jī. Obohjeéhtih, Cristo cruzboó nūhnit, jwíitdih ā wun wūhatjīh caán wutatjidih jwí jepahcat jíib buudáatdih Dios át yohop wut jī.* ¹⁵Cristo pánih wunna, nemépwā í naóh yacat wēpatdih dúuc wáinit, át yohop wut jī. Pánih yohnit, nemépwā í maáh bíicdih Dios ā yap yohochah, oboh jumnit í jumna caá. Cristo cruzboó ā wunatjīh queétdih ā yap yohatdih nihátidih jéihyana, Dios queétdih át tíicanap wut jī.

**Cristofhwā jumna, jwí nuowā
í wutatjidih jwí jepahcat**

¹⁶Ní jeémátidih, ní babhbatdihbut enna, jópchi jumat pah, widh jumat pah,

semana jumát pah, “Buu Diosdih chah jwí weñat pínah yeó jáapna caá”, níij jenah joicán, ní míic wáaccach enna, “Queétdih peéh chājat caá náahap”, bita yeebdíh ita níij en tagaá. Páant í níijíchah joiná yuhna, páantjeh queétdih ní joyáh bojóo.* ¹⁷Dios jon játih moonndíh páant í chājat pínahdih át wutjip taga, táttimah ded pah Cristo ā wun wūhat pínahdih jwíitdih jéihyaat túut niijná. Obohjeéhtih, buu láa Cristo jwíitdih wun wūhnit, ā jwúub boo pud júúwátidih jwí túi jéihna caá. ¹⁸Bitaboó nin pah ípí chājna caá: “Weém oboh jumni Diosdih wā jéih uúbhcan caá”, níij jenah joinít, ángelwādih ípí uúbhna caá, í uúbatdih queétd Diosdih í jwúub naóh yapaat pínah niijná. Bitabut “Oo júamat pah jígohatdih wā enep be. Pánih ennít, weém chah jéihni caá”, ípí níij jenah joiná yuh caá. Obohjeéhtih, páant í níij jenah joyát dedé pínah nihcan caá. Pánih jumnit, “Ded pah jwí chājat bíic yoobó, yeéb ní chājat jíib, yeebdíh Dios ā peéh chāja naáh”, yeebdíh ní níijíchah yuhna, queétdih ní joyáh bojóo. ¹⁹Páant níijnítboó Cristo ā wutat pah chājan, ájeéh í jumcan caá. Obohjeéhtih, jwíitboó áihwā ájeéh jumnit, áih bácah panihni jwí jumna caá. Caánboó wao dáh panihni jumna, jwíitdih ā wutna caá. Caandíh jwí jepahachah, Diosboó jwíitdih ápí teo wáacna caá, caandíh chah jwí jéihyat pínah niijná.*

²⁰Cristo yeebdíh át wun wūhup taga, yéej chāj cádahnit, túiniboodíh ní túut nuumát pínah niijná. Pánih túut nuumná, Diosdih jepahcannitboó í wutuchah, ní joyáh bojóo.* ²¹Queétd í jenah joyátjīh nin pah yeebdíh ípí níij wutna caá: “Caán jeémátidih babhbatdihbut jeémpan, babhcan, ní teoca bojóo”, ípí níij wutna caá. ²²Obohjeéhtih dedédih jwí jeéméchah, waícanjeh ápí buudná caá. Pánihna, buudní pínahdih cáacwā í jenah joyátjīhjah í wutuchah, Dios ā wutat pah nihcan, í wutat dedé pínah nihcan caá. ²³Nin pahbut yeebdíh í níij wutna caá: “Weém oboh jumni caá’, ní níij jenah

* 2.12 Ro 6.4 * 2.13 Ef 2.1-5 * 2.14 Ef 2.15 * 2.16 Ro 14.1-6 * 2.19 Ef 1.22; 4.15-16
* 2.20 Ro 6.6-11; Gá 2.19-20; 4.3,9

joyoó”, i niijná caá. Íih bácahdih yeejép chájnít, yeebdíhbut bíc yoobó i chájat túutna yuh caá. Páant i wutuchah, jéih beedánit i jenah joyát pah i chájat túutna yuh caá. Obohjeéhtih, i wutat á túican caá. Páant cáacwájuh i wutat dée nihna, jwí yéej chájatdih jwí cádahflichah yuhna, jwiítidih á teo wáaccan caá.

3¹Cristo waóh boo pud jüóhni á jumuchah, yeéb áihwábút ájeéh boo pud jüóhnit panihnit jumna, á weñat pínahdih ni túi jenah joyoó. Caán jeáboó jwí íp jéihyepmant bóo búwámant chúudnit, niहतdih wutni caá.*

²⁻³Cristoíhwá jumna, ni yéej chájatdih ni cádahachah, Diosboó yeebdíh á wapna caá, páantjeh ájeéh ni túi jumát pínah niijná. Jeáboó jwí juibínachah, Dios á wüñni pínahdih túi jenah joinít, nin baácđih bóo yeejépdih ni bidca bojoó.*
⁴Pánihna, Cristo páantjeh jumát túutni, jeámant á jwúb dei juúwáchah, niहत caandíh i wéi naáwáchah, yeéb ájeéh jumntidihbut i wéi naóhbična caá.*

Yeéb Cristoíhwá ded pah ni jumát

⁵Cristoíhwá jumna, játih ni yéej chájatjidih ni cádahaá: Ni weha mána nihcannitjih ni yéej cháj cádahaá. Niहत ni yéej chájhát jenah joyátđihbut ni cádahaá. Bíf déedih ni en ñinahca bojoó. Bíf déedih búđi bidna, Diosboodíh ni jenah joicán caá. ⁶Bitá pánih yéej chájna, caandíh i yap yohochah ennit, queéđdih íjna, Dios búđi á peéh chájbipna caá.*

⁷Pánih yéej chájnít ñit jum jwuhji tagaá. ⁸Obohjeéhtih, búu caán yéej chájatdih ni cádahaá. Nin pah ni chájatđihbut ni cádahaá: Ni íj jenah joyátđih, túbit íjnit, ni táoh juíhñatđih, bitadih yeejép ni jenah joyátđih, bitadih yeejép dooná ni naáwátđih, yeejép ni wéheatđih, niहत páant ni chájatdih ni cádahaá.

⁹⁻¹⁰Pánihna, yeéboó Jesúfhwá jumna, yéej chájatdih cádahnit, túiniboodíh túut ñumñít ñit jumup be.* Dios yeebdíh páant át túut ñumát túutur taga, caandíh chah ni túi jéihyat pínah, caán á jumát pah ni jumát pínahbut niijná.*

Pánihnit jumna, ni míc yeeca bojoó.*

¹¹Cristo niहत áihwájeéh á jumuchah, Dios jwiít niहतđih bíc yoobó á enna caá. Pánihna, judíowá, judíowá nihcannitbut, bóodnit, bóodcannitbut, jwíih wéheatđih wéhenit, wéhecannitbut, bohénit, bohécannitbut, teo wüñnit, maáta déebut jwí jumuchah, dedé pínah nihcan caá. Jwiít niहत mácah jwí jumuchah yuhna, Jesucristo niहत áihwájeéh bíc yoobó á jumna caá. Caán oboh jumni nihcah, caandíhjuh chah jenah joyát caá jwiít niहतđih náahap.

¹²Pánihna, Dioíhwá, á ñíonit, á oinit jumna, nin pah ni chájaá: Bitadih ni jígah en teo wáacá. “Chah jéihni wá jumna caá”, ni níj jenah joicá bojoó. Bitadih juíhcan, ded pah i chájachah yuhna, íjcan, túinijeh ni chájaá. ¹³Ñijeéh jumnit ni náahat pah i chájcah yuhna, íjcanjeh, páantjeh ni jumáh bojoó. Ñijeéh jumnit yeebdíh i túi chájcah enna, míc íjnit, waicanjeh ni míc yoobánaá. Jwí Maáh ni yéej chájatdih át yohop taga. Páant á yohat pah yeebbút ni íjfatđih ni míc ámoáo.* ¹⁴Páant wá wutat chah yeebdíh nin pah wá wutna caá: Bitadih ni míc oyoó. Pánih míc oina, niहत bíh wá wutatđihbut ni jepahbipna caá. Pánih míc oina, bíc weh pah ni jumipna caá.

¹⁵Bíc bácah panihni jumna, míc juíhcanjeh, bita Jesúfhwá bícđih jwí túi jumát pínahdih Dios jwiítđih á náah yacna caá. Páant á náah yacat pah, yeéb bícđih ni túi jumúú. Pánihna, ded pah ni chájat pínahdih jenah joinít, “Nin pah chájna, ¿bita Jesúfhwá bícđih páantjeh wá túi jummi níť?” níj jenah joyát caá náahap. Pánih túi bícđih jumnit, “Ma teo wáacat túina caá, Paá”, Diosđih ni niijí.

¹⁶Cristoíh túini doonáđih ni túi náhninaá. Búđi á teo wáacatjih á naáwátđih ni túi míc bohénaá. Pánihna, míc teo wáacat túut niijná, “iMa túi jenah joyó chaáh! Páant ma chájachah, meemjéh ma míc yeejabipna caá”, ni níj naáwá. Jwí Maáhđih chah jéihyat túut niijná, Salmosjih, wéi ewatnajih, Túini Espíritu á wüñni ewatnajihbut bícđih ni

* 3.1 Sal 110.1; Mt 22.44; He 1.3 * 3.1-3 Ro 6.4-11; Col 2.12 * 3.4 Gá 2.20; Fil 1.21

* 3.6 Ef 2.3 * 3.9-10 Ef 4.22 * 3.9-10 Gn 1.26; Ef 2.10 * 3.9-10 Ef 4.24 * 3.12-13 Ef 4.2,32

eweé. Caandíh búdí wēinit, “Táina caá, Paá”, Diosdih ní niíf wēi eweé. ¹⁷Jwí Maáh Jesúsdihi ní weñaat túut niijná, ded pah chājna, ded pah naóhna, táinih chājnit ní jumú. Cristo á teo wáacatjih jwí íp Diosdih úbhnit, “Táina caá, Paá”, caandíh ní niijí.*

Ded pah Jesúhwa bícwā í jumat

¹⁸Yeéb áa jumnit yaádh, ní weha mánadihi ní túi jepahaá. Páant tigaá chājat náahap jwí Maáh Cristohwā yaádhdihi.* ¹⁹Yeéb áa jumnit neonáboó ní weha mána yaádhdihi ní túi oyoó. Pánihi oinit, jūihcanjeh, túi waóhnihi, queétdih táinih ní jumú.*

²⁰Yeéb í wehbut ní mánadihi yap yohcannit mícjeh ní jumú. Páant ní jumuchah ennit, jwí maáh yeebdíh á wēibipna caá.* ²¹Yeéb í mánabut ní wehdih páantjeh ní jūihca bojó. Pánihi jūihnihi, íjanit, queétdih búdí níta jígaha tagaá. “Í enechah, weémboó wá túi chājan nacaá”, íta nííf jenah joi tágaa.*

²²Yeéb teo wūhnihi ní maátadihi ní túi jepahaá. “Caán á enechahjeh, wá túi teobipna caá, weemdíh á wēi enat pínah niijná”, ní nííf jenah joicá bojó. Obohjeéhtih, jwí Maáh Jesúsdihi weñaihna, ní maátadihi yeeceanjeh, ní túi jepahaá. ²³Yoobópdih yeéb Cristohwā jumna, caandíh túi jepahnihi ní jumú. Nín baácdih moón ní maátadihi jepahna, Cristodihbut jepahnihi ní jumú. Ded pah ní maáta í wutat pah yabhcanjeh, ní túi teweé. ²⁴Páant ní jepahat jīb Cristoboó yeebdíh á túi chājbiipna caá. “Wá pehbhoó ní juyáchah, yeebdíh táinidih wá wūhbiipna caá”, jwí Maáh á niijátji pah á wūhbiipna caá. Caandíh yeéb ní túi jéihna caá. Jwí Maáh Cristodih yeéb teo wūhnihi ní jumna caá. ²⁵Obohjeéhtih, det túi chājcannitdih bífc judhdah wihcan, jwí Maáh á peéh chājbiipna caá.*

4 ¹Yeéb maátaboó, ní pehb moondíh ní túi wáyaá. Yeebdíhbut Dios ní Maáh ded pah ní chājachah, ápi enna caá. Páant á enatdih túi náhnit, á náah

yacat pah yoobópdih ní pehb moondíh ní túi chājaa.*

Nihat queét Jesúhwa ded pah í jumat

²Túi jenah joinít, yeó jáap jummat pah Diosdih ní túi úbú. Pánihi úbhnihi, á jepahat pínahdih jéihnihi, “Weemdíh mapí túi chājna caá, Paá”, caandíh ní niijí. ³⁻⁴Jwiútdihbut ní úbú. Cristoh táini dooná, cáacwā í jéih jwuhca naáhdih bohéna, queétdih jwí túi jéihyahat pínah niijná, jwí ípdih búdí ní úbú. Páant wá bohéat jīb buu nemat muéboó wá jumna caá. Pánihna, det weemdíh enedih jainítidih Dios naáwátidih wá túi naáwát pínah niijná, ní úbát pínahdih wá náahna caá. Páant naáwát tigaá Cristo weemdíh á wutap.*

⁵Jesúsdihi jepahcannitjééh jumna, áih táini doonádh queétdih ní naáwáchah, í joyát pínah niijná, yeéj chājanjeh, Dios á náahat pah ní chājaa.* ⁶Bitadihi míc wéhena, táinih ní naáwá. Páant ní naáwáchah, túi wēi joinít, jéihíhna, yeebdíh í úbh joibíipna caá. Páant í úbh joyóchah, queétdih ní túi jéih jepahbiipna caá.

Pablo á péé túyat túat

⁷Jwí úud panihni, jwí oini Tíquico, Cristoh táini doonádh bohéna, jwiútd biícidih teo cádahcanni á jumna caá. Nín wá daácnidih ub bejna, ní pehbna juibnihi, nihat wíih doonádh yeebdíh á naóhbiipna caá.* ⁸Ded pah wá jummatdih yeebdíh naóhnihi, ní jígahatdih á yayáat pínah niijná, ní pehbna caandíh wá wahna caá.* ⁹Tíquicodih pej jum bejni pínah wá oini, wá úud panihni Onésimodihbut wá wahna caá. Caán níih tátchidih bóo, Cristodih cádahcanni á jumna caá. Pánihna, queét chénat pah jwiútd ninjih ded pah jwí yapatdih yeebdíh í naóhbiipna caá.*

¹⁰Aristarco, nemat muéboó wájeéh jumni, yeebdíh á túyat túatna caá. Bernabé baih Marcosbut á túyat túatna

* 3.16-17 Ef 5.19-20 * 3.18 Ef 5.22; 1P 3.1 * 3.19 Ef 5.25; 1P 3.7 * 3.20 Ef 6.1

* 3.21 Ef 6.4 * 3.22-25 Dt 10.17; Ef 6.5-9 * 4.1 Ef 6.9 * 4.2-4 Ef 6.18-20; Fil 4.6

* 4.5 Ef 5.16 * 4.7 Hch 20.4; 2Ti 4.12 * 4.7-8 Ef 6.21-22 * 4.9 Flm 10-12

caá. Áih doonádih játih wāát wahap jī. Pánihna, ñi pebhna ā juibínachah, caandíh ñi túi wēi jwāáá. * ¹¹Jesús “Justo”, ī niijníbut yeebdíh ā túyat túutna caá. Nit bíic peihcannitjeh caá wā déewā yoobát pohba weém bíicdih Dios naáwátidih ī bohéna caá, Cristodih cáacwā ī jepahat pínah niijná. Queét weemdíh túi teo wáacnit ī jumna caá. ¹²Épafra, ñijeéh jumni, yeebdíh ā túyat túutna caá. Caán Cristodih teo wūhni mun tigaá. Pánih jumnit, Diosdih uúbhna, yeebdíh búdí āpí uúbhna caá, “Ded pah ā niijátji pah Dios weemdíh ā túi chājipna caá”, níj jéihna, Diosdih túi péenit, ā náahat pah ñi chājat pínah niijná. * ¹³Yeebdíh yoobópdih wā naóhna caá. Caán yeebdíh āpí uúbh cádahcan caá. Laodicea tútchidih moondíh, Hierápolis tútchidih moondíhbut búdí āpí uúbhna caá. ¹⁴Jwī oini Lucas, cohni cáacbut yeebdíh ā

túyat túutna caá. Demas yuh buca ā túyat túutna caá. *

¹⁵Jwī déewā Laodicea tútchidih moón búdí ī túyu naáh. Ninfabut mi túyu naáh. Jesúfhwā miíh muúboó míic wáacnitbut ī túyu naáh.

¹⁶Nin wā wahni núodih ñi míic bohé péanit, Laodicea tútchidih moondíhbut ñi wahaá, queébut ī míic bohéat pínah niijná. Queétdih wā wahni núodihbut, yeebbút ñi míic bohénaá. * ¹⁷Arquipo dih nin pah ñi níj naáwá: “Jwī Maáh Jesús meemdíh ā wutatji pah ma péanaá”, ñi niijí. *

¹⁸Weém Pablo, wíih téihyajíhjih nin túyat túutatdih wā daácna caá. Yeebdíh búdí wā túyat túutna caá. Nemat muúboó wā jumatdih náhninit, weemdíh búdí ñi uúbu. Dios yeebdíh oinit, búdí ā teo wáaca naáh.

Páant bóojeh tigaá wā naáwát.

Pablo

* 4.10 Hch 12.12,25; 13.13; 15.37-39; 19.29; 27.2; Flm 24 * 4.12 Col 1.7; Flm 23

* 4.14 2Ti 4.10,11; Flm 24 * 4.16 Ap 3.14-22 * 4.17 Flm 2

1 TESALONICENSES

1 Tesalonicensesdih jwī tūi beh joyát pínah naáwát

¿Déhe tiguaá daácniji? Pablo, Dios ā jib bohéat túutni nin núodih āt daacáp wut jī. Pablo ded pah ā jumátdih chah jéihfna, Romanosdih jwī tūi beh joyát pínah naáwátdih nī enee.

¿Detdih āt daácji? Tesalónica tútchidih moón Jesúfhwādh nin núodih āt daacáp wut jī. Tesalónica tútchi tūi búdí jélit jum, Macedonia baácboó chah búdí tútchi jumna, jwíih jumni tútchi wut jī. Pablo caán tútchidih moondíh bohé jwíihna, judíowā ī míc wáacap muúboó āt bohénap wut jī. Pánihna, caán tútchidih moón Jesúsdh jwíih jepahnit, judíowā it jumap wut jī. (Hch 17.1-9) Obohjeéhtih, túttimah, chah dawá judío nihcannitbut Jesúsdh it jepahap wut jī. Pánihna, Pablo queétdih ā daác wah láa, Jesúfhwā chah dawá judío nihcannit it jumap wut jī. (1.9-10; Hch 17.4)

¿Dedmant, débólih cah, āt daácji? Chah jéihnit “Pablo Tesalónica tútchimant bohéniji (Hch 17.1-9) Berea tútchimantbut ā bejat túttimah, Atenas tútchina maátcanjeh jumni Corinto tútchiboó āt juibínap wut jī. Caánboó jumnit, Tesalonicadh moón Jesúsdh jáap jepahnitdih āt daác wahap wut jī. Pánihna, jópchi 51 (Jesús ā wunat túttimah 18 jópchi túttimah) nin núodih āt daacáp wut jī”, ī níj jenah joiná caá.

¿Dedé pínah tiguaá āt daácji? Pablo Corinto tútchiboó ā jumuchah, Silas Timoteojih caandíh jwúub jwááhnit, Tesalonicadh moón Jesúfhwā ded pah ī chājatdih Pablodih it naáwáp wut jī. Pablo Tesalónica tútchidih moondíh maátcanjeh bohénit, caandíh mawíhntdih āt jwei béjep wut jī. (Hch 17.5-10) Pánihna, queét jáap jéihnitdihbut buwat ā júúwáchah jéihnit, Pablo queétdih weñafna, (3.3-5) ded pah ī tūi chājat pínahdih jéihyafna, (4.1-8) ded pah Jesúfhwā wunnit ī yapat pínahdih jéihyafna, (4.13—5.10) nin núodih āt daác wahap wut jī.

Ded pah 1 Tesalonicenses ā jumat:

1. Queétdih ā daác jwíihat (1.1-10)
 - a. Queétdih ā túyat túutat (1.1)
 - b. Queétdih “Túini caá”, Diosdh ā níj uúbat (1.2-10)
2. Pablo Tesalónica tútchidih moónjeéh ded pah ā jumatji (2.1—3.13)
 - a. Jesucristo ā bohé jibat túutni ā jumat (2.1-16)
 - b. Queétdih jwúub enedih ā bejíhat (2.17-20)
 - c. Timoteo queétdih ā teo wáacat pínah níjnjá, ā wahat (3.1-10)
 - d. Queétdih ā uúbat (3.11-13)
3. Ded pah queét ī jumat pínah (4.1—5.24)
 - a. Dios ā weñat pínahdih ded pah ī chājat pínah (4.1-12)
 - b. Jesucristo ā jwúub dei júúwát pínah (4.13—5.11)
 - c. Ded pah ī jenah joyát pínah (5.12-24)
4. Á pée uúbat, queétdih ā túyat túutat (5.25-28)

Pablowā queétdih ī túyat túutat

1 ¹Weém Pablo, yeéb Tesalónica tútchidih moón jwī íp Dioíhwā, jwī Maáh Jesucristoíhwābut nī jumuchah, nin núodih bíhdih daacát

túutnit, yeebdíh wā wahna caá. Weém, Silvano, Timoteojih, jwiít bíc peihcannit yeebdíh búdí jwī túyat túutna caá. Jwī íp Dios yeebdíh oinit, ā teo wáaca naáh, nī tūi jumat pínah níjnjá.*

* 1.1 Hch 17.1

**Tesalónicadih moón
ī tūt nūmát**

²Diosdih úbhna, “Míih Tesalónicadih moón ī tūt nūmátji ā túina caá, Paá”, jwípí niijná caá. ³Yeebdíh náhninit, Diosdih nin pah jwí niíf úbhna caá: “Paá, míih Tesalónicadih moón meemdíh túi jenah joinít, ma weñat pínahdih ípí chájna caá. Meemdíh oinit, bitadihbut oina, queédih ípí túi teo wáacna caá. Jesucristo ā jwúub dei júúwát pínahdih túi wēi páinit, meemdíh ī cádahcan caá”, jwí niijná caá. Páant ñi jumadtih búdí wēinit, Diosdih “Túina caá, Paá”, jwípí niijná caá. ⁴⁻⁵Jwí déewā panihnitá, Jesucristoíh túini doonádih yeebdíh naóhna, oboh jumni naáwát nihcan jíi. Obohjeéhtih, Túini Espíritu ā wēpatjih yeebdíh jwí naáwáp jí. Páant jwí naáwáchah, Túini Espíritu yeebdíh ā teo wáacap jí, jwí naáwátidih joinít, ñi jepahat pínah niijná. Páant ñi jepahachah, Dios yeebdíh oinit, áihwā pínah ā níwatdih jwí jéihna caá. Ñijeéh jumnit, yeebdíh jwí túi teo wáacatjidih yeebút ñi jéihna caá.

⁶Ñijeéh jumna, ded pah jwí chājatjidih ennit, jwí Maáh Jesucristo ded pah ā jumati doonádihbut jéihnit, yeebút bíic yoobó ñi chájna caá. Jesúh túini doonádih joíhcan íjna, bita yeebdíh yeejép ī chājachah yuhna, Túini Espíritu yeebdíh ā teo wáacachah, yeebboó wēinit, Diosdih ñi túi joyóp jí.* ⁷Páant ñi jummat doonádih joinít, nihah níih baác Macedonia baácđih moón, nin baác Acaya baácđih moón Jesúhwa ñi jummat pah muntih tūt nūmná caá ī chāap. ⁸Pánihna, jwí Maáh Jesúh doonádih jepahnit, ñi túi tūt nūmátji doonádih joinít, bitabut jwí Maáhđih it jepahap wut jí. Níih baácđih moón, Acaya baácđih moonjéhbut nihcan, nihah baácđih moón Diosdih ñi túi jepahat doonádih it joyóp wut jí. Ñi wūt yána caá. Jwiítboó níih doonádih queédih jwí naóh jwuhcah, queét játih itát joyóp tabe. ⁹Pánihna, ñi tūt nūmát doonádih jwí naáwát déedih, yeéb jwiítđih wēi

jwááhnit, ñi túi joyátjidih ípí jwááh naáwáp jí. Ñi pāpninadih úbh cádahnit, Dios yoobátđihjeh wēi úbhnit, ā wutatđih ñi túi jepahatjidihbut ípí naáwáp jí. ¹⁰Dios wúh jeámant ā jwáub dei júúwát pínahdih ñi túi pánatđihbut ípí naáwáp jí. Caán Jesús wunnijidih yuhna, Dios át boonap tají. Caan tígaá Dios yeejép yoobát ā peéh chājat déedih jwiítđih ā túi ubna caá.

**Tesalónicadih jumna,
ded pah Pablo ā jumati**

2 ¹Ñijeéh jumna, yeebdíh jwí bohénachah, túi wēi joinít, ñi jepahap jí. Páant ñi jepahachah, jwí tewat oboh jumni nihcatđih ñi jéihna caá. ²“Pablowā jwiítđih enedih ī júúwát pínah játih, Filipos tútchiboó ī bohénachah, íjnit, caán tútchidih moón queédih yeejép ī chāap jí”, yeebboó ñi niíf náhnina nacaá. Obohjeéhtih, Filiposdih moón jwiítđih yeejép ī chājachah yuhna, úmcanjeh, Jesúh doonádih yeebdíhbut naáwádih jwí juibínap jí. Biquína níih tútchidih moón maáta jwiítđih ī naóh cádahat tūtuchah yuhna, Dios ā teo wáacatjih Jesúh doonádih yeebdíh jwí túi naáwáp jí.* ³“Pablowā yoobóđih ī naóhcan caá. Yeebdíh pánih bohéna, queédih ñi weñat pínahdihjeh ī bidna caá”, biquína ī niíf yeena caá. ⁴Obohjeéhtih, Dios jwí jenah joyátđih jéihni nin pah ā niíf naáwáp jí: “Jesúh túini doonádih ī naáwát pínah niijná, Pablowáđih wā wahbipna caá”, ā niijp jí. Pánihna, caandíh naóhna, “Pablowā túi chājnit caá”, bita ī niíf jenah joyát pínahdih jwí bidcan caá. Diosboó “Í túi chájna caá”, ā niijat pínahdihjeh bidnit, Jesúh doonádih jwí naáwáp jí.* ⁵Pánihna, yeebdíh naóhna, túini niijat pah niicán, níih bíi déedih náahcan, ded pah jwí bohéatjidih ñi jéihna caá. Diosbut páant jwí chājatjidih ā jéihna caá. ⁶“Pablowā chah jéihnit caá”, yeéb, bitabut ñi niíf jenah joicát pínah niijná, yeebdíh jwí bohénap jí. ⁷Jesucristoíh túini doonádih yeebdíh naáwát tūtna, Dios ā wahnit jumna, yeebdíh búdí jwíta

jéih wut tagaá. Obohjeéhtih, pánih wutcan, búdí oinit, chahhjah bohéna, yeebdíh jwí yóhahcap jī. Romanih mi wúúhdih túinijeh mi en dawát pah yeebdíh jwí bohénap jī. ⁸Yeebdíh búdí oinit, wéina, nihat yeó jáap jummat pah túini doonádih jwí naáwáp jī. Bitá jwiítidih ī mao yohíhatdih jéihna yuhna, yeebdíh jwí teo wáac cádahcap jī. ⁹“Jwíjeéh ī jum láa, íih bácah ā chuunáchah yuhna, búdí ī tewep jī”, ñi niíf náhnina nacaá. “Baáb jéenat pínah játih teo jwíhñit, púú nihat yeó jáap teo táah bejnit, chei tac yoob póhba ípí teo cádahap jī. Pánihna, Dioíh túini doonádih naóhñit, jwiítidih tac buugáihcan, ī jeémát pínahdih jíib chājat tūat niijná, búdí ī tewep jī”, ñi niíf jéihna caá.*

¹⁰“Jwíjeéh jumna, Dios ā weñat pínahdihjeh chājnit, ī tái jumap jī”, ñi niíf jéihna caá. Diosbut caandíh ā jéihna caá. Pánihna, bitá “Pablowá yeejép ī jumap jī”, ī jéih niijcán caá. ¹¹⁻¹²“Jwiít nihatdih túinijeh ī bohénachah, jwí tái joyóp jī. Biquínadihbut jwiítidih ī naáwáp jī. Ded ā wehdih ā tái bohéat pah jwiítidih ī tái naáwáp jī. Dios ā weñat pínahdih ded pah jwí chājat pínah niijná, búdí ī bohénap jī”, ñi niíf jéihna caá. Dios yeebdíh át níwip wut jī, áihwá jummit, ájeéh ā maáh jumapboó ñi jummat pínah niijná. Páant yeebdíh jwí bohéatjidihbut ñi quíib buudcán nacaá.

¹³Pánihna, yeebdíh jwí naáwátidih ñi tái jepahachah náhninit, búdí wéinit, “Túina caá, Paá”, Diosdih jwípí niijná caá. Á naáwátidih yeebdíh jwí bohénachah, nin pah ñi niíf jenah joyóp jī: “Í jenah joyátjihjeh naóhna ī chājcan caá. Dios naáwát yoobát jwiítidih bohéna caá ī chājap”, ñi niíf jenah joyóp jī. Pánih jenah joiná, caán naáwátidih joinít, Jesúsdi h jepahna, túiniboodíh tūat nuumná caá ñi chājap. ¹⁴Judea baácdih moón Dioíhwā ī jummat pah yeebbút bíc yoobó ñi jumna caá. Dios ā wahní Jesucristodih queét ī jepahat jíib, íih baácdih moón judíowā, queétdih yeejép ī chājap jī. Pánihat pah muntih, yeebbút

Jesúsdi h ñi jepahat jíib, níih baácdih moonjéh yeebdíh yeejép it chājap taga.* ¹⁵Queét judíowā jon játih Dios naáwátidih naóh yapanitjidih yehna niijnít, it mao yohop tají. Túttimah, jwí Maáh Jesucristodihbut it mao yohop tají. Túttimah, Dios naáwátidih ñi joicát pínah niijná, jwiítboodíh níih tútchimant ī bacanap jī. Pánih chājna, Diosdih búdí íjanit, nihat cáacwáidihbut ī eníhcan caá.* ¹⁶Judíowā nihcannit iiguúpna ī bejat déedih náahcan, Jesúsdi doonádih naáwátidih jwí bejchah, judíowā jwí naáwátidih ī jáhíhip yuh jī. Pánihna, Diosdih yehna ī niiját jíib, íjnit, Dios queétdih búdí ā peéh chājbi pna caá.

Pablo Tesalónicadih moondíh ā jwúub eníhat

¹⁷Yeebdíh wā cádah jūúwúchah, wíih caolih níjeéh ā páñap be. Maátcanjeh níjeéh wi hcan yuhna, yeebdíh búdí jwí bidip be. ¹⁸Pánihna, búdí oina, yeebdíh enedih jwí jwúub bejñhip yuh be. Weemjéh dawá láa yeebdíh búdí enedih wā bejñhichah yuhna, Satanás jwí jib bejatdih ā jáhap jī. ¹⁹Yeebdíh Jesúsdi doonádih jwí naáwáchah, ñi tái joyátjidih náhninit, búdí jwí wéina caá. Jwí Maáh Jesús ā jwúub dei jūúwúchah, ñi jepahatjidih jenah joinít, búdí wéina, “Jwí naóhñiji túini doonádih ī tái jepahap jī”, Jesúsdi h jwí niíf naóhbi pna caá. ²⁰Pánihna, yeebdíh jwí naáwáchah, ñi jepahatji jíib, jwí Maáh jwiítidih ā wéi naáwátidih jéihñit, jwiítbut búdí jwí wéina caá.

Timoteodih ā wahat

3 ¹⁻²Pánihna, yeebdíh búdí náhni dahwanit, yeebdíh ā enat pínah niijná, Timoteodih ñi pebhna jwí wah bojop be. Caán jwí úud panihni, weemdíh pej jumni, Cristoíh túini doonádih apí naáwáp jī. Diosjeh caandíh ā wahachah, weemdíh búdí ā teo wáacap jī. Pánihna, yeebdíh ā bohéat pínah niijná, ñi pebhna caandíh wahniji, Atenas tútchiboó bícjeh wā páñap jī.* ³Jesúsdi h

* 2.9 Hch 18.3; 2Ts 3.8 * 2.14 Hch 17.5 * 2.15 Hch 9.23,29; 13.45,50; 14.2,5,19; 17.5,13; 18.12 * 3.1-2 Hch 17.15

ni jepahatji jib bita yeebdih yeejép i chājachah yuhna, Diosdih ni cādahcat pínah niijná, yeebdih wā bohéat tūtutp jī. “Jesucristodih jwī jepahachah, jwī tūtut nūmátdih ijnit, áihwā nihcannitboó jwiítdih yeejép i chāj bipna caá”, jwī niíf jéihna caá. ⁴Nijeéh jumna, páant jwī yapat pínahdih dawá láa yeebdih jwī naáwáp jī. Būu jwī naáwátji pah á yapatdih ni jéihna caá. ⁵Pánihna, ded pah ni jummatdih búdí jéihhna, Timoteodih wā wahap jī. “Nemépwa i maáh queétdih á yee naáwáchah, ¿queétdih caandih yehna i niijná niít? Yehna i niijcáh, nihat conboó jwī bohéat búdí jwī tewatji buudní á jumbipna caá”, wā niíf jenah joyóp jī.

⁶Būu Timoteo, ni pehbóo juibíniji, á jwúb juyúp jī. Jwúb juinít, “Nihat Tesalónica tútchidih moón meemdih búdí i túyat tūtutp be. Queét Dios naáwátdih tái joiná beé i chājar be. Tái joinít, Diosdih búdí oinit, i míic tái oina beé. Yeebdih náhninit, búdí wēinit, yeebdih i bidna beé. Yeéb queétdih bidnit, búdí enedih ni bejihat pah muntih, queétdih yeebdih i bidna caá”, weemdih á niíf naáwáp jī. ⁷Páant á niíf naáwáchah, yeebdih jwī náhni dahwaat á yayáh bejep jī. Yeéb Dios naáwátdih jepahnit, ni tái jummat doonádih joinít, bita jwiítdih yeejép i chājachah yuhna, búdí jwī wēina caá. ⁸Yeéb jwī Maáh Jesúsdihi ni tái péenachah, jwíih caolih búdí á wēina caá. ⁹Pánihna, “Paá, ma teo wáacatjih queét Jesúsdihi i tái péeatdih jéihna, búdí wā wēina caá. Páant weemdih ma weñaat á túina caá”, Diosdih wā niijná caá. ¹⁰Pánih wēinit, yeó jáap, cheibut Diosdih búdí jwī uúbhna caá, yeebdih enat tūtutna, jwiítdih á wahat pínah niijná. Yeéb Jesúsdihi ded pah ni tái chājat pínahdih beh joyát yeebdih páantjeh á judhduchah, ni pebhna jwúb bohénadih jwī bejhna caá.

¹¹Yeebdih jwúb enedih jwī bejat pínah niijná, Satanás á jáhat panihatdih i yohat pínahdih jwī íip Diosdih, jwī Maáh Jesucristodihbut búdí jwī uúbhna caá.

¹²Pánih uúbhna, jwī Maáh yeebdih á teo

wáacat pínahdih jwī uúbhna caá, chah míic oinit, nihatdihbut ni oyat pínah niijná. Pánihna, yeebdih búdí jwī oyat pah muntih, yeebút bíic yoobó ni oyat pínahdih wā náah yacna caá. ¹³“Paá, queétdih ma tui teo wáacá, ma weñat pínahdihjeh i chājat pínah niijná”, jwī niíf uúbhna caá. Páant á teo wáacachah, jwī Maáh Jesucristo nihat áihwájeéh jwúb dei jüóhnit, Jesús jwī íip Diosdih nin pah á niíf naóhbipna caá: “Queét túinit i jumuchah, queétdih dedé peéh chājat pínah á wihcan caá”, á niijbipna caá.

Dios á weñat pínahdih ded pah i chājat

4 ¹Būu bíih bohéatdih yeebdih jwī naáwát tūtut caá. Nijeéh jwī jum láa, Dios á weñat pínahdih ded pah ni chājat pínahdih jwī bohénap jī. Páant jwī bohéatjidih nit quíib buudcáp taga. Páant ni chājat chah ni tui jepahatdih yeebdih búdí jwī náah yacna caá.

²Jwī Maáh Jesucristo ded pah á wutatjidihjeh yeebdih jwī naóh yapaatdih ni tui jéihna caá. ³Nin pah ni jummat pínahdih Dios á náah yacna caá: Diosdih jepahcannit i jummat pah yeebút ni jumca bojoó. Ni áa nihcannitjih yeejép ni chāja bojoó. ⁴Dios á enechah, cáacwábut i enechah, ni tui áa jumúú. Pánih áa jummit, mijeéh ni tui jumúú. ⁵Diosdih jéihcannit i áa nihcannitjih ípí metna caá. Obohjeéhtih, yeéb Diosdih jéihnitboó páant ni chāja bojoó. Ni weha mána yaádhjeéh túinijeh ni jumúú. ⁶Mijeéh bóojeéh jumnihdih ni déuc wái metca bojoó. Dios nihat ni chājatdih jéihnit, páant ni chājat jib búdí á peéh chāj bipna caá. Jon ni pebh juibínitji caandih búdí jwī bohénap jī. ⁷Dios jwiítdih í náah chājatdih wutcan, túinijeh jwī jummat pínahdih át wutut wut jī. ⁸Butéh wā naáwátdih weemjéh wā wutat nihcan beé. Dios yeebdih páant á wutatdih wā naóh yapanap be. Pánihna, ded caandih yehna niijná, weemdih nihcan, Diosboodih á yap yohna caá. Caán caá Túini Espiritudih yeebdih wühni.

9-10 **Buu** míc oyatdih yeebdfh bainí wā naáwát túut caá. “Ñi míc oyoó”, Dios ā niŷ wutatdih joinítji caandíh táí jepahna caá ñi chājap. Pánih jepahna, nihát ñíh baác Macedoniadih moón Jesúhfwādh yeeb ñi túi oina caá. Pánih míc oinit, chah míc teo wáacnit ñi jumúú.

11-12 Pánih míc oina, bícdih túinijeh ñi jumúú. Míic jūihcanjeh, bitadih yeejép táoh naóhcan, bita ī tewatdih tubit ñi en naóhca bojoó. Yabhcanjeh, ñi túi teweé. Pánih teonit, bitaíh bí déedih, íih jeémátdihbut tubit ñi úbh tac buugáca bojoó. Pánih wutatdih jáantjeh yeebdfh jwī naáwáp jī. Caandíh ñi jepahachah, Diosdih jéihcannitboó yeebdfh ennit, “Queét túi chājnit caá”, ī niijbípna caá.

**Jesucristo ā jwúub dei jūúwúchah,
ded pah ā yapat pínah**

13-14 **Buu**, jwī déewā panihnitá, Jesúhfwā ī wunuchah, ded pah ī yapat pínahdih yeebdfh jwī naáwát túut caá, tubit ñi jígahcat pínah niijná. Jesucristo ā wunat táttimah, Dios caandíh āt jwúub boonanap tajī. Caan páh muntih jwiít áihwā jwī wunat táttimah, jwiítidihbut ā jwúub boonachah, Jesús ā jumupboó ájeéh jwī táí jumbipna caá. Páant jwī yapat pínahdih ñi túi náhninaá. Pánih náhninit, Jesúhfwā, ñi oinit ī wunat táttimah, ñi bidna yuhna, tubit ñi jígahca bojoó. Bita Jesúsdih jepahcannit, Jesúsjeéh ī wihcan níft. Pánihna, ī oinit ī wunat táttimah, ī jwúub míc encat pínahdih jéihna, búdí jígahnit, ī moh yéejna caá. Obohjeéhtih, Jesúsdih jepahcannit ī jígahat pah yeéb ñi jígahca bojoó.

15 Nin pah Jesúsjeéh ā naáwátjidih yeebdfh jwī naóh yapana caá: “Queét wíhfwā wunnitji ī boo pud jūúwát pínah játih, wuncannit ī waóh púuh laab béj páican níft”, Jesús āt niijíp wut jī.

16-17 Nin pah ā yapbipna caá: “Ñi púuh laáb jūúwú”, Jesús ā niŷ ejatdih, ángelwā ī maáh búdí ā ejatdihbut jwī joibípna caá. Dios ā wúhni póajat nahjīh ángelwā ī maáh ā póojochah, jwī joibípna caá.

Páant ā yáanachahjeh, jwī Maáh Jesucristo ā jwúub dei jūóhbiipna caá. Páant ā dei jūúwúchah, áihwā wunnitji, Jesús ā boo pud jūúwátji pah muntih, ī boo pud jūóhbiipna caá. Queét ī boo pud jūúwúchah, jwiít áihwā wuncannit, íjeéh wáac juibínit, wēpép púuh laab béjnit, mah tólihna nihát bícdih jwī Maáh Jesúsdih jwī jwááhbiipna caá. Pánihna, jwiít nihát bícdih Jesúsjeéh páantjeh jwī jumbipna caá.* 18 Pánihat pínahdih jéihnit, yeéb bitadihbut jwúub naóh yapanaá, Jesúhfwā wunnitdih tubit ī jígahcat pínah niijná.

5 1-2 **Buu**, wā déewā panihnitá, Jesúhfwā wunnit ded pah ī yapat pínahdih ñi jéihna caá, buca. Obohjeéhtih, débólih Jesucristo ā jwúub dei jūóhni yeó jáap pínahdih jwiít cáacwā jwī jéihcan caá. “Náhnica, nūmmní ā juyát pah jwī Maáh Jesucristo ā jwúub dei jūóhbiipna caá”, yeebjéh ñi niŷ jéihna caá. Páant ñi jéihyechah, wā jwúub naóhcan níft.* 3 Diosdih jepahcannit nin pah ī niijbípna caá: “**Buu** túini láa caá. Cáacwā ī míc maocah, úmcanjeh, jwī táí jumna caá. Yeejép yapat jwiítidih ā wihcan níft”, ī táoh niijbípna caá. Páant ī niijíchahjeh, caandíh ī jepahcatji jīb, Jesús peéh chājadih ā jwúub dei jūóhbiipna caá. Yaádh ī weép jáaat dée pah ā jumbipna caá. Wudu jumnih mi weép jáanachah, caán tubatdih mi jéih jweicán caá. Pánihat pah Jesucristo ā jwúub dei jūúwúchah, caandíh jepahcannitji ī yéejat jīb ī jéih jweicán níft.* 4-5 Obohjeéhtih, wā déewā panihnitá, yeéboó dupánap panhipboó jumcan, baabáp panhipboó ñi jumna caá. Jesúsdih jepahcannit, bita ī encat pínah niijná, dupánapboó yeejép ípí chājna caá. Obohjeéhtih, yeéboó páant ñi chājcan caá. Pánihna, náhnica nūmmní ā waád juyát pah, Jesús ā jwúub dei jūúwúchah, ñi wáhi bejcan níft. Yeebdfh peéh chājadih jūóhna ā chājcan níft.* 6 Jwiít Jesúhfwā jumna, caandíh jéihcannit ī chājat pah jwiítidih chājcat caá náahap. Ūonit panihnit jumna, ded

* 4.15-17 Mt 24.30-31; Mr 13.26-27; 1Co 15.51-52 * 5.1-2 Mt 24.43; Lc 12.39; 2P 3.10

* 5.3 Is 13.8

pah nin baáčboó ã yapatdih queét ĩ jéihcan caá. Obohjeéhtih, jáanit panihnit, “¿Dios ã weñat pínahdih chājat túut niijná, ded pah wā chājbi?” niǐj jenah joyát caá jwiít dih náahap. “Wañcanjeh Jesucristo ã jwáub dei jüóhbi pna caá”, niǐj náhninit, túi chājat caá náahap.

⁷Jesúsdih jepahcannit, dupúat panhipboó jumna, ñonit panihnit caandih ĩ joicán caá. “Jesús ã jwáub dei jüóhcan niít”, niǐj jenah joinít, ĩ weñat pínahdihjeh chājnit, ipí babh máihna caá. ⁸Obohjeéhtih, jwiít baabáp panhipboó jumnitdih Dios naáwát dih túi jenah joyát caá náahap. Á weñat pínahdih jenah joinít, yeejép chājcat caá náahap. Soldado míc mawadih bejna, itah wao chá páha páahnit, áih báhahdih jáhat pínah niijná, itah chóodihbut áih tacamant āpí dñoná caá. Pánihna, soldado ã míc jáhat pah, jwiít Jesúshwádihbut míc jáhat caá náahap. Obohjeéhtih, jwíih báhahdihjeh pohba jáhatdih niijná wā chājcan caá. Jwíih caolihdih jáhatdih niijná caá wā chājap. Nin caá jwíih caolihdih jwí jáhat pínah: Jesucristodih túi jenah joinít, Diosdih cáacwádihbut túi oyat caá caolihdih jáhat ã jumap. “Jesús wā yéejatdih yohnit, weemdih ájeéh ã ub bejbipna caá”, niǐj jenah joyátbut caolih jáhat ã jumna caá. Pánih jáhnit panihnit jumna, Satanás jwiít dih ã yeejat túutuchah, caandih jwí jéih yap yohna caá.* ⁹⁻¹⁰Jesucristodih jepahcannit bícdih Dios jwiítboodih át peéh chājihcap wut jī. Obohjeéhtih, áihwā jwí jummat pínah niijná, jwí yéejat jíib, jwí Maáh Jesucristo jwiít dih át wun wūhup wut jī. Pánihna, jwiít áihwā jumnit, nin baáčboó páantjeh jumna, wunna yuhna, niहत bícdih ájeéh jwí túi jumbipna caá. ¹¹Caandih náhninit, Jesúsdih ñi túi jenah joyát pínah, ñi jepahat pínahdihbut páantjeh ñi míc teo wáacá.

Pablo queétdih bíih ã wutat

¹²⁻¹³Buu yeebdih bainí wā jwáub naáwát túut caá, páant muntih. Ñijeéh jumnit Dios naáwát dih yeebdih ĩ

bohénachah, ñi túi joyoó. Yeebdih bohéat pínah niijná, Diosboó queétdih ã wutuchah, yeebdih bohénit, búdí ĩ teona caá. Pánihna, queétdih oinit, ñi túi jepahaá. Yeebút míc oinit, bícdih ñi túi jumú.

¹⁴Yabhnitdih ñi tewat túutá. Úmmitdih, jígahnitdihbut ñi weñanaá. Wēpcannitdih ñi túi teo wáacá. Bitadih yójahcan, íjeéh ñi túi jumú.

¹⁵Yeebdih yeejép chājnitdih ñi yéej chāj jwáubaca bojoó. Nihatdih túi chājnit, bícdih ñi túi jumú.

¹⁶Ded pah yeejép yapna yuhna, Diosdih túi jenah joinít, páantjeh ñi weñeé.* ¹⁷Caandih ñi úbh cádahca bojoó. ¹⁸Yeó jáap jummat pah “Túina caá, Paá”, Diosdih niijnít ñi jumú. Túi yapna, yeejép yapna yuhna, bíc yoobó “Túina caá, Paá”, niijnít ñi jumú. Pánihatdih Dios yeeb Jesúshwádih ã náah yacna caá.*

¹⁹Túini Espíritudih túi jepahnit, ded pah ã teo wáacatdih ñi jáhca bojoó.

²⁰Detdih Túini Espiritu ã naáwáchah, queét ĩ naóh yapañhichah, yeebboó joíhncannit pah ñi jumca bojoó.

²¹Pánihna, niहत naáwát dih túi jenah joinít, ded túini, ded táicanni ã jummatdih ñi jéihyeé. Pánih jéihna, táinidih jepahnit, ñi náhninaá. ²²Obohjeéhtih, táicanniboodih, ñi joyáh bojoó.

²³Jwiít yeebdih Dios ã túyatdih búdí jwí náah yacna caá. Pánihna, yeebdih úbhna, “Paá, queét míhwádih búdí ma teo wáacá, yéej chājatdih ĩ yap yohat pínah niijná. Meemdih ĩ túi jenah joyát pínahdihbut teo wáacnit, queétdih ma túi wapaá”, búdí jwí niǐj úbhna caá. Páant ã teo wáacachah, jwí Maáh Jesucristo ã jwáub dei jüóhni yeó jáapdih yeéb áihwā túinit ñi jumbipna caá. ²⁴Diosjeh yeebdih ñifonit, ã niǐjátji pah yeebdih ã túut nuúm péabipna caá.

Pablo ã péé túyat túutat

²⁵Wā déewā panihnitá, jwiít dihbut búdí ñi úbú.

²⁶Dios ã oyatjīh niहत Jesúshwā ñi túi míc úbú.

²⁷Jwĩ Maáh Jesús ã enechah, nin pah yeebdíh wã naóhna caá: Nin núodih ñi pebhna ĩ ʼb juibínachah, nihah caánboó jumnit Jesúhwādhĩ ñi túi en naáwá.

²⁸Jwĩ Maáh Jesucristo yeebdíh oinit, ã túi teo wáaca naáh.
Páant bóojeh tígáá wã naáwát.
Pablo

2 TESALONICENSES

2 Tesalonicensesdih jwí túi beh joyát pínah naáwát

¿Déhe tigaá daácniji? Pablo, Dios á jib bohéat túutni nin núodih át daacáp wut jī. Pablo ded pah á jumardih chah jéihhna, Romanosdih jwí túi beh joyát pínah naáwátdih ñi enéé.

¿Dedih át daácji? Queét Tesalónicardih moón Jesúhwādh nin núodih át jwáub daác wahap wut jī.

¿Dedmant, débólih cah, át daácji? Chah jéihnit “Pablo 1 Tesalonicensesdih á daacát túttimah, seis widh túttimah, jópchi 51—52, (Jesús á wunat túttimah 18—19 jópchi túttimah) nin núodih át daacáp wut jī. Silas Timoteojih Tesalónicardih moondih Pablo á jwíh daácní núodih wahnitji Pablo pebhna í jwáub juyát túttimah, nin núodih queétdih át jwáub daác wahap wut jī”, í níj jenah joiná caá.

¿Dedé pínah tigaá át daácji? Nin núodihbut bíic yoobó queétdih teo wáaquíhna, át daác wahap wut jī. Yeejép yapnitdih weñáihna, Jesúsdi h cádahat túutcan, yabhcanjeh tewat túutna, Jesús ded pah á jwáub dei jūúwát pínah á jumardih á jwáub jéihyahna, nin núodih át daác wahap wut jī.

Ded pah 2 Tesalonicenses á jumardih:

1. Queétdih á daác jwíhah (1.1-12)
 - a. Queétdih á túyat túutat (1.1-2)
 - b. Queétdih “Túina caá”, Diosdih á níj (1.3-10)
 - c. Queétdih á úbát (1.11-12)
2. Queétdih á wutat (2.1—3.15)
 - a. Jesús á jwáub dei jūúwát ded pah á jumardih í jenah joyátdih á yoobáat (2.1-12)
 - b. Jesúhwā ded pah jenah joyát caá náahap (2.13-17)
 - c. Caandih í úbát pínahdih á wutat (3.1-5)
 - d. Yabhnitdih á tewat túutat (3.6-15)
3. Queétdih á péé úbát, á túyat túutatbut (3.16-18)

Queétdih á túyat túutat

1 ¹Weém Pablo, Silvano, Timoteojih túyat túutnit, yeéb Tesalónica tútchidih moón jwí íp Dioíhwā, jwí Maáh Jesucristoíhwābut ñi jumuchah, nin núodih bíhdih daacát túutnit, yeebdih wā jwáub wahna caá. ²Jwí íp Dios, jwí Maáh Jesucristo yeebdih oinit, í teo wáaca naáh, ñi túi jumardih pínah níjñá.

Queétdih “Túina caá, Paá”, á níj

³Wā déewā panihnitá, yeebdih úbhñit, “Jesúsdi h chah í túi jenah joyátdih, chah

í míic oyatdihbut á túina caá, Paá”, yeó jáap jumardih pah jwí níj (1.3-10).

⁴Jesúsdi h ñi péeat jib, bita yeebdih yeejép í chājachah yuhna, caandih ñi cádahcan caá. Páant ñi cádahcatdih jéihna, bita Dioíhwādhbut jwí túi wēi naóhna caá.

Cristo á jwáub dei jūúwáchah, Dios yeejépwādh á péeh chājat

⁵Yeejép yapna yuhna, Jesúsdi h ñi cádahcah enna, Dios á maáh jumupna yeebdih á bejat túutbipna caá. Páant á chājachah, á jenah joyát yoobópdih á jumardih ni hah cáacwā í jéihbipna caá. ⁶Pánihna, Dios yoobópdih jenah joiní

* 1.1 Hch 17.1; 1Ts 1.1

jumna, yeebdíh yeejép chājnitboodíh ā peéh chājbpina caá. ⁷Jwí Maáh Jesús jeámant jwúub dei jūóhna, búdí tūu iigát cātíh, áih wēpnit ángelwā bícdih, yeéb yeejép yapnitjidih ā táí jumat túutbpina caá. Jwiitdihbut bíc yoobó ā chājbpina caá. ⁸Pánih jūóhna, Diosdih, jwí Maáh Jesúfih túini doonádihbut jepahcannitdih ā peéh chājbpina caá. ⁹Dios queétdih ā peéh chājachah, páantjeh iiguípboó yeejép í yapbpina caá. Jwí Maáh Jesús pebh jéih jumcan, búdí ā wēpatdihbut í jéihcan níft. ¹⁰Jesús ā jwúub dei jūóhni yeó jáapdih áihwā caandíh wēnít, “Jesús túini, chah wēpni caá”, í niijbpina caá. Yeéb áih doonádih jwí naáwáchah joinítbut queét bícdih caandíh búdí ní wēibpina caá.

Queétdih ā uúbát

¹¹Yeebdíh Diosdih jwípi uúbhna caá, ā náahat pahjeh ní chājat pínah niijná. Nihat áihwādih páant chājat caá náahap. Pánihna, yeó jáap jumat pah yeebdíh búdí jwí uúbhna caá, Diosdih túi jenah joinít, ā teo wáacatjih ded pah ní chājíhatdih ní buujáat pínah niijná. ¹²Páant ní túi chājachah, jwí Maáh Jesucristofihwā ní jummatdih jéihnit, bita caandíh, yeebdíhbut í túi wēi naóhbpina caá. Páant ní jumat pínah niijná, jwí íp Dios, jwí Maáh Jesucristobut yeebdíh oinit, í teo wáacbpina caá.

Jesucristo ded pah ā jwúub dei jūúwát

2 ¹Buu jwuh jwí Maáh Jesucristo nin baácboó ā jwúub dei jūúwáchah, míc wáac juibínit, caandíh jwí jwááat pínahdih wā naóhbpina caá. ²Bitá yeebdíh yeena, “Jwí Maáh átát jwúub dei jūóh tagaá”, í niijíchah yuhna, ní úmca bojoó. Biquína “Dios weemdíh páant ā niijp jí”, níj, bita “Pablo páant át daác wahap jí”, ít níj yee tagaá. ³Pánihna, bita páant yeebdíh í yeenachah, ní joyáh bojoó. Caán ā jwúub dei jūúwát pínah játih, Diosdih dawá í yap yohbpina caá. Páant í yap yohochah, chah yeejép wutni ā jígohbpina caá. Caandíh Dios peéh

chājna, iiguípna ā wahbpina caá. ⁴“Caán nihat maáh caá”, cáacwādih níj jenah joyát túutnit, Diosboodíh ā weñat túutcan níft. “Weém caá Dios”, níj yeenit, Diofih muúboó ā waadbína caá, nihat caandíh ennit, í wēi naáwát pínah niijná.*

⁵¿Nijeéh jumna, páant yapat pínahdih wā naáwátjidih ní náhnican níft? ⁶Buu caán yeejép wutni pínahdih jáhni páantjeh jwí cātíh ā jum jwuhna caá. Obohjeéhtih, Dios ā níoni yeó jáapdih yeejép wutni ā jígohbpina caá. ⁷Buu caandíh ní jéih encah yuhna, nemépwā í maáhboó Dios ā wutatdih cáacwādih ā yap yohat túutna caá. Obohjeéhtih, páant ā chājachah yuhna, yeejép wutnidih jáhni ā bejat pínah játih caán tubit yeejép ā jéih wut jwuhcan caá. ⁸Á bejat túttimah bácah, tubit yeejép wutni ā jígohbpina caá. Páant ā jígohat túttimah, jwí Maáh Jesucristo á yeh iigátjih nin baácboó jwúub dei jūóhna, ā naáwátjih póoj yohat pah, caandíh ā buudábpina caá.* ⁹Caán yeejép wutniboó nemép ā wēpatjih, cáacwā í jéih chājca naáhdih dawá láa ā chāj jútbpina caá, queét caandíh í wēi enat pínah niijná.* ¹⁰Búdí yeejép ā chājachah yuhna, iiguípna bejnit pínahboó “Caán túi chājni caá”, niijnít, caandíh í jepahbpina caá. Queét Jesúfih doonádih, yoobópdih ā jumuchah yuhna, ít joíhcap tagaá. Páant í joíhcat jíib, queét iiguípna bejnitdih Dios ā ubcan níft. ¹¹Túini doonádih í náahcat jíib, Dios queétdih máihnit pah ā chājbpina caá, yee naáwátidih í túi joyát pínah niijná. ¹²“Caán naáwát yoobópdih nihcan caá”, niijnít, yeejép í wēi chājatji jíib, Dios queétdih ā peéh chājbpina caá.

Dios áihwādih ā níwát

¹³Yeéb jwí déewā panihnitá, jwí Maáh Jesús ā oinit ní jumna caá. Nin baácdih ā chājat pínah játih yeéb iiguípna bejnit déejidih Dios át níwip wut jí, áihwā ní jumat pínah niijná. Túini doonádih “Yoobópdih tígáá”, yeéb ní níj jenah joyóchah, Túini Espíritu yeebdíh át teo wáacap tagaá, túinit ní jumat pínah

nijná. Pánihna, ã ñíonit ñi jumuchah, Diosdih wēinit “Túina caá, Paá”, jwí niját dée caá. ¹⁴Túini doonádih jwí naáwáchah, Dios yeebdíh át ñíwip taga, jwí Maáh Jesucristo jeáboó maáh ã jumuchah, yeebbút caán bícdih maáta ñi jumat pínah niijná.

¹⁵Pánihna, Jesucristodih túi péenit ñi jumuu. Pánih péena, jwí naóh bohéátjidih jwí daác wahnidihbut túi náhninit, ñi yap yohca bojoó. ¹⁶⁻¹⁷Jwí Maáh Jesucristodih, jwí íip Diosdihbut yeebdíh búdí jwí uúbhna caá, í náah yacat pah ñi chájat pínah niijná. Jwiítidih oina, iiguípna bejnit déejidih Dios ã túi ubatdih náhninit, yeó jáap jumat pah búdí jwí wēina caá. Jesucristo, jwí íip bícdih yeebdíh í teo wáaca naáh, wēp ñúhnit panihnit jumna, túi chájnit, túi míic wéhenit páantjeh ñi jumat pínah niijná.

“Jwiítidihbut ñi uúbá”, ã niját

3 ¹Buu jwí déewá panihnitá, jwiítidihbut ñi uúbá, jwí Maáh Jesúh doonádih dawá cáacwádih jwí túi bohéat pínah niijná. Yeéb caán doonádih ñi wēi jepahat pahjeh muntih bitadih jwí bohénachah, í túi wēi jepahat pínahdihbut ñi uúbá. Pánih jepahnit, bitadihbut í naáwáchah, caán dooná waícanjeh ã bej peét bejbipna caá. ²Jesúh doonádih dawá jepahcan, yéej chájnit jumna, jwiítidih í yeejéj chájhichah, Dios jwiítidih ã wapat pínahdihbut ñi uúbá. ³Jwí Maáh Jesús ã nijátjeh pahjeh chájni ã jumna caá. Pánih jumna, nemépwá í maáh yeebdíh ã yéej chájat túutuchah yuhna, yeebdíh ã teo wáacbipna caá. Jesúsdih túi jenah joinít, nemépwáboodíh ñi jepahcat pínah niijná. ⁴Páant Dios yeebdíh ã teo wáacatjéh, ded pah jwí wutuchah, ñi jepahatdih jwí túi jéihna caá. Páant ñi cháj cádahcatdihbut jwí jéihna caá. ⁵Dios búdí ã oyatdih yeebdíh ã túi jéihyana naáh, caandíh oinit, bitadihbut ñi oyat pínah niijná. Jwí Maáh Jesús yeejéj yapna yuhna, Diosdih át cádahcap wut jí. Páant ã jumat pah

muntih, yeebbút yeejéj yapna yuhna, ñi cádahcat pínahdih wá uúbhna caá.

Ã tewat túutat

⁶Jwí Maáh Jesucristo ã wēpatjéh, nin pah yeebdíh wá wutna caá: Det Jesúhwa jwí bohéátjidih jepahcan, tewíhcannitdih ñi pej jumca bojoó. ⁷Ñijeéh jumnit, búdí jwí tewechah, ñi enep jí. Pánihna, jwí tewatjeh pahjeh muntih yeebdíhbut tewat ã náahatdih ñi jéihna caá. ⁸Ñíih jeémátidih jíib wihcanni jwípí jeémpcap jí. Obohjeéhtih, yeebdíh uúbh tac buegácat túut niijná, yeó jáap jumat pah, chei jumat pahbut búdí jwí tewep jí.*

⁹Jwí bohéatjeh jíib yeebdíh jwíta jíib waadá tagaá. Obohjeéhtih, jíib náahcanjeh, búdí jwí tewep jí, yeebboó jwiítidih ñi en yacat pínah niijná. ¹⁰Ñijeéh jumnit, nin pah yeebdíh jwí níj bohénap jí: “Teocannit í jeémpca bojo naáh”, jwí nijíp jí. ¹¹Obohjeéhtih, yeéb biquína ñit tewíhcap wut be. Pánih tewíhcan, bitadih ñit tac buegánap wut be. ¹²Pánih tewíhcannitdih jwí Maáh Jesucristo ã wēpatjéh nin pah jwí níj wutna caá: “Bitadih tac buegácanjeh, ñi teweeé, ñíih jeémát pínah jíib”, jwí niijná caá.

¹³Obohjeéhtih, yeéb jwí déewá panihnitá, túi chájna, ñi chuucá bojoó.* ¹⁴Biquína caanjíh moón jwí tewat túutatdih í yap yohochah enna, queétdih ñi pej jumca bojoó, tíicnit, í túut numát pínah niijná. ¹⁵Obohjeéhtih, Jesúsdih cádahnitdih ñi en jüihnat pah, queétdih ñi en jüihca bojoó. Queét ñi déewá, Jesúhwa í jumuchah, í yap yohatdih queétdih túinijeh ñi naáwá, í túi tewat pínah niijná.

Ã pée túyat túutat

¹⁶Jwí Maáh Jesús jwiítidih túi jumat túutni, yeó jáap jumat pah yeebdíh ã túi teo wáaca naáh, ñi túi jumat pínah niijná. Jwí Maáh ñijeéh ã túi jumna naáh.

¹⁷Weém Pablo, nin péeni naáwátbitdih wíih téihyájhjeh wá daácna caá. Nihat wá daác wahnidih wíih téihyájhjeh wápí

daác péana caá. Páant péeni
naáwátbitdih míic wā daacátdih enna,
wā naáwát yoobát ā jumatdih ñi
jéihbipna caá. ¹⁸Jwī Maáh Jesucristo

yeéb nihatdih oinit, búdí ã teo wáaca
naáh.

Páant bóojeh tiguaá wā naáwát.
Pablo

1 TIMOTEO

1 Timoteodih jwí túi beh joyát pínah naáwát

¿Déhe tigaá daánciji? Pablo, Dios á jib bohéat túutni nin núodih át daacáp wut jī. Pablo ded pah á jumadnih chah jéihfina, Romanosdih jwí túi beh joyát pínah naáwátlih ñi eneé.

¿Déhedih át daánci? Timoteodih nin núodih Pablo át daacáp wut jī. Timoteo íp Griego, (judío nihcanni) á ñin judío wili Jesúsdih jéihnih wut jī. Pablo jwíh bejniñi á jwúub bohé jibidih bejna, Timoteodih át numah jibip wut jī. (Hch 16.3) Pablo túttimah á jib bohénachah, Timoteodihbut át numah bohé jibip wut jī. Pablo Timoteodih búdí oinit, á teo wáacatdih búdí át weñep wut jī. Timoteobut nemat muúdh í nemniñi í jwúub wátni át jumup wut jī. (He 13.23)

¿Dedmant, débólih cah, át daánci? Chah jéihnit “Pablo Roma tútchiboó nemat muúboó á jwíh jumuchah, caandih í bacaat túttimah, (Hch 28 túttimah) Pablo bíic peihcanni jópchi Éfeso tútchidih moón Jesúshwádh át jwúub bohénep wut jī. Queétdih bohé cádahnit, Pablo Macedonia baácna á bejehah, Timoteo Éfeso tútchidih moónjeéh páñit, queétdih búdí át bohénep wut jī. (1.3) Páñihna, Timoteo Éfeso tútchiboó á jumuchah, Pablo Macedonia baáboó jumnit, nin núodih át daac wahap wut jī. Jópchi 63—65 (Jesús á wunat túttimah 30—33 jópchi túttimah) át daacáp wut jī”, í niñ jengah joiná caá.

¿Dedé pínah tigaá át daánci? Timoteo Éfesodih moón Pablo á bohéat túutni á jumuchah, Jesúh doonádh yoobópdih í jengah joyát pínah niñná, ded pah queétdih á bohéat pínahdih Pablo nin núodih át daac wahap wut jī. Mácah bohéatdih Timoteo á jéih yap yohat pínah, Jesúhwá í maátadih ded pah á ñíwadnih á jéihyat pínah, míic wáacnit ded pah í chājatdih á jéihyat pínahdihbut át daac wahap wut jī.

Ded pah 1 Timoteo á jumat:

1. Caandih á túyat túutat (1.1-2)
2. Yee bohénitdih á joyáh bojat túutat (1.3-11)
3. Dios Pablodih búdí oinit, ded pah á teo wáacat (1.12-17)
4. Dépanihna Pablo Timoteodih nin núodih á daac wahat (1.18-20)
5. Ded pah Jesúhwá míic wáacnit í jumat (2.1—3.16)
 - a. Ded pah í wúbát pínah (2.1-8)
 - b. Yaádh ded pah í chājat pínah (2.9-15)
 - c. Jesúshwádh waóhñit ded pah í jumat pínah (3.1-13)
 - d. Dépanih tigaá páant á wutat (3.14-16)
6. Ded pah yee bohénitdih Timoteo á chājat pínah (4.1-16)
7. Ded pah Jesúhwájih Timoteo á chājat pínah (5.1—6.2)
 - a. Behnitdih, japatadih (5.1-2)
 - b. Éemp wunnit yaádhdh (5.3-16)
 - c. Jesúhwá waóhñitdih (5.17-25)
 - d. Teo wūhñitdih (6.1-2)
8. Bíih á bohéat túutat (6.3-10)
9. Timoteodihjeh á wutat (6.11-21a)
10. Timoteodih Dios á teo wáacat túutat (6.21b)

Timoteodih ā túyat tútat

1¹Weém, Pablo, meém Timoteodih* nin núodih wā daác wahna caá. Jwī íp Dios jwiítidih túi ubni, Jesúsjih áih túini doonádih ī naáwát túatni wā jumna caá. Jwiítidih Jesús ā pehbhoó ā ub bejat pínahdih jéihna, jwī wēi páina caá.

²Timoteo, meemdíh Jesúsh doonádih weemjéh wā bohénachah joinít, Jesúsdihi ma jwíh jepahachah, wā wúh panihni ma jumna caá. Dios jwī íp, jwī Maáh Jesucristobut oi jígah ennit, ī teo wáaca naáh, ma túi jumat pínah niijná.

Bitā ī yee bohéatdih Timoteodih ā yoobáat tútat

³Macedonia baácboó jwī bej láa Éfeso tútchiboó juibínit, biquína Jesúsh doonádih yee bohénitdih jwī joyóp jī. Páant ī bohéatdih joinít, meemdíh caán tútchidih wā cádahap jī, ī yee naáwátidih ma cádahat tútat pínah niijná. ⁴Í nuowā jon játih moón ī jenah joyátjidih páantjeh ī bohénap jī. Ded pah ī naáwátji, ī wútnadihbut ī bohénap jī. Queét pánih bohéna, míic sijnit, Dios jwiítidih ā wutat pah ī cháicap jī. Í jéihyatjihjeh bohéna, Diosboodih ī túi jenah joicáp jī.

⁵Páant ī jumuchah enniji, meemdíh chah wā wēp bohéat tútat jī, Jesúshwā bitadih ī oyat pínah, Diosdih ī túi jenah joyát pínah, dedé yéejat wihcan, yéejat peéh chájatdih ī úmcat pínahbut niijná.

⁶Páant wā bohéatdih yohnit, oboh jumniboodih ī míic wéhena caá. ⁷Moisés ā wutatjidih bohénit jumihna yuhna, ded pah ī bohéatdih queétjeh ī beh joicán caá.

⁸Páant Moisés ā wutatjidih yoobópdih jwī bohénachah, túini wutat ā jumatdih jwī jéihna caá. ⁹⁻¹⁰“Caán wutatdih jepahnitdih jwúub bohéat caá náahap”, jwī níj jenah joicán caá. Obohjeéhtih, nin panih chájniboodih bohéat caá náahap: Dios ā wutatdih yap yohnit, yeejép chájniti, ī mánadih mao yohnit, bitadihbut mao yohnit ī jumna caá. Yéej chájniti, neoná míicjeh, yaádh míicjehbut

yéej chájniti ī jumna caá. Cáacwādh ubnit, bitadih teo wáhat pínah niijná, queétidih jíib cháj wáhniti ī jumna caá. Yee naóhniti, túini bohéatdih yap yohnitbut ī jumna caá. Pánih chájnitiidih caá Dios naáwátidih bohéat náahap, ī túat nuumát pínah niijná. ¹¹Caán bohéat caá Jesúsh doonádih Dios weemdíh ā bohéat tútat jī.

Dios Pablodih ā oi jígah enat

¹²Weém yeejép wā chájachah yuhna, “Pablo wā naáwátidih ā túi bohébipna caá”, níj jenah joinít, jwī Maáh Jesús weemdíh ā níwip jī. Páant ā níwichah jéihna, “Túina caá”, caandih wā niijná caá. Páant ā nífoni jumna, áih doonádih wā bohénachah, ā wēpatjih weemdíh ā teo wáaca caá. ¹³Páant ā níwat pínah játih, Jesúsdihi jéih jwuhcan, caandih yeejép wā wéhénachah, áih cáacwādhbut yeejép wā chájachah yuhna,* caánboó weemdíh ā níwip jī. Yeejép cháj jwuhna, “Yeejép chájna caá wā chájap”, wā níj jenah joicáp jī. Páant wā jéih jwuhcah enna, peéh chájcanjeh, weemdíh āt oi jígah enep jī. ¹⁴Pánihna, jwī Maáh Jesucristo weemdíh búdí oinit, ā túi chájatdih jéihna, caandih wā jepahap jī. Pánih jepahni jumna, ā oyatjih bitadihbut búdí wā oina caá.

¹⁵Yeejép wā jwī jumuchah jéihnit, iiguipna jwī bejat déedih túi ubat túat niijná, Jesucristo nin baácboó āt dei juúwup tajī. Páant jwī naáwát yoobópdih ā jumatdih nihati ī túi jéihye naáh. Weémboó bita chah yeejép wā jumap jī. ¹⁶Obohjeéhtih, páant yeejép chájni wā jumuchah yuhna, Jesucristo weemdíh peéh chájcan, āt jígah enep jī. Pánih jígah enna, weemdíh ā túi chájatdih jéihnit, bitabut caandih ī jepahbipna caá. Pánih jepahnit, Diosjeéh ā pehbhoó páantjeh ī jumbipna caá.

¹⁷Dios páantjeh jumni nihati cáacwādh chah maáh caá. Caán jwíjeéh ā jumuchah yuhna, caandih jwī en juicán caá. Caanjéh caá Dios. Bih wihcan caá. Páant ā jumuchah jéihnit, jwiítidih yeó jáap

jumat pah caandíh wēi naáwát caá náahap. Páant tíí ā jumū nah.

¹⁸Timoteo, wā wūúh panihni ma jumuchah, nindih meemdíh wā wutna caá: Jwiít Jesúfhwā waóhnitboó meemdíh jwí teo jáha wúbh láa, Túini Espíritu ā jéihyanachah, meemdíh jwí naóh yapanap jī. Páant jwí naóh yapaatjidih túi náhninit, Jesúfh doonádih wēp naóh bohéni ma jumúú. Bita meemdíh joicánjeh yeejép ī chājachah yuhna, caandíh ma bohé cádahca bojó. ¹⁹Jesúsdih túi jenah jóí cádahcan, yeó jáap jumat pah caandíh ma túi wúbú. “Dedé yéej chājat jīb weemdíh ā wihcan níít”, níj jenah joyát túut níjná, mapí jumat pah, túinijeh ma jumúú. Biquína pánih jumcan, Jesúsdih itát cádahap tajī. ²⁰Queét cádahnit poómpjeéh Himeneo, Alejandrojīh ī jumna caá. Pánihna, jáantjeh nemépwā ī maáhdih wāat wūhup jī, ded pah ā náahat pah queétdih ā chājat pínah níjná. Queét yeejép ī bohéatjidih cádahnit, ī jwúub túut nūmát pínah níjná, caandíh wā wūhup jī.

**Jesúfhwā míic wáacnit,
ded pah ī wúbát**

2 ¹Buu nin pah meemdíhjih wā jwíh naóhna caá, bitadibhut ma bohéat pínah níjná: Yeéb Jesúfhwā míic wáacnit, nihat cáacwádih ní wúbú, queébtut Jesúsdih ī jepahat pínah níjná. Pánih wúbhna, “Túina caá, Paá”, caandíh níjábhut ā náahna caá. ²Nihat maátadibhut wúbát náahap, míic mawat wihcan, Dios ā náahat pah chājnit, íih cáacwā ī túi jumat pínah níjná. ³⁻⁴Nihat cáacwā iiguípna bejnit déedih túi ubat túut níjná, ā wúúh túini doonádih joinít ī jepahatdih Dios ā náah yacna caá. Páant bitadih jwí wúbúchah, búdí ā wēina caá. ⁵⁻⁶Biícjeh tigaá Dios. Obohjeéhtih, jwiítboó yeejnit jumna, caán biíc dih jwí jéih jumcan caá. Páant jwí jumuchah, nihat cáacwā úud jeñé Jesucristojeh jwí yéej chājat jīb át wun wūhup jī, Diosjeéh jwí túi jumat pínah níjná. Jesús ā wun

wūhatji doonádih Dios ā níio láa cáacwádih át jéihya jwíhip jī. * ⁷Jesús páant ā jumatdih wā naáwát pínah, judíowā nihcannitdih túini doonádih wā bohéat pínahbut níjná, weemdíh ā níwip jī. Yoobópdih meemdíh wā naóhna caá. Wā yeecan caá.*

Neoná, yaádh ded pah ī chājat

⁸Queét Jesúfhwā mūnā jumat yoobó míic wáacnit, biíc dih wúbhna, neoná yéejat cádahnit jumna, téihya aabánit, ī wúbú naáh. Íjican, míic jūihñat wihcanjeh wúbh waáwát caá náahap. ⁹Yaádhboó túinijeh yégueh ī dūwú naáh, bita ī en nínahcat pínah níjná. Tūbit mácah jíghni íih waó yoócnadih ī chājca bojo naáh. Bita ī wēi naáwát pínahdih bidcanjeh, búdí jīb jumni iigní tōpna, yégueh chóonadibhut ī dūocá bojo naáh. * ¹⁰Queét yaádh ī túi chāja naáh. Pánih chājna, bitaboó queétdih jenah joiná, ī túi jíghatdih jenah joicán, ded pah ī túi chājatboodih ī jenah joibípna caá. Páant tigaá Diofhwā yaáhdih náahap. ¹¹Míic wáacna, laihsanjeh, wēinit, bohéatdih ī túi joyó naáh. ¹²⁻¹⁴Míic wáacnit, yaádh neonádih bohécan, ī wutca bojo naáh. Laihsan, túinijeh jóí chúdnit yaádh ī jumū naáh. * Adándih Dios jwíh chājnit, caán táttimah, Evadih át chājap wut jī, caandíh teo wáacnih mi jumat pínah níjná. * Caánt Adándih wutnih pínah mit nihcap wut jī. Nemép ā yeenachah joiní Adán nihcah, Ewaboó mit joyóp wut jī. Páant ā yeenachah joiná, Diosdih mit yap yoh jwíhip wut jī. * ¹⁵Obohjeéhtih, yad wili Diosdih mi yap yoh jwíhichah yuhna, yaádh ī wehdih túi en daonít, Diosdih túi jenah jóí cádahcan, ájeéh ī túi jumbipna caá. Diosdih cáacwádihbut oinit, ī túi chājachah, queétdih ā wēi enbipna caá.

Jesúfhwā ī maáta ded pah ī chājat

3 ¹Buu, Jesúfhwā ī maátadih ded pah ī níwat pínahdih wā naóhhipna caá. Ded queétdih waóhni jumíhni túini tewatdih ā bidna caá. Caán yoobópdih

* 2.5-6 Mt 20.28; Mr 10.45; Gá 1.4; Tit 2.14 * 2.7 2Ti 1.11 * 2.9 1P 3.3

* 2.9-14 1Co 11.2-6; 14.34-35 * 2.12-14 Gn 2.7,21-22 * 2.12-14 Gn 3.1-6

tigaá. ²Jesúfhwādhī waóhñit pínahdih ñíona, yeejép dooná ā wihcat pínah niijná, nin pah jumnitdih ī níwi naáh: Det bíc wilidihjeh bíbohñitdih, túi jenah joinít, táinijeh mæwđh waád jūáwát tútñit, túi naóh bohénitdih níwat caá náahap. ³Det máihcannitdih, míc maocannit, míc jūihcannit, dinero búdí bidcannit, cáacwādhī táinijeh chāñitdih níwat caá náahap. ⁴Pānih ñíonit, ī weha mána yaádhđih, ī wehdihbut yeejép niijcánjeh túi wutñit ī jumú naáh. ⁵Queétdih túi wutcan, Jesúfhwādhībut ita túi wutcan tagaá. ⁶Jesúsdih jáap jepahni Jesúfhwādhī waóhni ā jumca bojo naáh. Jáap jepahñidih ī waadánachah, “Weém chah jéihni caá”, āta níj jenah joi tágaá. Páant ā níj jenah joyóchah, Satanásdih ā peéh chājat pah muntih Dios caandíhbut āta peéh chāj tagaá. Satanás páant ā níj jenah joyátji jíib, Dios āt peéh chājap wut jī. ⁷“Caán túi chājni caá”, Jesúsdih jepahcannitboó ī niijnídhī maáh ī waadána naáh. Pānih túi chājni jumna, nemép ā náahat pah ā chājcah, caandíh dedé yeejép dooná ā wihcan níit.*

Jesúfhwādhī teo wáacñit ded pah ī chājat

⁸Jesúfhwādhī teo wáacñitjeéh waadát tútñitdih ñíona, nin pah jumnitdih ī níwi naáh: Túi jenah joinít, ī niiját pah chāñit, máihcannit, jéihcha dinerodih wúbhcanñitdihbut níwat caá náahap. ⁹Dedé peéh chājat wihcan, Dios naáwátđih túi jepahñitdihbut níwat caá náahap. ¹⁰Queét waádíhñit ded pah ī chājatdih ī jwíih túi ene naáh. Pānih enat túttimah, yeejép chājcannit jumna, Jesúfhwādhī teo wáacñitjeéh ī jumú naáh. ¹¹Ī weha mána yaádhđut nin pah ī jumú naáh: Túinijeh jumñit, obohjeh dooná naóhcannit, túi jenah joinít, máihcannit, ded pah ī niiját pah chāñit yaádh ī jumú naáh. ¹²Jesúfhwādhī teo wáacñit pínahdih ñíona, nin pah jumñitdih ī níwi naáh: Det bíc wilidihjeh bíbohñitdih, ī weha mána yaádh, ī weh, queétdih teo wúhñitdihbut túi wutñitdih ī níwi naáh. ¹³Páant ī ñíonitboó

Jesúfhwādhī ī túi teo wáacachah, bita queétdih ī túi wēi naóhñipna caá. Pānihna, túini doonádhī, Jesucristodih ī jepahatdihbut úmcanjeh bitadhī ī naóhñipna caá.

Dios naáwát ded pah ā jumát

¹⁴⁻¹⁵Butéhjeh ma pehbboó bejíhna caá wā chājap yuh caá. Obohjeéhtih, “Butéhjeh weém wāta bej jwuhcan caá”, niijní, nin náodih meemđih wā daác wahna caá, queét Jesúfhwā míc wáacñit, ded pah ī jumát pínahdih ma jéihyat pínah niijná. Jwíit Jesúfhwā Dios páantjeh jumñihwā jwí jumna caá. Áihwā jumna, ā naáwát yoobópdih jumñidih jéihna, caandíh jwípí bohéna caá. ¹⁶Jon játih Jesucristoíh túini doonádhī jwí jéih jwuhcap jī. Páant jwí jéihcannidih buu Dios jwítdih ā jéihyanap be. Nin pah caá ā jéihyaat:

Jwíit pahjeh Jesucristo āt cáac jumup wut jī. Túini Espírítu caandíh búdí teo wáacñit, yéejat wihcanni ā jumátđih āt jútup wut jī. Ángelwābut caandíh it enep wut jī. Ā bohéat tútñitboó nihát baácđih moondíh áih túini doonádhī jwí bohénap jī. Páant jwí bohénachah, caán doonádhī joinít, dawá caandíh ī jepahap jī. “Nihát baácđih moondíh ñi bohénaá”, ā niiját túttimah, jeáboó Dios caandíh āt ub púuh laab béjep wut jī. Caán naáwátđih jwíit nihát Jesúfhwā jwí túi jéihna caá.

Ded pah yee bohéat ā jumát

4 ¹Túini Espírítu nin pah jwítdih ā jéihyana caá: Jesús ā jwúub dei jūáwát pínah játih, biquína áih túini doonádhī joinítji caandíh cádahñit, nemépwa ī yeeatdih ī joibípnā caá. ²Pānih joinít, bitadhī ī yee naáwáchah, queétdih ī jepahñipna caá. Pānih yee naóhñit, yeejép chājna yuhna, “Weemđih yéejat wihcan caá”, ī níj jenah joibípnā yuh caá. ³Nin pah ī níj bohéñipna caá: “Ñi áa jumca bojoó. Jwí jeémát tútñitcanni jeémátđih ñi jeémpca bojoó”, ī níj wutbipna caá. Queét páant ī jeémát

túutcah yuhna, Diosboó jwí jeémát pínahdih wühna, nihatdih ã jeémát túutna caá. Jeémátdih bíbohna, caandíh “Túina caá, Paá”, niiját caá náahap.

⁴Nihat Dios ã chäjni túini caá. * Pánihna, ã wühni jeémátdih ubna, caandíh “Túina caá, Paá”, niijná, yohcanjeh, túi wēi jeémát caá náahap. Bitá ã jeémát túutcah, queétdih ñi joyáh bojoó. ⁵“Nihat wā wühni jeémát ã túina caá”, Dios ã niijátdih náhninit, “Nin jeémát ma wūhat túina caá, Paá”, niijnít, ã wühni jeémátdih wēi jeémát caá náahap.

Jesúfhwādhíh teo wáacnít ded pah ã jumat

⁶Páant wā naáwátdih Jesúfhwādhíh bohéna, meém, Timoteo, caandíh túi teo wühni ma jumbipna caá. Jesucristoíh doonádhíh túi joiníji jumna, Dios naáwátdihbut túi jepahni ma jumna caá.

⁷Diosdih jéihcannít ã jenah joyátíhjih ã bohénachah joyáh bojnit, Dios ã weñat pínahboodíhjih chājat caá náahap. ⁸Ded áih bácahdíh ã wēpanachah, ã túina caá. Obohjeéhtih, áih bácahdíhjih nihcan, áih caolihdih ã wēpanachah, chah ã túina caá. Pánih caolihdih wēpana, nin baácboó túi jum, ã wunat túttimah, jwúb boó pud jūóhñit, Dios pebhboobút ã túi jumbipna caá. ⁹Caán yoobópdih tigaá. Pánihna, nihat cáacwādhíh caán naáwátdih jepahat caá náahap. ¹⁰Yeejép yapna yuhna, búdí jwí teona caá, nihat Diosdih ã jepahat pínah niijná. Caán páantjeh jumni, nihat iiguúpna bejnit déedih túi ubni jumna, caandíh jepahnitdihjih ã túi ubbipna caá. Páant ã túi ubat pínahdih jéihñit, jwí wēi páina caá.

¹¹Páant wā niijátdih bohéna, Jesúfhwādhíh ma túi wutúú.

¹²Obohjeéhtih, jáap ma jumuchah ennít, biquína meemdíh ita joyáh boj tagaá. Páant ã joyáh bojcat pínah niijná, nin pah queétdih ma chāj jéutá: Bitadhíh oina, túinijeh naóhñit, túi chājnit, Jesúsdih ma túi jenah jóí cádahca bojoó. Páant ma chājachah ennít, jáap ma jumuchah yuhna, meemdíh ã joyáh bojcan niít.

Páant ma túi jumuchah, queét meemdíh ã en yacipna caá. ¹³Pánihna, ma pebhna wā juibíat pínah játih, Dios naáwátdih en naóhñit, Jesúfhwādhíh ma túi beh joyánaá. ¹⁴Jesúfhwā ã maáta meemdíh teo jáha uúbhñit, Túini Espíritu ã niijátdih ã naóh yapaatjidih ma túi náhninaá. Páant ã teo jáha uúbúchah, Dios meemdíh áih wēpat ã wūhatjidih náhninit, úumcanjeh ma túi wēp bohénaá.

¹⁵Páant wā niijátdih ma túi náhninaá, yeó jáap jumat pah Dios naáwátdih chah ma túi bohéatdih nihat ã enat pínah niijná. ¹⁶Meemjéh ma túi eneé, ded pah ma chājatdih, ded pah ma bohéatdihbut. Yeó jáap jumat pah páant míic ma chājaá. Pánih chājna, meemjéh, ma bohénitdihbut iiguúpna bejnit déejidih ma túi ubbipna caá.

Bitá Jesúfhwādhíh ded pah teo wáacat

5 ¹Buu bainí meemdíh wā jwúb naáwíhna caá, ded pah Jesúfhwādhíh ma teo wáacat pínah niijná. Behnitboó ã yéej chājachah, jūihcan túinijeh naáwát caá náahap. Ma ípdih ma naáwát pah, behnitdihbut túinijeh ma naáwá, ã tút nuumát pínah niijná. Ma úudwādhíh ma naáwát pah japatadihbut túinijeh ma naáwá, queétdih ã tút nuumát pínah niijná. ²Ma índih ma naáwát pah, behnit yaádhdihbut túinijeh ma naáwá. Ma déewā yaádhdihbut túinijeh ma naáwá, jūihcan, japata yaádhdihbut túinijeh ma naáwá, ã tút nuumát pínah niijná.

³Buu éemp wunnit yaádhdih ded pah ma teo wáacat pínahdih wā naóhbipna caá. Dedh déewā wihcannih éemp wunnidih teo wáacat caá náahap.

⁴Obohjeéhtih, éemp wunnit mi weh jumna, mi juimená jumna, queétdih ã teo wáaca naáh. Pánih teo wáacna, Dios ã wutat pah ã chājna caá. Queétdih mi en dawátji pah, queétdih ã jwúb en dawá naáh. Páant ã chājachah enna, Dios ã túi wéina caá. ⁵Bífh wili éemp wunnit, déewā wihcannih jumna, Dios ã teo wáacatdih mi páina caá. Pánih jumna, yeó jáap jumat pah

Diosdih mi uúbhna caá. Páant mi jummatdih ennit, caántdih ñi teo wáacá. ⁶Obohjeéhtih, biíh wili éemp wunnihboó mi weñat pínahdihjeh jenah joinít, Jesúsdi h jephacan, iiguípna mi bejbipna caá. Páant mi jumuchah ennit, caántdih ñi teo wáacca bojoó. ⁷Nin butéh wá wutatdih Jesúfhwādhidibut ma jwúub naóh yapanaá, í túi chājat pínah niijná. Páant í chājachah ennit, “Í túi chājcan caá”, bita queétdih í jéih niijcán niít. ⁸Ded ā déewādhíh túi en daocánni, ā wehdih í iindihbut en daocánni “Weém Jesúfh caá”, niijná yuhna, ā naáwátidih ā yap yohna caá. Pánih jumna, Jesúsdi h jephacannitdih chah yeejép ā chājna caá.

⁹Dedh éemp wunnih Jesúfhwādhíh teo wáacnitjeéh mi waádhichah, sesenta jópchi chah bíbohni h, bícdihjeh āa jumnihjidih ñi waadánaá. ¹⁰“Caánt túinijeh chājnih caá”, í niijníhdih, mi wehdih túi behani h, míh muúboó bitadih túi waád jūúwát tútunih, Jesúfhwādhíh teo wáacnih, yeejép yapnitdihbut teo wáacnih, túinijeh chājnihdih ñi waadánaá. Queét teo wáacnit pínah yaáhdih ñío péanit, íih wūtnadi h ñi daacá.

¹¹⁻¹²Obohjeéhtih, éemp wunnit yaádh jáapwā yaádh buúg í jumuchah, íih wūtnadi h ma daacca bojoó. “Míihwādhíh teo wáacnih pínahjeh wā jumbipna caá”, Cristodih niijníh yaádh jumna yuhna, túttimah newédhíh jwúub bidna, íta jwúub āa jum tagaá. Pánih chājnit, í naáwátji bíic yoobó í péacah, queét yaáhdih peéh chājat āta jum tagaá ¹³Pánih chājna, nin pahbut íta chāj tagaá. Teocannit yaádh, muúná yoobó táoh yee naóhni t, bita í tewatdih en naóhni t, yeejép wéhenitbut íta jum tagaá. ¹⁴Pánihna, queét yaádh jwúub āa jumnit, í weh jumna naáh. Í weha mána, í wehdihbut í túi en dawá naáh. Páant í chājachah, jwiít Jesúfhwādhíh eníhcannit “Queét yaádh yeejép chājna caá”, í jéih niijcán niít. ¹⁵Buu biquína éemp wunnit yaádh Jesucristodih cádahni t, Satanás ā náahatboodíh í chājna caá. Pánihna, bita

yaádh páant í chājcat pínah niijná, meemdíh wā naóhna caá.

¹⁶Det Jesúfhwā í dée wili éemp wunnih mi jumuchah, queétoó caántdih í teo wáaca naáh. Páant í teo wáacachah, bita éemp wunnit, déewā wihcannit yaádhboodíh Jesúfhwā í jéih teo wáacna caá.

¹⁷Buu Jesúfhwā í maátadi h ded pah í chājat pínahdih meemdíh wā naóhbipna caá. Í maáta queétdih í túi en dawát jíib, wéini t í jíib chāja naáh. Biquína í maáta, Dios naáwátidih bohénitbut í jumuchah, bita maátadi h í jíib chājat chah, queét bohénitboodíh í jíib chāja naáh. ¹⁸Dios naáwátidih daácní nin pah ā níj daacátjidih náhniat caá náahap: “Momo jiwíwā trigodih í caóh chuñuchah, queétdih ñi jac chéoca bojoó, í túi jeémát pínah niijná”, āt níj daacáp taji. * Páant ā daacátji pah muntih, bíhboó “Teonidih ā tewatji jíib, jíib chājat caá náahap”, āt níj daacáp taji. * Páant í niijátjidih náhni t, Jesúfhwā í maátadi h wéini t, queétdih í túi jíib chāja naáh.

¹⁹Jesúfhwā maátadi h bíicjeh yeejép dooná naóhni d ih joyáh bojat caá náahap. Obohjeéhtih, chénewā, bíic peihcannit bíic yoobó í niijchah, caandíh í naóh yacat yoobópdih ā jumna caá. *

²⁰Pánihna, ā yeej chājatdih ā cádahíhcah ennit, ñi míic wáacapoó caandíh ñi jūihñuú. Páant ñi jūihñuchah joinít, bitabut bíic yoobó yeejép í chājcan niít.

²¹Dios, Jesucristo, ā ñíonit ángelwābut í enechah, nin pah meemdíh wā wutna caá: Butéh wā naáwát pah ma túi chājaá. Pánih chājni h jumna, bíicdi h chah teo wáacni t, bíihdi h nump ma teo wáacca bojoó. Nihat Jesúfhwādhíh bíic yoobó ma chājaá.

²²Det Jesúfhwā í maáh waádhíhni t di h ma teo jáha uúbat pínah játih, yójahcanjeh, ded pah í chājatdih ma túi en ñuun jwúhuú. Páant túi en jwuhcanjeh ma níwichah, queét yeejép chājnit íta jum tagaá. Páant yeejép í chājachah ennit, maátajeéh queétdih ma waadáca bojoó. Yeejép chājnitdih waadána nihna, “Queét túi chājnit caá”, niijní pah mata

jum tagaá. Meéamboó yéejat wihcanni ma jumúú.

²³Buu meemdih jwuh bainí wā naóhbipna caá. Mahdihjeh ma babhna caá. Pánih babhna, wudah tubat, bih wunatbut meemdih dawá láa ā jumna caá. Pánihna, jiwá iguuh macdihbut bainšbit babhbat caá meemdih náahap, míih báach ā túi jumat pínah niijná.

²⁴Maátadih ní bidatdih jwúub jenah joinít, nin pah wā níj naóhna caá: Biquí láana det í yéej chājachah, nihat jwí jéihna caá. Dios queédih ā peéh chājat pínahdihbut jwí jéihna caá. Pánihnit maáta í jumíhichah yuhna, queédih ní waadáca bojóó. Obohjeéhtih, bitaboó í yéej chājatdih jwí jéih jwuhcan caá. Pánih jéih jwuhcan yuhna, túi en ñuunnít, yeejép í chājachah, jwí jéihbipna caá. ²⁵Caan páh muntih biquína í túi chājachah, nihat jwí jéihna caá. Bitaboó í túi chājatdih jéih jwuhcan yuhna, táttimah jwí jéihbipna caá. Túiniboodíh ded pah jwí jéih bihcan caá.

6 ¹Buu teo wūhnit jwuh ded pah í chājat pínahdih wā naóhbipna caá. Queét Jesúhwa jumna, í maátadih í túi teo wūhu naáh. Páant í chājachah ennit, Jesúsdih jepahnit í jumuchah jéihna, bitaboó Diosdih, jwí bohéatdihbut ded pah í jéih yeejép naóhcan níit. ²Í maáta Jesúhwa í jumuchah, queét teo wūhnitbut Jesúhwa jumna, í maátadih íta túi wēi jepahcan tagaá. Obohjeéhtih, páant í chājachah, ā túican caá. Queédih í túi teo wūhu naáh. Pánih teo wūhna, í déewā panihnitdih teo wáacna caá í chājap. Í maátadih oina, Jesúsdih jéihcannitdih í teo wūhat chah, í túi wēi jepaha naáh. Páant wā wutatdih queédih ma jwúub naóh yapanaá.

Ded pah Diosjeéh túi jumat

³Buu jwí bohéatdih mácah naóhnitdih ded pah ní chājat pínahdih wā naóhbipna caá. Det mácah bohéna, jwí Maáh Jesucristofi túini doonádh náahcan, Dios naáwátidihbut í túi bohécan caá. ⁴“Weém jéih beedáni caá”, niijná yuhna, í túi jéihcan caá. Íjnit pah míic wéhena, míic

jūihñat túutnit, í míic enfhcan caá.

Bitadih yeejép dooná í niijátji jíib, queédih í wēi encan caá. ⁵Yeejép jenah joiná, bitajeéh jéih jumcan, míic jūihnitjeh í jumna caá. “Dios naáwátidih bohéna, búdí dinerodih jwí bíbohšipna caá”, í níj jenah joiná yuh caá.

⁶Obohjeéhtih, bainí bíbohātjih wēina, Diosdih jepahna, túi jumat caá náahap.

⁷Jwí jwíih cáac jumna, dedé bíí déedih jwít ub jūóhcap jī. Buudná, bíí déedih jwí jéih ub bejcan níit. Pánihna, jwí bíbohāt pah bóojeh weñat caá náahap.* ⁸Jwí jeémátidih, jwíih yéguehdihbut jwúub chah náahcanjeh, weñat caá náahap.

⁹Dawá bíí déedih bidna, nemépboó ā yéej chājat túutuchah, nihat yeejépdih chājnit caá íta jumup. Queét dawá láa jenah joicánjeh, yeejép chājatdih cádahcan, queétjeh tigaá yeejép í yapbipna caá. Pánih cádahcan, iiguípná í bejbipna caá. ¹⁰Det dinerodih búdí bidna, dedé yeejép í chājna caá. Biquína pánih bidnitboó Jesúsdih cádahnit, búdí jíghana, tubit í moh yéejna caá.*

Timoteodihjeh ā naáwát

¹¹Obohjeéhtih, meéamboó Dioíh jumna, yeejép í chājatdih ennit, “Bíic yoobó weembút wā chājcan níit”, niijnít, bíaboó ma jwei béjeé. Túiniboodíhjah ma chājaá. Ded pah Dios meemdih ā wutuchah, caandíhjah ma jepahaá. Jesúsdih ma túi jenah joyoó. Bitadih ma oyoó. Yeejép yapna yuhna, Jesúsdih ma cádahca bojóó. Bitadih túinijeh ma numah jumúú.

¹²Jeáboó ájeéh jumni pínahdih Dios meemdih át níwip jī. Meemdih í daabánachah, Jesúsdih ma jepahatdih dawá cáacwādih ma túi naáwáp jī. Pánihna, yeejép yapna yuhna, caandíh ma jepah cádahca bojóó, jeáboó juibínit, páantjeh ma jumat túut niijná. ¹³Diosboó nihatdih át chājap wut jī. Jesucristoboó Poncio Pilatodih ded pah ā jumatdih túi yoobópdih át naáwáp wut jī.* Dios, Jesucristojih í enechah, nin pah meemdih wā wēp naóhna caá: ¹⁴Páant meemdih wā wutatdih ma túi jepahaá. Jwí Maáh Jesucristo ā jwúub dei jūúwát pínah játih,

ã wutãt pahjeh ma chãjaá, cáacwã meemdíh í naóh yacat pínah niijná. ¹⁵Á náahni yeó jáapdihjeh Dios ã wũúhdih ã jwúub wah deyabipna caá. Dios túini, caanjéh tigaá nihat cáacwã í maáh. Nihat cáacwã í maáta chah maáh caá ã jumup.

¹⁶Caanjéh tigaá páantjeh jumni, yeh iigátjih ã jumna caá. Páant ã jumuchah, jwiít cáacwã ã yeh iiguípna jéih bejcan, caandíh jwít en juicáp jī. * Bũ láabut caandíh jwí en juicán caá. Caánboodíh jwí weñat dée caá. “Meém chah wēpni caá”, caandíh jwí níj jíh. Páant tí ã jumũ nah.

¹⁷Dawá bíí dée bíbohndih nin pah ma wutúú: “Weemdíh dedé judhdat wihcan caá”, í níj jenah joicá bojo naáh. Íih bíí déedih bũndí pínahjeh ã jumuchah, caandíh í túi jenah joicá bojo naáh. Dios nihat jwí náahatdih ã wũhuchah jéihnit, caánboodíhjeh í túi jenah joyó naáh.

¹⁸Pánihna, túinidih chãjnit, bitadih íih bíí déedih wũhna, túi teo wáacnit í jumũ naáh. ¹⁹Páant í chãjachah enna, Dios pebhna í juibínachah, queétdihbut ã túi chãj jwúubanachah, caánboó páantjeh í túi jumbipna caá.

Pablo Timoteodih ã pée naáwát

²⁰Timoteo, Dios meemdíh ã naáwát túutnidih ma túi bohénaá. Ma quíib bũdcá bojoó. Biquínaboó Diosdih jéihcannit, jenah joicánnit pah í wéhena caá. Bitaboó yee naóhna, “Wã bohéat túi jéihnit í bohéat caá”, í niijná yuh caá. Páant í níj naáwáchah, ma joyáh bojoó. ²¹Biquína páant í níj naáwáchah joinít, Jesúsdih ít cádahap wut jí.

Dios meemdíh búdí oinit, ã teo wáaca naáh.

Páant bóojeh tigaá.

Pablo

2 TIMOTEO

2 Timoteodih jwí túi beh joyát pínah naáwát

¿Déhe tigaá daánciji? Pablo, Dios ā jib bohéat túutni nin núodih āt daacáp wut jī. Pablo ded pah ā jumadnih chah jéihíhna, Romanosdih jwí túi beh joyát pínah naáwátđih ñi eneé.

¿Déhedih āt daácji? Timoteodih nin núodihbut Pablo āt jwáub daacáp wut jī. (Eneé: 1 Timoteodih jwí túi beh joyát pínah naáwát)

¿Dedmant, débólih cah, āt daácji? Nerón Romanowā ī maáh ā jumuchah, Roma tútchiboó nemat muáboó Pablodih it jwáub nemep wut jī. Caán láa yeejép camahni pehbhoó jumnit, ā wunat pínah bahnijeh ā judhdadnih āt jéihyep wut jī. (1.16-17; 2.9; 4.13) Chah jéihnit “Jópchi 67—68 (Jesús ā wunat túttimah 34—35 jópchi túttimah) nin núodih āt daacáp wut jī. Nin núo Pablo ā pée daánci caá”, ī niij jenah joiná caá.

¿Dedé pínah tigaá āt daácji? Pablo bíicjeh jumna, jígahnit, chah yeejép láa ā jumuchah, Jesúhwa ded pah ī jumadnih jéihíhna, nin núodih Timoteodih āt daác wahap wut jī. Timoteo páantjeh Éfeso tútchiboó jumnit, queét Éfesodih moón Jesúhwáđihbut ded pah ā jumad doonáđih wahna āt chájap wut jī. (4.22)

Ded pah 2 Timoteo ā jumad:

1. Timoteodih ā naóh jwíihat (1.1-4)
2. Timoteodih ā náhni dahwaat (1.5-14)
3. Ded pah Pablo ā jumad (1.15-18)
4. Timoteodih ā wutat (2.1-26)
5. Jesús ā jwáub dei jüúwát pínah játih ded pah ā jumad (3.1-9)
6. Timoteodih bíih ā wutat (3.10—4.8)
7. Pabloh bíih dooná (4.9-18)
8. Pablo ā pée túyat tútat (4.19-22)

Timoteodih ā túyat tútat

1 ¹Weém, Pablo, Jesucristoh doonáđih Dios ā naáwát túutni jumna, nin núodih meém Timoteodih wā jwáub daác wahna caá. “Nihat Jesucristodih jepahnit wājeéh ī túi jumbipna caá”, ā niijátjidih bitadih Dios weemdíh ā naóh bohéat túutup jī. ²Timoteo, wā wūúh panihni ma jumuchah, meemdíh búdí wā oina caá.* Dios jwí íip, jwí Maáh Jesucristo bíicđih meemdíh oinit, ī jígah en teo wáaca naáh, ma túi jumad pínah niijná.

Pablo Diosdih “Túina caá”, ā niiját

³Diosdih úbhna, yeó jáap, chei jumad pahbut meemdíh wā úbhna caá. Pánih úbhnit, “Timoteodih búdí ma teo

wáacatdih túina caá, Paá”, wāpí niijná caá. Caán Diosdih tigaá jwí ñowā wēinit, ípí jepahat pahjeh muntih, weembút caandíh wēinit, wā jepahna caá. Pánih jepahnit, dedé yeejép chájat peéh weemdíh ā wihcatdih wā jéihna caá. ⁴Con láa meemdíh wā cádah bejehchah, ma juñátjidih náhninit, majeéh jumnit, túi weñat túut niijná, meemdíh wā jwáub eníhna caá. ⁵Meém Jesúsdih ma túi jenah joyáđih wā náhnina caá. Ma éet Loida, ma ín Eunicebut Jesúsdih it jwíh jepahap tajī. Pánihna, queéđih en yacnit, meembút caandíh ma túi jenah joiná caá.*

⁶Meemdíh wā teo jáha úbúchah, Dios meemdíh ā wēpatdih búdí āt wūhup jī, ā wutat pah bitadih ma túi teo wáacat pínah niijná. Páant ā chájatjidih náhninit,

* 1.2 Hch 16.1; 1Ti 1.2 * 1.5 Hch 16.1

úumcanjeh, ã wēpatjĭh bitadĭh चाह ma teo wáacá. ⁷Dios jwiítđĭh Túini Espíritudĭh át wūhup be, jwĭjeéh ã jummat pĭnah niijná. Pánĭh jwĭjeéh jumni Túini Espiritu jwiítđĭh búdí ã teo wáacna caá, cáacwá ded pah ĩ jenah joyátđĭh jwĭ úumcat pĭnah niijná. Páant ã teo wáacachah, cáacwáđĭh oinit, ã wēpatjĭh queéđĭh jwĭ jéĭh teo wáacna caá. Caán Túini Espiritujeh jwiítđĭh ã túi jenah joyát túutna caá. ⁸Pánĭhna, jwĭ maáfĭh doonáđĭh bitadĭh naóhna, ma tíic jenah joicá bojoó. Weém áĭh doonáđĭh wã bohéat jĭĭb nemat muúboó wã jumuchah, wã chéen ma jummatđĭhbut ma tíicca bojoó. Obohjeéhtĭh, táini doonáđĭh ma bohéat jĭĭb meemđĭhbut yeejép ã yapachah, “Á túimi nacaá”, ma niijí. Páant ã yapachah, Dios meemđĭh ã teo wáacpĭna caá, caandĭh ma cádahcat pĭnah niijná. ⁹Jwiít iiguípna bejnit déejĭđĭh Diosjeh jwiítđĭh át túi ubup wut jĭ. Pánĭh túi ubnit, jwiítđĭh át níwĭp wut jĭ, áĭhwã jumnit, jwĭ túi chájat pĭnah niijná. Obohjeéhtĭh, jwĭ túi chájat jĭĭb át níocap wut jĭ. Nin baácđĭh ã chájat pĭnah játĭh ã jenah joyátĭi pah jwiítđĭh oina, át níwĭp wut jĭ. Pánĭh oina, jwiítđĭh túi ubni pĭnah Jesucristodĭh ã wah deyaat pĭnahđĭh át jenah joyóp wut jĭ. ¹⁰Pánĭh jenah joinĭji caandĭh wah deyana, ã oyatđĭh jwiítđĭh ã túi jéĭhyana caá. Páant ã wah deyani Jesús jwiít áĭhwáđĭh iiguípna jwĭ bejat déejĭđĭh át túi ubup wut jĭ. Caán Jesúsđĭh jepahna, páantjeh Diosjeh jwĭ túi jummat pĭnah doonáđĭh jwiítđĭh naáwáđĭh át dei jūúwúp wut jĭ.

¹¹Weemđĭh nífonit, Dios ã wahap jĭ, caán túini doonáđĭh wã naáwát pĭnah niijná. ¹²Páant ã wutatđĭh wã jepahatĭi jĭĭb buu nin nemat muúboó jumnit, yeejép wã yapna caá. Obohjeéhtĭh, pánĭh yeejép yapna yuhna, wã tíic jenah joicán caá. “Wã jepahni Jesús túi wēpni jumna, áĭh doonáđĭh naáwát túutnit, weemđĭh ã túi teo wáacpĭna caá. Páant ã teo wáacachah, púú ã jwúub dei jūúwúchahna, caandĭh túi jenah joí cádahcan, páantjeh áĭh doonáđĭh wã naóhbpĭna caá”, wã níj jenah joiná caá.

¹³Meémboó Jesucristodĭh túi jenah joiná, caandĭh oinit, meemđĭh yoobópdĭh wã bohéatĭi pah ma cháj cádahca bojoó. ¹⁴Jwĭjeéh jumni Túini Espiritu ã teo wáacatĭjĭh Dios meemđĭh ã naáwát túutndĭh yoobópdĭh ma bohénaá. Caandĭh túi náhninit, mácah ma bohéca bojoó.

¹⁵Nihat Asia baácđĭh moón Jesúhwã weemđĭh cádah tigaá ĩt chájap. Pánĭh tigaá ĩ jwúub jĭgohcap. Ijeéh Figelo, Hermógenes wut jumnitbut ĩ cádahatđĭh ma jéĭhna caá. ¹⁶⁻¹⁷Páant queét nihat weemđĭh ĩ cádahachah yuhna, Onesíforoboó dawá láa weemđĭh enedĭh junít, ã túi weñanap be. Nemat muúboó wã jumuchah yuhna, Roma tútchiboó junít, wã chéen ã jummatđĭh tíic jenah joicánjeh, weemđĭh maatápdĭh bidnĭji weemđĭh ã bid juyúp jĭ. Páant weemđĭh ã túi teo wáacat jĭĭb, ã déewáđĭh jwĭ Maáh ã jĭgah en teo wáaca naáh. ¹⁸Éfeso tútchiboó jwĭ jumuchah, weemđĭh búdí ã teo wáacatĭjĭhbut ma túi jéĭhna caá. Pánĭhna, jwĭ Maáh Jesúsđĭh búdí wã úúbhna caá, nin baácboó jwúub dei jūóhnit, caandĭh búdí ã jĭgah en teo wáacat pĭnah niijná.

Jesúh túini soldado panĭhni

2 ¹Meémboó, wã wūúh panĭhni, Jesucristo meemđĭh oinit, ã teo wáacachah, caandĭh ma túi péenaá. ²Dawá wã bohéatđĭh joinĭji meem jwúh bitadĭh ma bohénaá. Páant queéđĭh ma bohénachah, Dios ã náahat pah túi chájnit, bitadĭh bohé jéĭhnitbut ĩ jumna naáh.

³Soldadodĭh buwat ã jumuchah yuhna, ã cádahcat pah muntĭh, meemđĭhbut bíic yoobó ã yapachah, Jesúsđĭh ma cádahca bojoó. Jwiít nihat Jesúhwáđĭh bíic yoobó ã yapna caá. ⁴Ded soldado ã maáđĭh weñáĭhna, ã wutat pahjeh caá ã chájap. Soldado nihcanni ã chájat pĭnahđĭh páantjeh chájna, ã maáh ã wutat pah áta jéĭh chájcan tagaá. Pánĭhna, soldado ã chájat pah muntĭh, meembút Dios ã weñat pĭnahđĭhjenah jenah joinít, ã wutat pah ma túi chájaa.

⁵Pánihat dée, ded ñaoni maáta ī wutat pah tui chājnjeh, ā wēp ñawat jíibdih ā jéih bíbohna caá. Pánihna, ñaoni ā tui chājat pahjeh muntih, Jesucristo ā wutat pah ma tui chāj cādahcat jíib, ā pebhna ma juibínachah, meemdíh túnidih ā wūhbiḡna caá. ⁶Pánihat dée muntih, wápchi tui teoniboó ā tewat jíib jeémátdih jwíih bíbohna caá náahap. Pánihna, Dios meemdíh ā wutat pah ma tui chājat jíib, ā pebhboó ma juibínachah, meemdíh wéinit, ā tui chājbiḡna caá. ⁷Wā niijátjidih ma tui náhninaá. Páant ma náhninachah, jwī Maáh meemdíh ā tui jéihyabipna caá.

⁸Ded pah Jesucristo ā jumátjidih ma quíib bændcá bojoó. Caán maáh David juima āt jumap wut jī. Wunna yuhna, ā jwúub boo pud jūúwátjī túini doonádih wāpí bohénap jī. ⁹Pánih caandíh wā bohéat jíib, yeejép chājnitdih ī nemat pah, weemdíh itah tōpjih chéonit, nemat muúboó ī nemechah, wā moh yéejna caá. Pánih jumna yuhna, Dios naáwátdih wā bohé cādahcan níit. ¹⁰Dios ā ñíonitdih bohéna, yeejép wāpí yapna caá, queétdih Jesucristoíhwā ī jumát pínah niijná. Áihwā iiguípna bejnit déejidih ā tui ubnit pínah ī jumuchah, queét Diosjeéh ī tui jumbipna caá.

¹¹Nin naáwát yoobópdih caá:

Cristo jwī yéejat jíib ā wun wūhat pah muntih, jwiitbut ájeéh wunnit panihnit, yeejéatdih cādahnit jwī jumna caá. Pánih cādahnit, ájeéh jwúub boo pud jūóhnit panihnit, ájeéh páantjeh jwī jumbipna caá.

¹²Áihwā jwī jumát jíib yeejép yapna yuhna, ā náahat pah jwī chāj cādahcan, ā maáh jumapboó caán bícdih jwiitbut maáta jwī jumbipna caá.* Obohjeéhtih, “Jesucristodih wā jéihcan caá”, jwī niijíchah, caanbút jwiitdih bíic yoobó ā niijbipna caá.*

¹³Jwiit jwī niijátjī pah jwī chājcah yuhna, caánboó ā niijátjī pahjeh ā chājbiḡna caá.

Yeecanni jumna, ā niiját pahjeh chājni ā jumna caá.

Diosdih tui teo wāhni ded pah ā jumát

¹⁴Majeéh jumnit Jesúíhwādih bændéh wā naáwátdih ma tui náhninaá. Dios ā enechah, queétdih ma míic jūihcat táutú. Ī jenah joyátjijeh ī míic jūihñuchah, dedé pínah nihcan caá. Pánih jūihna, teo wáaccan, míic yéejana caá ī chājar. Ī míic jūihñatdih joinit, ī buwa jenah joiná caá. ¹⁵Dios naáwátdih tui jéihnit, caán meemdíh ā wutat pah, bitadih áih túini doonádih yoobópdih ma bohénaá. Páant ma chājachah ennit, “Ma tui chājna caá”, Dios ā niijíchah joinit, ma tíccan níit.

¹⁶Diosdih jéihcannitboó ī jenah joyátjijeh ī míic wéhenachah, ma joyáh bojoó. Páant ī míic wéheat dedé pínah nihcah, chah ī yéej chājbiḡna caá.

¹⁷Páant ī yee bohéat, yahwít ā moóp aabát pah, bitadih ī yéejana caá. Páant tigaá Himeneo, Fileto wát jumnitbut it chājar. ¹⁸Páant ī yee bohéatdih joinit, Dios naáwát yoobátdih it cādahap wut jī. Pánih cādahnit, “Jesúíhwā jáantjeh itát púuh laab béjep be”, queét it níj yee bohénap wut jī. Pánih mácah bohénit, biquína Jesúíhwādih ī yéejanachah, caandíh it cādahap wut jī. ¹⁹Obohjeéhtih, páant ī yee naóh bohénachah yuhna, Dios naáwátboó yoobópdih ā jumna caá. Caán ā táut nuumcán níit. Páantjeh bíic yoobó ā jumbipna caá. Nin pah Dios naáwátdih naóh yapani āt níj daacáp tajī: “Jwī Maáh áihwādih ā jéihna caá”, āt níj daacáp tajī.* “Jesús wā Maáh caá”, niijnitboó, yeejép ī chājatdih ī cādaha naáh”, bíihboó āt níj daacáp tajī.

²⁰Jwiit Jesúíhwā nin pah caá jwī jumap: Búdí muúboó dawá pamapna ā jumna caá. Biquína oro, platajīh ī chājnjī jum, biquína máa naá, wáam déepjīh ī chājnjībut ā jumna caá. Pánihna, caán muú mínah cáacwādih numah jeémpnit, áih oro, platajīh ī chājnjī pamapnadih wēi ennit, ī jeémát pínahdih ā cáagna caá. Obohjeéhtih, máa naá, wáam déepjīh ī chājnjīboó yeó jáap jumát pah

jeemát cáagat pínah, ī yohnidih ī yacat pínahbut ā jumna caá. ²¹Pánihat pah, ded yeejép ā chājatdih cádahnit, oro, platajih ī chājnjiji pamap panihni jumna, jwī Maáh ā weñat pínahdih ā jéih chājbpina caá. Páant ā chājachah, jwī Maáh caandíh ā wēi enbipna caá.

²²Meémboó jáap jumna, japata ī yéej chāj nínahatdih enna, iinít, biáboó ma bejeé. Pánih iinít, túiniboodíhjih chājna, jwī Maáh Jesúsdih chah jenah joinít, bitadih ma túi oyoó. Pánih oinít, míc jūihcanjeh, ījeéh ma túi jumwú. Nihat Jesúsdih túi wúbhnitbut bíic yoobó ī chāja naáh. ²³Jenah joicánnit ī míc jūihñuchah, ma joyáh bojoó. Beh joicánjeh, míc wúbh joinít, queétjeh chah ī míc jūihna caá. ²⁴Obohjeéhtih, Dios naáwátidih bohéniboodíh míc jūihcat caá náahap. Pánih jūihcan, nihatdih túi chājnit, túi bohénit, bícmantjeh íjcan túinijeh jumat caá náahap. ²⁵Á naáwátidih joíhcan, mácah niijnítidih íjcanjeh túi bohéat caá náahap. Páant túinijeh nī bohénachah joinít, Dios ā teo wáacatjih ī yap yohatdih cádahna, túini bohéatboodíh “Caán yoobópdih caá”, ī níj jenah joibípna caá. ²⁶Pánihna, yoobópdih bohéatdih joinít, queét nemépwā ī maáh ā náahat pah chājnitji caandíh ī cádahbipna caá. Pánih cádahnit, ā jwáub yéej chājat tútuchah yuhna, yoobópdih bohéatdih jepahnit, ā wutatboodíh ī jepahcan níit, buca.

Péeni yeó jáapdih ded pah cáacwā ī jumat pínah

3 ¹Buu, Timoteo, nindihbut ma túi náhninaá: Jesús ā jwáub dei jūúwát pínah játih, cáacwādih búdí buwat ā jumbipna caá. ²Caán láa, cáacwā bitadih teo wáacat pínahdih jenah joicán, ī weñat pínahdihjih ī jenah joibípna caá. Pánih jenah joinít, dawá bíí déedih ī bidbipna caá. “Nihatdih jéihna, bitadih chah wā jumna caá”, níj jenah joinít ī jumbipna caá. Cáacwādih, Diosdihbut yeejép wéhenit, ī mánadihbut yap yohnit ī jumbipna caá. Bita queétdih ī túi chājachah yuhna, “Túina caá”, niijcánnit

ī jumbipna caá. Diosdih wēicanjeh, búdí yeejép chājnit ī jumbipna caá. ³Cáacwādih oican, ī jígah en teo wáaccan níit. Yeejép doonádih naóhnit ī jumbipna caá. Í jenah joyátjihjih yeejépdih ī jéih chāj cádahcan níit. Cáacwādih tubit yeejép chājnit, túiniboodíh ī en iibípna caá. ⁴Í chéenwādih yuh buca yeejép ī chājbpina caá. Jenah joicánjeh chājnit, “Jéih beedáni caá”, níj jenah joinít ī jumbipna caá. Queét ī weñat pínahdihjih chājnit jumna, Diosboodíh náahcannit ī jumbipna caá. ⁵Cáacwā ī enechah, Diosdih túi wēinit pah jígohnit jumna yuhna, ī jenah joyátidih ā túut nuumát pínahdih ī náahcan níit. Pánihnitdih ma pej jumca bojoó.

⁶Biquína pánih chājnit bitaíh muunádih waadníit, “Dios naáwátidih yeebdíh bohénadidih wā jūúwáp be”, caanjíh jumnit yaáhdidih ípí níj yeena caá. Páant ī níj yeenachah yuhna, queét yaádh túi jenah joicánnit, yeejép chājnit jumna, ī yee bohéatdih ī wēi joiná caá. Queét yaádh búdí ī yéej chājíhna caá. ⁷Pánihna, dedé mácah yee bohéatdih joíhna, Dioíh yoobópdih bohéatboodíh ī náahcan caá. ⁸Jon játih Egiptodih moón jóhñitji, Janes, Jambres wut jumnit, Moisésdih ít yap yohíhip wut yuh jí. Páant ī yap yohíhat pah muntih queét yaáhdidih yee bohénitboó túini bohéatdih ī en iiná caá. Queét yeejépdihjih jenah joinít ī jumna caá. Pánih jumna, Jesúsdih túi jenah joicán, áihwā yoobát ī nihcan caá. ⁹Queét ī yee bohé jibichah yuhna, daocánnitjeh queétdih ī jepahbipna caá. Í yee bohéatdih “Caán yeejép bohéat caá”, cáacwā ī níj jéihbipna caá. Janes, Jambresjih ī yeeatjidih jon játih moón ī jéihyat pah muntih, Jesús ā jwáub dei jūúwát pínah játih jumnitbut ī yeeatdih ī jéihbipna caá.

Timoteodih ā jwáub wutat

¹⁰Obohjeéhtih, ded pah wā bohéat, wā jumat, wā jenah joyátidihbut meemjéh ma túi jéihna caá. Jesúsdih wā túi jenah joyátidih, íijat wihcanjeh cáacwādih oina wā teo wáacat, yeejép yapna yuhna wā

cáдахcatdihbut ma jéihna caá.

¹¹Weemdih yeejép ī chājachah, búdí wā yéej chūúátjidihbut ma jéihna caá. Antioquia, Iconio, Listra tútchinaboó Jesúh doonádih wā jib bohéat jíib, weemdih yeejép ī chājatjidihbut ma jéihna caá. Obohjeéhtih, ī mawíhichah yuhna, jwī Maáh Jesúsboó weemdih ā wapachah, ī jéih maocap jī.* ¹²Páant weemdih ī chājat pah, nihát Jesucristohwā caandih ī túi péeat jíib, bita queétdihbut yeejép ī chājat pínahdihbut jwī jéihna caá. ¹³Yeejépwā, yeenitbut chah yeejép chājnit ī jumbipna caá. Bitadih yeena, queétjehbut ī yeeatdih joiná, chah yeejép ī jumbipna caá.

¹⁴Obohjeéhtih, ma éet, ma íin, weembát meemdih jwī bohénachah joiná, meémboó mat túi jepahap wut jī. “Weemdih bohénit yeenit nihcan caá”, níj jéihnit, yoobópdih jwī bohéatjidih túi náhnit, ma pée cádahca bojó. ¹⁵Meém wébít jum láa, Dios naáwátidih mat jéih jwíhip wut jī. Pánih jéihnit, Jesucristodih túi jepahnit, iiguípna bejni déejidih Dios ā túi ubni ma jumna caá. ¹⁶Dios naáwátidih nihát daácnitdih “Nin pah ma níj daacá”, Diosjeh át níj daacát túutap wut jī. Pánihna, ī daacátjidih jwíitdih bohéat caá náahap, yoobópdih naáwátidih jwī túi jéihyat túut níjina. Pánih jéihnit, “Caán yeejép wā chājatdih cádahat caá náahap”, jwī níj jéihna caá. Caandih bohéna, túiniboodih jwī jéih túut nūmná caá. Pánihna, yeó jáap jummat pah túi chājat túut níjina, ā naáwátidih bohéat caá náahap. ¹⁷Ded Dios naáwátidih túi míic bohéna, nihát túinidih ā jéih chājipna caá.

4 ¹Jesucristo, nihát cáacwā ī Maáh jwúub dei jūóhna, báadhnit, wunnitbut ded pah ī chājatjí jíib ā naóhbična caá. Pánihna, caán, ā íip Diosbut ī enechah, meemdih nin pah wā wép naóhna caá: ²Yeó jáap jummat pah cáacwā ī jóíhichah, ī jóíhichah yuhna, Dios naáwátidih páantjeh ma bohénaá. Pánih bohéna, cáacwā ī yéej chājatdih

jéihyanit, “Jwúub yéej chājcanjeh, túiniboodih ní túut nūmná”, ma níj naáwá. Pánih naóhnit, chūucánjeh, queétdih ma túi bohé cádahca bojó.

³⁻⁴Túttimah bóo láa, cáacwā túini bohéatdih ī jóíhcan níit. Pánih jóíhcan, ī náahatdihjeh chājíhna, ī weñat pínah bohéatdihjeh jóíhcnit, mácah bohénitbóodih búdí ī bidbična caá. Páant ī bidichah, dawá queétdih ī yee bohébična caá. Túini bohéatdih cádahnit, mácah bohénit ī jenah joyátjijeh ī bohéatbóodih ī joibipna caá. Pánihna, waícanjeh páant ā yapat pínahdih jéihnit, meémboó Dios naáwát, yoobópdih jumnidih, ma bohé cádahca bojó. ⁵Pánih bohénit, queét yeenit pah chājcat túut níjina, túi jenah joiná ma jumú. Yeejép yapna yuhna, bíic yoobó chājnit, túini doonádih ma bohé cádahca bojó. Pánih cádahcan, Dios meemdih ā wutat pah ma túi chāj péanaá.

⁶Weém Dios ā wutat pah, ā naáwátidih wā jib bohéatjí jíib weemdih ī mao yohat pínah bahnijeh caá ā jūdhdap. ⁷Wā wunat pínah játih nin pah meemdih wā naóhna caá: Jesúh túini doonádih Dios weemdih ā bohéat túutuchah, wā túi bohénap be. Nihat ā wutat pah wā chāj péanap be. Pánih chājnit, yeejép yapna yuhna, caandih wā túi jenah jói cádahcap be. ⁸Pánihna, wā túi chājatjí jíib jwī Maáh jeáboó ā bíboh páina nacaá. Nihat cáacwā ded pah ī chājatdih jéih beedána, yoobópdih jíib wūhni jumna, ā wutatdih wā túi jepahatjí jíib, ā jwúub dei jūóhni yeó jáapdih weemdih ā túi chājbična caá. Bita caandih oinitbut ā jwúub dei jūúwát pínahdih túi páinit ī jumuchah, jwī Maáh Jesús bíic yoobó queétdih ā túi chājbična caá.

Timoteo ded pah ā chājat pínah

⁹Waícanjeh wā pebhna ma jūúwá. ¹⁰Demas wūt jumni chah dawá bíi déedih náahna, weemdih cádahnit, Tesalónica tútchina ā jwúub bejep be.* Crescente wūt jumni Galacia baácna ā bejehah, Tito wūt jumni but Dalmacia baácna ā bejep be.* ¹¹Páant ī yoh bejat túttimah,

Lucasjeh caá wājeéh ā chāwáp. * Pánihna, bita teo wáacnitdih náahnit, meemdíh wā jūúwát túutna caá. Pánih jūóhnit, Marcosdihbut ma numah jūúwá. * Cristofíh doonádih wā bohénachah, weemdíh túi teo wáacni pínah caán ā jum̄bipna caá. ¹²Tíquicodih Éfeso tútchina wā wahap be. * ¹³Ninna jūóhna, Troas tútchiboó* Carpo wūt jum̄niíh m̄uudíh wā jwej jūóhni cúbuh jweyát chóodih, wíih papélah tólihnadihbut ma ub̄ jūúwá. Wíih papélah n̄onadih bácah búdí wā náahna caá. Pánihna, caandíhbut ma ub̄ jūúwá.

¹⁴Alejandro wūt jum̄ni ítahdih teoni weemdíh búdí yeejép ā chājap be. * Páant ā chājatji jíib Dios caandíh ā peéh chājbipna caá. * ¹⁵Caán Alejandro jwí bohéatdih búdí ā yap yohna caá. Pánihna, caandíh ma túi chāja chaáh, meemdíh yeejép ā chājcat pínah niijná.

¹⁶Roma tútchidih moón í maáta weemdíh í jwíih uábh joyóchah, wā chājatjidih wā bohéatdihbut queétdih wā naáwáchah, det weemdíh teo wáacnit pínah í wihcap be. Úm̄nit, nihat weemdíh í cádah bejep be. Obohjeéhtih, páant weemdíh í cádahachah yuhna, Dios queétdih ā peéh

chājca bojo naáh. ¹⁷Weemdíh páant í cádahachah yuhna, jwí Maáh Jesúsboó ā teo wáacap be, áih doonádih wā naóh beedáát pínah niijná, nihat judíowā nihcannit í joyát pínah niijná. Jiowá panihnit weemdíh í mao yohat déedih ā túi wapap be. ¹⁸Nihat weemdíh yeejép chājnitdih yap yohnit, jwí Maáh weemdíh ā wapbipna caá. Pánih wapnit, jeáboó maáh ā jum̄pna weemdíh ā túi bejat túutbipna caá. Pánihna, yeó jáap jum̄at pah “Caán chah túini, chah wēpni Maáh caá”, jwí níj jíih. Páant tíi ā jum̄ nah.

Ā pée túyat túutat

¹⁹Prisca, Aquila, * Onesíforo* ā pebh moonbút í túyu naáh. ²⁰Erasto* Corinto tútchiboó ā chāwáp jī. Tróximo* Mileto tútchiboó tubúp chūúhnit, ā chāwáp jī. ²¹Meémoó mah noój láa játih waícanjeh ma jūúwá. Eubulo, Pudente, Lino, Claudia, nihat bita Jesúsíhwābut meemdíh í túyat túutna caá.

²²Jwí Maáh Jesucristo majeéh ā jum̄u naáh. Dios yeéb nihatdih oinit, ā túi teo wáaca naáh.

Páant bóojeh tigaá wā naáwát.

Pablo

* 4.11 Col 4.14; Flm 24 * 4.11 Hch 12.12,25; 13.13; 15.37-39; Col 4.10; Flm 24

* 4.12 Hch 20.4; Ef 6.21-22; Col 4.7-8 * 4.13 Hch 20.6 * 4.14 1Ti 1.20 * 4.14 Sal 62.12;

Ro 2.6 * 4.19 Hch 18.2,18 * 4.19 2Ti 1.16-17 * 4.20 Hch 19.22; Ro 16.23

* 4.20 Hch 20.4; 21.29

TITO

Titodih jwí túi beh joyát pínah naáwát

¿Déhe tigaá daánciji? Pablo, Dios ā jib bohéat túutni nin núodih āt daacáp wut jī. Pablo ded pah ā jummatdih chah jéihfna, Romanosdih jwí túi beh joyát pínah naáwátđih ñi enéé.

¿Déhedih āt daácji? Tito, judío nihcanni, nin núodih āt daác wahap wut jī. Pablo Jesúh doonádih ā naáwáchah, Tito āt jepahap wut jī. Pablo Jerusalén tútchidih moón Jesús ā bohénitjidih míic wéhenadih bejnit, Titodihbut āt numah bejep wut jī. (Gá 2.1-3) Chah jéihnit “Tito Éfeso tútchiboó Pablo bícdih āt bohénap wut jī”, ī niíj jenah joiná caá. Caanmánt Corinto tútchina Pablo āt bejat túutur wut jī, queét Jesúhwádih ā teo wáacat pínah niijná. (2Co 2.12-13; 7.5-7; 8.6,18,23) Túttimah, Pablo Roma tútchiboó nemat muumánt ī bacanachah, Titodih Creta quewana numah bejnit, caán quewadih moondih Jesúh doonádih it bohénap wut jī. Pánihna, Tito queéđdih chah ā bohéat pínah niijná, caánboó Pablo āt cádah bejep wut jī. (1.5; 2.15; 3.12-13) Túttimah, Tito Dalmacia baácna āt bohé jibip wut jī. (2Ti 4.10) Caán naáwát Títóh péeni dooná wut jī.

¿Dedmant, débólih cah, āt daácji? Chah jéihnit “Macedonia baácboó jumnit, jópchi 63—65 (Jesús ā wunat túttimah 30—32 jópchi túttimah) Pablo Titodih āt daác wahap wut jī”, ī niíj jenah joiná caá.

¿Dedé pínah tigaá āt daácji? Zenas, Apolosjih Creta quewaboó ī bejchah jéihnit, Pablo nin núodih Titodih āt wahap wut jī. (3.13) Titobut Jesúh wépat ā bíbohadih náhniahna, caandih en jühnitdih ded pah Jesús ā yap yohat pínahdih āt naáwáp wut jī. Pablo ded pah túttimah Tito ā chājat pínah ā jenah joyátđihbut āt naáwáp wut jī. (3.12)

Tito ded pah ā jummat:

1. Titodih ā túyat túutat (1.1-4)
2. Ded pah Jesúhwā waóhni ī jummat pínah (1.5-9)
3. Ded pah yee naóhniđdih ā chājat pínah (1.10-16)
4. Behnitđih, japatadih, teo wühnitđih ded pah ī jummat pínah (2.1-15)
5. Nihat Jesúhwā ded pah ī jummat pínah (3.1-11)
6. Túttimah Tito ded pah ā chājat pínah (3.12-14)
7. Pablo ā péé túyat túutat (3.15)

Titodih ā túyat túutat

1 ¹Weém, Pablo, Diosdih teo wühni wā jumuchah, Jesucristoíh doonádih weemđih ā naáwát túutur jī, ā ñionitboó Jesúsđih jepahni, jwí bohéat pahjeh ī túi chājat pínah niijná. ²Dios yeecanni nin baácdih ā chājat pínah jatih “Wíihwā jeáboó wājeéh páantjeh ī jumbipna caá”, āt niijíp wut jī. Pánihna, caán túini doonádih jepahni páantjeh jeáboó ī jummat

pínahdih ī jéihna caá. ³Ā ñioni yeó jáapđih páant ā niijátjidih cáacwádih weemđih ā naáwát túutur jī. Weemđih páant wutni iiguípna jwí bejat déejidih túi ubni caá. ⁴Pánihna, Jesúh doonádih wā bohénachah joinit, Tito, meém Jesúsđih ma túi jepahap jī.* Meemđih bohéni wā jumuchah, wā wūh yoobát panihni caá ma jumur. Páant ma jumuchah, nin núodih meemđih wā daác wahna caá. Dios jwí íp, Jesucristo jwiđđih túi ubni bícdih meemđih oinit,

* 1.4 2Co 8.23; Gá 2.3; 2Ti 4.10

ī teo wáaca naáh, ma túi jumát pínah niijná.

**Tito Creta quewadíh moondíh
ā teo wáacat**

⁵Creta quewaboó bícdih jwí jum láa, caanjíh moón Jesúhwa ī túi chājat pínahdih bohé beedáat ā judh jwuhup jī. Páant ā judh jwuhuchah jéihnit, meemdíh ī pebh wā chāwát túutup jī, queétdih ma túi bohéat pínah niijná. Pánih bohénit, íih tútchina jumát yooobó Jesúhwa ī maáta pínahdih meemdíh wā níwat túutup jī. ⁶Queét ma níonit maáta pínahdih nin pah jumát caá náahap: “Caán yooobópdih chājni caá”, cáacwā ī niijnítdih, bíc wilidihjeh bíbohnitdih ma níwií. Páant ma níonit ī wehbut Jesúsdih jepahnit, túi chājnit, yap yohcannit ī jumú naáh. ⁷Jesúh cáacwādh en daonít, ā naáwátdih bohénit pínahdih níona, túi chājnit, “Weém nihat jéihni caá”, níj jenah joicánnit, bífcmanjtjeh íjicannit, máihcannit, míc maocannit, bíf déedihbut túbit bidcannitdih ma níwií. ⁸Pánih níona, íih muudíh bitadih wēi waadát túutnit, túi jenah joí bitadih teo wáacnit, yeejép chājat jenah joyátdih páantjeh jumah bojnit, túi yooobópdih chājnit, Dios naáwátdih túi jepahnitdih ma níwií. ⁹Jwí túi bohéatdih jepah cádahcannit ī jumú naáh, bita ī bohéatdih joinít, ī weñat pínah niijná. Caán bohéatdih yap yohnitboó ī yeeatdih jéihnit, ī túut nuumbípná caá. Pánihna, Jesúhwa ī maáta pínahdih ded pah ī chājatdih túi ennit, ma níwií.*

¹⁰Dawá ī maátadih yap yohnit, túi jenah joí wéhecannit, yeenit caá ī jumup. Pánih yeejép chājnitjeéh jumnit, dawá Jesúsdih jepahna yuhna, judíowādh Dios ā wutatji pah quehli nah yapat chóodih judíowā nihcannitdihbut bóodat túutnit ī jumna caá. Pánihna, ded pah ī chājat yooobópdih nihcah, queétdih jéihyaat caá náahap, ī túut nuumát pínah niijná.

¹¹Dinerodihjeh bidnit, queét mácah ī bohéna caá. Páant ī chājachah, tíic náah ā jumna caá. Páant ī yee bohénachah joinít, dawá neoná, ī weha mána, ī weh

bícdih, queétdih jepahnit, túini doonádh ī cádahna caá. Páant queétdih ma bohéat túutca bojoó.

¹²Queét Cretadih moón ded pah ī jumátdih nihat cáacwā ī túi jéihna caá. Jon játih naóhniobobút, íjeéh jumnihi yuhna, nin pah āt níj naáwáp wut jī: “Creta quewadíh moón túbit yeenit, yeejép tac behna míc maonit, búdí jeémíhnit, ī weñat pínahdihjeh chājna, ípí tewihca caá”, āt niijp wut jī. ¹³Páant ā niijátji yooobópdih tígaa. Páant ī jumátdih jéihnit, queét Jesúhwađih ma wēp naáwá, mácah bohéatdih cádahnit, Jesúsboodíh ī jwúub jepahat pínah niijná. ¹⁴Pánih túut nuumnít, jwiít judíowā jwí nuowā ī jenah joyátjijeh ī naáwátjidi, túini bohéatdih yap yohnit ī wutatdihbut ī joyáh bojbiipna caá.

¹⁵Deđe jeémátdih, “Caán yeejép caá”, mácah bohénit ī niijíchah yuhna, Jesúsdih túi jenah joinítboó “Caandíh wā jeéméchah, ā túina caá”, ī níj jéihna caá. Obohjeéhtih, Jesúsdih jepahcannitboó yeejép chājna, yéej chājatdihjeh ī jenah joiná caá. Pánih jumna, yeejép chājna yuhna, “Ā túina caá”, ī níj jenah joiná caá. ¹⁶“Diosdih wā túi jéihna caá”, niijná yuhna, yeejép ī chājna caá. Páant ī chājachah ennit, Diosdih ī jéihcatdih jwiítboó jwí jéihna caá. Túbit yeejép chājna, Dios naáwátdih yap yohnit, queét táiniboodíh ī jéih chājcan caá.

**Titodih túi yooobópdih
ā bohéat túutat**

2¹Páant yeejép ī jumuchah jéihnit, meémboó queétdih yooobópdih ma bohénaá. ²Pánih bohénit, behnit neonádh nin pah ma níj naáwá: “Túinijeh jenah joinít, ní túi chājaá, ‘Caán túini caá’, cáacwā yeebdíh ī niiját pínah niijná. Yeejép chājat jenah joyátdih páantjeh jumah bojnit, Jesúsdih túi jenah joinít, áihwādh oinit, yeejép yapna yuhna, caandíh ní cádahca bojoó”, ma niijí. ³Behnit yaádhidihbut bíc yooobó ma bohénaá, Jesúsdih jepahna, túi chājnit yaádh ī jumát pínah niijná. Yeejép doonádh naóhcannit, máihcannit yaádh ī

jumu naáh. Pánih jumnit, queébtut bita yaáhdhdih túini doonádih í bohéna naáh. ⁴Pánih bohénit, queét behnit yaádhboó japata yaádh buugdíh nin pah ma bohéát tútút: “Ñi weha mánadih, ñi wehdihbut ñi oyoó. ⁵Túi jenah joinit, yéej chājannit, ñíh mæudíh jumnitdih ñi túi en dawaá. Bitadih túi teo wáacnit, ñi weha mánadih túi jepahnit yaádhbut ñi jumúá, bita yeebdíh ennit, Dios naáwátdih yeejép í naóhcat pínah niijná”, í niij naáwá naáh.

⁶Japatadihbut nin pah ma niij bohénaá: “Yeejép chājat jenah joyátdih páantjeh jumah bojnit, túi jenah joinit ñi jumúá”, ma niijí. ⁷Meéamboó túinijeh ma chājaá, meemdíh í en yacat pínah niijná. Yeeacan, túinijeh ma bohénaá. ⁸Pánih bohéna, ma túi jenah joyoó, bita meemdíh í naóh yacat pínah niijná. Páant yooópdih ma bohénachah ennit, jwiítdih eníhcannit í naóh yaquíhna yahna, í tícipna caá.

⁹Teo wühnitdih jwuh nin pah ma niij bohénaá: “Ñi maátadih wēi jepahnit, yeejép niijcánjeh, ñi túi teo wühúá, queét í weñat pínah niijná. ¹⁰Ñi maátaíh bí déedih ñi nuumcá bojoó, ‘Caánboó yooópdih jumni caá’, queét yeebdíh í niij jenah joyát pínah niijná. Páant ñi túi chājachah ennit, Dios jwiítdih túi ubníh bohéátdih bita í wēi joibípná caá”, ma niijí.

¹¹Dios nihat cáacwādih oi teo wáacna, iiguípná bejnit déejidih ā túi ub beedáíhdih nihat jwiít cáacwādih át jéihyanap taga. ¹²Caandíh eníhcannitboó yeejép chājatdih í ñinahatdih Dios jwiítdih ā cádahat túutna caá. Pánih cádahnit, yeejép chājat jenah joyátdih páantjeh jumah bojnit, túiniboodíh ā chājat túutna caá. ¹³Pániha, Jesucristo, jwiítdih túi ubni, Dios wēpni búdí ā yeh iigátjih ā jwúb dei jūwúchah, jwí enat pínah yeó jáapdih wēi páina caá jwí chājap. ¹⁴Caán Jesucristo jwí yeejat jíib buúdáátdih jíib chājna, át wun wühup taji, * nihat jwí yéej chājatdih cádahnit, * áihwā jwí jumát pínah niijná. * Pánih

yéej chājatdih cádahnit, túiniboodíh wēi chājnit jwí jumbipna caá.

¹⁵Páant wā niijátidih queétdih ma bohé beedáát pínahdih caá meemdíh wā náah yacap. Pánih bohéna, Jesús ā wēpatjih queétdih ma túi naáwá. Í yéej chājachah ennit, queétdih ma tút nuumát tútút. Páant ma bohénachah, “Caán ā bohéát dedé pínah nihcan caá”, í niijcá bojoó naáh.

Jesúhwa ded pah í túi chājat

3 ¹Nin pahbut queét Jesúhwađih ma niij bohénaá: “Ñíh baácđih moón maátadih jepahnit, túinidihjeh ñi chājaá. ²Bitadih yeejép doonádih naóhcan, míc jühcan, bitadih túi teo wáacnit ñi jumúá. ‘Weém nihat jéih beedáni caá’, ñi niij jenah joicá bojoó”, ma niijí.

³Jon játih jwiítbut jenah joicánnit, yap yohnit, yeeatdih joinit, yeejép chājatdih ñinahnit, jéih cádahcannit jwí jumup jí. Bitadih en jühnit, en ñinah íjnit, bita jwiítdih í en jühñuchah jwiítbut queétdih en jüh jwúbannit jwí jum jwuhup jí. ⁴⁻⁵Obohjeéhtih, páant jwí jumuchah yahna, Diosboó jwiítdih oinit, Jesucristodih át wah deyanap wut jí, iiguípná jwí bejat déejidih ā túi ubat pínah niijná. Jwiít jwí túi chājat jíib át ubcap taga. Obohjeéhtih, jwiítdih jíghah ennit, * Túini Espíritudih jwíjeéh ā jumát túutup jí. Pánih jwíjeéh jumnit, jwiítdih búdí ā teo wáacna caá, jwí yéej chājatdih cádahnit, túiniboodíh jwí chājat pínah niijná. * Pánih chājnit, Dios ā weh jwiítdih át jumát túutup taji. ⁶Jesucristo jwiítdih wun wühnit, boo pud jūóhna, ā púh laab béjehchah, Dios Túini Espíritudih át wahap taji, ā wēpatjih jwiítdih ā túi teo wáacat pínah niijná. ⁷Pánih teo wáacnit, jwiítdih oina, “Caán túini caá”, Dios ā niij enat jíib, ájeéh páantjeh jwí jumbipna caá. Pániha, ájeéh jwí jumát pínahdih jéihna, Jesucristo ā jwúb dei jūwúwát pínahdih jwí wēi páina caá.

⁸Páant wā niiját yooópdih caá. Pániha, caandíh cáacwādih ma wēp bohénaá, Diosdih jepahnit, túini í chājat

* 2.13 2P 1.1 * 2.14 Mt 20.28; Mr 10.45; Gá 1.4; 1Ti 2.6 * 2.14 Sal 130.8; Mt 20.28

* 2.14 Ex 19.5; Dt 4.20; 7.6; 14.2; 1P 2.9 * 3.4-5 Dn 9.18 * 3.4-5 Ef 5.26

pínah niijná. Wā daacát túini, oboh jumni naáwát nihcah, nihat caandíh ī túi joyó naáh. ⁹Pánih joinít, oboh ī jenah joyátjīhjih ī míic jūihca bojo naáh. Ī nuowā ī wātnadih, Moisés ā wutatjidihbut míic wéhenit, ī míic jūihñat dedé pínah nihcan caá. Páant ī míic jūihñatdih ma joyáh bojoó.

¹⁰Ded yeéb Jesúhfwādh ā íjanachah enna, “Páant ma chājca bojoó”, caandíh ma niijí. Chéne láajeh caandíh páant ma níj naáwá. Túttimah, ā jwúub yap yohochah enna, caandíh Jesúhfwā ī pej jumca bojo naáh. ¹¹Pánih íjani túini bohéatdih yap yohna, yeejép chājni ā jumna caá. Pánih yeejép chājnit, caanjéh tigaá yeejép ā jummatdih bitadih ā jéihyanap.

Pablo ā pée naáwát

¹²Artemas ā bejihichah, ñi pebhna wā wahbipna caá. Obohjeéhtih, caán ā jéih

bejcah, Tíquicodih wā wahbipna caá.* Pánihna, caanná ā juibínachah, meémboó ñahwat jwúub jūóhñit, Nicópolis tútchiboó weemdíh ma jwāááp. Caán tútchiboó mah noój láa wā jumíhna caá. ¹³Zenas, áih cáacwā ī wutatdih jéihnidih, Apolosdihbut ma túi teo wáacá.* Pánih teo wáacnit, Jesúh doonádih naóh jibidih ī bejat pínah játih, dedé ī náahatdih queétdih ma wūhúú. ¹⁴Jwíjeéh jumnit Jesúhfwā ded pah ī túi chājat pínahdih ī jéihye naáh, yabhcanjeh, bitadih ī teo wáacat túut niijná.

Pablo ā pée táyat túutat

¹⁵Nihat wājeéh jumnit meemdíh ī táyat túutna caá. Caanjíh jumnit jwiítdih oinit Jesúhfwā ī túyu naáh. Dios yeebdíh búdí oinit, ā túi teo wáaca naáh.

Páant bóojeh tigaá wā naáwát.
Pablo

FILEMÓN

Filemóndih jwī túi beh joyát pínah naáwát

¿Déhe tigaá daánciji? Pablo, Dios ā jib bohéat túatni nin núodih āt daacáp wut jī. Pablo ded pah ā jummatdih chah jéihfina, Romanosdih jwī túi beh joyát pínah naáwátđih ñi ené.

¿Déhedih āt daácji? Pablo ā chéen Filemóndih nin núodih āt daac wahap wut jī. Filemón Colosas tútchidih bóo judío nihcan, Jesúsđih jéihni āt jumap wut jī.

¿Dedmant, débólih cah, āt daácji? Chah jéihnit “Pablo Roma tútchi nemat muúboó jumnit, jópchi 60, (Jesús ā wunat túttimah 27 jópchi túttimah) Colosensesđih ā daac wah láa nin núodihbut āt daacáp wut jī”, i niíj jenah joiná caá.

¿Dedé pínah tigaá āt daácji? Filemóndih teo wáhni Onésimo ā maáfh bií déedih nuumnit, āt jwei béjep wut jī. Romanowā ī wutatđih jepahna, Onésimodih teonit, ita peéh mao yoh taga. Obohjeéhtih Onésimo Roma tútchina jwei bėj, Pablo nemat muúboó jumnidih jwááhnit, Jesúsđih doonáđih Pablo ā naáwáchah joiná, āt jepahap wut jī. Pánih jepahniji, Pablodih āt túi teo wáacap wut jī. Túttimah, Pablo Onésimodih ā maáfh pebhna jwáúb wahnit, Filemóndih nin núodih āt daac wahap wut jī, Onésimo ā yéejatđidih yohnit, caandfh ā túi jwááat pínah niijná.

Filemón ded pah ā jummat:

1. Filemóndih ā túyat tútat (vs. 1-3)
2. Pablo “Filemón ā túi chājat táina caá, Paá”, niijnít, caandfh ā úbátbut (vs. 4-7)
3. Pablo Onésimodih ā teo wáac naáwát (vs. 8-21)
4. Filemóndih ā pée wutat (vs. 22)
5. Ā chéenwā ī túyat tútat, Pablobut caandfh ā pée túyat tútat (vs. 23-25)

Filemóndih ā túyat tútat

¹Weém, Pablo, Jesucristođih doonáđih wā naáwát jiiib nemat muúboó jumni, jwī úud Timoteojih meém Filemóndih jwī túyat túatna caá. Meém jwī oini, jwī naáwát pah Jesucristođih doonáđih naóhni ma jumachah, nin núodih meemđih wā daac wahna caá. ²Míih muúđfh míic wáacnit Jesúsđihwáđih, jwī dée wili panihnih Apia, Arquipodihbut wā túyat túatna caá. * Arquipo yeejép yapna yuhna, weém wā chājat pah Cristođih doonáđih naóhni ā jumna caá. ³Jwī íp Dios, jwī Maáfh Jesucristo yeedđih oinit, ī túi teo wáaca naáfh, ñi túi jummat pínah niijná.

Filemón ded pah ā jummat

⁴⁻⁵Wā dée panihni Filemón, Jesucristodih túi jenah joinít, nihat

áihwáđih ma oyat doonáđih wāpí joiná caá. Pánih joinít, meemđfh úúbhna, “Táina caá, Paá”, Diosđih wāpí niijná caá. ⁶Jwiít Jesúsđih túi jenah joinít, biíc yoobó áihwā jwī jumna caá. Pánih jumnit, Cristodih oina, ā teo wáacatjfh jwī túi jumtipna caá. ⁷Paá, ma teo wáacatjfh jwī túi jummat pínahđih Filemóndih ma jéihyanaá”, wāpí niíj úúbhna caá. ⁷Bitá Jesúsđihwáđih oinit, mat túi teo wáacap wut jī, ī túi weñat pínah niijná. Páant ma chājat doonáđih joinít, weembát búdí wā wéina caá.

Filemóndih Onésimodih ā wéi jwááat tútat

⁸⁻¹⁰Nihat Jesúsđihwáđih oina, ma túi teo wáacatđih jéihnit, buu Onésimo, meemđfh teo wáhniji, ma pebhna ā jwáúb juibínachah, biíc yoobó ma túi

* 2 Col 4.17

chājat pínahdih meemdíh wā náah yacna caá. Weém, Pablo, behe wā jumuchah, Cristoíh doonádih wā bohéat jíib nin nemat muúboó ī nemep jí. Ninna weemdíh Onésimo* ā en jibichah, caandíh Cristoíh túini doonádih wā naáwáp jí. Páant wā naáwáchah joinít, caandíh ā jepahap jí. Pánihna, buu caanbát Jesúíh jumna, wā wúúh panihni ā jumna caá. Weemdíh Cristo naáwát túutna, ā ñioni jumna, ded pah Onésimodih ma chājat pínahdih wāta jéih wut tagaá. Obohjeéhtih, pánih jéih wutna yuhna, túi míic oinit jwí jumuchah, ded pah caandíh ma chājat pínahdih wutcanjeh, meemdíh wā naóhna caá.

¹¹Caán Onésimo, Cristodih ā jepahat pínah játih, meemdíh teo wúhni jumna yuhna, āt túi teo wáaccap wut jí. Obohjeéhtih, buu Cristoíh jumna, túut nuumnít, oboh jumni ā nihcan caá, buca. Weemdíh túi teo wáacni jumna, meemdíhbut túi teo wáacni ā jwúmbipna caá. ¹²Pánihna, buu caandíh bádí oina yuhna, meemdíh wā jwúub wahna caá. ¹³Obohjeéhtih, nemat muúboó wā jummat pónih, wājeéh wāta chāwát túut tagaá, weemdíh ā teo wáacat pínah niijná. Páant wājeéh ā jumuchah nihna, meém weemdíh ma jéih teo wáacadih jūóhcah, caánboó meem páh āta jéih teo wáac tagaá. ¹⁴“Pablodih teo wáacat túut niijná, ājeéh ma chāo jwúhúú”, caandíh ma niijichah, wājeéh caandíh wāta chāo jwúhat túutap taga. Obohjeéhtih, meemdíh pánih wutíhcan, weemdíh túi teo wáacni ā jumuchah yuhna, caandíh ma pebhna wā jwúub bejat túutna caá. ¹⁵Nin pah wā jenah joiná caá: Onésimo meemdíh ā jweyéchah yuhna, Dios ā náahat pahjeh, bahni āt cádah jwuhup tagaá, majeéh túinijeh ā jwúub jummat pínah niijná. Ma pebh jwúub juibí jumna, ā jwúub jweicán níít, páant muntih. ¹⁶Pánihna, buu teo wúhniijeh nihcan, ma úud panihni Jesúíh ā jumna caá. Páant ā jumuchah, caandíh bádí wā oyochah

yuhna, wā oyat chah meémboó caandíh ma oibipna caá.

¹⁷“Dios naáwátidih Pabljíh túi bíicdih bohénit jwí jumna caá”, níj jenah joinít, ma pebhna wā bejehah, weemdíh bádí mata wēi jwááh taga. Páant weemdíh ma wēi jwááát pah muntih, Onésimodihbut bíic yoobó ma túi wēi jwááá. ¹⁸Meemdíh ā yéj chājachah, ā jíib buudánachah nihna, weémboó caandíh wā jíib chājipna caá. ¹⁹Páant wā chājat pínahdih wíih téihyajíhjih daácna caá wā chājap. Obohjeéhtih, weémboó Jesúíh túini doonádih meemdíh wā naóhcah, Diosjeéh mata jumcan tagaá. Pánihna, meémboó weemdíh bádí jíib buudáni ma jumna caá. Obohjeéhtih, páant jíib buudáni ma jumuchah yuhna, Onésimo ā jíib buudáátidih meemdíh wā jíib chājipna caá. ²⁰Pánihna, wā dée, wā oini, jwí Maáh Cristoíh jumna, Onésimodih ma túi chājaá. Páant ma chājat doonádih joinít, bádí wā wēibipna caá. ²¹Páant wā naáwátidih ma túi jepahat pínahdih wā jéihna caá. Chah ma chājat pínahdihbut wā jéihna caá. Pánih jéihnit, meemdíh wā daác wahna caá. ²²Nindihbut meemdíh wā naóhbiipna caá: Ñi pebhna wā bejat pínahdih jwí Maáhdih ñi úúbatdih wā jéihna caá. Páant ñi úúbatdih ā jepahachah, ñi pebhna juibína wā úwat tólih pínahdih ma ámoh pánaá.

Ā pée túyat túutna

²³Épafra* meemdíh ā túyat túutna caá. Caánboó Cristoíh ā jummat jíib wājeéh nemat muúboó ā jumna caá. ²⁴Marcos,* Aristarco,* Demas,* Lucas* yuh buca meemdíh ī túyat túutna caá. Cristoíh doonádih wā bohénachah, queétboó weemdíh túi teo wáacnit ī jumna caá.

²⁵Jwí Maáh Jesucristo yeebdíh oinit, bádí ā teo wáaca naáh.

Páant bóojeh tígáá wā naáwát.
Pablo

HEBREOS

Hebreosdih jwī tūi beh joyát pínah naáwát

¿**Déhe tigaá daácniji?** Nin núodih daácní áih wüt dih ā niijcáh yuhna, ā daácnitboó caandih it tūi jéihyep taga. Dawá jéihnít jon játih moón (jópchi 400—1600) “Pablo tagaá nin núodih át daácjip taga”, it niíf jenah joyóp wut jī. Obohjeéhtih, túttimah “Nindih daácní Pablojeh nihcan, Jesúfhwādih maátajeéh jumni, judío, tūi bohéni át jumji taga”, i niíf jenah joiná caá. Biquína “Bernabé taji”, bita “Apolo taji”, i niíf jenah joiná caá.

¿**Detdih át daácji?** Judíowā, Antiguo Testamentodih jéihnít dih át daácjip taga. Biquína “Judíowā sacerdotewā Jesúsdih jepahnítjidih át daácjip taga”, i niíf jenah joiná caá.

¿**Dedmant, débólih cah, át daácji?** Dioíh mūdih, sacerdotewā Diosdih nuúpwādih ípí cáo wūhatdih páantjeh ā jumát pah daácna, Jerusalén tútchidih, Dioíh mūdihbut jópchi 70 (Jesús ā wunat túttimah 37 jópchi túttimah) Romanos i yoh beedáat pínah játih át daácjip taga. Chah tūi bohénit dedmant ā daacátjidih i jéihcan caá.

¿**Dedé pínah tigaá át daácji?** Jesucristo chah ā jumát dih jéihyaíhna, ángelwā chah, Dios naáwádih naóh yapanitji chah, Moisés ā wutatji chah, Aarón ā juimená sacerdotewā chah ā jumát dih nin núojih át naóh daacáp taji. Pánihna, Dios bícdih jwī tūi jumát pínahdih Jesucristo chah túini namá ā chājatjidih át daacáp taji.

Hebreos ded pah ā jumát:

1. Jon játih Dios áihwādih ā naáwátji chah túini buu láa Jesucristo ā naáwát (1.1-4)
2. Jon játih moondih Jesucristo chah ā jumát (1.5—7.28)
 - a. Ángelwā chah ā jumát (1.5—2.18)
 - b. Moisésji chah ā jumát (3.1—4.13)
 - c. Aarón ā juimená sacerdotewā chah ā jumát (4.14—7.28)
3. Sacerdotewā i chah maáh panihni Jesucristo jwiítdih tūi teo wáacni ā jumát (8.1—10.39)
4. Jesucristodih jwī tūi jenah joyát pínahdih ā wutat (11.1—12.29)
 - a. Jon játih moón Diosdih i tūi jenah joyát (11.1-40)
 - b. Ded pah jwiítbut Jesucristodih tūi jenah joinít jwī jumát (12.29)
5. Á pee naáwát (13.1-25)
 - a. Jesúfhwā ded pah jwī tūi chājat (13.1-17)
 - b. Á daácnit i wúbátdih ā bidat (13.18-19)
 - c. Dios queétdih ā tūi teo wáacat tútat (13.20-21)
 - d. Ded pah ā jumát, ā pej jumnit i jumátbut ā naáwát (13.22-23)
 - e. Á pee túyat tútat (13.24-25)

Dios ā wūúhdih cáacwādih ā naáwát tútat

1 ¹Jon játih ā naáwátdih naóh yapanitjidih dawá láa Dios át naáwáp wut jī. Biquí láana i oo jumátjīh, bíh láa oo jumát pah jígohatjīh queétdih át naáwáp wut jī. Bíh láa ángelwādih át

naáwát tútatup wut jī. Bíh láa ā wéheatdihjeh it joyóp wut jī. Páant queétdih ā naáwáchah, jwī nuowájdih it jwúb naóh yapanap wut jī.

²Obohjeéhtih, nin péeni yeó jáapnadih ā wūúhboodih áih doonádih át naáwát tútatup wut jī. Á íp ā wutuchah, nin baácdih jeádhbut ā wūúh át chājap wut

jī. Pánihna, péeni yeó jáapdih nihat áih pínah ā jumuchah, ā ípboó nihat caandíh ā wūhbična caá. ³Caán ā íp biíc yoobó jumna, túini yoobát ā jumatdih jwiítidih ā júutna caá. Á wūúh ā wēpatjih ā wutuchah, nin baác, jeábut páantjeh ā jumna caá. Jwiítidih wun wūhni jwī yéejatdih ā yoh péaat túttimah, jeáboó púuh laab béjnit, ā íp ā jéihyepmant bóo buwámant át chúudup wut jī.*

Dios wūúh ángelwā chah ā túyat

⁴Pánih jumna, ā wūúhboó ángelwā chah ā túina caá. Dios caandíh ā wūhni wēpatbut ī wēpat chah ā jumna caá. ⁵Páant ā jumuchah, ángelwādih nihcan, ā wūúhdihjeh nin pah Dios át niijíp wut jī: “Meém wā wūúh caá. Páant ma jumuchah, buu nihat cáacwā ī enechah, meemdíh maáh wā waadána caá”, át niijíp wut jī. (Sal 2.7)

Pánihna, ángeldih naóhcan, ā wūúhdihjeh nin pahbut át niijíp wut jī: “Weém ā íp caá. Caán wā wūúh ā jumna caá”, át niijíp wut jī. (2S 7.14; 1Cr 17.13)

⁶Á wūúh ā cáac jumuchah, nin pahbut caandíh át niijíp wut jī: “Nihat wíih ángelwā bódiča caj yoh ñajnit, wā wūúhdih ī wēi naáwá naáh”, át niijíp wut jī. (Dt 32.43; Sal 97.7)

⁷Áih ángelwāboodíh nin pah Dios át niijíp wut jī: “Wíih ángelwādih johlit wēpép ā bejat pah wēpép bejnit wā chājna caá. Queét weemdíh teo wūhndih búdí iigát pah wēpni wā jumat túutna caá”, át niijíp wut jī. (Sal 104.4)

⁸Queédih páant niijná yuhna, ā wūúhboodíh nin pah át niijíp wut jī: “Meém Dios jumnit, nihat cáacwādih yoobópdih wutni ma maáh jumat ā buudcán niít.

⁹Túí chājatdih búdí wēnit, yéej chājatboodíh ma iiná caá. Páant ma jumuchah, meemdíh wēi ennit, majeéh jumnit ī weñat

chah, weém, ma íp Dios, meemdíh wā weñana caá”, át niijíp wut jī. (Sal 45.6-7)

¹⁰Á wūúhdih nin pahbut Dios át niijíp wut jī:

“Maá, bíhmahjeh nin baácđih, jeádihbut ma chājap jī.

¹¹⁻¹² Páant ma chājniiji ā buudáh bejbipna caá. Obohjeéhtih, meémboó páantjeh ma jumbična caá. Cáacwā moójni yéguehdih yohnit, jáap chóo ī túut nuumát pah, jeá, baácđihbut yohnit, jáap jeá, jáap baácđihbut ma chājbična caá. Obohjeéhtih, meémboó wuncan, ma jumat pahjeh ma jumbična caá”, ā wūúhdih át niijíp wut jī. (Sal 102.25-27)

¹³Ángeldih niijcán, ā wūúhboodíh Dios nin pah át niijíp wut jī:

“Chah Maáh jumna, wā jéihyepmant bóo buwámant ma chúudú. Páant ma chúuduchah, meemdíh enhcannitdih wā yap yohat túttimah, queédihbut chah maáh jumnit, nihatdih ma wutbična caá”, át niijíp wut jī. (Sal 110.1)

¹⁴Nihat ángelwā Diosdih teo wūhnt caá ī jumup. Pánihna, ā wūúh ā túi ubnitdih ī teo wáacat pínah niijná, jwī íp áih ángelwādih ápi wahna caá.*

Cristo ā naawátidih jwī joyáh bojcat

2 ¹Pánihna, Dios wūúh chah wēpni, jwiítidih naóhni ā jumuchah jéihnit, caandíh cádahcat túut niijná, jwī joiníjidih túi náhninit, jepahat caá náahap. ²Dios ā wutatdih ángelwā ī naóh yapanachah, cáacwāboó ī yap yohat jiih Dios queédih át peéh chājap wut jī. Í naóh yapani wutatdih cáacwādih jepahat átih náahap wut yuh jī. ³Obohjeéhtih, jwī Maáhboó ángelwā chah wēpni ā jumatdih jéihnit, jwiítidih ā túi ubat pínah doonádih jepahat caá chah náahap. Cáacwādih ā túi ubat pínah doonádih caanjéh át jwíih naawáp wut jī. Páant ā

naáwáchah joinítjiboó jwiítidih ī jwúub naóh yapanachah, yoobópdih ā jumatdih jwī túi jéihna caá. Pánihna, áih túini doonádih joyáh bojna, Dios jwiítidih búdí ā peéh chājat pínahdih jwī jéih jweicán níft. ⁴Jesúfhwā caán doonádih bohénit, cáacwā ī jéih chājca naáhdih Dios ā wēpatjih dawá láa īt chāj júutup wut jī. Páant ī chājat pínahdih Túini Espírituboó ā náahat pahjeh queétdih wēpat āt wūhup wut jī. Pánihna, ā wēpatjih ī chāj júutuchah, ī bohéat yoobópdih ā jumatdih Dios queét joinítidih āt jéihyanap wut jī.

Jesucristo jwiít pah ā cáac jummat

⁵Péeni yeó jáapdih Dios ā jáap chājni baácdih moondíh ángelwā maáta ī jumcan níft. ⁶Obohjeéhtih, jwiítboodih maáta ā waadábipna caá. Dios naáwátidih bíic naóh yapaniji nin pah āt níj daacáp tajī:

“Cáacwā oboh jumnit ī jumuchah yuhna, queétdih búdí oina, túi náhninit, mapí túi en daoná caá.

⁷Maátcanjeh ángelwā ī wēpat nump cáacwādih mat jum jwuhat túutup taga. Pánih jummat túutna yuhna, buu queétdih wēpat wūhnit, maáta mat waadánap taga.

⁸Páant maáta ma waadánachah, nihát nin baácdih jumnit chah caá ī jumup”, āt níj daacáp tajī.

(Sal 8.4-6)

Pánih maáta waadánit, nihátidih wutnit pínah jumna yuhna, buu jwī wut jwuhcan caá. ⁹Obohjeéhtih, Jesúsboó nin baácboó ā jumuchah, ángelwā nump jum jwuhnit, nihát cáacwādih búdí oina, āt wun wūhup wut jī. Búdí yeejép yapna, jwiítidih ā wun wūhuchah ennit, ā wēpatdih wūhna, Dios Jesúsdi mah āt waadánap wut jī. Pánihna, buu chah maáh, túini yoobát ā jumatdihbut jwī jéihna caá.*

¹⁰Dios ā náahat pah nihátidih chājni ā jumna caá. Ā náahat pah muntih jwiít ā wehdih jeáboó ub bejat túut níjné, ā wūhdih āt wun wūhat túutup wut jī.

Jesús yeejép yapna, ā wun wūhatjih jwiít cáacwādih yoobópdih túi ubni caandih Dios āt chājat wut jī. ¹¹Det ī yeejatdih yohnit, queétdih túi ubnibut Dios weh ī jumna caá. Pánihna, Dios jwī íp ā jumuchah, Jesús jwiít áihwādih “Queét wā úudwā caá”, tíccankeh, ā níjné caá. ¹²Jesús ā ípdih nin pah ā níjádih Dios naáwátidih naóh yapani āt níj daacáp tajī:

“Dios, ded pah ma jummatdih wā úudwādih wā naóhbipna caá. Nihat wíihwā ī míic wáac juyúchah, meemdih wēi eonit, “Chah wēpni ma jumna caá”, wā níjbipna caá’, ā níjíp jī”, āt níj daacáp tajī. (Sal 22.22)

¹³Nin pahbut bíih āt níj daacáp tajī:

“Meém chah wēpni jumna, weemdih ma túi teo wáacbipna caá’, ā ípdih ā níjíp jī”, āt níj daacáp tajī. (Is 8.17)

Nin ā níjádihbut āt níj daacáp tajī:

“Dios ā wehdih weemdih ā wūhuchah, queét bíicdih níjnih wā jumna caá’, ā wūh ā níjíp jī”, āt níj daacáp tajī. (Is 8.18)

¹⁴Pánihna, “Ā weh”, ā níjnit jwī jumuchah, Cristo jwiít pah āt cáac jumup wut jī. Pánih cáac jumnit, cruzboó wun wūhna, nemépwā ī maáh cáacwādih wunat túutnidih āt yap yohop wut jī.

¹⁵Játi jwiitboó jwī wunat pínahdih úumnit, chéonit panihnit jwī jumup jī.

Pánihna, nemépwā ī maáhdih yap yohna, jwiít chéonit panihnitdih Cristo āt watap taga. ¹⁶Ángelwādih teo wáaccan, jwiít Abraham juimená, Dioihwā pínahboodih āt teo wáacap wut jī. Caandih jwī jéihna caá. ¹⁷Pánihna, jwiít ā úudwā panihnitjeh cáac jummat caandihbut āt náahap wut jī.

Páant ā cáac jumuchah, jwī yeejatdih yohat túut níjné, ā íp caandih āt wun wūhat túutup wut jī. Páant ā wutatdih túi jepahna, jwiítidih jíjah en teo wáacnit, sacerdotewā ī chājat pah āt chājat wut jī.

Pánih chājna, sacerdotewā ī chah maáh ā jumna caá. ¹⁸Jwiít panihni ā jumuchah, caandih búdí yeejép āt yapap wut jī.

Obohjeéhtih, nemépwā ī maáh ā yéej

* 2.9 Fil 2.6-11; He 12.2

chājat tūtutachah yuhna, caandíh át yap yohop wut jī. Pánih yap yohni jumna, jwiítidihbut nemépwā ī maáh ā yéejaihichah, ā jéih teo wáacna caá.

Cristo Moisés chah ā túyat

3 ¹Wā déewā, Jesúhwā, Dios pehbboó bejnit pínah ā ñíonit ñi jumna caá. Pánih jumna, Jesucristo Dios ā naáwát tūtutni ā jumatdih, sacerdotewā ī chah maáh ā jumatdihbut ñi túi náhninaá. Páant ā naáwát tūtutni jumna, Dios jwiít cáacwādih ā túi ubat pínahdih át bohénap wut jī. Sacerdotewā ī chah maáh jumna, jwiítidih át wun wūhup wut jī, Diosjeéh jwī túi jumat pínah niijná. Páant ā jumat doonádih jwípí naóhna caá. ²Dios ā chājat tūtutat pahjeh Jesús át chājap wut jī. Moisésjibut Dios caandíh ā wutat pahjeh, áih cáacwādih át túi teo wáacap wut jī. * ³Cáacwā muúdíh ī wēi enat chah, caán chājniboodíh ípí wēi enna caá. Pánihat pah, Dioh cáacwādih teo wáacni Moisésjidih ī weñat chah, queétdih chājni Jesúsboodíh weñat caá náahap. ⁴Muú chājni ā wihcah, muú āta wihcan tagaá. Pánihat pah, jwiítidih chājni wihcah, jwiítbut jwíta wihcan tagaá. Obohjeéhtih, Diosboó nihadidih chājni ā jumna caá. ⁵Moisés Diosdih teo wáihni jumna, ā wutat pah áih cáacwādih át túi bohénap wut jī. Pánih bohéna, Dios túttimah ā naáwát pínahdihbut át jéihyanap wut jī. ⁶Obohjeéhtih, Cristoboó Dios wúhí jumna, ā íp ā wutat pahjeh jwiítidih en daoní ā jumna caá. Pánihna, úumcanjeh caandíh cáadahcan, ā pebhna jwī bejat pínahdih wēi páina, áihwā yoobát jwī jumna caá.

Dioíhwā ájeéh ī chooát

⁷Túini Espiritu Dios naáwátidih naóh yapanidih nin pah át níj daacát tūtutap tají:

“**Buu**, Dios ā naáwáchah joiná, ñi nuowā caandíh ī yap yohatji pah ñi yap yohca bojoó.

⁸⁻⁹ Ñi nuowā tátchi wihcapboó jumna, weemdíh ī yap yohop jī. Pánih yap yohnit, “¿Yoobópdih Dios

jwiítidih ā en daomí níit?” ī niijíp jī. Cuarenta jópchi caánboó jibnit, queétdih wā túi chājatdih ī enep yuh jī. Obohjeéhtih, pánih enna yuhna, ī jepahcap jī. Páant ī yap yohatji pah yeebút bíic yoobó ñi yap yohca bojoó.

¹⁰ Weemdíh ī yap yohatji jíib queétdih búdi wā íjip jī. Pánih íjnit, “Queétdih yoobópdih wā túi waáwáchah yuhna, weemdíh ípí jepahíhcan caá.

¹¹ Pánihna, queétdih wā chooát tūtutat pínah pehbboó wā waadát tūtutan níit”, wā niijíp jī”, Dios ā níj naóhna caá”, át níj daacáp tají. (Sal 95.7-11)

¹²Wā déewā panihnitá, iñi túi chāja chaáh! Yéej chājatdih jwúub bidnit, Dios, páantjeh jumnidih túi jenah joyátidih ñita cádah tagaá. ¹³Nin baácboó jum jwuhna, yéej chājat tūtut niijná, yeó jáap jumat pah ñi túi míic teo wáacá. Míic teo wáaccan, yéej chājna, “Páant wā chājachah, ā túina caá”, ñita níj jenah joi tágaá. Pánih yeeatdih jepahna, Diosdih búdi ñita yap yoh tagaá. ¹⁴Pánihna, Cristodih jwī jwíh jepahat pah, caandíh jwī túi jenah joi cáadahcan, ájeéh jwī túi jumbipna caá. ¹⁵Á naáwátidih naóh yapani nin pah át níj daacáp tají:

“**Buu**, Dios ā naáwáchah joiná, ñi nuowā caandíh ī yap yohatji pah ñi yap yohca bojoó”, át níj daacáp tají. (Sal 95.7-8)

¹⁶¿Det tigaá Dios ā naáwáchah joiná yuhna, yap yohnit it jumji? Egipto baácidih jumnitji Moisés ā numah bac jüóhnit it jumap wut jī. ¹⁷Pánihna, queét yap yohnitdih cuarenta jópchi Dios ā íjichah, tátchi wihcapboó it wun beedép wut jī. ¹⁸“Wā chooát tūtutat pínah pehbboó yeebdíh wā waadát tūtutan níit”, queétdih át niijíp wut jī. * ¹⁹Diosdih ī túi jenah joiacát jíib ī chooát déejiboó ī waadacátjidih jwī jéihna caá.

4 ¹Jon játih moondíh “Wā pebh yeebdíh wā túi chooát tūtutbipna caá”, Dios át niijíp wut yuh jī. Pánih

naóhna, jwiítidihbut bíc yoobó niijná át chājap wut jī. Pánihna, ājeéh túi chooát túut niijná, Diosdih túi jepahat caá náahap. ²Jon játih moón Dios naáwátidih ī joyátji pahjeh muntih, jwiítbut áih túini doonádih jwī joyóp jī. Obohjeéhtih, queéť joí waóhnitboó joiná yuhna, “Dios ā niiját pahjeh ā chājbipna caá”, it niij jenah joicáp wut jī. Pánihna, ī joiníji dedé pínah queétdih át nihcap wut jī. ³⁻⁴Jwiítboó caandíh túi jenah joinít, Diosjeéh jwī jumuchah, jwiítidih ā túi chooát túutbipna caá. Obohjeéhtih, Dios naáwátidih naóh yapaniji ā daacát pahjeh tigaá caandíh jepahcannit nin pah ī yapbip:

“Queétdih búdí íjnit, nin pah wā niijíp jī: “Ī chooát pínah pehbboó waadcán, wājeéh ī jumcan níť”, wā niijíp jī”, Dios ā niijná caá”, át niij daacáp tajī. (Sal 95.11)

Obohjeéhtih, Diosjeh nin baácdih chāj péanit, nihát áih tewatdih át teo péanap wut jī. Ā naáwátidih bíh naóh yapani nin pahbut át niij daacáp tajī:

“Seis yeó jáap nin baácdih, jeádihbut chāj péanit, teo cádah jwuhnit, Dios át choonáp wut jī”, át niij daacáp tajī. (Gn 2.2)

⁵Caandíh túi jenah joicánnitjidih nin pahbut ā naáwátidih naóh yapani át jwúub niij daacáp tajī:

“Queéť ī chooát déejiboó waadcán, wājeéh ī jumcan níť”, Dios ā niijná caá”, át niij daacáp tajī. (Sal 95.11)

⁶Jwī nuowā Dioíh doonádih jwíh joinítjiboó caandíh ī yap yohat peéh, áihwā nihcan, ī chooát déejiboó it waadcáp wut jī. Obohjeéhtih, bitaboó caandíh túi jepahnit, áihwā jumna, ājeéh ī túi choobípna caá. ⁷Cáacwádih ā túi ubat pínah yeó jáapnadih Dios át jwúub níwip wut jī. Páant ā níoni yeó jáapna buu láa ā jumna caá. Dawá jópchina jwī nuowā Ī joyát táttimah, caán ā níoni yeó jáapnadih Davidjidih Dios ā naáwát túutuchah, nin pah át niij daacáp tajī:

“ ‘Buu yeebdíh wā naáwáchah joinít, yap yohcanjeh, weemdíh ní túi jepahaá’, Dios ā niijná caá”, át niij daacáp tajī. (Sal 95.7-8)

⁸Josuéjiboó Dios ā wāhni baácdih jwī nuowádih át numah juibínap wut yuh jī. Obohjeéhtih, “Wājeéh ní túi choobípna caá”, niijná, caán baácdih ī chooát pínahdih Dios niijná át chājcap wut jī. Caán baácdihjeh chooát túutna nihna, bíh ī chooát pínah yeó jáapdih áta naóhcan taga. ⁹Seis yeó jáap ā tewat túttimah, Dios ā chooátji pah muntih, jwiít áihwābut ājeéh jwī túi choobípna caá. ¹⁰Dios ā tewatdih ā cádahat pahjeh muntih, ājeéh chooná, jwī wái náah jumni tewatdih jwī cádahbipna caá.*

¹¹Pánihna, ājeéh túi chooát túut niijná, jwiít áihwāboó caandíh túi jenah joinít, ā naáwátidihbut jwī túi jepah jíh. Jon játih moón jwī déewā Diosdih ī yap yohatji jīb ājeéh túi jumcan, it jéih choocáp wut jī. Pánihna, queéť ī chājatji pah jwiítboó jwī chājca boj jíh.

¹²Dios naáwát oboh jumni nihcan, báadhni panihni ā jumna caá. Pánih jumna, chénaaboó jaco wáini eeép naajíh iidíp duuj lájapdih jwī bóodat pah, ā naáwátidih jwī jenah joyóchah, jwiítidih ā túi chūúhna caá. Pánih chūúhna, ded pah jwī túut nuumát pínahdih jwiítidih ā jéihyana caá.* ¹³Ded pah jwī jenah joyátidih Diosdih jwī jéih bihcan caá. Nihat ā chājnidih caánboó ā enna caá. Pánihna, ā pebhna juibínit, ded pah jwī chājatjidih caandíh naáwát ā náahbipna caá.

Jesús sacerdotewā ī chah maáh ā jummat

¹⁴Dios wāúh, Jesús, ā íp pebhna waadníť, chah maáh ā jumna caá. Pánih wēpni jumna, sacerdotewā ī chah maáh caá. Sacerdotewā ī maáh Dioíh cáacwádih ā uúbát pah, Jesúsbut jwiítidih uúbhni ā jumna caá. Páant ā jumuchah jéihnit, jwiítboó caandíh jwī túi jenah joí cádahca boj jíh. ¹⁵Jesús cáac jumna, ded pah jwī yapat pínahdih ā túi jéihna caá. Pánih jéihnit, yeejép jwī yapachah enna,

jwiítidih jígah ennit, ã jéih teo wáacna caá. Nemépwã í maáh caandíh ã yéej chājat tútuchah yuhna, Jesús yéej chājcani át jumup wut jī. Pánih jumna, jwiítidihbut ã yéej chājat tútuchah, Jesús ã jéih teo wáacna caá, jwí yéej chājcat pínah niijná. ¹⁶Pánihna, Dios jwiítidih ã oyatdih jéihna, úmcanjeh, caandíh jwí úúbát dée caá. Páant caandíh jwí úúbúchah, jwiítidih oinit, jígah enna, ã túi teo wáacnipna caá.

5 ¹Nihat sacerdotewã maáta í chah maáta pínahdih Dios cáacwã cātíh ã ñíona caá, queédih í teo wáacat pínah niijná. Pánihna, Diosdih teo wühnit jumna, cáacwã í yéej chājatji peéh nuñúpwáidih mao cáo wühnit, bíhdihbut caandíh ípí wühna caá, Dios ã enechah, cáacwã í túi jummat pínah niijná. ²Bitá yéejnit í jummat pah muntih, sacerdotewã í chah maátabut yéejnit í jumna caá. Pánih yéej chājnit jumna, yéej chājnitdih jígah ennit, í túi jéih teo wáacna caá. ³Pánih yéejnit í jumuchah, queét sacerdotewã í maátadihbut yéej chājat peéh ã jumna caá. Páant ã jumuchah, queétjeh í yéej chājat peéh, cáacwã í yéej chājat peéhbut nuñúpdih mao cáo wühah caá náahap, Dios ã enechah, í túi jummat pínah niijná.* ⁴Sacerdotewã í chah maáta jumíhna, queétjeh í jéih waadcán caá. Diosboó queédih ñíonit, ã waadána caá. Jon játih Aarónjidih Dios ã ñíwat pahjeh muntih, buubut sacerdotewã í chah maáta pínahdihbut ã ñíona caá.* ⁵Páant queétjeh í waadcátji pahjeh muntih, Cristobut sacerdotewã í chah maáh pínah caanjéh maáh át waadcáp wut jī. Diosboó caandíh maáh waadána, nin pah át niijíp wut jī:

“Meém wã wühíh ma jumna caá.

Páant ma jumuchah, buu nihat cáacwã í enechah, meemdíh maáh wã waadána caá”, Dios át niijíp wut jī. (Sal 2.7)

⁶Bífh láa nin pah át niijíp wut jī:

“Melquisedec sacerdoté ã jumatji pahjeh, bífc yoobó meembút páantjeh sacerdoté ma

jumbipna caá”, ã wühíhdih át niijíp wut jī. (Sal 110.4)

⁷Cristo nin baácboó jumna, jüínit, ã ípdih búdí át úúbúp wut jī. “Ma náahna, ma teo wáacá, wã wuncat pínah niijná. Obohjeéhtih, páant wã wunfhcchah yuhna, ma náahat pahjeh ma chājaá”, át niijíp wut jī.* Páant ã níj úúbúchah, ã íp át joyóp wut jī. Pánihna, ã íp ã náahat pahjeh ã chājíchichah enna, ã úúbátidih joiná, caán wunnjidih át boonap wut jī. ⁸Cristo Dios wühíh jumna yuhna, búdí yeejép át yapap wut jī. Pánih yapna yuhna, ã ípdih át jepah cádahcap wut jī. Pánih jumna, ded pah túi jepahatdih át jéihyep wut jī.* ⁹Pánih yeejép yapna yuhna, yoobópdih jepahni cruzboó wunna, nihat caandíh jepahnitdih túi ubni ã jumna caá. ¹⁰Páant ã wun wühuchah, Melquisedec panihni sacerdotewã í chah maáh Diosboó caandíh maáh át waadánap wut jī.

Cristoíh doonádih jwí jepah cádahachah, búdí ã tobohah

¹¹Cristo sacerdotewã í chah maáh ã jummatdih yeebdíh chah wã bohéíhna yuh caá. Obohjeéhtih, páant wã jwúub naáwíhichah yuhna, yeéboó ñíta túi beh joicán tagaá. Pánih beh joicánnit ñi jumuchah, yeebdíh wã túi jéih bohécán caá. ¹²Maatápdih Cristoíhwã ñi jumna yuh caá. Pánih jumnit, bitaboodíh ñi bohénachah, áta túi tagaá. Obohjeéhtih, túi beh joicánnit ñi jumuchah, bitabóo yeebdíh í jwúub bohéat caá náahap. Dios naáwát buocannidihjeh ñi beh joiná caá. Wébít jóóh macdihjeh í nomat pah yeebbút buocannidihjeh ñi túi joiná caá. Jáap bohé jwíhíh í jummat pah ñi jumna caá. ¹³Det jóóh macdih nomnit, wébít í jum jwuhna caá. Queét í nihat pahjeh tigaá yeéb ñi jumup. Pánihna, “Nin yeejép caá. Con túini caá”, yeebdíh í níj bohénachah yuhna, páantjeh ñi beh joicán caá.* ¹⁴Jeémátidih jeémpnitboó behnit í jumna caá. Queét panihnit caá Dios naáwátidih túi míc bohénit í jumup. Pánih bohéna, “Nin

yeejép caá. Con túini caá”, queétboó ī níj jéihna caá.

6¹⁻²Pánihna, Dios naáwátdih chah jéihna, túi behnit panihnit jwī jum jīh. Cristoíh doonádih jwīh bohéna, nin pah jwī jéihyep jī: Jwiít cáacwā jwī jenah joyátjīh jwī chājachah, dedé pínah nihcap jī. Pánih chājna, Diosdih jwī weñacap jī. Páant jwī chājatjidih cádahnit, Cristodih jepahna, táiniboodíh túut nuumnít, caandíh jwī túi jenah jói jwīhip jī. Páant jwī jwīh jepahachah, nin pah jwiítidih ī jwīh bohénap jī: Ded pah Jesúhwādh diabáátdih, jwiít áihwādh ī teo jáhaatdihbut ī bohénap jī. Wunnitji ī jwūb boo pud jūwát pínadh, péeni yeó jáapdh caandíh jepahcannitdh Dios ā peéh chājachah, búdí yeejép ī yapat pínah ā péacatdihbut ī jwīh bohénap jī. Páant ī jwīh bohéatjidih túi jéihna, chah jwī bohé jīh.³Diosdih, ā naáwátdihbut chah jwī jéih jīh. Dios ā náahachah, jwiít nihat bícdih páant jwī chājipna caá.

⁴Obohjeéhtih, det pánih chājcan, Diosdih ī cádahbipna caá. Pánih cádahnit, jwūb yéej chājna, ī jéih jwūb túut nuumcán niít. Queét Cristodih jwīh jepahnit, “Áih dooná yoobópdih caá ā jumap”, it níj jenah joyóp yuh jī. Pánih jenah joinít, Dios queétdih ā túi ubatdih, Túini Espiritu íjeéh ā jumadidihbut it jéihyep wut yuh jī. ⁵Dios naáwátdih joiná, túini naáwát ā jumadidih it jéihyep wut yuh jī. Nin péeni yeó jáapna Dios ā maáh jumapboó ā wēpatjīh ā teo wáacatdihbut it jéihyep wut yuh jī. ⁶Pánih jéihna yuhna, caandíh cádahna, Dios wūhdih cruzboó ī jwūb mao yohat pah caá ī chāpap. Páant ī chājachah enna, bita Cristodih ī deohbipna caá. Páant ī cádahachah, det queétdih ī jéih jwūb túut nuumát túutcan niít. ⁷Nin pah caá ā jumap: Túini baácdih mah ā jūwáchah, wápchi mínah caanjīh ā momni túi chíih jūóhni, ā quehechah, ā jeémát pínadh ā bíbhna caá. Caán baácdih Dios ā túi chājna caá. Pánihat pah Diosdih cádahcan, ā naáwátdih chah bohénitdh ā túi teo wáacbipna caá.

⁸Obohjeéhtih, ded baácdih óot jumni pihna, yeejép ylīpbut ā chíhichah, dedé pínah nihcan caá. Pánihni baácdih túi chājcan, Dios ā cáo yohbipna caá. Páant ā cáo yohat pah caandíh cádahnitdihbut ā cáo yohbipna caá.*

Cristodih cádahcannitdh

Dios ā túi ubat

⁹Wā oinitá, yeebdíh páant níj naóhna yuhna, “Cristodih cádahnit caá”, yeébbodíh wā níj jenah joicán caá. Cristo ā túi ubnit nī jumuchah, túini nī chājatdih wā jéihna caá. ¹⁰Jwiít nihat jwī túi chājatji jīb jwī íp jwiítidih ápi túi chājna caá. Caandíh oina, búdí teonit, áihwādh nīpí túi teo wáacna caá. Páant nī chājachah enna, ā quíib buudcán niít. ¹¹Pánihna, nī jumap yoobó nī jumap pah bóo bitadh túi oinit, nī teo wáacat pínadh yeebdíh jwī náah yacna caá. Páant nī chāj cádahcat jīb jwī íp ā pehbhoó yeebdíh ā túi chājat pínadh nī túi jéihbipna caá. ¹²Yeéb yabh teonit nī jumadidih jwī náah yaccan caá. Bita Cristoíhwā yeejép yapna yuhna, “Jesús weemdíh ā túi teo wáacbipna caá”, níj jenah joinít, caandíh ī cádahcan caá. Páant ī jumuchah ennit, “Wā pehbhoó yeebdíh wā túi chājipna caá”, jwī íp ā niijátji pah ā chājipna caá. Pánihna, queét ī chājat pah, yeebbút nī chājaá.

¹³⁻¹⁴Jon játih Abrahamdih Dios ā wēpatjīh nin pah át niijíp wut jī: “Meemdíh búdí wā túi chājipna caá. Pánih túi chājna, ma juimenádih dawá wā cáac pooat túutbipna caá”, át niijíp wut jī. Bih caan páh wēpni wihcah, caán ā wēpatjīh jwī át naáwáp wut jī.* ¹⁵Páant ā niijátjidih náhninit, Abrahamboó ā túi pánachah enna, ā niijátji pahjeh Dios caandíh át túi chāpap wut jī. ¹⁶“Dios ā enechah, yoobópdih niijná caá wā chāpap”, jwiít cáacwāboó jwīpí niijná caá. Pánihna, chah jumni ā wēpatjīh niijnít, yoobópdih jwī niiját ā jumadidih jwī júutna caá. Páant jwī niijíchah joinít, jwíjeéh míc jūhnihoó “Á niiját yoobópdih tígá”, níj jéihnit, ā jūih cádahna caá. ¹⁷Obohjeéhtih, Dios

Abrahamdih “Meemdih wā tūi chājbiḡna caá”, ā niiját yoobóḡdih ā jumát dih júutát túut niijná, ā wēpatjīhjih āt naáwáp wut jī. Páant ā naáwát dih jéihnit, “Á naáwát yoobóḡdih ā jumuchah, caandīh ā túut nuumcán niit”, Abraham, ā juimenábut it niij jéihjip taga. Jwiit nihat áihwábut caandīh jwī jéihna caá. ¹⁸Dios ā jéih yeecan caá. Pánih yeecanni jumna, chéne naáwátjīh ā niiját yoobóḡdih ā jumát dih jwiitdih ā jéihyana caá. Á niiját dih joiná, ā wēpatjīhjih ā niiját dihbut joiná, caandīh ā túut nuumcát pínahdih jwī jéihna caá. Páant ā jumát dih jéihna, ā pebhna jwiitdih ā ub bejat pínahdih úmcanjeh jwī wēi páina caá. ¹⁹⁻²⁰Pánih wēi páina, caandīh jwī tūi jenah joí cádahcan niit. Sacerdotewā ī chah maáta cáacwádih úúbh wūhat túut niijná, Dios ā jumni tólihna waadnit, wáupni yégueh jāh yaíhni chóodih ípí yap waadáp wut jī.* Páant ī chājat pah, jwīh pínahdih Diosdih úúbat túut niijná, Jesúsbut Dios pebhna āt waad béjep wut jī. Pánihna, Jesús páantjeh sacerdotewā ī chah maáh Melquisedec panihni jumna, Dios ā jumupboó jwiit áihwádih ā waóh waadáchah, jwiitbut jwī jéih waadbíḡna caá.*

**Melquisedec panihni sacerdotewā
ī chah maáh Jesús ā jumát**

7 ¹Melquisedecboó* Salem wūt jumni tútchidih moón ī maáh, caanjéh muntih sacerdotebut jumna, Dios wēpnidih úúbhni āt jumup wut jī. Maátadih Abrahamwā míc mao yap yohnit, ī jwúub júúwúchah, Melquisedec caandīh jwááádih āt juibínap wut jī. Pánih jwááh juibínit, “Nin Abrahamdih búdí ma tūi chājaá”, Diosdih āt niij úúbut wut jī. ²Páant ā jwááát pínah játih, Abrahamboó caandīh enhcannitdih míc mao yap yohnitjī, maátah bíf déedih āt ub júúwúp wut jī. Páant ā ub júúhndih chénat pah téihya poómpdih jenah ennit, bíc poómpdih Melquisedecdih āt wūhup wut jī. “Melquisedec”, niijná, “Tūi chājni maáh”, niijná it chāḡap wut jī. “Salem”,

niijná, “Tūi jumni”, niijná it chāḡap wut jī. Pánihna, caán Salem tútchidih moón ī maáh jumna, “Chah maáh tūi jumát túutni”, caandīh it niijíp wut jī.*

³Melquisedec ā mánadih, ā nuowádihbut ī daacát ā wihcan caá. Á cáac jumát dih, ā wunatdihbut ī daacát ā wihcan caá. Pánih jumna, páantjeh ā jumna caá. Páant ā jumát dih jéihna, ded pah Dios wúúh Cristobut páantjeh sacerdotē ā jumát dih jwī jéihna caá. Pánihna, Cristo sacerdotē ā jumát pah Melquisedecbut sacerdotē ā jumna caá.

⁴Melquisedec oboh jumni ā nihcatdih nī tūi náhninaá. Chah maáh jumna, Diosdih Abraham ā túyat pínahdih āt úúbut wut jī. Abrahamboó jwī nuowáji ī maáh yoobát jumna yuhna, Melquisedec chah maáh ā jumát dih jéihna, ā ub júúhni bíc poómpdih caánboodih āt wūhup wut jī. ⁵Moisésji nihat judíowádih páant āt wūhat túutup wut jī. Pánih watna, Leví ā juimená sacerdotewā ī jumuchah, ī déewā ī wūhat pínahdih āt ubat túutup wut jī. Í déewā Abraham ā juimená it jumup wut jī. Leví Abraham juima ā jumuchah, ā juimenábut Abraham juimená it jumup wut jī. Nihat Abraham juimená jumna yuhna, Leví juimená sacerdotewā jumnit, ī déewā ī wūhatdih ípí ubup wut jī.* ⁶Oboheéhtih, Melquisedecboó Leví juima nihcan yuhna, Abraham ā wūhatdih āt ubup wut jī. “Meemdih wā tūi chājbiḡna caá”, Dios ā niijná Abraham ā jumuchah yuhna, Melquisedecboó caandīh Dios ā tūi chājat pínahdih āt úúbut wut jī. ⁷Nindih jwiit nihat jwī jéihna caá: Chah jumniboó nump jumnidih tūi chājat pínahdih ápi úúbhna caá. Pánih jéihnit, Melquisedecboó pánih úúbhni ā jumuchah, Abraham chah ā jumát dih jwī tūi jéihna caá. ⁸Jwiit cáacwā jwī wūhatdih ubnit sacerdotewā, cáacwājeh jumna, wunnit pínah ī jumna caá. Oboheéhtih, Melquisedecboó Abraham ā wūhndih ubniji báadhni ā jumna caá. Dios naáwát dih naóh yapanit daácna, ā wunatjidih naóhcan, “Páantjeh báadhni

* 6.19-20 Lv 16.2 * 6.19-20 Sal 110.4 * 7.1 He 5.6 * 7.1-2 Gn 14.17-20
* 7.5 Nm 18.21

caá”, niijná it chājap wut jī. ⁹Buu moón Leví juimená jumnit sacerdotewā, Dios ā wūhat tútatdih ī ubna caá. Páant ī ubuchah yuhna, Abraham Melquisedecdh wūhna, nihat Leví juimená ī wūhat pínah panihnidihbut Melquisedecdh wūhna āt chājap wut jī. ¹⁰Melquisedecdh Abraham wūh láa, ā juima Levíboó āt cáac jum jwahcap wut jī. Pánihna, Melquisedec Abrahamdih jwāáhna, Leví pínahdihbut āt jwāáap wut jī. Leví, ā juimenábut Melquisedecdh wūhnt panihnit jumna, caán nump it jumup wut jī.

¹¹Moisésji watnit, Leví ā déewādhbut sacerdotewā āt jumat tútup wut jī. Ā wutat pahjeh queét sacerdotewā nuúpwādh mao cáo wūhnt, cáacwādh it uúbh wūhup wut jī, Dios ā enechah, túinit ī jumat pínah niijná. Páant ī chājachah, túi yoobópdih jumna nihna, bíh sacerdotedih jwita náahcan tagaá. Obohjeéhtih, pánih jumcan, bíh sacerdotē Melquisedec panihnidih buu jwī náahna caá. Pánihna, Leví juima Aarónji ā juimená poómpdih moón sacerdotewādh buu jwī náahcan caá.

¹²Sacerdotewādh Dios túut nuumnít, jwiítidih ā wutatdihbut túut nuumát caá náahap. ¹³Dios Moisésjidih wutat túutnit, Leví juima Aarón ā juimená poómpdihjeh sacerdotewā āt waadáat tútup wut yah jī. Páant ā wutuchah yuhna, jwī Maáh Jesús Leví juima nihcan caá. ¹⁴Judá juimená poómpdih bóo ā jumadnih jwī túi jéihna caá. Obohjeéhtih, Moisés sacerdotewā waadánit, Judádh poómpdih moondh āt waadácup wut jī. ¹⁵Caandh jéihna, nindihbut jwī túi jéihna caá: Buu Dios jáap ā waadáni sacerdotē Cristo Melquisedec panihni ā jumna caá.

¹⁶Jon játih jumnit sacerdotewā pínah Dios ā wutat pahjeh Levídh poómpdih moonjéh it waadáp wut jī. Obohjeéhtih, Leví juima nihcan yuhna, páantjeh jumna, Cristo sacerdotē āt waadáp wut jī.

¹⁷Nin pah Dios āt niijp wut jī:

“Meém páantjeh sacerdotē ma jumbipna caá. Melquisedec sacerdotē ā jumat pahjeh muntih meembút sacerdotē ma

jumbipna caá”, Dios ā wūúhdih āt niijp wut jī. (Sal 110.4)

¹⁸⁻¹⁹Moisésji ā wutatdih jepahihna yuhna, jwiít cáacwā yoobópdih jwī jéih jumcan caá. Pánihna, caán ā jwíh wutatji yoobópdih jwī jumat pínahdih ā teo wáacchah, Dios caandh āt cádahap wut jī. Pánih cádahnit, jwī Maáh ā wun wūhatdih jwī túi jenah joyát jíb Dios jwiítidih ā túi ubna caá, ájeéh jwī túi jumat pínah niijná. Páant ā chājachah, caandh túi jéih uúbhnt, ā pebhboó yoobópdih jwī jumat pínahdih jwī wēi páina caá.

²⁰Cristodih sacerdotē waadána, ā wēpatjīh naóhnt, Dios caandh āt waadánap wut jī. Obohjeéhtih, ā wēpatjīh naóhcanjeh, bita sacerdotewādh āt waadánap wut jī.

²¹Cristoboodh sacerdotē waadánit, Dios caandh nin pah āt niijp wut jī:

“Weém, ma Maáh, wā wēpatjīh meemdh yoobópdih wā naóhna caá. Pánih wēp naóhna, meemdh wā jenah joyátdih wā túut nuumcán niít. Páantjeh sacerdotē ma jumbipna caá”, Dios Cristodih āt niijp wut jī.

(Sal 110.4)

²²Pánih wēp naóhna, Jesús jwiítidih ā túi ubat pínahdih niijná, āt chājap wut jī. “Cáacwādh wā túi ubbipna caá”, niijná, Dios Jesúsdh āt wah deyanap wut jī. Pánihna, Jesús ā wun wūhatdih túi jenah joinít, Dios ā niijátji yoobópdih ā jumadnih jwī jéihna caá. ²³Jwíh jumnt sacerdotewā ī wunuchah, bita ipí túut nuúm waadáp wut jī. Pánihna, dawá sacerdotewā it jumup wut jī.

²⁴Obohjeéhtih, Jesúsboó páantjeh ā jumuchah, caandh túut nuumní sacerdotē pínahdih jwī náahcan caá.

²⁵Jesús páantjeh jumna, áih cáacwādh ā uúbh cádahcan caá. Pánih uúbhna, nihat caandh jepahnidih ā túi ubna caá, Dios pebhboó ájeéh jwī túi jumat pínah niijná. Pánihna, Jesúskeh yoobópdih jwiítidih túi ubni ā jumna caá.

²⁶Cáacwā jwī chājat pah yeejép chājni nihcan, Jesúsdh yéj chājat peéh ā wihcan caá. Yeejép wā cáth jumnijidih jeáboó ub bejnit, nihat cáacwā chah

maáh Dios át waadánap wut jī. Pánih jumna, Jesús sacerdotewā ī chah maáhbut jumna, jwiít dih túi teo wáacni ā jumna caá. ²⁷Bitá sacerdotewā ī jumat pah nihcan caá. Queé tboó yeó jáap jumat pah nuúpwā dih mao cáo wūhna, queé t jeh ī yéej chājat jīb jwíih wūhnit, túttimah, cáacwā ī yéej chājat jībbut ipí wūhup wut jī. Dawá láa páant īt chājap wut jī, cáacwā dih Dios ā túi enat pínah niijná. Obohjeéhtih, Jesúsboó biíc láajeh wun wūhna, caanjéh áih bácahdih míic wūhnit, cáacwā dih ī yéej chājat peéh át jīb chājap wut jī. ²⁸Moisésji ā wutat pah sacerdotewā ī maáta pínah dih cáacwā dih ī waadát túutuchah, yéejat wihcannit īt nihcap wut jī. Obohjeéhtih, caán túttimah, Dios wēp naóhna, ā wūáh páantjeh yéejat wihcanniboodíh sacerdotewā ī chah maáh át waadánap wut jī.

**Jesús sacerdotewā ī chah maáh
jwiít dih ā túi teo wáacat**

8 ¹Caán nihat dih naóhna, nindih bácah yeebdíh naóhna caá wā chājap: Sacerdotewā ī chah maáh panihni Jesús jwiít dih teo wáacni, jeáboó Dios ā jéihyepmant bóo buwámant ā cháudna caá. ²Pánih cháudnit, jwiít áihwā dih apí úbhna caá. Nin baácboó jumni, cáacwā ī chājnjiji Dioíh muúboó sacerdotewā Dioíh cáacwā dih ipí úbhna caá. Obohjeéhtih, Jesús jeáboó Dios ā chājni muú yoo bát díftboó jumna, jwiít áihwā dih apí úbhna caá.

³Nihat nin baác dih moón sacerdotewā ī maáta nuúpwā dih ipí mao cáo wūhna caá. Páant queé dih Dios át wutup wut jī, cáacwā ī yéej chājat peéh ī jīb chājat pínah niijná. Jwiít dih teo wáacni sacerdotedihbut mao cáo wūhat panihnidih Dios át wūhat tútup wut jī, jwī yéejat peéh ā jīb chājat pínah niijná. Páant ī wūhat pahjeh muntih, Cristo jwī yéejat jīb caanjéh át míic wūhup wut jī, Dios jwiít dih ā wēi enat pínah niijná.

⁴Nin baácboó sacerdotewā wáát jumna caá. Pánihna, Jesúsboó nin baácboó páantjeh jumna nihna, sacerdoté āta jéih

jumcan tagaá. ⁵Nin baácboó jumnit sacerdotewā nin baác dih jumni Dioíh muúdhjeh ī teo wūhna caá. Cáacwā caán muúdh chājna, jeáboó jumni muú pánihni īt chājap wut jī. Páant ā jumuchah, jeejiboó Moisés dih Dios áih muú pínah dih chājat tútutit, “Meemdíh wā naáwát pahjeh muntih wíih muúdh, nihat caán díftboó jumnidihbut túi yoo bó dih ma chājat tútutup”, ā niijp wut jī. ⁶Obohjeéhtih, jeáboó jumni Dioíh muú nin baácboó jumni muú chah túini ā jumna caá. Pánihna, Jesús sacerdoté jumna, ā tewatboó nin baác dih jumni sacerdotewā ī tewat chah caá ā jumup. Dios Moisés wā dih “Yeebdíh wā wutat dih jepahnit, wājeéh ní túi jumbipna caá”, āt níj naáwáp wut yah jī. Obohjeéhtih, jwiít dih “Jesús yeebdíh ā wun wūhatboodíh túi jenah joinít, wājeéh ní túi jumbipna caá”, āt níj naáwáp wut jī. Queé dih ā naáwátji chah jwiít dih ā naáwát ā jumna caá. Pánihna, Jesúsboó jwiít dih túi ubni jumna, nin baácboó jumnit sacerdotewā chah wēpni ā jumna caá.

⁷Á jwíih wutatjidih yoo bó dih jéih jepahcan, cáacwā ájeéh īt jéih jumcap wut jī. Á wutatjidih jwī jéih jepahachah nihna, bíih naáwát dih Dios āta naóhcan tagaá. ⁸Obohjeéhtih, ā wutatjidih ī túi jepahcat dih enna, áih cáacwā dih jūihna, nin pah át niijp wut jī:

“Nin wā niiját dih ní túi joyoó:

Túttimah, nihat wíih cáacwā, Israel juimená dih, Judá juimená dihbut jáap naáwát dih wā naóhhipna caá.

⁹Ī nuowá Egipto baácboó jumnitjidih bacanit, ded pah wājeéh ī túi jumat pínah dih queé dih wā naáwáp yah jī. Obohjeéhtih, páant wā naáwát dih ī jói cádahap jī. Páant ī cádahat dih ennit, weembút queé dih wā cádahap jī. Páant queé dih wā naáwátji pah jwúub naóhcan, mácah wā naóhhipna caá.

¹⁰Túttimah nihat Israel juimená dih nin pah wā naóhhipna caá: Wā

wutatdih yeebdih wā túi náhniabipna caá. Páant wā náhnianachah, ñi túi wēi jepahbipna caá. Weém ñi Maáh jumna, yeebdih wā en daobípna caá. Yeéb wíihwā jumna, weemdihjeh ñi uúhbhipna caá.

¹¹ Pánihna, caán láa teo wūhnit dée, maáta déebut nihat weemdih túi jéihnit míficjeh ī jumbipna caá. Pánih jéihnit jumna, det ī déewādih nin pah ī mífic nij bohécán níit: ‘Ded pah jwī Maáh Dios ā jumatdih ma jéihyee’, ī niijcán níit.

¹² Pánihna, ī yéej chājatjidih yohnit, queédih peéh chājcan, caandih chéneji wā jwúub náhnicán níit”, Dios āt niijíp wut jī.

(Jer 31.31-34)

¹³Pánihna, jáap naáwátidih naóhna, ā jwíih naáwátji āt cádahat túutur wut jī. Caán máa naáwátjidih jáap naáwátboó jwúub túut nuumní ā jumna caá.

**Dioih muú nin baácboó jumni,
jeáboó jumni**

9 ¹Dios Moisésjidih jwíih wutna, ded pah cáacwā caandih ī weñat pínahdih āt naáwáp wut jī. Nin baác dih moón caandih ī weñat pínah muudih ded pah ī chājat pínahdihbut āt naáwáp wut jī. ²Caán muudih nuúnpwā chóojih it wāpap wut jī.* Caán muú díitboó chéne tólih it chājap wut jī. Í jwíih waád jwabíni tólih “Dioih tólih”, it niijíp wut jī. Caán tólihboó ī jī cáagat nahna āt jumur wut jī.* Cáagat naabút āt jumur wut jī. Caán cáagat naajih sacerdotewā Diosdih ī wūhni pan naaná āt jumur wut jī.*

³Wúupni yégueh chóojih ī jāh yaíhni táahmant bih tólih āt jumur wut jī. Caán “Dios ā jumat tólih”, it niijíp wut jī.*

⁴Caán tólihboó chej jumnidih cáagnit ī cáwat naá āt jumur wut jī. Caán naá orojih ī chājni wut jī.* Orojih ī chājni paihbut caanjih āt jumur wut jī.* Caan páih díitna orojih ī chājni pamap āt

jumur wut jī. Caan pámap díitna “maná”, ī niijni āt jumur wut jī.* Caan páih díitna Aarónih íoh caját nahbut chíih yabacni jum,* Dios ā wutatdih ā daác búudhnihi chéne jeé naanábut āt jumur wut jī.* ⁵Caan páih wāáp lajni naajih chéne ángelwā orojih ī pāp dodhnit it jwāáh nuhur wut jī. Queét ángelwā Dios caanjih ā jumadih júutna it chājap wut jī. Pánihna, caanjih jumna, Dios cáacwā ī yéejatdih ápi yohop wut jī.* Caán muudih bóodih páant bóojeh tigaá wā naóh jwuhur.

⁶Caán muudih ī túi ámohat túttimah, sacerdotewā yeó jáap jumat pah jwíih waád jwabíni tólih dih waadnit, Dios ā wutat pah ípi chājap wut jī.*

⁷Sacerdotewā ī chah maáhjeh bih tólihboó jópchi jumat pah biíc láa ā waadát yeó jáapdihjeh ápi waadáp wut jī. Pánih waadnit, ī maoni nuúnp ī wūhni pínah meépdih caanjih jumni paih wāpapdih ápi chíanap wut jī, caán meépdih ennit, Dios cáacwā ī yéejatdih ā yohat pínah niijná. Meépdih ub bejcan, ápi jéih waadáp wut jī. Diosdih uúbat túut niijná, caanjéh ā yéej chājatji, nihat bita judfowā ī jéihca naáh yéej chājatji júbbut meépdih āt ub waad béjep wut jī.*

⁸Páant Dios ā chājatjijih Túini Espiritu nin pah jwíitdih ā jéihyana caá: Moisésdih ā chājat túutni muú Dios ā jumat tólihboó cáacwā it jéih waadáp wut jī. Sacerdotewā ī chah maáhjeh caanná āt jéih waadáp wut jī. Pánihna, Moisésdih ā chājat túutnji muú páantjeh ā jumuchah nihna, jwíit cáacwājeh Diosdih jwíta jéih uúbhcan tagaá.

⁹Diosdih ī weñat muú ded pah ā jumatji, caán díitboó ded pah ī chājatjidihbut naóhna, jwíit buu moon dih nindih Dios bohéna caá ā chājap: Cáacwā Diosdih weñat túut niijná, nuúnpwādih mao cáo wūhna yuhna, Dios ā náah yacat pah túinit it nihcap wut jī. Pánih chājna yuhna, íih caolih páantjeh yéejni jumna, Diosjéh it jéih jumcap wut jī. ¹⁰Nin pah ípi chājap wut jī: Nuúpdih mao cáo

* 9.2 Ex 26.1-30 * 9.2 Ex 25.31-40 * 9.2 Ex 25.23-30 * 9.3 Ex 26.31-33 * 9.4 Ex 30.1-6
 * 9.4 Ex 25.10-16 * 9.4 Ex 16.33 * 9.4 Nm 17.8-10 * 9.4 Ex 25.16; Dt 10.3-5
 * 9.5 Ex 25.18-22 * 9.6 Nm 18.2-6 * 9.7 Lv 16.2-34

wūh, jeémp, babh, íih bácahnadiah chocna, Moisés ā wutatji pah Diosdih ípí weñep wut yuh jī. Obohjeéhtih, caán wutat pah chājna yuhna, ī túut nuumát déedih queétdih āt teo wáaccap wut jī. Pánihna, Dios jáap bohéatdih ā naáwát túttimah, jon játih bóo wutatboó dede pínah nihcan caá.

¹¹Obohjeéhtih, jwiítdih túi chājat túut niijná, Cristoboó sacerdotewā ī chah maáh yoobát jumnit, átāt jūúwúp wut jī. Pánih maáh jumna, jeáboó jumni Diosdih weñat muú yoobátidih āt waadáp wut jī. Caán jeáboó jumni muú nin baácboó cáacwā ī chājni muú chah túini ā jumna caá. ¹²Cristo Dios ā jumupboó cabra meépdih, jiwi meépdih Diosdih wūhat túut niijná, āt ub waadcáp wut jī. Obohjeéhtih, bíic láajeh jwiítdih wun wūhna, áih meép panihnidihjeh āt ub waadáp wut jī. Pánih ub waadnít, jwī yéejatdih ā yohochah, jwiítboó páantjeh Diosjééh jwī jumnipna caá. ¹³Dios Moisésdih ā wutatjibó “Wunnitdih nī chūúúchah, nīih bácahdih quei pánihni ā naácna caá”, āt niijíp wut jī. Pánihna, íih bácah quei pánihnidih chocat túut niijná, cabra meép, jiwi meép,* jiwíwādih ī cáwatji jōóhjihbut* sacerdotewā queétdih ípí choj jáhanap wut jī. ¹⁴Páant ī chājachah yuhna, queétdih āt túi teo wáaccap wut jī. Obohjeéhtih, Cristo wunna, áih meépboodíh ā yoh wūhuchah, jwiítdih búdí ā teo wáacna caá. Caán yéejat wihcanni jumna, cruzboó wunna, Túini Espírítu páantjeh jumni ā teo wáacatjih, caanjéh áih bácahdih Diosdih āt wūhup wut jī. Pánih chājna, jwī yéejatdih yohnit, iiguípna jwī bejat déejidih āt túi ubup wut jī. Páant ā túi ubnit jumna, “Yéejat peéh weemdíh wihcan caá”, jwī níj jéihna caá. Pánih jumna, Dios, páantjeh jumni ā náahat pahjeh chājnit jwī jumna caá.

Jáap naáwát

¹⁵Moisés ā wutatjidih jepahna yuhna, ī yéejat peéh queétdih páantjeh ā jumuchah, cáacwā Diosjééh it jéih

jumcap wut jī. Páant ī jumuchah, nin jáap naáwátidih naóhnit, “Cristoboó ā wun wūhatjihjeh cáacwādih wájeéh wā túi jumat túutbipna caá”, Dios āt niijíp wut jī. Páant ā niijátji pah, ī yéejatdih yohnit, ā níonitdih túi ubat túut niijná, Cristo āt wun wūhup jī. Páant ā túi ubuchah, páantjeh ájeéh jwiít áihwā jwī túi jumnipna caá. Pánih jumna, áihwādih Dios ā wūhat pínahdih jwī bíbohhipna caá.

¹⁶⁻¹⁷Cáac ā wunat pínah játih, ā déewādih ā wūhat pínahdih ápi daác jwejna caá. Obohjeéhtih, ā buud jwúhchah, áih bíf déedih ā déewā ī jéih ub jwuhcan caá. Á wunat pínah játih ā daác jwejni néo dede pínah nihcan caá. Obohjeéhtih, ā wunat túttimah, ā daacátji pahjeh áih bíf déejidih ī ubbipna caá. ¹⁸Páant ā wunach, caán néo dede pínah ā nihcat pahjeh muntih, nuúúpdih ī maocah, Dios Moisésdih ā niijátjibut dede pínah āta nihcan tagaá.

¹⁹Dios ā wutatdih Moisésji nihāt áih cáacwādih āt naóh beedánap wut jī. Pánih naóh péanit, jiwi meép, cabra meépdih mahjih āt widip wut jī. Túttimah, oveja yoócdih ī duuani, hisopo wūt jumni ylíp bícdih nah chéonit, āt taj báahanap wut jī. Pánih taj báahanit, Dios ā wutatdih ā daacni tólihdih, nihāt cáacwādihbut āt choj jáhanap wut jī. ²⁰Pánih choj jáhanit, nin pah Moisés queétdih āt niijíp wut jī: “Dios nin ā wutatjidih jwiítdih ā jepahat túutup jī, ájeéh jwī túi jumat pínah niijná. Pánihna, caán meépdih enna, ā naáwát yoobópdih ā jumatdih jwī jéihna caá”, āt niijíp wut jī.* ²¹Túttimah, caán tólihdih cáacwādihbut ā choj jáhaat pahjeh muntih, Diosdih ī weñat pínah muudíh, nihāt caán dífboó jumnidihbut āt choj jáhanap wut jī.* ²²Páant tigaá, Dios ā wutat pah, meépdih yoh wūhat caá náahap, cáacwā ī yéejatdih ā yohat pínah niijná. Biquí láanajeh cáacdih quei pánihni ā jumuchah, meépdih yoh wūhcan, mahjihjeh chocat pínahdih Dios āt wutup wut jī. Meép panihnijih

* 9.13 Lv 16.15-16 * 9.13 Nm 19.9,17-19 * 9.19-20 Ex 24.6-8; Zac 9.11; Mt 26.28
* 9.21 Lv 8.15

choccannidih, Dios cáaquih yéejatdih ā quíib buudcán níít. * ²³Pánihna, nin baácboó jumni Diosdih ī weñat muú, nihat caán díftboó jumribut quei wíhcani panihni ā jumat pínah niijná, nuñúp meépdih yoh wūhat āpí náahap wut jī. Moiséswā caán muudíh jeáboó jumni muu pánihni ít chājap wut jī. Jeáboó jumni muú Dioíh muú yoobát ā jumuchah, chah táini meép panihnidih yohat caá náahap.

Cristo bíic láajeh ā wun wūhat

²⁴Nin baác dih bóo Diosdih ī weñat muú cáacwā ī chājnidih Cristo át waadáp wut jī. Caán muudíh waadánjeh, yoobópdih jeáboó át bejep wut jī, Dios ā jumupboó jwiít dih uúbát túut niijná. ²⁵Nin baác dih moón sacerdotewā ī maáta jópchi jumat pah Diosdih weñat túut niijná, ā jumni tólihboó nuñúp meépdih ípí ub waadáp wut jī. Obohjeéhtih, Cristo bíic láajeh wunna, áih meép panihnidih Dios ā jumat tólih yoobátboó át ub waadáp wut jī. ²⁶Cristo dawá láa waadná nihna, nin baác dih Dios ā chājat túttimah, nihat cáacwā jwí yéej chājatji jíib, dawá láa caandíh wun wūhat āta náah tagaá. Obohjeéhtih, nin péeni yeó jáapna jwí yéejatdih yohat túut niijná, nin baácboó bíic láajeh cáac jumnit, át wun wūhup wut jī. ²⁷Nihat cáacwā bíic láajeh jwí wunna caá. Páant jwí wunat túttimah, táinitdih, yeejépwādihbut Dios ā nífobipna caá, yeejépwādih peéh chājat túut niijná. ²⁸Bíic láajeh jwí wunat pah, dawá cáacwā jwí yéejatdih yohat túut niijná, Cristobut bíic láajeh át wun wūhup wut jī. Túttimah, ā jwúub dei jūóhbiipna caá, páant muntih. Pánih jwúub dei jūóhniit, jwí yéejatdih yohat túut niijná, ā jwúub wun wūhcan níít. Obohjeéhtih, jwiít caandíh wēi páinitdih ubudih ā jūóhbiipna caá, páantjeh ā pehbóo Diosjeéh jwí jumat pínah niijná. *

Máa naáwát ā teo wáaccat

10 ¹Cristoíh dooná táini yoobát ā jumna caá. Obohjeéhtih, Moisés ā wutatji táini pah jumna yuhna, bíic

yoobó nihcan caá. Caán wutatdih jepahnit, yeó jáap jumt pah, nihat jópchina nuñúpwādih mao cáo wūhna, Diosdih ípí weñep wut yuh jī. Obohjeéhtih, pánih chājna yuhna, cáacwā ī yéejatdih ī jéih yoh beedácan caá. ²Í jéih yoh beedána nihna, bíic láajeh Diosdih pánih wūhniit, “Buu yéejat peéh jwiít dih ā wihcan caá”, ita níj jenah joi tágaá. Pánih jenah joiná, nuñúpwādih mao cáo wūhatdih ita cádah tagaá. ³Obohjeéhtih, jópchi jumt pah nuñúpwādih mao cáo wūhna, cáacwā ī yéejatdih ī jéih quíib buudcán caá. ⁴Pánihna, jwií meépdih, cabra meépdihjeh Diosdih jwí wūhuchah yuhna, jwí yéej chājatdih āta yoh beedácan tagaá.

Cristo ā wun wūhat

⁵Páant yoobópdih ā jumuchah, Cristo nin baácboó ā cáac jumt pínah játihbit nin pah Diosdih át niijíp wut jī:

“Cáacwā nuñúpwādih mao cáo wūhna, trigo ojdihtut ī wūhatdih ma náahcan caá. Pánih náahcan, con baácboó ma cáac jumt túutuchah, ma chājni bácah meemdíh weñani pínah ā jumbipna caá.

⁶ Cáacwā ī yéejatdih ma yohat pínah niijná, nuñúpwādih ī mao cáo wūhuchah, ma wēi encan caá.

⁷ Páant ma wēi encatdih jéihniit, ninboó jumna, ma náahat pah chājadih wā bejbipna caá. Páant ma naáwát dih naóh yapani ā níj daacáp jī”, Cristo ā ípdih át niijíp wut jī. (Sal 40.6-8)

⁸“Cáacwā nuñúpdih ī mao cáo wūhat pínah, trigo ojdihtut ī wūhat pínahdih queétdih ma náahcap jī. Páant ī wūhuchah yuhna, ma wēi encap jī”, Cristo át jwíih níj naáwáp wut jī. Moisés páant queétdih ā chājat túutuchah yuhna, caandíh Dios át wēi encap wut jī.

⁹Páant níj péanit, nin pah át jwúub niijíp wut jī: “Meém ma náahat pah chājadih wā bejbipna caá”, át niijíp wut jī. Páant ā niijíchah, nin pah jwí jéihna

caá: Jon játih nuñúpwādhī ī mao cáo wūhatjidih cádahat túttnit, biñh bohéatboodih Dios naóhna át chājap wut jī. ¹⁰Pānihna, Jesucristo ā īp ā náahat pah wun wūhñit, jwiít cáacwā jwī yéejatdih át yoh wūhup wut jī. Biíc láajeh wunna, áih bácahdih át wūhup wut jī, jwiít áihwā Diosjeéh páantjeh jwī jumat pínah niijná.

¹¹Nihat sacerdotewā yeó jáap jumat pah Diosdih weñat muáboó teonit, nuñúpwādhī īpī mao cáo wūhna caá. Oboghjeéhtih, páant ī mao cáo wūhna yuhna, cáacwā ī yéejatdih ī jéih yoh beedácan caá. * ¹²Oboghjeéhtih, jwī yéejatjī jīib Cristoboó biíc láajeh wun wūhna, jwī yéejatdih át túi yoh beedánap wut jī. Pānih yoh beedá péanit, ā īp pebhna pūuh laab béjnit, ā jéihyepmant bóo buwámant, át chúudup wut jī.

¹³Caanná chúudnit, caandih enñhcannitdih ā īp ā yap yohat pínahdih ā páina caá. * ¹⁴Pānihna, biíc láajeh wun wūhñit, Dioíhwā ī yéejatdih át yohop wut jī, yéejat wihcannitjeh páantjeh ī jumat pínah niijná.

¹⁵Caán yoobópdih ā jumatdih naóhna, Dios naáwátidih naóh yapanidih Túini Espírituboó nin pah át niij daacát tútup tajī:

¹⁶ “Nin pah Dios ā niijp be: ‘Túttimah bóo láa nihat cáacwādhī nin pah wā niij naóhbipna caá: “Wā wutatdih yeedhīh wā náhnianachah, weñit ñi jepahbipna caá.

¹⁷ Ñi yéej chājatdih wā jwūub náhnican niít”, wā niijbipna caá,’ Dios ā niijná caá”, át niij daacát tútup tajī. (Jer 31.33-34)

¹⁸Pānihna, jwī yéej chājatdih ā yohochah, jwī yéejat jīib sacerdotewā nuñúpdih ī jwūub mao cáo wūhatdih jwī náahcan caá.

Éumcanjeh, Diosdih jwī jéih uábát

¹⁹Wā déewā panihnitá, Jesúsboó wun wūhna, áih meépdih ā yohochah,

jwiítboó éumcanjeh, Dios pebhna waadnit pah, caandih jwī jéih uábhna caá. ²⁰Pānihna, nin baácdih moón sacerdotewā ī maáta īpī chājatjī buu láa jwiítidih dedé pínah nihcan caá. Cristoboó jwī yéej chājatjī jīib ā wun wūhuchah, caán tólihdih jāh yafñi chóodih ā yeo dei bejchah, * jáap namá panihnidih át chājap wut jī, Dios ā jumupna jwī túi waadát pínah niijná. * ²¹Pānihna, jwiítboó Dioíh muu panihnit jwī jumuchah, jeáboó jumna, jwiítidih uábh wūhni Cristo chah wēpni sacerdote ā jumna caá. ²²Páant ā jumatdih jéihna, éumcanjeh, caandih túi jenah joiná, Dios pebhna waadnit, caandih jwī uábát dée caá. “Cristo weemdih wun wūhna, wā yéejatdih ā yohochah, buu yéejat jīib weemdih wihcan caá”, jwī niij jéihna caá. Pānih jenah joí cádahcan, mahjīh jwī chocat pah, quei wihcannit panihnit jwī jumat dée caá. * ²³“Yeedhīh wā túi ubbipna caá”, ā niijátjī pah ā chājbipna caá. Páant ā chājat pínahdih túi jéihnit, bitadihbut caandih jwīpī naóhna caá. Caandih jwī túi náhniat dée caá. ²⁴Pānih náhninit, jwījeéh jumnitdih oina, teo wáacnit, nihat biícidih jwī túi jumat dée caá. ²⁵Diosdih weñat tút niijná, jwī míic wáacat dée caá. Bitā ī míic wáacatdih cádahna caá ī chājap. Páant ī cádahachah yuhna, jwiítboó jwī cádahca boj jīih. Nin baáboó jwī Maáh ā jwūub dei jūúwát pínah bahñijeh ā judhna caá. Caandih jéihna, jwiít áihwā búdí jwī míic weña jīih.

²⁶Yoobópdih jumni naáwátidih jwī jéihna yuhna, “Wā náahat pah wā chājbipna caá”, jwūub niij jenah joint, jwī yéej chājachah, Dios jwī yéejatdih ā yohcan niít. ²⁷Páant jwī chājachah, ā tobohna caá. Nihat Diosdih enñhcannitdih peéh chājnit, iiguipna ā bejat tútupbipna caá. Pānihna, caandih cádahnit, jwūub yéej chājnitdihbut biíc yoobó ā peéh chājbipna caá. Páant ā peéh chājat pínah búdí éum náah jumni caá. * ²⁸Moisés ā wutatjidih ded ā yap yohochah, judfowā ī maáta caán yap yohnidih īpī peéh chājap

* 10.11 Ex 29.38 * 10.12-13 Sal 110.1 * 10.20 Mt 27.51; Mr 15.38; Lc 23.45
* 10.20 Jn 14.6 * 10.22 Lv 8.30; Ez 36.25 * 10.27 Is 26.11

wut jī. Ā yéej chājachah ennitji, biíc peihcannit caandíh ī naóh yacachah, ī naáwát yoobópdih ā jumatdih ít jéihyep wut jī. Pánih jéihnit, jígah encanjeh, caandíh ípí mao yohop wut jī. Biíc peihcannit wihcáh, chénewā caandíh ī naóh yacachah, ípí peéh chājap wut jī.*

²⁹Páant ī peéh chājat chah, Dios ā wūúhdih eníhcannitboodíh ā peéh chājipna caá. Cristo wun wūhna, áih meépdih ā yoh wūhuchah, Dios jwí yéejatdih ā yohna caá. Páant ā yohat pínahdih jwiítidih át naáwáp wut jī. Obohjeéhtih, det yéejatdih yohnit jumna yuhna, túttimah caandíh yap yohna, jwúub yéej chājnit, “Jesúh meép oboh jumni ā jumna caá”, ī niíf jenah joiná caá. Páant niíf jenah joinít, queétdih oini Túini Espíritudih yeejép naóhna caá ī chājap. Páant ī chājachah ennit, Dios queétdih búdí ā peéh chājipna caá.*

³⁰“Det ī yéej chājatji jíb weém caá wā peéh chājip. Wíhwa jumna yuhna, yeejép ī chājachah, queétdih wā peéh chājipna caá”, át niijíp wut jī.* “Yoobópdih tigaá Dios páant niíf naóhni ā jumap”, jwí niíf jéihna caá. ³¹Pánihna, Dios chah wēpni ā jumuchah, yéej chājnitdih ā peéh chājat pínah úum náah jumni caá.

³²Játih ded pah ní jumatjidih ní túi náhninaá. Túini doonádih joiná, jwíh jepahnit, dawá láa búdí yeejép yapna yuhna, Jesúsdih nít cádahcap tají. ³³Biquí láana cáacwā ī enechah, bita yeebđh yeejép naóhnit, yeejép ít chājap tají. Bíh láa bita Jesúhwādh yeejép ī chājachah enna, yeejép yapnitdih nít jígah en teo wáacap tají. ³⁴Bitadh nemat muúboó ī nemechah ennit, yeebút nít jígahap tají. Níih bíí déedih ī dúuc wáyachah yuhna, jígahcanjeh, “Ā túina caá”, nít niijíp tají. “Nin baácđih bóo chah túini jeáboó wā bíbohat pínah páantjeh ā jumna caá”, niíf jéihna, ī dúuc wáyachah yuhna, nít weñep tají. ³⁵Pánihna, úumcanjeh, Diosdih ní túi jenah jó cádahca bojóo. Páant ní cádahcat jíb, yeebđh ā túi chājipna caá. ³⁶Yeejép yapna yuhna,

Dios ā náahat pah ní chāj cádahca bojóo. Páant ní chāj cádahca, “Wíhwdih wā pehbóo wā túi jumap túutbipna caá”, Dios ā niijátji pah, yeebđh ā túi chājipna caá. ³⁷Nin pah Dios naáwátidih naóh yapani át niíf daacáp tají:

“Wā wahni ā juibiát pínah bahnitjeh ā judhna caá.

³⁸Pánihna, wíhwa, wā náahat pah chājnit, wā wahnidih túi jenah joinít, ī túi jumtipna caá. Obohjeéhtih, caandíh ī cádahachah, queétdih wā wēi encan níít’, Dios ā niijná caá”, át niíf daacáp tají. (Hab 2.3-4)

³⁹Obohjeéhtih, jwiítboó Diosdih cádahcan, iiguípna bejnit pínah nihcan caá. Caandíh túi jenah joinít jumna, páantjeh ájeéh jwí jumtipna caá.

Diosdih túi jenah joyát

11 ¹Nin pah Diosdih túi jenah joyát ā jumna caá: Diosdih túi jenah joiná, jwiítidih ā túi chājat pínahdih jwí túi jéihna caá. Ā niijátji pahjeh ā chāj jwuhcáh yuhna, “Ā niijátji pah yoobópdih ā chājipna caá”, jwí niíf jéihna caá. Páant ā chājat pínahdih encan yuhna, “Yoobópdih páant ā chājipna caá”, jwí niíf jenah joiná caá. ²Páant ī túi jenah joyóchah ennit, Dios jon játih moondíh át túi wēi enep wut jī.

³Diosdih túi jenah joinít, nin pah jwí jéihna caá: Dios ā naáwát wēpatjih nihatdih át chājap tají. Pánihna, jwí enca naáhjidih nihah buu jwí enni pínahdih át jígohanap wut jī.*

⁴Abeljiboó Diosdih túi jenah joiní jumna, ovejadh mao cáo wūhnit, caandíh át weñep wut jī. Obohjeéhtih, ā úud jené Caín ā momatji quehedihjeh Diosdih át wūhup wut jī. Pánihna, Dios Abel ā wūhnihoodíh chah át wēi enep wut jī. Pánih wēi enna, “Weemdíh túi jenah joinít, Abel túini ā jumna caá”, át niijíp wut jī. Caán ā wunat túttimah yuhna, ā túi jenah joyátjidih bohénit, ded pah jwiítboó jwí túi jenah joyát pínahdih jwí jéihna caá.*

* 10.28 Dt 17.6; 19.15 * 10.29 Ex 24.8; He 13.20 * 10.30 Dt 32.35-36; Ro 12.19

* 11.3 Gn 1.1; Sal 33.6,9; Jn 1.3 * 11.4 Gn 4.3-10

⁵Enocboó Diosdih túi jenah joiní ā jumuchah, Dios caandíh át wēi enep wut jī. Pánih wēi ennit, ā wuncat pínah niijná, nihat bácahjuh Dios jeáboó caandíh át ub bejep wut jī. Páant ā ub bejat túttimah, cáacwā caandíh ít jéih bid juicáp wut jī.* ⁶Páant ā yapatjidih jenah joinít, “Diosdih túi jenah joicán, caandíh jwī jéih weñacan caá”, jwī niij jéihna caá. Ded caandíh bidniboó “Dios ā jumna caá. Pánihna, caandíh wā túi bidichah, weemdíh ā túi chāj bipna caá”, niij jenah joyát caá náahap.

⁷Noéjiboó Diosdih túi jenah joiní jumna, ded pah ā chājat pínahdih ā naáwáchah, át túi jepahap wut jī. Pánih jepahnit, ájeéh bóli, ā weh, ā weh áana yaádh bícdih pobyitdih túi yapat túut niijná, búdí jááj chóodih át chājap wut jī. Pánih túi jenah joiná, nihat bita yeejép í chājachah enna, queédih át pej jumcap wut jī. Pánihna, Diosdih ā túi jenah joyóchah, “Caán túini ā jumna caá”, Dios át niij enep wut jī.*

⁸Abrahamjiboó Diosdih túi jenah joiní jumna, Dios ā wūhni pínah baáboó ā bejat túutuchah joinít, át jepahap wut jī. Caandíh jepahnit, ā jumni baácmant bejna, ā jéihca naáh baácna át juibínap wut jī.* ⁹Páant ā juibínachah, “Nin baácdih yeedíh wā wūh bipna caá”, Dios ā niijíchah joinít, caán baácdih át chāwáp wut jī. Caandíh, ā wūéh Isaacdih, ā juima Jacobdihbut “Nin baácdih yeedíh wā wūh bipna caá”, Dios át niij naáwáp wut jī. Queét caán baácdih moón nihcan yuhna, Diosdih túi jenah joinít jumna, nuñúp chónoadih yúuh taj cáagni muñadáih chājnit, caánboó ít jumup wut jī.* ¹⁰Pánih jumna yuhna, caanjíh ā jum jwuhat pínahdihjuh Abraham át jéihyep wut jī. Jeáboó jumni tútchina ā bejat pínahboodíh wēi páina át chājap wut jī. Caán tútchi Diosboó ā jenah joyát pah chājni ā jumuchah, buudcán, páantjuh ā jum bipna caá.*

¹¹Abraham behe, ájeéh bóli Sarabut beh wili, weh wihcannit ít jumup wut jī.

Queét chénat pah behnit jumna yuhna, Abraham Diosdih túi jenah joiní jumna, Dios ā teo wáacatjéh ít weh jumup wut jī. “Dios ā niijátji pah ā chāj bipna caá”, Abraham ā niij jenah joyát jīb, Sara mit weh jumup wut jī. Pánihna, Abraham behe jumna yuhna, ā wūéh dih át enep wut jī.* ¹²Abrahamji wunni dée ā jumuchah yuhna, ā juimená dawá ít cáac poonap wut jī. Cúiwádih, óondihbut jwī jéih jenah encat pah ā juimenádihbut jwī jéih jenah en bujácana caá.*

¹³Queét nihat Diosdih túi jenah joinít, ít buudúp wut jī. “Yeedíh caán baácdih wā wūh bipna caá”, Dios queédih ā niijnáji baácdih juibícanjuh, ít wunup wut jī. Caán baácdih queétjuh bíbohcan yuhna, Dios ā niijátji pah, túttimah í juimená í bíbohah pínahdih ít jéihyep wut jī. Pánih jéihnit, ít weñep wut jī. Pánihna, “Nin baácdih jibnitjuh jwī jumna caá”, ít niijáp wut jī.* ¹⁴Páant niijná, bíh baácdih í bidatjidih jwī jéihna caá. ¹⁵Pánih bidnit, í jwíih jumni baácna jwúub bejfhna nihna, ita jéih jwúub bej tagaá. Pánihna, “Bíh baácdih jwī bidna caá”, niijná, jon játih í cádahni baácdih niijná ít chājcap wut jī. ¹⁶Obohjeéhtih, chah túini baácboodíh bidna ít chājap wut jī. Caán í bidni baác jeáboó caá ā jumup. Caánboó íh tútchi pínahdih Dios átát ámoh péanap wut jī. Pánihna, “Dios jwī Maáh caá”, í niijíchah joinít, át tíccap wut jī.

¹⁷⁻¹⁸Túttimah, Dios Abrahamdih ā wūéh Isaacdih át mao cáo wūhat túutup wut jī. “¿Yoobópdi h níit weemdíh ā túi jenah joí?” niijná, páant át wutup wut jī. Pánihna, Abraham Diosdih túi jenah joiní jumna, ā niiját pah át chājap wut jī. “Ma wūéh Isaacjéh ma juimenádih wā cáac pooabipna caá”,* Dios ā niijátjidih náhnina yuhna, Abraham caandíhjuh mawat túut át chājap wut jī.* ¹⁹“Wā wūéh Isaacdih wā mao wūhuchah, Dios caandíh ā jéih boobipna caá”, Abraham át niij jenah joyóp wut jī. Páant ā mawat túut chājachahjuh, Dios caandíh át

* 11.5 Gn 5.21-24 * 11.7 Gn 6.13-22 * 11.8 Gn 12.1-5 * 11.9 Gn 35.27 * 11.10 He 13.14
 * 11.11 Gn 17.19; 18.11-14; 21.2; Ro 4.17-22 * 11.12 Gn 15.5; 22.17; 32.12 * 11.13 Gn 23.4;
 1Cr 29.15; Sal 39.12 * 11.17-18 Gn 21.12 * 11.17-18 Gn 22.1-14

cádahat tútutur wut jī. Páant ā mawfñhi jwúub báadhni pah caandíh ā enechah, ā wūúh ājeéh āt jwúub jumur wut jī.*

²⁰Pánihat túttimah, Isaacboó Diosdih túi jenah joiní jumna, ā weh Jacob, Esaúdihtub “Túttimah, Dios meemdíh búdí ā túi chāja naáh”, āt niijp wut jī.*

²¹Pánihat túttimah, Jacobboó, Diosdih túi jenah joiní jumna, ā wunat pínah játihbit áih wúuat nahjñi tóo caj ñuhnit, Diosdih āt weñep wut jī. Pánih wēinit, ā wūúh José ā weh chénat pahdih “Meemdíh Dios búdí ā túi chājipna caá”, āt niijp wut jī.*

²²Túttimah, Joséboó, Diosdih túi jenah joiní jumna, ā wunat pínah játih judíowā Egipto baácboó jumnitji ī bejat pínahdih āt naáwáp wut jī. Pánih naóhñit, ā juimená pínah áih báhahjidih ī ub bejat pínahdih āt wutur wut jī.*

²³Túttimah, Moisés mánaboó Diosdih túi jenah joiní jumna, ā cáac jumuchah, caandíh bíc peihcanni widh it bih bíbohup wut jī. Túinibit ā jumuchah ennit, caandíh it bihip wut jī.* Caán baácđih moón ī maáhđih úumcanejeh, judíowā ī wehđih ā mawat túutuchah, it jepahcap wut jī.*

²⁴Túttimah, Egipto baácđih moón ī maáh nuúm Moisésđih mit behanap wut jī. Páant mijeéh behna yuhna, Diosdih túi jenah joiní jumna, “Caánt mi wūúh caá”, ī niijáđđih āt náahcap wut jī.*

²⁵Caandíh behanih mi déewáboó wēinit, yeejép ī chājachah enna yuhna, āt chājñhcap wut jī. Pánih chājcan, Diofñwā bícđđih yeejép āt yapat wut jī.

²⁶Dios ā wahni pínah Cristodih cáacwā yeejép ī chājat pínah pah Moiséswāđihbut Egiptodih moón yeejép it chājat wut jī. Pánihna, nihāt Egiptodih moón búdí jñib jumnidih ī bíbohahđđih náahcanejeh, Diofñwā bícđđih ā jumāt jñib bita yeejép ī dehwat pínahđđih āt ñíwip wut jī. Túttimah, ā túi chājat jñib, Dios caandíh ā túi chājat

pínahđđih jenah joí waáwána, yeejép ā yapat pínahđđih āt ñíwip wut jī.

²⁷Diosđih túi jenah joiní jumna, Egipto baácđđih moón ī maáh ā íjñichah yuhna, caandíh úumcanejeh, caán baácđmant āt bejep wut jī. Dios jígohcanni ā jumuchah yuhna, jígohnidih ā enat pah ā wutatđđih Moisés āt jepah cáahcap wut jī.*

²⁸Moisés caandíh túi jenah joiní jumna, judíowāđđih Dios ā túi ubat pínahđđih āt jéihyep wut jī. Pánih jéihna, Dios ā wutat pahjeh queét judíowāđđih íñh jécñadih oveja wūúh meépñh āt ñáñat tútutur wut jī. Páant ī ñáñatđđih ennit, Dios nihāt ī jwíñh túuhñitđđih ā mawat túutni ángelboó judíowā ī jwíñh túuhñitboodđih āt maocap wut jī. Caán oveja wūúhđđih mao péanit, Moisés ā wutat pahjeh, ī jumāt yoobó it jeémép wut jī. Caán jeémát, Pascua ī niijñí, bícđđih ī jwíñh jeémep láa āt jumur wut jī.*

²⁹Túttimah, Diosđih túi jenah joiní jumna, “Muj Mac Dññni”, ī niijñí mujđđih, mah wiñcanni namáđđih judíowā it cháuh bejep wut jī. Obohjeéhtih, Egiptodih moón queéđđih ññññ béjñit, muj ā jwúub dññj yóh lajachah, it chíic wun beedép wut jī.*

³⁰Pánihat túttimah, Diosdih túi jenah joiní jumna, judíowā Jericó tútchidih bóo búdí wáihyat júđu yehmant it páud bejep wut jī. Siete yeó jáap pohba caán tútchidih it páudur wut jī. Páant bóí yeó jáap ī páudat túttimah, caán wáihyat júđu āt boto jéen bejep wut jī.*

³¹Diosđih túi jenah joiní jumna, Jericó tútchidih bóli deoh nah jumñih, Rahab wūt jumñih, judíowā en waóhñitđđih wēi jwāáññit, mit teo wáacap wut jī. Páant mi teo wáacatji jñib, caán tútchidih moón Diosđih yap yohñitđđih maonit, judíowā caántboodđih it maocap wut jī.*

³²Bitā Diosđih túi jenah joiníđđih naáwññna yuhna, queét dawá ī jumuchah, wā jéih naóh daác beedácan caá. Gedeón,* Barac,* Sansón,* Jefté,* David,*

* 11.19 Gn 22.13 * 11.20 Gn 27.27-29,39-40 * 11.21 Gn 47.31—48.20

* 11.22 Gn 50.24-25; Ex 13.19 * 11.23 Ex 2.2 * 11.23 Ex 1.22 * 11.24 Ex 2.10-12

* 11.27 Ex 2.15 * 11.28 Ex 12.21-30 * 11.29 Ex 14.21-31 * 11.30 Jos 6.12-21

* 11.31 Jos 2.1-21; 6.22-25 * 11.32 Jue 6.11—8.32 * 11.32 Jue 4.6—5.31

* 11.32 Jue 13.2—16.31 * 11.32 Jue 11.1—12.7 * 11.32 1S 16.1—1R 2.11

Samuel,* Dios naáwátdih naóh yapanitbut, nihat íih doonádih wā naáwíhna yuh caá. Obohjeéhtih, queétdih wā naóh daáccan níft. ³³Diosdih túi jengah joinít jumna, biquína bíih baácdih moondíh míic maona, ít yap yohop wut jī. Bitá íih cáacwádih táinijeh ít wutup wut jī. Páant Diosdih í túi jengah joyóchah, “Yeebdíh wā teo wáacbpina caá”, ā niijátji pah queétdih át teo wáacap wut jī. Bitá túi jengah joinít jumna, jiwá queétdih í jeémíhichah yuhna, Dios íih jacnadih át nemep wut jī.* ³⁴Bitá túi jengah joinít jumna, búdí iigátboó jumna yuhna, ít iigcáp wut jī.* Bitá túi jengah joinít jumna, queétdih í mao yohíhichah yuhna, ít jwei béjep wut jī. Bitá wēpcannitji jumna yuhna, Diosdih túi jengah joiná, wēpépwā ít jumup wut jī. Pánih jumnit, bíih baácmant jūóhniit queétdih eníhcannit soldadowádih míic maonit, ít yap yohop wut jī. ³⁵Biquína yaádh Diosdih í túi jengah joyát jíib, í déewá wanah bejnitjidih Dios át booa wūhup wut jī.*

Obohjeéhtih, bita Dioíhwā í jumat jíib, queétdih teonit, búdí yeejép ít chājap wut jī. “Diosdih ma cádahachah, jwī watbpina caá”, queétdih ít niijíp wut yuh jī. Obohjeéhtih, páant í niijichah yuhna, jeáboó chah táini pebhboó í bejat pínahdih náahna, ít jepahcap wut jī. Páant í jepahcat jíib, queétdih yeejép í chājachah, ít wunup wut jī. ³⁶Bitá Diosdih túi jengah joinítidih yeejép deohnit, búdí ít puñup wut jī.* Bitadih chéonit, nemat muúboó ít nemep wut jī.* ³⁷Bitadih jeejéh yohniit, ít mawap wut jī.* Bitadih íih bácahdih tac yoób ít bóodop wut jī. Bitadih íibat naajéh ít mawap wut jī.* Bitá moh yéejnit jumna, oveja chóo, cabra chóodihjeh ít duwúp wut jī. Queétdih ñunúnnít, bita búdí yeejép ít chājap wut jī. ³⁸Queét chah táinit jumna, nin baácdih moón yeejépwā bíicdih jumnit pínah ít nihcap wut jī. Queét Diosdih túi jengah joinítboodíh cáacwā í náahcah, muú wihcapboó, jeéboobát ípí

jib bejep wut jī. Pánih jib bejnit, jeé íitboó, baácboó jumni íitboobát ípí áwup wut jī.

³⁹Queét nihat caandíh túi jengah joinítidih Dios búdí át wēi enep wut jī. Pánih túi jengah joinít jumna yuhna, “Yeebdíh chah táini baácdih wā wūhbpina caá”, Dios ā niijníji baácdih ít jwabí jwuhcap wut jī. ⁴⁰Páant níj naóhna, nin pah Dios níj jengah joiná át chājap wut jī: “Queét wíihwā, túttimah jumnit wíihwábút wā pebhna í jayúchah, queét nihat bíicdih táinit yoobát wā jumat túutbpina caá”, át níj jengah joyóp wut jī. Pánih jengah joiná, játih ā chājatji chah táini jwiítidih ā chājbipna caá.

Jesúsdih túi jengah joí cádahca boj jíih

12 ¹Queét wā naóhniit dawá Diosdih túi jengah joí cádahcannit í jumatjidih jéihnit, yéej chāj cádahnit, jwiítbut Jesúsdih jwī túi jengah joí cádahca bojat dée caá. Nin pah caá jumat náahap: Náoni ā túi nāwíhichah yuhna, chodópdih duo béjna, ā jéih wép náocan caá. Yégueh wúupnidih duoná, ā túi jéih náocan caá. Páant ā jumat pah Diosdih jwī túi jepahíhna yuhna, jwī weñat pínahdihjeh chājna, caandíh jwī túi jéih jepahcan caá. Pánihna, jwī yéej chājatdih cádahat caá náahap. Chah wép náoniboó ā túi péaat pahjeh, jwiítbut Dios ā náah yacat pah jwī chāj cádahca bojat dée caá. ²Jesúsdihjeh jwī túi náhni jíih. Caanjéh Diosdih túi jengah joí waóhni jumna, jwiítidih túi jengah joyát túutnibut ā jumna caá. Pánihna, caandíh jwī túi jengah joí cádahcat pínah niijná, jwiítidih ā teo wáacna caá. Cruzboó wunna yuhna, ā ípdih át túi jengah joí cádahcap wut jī. Cruzboó wunat tíic náah jumni ā jumuchah yuhna, ā íp ā jumupboó ā weñat pínahdih jéihna, tíiccanjeh, cruzboó át wunup wut jī. Pánihna, buu chah maáh jumna, Dios ā jéihyepmant bóo buwámant ā chúudna caá.*

* 11.32 1S 1.1—25.1 * 11.33 Dn 6 * 11.34 Dn 3 * 11.35 1R 17.17-24; 2R 4.25-37

* 11.36 Jer 20.2; 37.15 * 11.36 1R 22.26-27; 2Cr 18.25-26; Jer 20.2; 37.15; 38.6

* 11.37 2Cr 24.21 * 11.37 Jer 26.23 * 12.2 Fil 2.6-11; He 2.9

³Jesúsdih enihcannit caandíh búdí yeejép ī chājachah yuhna, Dios ā náah yacat pah āt cādahcap wut jī. Páant ā cādahcatjídih nī tái náhninaá, yeebdíhbut yeejép ī chājachah yuhna, bíic yoobó cādahcat túut niijná. ⁴Bitá yeebdíh tabit yeejép chājna yuhna, īt mao yohcap taga. Obohjeéhtih, Jesúsboodíh īt mao yohop wut jī. Páant yeejép ā yapatjídih náhninit, yeebdíh yeejép ī chājachah yuhna, caandíh nī cādahca bojoó. ⁵Dios yeéb ā wehdih ā naáwátjídih čni quíib buúd níit? Yeejép nī yapat pínahdíh ā naáwátdíh naóh yapani nin pah āt níj daacáp tajī:

“Wūuhú, yeejép yapna yuhna, ma íjca bojoó. Páant yeejép ma yapachah, weém, ma Maáh, meemdíh bohéna caá wā chājap. Pánih bohénit, wā túut nuumát túutuchah, ma joyáh bojca bojoó. Páant wā wutuchah, jíghacanjeh, ma tái jepahaá.

⁶Nihat wā oinit, “Meém wā wūuh caá”, níj ennitdíh wāpí bohéna caá, ī yap yohcat pínah niijná. Pánihna, ī yap yohochah ennit, queétdih wā peéh chājbpna caá’, Dios ā niijná caá”, āt níj daacáp tajī.

(Job 5.17; Pr 3.11-12)

⁷Pánihna, yeejép yapna yuhna, Diosíh namádih nī cādahca bojoó. Páant nī yapatjīh, Dios ā weh nī jumuchah, yeebdíh bohéna caá ā chājap, chah nī túi chājat pínah niijná. Det mána ī wehdih ī wutuchah, ī jepahcah, ípí peéh chājna caá, ī túut nuumát pínah niijná. Páant ī chājat pah, Diosbut jwiít ā weh jwí jepahcah, jwiítdíh ā peéh chājbpna caá. ⁸Nī túi chājcatdíh ennit, yeebdíh ā naóhcah nihna, ā weh nīta nihcan tagaá. Páant ā naóhcah, mána wihcannit pah nīta jum tagaá. “Dios wā íp caá”, nīta jéih níjcan tagaá. ⁹Jwí mána jwiítdíh ded pah ī bohéatjídih nī jenah joyoó. Queéť jwiítdíh ī peéh chājachah, queétdih jwípí jepahap jī. Pánih jepahnit, jwí íp Dios ā túut nuumát túutuchah, chah jepahat caá náahap. Pánih jepahna,

páantjeh ājeéh jwí tái jumbpna caá.

¹⁰Wébit jwí jum jwuhuchah, jwí mána jwiítdíh peéh chājnit, “Nin pah wā chājachah, wā wūuh ā tái jumbpna caá”, ípí níj jenah joyóp wut jī. Obohjeéhtih, Diosboó peéh chājna, jwiítdíh teo wáacna caá ā chājap, caán túini ā jumat pah jwiítbut túinit jwí jumat pínah niijná. ¹¹Dedé peéh chājatdíh “Caán túina caá”, jwípí níj jenah joicán caá. Búdí jwípí jíghahna caá. Obohjeéhtih, jwíh jíghahna yuhna, túttimah caandíh jwí jenah joyóchah, jwiítdíh ā teo wáacna caá, yéej chājcanjeh, jwí tái jumat pínah niijná.*

¹²Pánihna, búdí yeejép yapnit jumna yuhna, Dios yeebdíh ā bohéatdíh jéihna, nī jígh cādahaá. Caandíh chah tái jenah joinít, úumcanjeh, nī tái weñeé.* ¹³Pánih jumnit, Jesúsíh namádih bejnit, túinijeh nī chājaá. Páant yeejép nī yapachah yuhna, Jesúsdi h cādahcanjeh, wēpnit panihnit nī jumbpna caá. Yeéb páant nī jumuchah ennit, bitá Jesúsíhwā wēpcannit panihnitboobúť caandíh chah ī tái jenah joibpna caá.

Dios ā wutatdíh jepahcah, ā tobohat

¹⁴Míic jūihcanjeh, nihat bíicdíh nī tái jumú. Pánih jumna, jwí Maáhdih tái jepahnit, nī yéej chājca bojoó. Det yéej chājcanitjeh jwí Maáhdih ī enbpna caá.

¹⁵īNī túi chāja chaáh! Dios yeebdíh oinit ā teo wáacachah, nī túi jepahaá. Jepah cādahna, nī jwúub yéej chājat pínah ā tobohna caá. Caandíh cādahna nihna, momatdíh yeejép yílíp ā jáwat panihni yeebjéh nīta míic yéeja tagaá. Jesúsíh namádih nī cādahachah ennit, bita áihwābut bíic yoobó íta cādah tagaá.*

¹⁶Nī weha mána nihcannitjīh yeejép nī chājca bojoó. Diosdíh náahcannitbut nī jumca bojoó. Esaúboó ded pah ā jumátjídih nī tái náhninaá. Diosdíh, ā wūhni pínahdíhbut náahcanni āt jumup wut jī. Weép jeñé jumna, ā íp ā wunat túttimah ā ípíh bíí déedih bíbohni pínah āt jumup wut yuh jī. Dios ā ípđih ā níjníjídihbut bíbohni pínah āt jumup wut yuh jī. Obohjeéhtih, bíic yeó jáap

búdí nuugúp wunna, bíic láa ã jeémát jíibjeh ã bíbohah déejidih oboh jumni pah jenah joinít, ã úudboodíh át wühup wut jī. Pánih chājna, Dios ã wūhat pínahdih át náahcap wut jī. Pánih náahcanni ã jummat pah yeéboó ñi jumca bojó.* ¹⁷Á úuddih áih pínahdih ã wūhat túttimah, Esaú ded pah ã yapatdih ñi jéihna caá. Á íp caandíh ã wūhat pínahdih Esaú búdí át náahap wut yuh jī. Obohjeéhtih, páant ã náahachah yuhna, weép jeénédih ã wūhat pínahdih ã úuddih wūh péanit, Esaúboodíh ã íp át wūhcap wut jī. Caandíh ã jūí uúbúchah yuhna, túut nuumcánjeh, caandíh át wūhcap wut jī.*

¹⁸Dios Moisésjidih ã wutat túutuchah, jwí déewá judíowá Dios ã jumni jeená ít juibínah wut jī. Obohjeéhtih, caanná í juibíat pah yeéboó ñi juibícan caá. Nin pah queétoó ít yapap wut jī. Dios ã jumni jeé, Sinaí wūt jumni jeená í juibínachah, búdí íigát át jumup wut jī. Dupúat, baác méméat, búdí johlitbut át jumup wut jī. ¹⁹⁻²⁰Caanná juibínit, póojat nah, Dios ã wéheatbut búdí ã yánachah ít joyóp wut jī. Páant ã wéhenachah joiná, búdí úumnit, queét ít joíhcap wut jī. Dios nin pah queétdih át níj wutap wut jī: “Det nin jeedíh chūnítidih jeejīh yoh mawat caá náahap. Níndih nuñúp ã chuñuchah, caandíhbut jeejīh ñi yoh mawaá”, át níjíp wut jī. Páant ã níjíchah joinít, tubit úum náah jumni wutat ã jumuchah, “Jwiítidih ma jwúub naóhca bojó”, ít níjíp wut jī.* ²¹Páant ã yapatdih ennit, nihat í úumuchah, “Búdí úumnit, méména caá wā chājap”, Moisés yuh buca át níjíp wut jī.*

²²Páant Diosjeéh ít jwíh jumup wut jī. Obohjeéhtih, yeéboodíh pánihcan caá. Dios bícdih jummat túut níjíná, Sión wūt jumni jee pánihpna ñi juibína caá. Caán jeáboó jumni, Dios báadhníh, Jerusalén tútchi caá. Yeebút dawá ángelwá bícdih wēi naáwát túut níjíná, í míic wáacapna ñi juibína caá. ²³Yeéb caán tútchidih moón pínah jumna, Dios weh jwíh juibínit bícdih ñi míic wáac

juibína caá. Nihat í wūtnadih ã daacni núobut jeáboó ã jumna caá. Nihat cáacwáidih ñioni ã jumupna ñi juibína caá. Bitá túi chājnitji Dioíhwájih míic wáacnit yeebút ñi jumna caá. Dios queétdih yéejat wihcannit átát chājap wut jī. ²⁴Pánihna, Jesús pebhna ñi juibína caá. Jon Moisés ã wutatjidih jwúub túut nuumnít, “Jesúsboó wunna, áih meépdih ã yoh wūhuchah, yeebdíh wā túi ubbipna caá”, Dios jwiítidih át níjíp wut jī. Abelji áih meépdih ã yohochah enna, Dios caandíh maonidih át peéh chājap wut jī.* Obohjeéhtih, Jesúsboó áih meépdih ã yoh wūhuchah enna, Dios jwiítidih át túi ubup wut jī. Pánihna, áih meép oboh jumni nihcan caá.

²⁵Ñi túi chāja chaáh! Dios yeebdíh ã naáwáchah, ñi túi jepahaá. Jon játih nin baácboó jumni Moisés Dios naáwátidih ã naóh yapanachah, caandíh í joíhcatji jíib, Dios cáacwáidih át peéh chājap wut jī. Pánihna, buu jeáboó jumni Cristo jwiítidih ã naóh yapanachah jwí joíhcah, queétdih ã peéh chájat chah, jwiítboodíh Dios ã peéh chájipna caá.* ²⁶Moisésji jum láa Dios ã wéhenachah, baác át méménap wut jī.* Obohjeéhtih, bíih ã naáwátidih naóh yapaniboó Dios túttimah ã níjít pínahdih nin pah át níj daacáp tají: “Nin baácđih, jeáđihbut bíic láa pohba wā cádah méméabipna caá”, Dios ã níjíná caá, át níj daacáp tají.* ²⁷“Bíic láa pohba wā cádah méméabipna caá”, níjíná, nihat ã chājnitjidih ã yohat pínahdih naóhna át chājap wut jī. Obohjeéhtih, Dios ã maáh jumupboó jéih yohca naáh jumna, páantjeh ã jumbipna caá. ²⁸Pánihna, ã maáh jumupna bejnit pínah jumna, caandíh ã yohcat pínahdih jéihnit, “Túina caá, Paá”, Diosdih jwí níj jíih. Páant níjínít, ã náahat pah caandíh búdí jwí wēi jíih. ²⁹Dios wēpni túini yoobát jumna, jwí tūu cáwat pah, det caandíh jepahcannitdih ã yoh beedábipna caá.

* 12.16 Gn 25.29-34 * 12.17 Gn 27.30-40 * 12.18-20 Ex 19.12-13,16-22; 20.18-21;

Dt 4.11-12; 5.22-27 * 12.21 Dt 9.19 * 12.24 Gn 4.10 * 12.25 Ex 20.22 * 12.26 Ex 19.18; Jue 5.5; Sal 68.7-8 * 12.26 Hag 2.6

**Dios ā weñat pínahdih
ded pah chājat**

13¹Bitā Jesúhwādih nī mīc oi cádahca bojoó. ²Ni jéihca naáhwādihbut nī túi wēi jwāáá. Pánih wēi jwāáhna, biquína Jesúhwā, jéihcan yuhna, ángelwādih it wēi jwāááp wut jī.*

³Nemat muúboó jumnitdih nī jígah en teo wáacá. Yeéb íjeéh jumna nihna, ded pah nī náahatdih jenah joinít, queétdihbut nī túi chājaá. Bitā yeejép í yapachah ennit, yeéb bíc yoobó yapna nihna, ded pah nī náahat pah, queétdihbut nī túi teo wáacá.*

⁴Ni téihya chéwechah, ā túina caá. Pánih téihya chéonit, nī mīc cádahca bojoó. Nī weha mána nihcannitjīh yeejép nī chājca bojoó. Pánih yeejép chājnitdih Dios ā peéh chājipna caá.

⁵Bíí déedih tabit nī bidca bojoó.* Nin pah Dios āt niijíp wut jī: “Yeebdíh cádahcanjeh, wā túi teo wáacipna caá”, āt niijíp wut jī.* Páant ā niijátđih jéihnit, nī bíbohni bíí déedihjeh wēinit, chah nī jwáub bidca bojoó. ⁶Pánihna, úmcanjeh, nin pah jwí níj jenah joiná caá:

“Wā Maáh Dios weemdíh teo wáacni caá. Páant ā jummatdih jéihna, cáacwā weemdíh yeejép í chājat pínahdih wā úmcan niít”, jwí niijná caá.

(Sal 56.3-4,9-11; 118.6)

⁷Yeebdíh waóhnit, Dios naáwátđih bohénitjídih, í túi chāj cádahcatjídihbut nī túi náhninaá. Pánih náhninit, Diosdih í túi jenah joyátjī pahjeh muntih, yeebbút bíc yoobó nī túi jenah joyoó.

⁸Jesucristo páantjeh bíc yoobó jumni caá. Jon játih ded pah ā jumatjī pah buubut ā jumna caá. Túttimahbut bíc yoobó ā jumbipna caá. ⁹Jesúh namádih cádahnit, bíáboó bejcat túut niijná, dawá mácah í bohéatđih nī joicá bojoó. “Nindih nī jeémé. Caandíh nī jeémca bojoó”, biquína í níj bohéna caá. Pánih í níj bohéatđih jwí jepahachah yuhna, Diosdih chah jwí túi jenah joyát pínahdih

ā teo wáaccan niít. Obohjeéhtih, Diosboó jwiítđih oinit, āpí teo wáacna caá, Jesúsđih chah jwí túi jenah joyát pínah niijná. Pánihna, ā teo wáacatjīh caandíh túi jenah joinít nī jumúú.

¹⁰Jesús cruzboó ā wun wūhatjídihjeh jwí túi jenah joyóchah, jwí yéejatđih Dios ā yohna caá, ājeéh jwí túi jumat pínah niijná. Obohjeéhtih, sacerdotewáboó nuúúpwádih í mao cáo wūhna yuhna, cáacwā í yéejatđih it jéih yoh beedácap wut jī. ¹¹Queét sacerdotewā í maáta jópchi jumat pah nuúúp meépdih Dios ā jumni tólihboó ípí ub waad béjep wut jī, cáacwā í yéej chājatđih Dios ā yohat pínah niijná. Páant í chājat túttimah, í maoniji nuúúpdih cáacwā í jumap yehboó ípí cáo yoh beedánap wut jī.*

¹²Jesúsbut tútchi yehboó cruzboó wun wūhnit, áih meépdih āt yohop wut jī, jwí yéejatđih ā yohochah, Dioíhwā jwí jumat pínah niijná. ¹³Tútchi yehboó tíic náah jumni ā wunatđih enna, judíowā í maáta caandíh ít eníhcap wut jī. Pánihna, cruzboó ā wun wūhatjídih jwí túi jenah joí jíh. Páant jwí jumuchah enna, cáacwā jwiítđihbut í eníhcan niít. ¹⁴Nin baácboó páantjeh jwí jumat pínah yoobát ā wihcan caá. Obohjeéhtih, jeáboó jwí yoób jumat pínah tútchídih páina caá jwí chājap. ¹⁵Pánihna, Jesús ā teo wáacatjīh Diosdih jwí wēi naáwáchah, caandíh mao cáo wūhat panihni ā jumna caá. Caandíh jwí túi weñat dée caá.*

¹⁶Níjeéh jumnitdih túi chājnit, nī teo wáacá. Páant nī chājat pínahdih nī túi náhninaá. Pánih chājna, Diosdih cáo wūhat panihnidih wūhnit, caandíh túi wēina caá nī chājap. Páant nī chājachah ennit, Dios ā túi wēibipna caá.

¹⁷Yeebdíh waóhnitdih túi jepahna, í wutat pah wēinit nī chājaá. Dios queétdih bohéat túutnit, yeebdíh ā túi en dawát túutap tagaá, caandíh nī yap yohcat pínah niijná. Pánih wutnit í jumuchah, yeebdíh ded pah í en dawátjídih Diosdih naáwát ā náahbipna caá. Pánihna, queétdih nī túi jepahachah ennit, í túi wēibipna caá. Obohjeéhtih, nī jepahcah

* 13.2 Gn 18.1-8; 19.1-3; Ro 12.13; 1P 4.9 * 13.3 Mt 25.35-46 * 13.5 1Ti 6.6-10

* 13.5 Dt 31.6,8; Jos 1.5; Fil 4.11-13 * 13.11 Lv 16.27 * 13.15 Lv 7.12; Sal 50.14,23; Os 14.2

ennit, b́dí ĩta j́gah tagaá. Ṕnih jepahcan, ńita túi jumcan tagaá.

¹⁸Jwiít dih ńi úbh cádahca bojoó, Dios dih páantjeh jẃi túi jepahat ṕinah niijná. Yeó jáap jummat pah túi chájfhna, “Yeejépdih chájna caá wá chájap”, jẃi níj jenah joicán caá. ¹⁹Weemd́hbut b́dí ńi úb́, ńi pebhna waícanjeh Dios weemd́h ā jẃub wahat ṕinah niijná.

Queédih ā pée úbát

²⁰Jẃi Maáh Jesús jẃi yéejat jíib wun ẃhnit, áih meépdih át yohop wut jí. Páant ā chájachah, “Ńi yéejat dih wá yohbipna caá, páantjeh wájeéh ńi túi jummat ṕinah niijná”, Dios jwiít dih át níj naáwáp wut jí. * Páant niijńi jẃi Maáh Jesús dih át jẃub boanap wut jí. Ṕnihna, Jesúsboó jwiít dih túi ubni, chah wépní, ovejawá dih en daoní panihni jumna, jwiít áih ovejawá panihnit dih ā túi en daoná caá. * ²¹Dios caand́h boaniji jumna, yeebd́h ā túi teo wáaca naáh, ā weñat ṕinahdihjeh ńi chájat ṕinah niijná. Ṕnih teo wáacnit, jwiít

nihat dih ā túi túut nuumú naáh, ā náahat pah jẃi jummat ṕinah niijná. Jesucristodih yeó jáap jummat pah b́dí jẃi wéi jíih. Páant tíi ā jumna nah.

Ā pée túyat tútat

²²Wá déewá panihnitá, yeebd́h nin wá daacátji b́dí pohba nihcan caá. Ṕnihna, ninj́ih yeebd́h wá naóh bohéat dih íjicanjeh, ńi túi joyoó. Ṕnih bohéna, yeebd́h weñaat túut niijná, páant wá daacáp be.

²³Nindihbut yeebd́h wá jéihyana caá: Jẃi úud panihni Timoteo nemat muúboó jumnijidih ĩt bacanap wut be. Waícanjeh ninj́ih ā juyúchah, yeebd́h enedih bejna, caand́hbut wá numah bejbipna caá.

²⁴Ńi maáta, nihat bita caanj́ih jumnit Jesúsíhwābut ĩ túyū naáh. Nin Italia baác dih moón Jesúsíhwā yeebd́h ĩ túyat túutna caá.

²⁵Weembát yeéb nihat dih wá túyat túutna caá. Dios yeebd́h b́dí oinit, ā teo wáaca naáh.

Páant bóojeh tigaá wá naáwát.

SANTIAGO

Santiagodih jwī tūi beh joyát pínah naáwát

¿Déhe tigaá daácniji? Santiago, Jesucristo úud, Jerusalén tútchidih moón Jesúhwhā maáh át jumap wut jī. Caan “Jesucristo ā bohéniji caá”, niicánjeh “Jesucristodih teo wūhni caá”, át niíf daacáp tajī (1.1) Jesús ā boo pud jūúwát pínah játih, caandíh át tūi jenah joicáp wut jī. Obohjeéhtih, Jesús ā boo pud jūúwát túttimah, caandíh ā jígohochah, (1Co 15.7) caandíh jepahnit, Jesúhwhā waóhni át túut nuumúp wut jī. (Hch 12.17; 15.13; 21.18; Gá 1.19; 2.9; Jud 1.1) Jópchi 62 (Jesús ā wunat túttimah 29 jópchi túttimah) Santiagodih eníhcannitboó caandíh it mawap wut jī.

¿Dedih át daácji? Judíowā Jesúsdihi jepahnitdih, bíh baácna jumnitdih nin núodih át daác wahap tajī. (1.1)

¿Dedmant, débólih cah, át daácji? Biquína jéihnit “Jópchi 60 (Jesús ā wunat túttimah 27 jópchi túttimah) át daacáp wut jī”, ī niíf jenah joiná caá. Obohjeéhtih, bitaboó “Nin núodih Jesúhwhā judíowādih daácna, Jesúsdihi jepahnit páantjeh judíowā míc ī jam jwuh láa jópchi 50 játih (Jesús ā wunat túttimah 17 jópchi túttimah) át daacáp wut jī”, ī niíf jenah joiná caá. “Nin núodih daácna, quehli nah yapat chóodih bóodat pínahdih daáccan, caandíh ī míc jūihñat pínah jáhtih át daácji taga”, ī niíf jenah joiná caá. Santiago Jerusalénboó Jesúhwhā ī maáh jumna, caanjíh jumnit, nin núodih át daáccip taga.

¿Dedé pínah tigaá át daácji? Jesucristodih jáap jepahnit judíowā ded pah ī tūi chājat pínahdih jéihyahna, át daacáp tajī. Dawá queétdih yeejép ī chājachah, ī nuun yóhochah, Jesúsdihi ī cádahcat pínahdihbāt át daacáp tajī.

Santiago ded pah ā jumap:

1. Queétdih ā túyat tútat (1.1)
2. Jwiítidih buwat, yéej chājat jenah joyát ā jūúwáchah, ded pah jwī chājat pínah (1.2-18)
3. Jwī joiní bohéatdih bíc yoobó chājat caá náahap (1.19-27)
4. Dawá bí dée bíbohndih chah túini chājat ā náahcat (2.1-13)
5. Jesúsdihi yoobópdih tūi jenah joinít, bitadihi jwī tūi chājat (2.14-26)
6. Jwíih nuúc ded pah ā jumap (3.1-12)
7. Dios ded pah jwiítidih ā jenah joyát tútat, caandíh jéihcannitboó ī jenah joyát tútat (3.13-18)
8. Diosdihi jéihcannit ī jenah joyát pah jwiít Jesúhwhā jwī jenah joicát caá náahap (4.1-17)
9. Dawá bí dée bíbohndih moh yéejnitdih yeejép ī chājatdih ā jūihñat (5.1-6)
10. Bíh ā wutatna (5.7-20)
 - a. Yeejép yapna, ded pah jwī chājat pínah (5.7-11)
 - b. “Yoobópdih wā naóhna caá”, niijná, ded pah naáwát ā náahcat (5.12)
 - c. Jesúsdihi tūi jenah joinít, ded pah tubúp chūúhndih jwī wúbát (5.13-18)
 - d. Biquína túini doonádih cádahndih ded pah jwī teo wáacat pínah (5.19-20)

Queétdih ā túyat tútat

1 ¹Weém, Santiago, * jwī íip Dios, jwī Maáh Jesucristodihbāt teo wūhni wā

jumna caá. Yeéb wā déewā, doce jwī nuowā ī juimená poómpdih moón, Jesúhwhā bíh baácna boó jumnitdih* túyat tútatnit, nin núodih wā daác wahna caá.

* 1.1 Mt 13.55; Mr 6.3; Hch 15.13; Gá 1.19 * 1.1 1P 1.1

Dios jwiítidih à jéihyaat

²Wā déewāá, dawá láa yeejép yapna yuhna, ñi túi wēi jenah joyoó. ³Pánih yeejép yapna, yoobópdih Jesúsdihi jepahnit jumna, chah túi jenah joinít, caandíh ñi cádahcan níft. Chah ñi túi jenah joyát pínahdih jéihnit, ñi weñeé. ⁴Jesúsdihi cádahcan, túi jenah joinít jumt túit niijná, bíic yoobó túi chājnit ñi jumúú.

⁵“¿Ded pah wā chājbi?” niíf jéihíhni Diosdih à wúbú naáh. Páant à wúbúchah, Dios caandíh à jéihyabipna caá. Caán nihat caandíh wúbhnitdih jūihcanjeh, búdí ápi teo wáacna caá, í jéihyat pínah niijná.* ⁶Pánih wúbhna, Diosdih túi jenah joinít, à wúbú naáh. “Wā wúbúchah yuhna, Dios weemdíh áta teo wáaccan tagaá”, niíf jenah joiní à jumca bojo naáh. Páant niíf jenah joiníboó johlit dedboó à johochah, búdí muj nolihat ápi túut nuumát pah à jumna caá. Páant niíf jenah joiní, yeó jáap jumt pah bíic yoobó ápi chājcan caá. Diosdih túi jenah joiní nihcan caá.* ⁷⁻⁸Buu nindih jenah joiná yuhna, cheibit mácah à jenah joibípna caá. Páant túi jenah joicán à wúbúchah, jwí Maáh caandíh à jepahcan níft.

⁹Ded Jesúsíh oboh jumnijidih Diosboó maáh panihni à waadábipna caá. Páant à chājat pínahdih jéihnit, à weñe naáh.* ¹⁰Ded Jesúsíh dawá bíi dée bíbohndih bita í dúuc wáyachah yuhna, à weñe naáh. Cháa à moopat pah tigaá caán bíi dée à buudáh bejbipna caá. Pánih jéihnit, caanbút à weñe naáh. ¹¹Yeó aáb jūóhna, tubit à chāhachah, cháa diib téh bejnit, à yúugna caá. Páant à yúuguchah, à túi jíghat à beedná caá. Pánihat pah búdí bíi déedih wéinibut áhíh bíi dée bíicdih à buudbípna caá.*

Yeejép chājat jenah joyátdih jepahcat

¹²Ded yeejép yapna yuhna, Jesúsdihi cádahcanni túi wéini à jumbipna caá. Páant à cádahcatji jīb, páantjeh jeáboó Dios ájeéh jumt túutnit, caandíh à túi

chājbiipna caá. “Weemdíh túi oinitdih wājeéh wā túi jumt túutbipna caá”, à niijátji pah à chājbiipna caá. ¹³Yeejép chājat jenah joyát à jūúwúchah, “Dios caá weemdíh páant à chājat túutup”, ñi niíf jenah joicá bojoó. Dios yeejép chājat jenah joicán, cáacwādhbut páant à jenah joyát túutcan caá. ¹⁴Obohjeéhtih, cáacwājeh tubit yeejép í ñinahat pah ípi jenah joiná caá. ¹⁵Pánih jenah joinít, yeejép ípi chājna caá. Páant í chājatji jīb Dios queétdih iiguípna à bejat túutbipna caá.

¹⁶Wā déewā, wā oinitá, “Dios weemdíh à wutuchah, yeejép wā chājav jí”, ñi niíf jenah joicá bojoó. Páant jenah joyát yoobópdih nihcan caá. ¹⁷Jwí íp Dios jeáboó jumni jwiítidih teo wáacat túut niijná, túinidihjeh bitadih à wūhat túutna caá. Caanjéh tigaá yeó, widh, cáiwādhbut chājni. Pánihna, í jíghat à túut nuumúchah yuhna, Diosboó páantjeh bíic yoobó à jumna caá.* ¹⁸Á náahat pah áhíh túini doonádhíh jwí jepahachah, à weh jwí jumt pínah niijná, jwiítidih jáap cáac jumnit panihnit át jumt túutjip taga. Pánih jumnit, nihat à chājnit cátdíh jwiítidih à túi ubuchah, à jwíh túut nuumnít jwí jumna caá.*

Diosdih yoobópdih jepahat

¹⁹Wā déewā, wā oinitá, Dios naáwátdih ñi túi wēi joyoó. Pánih caandíh túi joinít, túi jenah joicánnit í wéheat pah wéhecan, waícanjeh íjnit ñi jumca bojoó. ²⁰Det íjnit Dios à náahat pah í túi chājcan caá. ²¹Nihat ñi yéej chājatdih, yeejép ñi en ñinahatdihbut ñi cádahaá. Pánih cádahnit, Dios naáwátdih í bohénachah, túi wēi jepahnit ñi jumúú. Páant í bohéátdih ñi joyóchah, iiguípna bejnit déejidih túi ubnit, Dios yeebdíh à túut nuum péabipna caá.

²²Á naáwátdih joiná yuhna, jepahcan, ñi míic yeena caá. “Wā jepahcah, à túimi nacaá”, niíf jenah joiná, yeeatdih jenah joiná caá ñi chājav. Pánihna, à naáwátdih túi joinít, à bohéat pah ñi chājaá. ²³Ded caán naáwátdih joiná

* 1.5 1R 3.7-12; Pr 1.1—9.18; Stg 3.13-17 * 1.5-6 Mt 7.7-11; Jn 16.23-24 * 1.9 Jer 9.24
* 1.10-11 Is 40.6-7 * 1.17 Nm 23.19; Mal 3.6 * 1.18 1P 1.23

yuhna, jepahcanniboó nin pah chājni ā jumna caá: Áih móotdih quenalihjih ā míic enna caá. ²⁴Pánih míic en péa bejnit, ded pah ā jígohatdih waícanjeh ā quíib buudná caá. ²⁵Obohjeéhtih, bihboó ā enatjidih ā quíib buudcát pah Dios naáwátidih joiná, túi náhninit, jepahna, chéoni panihni nihcan, túi chājna, búdí ā wēibipna caá. Pánihna, caán bohéatdih jepah cáahcannidih wēi ennit, Dios ā túi teo wáacipna caá.

²⁶Ded jenah joicánjeh wéheni jumna, yoobópdih Diosdih ā wēican caá. “Diosdih wā túi wēina caá”, níj jenah joiná yuhna, yeeatdih ā jenah joiná caá. Pánih jenah joiná, Diosdih ā wēi naáwát dedé pínah nihcan caá. ²⁷Dios jwí íip ā náahat pah caandíh jwí weñat túut niijná, nin pah caá jwiítidih chājat náahap: Mána wihcannitdih, éemp wunnitdihbut yeejép ī yapachah enna, queétdih teo wáacat caá náahap. Diosdih náahcannit yeejép ī chājat pah jwiítidih chājcat caá náahap.

Cáacwādi h bíic yoobó túi chājat

2 ¹Wā déewāá, jwí Maáh chah túini Jesucristodih jepahnit jumna, cáacwādi h bíic yoobó túi chājat caá náahap. ²⁻³Orojíh ī chājnjiji téihya yacat júduna, búdí jíib jumni yéguehdihbut duoní yeéb Jesúhwa ní míic wáacapna ā waád juibínachah enna, caandíh nita wēi jwāáh tagaá. “Nin túyupboó ma chéudú”, nita nij tágaá. Páant niijná yuhna, caanná yeejép yégueh duoní moh yéejni ā waád juibínachah enna, caánboodíh nita wēi jwāáhcan tagaá. “Con buwáboó ma nuhuú. Baácdihjeh ma chéudú”, caandíh nita nij tágaá. ⁴Pánih chājna, cáacwādi h yeejép jenah joinít, túi jígohnitdihjeh nita wēi en tagaá. Obohjeéhtih moh yéejnitdih nita wēi encan tagaá. Páant níj jenah joyát ā túican caá.

⁵Wā déewā, wā oinitá, weemdíh ní joyoó. Dawá moh yéejnitdih Diosdih túi jenah joinít, ā maáh jumupboó jumnit pínah niijná, Dios át níwip wut jí. “Wájeéh páantjeh ní jumbipna caá”,

Dios caandíh oinitdih át niijp wut jí. ⁶Obohjeéhtih, queétdih ā nífwichah yuhna, yeéboó queétdih nípi túicana caá. Pánih queétdih túicanit, dawá bíi dée bíbohntidihjeh ní wēi enna caá. Nindih ní túi náhninaá: Dawá bíi dée bíbohntiboó yeebdíh yeejép ípi chājna caá. Queétdih yeebdíh naóh yacat túut niijná, cáacwādi h peéh chājat túutnit pebhna ípi teo wái bejna caá.

⁷Queétdih Cristodih yeejép ípi wéhena caá. Obohjeéhtih, yeéboó “Jwiit Cristohwā caá”, niijnít jumna yuhna, caandíh yeejép wéhenitboodíh ní wēi enna caá. Páant ní chājat ā túican caá.

⁸Dios naáwátidih daácniboó nin chah wēpni wutatdih ā daacátjidih ní túi náhninaá: “Meemjéh ma míic oyat pah, bitadihbut bíic yoobó ma oyoó”, át níj daacáp tají. * Caán wutatdih jepahna, ní túi chājna caá. ⁹Obohjeéhtih, maáta panihnitdih túi wēi enna yuhna, moh yéejnitboodíh enah bojnit, teo wáaccan, yeejép chājna caá ní chājap. Pánih chājna, Dios ā wutatdih ní yap yohna caá. ¹⁰Ded Dios ā wutatdih jepahna yuhna, bíic wutatbitdihjeh yap yohna, nihatdih ā yap yohna caá. Páant ā yap yohochah, caandíh peéh chājat ā jumbipna caá. ¹¹“Ní weha mána nihcannitjih yeejép ní chājca bojoó”, Diosjeh át níj wutup wut jí. * Caanjéh muntih, “Cáacwādi h mao yohca bojoó”, át niijp wut jí. * Pánihna, det ī weha mána nihcannitjih yeejép chājcan yuhna, cáacdi h mao yohna, Dios ā wutatdih yap yohnit ī jumna caá. ¹²Cristo jwiítidih búdí oina, jwí túi jumat pínah niijná, bitadi h ā oyat túutna caá. Páant ā wutatdih jepahnitdih, jepahcannitdihbut níonit, ded pah ī chājatji jíibdi h ā naóhbipna caá. Páant ā jumuchah, ā wutat pah jwí túi chājat dée caá. Á náahat pahbut jwí wéhe jíih. ¹³Bitadi h jwí jígah encan, Dios cáacwādi h níio láa jwiítidihbut jígah encanjeh, ā peéh chājipna caá. Obohjeéhtih, bitadi h jwí jígah enechah, jwiítidihbut jígah ennit, ā peéh chājcan níit.

**Jesúsdih túi jenah joinít,
bitadilh teo wáacat**

¹⁴Wā déewāá, nindih ñi túi joyoó:

“Weém Cristodih wā túi jenah joiná caá”, ded niijná yuhna, bitadilh ā túi teo wáaccach, ā niijátji dedé pínah nihcan caá. Páant ā niijíchah yuhna, Dios caandíh ā túi ubcan niít. ¹⁵⁻¹⁶Ded Jesúh, Jesúh wili ī jeémát pínah wihcah ennit, yeejép yéguehdihjeh ī dawáchah ennit, jwiít Jesúhwā queétdih túi teo wáacat caá náahap. “Túini yégueh dñonít, túini jeémát dih jeémpnit, ñi túi jumúú”, niijná yuhna, ī náahatdih ñi wūhcah, ñi niiját dedé pínah nihcan caá. ¹⁷Pánihna, “Cristodih wā túi jenah joiná caá”, niijná yuhna, ñi túi chājcah, Cristodih ñi jenah joyát dedé pínah nihcan caá.

¹⁸Ñijeéh jumni nin wā bohéatdih joíhcani nin pah āta niij tágaá: “Weém wāpí túi chājna caá. Meémoó bitadilh teo wáaccan yuhna, ‘Cristodih wā túi jenah joiná caá’, mapí niijná caá. Jwiít chénat pahdih Dios ā túi ubbipna caá”, āta niij tágaá. Oboghjeéhtih, Cristodih túi jenah joiníboó bitadilh ā túi chājachah, caandíh túi jenah joiní ā jumatdih cáacwā ī jéihbipna caá. ¹⁹“Dios bífcjeh caá”, ñi niij jenah joiná caá. Páant ñi niij jenah joyóchah, ā túina caá. Oboghjeéhtih, páant ñi niij jenah joiná yuhna, Diosdih ñi jepahcah, caandíh ñi jéihyat dedé pínah nihcan caá. Nemépwābūt ñi jenah joyát pahjeh mun tígáá ī jenah joyóp. Pánih jenah joinít, Dios bífcjeh ā jumatdih jéihna, ā wēpatdih úmmit, queétdih ī méména caá. ²⁰“Cristodih túi jenah joiní wā jumna caá”, ded niij jenah joiná yuhna, bitadilh teo wáaccan, yoobópdih ā túi jenah joicán caá. Pánihna, Cristodih jepahna yuhna, bitadilh teo wáaccanniboó yoobópdih ā jepahcan caá. ²¹Caán yoobópdih ā jumatdih ñi jéihyat pínah niijná, jwí nwo Abraham ded pah ā chājatjidih wā naóhbi na caá. Caán ā wūh Isaac wūt jumnidih Diosdih āt mao cáo wūhíhip wut yuh jī. Pánihna, jee dáhnajíh ā cáag aabáni

poómpjih ā cáagni tuujih caandíh āt chéo cáagap wut jī. Pánih chéo cáagna, Dios ā niijátji pahjeh caandíh wēnit, ā wūhhdih mawat túut ātíh chājap wut yuh jī. Páant ā jepahachah ennit, “Yoobópdih túini caá”, Dios caandíh āt niij enep wut jī.* ²²Páant ā niijátjidih náhninit, nindih ñi jenah joyoó: Abraham Diosdih túi jenah joiní jumna, ā wutadilh āt jepahap wut jī. Pánih jepahna, Diosdih ā túi jenah joyát dih āt jūutw wut jī. ²³Dios naawát dih naóh yapani ā niij daacátji pahjeh āt yapap wut jī. “Abraham Diosdih túi jenah joinít, āt jepahap wut jī. Páant ā jepahachah enna, ‘Caán túini caá’, Dios caandíh āt niij enep wut jī”, āt niij daacáp tajī.* Páant ā niij enatdih jéihna, “Abraham Dios ā chéen caá”, cáacwā caandíh īt niijp wut jī.*

²⁴Pánihna, ded pah Abraham ā yapatjidih jenah joinít, nindih ñi jéihbipna caá: “Diosdih wā túi jenah joiná caá”, niijná yuhna, caandíh ā jepahcah enna, “Caán túini caá”, Dios caandíh ā niij encan caá. Oboghjeéhtih, Diosdih túi jenah joinít, ā túi chājatdih enna, “Caán túini caá”, caánboodíh Dios ā niij enna caá. ²⁵Páant tígáá Rahab wūt jumnih deoh nah jumnihjidihbut “Caánt túini caá”, Dios āt niij enep wut jī. Josué ā wah bojnitji míh tátchina ī jwáínachah, queétdih jwāáhnit, “Wíh muúboó ñi ũo jwuhúp”, mit niijp wut jī. Cheibit Josuéwā ī jumupna queét ī jwáub bejehcah, bíh namáboó mit jūutw wut jī, “Queétdih enihcannit maoná”, niijná. Páant queétdih mi teo wáacatdih enna, “Caánt túini caá”, Dios āt niij enep wut jī.* ²⁶Jwíh bácahdih caolih ā wihcah, jwíta báadhcan tagaá. Pánihna, caolih ā wihcah, jwíh bácahboó dedé pínah āta nihcan tagaá. Pánihat pah “Diosdih wā túi jenah joiná caá”, niijná yuhna, bitadilh teo wáaccan, yoobópdih caandíh jwí túi jenah joicán caá. Pánihna, jwí teo wáaccach, caandíh jwí túi jenah joyát dedé pínah nihcan caá. Caolih wihcanni bácah pah ā jumna caá.

Ded pah caá jwí wéheat

3 ¹Wā déewāá, ded Dios naáwátidih cáacwádih bohéna, caán ā bohéátidih caanjéhbūt ā túi jepaha naáh. Pánih bohéna yuhna, ā túi chājcatdih enna, caánboodíh Dios chah ā peéh chājat pínahdih ñi jéihna caá. Pánihna, ñijeéh jumnit Dios ā ñíonitjeh ī bohéna naáh. ²Dawá láa nihát jwíít cáacwā yeejép jwípí chājna caá. Ded yeejép ñijíhat ā jüúwúchah yuhna, niijcán, túi yoobópdih jumna, yeejép chājihatdihbut āta jéih yap yoh tagaá. ³Nin pah ā jumna caá: Caballoíh jacdih ítah naabítidih yacnit, áih yapatnaboó tópnadih jwípí chéona caá. Caandíh púuh laáb chúudnit, caan tópnadih wáinit, ded jwí bejhipboó cabalodih jwí jéih bejat túutna caá. Bainí naabít ā jumuchah yuhna, caandíh jwí wáyachah, caballo jwiítidih ā túi jepahna caá. ⁴Nin pahbut ā jumna caá: Búdí jááj chóo ā jumuchah yuhna, caán chóodih íoh tewat naáboó bainíjeh ā jumna caá. Pánihna, búdí johlit ā ub joh bojochah yuhna, caandíh íoh teoniboó caán bainí naajíhjah ded ā bejhipboó ā jéih íoh teo bejna caá. ⁵Pánihat pah tigaá jwíih nuéc bainí ā jumuchah yuhna, caanjíh niijná, bitadih búdí jwí yéejana caá. Nin pahbut ā jumna caá: Bainí tæú cúut jumna yuhna, iig ñáhná, dawá máa nahnadih ā iigná caá. Pánihat pah jwíih nuécjih niijná, búdí yeejép jwí jéih chājna caá. ⁶Pánihna, jwíih nuéc tæú cúut panihni ā jumna caá. Jwíih nuécjih niijná, jwí jéih míic yéejana caá. Tæú cúut búdí ā iigát pah yeejép pohba jwí chājna caá. Pánih yeejép niijná, nemépwā ī wutat pah jwí chājna caá. * ⁷Nihat jiadih moón nuéhpwā, jiijnít, maiwā, dóbohwa, queejwádihbut cáacwā ít wutup wut jí. ⁸Obohjeéhtih, jwíih nuécjih yeejép niijná, jwí jéih cádahat túutcan caá. Maiboó cáacdh chāácna, ā yeejaat pah jwiítbut jwíih nuécjih yeejép niijná, bitadih búdí jwí yéejana caá. ⁹Jwíih nuécjih Diosdih wéi naóhna yuhna, caán ā jumát pah jwíít cáacwádih ā chājnit jumna yuhna, yeejép pohba bitadih jwí niijná caá. *

¹⁰Pánihna, caan jácmantjeh wéi naáwát, yeejép niijátbut ā bacna caá. Wā déewāá, páant jwí niijíchah, ā táican caá. ¹¹Biíc meo waócáhmantjeh túini mah, núumni mah biícidih ápi nooj báccan caá. ¹²Wā déewāá, higuera nah olivo tíbnadih ápi quehcan caá. Iguíh nahboó higeradih ápi quehcan caá. Meo waócáhmant núumni mah ā nooj báccachah, túini mah ā nooj báccan niít. Pánihat pah jwiítidih túini naáwát, yeejép niijátidihbut niijcát caá náahap. *

Túí jenah joyát

¹³¿Ñijeéh jumnit biquína túi jenah joinít ī jum niít? Pánih jumíhna, “Bita chah wā jéihna caá”, ī niij jenah joicá bojo naáh. Páant niij jenah joicánjah, túinijeh jumnit, ī túi chāja naáh. Páant ī chājachah enna, “Queétboó túi jenah joinít yoobát ī jumna caá”, ñi niij jéihbipna caá. ¹⁴Obohjeéhtih, det bí déedih búdí en ñinahna, ī weñat pínahdihjah jenah joiná yuhna, “Weémboó túi jéihni wā jumna caá”, ī niijcá bojo naáh. Páant niijnít, túbít yeenit ī jumna caá. ¹⁵Páant jenah joinít, Diosdih náahcannit ī jenah joyát pah, jenah joiná caá ī chājap. Páant Dios queétidih ā jenah joyát túutcan caá. Nemépwā caá páant ī jenah joyát túutap. ¹⁶Bitadih jepchá túbít, queétidih teo wáaquíhcan, búdí míic jüihñatbut ā jumna caá. Pánih míic jüihnit jumna, búdí yeejépdihbut ī chājna caá. ¹⁷Obohjeéhtih, caandíh jéihnitdih Dios ā túi jenah joyát túutna caá. Páant ā jenah joyát túutuchah, ípí túi chājna caá. Pánih túi chājna, míic jüihcan, bitadih yap yohcan, íjeéh túi biícidih jumnit, queét nihadidih biíc yoobó oinit, bitadih ī jígah en teo wáacna caá. Pánih chājna, yeeceanjah, ípí túi jumna caá. * ¹⁸Pánih míic jüihcan, “Túinijeh ñi jumúú”, bitadidihbut ípí niij naóhna caá.

Nin baácdih bóodih bidcat

4 ¹¿Dépanih tigaá míic jüihnit, ñi míic maó? Túi chājíhna yuhna, yeejép ñi jenah joyát pah chājna, ñi míic maona

caá. ²“Caandíh búdí wā náahna caá”, níj en ñinahna yuhna, ñi jéih bíbohcan caá. Pánih náahna, caandíh bíbohndih jühnit, míc maonit, ñi mao yohna caá. Oboghjeéhtih, Diosboodíh úúbhcan, ñi náahatdih ñi bíbohcan caá. ³Úúbhna yuhna, ñi weñat pínahdihjeh ñipí úúbhna caá. Páant ñi úúbúchah, Dios yeebdíh ā jepahcan caá. ⁴Diosdih jéihcannit ī náahat pah yeebbút náahna, Diosdih enlhcannit ñi jumna caá. ¿Caandíh ñi jéihcan níit? Pánihna, queét ded pah ī chājatdih wēi enna, bíc yoobó chājnit, Diosdih náahcannit ñi jumna caá.* ⁵Dios naawátidih daácniji nin pah āt níj daacáp tajī: “Dios jwíjehēh ā jumat túutni Túini Espiritu jwiítidih búdí oinit, jwí yéej chājíhichah, túbit ā jígahna caá”, āt níj daacáp tajī. Páant ā níj daacátji oboh jumni nihcan, yoobópdihi tigaá ā jumup.* ⁶Pánih oina, Dios jwiítidih búdí ā teo wáacna caá, caandíh jwí túi jepahat pínah níjnā. Nindihbut Dios naawátidih bíh daácnī āt níj daacáp tajī: “Weém bácah bitadih chah wā jéihna caá’, níjnídih Dios ā enlhcana caá. Oboghjeéhtih, ‘Weém oboh jumni caá’, níjníboodíh Dios búdí oinit, ā teo wáacna caá”, āt níj daacáp tajī.* ⁷Pánihna, Diosdih túi jepahnit ñi jumúú. Caandíh jepahnit, nemép ā yéej chājat túutuchah yuhna, caánboodíh ñi yap yohoó. Páant ñi yap yohatdih enna, ā jweibípna caá. ⁸Diosdih búdí bidnit, ājehēh túi bícdih ñi jumúú. Páant ñi jumuchah, caanbút ñijeēh jumnit, yeebdíh búdí ā teo wáacbipna caá. Yéej chājíhatdih jenah joí cádahnit, ñi jwúúb chājca bojoó. Pánih cádahnit, túiniboodíhjenah jenah joinít, ñi túi chājaá. ⁹Ñi yéej chājatdih búdí jígahnit, ñi juñúú. Yeejép ñi wēi chājatjidihi cádahnit, caandíh tícnit ñi jumúú. ¹⁰“Yéej chājni, oboh jumni wā jumna caá”, Diosdih ñi níj. Páant ñi níjíchah, caánboó ñi yéejatdih yohnit, nin baácboó ñi jum jwuhuchah, ā túi teo wáacbipna caá. Túttimah, ā pebhna ñi jwibínachah, yeebdíh maáta ā waadábipna caá.*

Bitá Jesúfhwādih yeejép níjcat

¹¹Wā déewāá, yeejép doonádih yeéb mícjeh ñi níjca bojoó. “Caán túicanni caá”, níjnā, “Caandíh peéh chājat caá náahap”, níjnā caá ñi chājav. Páant níjnit, “Jwí míc oyat pínahdih Cristo ā wutat ā túican caá”, ñi níjnā caá. Páant níjnā, caandíh jepahcan, “Túí chājat pínahdih weemjéh caá wā jéih níwip”, níjnā caá ñi chājav. Páant níjnit, yeebjéh míc wutna caá ñi chājav. ¹²Oboghjeéhtih, Diosjeh cáacwādih wutni, queétdih níoni ā jumna caá. Cáacwā iiguípna bejnit déejidihi caanjéh ā jéih túi ubna caá. Caanjéh queétdih iiguípna ā jéih bejat túutna caá. Pánihna, “Caán yeejép caá”, jwiítboó cáacwādih jwí jéih níjcan caá.

Cheibit ded pah

ā yapat pínahdih jwí jéihcat

¹³Buu, nindihbut ñi túi joyoó: Nin pah biquína ñi níj jenah joiná yuh caá: “Buu, cheibit bíh tútchina jibidihi wā bejbipna caá. Caannā jwibínit, bíc jópchi jum, bí déedih jíib chājnit, búdí dinerodih wā bíbohbiipna caá”, ñi níj jenah joiná yuh caá. ¹⁴Oboghjeéhtih, cheibit ded pah ñi yapat pínahdih ñi jéihcan caá. Tuu jei maátcanjeh jumnit, bícmantjeh ā buudáh bejna caá. Pánihat pah jwiítbut maátcanjeh jum jwuhnit, jwí buudbípna caá.* ¹⁵Oboghjeéhtih, “Dios ā náahachah, páantjeh báadh jwuhnit, nin pah wā chājbiipna caá”, níj jenah joyát caá náahap. ¹⁶Pánihna, “Weemjéh túi jéihni jumna, nin pah wā chājbiipna caá”, ñi níj jenah joyát yeejép caá. Diosdih ñi túi jenah joicán caá. ¹⁷Ded ā túi chājat pínahdih jéihna yuhna, caandíh chājcan, ā yéej chājna caá.

Dawá bí dée bíbohndidih ā wēp naawát

5 ¹Yeéb dawá bí dée bíbohnditboó weemdíh ñi túi joyoó. Buu nihāt ñi náahatdih ñi bíbohna yuhna, túttimah búdí moh yéejnit ñi jumbiipna caá. Páant

* 4.4 Is 1.21; Jer 3.6-10; Os 2.2; Mt 6.24; Lc 16.13 * 4.5 Ex 20.5; Dt 4.24; Zac 8.2

* 4.6 Pr 3.34; 1P 5.5 * 4.10 Mt 23.12; 1P 5.6 * 4.13-14 Pr 27.1

yeejép ñi yapat pínahdih jéihnit, búdí ñi ñaác juñuú. ²Ñíih bíí dée ã moóp beedáh bejbipna caá. Ñíih yéguehdih jóóh macwá ì jeémp beedábipna caá. ³Búdí oro, platadihbut ñi ámohochah yuhna, moópni jumna, dedé pínah nihcan níit. Yeéb dinerodih oinit, búdí ñi ámohochah, Dios ã enna caá. Páant ã enechah, dinerodih yeéb ñi oyatji jíib, péeni yeó jáapdih yeejép ñi yapbipna caá. Iigúipboó jumnit, búdí ñi moh yeejbipna caá.* ⁴Yeebdíh teo wáhnitdih yeenit, ì tewat jíibdih yoobópdi ñi jíib chájcap be. Pánih jíib chájcan, íih dinerodih páantjeh ma bíbohochah, Dios ã enna caá. Yeebdíh teo wáhnitboó ì tewat jíibdih náahna, búdí ì ñaácna caá. Páant ì ñaácachah, jwí Maáh Dios queétdih ã joiná caá.* ⁵Nin baácboó jum jwuhnit, dawá bíí déedih ñi bíbohochah, dedé yeebdíh ã judhcan caá. Pánih jumnit, ded pah ñi weñat pínahdihjeh ñípí chájna caá. Obohjeéhtih, yeebdíh Dios ã peéh chájat pínahdih ñi jéihcan caá. Jwíit cáacwá jwíih momo jiwiwádhíh búdí jeémát jwípí wáhna caá, búdí ì débehat pínah niijná. Pánihat túttimah, túi débehnit ì jumuchah ennit, queétdih jeémát túut niijná, jwípí maona caá. Obohjeéhtih, queét jiwiwá ì wéi jeémpna yuhna, queétdih jwí mao jeémát pínahdih ì jéihcan caá. Yeéboó queét wéi jeémpnit jiwiwá panihnit caá ñi jumup. ⁶Nin pahbut ñípí chájna caá: Túi chájnit yeebdíh ì yap yohcac yuhna, nemat muúboó nemat túutnit, queétdih ñípí mawat túutna caá. Páant ñi chájat jíibbut Dios yeebdíh búdí ã peéh chájipna caá.

**Cristo ã jwáub dei jüúwát
pínahdih túi páñaat**

⁷Wá déewáá, jwí Maáh nin baácboó ã jwáub dei jüúwát pínahdih ñi túi páñaá. Wápchi mínah “Wá momnidih mah ã jüúwá naáh, túi chíihnit, ã túi quehat pínah niijná”, niijnít, ã túi páina caá. Páant ã pánat pah muntih, yeebbú ñi túi páñaá. ⁸Jwí Maáh ã jwáub dei jüúwát pínah bahnjeh ã judhdadti jéihnit,

yeejép yapna yuhna, túi páinit, caandíh ñi jenah joí cádahca bojoó.

⁹Wá déewáá, yeéb míicjeh yeejép ñi míic niijá bojoó, Dios yeebdíh ã peéh chájcat pínah niijná. Nindih ñi náhninaá: Á peéh chájat pínah yeó jáap bahnjeh ã judhna caá. ¹⁰Wá déewáá, Dios naáwátdih naóh yapanitjiboó búdí yeejép yapna yuhna, Dios queétdih ã naáwát túutatdih ìt naóh cádahcat wut jí. Pánihna, queét ì cádahcat pahjeh muntih, yeebbút bíic yoobó Jesús ã jwáub dei jüúwát pínahdih ñi pái cádahca bojoó. ¹¹“Det yeejép yapna yuhna, Diosdih cádahcannit túi wéinit ì jumna caá”, jwí níij jenah joyátdih ñi túi jéihna caá. Jon játih bóo Job wüt jumniíh doonádhíh ñit joijí tagaá.* Caán búdí yeejép yapna yuhna, Diosdih át túi jenah joí cádahcat wut jí. Pánih yeejép ã yapat túttimah, Dios jwí Maáh túi jíigah enni jumna,* caandíh búdí át teo wáacac wut jí.

¹²Wá déewáá, ded pah ñi weñat pínahdih jenah jointit, nindih chah ñi túi náhninaá: Cáacwá ì naáwátdih bita ì túi joyát pínahdih náahna, nin pah ípí niijná caá: “Jeá táini ã jumuchah, yoobópdi caá wá niijp”, ípí niijná caá. Páant ì niiját pah, yeéb ñi niijá bojoó. Bitadih naóhna, túi yoobópdi ñi naáwá. Páant ñi túi naóhcah, Dios yeebdíh ã peéh chájipna caá.*

Uúbát

¹³Ñijeéh jumni yeejép yapna, Diosdih ã uúbú naáh. Bíih wéini jumna, Diosdih ã wéi ewe naáh. ¹⁴Bíih wunni jumna, Jesúhwa ì maátadih ã bid bojo naáh, yíijih náinit, jwí Maáh Jesús ã wépatjih caandíh ì uúbát pínah niijná.* ¹⁵Pánih teo jáha uúbhnit, “Jwí uúbát pah Dios ã chájipna caá”, ì níij jenah joyóchah, wunnidih Dios ã booaipna caá. Á yéej chájatji jíib wunni ã jumuchah, ì uúbúchah, ã yéej chájatjidihbut Dios ã yohbipna caá. ¹⁶Pánihna, yeéb ñi yéej chájatdih ñi míic naáwá. Pánih míic naóhnit, yeéb míicjeh Diosdih ñi uúbú, dedé wunat ã jumuchah, caandíh ã

* 5.2-3 Mt 6.19 * 5.4 Dt 24.14-15 * 5.11 Job 1.21-22; 2.10 * 5.11 Sal 103.8; 111.4
* 5.12 Mt 5.34-37 * 5.14 Mr 6.13; Lc 10.34

booaat pínah niijná. Túi chājnit ñi
 úbúchah, Dios ā túi jepahbipna caá.
 Páant ñi úbát oboh jumni nihcan, wēpni
 ā jumna caá. ¹⁷Dios naáwátdih naóh
 yapani Elíasji jwiít pah át jumap wut jī.
 “Mah ā buugcá bojo naáh”, Diosdih ā níj
 úbúchah, bíc peihcanni jópchi bíh
 jópchi tac yoób mah át buugcáp wut jī.*
¹⁸Táttimah, ā jwúub úbúchah, mah át
 jwúub buugúp wut jī. Baácdih mah ā
 jwúub buugúchah, momni chíihnit, át
 jwúub quehep wut jī, páant muntih.
 Pánihna, Diosdih jwī úbát oboh jumni
 nihcan caá.*

Yéej chājni ā túut nuumát

¹⁹⁻²⁰Wā déewāá, ñijeéh jumni Dios
 naáwátdih ā cádahachah ennit, caandíh
 jwúub túut nuumát túutat caá náahap.
 Pánih jwúub túut nuumát túutnit,
 caandíh ñi túi teo wáacna caá. Páant ñi
 teo wáacachah, ā jwúub túut nuumúchah,
 búdí ā yéej chājachah yuhna, Diosboó ā
 yéejatdih yohnit, caán iiguípna bejni
 déejidih ā túi úbbipna caá.* Caandíh túi
 náhninit, ñi túi míic teo wáacá.

Páant bóojeh tigaá wā naáwát.
 Santiago

1 PEDRO

1 Pedro dih jwī túi beh joyát pínah naáwát

¿Déhe tigaá daácniji? Pedro, Jesús ā bohéni, ā naáwát túutniji nin núodih āt daacáp wut jī.

¿Detdih āt daácji? Jesúhwā Ponto baác, Galacia baác, Capadocia baác, Asia baác, Bitinia baác dih moondíh āt daác wahap wut jī. (1.1) Caán baácna Romanowā ī jumni baácna ā jumuchah, “Queét judíowā nihcannit, Jesús dih ī jepahat pínah játih, Romanowā ded pah ípí chājat pah queétbut yeejép it chājap wut jī. (1.14,18; 2.9-10; 4.3) Jesús dih ī jepahat túttimah, táinidih ī túut nuumát jīb bitaboó queétdih it íjij wut jī. Caán baácnadh moón ī maátabut queétdih yeejép it chājap wut jī. (1.6; 2.12; 3.17; 4.1-4,12-19)

¿Dedmant, débólih cah, āt daácji? Pedrojeh “Babilonia tútchiboó” ā jumadh āt daacáp tajī. (5.13) Chah jéhnitboó “Babilonia tútchi yoobát nihcan, Roma tútchidih niijná āt chājap wut jī”, ī níj jenah joiná caá. Bitaboó “Éufrates muj buwá jumni bainí tútchi, Babilonia wūt jumni tútchidih niijná āt chājap wut jī”, ī níj jenah joiná caá. Dawá jéhnit, “Nin núodih jópchi 60—65 (Jesús ā wunat túttimah 27—32 jópchi túttimah) āt daác wahap wut jī”, ī níj jenah joiná caá.

¿Dedé pínah tigaá āt daácji? Búdí yeejép ī yapachah jéhnit, queétdih weñafhna, Dios queétdih búdí ā oyatdihbut náhniahna, Pedro nin núodih āt daác wahap wut jī. (5.12)

Ded pah 1 Pedro ā jumath:

1. Queétdih ā túyat tútat (1.1-2)
 2. Dios dih ā wēi naáwát (1.3-13)
 3. Jesúhwā dih ā túi chājat tútat (1.14—2.10)
 - a. Dios jwiít áihwā dih ā túi chājat tútat (1.14-25)
 - b. Jwiít Jesúhwā ded panihat pah jwī jumath (2.1-10)
 4. Jesúhwā ded pah jwī túi chājat pínah (2.11—4.6)
 - a. Túi chājat caá náahap, bitaboó ī en yacat pínah (2.11-12)
 - b. Maátadh jepahat (2.13-17)
 - c. Teo wūhñit ded pah ī chājat pínah (2.18-25)
 - d. Yaádh ī weha mánadh, neoná ī weha mána yaáhdh dih ded pah ī jumath pínah (3.1-7)
 - e. Nihat Jesúhwā ded pah ī chājat caá náahap (3.8—4.6)
 5. Jesús waícanjeh ā jwáub dei jūúwát pínadh dih jéhnit, áihwā ded pah jumath caá náahap (4.7-19)
 - a. Bitadh túi teo wáacat caá náahap (4.7-11)
 - b. Yeejép jwiít dh ā yapachah yuhna, túi wēnit jumath caá náahap (4.12-19)
 6. Pedro biquína poómp dh ā wutath (5.1-11)
 - a. Jesúhwā dih waóhñit dh (5.1-4)
 - b. Japatadh, nihat Jesúhwā dh (5.5-11)
 7. Queétdih Pedro ā péé túyat tútat (5.12-14)
-

Pedro queédih ā táyat tūtut

1 ¹Weém, Pedro, Jesucristo áih doonádih naáwát tūtutni jumna, yeéb Jesúfhwā bih baácna jwei peétnitdih wā daác wahna caá. Ponto baácna, Galacia baácna, Capadocia baácna, Asia baácna, Bitinia baácna jwei béjnitji ní jumna caá. ²Jon játih áihwā ní jumat pínah niijná, jwí íip Dios ā náahat pahjeh yeebdíh át níoijip taga. Páant ā nionit ní jumuchah, Túini Espíritu ā teo wáacatjīh túiniboodíh tūtut nuumná caá ní chājap. Jesucristodih ní túi jepahat pínah, áih meépjīh ní yéejatdih chocnit pah ní jumat pínahbut niijná, Dios yeebdíh át níoijip taga. Dios búdí oinit, yeebdíh ā teo wáaca naáh, ní túi jumat pínah niijná.

Túí wēi páainit jwí jumat

³Jwí Maáh Jesucristo íipdih búdí jwí wēi naóh jíih. Caanjéh tigaá jwiítidih jígah en teo wáacnit, Jesucristo wunnijidih át jwúb booanap tají, jáap cáac jumnit panihnit jwí jumat pínah niijná. Pánih jumnit, jwíih bācah ā wunuchah yuhna, jwíih caolih Diosjeéh ā pehbhoó páantjeh ā jumbipna caá. Pánihatdih jéihnit, jwí wēi páina caá. ⁴Caán táyupboó jumna, jwí jwúb wuncan níit, buca. Dios túini yoobát ā jumaditdih ennit, caandíh bainí jwí wēican níit. Caanná jwí juibínachah, túini ā wūhat pínahdih ā bíboh páina caá. ⁵Caán péeni yeó jáapdihjeh Dios jwiítidih ā tūtut nuúm péabipna caá. Páant ā tūtut nuúm péaat tūtut niijná, caandíh jwí túi jenah joyóchah, ā wēpatjīh iiguípnā jwí bejat déejidih ā túi wapna caá.

⁶Páant ā wapatdih jéihnit, daocánni yeó jáapna yeejép yapna yuhna, ní túi wēina caá. ⁷Oro yoobát ā jumaditdih jéihhna, cáacwā caandíh í puúb enna caá. Obohjeéhtih, oro búdí jíib jumna yuhna, ā buudbípna caá. Jesúsdih jwí túi jenah joyátboó oro ā jíib jumat chah ā jíib jumna caá. Yoobópdih Jesucristodih

túí jenah joiná, dedé yeejép yapna yuhna, caandíh jwí cádahcan níit. Jwí túi jenah joí cádahcah, Jesucristo jwúb dei jūóhnit, búdí wēina, “Ma túi chājna beé”, jwiítidih ā niijbipna caá.

⁸Caán Jesucristo nin baácboó ā jum jwuhuchah, yeéb caandíh encannitji yuhna, ní oina caá. Būbut caandíh encan yuhna, túi jenah joinít, bainí ní wēican caá. ⁹Pánih túi jenah joinít ní jumuchah, iiguípnā ní bejat déejidih Dios yeebdíh ā túi ubna caá.

¹⁰Dios cáacwādh oinit, í yéejat jíib iiguípnā bejat déedih ā túi ubat pínahdih jon játih Dios naáwátidih naóh yapanitji it daacáp wut yuh jí. Pánih daácna yuhna, queétjeh caandíh it beh joicáp wut jí. Pánih beh joicán, búdí jéihhna, queétjeh it míic wúbh joyóp wut jí.

¹¹Cristo yeejép ā yapat pínah, boo pud jūóhnit, ā maáh waadát pínahdihbut Túini Espíritu queédih át jéihyanap wut jí. Páant ā jéihyanachah, “¿Débólih tigaá Cristo ā jūóhbi? ¿Páant ā jūáwúchah, ded panihat tigaá ā jumbi? ¿Ded pah tigaá caandíh jwí beh enbi?” ípí níj míic wúbh joyóp wut jí. ¹²Pánihna, Túini Espíritu queédih naóhna, íih pínah nihcan, buú láa moóníh pínah ā jumaditdih át jéihyanap wut jí. Páant í joiníji túini doonádihjeh Túini Espíritu ā wēpatjīh yeebdíh bita it naáwáp wut jí. Caán doonádih Dioíh ángelwábut búdí í jéihhna caá.

Ded pah jwiít Jesúfhwā jwí jumat

¹³Dios jwiítidih nihāt ā túi chājatdih náhninit, túi jenah joinít ní jumúú. Yeejép chājat jenah joyátidih páantjeh jumah bojnit, Jesucristo ā jwúb dei jūóhnit, jwiítidih ájeéh ā ub bejat pínahdih ní túi wēi páina. ¹⁴Jesúfh doonádih joi jwúhcan, ní náahat pahjeh níit chājap taga. Obohjeéhtih, buú caandíh jéihna, ní jwíih jumati pah ní chājca bojó. Dios weh jumna, caandíh túi jepahnit ní jumúú. ¹⁵Pánih jumna, yeebdíh níoni Dios túini yoobát ā jumat pah, yeebbút ní túi chājaá. ¹⁶Jon játih Dios naáwátidih naóh yapani nin pah át

niŋj daacáp tajī: “Weém caá yéejat wihcanni. Páant wā jumat pah, yeebbút yéejat wihcannit ñi jumúú”, Dios ā niijná caá, āt niŋj daacáp tajī.*

¹⁷Diosdih úúbhna, “Paá”, ñi niijní, nihat cáacwā ded pah ī chājatdih ā enna caá. Páant ā enatdih jéihnit, nin baácboó táoh jibnit dée ñi jum jwuhuchah, tíic jenah joinít, ā peéh chājatdih úumna, yéej chājat caá náahap. ¹⁸Ñi nuowā ī wutatji dede pínah nihan caá. Queét ī wutatdih jepahnit ñi jumuchah, Cristo ñi yéejat jíib buudáat panihnidih āt jíib chājap taga. Pánih jíib chājna, platajih, orojih yeebdíh āt jíib chājcan taga. Plata, orobut ā buudáh bejbipna caá.

¹⁹Obohjeéhtih, Cristoboó túini yoobát oveja wúúh panihni jumna, wun wúhnit áih meépjh ñi yéejat jíib buudáatdih āt jíib chājap taga. Caandíh ñi túi jéihna caá. ²⁰Nin baácdih ā chājat pínah játih, Diosboó Cristo ded pah ā yapat pínahdih átat jenah joyóp wut jī. Páant ā jenah joiniji Cristodih ā wahachah, yeebdíh teo wáacat túut niijná, buu āt cáac jumup tajī. ²¹Pánihna, Cristo ā teo wáacatjih Diosdih jepahnit ñi jumna caá. Cristo wunnijidih jwúub boonanit, ā pehbboó ub púuh laab béjnit, ájeéh bíícdih wutni pínah Dios maáh āt waadánap taga. Pánihatdih jéihnit, Diosdih túi jenah joinít, jwúub boonanit, ā pebhna yeebdíhbut ā ub bejat pínahdih ñi jéihna caá. Caandíh jéihnit, ñi wéi páina caá.

²²Jesucristoíh túini doonádih jepahnit, yéej chājatdih ñit cádahjip taga. Pánih cádahnit, bíic weh pah Jesúfhwádih ñi túi míic oina caá. Pánihna, “Meemdíh wā oina caá”, niijnít, queétdih ñi túi teo wáacá. ²³Yeéb jáap cáac jumnit panihnit Dios weh ñi jumna caá. Jwī mána ī cáac jumat túttimah, ípí wunna caá. Obohjeéhtih, Dios weh jwī jumuchah, caan panihcan caá. Dios naáwát báadhni panihni jumna, caandíh jepahnitdih ā túi túut nuumná caá. Caán naáwát páantjeh ā jumbipna caá.* ²⁴Jon játih Dios naáwát dih naóh yapani nin pah āt niŋj daacáp tajī:

“Yílip ā diib téh wunat pah muntih, cáacwābut ípí wunna caá. Ded cháa, túini jumna yuhna, maátcanjeh jum jwuhnit, ā yúug jéenna caá. Caan panihni cáacwā wépnit jumna yuhna, maátcanjeh jum jwuhnit, ípí wunna caá.

²⁵Obohjeéhtih, Dios naáwátboó ā buudcán níit”, āt niŋj daacáp tajī. (Is 40.6-8)

Caanjéh tigaá yeebdíh ī naóhniji túini dooná.

2¹Pánihna, buu Dios weh jumnit, nihat ñi yéej chājatdih ñi cádah beedánaa. Ñi yeeatdih, “Weém chah túini caá”, ñi niŋj jenah joyát dih, bíí déedih en ñinahnit ñi újatdih, bitadih oboh ñi dooná jumatdihbut ñi cádahaá. ²Pánih cádahnit, Dios naáwát dih jéihfíhna, caandíh búdí ñi bidíi. Túúh jwuhni wébít jōóh mac búdí ápí bidna caá. Pánih túi nomnit, ā túi behna caá. Caan panihah pah jwiítbut Dios naáwát dih búdí bidnit, túi jenah joinít, ā túi behat pah jwiítbut jwī túi behna caá. ³Pánihna, yeebdíh wā naóhna caá: Dios ā oyatdih jéihnit jumna, ā naáwát dih túi náhninit, ñi túi jepahaá.*

Cristo choójboó wép teoni jee dáh panihni ā jumat

⁴Cristo choójboó wép teoni jee dáh panihni ā jumna caá. Muú teonit caán jee dáhdih ī náahcat pah, cáacwā caandíh ī náahcah yuhna, Diosboó caandíh wéi ennit, āt níwip wut jī. Pánihni ā jumuchah, caandíh ñi túi jenah joyoó. ⁵Yeebbút muudíh ī chājat pínah jee dáhna panihnit ñi jumna caá. Páant ñi jumuchah, Dios yeebjíh duuj páp aabánit, áih muu panihni ā chājna caá, Túini Espíritu ā jumat pínah niijná. Yeéb Dioíh muúboó teonit áih sacerdotewā panihnitbut ñi jumna caá. Pánih jumnit, Jesucristo ā teo wáacatjih cáacwádih úúbhnit pínah, Diosdih wéi naóhnit pínahbut ñi jumna caá. Páant ñi chājachah ennit, “Ñi túi chājna caá”, Dios ā niijná caá. ⁶Jon játih Dios naáwát dih naóh yapani nin pah āt niŋj daacáp tajī:

“Weém Jerusalén tútchiboó m̄uú pánihni wā chājna caá. Yoobópdih jumni jeé, m̄uú choójboó wēp teoni panihnidih ñíonit, wā jwejna caá. Caandíh búdí wā wēi enna caá. Ded caandíh túi jenah joiní ā jepahatdih ā jígahcan niít’, Dios ā niijná caá”, āt niíf daacáp tají. (Is 28.16)

⁷Yeéb Cristodih túi jenah joinít, caandíh ñi wēi enna caá. Obohjeéhtih, jepahcannitboó caandíh ī náahcan caá. Páant ī náahcannidih nin pah Davidji āt niíf naóh daacáp tají:

“M̄uú chājnitboó ī yohni jee dáhdihjeh wíih m̄uú pánihnidih chājna, choójboó wēp teoni panihnidih wā ñíwip be’, Dios ā niijná caá”, āt niíf daacáp tají. (Sal 118.22)

⁸Isaíasjibut nin pah āt niíf daacáp tají:

“Caán cáacwā ī tóoc b̄uugát jee dáh panihni ā jum̄bipna caá”, āt niíf daacáp tají. (Is 8.14)

Páant ī daacátji pah, Dios naáwátidih jepahcan, Cristodih cáacwā ī náahcat jíib, tóoc b̄uugníit panihnit ī jumna caá. Jon játih Dios “Páant ā yapbipna caá”, ā niíf jenah joyátji bíc yoobó, Cristodih ī náahcap be.

⁹Obohjeéhtih, yeéboó Dios ā ñíonit jumna, áihwājeh ñi jumna caá.* Pánih jumna, maáhdih teo wūhnit sacerdotewā panihnit bitadih wūbhnit caá. Diosdihjeh teo wūhnit yéejat cádahnit ñi jumna caá. Pánihat pínahdih yeebdíh āt ñíwip wut jí, ā túi chājatdih ñi wēi naáwát pínah niijná.* Pánihna, “Dios weemdíh dupúát panhipmant ub bacanit, baabát panhipboó ā jwejep be”,* ñi niíf wēi naóhna caá. ¹⁰Jon játih oboh jumnit ñit jumjip taga. B̄uú áihwā ñi jumna caá. Jon játih Dios yeebdíh āt jígah en teo wáaquíhichah yuhna, ñit jéihcap tají. Obohjeéhtih, b̄uú ā jígah en teo wáacatdih jéihnit, caandíh ñit jepahap taga.*

Túi chājat

¹¹Wā oinitá, nin baácboó táoh jibnit dée jwí jum jwuhna caá. Dios pehbhoó caá jwí yoób jumat pínah yoobát pohba. Páant jwí jumuchah, nin pah yeebdíh wā wutna caá: Yeejép ñi chājat jenah joyátidih ñi chājca bojoó. Pánih jenah joinít, ñíih caolihdih ñita yéjea taga.* ¹²Yeéb Diosdih jéihcannit cátih jumna, táinihjih ñi jum̄uú. Páant ñi jumuchah ennit, “Queét yeejép chājnit caá”, b̄uú niijníitji yuhna, Jesús ā jw̄uub dei jūóhni yeo jáapdih Diosdih ī wēi naóh̄bipna caá.

Maátadih jepahat

¹³⁻¹⁴Jwí Maáh Jesús ā jepahat pah, ñíih baácđih moón ī maátadih túi jepahnit ñi jum̄uú. Chah jumni maáhdih, caán nump jumnit maátadihbut ñi jepahaá. Yeejép chājnitdih peéh chājat pínah niijná, túi chājnitdih wēi naáwát pínahdihbut niijná, queétdih ī Maáh āt wahap taga. Pánihna, Jesúfhwā jumna yuhna, queétdih ñi jepahcah, bita yeebdíh ennit, jwí maáh Jesúsđih yeejép ī niijb̄ipna caá. ¹⁵Túi chājnit, ñi maátadih ñi jepahachah, túi jenah joicánnitboó “Queét yeejép chājnit caá”, niífjihna yuhna, ī jéih niijcán niít. Páant ñi chājatdih Dios yeebdíh ā náah yacna caá.

¹⁶Obohjeéhtih, biquína jwí cátih jumnit “Weemdíh wutni wihcan caá”, niíf jenah joinít, yeejép ita chājíh taga. Yeéboó Diosđih teo wūhnit jumna, ā náahat pah ñi túi chājaá. ¹⁷Pánih áihwā jumna, bitadih “Caanbút Dios ā chājni mun tiga”, niíf jenah joinít, queétdih ñi túi chājaá. Bita Jesúfhwáđihbut túi oinit, Diosđih úm̄nit, caandíh ñi túi jepahaá. Ñíih baácđih moón ī maáhdihbut ñi túi jepahaá.

Teo wūhnit ded pah ī jum̄at

¹⁸B̄uú yeéb teo wūhnitdih bainí wā naáwát túut caá. Ñi maáta túi chājnitdih, jūihnitdihbut bíc yoobó ñi túi jepahaá. ¹⁹Yeéb yeejép ñi chājcah yuhna, ñi maáh ā peéh chājachah, Dios ñijeéh ā jum̄atdih

* 2.9 Ex 19.5-6; Dt 4.20; 7.6; 14.2; Is 43.20; Tit 2.14 * 2.9 Is 43.21 * 2.9 Is 9.2

* 2.10 Os 2.23; Ro 9.25 * 2.11 Sal 119.19

jenah joinít, íjicah, Dios yeebdíh ã wēi enbipna caá. ²⁰Obohjeéhtih, yeéb yeejép ñi chājat jíib ñi maáh ã puñuchah, ñi íjicah yuhna, Dios yeebdíh ã wēi naóhcan níit. Ma yéejat jíibjeh caá. Obohjeéhtih, ñi túi chājachah yuhna, yeebdíh ã puñuchah, ñi íjicah, Dios yeebdíh ã wēi naóhbipna caá. ²¹Pánihnit pínahdih Dios yeebdíh át ñíwip taga. Cristoboó yéej chājcan yuhna, yeejép yapnit, jwiítidih ã wun wühup jí. Páant yeejép ã yapatjidih náhninit, yeebbút yeejép yapna yuhna, ñi íjica bojoó. ²²“Caán Cristo yeejép chājcan, ã yeecap jí”, Isaías át níj daacáp tají. ²³Cáacwā caandíh í jūihñuchah yuhna, ã jāih jwúbacap jí. Á tubana yuhna, “Yeejép í yapa naáh”, át níjcap wut jí. Obohjeéhtih, “Wā íip yoobópdih chājni weemdíh, queétdihbut ã náahat pah ã chāja naáh”, át níj jenah joyóp tají. ²⁴Caanjéh jwí yéejat jíib cruzboó ã wun wühup jí, jwí yeej chājatdih cádahnit, túiniboodíh jwí chājat pínah níjñá. Áih yahwítjih jwiítidih át boonanap tají. ²⁵Déhenit ovejawā panihnit yeéb iiguípna bejna ñi chājap yuh be. Obohjeéhtih, buu Cristo ovejawādih en daoní panihnidih ñit jwúb jūóh tagaá, yeebdíh ã túi wapap pínah níjñá.*

Áa jumnit ded pah í jumat

3 ¹⁻²Buu áa jumnit yaadá, yeebdíhbut bainí wā naáwát túut caá. Ñi weha mána yeebdíh í wutuchah, jíponih níjcanjeh, ñi túi jepahaá.* Biquína ñi weha mána Jesucristodih jepah jwuhcannit, áih doonádih ñi naáwáchah, jóíhcanjeh, molít í nem teona caá. Páant í nem tewezechannit, yeéboó jwúb naóhcanjeh, túinijeh queétdih ñi jepahaá. Túinijeh ñi jumuchah ennit, ñi jwúb naóhcah yuhna, queétoó Jesucristodih íta jepah tagaá. ³Chah ñi túi jígohat pínah níjñá, búdí ñi míic jenah joicá bojoó. “¿Ded pah wā túi jígohbi? ¿Ded pah wao yoócdihbut wā túi yugh ámoh tajbi? ¿Búdí jíib jumni túi iigní tópnadih, búdí jíib jumni yéguéhdihtibbut ded pah wā duobí?” ñi níj jenah joicá bojoó.*

⁴Obohjeéhtih, Dios ã weh yatá jumna, ñíih caolíh ã túi jumap pínahdih ñi túi jenah joyoó. Jūihcan, tubit wutcan, túinijeh ñi jumúá. Páant ñi jumuchah, Dios yeebdíh búdí ã wēi enbipna caá. ⁵Jon jātíh moón yaádh Diosdih túi jenah joiná, í weha mánadih jepahnit, túi jígohnit panihnit íit jumap wut jí. ⁶Jwí éet Saraji mijeeh bóo Abrahamdih “Maá”, níjñit, caandíh mípí túi jepahap wut jí. Pánihna, yeebbút túi chājnit, úumcanjeh, mi weh yatá panihnit ñi jumna caá.*

⁷Buu áa jumnit neonádih jwuh bainí wā naáwát túut caá. Yeéboó ñi weha mána yaáhdih búdí oina, túinijeh ñi chājaá, í túi jumap pínah níjñá. Queét yaádhboó nump wēpnit í jumuchah jéihnit, queétdih ñi túi en dawaá. Queét yaádhbut jenah joinít í jumuchah jéihnit, ded pah ñi chājat pínahdih ñi míic wéhenaá. Dios yeéb chénat pahdih oinit, át ñíoip taga, áihwā ñi jumap pínah níjñá. Pánih jumnit, Diosdih ñi uúbúchah, jāhat panihat wihcah, ã túi jepahbipna caá.*

Jesúfhwā ded pah í jumap

⁸Buu yeéb nihadit bainí wā naáwát túut caá. Bíicdih túi jumnit, ded jígahnidih ennit, bíic yoobó jígahnit, caandíh ñi teo wáacá. Yeéb bíic weh panihnit jumna, míic oinit, ñi míic túi chājaá. Oboh jumni pah ñi jumúá. ⁹Ded yeebdíh yeejép ã chājachah yuhna, yeejép ñi chāj jwúbaca bojoó. Ded yeebdíh yeejép ã níjíchah yuhna, bíic yoobó níj jwúbacanjenah, “Dios meemdíh ã túi chāja naáh”, caandíh ñi níj. Páant ñi chājat pínahdih Dios yeebdíh át ñíwip taga, yeebdíhbut ã túi chājat pínah níjñá. ¹⁰Jon jātíh Dios naáwátidih naóh yapani nin pah át níj daacáp tají:

“Ded túi wēi jumíhni, yeejép wéhcan, ã yee naóhca bojo naáh.

¹¹Yeejép chājatdih cádahnit, túiniboodíh ã chāja naáh. Bitajeéh bíicdih túi jumíhna,

* 2.22 Is 53.9 * 2.23 Is 53.7 * 2.24 Is 53.5 * 2.25 Is 53.6 * 3.1-2 Ef 5.22; Col 3.18
* 3.3 1Ti 2.9 * 3.6 Gn 18.12 * 3.7 Ef 5.25; Col 3.19

jūihcanjeh, queétdih ā tūi oyo naáh.

¹² Pánih chājnitdih Dios wēi enna, ī uúbúchah, ā tūi jepahna caá. Obohjeéhtih, yeejép chājnitdih ā enihcan caá”, āt niij daacáp tajī.
(Sal 34.12-16)

¹³ Páant nī tūi chājñichah, bita yeebdíh yeejép ī chājcan niit. ¹⁴ Obohjeéhtih, nī tūi chājat jīb, biquí láana yeebdíh yeejép ī chājbična caá. Páant ī chājatdih ennit, Diosboó yeebdíh ā tūi chājbična caá. Pánihna, det yeebdíh yeejép chājnitdih búdí jenah joicánjeh, nī úmca bojoó.* ¹⁵ “Cristo wā Maáh caá”, niij jenah joinít, caandíhjen nī weñeé. Bitaboó “¿Ded pah chāj tigaá Dios pehbhoó wā bejbi?” yeebdíh ī niij uúbh joyát pínah játih, queétdih tūi jepahat tūtut niijná, Dios naáwátdih tūi míc bohé pánit nī jumúú.* ¹⁶ Páant ī uúbh joyóchah, queétdih oinit, túinijeh nī jepahaá. Pánih jepahna, nī naáwát pahjeh bíc yoobó nī tūi chājaá. Páant nī chājachah yuhna, bitaboó yeebdíh oboh yeenit, “Cristoíhwā ī tūi chājachah yuhna, yeejép wā wéhenap be”, niij jenah joinít, ī tūicbična caá.

¹⁷ Nī tūi chājat jīb, yeejép yapna yuhna, “Dios páant ā náahachah, ā tūimi nacaá”, nī niij jenah joyoó. Obohjeéhtih, yeejép nī chājatjī jīb yeejép nī yapachah, “Wā yeejat jībjenh tigaá”, niij jenah joyát caá náahap. ¹⁸ Jwī tūi chājachah yuhna, yeejép jwī yapachah, Cristo bíc yoobó ā yapatjidih jenah joyát caá náahap. Caánboó dedé ā yeej chājcap jī. Pánih yeej chājcan yuhna, jwī yeejat jīb bíc láajeh ā wun wūhup jī, Diosjeéh jwī tūi jumat pínah niijná. Cáacwā caandíh ī mao yohochah yuhna, Tūini Espirituboó caandíh āt boanap tajī. ¹⁹⁻²⁰ Cristoíh bācah ī yohopji ítboó ā laj jwuhuchah, áih caolihboó Noéji jum láa chíic wunnitjī íh caolih chéonit panihnit ī jumupna āt juibínap wut jī. Caanná juibínit, ded pah ā chājatjidih queétdih āt naáwáp wut jī. Í báadh jwuhuchah, Noéjiboó ī yeej chājatdih queétdih átih cádahat tūtut wut yuh jī. Noéwā búdí

jāáj chóodih ī chājat pónih, ā naóhntijī ī jepahat pínahdih Diosboó maatápdih páina átih chājap wut yuh jī. Obohjeéhtih, it jepahcap wut jī. Pánihna, pobyit ā jūúwáchah, Noéwā ī chíic wuncat pínah niijná, Dios queétdihjen jāáj chóona āt waadát tūtut wut jī. Queéet ocho cáacwābitdihjen āt tūi ubup wut jī.* ²¹ Caandíh náhnit, Jesucristodih tūi jenah joinít, jwī daabáátdihbut jwī jenah joiná caá. Noéwā ī chíic wunat déejidih Dios caán jāáj chóojih queétdih āt tūi ubup wut jī. Pánihat dée pah, jwiit iiguipna jwī bejat déejidih Dios Jesucristo ā wun wūhatjīh jwiitdih ā tūi ubna caá. Jwiitdih ī daabánachah, jwíih bācahdih queé chocat panihni, jwī yeejatdih cádahatdih jwī jútna caá. Jesucristo jwúub boo pud jūóhna, jwíih caolihdih āt boanap wut jī, jwī tūi jumat pínah niijná. ²² Caán Jesucristo ā boo pud jūúwát túttimah, ā íip pehbhoó púuh laáb juibínit, Dios ā jéihyepmant bóo buwámant chúadnit, nihat ángelwādh, nihat nemépwādh, nihat nin baácdih moón maatadihbut ā wutna caá.

4 ¹ Cristo nin baácboó jum láa, yeejép yapna yuhna, ā ípdih páantjeh āt jepahap wut jī. Pánihna, yeebbút bíc yoobó jenah joinít, wēp nūhnt panihnit nī jumúú. Pánih jenah joiníboó yeejép yapna, ā yeej chājatdih ā cádahna caá. ² Nin baácboó jum jwuhna, Diosdih jéihcannit ī yeej chājatdih ī nīnahat pah nīnahcan, Dios ā weñat pínahdihjen ā chājbična caá. ³ Cristodih nī jepahat pínah játih, Diosdih jéihcannit ī chājat bíc yoobó nīit chāj jwuhup taga. Dedé yeejép chājñhna, nīit chāj jwuhup taga. Babh máihna, míc jūih náacnit, búdí í náah nīit chāj jwuhup taga. Diosdih yap yohna, nī pāpniboodíh wēnit, yeejép nīit chāj jwuhup taga. Būu Cristoíhwā jumna, páant maatápdih nī chājatjidih nī cádahaá. ⁴ Nijeéh yeejép chāj pej jumnitjiboó būu íjeéh nī jwúub yeejép chājat enna, “¿Dépanih tigaá jwíjeéh ī jwúub pej jumcan?” ī niij jenah joiná caá. Páant niij jenah joinít, íjeéh nī jwúub pej jumcatdih enna, yeebdíh yeejép ī wéhena

caá. ⁵Dios báadhndih wunnitdihbut ñfonit, ded pah ā peéh chājat pínahdih ā naóhbipna caá. Páant ā naóhni yeó jáap queét yeejép chājnitdih “¿Dépanih tibeé wā wehdih yeejép ma chāj?” Dios ā níj jūihñuchah, queétoó ī jéih jepahcan níít. ⁶Cáacwā ī wunat pínah jātih Diofh túini doonádih īt joijíp taga. Pánih joinítji biquína ī jepahcah, bitaboó īt túi jepahap tajī. Pánihna, jepahnitjiboó íih bácah ā wunuchah yuhna, íih caolih Diosjeéh ā túi jumna caá.

Bitadiah ded pah teo wáacat

⁷Péeni yeó jáap ā tóah jūúwátdih náhnina, túi jenah joinít, yéej chājat jenah joyát ā jūúwáchah, ñi jumah bojoó. Pánih jumnit, Dios ā náahat pah ñi jéih úúbbipna caá. ⁸Bitadiah ñi túi míic oyat pínahdih yeebdíh búdí wā náah yacna caá. Pánih míic oinit, jwiítdih bita ī yeejép chājatdih íjcan, quíib buúdnít, jwí míic teo wáacbipna caá. ⁹Pánih míic oinit, bita Jesúfhwā ñíih munná ī juibínachah, yeejép jenah joicánjeh, queétdih ñi wēi jwááa. ¹⁰Dios yeéb biquínadiah ded pah ñi chājat pínahdih āt jéihyanap taga. Páant ā jéihyanachah, ā wūhni wēpatjīh bita Jesúfhwādh ñi túi teo wáacá. ¹¹Ded Dios naáwátdih naóhni Dios ā naáwát tútat pahjeh ā naáwá naáh. Ded bitadiah teo wáacni Dios ā wūhni wēpatjīh ā teo wáaca naáh. Páant ñi chājachah ennit, bitaboó “Queét Jesucristofhwā ā wēpatjīh ī míic túi teo wáacna caá”, níj naóhni, Diosdih ī wēi naóhbipna caá. “Meém caá chah Maáh. Ma wēpat ā buúdcán níít”, Diosdih páantjeh jwí níj wēi naóh jīih. Páant tíí ā jumū nah.

Jesúfhwā yeejép ī yapat

¹²Wā oinitá, yeéb Jesúfhwā túbit yeejép yapna, “¿Dépanihna weemdíhjuh yeejép āpí yap?” ñi níj jenah joicá bojoó. Yoobópdih Jesúsdiñ ñi túi jenah joyátdih jútut túut níjná, “Páant ā yapa naáh”, Dios ā níjná caá. ¹³Obohjeéhtih, yeejép yapna yuhna, búdí ñi weñeé. “Cristobut túbit yeejép āt yapjip taga”, níj jenah

joinít, yeebbút yeejép yapna, ñi jéih wēibipna caá. Pánih wēinit, Cristo ā yeh iigátjīh ā jwúub dei jūúwátdih nihat cáacwā ī enechah, bainí ñi wēican níít. ¹⁴Yeéb Cristofhwā ñi jumat jīb bitaboó yeejép ī deoh naáwáchah yuhna, Diosboó áih Túini Espíritujih yeebdíh ā teo wáacachah, ñi weñeé. ¹⁵Cáacwádh mao yohnit, nuumnít, yeejép chājnit, bitáih tewatdih en naóhniitbut ī jumat jīb yeejép ípí yapna caá. Yeéboó páant ñi chājca bojoó. ¹⁶Obohjeéhtih Cristofhwā ñi jumat jīb yeejép yapna, tíccanjuh, áihwā ñi jumatdih wēina, “Túina caá, Paá”, Diosdih ñi níj weñeé.

¹⁷Dios jwiít áihwádh peéh chājna, yeejép ā yapat túutna caá, jwí túut nuumát pínah níjná. Jwiítdih jwíih peéh chājna, áihwā jwí jumuchah yuhna, ¿ded pah áih doonádih jepahcannit ī yapbi? Queétdih chah yeejép ā peéh chājipna caá. ¹⁸Dios naáwátdih naóh yapaniji nin pah āt níj naóh daacáp tajī: “Túí chājnit yeejép ī yapachah yuhna, Dios queétdih ā túi úbbipna caá. Obohjeéhtih, Diosdih náahcan, yeejép chājnitdih búdí ā peéh chājachah, chah yeejép ī yapbipna caá”, āt níj daacáp tajī. ¹⁹Pánihatdih jéihnit, Dios ā náahat pah yeejép yapna yuhna, bitadiah túi chājatdih ñi cádahca bojoó. Dios nihat chājni, ā níjájti pah péani ā jumuchah, caán ā teo wáacatdih ñi jenah joí cádahca bojoó.

Jesúfhwādh waóhniit ded pah ī chājat

5 ¹Buu yeéb Jesúfhwādh waóhniitdih bainí wā naóh daacát túut caá. Weembát yeeb páh muntih Jesúfhwādh waóhni wā jumna caá. Cristo yeejép ā yapachah, enniji wā jumna caá. Pánihna, yeh iigátjīh ā jwúub dei jūúwáchah, ā wēpatdih ennit, búdí jwí wēibipna caá. ²Diofhwā ovejawā panihnit ī jumuchah, queétdih ñi túi en daó bohénaa. “Queétdih wā bohéfchah yuhna, ī wutuchah, wā bohéipna caá”, níj jenah joicán, “Queétdih wā bohéat jīb weemdíh búdí ī jīb chājipna caá”, ñi níj jenah joicá bojoó. Obohjeéhtih, Dios

ã náahat pah, wēnít, ñi bohénaá.* ³Nihat jéihnit pah nihcan, jūihcan, túinijeh ñi bohénaá. Pánih bohéna, ñi bohéat pah yeebbút bíic yoobó ñi chājaá, queét yeebdíh í en yacat pínah niijná. ⁴Páant ñi chājachah, Cristo, ovejawādih en daonít í Maáh jwúub dei jūóhñit, “Meémboó wíihwādih ma túi bohénap be”, ã niijchah joinít, búdí jwí wēibipna caá. Ájeéh jwí jumuchah, jwí weñat ã yaicán níit.*

Jesúhwa ded pah í chājat

⁵Yeéb japata Jesúhwa, yeebdíh waóhñitdih ñi túi jepahaá. Yeéb nihatbut “Weém nihat jéihni caá”, níj jenah joicánjeh, ñi míic túi teo wáacá. Dios naáwátidih naóh yapani nin pah át níj daacáp tají:

“Weemdíh dedé judhdát wihcan caá’, niijnítidih Dios ã jáhna caá, í buujácat pínah niijná. Obohjeéhtih, páant níj jenah joicánnitboodíh wēi ennit, ã túi teo wáacna caá”,* át níj daacáp tají. (Pr 3.34)

⁶Pánihna, “Dios chah wēpni, nihat jéihñitbut ã jumuchah, weém oboh jumni caá”, níj jenah joinít, ded pah Dios ã wutuchah, ñi túi jepahaá. Páant ñi jumuchah, Dios ã ñíoni yeó jáapdih yeebdíh maáta pah ã waadábipna caá.* ⁷Úumcanjeh “¿Dedé weemdíh ã yapbi?” ñi níj jenah joicá bojoó. Obohjeéhtih, Diosdih túi jenah joinít, ñi úumatdih caandíh ñi naáwá. Caánboó yeebdíh oinit, ã túi teo wáacpina caá.*

⁸Túí jenah joinít ñi jumúú. Jíó nuñúpdih jeémihna, ã ñuu ñuún péeat

pah, yeebdíh eníhcanni nemépwā í maáh Cristodih ñi cádahat pínah niijná, ã yee naáwátidih apí jepahat túutna caá.

⁹Pánihna, nihat baácdih moón Cristoíhwā yeeb páh yeejép í yapatdih jéihna, nemépwā í maáh ã yeenachah yuhna, Cristodih túi jenah joinít, caandíh ñi cádahca bojoó. ¹⁰Maátcanjeh yeejép ñi yapat túttimah, Diosboó túi oinit, yeebdíh ã teo wáacpina caá. Caandíh ñi túi jenah joí cádahcat pínah, bita yeebdíh yeejép í chājachah yuhna, ñi túi yap yohat pínahbut niijná, yeebdíh ã teo wáacpina caá. Yeéb Cristoíhwā bíic weh pah jumna, ájeéh páantjeh ñi jumát pínah niijná, Dios yeebdíh át ñíojip taga. ¹¹“Meém caá chah Maáh. Ma wēpat ã buudcán níit”, páantjeh caandíh jwí níj wēi naóh jíih. Páant tíí ã jumú nah.

Pedro ã péé túyat túutna

¹²Weém, Pedro, caán yeebdíh wā naáwátidih Silvanodih wā daacát túutap be.* Caán Jesucristodih túi jenah joiní jumna, wā úud panihni caá. Páant níj naóh daác wahnit, yeebdíh wā weñáihna caá. Dios yeebdíh búdí ã oina caá. Pánihna, yeejép yapna yuhna, caandíh ñi cádahca bojoó. ¹³Nin Babilonia tútchidih moón Jesúhwa yeebdíh í túyat túutna caá. Yeebdíh Dios ã ñíwatji pah muntih, queétdihbut át ñíoji tagaá. Wā wūúh panihni Marcosbut yeebdíh ã túyat túutna caá.* ¹⁴Jesúhwađih bíic weh pah jumna, ã oyatjíh ñi úúbú. Yeéb nihat Cristoíhwā bíicdih ñi túi jumúú.

Páant bóojeh tigaá wā naáwát. Pedro

* 5.2 Jn 21.15-17 * 5.4 He 13.20 * 5.5 Stg 4.6 * 5.6 Mt 23.12; Lc 14.11; 18.14; Stg 4.10
 * 5.7 Sal 55.22; Mt 6.25-34 * 5.12 Hch 15.22,40 * 5.13 Hch 12.12,25; 13.13; 15.37-39;
 Col 4.10; Flm 24

2 PEDRO

2 Pedro dih jwī túi beh joyát pínah naáwát

¿Déhe tigaá daácni? Pedro, Jesús ā bohéni, ā naáwát túutni nin núodih āt jwúb daacáp tajī.

¿Dedih āt daácji? Chah jéhnit “Pedro ā jwíih daác wahnit dih nin núodihbut āt daác wahap wut jī”, ī níj jenah joiná caá. Pánihna, dawá baác dih moón Jesúfhwādih āt daác wahap wut jī.

¿Dedmant, débólih cah, āt daácji? Ā wunat pínah játihbit, Pedro nin núodih āt daacáp wut jī. Nerón Romanowā ī maáh ā jumuchah, Jesúfhwādih búdí mawat túutni, Pedro dihbut āt mawat túutup wut jī. Pánihna, jópchi 65—68 (Jesús ā wunat túttimah, 32—35 jópchi túttimah) āt daác wahap wut jī.

¿Dedé pínah tigaá āt daácji? Jesúfh doonádih yee naóh nit dih ded pah ī jumatih, ded pah Jesúfhwā ī yap yohat pínah dihbut (caps. 2—3) queéd dih bohéhna, Pedro nin núodih āt daác wahap tajī. (2.1; 3.3-4) Jesúsdih chah ī jepahat pínah, (cap. 1) ā jwúb dei jüúwát pínah dih ī túi jenah joyát pínah dihbut (cap. 3) āt daác wahap tajī. Nin núo capítulo 2, Judas ā daácni núo pah ā jumna caá.

Ded pah 2 Pedro ā jumatih:

1. Queéd dih Pedro ā túyat tútat (1.1-2)
2. Jesús ā níonit ded pah jwī chājat pínah (1.3-11)
3. Pedro ā bohéat yoobópdih ā jumatih (1.12-21)
4. Yee bohénit ded pah ī bohéat (2.1-22)
5. Jesús ā jwúb dei jüúwát pínah (3.1-16)
6. Pedro ā péé wut (3.17-18)

Pedro queéd dih ā túyat tútat

1 ¹Weém, Pedro, Jesucristo ā naáwát túutni, caandíh teo wūh nit but jumna, yeebdíh wā jwúb daác wahna caá. Jesucristo jwiít dih túi ubni, Dios ā jumna caá. Caán yoobópdih chājni jumna, * jwiít nihat dih oinit, ā teo wáacachah, bíc yoobó caandíh jepah nit jwī jumna caá. Pánih jepah nit, jwiít nihat bíc yoobó áihwā jumna, caandíh búdí jwī wēina caá. ²Dios dih, jwī Maáh Jesúsdihbut ní túi jéihyechah, yeebdíh búdí oinit, ī teo wáaca naáh, ní túi jumatih pínah níjná.

Nin pah Cristófhwā ī jumatih

³⁻⁴Dios túini, nihat jéihni jumna, jwiít dih āt níwip wut jī, áihwā jwī jumatih pínah níjná. Páant ā níwat dih jéihna, caandíh jwī túi jepahna caá. Páant jwī jepahachah, ā wēpatjīh jwiít dih búdí ā

teo wáac bipna caá, caandíh jéihnit, túi chājnit jwī jumatih pínah níjná. Dawá túini naáwát nadih jwiít dih āt naóh jip tagaá, ā jumatih pah jwiít but jwī jumatih pínah níjná. Páant ā naáwát jidih ní túi joyóchah, ā wēpatjīh Dios dih jéihcannit yeejépdih ī en nínahat pah chājcan, yeebboó ā náahat pahjeh túi chājnit ní jum bipna caá. ⁵Pánihna, Cristodih túi jenah joinít jumna, túi chājnit but ní jumú. Pánih jumna, Dios naáwát dih ní túi míic bohénaá, ded pah yeebdíh ā náah yacat pínah dih ní jéihyat pínah níjná. ⁶Dedé yeejép chājíhat dih yap yoh nit, Dios ā náahat boodíh chājnit ní jumú. Pánih jumna, dedé yeejép yeebdíh ā yapachah yuhna, bíc yoobó túi chājnit, Dios dih wēina, ā náahat pah chājnit ní jumú. ⁷Pánih jumna, bíc weh pah oinit, túi míic teo wáac nit, nihat bitad ihbut túi oinit ní jumú.

* 1.1 Tit 2.13

⁸Det pánih jumna, yeó jáap jummat pah Cristo á weñat pínahdih túi chájnít, caandíh chah í túi jenah joibípna caá. Pánihna, Cristodih í túi jenah joyát, bitadih í teo wáacatbat oboh jumni nihcan níft. ⁹Obohjeéhtih, det pánih chájcan, túi jéih encannit panihnit, Dios naáwátidih túi jéihnit nihcan caá. Cristo í yéejatdih á yohatjidih quíib bæudníft í jumna caá. ¹⁰Wá déewá panihnitá, áihwá ní jummat pínahdih Dios yeebdíh á nífwichah, níft túi jepahap taga. Pánih jepahnit jumna, caandíh túi jenah jói cádahcan, á náahat pah ní túi chájáa. Pánih cháj cádahcan, yoobópdih á nífonit jumna, páantjeh Diosjeéh ní jummat pínahdih ní túi jéihbipna caá. Pánih jéihna, yeejép chájnít nihcan, ¹¹jwiítidih túi ubni jwí Maáh Jesucristo á jumupna ní túi juibíbipna caá. Pánihna, áihwá yoobát ní jumachah, yeebdíh á wéi jwááhbipna caá, páantjeh á maáh jumupboó ájeéh ní jummat pínah níijná.

Á bohéátjidih á náhniat tútat

¹²Yeebdíh wá bohéátjidih túi jéihnit, nihát Dioíh doonádih ní joyátji pahjeh ní túi chájna caá. Páant ní chájachah yuhna, caandíh wá jwúub náhniabipna caá. ¹³⁻¹⁴Wá wunat pínah bahnijeh á judhdadidih jwí Maáh Jesucristo weemdíh á jéihyanap be. Páant á jéihyanachah, wá báadh jwáhna, wá bohéátjidih yeebdíh wá jwúub náhniachah, á túina caá. ¹⁵Pánihna, nin núodih yeebdíh wá daác wahna caá, wá buudát túttimah nihát wá naáwátjidih ní túi náhniat pínah níijná.

Cristo á wēpat

¹⁶Cristo á wēpatidih, á jwúub dei jūúwát pínahdihbat yeebdíh naóhna, cáacwá í jenah joiní naáwátnejeh naóhna jwí chájcap be. Obohjeéhtih, jwiít á bohénitjiboó wēpni á jummatdih jwiítjeh jwí enep jí. ¹⁷Jwí íip Diosboó Jesucristo chah wēpni á jummatdih jwiítidih á júutuchah, búdí yeh íigát cátfh á nuhup jí. Páant á nuhuchah, Dios nin pah áí wēp níijp jí: “Nin wá wūúh, wá oini caá. Caandíh búdí wá wēina

caá”, áí níijp jí. ¹⁸Dios á jumni jeejfoó jwiít Jesúsjeéh jumnit, jeámant páant á níj yáanachah, jwiítjeh jwí joyóp jí.*

¹⁹Pánih caandíh ennitji jumna, Dios naáwátidih naóh yapanitji í daacát yoobópdih á jummatdih jwí túi jéihna caá. Páant í daacátjidih míic bohénit, ní túi jepahaá. Nin baácidih moón Diosdih jéihcannit dupúat panihpboó í jumna caá. Nin dupánapboó jum jwuhnit, jon játih í daacátjidih ní túi bohénachah, jiiát panihni yeebdíh á túi jéihyabipna caá. Cristo jwúub dei jūóhna, á íip ded pah á jummatdih á túi jéihya beedábipna caá. ²⁰⁻²¹Nin wá naáwát pínahdih ní túi beh joyoó: Dios naáwátidih naóh yapanitji í jenah joyátjihjeh ít daácjican tagaá. Obohjeéhtih, Túini Espirituoboó queétdih á naáwát tútat pahjeh ít naóh daácjip taga. Pánihna, í daacátjidih jwiítboó jwí jenah joyátjihjeh bohéna, “Nin pah níijná caá á chájap”, jwí jéih níijcán caá. Túini Espiritu á teo wáacatjihjeh jwí jéih beh joiná caá.

Yee bohénit ded pah í jummat

2¹Jon játih jwí déewá judíowá yuhna, biquína “Dios naáwátidih naóh yapanit caá”, níj yeenit ít jumup wut jí. Páant í jummatji pahjeh muntih, bæubut níjeéh jumnit bíic yoobó yeenit í jumbipna caá. Queét yoobópdih bohénit pah jumna yuhna, í yee bohébipna caá. Pánih bohéna, Cristoíh túini doonádih í yéejabipna caá. “Cristo á túi ubnit jwí jumna caá”, níijná yuhna, “Caán jwí Maáh caá”, níj jenah joicán, á wutatdih í jepahcan níft. Páant í yee bohéat jíib, waícanjeh Dios queétdih peéh chájnít, iiguípna á wahbipna caá. ²Páant í yee bohénachah joinít, yeejép í chájat pah muntih, dawá Jesúsíhwá bíic yoobó yeejép í chájbipna caá. Páant yeejép í chájachah ennit, bitaboó túini doonádih yeejép í wéhebipna caá.* ³Dawá bíí déedih náahna, í bohéat jíib búdí jíib waadánit, í jenah joyátjihjeh yeebdíh í yee bohébipna caá. Páant í yee bohéatjí jíib Dios jon játih queétdih peéh chájat

pínahdih ā jenah joyát pahjeh, iiguípna ā wahbipna caá.

⁴Jon játih Dios yeejépwādhī ā peéh chājatjidih nī tūi náhninaá. Caandīh jepahcannit ángelwā ī jepahcatji jīb, iiguípna yohnit, dupáni tólihboó queétdih āt nemep wut jī. Pánihna, péeni yeó jáapdih queétdih búdí ā peéh chājipna caá. * ⁵Pánihat pah muntih, Noéji jum láa Diosdih náahcannitdih peéh chājna, nihāt queét yeejépwādhī pobytjih āt mawap wut jī. Queét ī tūt nūmát pínah niijná, Noé queétdih ātih bohénap wut yuh jī. Obohjeéhtih, ī jepahcatji jīb Dios queétdih āt peéh chājap wut jī. Pánihna, Noéwādhīh Dios ā tūi ubuchah, queét ocho cáacwābitjeh īt tūi yapap wut jī. * ⁶Pánihat pah muntih, Sodoma tūtchidih moón Gomorra tūtchidih moondīhbut peéh chājnit, iigátjih āt cáo beedānap wut jī. Pánih peéh chājna, túttimah jumnit yeejépwādhībut ā peéh chājat pínahdih jéihyana āt chājap wut jī. * ⁷Obohjeéhtih, Lotdihjeh āt tūi ubup wut jī. Lot túini jumna, Sodoma tūtchidih moón Dios ā wutatdih yap yohnit, tūbit yeejép ī chājachah enna, búdí āt jīgahap wut jī. *

⁸Caán túini Lot queét túicannitjééh jumnit, yeó jáap jumāt pah yeejép ī chājachah ennit, yeejép ī wéhenachah jointbut, búdí āt jīgahap wut jī. ⁹Pánihna, Noéji, Lotjidihbut Dios ā tūi ubatjidih náhnina, buu láabat bíc yoobó ā tūi ubat pínahdih jwī jéihna caá. Áihwā yeejép ī yapachah ennit, jwī Maáh queétdih ā tūi teo wáacbipna caá. Yeejépwāboodīh nemāt tólih panhipboó nemnit, peéh chājna caá ā chājap. Péeni yeó jáapdih, queét ā nemnitjidih iiguípna ā yoób yohbipna caá. ¹⁰Bitā yeejépwā ī en nīnahat pahjeh chājnit, Diosdih yap yohnitdih chah ā peéh chājipna caá. Páant yeejép chājnit, nījééh jumnit yeebdīh yee bohénit ī jumna caá. Pánih jumnit, úumcān, tíccān, “Bitā chah wā jéihna caá”, nīj jenah joint caá. Pánih jumna, ángelwādhī yeejép ipí naóhna

caá. * ¹¹Obohjeéhtih, ángelwāboó queét yee bohénit chah wēpnit jumna yuhna, Dios ā pebh nūhnit, túicannit ángelwādhī ipí naóh yaccān caá. *

¹²Queét yee bohénitboó nūñupwā dée pah jenah joicānīt ī jumna caá. Jiaboó jwīpí bid juí maonit panihnit ī jumna caá. Jenah joicān, ī náahat pahjeh ī chājna caá. Ī jéihcannitdih deohnit, yeejép ī wéheña caá. Páant ī jumuchah, nūñupwādhī jwī mawat pahjeh muntih, Dios queétdih iiguípna ā yohbipna caá. * ¹³Queét bitadhī yeejép ī chājatji jīb Dios queétdih ā peéh chājipna caá. Yeó jáapdih cáacwā queétdih ī enechah yuhna, tíccānjeh, búdí yeejép ipí wēi chājna caá. Yeebjéh nī tūi wēi jeéméchah, queét yeejépwābut waadnīt, ipí chājat pah tíic náah jumnidih chājna, nī wēi jeémátdih ī yéejana caá. *

¹⁴Yaáhdih en nīnahnit, ipí yeejép chājīhna caá. Páant ī chājatdih ī jéih cádahcān caá. Pánih chājnit, Dios naáwátidih tūi jéihcannitdihbut yeejép ī chājat tūttna caá. Bíí déedih tūbit bidnit ī jumna caá. Páant ī jumāt jīb, Dios queétdih búdí ā peéh chājipna caá.

¹⁵Pánih túini namádhīh cádahnit, déhenit panihnit biáboó bejna caá ī chājap. Balaam ā chājatji pah queétdih ī chājna caá. Balaam, Beor wūúh āt jumup wut jī. Búdí jīb náahnit, yéej chājadhī āt bejep wut yuh jī. ¹⁶Páant ā yéej chājīhichah ennit, áih burro caandīh āt jūihñup wut jī. Caán wéhecanni ā jumuchah yuhna, Dios caandīh āt wéheat tūtup wut jī, ā mínahdih ā jūihñāt pínah niijná. Páant ā jūihñuchah joiná, Balaam yéej chājadhī ā bejatdih āt cádahap wut jī. *

¹⁷Queét yeenitboó meo waócāh mac wihcanni panihni ī jumna caá. Meo mac wihcanni pah jumnit, dedé pínah nihcān caá. Pánihat pah muntih, mah tólihdih johlit ā ub joh bojochah, mah ā buugcāt pah, queét yee bohénitbut cáacwādhī teo wáaccān, dedé pínah nihcān caá. Pánihna, queétdih peéh chājnit, tūbit dupúnapboó Dios ā bejat tūtupbipna caá. *

* 2.4 Jud 6 * 2.5 Gn 6.1—7.24; 8.18; 2P 3.6 * 2.6 Gn 19.24; Jud 7 * 2.7 Gn 19.1-16,29
* 2.10 Jud 8 * 2.11 Jud 9 * 2.12 Jud 10 * 2.13 Jud 12 * 2.15-16 Nm 22.4-35; 31.16;
Jud 11; Ap 2.14 * 2.17 Jud 12-13

¹⁸Queét jéihnit pah cáacwādhī ī bohénachah yuhna, ī bohéat dedé pínah nihcan caá. Nin pah ī niīj bohéna yuh caá: “Jwī náahat pah jwī chājachah, ā túina caá”, ī niīj bohéna caá. Páant niijná, Jesúsdih jáap jepahnit, ī yéejatdih cádahnitboodhī ī jwúub yeejép chājat túutíhna caá. ¹⁹Queétdih nin pah ī niīj yee bohéna caá: “Dedé wutatdih jepahat jwiítdih ā náahcan caá. Jwī weñat pínahdihjeh jwī chājachah, ā túina caá”, ī niīj yee bohéna yuh caá. Páant niīj bohénit, yeejép chājatdih cádahnican, caandhī ī jéih cádahcan caá. Pánih yeejép chājna, queétjeh ī míic yéejana caá. Pánihna, ī yéejat ī maáh panihni ā jumna caá. * ²⁰Queét yee bohénitboó jwī Maáh Jesucristo jwiítdih túi ubnidih jepahnit, nin baácdih moón yeejép ī chājatdih it cádahjip ta yuh caá. Obohjeéhtih, páant ī cádahat túttimah, jwúub yeejép chājna, Cristodih ī jepahat pínah játih ī jumatji chah yeejép pohba ī chājna caá. * ²¹Pánih chājnit, túini namádhī ī waadcáh, chah queétdih āta túi tagaá. Caán namádhī waadát túttimah, tac púud biáboó bejat pah, Jesúsdih ī cádahachah, chah ā túican caá. Pánihna, Dios túini ā wutatdih jepahna yuhna, caandhī cádahnit, jwúub yeejép ī chājachah, chah yeejép caá. ²²Pánih túut nūmná yuhna, jwúub yéej chājna, jwiít cáacwā nin jwī niiját pahjeh tigeá queét yee bohénit ī chājap: “Mujjió ā éegnijidih ápi jwúub jeémpna caá. Múudih ī chocat túttimah, yeejép bepédih ápi jwúub túpúna caá, páant muntih”, jwípi niijná caá. *

**Cristo nin baáčboó
ā jwúub dei júúwát pínah**

3 ¹Wā oinitá, játih yeebdhī bíic núo wáát daac wahap jī. Pánihna, nin núodih yeebdhī buu wā jwúub daac wahna caá, páant muntih. Con láa wā daacátji pahjeh, buu láabut bíic yoobó yeebdhī wā náhnat túutna caá, yee bohéatdih joicán, yoobópdih ni jéihyat pínah niijná. ²Dios naáwátidih naóh

yapanit ī naóh daacátjidih, jwī Maáh Jesucristo jwiítdih túi ubni ā wutatjidihbut ni túi náhninaá. Ā wutatdih jwiít ā naáwát túutnit yeebdhī jwī bohénap jī.

³Nindih ni túi náhninaá: Péeni yeó jáapna dawá yeejépdih nínahnit, Jesúfh doonádhī tubit deoh naóhnit ī jumnipna caá. * ⁴Nin pah ī niīj deoh naóhbpna caá: “Wā jwúub dei júóhbpna caá”, Jesús ā niijíchah yuhna, údépanih tigeá ā jígohcan? Ā jwúub dei júóhcan níit. Nin baác ā jwíih jummat túttimah, jwī nūowāji ī wunat túttimah, nihat bíic yoobó páantjeh ā jumna caá”, ī niijbnpna caá. * ⁵Páant niīj deohna, nindih ī náhnican caá: Dios ā wutatjīh nin baácdih, jeádhībut āt chājap wut jī. Nin baác mahjeh ā jumuchah, caandhī āt wáac juyát túutup wut jī, baác ā jígohat pínah niijná. * ⁶Pánihat túttimah, pobyitjīh nin baácdih moondhī āt yoh beedánap wut jī. * ⁷Pánih chājna, iigátjīh ā yoh beedáat pínah játih, ā wutatjīh muntih Dios jeádhī, nin baácdihbut ā wap jwuhna caá. Péeni yeó jáapdih, caandhī náahcannitdih peéh chājnit, jeádhī, nin baácdihbut iigátjīh ā yoh beedábipna caá. Pánih peéh chājna, queétdih iiguípnā ā yohbipna caá.

⁸Wā oinitá, nindihbut ni túi náhninaá: “Mil jópchi maatápdih caá”, jwiít jwī niīj jenah joyóchah yuhna, Diosboó ā enechah, bíic yeó jáap pahjeh caá. “Bíic yeó jáap bahnjeh caá”, jwī niīj jenah joyóchah yuhna, Dios ā enechah, mil jópchi pah ā jumna caá. * ⁹Jwī Maáhdih biquína nin pah ī niīj jenah joiná yuh caá: “Dios ā niijátji pah chājat túut niijná, maatápdih ā páina caá”, ī niijná yuh caá. Obohjeéhtih, pánihcan caá. Cáacwādhī túi ubíhna, caandhī ī jepahat pínahdih pái jwuhna caá ā chājap. Bíic cáacdhī iiguípnā ā yohíhcan caá. Nihat cáacwā ī yéejatdih jīgahnit, túiniboodhī ī túut nūmát pínahdih ā náah yacna caá. * ¹⁰Obohjeéhtih, nūmní cáac múú mínah ā náhnicah, nūmúdhī ā waadát pahjeh, jwiítboó jwī náhnicah, Cristo nin

* 2.19 Jn 8.34; Ro 6.6,16 * 2.20 Mt 12.45; Lc 11.26 * 2.22 Pr 26.11 * 3.3 2Ti 3.1-5; Jud 18 * 3.4 Ex 12.22 * 3.5 Gn 1.6-9; Sal 24.2 * 3.6 Gn 7.11 * 3.8 Sal 90.4 * 3.9 Ez 18.23; 33.11

baácboó ã jwúub dei jũóhþipna caá. Páant ã jũúwúchah, búdí yáanit, jeáboó ã buúdáh bejbipna caá. Caánboó jumnit cáiwá, widh, yeobút ï ífg beedáh bejbipna caá. Nin baác, nihat ninboó jumni, cáacwábut ï ífg beedáh bejbipna caá.*

¹¹Pánihna, “Nihat ã beedáh bejbipna caá”, Dios ã niijíchah joinít, yéejatdih cádahnit, Dios ã náahat pahjeh chájat caá jwiítlih náahap. ¹²Jwí Maáh nin baácboó waícanjeh ã jwúub dei jũúwát pínahdih wéi páinit, túinijeh ñi chájaá. Caán yeó jáapdih jeáboó jumni ã ífg beedáh bejbipna caá. ¹³Obohjeéhtih, Dios ã niijátji pahjeh nihatdih ã túut nuumát pínahdih jwí wéi páina caá. Nihat ã ífg beedát túttimah, jáap jeá, jáap baácðihbut Dios ã chájbipna caá. Caán jáap baácboó túi chájnítjeh ï jumþipna caá.*

¹⁴Pánihna, wá oinitá, Diosjeéh túi jummat túut niijná, jwí Maáh ã jwúub dei jũúwát pínahdih wéi páinit, ñi túi chájaá.* ¹⁵Maatápdih ã jígohcah ennít, nindih ñi náhninaá: Dawá caandíh jepahnitdih ã túi ubat pínah ã juðh jwuhuchah, queétdih ã pái jwuhna caá. Biíc yoobó jwí dée jwí oini Pablodih Dios ã jéihyanachah, yeebdíh át daác

wahap tají. ¹⁶Páant míc caá Pablo Cristo ã jwúub dei jũúwát pínahdih naóhna, áþí daác wahap. Biquí láana jwí beh joica naáhdih ã daác wahna caá. Pánihna, Dios naáwátðih bita túi jéihcannit, jenah joicánnit, yee naóhna, Pablo ã daacátðih ï túut nuumjéhnna caá. Æ daacát yoobópdih ã jumuchah yuhna, mácah ï jwúub naóhna caá. Dios naáwátðih ï daácni núonajidihbut páantjeh mun tigaá ï cháþap. Páant ï chájat jíþ, Dios queétdih peéh chájnít, iiguípna ã yohþipna caá.

Æ pée naáwát

¹⁷Pánihna, wá oinitá, nihatdih páant ã yapat pínahdih yeebdíh wá naáwácah jéihna, ñi túi chájaá. Yeejéþwá yeebdíh mácah ï bohénachah yuhna, Cristoíh doonádih cádahcat túut niijná, queétdih ñi joicá bojoó. ¹⁸Jwí Maáh Jesucristo jwiítðih túi ubnidih chah ñi túi jenah joyoó. “Weemðíh búdí oinit, ã túi teo wáacþipna caá”, ñi niíj náhninaá. Yeó jáap jummat pah “Meém túini, chah wéþni caá ma jumþ”, jwí niíj wéi naóh jííh. Páant tíi ã jumþ nah.

Páant bóojeh tigaá wá naáwát.
Pedro

* 3.10 Mt 24.43; Lc 12.39; 1Ts 5.2; Ap 16.15 * 3.13 Is 65.17; 66.22; Ap 21.1

* 3.14 Jud 24-25

1 JUAN

1 Juandih jwī tūi beh joyát pínah naáwát

¿**Déhe tiguaá daácniji?** Jon játih Jesúíhwā maáta “Juan, Jesús chah ā oini, ā bohéni, ā naáwát tūutniji nin núodih át daacáp tajī”, it niíj naáwáp wut jī. Caanjéh muntih San Juan, 2 Juan, 3 Juan, Apocalipsisdihbut daácní át jumap wut jī.

¿**Detdih át daácji?** Juanjeh daácna, “Jesúíhwādhíh wā daácna caá”, (2.12-14,19; 3.1; 5.13) át niíj daacáp tajī. Obohjeéhtih, dedjīh moondíh daácna, át niicáp tajī.

¿**Dedmant, débólih cah, át daácji?** Chah jéihnit “Jópchi 85—95 (Jesús ā wunat túttimah 52—62 jópchi túttimah) nin núodih Juan át daác wahap wut jī”, i niíj jenah joiná caá.

¿**Dedé pínah tiguaá át daácji?** Jesúíh doonádhíh yee naóhnit, “gnósticos”, i niijní, con láa dawá pehbóo i yee bohénachah, Jesúíhwā i yee bohéátidih i joicát pínah niijná, nin núodih Juan át daác wahap wut jī. Jesúíhwā ā tūi ubnit i jumadthíh i tūi jéihyat pínah niijnábut, át daác wahap wut jī.

Ded pah 1 Juan ā jummat:

1. Juan ā naóh jwíhah — Jesús ā cáac jummat dooná yoobópdi h ā jummat (1.1-4)
2. Jesúíhwā ájeéh, ā ípjeéhbut i tūi jummat (1.5—2.28)
 - a. Tūi chājnit, íjeéh jwī tūi jummatdhíh ā júutut (1.5-7)
 - b. Jwī yéej chājat Diosdih naáwát caá náahap (1.8—2.2)
 - c. Jesús ā wutatdih jepahat caá náahap (2.3-6)
 - d. Bitá Jesúíhwādhíh oyat caá náahap (2.7-11)
 - e. Wébítidih, behnitdih, japatadihbut ā naáwát (2.12-17)
 - f. Jesúíhwā jumna, ded pah Jesucristodih jwī jenah joyát (2.18-28)
3. Jesúíhwā jumna, Dios weh jwī jummat (2.29—4.6)
 - a. Tūi chājnit, bitadidih oinit, Dios weh jwī jummat (2.29—3.24)
 - b. “Jesucristo Dios wūáh jumna, cáac yoobátbut ā jumna caá”, niijnít Dios weh jwī jummat (4.1-6)
4. Jesúíhwā jwī jummatdhíh jéihyat túut niijná, ded pah jwī jummat náahap (4.7—5.12)
 - a. Dios ā oyatjīh bitadidih oinit, queétdih tūi chājat caá náahap (4.7—5.5)
 - b. Dios ā wahni Cristo ā jummatdihbut jenah joyát caá náahap (5.6-12)
5. Juan ā pée naáwát (5.13-21)

Jesucristo ded pah ā jummat

1 ¹Ded pah Jesucristo ā jummatjidi h yeebdíh wā naóh daácna caá. Jesucristo bíh mah jumni,* ded pah Dios ā jummatdhíh naóhni, cáacwā Diosjeéh páantjeh jummat túutnibut át jumap wut jī. Dios cáacwādhíh ded pah ā naáwátidih Jesúsboó naóh yapani ā jumap jī. Á naáwáchah joinít, jwiítjeh caandíh jwī enep jī. Jwiítidih ā duó wáyachah, caandíh jwī pej jumap jī. ²Jesucristo

cáacwādhíh páantjeh jummat túutni, nin baácboó ā jūúwát pínah játih ā íp Diosjeéh jumniiji nin baácboó át cáac jumap tajī. Caandíh ennitji buu áih doonádhíh yeebdíh wā naóhna caá.* ³Jwī íp Diosjeéh, ā wūáh Jesucristojeéhbut jwī tūi jumna caá. Pánihna, yeéb jwíjeéh, jwī ípjeéh, ā wūáhjeéhbut ni tūi jummat pínah niijná, jwī ennijidih, jwī joiníjidihbut yeebdíh wā naóhna caá. ⁴Bíicdih wéinit jwī jummat pínah niijná, nindih yeebdíh wā daácna caá.

* 1.1 Jn 1.1,4; 6.68; 1Jn 2.13-14 * 1.2 Jn 1.14,18

Baabát panhipboó jwí jumát

⁵Dios wūúh jwiítidih ā naóhniñi bohéatdih bũu yeebdíh wā naóhna caá. Dios túini yoobát jumna, baabát panihni caá. Dedé yéejat wihcah, dupúát caandíh ā wihcan caá. ⁶Jwiít yeejép chājnit, dupúát panhipboó jumna yuhna, “Diosjeéh wā túi jumna caá”, niijnít, yeena caá jwí chājap. Dios ā náahat pah jwí chājcan caá. ⁷Obohjeéhtih, túi chājnit, baabát panhipboó Dios ā jumát pah muntih jwiítbut jumna, ājeéh jwí túi jumna caá. Āihwājeéhbut jwí túi jumna caá. Caandíh jwí jepahat jíib, Dios ā enechah, ā wūúh Jesucristo cruzboó wun wūhñit, āih meépjih jwiítidih yéejat wihcannit pah ā chājna caá.

⁸“Weém bácah yéej chājni nihcan caá”, níj jenah joinít, yeeatdihjeh jwí jenah joiná caá. Páant níj jenah joiná, Dios naáwátidih jwí túi jenah joicán caá. ⁹Obohjeéhtih, jwí yéej chājatdih Diosdih jwí naáwáchah, caandíh ā quíib bũudbípna caá. “Dios yoobópdiñ jumni ā niiját pah ā chājbiñna caá”, jwí níj jéihna caá. ¹⁰“Weém yéej chājni nihcan caá”, níj jenah joiná, “Dios yeeni caá”, niijnít, ā naáwátidih jwí náahcan caá.*

Jesucristo jwiítidih ded pah ā teo wáacat

2 ¹Wā weh panihnitá, yeéb yeejép ñi chājcat pínah niijná, nindih yeebdíh wā daác wahna caá.* Obohjeéhtih, jwí yéej chājachah, Jesucristo, yéejat wihcanni, ā ípidih jwiítidih ā naóh teo wáacbiñna caá. ²Jwiít yéejnit jwí jumuchah, jwí yéejat Diosdih ā jáhna caá. Dios bícdih jwí túi jumát pínah niijná, Jesucristo jwiítidih ā wun wūhup jī.* Jwiítidihjeh nihcan, nihát baácdih moón jwí yéejatdih yohat túut niijná, ā wun wūhup jī.

³Dios ā wutat pah chājna, “Ājeéh wā túi jumna caá”, jwí níj jéihna caá.*

⁴Obohjeéhtih, bita “Diosjeéh wā túi jumna caá”, niijná yuhna, ā wutat pah chājcan, yeenit caá. Pánih yeenit, Dios

naáwátidih ĩ jéihcan caá. ⁵Obohjeéhtih, bíhboó ā wutat pah chājni Diosdih ā túi oina caá. Diosjeéh jwí túi jumátidih nin pah jwí jéihbiñna caá: ⁶Ded Diosjeéh túi jumni Jesucristo ā chājatji pah muntih caanbát ā túi chājbiñna caá.

Jáap wutat

⁷Wā oinitá, yeebdíh bũu wā daácní jáap wutat nihcan caá. Jon játih ñi jéihni wutatjeh tigaá. Yeebdíh Jesúh doonádih jwí naáwáchah, nin wutatdihbut ñi joyóp jī.* ⁸Obohjeéhtih, máa wutat yuhna, jáap wutatbut ā jumna caá.* Cristo nin wutatdih jepahnit, jwiít cáacwádihbut ā oyat túutat jī. Dupúát panhipboó ñi jumuchah, Cristo nin baácna jūóhñit, caán dupúatdih ā baabánap jī. Pánihna, ā baabáat panhipboó jumnit, Cristo ā oyat túutatdih ñi jepahna caá.

⁹“Weém baabápboó jumni Dios ā wutatdih jepahni caá”, niijná yuhna, ā dée panihni Jesúhdih eníhcan, Dios ā wutatdih jepahcan, dupúnapboó jumni caá. ¹⁰Ded ā dée panihnidih oini baabápboó ā jumna caá. Pánih oina, caandíh dedé bũugát panihni ā wihcan caá.* ¹¹Obohjeéhtih, ded ā dée panihnidih eníhcan, dupúnapboó ā bejna caá. Pánih bejna, jéih encanni panihni ded pah ā chājatdih ā jéihcan caá.

Cristodih túi jenah joyát ded pah ā jumát

¹²Wébítá, Cristo ā wun wūhatjih ñi yéej chājatdih át yohop taga. Pánih yéejat yohñit ñi jumuchah, yeebdíh wā naóh daácna caá. ¹³Behnitá, yeéb bíhmahjeh jumni Cristodih ñi túi jéihna caá. Caandíh túi jéihñit ñi jumuchah, yeebdíh wā naóh daácna caá. Japatá, yeéb nemépwā ĩ maáhdih ñit yap yohop taga. Pánih yap yohñit ñi jumuchah, yeebdíh wā naóh daácna caá.

¹⁴Wébítá, jwí ípidih ñi túi jéihna caá. Caandíh túi jéihñit ñi jumuchah, yeebdíh wā naóh daácna caá. Behnitá, bíhmahjeh jumni Cristodih ñi túi jéihna caá. Caandíh túi jéihñit ñi jumuchah, yeebdíh

wā naóh daácna caá. Japatá, Dios naáwátdih túi jepahnit, wēp nūhnt panihnit nī jumna caá. Pánih jumnt, nemépwā ī maáhdih nīt yap yohop taga. Páant nī jumuchah, yeebdíh wā naóh daácna caá.

¹⁵Diosdih jéihcannit ded pah ī en nīnahatdih nī en nīnahca bojóo. Ded queét panihni jwī ípdih ā oican caá.* ¹⁶Diosdih jéihcannit nin pah ī jumna caá: Yeejép chājatdih ī en nīnahca caá. Bí déedih wēi ennit, ī bíbohíh jenah joiná caá. Dawá bí déedih bíbohna, “Weém bita chah táini wā jumna caá”, ī níj jenah joiná caá. Jwī ípboó páant ā jenah joyát tútcan caá. ¹⁷Nin baác ā buudúchah, ded pah cáacwā yeejép ī náah jenah joyátbut ā buudbípna caá. Obohjeéhtih, Dios ā náahat pah chājnitboó páantjeh ájeéh ī jumbipna caá.

Yoobópdih naáwát, yee naáwát

¹⁸Wehá, nin yeó jáapna buudát pínah toáh jūóhna caá ā chājap. “Cristodih tubit en jūihni ā jumbipna caá”, ī níjchah, nīát joiná jī. Pánihna, buu dawá ī jūúwátdih jéihnit, “Péeni yeó jáap bahnijeh ā judhna caá”, jwī níj jéihna caá. ¹⁹Queét Cristodih en jūihnit jwī cáfih jumna yuhna, jwiítdih ī éemp yoh bacap jī. Páant ī bacatdih ennit, Jesúhwā yoobát ī nihcatdih jwī jéihna caá. Queét áihwā nihna, jwíjeéh ita chāo tágaá. Jwíjeéh páantjeh ī jumuchah nihna, Cristodih en jūihnit ī jumatdih jwita jéihcan tagaá.

²⁰Obohjeéhtih, yeebdíh Túini Espíritu ā jumuchah, yeéb nihat Cristoíh dooná yoobópdih ā jumatdih nī túi jéihna caá.* ²¹Yeebdíh naóhna, “Queét ī túi jéihcan caá”, wā níj jenah joicán caá. Obohjeéhtih, túi jéihnit nī jumuchah, yeebdíh wā naóh daácna caá. Caán dooná dedé yeeat ā wihcatdih nī túi jéihna caá. ²²Nin pah caá yeeni ā níjíp: “Jesús Dios ā wahni nihcan caá”, ā níjná caá. Ded “Jesús Dios wūúh nihcan caá”, níj naóhni Jesucristodih, jwī íp Diosdihbut en jūihni caá. ²³“Dios wūúh Jesús nihcan

caá”, níjná jwī íp Diosjeéh ā túi jumcan caá. Obohjeéhtih, “Jesús Dios wūúh caá”, níjníboó jwī ípjeéh ā túi jumna caá.

²⁴Yeéb Jesúsdi h jwíh jepahnit, ded pah ā jummat doonádh nī joyóp jī. Páant nī joyátjidi h nī túi náhninaá. Pánih náhninit, Jesúsdi h, ā ípdihbut nī túi pej jumbipna caá. ²⁵Nin pah Jesús jwiít áihwádh ā níj naáwáp jī: “Yeéb wájeéh páantjeh nī túi jumbipna caá”, ā níjíp jī.

²⁶Yeebdíh yeenitdih nī joyáh bojat pínah níjná, wā naóh daácna caá. ²⁷Jesucristo yeebdíh Túini Espíritudih át wūhup taga. Níjeéh jumnt, yeebdíh ā túi bohéna caá. Yoobópdih bohéna, yeeatdih ā naóhcan caá. Páant ā bohénachah, bíh bohénidih nī náahcan caá. Pánihna, ā bohéatdih jói cádahcan, Cristojeéh páantjeh nī túi jumúú.

²⁸Páant tigaá, wehá, Cristojeéh páantjeh nī túi jumúú. Pánih jumnt, ā jwúub dei jūúwáchah, éumcan, nī tíccan níft. ²⁹Jesucristo táini ā jumatdih yeéb nī jéihna caá. Pánih jéihnit, nihat túi chājnit Dios weh ī jummatdihbut nī jéihna caá.

Dios weh jwī jummat

3 ¹Jwiítdih bainí oican, “Yeébbóo wā weh caá”, Dios ā níjná caá. Á oinit jumna, jwiít ā weh caá. Pánihna, yéej chājnitboó Diosdih jéihcan, jwiít ā wehdihbut ī jéihcan caá.* ²Wā oinitá, buu Dios weh jwī jumna caá. Obohjeéhtih, ded pah jwī jummat pínahdh jwī túi jéih jwuhcan caá. Jesucristo ā jígohochah, caandíh ennit, ded pah ā jumatdih jwī túi jéihbipna caá. Pánih jéihnit, caán ā jummat pah muntih, jwiítbut jwī jummat pínahdh jwī jéihna caá. ³Det Jesucristo ā jwúub dei jūúwát pínahdh páinitboó yéej chāj cádahnit, ā túi chājat pah muntih ī túut nūmna caá.

⁴Nihat yéej chājnit Dios ā wutatdih yap yohnt caá. Dedé yéej chājat Dios ā wutatdih yap yohat ā jumna caá. ⁵Cáacwā ī yéej chājatdih yohni pínah Cristo ā cáac jumatdih nī jéihna caá. Caánboodíh yéejat wihcan caá.* ⁶Ded Cristo bícdih jumnt páantjeh ā yéej chājca bojo naáh. Obohjeéhtih, ded yéej

chāj cádahcan, Cristodih jéihcan, áih nihcan caá. ⁷Wā oinitá, yeebdíh yeenitdih ní joyáh bojoó. Nihat túi chājnit Jesucristo yoobópdih ā jumat pah muntih, queébtut yoobópdih ī jumna caá. ⁸Obohjeéhtih, yéej chājniboó nemépwā ī maáih ā jumna caá. Nemépwā ī maáih bácah, bíhmahjeh yeejép chājni caá. Páant ā chājatdih yoh beedáni pínah Dios wūhúh nin baácboó át cáac jumup tajī.*

⁹Det Dios weh jumna, jwī íp Dios ā jenah joyát pah queétdihbut át jenah joyát túutut taga. Pánih jenah joinít, ā wēpat íjeéh ā jumuchah, páantjeh ī yéej chājcan níit. ¹⁰Nin pah Dios weh, nemépwā ī maáih wehbut ī jummatdih ní jéihbipna caá: Túi chājcanit, ī déewādih oicannit Dios weh nihcan caá. Nemépwā ī maáih weh ī jumna caá.

Jesúhwhā ī míic oyat

¹¹Yeéb Jesucristodih jwíih jepahnit, “Míic oyat caá náahap”, jwī níj bohéatdih ní joyóp jī.* ¹²Caín ā jumatji pah ní jumca bojoó. Caán nemépwā ī maáih jumna, ā úuddih át mao yohop wut jī. ¿Dépanih tigaá ā úuddih át mao yohji? ní jenah joyóchah. Caandíh yeebdíh wā naóhbipna caá. Caín yéej chājni jumna, ā úudboó túi chājni ā jummatdih íjnit, caandíh át mao yohop wut jī.*

¹³Páant tigaá yéej chājnitboó yeebdíh ī eníhcan caá. Pánihna, ī en jūihñuchah, “¿Dépanih tigaá weemdíh ī en jūih?” ní níj jenah joicá bojoó. ¹⁴Yeejép chājnit, iiguípnā bejnit pínah jwī jumup yuh jī. Obohjeéhtih, bæ jeáboó bejnit pínah jumna, táiniboodíh túut nūmná caá jwī chājap. Jesúhwhādih oina, jwiítidih ā túut nūmátidih jwī jéihna caá. Ded cáacwādih oicanni iiguípnā bejni pínah ā jumna caá.* ¹⁵Ded ā déedih eníhcan, mao yohíhat jenah joyát caá caandíh ā jumup. Pánih jumna, Dios ā enechah, cáacdih mao yohni bíic yoobó ā jumna caá. “Ded mao yohni Diosjeéh páantjeh ā jumcan níit”, ní níj jéihna caá. ¹⁶Ded pah oyat ā jummatdih nin pah jwī jéihna caá: Jwiítidih

búdí oina, Diosjeéh páantjeh jwī jummat pínah níjnjá, Jesucristo jwiítidih ā wun wūhup jī. Páant ā wun wūhatdih náhninit, “Caán oyat yoobát caá”, jwī níj jéihna caá. Pánihna, jwiítbut wunna yuhna, jwī déewādih túi oinit, teo wáacat caá náahap.* ¹⁷Dawá bíi dée bíbohni, ā dée panihni moh yéejnidih enna yuhna, caandíh jígah en teo wáaccan, Diosdih ā oican caá. ¹⁸Pánihna, wā weh panihnitá, “Bitadih wā oina caá”, níjnjá, jacjeh pohba níjcat caá náahap.

Úumcanjeh, Diosjeéh jwī jumat

¹⁹Cáacwādih túi oina, Dioíhwhā jwī jummatdih jwī jéihna caá. Pánihna, ā peéh chājat pínahdih úumcanjeh, ájeéh jwī túi jumna caá. ²⁰“Yéejat jūib weemdíh ā jumna nacaá”, jwī níj jenah joyóchah yuhna, Dios nihatdih jéihni jumna, jwī jenah joyátidihbut ā túi jéihna caá. Pánih jéihna, áihwhā jwī jummatdih jwī túi jenah joyát pínah níjnjá, jwiítidih ā teo wáacbipna caá. ²¹Wā oinitá, “Dios wā yéejatdih át yoh tagaá”, níj jenah joinít, úumcanjeh, Diosjeéh jwī túi jumna caá. ²²Pánih jumnit, Dios ā wutatdih jepahna, ā weñat pínahdih jwī chājachah, caandíh dedé jwī wúbatdih jwiítidih ā wūhbipna caá. ²³Nin pah jwiítidih ā wutna caá: “Wā wūhúh Jesucristodih túi jenah joinít, bita áihwādihbut ní oyoó”, át níjíp wut jī.* ²⁴Dios ā wutatdih túi jepahnitboó ájeéh ī túi jumna caá. Dios íjeéhbut ā túi jumna caá. “¿Dios wájeéh ā jum níit?” jwī níj jéihhichah, Dios jwiítidih ā wūhni Túini Espíritu “Jújuh, Dios majeéh ā jumna caá”, ā níj jéihyana caá.

Cristodih eníhcanitdih ded pah jwī jéihyat

4 ¹Wā oinitá, “Túini Espíritu weemdíh nin pah ā níj naáwát túutna caá”, níj yeenit, dawá ī jumna caá. Pánihna, Dios ā naáwát túutni ā jummatdih jéihyat túut níjnjá, ded pah ā naáwátidih ní túi joyoó. Dios naáwát bíic yoobó ā naóhchah, ní joyáh bojoó. ²Yoobópdih Túini Espíritu ā naáwát túutni nin pah ā níj naóhbipna

caá: “Jesucristo jwiít panihni cáac jumna yuhna, Diosjeh át jumup wut jī”, ā niijbípna caá. Páant niijní Dios ā wahnī ā jumna caá. ³Obohjeéhtih, nemépwā ī maáh ā wahniboó, “Jesús Dios nihcan caá”, ā niijbípna caá. Páant niijní Dios ā wahnī nihcan, Cristodih en jühniñh caá. Cristodih en jühniñhwā dawá ī jumat pínah doonádih ñitát joi tágaá. Bwū nin baácboó dawá ī jumna caá.*

⁴Obohjeéhtih, yeebboó, wā oinitá, Dioñhwā ñi jumuchah, Túini Espiritu ñijeéh ā jumna caá. Jesúsdiñ jepahcannit, nemépwā ī maáh ā wēpat chah, Túini Espirituboó ā wēpna caá. Pániñna, yeebdíñ ī yee naáwáchah yuhna, caán ā wēpatjñh queétdih yap yohnit ñi jumna caá. ⁵Queétdioó Dioñhwā nihcañ, ī bohéatbut Dioñh nihcan caá. Bitá Dioñh nihcannit, ī bohéatdih ī túi wēi joiná caá.* ⁶Obohjeéhtih, Dioñhwā jumna, ā naáwátdih jwī bohénachah, áñhwāboó jwiítdih ī túi wēi joiná caá. Diosdih jéñhannitboó, jwī naáwáchah, ī joiñhcañ caá. Pániñna, Dios naáwátdih ded yoobópdih bohéni, ded yee bohéni ā jummatdih ñi jéñhípna caá.*

Dios oini caá

⁷Wā oinitá, oyat wēpat Dios jwiítdih ā wühuchah, bitá áñhwádh jwī oi jññ. Det bitadih túi oinit Dios weh ī jumna caá. Pániñ jumntjeh Diosdih jéñhñit, ájeéh ī túi jumna caá. ⁸Dios oini ā jumuchah, bitadih oicannit, Diosdih jéñhcañ, ájeéh ī jumna caá. ⁹Dios ā wühúñ biñ jumnidih nin baácboó át wah deyanap tajī, ā wēpatjñh Diosjeéh wēnit, páantjeh jwī jummat pínah niijná. Pániñ chájna, ded pah ā oyatdih jwiítdih át jéñhyanañ tajī.* ¹⁰Oyat yoobát nin pah caá ā jumup: Diosdih jwī oyat pah nihcan, jwiítdih Diosboó ā oyat pah caá oyat yoobát ā jumup. Jwiítdih búdí oinit, jwī yéjeat jññ iiguípna bejat déejidih túi ubat túut niijná, Dios ā wühúdh át wun wūhat túutur wut jī.

¹¹Wā oinitá, Dios jwiítdih caan páñ búdí ā oyochah, jwiítdih túi mñic oyat

caá náahap. ¹²Nihat Diosdih encannit jwī jumna caá. Obohjeéhtih, jwī mñic oyochah, Diosjeh jwíjeéh ā jumna caá. Páant ā jumuchah, ā náah yacat pah ā oyatjñh bitadih jwī túi teo wáacna caá.* ¹³Dios jwiítdih áññ Túini Espiritudih át wühur taga. Páant jwíjeéh ā jumuchah, “Dios biñdih wā jumna caá. Wájeéh caanbút ā jumna caá”, jwī niñ jéñhna caá.* ¹⁴Jwī íp ā wühúdh nin baácboó át cáac jummat túutur tajī, cáacwádh ā túi ubat pínah niijná. Páant ā cáac jummat túutnijidih jwiítdih jwī enep jī. Pániñ ennitji, bitadih jwī jéñh naóñna caá.* ¹⁵“Jesús Dios wühúñ caá”, niijññjeh Diosjeéh ā túi jumna caá. Diosbut ájeéh ā túi jumna caá.

¹⁶Dios jwiítdih ā oyatdih jwī jéñhna caá. Pániñ jéñhñit, caandíñ jwī túi jenah joiná caá. Dios nihát cáacwádh búdí ā oina caá. Pániñna, ded bitadih oini Dios biñdih ā jumna caá. Diosbut ájeéh ā jumna caá. ¹⁷Pániñ Dios biñdih jumna, caandíñ, bitadihbut jwī túi oina caá. Pániñ oina, cáacwā ī yéjeat jññ peéh chájat yeó jáapdh úmcanjeh, jwī túi jumípna caá. Cristo ā íp Dios biñdih ā jumuchah, jwiítdih nin baácboó jum jwuhna, biñ yoobó caán biñdih jwī jumna caá. Pániñ jumñit, ā jwúñ dei jññwáchah, jwī úmcan niñt. ¹⁸Ded Diosdih oini ā oyatdihbut jéñhna, caandíñ ā úmcan niñt. Pániñ túi oina, jwī oinidih jwī úmcan caá. Obohjeéhtih, biñdhñ úmna, caán ā peéh chájat pínahdh jwī úm jenah joiná caá. Pániñna, jwī úmñidih jwī oican caá.

¹⁹Dios jwiítdih ā oi waáwáchah, jwiítdih caandíñ, bitadihbut jwī jéñh oina caá. ²⁰Ded ā dée panihñidih enñhcañ, “Weém Diosdih wā oina caá”, niijná yuhna, ā yeena caá. Biñdhñ enna yuhna, ā oican, Dios ā enca naádhñ ā jéñh oican caá. ²¹Pániñna, nin pah jwiítdih Jesucristo ā niñ wutur jī: “Ded Diosdih oina, ā dée panihñidihbut oyat caá náahap”, ā niijp jī.*

* 4.1-3 Mt 7.15; 2Jn 7 * 4.5 Jn 15.19 * 4.6 Jn 8.47 * 4.9 Jn 3.16 * 4.12 Jn 1.18
* 4.13 Ro 8.9; 1 Jn 3.24 * 4.14 Jn 3.17 * 4.21 Mt 5.44-45; Mr 12.29-31

Dios weh yéejatdih i yap yohat

5 ¹Det Jesúsdih “Dios ā wahnī Cristo caá”, niijnít, Dios weh i jumna caá. Det jwī fip Diosdih tūi oinit, ā wehdihbut i oina caá. ²Diosdih oina, ā wutatdih jepahnit, ā wehdihbut jwī oyat yoobópdih ā jummatdih jwī jéihna caá. ³Ā wutatdih jepahnajeh, Diosdih jwī tūi oina caá. * Caandíh oina, jwiítđih ā wutat wái náah jumni nihcan caá. * ⁴Det Dios weh jumna, yéej chājatdih i jéih yap yohna caá. Jesucristo ā wēpatdih tūi jenah joiná, Diosdih jéihcannit i jenah joyát pah, jwī jenah joicán nift. ⁵“Jesús Dios wūúh caá”, niij jenah joiníjeh yéejatdih náahcan, ā yap yohna caá.

Dios wūúh ded pah ā jumat

⁶Jesucristo nin baácboó āt cáac jumtup tajī. Ā tawat pínah játih, Juan Daabánidih ā daabáat tútup jī. Túttimah, cruzboó wun wūhna, áih meépdih ā yohop jī. Pánihna, mahjīh ā daabáatdih, cruzboó áih meép ā yohatdihbut náhninit, Dios wūúh ā jummatdih jwī jéihna caá. Túini Espíritubut “Nin Dios wūúh tigaá”, jwiítđih ā niij jéihyana caá. Caán Túini Espiritu yeecan, yoobópdih naóhni caá. ⁷⁻⁸Pánihna, Jesús Dios wūúh ā jummatdih nit biíc peihcannit jéihyanit i jumna caá: Túini Espiritu jwiítđih ā jéihyanachah, mahjīh ā daabáatjidih, áih meép ā yohatjidihbut jenah joinít, Jesús Dios wūúh ā jummatdih jwī jéihna caá. ⁹Cáacwájeh i naáwáchah joiná, “Caán yoobópdih tigaá”, jwī niijná caá. Páant niijnítđih jwī joiná yuhna, jwī fip ā wūúhdih naóhna, cáacwā i naáwát chah ā jumuchah, caánboodih tūi joyát caá náahap. * ¹⁰Dios wūúhdih ded tūi jenah joinít “Jesús Dios wūúh ā jummat dooná yoobópdih tigaá”, ā niij jéihna caá. Obohjeéhtih, Dios ded pah ā wūúhdih ā naáwátđih joyáh bojni “Dios yeeni caá”, ā niijná caá. ¹¹Nin pah Dios jwiítđih ā niij jéihyana caá: “Wā wūúhdih tūi jenah joinít, páantjeh wájéeh ni jumtipna caá”,

ā niijíp jī. ¹²Dios wūúh Jesúsdih ded tūi jenah joinít, Diosjeéh páantjeh ā jumna caá. Obohjeéhtih, ded Jesúsdih jepahcanni, Diosjeéh ā jumcan nift. *

Juan ā pée naáwát

¹³Yeéb Dios wūúhdih tūi jenah joinítđih naóh daácna caá wā chājap, páantjeh Diosjeéh ni jummat pínahdih ni jéihyat pínah niijná. *

¹⁴Dios ā náahat pah caandíh jwī wūúbúchah, jwiítđih ā joyátđih jwī tūi jéihna caá. Pánih jéihna, úumcanjeh caandíh jwī wūúbhna caá. ¹⁵Páant ā joyátđih jéihna, “Wā wūúbátđih āt wūh tagaá”, jwī niij jéihna caá. *

¹⁶⁻¹⁷Yeéb ni dée panihni ā yéej chājachah ennit, Diosdih ni wūúb, ā yéejat jīb caandíh iiguípna ā wahcat pínah niijná. Páant ni wūúbúchah, Dios caandíh ā túut nuumbípna caá, ájeéh páantjeh ā jummat pínah niijná. Obohjeéhtih, ded Cristodih páantjeh náahcan, yap yohnit, áihwādihtib eníhcan, iiguípna ā bejbipna caá. Pánihniboodíh ni wūúbát pínahdih wā wutcan caá. Nihat yéej chājat Diosdih yap yohat míic caá. Obohjeéhtih, biíh yéej chājat iiguípna ā bejat túutcan caá. Pánih chājnitdih caá wūúbát náahap, i túut nuumát pínah niijná.

¹⁸Dios wūúh Jesús áihwādihtib ā tūi en daoná caá, nemépwā i maáh queétdih ā yéejacat pínah niijná. Pánihna, “Dios weh páantjeh i yéej chājan caá”, jwī niij jéihna caá. ¹⁹“Jwiítboó Dioíhwā jwī jumna caá. Obohjeéhtih, nihat Diosdih náahcannitdih Satanás caá ā wutup”, jwī niij jéihna caá. ²⁰“Dios wūúh nin baácboó cáac jumnit, Dios yoobátđih jwī jéihyat pínah niijná, jwiítđih ā jéihyanap jī”, jwī niij jéihna caá. Pánihna, Diosjeéh tūi jumnit, ā wūúh Jesucristojeéhtib jwī tūi jumna caá. Jesucristo Dios yoobát jumna, páantjeh Diosjeéh jwiítđih ā tūi jummat túutna caá. * ²¹Wā weh panihnitá, iñi tūi chāja chaáh! Pāpnidih ni wēi wūúbhca bojóó.

Páant bóojeh tigaá wā naáwát.
Juan

* 5.3 Jn 14.15; 2Jn 6 * 5.3 Dt 30.11; Mt 11.30 * 5.9 Jn 5.32-37; 8.18 * 5.12 Jn 3.36

* 5.13 Jn 20.31 * 5.14-15 Mt 7.7-11; Lc 11.9-13; Jn 15.7,16; 16.23-24; 1Jn 3.21-22

* 5.20 Jn 17.3

2 JUAN

2 Juandih jwī tūi beh joyát pínah naáwát

¿**Déhe tiguaá daácniji?** Jon játih Jesúíhwā maáta “Juan, Jesús chah ā oini, ā bohéni, ā naáwát túutniji nin núodih át daacáp tají”, ít níj naáwáp wut jī. Caanjéh muntih San Juan, 1 Juan, 3 Juan, Apocalipsisdihbut daácní át jumap wut jī.

¿**Detdih át daácji?** Biíc poómp Jesúíhwādih Juan nin núodih át daác wahap tají.
(1.1) Obohjeéhtih, dedboó ī jumadnih jwī jéihcan caá.

¿**Dedmant, débólih cah, át daácji?** Chah jéihnit “Juan ā jwíih daácní núodih ā daacát túttimahbit, jópchi 85—95 (Jesús ā wunat túttimah 52—62 jópchi túttimah) nin núodihbut át daác wahap wut jī”, ī níj jenah joiná caá.

¿**Dedé pínah tiguaá át daácji?** Caán láa Jesúíh doonádih dawá naóh jibnit ī bohé jibichah, Jesúíhwā íih munnádih ípí ũwat tútup wut jī. Obohjeéhtih, yee naóhnitbut biíc yoobó ít naóh jibip wut jī. Pánihna, queét yeenitdih Jesúíhwā ī teo wáacat át tobohop wut jī. Pánihna, queét Jesúíhwā yee bohénitdih Juan át tūi beh enat tútup tají, yeejépwādih ī teo wáacat pínah niijná.

Ded pah 2 Juan ā jumap:

1. Queétdih ā túyat tútat (vs. 1-3)
2. Í míic oyatdih ā wutat (vs. 4-6)
3. Ded pah yee naóhnit, ī bohéatbut ā jumap (vs. 7-11)
4. Á péé túyat tútat (vs. 12-13)

Queétdih ā túyat tútat

¹Weém Juan, Jesúíhwādih waóhni, meém Dios ā níonihdih ma weh panihnitdihbut wā daác wahna caá. Yoobópdih yeebdíh wā oina caá. Weém bífcjeh pohba nihcan, nihát túini doonádih jéihnitbut yeebdíh ī oina caá. ²Jwíit nihát caán túini doonádih jepahnit jumna, caandíh jwī tūi jenah jói cádahcan níit. Pánih jumna, yeebdíh búdí jwī oina caá. ³Dios jwī íip, Jesucristo ā wūúhbut búdí oinit, yeebdíh ī jígah en teo wáaca naáh, ní tūi jumap pínah niijná.

Míic oyat tútat

⁴Jwí íip jwíit nihát dīh ā wutat pah, Jesús ā bohéatdih biquína ma weh panihnit ī tūi jepahat doonádih joinít, búdí wā wēina caá. ⁵Némá, bue meemdíh wā naáwát jáap wutat nihcan caá. Jesús dīh jwíih jepahnit jwī

jumachah, nin pah jwíitdih ā níj wutup jī. “Ní míic oyoó”, ā níjíp jī. Pánihna, jwíjeéh jumnitdih jwī oyat dée caá. ⁶Diosdih yoobópdih oinit, ā wutat pah jwī tūi chājipna caá. Pánihna, jwíih jepahnit ní joyátjī pah buubut nin pah yeebdíh wā wutna caá: Bitadih oinit, ní tūi teo wáacá. ^{*}

Dawá yeenit ī jumap

⁷Páant niijná, nin pahbut yeebdíh wā naóhna caá: “Jesucristo nin baácboó ā cáac jumap dooná yoobópdih nihcan caá”, níjnit, dawá ī yee bohéna caá. Det páant yee bohénit Yeeni Yoobát, Cristodih En Jūihni pah ī jumna caá. ^{*} ⁸Queétdih ní tūi chāja chaáh! Cristodih ní teo wúhat jíb ní buudcát pínah niijná, ī yee bohéatdih ní jepahca bojóo. Yeéb yoobópdih Jesús dīh ní péé cádahcatdih ennit, Dios yeebdíh chah túini ā chājipna caá.

⁹Det Cristoih bohéatdih cádahnit, “Wā jenah joyát caá chah ā túyup”, níj jenah

* 4 3Jn 3 * 5 Jn 13.34; 15.12,17 * 6 Jn 14.15,23-24; 1Jn 5.3 * 7 Mt 7.15; 1 Jn 2.18; 4.1-3

joinít, jwī ípíhwã nihcan caá.
 Obohjeéhtih, det caandíh cádahcannit,
 Dios jwī ípíh, ã wūúhjhbat túi bícdih í
 jumna caá.* ¹⁰Pánihna, “Cristoíh
 naáwát dih jah caá wã bohénap”, niijná
 yuhna, mácah bohéatdih naóhni ñi
 pebhna ã juibínachah, caandíh wēi
 jwãáahcanjah, ñíih muudíh ñi waadát
 túutca bojoó. ¹¹Páant mácah bohéatdih
 naóhna, Cristoíh bohéatdih náahcan,
 yeejép chājni caá. Pánihna, caandíh wēi
 jwãáahniboó yeejép chājnidih teo wáacna
 caá ã chājap. Páant ñi chājca bojoó.

Ã pée naáwát

¹²Yeebdíh chah naáwíhna yuhna,
 caandíh wã daáquíhcan caá. Obohjeéhtih,
 yeéb bícdih míc wéheat túut niijná,
 yeebdíh enedih wã bejihna caá. Pánih
 míc wéhenit, jwíit nihát bícdih jwī túi
 wēibipna caá.*

¹³Ninjíh bóli, ma jwan panihnih, Dios ã
 ñíonih, mi weh meemdíh í túyat túutna
 caá.

Páant bóojeh tigaá wã naáwát.
 Juan

3 JUAN

3 Juandih jwí táí beh joyát pínah naáwát

¿**Déhe tigaá daácniji?** Jon játih Jesúfhwá maáta “Juan, Jesús chah ā oini, ā bohéni, ā naáwát tútnniji nin núodih át daacáp tají”, it níj naáwáp wut jī. Caanjéh muntih San Juan, 1 Juan, 2 Juan, Apocalipsisdihbut daácní át jumap wut jī.

¿**Déhedih át daácní?** Nin núodih ā chéen Gayo wūt jumni, Jesúsdih jéhnidih Juan át daác wahap tají. (1.1-2)

¿**Dedmant, débólih cah, át daácní?** Chah jéhnit “Juan ā jwíih daácní núodih ā daacát túttimahbit, jópchi 85—95 (Jesús ā wunat túttimah 52—62 jópchi túttimah) nin núodihbut át daác wahap wut jī”, i níj jenah joiná caá.

¿**Dedé pínah tigaá át daácní?** Bíc Jesúfhwá waóhni, Diótfrefes wūt jumni, Jesúfh doonádih Juan ā naóh jibat tútnnidih wēi jwááhcan, bita Jesúfhwádihbut queétdih át wēi jwááat tútcap wut jī. Pánihna, Gayo queéť ā naóh jibat tútnnidih ā táí wēi jwááatdih wēi naóhnit, Diótfrefes yeejép ā chājatdihbut át naáwáp tají. Juanjeh Gayo pebhna ā bejat pínah jenah joyátdihbut át naáwáp tají.

Ded pah 3 Juan ā jumap:

1. Gayodih ā túyat tútat (vs. 1)
2. Caandíh ā wēi naáwát (vs. 2-8)
3. Diótfrefesdih ā jūih naáwát (vs. 9-10)
4. Gayodih ā wutat (vs. 11)
5. Demetriadih ā wēi naáwát (vs. 12)
6. Á péé naáwát (vs. 13-15)

Gayodih át túyat tútat

¹Weém Juan, Jesúfhwádih waóhni, meém Gayo, búdí wā oinidih nin núodih wā daác wahna caá.*

²Wā dée panihni, wā oini, Dios bícdih ma táí jumapdih wā jéihna caá. Caán bícdih ma táí jumap pah, ma táí yapat pínah, míh báhahbut ā táí jumap pínahdihbut meemdíh wā wábhna caá.

³Biquína Jesúfhwā wā pebhna junít, ded pah ma jumap doonádih jwiítdih i naáwáp be. “Cristo ā náahat pahjeh Gayo yooópndih ápi chájna caá”, i níj naáwáp be. Páant i níjichah joinít, búdí wā weñep be.* ⁴Det wā bohénit, wā weh panihnit, Dios ā náahat pahjeh i táí chājat doonádih joinít, búdí wāpi wēina caá.

⁵Wā chéen, wā oini, Jesúfh doonádih bohé jibnidih ma jéihca naáhwā i jumuchah yuhna, ma teo wáacachah, ā

táina caá. Pánih teo wáacna, jwí Maáh Jesúsdih yooópndih jepahni ma jumna caá. ⁶Biquína queéť bohé jibnit jwí pebhna junít, jwiít Jesúfhwā jwí míc wáacachah, “Gayo jwiít Jesúfhwádih ā táí oina caá”, jwiítdih i níjíp jī. Pánihna, ma pebhna i jwáub juibínachah, queétdih búdí ma teo wáacá, bohé péanit, i táí jwáub jib bejat pínah níjina. Páant míc teo wáacatdih Dios áihwádih ā náah yacna caá. ⁷Queéť Jesúfh táini doonádih bohé jib bejna, Diosdih jéihcannitboó i teo wáacat pínahdih ípi náahcan caá. ⁸Pánihna, jwiít Jesúfhwáboó queétdih wēi jwááhnit, jwí teo wáacat dée caá. Pánih teo wáacna, queéť bícdih jwiítbut Dios yooópndih ā naáwátdih bitadih jwí jéihyana caá.

Diótfrefes yeejép ā chājat

⁹Caanjíh moón Jesúfhwádih wā daác wahap yuh be. Obohjeéhtih, páant wā

* 1 Hch 19.29; Ro 16.23; 1Co 1.14 * 3 2 Jn 4

daacáchah yuhna, Diótrefes wūt jumni, caanjéh wutni jumíhna, weemdíh át jepahcap wut be. ¹⁰Pánihna, ñi pebhna wā juibínachah, ded pah ā chājatjidih yeéb Jesúhwādih wā naóh beedábipna caá. Weemdíh yeejép āpí naóh yacna caá. Chah yeejépbūt āpí chājna caá. Jesúhwā áih túini doonádih naóh jibnitdih wēi jwāáhcan, áih meemdíh āpí waadát túutcan caá. Bitā caanjíh moón Jesúhwāboó bohé jibnitdih ī wēi jwāáachah ennit, caánboó “Queét bohé jibnitdih ñi wēi jwāáhca bojó”, āpí níj wutna caá. “Queétdih ñi wēi jwāáát jīb jwíit Jesúhwā jwí míc wáacapoó ñi jwúb waadca bojó”, āpí níjnā caá.

¹¹Wā oini, det yeejépwā ī chājat pah chājcanjeh, túi chājnitboodíh ma en yacaá. Túi chājnit Dioíhwā ī jumna caá. Obohjeéhtih, yeejép chājnitboó Diosdih jéihcannit ī jumna caá.*

Demetrio ā túi chājat

¹²Demetrio wūt jumnihoodíh nihāt cáacwā ī túi wéhena caá. Dios ā náahat pah ā túi chājatdih enna, túini ā jumatdih ñi jéihna caá. Weembút caandíh páant tigaá wā níjíp. Páant wā níjít yoobópdih ā jumatdih ñi jéihna caá.

Ā naóh péaat

¹³Meemdíh chah naáwíhna yuhna, caandíh wā daáquíhcan caá. ¹⁴Waícanjeh meemdíh enedih wā bejíhna caá. Caanná juibínit, meemdíh wā míc wéhehipna caá.*

¹⁵Dios meemdíh ā teo wáaca naáh, ma túi jumāt pínah níjnā. Nínjīh jumnit jwí chéenwābūt meemdíh ī túyat túutna caá. Caanjíh moón jwí chéenwā nihāt ī túyu naáh.

Páant bóojeh tigaá wā naáwát.

Juan

JUDAS

Judasih jwí túi beh joyát pínah naáwát

¿**Déhe tiguaá daácniji?** Daácniboó “Weém Judas, Santiago úud wā jumna caá”, ā niíf daacácah, Jesucristo úudbut ā jumatdih jwí jéihna caá.

¿**Detdih át daácji?** Jesúhfwādih Judas át daác wahap tají. Obohjeéhtih, dedjīh moón ī jumatdih jwí jéihcan caá.

¿**Dedmant, débólih cah, át daácji?** Dawá jéihnit “Pedro nin Judas ā daacátjidih ennit, ā jwúub daácní núodih át daacáp wut jī. Pánihna, Judas jópchi 65 (Jesús ā wunat táttimah 32 jópchi táttimah) nin núodih át daacáp wut jī”, ī niíf jenah joiná caá. Obohjeéhtih, dedmant ā daacátjidih jwí jéihcan caá.

¿**Dedé pínah tiguaá át daácji?** Jesúh doonádih yee naóhnit ded pah ī naáwát, ded pah ī chājatbut ā táicatdih Judas ā wēp naóh daacáp tají, Jesúhfwā queét yeenitdih ī jepahcat pínah niijná.

Judas ded pah ā jumát:

1. Queétdih ā túyat túutat (vs. 1-2)
2. Dépanih tiguaá ā daacát (vs. 3-4)
3. Yee naóhnitdih Dios ā peéh chājat pínah (vs. 5-16)
 - a. Jon játih moón bíc yoobó ī yéej chājat jíib ā peéh chājat (vs. 5-7)
 - b. Judas jum láa yee naóhnit ded pah ī yéej chājat jíib ā peéh chājat pínah (vs. 8-16)
4. Jesúhfwādih caandih Judas ā cádahat túutcat (vs. 17-23)
5. Diosdih ā pée wēi naáwát (vs. 24-25)

Queétdih ā túyat túutat

¹Weém, Judas* Santiago úud, Jesucristodih teo wúhni, yeéb Jesúhfwādih nin núodih wā daác wahna caá. Jwí íp Dios yeebdih oinit, át níwip tagaá, áihwā ni jumát pínah niijná. Jesucristo yeebdih ā túi wapna caá, caandih ni túi jenah jói cádahcat pínah niijná. ²Dios yeebdih búdí oi jíigah ennit, ā teo wáaca naáh, ájeéh ni túi jumát pínah niijná.

Yee bohénit ded pah ī jumát

³Wā oinitá, Dios jwiítidih iiguípná jwí bejat déejidih ā túi ubatdih búdí daác wahíhna yuhna, mácah daacát caá weemdih náahap, bita yeebdih ī yee bohéatdih ni yap yohat pínah niijná. Pánih yap yohna, Jesucristoíh bohéatboodih ni cádahca bojó. Caandih joiná, Jesucristodih nit túi jepahap tagaá.

Caán bohéat páantjeh bíc yoobó ā jumna caá. Á túut nuumcán níft. ⁴Yeéb ni jéihcah yuhna, biqúina yeejépwā Diosdih náahcannit, ni pebhna it juibínap tagaá. Níjeéh jumnit, nin pah yeebdih ī niíf yee bohéna yuh caá: “Dioíhwā ni jumuchah, yeéb bita yaádhjīh ni yéej chājachah enna yuhna, yeebdih oina, ā peéh chājcan níft”, ī niíf bohéna yuh caá. Jwí Maáh Jesucristo bícjeh jumnidih yap yohna, “Caandih jepahat ā náahcan caá”, ī niíf bohéna yuh caá. Páant bohénitdih Dios ā peéh chājat pínahdih jon játih ā naáwátidih naóh yapanit it daacáp tají.*

Dios queétdih ā peéh chājat pínah

⁵Buu nindih ni túi jéihyechah yuhna, yeebdih wā jwúub náhniana caá. Dios judíowā Egipto baácboó jumnitdih ā bacaat táttimah, íjeéh jumnit caandih jepahcannitdih át mawap wut jī.*

* 1 Mt 13.55; Mr 6.3 * 4 2P 2.1-2 * 5 Ex 12.51; Nm 14.29-30

⁶Biquína ángelwādhī ā chājatjidihbut nī nāhninaā. Queét Dios ā wutatdih īt jepahcap wut jī. Nump maáta Dios queétdih ā waadánachah yuhna, queétboó chah maáta īt jumhīp wut jī. Pānihna, Dios ā jumat tūtatjidih ī cādahat jīb dūpūnapboó yohnit, ītah tōp panihnijih Dios queétdih āt chéó jwejep wut jī. Péeni yeó jāpdih queét ā chéó jwejnīdih ā peéh chājipna caá.*
⁷Sodoma tūchidih moón, Gomorra tūchidih moón, pehbīt jumni tūchinadīh moonbūt ded pah ī yapatjidih nī nāhninaā. Yaáhdih yeejép chājnit, neoná mīcjehbut búdī yeejép īt chājp wut jī. Páant ī chājatji peéh Dios queétdih āt cáo yohop wut jī. Páant ā cáo yohochah, iigúipboó jumnit, yeejép ī yapat ā buúdcán níft. Pānihna, iigúipboó Dios queétdih ā peéh chājatdih nāhnīnit, caandīh nihāt cáacwādhī tūi jepahat caá náahap.*

⁸Páant yeejép ī chājatji pahjeh muntih, yeebdīh yee bohénitboó bífc yoobó ípī chājna caá. Pānih chājnit, “Oo jumat jígohat déedih wā enechah, Dios nin pah ā chājat tūttup be”, níj yeenit, queétjeh íih bācahdih ípī yéejana caá. Jwī Maáh Jesucristodih jepahcan, áih cáacwā ī maátadīhbut ípī jepahcan caá. Ángelwādhī “Queét tūcannit, dedé pínah nihcan caá”, ípī níijnā caá.*

⁹Obohjeéhtih, jon jātih Moiséh bācahdīdh ub bejhīna, ángelwā ī maáh Miguel* nemépwā ī maáh Satanásjīh īt mīfc jūihñup wut jī. Pānih mīfc jūihnit, Satanás “Caán Moisésji cáacwādhī ā mawachah, áih bācah wīih pínah ā jumna caá”, āt níj yeejip taga. Obohjeéhtih, páant ā yee naáwáchah joiná yuhna, Miguelboó, Satanásdih naóh yaccan, “Wā Maáh meemdīh ā peéh chāja naáh”, āt níjjéhjip taga.*
¹⁰Obohjeéhtih, yeebdīh yee bohénitboó ded pah ángelwā ī jumat, Jesucristo ā wēpatdīhbut jéihcan, “Queét dedé pínah nihcan caá”, níjnit, ípī yeejép naóhna yuh caá. Obohjeéhtih, ded pah yeejép chājat pínahdīh ī tūi jéihna caá.

Nuñépwā jenah joicánjeh ípī chājat pah, queétboó yeejép ípī chājna caá. Páant yeejép ī chājat jīb, Dios queétdih búdī ā peéh chājipna caá.*

¹¹Caín ded pah yeejép ā chājatji pahjeh muntih queétdih ípī chājna caá.* Balaam* dinerodih búdī bidnit, ā yee bohéatji pahjeh muntih, queétdih dinerodih bidnit, yeebdīh ī yee bohéna caá. Coré* Diosdih ā yap yohat peéh Dios caandīh ā mao yohatji pahjeh muntih, yeebdīh yee bohénit caandīh ī yap yohochah, queétdihbut ā mao yohbipna caá. Pānihna, Dios queétdih ā peéh chājachah, queét búdī yeejép ī yapbipna caá. ¹²Yeéb Jesúhwāboó ā oyatdih wēi jenah joinit, bícdih nī jeéméchah, queét yeenit jumna yuhna, tíccanjenah, níjééh ípī jeémpna caá. Pānih jeémpnit, ī weñat pínahdīhjenah joinit, bícdih nī tūi jumatdih ī yéejana caá. Nin pah queét ī jumna caá: Mah tólihnadīh johlit ā joh yapanachah, mah ā buúgcát pah, “Bohénit jwī jumna caá”, níijnā yuhna, tūi jenah joicānnit jumna, bitadīh ípī teo wáaccan caá. Nin pahbut ī jumna caá: Quehe wihcanni nahna wūnni pah ā jumuchah enna, ā mínah caandīh āpī dug yohna caá.

Pānihat pah, cáacwādhī yee bohénitboó wūnnit pah ī jumuchah, Dios iigúipna queétdih ā bejat tūttbipna caá.*
¹³Nin pahbut ī jumna caá: Búdī mujdih jumni búdī nolihatna muj jwéejdih moópni búdī wíjnidīh āpī yohna caá. Pānihat pah tigaá, queét yeejépwā Dios ā wutatdih jepahcannit, cáacwādhī ípī yeejép chājp. Nin pahbut ī jumna caá: Dios ā bejat tūttni namā panihnidīh cáiwā ī bejcat pah, Dios queétdih ā bohéat tūttat pah ī bohécan caá. Páant ī yee bohénachah, Dios queétdih peéh chājnit, páantjeh tubit dūpūnapboó ā jumat tūttbipna caá.

¹⁴⁻¹⁵Adán ā juima Enocboó,* Dios naáwátdih naóh yapaniji nin pah āt níj naóh yapajip taga: “Nihat cáacwādhī níwat tūtt níijnā, jwī Maáh dawá áih tūinit ángelwā bícdih ā dei jūóhbipna caá. Pānih nífonit, Diosdih náahcannitboó

* 6 2P 2.4 * 7 Gn 19.1-24; 2P 2.6 * 8 2P 2.10 * 9 Dt 34.6; Dn 10.13,21; 12.1; Ap 12.7

* 9 Zac 3.2; 2P 2.11 * 10 2P 2.12 * 11 Gn 4.3-9; He 11.4; 1 Jn 3.12 * 11 Nm 22.1-35; 31.16; 2P 2.15-16; Ap 2.14 * 11 Nm 16.1-35 * 12 2P 2.17 * 14-15 Gn 5.18,21-24

yeejép ī chājatji jīb ā peéh chāj bipna caá. Queét yeejép wā Diosdih yeejép ī naáwátji jībbut ā peéh chāj bipna caá”, āt niijjíp taga. Pánih naóhna, yeebdíh yee bohénitdihbut naóhna āt chāj jip tagaá. ¹⁶Queétdih ded pah ā yapachah, Diosdih, bitadihbut yeejép īpí wéhena caá. Yeejép jenah joinít, ī náahat pahjeh īpí chājna caá. “Yeeb túi joinít nī jumuchah, weém wā túi jéih bohéna caá”, īpí niijná yuh caá, bita queétdih wēnit, ī túi jepahat pínah niijná.

**Yeebdíh nin pah
jummat caá náahap**

¹⁷Obohjeéhtih, yeéboó, wā oinitá, Jesús ā naáwát tútutitboó ded pah ī niij bohéatjidih nī túi náhninaá. ¹⁸Nin pah yeebdíh īt niij bohénap wut jī: “Péeni yeó jáapna Dios naáwát dīh, áih cáacwā dīhbut tūbit deohnit, ī náahat pahjeh cáacwā yeejép ī chāj bipna caá”, īt niijjíp wut jī. * ¹⁹Páant ī niijnítjiboó yeéb bícdih nī jummatdih ī yéjehna caá. Queét Jesús dīh jepahcannit ī jumuchah, Túini Espírītu ījééh ā wihcah, ī weñat pínahdihjeh īpí chājna caá.

²⁰Obohjeéhtih, yeéboó, wā oinitá, yeó jáap jummat pah Túini Espírītu ā wēpatjīh wúbhñit, Jesucristodih chah nī túi jenah joyoó. ²¹Pánih chājnit, yeebdíh búdí ā oyatdih náhninit, ā oyat chah jéihyat tút niijná, ā náahat pah nī túi chājaá. Pánihna, jwī Maáh Jesucristo yeebdíh búdí oi teo wáacnit, páantjeh

ājééh ā jummat tútut pínahdih nī wēi páñaá.

²²Biquína Jesucristodih tac yoób túi jenah joinít dīh nī jīgah en teo wáacá, Jesús dīh yoobópdih ī jepahat pínah niijná. ²³Bitaboó yee bohéatdih jepah jwíhñitdih Jesús hīh túini doonádih nī wēp naáwá, caandíh jepahnit, iiguípna ī bejcat pínah niijná. Bitaboó yee bohénit yeejép ī chājat pahjeh muntih chājnitdih nī jīgah en teo wáacá. Obohjeéhtih, pánih teo wáacat pónih, īnī túi chāja chaáh! ī yéj chājat pah muntih yeebbát bíc yoobó nī chājcat tút niijná. Ī yéj chājatdih búdí í enat caá náahap.

Diosdih ā péeh wēi naáwát

²⁴⁻²⁵Jwī Maáh Jesucristodih wun wūhat tútutna, jwíit iiguípna bejnitjidih Dios āt túi wūp taga. Pánih túi wūni jumna, yeebdíh ā jéih wapna caá, caandíh nī cádahcat pínah niijná. Pánih wapna, chah Maáh jumnit, ā pehbóo yeebdíh ā nūhat tútutuchah, yéjehat wihcannit jumna, búdí nī wēibipna caá. * Caanjéh Dios ā jumuchah, caandíh wēi naóhñit, “Meém chah túini, nihatdih Maáh jumna, chah wēpni, nihatdih jéihñibut ma jumna caá”, jwī niij jīh. Caán bíh mahjeh jumni, būbut jumni, páantjeh ā jumbipna caá. Páant ā jumuchah, nihah cáacwā caandíh búdí ī wēi naáwá naáh. Páant tí ā jumna.

Páant bóojeh tigaá wā naáwát.
Judas

APOCALIPSIS

Apocalipsisdih jwí táí beh joyát pínah naáwát

¿Déhe tigaá daácniji? Jon játih Jesúhwa maáta, buu láabut chah jéihnit “Juan, Jesús chah á oini, á bohéni, á naáwát tútniji nin núodih át daacáp taji”, it niij naáwáp wut jī. Caanbút biíc yoobó át daacáp taji. (1.1,4,9; 22.8) Caanjéh muntih San Juan, 1 Juan, 2 Juan, 3 Juandihbut daácní át jumup wut jī.

¿Dedih át daácji? Jesúhwaádh Romanowá cátlh jumna, yeejép í yapachah jéihnit, queétdih át daác wahap wut jī.

¿Dedmant, débólih cah, át daácji? Juan nemat muúboó dée, Patmos wut jumni quewaboó jumnit, nin núodih át daacáp wut jī. Táí jéihnit “Romanowá í maáh Domiciano, wüt jumni, dawá Jesúhwaádh á mawat tútuchah, caán quewadh í yohniji Juan jópchi 95 (Jesús á wunat túttimah 62 jópchi túttimah) nin núodih át daacáp wut jī”, í niij jenah joiná caá.

¿Dedé pínah tigaá át daácji? Juandih Táini Espiritu á wēpat búdí á jumuchah, oo júmat dée pah á enechah, Jesucristo caandih ded pah túttimah á yapat pínahdih át júutup wut jī. Páant á enatjidih Dios áihwádh á daác wahat tútuchah joinít, nin núodih át daác wahap wut jī. Caán láa Romanowá Jesúhwaádh búdí yeejép it chájap wut jī. Pánihna, Jesús nihat yeejépwádh á yap yohat pínahdih naóhna, Juan queétdih át weñáhip wut jī, Jesúsdh í cádahcat pínah niijná.

Apocalipsis ded pah á jumát:

1. Juan á naóh jwíhat (1.1-8)
2. Siete tútchina jumnit Jesúhwa í cátlh Jesús á ñuhát (1.9-20)
3. Áihwá siete tútchina jumnitdh Jesús Juandih á naáwát tútat (2.1—3.22)
4. Jeáboó Dios á chúudupdh, á daác pinni quiétdih, Oveja Wúúhdihbut, Juan á enat (4.1—5.14)
5. Pinni quiétdih Dios siete á néeh tewatjidih Oveja Wúúh á watat (6.1—8.1)
6. Siete póojat nahnadh ángelwá í póojochah, Dios cáacwádh á peéh chájat (8.2—11.19)
7. Bitá ded pah í yapat (12.1—14.20)
 - a. Yad wili, Maí Duunibut (12.1-18)
 - b. Búdí mujmant aáb jūóhni Namó, baác dítmant jūóhni Namobut (13.1-18)
 - c. Oveja Wúúh, 144 mil á ñfonitbut (14.1-5)
 - d. Biíc peihcannit ángelwá í naóh jéenaat, Dios áihwádh á ñíwatbut (14.6-20)
8. Siete pamapna díftboó á jumatdh ángelwá puoh jéenanachah, Dios cáacwádh á peéh chájat (15.1—16.21)
9. Babilonia, yeejép chájat tútndih Dios á yoh beedáat (17.1—19.5)
10. Oveja Wúúh téihya chéona, á numah jeémát (19.6-10)
11. Jesús á jwúub dei jūóhni, Namowádh á yap yohat (19.11-21)
12. Á dei jūúwát túttimah mil jópchi áihwájeéh á maáh jumát (20.1-6)
13. Cristo nemépwá í maáhdih á yap yohat (20.7-10)
14. Dios caandih jepahcannitdh á peéh chájat (20.11-15)
15. Jáap jeá, jáap baác, jáap Jerusalénbut (21.1—22.5)
16. Juan á péé naáwát (22.6-21)

Dios Juandih ā daacát tútat

1 ¹Weém, Juan, Jesucristo weemdíh ā jéihyaatjidih nin núodih wā daác wahna caá. Jwī ípboó caandíh ā naáwát tútuchah, Jesucristoboó, weemdíh naáwát náahna, áih ángeldih át wahap be, áihwā jwī jéihyat pínah niijná. Bahnijeh judhna caá, páant ā yapat pínah. ²Weém nihat wā enatji, jwī íp ā naáwáchah, Jesucristo ā jwúub naóh yapanachah, wā joyátjidihbut wā daác wahna caá.

³Ded pah ā yapat pínah bahnijeh ā judhduchah, det nin núodih ennit, bita ī en naáwáchah joinítbut, wā naáwátidih túi jepahnit, táí wēinit ī jumbipna caá.

Siete tútchidih moón Jesúhwhādih Juan ā daác wahat

⁴Weém, Juan, yeéb Asia baácboó jumni siete tútchidih moón, Jesúhwhādih wā daác wahna caá. Dios yeebdíh oinit, búdí ā teo wáaca naáh, ñi túi jumat pínah niijná. Caán jon játih jumni, buubut jumni, túttimah, ā jwúub jūóhbiipna caá.* Caán ā chúudup pebh Túini Espíritubut nihat jéihni ā oyatjih yeebdíh ā teo wáaca naáh.* ⁵Jesucristo ā oyatjihbut ā teo wáaca naáh, ñi túi jumat pínah niijná. Dios ded pah ā jumadnih, cáacwādih ā náah yacatdihbut yoobópdih naóhni caá.* Á wunat túttimah, waóh boo pud jūóhni ā jwúub wuncan niít, páant muntih.* Pánihna, nin baácboó jumnit maáta ī chah Maáh caá.* Jwiítidih oina, áih meépdih yohnit, jwī yéejat jíib peéh chājat déejidih át yohop tajī. ⁶Pánih yohnit, jwiítidih áihwā chājna, caandíh uébhni, wēi naóhni pínahdihbut át chājap wat jī, ā ípdih jwī teo wúhat pínah niijná.* Pánihna, “Chah wēpni, nihat jwī Maáh ma jumna caá”, Jesucristodih páantjeh jwī níj wēi naóh jíih. Páant tíí ā jumna nah.

⁷Ijáaj! Cristo mah tólihjih ā jwúub dei jūóhbiipna caá.* Páant ā jwúub dei jūúwáchah, nihat cáacwā ī

enbipna caá. Caandíh péoh dodh mao yohnitji, jwáagnitjibut ī enbipna caá. Á jwúub dei jūúwáchah, nihat nin baácdih moón ī yéej chājatjidih jéihnit, búdí ī jūibíipna caá.* Páant ā yapbipna caá. Páant tíí ā jumna nah.

⁸Jwī Maáh Dios, chah wēpni, nin pah ā niijná caá: “Weém bíhmah jumni caá. Nihat wā chājnidih Maáh jumna, caandíh wā jwúub yohat túttimah páantjeh wā jumbipna caá. Jon játih wáát jumup jī. Buubut wā jumna caá. Túttimah, wā jwúub jūóhbiipna caá”, ā niijná caá.*

Jesucristodih Juan ā enat

⁹Weém, Juan, Jesúh jumna, ñi weép jehé panihni caá. Yeéb yeejép ñi yapat pah, weembút Jesúh túini doonádih wā naáwát jíib yeejép wā yapna caá. Ñi cádahcat pah, weemdíhbut ī yéej chājachah yuhna, Jesús ā teo wáacatjih caandíh wā cádahcan caá. Caán Jesús jwiít nihat jwī Maáh ā jumna caá. Dios naáwátidih Jesucristo ā naóh yapaatjidih wā bohéat jíib Patmos wūt jumni quewaboó ī yohni wā jumna caá. ¹⁰Ninjih jumna, bíc chooát yeó jáapdih Túini Espiritu ā wēpat weemdíh búdí ā jumuchah, ũoni pah wā jumup be. Páant oo jumat panihatdih wā enat pónih, wā táahmant Jesucristo wēpép áí wéhenap be. Búdí póojat nah yáaat pah bóo áí yáanap be. ¹¹Nin pah weemdíh áí niijíp be: “Buu ma enat pínahdih ma daacá. Pánih daác péanit, Asia baácboó jumni siete tútchinadih moón wíihwādih ma wahaá. Éfeso, Esmirna, Pérgamo, Tiatira, Sardis, Filadelfia, Laodicea tútchidih moondíh yuh buca ma daác wahaá”, ā niijíp be.

¹²Páant ā niijíchah joinít, weemdíh wéhenidih enat túut niijná, wā tac páud ñuhup be. Pánih tac páud ñuhni, orojih ī chājnjiji siete jíí cáagat nahnajih ī jíí cáagni páhanadih wā enep be. ¹³Caan náhna cátlh ñuhni cáac pah jíoghni

* 1.4 Ex 3.14 * 1.4 Is 11.2; Ap 4.5 * 1.5 Is 55.4 * 1.5 Hch 26.23; Col 1.18 * 1.5 Sal 89.27

* 1.6 Ex 19.6; Ap 5.10; 20.6 * 1.7 Dn 7.13; Mt 24.30; Mr 13.26; Lc 21.27; 1Ts 4.17

* 1.7 Zac 12.10; Jn 19.34,37 * 1.8 Ex 3.14; Is 41.4; 44.6; Ap 1.17; 22.13

Jesucristodih wā enep be. Áih jítcha páha bíic yoobó buug nájni yégueh chóodih ā dæwúp be. Orojih ī chājnjiji tōpdih jōóh poómp yoób juí wái chéoni ā jumup be.*
 14Áih waó yoóc túi baabní ā jumup be. Áih quíibnabut tæu ööpát tōpna pah ā iiguíp be.* 15Áih jítchanabut túi itfni quenalih naa pánih yeh iigni ā jumup be. Á wéheat búdí dóo yáaat pah ā yáanap be.* 16Áih jéihyepmant bóo téihyamant siete cúiwādih ā bíbohoh be. Íibat naá chénabóo jaco jumni eéep naadíh ā chāác tewep be. Yeó iigát pah áih móot ā yeh iiguíp be.

17Caandíh ennit, áih jítcha pebh wunni pah wā buugúp be. Páant wā buugúchah ennit, caán áih jéihyepmant bóo téihyajih weemdíh teo jáhanit, nin pah ā niijíp be: “Ma éumca bojóo. Weém bíhmah jumni caá. Nihat wā chājnidih Maáh jumna, caandíh wā jwúub yohat túttimah páantjeh wā jumbípa caá.* 18Weém báadhniyeh caá. Wunni wáih jumup yuh jí. Jwúub boó pud jūóhni wā jwúub wuncan níit, páant muntih. Jwúub booni jumna, cáacwādihbut wā jéih jwúub booaat túutna caá. Cáacwā iiguípna ī bejat déedih weemjéh túi ubni caá. 19Buutéh ma enatjidih ma daacá. Bæu ded pah ā jumatdih, túttimah ded pah ā yapat pínahdihbut ma daacá. 20Nin siete cúiwā wā jéihyepmant bóo téihyamant wā bíbohndih ma túi beh joicáh, bæu meemdíh wā naóhbpna caá. Orojih ī chājnjiji siete jíí cáagat nahnajih ī jíí cáagni páhanadihbut wā naóhbpna caá. Caán siete cúiwā siete tútchinadih moón wíihwā ī maáta panihni ī jumna caá. Queét wā naáwát dih naóh yapanit ī jumna caá. Orojih ī chājnjiji siete jíí cáagat nahnajih ī jíí cáagni páhana siete tútchinadih moón wíihwā ī jumna caá. Queét wā naáwát dih jointí ī jumna caá”, Jesucristo ā niijíp be.

Éfeso tútchidih moón

Jesúhwādih ā daác wahat túutat

2 1Páant níj naóh péanit, nin pah weemdíh ā jwúub níj naáwáp be, páant muntih: “Éfeso tútchidih moón

wíihwā, queétdih waóhndihbut nin pah ma níj daác wahaá:

“Wā jéihyepmant bóo téihyamant siete cúiwādih bíbohni caá wā jumup. Orojih ī chājnjiji siete jíí cáagat nahnajih ī jíí cáagni páhana cātíh jibni caá, ded pah ā iigát jumatdih jéihyat túut niijná. Pánih chájna, yeéb wíihwādih en bejna caá wā chájap. Pánih en bejna, yeebdíh nin pah wā níj naóhna caá: 2Nihat ní chájatdih wā jéih beedána caá. Wíih túini doonádih bitadih ní naáwát dih, weemdíh ní túi jenah jóí cádahcatdihbut wā túi jéihna caá. Yeejép chájnitdih ní iiatdihbut wā jéihna caá. “Jesúh túini doonádih naáwát náahna, jwíit ā wahnit caá”, bita ī niijíchah yuhna, queétdih jointí, yee naóhnt í jumatdih ní jéihyep be. 3Wíih túini doonádih ní naáwát jíib yeéb Éfeso tútchidih moón yeejép yapna yuhna, queét yeenitboodíh ní yap yohop be. Pánih yap yohnt, weemdíh ní cádahcan caá. Páant ní chájachah ennit, yeebdíh wā wéina caá.

4Obohjeéhtih túinit ní jumuchah yuhna, nin pah weemdíh ní yap yohna caá. Weemdíh ní jwíih túi oyatji pah bæu bíic yoobó ní oican caá. Ní jwíih túi míic oyatji pahbut bæu bíic yoobó ní míic oican caá. 5Pánihna, jwíih oina, ded pah ní chájatjidih náhninit, ní jwúub túut nuumá. Ní yeej chájatdih náhni dahwanit, ní cádahaá. Pánih cádahnt, wíih túini doonádih jwíih jepahnt, ní túi oyatji pah bíic yoobó ní jwúub oyoó. Obohjeéhtih, ní yeej chájatdih ní cádahcah, níih jiiát panihni wā jwejnijidih waícanjeh jwúub dáuc wáyadih wā bejbípa caá. Páant niijnít, nin pah wā níj naóhna caá: Yeéb Éfeso tútchidih moón ní jwíih oyatjidih cádahnt, weemdíh cádahna caá ní chájap. Páant ní yeejatdih ní cádahcat jíib, páant bóojeh, ní buudbípa caá.

6Obohjeéhtih, weemdíh ní túi oican yuhna, nindih ní túi chájna caá: Nicolaítas wút jumnt í yeej chájatdih

* 1.13 Dn 7.13; 10.5 * 1.14 Dn 7.9 * 1.14-15 Ez 1.24; 43.2; Dn 10.6 * 1.17 Is 41.4; 44.6-8; 48.12; Ap 1.8; 2.8; 22.13

ñi en iiná caá. Weembút i yéej
chājatdih wā en iiná caá.

⁷iDet molít jumna, Túini Espíritu
wíihwādih ā naáwáchah, i joyoó naáh!
Det weemdíh tái jenah joí
cádahcannitdih wā fip ā jumupboó
jumni nah quehedih wā jeémát
túutbipna caá.* Caan náh quehedih
jeémpnitboó i jwúub wuncan niít',
ma niíf daác wahaá", Jesucristo weemdíh
ā niijíp be.

**Esmirna tátchidih moón
Jesúihwādih ā daác wahat túutat**

⁸Páant niíf naóh péanit, nin pah
weemdíh ā jwúub niíf naáwáp be:
"Esmirna tátchidih moón wíihwā,
queétdih waóhndihbut nin pah ma niíf
daác wahaá:

'Weém bíhmah jumni caá. Nihat wā
chājnidih Maáh jumna, caandíh wā
jwúub yohat túttimah páantjeh wā
jumbipna caá.* Wanni wáih jumup yah
jí. Jwúub boo pud júóhni wā jwúub
wuncan niít, páant muntih. Pánih
jumna, yeebdíh nin pah wā niíf naóhna
caá: ⁹Wíihwā ñi jumát jíib, yeejép ñi
yapatjidih wā jéihna caá. Moh yéejnit
ñi jumátidihbut wā jéihna caá. Pánih
jumna yuhna, Dios ā wēpatdih
bíbohni, yeeb moh yéejnit nihcan caá.
Bitaboó "Jwiít judíowā Diosdih jwí tái
jepahna caá", niijná yuhna, yeebdíh
yeejép i yee naáwátjidihbut wā jéihna
caá. Queét Diofhwā nihcan, nemépihwā
caá. ¹⁰Buu yeeb chah yeejép ñi yapat
pínahdihbut ñi úumca bojoó. Ñi joyoó.
Nemép biquína ñijeéh jumnitdih nemat
múuboó ā nemat túutbipna caá,
weemdíh ñi cádahat pínah niijná.
Obohjeéhtih, maátcanjeh yeejép ñi
yapbipna caá. Páant yeejép i chājachah,
i mao yohochah yuhna, weemdíh ñi
cádahca bojoó. Yeeb weemdíh ñi
cádahcat jíib, yeebdíh wā pehbhoó
páantjeh wā jumát túutbipna caá.

¹¹iDet molít jumna, wíihwādih Túini
Espíritu ā naáwáchah, i joyoó naáh!
Det weemdíh tái jenah joí cádahcannit

i wunat túttimah, iiguíjna bejcan, wā
pehbhoó páantjeh i jumbipna caá,*
ma niíf daác wahaá", Jesucristo weemdíh
ā niijíp be.

**Pérgamo tátchidih moón
Jesúihwādih ā daác wahat túutat**

¹²Páant niíf naóh péanit, nin pah
weemdíh ā jwúub niíf naáwáp be:
"Pérgamo tátchidih moón wíihwā,
queétdih waóhndihbut nin pah ma niíf
daác wahaá:

'Weém íbat naá chénaboó jaco jumni
eeép naadíh bíbohni wā jumna caá.
Pánih jumna, yeebdíh nin pah wā niíf
naóhna caá: ¹³Yeeb ñi chājatdih, ñíih
tátchidih moón i chājatdihbut wā
jéihna caá. Caanjíh moón i maáh
Satanás caá. Caán tátchidih moón
Satanásdih jepahnit, Antipas wūt jumni
wíih doonádih tái naóhnijidih i mao
yohop be. Caandíh páant i mao
yohochah enna yuhna, weemdíh ñi tái
jenah joí cádahcap be.

¹⁴Obohjeéhtih, pánih tái jenah joí
cádahcan yuhna, bainí weemdíh ñi yap
yohop be. Biquína ñijeéh moón,
Balaam wūt jumni ñi bohéatdih i joiná
caá. Jon játih Balaam Balac wūt jumni
maáhjidih nin pah át niíf bohénap wut
jí: "Judíowādih ma yéejaat pínah
niijná, nin pah ma chājaá: 'Dios caá',
wēi niijnít, ñi wúhni jeémátidih
queétdih ma jeémát túútú. I weha
mána nihcannitjeh queétdih yeejép ma
chājat túútú", át niíf bohénap wut jí.
Jon játih judíowā caandíh joinít, i yéej
chājatji pah bíic yoobó mun tígaa buu
biquína ñijeéh jumnitbut i yéej chājna
caá.* ¹⁵Queét i chājat pah bita ñijeéh
moón Nicolaítas wūt jumnit yeejép i
chājat túutatboodíhbut i jepahna caá.
¹⁶Páant ñi yéej chājatdih ñi cádahaá. Ñi
cádahcah, waícanjeh ñi pebhna bejnit,
pánih yeejép chājnitdih wā cháác teoni
íbat naajih wā peéh chājipna caá.

¹⁷iDet molít jumna, Túini Espíritu
wíihwādih ā naáwáchah, i joyoó naáh!
Det weemdíh tái jenah joí

* 2.7 Gn 2.9; Ez 28.13; 31.8; Ap 22.2 * 2.8 Is 41.4; 44.6; 48.12; Ap 1.17; 22.13

* 2.11 Ap 20.14; 21.8 * 2.14 Nm 22.5,7; 25.1-3; 31.16; Dt 23.4

cádahcannitdih jeámant jumni maná wüt jumni jeémátdih wā wūhbiḡna caá.* Baabní jeé naanádiḡbut queétdih wā wūhbiḡna caá. Caán jeé naanádiḡ íih jáap wüt wā daácni ā jumbiḡna caá.* Bitá caán wütđih í jéihcan níft. Caán jeé naadíh ubniḡeh áih wütđih ā jéihbiḡna caá’, ma níj daác wahaá”, Jesucristo weemđíh ā níjíp be.

Tiatira tútchidih moón

Jesúhwáđih ā daác wahat tútat

¹⁸Páant níj naóh péanit, nin pah weemđíh ā jwúub níj naáwáp be: “Tiatira tútchidih moón wíihwā, queétdih waóhniđihbut nin pah ma níj daác wahaá:

‘Weém Dios wūúh caá. Quíib tūu ōopát tōḡna panih iḡní, jítcha túi itíni quenalih naa pániḡ yeh iḡní wā jumna caá. Pániḡ jumna, yeebđíh nin pah wā níj naóhna caá: ¹⁹Ñi túi chājatđih wā jéihna caá. Weemđíh bitadiḡbut ñi oyatđih wā túi jéihna caá. Weemđíh ñi túi jenah joyátđihbut wā jéihna caá. Bitadiḡ ñi teo wáacatđihbut wā jéihna caá. Yeejép yapna yuhna, weemđíh ñi cádahcatđihbut wā jéihna caá. Jwíih túut nuumnít, ñi túi jepahat chah buu ñi túi chājatđihbut wā jéihna caá.

²⁰‘Obohjeéhtih, pániḡ túi chājnit jumna yuhna, nin pah weemđíh ñi yap yohna caá: Caánt yeejép wili, Jezabel wüt jumniḡ,* “Dios naáwátđih naóh yapanih caá”, níj yeenih mi jumuchah yuhna, mi naáwáchah joiná, caántđih biáboó ñi wahcan beé. Yee bohénit, í weha mána nihcannitjīh wíihwáđih yeejép mi chājat túutna caá. “Jwíih dios caá”, í níj wēi wāhni jeémátdih queétdih mi jeémát túutna caá. ²¹Mi yeejatđih mi cádahat pínahdiḡ maatápdiḡ wā pánachah yuhna, páant yeejép chājatđih mi cádahican caá. ²²Páant mi cádahícat jíib caántđih wā tubáp chūúábipna caá. Mijeéḡ yeejép chājnitđihbut wā tubáp chūúábipna

caá. Í yeejép chājatđih túut nuumcán, queétdih chah wā peéh chājbipna caá. ²³Mi naáwátđih í jepahat peéh, mi weh panihnitđih wā mao yohbiḡna caá. Páant wā peéh chājatđih ennit, jéih beedáni wā jumatđih niḡat wíihwā í jéihbiḡna caá. Ded pah í jenah joyátđihbut wā túi jéihna caá.* Pániḡna, det yeej chājnitđih í yeej chājat jíib wā peéh chājbipna caá. Det túi chājnitboodíh í túi chājat jíibbut wā túi chājbipna caá.*

²⁴‘Obohjeéhtih, biquína yeebboó caánt yeejép wili mi bohéatđih ñi náahcap be. Satanás ā bohéatđihbut ñi joyáh bojop be. Pániḡna, yeebboodíh chah wā jwúub wutcan níft. ²⁵Nindiḡjeh yeebđíh wā jwúub chājat túutbiḡna caá: Ñi pebhboó wā jwúub dei juibíat pínahdiḡ pániḡ, wā bohéatđih ñi cádahca bojóo. ²⁶⁻²⁷Det yeejatđih yap yohnit, wā wutatđih jepah cádahcannitđih maáta wā waadábipna caá. Wā íp weemđíh maáh ā waadaát pah, yeebđihbut maáta wā waadábipna caá. Pániḡ maáta jumna, niḡat baácđih moondíh ñi wēp wutbiḡna caá, Dios ā weñat pínahdiḡ í túi chājat pínah níjina. Í jepahcaḡ, búdí ñi peéh chājachah, queét í budáh bejbipna caá.* ²⁸Yeebđíh baáb aáb jūúwúchah jumni cúidih wūhniḡ, ñijeéḡ weémboó wā jumbiḡna caá.

²⁹‘Det molít jumna, Túini Espíritu wíihwáđih ā naáwáchah, í joyoó naáh!’ ma níj daác wahaá”, Jesucristo weemđíh ā níjíp be.

Sardis tútchidih moón

Jesúhwáđih ā daác wahat tútat

3 ¹Páant níj naóh péanit, nin pah weemđíh ā jwúub níj naáwáp be: “Sardis tútchidih moón wíihwā, queétdih waóhniđihbut nin pah ma níj daác wahaá:

‘Weém Túini Espíritu niḡat ā wēpatđih bíbohni caá. Siete

* 2.17 Ex 16.14-15,33-34; Jn 6.48-50 * 2.17 Is 62.2; 65.15 * 2.20 1R 16.31; 2R 9.22,30

* 2.23 Sal 7.9; Jer 17.10 * 2.23 Sal 62.11-12; Pr 24.12; Ez 18.30; 33.20; Mt 16.27

* 2.26-27 Sal 2.8-9

cúiwādhbut bíbohni wā jumna caá. Pánih jumna, yeebdíh nin pah wā níj naóhna caá: Ñi chājatdih wā túi jéihna caá. Bitā yeebdíh nin pah ī níj jenah joyóp yuh caá: “Queét Jesúsíh túini doonádih túi jepahnit caá”, ī níj jenah joiná caá.

¹Obohjeéhtih, páant ī níj jenah joyóchah yuhna, bainíjeh weemdíh jepahna, wunnit panihnit īi jumna caá. ²Pánih jumna, iÑi túi chāja chaáh! Ñi túi chājcat enna, Dios ā weican caá. Jáanit panihnit, túi chājnit īi jumna. ³Wā naáwátidih īi jwíih joyátjidih īi túi jwúub náhninaá. Pánih náhninit, wā weñat pínahdih īi túi chājaá. Túut nūmniít, īi yéej chājatdih cádahna, túiniboodíh īi chājaá. Weém wā nijátji pah īi chājcah, īi náhnicah, nūmnií cáac nūmúidih ā juibíat pah, yeebdíh peéh chājadih wā bejbipna caá.*

⁴Obohjeéhtih, biquína yeebboó yeejép chājnit nihcan, quei wíhcanni yégueh duonít panihnit īi jumna caá. Pánih jumna, túi baabní yégueh duonít, wājeéh nī jibbipna caá. ⁵Det wā naáwátidih cádahcannit, queét pah túi baabní yégueh duonít īi jumbipna caá. Weemdíh jepahnitíh wútnadiah wā bíbohni papélah tólihdih íih wútnadiah daácna, wā jwúub wio yohcan níit.* Wājeéh páantjeh ī jumbipna caá. Wā íip ā enechah, ángelwābut ī enechah, “Nin wíih caá”, wā níj naóhbipna caá.* ⁶iDet molít jumna, wíihwādh Túini Espírítu ā naáwáchah, ī joyó naáh! ma níj daác wahaá”, Jesucristo weemdíh ā nijíp be.

**Filadelfia tútchidih moón
Jesúsíhwādh ā daác wahat tútat**

⁷Páant níj naóh péanit, nin pah weemdíh ā jwúub níj naáwáp be: “Filadelfia tútchidih moón wíihwā, queétdih waóhndihbut nin pah ma níj daác wahaá:

‘Weém yéejat wíhcanni, túi yoobópdih naóhni wā jumna caá. Jon

játih maáh Davidji cáacwādh ā wútat pah weembút wā wutbipna caá. Pánih jumna, jéc panihnidih weém wā wātachah, bitaboó ī jéih nemcan níit. Wā nemechah, bita ī jéih wātcan níit.* ⁸Nihat yeéb īi chājatdih wā jéihna caá. Ñi pebh jéc panihnidih wā wātāt túttimah, bitaboó yeebdíh ī jéih nemcan níit. Bainí túi jenah joiná yuhna, wā naáwátidih, weemdíhbut īi cádahcap be.

⁹Obohjeéhtih, bita īi pebh jumnit Satanáhwā caá. “Jwiít judíowā, Dioíhwā caá”, niijná yuhna, wíihwā nihcan caá. Pánihna, queétdih īi pebh bódicta caj yoh ñajat túttnit, “Yeebdíh Dios yoobópdih át oi tagaá”, wā niját tútubipna caá.* ¹⁰Wíih túini doonádih yeebdíh wā cádahcat tútuchah joinit, īi túi jepahap be. Páant īi cádahcat ennit, nin baácdih jumnit nihat cáacwā yeejép ī yapachah, yeebdíh wā wapbipna caá. Caán láa queétdih tabit yeejép yapat túttnit, ded pah ī jummatdih wā jéihyabipna caá. ¹¹Ñi pebhna wā jwúub dei bejat pínah bahnijeh ā judhna caá. Pánihna, wíih túini doonádih īi joyátjidih īi quíib buudcá bojoó. Pánih quíib buudcán, weemdíh páantjeh īi jepahachah, īi túi chājatji jíib pínahdih bitaboó ī jéih déuc wáican níit.

¹²Wíih túini doonádih cádahcannitdih wā íip pebhboó wā jumat tútubipna caá. Jagáp nahna pah túi wép ñuhnit panihnit jumna, ā pebhboó páantjeh ī jumbipna caá. Á pebhboó ī jumuchah, wā íipíh wútdih, áih jáap tútchi wútdihbut queétdih wā daácbipna caá, “Nin Dioíh caá”, ā niját pínah niijná. Áih jáap tútchi Jáap Jerusalén wútt jumni tútchi ā jumbipna caá. Caán tútchi Dios ā jumupmant ā dei jéohbipna caá. Caán láa weembút jáap wútt bíbohna, caán wútdihbut queétdih wā daácbipna caá.*

¹³iDet molít jumna, Túini Espírítu wíihwādh ā naáwáchah, ī joyó naáh!

* 3.3 Mt 24.43-44; Lc 12.39-40; Ap 16.15 * 3.5 Ex 32.32-33; Sal 69.28; Ap 20.12

* 3.5 Mt 10.32; Lc 12.8 * 3.7 Is 22.22; Job 12.14 * 3.9 Is 43.4; 49.23; 60.14 * 3.12 Is 62.2; 65.15; Ap 21.2

ma niŋ daác wahaá”, Jesucristo weemdíh ã niijíp be.

**Laodicea tútchidih moón
Jesúhwádih ã daác wahat tútat**

¹⁴Páant niŋ naóh péanit, nin pah weemdíh ã jwúub niŋ naáwáp be: “Laodicea tútchidih moón wíhwā, queétdih waóhndihbut nin pah ma niŋ daác wahaá:

‘Weém yeeccanni, wā íp ded pah ã jumatdih yoobópdih naóhni caá. Nihat ã chājatjidih Maáh wā jumna caá.’

¹⁵Ded pah ñi jumatdih wā túi jéihna caá. Weemdíh jenah joinít jumna yuhna, bainíjeh ñi jenah joiná caá. Nin pah caá yeéb ñi jumap: Maatápdih mah chúud jwejni panihni caá. Túi cámahni nihcan, túi chāhniibut nihcan caá. Pánihni mahdíh ñi wēicat pah, túi jenah joicá buəgnít ñi jumuchah, weembút yeebdíh wā wēican caá. Weemdíh ñi túi jenah joyóchah nihna, chah áta túi tagaá. Ñi túi jenah joicáh, nump yeejép áta jum tagaá.

Obohjeéhtih, tac yoobjéh ñi jepahachah, chah yeejép caá.

¹⁶Pánihnit ñi jumuchah enna, búdí wā iiná caá. Yeejép mahdíh wā éeg yohat pah yeéb weemdíh tac yoobjéh jepahnitdihbut wā yohbipna caá. ¹⁷Nin pah ñi niŋ jenah joiná yuh caá: “Weém dawá bíf dée bíbohni caá. Dedé júhdhat wihcan caá”, ñi niŋ jenah joiná yuh caá. Obohjeéhtih, páant niŋna yuhna, Dios ã enechah, moh yéejnit, yégueh wihcannit, jéih encannit panihnit ñi jumatdih ñi jéihcan caá. ¹⁸Pánihnit ñi jumuchah ennit, nin pah yeebdíh wā niŋ naóhna caá: Orodih ñi jíib chājat pah, ñi yéej chājatdih wā yohat pínahdíh ñi úúbú. Yégueh wihcannit ñi tíicat pah, Dios ã enechah, ñi yéej chājatdih tíicat caá náahap. Pánihna, weemdíh jepahnit, túi baabní yégueh panihni wā týatdih wā wūhuchah, ñi úúbú. Túini yégueh duonít í tíicat pah, ñi yéejatdih cádahnit, Dios ã enechah, yeebbút ñi tíiccan níf. Quíib cohatdih

ñi jíib chājat pah, wā teo wáacat pínahdíh ñi úúbú, jéih ennit panihnit Diosdih túi jenah joyát túut niŋna. ¹⁹Nihat wā oinitdih wā túut nuumát túutna caá. * Pánihna, wā oinitá, ñi yéejatdih cádahnit, túiniboodíh yoobópdih ñi túut nuumú. ²⁰Weemdíh ñi joyoó. Ñijeéh jumíhna, ñíih jéc nemni panihnidih ej ñahna caá wā chājap. Páant wā ejechah joinít, ‘Ma waád jūúwú’, weemdíh ñi niijí. Páant ñi waadát túutuchah, bícdih numah jeémát pah ñijeéh wā jumvipna caá. ²¹Wā boo pud jūúwát túttimah, wā íp bícdih weembút wā wutna caá. Pánihat pah yeebbút yéejatdih ñi yap yohat túttimah, wā pehbóó wájeéh bícdih wā wutat tútvipna caá.*

²²‘iDet molít jumna, Túini Espíritu wíhwádih ã naáwáchah, í joyoó naáh!’ ma niŋ daác wahaá”, Jesucristo weemdíh ã niijíp be.

**Jeámant moón Diosdih
bódicha caj yoh ñajnit, í weñat**

4 ¹Pánihat túttimah, jeáboó jéc wātni panihnidih wā enep be. Póojat nah búdí ã yáaat pah bóo wā joyóchah, weemdíh jwíih wéheni áí wéhenap be, páant muntih: “Ninna ma púuh laáb jūúwú. Túttimah bóo láa ded pah ã yapat pínahdíh meemdíh wā júutvipna caá. Wā niŋját pahjeh tígá páant ã yapvipna caá”, ã niijíp be.

²Páant ã niijíchah joinít, Túini Espíritu ã wēpat weemdíh búdí ã jumuchah, caanná wā púuh laáb juibínap be. Caanná púuh laáb juibína, Maáh chúudnidih wā enep be. ³Túi duu jélep yeh iigní, jaih jélepni júdu tac yoób ã chúudap be.* ⁴Á chúudap pebh veinticuatro maáta chúud púuda bojnitdihbut wā enep be. Túi baabní yégueh chóonadih duonít, maáta í duwát oro júduadnih í duwáp be. ⁵Wā jwíih enni ã chúudapmant úum náah jumni wedóat, énoh bícdihbut páantjeh yána ã chājap be. Á en boj chúudapdih siete jiiát dahna Túini Espíritu búdí ã wēpatdih júutni ã jumap be.* ⁶Á en

* 3.14 Pr 8.22-31; Jn 1.3; Col 1.15,18 * 3.19 Pr 3.12; He 12.6 * 3.21 Jn 16.33; Ap 5.5

* 4.2-3 Ez 1.26-28; 10.1 * 4.5 Ez 1.13; 19.16; Zac 4.2; Ap 1.4; 8.5; 11.19; 16.18

chúudup pebh búdí muj pah jígohni túi jéleprni ā jumup be.

Ā chúudup pebh chéneña míc ángelwā yuhna, mácah jígohnit, nihát íih bácahna dawá quíibna jumnit ī jumup be.* ⁷Jwíih jumni jíó dūuni pah ā jígohop be. Caán túttimah, momo jiwi pah ā jígohop be. Caán túttimah, cáaquíh móot pah jumni ā jumup be. Caán túttimah, jiijni jao pah ā jígohop be.* ⁸Queét chéneña míc dawá quíibna jumnit, seis muj wápanabut bíbohni ī jumup be. Íih muj wápana chahmant, numantbut dawá quíibna ā jumup be.* Yeó jáap jumát pah, chei jumát pahbut páantjeh Diosdih búdí wēi naóhna ī chájap be. Nin pah ī niijíp be:

“Túini, túini, túini, Dios jwí Maáh chah wēprni caá ā jumup.* Caán jon játih átát jumup jí. Būubut ā jumna caá. Túttimah, ā jwúb júóhbična caá”, ī niijíp be.

⁹Páant niij wēina, páantjeh jumnidih “Túina caá”, niijná ī chájap be. ¹⁰Páant ī weñat pah muntih, veinticuatro maátabut Maáh ā chúudup pebh juibí bódična caj yoh ñajnit, caán páantjeh jumnidih ī weñep be. Pánih wēina, ī maáta jumna dúwát júdunadih ā chúudup pebh ī cádah jwejep be. Pánih cádah jwejni, nin pah ī niijíp be:

¹¹ “Meemdíh búdí jwí wēini caá. Jwí Maáh chah wēprni, chah túini caá. Ma náahat pahjeh nihatdih chájni ma jumna caá. Pánihna, meemdíh búdí weñat caá náahap”, Diosdih ī niij wēi naáwáp be.

Daác pinni quíit, Oveja Wúúhbut

5 ¹Túttimah, jwúb enna, Dios ā jéihyepmant bóo téihyamant chénaabó daác pinni quíitdih ā bíboh chúuduchah, wā enep be.* Siete láa wíidahatjih ā néeh teoni quíit ā jumup be. ²Wēprni ángeldihbut wā enechah, nin pah ā wēprni naáwáp be: “¿Ded tígáá con quíitdih ā néeh tewatjidih watni

pínah? Yéejat wihcannijeh con quíitdih ā jéih watbipna caá”, ā niijíp be.

³Páant ā niijíchah yuhna, caán quíitdih watni pínah, yéejat wihcannidih ī jéih bid juicáp be. Japboó jumnit, nin baácboó jumnitbut, báadhni, wunnitbut caán quíitdih ī jéih watcap be. Caán quíitdih en naóhni pínah ā wihcap be. ⁴Caán quíitdih wat en naóhni pínahdih ī bid juicáh ennit, weém búdí wā juúup be. ⁵Páant wā juúúchah ennit, bíc veinticuatrojeéh jumni nin pah weemdíh ā niijíp be: “Ma júicá bojóo. Con quíitdih ā néeh tewatjidih watni pínah Judá ā juimená poómpdih bóo caá. Caán chah wēprni jumna, “Jíó dūuni”, ī niijni, maáh Davidji juima ā jumna caá. Caandíh eníhcannitdih yap yohni jumna, con quíitdih siete ā néeh tewatjidih watni pínah ā jumna caá”, ā niijíp be.*

⁶Páant ā niijíchah joiná, Maáh ā chúudup pebh Oveja Wúúhdih wā enep be. Chéneña míc dawá quíibna jumnit, veinticuatro maátabut ī cátfh ā űuhup be. Caán ī maoniji pah ā jígohop be. Siete mona jumni, siete quíibnabut ā jumup be. Áih siete mona wēpat búdí bíbohni ā jumát dih júutna ā chájap be. Áih siete quíibna nihát nin baácboó Túini Espíritudih Dios ā wahachah, ā túi en beedáátdih júutna ā chájap be.* ⁷Caán Oveja Wúúh Maáh pebh juibíni, Dios ā jéihyepmant bóo téihyamant ā bíbohni quíitdih ā ubup be. ⁸Páant ā ubuchah ennit, chéneña míc dawá quíibna jumnit, veinticuatro maátabut Oveja Wúúh pebh bódična caj yoh ñajnit, caandíh ī weñep be. Queét nihát maáta bíitat dahna árpas ī niijnidih bíbohni, oro pamapnadihbut ī bíbohup be. Caán oro pamapna díitdih túi chej jumni cáwat pínah ā jumup be. Caán túi chej jumni cáwat pínah Diofhwā caandíh ī wúbát panihni ā jumup be.* ⁹Pánih Oveja Wúúhdih wēina, nin jáap ewatjih ī niij ewep be:*

“Meém ī mao yohniji jumna, míh meépríh cáacwā ī yéejatdih ma yoh wúhup be, Diosjeéh ī túi

* 4.6 Ez 1.22 * 4.6-7 Ez 1.5-10; 10.14 * 4.8 Ez 1.18; 10.12 * 4.8 Is 6.2-3 * 5.1 Is 29.11 Ez 2.9-10; Zac 5.1 * 5.5 Gn 49.9; Is 11.1,10; Jn 16.33; Ap 3.21 * 5.6 Is 53.7; Zac 4.20 * 5.8 Sal 141.2; Ap 8.3 * 5.9 Sal 33.3; 98.1; Is 42.10

jumat pínah niijná. Nihat cáacwā poómp jumat pah, nihat mácah wéhenit, nihat baácdih moón meemdíh jepahnitdihjeh míih meépdih yohnit, i yéejatdih ma yohop be.

¹⁰Dioíhwā i jumat pínah, caandíh wēi wūbh wūhnit pínahbut niijná, queétdih nionit, nihat baácdih moón maáta pínah queétdih ma waadánap be.* Pánih chájni jumna, con ā daácní quiítdih ā néeh tewatjidih ma jéih watna caá”, i niijíp be.

¹¹Páant i niij eo péanachah, jwúub enna, dawá yoobát ángelwā i ewatdih wā joyóp be, páant muntih. Maáh chúudnidih, chéneha míic dawá quíib jumnidih, veinticuatro maátadihbut ángelwā i túi júud ñuh púuda bojop be. Queét ángelwā tabit i wēp ewechah, wā joyóp be.* ¹²Nin pah queét i niij wēi ewep be:

“Meém Oveja Wūúh, i mao yohniji nihat cáacwādi h wutni, nihatdih jéih beedáni, chah wēpni caá. Cáacwā i yéejat jíib i mao yohniji ma jumuchah enna, meemdíh jwí wēina caá. ‘Chah túini caá’, meemdíh niij weñat caá náahap”, i niijíp be.*

¹³Túttimah, bitabut i wēi ewechah, wā joyóp be. Nihat Dios ā chájni tji japmant moón, nin baácdih moón, búdí mujdih moonbát, báadhnit, wunnitbut, nihat bífcdih nin pah i niij wēi ewep be:

“Meém jwí Maáhdih, Oveja Wūúhdihbut yeéb chénewādi h jwí túi wēi eona caá. ‘Táinit yoobát caá. Chah wēpnit caá’, jwí niijná caá. Yeebdíh páantjeh niij wēi naáwát caá náahap”, i niijíp be.

¹⁴Páant i niij wēi ewechah joiná, queét chéneha míic dawá quíibna jumnit “Páant tíi, i niij wēi ewe naáh”, i niijíp be. Queét veinticuatro maátaboó bódicha caj yoh ñajnit, Diosdih, Oveja Wūúhdihbut búdí i weñep be.

Daác pinni quiítdih Oveja Wūúh ā jwíih watat

6¹Túttimah, caán daác pinni quiítdih Dios ā jwíih néeh tewatjidih Oveja Wūúh ā watap be. Páant ā watat túttimah, bíic dawá quíibna jumni boó, búdí énoh yáaat pah bóo “Ma júúwá”, ā niij ejep be. ²Páant ā niij ejat túttimah, túi baabní cabalodih wā enep be.* Caán caballoyih chúudni ñúupat tuu bíbohndih maáta i dawát júudih Dios ā wūhup be. Páant ā wūhat túttimah, caánboó caandíh en júihnidih míic mao yap yohodih ā bejep be.

Segundo ā néeh tewatjidih ā watat

³Túttimah, Oveja Wūúh bíih néeh tewatjidih ā jwúub watap be, páant muntih. Páant ā watat túttimah, bíih dawá quíibna jumni “Ma júúwá”, ā niij ejep be. ⁴Páant ā niij ejat túttimah, bíih caballo túi ðuuni ā júúwáchah, wā enep be.* Caán ðuuni caballoyih chúudnidih nin baácdih moondíh míic mawat tútat pínah wēpatdih, búdí íibat naadíhbut Dios ā wūhup be.

Tercero ā néeh tewatjidih ā watat

⁵Túttimah, chénedih wat péaniji bíihdih ā jwúub watap be, páant muntih. Páant ā watachah, bíih dawá quíibna jumni “Ma júúwá”, ā niij ejep be. Páant ā niij ejat túttimah, bíih caballo einidih wā enep be.* Caán einijih chúudni chodat i jenah enatdih ā bíbohup be. ⁶Caandíh wā enechah, dawá quíibna jumnit cātíh chúudniboó nin pah ā niijíp be: “Nuugúp láa bíic yeó jáap i tewat jíibjih bíic kilobitjeh trigodih, tres kilosbitjeh cebadadi h jéih jíib chájbipna caá. Obohjeéhtih, chénat pahdih i jéih jíib cháj buájacan níit. Trigo, cebadabut bainí jíib jumni yuhna, búdí ā jíib jumbipna caá. Obohjeéhtih, jeémát chájat yíi, jiwá iguúh mac bífcdih páantjeh ā jumna naáh”, ā niijíp be.

* 5.10 Ex 19.6; Ap 1.6; 20.6 * 5.11 Dn 7.10 * 5.12 Jn 1.29; 1Co 5.7 * 6.2 Zac 1.8; 6.3,6
* 6.4 Zac 1.8; 6.2 * 6.5 Zac 6.2,6

Cuarto ā néeh tewatjidih ā watat

⁷Táttimah, bíc peihcannidih wat péaniji bíhdih ā jwáub watap be, páant muntih. Páant ā watachah, péeni dawá quíibna jumni, “Ma júúwú”, ā níj ejep be. ⁸Páant ā níj ejat táttimah, bíh caballo wunnitíh bácah pah jígohnidih wā enep be. Caanjíh chúudni “Wunat túutni”, wūt jumni ā jumup be. Caán táttimah júóhni “Iiguíjna bejat túutni”, ā wūt jumup be. Pánihna, queétdih nin baácdih moondíh mao yohat wēpat pínahdih Dios ā wūhup be. Míic mawat túutnit, nuugúpjih wunat túutnit, jiadih moón nuúpwādih tac behanit, túi daoca bnuugnítjeh cáacwādih Dios ā mao yohat túutup be.*

Quinto ā néeh tewatjidih ā watat

⁹Táttimah, chéneha míic ā néeh tewatjidih wat péaniji bíh bíúhdih ā watap be, páant muntih. Páant ā watachah, Diosdih cáo wūh cáagat naa númp Jesúhfwādih í maonit caolihjidih wā enep be. Dios naáwátidih naóhna, “Weém Jesúh caá”, í níjájti jíib queétdih ít mawap tají. ¹⁰Diosdih nin pah queé í níj ejep be: “Maá, yéejat wihcanni, yeeatbut wihcanni, ma níjáj pah yoobópdih chájni caá. ¿Nin baácdih moón jwiítidih maonítjidih débólih tigaá ma peéh chájbi?” í níjáj be. ¹¹Páant í níjíchah joinít, Dios queétdih túi baabní yéueh chóodih wáhnit, nin pah ā níj jepahap be: “Ñi choo jwúhuú. Bitá ñi déewā panihnit Jesúhfwā, í mao yohnit pínah, yeéb túini doonádih ñi naáwátji pah queétdih bohé jwuhna caá í chájap. Yeebdíh í mawatji pah queétdihbut í mao beedáat pínah ā judh jwuhna caá. Pánihna, queétdih í mawat pínah játih, bainí ñi choo jwúhuú”, ā níjáj be.

Sexto ā néeh tewatjidih ā watat

¹²Táttimah, bícjíh bóo téihya ā néeh tewatjidih wat péaniji, bíhdih ā watap

be, páant muntih. Caandíh ā watachah, búdí baác méméat ā jumup be.* Pánihichah, yeó ā dupúáh bejep be.* Widhbut meép panihni ā duuah bejep be.* ¹³Máa cáca máa quehedih ā boloh yoh jéena bojat pah cúiwábut í yúug jéen bejep be. ¹⁴Pánihichah, jeábut ā buudáh bejep be.* Nin baácboobút nihat jeená, nihat quewanabut ā túut nuumáp be.* ¹⁵Páant ā yapachah ennit, nin baácdih moón í maáta jeé íit díitna í jweí waadáp be. Soldadowá í maáta, búdí bíí dée bíbohni, wēpnit, nihat queétdih teo wáhnit, teo wáhnit nihcannitbut caanná míic í jweí waadáp yuh be. Bitabut jeé cātíh í jweyép be.* ¹⁶Pánih jweinít, jap bóo jeenádih, jee dáhnadihbut nin pah í níjáj be: “Jwiítidih ma jáh júúwú.* Con Maáh chúudnidih, Oveja Wúúhdihbut búdí jwí úmna caá. Pánihna, jwiítidih ma jáhaá, Oveja Wúúhdih jwí yap yohatji jíib ā peéh chájat pínah níjána. ¹⁷Caandíh yap yohnitdih ā peéh chájat pínah yeó jáap wáát jumna caá. Caán ā peéh chájat pínahdih ded pah jwí jéih jweicán níít”, í níjáj be.*

144 mil Dioíhwā ā wūt búudhniit

7 ¹Pánihat táttimah, chéneha míic ángelwādih wā enep be. Queé nihat pehbóo í bejep be. Jwíh waóh bejni chóop yapatboó bej, caán táttimah bejni bíh chóop yapatboó bej, caán táttimah bejni yeó aáb júúwúpboó bej, caán péeni yeó dei bejepboó ā bejep be. Pánih bejnit, í bejepmant júóhni johlitnadih í jáhap be. Pánihna, nin baácboó, búdí mujdihbut johlit ā johcap be. Dedé bíc máa nahdih ā joh jáhacap be.* ²Pánihat táttimah, bíh ángel yeó aáb júúwúpmant ā júúwúchah, wā jwáub enep be. Dios páantjeh jumníh wūt áihwādih búudhdudih júóhna ā chájap be. Pánih júóhniit, bita chéneha míic bejnitboó, nin baácdih, búdí mujdihbut Dios ā yéejat túutnit pínah ángelwādih wēpép ā ejep be. ³“Judh jwuhna caá. Dioíhwādih íih

* 6.8 Jer 15.3; Ez 5.12,17; 14.21 * 6.12 Ap 11.13; 16.18 * 6.12 Is 13.10; Jl 2.10,31; 3.15; Mt 24.29; Mr 13.24-25; Lc 21.25 * 6.12 Jl 2.31 * 6.13-14 Is 34.4 * 6.14 Ap 16.20
* 6.15 Is 2.19,21 * 6.16 Os 10.8; Lc 23.30 * 6.17 Is 13.6; Ez 30.2-3; Jl 1.15; 2.11;
Am 5.18-20; 8.9-14; Sof 1.14-18; Mal 3.2 * 7.1 Jer 49.36; Dn 7.2; Zac 6.5

móot juúhndih ã wütdih wã búudh jwuhat túut caá. Pánih wüt búudhdhat pínah játih nin baácdih, búdí mujdih, máanadihbut ñi yéjea jwuhca bojóó”, queéet chéneña míc ángelwádh ã niíf ejep be.*

⁴Pánihna, Dioíh wütjñh íih móot juúhdih búudhñit “Ciento cuarenta y cuatro mil Israel ã juimená ã jumna caá”, caán ángel ã niijchah, wã joyóp be.

⁵Doce mil Judá juimená jumñit ã wüt búudhñit ã jumup be. Bitá doce mil Rubén juimená, bitá doce mil Gad juimená ã wüt búudhñit ã jumup be.

⁶Bitá doce mil Aser juimená, bitá doce mil Neftalí juimená, bitá doce mil Manasés juimená ã wüt búudhñit ã jumup be.

⁷Bitá doce mil Simeón juimená, bitá doce mil Leví juimená, bitá doce mil Isacar juimená ã wüt búudhñit ã jumup be.

⁸Bitá doce mil Zabulón juimená, bitá doce mil José juimená, bitá doce mil Benjamín juimená ã wüt búudhñit ã jumup be. Páant moonjéh nihat ciento cuarenta y cuatro mil ã wüt búudhñit ã jumup be.

Dawá baabní yégueh ðuonít

⁹Pánihat túttimah, dawá cáacwádh wã enep be. Nihat baácdih moón, nihat cáacwã poómp mácah wéhenit Cristodih jepahñitj caanjíh míc wáac ñuhñitdih wã enep be. Dawá cáacwã, jenah enna, buujáca naáh, Maáh ã chúudup, Oveja Wüúh pehbüt ã ñuhup be. Túi baabní yégueh ðuonít, táam núonadihbut ã bíbohó be. ¹⁰Queéet nihat nin pah ã niíf wëi ejep be:

“Dios nihatdih Maáh caá. Caán, Oveja Wüúhbut jwiítdih túi ubñit caá”, ã niijp be.

¹¹Queéet dawá ángelwã Maáh ã chúudupdih, veinticuatro maátadih, chéneña míc dawá quíibna jumñitdihbut ã ñuh páuda bojop be. Pánih ñuhñit, cáacwã ã wëi naáwáchah joinít, páah yoh ñajñit, caandíh queéetbut nin pah ã wëi naáwáp be:

¹²“Páant tigaá. Meém chah túini, nihat jéihni, chah wëpni caá. Ma wëpatjñh nihatdih chájni caá. Pánihni ma jumuchah, ‘Túina caá’, páantjeh niiját caá náahap. Meemdíh búdí jwí wëina caá”, ã niijp be.

¹³Túttimah, bíc maáh nin pah weemdíh ã niíf wübh joyóp be: “¿Nit túi baabní yégueh ðuonít det tigaá? ¿Dedmant tigaá ñt jüóh?” ã niijp be.

¹⁴“Weém wã jéihcan caá. Meémboó queétdih ma jéihna nacaá”, caandíh wã niíf jepahap be. “Nihat cáacwã tubit yeejép yap láa, Dioşdih ã cádahcat jíib ã mao yohñitj caá.* Íih yéguehdih ã chocat pah, Oveja Wüúh áih meépdih yohna, ã yéjatdih ã yohñit ã jumna caá. Pánihna, yégueh túi baabní chóodih ã ðuoná caá.*

¹⁵“Pánih ðuonít jumna, Dios ã chúudup pebh yeó jáap jummat pah, chei jumat pahbut caandíh páantjeh ã wëi naóhna caá. Dios íjeéh jumna, queétdih ã warpíjna caá.

¹⁶Chéneji nuugúp ã jwúub wuncan niít. Taca jootátbut ã jwúub wihcan niít. Yeó ã wihcah, tubit cháhat ã wihcan niít.*

¹⁷Maáh pebh ñuhñi Oveja Wüúh owejawádh túi en ðaoní ã en dawát pah, queétdih ã en ðaobíjna caá.* Owejawádh en ðaoní ã waawát pah, meo waócáhna queétdih ã numah bejbipna caá, báadhdat túutni mahdih ã babbhat pínah niijná.* Pánihna, queéet páantjeh wëina, chéneji ã jüicán niít”,* weemdíh ã niijp be.

Seis ã néeh tewatjidih wat péanit, péenidih ã watat

8 ¹Seis ã néeh tewatjidih wat péaniji péenidih ã yoób watap be. Páant ã watachah, tac yoób hora dée wéheat laihcan, nihat ã yayáh bejep be.

²Túttimah, Dios pebh ñuhñit siete

* 7.3 Ez 9.4,6 * 7.14 Dn 12.1; Mt 24.21; Mr 13.19 * 7.14 Jn 1.29; 1Jn 1.7 * 7.16 Sal 121.6; Is 49.10 * 7.17 Sal 23.1; Ez 34.23; Jn 10.1-16 * 7.17 Sal 23.2; Is 49.10; Jn 4.10; 7.37

* 7.17 Is 25.8; Ap 21.4

ángelwādh wā enep be. Bih̄ queétdih siete póojat nahnadh̄ ā wūhup be. ³Bih̄ ángelbut orojih̄ ī chājni pamapdh̄ bíbohni Diosdh̄ cáo wūhna ī cáagat naa pebh̄ ā juí űhup be. * Búdí chej jumni cáwat pínadh̄ caandih̄ ī wūhup be, nihat Dioh̄wā ī űbát biícdih̄ widnit, Dios ā chúudup pebh̄ jumni oro naajih̄ ā cáo wūhat pínah̄ niijná. * ⁴Páant ā cáo wūhuchah, caán chej jumni jeí, Dioh̄wā ī űbát biícdih̄ Dios pebh̄ ā chao űah̄ bejep be. ⁵Páant ā cáo wūhat túttimah, caán naadh̄ bóo tū tū tādoh̄dh̄ caan pámapna náo yac péanit, baácboó ā puoh̄ jéena bojop be. * Páant ā puoh̄ jéenanachah, úum náah̄ jumni wedóat énoh̄ biícdih̄ tubit ā yeéj yáanachah, baác ā méménap be. *

⁶Túttimah, queét siete ángelwā ī bíbohni póojat nahnadh̄ póojat túut ī chājap be.

Jwih̄ cuatro póojat nahna

⁷Biíc ángel ā jwih̄ póoj waáwáchah, mah cámahni dahna, iigní tū tādoh̄na biícdih̄, meép wid jumni, baácboó ā yúug jéenep be. Páant ā yúug jéenechah, tacdh̄ yoób dée buwájeh̄ baác ā iiguíp be. Tacdh̄ yoób déejeh̄ máa, ylipbut, ā iigáh̄ bejep be. *

⁸Caán túttimah, bih̄ ángel jwuh̄ ā bíbohni nahdh̄ ā póojop be. Páant ā póojochah, búdí jee páh̄ bóo, iigní dah, jeámant buúg jéen bejnit, búdí mujna ā buúg báahap be. Páant ā buúg báahachah, búdí muj tacdh̄ yoób dée meépjuh̄ ā túut nuumúp be. * ⁹Caán ā buúg báahapboó búdí mujdh̄ moón queejwá ī wunup be. Caánboó pahni dahwani jāajnábut ā daabáh̄ bejep be.

¹⁰Caán túttimah, bih̄ ángel jwuh̄ ā póojop be. Páant ā póojochah, búdí yuyú iigát pah̄ bóo iigní cáí, jeámant buúg jéen bejnit, biquí mujna buúg báahnit, meo waócáhnadh̄but ā chūúup be. * ¹¹Páant ā buúg báahachah, nihat ā chūúhni óoni mujna ā túut nuumúp be. Páant ā

óonachah, dawá cáacwā caán mahdh̄i babhna, ī wunup be. Caán cáí “Óoni”, ā wūt jumup be. *

¹²Biíc peihcannit ángelwā ī póojat túttimah, bih̄ ángel jwuh̄ ā póojop be. Páant ā póojochah, yeó, widh̄, cúiwābut tacdh̄ yoób déejeh̄ ī yeh̄ iigát ā buúdh̄ bejep be. Pánihna, chéneha míc hora pohba yeó ā chāhcap be. Cheibut chéneha míc hora pohba widh̄, cúiwā ī yeh̄ iigáp be. *

¹³Queét chéneha míc ī póojat túttimah, jwúub enna, búdí jao jiijnídh̄ wā enep be. Caán ā niij̄ űaacáchah, wā joyóp be. “iYeejép pohba! iYeejép pohba! iYeejép pohba! Wépép ángelwā buu jwuh̄ póojat túut caá ī chājap. Páant ī póojochah, chah yeejép yoobát nin baácđih̄ jumnit ī yapbipna caá”, ā niij̄ űaacáp be.

Quinto póojat nah

9¹Queét chéneha míc ángelwā ī póojat túttimah, bih̄ ángel jwuh̄ ā bíbohni nahdh̄ ā póojop be. Páant ā póojochah, cáí pah̄ iigní ángel japmant ā buúg jéen jūúwáchah, wā enep be. Numah bóo íitna dei bejnit, ā wātāt pínah̄ niijná, Dios llavedih̄ caandih̄ ā wūhup be. ²Caanná dei jwabínit, ā wātachah, búdí tū jeí ā bac jūúwúp be. Caán jeí űahna, yeodih̄, jeádh̄but ā jāhachah, nihat ā đupáh̄ bejep be. *

³Caán jeí cáth̄ jumnit díguipwā pah̄ jígohnit baácboó ī bej peét bejep be. Dúo ā tuúbat panihnidih̄ bíbohni, cáacwādh̄ tuúbhna, búdí tubanit pínah̄ ī jumup be. *

⁴Páant cáacwādh̄ yeejép ī chājachah yuhna, ylipdh̄, máadh̄, bih̄ ī momnidih̄but Dios ā yéjaat túutcap be. Caán ā wūt búudhca naáh̄wādh̄jeh̄ ā yéjaat túutup be. * ⁵Pánih̄ yéjaat túutna yuhna, ā mao yohat túutcap be. Cinco widh̄ pohba yeejép ā tuúbat túutup be. ⁶Páant ī tuúbúchah, tubit tubanit, cáacwā ī wunat pínadh̄ búdí ī bidbipna caá. Páant ī bidichah yuhna, queétdih̄ Dios ā wunat túutcan níit. *

* 8.3 Am 9.1 * 8.3 Ex 30.1,3; Sal 141.2; Ap 5.8 * 8.5 Lv 16.12; Ez 10.2 * 8.5 Ex 19.16; Ap 11.19; 16.18 * 8.7 Ex 9.23-25; Ez 38.22 * 8.8 Ex 7.17-21 * 8.10 Is 14.12

* 8.11 Jer 9.15; 23.15 * 8.12 Ex 10.21-23; Is 13.10; Ez 32.7; Jl 2.10,31; 3.15 * 9.2 Gn 19.28 * 9.3 Ex 10.12-15 * 9.4 Ez 9.4 * 9.6 Job 3.21; Jer 8.3

⁷Queét díguipwā míc maonit pínah caballowā pah ī jígohop be. Maáta ī dūwát oro júdnadīh ī dūwúp be. Íih móot cáaquíh móotna pah ā jígohop be.*
⁸Íih yoócnabut yaádfh waó yoóc pah bóo maátni ī dūwúp be. Íih maobút jíófh maoná pah ā jígohop be.*⁹Íih tacadih ítah chóona ī dūwúp be, íih bácahdih jáhat pínah niijná. Íih muj jwápana ā yáaat, dawá caballowā pūtúni chóonadīh wáinit, míc mawadīh bejna, ī nāwat pah ā yáanap be.*¹⁰Íih doomántbut tuúbát doóbhna ā jumup be. Pánihna, cinco widh pohba ī tuúbúchah, cáacwā búdí ī tubanap be.¹¹Nump bóo tólihdih moón ī maáh ángel queét díguipwādīhbut watni ā jumup be. Hebreo wéheatjīh caán Abadón ā wūt jumup be. Griego wéheatjīh Apolión ā wūt jumup be. Páant niijná, “Yéėja Beedáni”, niijná ī chājap be.

¹²Díguipwā cáacwādīh yeejép ī tubúp chūúát túttimah, ī jwíih yeejép yapatji ā péanap be. Caán túttimah, chéne láa cáacwā yeejép ī jwúub yapbipna caá, páant muntih.

Sexto pójat nah

¹³Bíicjīh bóo téihya ángelwā ī pójat túttimah, bífh ángel jwuh ā bíbohni nahdih ā pójop be. Páant ā pójochah, Dios pebh jumni oro naá yapatna jumni mona cātīh, wéheat ā yáa bacap be.*
¹⁴Pánih wéhena, caán pójni ángeldih nin pah ā níj naáwáp be: “Éufrates wūt jumni muj jwéejboó queét chéneha míc chéonitji ángelwādīh ma wataá”, ā niijp be.¹⁵Páant ā niijíchah joinít, caán ángel queét chéneha míc ā watat túutnitdih ā watap be, dawá cáacwādīh ī mawat pínah niijná. Queét ángelwā Dios ā chājat túutni hora, yeó jáap, widh, jópchidihjeh páina ī chājap be. Pánihna, ī páini hora ā juyúchah, nihat cáacwādīh tac yoób déejeh mawat túut caá ī chājap.¹⁶Íih soldadowādīh jenah ennit, “Dos cientos millones caballowājīh chúdnit soldadowā ī jumna caá”, ī niijíchah, wā joyóp be.

¹⁷Caballowādīh, queétjīh chúdnitdihbut wā enechah, nin pah ī jígohop be. Queétjīh chúdnitfh bácah jáhat ítah chóona, chod dūuni, jeá jaihni, búo jumni chóona duonítidih wā enep be. Caballowāfh waó, jíó waoná pah ā jígohop be. Íih jacmant tūu iigát, ítah chej jum wíijni, tūu jeí bíicdih ā bacap be.¹⁸Pánihna, caballowā jacmant bacnījīh tacdīh yoób dée cáacwādīh ī mawap be.¹⁹Queét caballowā íih jacmant, íih pijmantbut cáacwādīh ī mawap be. Íih pij mai pah jígohni jumna, caanjīh cáacwādīh ī chāacáp be.

²⁰Obohjeéhtih, dawá ī mao júdnitboó búdí yeejép ī yapachah enna yuhna, ī yéej chājatdih ī cádahcap be. Nemépdih ī wēi cádahcap be. Orojīh, platajīh, bronce wūt jumni ítahjīh, jeejīh, máajīh ī chājnidih “Dios caá”, ī níj jenah joyátidih ī wēi cádahcap be. Caán ī pāpni jéih encan, jéih joicán, jéih jibcanni ā jumuchah yuhna, caandīh ī wēi cádahcap be.*²¹Bífh ī yéej chājatdihbut ī cádahcap be. Cáacwādīh ī mawat, ī weha máha nihcannitjīh ī yéej chājat, ī nuumát, ī jiwátidihbut ī cádahcap be. Pánih cádahcan, ī túut nuumcáp be.*

Bainí papélah quiítbitdih ángel ā ub jūúwát

10¹Túttimah, bífh wépép ángel mah tólih dífta nūhni japmant ā dei jūúwúchah, wā enep be. Áih wao cháh maí pahni júdu ā jumup be. Áih móot yeó ā yeh iigát pah ā yeh iiguíp be. Áih wiona máa iigní pah ā jígohop be.²Bainí papélah quiítidih watni ā tewep be. Áih jéihyepmant bóo wio nah búdí mujna chūi nūh, wáyámant bóo nah jiaboó ā chūi nūhup be.³Pánih nūhnit, búdí úm náah jumni ā wép ejep be. Páant ā ejat túttimah, siete láa énoh ā nūún puñat pah bóo jepahatdih wā joyóp be.⁴Páant ā jepahachah joinít, wā daác jwíihp yuh be. Obohjeéhtih, páant wā daacát túut chājachah, jeámant weemdīh nin pah ái niijp be. “Siete énoh yáaat pah bóo ā niijátjidih ma daacca bojó”, ā niijp be.

⁵Páant ā niiját túttimah, búdí mujdih, jiadihbut chūi ñuhni ángel áih jéihyepmant bóo muj nahjih ā júut ñahanap be. ⁶Pánih júut ñahanit, nin pah ā niijíp be: “Dios ā enechah, túi yoobópdih wā naóhna caá. Caánboó páantjeh jumni, nihatdih chājni ā jumna caá. Japmant moondíh, nin baácdih, nin baácdih moondíhbut, búdí mujdih, búdí mujdih moondíhbut chājni caá. Búu páant bóojeh tigaá ā páñat. ⁷Péeni ángel áih póojat nahdih ā póojochah, ‘Nin pah wā chājbična caá’, Dios ā niijátjip pah ā yapbična caá. Jon játih cáacwádih naóhcan yuhna, ā naáwátidih naóh yapanitboodíh át túi naóh beedánap wut jī. Páant ā niij naáwátidih búu jwuh ā chājbična caá”, caán ángel ā niijíp be.*

⁸Páant ā niiját túttimah, weemdíh daacát túutcanniji ā jwúub naáwáp be, páant muntih. Nin pah áí niijíp be: “Búdí mujdih jiaboó chūi ñuhni ángel pebhna ma bejeé. Caanná juibínit, ā bíbohni papélah quiítbitdih ma úbúú”, ā niijíp be. ⁹Páant ā niijáchah joiná, ā pebhna bejnit, caán quiítbitdih wā úbúú be. Páant wā úbúúchah joinít, nin pah weemdíh ā niij jephah be: “iDáa! Ma jeémé. Ma jwíih jeéméchah, belo mac pah ā túi núum jwuhbična caá. Obohjeéhtih, ma wutat túttimah, nema bijat panihat meemdíh ā jūóhbična caá”, ā niijíp be.

¹⁰Páant ā niijáchah joinít, caán quiítbitdih úbnit, wā jeémép be. Páant ā niijátjip bíic yoobó, belo mac pah ā túi núum jwuhup be. Obohjeéhtih, wā jeémát túttimah, nema bijat panihat ā jūúwáp be.* ¹¹Caandíh wā jeémp péanachah, jeámant nin pah weemdíh áí jwúúub niijíp be, páant muntih: “Nihat baácdih moón, mácah wéhenit, ī maátabut, túttimah ded pah ī yapat pínahdih ma naóh yapanaá”, ā niijíp be.

**Dios naáwátidih
chénewā naóh yapanit**

11 ¹Túttimah, jeha enat pínah dii doóbhdih ángel weemdíh ā wúhup be. Caán doóbhdih ā

wúhuchahjeh, nin pah Dios áí niijíp be: “Wíih muudíh ma jeha enbi jwuhúú. Caán muudíh juibí jeha ennit, weemdíh ī cáo wúhat naadíh, weemdíh wéinitdihbut ma jeha ené.*

²Obohjeéhtih, caán muú jóocmant bóo juúhdih ma jeha enca bojoó. Caán juúh judíowā nihcannitdih wúhni caá. Queét cuarenta y dos widh pohba wíih tútchidih, caán tútchidih moondíhbut túbit yeejép ī chājbična caá.* ³Wíih doonádih ī naóh yapaat pínah niijná, chénewā wíihwádih wā wahbična caá. Páant wā wahachah, jūiná dūwát chóonadih duonít, mil doscientos sesenta yeó jáapjeh ī naóhbična caá”, ā niijíp be.

⁴Queét naóh yapanit chéne olivo wút jumni nahna panihnit, chéne jíi cáagat nahna panihnitbut ī jumna caá. Dios nihát Maáh pebh queét ī ñuhna caá.* ⁵Det queédih en jūihnit ī yéej chājihichah, íih jacmant bóo túu iigát panihatjeh queédih ī maobipna caá. ⁶Queét chénewā ī naóh yapaat pah bóo mah ā búugcát pínah wépat ī bíbohbična caá.* Mujdih meép mujnajeh túut nuumát pínah wépatbut ī bíbohbična caá.* Nin baácdih moondíh judhcabit wunatna ī wúhat pínah wépatdihbut ī bíbohbična caá. Pánihna, ī náahat pah bóo ī chājbična caá.*

⁷Páant ī naóh yapa péanachah, nump bóo tólihboó jumni Namo bac jūóhnit,* naóh yapanitjeh míc maonit, queédih ā mao yohbična caá.* ⁸Páant ā mawat túttimah, Jesúsdi h ī péoh dodh mao yohniji búdí tútchidih bóo namáboó íih bácahnaji ā ñajbična caá. Caán tútchidih moón túbit yeejépwā caá. Sodoma tútchidih moón, Egipto baácdih moonbút ī nihát pah ī jumna caá.* ⁹Pánihna, bíic peihcanni yeó jáap túi ñaj, bíih yeó jáap tac yoób íih bácahnaji ā ñajbična caá. Páant bóí yeó jáap ā ñajachah, nihát baácdih moón ī wéi enat pínah niijná, íih bácahnajidih ī yohat túutcan níit. ¹⁰Queét chénewā, cáacwádih moh yéejanitjip ī wunuchah ennit, nihát

* 10.5-7 Ex 20.11; Dt 32.40; Dn 12.7; Am 3.7 * 10.8-10 Ez 2.8—3.3 * 11.1 Ez 40.3; Zac 2.1-2
* 11.2 Dn 7.25; 12.7; Lc 21.24 * 11.4 Zac 4.3,11-14 * 11.6 1R 17.1 * 11.6 Ex 7.17-19
* 11.6 1S 4.8 * 11.7 Dn 7.7; Ap 13.5-7; 17.8 * 11.7 Dn 7.21 * 11.8 Is 1.9-10

baácdih moón búdí í wēibipna caá. Pánih wēina, queét mícjeh bíf déedih í míc wūh̄bipna caá.

¹¹Íh bácahnaji bíc peihcanni yeó jáap tái ñaj, bífh yeó jáap tac yoób Diosboó queétdih ā jwúub boobipna caá. Páant í boo pud jūúwúchah ennit, nihát cáacwā queétdih í en wúhi bejbipna caá.*

¹²Pánihát túttimah, jeámant wéheat búdí ā yáanachah, í joibína caá. Queét chénewādih nin pah ā niijbína caá: “Ninboó ñi púuh laáb jūúwú”, ā niijbína caá. Páant ā niijchah joinít, queétdih jūihniti í enechah, mah tólihjih í púuh laab béjbipna caá.* ¹³Páant í púuh laab béjehchah, baác búdí ā méméipna caá. Páant ā méménachah, caán tútchidih bóo dawá muunā ā buugúchah, siete mil cáacwā í wunbipna caá. Bitá wuncannitboó en wúhi bejna, “Dios chah wēpni caá”, í niijbína caá.*

¹⁴Pánih yeejép yapna, chéneji cáacwā yeejép í yapap be. Páant í yapat túttimahbitjeh, bíc láa yeejép í jwúub yapbipna caá, páant muntih.

Péeni nahdih ā póojat

¹⁵Túttimah, péeni ángel jwuh ā bíbohni nahdih ā póojop be. Páant ā póojochah, jeámant í wēp wéhenachah, wā joyóp be. Nin pah í níj wēi naáwáp be:

“Jwí íp Dios, ā wúuh Cristo bícdih nin baácdih moondíh í wutuchah, buu jwuh nihatdih í jepahat túttna caá. Dios ā maáh jumát ā buudcán níit”, í niijp be.*

¹⁶Páant í niijchah joinít, Dios pebh chéudnit veinticuatro maátabut, páah yoh ñajnit, caandíh í weñep be.

¹⁷“Maá, meém caá chah wēpni. Jon játih meém matát jumup tají. Buubut ma jumna caá. Buu jwuh nihatdih ma wutuchah, ma wēpatjih ma jepahat tútubipna caá. Páant ma chājachah ennit, ‘Túina caá’, meemdíh jwí niijná caá.

¹⁸Nin baácdih moón meemdíh jepahcannitboó, í íjip yah jí. Páant í jepahcatji jíib, buu meémboó queétdih búdí íjnit, peéh chājat túut caá ma chājar.* Wunnitjidih ma peéh chājibipna caá. Obohjeéhtih, míihwā í tái chājatji jíib, queétdíh ma tái chājibipna caá. Ma naáwátdih naóh yapanitji bita míihwā bícdih majeéh jumnit, í tái wēibipna caá. Maátadih, moh yéejnitdihbut míihwā í jumuchah, ma tái chājibipna caá.* Nin baácdih moondíh yéejanitdih buu yohat túut caá ma chājar”, í niijp be.

¹⁹Páant í niiját túttimah, jeáboó jumni Dioíh muú jéc pāa lajnidih wā enep be. Pánih enna, caán muú díitna, Dios cáacwādih teo wáacat túut niijná, ā naóh daácní naaná ā ñuhát paihdihbut wā enep be. Caandíh wā enechah, búdí éum náah jumni wedóat énoh ā yáanachah, baác méméat bícdih, mah cámahni dahnabut ā joh buugép be.*

Yad wili, Maí Dūunibut

12 ¹Páant éum náah jumni ā yapat túttimah, nin baácboó ded pah ā yapat pínahdih Dios jeáboó ā júutup be. Pánih júutni oboh jumni nihcan be. Jeáboó yad wili mi jumuchah, wā jwíih enep be. Míih yégueh yeo páh ā yeh iiguíp be. Caánt widhdih mi chíi ñuhup be. Maáta í dúwát júdu dée, doce cúiwā jumni júdudih mi dúwup be. ²Caánt mi weép jáaana, túbit mi ñaacáp be.*

³Túttimah, jeáboó jwúub ennit, búdí maí dūunidih wā enep be. Caán siete waó jumni ā jumup be. Waó jummat pah maáta í dúwát júdunadih ā dúwup be. Diez mona jumni ā jumup be.* ⁴Aih píjjih cúiwādih tacdih yoób dée ā ub pūi yoh jéenanap be. Pánihna, yad wili weép jáaanachah ennit, mi wúhdih jóo jeémát túut niijná, mi pebh caán maí ā páñap be.* ⁵Páant ā páñachah, newé

* 11.11 Ez 37.5,10 * 11.12 2R 2.11 * 11.13 Ap 6.12; 16.18 * 11.15 Ex 15.18; Dn 2.44; 7.14,27 * 11.18 Sal 2.5; 110.5 * 11.18 Sal 115.13 * 11.19 Ap 8.5; 16.18-21
* 12.2 Mi 4.10 * 12.3 Dn 7.7 * 12.4 Dn 8.10

weépdih mi túuhup be.* Caán wébít nihat baácdih moón í maáh pínah á jumup be. Páant Maáh chah wēpni á jumuchah, cáacwā caandíh í jéih yap yohcan níít. Páant á cáac jumuchahjeh, Dios á pebhna caanbítidih á ub ñah bejep be.* ⁶Páant mi wūúhdih á ub bejat túttimah, cáac wihcapboó, Dios á ámoh jwejepjina beh wili mi jwei béjep be. Caanná mi jumuchah, mil doscientos sesenta yeó jáap Dios caántdih á en dawáp be.

⁷Páant mi jweyát túttimah, jeáboó í míc mawachah, wā enep be. Miguel áih ángelwā bícdih jūóhñit, Maí Duuni áihwā bícdih í jumupna míc mawadih í juibínap be.* ⁸Pánih míc maonit, Miguelwáboó Maí Duuniwádih yap yohñit, jeáboó í jwúub jumat tútucap be. ⁹Pánih yap yohna, caán Maí Duuni, nemépwā í maáh, Satanás wūt jumnidih, áihwā bícdih nin baácna á yohop be. Nihat baácdih moondíh yeeni caá á jumup.* ¹⁰Túttimah, jeámant nin pah bífh á wēp naáwáchah, wā joyóp be:

“Buu jwuh jwí íp cáacwádih á túi ubna caá, buca. Jwí íp á wutatdih yap yohñit í wihcan caá. Á wahní Cristodihbut det yap yohñit í wihcan caá. Nemépwā í maáh jeáboó jumnijidih baácboó á yoh jéenanap be. Caán nemépwā í maáh yeó jáap jumat pah, chei jumat pahbut jwí déewa panihñit Jesúhwádih ‘Nít yeejépwā caá’, jwí ípdih níj naóh yacna á chāj jwuhup jī.*

¹¹ Queét Jesúhwā Oveja Wūúh meépdih túi jenah joinít, nemépwā í maáhdih í yap yohop be. ‘Jesucristo wun wūhna, jwí yeejatdih á yoh wūhup jī’, níijnít, nemépwā í maáhdih yap yohñit í jumna caá. Páant túini doonádih í naáwát peéh, bita queétdih í mawíhichah yuhna, Cristofh doonádih í naóh cádahcap be.

¹² Nemépwā í maáh baácboó yoh jéenani á jumuchah ennit, yeéb jeáboó jumnit ñi weñeé. Obohjeéhtih, yeéb con baácboó jumnit, búdí mujboó jumnitbut moh yeejnit ñi jumnipna caá. Pánihna, caandíh peéh chājat pínah toáh jūúwáchah jéihna, nemépwā í maáh búdí á íjina caá. Pánih íjñit, ñi pébhna juibína, yeebdíh á moh yeejabipna caá”, áí níijp be.

¹³ Miguel caandíh á yohatdih jéihñit, Maí Duuni wébít índih á ñuun béjep be. ¹⁴Obohjeéhtih, Dios caántdih búdí jawíh muj jwápa pah bóo á wūhup be, cáac wihcapboó mi jíj jwei béjat pínah níijná. Caanná mi juibíát túttimah, bífc peihcanni jópchi túi beéd, bífh jópchi tac yoób Dios caántdih á en daobírna caá, Maí Duuni caántdih á yeejacat pínah níijná.* ¹⁵Caanná mi bejehah, caántdih daabáát túut níijná, búdí muj pah bóo Maí Duuni á éguep be. ¹⁶Páant á éguechah ennit, caántdih wapat túut níijná, baácboó á dúuc bejep be, á éegniji mah caán íitboó á nooj yác bejat pínah níijná. ¹⁷Páant á nooj yác bejehah ennit, caántdih jéih maocan, Maí Duuni búdí á íjip be. Pánih íjñit, caántdih bujúacan, mi juimená, Dios á wutatdih jepahñit, Jesúhí túini doonádih jepahñitdih míc mawadih á bejep be. ¹⁸Pánihna, Maí Duuni búdí muj jweéjdih bóo óondih á juibí ñuhup be.

Búdí mujmant aáb jūóhni Namó

13 ¹Páant caán óondih Maí Duuni á juí ñuhuchah, caán búdí mujmant Namó jwuh, pah juinít, á aáb jūúwáchah, wā enep be.* Caán Namó queét chénewā Dios naáwátidih naóh yapanitjidih maonijeh muntih á jumup be. Caán siete waó jumni, diez mona jumni á jumup be. Áih mona jumat pah maáta í duwát júdunadih á duwáp be. Áih waonádihbut wūt daádni á jumup be. Caán wūtna “WEÉM CHAH WĒPNI CAÁ”, á níj daacátidih enna, Dios búdí á íjina caá.*

* 12.5 Is 66.7 * 12.5 Sal 2.9 * 12.7 Dn 10.13,21; 12.1; Jud 9 * 12.9 Gn 3.1; Lc 10.18
* 12.10 Job 1.6-12; Zac 3.1 * 12.14 Dn 7.25; 12.7 * 13.1 Dn 7.3 * 13.1 Ap 17.3-12

²Caán Namó jíó daacá, wēpép bejni, tac behni pah ā jumup be. Búdí jítxa jumni, búdí téih chóabut jumni, wēpép ā jumup be. Áih jac búdí jíó jac pah bóo ā jumup be.* Maí Dũũniboó Namó ā wutat pínah wēpatdih ā wũhup be. Pánih wũhna, queét chénat pah nihat cáacwádih wutat túut niijná, caandíh maáh ā waadánap be. ³Caán Namodih mao yohíhna, bíic wao dáhdih í búuh baacátji jwúub ñũũnní ā jumup be. Pánihna, caán ā jwúub ñũũmátjidih ennit, nihat cáacwá en wúhi bejnit, Namó queétdih ā wutuchah, í jepahap be. Nihat áihwá í jumup be. ⁴Namó ā wutat wēpat pínahdih Maí Dũũni ā wũhuchah enna, cáacwáboó bódxica caj yoh ñajnit, caandíh í weñep be. Namodihbut í weñep be. Pánih wēina, nin pah Namodih í níj weñep be: “Bíih meém ma wēpat panihni ā wihcan caá. Det meemdíh míic maona, í jéih yap yohcan níit”, í níjip be.

⁵“Chah wēpni caá”, Namodih níjnit, Diosdih yeejép í wéhenachah yuhna, Diosboó joyáh bojnit, cuarenta y dos widhjuh maáh ā jumat túutup be. ⁶Caán Namó Diosdih, áih wútdih, ā jumupdih, jeáboó jumnitdihbut yeejép ā wéhenap be.* ⁷Dioíhwádih míic maonit, queétdih ā yap yohop be. Páant ā yap yohochah yũhna, Dios ā enah bojop be. Páant caandíh Dios ā wutcah, áta jéih yap yohcan tagaá. Pánihna, nihat cáacwá poómp jumap pah, nihat mácah wéhenit, nihat baácdih moondíh Namó maáh ā jum jwuhup be.* ⁸Nihat Diosdih jepahcannit míicjuh Namó pebh juibí bódxica caj yoh ñajnit, caandíh í weñep be. Dios nin baácdih ā chájat pínah jíitih, áihwá pínah í wútnadih átát daacáp wut jí. Caán ā daácní tólih Oveja Wũúh í maoníh tólih caá. Pánihna, caán tólihdih í wútdih daacca naáhwá míicjuh Namodih í weñep be.*

⁹ íDet molít jumna, í joyoó naáh!

¹⁰ Det nemat muúboó nemnit pínahdih í nembipna caá. Det jwáag maonit pínahdihbut í jwáag maobipna caá.

Pánihatdih jéihna, jwíit Dioíhwá yeejép yapna yuhna, caandíh túi jenah jói cádahcat caá náahap.*

Baac dítmant jéohni Namó

¹¹Túttimah, bíih Namó baácmant ā bac jũúwúchah, wā enep be. Oveja wũúh chéne jáap mona jéohnit pah jíghoni úum náah ā wihcap yuh be. Obohjeéhtih, ā wéheat úum náah jumni ā yáanap be.

¹²Pánihna, mujmant jéohni Namóboó, baácmant jéohnidih maáh ā waadánap be. Páant ā maáh waadániboó, nihat baácdih moondíh mujmant jéohni Namó, búuh baácníjdih ā weñat túutup be.

¹³Baácmant jéohni Namó ā wēpatdih júutnit, búdí íigát déedih jeámant ā buúg jéen júúwát túutup be, cáacwá caandíh en wúhi bejnit, í jepahat pínah niijná.

¹⁴Mujmant jéohni ā wutuchah, baácmant jéohniiboó ā wēpatjéh cáacwádih ā yeenap be. Pánih yeena, jwíih jumni pah jíghonidih ā pápat túutup be. Caán jwíih jumni íibat naajíh í búuh baác yohniji yuhna, ā jwúub boonap be. Páant í chájachah enna yuhna, Dios páantjuh ā enah boj jwuhup be.* ¹⁵Baácmant jéohni Namóboó mujmant jéohni pah jíghoni í pápníjdih caolih ā jéyanachah, ā wéhenap be. Det caán pápnidih í wéicat enna, ā mao yohat túutup be. Diosboó caandíh páantjuh ā cháj jwuhat túutup be. ¹⁶Caán baácmant jéohni Namó nihat cáacwádih biquína íih jéihyepmant bóo téihya páhanadih, bitadih íih móot juúhndih ā daacát túutup be. Oboh jumnit, maáta, dawá bíi dée bíbohnt, moh yéejnit, teo wũhnt, teo wũhcannitdih, nihat bíic yoobó ā daacát túutup be. ¹⁷Caán jwíih jumni Namó biquínadih áih wútdih, bitadih áih númerodih daacca naáhwádih ā jíib chájat túutcap be.

¹⁸Caán daacátdih túi jéihyat caá náahap. Dios ā teo wáacatjéh jéihnt jumna, Namóíh daacátdih ní túi beh enbipna caá. Caán número newéih wúit ā jumna caá. Áih número seiscientos sesenta y seis caá.

* 13.2 Dn 7.4-6 * 13.5-6 Dn 7.8,25; 11.36 * 13.7 Dn 7.21 * 13.8 Sal 69.28; Ap 3.5

* 13.10 Jer 15.2; 43.11 * 13.14 Mt 24.24; 2Ts 2.9-10

Oveja Wūúh, ā nīonitbut

14 ¹Táttimah, jeáboó jumni Sión wūt jumni jeejīh nūhni Oveja Wūúhdih wā enep be. Ájeéh dawá, 144 mil cáacwā ī jumup be. Queét áih wūtdih, ā ípīh wūtdihbut íih móot juúhnadīh daácnit ī jumup be.* ²Queétdih wā joyóchah, jeámant áí yáanap be. Búdí dóo ā yáaat pah, búdí énoh ā yáaat pahbut áí yáanap be. Árpas ī niijní bítat dahna ā yáaat pahbut áí yáanap be. ³Caanjīh maáh ā chūudup pebh, chéne na míc dawá quíibna jumnit ángelwā, veinticuatro maáta pehbū, queét 144 mil cáacwā ī nūhup be. Caanjīh nūhni, jáap ewatdih eona ī chājav be. Nin baácdih jumntji yéejat yohnit, ā túi ubnit jumna, queétjeh caán jáap ewatdih ī jéihyep be. ⁴Queét ī weha mána yaádh nihcannitjīh yéej chāvcannit jumna, Oveja Wūúhdihjeh táí péenit ī jumup be. Yeejépwájeéh jumnitjīdih Diosboó áihwā pínah ā ubup be. Queétboó áihwā pínah, Oveja Wūúh pínahbut, túi jepahnit ī jumup be.* ⁵Pánihna, yecannitjeh jumna, yéejat wihcannit míc ī jumup be.*

Biíc peihcannit ángelwā
ī naóh jéenaat

⁶Táttimah, jeáboó yeó nump biíh ángel ā jiiijíchah, wā enep be. Dioíh túini dooná páantjeh jumnidih nihat cáacwā poómp jumat pah, nihat mácah wéhenit, nihat baácdih moondíh naóhni ā jumup be. ⁷Caán ángel wēp naóhna, nin pah ā niij jéenanap be: “Diosdih nī úumú. Būu jwuh cáacwādh peéh chājav táut caá ā chājav. Pánihna, caandíh nī wēi naáwá. Caánboó nihat jeáboó jumnidih, nihat con baáboó jumnidihbut chājni caá. Pánih wēpni ā jumuchah jéihna, caandíh bódicha caj yoh nājnī, nī weñeé”, ā niijíp be.

⁸Páant ā niiját táttimah, biíh ángel jwuh nin pah ā niij jéenanap be: “iNi joyoó! Babilonia wūt jumni búdí tútchidih moón wēpnit ī jumuchah

yuhna, queétdih Dios jáantjeh ā yoh beedána caá.* Queét páant ā yohnit nihat bitadīh ī yéej chājav táutup be. Máihnit, bitadīh ī wūhuchah, queétdih biíc yoobó tubit yeejép ī chājav be. Pánih chājna, ‘Dios caá’, ī niij pápnidih ī weñechah, queétdih ī en yacap be”, ā niijíp be.

⁹⁻¹⁰Queét chéne ángelwā ī niiját táttimah, biíh ángel jwuh, nin pah ā niij jéenanap be: “Det Namodih, ā pápat túutnidihbut wēnit, íih móotdih, téihyadh áih wūt daácnitdih Dios ā peéh chājbipna caá. Dios queétdih búdí íijnit, iiguípna ā wahbipna caá. Caán dūbcanni iiguípboó jumna, queét tubit tubana, moh yéej náah jumnit, tubit ī nāácbipna caá. Áih ángelwā, Oveja Wūúhbut ī enechah, yeejép ī yapbipna caá.* ¹¹Caán iigát tūu jeí ā yaicán niít.* Queét tubit jígah náah jumnit páantjeh ī jumbipna caá. Nihat cáacwā Namodih bódicha caj yoh nāj wēnitdih, yeejép tabat páantjeh ā jumbipna caá. Yeó jáap jumt pah, chei jumt pah biíc yoobó ī tubabipna caá. Ā pápat túutnidih wēnit, áih wūt daácnitdihbut páant yeejép ī yapbipna caá”, ā niijíp be.

¹²Páant yeejép ī yapachah ennit, jwiít Dioíhwāboó ā wutatdih jepahnit, Jesúsdi h cádahcat caá náahap.

¹³Táttimah, jeámant ā jwūub wéhenachah, wā joyóp be. “Nindih ma daacá: ‘Det Jesúsíhwā caandíh cádahcannit jumna, ī wūnat táttimah, búdí ī wēibipna caá’”, áí niijíp be.

Páant ā niiját táttimah, Túini Espiritu jwuh nin pah ā niijíp be: “Páant ta tigaá. Yoobópdi h tigaá. Queét búdí ī tewatdih péanit, ī choobípna caá. Dios pehbboó ī pūuh laáb juibínachah, ī túi chājavtjīdih jéihnit, queétdih ā túi chājbipna caá. Pánihna, queét caanná juibínit, búdí ī wēibipna caá”, ā niijíp be.

Dios cáacwādh ā níwat

¹⁴Táttimah, túi baabní mah tólihdih wā enep be. Caán mah tólihdih nihat cáacwā

* 14.1 Ez 9.4; Ap 7.3 * 14.4 Ex 23.19; Stg 1.18 * 14.5 Sof 3.13 * 14.8 Is 21.9; Jer 51.8; Ap 18.2 * 4.9-10 Gn 19.24; Sal 11.6; Is 51.17; Jer 25.15; Ez 38.22; Ap 16.19 * 14.11 Is 34.10

úud jeñé ā chúudup be.* Caán chúudni maáta ī dūwát oro júdudih ā dūwúp be. Bíic íibat túi eéep, pácahidih ī bóodat naá déedih ā bíbohup be. ¹⁵Táttimah, bíih ángel Dios ā jumupmant ā bac júúwúp be. Pánih bac júóhni, mah tólihjih chúudnidih ā wēp ejep be: “Buu jwuh Dios ā jenahat láa ā juiná caá. Pánihna, míih pácahi panihni ā túi baabáchah, ma bíbohni íibat naajíh míih cáacwádih ma ub beedá bojóó”, ā niijíp be.* ¹⁶Páant ā niijíchah joinít, mah tólihjih chúudni ā bíbohni íibat naajíh nin baácdih bóo pácahi panihnidih ā bóod jwíhip be.

¹⁷Táttimah, bíih ángel jwuh Dios ā jumupmant ā bac júúwúp be. Caanbút mah tólihjih chúudni ā bíbohni dée íibat naa múntih ā bíbohup be. ¹⁸Táttimah, bíih ángel jwuh Diosdih cáo wáhat naa pébh jumni ā bac júúwúp be. Caánboó caán naadíh bóo tūu iigátidih en daoní jumna, nin baácboó íg beedáat pínah wēpat bíbohni be. Pánih bac júóhna, eéep íibat naá bíbohni ángeldih ā wēp ejep be: “Con baácdih bóo jumni jiwá iguúha panihni ā túi ei beedná caá. Pánihna, ma bíbohni íibat naajíh caandíh ma bóod ub beedánaá”, ā niijíp be. ¹⁹Páant ā niijíchah joinít, caán ángel nin baácdih bóo iguúh pihanadih ā bóod ub beedánap be. Páant ā bóod ub beedánit, caán iguúh pihanadih ī búuh chuñat júáboó ā yoh yacap be. Páant ā yoh yacat pahjeh tigaa, caandíh náahcannitdih Dios búdí íijnit, queétdih peéh chájna, ā yohbipna caá. ²⁰Pánih yohna, caán tútchi jwéejdih ī búuh chuñat júádih iguúh pihanadih ī búuh chuñat dée pah yeejép cáacwádih ā mao yohat tútup be.* Caanjíh ī mao yohochah, íih meép ā nooj bác bejep be. Caán meép muj pah ā jumup be. Tres cientos kilómetros ā nooj béjep be. Pánih nooj béjna, chéne metros dée ā numahap be.

Cáacwā yeejép ī yapat pínahdih
siete ángelwā ī bíbohah

15 ¹Táttimah, jeáboó enna, úum náah jumnidih wā en wáhi bejep be. Nin baácboó ded pah ā yapat

pínahdih weemdíh ā júutup be. Caán oboh jumni nihcan be. Nin pah jígohtdih wā enep be: Siete ángelwā ī jumup be. Cáacwā ī yeejatdih Dios búdí íijná, queét siete ángelwāboó yeejépwádih ā pée peéh chájat tútutnit pínah be. Pánihna, siete láa pohba cáacwádih ī peéh chájat pínah niijná, queétdih wahat túut ā chájp be.

²Queét ángelwádih wā enat táttimah, búdí mujdih wā enep be. Caan máj túi jélepni tūu iigátjih widni ā jumup be. Namodih, ā pápat túutnidih, áih número dih ā daacát túutatdihbut jepahcannitji caán muj jwéejdih ī nūhuchah, wā enep be. Caanjíh nūhni, Dios ā wáhni árpas ī niijní bíitat dahnadih ī bíbohup be. ³Dios ā yap yohatjidih jenah joinít, Diosdih teo wáhni Moisés ā chájatjidih eona,* Oveja Wúúh ā chájatjidihbut wēi eona, nin pah ī níj ewep be:

“Maá, meém chah wēpni caá. Ma chájatdih enna, jwí en wáhi bejna caá. Chah túini caá ma chájat. Meém nihat baácdih moón ī maáta chah maáh caá. Yoobópdih chájni caá.

⁴Nihat cáacwā meemdíh úumnit, ‘Chah wēpni caá’, ī niijbípna caá.* Meemjéh yeejat wihcanni caá. Nihat baácdih moón yoobópdih ma chájatdih enna, ma pebh juibínit, bódicha caj yoh nájnit, meemdíh ī wēibipna caá”, ī niijíp be.*

⁵Táttimah, jeáboó jwúub ennit, Dioh muú jēc pā lajnidih wā enep be. Pánih enna, caán muú díitna, Dios cáacwádih teo wáacat túut niijná, ā naóh daácní naaná ā nūhat paihdih ā nájat tólihhdihbut wā enep be.* ⁶Caán muudíh wā enechah, queét siete ángelwāboó yeejépwádih ā pée peéh chájat tútutnit pínah caán muú díitna jumnit, ī yoób bac júúwúp be, buca. Túi baabní yeh iigní yégueh chóona dūonít, oro tópjih jóoh poómp yoób juí wái chéonit múic ī jumup be. ⁷Páant ī bac júúwúchah, bíic dawá quíibna jumni

* 14.14 Dn 7.13 * 14.15 Jl 3.13 * 14.20 Is 63.3; Lm 1.15; Jl 3.13; Ap 19.15
* 15.3 Ex 15.1-18 * 15.4 Jer 10.7 * 15.4 Sal 86.9 * 15.5 Ex 38.21

ángelboó queét siete ángelwādhī ī yoobó oro pamapnadhī ā wūhup be. Caan pámap dítdih cáacwā ī yéejatdih Dios páantjeh jumni, búdí íjina, ā peéh chājat pínah túi yáoni ā jumup be. ⁸Páant ā wūhuchahjeh, Dioíh muú díitna ā yeh iigát, ā wēpatbut jumna, tuu jeí ā jum peét bejep be. Pánihna, Dios ā wēpat búdí jumna, queét siete ángelwā ī peéh chājat pónih, tuu jeí muujéh ā jumuchah, ded bíc ā jéih waadáp be.*

**Dios cáacwādhī ā peéh chājat
jumni siete pamapna**

16 ¹Táttimah, Dios áih muumánt ā wēp naóh bacanachah, wā joyóp be. Queét siete ángelwādhī nin pah áí níj naáwáp be: “Wā nijátji pahjeh, buu baácđih moondih peéh chājat túut caá wā chājap. Pánihna, ñi bíbohni pamapna díftboó jumnidih ub bejnit, baácboó ñi puoh jéenabí”, ā nijjip be.

²Páant ā nijjíchah joinít, bíc ángel ā bíbohni pamapdih ub bejnit, caán díftboó jumnidih baácboó ā puoh jéena bojop be. Páant ā puoh jéenanachah, Namoih cáacwā yeejép yaohna jumnit ī jumup be. Queét áih wūt duonít mícjeh, caan páh jíghonidih ī pāpnidih wēnit ī jumup be. Páant ī chājatji jíib, queéđdih ā peéh chājachah, nihát íih bácahnadhī dawá yahwítna ā jumuchah, queét tubit yeejép ī tubanap be.*

³Páant ā puoh jéenaat táttimah, bíh ángel jwuh ā bíbohni pamap díftboó jumnidih búdí mujboó ā puoh báaha bojop be. Páant ā puoh báahanachah, caan múj meépjuh ā jumah bejep be. Wunniíh meép pah ā jíghop be. Páant yeejép meép ā jumuchah, caan mújboó jumnit nihát queejwá ī túi wun beedáh bejep be.

⁴Chénewā ī puoh jéenaat táttimah, bíh ángel jwuh ā bíbohni pamap díftboó jumnidih nihát mujnaboó, meo waócahnadhíbut ā puoh báahani ā chūúup be. Páant ā chūúúchah, meép mujna mícjeh ā túut nuúm beedáh bejep be.* ⁵Páant ā túut nuumúchah ennit, bíh

ángel mujnadhī en daoní, nin pah áí nijjip be:

“Dios, meém yéejat wihcanni caá.

Jon játih, buubut ma jumna caá. Pánihna, cáacwā yeejép ī chājachah enna, queéđdih peéh chājna, meép mujna chājat yoobópdih tiguaá.

⁶Namoihwāboó míihwādhī maona, meép ī yohop be. Páant ī mawatji jíib, queéđdih meépđihjuh ma babhbat tútat yoobópdih caá. Páant ma chājatdih tibeé queét ī náahap be”, ā nijjip be.

⁷Páant ā nijját táttimah, Diosdih cao wūhat naajéh ā wéhenachah, wā joyóp be. “Páant tiguaá. Maá, meém chah wēpni caá. Yeeat wihcanni, yoobópdih tiguaá ma peéh chājap be”, áí nijjip be.

⁸Bíic peihcannit ī puoh jéenaat táttimah, bíh ángel jwuh ā bíbohni pamap díftboó jumnidih yeodíh ā puoh jáhanap be. Páant ā puoh jáhanachah, cáacwādhī ā tehaat pínah nijjina, Dios yeodíh tubit ā chāhaat tútup be. ⁹Pánihna, cáacwā tubit wun tehna, Dios queéđdih ā peéh chājatdih jéihnit, caandíh yeejép ī jūihñup be. Yeejép yapna yuhna, ī yéejatdih jíghacan, ī noón cádahcap be. “Dios túini caá”, ī níj wēi naóhcap be.

¹⁰Chéneha míic ī puoh jéenaat táttimah, bíh ángel jwuh ā bíbohni pamap díftboó jumnidih Namoih chūudupboó ā puoh jéenanap be. Páant ā puoh jéenaat táttimah, ā maáh jumupboó ā dupúáh bejep be.* Pánihna, queét yaoh jumnit, tubit tubana, íih nuúcdih ī néeh chāacáp be. ¹¹Dios queéđdih ā yaoh chājachah jéihna, caandíh yeejép ī jūihñup be. Queét tubit tubana yuhna, yeejép yahwítna duoná yuhna, ī yeejép chājatdih jíghacan, ī noón cádahcap be.

¹²Bíicjéh bóo téihya ángelwā ī puoh jéenaat táttimah, bíh ángel jwuh ā bíbohni pamap díftboó jumnidih Éufrates wūt jumni mujna ā puoh báahanap be. Páant ā puoh báahanachah, caan múj ā

* 15.8 Ex 40.34; 1R 8.10-11; 2Cr 5.13-14; Is 6.4 Sal 78.44

* 16.10 Ex 10.21

* 16.2 Ex 9.10; Dt 28.35

* 16.4 Ex 7.17-21;

jōpah bejep be, yeó aáb jūúwápmant moón maáta íih cáacwā bícdih í chūuhah pínah niijná.*

¹³Táttimah, bíc peihcannit nemépwā bubáwā pah jígohnitdih wā enep be. Bíc Maí Dūuníh jacmant ā bac jūúwápmant be. Bíh mūjmant jūóhni Namóh jacmant ā bac jūúwápmant be. Bíh, “Dios naáwátdih naóh yapani caá”, níj yeeni baácmant jūóhni Namóh jacmant ā bac jūúwápmant be. ¹⁴Queét bíc peihcannit nemépwā cáacwā í jéih chājca naáhdih chā júttnit pínah í jumup be. Nihat baácdih moón í maáta íih cáacwādhbut í míc mawat túutup be. Páant í míc mawat pínah yeó jáap Dios chah wēpni nihat cáacwādhbut í wutni jumna, péé míc mawat yeó jáap ā jumuchah, caandíh enhcannitdih Dios ā yap yohbipna caá.

¹⁵Caandíh wā enat pónih, nin pah Jesús jwuh áí níj naáwáp be: “iNi joyoó! Nuūmní cáac ní náhnichah, nuūmúdhíh ā juibát pah, weembút ní náhnichah, wā dei bejbipna caá.* Pánihna, yégueh duonít í tíccat pah, túnidih chājnit, wā jwúub dei juibínachah, ní tíccan níit. Páant wā dei juibát pínahdih túi pánit, búdí ní wēbipna caá”, ā níjíp be.

¹⁶Queét bíc peihcannit nemépwā nihat baácdih moón í maátadh míc mawat túut niijná, í yoób míc wáacat túutup be. Hebreo wéheatjéh “Armagedón”, wūt jumupboó í míc wáacap be.*

¹⁷Seis ángelwā í puoh jéenaat táttimah, caán péeni jwuh ā bíbohni pamap díitboó jumndih johlit jumupboó ā puoh yohop be. Páant ā puhwachahjeh, áih muumánt Dios wēpép áí níjíp be: “iPáant bóojeh tigaá, buca!” ā níjíp be. ¹⁸Páant ā níjíchahjeh, úum náah jumni yoobát énoh wedóat bícdih pūi, baác búdí ā méménap be.* Jon játih páant bóo pohba baác āpí mémécan jí. Bū caá chah baác méméat ā yoób jumup. ¹⁹Páant ā baác méménachah, caán búdí tútchi, dúuc peét bejna, bíc peihcanni tútchina pah ā chāwáp be. Nihat bíh tútchinabut ā boto

jéen beedáh bejep be. Caán búdí tútchi, Babilonia wūt jumni tútchidih moón túbit yeejép í chājatjidih náhnina, búdí íjnit, Dios queétdih búdí ā peéh chājap be.*

²⁰Pánih baác méména, nihat quewana boto daab béj, jeenábut ā boto jéen beedáh bejep be. Pánihna, dedé jeé, quewabut ā noón wihcap be.* ²¹Dahwani cámahni mah dahna cáacwādhíh ā buug lájap be.* Caán cincuenta kilos pah bóo chodni dahna ā jumup be. Pánihna, queétdih ā buug lájachah, cáacwādhíh túbit ā peéh chājachah ennit, Diosdih yeejép í jūihūp be.

Túbit yeejép chājat túutnih

17 ¹Táttimah, siete pamapnadhíh bíbohni ángelwájééh jumni wā pebh júnit, nin pah weemdíh ā níj naáwáp be: “Ma en jūúwá. Dawá mūjna chah chūudnih dawá cáacwādhíh túbit yeejép mí chājat túutat peéh, Dios ā peéh chājat pínahdih weemdíh wā júttnitpna caá.* ²Nihat baácdih moón í maátadhíh mí wutna caá. Queét maáta caántdhíh jepahni, mijééh í yeej chājap be. Páant í chājachah, nihat cáacwābut bíc yoobó í yeej chājap be”, ā níjíp be.*

³Páant ā níjít táttimah, Túini Espíritu ā wēpat weemdíh búdí ā jumuchah, cáac wihcapboó ángel weemdíh ā ub bejep be. Á ub juibínachah, dūuni Namojih yad wili mí chūuduchah, wā enep be. Caán Namo wā jwíih ennijeh muntih ā jumup be. Caán siete waó jumni, diez mona jumni ā jumup be. Áih waonádhíh dawá wūt yee daádni ā jumuchah ennit, Dios búdí ā íjna caá.* ⁴Caanjíh chūudnihboó maáta í dūwát chóodih mí dūwáp be. Caán chóona chod dūuni, nūnúp mac pah chítah jumni, dawá oro, búdí jíib jumni jeé tíbna, perlas wūt jumni tíbna bícdih í wid búudhni ā jumup be. Oro pamapdhíbut mí bíbohup be.* Caán pamap túi jígohni jumna yuhna, caán díitboó búdí yeejép mí chājat ā jumup be. ⁵Caánt yeejép wili míh móot juúdhíh mí

* 16.12 Is 11.15 * 16.15 Mt 24.43-44; Lc 12.39-40; Ap 3.3 * 16.16 Jue 5.19; 2R 9.27; 23.29; 2Cr 35.22; Zac 12.11 * 16.18 Ap 8.5; 11.13,19 * 16.19 Is 51.17; Jer 25.15; Ap 14.10
* 16.20 Ap 6.14 * 16.21 Ex 9.23; Ap 11.19 * 17.1 Jer 51.13 * 17.2 Is 23.17; Jer 51.7
* 17.3 Ap 13.1 * 17.4 Jer 51.7

wüt daácní ã jumup be. Caan wútdih bita í túi jéihcan caá. Nin caá mi wüt: “BÚDÍ TÚTCHI BABALONIA WÛT JUMNI TÚTCHI PAH CAÁ. NIHAT YÉEJ CHĀJATDIH NĪNAHAT TÛUTNIH, DIOSDIH NĀAHAT TÛUTCANNIĀ CAÁ”, níj daác búudhniĥ mi jumup be. ⁶Dawá Jesúfhwādiĥ míc maonit, íih meép ĩ yohochah enna, máihniĥ pah búdí mi weñep be. Jesúsdih ĩ cádahcat jíib caánt queétdih mi mawap be.

Caántdih ennit, weémboó wā en wáhi bejep be. ⁷Páant wā en wáhi bejehah ennit, ángel weemdíh nin pah ā níjíp be: “¿Dépanih tígáá ma en wáhi bej? Ma jéihca naáh yad wilidih mi chúudni Namó siete waó jumni, diez mona jumnidihbut wā jéihyabipna caá. ⁸Caán Namó játih jumni ā jumup be. Obohjeéhtih, buu ā wih jwuhcan caá. Túttimah, caán numah bóo ítmant jumni ā bac jūóhbiĥna yuh caá.* Páant ā bac jūúwát túttimah, iiguíĥna ā bejbiĥna caá. Nin baác ā jummat pínah játih Dios áihwā pínah ĩ wútdih áih papélah tólihdih ā daacáp jí. Pániĥna, ā daacca naáhwāboó caán Namó ā jwúub jígohochah, ĩ en wáhi bejbiĥna caá.

⁹“Buu wā naáwátđih jéihíĥna, ní túi joyoó. Namóih siete waoná, siete jeená panihni ā jumna caá. Caán siete jeenáĥih caánt mi chúudup be. Caán siete jeená siete maátadiĥ mi wutnit ā jumna caá. ¹⁰Cinco maáta ĩ maáh jumtjĥ jáantjeh ā buudáh bejep be. Bíĥ queéť túttimah, buu maáh ā jumna caá. Bíhboó caán túttimah maáh waadníť, bahniĥeh ā jumbiĥna caá. ¹¹Namoboó játih jumni, buu wihcanni, queéť siete maáta túttimah, jwúub jumna, maáh ā waadbíĥna caá. Caán siete maátajeĥ jumni caá. Túttimah, iiguíĥna ā bejbiĥna caá.

¹²⁻¹³“Namóih mona, diez maáta panihnit ĩ jumna caá.* Dawá cáacwā ĩ chah maáta pínah ĩ jumna caá. Obohjeéhtih, queéťboó maáta ĩ waad jwuhcan caá. Queéť diez maáta bíc yoobó jenah joinít, Namófhwā ĩ jumbiĥna caá. Pániĥna, íih baácđih moón ĩ chah

maáh Namodih ĩ waadábipna caá.

¹⁴Queéť diez maáta Namó bícđih bejnit, Oveja Wúúh ā níonit, caandíĥ cádahcannit bícđih ĩ jumupna, míc mawadiĥ ĩ juibíbiĥna caá. Páant ĩ míc mawachah yuhna, Oveja Wúúh áihwā bícđih queéťboodíĥ ĩ yap yohbiĥna caá. Caán Oveja Wúúh nihat cáacwā ĩ maáta chah Maáh caá ā jumup. Pániĥ chah wěpni jumna, queétdih ā yap yohbiĥna caá”, ángel ā níjíp be.*

¹⁵Caanjéĥ muntih nin pah ā jwúub níjíp be: “Buu caánt yeejép chājnih dawá mujna chah chúudniĥ ded pah mi jumtđih wā naóhbiĥna caá. Caan mújna nin baácđih moón, dawá cáacwā ĩ jumt pah caá.

¹⁶Caán Namoboó, diez maátajih yeejép chājnihđih ĩ eníĥcan níť. Pániĥna, queéťboó míĥ bíí déedih, míĥ táini yéguedihbut déuc wái beedánachah, tíic náah jumniĥ mi chāóbíĥna caá. Míĥ déepđihbut ĩ jeémpbiĥna caá. Páant ĩ jeémp judhniđihbut ĩ cáo yoh beedábipna caá. ¹⁷Dios yeejép chājnihđih yohat túť níjĥná, queéť diez maátadiĥ bíc yoobó ā jenah joyát túťup be, Namodih íih baácđih moón chah maáh ā jumt pínah níjĥná. Jon játih Dios ā níjítjĥ pah ā yap beedéĥahjeh, Namoboodíĥbut ā yohbiĥna caá. ¹⁸Caánt ma enniĥi nin panihni mi jumna caá: Caánt Babilonia wüt jumni búdí tútchi panihni caá. Caán tútchidih moón nihat baácđih moondíĥ yeejép wutnit ĩ jumna caá”, ángel ā níjíp be.

Babilonia tútchi yohni ā jumt

18 ¹Túttimah, bíĥ ángel, Dios pebh jumni ā dei jūúwáĥchah, wā enep be. Búdí wěpni jumna, ā yeh iigát nihat baácboó ā túi baabáp be. ²Pániĥ dei joinít, caán ángel túbit ā wěp níjíp be:

“¡Yohni caá buca! Wěpép Babilonia tútchidih moondíĥ Dios jáantjeh ā yoh beedánap be.* Buu dawá nemépwā, yeejép jwébehwā, cáacwā ĩ en iinít míĥjeh ĩ jumna caá.*

³ Nihat baácđih moón, ĩ maáta bícđih, caán tútchidih moón yeejép ĩ

* 17.8 Dn 7.7; Ap 11.7 * 17.8 Sal 69.28; Ap 3.5; 13.8 * 17.12-13 Dn 7.24 * 17.14 Dt 10.17; Ap 19.16 * 18.2 Is 21.9; Jer 51.8; Ap 14.8 * 18.2 Is 13.21; Jer 50.39

chājachah, ī en yacap be. Páant yeejép ī chājatdih en yacnit, Namodih wēinit, ī jepahap be. Queét nihat dawá bíí déedihbut ī en ñinahap be. Páant yeejép ī chājatji jīb Diosboó caán tútchidih moondíh ā yoh beedánap be”, ā niijép be.*

⁴Túttimah, jeámant Diosboó nin pah áí niijép be:

“Wíihwáá, caán tútchidih moón bíícdih yéej chājcat túut niijná, ñi bac bejeé.* Ñi bac bejchah, queétdih wā peéh chājachah, yeebdíhbut ā chūúhbiḡna caá.

⁵Ī yéej chājat caánt yeejép chājnih mi yéej chājatji pah, búdí yoobát ā jumna caá.* Pánihna, weémboó mi yéej chājatjidih wā quíib buudcán caá.

⁶Pánih quíib buudcán, caántdih búdí wā peéh chājat túutbiḡna caá. Cáacwádhil yeejép mi chājat tútatji pah, caántboodíh yeejép yoobát wā peéh chājat túutbiḡna caá.*

⁷Caántboó ‘Weém maáh wili, túinil caá. Éemp wunnih ī moh yéejat panihcan caá. Dedé yeejép yapat weemdíh ā wihcan níít’, mi níj jenah joyóp yuh be. Páant níj jenah joiná, búdí jīb jumnidih mi bíbohóḡ be. Páant búdí jīb jumnidih mi bíbohóḡ pah muntih, yeejép mi yapa naáh.

⁸Páant mi níj jenah joyóchah yuhna, náhnichahjeh caántdih peéh chājat pínah ā jumbiḡna caá. Caánt tubúp chūúh, wun jāinít, nuugúpjīhjih mi wunbiḡna caá. Páant mi wunuchah, caántdih ī cáo yohbiḡna caá. Weém ñi Maáh Dios chah wēḡni jumna, caántdih wā niiját pah yoobópdih wā peéh chājat túutbiḡna caá”, jeámant áí niijép be.*

⁹Pánihna, Dios caántdih peéh chājna, ā cáo yohochah, caán jeidíh ennit, nin baácdih moón ī maáta búdí ī jāibíḡna caá. Queét mijeéh yeejép chājnitji, caán tútchiboó túini bíí déedih jīb chājadhil ípí juibíḡnap yuh be. ¹⁰Páant búdí ā iiguíchah enna, queét maáta íih tútchimant jumna, bíic yoobó peéh chājat pínadhil úmmnit, ī en wáhi bejbiḡna caá. Caandíh en wáhi bejnit, nin pah ī niijbíḡna caá:

“Moh yéejni tútchi caá, Babilonia. Con búdí tútchi, chah wēḡni tútchi ā jumup yuh be. Obohjeéhtih, náhnichah, con tútchidih Dios ā peéh chājna caá”, ī niijbíḡna caá.*

¹¹Nihat baácdih moón bíí dée jīb chāj jibnitboó, caán tútchi ā buudúchah enna, bíí déedih jwáub jīb chāj wáhat pínah wihcat jéihnit, búdí ī jígahbiḡna caá.*

¹²Oro, plata, búdí jīb jumni jeé túbna, perlas wút jumni túbnadihbut ī jéih jīb chāj wúhcan níít. Bíih ī ub jūóhni túini yéguehna, maáta ī duwát jaihni yégueh chóona, seda wút jumni téi itúni chóona, dūuni yégueh chóonadhilbut jīb chājnit ī wihcan caá. Bíih ī ub jūóhni chej jumni máa nahna, marfil wút jumnijih ī chājnidih, búdí jīb jumni máajih ī chājnidih, bronce wút jumnijih ī chājnidih, ítahjih ī chājnidih, mármol wút jumni jeejīh ī chājnidihbut jīb chājnit ī wihcan caá. ¹³Bíih ī ub jūóhni ī jeémátdih ī nuúaat pínah canela wút jumni, bíih ī jeémátdih ī nuúaat pínahbut, chej jumni ī cáwat pínah, mirra wút jumni chej jumni dahnadihbut jīb chājnit ī wihcan caá. Bíih ī ub jūóhni ī jeémát pínah jiwá iguúh mac, jeémát chājat yí, trigo oj, caán túbnadihbut jīb chājnit ī wihcan caá. Bita jiwiwá, ovejawá, caballowá ī wáini pútáni chóona bíícdihbut jīb chājnit ī wihcan caá. Queétdih teo wúhnit pínadhil ī ub jūúwúchah yuhna, queétdih jīb chājnit pínah ī wihcan caá. Pánihna, jīb chājnit pínah ī wihchah enna, queét ub

* 18.3 Is 23.17; Jer 51.7 * 18.4 Is 48.20; Jer 50.8; 51.6,45 * 18.5 Gn 18.20-21; Jer 51.9

* 18.6 Sal 28.4; 137.8; Jer 50.29 * 18.7-8 Is 47.7-9 * 18.9-10 Ez 26.16-17

* 18.11 Ez 27.31,36

jūóhnitjiboó bádí ī jígahbipna caá.*

¹⁴Caán tátchidih moonjídih jūiná, nin pah ī niijbípna caá:

“iAdé! ī moh yéejna caá. Nihat ī oiniji ā buudáh bejep be. Nihat túini ī bfohnijibut ā buudáh bejep be. Chéneji ā jwúub wihcan niít”, ī niijbípna caá.

¹⁵Queét caán tátchidih moondíh bíí dée jíib chāj wáhna, bádí ī jíib tewep yuh be. Pánihna, caán tátchidih yuúpmah ī en boj behbipna caá, “Jwiítidihbut peéh chājna”, niijná. Páant niij en ñuhna, caán tátchidih bádí ī jígahbipna caá.* ¹⁶Bádí jígahnit, nin pah ī niijbípna caá:

“Moh yéejnit caá con bádí tátchidih moonjí. Queét caánt yeejép chājnih mi nihat pah túinidih ī bíbohoy yuh be. Caántboó túi jaihni, túi dūuni yégueh chóona, maáta ī dūwát chóonadih mi dūwúp yuh be. Oro, bádí jíib jumni jeé túbna, perlas wát jumni túbnadihbut búadhni yégueh chóonadih mi dūwúp yuh be. Páant mi nihat pah con tátchidih moón ī jumup yuh be.

¹⁷Obohjeéhtih, náhnicahjeh con tátchi ā buudáh bejep be”, ī niijbípna caá.

Nihat dahwani jāáj chóonadih moón, ī maáta, queédih teo wáhnit, bita bádí mujboó teo jibnitbut, caán tátchidih yuúp ī enbipna caá.* ¹⁸Caanjíh enna, caán tátchi ā iiguífhah ennit, nin pah ī niij ñaácipna caá: “Con tátchi nihat pah, bífh tátchina ā wihcan caá”, ī niijbípna caá.* ¹⁹Pánih bádí jígah jūinít, nin pah ī niijbípna caá:

“iAdé! Con tátchidih moonjí moh yéejnit caá. Túini tátchi yuh jíí. Nihat jwiít dahwani jāáj chóona bíbohniit, bádí mujna jibnit, con tátchidih bóo bíí déejih jwí jíib tewep yuh be. Obohjeéhtih, bícmantjeh con tátchi ā buúd beedáh bejep be”, ī niijbípna caá.*

²⁰Caán tátchidih Dios ā yohochah ennit, yeéb nihat, ángelwā, Jesúíhwā, áih túini doonádih naóh jibnit, naóh yapanit bíícdih, bádí ñi weñeé.* Caán tátchidih moón yeebdíh bádí yeejép ī chājat túutup be. Páant yeejép ī chājatji jíib Dios ā peéh chājna caá, buca”, ī niijbípna caá.

²¹Táttimah, bífh wépép ángel bádí jee dáhdih ub ñaha bojnit, bádí mujna ā yoh báahanap be. Pánih yoh báahana, nin pah ā niijp be:

“Nin jee dáh ā buúg báahat pah bádí Babilonia tátchi páantjeh buudní ā jumna caá.* Páant ā buudát táttimah, caán tátchidih chéneji ī encan niít.*

²²Caán tátchidih ī ewatji ā jwúub wihcan niít. Árpasdih ī bítatji, chífo nahnadih ī póojatji, bífh póojat nahnadihbut ī póojatjibut ā wihcan niít.* Caán tátchidih teonitji ī jwúub teocan niít. Jeémát chājna, jeé júdújih ī úunat yáaatbut ā laihsan niít.

²³Caán tátchi ā jwúub yeh iigcán niít. Téihya chéonit, ī wēi wéheatjibut ā jwúub laihsan niít.* Caán tátchidih moón bíí déedih jíib chāj jibnit bífh tátchinadih moondíh ī en ñinahat túutup be. Pánih en ñinahat túutnit, Diosdih ī náahcat pínah niijná, queédih ī yéejanap be”, ángel ā niijp be.

²⁴Caán tátchidih moón Dios naáwátdih naóh yapanitdih, bita áihwādhbut yeejép it mao yohop tají. Nihat bífh tátchidih moonbát Jesúíhwādh ī mao yohatdih it en yacap tají. Páant bádí meép ī yohatji jíib, Babilonia tátchidih moondíh Dios bádí ā peéh chājap be.*

19 Babilonia tátchi ded pah ā yapat pínahdih wā enat táttimah, jeámant dawá nin pah íí niij wēi ñaacáchah wā joyóp be:

* 18.12-13 Ez 27.12—13.22 * 18.15 Ez 27.31,36 * 18.17 Is 23.14; Ez 17.26-30

* 18.18 Ez 27.32 * 18.19 Ez 27.30-34 * 18.20 Dt 32.43; Jer 51.48 * 18.21 Jer 51.63-64

* 18.21 Ez 26.21 * 18.22 Is 24.8; Ez 26.13 * 18.22-23 Jer 7.34; 25.10 * 18.24 Jer 51.49

iAleluya! Diosdih búdí jwí wēi naóh jīfh. Dios jwiít dih túi ũbni caá. Nihat cáacwā dih wutni, chah wēpni caá. Pánihna, caandíh búdí wēi naáwát caá náahap.

² Yeeacan, yoobópdih peéh chājni caá. Yeejép chājnihdih en yacnit, nin baácdih moón yeejép í chājay be. Pánihna, caántboodíh Dios búdí ā peéh chājay be. Áihwā dih mi mao yohat jíbbut, búdí ā peéh chājay be”, í níijíp be.*

³ Túttimah, nin pah í jwáub níj wēi náacáchah, wā joyóp be:

“iAleluya! Diosdih jwí túi wēi naóh jīfh. Caán yeejép búdí tátchi ífg beední jumna, chéneji ā jwáub jógohcan níít”, í níijíp be.*

⁴ Queét veinticuatro maáta, chéneha míic dawá quíibna jumnit ángelwā bíicdih bódiha caj yoh űajnit, nin pah jwí Maáh Diosdih í níij wēi náacáp be: “iPáant tigaá! iAleluya!” í níijíp be.

⁵ Túttimah, Maáh pebh űuhni nin pah āi níijíp be:

“Jwí Maáh Diosdih űi weñeé. Nihat caandíh teo wūhni, oboh jumnit, maátabut, nihat yeéb áihwā űi túi weñeé”, ā níijíp be.*

Oveja Wūúh téihya chéona, ā numah jeémát

⁶ Túttimah, dawá cáacwā í wēi naáwáchah, wā joyóp be. Búdí dóo, énoh ā yáaat pah bóo ái yáanap be.*

“iAleluya! Diosdih búdí jwí wēi naóh jīfh. Bū jwí Maáh yoobát caá ā jumup. Pánihna, jwí Maáh chah wēpnidih jwí wēi naóh jīfh.*

⁷ Bū Oveja Wūúh téihya chéwat túut caá ā chājay. Á téihya chéonih pínah wili, túi míic ámoh péanih mi páina caá.

⁸ Túi baabní yégueh quei wíhcanni chóodih Dios caántdih ā wūhup

be. Caán túi baabní yégueh Dioíhwā í túi chājatdih ā jéutna caá. Pánihna, í téihya chéwat yeó jáap ā jumuchah, jwiít jwí wēi jīfh”, í níijíp be.*

⁹ Páant í níj wēi naáwát túttimah, caán ángel nin pah weemdíh ā jwáub níijíp be: “Nindih ma daacá: ‘Oveja Wūúh téihya chéona, ā numah jeémát dih’ Dios ā did bojnitboó, túi wēnit caá’, ma níj daacá”, ā níijíp be. Páant níjnájeh tih, nin pah ā jwáub űuún níijíp be: “Túu yoobópdih tibeé wā naáwát. Dios weemdíh ā naáwát túutap be”, ā níijíp be.

¹⁰ Páant ā níjíchah joinít, caan pébh bódiha caj yoh űajnit, caandíh weñat túut wā chājay yuh be. Obohjeéhtih, páant wā chājachah ennit, weemdíh nin pah ā níijíp be: “Páant ma chājca bojóo. Meém ma nihat pah weembút Diosdih teo wūhni mun tigaá. Ma déewa Jesúsíhwā, nihat áih táini doonádih cádhacannit í nihat pah weembút Diosdih teo wūhni mun tigaá. Diosdihjeh bódiha caj yoh űajnit, weñat caá náahap”, ā níijíp be. Nihat Dios naáwát dih naóh yapanitboó Túini Espíritu ā wēpatjih Jesúsíh táini doonádih jwí naóhna caá. Pánihna, jwiít nihat caandíh teo wūhni míicjeh caá.

Baabní caballojih chúudni

¹¹ Túttimah, Dios ā jumupboó jéc pāa lajni pah ā jumuchah, wā enep be.* Caánboó baabní cabalodih wā enep be. Caanjíh chúudni “Yeeacanni, yoobópdih chājni”, ā wūt jumup be. Caandíh eníhcannitdih míic maonit, yoobópdih peéh chājni caá.* ¹² Áih quíibna tū ōpát panih jígozni be.* Áih wao dáhdih maáta í dúwát júdnadih dawá ā dúwáp be. Bíih wūtbut ā dúwáp be. Caán wátdih caanjéh ā jéihyep be. Bitá í jéihcap be. ¹³ Áih yégueh, búdí meép chūúhni chóodih ā dúwáp be. Caanjéh yuhna, bíih wūt jumna, “Dios ā jenah joyát dih naóhni”, ā wūt jumup be.* ¹⁴ Áih soldadowá jeámant moón caandíh í péenap be. Baabní caballowájih chúudnit,

* 19.2 Dt 32.43; 2R 9.7 * 19.3 Is 34.10 * 19.5 Sal 115.13 * 19.6 Ez 1.24 * 19.6 Sal 93.1; 97.1; 99.1 * 19.7-8 Ef 5.23-32; Ap 7.14 * 19.9 Mt 22.2-3 * 19.11 Ez 1.1 * 19.11 Sal 96.13; Is 11.4 * 19.12 Dn 10.6 * 19.13 Jn 1.1,14

túi quei wíhcanni baabní yégueh chónadih duonít míic ī jumup be.
¹⁵Chénaboó jaco jumni íibat naadh ā chāác tewep be. Caán naá nin baácdih moondih ā yap yohat pínah naá ā jumup be. Ā wēpatjih ā wutuchah, bíic caandih ā jéih yap yohcan níit. * Dios chah wēpni nin baácdih moón tubit ī yéej chājatjidih búdí ā íijna caá. Páant ā íijichah, caballojih chéudniboó queétdih búdí ā peéh chājipna caá. * ¹⁶Āih yégueh chóo múijih áih bíih wūt daácnī ā jumup be, nihat ī jéih enat pínah níijná. “NIHAT CÁACWĀ Ī MAÁTA CHAH WĒPNI MAÁH CAÁ”, ā níj daácnī ā jumup be.*

Namodih ā yap yohat

¹⁷Túttimah, yeojíh űhni ángeldih wā enep be. Nihat jóopwādhīh nin pah ā níj ej wáacap be: “Míic wáacnit, Dios ā wāhni jeémátdih űi jeémp jūúwú. ¹⁸Nihat baácdih moón Diosdih yap yohnitjih bácahdih jeémát túut níijná, űi míic wáac jūúwú. Ī maáta, soldadowā Ī maáta, chah wēpni, caballowā, queétdih chéudnit, nihat bita, queétdih teo wāhni, teo wāhcanni, oboh jumnitbut, queétdih nihatih bácahdih jeémát túut níijná, űi pái jūúwú”, jóopwādhīh ángel ā níjip be.*

¹⁹Túttimah, Namodih, nin baácdih moón chah maáta, íih soldadowā bíicdih míic wáacnit, míic mawadhīh ī bejehah, wā enep be. Pánihna, baabní caballojih chéudni, áih soldadowā bíicdih ī jumupna Namowā míic mawadhīh ī juibínap be. ²⁰Páant ī míic mawachah, baabní caballojih chéudniboó Namodih yap yohnit, ā tewep be. Bíih Namo, “Dios naáwátdih naóh yapani caá”, níj yeenidihbut yap yohnit, ā tewep be. Caán yeeniboó jwíih jūóhni Namodih nihat cáacwā ī túi jenah joyát pínah níijná, cáacwā ī jéih chājca naáhdih dawā chāj júutni ā jumup be. Caán ā júutatjih Namoih wūt duonítidih, áih pāpnidih wēnitdihbut ā yeenap be.* Queétdih chénewādhīh yap yohnit ā chéwat túttimah, queétdih báadhnihdihjeh iiguípna ā

yohop be. Caán iiguípboó búdí muj pah bóo, tubit yeejép chej jumni, íig dūbcapboó ā jumup be. ²¹Bitā ĩjeéh jumnitjidih baabní caballojih chéudniboó ā chāác teoni íibat naajíh ā mawap be. Páant ā mawat túttimah, queétdih jóopwāboó íih bácahdih jeémpni, búdí ī wud jumup be.

Mil jópchi Jesucristo áihwājeéh ā maáh jumat

20 ¹Túttimah, bíih ángel jeámant ā dei jūúwúchah, wā enep be. Numah bóo íitdih bóo llavedih, búdí ĩtah tōpdihbut ā bíbohōp be. ²Pánih dei juinít, Maí Duunidih ā tewep be. Caán Maí Duuni jon jātih bóo maí chóo duonítjī, nemépwā ī maáh, Satanás wūt jumni ā jumup be.* Caandih teonit, mil jópchi pohba yeejép ā chājcat pínah níijná, ā űb dei jūóhni ĩtah tōpjīh ā chéwep be. ³Pánih chéo péanit, ā bac jūóhni ĩtboojéh muntih yohnit, ā nemep be, baácdih moondih mil jópchi pohba ā yecat pínah níijná. Mil jópchi túttimah, caandih ā jwúub bacabipna caá, daocánni yeó jáap ā jum jwuhat pínah níijná.

⁴Túttimah, dawā maáta chéudnitdih wā enep be. Cáacwā ĩ yéejatji jīb, ĩ peéh chājat pínah wēpatdih queétdih maátadhīh Cristoboó átát wāhup tabe.* Bitadhībut wā enep be. Queétdih Jesúh tání doonádhīh, Dios naáwátdihbut ĩ naáwátjī jīb waó bóod yohnitjī jwúub boonit ĩ jumup be.* Namodih, áih pāpnidihbut, bódhīca caj yoh űaj wēicanni, íih móot juáhnadhīh íih téihyanadhībut, áih wūtdih ĩ daacát túutcap be.* Bitā queétdih ĩ mao yohat túttimah, ĩ jwúub boo pud jūúwúp be, páant muntih. Pánih jwúub boo pud jūúwát túttimah, queétdih mil jópchi Cristo bíicdih maáta ā jumat túutap be. ⁵Cristohwā ĩ maonitjī, wunnitjībut, ĩ jwíih boo pud jūúwúp be. Obohjeéhtih, bitā wunnitjīboó ĩ boo pud jūóh jwuhcap be. Jesúhwā mil jópchi maáta ĩ jumat túttimah, queétdih jwuh ĩ boo pud jūóhbipna caá. ⁶Pánihna, ā jwíih

* 19.15 Sal 2.9 * 19.15 Is 63.3; Lm 1.15; Jl 3.13; Ap 14.20 * 19.16 Dt 10.17; Ap 17.14

* 19.17-18 Ez 39.17-20 * 19.20 Ap 13.1-18 * 20.2 Gn 3.1 * 20.4 Dn 7.9,22,27; Mt 19.28; Lc 22.30 * 20.4 Ap 6.9 * 20.4 Ap 13.16-17; 14.9

boanitboó yéejat wihcannit búdí wēinit
ī jumup be. Queét iiguípna bejcan, ī
jwúb wuncan níft. Diosdih, Cristodihbut
wēi wúbh wūhnit jumna, ájeéh ī
wutbipna caá.*

**Cristo nemépwā ī maáhdih
ā yap yohat**

⁷Mil jópchi túttimah, Satanásdih,
numah bóo ítboó Dios ā chéno yohat
túutniji jwúb wātni ā jumbipna caá.
⁸Pánih bacniji nin baácdih moondih ā
jwúb yeebipna caá. Gog wūt jumnitdih,
Magog wūt jumnitdihbut ā yeebipna
caá.* Pánihna, queét ā yeeatdih jointi,
míc mawadilh bejat túut niijná, íih
soldadowādih ī míc wáacbipna caá.
Queét soldadowā óon ā dawát pah ī
jumbipna caá.

⁹Nin baácdih bej peétnit, Diohwā ā
oinit ī jumupna ī ñuh púud bejbipna caá.
Páant ī ñuh púud bejchah, Dios jeámant
iigát wahnit, queétdih ā cáo beedábipna
caá. ¹⁰Páant ā cáwat túttimah, queétdih
yeeni nemépwā ī maáhdih iiguípna ā
yohbipna caá. Namodih, “Dios naáwátlih
naóh yapani caá”, nij yeenidihbut ā
yohopjiboo múntih ī maáh Satanásdihbut
ā yohbipna caá. Caán iigát búdí muj pah
bóo, tubit yeejép chej jumni, iig
dubcapboó ā jumup be. Caanjih páantjeh
yeejép ī tubabipna caá.

**Dios caandih jepahcannitjidih
ā yoób peéh chājat**

¹¹Túttimah, túi baabni búdí chúdatdih
Dios ā chúduchah, wā enep be. Nin
baác, jeábut buudná, ā jigohcap be, buca.
¹²⁻¹³Oboh jumnitji, ī maátabut wunnitji
jwúb boonit, Maáh pebh ī ñuhuchah,
wā enep be. Búdí mujboó buudnitji,
baáboó buudnitjibut boo pud júóhnt
queét ñuhnit ī jumup be. Caanjih ī
ñuhuchah, caán Maáhboó ā daácniji
papélah tólihnadih ā watap be. Caán
tólihna cáacwā ded pah ī chājatjidih átát
daácji taga. Túttimah, bíih tólihndihbut ā

watap be. Caán tólihboó Jesúslih
jepahnitjih wūtnadilh ā daácnī ā jumup
be.* Pánihna, caán tólihnamant en péanit,
ded pah ī chājatji júb ā peéh chājap be.*
¹⁴⁻¹⁵Pánihna, Dios áihwādih ā wūt daácnī
tólihboó det íih wūt wihcannitdih peéh
chājnit, iiguípna ā yohop be. Páant
iiguípna ā yohnitboó jwúb wunnit
panihnit ī jumup be. Pánihat túttimah,
chéneji jwúb wunat ā wihcan níft,
buca.*

Jáap jeá, jáap baácbut

21 ¹Túttimah, jáap jeá, jáap
baácdihbut wā enep be.* Jwíih
jumni jeá, baác, búdí mujbut átát buudáh
bejep be. Páant ā buudúchah, nihát
yéejatbut átát buudáh bejep be.

²Weém, Juan, Jáap Jerusalén Dios
pebhmant ā dei júúwúchah, wā enep be.*
Téihya chéonih pínah túni yégueh
duonít, mi áa pínadh jwáádih júúwát
déé pah túi jigohni ā jumup be.*

³Caandih wā enechah, Maáh ā
chúdupmant nin pah áí nij wēp naáwáp
be: “Ñi enee. Būw jwuh caá Dios
cáacwájeéh jumna caá ā chājap, buca.
Íjeéh jumna, áihwā yoobát ī jumuchah,
caanjéh ī Maáh ā jumbipna caá.*

⁴Queétdih ā weñanachah, jigahatbut ā
wihcan níft. Yéejat wihcah, tubatbut
wihcah, ī jwúb wuncan níft. Tuba juñát
wihcah, wun juñátbut ā wihcan níft.
Nihat jon játih yeejép ā jumatji ā buudáh
bejep be”, ā niijp be.*

⁵Túttimah, caán chúadni nin pah ā
jwúb niijp be: “Ñi enee. Nihatdih jáap
mícjeh wā chājna caá”, ā niijp be. Páant
niijnit, nin pah weemdh ā jwúb niijp
be: “Būutéh wā niiját túi yoobópdih
jumna, wā niijátjeh pahjeh bíic yoobó ā
yapbipna caá. Páant wā niijátjidih jointi,
ma daacá”, ā niijp be.

⁶Túttimah, nin pah ā jwúb niijp be,
páant múntih: “Páant bóojeh tigaá.
Weém bíihmah jumni caá. Nihat wā
chājnidih Maáh jumna, caandih wā

* 20.6 Ap 1.6; 5.10 * 20.8 Ez 38.2,9,15 * 20.12-13 Sal 69.28; Ap 3.5 * 20.11-13 Dn 7.9-10
* 20.14-15 Mt 25.41; Ap 2.11; 21.8 * 21.1 Is 65.17; 66.22; 2P 3.13 * 21.2 Is 52.1; Gá 4.26;
Ap 3.12 * 21.2 Is 61.10; Ap 19.7-8 * 21.3 Lv 26.11,12; Ez 37.27 * 21.4 Is 25.8; 35.10;
65.19; Ap 7.17

jwúub yohat túttimah páantjeh wā jum̄bipna caá. Det taca joótnit, mahdih ī babbh̄hichah, túini mahdih j̄iib náahcanjeh, queétdih wā wūh̄bipna caá. Caán mahdih babb̄h̄nitboó jwúub wuncan, páantjeh wājeéh ī jum̄bipna caá.* ⁷Det yeejépdih yap yohnitdih nin pah wā túi chājbipna caá: Jáap baácboó jum̄na, búdí ī wēibipna caá. Pánihna, weém íih Dios yoobat̄ wā jum̄uchah, queétdih wā weh ī jum̄bipna caá.* ⁸Obohjeéhtih, det úmna, weemdíh cádahnit, weemdíh náahcannit, yeejép chājnit, cáacwādih mao yohnit, ī weha mána nihcannitj̄ih yéej chājnit, jióh̄nit, ī pāpnidih wēinit, nihat yeenit yuh buca iiguípna ī bejbipna caá. Caán iiguípboó búdí m̄aj pah bóo, tubit yeejép chej jum̄ni, íig d̄ubcapboó caá. Caanná bejna, jwúub wunat pah ī bejna caá”, ā niijíp be.*

Jáap Jerusalén

⁹Túttimah, bíic ángel, siete pamapna bíboh̄nit ā peéh chājat t̄úutnit ángelwājeéh jum̄ni, wā pebh ā juyúp be.* Pánih̄ j̄uinít, nin pah weemdíh ā niijíp be: “Ma en j̄úúwá. Oveja Wūúh̄ ā jáap áa jum̄nihdih meemdíh wā j̄úutbipna caá”, ā niijíp be. ¹⁰Pánihna, Túini Espír̄itu jap bóo jeej̄na weemdíh ā numah p̄úuh laab béjep be. Páant̄ ā numah p̄úuh laab j̄uibínachah, japmant̄ Dioíh̄ t̄úuchi, Jáap Jerusalén, ā dei j̄úúwáchah, weemdíh ā j̄úutup be.* Nin pah caán t̄úuchi ā j̄igohop be. ¹¹Dios ā yeh iigátj̄ih t̄úu yeh iigní t̄úuchi ā jum̄up be. Búdí j̄iib jum̄ni jeé túi j̄élepni, itah naad̄h̄ jwí túi en yabaca bojat pah, caán t̄úuchi ā jum̄up be. ¹²Caán t̄úuchi yehmant̄ wáihyat̄ júdu, búdí wúupni jap bóo yoobat̄ ā jum̄up be. Caán wáihyat̄ júdūdih doce j̄ecna ā jum̄up be. Caan j̄ecna jum̄at pah biquína ángelwā ī wapap be. Caan j̄ecna jum̄at pah Israel̄ j̄uimená doce poómp̄ íih wūtna daádni ā jum̄up be. ¹³Yeó aáb̄ j̄úúwápmant̄ bíic peihcanni j̄ecna ā jum̄up be. Yeó dei bejepboob̄t̄ bíic peihcanni j̄ecna ā jum̄up be. Nin chóop

yapatboob̄t̄ bíic peihcanni j̄ecna ā jum̄up be. Bíih chóop yapatboob̄t̄ bíic peihcanni j̄ecna ā jum̄up be.* ¹⁴Caán wáihyat̄ júdu, doce jee dāhn̄ajih ā lajap be. Caán jeé jum̄at pah Oveja Wūúh̄ jwíit̄ doce ā naáwát̄ t̄úutnit̄ji, jwíih̄ wūtna daádni ā jum̄up be.*

¹⁵Weemdíh naóhni ángel ā jenah enat p̄inah oro nahdih ā bíboh̄op be. Caán t̄úuchidih, wáihyat̄ júdu, j̄ecnadih̄but̄ jenah enat t̄úut ā chājap be.* ¹⁶Pánihna, caán t̄úuchi áih maatát̄, áih japat, áih b̄wábut̄, nihat bíic yoo bóo m̄úic ā jum̄up be. Caán ángel ā bíboh̄ni jenah enat nahj̄ih caán t̄úuchidih ā jenah enechah, doce estadio ī niijní, dos mil doscientos kilómetros maatni ā jum̄up be. ¹⁷Caandíh̄ jenah en p̄enanit, caán wáihyat̄ júdu ā wúupatdih̄ ā jenah enep be. Ciento cuarenta y cuatro codos ī niijní, sesenta y cinco metros wúupni júdu ā jum̄up be. Jwíit̄ cáacwā jwí jenah enat pah, caán ángel jenah enna ā chājap be.

¹⁸Caán wáihyat̄ júdu túi j̄élepni jeej̄ih̄ ā chājni júdu ā jum̄up be. Caán t̄úuchiboó, orojih̄ ā chājni t̄úuchi ā jum̄up be. Caán oro quei wíhcanni túi en yabacaat̄ ā jum̄up be. ¹⁹Caán wáihyat̄ júdu lajni doce jee dāhna nihat mácah chítah jum̄ni búdí j̄iib jum̄ni ā jum̄up be. Jwíih̄ jum̄ni jaspe wūt̄ jum̄ni jeé ā jum̄up be. Caán túttimah zafiro, ágata wūt̄ jum̄ni jeé ā jum̄up be. Caán bíic peihcanni jeé túttimah, esmeralda, ²⁰ónice, cornalina wūt̄ jum̄ni jeé ā jum̄up be. Caán seis jeé túttimah, crisólito, berilo, topacio wūt̄ jum̄ni jeé ā jum̄up be. Caán nueve jeé túttimah, crisoprosa, jacinto, amatista wūt̄ jum̄ni jeé ā jum̄up be. ²¹Caán doce j̄ecna perla wūt̄ jum̄ni j̄ecna ā jum̄up be. Caan j̄ecna yoo bóo bíic perla dahjeh ā jum̄up be. Caán t̄úuchidih bóo búdí namá quei wíhcanni túi en yabacaat̄ oro namáje h̄ ā jum̄up be.*

²²Caán t̄úuchidih Dioíh̄ m̄uudíh̄ wā en bidip̄ yup be. Obohjeéhtih, ā wihcan be. Caán t̄úuchidih̄ nihat pebh̄boó jwí Maáh̄ Dios chah wēpni, Oveja Wūúh̄but̄ ī jum̄up

* 21.6 Is 55.1; Jn 4.10,14; 7.37 * 21.7 2S 7.14; Sal 89.26-27 * 21.8 Mt 25.41; Ap 2.11; 20.14
 * 21.9 Ap 16.1 * 21.10 Ez 40.2 * 21.12-13 Ez 48.30-35 * 21.14 Ef 2.20 * 21.15 Ez 40.3
 * 21.18-21 Is 54.11-12

be. Pániha, nihat caán tútchi Diofñ mué yoobát be. ²³Dios, Oveja Wūúh bícdih ī yeh iigátjñ caán tútchi ā tūi baabáp be. Pániha, yeodfñ widhdihbut ā náahcap be.* ²⁴Nihat nin baácdih moonjí Dios ā yeh baabátña jumna, yoobópdih ī tūi jéihbipna caá.* Nihat baácdih moón ī maáta caán tútchina juibínit, nin pah Diosdih ī niíf wēi naóhbipna caá: “Jáantjeh wíñ cáacwā weemdfñ búdí ī weñep be. Pániha, buu meemdfñ jwuh wā numah wēibipna caá”, ī niijbipna caá. ²⁵Caán tútchidih bóo jēcna pāa lajni ā jumbipna caá. Caanná dupúat wihcan, caan jēcnadih nemat ā wihcan niít. ²⁶Nihat cáacwā Diosdih nin pah ī niíf wēi naóhbipna caá: “Meém chah túini, chah wēpni ma jumuchah, meemdfñ nihat weñat caá náahap”, ī niijbipna caá.* ²⁷Yeejéppoodfñ caán tútchina ī ub bejcan niít.* Ded yéj chájnít, yeenitbut, caán tútchina ī jéih waadcan niít. Oveja Wūúh ā bíbohni papélah tólihboó ī wátnadih daácnitjeh caán tútchina ī waadbípa caá.

22 ¹Túttimah, báadhani mujdih caán ángel weemdfñ ā júutup be. Caan múj túi muj mac baabní,* Dios, Oveja Wūúhbut ī chúdupmant noój jááj júóhni ā jumup be. ²Caán tútchidih bóo búdí namá tac yoób ā noój jáajánap be. Caan múj jwéjdih chénat pah bawá báadhdat túutni máa nahna ā lajap be.* Caan náhna widh jumat pah quehna, bífc jópchidih doce láa ā quehep be. Caan náh nūonabut cáacwā ī boat pínah ā jumup be. ³Caán tútchiboó “Caán ā túican caá”, Dios ā niijní ā wihcan niít.* Caán tútchidih Dios, Oveja Wūúh bícdih ī chúdat ā jumbipna caá. Pániha, nihat caán tútchidih moón queét pebh bódiha caj yoh ñajnit, búdí ī wēibipna caá. ⁴Queét Diosdih ī míic jwááh enbipna caá.* Íih móot juúhñadih áih wūt daácnit ī jumbipna caá. ⁵Caanná dupúat ā wihcah, jiiátdih ī náahcan niít. Jwí Maáh Dios ā yeh iigátjeh ā jumuchah, yeó ā yeh

iigátidihbut ī náahcan niít.* Caán tútchidih moón páantjeh maáta ī jumbipna caá.*

**Jesucristo nin baácboó
ā jwáub dei júúwát pínah
bahñijeh ā judhdad**

⁶Túttimah, caán ángel weemdfñ nin pah ā niíf naawáp be páant muntih: “Dios nihat nin ā naawát yoobópdih caá. Á niijátji bífc yoobó ā yapbipna caá. Jwí Maáh Dios ā naawátdih naóh yapanitdih jéihyani caá. Pániha, caánboó buu láa áih ángeldih ā wahap be, caandfñ teo wáhnitdih túttimah ded pah yapat pínahdih ā jéihyaat pínah niijná”, ā niijíp be.

⁷Túttimah, Jesús jwuh nin pah ā niijíchah, wā joyóp be: “iÑi joyoó! Wā jwáub dei bejat pínah bahñijeh ā judhna caá. Det nin tólihboó ā daacátdih tūi jenah joí jepahnit, wēinit ī jumbipna caá”, ā niijíp be.

⁸Weém, Juan, nin nihat wā daácnidih ennit, wā joyóp be. Caandfñ joinít, wā enat túttimah, weemdfñ júutni ángel pebh bódiha caj yoh ñajnit, caandfñ weñat túut wā chájap yuh be. ⁹Páant wā chájachah enna, nin pah weemdfñ ā niijíp be: “Páant ma chájca bojoó. Meém ma nihat pah, weembát Diosdih teo wáhni mun tigaá. Ma déewā Dios naawátdih naóh yapanit, nihat cáacwā nin tólihdih bóo wutatdih jepahnitbut ī jumat pah weembát bífc yoobó Diosdih teo wáhni caá. Pániha, Dios pebh bódiha caj yoh ñajnit, caánboodfñ caá weñat náahap”, ā niijíp be.

¹⁰Páant niíf péanit, nin pah ā jwáub niíf naawáp be: “Ma daácní tólih ded pah ā yapat pínahdih Dios ā naawáp be. Páant ā yapat pínah bahni ā judhduchah, caán tólih ā naawátdih ma jweéhca bojoó.

¹¹Caán láa wā naawátji pah ā yapachah, det yéejnit páantjeh ī yéj cháj dáhwa naáh. Obohjeéhtih, det Diofñwā tūi chájnít, ī tūi cháj cádahca bojo naáh”, ā niijíp be.*

* 21.23 Is 60.19-20; Jn 8.12 * 21.24 Is 60.3 * 21.25-26 Is 60.11 * 21.27 Is 52.1; Ez 44.9

* 22.1 Ez 47.1,12; Zac 14.8 * 22.2 Gn 2.9 * 22.3 Gn 3.17 * 22.4 Sal 17.15; Mt 5.8; 1 Jn 3.2

* 22.5 Is 60.19; Ap 21.23 * 22.5 Dn 7.18 * 22.11 Dn 12.10

¹²Páant ã niiját túttimah, Jesúsboó nin pah ã jwúub niijíp be: “iÑi joyoó! Wã jwúub dei bejat pínah bahnijeh ã judhna caá. Nihat cáacwãdih ded pah ã chãjatji jiiib wã wúhat pínahdih ub dei bejat túut caá wã chãjap. Pánihna, wíihwã, túinidih ñi chãjatji jiiib, yeebdíh wã túi chãjbipna caá. Obohjeéhtih, weemdíh jephacannitjidih wã peéh chãjbipna caá.*
¹³Weém biíhmah jumni caá. Nihat wã chãjnidih Maáh jumna, caandíh wã jwúub yohat túttimah páantjeh wã jumnipna caá”,* Jesús ã niijíp be.

¹⁴Det quei wíhcanni yégueh duonít panihnit yéej chãjatdih cádahnit, ma enni tútchina ã jéih waadbipna caá. Caán tútchidih bóo báadhdat túutni máa nah quehedih ã jeémpbipna caá. Pánih jumnit, búdí ã wéibipna caá.*
¹⁵Obohjeéhtih, det yeejépwã, jióhnit, ã weha mána nihcannitjiih yéej chãjnit, cáacwãdih mao yohnit, pãpnidih wéinit, yeenit yuh buca, caán tútchina ã waadcán níft.

¹⁶“Weém, Jesús, yeéb wíihwãdih ã naáwát pínah niijná wíih ángeldih wã wahap be. Weém maáh David jumma, daaat cúi panihnitbut wã jumna caá”, Jesús ã niijíp be.*

¹⁷Túini Espíritu “Ma jwúub dei jüúwú”, Jesúsdiñ ã niijná caá. Jesúihwã ã téihya chéonih panihnitbut, “Ma jwúub dei jüúwú”, ã niijná caá. Nihat nin wã

daacátidih joinitbut “Ma jwúub dei jüúwú”, Jesúsdiñ ã niijíp naáh. Taca joótnit, mahdih ã babhbat pah, Jesúsdiñ ã jepaha naáh. Caán mah, báadhdat túutni mah ã jumna caá. Pánihna, Jesúsdiñ jepahnitdih jiiib náahcanjeh, jeáboó ájeéh páantjeh ã jummat túutbipna caá.*

¹⁸Weém, Juan, nin tólihboó wã daacátidih joinitdih nin pah wã wép naóhna caá: Det nin bohéatdih bíih bohéatjiih wid naóhna, Diosdih ã yap yohna caá. Páant ã yap yohochah ennit, nihat nin tólihdih ã niiját pahjeh muntih queétdihbut ã peéh chãjbipna caá.
¹⁹Nin tólihboó daacátidih biquína naáwátidih náahcan, ã wio yohat pah, Diosdih ã yap yohna caá. Páant ã yap yohochah enna, báadhdat túutni máa nah quehedih jeémát túutcan, áih túini tútchinabut ã waadát túutcan níft. Caan náhdih, caán tútchidihbut nin tólihdih wã daacáp be.*

²⁰Nihat nin tólihdih bóo naóhni, Jesús, nin pah ã niijná caá: “Páant tigaá. Wã jwúub dei bejat pínah bahnijeh caá ã judhdup”, ã niijná caá.

Páant tíft ã jumma nah. Maá Jesús, ma jwúub dei jüúwú.

²¹Jwí Maáh Jesús yeebdíh oinit, ã teo wáaca naáh, yeéb áihwã ñi túi jummat pínah niijná. Páant tíft ã jumma nah.

Páant bóojeh tigaá wã daacát.

Juan

* 22.12 Jer 17.10 * 22.13 Is 41.4; 44.6; 48.12; Ap 1.8,17; 2.8 * 22.14 Gn 2.9; 3.22
 * 22.16 Is 11.1,10 * 22.17 Is 55.1; Jn 4.10,14; 7.37 * 22.18-19 Dt 4.2; 12.32

Naáwátnadih jwĩ bid juyát pínah

A. Ded pah Dios ā jummat naáwátna:

1. Dios jwĩ úp:

Mt 10.27; 12.29-30; Lc 1.37; 6.35-36; Jn 4.23-24; Hch 14.14-17; 17.22-31; Ro 1.18-23; 11.33-36; 1Co 8.4-6; 2Co 1.3; 1Ti 1.17; 6.15-16; He 4.13; 10.30-31; Stg 1.17; 1P 1.14-17; 1Jn 1.5; 4.7-12,16; Jud 24-25; Ap 4.8-11; 15.3-4.

a. Dios níhatdih ā chājatji:

Mt 19.4; Jn 1.3; Hch 14.15; 17.24-26; 1Co 8.6; Col 1.15-16; He 1.2; 11.3; Ap 4.11.

b. Dios níhatdih ā en dawát:

Mt 6.25-34; 10.29-31; Hch 14.15-17; Ro 8.28; 11.36; Col 1.17; He 1.3; Stg 4.13-16.

2. Jesucristo:

a. Dios wúúh ā jummat:

Mt 11.27-30; 16.13-17; Lc 1.35; Jn 1.1-18; 5.19-29; 6.35-40; 8.58; 11.25-27; 14.5-11; 17.1-5; 20.26-31; Hch 3.13-16; 4.10-12; Ro 1.3-4; 1Co 3.11; 2Co 4.4-6; 5.21; Gá 4.4-5; Fil 2.5-11; Col 1.15-20; 2.9-10; He 1.1-14; 7.26-28; 1Jn 2.1-2; 5.20; Ap 1.12-18; 19.11-16.

b. Cáac ā jummat:

Mt 1.18-25; 2.1-23; Lc 1.26-38; 2.1-20; Jn 1.14; Gá 4.4-5; Fil 2.6-7; He 2.14-18.

c. Cáacwādh bohénit, wunnitdih ā booaat:

Mt 4.23-25; 7.28-29; 9.35-36; 11.1-6; Lc 4.14-44; Hch 10.36-38; Jn 20.30-31.

d. Cáacwā ĩ jéih chājca naáhdih ā chājat:

Mt 8.1-15,23-33; 9.1-7,18-33; 12.9-14,22; 14.15-32; 15.22-28; 15.32-38; 17.14-18; 20.29-34; 21.18-22; Mr 1.21-28; 7.32-37; 8.22-25; Lc 5.4-8; 7.11-15; 13.10-13; 14.1-4; 17.12-14; 22.50-51; Jn 2.1-11; 4.46-54; 5.5-9; 9.1-7; 11.11-44; 21.4-6; Hch 2.22.

e. Judíowā ĩ maáta Jesúsdih tewat túutnit, ĩ mawat túutat:

Mt 26.47-68; 27.1-2,11-31; Mr 14.43-65; 15.1-20; Lc 22.47-53,63-71; 23.1-25; Jn 18.1-14,19-24; 18.28—19.16.

f. Jesúsdih ĩ mawat:

Mt 27.32-56; Mr 15.21-41; Lc 23.26-49; Jn 19.17-37.

g. Jesúsdih bácahjidih ĩ yohat:

Mt 27.57-66; Mr 15.42-47; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42.

h. Jesús ā jwúub boo pud jwúwát túttimah, ā bohénit caandih ĩ enat:

Mt 28.1-20; Mr 16.1-8; Lc 24.1-49; Jn 20.1—21.14; Hch 1.3-8; 2.24-32; 3.15; 4.10,33; 10.39-43; 13.29-39; 17.2-3,30-31; Ro 1.4; 4.24-25; 1Co 15.3-8,12-21; Ap 1.18.

i. Jesús ā úp pebhna ā jwúub púuh laab béjat:

Lc 24.50-51; Hch 1.9-11; 2.32-36; 5.30-31; Ro 8.34; Ef 1.20-23; Fil 2.9-11; He 1.3-11; 2.9; 4.14-16; 7.25-26; 10.12-14; 1P 3.22.

3. Táiini Espíritu:

Mt 3.16-17; 12.18; 28.19; Mr 1.9-11; 3.28-30; Lc 1.35; 3.16,22; 4.1; 11.13; 12.12; Jn 1.32-34; 3.5-8,34-35; 7.37-39; 14.15-17,26; 15.26; 16.7-15; 20.19-23; Hch 1.4-5; 1.8; 2.1-18,38-39; 4.31; 5.3-5; 8.14-17; 10.38,44-48; 13.2-4; 15.28; 16.7-10; 19.1-7; Ro 5.5; 7.6; 8.9-16,26-27; 1Co 2.4; 2.9-16;

3.16; 6.11,19; 12.1-13; 2Co 1.21-22; 5.5; 13.14; Gá 3.2-5; 4.6; 5.16-18,22-25; Ef 1.13-14,17; 3.16; 4.3-4,30; 5.18-20; 6.17-18; 1Ts 1.5-6; 5.19; 2Ts 2.13; Tit 3.5-6; He 2.4; 9.14; 1P 1.2,11; 2P 1.20-21; 1Jn 2.20; 3.24; 4.13; 5.6-8.

B. Ded pah nihat cáacwā jwī jumat naáwátna:

Mt 10.28; 13.41-42; Jn 3.18-20,36; 8.7-9; Hch 17.30-31; Ro 1.18-32; 3.9-20,23; 5.12; 6.23; 8.5-8; Gá 3.22; 5.19-21; 6.7-8; Ef 2.1-3; 5.3-5; Col 3.5-10; 2Ts 1.7-9; He 9.27; 10.26-31; Stg 4.17; 1P 1.17; 4.3-5; 1Jn 1.8-10; 3.4-5; Jud 7; Ap 20.11-15.

C. Ded pah Dios jwiit cáacwā iiguipna jwī bejat déedih ā tūi ũbat naáwátna:

1. Nihat cáacwā iiguipna bejat déedih Dios ā tūi ũbihat:

Jn 3.16; Ro 1.16; 5.8; 1Ti 2.3-6; 2P 3.9; 1Jn 4.9-10.

2. Jwī yéejat jūb, Jesucristo jwiitdih ā wun wūhuchah, iiguipna bejcan, jwī ũpjeéh jwī tūi jumat:

Mt 26.28; Mr 10.45; Jn 3.16; 5.8; 1Co 15.3-4; 2Co 5.19,21; Gá 3.13; 1Ti 2.5-6; 2Ti 1.10; Tit 3.4-5; He 2.9; 1P 1.18-20; 2.24; 3.18; 1Jn 2.2; Ap 5.9-10.

3. Jesús jwiitdih ā wun wūhatjidih jwī tūi jenah joyóchah, “Queédih peéh chājat ā wihcah, tūinít caá”, Dios jwiitdih ā niŕ enat:

Hch 13.38-39; Ro 1.17; 3.21-26; 4.25; 5.1,9-10,18-19; Gá 2.16; 3.6-8; Ef 1.7; Tit 3.7; He 9.11-14; 1Jn 1.6-7; Ap 7.14-17.

4. Dios jwī yéejatdih ā yohat:

Hch 5.31; 10.43; 26.18; Ef 1.7-8; 4.32; Col 1.13-14; 2.13-14; He 9.28; 10.17-18; 1Jn 1.8-10.

5. Jesús ā tūi ũbnit jumna, jáap panihnit jwī jumat:

Jn 3.1-16; 5.24-29; 10.10; 11.25-26; 14.6; 17.2-3; 20.31; Ro 5.21; 6.5-14; 8.10-17; 2Co 5.17; Gá 2.20; Ef 2.1-6; Col 2.13; 3.1-4; 2Ti 1.10; 1P 1.23; 1Jn 5.11-13.

6. “Yéeb wā weh caá”, jwiit áihwādih Dios ā niŕját:

Jn 1.12-13; Ro 8.14-17; Gá 4.6-7; He 12.5-11; 1Jn 3.1-3.

D. Dios jwiitdih ā tūi ũbihat doonádih joinít, ded pah jwiitdih chājat ā náhat naáwátna:

1. Jwī yéej chājatdih cádahnit, tūiniboodih tūit nūmát:

Mt 4.17; Mr 6.12; Lc 13.1-5; 15.1-31; 24.45-47; Hch 2.37-40; 3.19-20; 17.29-31; 20.21; 26.19-20; 2Co 7.8-11; 2P 3.9; Ap 9.20-21.

2. Jesucristodih tūi jenah joinít, jepahat:

Jn 1.12; 3.15-18,36; 6.47; 14.6; 20.31; Hch 4.12; 16.30-31; Ro 3.20-22; 10.9-10; Gá 2.16; Ef 2.8-9.

3. Diosdih jéihnit, ā náah yacatdih tūi chājat tūit niŕjná, ā naáwátndih tūi mūic bohéat:

Mt 4.1-4; 5.17-20; 22.29; Jn 8.31-32; 20.31; Hch 20.32; Ro 15.4; 16.26; Col 3.16; 1Ts 2.13; 1Ti 4.13; 2Ti 3.14-17; He 4.12; 1P 1.22-25; 2P 1.19-21; 2Jn 9-10; Ap 1.3.

4. Daabáat:

Mt 28.18-20; Jn 3.22; 4.1-2; Hch 2.37-42; 8.12,36-38; 10.44-48; 16.14-15,31-33; 19.1-7; 22.12-16; Ro 6.1-4; Gá 3.26-27; Col 2.12; 1P 3.20-22.

5. Jwiit Jesúh wā áih bácah panihni jumna, bícdih jwī mūic wáacat:

Mt 18.19-20; Hch 2.41-47; Ro 12.4-8; Ef 1.22-23; 4.11-16; Col 3.15-17; 1Ti 4.13; He 10.24-25.

6. Jesús ā wun wūhatdih náhninit, ā nūmah jeémátndih bícdih jwī jeémát:

Mt 26.26-30; Mr 14.22-26; Lc 22.14-20; 1Co 10.14-22; 11.17-34.

E. Jesúhwā jwī jumuchah, túi chājat jwítdih ã náah yacat naáwátna:

- 1. Jwī ūp Dios, jwī Maáh Jesucristo ded pah jwítdih ã náah yacatdihjeh chājat:**
Jn 14.15,21,23-24; 15.10-17; Ro 13.8-10; 1P 1.14-16; 1Jn 2.3-8; 3.22-24; 2Jn 5-6.
- 2. Diosdih oinit, bitadihbat jwī oyat:**
Mt 22.34-40; Mr 12.28-34; Lc 10.25-37; Jn 13.34-35; 14.21; 1Jn 5.3; Mt 5.43-48; Jn 13.34-35; 15.12-17; Ro 12.9-10; 13.8-10; 1Co 13.1-3; 16.14; Gá 5.13-15; 1Ts 4.9-10; 1P 1.8; 4.8; 1Jn 2.9-11; 3.11-18; 4.7-21.
- 3. Ded pah jwī chājat:**
Jn 14.27; Ro 12.9-13; Gá 5.22-26; Col 3.12-17; 1Ts 5.16-18.
- 4. Jwítded pah Diosdih jwī ūbát:**
Mt 6.5-13; 7.7-11; 18.19-20; Mr 11.24-25; Lc 11.1-13; 18.1-8; 21.36; Jn 14.13-14; 15.7; 16.23-26; Ro 12.12; Ef 2.18; 6.18; Fil 4.6-7; Col 4.2; 1Ts 5.17; 1Ti 2.1-4,8; 4.4-5; He 4.16; 10.19-22; Stg 1.5-8; 4.2-3; 5.13-18; 1P 4.7; 1Jn 3.21-22; 5.14-15.
- 5. Bitaboó nin pah Diosdih ã ūbátji:**
Mt 11.25-26; 14.23; 19.13-15; Mr 1.35; Lc 5.16; 6.12; 22.32,39-46; Jn 11.41-42; 17.1-26; Hch 4.24-31; 16.25; 20.36; 21.5; Ro 1.9-10; 10.1-2; 15.30-33; 2Co 12.7-10; Ef 1.15-20; 3.14-21; 6.19-20; Fil 1.3-5,9-11; Col 1.9-12; 4.3-4; 1Ts 1.2-3; 3.9-13; 2Ts 1.11-12; 3.1-5; He 5.7; 7.25.
- 6. “Túina caá, Paá”, niŋ ūbát:**
Lc 17.11-19; Jn 6.11; Ro 1.21; Ef 5.20; Fil 4.4-7; Col 2.7; 3.17; 4.2; 1Ts 5.18; 1Ti 2.1; 4.4-5.
- 7. Bitadih túi teo wáacat:**
Mt 6.1-4; 7.12; 25.31-46; Lc 3.10-11; 6.38; Hch 11.27-30; 1Co 10.24; 2Co 8.1-15; 9.1-15; Gá 6.9-10; Fil 4.14-19; He 10.24; 13.1-3,16; Stg 1.27; 2.15-16; 1Jn 3.16-18.
- 8. “Weém nihat jéihni caá”, jwī niŋ jenah joicát:**
Mt 5.3-12; 18.1-5; Lc 14.7-11; 18.9-14; Ef 4.2; Fil 2.3-11; Col 3.12-13; Stg 4.5-10; 1P 5.5-7.
- 9. Ded pah bií déedih, dinerodih jenah joyát:**
Mt 6.19-21,24-34; Lc 12.13-21,32-34; Hch 20.35; 1Ti 6.6-10,17-19; He 13.5-6; Stg 2.1-9; 5.1-6.
- 10. Bita jwítdih ã yéej chājachah, yéej chāj jwúbacan, ūjééh múic ámohat:**
Mt 5.25-26,38-48; 18.15-17,20-35; Ro 12.14-21; 1Co 6.1-8.
- 11. Jwī maátadih túi joinit, jepahat:**
Mt 16.12-15; 22.15-22; Mr 11.25; Lc 6.27-37; 17.3-4; Hch 5.27-29; Ro 13.1-7; 1Co 4.12-13; Ef 4.32; Col 3.13; 1Ti 2.1-4; Tit 3.1; Flm 10,18; 1P 2.13-17; 3.9.
- 12. Diosdih jwī weñat pah, biúhdih jwī wéicát:**
Mt 4.10; Hch 17.22-31; 1Co 5.11; 6.9-11; 8.1-13; 10.1-22; 2Co 6.14-18; Gá 5.19-21; 1Ts 1.9-10; 1Jn 5.21; Ap 21.8; 22.15.
- 13. Í náah chājat:**
Mt 5.27-30; Jn 8.2-11; Ro 13.8-10; 1Co 5.9-11; 6.9-20; Gá 5.19; Ef 5.3; Col 3.5-6; 1Ts 4.1-8; He 13.4; Jud 7.
- 14. Máihcat:**
Ro 13.13; 1Co 5.11; 6.9-11; Gá 5.19-21; Ef 5.18; 1Ti 3.1-3; Tit 1.7; 1P 4.3-5.
- 15. Jesúhwā ã maáta ded pah ã jumát:**
Mt 28.18-20; Lc 22.24-27; Hch 6.1-6; 14.23; 20.17-35; 1Ts 2.1-12; 1Ti 3.1-13; 4.1-16; 2Ti 2.1-26; 3.10-17; 4.1-5; Tit 1.5-9; 2.7-8; 1P 5.1-4.
- 16. Jwítded Jesúhwā jwī maátadih túi jepahat:**
1Co 9.14; Gá 6.6; 1Ts 5.12-13; 1Ti 5.17-22; He 13.7; 13.17.

F. Ded pah bícdih jwí jumat pínah naáwátna:

1. Ded pah jwí weha mánajih jwí jumat:

Mt 19.4-6; 1Co 7.1-16; Ef 5.21-33; Col 3.18-19; Tit 2.3-5; He 13.4; 1P 3.1-7.

2. Wébít í mánadih ded pah í jumat:

Mt 15.3-6; Lc 2.51; Ef 6.1-3; Col 3.20; 1Ti 5.4; 5.8; He 12.7-11.

3. Í mána í wehdih ded pah í jumat:

Ef 6.4; Col 3.21; 1Ti 3.4-5.

4. Éemp wunnit ded pah í jumat:

Hch 6.1; Ro 7.2-3; 1Co 7.39-40; 1Ti 5.3-16; Stg 1.27.

5. Í weha mána, í weha mána yaáhdih múc cádahcat:

Mt 5.31-32; 19.3-9; Lc 16.18; Ro 7.2-3; 1Co 7.10-16.

G. Jwiít Jesúhwádhíh yeejép jwí yapat pínah naáwátna:

1. Jígahnit, “Dépahihna weemdíh yeejép ā yapna caá”, niŋ jengah joicát:

Ro 8.18-25,28; 2Co 1.4; 4.16-18; 12.7-10; 2Ti 4.20; Stg 1.2-4; 1P 1.6-9; 2.19-21; 5.8-10.

2. “Jesúsdiŋ jepahni wā jumat jüb caandih náahcannitboó weemdíh yeejép í chājbipna caá”, niŋ jengah joyát:

Mt 5.10-12; 10.17-18,21-22,25-26,34-36; Mr 13.9-13; Lc 12.4-9; Jn 15.18-21; 16.1-4; Hch 5.41; Ro 8.35-37; 12.12-14,17-21; 1Co 4.11-13; 2Co 4.8-11; 12.10; Fil 1.28-29; 2Ts 1.4-8; 3.2-4; 2Ti 3.10-13; He 10.32-39; 12.3-4; 1P 3.13-17; 4.12-19; Ap 2.10.

3. Jwí wunat túttimah Dios pebh ájeéh jwí jumat pínahdiŋ jéihnit, jwí wunat pínahdiŋ úumcat:

Jn 6.39-40; 11.17-27; 14.1-4; Ro 8.10-11,38-39; 14.7-9; 1Co 15.12-58; 2Co 5.1-10; Fil 1.20-24; 1Ts 4.13-18; He 2.14-15; Ap 14.13; 21.1-4; 22.1-5.

4. Dios jwíjeéh jumnit, jwiítidih ā teo wáacat:

Mt 18.19-20; 28.19-20; Jn 14.16-23; Ro 8.35-39; 2Co 6.16-18; Ef 3.17-19; Fil 4.13; Col 2.6-7; 2Ts 3.16; He 13.5-6.

5. Dios ā náah yacat pah jwí chājcat pínah niŋná, Satanás jwiítidih ā yéej chājat tútat:

Mt 13.19; Lc 4.1-13; 22.3-4; Jn 8.42-44; 2Co 2.10-11; 4.4; 11.13-15; Ef 2.2; 1Ts 2.18; 2Ts 2.9-12; 1P 5.8-9; 1Jn 3.8-10; Ap 12.7-12; 20.1-3; 20.10.

6. Satanás ā chājat tútatdiŋ chājcanjeh, Dios ā náah yacatboodih jwí chājat pínah niŋná, Dios jwiítidih ā teo wáacat:

Mt 4.1-11; 6.13; Lc 22.31-32; Jn 17.14-19; Ro 8.31-39; 12.12; 16.19-20; 1Co 10.12-13; 16.13; 2Co 12.7-10; Ef 3.20-21; 6.10-18; Fil 4.13; 1Ts 3.5-8; 2Ts 3.3; 2Ti 1.7-8; He 2.18; 4.14-16; 12.1-2; Stg 4.7; 1P 1.5; 5.8-11; 1Jn 4.4; 5.3-5; Ap 12.7-12.

7. Jesúhwā ā wēpatjih wunnitidih í booaat:

Mt 10.1,8; Mr 3.14-15; 6.7,13; 16.18; Lc 9.1-2,6; 10.9,17; Hch 3.1-10; 5.15-16; 8.4-8; 9.33-34; 14.8-10; 19.11-16; 28.8-9; 1Co 12.9,28-30; Stg 5.14-15.

H. Túttimah bóo láa ded pah ā jumat pínah naáwátna:

1. Jesucristo nin baácna ā jwíúb dei jüúwát pínah:

Mt 24.29-44; Jn 14.1-3; Hch 1.10-11; 3.19-21; Fil 3.20-21; Col 3.4; 1Ts 1.9-10; 3.13; 4.13—5.11; 2Ts 1.6-10; 2.1-4; 1Ti 6.13-15; 2Ti 4.8; He 9.28; 2P 3.1-18; 1Jn 3.1-3; Ap 1.7; 22.12-13.

2. Jesucristo jwíúb dei jüóhnit, áihwádhíh ñíonit, “Queét wíhwā caá”, ā niŋát pínah:

Mt 7.21-23; 16.24-27; 25.31-46; Jn 3.18-21; 5.24-29; Hch 17.30-31; Ro 2.1-11; 14.10-12; 1Co 3.10-15; 4.5; 2Co 5.9-10; 2Ts 1.5-10; He 9.27-28; 10.26-31; 1P 1.17; 4.3-5; Ap 20.11-15.

3. Iiguípna bejnit déedih Jesús ã táí ùbnit Dios biíc dih páantjeh ï jumat pínah:

Lc 12.32-34; Jn 14.1-3; 2Co 5.1-8; Fil 1.23; 1P 1.4-5; Ap 4.1-11; 21.1-4;
21.22—22.5; 22.14-15.

4. Jesús dih jepahcannit dih ã táí ùbcah, iiguípboó jumnit, páantjeh búdí yeejép ï yapat pínah:

Mt 10.28; 13.41-42, 47-50; 25.41; Lc 16.22-26; 2Ts 1.8-9; Jud 7; Ap 20.10-15;
21.8.